

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav pro archeologii

Program: Historické vědy, Obor: Pravěká a středověká archeologie

Lucia Žilincová

Osídlenie Českého raja v dobe lužických popelnicových polí

Settlement of Bohemian Paradise in the Period of Lusatian Urn Fields

Disertačná práca

Školiteľ práce – Doc. Mgr. Ondřej Chvojka, Ph. D.

2016

Filozofická fakulta Karlovy univerzity v Praze
Ústav pro archeologii

Osídlenie Českého raja v dobe lužických popelnicových polí
Settlement of Bohemian Paradise in the Period of Lusatian Urn Fields

Disertačná práca

Školiteľ práce: Doc. Mgr. Ondřej Chvojka, Ph. D.
Konzultant: PhDr. Zuzana Bláhova-Sklenářová, Ph. D.
Hlavný riešiteľ: Mgr. Lucia Žilincová

2016

„Prehlasujem, že som disertačnú prácu napísala samostatne s využitím iba uvedených a riadne citovaných prameňov a literatúry, a že práca nebola využitá v rámci iného vysokoškolského štúdia či k získaniu iného alebo rovnakého titulu.“

.....
podpis

Osídlenie Českého raja v dobe lužických popolnicových polí

Settlement of Bohemian Paradise in the Period of Lusatian Urn Fields

Disertačná práca

Kľúčové slová:

lužická a sliezkoplatěnická kultúra, pojizerská skupina, pohrebný rítus, sídliskové objekty, funerálna a sídlisková keramika, hlinené, bronzové, sklenené, kamenné, jantárové a železné predmety, ich typovo-chronologická analýza a vzájomná komparácia, vývoj osídlenia

Keywords:

Lusatian and Silesian-Platěnice cultures, Pojizeří group, burial rite, settlement objects, funeral and settlement pottery, clay, bronze, glass, stone, amber and iron objects, their type-chronological analysis and mutual comparison, the development of occupancy

Abstrakt:

Hlavným cieľom disertačnej práce je prispieť k bližšiemu poznaniu osídlenia Českého raja v dobe lužických popolnicových polí, ako aj jeho vzťahu a spoločenským kontaktom k okolitým oblastiam. Pramennou základňou je dosiaľ nespracovaný archeologický materiál, pochádzajúci zo siedmich pohrebísk (Sovenice /okr. Mladá Boleslav/, Sovenice /okr. Nymburk/, Svijany, Svijanský Újezd, Koryta, Březina, Příšovice) a dvoch sídlisk lužickej kultúry (Turnov-Maškovy zahrady, Svijany). Jeho analýza je východiskom pre obohatenie poznatkov o materiálnej kultúre lužickej kultúry, a zároveň predstavuje záchytný bod pri doplnení chýbajúcich poznatkov v chronologickom vývoji. Nevyhnutnú súčasť práce tvorí dosadenie uvedených lokalít do rámca Českého raja a vyhodnotenie v širšom priestore rozšírenia tejto kultúry. Súčasne sa na základe získaných poznatkov pokúsím riešiť otázku možnosti komparácie sídliskového a pohrebného materiálu lužickej kultúry.

Summary:

The main aim of my dissertation thesis is to contribute to better understanding of the Bohemian Paradise settlement in the Lusatian urn fields period and its relation and contacts to the neighbouring areas. The basic source is archaeological material from seven cemeteries (Sovenice /bez. Mladá Boleslav/, Sovenice /bez. Nymburk/, Svijany, Svijanský Újezd, Koryta, Březina, Příšovice) and two settlements of the Lusatian culture (Turnov-Maškovy zahrady, Svijany). Its analysis is basis for enrichment knowledge of Lusatian material culture and its clue for completing of missing elements in chronological development. Inevitable part of this work is substitution of these localities to the Bohemian Paradise frame and classification in the wider space of this culture widespreading. On the base of acquired knowledge I will try to solve the question of possibility for comparison of the settlement and burial material of Lusatian culture.

OBSAH

1. Úvod.....	8
1. 1. Metodika práce.....	9
1. 2. Cieľ práce.....	11
1. 3. Prírodné prostredie.....	12
2. História výskumu Českého raja a horného Pojizeria.....	13
2. 1. História výskumu analyzovaných lokalít.....	14
2. 1. 1. Březina (okr. Mladá Boleslav).....	14
2. 1. 2. Koryta (okr. Mladá Boleslav).....	15
2. 1. 3. Příkladovice (okr. Liberec).....	15
2. 1. 4. Sovenice (okr. Nymburk).....	15
2. 1. 5. Sovenice (okr. Mladá Boleslav).....	15
2. 1. 6. Svijany-pohrebisko (okr. Liberec).....	16
2. 1. 7. Svijanský Újezd (okr. Liberec).....	16
2. 1. 8. Turnov-Maškovy zahrady (okr. Semily).....	17
2. 1. 9. Svijany-sídlisko (okr. Liberec).....	18
<u>I. Pohrebiská</u>	19
3. Kritika prameňov.....	20
4. Pohrebný rítus.....	21
4. 1. Popolnicové hroby.....	23
4. 2. Jamové hroby.....	28
4. 3. Symbolické hroby, kenotafy?.....	29
5. Keramika.....	33
5. 1. Amfory.....	33
5. 2. Amforovité nádoby.....	42
5. 3. Amforovitá zásobnica.....	45
5. 4. Hrnce.....	45
5. 5. Dvojkónické nádoby.....	51
5. 6. Misy.....	55
5. 7. Tanier.....	58
5. 8. Džbány.....	58
5. 9. Amforky.....	59
5. 10. Amforovité nádobky.....	66
5. 11. Hrnčeky.....	69
5. 12. Dvojkónické nádobky.....	70
5. 13. Misky.....	80
5. 14. Šálky.....	84
5. 15. Džbánky.....	96
5. 16. Poháriky.....	98
6. Ďalšie artefakty z hlíny.....	99
6. 1. Zvláštne predmety.....	99
6. 2. Hlinené závažia.....	100
6. 3. Hlinené pokličky.....	101
6. 4. Hlinené závesky.....	102
7. Bronzové predmety.....	102
7. 1. Bronzové ihlice.....	102

7. 2. Bronzové nákrčníky.....	107
7. 3. Bronzové náramky.....	108
7. 4. Bronzové krůžky.....	110
7. 5. Bronzové spony.....	111
7. 6. Bronzové britvy.....	111
7. 7. Bronzové šípky.....	112
7. 8. Bronzový gombík.....	112
7. 9. Bronzový závesok.....	112
7. 10. Bronzové korálíky.....	112
7. 11. Bronzový nôž.....	113
7. 12. Bronzové prstene.....	113
7. 13. Bronzové plechy.....	113
7. 14. Bronzové šidlo.....	113
7. 15. Bronzová ihla.....	114
7. 16. Ďalšie bronzové predmety.....	114
8. Sklenené predmety.....	114
9. Kamenné predmety.....	115
10. Jantárové predmety.....	115
11. Železné predmety.....	116
11. 1. Železné nože.....	116
11. 2. Železné udidlo.....	116
11. 3. Železné úlomky.....	117
12. Vyhodnotenie analýzy.....	117
13. Vyhodnotenie analyzovaných pohrebísk.....	123
13. 1. Březina.....	123
13. 2. Koryta.....	124
13. 3. Příšovice.....	124
13. 4. Sovenice (okr. Nymburk).....	125
13. 5. Sovenice (okr. Mladá Boleslav).....	126
13. 6. Svijany.....	127
13. 7. Svijanský Újezd.....	128
<u>II. Sídlišká</u>	129
14. Kritika prameňov.....	130
15. Rovinné sídlišká.....	131
15. 1. Sídliškové objekty.....	133
16. Keramika.....	138
16. 1. Amfory.....	139
16. 2. Amforovité nádoby.....	139
16. 3. Amforovité zásobnice.....	142
16. 4. Hrnce.....	144
16. 5. Dvojkónické nádoby.....	151
16. 6. Misy.....	153
16. 7. Džbány.....	157
16. 8. Črepy veľkých nádob.....	157
16. 9. Amforovité nádobky.....	159
16. 10. Hrnčeky.....	161

16. 11. Dvojkónické nádoby.....	161
16. 12. Misky.....	164
16. 13. Šálky.....	168
16. 14. Džbánky.....	170
16. 15. Cedítka.....	170
16. 16. Črepy malých nádobiek.....	171
17. Ďalšie artefakty z hlíny.....	172
17. 1. Hlinené závažia.....	172
17. 2. Hlinené prasleny.....	173
17. 3. Hlinené pokličky.....	174
18. Bronzové predmety.....	175
18. 1. Bronzové ihlice.....	175
18. 2. Bronzová ružica.....	175
18. 3. Bronzová šípka.....	175
18. 4. Bronzový nôž.....	175
18. 5. Bronzový krúžok.....	175
18. 6. Ďalšie bronzové predmety.....	175
19. Kamenné predmety.....	176
19. 1. Štiepaná kamenná industria.....	176
19. 2. Brúsená kamenná industria.....	176
19. 3. Kamenná podložka.....	176
19. 4. Kamenné brúsky.....	177
20. Vyhodnotenie analýzy.....	178
21. Vyhodnotenie analyzovaných sídlisk.....	182
21. 1. Turnov-Maškovy zahrady.....	182
21. 2. Svijany.....	185

III. Komparácia.....	186
22. Interdisciplinárna spolupráca.....	187
23. Komparácia sídliskového a hrobového materiálu.....	190
23. 1. Technologické vlastnosti keramického materiálu.....	190
23. 2. Úprava povrchu a výzdoba keramického materiálu.....	191
23. 3. Amfory.....	197
23. 4. Amforovité nádoby.....	198
23. 5. Amforovité zásobnice.....	198
23. 6. Hrnce.....	199
23. 7. Dvojkónické nádoby.....	200
23. 8. Misy.....	201
23. 9. Džbány.....	201
23. 10. Amforky.....	202
23. 11. Amforovité nádoby.....	202
23. 12. Hrnčeky.....	203
23. 13. Dvojkónické nádoby.....	203
23. 14. Misky.....	204
23. 15. Šálky.....	205
23. 16. Džbánky.....	206
23. 17. Ďalšie keramické skupiny.....	207
23. 18. Ďalšie artefakty z hlíny.....	207

23. 19. Bronzové predmety.....	208
23. 20. Kamenné predmety.....	208
23. 21. Ostatný materiál.....	208
24. Mladšia doba bronzová.....	209
25. Problematika prechodu medzi lužickou a sliezskoplatěnickou kultúrou.....	212
26. Neskorá doba bronzová.....	214
27. Doba halštatská.....	216
28. Diaľkové kontakty a importy.....	218
29. Záver.....	222
30. Literatúra.....	227
IV. Prílohy.....	246
31. Katalóg.....	247
31. 1. Březina (okr. Mladá Boleslav).....	247
31. 2. Koryta (okr. Mladá Boleslav).....	256
31. 3. Příšovice (okr. Liberec).....	256
31. 4. Sovenice (okr. Nymburk).....	257
31. 5. Sovenice (okr. Mladá Boleslav).....	260
31. 6. Svijany-pohrebisko (okr. Liberec).....	271
31. 7. Svijanský Újezd (okr. Liberec).....	288
31. 8. Turnov-Maškovy zahrady (okr. Semily).....	290
31. 9. Svijany-sídlisko (okr. Liberec).....	315
32. Antropologická analýza.....	318
32. 1. Březina (muzeum Mnichovo Hradiště).....	318
32. 2. Sovenice, o. Nymburk (Ústav pro archeologii FF UK).....	319
32. 3. Sovenice, o. Mladá Boleslav (muzeum v Turnově).....	320
32. 4. Svijany (muzeum v Turnově).....	320
32. 5. Svijanský Újezd (muzeum v Turnově).....	320
33. Osteologická analýza.....	320
34. Radiokarbónové datovanie.....	321
35. Antrakologická analýza.....	322
36. Makrozbytková analýza.....	323
37. Súpis lokalít lužickej a sliezskoplatěnickej kultúry v Českom raji.....	324
37. 1. Pohrebiská (Mapa 2).....	324
37. 2. Sídliská (Mapa 2).....	329
38. Obrazová príloha.....	337

1. ÚVOD

Uprostřed zvlněného prohbí, v něž uklánějí se dokola lesnaté výše a shluky skalisté, podélná hůra se zdvihá. Svě paty ovinula kamenným vínkem pískovce, svá bedra zahalila hájem sosen a smrků. A v skrání je vsadila sama Země korunou dvojjubou, ulitu výhni vlastního lůna, z černého chmurného bazaltu. Od západu k východu horou táhne se železná, rudošedá obří zeď ze spěklých hrání čedičových, vysoko zkyplých a běsně zkroucených, jak prohybovaly se pod bičem děsní Síly. A nad tu zeď na obou koncích vzepjala se žhnoucí láva u dvě nesmírné věže, prostopadných stěn. Západní, hrubší a nižší, jméno Baby se dostalo, druhá ztepilejší Pannou je přezvána.

J. V. Šimák (1870-1947)

Poetický opis troseckého okolia v Českom raji z pera slávneho turnovského rodáka J. V. Šimáka nie je ani trochu prehnaný. Sama som sa o tom presvedčila, keď som pred siedmimi rokmi prvý krát spoznala túto krajinu. K téme disertačnej práce ma priviedol archeológ turnovského múzea J. Prostředník, ktorý mi zároveň sprístupnil rozsiahle zbierky zo starých i nových výskumov. Odvtedy bolo Pojizerie s mojím každodenným životom na doktorskom štúdiu v Prahe veľmi úzko previazané, niekedy i nežiadúcim spôsobom. Počas heuristickej fázy spracovania archeologických nálezov som musela častokrát nocovať v tmavých zákutiach depozitárov, múzeí a starých sídel (2009-2011). Nezvyčajné škripanie, vřzganie nábytku a tajomné kroky boli asi ich súčasťou. Bezsené noci som preto zaháňala intenzívnou prácou. Teraz sa nad tým len pousmejem, ale vtedy mi veľmi do smiechu nebolo. Vďaka finančnej podpore GAUK som sa do Českého raje vrátila aj neskôr a podnikla niekoľko študijných ciest (2012-2013). Krajinu som prešla krížom-krážom a uvidela ju snád vo všetkých ročných obdobiach. Najkrajšia je asi počas neskorého leta a na jeseň. Je trochu ťažké priblížiť bizarný obraz Prachovských skal vynárajúcich sa z hustého oparu októbrovej hmly alebo opísať vôňu lesa a popadaného lístia, ktoré som cítila i niekoľko dní po návrate do Prahy.

V priebehu spracovávanía pojizerských lokalít som sa stretávala s rôznymi ťažkosťami a problémami. Touto cestou by som sa chcela poďakovať školiteľovi disertačnej práce Doc. Mgr. O. Chvojkovi, Ph. D. za odborné a metodické usmerňovanie. Tiež by som sa chcela poďakovať konzultantke práce PhDr. Z. Bláhovej-Sklenářovej, Ph. D. za odborné rady a venovaný čas. Za podnetné diskusie patrí moje ďakujem PhDr. V. Vokolkovi. Povďačná som i ďalším kolegom, ktorí mi pri vzniku doktorskej práce akokoľvek pomohli. Zviazaná som PhDr. V. Kuželkovi a Mgr. I. Andřísekovi. Za sprístupnenie archeologického materiálu a terénnej dokumentácie vďačím PhDr. J. Prostředníkovi, PhD. z Muzea Českého raje v Turnově, Mgr. M. Starej zo Severočeského muzea v Liberci, Mgr. J. Dumkovej z Muzea města Mnichovo Hradiště, PhDr. Z. Bláhovej-Sklenářovej, PhD. z Ústavu pro pravěk FF UK, ako aj ďalším správcem zbierok z Národního muzea a Muzea Mladoboleslava.

Disertačná práca bola v rámci projektu č. 539712 podporovaná Grantovou agentúrou Karlovej univerzity, vďaka čomu boli realizované študijné cesty a prírodovedné analýzy.

1. 1. Metodika práce

V disertačnej práci bol spracovaný a analyzovaný dostupný pramenný fond pochádzajúci zo siedmich pohrebísk (Březina, Koryta, Příšovice, Sovenice-okr. Mladá Boleslav, Sovenice-okr. Nymburk, Svijany, Svijanský Újezd) a dvoch sídlisk (Turnov-Maškove zahrady, Svijany) situovaných v oblasti Českého raja a horného Pojizeria. Hlavným kritériom výberu lokalít patrila príslušnosť materiálu ku komplexu lužických popolnicových polí, ako aj skutočnosť, že išlo výlučne o lokality nespracované a nevyhodnotené. Museli poskytnúť doklady, ktoré sa mohli stať podkladom pre vypracovanie typologicko-chronologickej schémy v širokom časovom rozpätí a komparáciu sídliskového s hrobovým materiálom. Pohrebisko v Soveniciach, okr. Nymburk bolo trochu exponované od pojizerskej skupiny, no nachádzajúce sa v bezprostrednej blízkosti skúmaného regiónu. Výsledky jeho analýzy slúžili pre bližšie porovnanie a konfrontáciu so skúmanými nekropolami. Všetky dáta získané rozborom z tejto lokality boli vyňaté zo všetkých štatistík. Jeho materiál bol podobne nespracovaný a prislúchajúci ku kultúre skúmaného obdobia. V prípade sídliska Turnov-Maškove zahrady boli pre potreby analýzy vybrané celé nádoby alebo predmety, výrazné, prípadne kresbne rekonštruovateľné torzá nádob a črepy s prvkami vhlbenej, plastickej a rytej výzdoby umožňujúce aspoň rámcové časové zaradenie. Preto sú v katalógu (viď katalóg: 31. 8. Turnov-Maškove zahrady) bližšie popísané len tie objekty, v ktorých sa vyskytol analyzovaný archeologický materiál vyobrazený v tabuľkách.

Vlastná heuristická práca získania a spracovania nálezového inventára a terénnej dokumentácie analyzovaných pohrebísk a sídlisk prebiehala cca 3 roky (2009-2011). Inventár bol uložený v Národnom múzeu, Ústave pro archeologii FF UK, Severočeskom múzeu v Liberci, Muzeu Českého ráje v Turnove, Muzeu Mladoboleslavka a Muzeu města Mnichovo Hradiště. Vybraný súbor z objektov kultúr popolnicových polí bol kresbne dokumentovaný a následne podrobne opísaný (viď prílohy: 31. Katalóg, 38. Obrazová príloha). Prvotným krokom bol typologický rozbor materiálu. Jeho súčasťou bolo základné rozdelenie funerálnej keramiky na amfory, amforovité nádoby, amforovité zásobnice, hrnce, dvojkónické nádoby, misy, džbány, tanier, amforky, amforovité nádobky, hrnčeky, dvojkónické nádobky, misky, šálky, džbány poháriky a kultové nádobky či predmety. Sídliskový rad bol ochudobnený o tanier, amforky, poháriky a kultové nádobky. Naopak typickou sídliskovou keramikou boli cedítka. Po dôkladnejšom štúdiu som keramické skupiny kategorizovala do niekoľkých variantov, pričom základným kritériom bola profilácia a výzdoba. Zároveň som sa pokúsila o vyčíslenie zastúpenia týchto rekonštruovateľných tvarov a ich vzájomné porovnanie v rámci analyzovaných lokalít. V prípade sídliskovej keramiky nebol tento výsledok vzhľadom k výraznej zlomkovitosti celkom dostačujúci. Zároveň som si všimla výskyt výzdoby, spôsob úpravy nádob, ich materiálové zloženie a ako sa tento pomer v priebehu jednotlivých časových horizontov kultúr lužických popolnicových polí menil. Podobne som postupovala i pri analýze bronzových, sklenených, hlinených, kamenných, jantárových a železných predmetov. Na sídliskách bolo možné pracovať len s hlinenými a kamennými predmetmi. Pri klasifikácii som nadviazala na triedenie V. Vokolka (1999, 2003; Jiráň (ed.) et al. 2008; Venclová (ed.) et al. 2008) a L. Veliačika (1983). Ďalším nevyhnutným krokom bol chronologický rozbor vybraného súboru podľa periodizácie používanej vo východočeskom regióne (Jiráň (ed.) et al. 2008; Venclová (ed.) et al. 2008; Vokolek 1999, 2003), na základe čoho mohlo byť určené časové postavenie samotných sídlisk a pohrebísk.

Do jednotlivých horizontov som zaradila archeologický materiál a poukázala na vývoj jeho tvaru a výzdoby. Na základe analógií keramických nádob, ako aj aplikácií cudzorodých prvkov na ich povrchu, som sa pokúsila poukázať na intenzitu kontaktov s okolitými, ale aj vzdialenejšími oblasťami.

Dôležitým komponentom práce bolo i zhromaždenie nálezových správ, dokumentácie, plánov, kresieb a ich základný popis (viď príloha: 31. Katalóg). V prípade pohrebísk som pracovala s 27 nálezovými celkami v Březine, 2 hrobmi v Příšoviciach, 18 hrobmi v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav), 14 hrobmi vo Svijanoch a 2 hrobmi vo Svijanskom Újezdě. Podľa miesta uloženia kostí som jednotlivé hrobové celky rozdelila na popolnicové, jamové a symbolické. Súčasťou bolo rozlíšenie hrobov podľa povrchovej úpravy, použitia kameňa a kamenných konštrukcií. Pri analýze jednotlivých typov som hroby ďalej triedila na základe vnútornej úpravy hrobu, množstva a polohy keramických, bronzových a ostatných milodarov. Zároveň som si všímala vzťahy hrobových typov na nekropolách. Snažila som sa postrehnúť časovú následnosť pochovávaní. Do jednotlivých horizontov som zaradila archeologický materiál a poukázala na vývoj jeho tvaru a výzdoby, prípadne používania určitých typov vo funkcii popolnice a typov hrobov v jednotlivých časových úsekoch. V rámci analýzy pohrebného rítu a jej základnej terminológie som prijímala hodnotenie slovenských bádateľov (Kujovský 2006, Veliačik 1983).

Do analýzy sídlisk bolo zaradených 677 objektov z Turnova-Maškových zahrad¹ a 3 zo Svijan. Na základe tvaru a rozmerov boli tieto objekty podrobnejšie rozdelené do niekoľkých skupín: kolové jamky, stĺpové jamy, sídliskové jamy, pece, silá, objekty výrobného charakteru, hliníky, depoty (hlinených závaží) a polozemnice. Ďalej som sledovala percentuálne zastúpenie týchto skupín, ich spôsob využitia v osadách, a následne som mohla charakterizovať samotné sídliská z hľadiska výroby či hospodárskeho využitia. Dôležitým ukazovateľom bol predovšetkým druh nálezového inventára v jednotlivých objektoch (napr. hlinené praslenu alebo závažia).

Súčasťou práce je i kompletný súpis všetkých sídliskových (rovinné a výšinné sídliská, hradiská, jaskyne) a pohrebných lokalít pojizerskej skupiny v oblasti Českého raja a horného Pojizeria vo všetkých fázach kultúry lužických popolnicových polí (viď príloha: 37. Súpis lokalít lužickej a sliezskoplatenckej kultúry v Českom raji). Cieľom tohto súpisu bolo vysledovať početnosť zastúpenia nekropol a sídliskových typov v jednotlivých horizontoch, a ako sa tento stav menil. Hlavný účel spočíval v postrehnutí charakteru a vývoja osídlenia lužickej a sliezskoplatenckej kultúry v Českom raji, a nepochybne i dopadu celospoločenských udalostí na život v periférnej oblasti lokálnej skupiny.

Výsledky rozboru sídliskového materiálu boli nakoniec konfrontované so získanými poznatkami o nálezovom inventári analyzovaných pohrebísk pojizerskej skupiny. Porovnanie týchto dvoch okruhov prebehlo z hľadiska typologického i chronologického. Závery predstavujú poslednú, a zároveň najdôležitejšiu časť disertačnej práce.

Zo všeobecného hľadiska boli analyzované lokality spracované a analyzované multidisciplinárne (viď prílohy: 32. Antropologická analýza, 33. Osteologická analýza, 34. Radiokarbónové datovanie, 35. Antrakologická analýza, 36. Makrozbytková analýza).

Pre podrobnejšie štúdium bolo potrebné zhromaždiť značné množstvo literatúry. Za týmto účelom boli využité knižnice na Archeologickom ústave v Prahe, Ústave pro archeologii FF UK, Múzeu Českého raja v Turnove a v Severočeskom múzeu v Liberci. Priebežné výsledky disertačnej práce boli publikované v odbornom periodiku (Žilincová 2012, 2014, Žilincová – Prostředník 2016).

V rámci datovania som vychádzala z chronológie vypracovanej pre východné Čechy (Jiráň (ed.) et al. 2008; Venclová (ed.) et al. 2008; Vokolek 1999, 2003). Je založená na trojčlennom delení J. Filipa (1937-37; 1939), ktoré ďalej rozpracoval V. Vokolek (1962) v rámci spracovania lužického pohrebiska v Pouchove a neskôr doplnil (Vokolek 1999, 2002, 2003; Kytlicová – Vokolek – Bouzek 1964). Zároveň je nutné zdôrazniť, že v Čechách sa periodizácia líši podľa jednotlivých regiónov:

---

¹ ide o pracovné triedenie J. Prostředníka pre kódový zápis do terénnych formulárov

1. východné Čechy = starý lužický stupeň Ia – BC2, Ib – BC/BD; stredný lužický stupeň IIa – BD-HA1, IIb – HA2; mladý lužický stupeň IIIa – záver HA2; IIIb (len v Pojizerí) – HB1; sliezskoplatěnický stupeň Ia – HB1, Ib – HB2; sliezskoplatěnický stupeň II – HB3-HC1; sliezskoplatěnický stupeň III – HC-HD1; sliezskoplatěnický stupeň IV – HD2-LTA
  2. severozápadné Čechy = stupeň I - BC2/BD; stupeň IIa - BD; stupeň IIb - HA1; stupeň IIc – HA2-HA2/HB1; stupeň IIIa – HB1; stupeň IIIb - HB2-HB3; stupeň IIIc - záver HB3
  3. Morava = lužický stupeň I, lužický stupeň II, mladolužický stupeň, sliezsky stupeň I, sliezsky stupeň II, platěnický stupeň, neskoroplatěnický stupeň (Podborský 1956, obr. 3).
- Na Slovensku najviac zovšeobecnela periodizácia P. Reineckeho (Veliáčik 1983). Poliáci využívajú delenie na niekoľko období podľa O. Montelia (VI. perióda patrí do doby železnej): I. perióda – BA1-2, II. perióda – BB1-2, BC1-2, III. perióda – BD, HA1, IV. perióda- HA2, HB1, V. perióda – HB2-3 (Podborský a kol. 1993, 236-237).

1. 2. Cieľ práce

Hlavným cieľom tejto práce je priniesť komplexný pohľad na priebeh osídlenia Českého raja a horného Pojizeria v dobe lužických popolnicových polí, ako aj jeho postavenie v kontexte s vývojom v severnej časti strednej Európy. Ide o súhrn kultúrnych pomerov a súvislostí uvedeného regiónu počas ôsmich storočí, ktoré zahŕňa časový úsek zhruba od mladšej doby bronzovej (lužická kultúra) až po záver staršej doby železnej (sliezskoplatěnická kultúra) a postupné doznievanie halštatských vplyvov v laténskom období (3. – 2. storočie p. n. l.). Za týmto účelom bol spracovaný a analyzovaný dostupný pramenný fond pochádzajúci zo siedmich pohrebísk (Březina, Koryta, Příšovice, Sovenice-okr. Mladá Boleslav, Sovenice-okr. Nymburk, Svijany, Svijanský Újezd) a dvoch sídlisk (Turnov-Maškove zahrady, Svijany).

Najrozsiahlejším odkryvom na ploche takmer 6, 5 ha bol záchranný výskum v rokoch 2000 a 2001 v Turnove-Maškových zahradách. Preto ponúka najbohatší potenciál. Ostatné pohrebiská pochádzajú zo starších výskumov realizovaných koncom 19. a v 1. polovici 20. storočia, preto pramenná základňa je viac-menej torzovitá. Už dávnejšie boli tieto nekropoly viackrát len čiastkovo publikované, čo mohlo byť spôsobené „roztratením“ hrobového inventára do viacerých múzeí a súkromných zbierok. Až táto práca ponúka kompletný prehľad materiálu pochádzajúceho z pohrebísk, jeho vyhodnotenie i porovnanie so sídliskovým.

Uvedené lokality patria do lokálnej pojizerskej skupiny (mapa 1). Lužické osídlenie Pojizeria sa tiahne od Turnovska cez Mnichovohradištsko, na juh Mladoboleslavsko, po oboch brehoch Jizery v páse dlhom asi 45-50 km a širokom 8-14 km (Hralová-Adamczyková 1957, 35).

Ide o okrajové územie východočeskej skupiny, so silnými vzájomnými vzťahmi s knovízskou kultúrou (Vokolek 2003, 30). Na základe chronologického a geografického vymedzenia skúmaného regiónu bolo do tejto práce zahrnutých 67 sídlisk (viď príloha: 37. 2. Sídliská) a 59 pohrebísk (viď príloha: 37. 1. Pohrebiská).

Syntéza nálezového inventára tvorí východisko pre obohatenie poznatkov o materiálnej kultúre pojizerskej skupiny. Hlinené, bronzové, jantárové, železné, kamenné, sklenené a predmety odrážajú nielen módný vkus a estetické cítenie príslušníkov danej kultúry, ale aj regionálne odlišnosti a kontakty so susednými oblasťami. Archeologickému inventáru patrí nezastupiteľné miesto pri riešení chronologických problémov a otázok, pretože veľmi citlivo reaguje na kultúrne zmeny v čase a priestore. Na základe pravidelne sa opakujúcich kombinácií je možné postihnúť zákonitosti, čo sa zároveň premietne v chronologickom vývoji, pretože podobne ako keramika, bronzové a ostatné predmety, pohrebné rituály a zvyky podliehali zmenám, tak aj samotná spoločnosť sa vo vývoji diferencovala a menila sa v čase. Mojm cieľom je postrehnúť tieto zmeny a charakterizovať ich.

Nevyhnutnú súčasť práce tvorí vyhodnotenie tejto oblasti v priestore rozšírenia lužických popolnicových polí, snaha poukázať na jej postavenie a úlohu v prehistorickom vývoji a vzťah k okolitým oblastiam.

Súčasne sa na základe získaných poznatkov pokúsim riešiť otázku možnosti komparácie sídliskového a pohrebného materiálu lužickej a sliezskoplatenickej kultúry. Táto problematika zatiaľ nebola riešená nielen v Čechách, ale ani susedných krajinách osídlených v dobe lužických popolnicových polí a jej ozrejenie je v súčasnosti už nevyhnutným krokom ku kompletnejšiemu poznaniu a vedeckým prínosom, z ktorého môžu čerpať budúci bádatelia.

1. 3. Prírodné prostredie

Študovaná oblasť Českého raja je vymedzená spojnicou: Malá Skála (Semily) – Rovensko (Semily) – Libuň (Jičín) – Horní Lochov (Jičín) – Sobotka (Jičín) – Kosmonosy (Mladá Boleslav) – Mohelnice (Liberec) – Světlá pod Ještědem (Liberec) – M. Skála (Jablonec). Leží na území troch krajov: Královehradecký (okres Jičín), Liberecký (okres Semily, Jablonec nad Nisou) a Stredočeský (okres Mladá Boleslav). Na východe prechádza tento malebný región v Podkrkonošíe a na severe je ohraničený pásom Jizerských hôr a Krkonoš (Geologický atlas 1968; Waldhauser 1976, 3).

Pieskovcový georeliéf, ktorým sa Český raj vyznačuje, je na území Českej tabule unikátom. Laická verejnosť ho pozná ako skalné mestá. Preto bola Chránená krajinná oblasť Český raj (1955) a neskôr Geopark Unesco (2005) vyhlásené predovšetkým pre ochranu geomorfologického fenoménu (Prostředník - Šída 2010, 8). Náleží k podsústave Severočeskej tabule, k celku Jičínska pahorkatina (Demek – Mackovčín a kol. 2006, 202). Severovýchodná časť geoparku patrí do mladopaleozoickej panvi, ktorá je situovaná južne od elevácie krkonoško-jizerského a železnobrodského krystalinika. Podkrkonošská panva je tvorená vulkanosedimentárnym komplexom riečného a jazerného pôvodu. Juhozápadná časť geoparku náleží prevažne marinným sedimentom českej kriedovej panvi (Prouza - Tásler 2001, 130).

Skúmané pohrebiská a rovinné sídliská lužických popolnicových polí sa nachádzajú v strednej časti Turnovskej pahorkatiny, v geomorfologickom celku Jičínskej pahorkatiny, ktorá je na severe a severovýchode ohraničená Ještědsko-kozákovským hrebeňom (Demek a kol. 1987, 58, 521). V mape potenciálnej prirodzenej vegetácie centrálnej časti Českého raja (Neuhäselová 2001) boli vymapované dubohabriny (Carpinion), acidofilné bučiny a jedliny (Luzulo – Fagion), ojedinele tiež stremchová jaseň (Pruno – Fraxintum).

Terén tvoria sprašové náveje, v blízkosti Jizery premiešané pieskom. Pozdĺž Jizery sú pozorované štrkové terasy a náplavové sedimenty. Pod sprašou pokračujú hlinité štrky s piesčitou vrchnou vrstvou, patriacou k terasovým riečnym sedimentom (Geologický atlas 1968). Geologické podložie Českého raja vytvárajú kriedové sedimenty vrchného turonu vo forme zvetraných kremenitých pieskovcov v hĺbke 2-12 m od súčasného povrchu (Řídkošíl 1993).

Kostrou Českého raja je rieka Jizera, brehy ktorej pokrývajú luhy a olšiny (Mikyška a kol. 1972). Celé územie je odvodňované jej ľavostrannými prítokmi – Libuňkou, Žehrovkou, Kněžmostkou a Klenicou. Najväčšiu časť chránenej oblasti (78 km²) odvodňuje Žehrovka, ktorá pramení v Prachovských skalách. Český raj sa vo všeobecnosti zaraďuje k stredne vodným oblastiam (Vlček a kol. 1984, 127-120).

Z klimatického hľadiska tvorí spolu s priľahlými oblasťami okrsok mierne teplý, mierne vlhký s miernou zimou, ležiaci na rozhraní medzi pahorkatinovým a rovinným typom klimatu. Priemerná ročná teplota sa pohybuje medzi 8 a 9° C a priemerné ročné zrážky v intervale 650-700 mm (Mikyška a kol. 1972).

2. HISTÓRIA VÝSKUMU ČESKÉHO RAJA A HORNÉHO POJIZERIA

Archeologický výskum analyzovaných pohrebísk i sídlisk zároveň dokumentuje dlhú tradíciu a niekoľko etáp bádania lužických popolnicových polí v Českom raji a strednom Pojizerí. Prvé dochované nálezy z tejto časti Čiech pochádzajú už z polovice 19. storočia (1854, Svijany, súbor bronzových labutiek; Sklenář 2011, 327-328). Záujem o pravek Pojizeria od tejto doby už nikdy nepohasol. Objavenie asi najznámejších a najväčších nekropol spadá približne do poslednej tretiny 19. storočia (Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany). Ide o prvú „priekopnícku“ epochu v dejinách pojizerskej archeológie, kedy boli položené základy tohto odboru v uvedenej oblasti. Jednou z prvých osobností, ktoré začali sústavne sledovať a zachraňovať prehistorické náleziská, bol pracovník turnovského múzea **J. V. Šimák** (1870-1941). Jeho zásluhou na začiatku 20. storočia vzniká voľné *archeologické družstvo*. Členovia spolku, ku ktorým patrili napr. Karel Buchtela, dr. Karel Prokop, študent medicíny Jan Zeman alebo študent filozofie František Bartoš, previedli medzi rokmi 1906-1909 rad výkopov v skalných dutinách hruboskalských, Boreckých skal, Klokočských skal a Betlémských skal, maloskalskej Drábovny i v kozákovskom Proskalí (Prostředník - Šída 2010, 11). Žiarové nekropoly zaujali i niektorých odborníkov z pražských inštitúcií. Sami sa podieľali na výskume týchto nálezísk, a zároveň sa pričínili o publikáciu niektorých nálezových celkov: napr. **J. L. Pič** (1847-1911), **K. Buchtela** (1864-1946), či **J. Filip** (1900-1981). Do histórie poznania pravekého vývoja tohto regiónu sa však zapísalo i mnoho skutočných amatérov alebo nadšencov, ktorí v tejto dobe prekopali rad lokalít, hlavne nekropol, bez akejkoľvek snahy po odbornej dokumentácii. Nálezy sa zväčša zachovali vo verejných (múzeá, školy, kláštory) alebo súkromných (Janeček, Kára, Linke, Maruška, Merhant, Svoboda, Šolce, Švec, Štorch) zbierkach. Prvá svetová vojna dočasne prerušila ďalšie archeologické bádanie Českého raja. Do medzivojnového obdobia spadá objavenie a výskum ďalších známych žiarových pohrebísk (Dneboh, Březina, Malá Bělá, Příšovice, Svijanský Újezd).

Roku 1947 publikuje J. Filip asi najznámejšiu a najucelenejšiu monografiu o Českom raji: *Dějinné počátky Českého ráje* (Sklenář 2005, 167). V práci zároveň prvý krát použil pojem turnovský typ. Vydělil ho z najmladšieho sliezskoplatěnického stupňa (IV.) na základe inventára zo žiarových hrobov v Turnove-Aehrentalovej tehelni objavených roku 1925 (Filip 1947, 44-46; Waldhauser 1976, 3-4).

K výraznému zlomu v bádani o dobe popolnicových polí v Pojizerí dochádza zhruba od 50. rokov 20. storočia, kedy sa započalo s plnou profesionalizáciou archeologického výskumu a miznú náleziská bez dochovaných celkov a patričnej dokumentácie. Za zmienku stojí predovšetkým rovinné sídlisko v Příšoviciach, kde roku 1956 E. Soudská preskúmala 44 zahĺbených objektov (Soudská 1964; Waldhauser 1976, 4). V tom istom roku prebiehal výskum v Podolí Kruzích, kde J. Kaván objavil 35 lužických žiarových hrobov (Hralová-Adamczyková – Kaván 1970). Boli to nadhlo jediné väčšie záchranné výskumy v skúmanej oblasti.

Na prelome 60. a 70. rokov minulého storočia sa v Severočeskom múzeu v Liberci vytvorila *základňa archeologického výskumu*, ktorú tvorili L. Košnar, V. Weber a J. Waldhauser. Archeológovia sa podieľali na terénnych odkryvoch sliezskoplatěnických sídlisk vo Svijanoch a Příšoviciach (Prostředník - Šída 2010, 12).

Nesmieme zabúdať ani na ďalšie osobnosti, ktoré významnou mierou prispeli k doplneniu nášho poznania tohto obdobia na sledovanom území. Jednou z najvýraznejších postáv archeológie Keltov a Germánov v Pojizerí je **J. Waldhauser** (nar. 1945). Okrajovo sa vo svojej výskumnej činnosti dotýkal i záverečnej etapy lužických popolnicových polí, tj. turnovskému typu (1976).

Skúmanej oblasti sa venovala i **J. Hralová-Adamczyková** (nar. 1931-2011). Všímalá si predovšetkým knovízsky zásah v Pójizerí a publikovala niekoľko známych žiarových nekropol: napr. Dneboh, Malá Bělá, Podolí-Kruhy (Hralová-Adamczyková 1957, Hralová-Adamczyková – Kaván 1970).

Ďalšia, a zároveň posledná a najdynamickejšia etapa archeologického bádania Českého raja, sa vykryštalizovala zhruba v poslednom desaťročí 20. storočia. Súvisí predovšetkým s rozmachom stavebnej aktivity. Medzi najdôležitejšie záchranné akcie patrili výskum sídlisk Pěňčín, Přepeře, Příšovice, Turnov (Dvořákova ulica, Mariánske námestie, Maškovy zahrady, Nudvojovice, Vrchhůra, „V Zátíší“), či pohrebisk Čistá a Turnov „V Zátíší“. Autorom týchto výskumov je **J. Prostředník** (nar. 1968), aktívne pôsobiaci od roku 1992 v turnovskom múzeu. Roku 2010 nadviazal spolu s P. Šídom na známu publikáciu od J. Filipa (1947) a plodné obdobie archeologického výskumu v Českom raji a strednom Pójizerí pretavil do ďalšej dôležitej monografie o dejinách sledovaného regiónu: *Nejstarší dějiny Českého ráje a horního Pójizeří*.

2. 1. História výskumu analyzovaných lokalít

2. 1. 1. Březina (okr. Mladá Boleslav)

Nekropola v Březine je situovaná na miernom návrší nad malým rybníčkom východne od dediny neďaleko železničnej zastávky. V apríli roku 1926 boli na poli pána Horáčka odvodňované pozemky. Počas prác narazili robotníci na žiarové hroby. Mnohé boli v dôsledku neodbornej manipulácie silno rozrušené. Niektoré nálezy z hrobov boli uložené v březinskej škole a učiteľ Kruliš oznámil nálezisko kustódovi okresného múzea, učiteľovi J. Menclovi (Filip 1931, 81).

Múzeum Mnichovo Hradište uskutočnilo v juhozápadnej časti poľa pána Horáčka archeologický výskum. Odkrytých bolo cez 20 hrobov, ktoré boli označené rímskymi číslicami. Neskôr bol prekopaný aj zvyšok poľa v šírke asi 7 m. Tu sa našlo 7, z väčšej časti rozrušených hrobov. Označené boli arabskými číslicami. Preskúmaná bola asi len tretina pohrebiska na ploche 450 m², v juhozápadnej časti parcely č. 421/1 (obr. 1). Hroby boli situované v radách, takmer v štvorcovej sieti a vo vzájomnej vzdialenosti 2, 5-3, prípadne 4 m. Pohreby neboli uložené veľmi hlboko pod povrchom (46-60 cm), preto vrchné časti väčších nádob boli už skôr orbou zničené. Niektoré hroby, predovšetkým v západnej časti pohrebiska, boli obložené plochými pieskovcovými kameňmi, ktoré boli dokonca nájdené aj v poli. Archeologický materiál z vykopaných hrobov bol prevezený do meštianskej školy v Mnichovom Hradišti a časť keramiky bola pod dozorom J. Mencla zlepená. Za krátky čas bol pán učiteľ preložený do školy v Jičine, preto boli rekonštrukčné práce pozastavené. Počas dvoch sťahovaní muzejných zbierok bola časť nálezov pomiešaná, prípadne stratili priradenie k hrobovým celkom (Filip 1931, 81).

Do týchto nepriaznivých udalostí našťastie zasiahol archeológ J. Filip s účtovníkom J. Svobodou, ktorí znovu prešli všetok nálezový materiál, zakonzervovali ho a priradili k hrobovým celkom (Filip 1931, 81). V súčasnosti sú nálezy z výskumu roku 1926 uložené v múzeu Mnichovo Hradište.

Roku 1929 v ďalších výkopových prácach pokračovala americká expedícia na čele s R. W. Ehrichom. Výskum bol prevedený vo vzdialenosti asi 22 m východne od odkryvu z roku 1926, pri južnej hrane parcely č. 421/1 s menším rozšírením (2x3, 5m) do severnej časti parcely 420/1 (Plesl 1981, 139). Na ploche 168 m² bolo preskúmaných 22 hrobových celkov nepravidelne rozložených na skúmanej ploche. Zväčša boli uložené v prostej zemi v hĺbke 30-50 cm. Jeden hrob bol uložený v kamennej skrinke, v dvoch prípadoch bolo zistené kamenné zoskupenie a doložený bol aj jeden kenotaf a jeden jamový hrob (Plesl 1981, 139). Nálezový

inventár bol uložený ku spracovaniu v Archeologickom ústave v Prahe. Sprievodný materiál pochádzajúci zo štyroch hrobov bol darovaný múzeu v Mnichovom Hradišti (Böhm 1929). Počas II. svetovej vojny však došlo k jeho strateniu (Filip 1931, 91). Inventár z ostatných hrobov je v súčasnosti uložený v dvoch amerických múzeách /vid' katalóg: 31. 1. Březina, Uloženie/ (Plesl 1981, 139).

2. 1. 2. Koryta (okr. Mladá Boleslav)

V Koryte boli nájdené nádoby zo žiarových hrobov. Z pozostalosti loukoveckého farára P. Káry ich neskôr získalo Múzeum Českého raja v Turnove. Bližšie nálezové okolnosti nie sú známe (Filip 1932-33, 94). Pravdepodobne bola prekopaná časť nekropoly. Archeológ turnovského múzea J. V. Šimák si pôvodne myslel, že nálezy pochádzajú zo sovenického pohrebiska, no celkovým charakterom sa od seba odlišujú (Filip 1947, 117).

2. 1. 3. Příkladice (okr. Liberec)

Na záhrade Jozefa Vávry boli roku 1940 pri kopaní základov pre stavbu nájdené dva žiarové hroby. Inventár bol potom prevezený do múzea v Turnove. Na záchrane, rekonštrukcii a katalogizácii nálezov sa podieľal J. Filip (Filip 1947, 244). Tieto hroby pravdepodobne tvorili súčasť sliezskoplatěnického pohrebiska v polohe „Na Cecilce“, ktoré bolo objavené o polstoročie neskôr (2005-2006; nepublikovaný výskum P. Brestovanského).

2. 1. 4. Sovenice (okr. Nymburk)

Počas výstavby novej cesty Sovenice-Mečtř boli roku 1892 odkryté dva žiarové hroby. Nálezový inventár bol značne rozrušený, no k záchrane prispel najmä vedúci stavby cesty pán Brzák ml. O rekonštrukčné práce keramického materiálu sa zaslúžil lekárnik A. Stifter z Křinca, vďaka ktorému poznáme aspoň opisy jednotlivých nádob a hrobových celkov (Stifter 1893, 181). Ďalší hrob spozoroval A. Stifter o rok neskôr, keď pri dobývaní piesku v priestore okresnej cesty došlo k utrnutiu podkopanej časti (Stifter 1894, 82).

K obnoveniu archeologických prác došlo o takmer polstoročie neskôr. Roku 1952 prebiehal v pieskovni cvičný výskum Ústavu pro archeologii FF UK pod vedením prof. J. Filipa. Cieľom výpravy bolo bližšie preskúmať novo zistené stopy pravekého osídlenia. Lužické žiarové hroby sa zistili pri pravej strane cesty Bošín-Sovenice na miernom návrší, ktoré je terasou dnes nepatrného potôčka pretekajúcim Sovenicami.

Na ploche sondy 40, 5 m dlhej bolo preskúmaných 9 žiarových hrobov (IV-XII; obr. 2) prislúchajúcich zrejme k väčšiemu pohrebisku, ktorého juhozápadný okraj bol s najväčšou pravdepodobnosťou zachytený (Zeman 1953, 18).

2. 1. 5. Sovenice (okr. Mladá Boleslav)

Severne od Mnichovho Hradišťa, na pravom brehu rieky Jizery, sa pri Soveniciach rozkladá mierne návršie. Je to akási ostrožňa, zvažujúca sa k juhovýchodu do úľabiny korytskej. Na severovýchode je návršie oddelené údolím sovenickým, len k západu prechádza nerušene v mierne zvlnenú rovinu v nadmorskej výške 280 m (Filip 1930-31, 21, 22). Roku 1886 našiel na tomto návrší za dedinou J. Janeček pri dobývaní kameňa na svojom poli žiarové pohrebisko (obr. 3: 1). Niektoré hroby prekopal sám. O nálezy sa zaujímal farár Kára i archeológ Národného múzea J. L. Píč, ktorý spolu s učiteľom Sedláčkom navštívili jeho usadlosť (Píč 1887, 162). Na žiadosť J. L. Píča im J. Janeček sľúbil, že po zbere úrody môžu

preskúmať pohrebisko, napriek tomu, že na poli už bola zasiata mladá d'atelina (Píč 1887, 163). Odkryté tu bolo žiarovisko a hrobové celky plytko či hlbšie v zemi uložené, niekedy i obložené kameňom. Stopy po mohylách zistené neboli (Píč 1887, 343). Na základe starých záznamov J. Janeček odkryl 7 hrobových celkov v rokoch 1886 (hrobový celok), 1887 (hroby I-IV) a 1888 (hroby V, VI). Väčšina hrobov preskúmaných roku 1888 (hroby VII-XVIII) pochádza z výskumu J. L. Píča. Určitý počet vykopal aj farár Kára a učiteľ Sedláček, no hrobové celky sa nedochovali.

Nálezy sa neskôr dostali do zbierok súkromných (J. Janeček, P. Kára, dr. Linke, J. Švec, Štorch) i verejných (meštianska škola chlapčenská v Mníchovom Hradišti, Strahovský kláštor).

Archeologický materiál je dnes uložený vo viacerých múzeách (Národné múzeum, Turnov, Mníchovo Hradiště a Mladá Boleslav). Prevažná časť sa nachádza v Turnove.

2. 1. 6. Svijany-pohrebisko (okr. Liberec)

Roku 1890 boli vo Svijanoch na panskom pozemku č. 224 zvanom „Na Stráních“ pri orbe nájdené žiarové hroby (Píč 1892, 507). Miesto je situované na svahu medzi úvozmi do Příšovic a ku Svijanskému Újezdu /obr. 3: 2/ (Šimák 1909, 170). Na pohrebisko sa dostavili kniežací revident J. Svoboda, kniežací záhradník P. Maruška, správca veľkostatku Gaudin, farár Kára a doktor Pautsch, ktorí vykopali množstvo nádob. O deň neskôr prišiel na miesto náleziska z Prahy J. L. Píč a odkryl rovnako niekoľko hrobov (Píč 1892, 507). Vďaka nemu sa podarilo zachytiť opis aspoň niektorých hrobových celkov (viď katalóg: 31. 6. Svijany-pohrebisko, hroby 1-11, hrobové celky I-III). Archeologický materiál previezol do pražského múzea (Filip 1947, 249).

Neskôr sa do výkopových prác zapojilo i múzeum v Turnove pod vedením J. V. Šimáka (Píč 1892, 509). Nálezový inventár bol neskôr prevezený do múzea zemského, turnovského a mladoboleslavského, do svijanskej školy a časť si ponechal P. Maruška (Šimák 1909, 170). Podstatná časť materiálu sa v súčasnosti nachádza v múzeu Turnov, no niektoré nádoby získalo i múzeum v Liberci a Prahe. Pochádzajú zo zbierky Károvej, Maruškovvej, Merhantovej, Svobodovej, Šolcovej a meštianskej školy v Turnove.

2. 1. 7. Svijanský Újezd (okr. Liberec)

Na východnom okraji Svijanského Újezdu sa zdvíha vysoký breh v tupý ostroh, ktorý obec už dlhšiu dobu rozkopávala a rozvážala. Z toho dôvodu je viac než z dvoch tretín zničený. Ide o pieskovňu zvanú „Na kamenci“, asi 50 m vedľa cesty z Újezdu do Svijan. Podľa niektorých očitých svedkov súčasťou vyvážaného štrkového materiálu boli aj črepy keramiky (Šimák 1926-27, 63). Kováčka zo susednej kovárne vraj napájala dobytok z lužickej misky (Filip 1947, 248; Vokolek 2003, 328).

Až roku 1926 sa našlo niekoľko dobre zachovaných nádob. Pán Fr. Venclů podal o tomto náleze správu J. V. Šimákovi, ktorý následne toto miesto prekopal. Podarilo sa mu síce odkryť štyri hroby ležiace v rade za sebou, no vo vrstve preorávanej, takže črepy už nebolo možné zostaviť. Zanechal preto výskum mysliac si, že pohrebisko bolo práve na konci ostrohu a je už zničené (Šimák 1926-27, 63; 1931).

V rokoch 1926 a 1931 časť nálezov zachránil učiteľ Dědečka a roľníci Valkoun s Kořátkom (Šimák 1931; Vokolek 2003, 328). Hrobový inventár bol pôvodne uložený v škole vo Svijanskom Újezde a neskôr darovaný múzeu v Turnove (Hrdina 1926; Jansa 1926).

2. 1. 8. Turnov-Maškovy zahrady (okr. Semily)

Koncom 19. storočia začína na území Maškových zahrad v Turnove prekvitať novozaložená pestovateľská a šľachtiteľská stanica (1873 – 1895 Korselt a spol. – obchodné a umelecké záhradníctvo, do 1936 Firma Mašek Turnov, od 1936 Mače Turnov a spol., 1998 – ukončenie činnosti; Prostředník 2010, 3). A presne o sto rokov neskôr práve na tomto mieste odkrývajú bádatelia jedno z najstarších a najunikátnejších polykulturných sídlisk (obr. 5: B; Prostředník - Šída 2010, 108). Priekopnícke roky archeologického výskumu Maškových zahrad siahajú k počiatkom 20. storočia. Už roku 1907 tu bolo rozrušené sídlisko s lužickou keramikou (Filip 1947, 259). Niekoľko výskumov realizovali J. V. Šimák a K. Buchtela. Doložili osadu zo staršej fázy kultúry s lineárnou keramikou, ojedinelé nálezy brúsených kamenných nástrojov kultúry so šnúrovou keramikou, sídlisko lužickej a sliezskoplatěnickej kultúry, tiež doklady osídlenia v závere staršej doby železnej (Buchtela 1908, 259-260; Filip 1947, 264-265, Prostředník 1996, 11; Prostředník 2001, 101; Prostředník 2010, 6, 12; Prostředník - Šída 2010, 108; Šimák 1905-1906; 1909). V neďalekej Aehrentalovej tehelni bolo roku 1925 zistené žiarové pohrebisko ľudu popolnicových polí, ktoré dalo názov skupine tzv. turnovského typu (IV. sliezskoplatěnický stupeň, HD2/LTA). K tejto nekropole bolo archeologicky doložené i sídlisko (Buchtela 1908; Filip 1936-1937, 167-168; Filip 1947, 263-264; Šimák 1932, Waldhauser 1976, 78). Potom tu však archeologický výskum na dlhší čas ustal. K oživeniu došlo až koncom 20. storočia v súvislosti so stavebnou aktivitou.

V polohe „Pod sv. Antonínem“ bola naplánovaná výstavba Areálu technických služieb. Miesto tvorí južný okraj Maškových zahrad a situované je na sprašovom náveji s juhovýchodnou orientáciou nad počínajúcou štrkovou terasou Jizery. Skúmaná poloha je zo severnej strany ohraničená násypom železničnej trate. Označená bola ako plocha T. V septembri roku 1995 sa záchranného archeologického výskumu ujíma Múzeum Českého ráje v Turnove na čele s J. Prostředníkom (Prostředník 1996, 11). Na ploche takmer 1 ha bolo doložených 322 zahĺbených objektov. Koncentrovali sa pri juhozápadnej a severnej strane skrytej plochy. Východným smerom koncentrácia objektov slabla (Prostředník 1996, 12). Výrazné bolo osídlenie zo staršej a strednej doby rímskej. Zo stupňov HD2/LTA sa zistil relikv polozemnice a tri objekty výrobného charakteru (železiarska výroba - vyhrievacie pece, obr. 9: 1). Osídlenie bolo ešte registrované v stupni HC i v stredolužickom období (Prostředník 2001, 99-100; Prostředník - Šída 2010, 109).

Ďalší záchranný výskum prebehol o tri roky neskôr pred výstavbou predajne Diskont-Plus na ploche A, ktorá je situovaná na východnej strane Maškových zahrad (Prostředník - Šída 2010, 108). K výskumným prácam došlo až v poslednej štvrtine roka za veľmi nepriaznivých podmienok. Časť objektov pred dokumentáciou zničilo pôsobenie dažďa a mrazu (Prostředník 2001, 101). Bolo tu odkryté sídlisko lužickej kultúry mladšej doby bronzovej (Prostředník 2002; Prostředník - Šída 2010, 108). Po skrývke ornice na úrovni svetlo hnedej ílovej až prachovej hliny sa zistila výrazná kumulácia 15 000 kolových jamiek (obr. 9: 2). Tento nápadný zhluk pokrýval celú plochu A so severnou časťou plochy B. Podložie netvorila spraš, ale náplavový sediment. V hĺbke 50-70 cm boli doložené ďalšie sídliskové horizonty, ktoré svedčia o zložitých erózných procesoch na lokalite (Prostředník 2001, 101; 2010, 18; Prostředník - Šída 2010, 108).

Zatiaľ posledný a najväčší výskum prebehol v rokoch 2000 a 2001 (plochy B-F; Prostředník 2010). Priniesol doklady o osídlení lokality v paleolite (stredný, mladý a neskory), neolite (stará a stredná fáza kultúry s keramikou lineárnou a mladšia fáza kultúry s keramikou vypichovanou), eneolite (kultúra so šnúrovou keramikou), dobe bronzovej, dobe rímskej a v ranom stredoveku (Droberjar – Prostředník 2004, graf 1, 5, 6; Prostředník 2001b, 2001c, 2002, 2010). V júni roku 2000 bola preskúmaná plocha B. Výskum prebiehal v súvislosti s plánovanou, i keď nakoniec neuskutočnenou stavbou rozsiahleho športového areálu. Projekt mal byť vybudovaný mestom Turnov za finančnej spoluúčasti Nadácie B. J.

Horáčka. Zistilo sa tu pokračovanie sídliska z mladšej doby bronzovej (Prostředník - Šída 2010, 108). Kým počas predchádzajúcej sezóny trápil archeológov zima a mráz, teraz to bolo presne naopak. Južná hranica komplexu nebola dokumentovaná, pretože objekty po začistení v krátkej dobe vysušilo slnko (Sklenářová 2004, 483). Neskôr boli preskúmané i plochy C, D a K, umiestnené v centrálnej časti Maškových zahrad. Tu bolo zachytené pokračovanie sídliska z mladšej doby bronzovej s kontinuitou po dobu halštatskú (Prostředník - Šída 2010, 108).

Záchranná akcia trvala až do augusta 2001, kedy bola podrobená archeologickému výskumu plocha E a F (Prostředník 2010, 6; Sklenářová 2004, 479). Priestor E tvorí severný okraj Maškových zahrad. Odkryté tu bolo sídlisko kultúry s keramikou lineárnou a vypichovanou i časť sídliska lužických popolnicových polí (Bláhová-Sklenářová – Prostředník 2007, 55; Prostředník 2010, 12; Sklenářová 2004, 481). Dokladá vôbec najstaršie osídlenie v Pojizerí (Prostředník - Šída 2010, 109). Celkovo tu bolo zachytených osem pôdorysov nadzemných stavieb s obvodovými žľabmi a zvyškami zuhoľnatých drevených konštrukcií, torzá plotov, stavebné a stĺpové jamy, kuchynské pece s keramickou kupolou a rozsiahle hliníky (Bláhová-Sklenářová – Prostředník 2007a; Prostředník - Šída 2010, 109). Na ploche F neboli doložené pozostatky osídlenia. Terasa Jizery tu vystupuje dosť vysoko, preto tu neboli vhodné podmienky pre osídlenie so zahĺbenými objektmi (Prostředník 2002, 50).

Na jar roku 2009 uskutočnilo múzeum v Turnove poslednú záchrannú akciu v súvislosti so stavbou okružnej križovatky (Prostředník 2010, 6).

Začiatok 3. tisícročia je zároveň novou kapitolou pre Maškove zahrady. Ustal stavebný ruch i terénne bádanie a dávna minulosť ožíva celkom iným spôsobom. Výsledky rozsiahleho archeologického výskumu sa stali bohatým zdrojom námetov rôznych vedeckých prác. Sám autor výskumu J. Prostředník sa lokalite venoval vo viacerých odborných článkoch (1996, 2001b, 2001c, 2002) i samostatnej publikácii z roku 2010. Tu veľmi pútavo podáva históriu Maškových zahrad od slávnej éry na konci 19. a v 1. polovici 20. storočia až po interdisciplinárne vyhodnotenie štyri roky trvajúceho výskumu (1995-2001). S Maškovými zahradami je tesne spojené i meno P. Šídu, ktorý sa vo svojej diplomovej i disertačnej práci zaoberal v rámci polykultúrneho sídliska staršiemu praveku (2001, 2007). Z ďalších bádateľov treba spomenúť Z. Bláhovú-Sklenářovú. Jej disertačná práca obsahuje prehľad známych a publikovaných dokladov konštrukčných prvkov a systémov staviteľstva, ktoré autorke poslúžili pri interpretácii spracovania pozostatkov zástavby, odkrytých pri výskume sídliska v Turnove-Maškových zahradách (Bláhová-Sklenářová 2012). Iný pohľad priniesol R. Thér, ktorý na príklade turnovského sídliska vytvoril technologický model v oblasti výroby keramiky s dôrazom na technológiu výpalu v prostredí kultúr lužických popolnicových polí. Metódou testovania modelu mu bola priestorová a kvantitatívna analýza vybranej časti lokality (Thér 2009). Maškove zahrady figurovali i v niekoľkých odborných článkoch: Bláhová-Sklenářová – Prostředník 2007, Droberjar – Prostředník 2004, Profantová – Prostředník 2014, Sklenářová 2004.

2. 1. 9. Svijany-sídlisko (okr. Liberec)

V záhradách svijanského zámku bolo ešte na začiatku minulého storočia objavené sídlisko z obdobia lužických popolnicových polí a doby hradištnej (parc. č. 174/1). Roku 1909 tu nemalo sídliskovej keramiky našiel záhradník Maruška a daroval niektoré zlomky turnovskému múzeu (Filip 1936-37, 166; 1947, 252; Šimák 1909, 170). Na jar po orbe roku 1944 doložil učiteľ Fr. Louda množstvo sliezskoplatenicej keramiky a dreveného uhlia (Filip 1947, 253).

V lete 1969 prebiehal na parcelách č. 174/4 a 174/1 záchranný archeologický výskum

Severočeského múzea v Liberci pod vedením L. Košnara, V. Webera a J. Waldhausera. Sídliškové objekty sliezske a mladohadištné boli porušené sovietskými vojakmi pri kopaní kanalizácie. Tri z nich patrili do okruhu sliezskeho kultúry (Waldhauser 1970, 1).

Objekt 5 bol skúmaný v dvoch sektoroch pri stranách výkopu pre kanalizáciu (obr. 19: 1). Severný sektor bol označený A a južný B. Odlíšené boli aj nálezy z vrstvy nad objektom. Všetky časti objektu tvorili kompaktný nálezový celok (Waldhauser 1970, 1).

Inventár z ďalšieho sliezskeho objektu 7 nebol stratifikovaný ani triedený do sektorov (obr. 19: 2; Waldhauser 1970, 2).

Objekt 10 bol skúmaný po 20 cm vrstvách. Porušil ho recentný vrt a mladší objekt 13 (mladohadištný) na severnej strane (Waldhauser 1970, 3).

Nálezový inventár je v súčasnosti uložený v libereckom (objekty 5-A, 7 a 10) a turnovskom múzeu (nálezy bez priradenia k sídliskovým objektom č. 1-18).

I. POHREBISKÁ

3. KRITIKA PRAMEŇOV

Ani jedno z analyzovaných pohrebísk nebolo preskúmané kompletne. Výskumné metódy, ktoré sa používali pred šesťdesiatimi alebo stodvadsiatimi rokmi, nesplňovali nároky kladené na moderný archeologický výskum. Vypovedacia schopnosť preskúmaných nekropol je preto nízka.

Vysoké percento hrobových celkov sa nezachovalo. Niektoré bolo možné zostaviť na základe starších informácií v muzejných katalógoch alebo publikáciách. Tu bola pozornosť avšak venovaná skôr situácii, za akej k nálezu došlo, prípadne ďalšiemu osudu nájdených predmetov, než nálezovej situácii samotnej (napr. Buchtela 1926; Hellich 1906; Herold 1928; Hrdina 1926; Jansa 1926; Mencl 1926; Píč 1887, 1888, 1905; Stifter 1893, 1894; Šimák 1926, 1926-27, 1930, 1931). K niektorým hrobovým celkom sa nedal priradiť žiaden archeologický materiál (napr. Sovenice, okr. Nymburk: hroby I-III; Svijany: hroby 1-11). Ani k jednému pohrebisku sa nezachovala nálezová správa. Pri datovaní keramiky a predmetov som v niektorých prípadoch využila aj opisy nezachovaných nálezov. Snažila som sa, aby výsledný obraz spracovaných nekropol bol čo najkompletnejší.

Volené boli také súbory, ktoré sú aspoň písomnou správou označené ako inventár konkrétneho hrobu. Dva nálezové celky v Březine (XIII) a Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (XVI) boli vzhľadom na silné rozrušenie z analýzy vylúčené.

V prípade pohrebiska v Soveniciach (okr. Nymburk) je označenie nádoby termínom popolnica skôr diskutabilné, najmä keď nálezový inventár tvoria len črepy. Neexistujú záznamy, v ktorých by bolo uvedené, že kremačné zvyšky sa našli priamo v nádobe. Jediným zachytným bodom je zmienka, že prepálené kosti patria k črepom danej nádoby (niekedy dvom alebo viacerým). Ak by išlo o jamový hrob, prepálené kosti by museli byť označené len číslom hrobu. V každom prípade som popolnicové hroby v Soveniciach (okr. Nymburk) označovala s otáznikom. V rámci počtu a druhu zastúpenia popolníc, som do úvahy zobrala i nádoby, ku ktorým prepálené kosti patrili.

Až v dvanástich hrobách v Březine (I, III, IV, VIII, X, XI, XIV, XVI, XIX, XXIX, XXXII, XXXIII), dvoch v Příšovicích (I, II?), štyroch v Soveniciach, okr. Nymburk (V, VII, VIII, X), štyroch v Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (IX, X, XI, XII) a dvoch vo Svijanoch (10, 11) neboli nájdené žiadne kremačné zvyšky. Ich zaradenie ku symbolickým hrobom je však len orientačné, pretože kosti nemuseli byť dôsledkom vyspelejšej techniky spaľovania v mladšom vývojovom úseku viditeľné. Z uvedených dôvodov uvádzam termín kenotaf s otáznikom.

Rozmery a tvar hrobových jám boli zachytené len výnimočne, a to v prípade dvoch hrobov (III, XI) pohrebiska v Soveniciach (okr. Nymburk).

K dispozícii bol len situačný plán dvoch pohrebísk (Březina, Sovenice, okr. Nymburk), ako aj fotografická dokumentácia jedného hrobu v Soveniciach, okr. Nymburk (XI) a štyroch hrobov v Březine (IV, XIV, XVIII, XX), ktorých kvalita je vzhľadom na obdobie kedy bola robená, veľmi slabá (obr. 4: 1-5).

Výskyt skrinkovej konštrukcie sa dá skôr len predpokladať, na základe opisu povrchovej úpravy hrobu V v Březine a hrobu IV v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav).

J. Filip (1947, 148) sa zmieňuje o jednom pohrebe v kamennej skrinke na pohrebisku Sovenice (okr. Mladá Boleslav). V tomto prípade je existencia skrinkovej konštrukcie v Soveniciach reálna. Z hrobovej jamy pochádza šikmo položený žliabkovaný džbánok, ktorý bol situovaný nad kamennou konštrukciou. Po odobratí kameňov sa našla popolnica a vedľa nej boli uložené črepy šálky.

Posúdiť prítomnosť skrinkového hrobu v Březine je dosť diskutabilné, najmä keď počas výskumu nebola vypracovaná kresebná alebo fotografická dokumentácia. Jediné čo vieme, je skutočnosť, že hrob V bol obložený pieskovcovými plochými kameňmi a podobnými kameňmi bol zvrchu uzavretý.

4. POHREBNÝ RÍTUS

„Verte, že pôda vždy vypovedá úplnejšie a pravdivejšie než knihy. Spisovateľom je tu totiž smrť, ktorá nikdy neoklame, a ktorá železnou rukou nemilosrdne odkrýva všetko, čo bolo na človeku klamlivé, aby nepovedala nič než pravdu.“

Jean Cochet (francúzsky archeológ, 19. stor.)

Žiarový pohrebný rítus na analyzovaných nekropolách nevybočuje z rámca ostatných pohrebísk lužickej a sliezskoplaténickej kultúry nielen v Čechách, ale aj susedných oblastiach. Veľmi pútavo dokumentuje predstavy pravekých ľudí o posmrtnom živote a v neposlednej miere silno reflektuje sociálne postavenie zomrelých. Patrí k základnému prameňu štúdia pravekej spoločnosti. O kultových obradoch lužickej a sliezskoplaténickej kultúry toho veľa nevieme, no výskum pohrebísk dokladá, že pre ľudí týchto kultúr bolo náboženstvo veľmi dôležité a veril v posmrtný život. Dôležitosť tohto aktu dokladajú nielen symbolické hroby bez kremačných zvyškov zomrelého, ale aj samotný spôsob uloženia mŕtveho, prípadne kamenné konštrukcie budované nad hrobmi a množstvo kameňa použitého pri úprave hrobu. Aj keď archeologický výskum je pre nás hlavným zdrojom poznatkov o pohrebných zvykoch a materiálnej kultúre lužickej a sliezskoplaténickej kultúry, z týchto prameňov však nedokážeme rekonštruovať celý priebeh pohrebných obradov. Nevieme, či pohreb znamenal pre pozostalých zomrelého smutnú udalosť, alebo práve naopak, začiatok nového života, čo mohol aj patrične osláviť tancami alebo spevmi. Jedným zo znakov pohrebného rituálu je vlastne samotný žiarový rítus. Svedčí o meniacej sa náboženskej orientácii, ktorá smeruje k viere v abstraktný posmrtný život. Ľudská duša prechádza pri kremácii akýmsi procesom očisty, oslobodzuje sa od tela a stáva sa súčasťou najvyššieho božstva (Podborský 2006, 287).

Vo všeobecnej rovine je pohrebný rítus chápaný ako eschatologický vzťah živých k mŕtvym, prejavujúci sa nutnosťou riadneho pohrebu zomrelého, či už formou inhumácie, kremácie alebo niektorej extrémnej formy (Podborský 2006, 59). Presnejšiu definíciu pohrebného rítu vymedzil J. Hrala (2000). Podľa autora o ríte možno hovoriť v prípade formy pohrebu /kostrový, žiarový/, uložení tela zomrelého v spojení s podobou hrovej pamiatky (mohyla, plochý hrob atď.) a dokladu pohrebného rituálu alebo /slávnostného/ obradu, ktorý sa pri pohrebe odohrával a máme preň v nálezovej situácii doklady /napr. výbava zomrelého-priložený hrobový inventár/ (Hrala 2000, 289).

V rámci analýzy pohrebného rítu bolo možné pracovať so 77 hrobovými celkami, čo je len zlomok pôvodného stavu (tabela 1, graf 1). V lužickej i sliezskoplaténickej fáze kultúry lužických popolnicových polí dominovali hroby popolnicové (47) a najmenej boli zastúpené hroby jamové (4). Relatívne početné boli hroby bez prepálených kostí (26).

Prevažná väčšina analyzovaných hrobov bola bez akýchkoľvek úprav, iba v niektorých prípadoch sa objavilo prekrytie či obloženie hrobových jám kameňmi (viď príloha: 31. Katalóg). Na pohrebisku Březina bolo pôvodne 31 hrobov umiestnených severojužným smerom v siedmich radoch. Štyri hrobové celky (I, IV, V, XVIII) boli obložené plochými pieskovcovými kameňmi. Koncentrovali sa v západnej časti nekropoly. V Soveniciach (okr. Nymburk) bolo 9 hrobov (IV-XII) vykovaných v sonde 40, 5 m dlhej. Pravdepodobne ide o juhozápadný okraj väčšieho pohrebiska. Na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) obklopovali hrob I dva až tri rady kameňov. I ďalšie hroby (III, V, XIII, XVIII) boli obložené kameňmi. Inventár nálezového celku VII bol uložený pod oválnym kamenným obložením o rozmeroch 113x90 cm. Vo Svijanoch bol doložený jediný pieskovcový kameň na celom pohrebisku, ktorý bol situovaný vedľa popolnice hrobového celku (III). Pôvodné vonkajšie označenie plochých hrobov je i vzhľadom k chýbajúcej obrazovej dokumentácii dnes už vo

		Březina	Příšovice	Sovenice	Svijany	Svijanský Újezd
1.	Popolnicový hrob, bez povrchovej úpravy	II, VI, VII, IX, XII, XV, XVII, XXII, XXIII?, XXX, XXXIV		II, VI, VIII, XIV, XV, XVII, hrob. celok	1-9, hrob. celky (I-III)	hrob. celok, hrob. celok?
2.	Popolnicový hrob, obložený kameňmi	XVIII		I, III, V, XVIII		
3.	Popolnicový hrob, skrinková konštrukcia	V		IV		
4.	Jamový hrob, bez povrchovej úpravy	XX, XXI				
5.	Jamový hrob, obložený kameňmi			VII, XIII		
6.	Kenotaf?, bez povrchovej úpravy	III, VIII, X, XI, XIV, XVI, XIX, XXIX, XXXII, XXXIII	I, II?	IX-XII	10, 11	
7.	Kenotaf?, obložený kameňmi	I, IV				
8.	Rozrušený hrob	XIII		XVI		

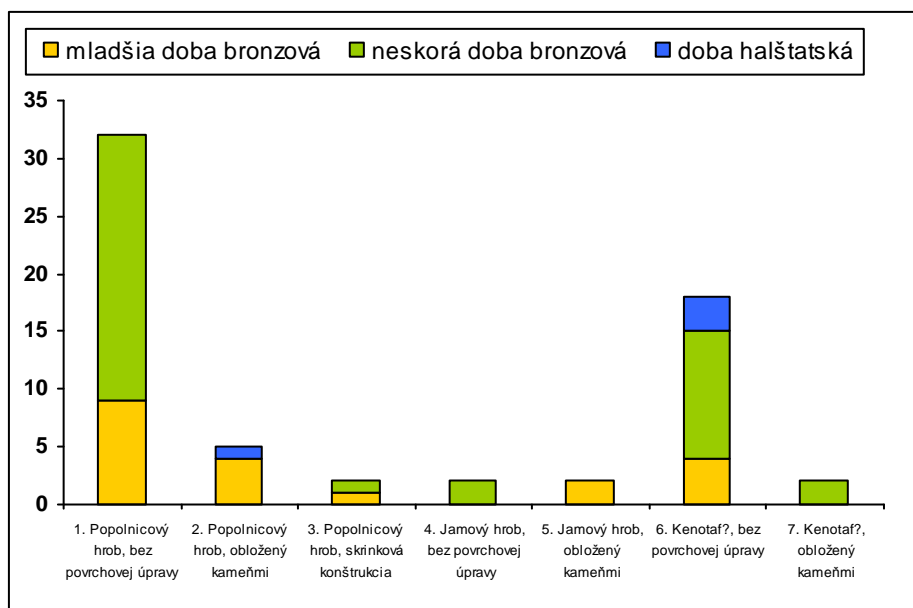
Tabela 1. Typy a konštrukcie jednotlivých hrobov na analyzovaných pohrebiskách.

väčšine prípadov nezistiteľné. Aj z iných lokalít popolnicových polí sú uvádzané kruhové vrstvy kameňov nad hrobmi. Uvažuje sa o nich ako o menších celokamenných mohylkách, alebo o kamenných príkrovoch (Kujovský 2006, 64).

Zahĺbenie hrobových jám na pojizerských lokalitách sa pohybovalo medzi 40-100 cm (viď príloha: 31. Katalóg). V Březine boli pohreby uložené v hĺbke 45-60 cm pod povrchom v štrkovom podloží. V Příšoviciach spočíval nálezový inventár oboch hrobov v ílovej pôde 90 cm pod povrchom. V Soveniciach (okr. Nymburk) siahali tri hrobové jamy (I, II, III) do hĺbky 50-60 cm. Mali kotlinovitý tvar a vyplnené boli uhlíkmi a čiernou zeminou. Hrobový materiál ďalších hrobov (IV, VIII, IX, X) sa nachádzal v hĺbke 25-40 cm priamo na štrkovom podloží. V hĺbke 80 cm spočívala na kamenistom podloží obdĺžniková jama hrobu XI. V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) boli hroby III a V zapustené v hĺbke 100 cm do skalného podložia. Nálezový inventár zo Svijanského Újezdu sa našiel v hĺbke 30-50 cm.

Pravidelné rozloženie nádob v hrobovej jame do tvaru obdĺžnika naznačuje existenciu drevených schránok (Vokolek 1999, 7). Takéto umiestnenie nálezov bolo pozorované v prípade hrobov XIV (70x40 cm) a XVIII (100x65 cm) v Březine a hrobe XI (180x75 cm) v Soveniciach (okr. Nymburk). Rovnakú situáciu dokladajú nekropoly z mladšieho obdobia vo východných Čechách i Poľsku: Kostelec n. Orlicí (Vokolek 1991), Skalice (Vokolek 1996) a Kietrz (Gedl 1982, 15, tab. VI: 4; 1987, tab. XLV: 8). Tieto bohaté hroby nápadne pripomínajú halštatské „komorové“ hrobky z Kostelce nad Orlicí, disponujúce i kruhovým žliabkom 81 (Vokolek – Kalferst 1985, 68).

Na niektorých analyzovaných nekropolách boli zistené miesta kremácie, tzv. „žiaroviská“, ktorých interpretácia je vo väčšine prípadov veľmi zložitá. V starých správach boli zaznamenané stručné informácie o prítomnosti žiaroviska s množstvom popola uprostred hrobov v Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (Píč 1887, 162, 343, 350) a Svijanoch

Graf 1. Zastúpenie typov a konštrukcií jednotlivých hrobov na analyzovaných pohrebiskách v období lužických popolnicových polí.

(Píč 1892, 509). Neprehliadnuteľná je aj zmienka o popolovitej vrstve v priestore mimo keramického inventára vo Svijanskom Újezde (viď katalóg: 31. 7. Svijanský Újezd, Nestratifikované nálezy). J. Neustupný (1941, 81) uvádza z Březiny neckovité jamy vyložené kameňmi, kde sa mohla konať kremácia. J. Filip (1931) sa však v publikácii pohrebiska k týmto objektom nevyjadruje. Stopy žiarovísk na lužických pohrebiskách sú málo výrazné a veľmi zriedkavé. Aj keď sa stretávame so sporadickým výskytom prepálených škvŕn, vo väčšine prípadov nie sú doklady spaľovania mŕtveho na mieste pochovania (Kujovský 1994, 264). Žiaroviská boli pôvodne položené na pôvodnom povrchu a ak neboli prekryté mohylovými násypmi, neskôr celkom zmizli (Vokolek 1999a 17; 2003, 32). Z blízkeho okolia sú známe len neurčité doklady o výskyte „žiaroviska“ na nekropolách lužických popolnicových polí: Kolín, Lháň, Libenice, Libodřice, Ostroměř, Ročice nad Trotinou, Srch a Třebešice (Vokolek 2003, 130; 158-161; 168; 171; 242, 291; 318; 332).

4. 1. Popolnicové hroby

Popolnicové hroby v prostredí lužickej a sliezskoplátencickej kultúry obyčajne prevyšujú počet ostatných hrobových typov. Zomrelého najskôr spálili na hranici. Spálené kosti s uhlíkmi, niekedy aj bronzovými, železnými alebo hlinenými predmetmi vložili do popolnice, ktorú položili do hrobovej jamy. Ako milodary vkladali keramiku rôznej veľkosti a tvaru, niekedy aj s bronzovými, kamennými, hlinenými, sklenenými alebo železnými predmetmi. Pravdepodobne mali slúžiť zomrelému v ďalšom živote na druhom svete, preto nie je vylúčené, že nádoby pôvodne obsahovali aj zvyšky potravy. Po uložení telesných pozostatkov sa hrobová jama zasypala a hrob bol na povrchu upravený. Najčastejšie používaným bol kameň.

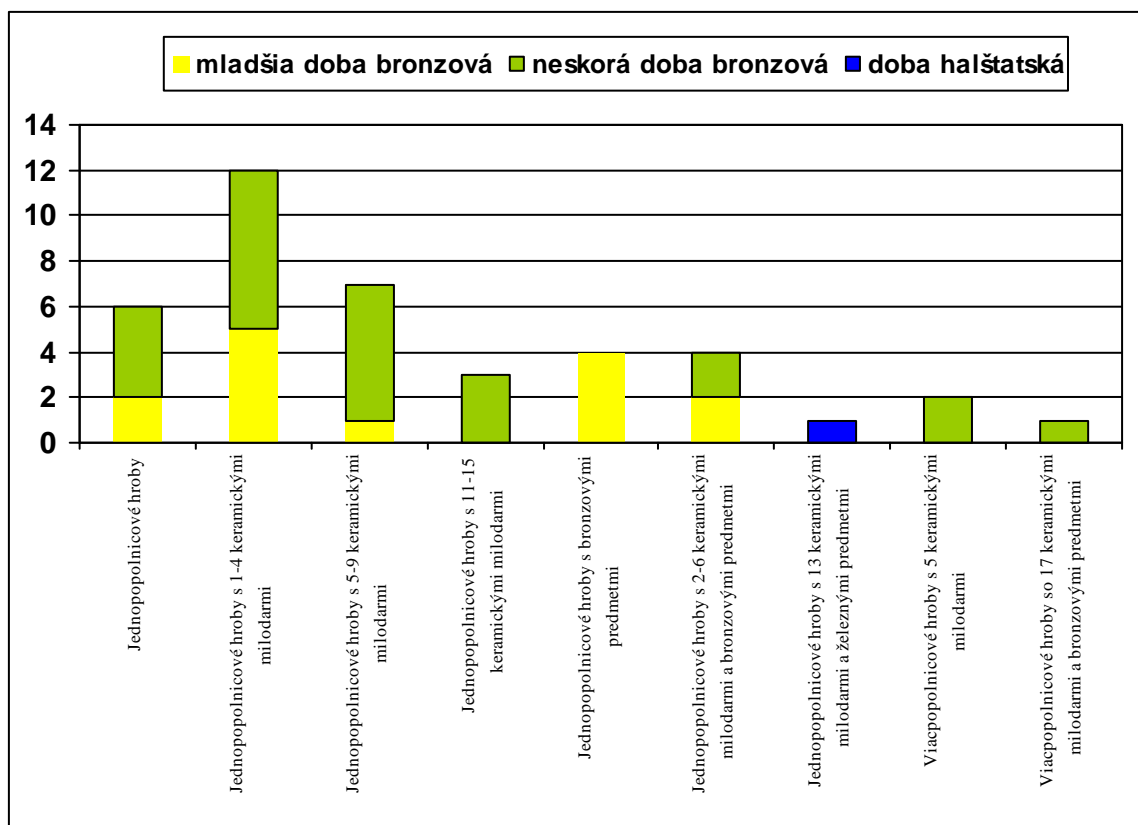
V Březine bolo doložených 13 popolnicových hrobov (II, V-VII, IX, XII, XV, XVII, XVIII, XXII, XXIII, XXX, XXXIV), v Soveniciach (okr. Nymburk) 8? (hroby I-IV, VI, IX, XI, XII), Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) 12 (hroby I, II, III-VI, VIII, XIV, XV, XVII, XVIII, hrob. celok), Svijanoch 12 (hroby 1-9, hrobové celky /I-III/) a Svijanskom Újezde 2 (hrobový celok, hrobový celok?). V Soveniciach (okr. Nymburk) sa popolnicové hroby koncentrovali v južnej a východnej časti. V Březine nevytvárali žiadne zoskupenia. Dva

hroby v Březine (V, XVIII) a štyri v Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (I, III, V, XVIII) boli obložené kameňmi (viď príloha: 31. Katalóg).

V skupine popolnicových hrobov bolo pôvodne doložených 61 popolníc, mnohé z nich sa však nezachovali a niektoré neboli priradené k hrobovým celkom. V rámci popolníc mali veľkú prevahu dvojkónické nádoby, predovšetkým v lužickom období (10 kusov - Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany; Svijanský Újezd). Vkus obyvateľov lužických popolnicových polí sa v sliezskoplaténickej fáze trochu preorientoval na amfory (9 kusov - Březina; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany). Ďaleko menej sa vo funkcii popolnice vyskytovali hrnce (3 kusy - Březina; Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice, okr. Mladá Boleslav), dvojkónické nádobky (3 kusy - Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice, okr. Mladá Boleslav), šálky (3 kusy - Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice, okr. Mladá Boleslav), amforoky (3 kusy - Sovenice, okr. Nymburk; Svijany), amforovité nádoby (2 kusy - Březina), amforovitá nádobka (1 kus - Sovenice, okr. Mladá Boleslav) a iné nádoby (28 kusov - Březina; Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany; Svijanský Újezd).

Väčšinou stáli popolnice v priamej línii na podlaží. V lužickej fáze kultúry lužických popolnicových polí však bola nádoba s kremačnými zvyškami v niektorých prípadoch obrátená dnom nahor (Sovenice, okr. Mladá Boleslav - hroby II, XVII), prípadne bola pôvodne vychýlená k jednej strane (Sovenice, okr. Nymburk - hrob III). Tieto hroby tiež spájalo veľmi chudobné vybavenie (samostatná popolnica alebo jedna veľká a jedna malá nádobka). Vo Svijanskom Újezde boli na popolnice prikladané čadičové kamene (viď katalóg: 31. 7. Svijanský Újezd, Nestratifikované nálezy). Z poľského lužického prostredia (Kietrz, fáza II) poznáme príklady popolníc uložených blízko seba, avšak v samostatných jamkách. Mohlo by sa jednať o rodinné hrobky s dodatočnými pohrebmi. V mladšom horizonte sa však už s takýmito prípadmi nestretávame (Gedl 1979, 21, tab. XIII: A-C). Výlučne v sliezskoplaténickej fáze nachádzame na skúmaných nekropolách zvyk prikrývania popolníc inou nádobou, najčastejšie misou (Březina - hrob V; Svijany - hrobový celok /III/) alebo hlinenou pokličkou (Březina - hrob VI; Svijany - hroby 1, 3, 7).

Najpočetnejšiu skupinu tvorili jednopopolnicové hroby (graf 2). Vnútri popolníc boli nachádzané pieskovcové kamienky (Sovenice, okr. Mladá Boleslav - hrob II), malé nádobky (Svijany - hrobový celok /III/), bronzové predmety (Sovenice, okr. Nymburk - hroby I, II; Sovenice, okr. Mladá Boleslav - hroby III, V, VI, VIII) a asi najfrekvencovanejšie to boli črepy (Sovenice, okr. Mladá Boleslav - tab. XLIII: 8; Sovenice, okr. Nymburk - hrob XI; Svijany - tab. LXV: 10). Podľa I. Hrubca a R. Kujovského (1994, 14) je možné tento zvyk pozorovať od počiatkov lužickej kultúry, najčastejšie sa však objavuje v mladších horizontoch, no význam vkladania črepov do nádob je zatiaľ neznámy. Z etnografických prameňov sú známe doklady, kedy musí byť milodar rozbitý, aby jeho duša mohla odísť s mŕtvym a ten ho mohol v posmrtnom živote používať (Kolník 1979, 92). Prítomnosť bronzových predmetov sa udržuje i v neskorej dobe bronzovej (Březina - hrob V). Pretrváva zvyk vkladania menších nádobiek do popolníc (Svijany - tab. LIX: 2). Doba halštatská priniesla obohatenie o železné predmety (Březina - hrob XVIII). Tradícia ukladania i ďalších milodarov do popolnice sa obyčajne spája s knovízskym kultúrnym prostredím, kde za posmrtný príbytok bola považovaná nádoba s kremačnými zvyškami a jej vnútorný priestor (Suřová 2007, 323). V lužickej a sliezskoplaténickej kultúre je badateľná tendencia rozloženia výbavy skôr okolo popolnice a záhrobný priestor tvorí celá hrobová jama. Nejde však o nemenné a absolútne pravidlo (Jiráň (ed.) et al. 2008, 232). Na analyzovaných nekropolách sme sa s týmto javom stretli počas celého vývoja kultúry lužických popolnicových polí, to znamená, že nebol nijako výnimočný (19%). Okrem pojizerskej bol v menšej miere pozorovaný i v ďalších oblastiach osídlených skúmaným kultúrnym komplexom. Do popolníc tu boli vkladane výlučne bronzové predmety (Gedl 1962, 1982, 1987, 1989, 1996, 1998, 1999; Veliačik 1983, 154; Vokolek 1999, 7; Žilincová 2010, 152).

Graf 2. Bohatosť vybavenia jedno- a viacopolnicových hrobov na analyzovaných pohrebiskách v jednotlivých horizontoch lužických popolnicových polí.

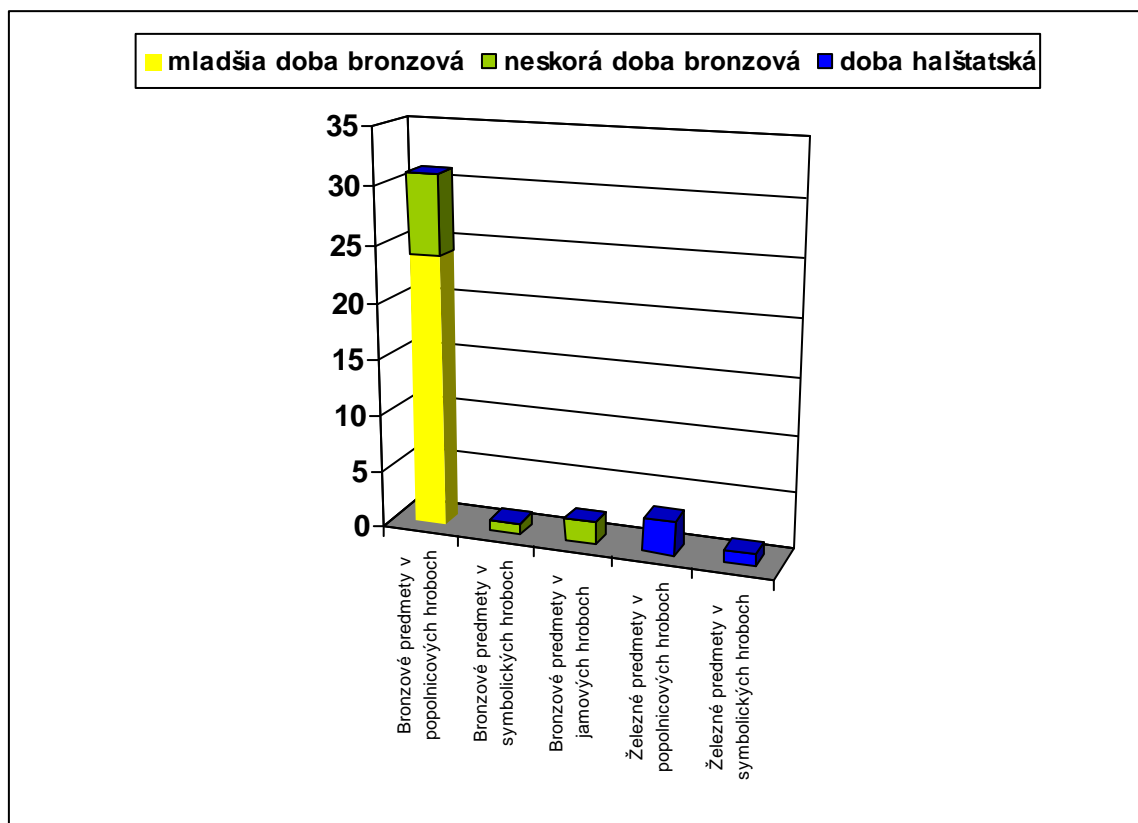
Všetky ostatné hrobové milodary boli situované vedľa popolnice. V mladšej dobe bronzovej to bol väčšinou menší súbor keramikých nádob (1-4 kusy; Sovenice, okr. Mladá Boleslav – hrobový celok; Sovenice – okr. Nymburk – hrob III; Svijanský Újezd – hrobový celok?) spolu s malými nádobkami (1 kus). V niektorých prípadoch boli zastúpené len veľké (2 kusy; Sovenice, okr. Mladá Boleslav – hrob XVIII) alebo len malé nádoby (1 kus; Sovenice, okr. Mladá Boleslav – hroby VIII; Svijanský Újezd – hrobový celok?). Pozorovaná bola prítomnosť bronzových predmetov (1-4 kusy; Sovenice, okr. Mladá Boleslav – hroby III, VI, VIII, XV) alebo ich kombinácia s malými (3 kusy; Sovenice, okr. Nymburk – hrob I), prípadne veľkými nádobami (5 kusov; Sovenice, okr. Mladá Boleslav – hrob V). Niekedy boli do prikrýtej (misou, tanierikom, črepni) veľkej nádoby vložené jedna (Sovenice, okr. Mladá Boleslav - hrob II; Sovenice, okr. Nymburk - hrob II; Svijany - hrob 9) alebo dve menšie nádobky (Svijany - hrob 1, hrobový celok III) a tento celok dopĺňal väčší počet drobných nádobiek.

V neskoršej dobe bronzovej nachádzame v hrobových celkoch okrem malých (1-3 kusy veľkých nádob, 1-3 kusy malých nádobiek; Březina - hroby II, V, VII, IX, XVII, XXII; Svijany - hroby 4, 8) i väčšie keramiké súbory (3-4 kusy veľkých nádob, 5-12 kusov malých nádobiek; Březina - hroby XII, XXIII, XXIV). V niektorých prípadoch boli zastúpené len malé nádoby (6 kusov; Březina - hrob XV). Pozorovaná bola kombinácia bronzových predmetov s malými nádobkami (2 kusy; Březina - hrob VI).

Neprehliadnuteľným fenoménom v dobe halštatskej sú hroby s jazdeckou výbavou alebo zbraňami. Na analyzovaných nekropoliách bol takýto pozoruhodný nálezový celok zistený v Březine (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob XVIII: č. 1-17; obr. 4: 3). Hrob XVIII patrí k najbohatším na pohrebisku. Inventár bol uložený na obdĺžnikovej ploche (100x65 cm), ktorú ohraničovali ploché kamene. Okrem železných predmetov (4 zlomky železného udidla, torzo železného noža, štyri železné úlomky) uložených v popolnici, obsahoval i ďalšiu keramiku:

väčšia nádoba, 2 hrnce, 2 misky, 7 šálok a tanier. Nálezy tanierov sú práve obvyklým vybavením bohatých hrobov (Rataj - Vokolek 1962, 61). Vo východočeskom prostredí boli jazdecké hroby doložené na viacerých lokalitách: napr. České Lhotice - mohyla; Dobřenice - hroby 8/1907, 17/1907; Chudonice - hroby CH, I; Kostelec n. Orlicí - hrob 54/1984; Nová Ves u Bakova - hrob 5; Opatovice - hrob 31; Platěnice-Daňkovo pole - hroby 10, 20, 32, 43; Platěnice-pole pani Vlasákovéj - hrob 53; Předměřice - hrob 28/1921; Úhřetice - hroby 6, 36, 43; Velešice; Vysočany (Vokolek 1999).

Viacpopolnicové hroby sa na analyzovaných pohrebiskách v celom priebehu lužických popolnicových polí vyskytovali skôr výnimočne (graf 2). V lužickom období boli pozorované prípady vkladania dvoch popolníc (pravdepodobne šálky s uchami) do seba (viď katalóg: 31. 7. Svijanský Újezd, Nestratifikované nálezy). V Soveniciach (okr. Nymburk) bolo identifikované väčšie množstvo popolníc (6-25 kusov, ktoré mohli byť chránené veľkým úlomkom zásobnice (hroby IV, XI). Zastúpený bol i jeden bronzový predmet (Sovenice, okr. Nymburk – hrob XI). Zvyk prikrývania popolníc (pokličkou) sa udržuje i v neskorej dobe bronzovej (Svijany – hrob 7). Počet popolníc v hrobe sa znížil maximálne na dva kusy (Březina – hrob XXX; Svijany – hrob 7, hrobový celok I). Len v jednom prípade obsahovala popolnica bronzové a hlinené predmety (Březina – hrob XXX). Ostatný keramický inventár bol svojím množstvom celkom impozantný a vo všetkých prípadoch situovaný vedľa popolnice. Tvorili ho malé (4-12 kusov; Březina – hrob XXX; Svijany – hrob 7, hrobový celok I), ale i veľké (1-4 kusy; Březina – hrob XXX; Svijany – hrob 7, hrobový celok I) keramické exempláre. Dôležitosť viacpopolnicového hrobu podčiarkuje nález chraštíka (Svijany – hrobový celok I). Niektorí bádatelia považujú ich prítomnosť v hroboch dospelých

Graf 3. Početnosť zastúpenia bronzových a železných predmetov v hrobových celkoch na analyzovaných pohrebiskách v jednotlivých horizontoch lužických popolnicových polí.

jedincov za dôkaz toho, že sa jedná o pohreb kňaza, teda osoby spojenej s kultom (Jadczykowa 1996, 233; Podborský 1993, 377).

Jediný otvor v spodnej časti šálky bol doložený vo Svijanoch (tab. LXXIV: 3). V dobe popolnicových polí v Čechách nebolo opatrenie nádob či popolnic otvorom masovým javom, objavujú sa skôr ojedinele (Hrala, 2000a, 93; Podborský 2006, 287). Ich funkcia doteraz nebola uspokojivo vyriešená a v odbornej literatúre boli vysvetľované rôzne. V protiklade k idealistickým teóriám o otvoroch pre dušu, naznačil L. Veliačik (1983, 161) inú interpretáciu z dôvodu obloženia hrobov kameňmi, a to otvor na odtekanie dažďovej vody. Ich praktickú funkciu presadzoval aj J. Hellich (1927, 565–566). Presnejšie vajcovité hrnce boli podľa neho používané pri výrobe potravy. K. Tackenberg (1976, 1, 25) vidí pôvod tohto zvyku v oblasti osídlenej lužickou kultúrou vo východnom Nemecku a západnom Poľsku, odkiaľ sa šírili cez Sliezsko a Sasko až k strednému Labe a od severnej časti Čiech a Slovenska až po južné Brandenbursko. Vo zvyku odstraňovať uchá z nádob v sliezskoplatěnických hroboch vidia niektorí ekvivalent alebo náhradu za prerazenie dna nádob v predchádzajúcom lužickom stupni (Juchelka 2007, 108).

Výskyt skrinkovej konštrukcie sa dá skôr len predpokladať, na základe dvoch stručných zmienok v starých správach (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob V; Sovenice, okr. Mladá Boleslav, hrob IV). V Březine bol hrob V obložený pieskovcovými plochými kameňmi a podobnými kameňmi bol zvrchu uzavretý. Už J. Filip (1931, 81) poukázal, že hrob sa pri výkope zdal veľmi dôležitý. Z hrobu IV na pohrebisku Sovenice (okr. Mladá Boleslav) pochádza šikmo položený žliabkovaný džbánok, ktorý bol situovaný nad kamennou konštrukciou. Po odobratí kameňov sa našla popolnica a vedľa nej boli uložené črepy šálky. J. Filip (1947, 148) uvádza, že jeden pohreb bol starostlivo uložený v kamennej skrinke, do ktorej nevnikla ani hlina. V tomto prípade je otázne, či ide naozaj o hrob IV. V každom prípade sa v Soveniciach určite vyskytla jedna skrinková konštrukcia. Z východných Čiech sú známe len dve zmienky o kamenných skrinkách na lužických nekropolách Čistá v hrobe 2 a Křečhoř? (Vokolek 2003, 69; 138). Bližšia analýza doložila ich prítomnosť na analyzovaných nekropolách v celom priebehu lužických popolnicových polí. V lužickej fáze bol skrinkovou konštrukciou opatrený hrob s chudobnejším vybavením (viď katalóg: 31. 5. Sovenice, okr. Mladá Boleslav, hrob IV, č. 1-3: popolnica, 2 malé nádoby), na rozdiel od hrobu sliezskoplatěnického v Březine (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob V, č. 1-7: bronzová ihlica a britva v popolnici, 3 veľké a 3 malé nádoby).

Popolnicové hroby obložené kameňmi patrili k bohatším a významnejším hrobovým celkom ako v lužickom (Sovenice, okr. Mladá Boleslav – hroby I, III, V, XVIII), tak i halštatskom období (jazdecký hrob XVIII v Březine). Okrem keramických milodarov (1-5 kusov) obsahovali i bronzové predmety (1-7 kusov; Sovenice, okr. Mladá Boleslav – hroby I, III, V). V halštatskom období sa počet nádob v hroboch obložených kameňmi výrazne zvýšil (13 kusov; Březina - hrob XVIII) a bronzové milodary nahradili železné.

Ďalším výrazným prvkom pozorovanom výhradne u lužických hrobov, bola kamenná podlážka na dne hrobovej jamy. Dochovala sa v hroboch III a V na pohrebisku Sovenice (okr. Mladá Boleslav). Na tieto nálezové celky bola zároveň viazaná prítomnosť drobných nádobiek (5 kusov) a bronzových predmetov v popolnici (1-7 kusov). Tiež v niektorých ďalších hroboch, kde sa vyskytol väčší počet kameňov, mohlo ísť o pozostatok podlahy (Březina – hroby XVIII; Sovenice, okr. Mladá Boleslav – hroby I, XVIII). Ak sa v hrobovej jame objavil osamotený kameň, môžeme usudzovať, že sa jednalo o roztlkač kostí (Svijany – hrobový celok III). Zvláštnu kamennú dlažbu v tvare päťuholníka sa podarilo odkryť na pojizerskej nekropole Malá Bělá (Filip 1932-33, 95; 1939, 23-24; 1947, 119-122; Vokolek 2003, 182, 228). V Křečhoři bola tiež doložená zaujímavá situácia. V jednej časti pohrebiska hroby pokrývali a obklopovali kamenné dosky, pričom početné nálezy tvorili bronzové

milodary. Nálezový inventár druhej časti pohrebiska bol ukladaný do prostej zeme, no bez bronzových výrobkov (Vokolek 2003, 138).

Prítomnosť mohýl na analyzovaných nekropolách nespomínajú ani autori výskumu, no na druhej strane sa väčšina mohýl na lužických nekropolách budovala bez kamenného jadra, takže ich násyp mohol byť v priebehu dlhoročných poľnohospodárskych prác zrovnaný s okolitým terénom (Jiráň (ed.) et al. 2008, 226). Obyčajne sú považované za doklad vyššieho sociálneho statusu zomrelého (Kujovský 2006, 64). V oblasti Českého raja a horného Pojizera sa koncentrovali výlučne v staršom lužickom období: Jeřice – 121 mohýl (Vokolek – Rataj 1964; Vokolek 2003, 118, 122), Mladá Boleslav-Čejetičky – 74 mohýl (Jiráň(ed.) et al. 2008, 139; Vokolek 2003, 68), Nadslav – 4 mohyly (Vokolek 2003, 232) a Vysoké Veselí – 5 mohýl (Vokolek 1999, 168; 2003, 348).

Vo všeobecnej rovine je možné konštatovať vzrast bohatstva sliezskoplatěnických hrobov (Gedl 1979). Na pohrebiskách lužických popolnicových polí Opatovice n. L. a Opava-Kateřinky boli napríklad doložené chudobnejšie lužické a bohatšie sliezskoplatěnické hroby (Juchelka 2007, 109, 110; Rataj - Vokolek 1962, 50, 54). Na analyzovaných nekropolách sa priemerný počet nádob (graf 4) v inventári sliezskoplatěnických hrobov oproti lužickým (30%) výrazne zvýšil (63%). Týka sa to predovšetkým drobných až miniatúrnych nádobiek (nárast o 115%). V porovnaní s mladšou dobou bronzovou (75%) sa avšak počet bronzových milodarov (graf 3) znížil trojnásobne (22%). Hroby so skrinkou, kamenným obložením či podlážkou, jazdeckými postrojmi alebo zbraňami nepochybne tvoria významný zdroj informácií o vyšších vrstvách spoločnosti skúmaného kultúrneho komplexu. Nie je dôvod pochybovať o tom, že sa za týmito pohrebmi skrývajú jedinci významnejšieho postavenia (tiež Kujovský 2006, 64; Vokolek 1993a; 2003). To podporujú i výsledky analýz rozsiahlych skúmaných pohrebísk v Poľsku (Harding 1987; Rysiewska 1980) či Nemecku (Sperber 1992), ktoré poukázali na hroby jedincov s výbavou a úpravou, ktorá ich odlišovala od ostatných. V niektorých prípadoch boli bohatšie hroby i odčlenené od ostatných (napr. vo vyššie položenej alebo východnej časti nekropoly - Podolí-Kruhy; Hralová-Adamczyková – Kaván 1970, 203). Pozorovateľný je rozdiel v rozložení bohatstva v hrobových inventároch v mladšej dobe bronzovej oproti neskoro bronzovému a halštatskému obdobiu (grafy 2-4). Na druhej strane však chudobnejšie vybavenie lužických hrobov vyvažuje prítomnosť bronzových predmetov, ako aj kamenných úprav vnútri alebo na povrchu hrobu. Preto konštatovanie o chudobnejších lužických a bohatších popolnicových sliezskoplatěnických hroboch je v mnohých ohľadoch príliš zjednodušené, a nemalo by sa považovať za všeobecný a nemenný kánon.

4. 2. Jamové hroby

V kultúre lužických popolnicových polí sa vyskytujú aj hroby, v ktorých boli prepálené kosti uložené voľne v jame spolu s črepami, uhlíkmi a niekedy aj bronzovými predmetmi, prípadne keramickými prílohami. Kostí mohli byť pôvodne do hrobu uložené aj v nejakom organickom obale, no zistiť stopy po ňom je takmer nemožné.

Dva jamové hroby boli doložené na sliezskoplatěnickej nekropole Březina. Z hrobu XX boli vyzdvihnuté zlomky bronzových predmetov, bronzový náramok, črepy troch hrncov, dvoch šálok, menšej amfory, spodná časť misky a kremačné zvyšky. Vlastná popolnica nebola zistená (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob XX: č. 1-10, obr. 4: 4). Hrob XXI obsahoval torzo hrnca, misky, dvojkónickú nádobku, črepy šálky, misku a prepálené kosti (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob XXI: č. 1-5). Ďalšie dva nálezové celky pochádzajú zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) a patria do lužického obdobia (hroby VII, XIII). Našlo sa v nich len niekoľko črepov s popolom. Na pojizerských pohrebiskách Malá Bělá a Dneboh, či

v poľskom Chojne, tvoril podiel jamových hrobov zhodne 13% (Hralová-Adamczyková 1957, 31).

V rámci analyzovaných nekropol nevytvárali jamové hroby žiadne zoskupenia. Na blízkej lokalite Turnov „V Zátíší“ napríklad jamové hroby obklopili skupinu popolnicových hrobov od severnej, východnej a južnej strany (Prostředník - Bláhová-Sklenářová 2008, 371). Obidva hroby zo Soveníc boli obložené kameňmi (viď katalóg: 31. 5. Sovenice, okr. Mladá Boleslav, hroby VII, XIII).

R. Kujovský (2006, 65) považuje chudobné vybavenie jamových hrobov za znak nižšieho sociálneho statusu. V rámci analyzovaných pohrebísk tomu zodpovedajú len lužické nálezové celky, preto treba počítať s tým, že by mohlo ísť o jav chronologický. Až v sliezskoplaténickej vývojovej fáze sú bohatstvom vybavenia jamové hroby porovnateľné s popolnicovými alebo kenotafmi(?). Z hľadiska bližšej interpretácie by som sa prihovárala pre určitú odlišnosť zomrelých, ktorí boli pochovaní v danom type hrobu a nie pre ich sociálne postavenie. Podporuje to aj ich nízky počet. Pozoruhodným príkladom je na bronzovú industriu chudobná východočeská nekropola v Ostroměři, pričom vo väčšine jamových hrobov sa našli zlomky bronzových predmetov. V. Vokolek (1999a, 17) to interpretuje vyjadrením iného pohrebného zvyku. Poukazuje na problém starých výskumov, počas ktorých jamové hroby z nedostatku celých nádob unikali pozornosti bádateľov.

Na začiatku halštatského obdobia však tento typ začal prevyšovať počet popolnicových hrobov alebo kenotafov. Pre toto obdobie je charakteristický aj nedostatok významnejších nálezových celkov, najmä s výraznejším kovovým inventárom. Do oblasti neskorých jamových hrobov bola zaradená východná Morava, južné Poľsko, Orava a stredné Považie (Bouzek 2011, 142; Dohnal 1977, 11-13; Nekvasil 1964, 257; Veliačik 1989, 161, 165; Žilincová 2010, 151). V západnejšej polabskej a pooderskej vetvi lužických popolnicových polí dochádza v tomto období k podobnému scénaru v dôsledku silnej hospodárskej krízy (Buck 1989, 88). Vo všeobecnosti sa predpokladá, že začiatok stupňa HC charakterizuje zníženie počtu obyvateľstva v dôsledku klimatických zmien. Podľa V. Vokolka sa táto kríza v prostredí východočeskej skupiny sliezskoplaténickej kultúry neprejavila alebo nezanechala výraznejšie stopy (Venclová (ed.) et al. 2008, 84, 155; Vokolek 1999, 6).

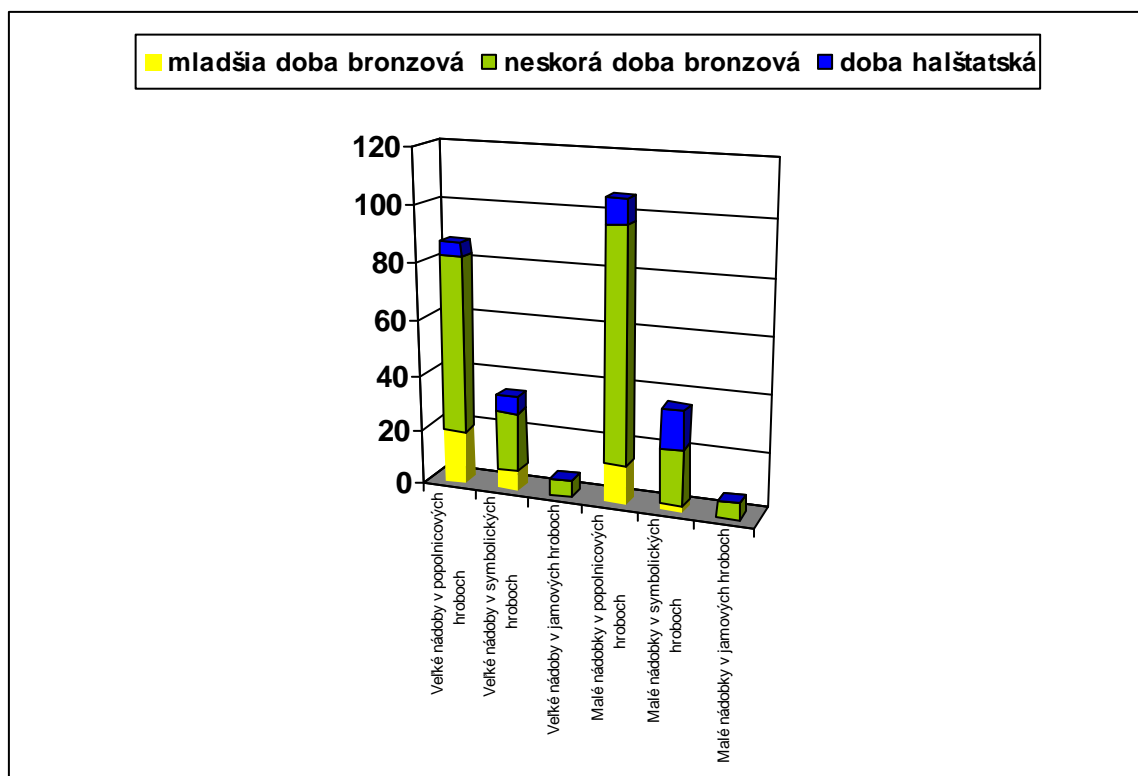
4. 3. Symbolické hroby, kenotafy?

Na analyzovaných nekropolách sa v 26 hroboch nenašli žiadne kremáčne zvyšky (viď príloha: 31. Katalóg). Najviac ich bolo doložených v Březine (hroby I, III, IV, VIII, X, XI, XIV, XVI, XIX, XXIX, XXXII, XXXIII) a Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (hroby IX, X, XI, XII). Objavili sa aj v Soveniciach, okr. Nymburk (hroby V, VII, VIII, X), Příšovicích (hroby I, II?) a Svijanoch (hroby 10, 11). V Soveniciach (okr. Nymburk) sa koncentrovali v severozápadnej časti sondy a v Březine nevytvárali žiadne zoskupenia. Dva hroby v Březine (I, IV - obr. 4: 1) boli obložené kameňmi. Tento typ hrobu býva označovaný ako symbolický alebo kenotaf (Hralová-Adamczyková 1962; Veliačik 1983, 155; Vokolek 1999). Absencia prepálených kostí v nádobe však nemusí odrážať reálny stav. S vyspelejšou technikou spaľovania ľudských pozostatkov už nemuseli byť kostičky v popolnici viditeľné a realizátori starších výskumov ich ľahko mohli prehliadnúť. Antropologický výskum pohrebiska v Moravičanoch napr. doložil, že 20% pohrebov zo staršej fázy obsahovalo veľké množstvo spálených kostí, no u platénických len 1% (Stloukal 1968, 334). Do úvahy treba vziať i zlú čitateľnosť terénu a agresívne podložie v pojizerskej oblasti (Bláhová-Sklenářová 2012, 123; Prostředník 2001b; Prostředník – Šída 2008), čo mohlo mať dosť neblahý dopad na zachovanie kosteného materiálu v pôde. Možné sú i rôzne zvyklosti pri zbieraní kostí po kremácií, alebo ich zmeny či nahradenie jednoduchšou formou v neskoršom období.

Kenotafy? na analyzovaných pohrebiskách v lužickom období vykazovali znaky chudobného pohrebu s jednoduchou nálezovou situáciou (28%). Vnútorňý obsah tvoril výlučne keramický inventár, ktorý najčastejšie pozostával z veľkých nádob (2-3 kusy) kombinovaných s menšími alebo miniatúrnymi (1-4 kusy; Sovenice, okr. Mladá Boleslav - hrob IX; Sovenice, okr. Nymburk - hroby VII, VIII). V menšej miere sa vyskytovali osamotené veľké nádoby (1 kus; Sovenice, okr. Mladá Boleslav - hrob XI) alebo drobnejšie exempláre (2 kusy; Sovenice, okr. Nymburk - hroby V, X). Niektoré boli prikryté misou (Sovenice, okr. Mladá Boleslav - hrob XII) alebo súdkovitou nádobkou (Sovenice, okr. Mladá Boleslav - hrob X). V sliezskoplatěnickej fáze kultúry lužických popolnicových polí sa s týmto zvykom stretávame na analyzovaných nekropolách i naďalej, ako to dokladá vnútorná výbava dvoch nálezových celkov v Březine (hrob IV, VIII: prikrytie misou). V neskorobronzových hroboch nachádzame prevažne veľké keramické nádoby (1-6 kusov; Březina – hroby I, X, XI; Svijany – hroby 10, 11). Pozorovaná bola častá kombinácia veľkých (1-6 kusov) s malými až miniatúrnymi nádobami (1-5 kusov; Březina – hroby III, IV, VIII, XIV, obr. 4: 2, XXXIII), bronzovými a hlinenými predmetmi (Březina – hrob IV). V menšom počte boli v hroboch zastúpené len malé nádobky (2-3 kusy; Březina – hroby XXIX, XXXII). Podrobnejší rozbor analyzovaného súboru poukázal na koncentráciu bohatšie vybavených symbolických hrobov prevažne v sliezskoplatěnickej dobe (51%). Vývoj v porovnaní s hrobmi popolnicovými nebol celkom totožný, a sú tu badateľné isté odchýlky (viď kap. 4. 1. Popolnicové hroby; grafy 3-4). V lužickom nálezovom inventári symbolických hrobov celkom absentuje výskyt bronzových či hlinených predmetov a kenotafy? boli nimi vybavené až v sliezskoplatěnickej dobe. Neskorobronzové nálezové celky neobsahovali také množstvo drobných nádobiek ako to bolo u hrobov popolnicových (4 krát menej). Ich nárast oproti mladobronzovým nálezovým celkom bol len nepatrný (o 15%). Naopak, zvýšil sa počet veľkých nádob (o 50%). Celkom bežné sú samostatné súbory veľkých nádob, čo bolo u popolnicových hrobov neprípustné. Kolekcie veľkých nádob kombinovaných s malými až miniatúrnymi sú vybavené len priemerne (1-6 kusov). Povšimnutiahodné je nápadne nízke zastúpenie bronzových predmetov (jediný bronz v hrobe IV, Březina). Ukazuje sa, že ľud lužických popolnicových polí v mladšej a neskorej dobe bronzovej uprednostnil vo vybavení hrobu bronzovými predmetmi práve hrob popolnicový (viď kap. 4. 1. Popolnicové hroby). To znamená, že hrob symbolický či kenotaf? mu v tomto období nebol celkom rovnocenný. Až v halštatskej etape (21%) odrážajú symbolické hroby veľmi striktnu skladbu výbavy popolnicových hrobov. Pozorovaná bola kombinácia veľkých (1-3 kusy) s malými až miniatúrnymi nádobami (1-7 kusov; Březina – hrob XIX; Příšovice – hroby I, II?), kamennými (4 kusy; Březina – hrob XIX), železnými (9 kusov; Březina – hrob XIX) a hlinenými predmetmi (1 kus; Příšovice – hrob I). Železné milodary sa kumulujú v nálezových celkoch významnejších (jazdecké hroby) s vyšším počtom keramických nádob (viď katalóg: 31. 1. Březina, symbolický hrob XIX, popolnicový hrob XVIII). To nahráva teórii, že novo nastupujúci kov-železo, sa v dobe halštatskej stáva kovom cennejším a prestížnejším ako bronz.

Symbolické hroby boli upravované i kameňmi, no samozrejme nie v takej miere ako sme to videli u popolnicových hrobov. Tu sa objavujú výlučne v sliezskoplatěnickej dobe a spájajú ako s bohatším (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob IV, č. 1-7: 3 veľké, 3 malé nádoby, hlinená poklička, bronzový predmet), tak i chudobnejším nálezovým celkom (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob I, č. 1: 1 veľká nádoba). V jednom prípade stále najväčšia nádoba na kameni (Sovenice, okr. Mladá Boleslav – hrob IX). U tejto skupiny hrobov nechýbali ani doklady pravidelného rozloženia v hrovej jame do tvaru obdĺžnika (70x40 cm: Březina – hrob XIV).

Výskyt symbolických hrobov bol registrovaný na väčšine pohrebísk lužických popolnicových polí (Vokolek 1999a, 15). V prostredí východných Čiech bola prítomnosť kenotafov? zaznamenaná na lužických nekropolách: Běstovice - hroby 8, 11 a 15; Čistá - hrob

Graf 4. Početnosť zastúpenia malých a veľkých nádob v hrobových celkoch na analyzovaných pohrebiskách v jednotlivých horizontoch lužických popolnicových polí.

6; Jaroměř - hrob I; Libenice - hrob 22; Lochenice - hroby 7 a 11; Malá Bělá - hroby 21, 34, 36, 40, 43, 55, 58, 67, 76, 81, 86, 87, 94, 107, 112, 119, 141, 154; Pouchov - hrob 71; Trnová - hrob III (Vokolek 2003, 50, 51, 57; 71; 115; 169; 172, 173; 186-222; 276; 330) a dvoch sliezskoplatěnických lokalitách: Opatovice n. L. - hrob 19 a Úhřetice - hroby 16, 28 a 44 (Vokolek 1999, 97; 151, 154, 156). V Malej Bělej tvorili z celkového počtu hrobov kenotafy až 32% (Hralov-Adamczykova 1962, 61). V poľskom Kietrzy bolo v severnej časti pohrebiska z konca doby bronzovej identifikovaných 14% a vo východnej 12% symbolických hrobov (Gedl 1982, 14; 1987, 14; 1989; 1996).

Dodnes nebola uspokojivo vyriešená problematika symbolických hrobov, príčina ich budovania a interpretácia. Výskyt kenotafov? nepochybne silno odráža spätosť pravekého obyvateľstva s vierou v posmrtný život, striktné dodržiavanie rituálov, ako aj nevyhnutnosť vyznačenia pohrebného miesta a vybavenie, ktoré zodpovedá sociálnemu postaveniu zomrelého, pričom jeho telo nebolo z rôznych príčin k dispozícii (napr. vojna, utopenie, nevyjasnené úmrtie). Skutočne bizarné sú prípady, keď do hrobovej jamy bolo uložené zviera so zhodnou výbavou ako ľudia: napr. Roudnice nad Labem (Trefný - Jiráň 2012, 84); Hradisko u Kroměříže (Zikmundová 1961, 236); Žirovice, okr. Cheb (Plesl 1961, 235); Moravičany (Nekvasil 1988, 171); Diviaky nad Nitricou (Veliačik 1991, 205); Gliniany, woj. Wroclawskie; Ostaszewa, woj. Toruńskie (Gediga 1979, 328); Nowa Sól, woj. Zielona Góra (Malinowski 1980); Tornow, Kr. Calau (Breddin 1978, 303; Teichert 1976). Zo zvierat sa najviac pochovával kôň, tur, ovca/koza a prasa domáce (Plesl 1996, 429). Objasnenie týchto nálezov je problematické, i keď nepochybne predstavujú závažný kultúrny fenomén v období lužických popolnicových polí. Na jednej strane mohli byť uvedené hroby predmetom úcty k zvieratám, ktoré boli pre ne jednoducho posvätné alebo k nim mali bližší vzťah. Na druhej strane mohlo zviera predstavovať náhradu za jedinca, ktorého telo sa nenašlo. Častým javom boli i zvieracie kosti objavené v hrobách spoločne s ľudskými, čo sa vo väčšine prípadov vysvetľuje ako súčasť výbavy zomrelého pri ceste na druhý svet (Mogielnicka-Urban 2000,

82-83). Existujú i teórie, že ide o pohreby novorodencov s nedokončenou osifikáciou, ktorých kostrové pozostatky sa nedochovali (Sedláček 2001, 89), prípadne by mohlo ísť o skupiny nádob uložených na úpätie mohyly, a patriacich teda pohrebu pod mohylou (Vokolek – Rataj 1964, 26; Vokolek 2002, 112). Najrozsiahlejšiu štúdiu na toto téma vypracovala R. Abłamowiczová (1996, 45-66), ktorá zhrnula osteologické analýzy z viac ako 46 lokalít lužickej kultúry z Čiech, Poľska a východnej časti Nemecka.

5. KERAMIKA

Keramika patrí k najpočetnejším nálezom na pohrebiskách lužickej a sliezskoplatenickej kultúry. Jej tvar a výzdobné motívy patria k základným prvkom, ktoré umožňujú relatívne presne určiť časové zaradenie nekropoly, pretože jej vývoj prešiel značnými zmenami. Reflektuje nielen umelecké cítenie prehistorického obyvateľstva, ale aj územné rozšírenie kultúry, regionálne odlišnosti a kontakty so susednými oblasťami.

Základnú typologicko-chronologickú schému vývoja keramického materiálu v prostredí lužickej a sliezskoplatenickej kultúry vo východných Čechách vypracoval V. Vokolek (1999, 2003; Jiráň (ed.) et al. 2008; Venclová (ed.) et al. 2008) a na Slovensku L. Veliačik (1983). Vo svojej analýze sa odvolávam predovšetkým na výsledky prác vyššie spomenutých autorov. V odbornej literatúre sa často používajú odlišné označenia jednotlivých nádob: napr. osudie - amfora, kvetináč - hrniec, okrín - dvojkónická nádoba, okrínok - dvojkónická nádoba, osudíčko - amfora, koflík - šálka, črpák - šálka. V tomto prípade som pre ujednotenie terminológie vychádzala z dvoch publikácií Archeologie pravěkých Čech pre dobu bronzovú a halštatskú (Jiráň (ed.) et al. 2008; Venclová (ed.) et al. 2008). Termín koflík som nahradila označením šálka, ktorý sa používa viac na Slovensku. V poľskej ale aj slovenskej literatúre sa pre nízke a široké šálky s uchom vysoko nad okraj ustálil termín črpák. Na jednej strane je to opodstatnené z hľadiska funkcie a odlišného tvaru, no na druhej strane je hranica medzi šálkami a črpákmi veľmi malá, preto som tento termín zo svojej práce vypustila. Názvoslovie ucho/uško sa líšilo predovšetkým spôsobom vyhotovenia i základnou funkciou. Kým ucho bolo určené k držaniu nádoby v ruke, uškom sa označuje ucho výrazne malé prevedením a svetlosťou alebo tvar menší než ucho, ktorým nie je možné prestrčiť prst (Sklenář 1998, 5).

Z typologického hľadiska som na analyzovaných pohrebiskách vyčlenila 16 keramických skupín (obr. 20-30; tabely 2, 3, graf 5). Súbor predstavuje 578 nádob, no v mnohých prípadoch ide o ťažko priraditeľný črepový materiál, prípadne kresebné rekonštrukcie (hlavne Sovenice, okr. Nymburk). Pôvodný počet nádob bol vyšší. Mnohé sa stratili a iné neboli prístupné pre verejnosť. Opisy niektorých sa zachovali v katalógoch múzeí, kde boli pôvodne nálezy uložené, prípadne spolu s nálezovými situáciami sú zachytené v odbornej literatúre zaoberajúcej sa analyzovanými pohrebiskami (viď príloha: 31. Katalóg).

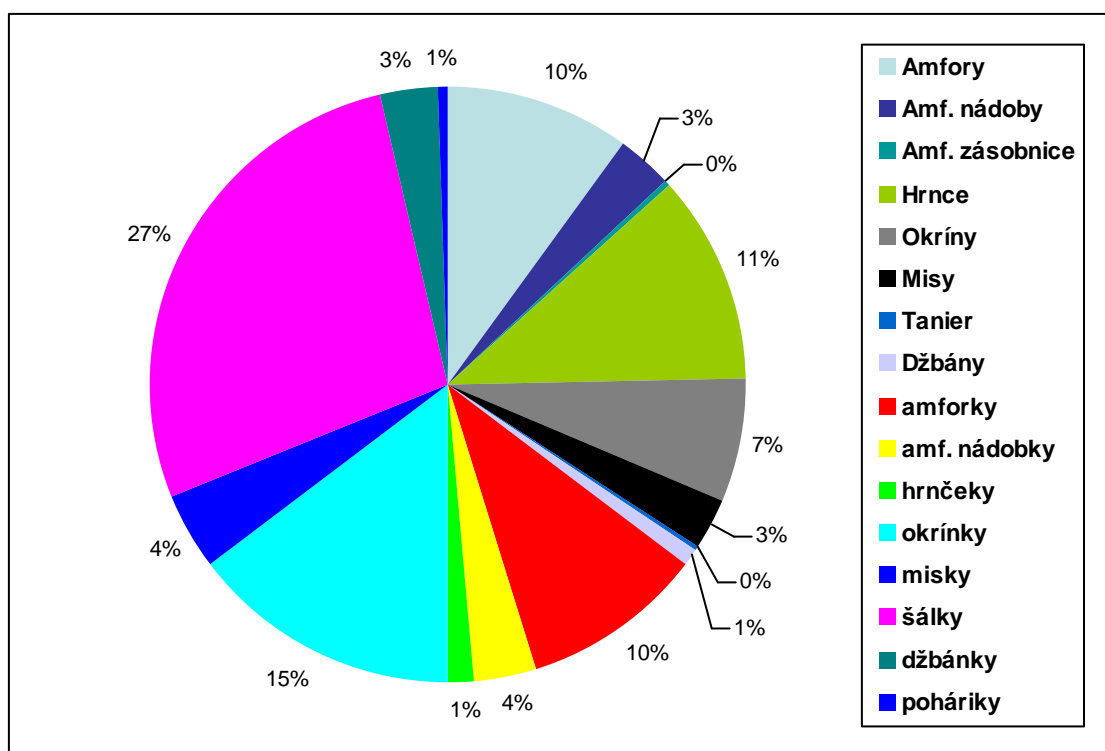
5. 1. Amfory

Amfory nepatrili k ustáleným typom nádob. Ich vývoj prešiel značnými zmenami v tvare, ale aj vo výzdobe, preto slúžia ako významný datovací prostriedok pohrebísk lužickej a sliezskoplatenickej kultúry. Patria k nádobám strednej keramickej triedy a vertikálnej stavby tela s oddeleným vyťahnutým hrdlom ukončeným rovným okrajom, baňatým telom a dvoma uchami na rozhraní hrdla a tela. Zároveň prináležia k často používaným typom nádob slúžiacich ako popolnice. Na troch pohrebiskách (Březina - 4x; Sovenice, okr. Mladá Boleslav - 2x; Svijany - 2x) sa v ôsmich prípadoch našli v amfore zvyšky kremácie (3 nádoby sa nezachovali). Na analyzovaných nekropolách sa zachovalo 55 amfor s rytou aj žliabkovanou výzdobou. V rámci tejto skupiny nádob som z typologického hľadiska rozlíšila 12 variantov (A1-12; obr. 20).

Variant A1 – *Amfora s kuželovitým hrdlom, ostro odsadeným telom a ostrým lomom, horný aj dolný kónus je mierne zaoblený, rovno zrezaný okraj, v. > 14 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 20: 2)*

Všetky archeologické nálezy (keramika, bronzové, hlinené, jantárové, sklenené a kamenné predmety) uvedené bez príslušnosti k hrobu alebo nálezovému celku sú nestratifikované

Graf 5. Percentuálne zastúpenie keramických skupín na analyzovaných pohrebiskách.

Variant sa v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) vyskytol v hrobe II (tab. XXVI: 6). Podobný tvar bol doložený na pohrebisku Trnová v hrobe I zaradenom do lužického stupňa IIa (Vokolek 2003, 331, tab. 358: 8). V poľskom prostredí sa vyskytol v hrobe 1 na pohrebisku Mierczyce s datovaním do III. periódy doby bronzovej (Czerska 1974, ryc. 6: a). Ide o jedinú amforu na analyzovaných nekropolách s ostro zalomenou výduťou i ostro odsadeným telom, čo sú znaky staršieho obdobia (Bouzek - Koutecký 2000, 16; Jiráň (ed.) et al. 2008, 152; Plesl 1961, 43; Veliáčik 1983, 107). V tomto prípade sa zároveň jedná o najstarší tvar tejto nádoby. Prikláňam sa k jej datovaniu do stupňa IIa východočeskej skupiny lužickej kultúry, podobne ako to dokladá analogická nádoba z Trnovej.

Variant A2 – *Amfora ovoidného tvaru, ostro odsadené a zaoblené telo, prehnuté hrdlo a rovno zrezaný okraj, kónická dolná časť tela, výduť zdobená na štyroch miestach veľkými jamkami, menšia amfora – v. = 11-14 cm, š. > v., zastúpenie: Svijany (obr. 20: 1)*

Variant bol na pohrebisku vo Svijanoch zastúpený iba jedným exemplárom (tab. LXX: 2). Takýto tvar amfory sa nevyskytol na lužických ani sliezskoplatěnických pohrebiskách v Čechách, na Morave, Slovensku, ani v Poľsku. Najskôr pôjde o starší tvar vzhľadom na výduť zdobenú veľkými jamkami (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 138; Veliáčik 1983, 107; Vokolek 1988, 14; 1994, 8). Nádoba vykazuje nápadnú podobnosť s torzom hrnca zo Svijan variantu H3 (tab. LXXVI: 7), ktorý bol zaradený do stupňa IIb východočeskej lužickej kultúry. Hrnec sa od analyzovanej amfory odlišuje nevýraznejšou profiláciou a absenciou veľkých jamiek.

Variant A3 – *Amfory s dlhým valcovitým alebo nepatrne kuželovitým hrdlom a ostro oddeleným, mierne zaobleným dvojkónickým telom, rovno zrezaný okraj, dolná časť tela mierne prehnutá dovnútra, bez výzdoby, v. > 14 cm, menšie amfory – v. = 11-14 cm, š. ≥ v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijanský*

Svijanský Újezd (obr. 20: 3)

Do tohto variantu som zaradila štyri amfory zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Prvá (tab. XLII: 9) má v porovnaní s ostatnými nižšie hrdlo a nepatrne dovnútra prehnutý okraj. Do lužického stupňa IIb boli datované analogické tvary na východočeských nekropolách Běstovice v hrobe 1/1991 a Rosice u Chrasti v hrobe 2 (Vokolek 2003, 61, tab. 3: 8; 298, tab. 311: 6). V Moravičanoch bola podobná amfora z hrobu 221 zaradená do starolužického obdobia (Nekvasil 1982, 81, tab. 65: 16). Na Slovensku sa tento tvar datovaný do stupňa BD vyskytol v hrobe 14 v Jasenici (Žilincová 2010, 167, tab. II: 1). V rámci variantu môže ísť o niečo starší tvar vzhľadom k nižšiemu hrdlu, ktoré je podľa V. Vokolka (2003, 34) typické pre celý starý stupeň a staršiu fázu stredného stupňa. Z tohto dôvodu zaraďujem amforu do prelomu stupňov IIa/IIb východočeskej skupiny lužickej kultúry.

Dalšia menšia amfora (tab. XXXI: 4) má v porovnaní s predchádzajúcou vyššie valcovité hrdlo a predstavuje typického reprezentanta tohto variantu, ktorého V. Vokolek (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 87: 49, 51) chronologicky radí do stupňa IIb východočeskej skupiny lužickej kultúry.

Tretia menšia amfora (tab. XXX: 4) má ako jediná dolnú časť tela zaoblenú. Hrdlo je nepatrne kužeľovité. Tento tvar nemá obdobu na lužických ani sliezskoplatěnických pohrebiskách v Čechách, na Morave, Slovensku či Poľsku. Zároveň vybočuje z rámca samotného variantu. Plynulejšia tektonika a baňatejšie telo umožňujú mladšie časové zaradenie do stupňa IIIa východočeskej skupiny lužickej kultúry.

Posledný exemplár zo Soveníc (tab. XXXII: 10) je vyšší, má nepatrne kužeľovité hrdlo a horná časť výduť je zaoblená. Podobný tvar sa vyskytol v hrobe 7 v Starom Kolíne a bol datovaný do stupňa IIb (Vokolek 2003, 326, tab. 345: 13).

Vo Svijanskom Újezde sa tento variant vyskytol v dvoch vyhotoveniach. Prvá amfora je výrazne pretiahnutá v horizontálnom smere (tab. LXXIX: 7). Podobné nálezy sa našli v Libeniciach v hrobe 8 a Prahe-Pankráci v hrobe XX s datovaním do stupňa IIb lužickej kultúry (Vokolek 2003, 170, tab. 150: 14; 288, tab. 300: 16). Analogické tvary sa objavovali i v severozápadných Čechách /Ústí n. L.-Trmice/ a Pojizerí /Malá Bělá - hrob 167, Podolí-Kruhy/ (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 3: 4; Plesl 1961, tab. XLVII: 8).

V druhom prípade (tab. LXXX: 4) ide o takmer totožný tvar s predchádzajúcim, no v značne menších rozmeroch.

Ako je zrejme z uvedených analógií, tento variant je najčastejší v stupni IIb, a to najmä vo východných Čechách. Nie nezvyčajné sú nálezy týchto amfor aj v staršom období, predovšetkým na Morave a Slovensku. Tvar je charakteristický pre mladšiu fázu stredného stupňa lužickej kultúry, čo podporujú analógie i typovo-chronologická schéma V. Vokolka (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 87: 49, 51). Práve pre toto obdobie sú typické nezdobené amfory, ktoré majú vysoké hrdlo (Bouzek - Koutecký 2000, 16; Vokolek 2003, 45).

Variant A4 - *Amfory s kužeľovitým hrdlom a ostro odsadenou, výrazne zaoblenou a hranenou výduťou, hrdlo je v dolnej časti vypuklé, rovno zrezaný a mierne von vyhnutý okraj, žliabkovaná výzdoba, v. > 14 cm, menšia amfora – v. = 11-14 cm, š. ≥ v., zastúpenie: Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Sovenice, okr. Nymburk (obr. 20: 4)*

Do tohto variantu patria tri nádoby zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Amfora z hrobu IV (tab. XXVII: 1) má celú výduť zdobenú zvislými žliabkami a dolnou časťou hrdla prebiehajú dve vodorovné žliabky. Na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 88: 10, 12, 15) sa tento tvar vyskytuje v stupni IIIa východočeskej skupiny lužickej kultúry. Práve pre toto obdobie sú typické amfory bohato zdobené žliabkami, i na rozhraní hrdla a tela (Vokolek 2003, 45).

Amfora z hrobu XIV (tab. XXVIII: 2) je takmer identická s predchádzajúcou, no výduť

	Variant	Datovanie	Březina	Koryta	Příšovice	Sovenice	Svijany	Svijanský Újezd
Amfory	A1	IIa – luž.				1		
	A2	Ib/IIa – luž.					1	
	A3	IIb – luž.				4		2
	A4	IIb/IIIa – luž.				3		
	A5	IIb/IIIa – luž.				2		
	A6	IIb/IIIa – luž.				3	1	
	A7	IIb/IIIa – luž.				3	2	
	A8	Ia – sliezsk.				1	7	
	A9	Ia – sliezsk.					3	
	A10	I – sliezsk.	3					
	A11	Ia – sliezsk.				1	10	
	A12	chronol. necitlivé				2	1	
Amf. nád.	Af1	IIb – luž.				2	1	
	Af2	Ia – sliezsk.					2	
	Af3	Ib/II – sliezsk.	4				1	
	Af4	II – sliezsk.	1					
	Af5	III – sliezsk.			1	2	1	
	Af6	III – sliezsk.					1	
Amf. zás.		III – sliezsk.			1			
Hrnce	H1	Ib/IIa – luž.				3		
	H2	IIa-b – luž.				2	1	1
	H3	IIb – luž.				3	1	
	H4	Ia – sliezsk.	4			4	18	
	H5	Ib – sliezsk.	1			1	2	
	H6	I-II – sliezsk.	1				3	1
	H7	II – sliezsk.					3	
	H8	II/III – sliezsk.	1				1	
	H9	II – sliezsk.	1			1	7	
Okríny	D1	IIa – luž.				5		1
	D3	IIIa – luž./Ia – sliezsk.				2	6	
	D4	Ia – sliezsk.				2	5	
	D5	Ia – sliezsk.				1	12	
	Misy	M1	IIa – luž.		1			
M2		IIb – luž.				3	2	
M3		chronol. necitlivé	1					2
M4		sliezsk. kultúra	1				1	
M5		II/III – sliezsk.	2				1	
Tanier		III – sliezsk.	1					
Džbány		IIb/IIIa – luž.				1	3	

Tabela 2. Početnosť zastúpenia a datovanie jednotlivých variantov veľkých nádob na analyzovaných pohrebiskách.

zdobia šikmé žliabky. Spodná časť hrdla nie je žliabkovaná. Podobný tvar bol na pohrebisku Domamyslice zaradený do mladolužického stupňa (Sedláček 2005, 19, tab. 8).

Tretia amfóra (tab. XXXI: 2) je menšia a štíhlejšia. Tvarom, ale i výzdobou sa odlišuje od ostatných nádob tohto variantu. Dolnú časť hrdla zdobia tri vodorovné žliabky, z ktorých vybiehajú do dolej časti zväzky zložené z troch krátkych a zvislých žliabok. Podobná amfóra sa našla na lužickom pohrebisku v Křečchoře (Vokolek 2003, 140, tab. 110: 3). Rovnakému časovému zaradeniu do stupňa HA2, ako v prípade ostatných nádob tohto variantu, odporuje na jednej strane tvar a na druhej rozpadnutá žliabkovaná výzdoba do zväzkov. Uvedená skutočnosť posúva zaradenie analyzovanej amfory do prelomu mladšej a neskorej doby bronzovej.

Variant A2 bol zastúpený i na pohrebisku v Sovenicích (okr. Nymburk). Vo všetkých prípadoch ide o črepový materiál. Obe amfory z hrobu IX (tab. XXIII: 7, 9) sú takmer totožné a ich výdute sú zdobené zvislými žliabkami. Analogický tvar sa našiel na lužickom pohrebisku Plchůvky-Korunka Jelení (Vokolek 2003, 259, tab. 264: 1).

Amfóra z hrobu XI (tab. XXV: 3) je tvarom podobná predchádzajúcim, no chýba jej výzdoba.

Podobne ako v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav), tak aj na tomto pohrebisku sa stretávame s relatívne identickými amforami typickými pre stupeň HA2. V rámci amfor so žliabkovanou výduťou platí isté chronologické pravidlo, ktorým sa od seba odlišujú. Pás vodorovných žliabkov na spodnej časti hrdla je považovaný za mladší prvok (za informáciu ďakujem PhDr. V. Vokolkovi). V tom prípade bude jedna amfora zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) typická pre stupeň IIIa lužickej kultúry (tab. XXVII: 1) a ostatné tvary pre mladšiu fázu stredného stupňa, teda budú staršie. Celý stupeň HA2 v severovýchodných i severozápadných Čechách, na Morave, Slovensku a Poľsku je charakterizovaný žliabkovanou keramikou (napr. Bouzek - Koutecký 2000, 16; Filip 1939, 40, 41; Gedl 1962, 20, ryc. 2; Plesl 1961, 42, 43, 45; Veliačik 1983, 107).

Variant A5 – *Amfory s kužeľovitým hrdlom a ostro odsadeným telom guľovitého tvaru, nepatrne zaoblený a mierne von vyhnutý okraj, hrdlo je v dolnej časti vypuklé, žliabkovaná výzdoba, v. > 14 cm, menšia amfora – v. = 11-14 cm, š. = v., zastúpenie: Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 20: 5)*

Variant sa vyskytol na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav). Menšia amfora z hrobu I (tab. XXVI: 2) má telo zdobené zvislými žliabkami a dolnou časťou hrdla prechádzajú dve vodorovné žliabky. Podobná sa našla v Běstoviciach v hrobe 12/1991 a datovaná bola do lužického stupňa IIb (Vokolek 2003, 61, tab. 11: 1).

Druhá amfora z hrobu IX (tab. XXVIII: 7) má oproti predchádzajúcej výrazne kužeľovité hrdlo. Je vyššia a v dolnej časti hrdla sa nenachádzajú vodorovné žliabky. Analogický nález bol pozorovaný na moravskom pohrebisku Domamyslice a datovaný do III. lužického stupňa (Sedláček 2005, 19, tab. 88).

Na základe analógií je zrejmé, že tieto nádoby sa bežne vyskytovali v mladšej fáze stredného stupňa. V prípade nádoby z hrobu I by sme vzhľadom na výskyt pásu vodorovných žliabkov na spodnej časti hrdla mohli uvažovať aj o mladšom časovom zaradení (stupeň IIIa). Proti tomu však svedčí hrobový inventár, ktorý analyzovanú nádobu jednoznačne kladie do stupňa IIb. Amforu z hrobu IX posúva mladší charakter sprievodného materiálu do stupňa IIIa.

Variant A6 – *Amfory s kužeľovitým hrdlom a ostro odsadenou baňatou výduťou, hrdlo je v spodnej časti vypuklé alebo mierne prehnuté dovnútra, rovno zrezaný a mierne von vyhnutý okraj, žliabkovaná výzdoba, v. > 14 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Sovenice (okr. Nymburk), Svijany (obr. 20: 7)*

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) bol tento variant zastúpený tromi exemplármi. Amfora z hrobu X (tab. XXVIII: 4) má výrazne zaoblenú výduť zdobenú šikmými žliabkami, ktoré vybiehajú z pásu dvoch vodorovných rýh na dolnej časti hrdla. Podobná amfora sa vyskytla na lokalite Starý Kolín v hrobe 36 s datovaním do lužického stupňa IIb (Vokolek 2003, 326, tab. 349: 12).

Ďalšia amfora (tab. XXXVII: 7) má výduť síce baňatú, no pretiahnutú a štíhlejšiu. Celá je zdobená zvislými žliabkami. Analogické tvary sa našli na pohrebiskách Běstovice (hrob 26/1992), Domamyslice a Podolí-Kruhy (hroby 1/58, 10/59) s datovaním do mladolužického stupňa (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 1: 2, 14: 1; Sedláček 2005, 41, tab. 9; Vokolek 2003, 61, tab. 17: 1).

Výzdoba tretej amfory (tab. XLIV: 6) je odlišná. Dolnou časťou hrdla prebieha pás vodorovných žliabkov a na výduti sa nachádzajú zväzky proti sebe postavených šikmých žliabkov. Príbuzný tvar s výzdobou bol doložený v hrobe IX na pohrebisku v Sadskej s datovaním do lužického stupňa IIb (Vokolek 2003, 305, tab. 318: 4).

Na pohrebisku v Soveniciach (okr. Nymburk) bol variant doložený v hrobe XI (tab. XXIV: 7). V tvare, ale aj výzdobe vykazuje veľkú podobnosť s amforou z hrobu X (tab. XXVIII: 4) zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Rozdiely sú nepatrné. Na výduti je situovaný výčnelok lemovaný zvislými žliabkami, no na hrdle sa nenachádza pás vodorovných žliabkov. Analogická amfora sa vyskytla v hrobe 53 na pohrebisku v Lháni, ktoré bolo rámcovo datované do mladšieho obdobia lužickej kultúry (Píč 1900, 262, tab. XXVI: 23).

V hrobe VIII sa objavili črepy amfory so zaoblenou a žliabkovanou výduťou (tab. XXII: 1). Hrobový inventár zaraďuje keramické zlomky do lužického stupňa IIa.

Vo Svijanoch bol variant doložený jedinou nádobou (tab. LI: 6). Charakterizuje ju baňatá výduť zdobená zvislými žliabkami a hrdlo prehnuté dovnútra. V rámci variantu vykazuje najviac odlišností. Podobné nádoby sa vyskytli na lužických pohrebiskách s datovaním do stupňa IIb: Jaroměř v hrobe X, Libenice a Nová Ves (Vokolek 2003, 117, tab. 86: 6; 170, tab. 149: 5; 234, tab. 236: 6). Výrazná podobnosť bola pozorovaná i v prípade amfory z hrobu 13/58 na pojizerskej nekropole v Podolí-Kruzích, ktorá bola zaradená do mladolužického stupňa (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 6: 10).

Analyzovaný tvar je veľmi príbuzný s variantom A4, ktorý bol časovo zaradený do stupňa HA2 (IIb, alebo IIIa). Rozdiel medzi nimi spočíva predovšetkým v prítomnosti hranenia výdute (variant A4). Analogické nálezy variantu A6 na pohrebiskách lužickej kultúry vo východných Čechách však ukazujú na výlučný výskyt v stupni IIb. Na základe analógií sa prikláňam k zaradeniu tohto variantu do stupňa IIb východočeskej skupiny lužickej kultúry. Výnimkou sú len dve amfory zo Soveníc (tab. XXVIII: 4, XLIV: 6). Výzdoba pozostávajúca z pásu vodorovných žliabkov na dolnej časti hrdla ich priraďuje do stupňa IIIa lužickej kultúry.

Je potrebné poukázať na veľkú podobnosť a príbuznosť troch variantov A4-6, ktoré spája výrazne zaoblená žliabkovaná výduť a ostro odsadené kužeľovité hrdlo. V každom prípade všetky tri varianty sa môžu vyskytovať v celom stupni HA2 (IIb, IIIa) a s najväčšou pravdepodobnosťou boli súčasné. Zaujímavým prvkom pri týchto amforách je hrdlo vypuklé v spodnej časti alebo hrdlo s nábehom na etáž. Tento tvar sa v oveľa väčšej miere vyskytuje v knovízskej kultúre. V lužickom prostredí nie je častý, no rozšírený je predovšetkým v okrajových oblastiach (Pojizerie) alebo na sídliskách (Jiráň (ed.) et al. 2008, 192). Podľa V. Vokolka (2003, 45) sa nábeh na etáž objavuje najmä v stupni IIb lužickej kultúry.

Variant A7 – *Amfory s kužeľovitým, mierne roztvoreným hrdlom a ostro odsadenou, výrazne zaoblenou výduťou, dolná časť tela prehnutá dovnútra, hrdlo je v spodnej časti vypuklé, nezdobený povrch, v. > 14 cm, š. ≥ v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 20: 6)*

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) bol tento variant doložený v troch prípadoch. Dve amfory sú tvarovo takmer totožné (tab. XXXIII: 7, XXXVII: 6). Podobné nádoby datované do lužického stupňa IIb boli doložené na východočeských lokalitách Běstovice v hrobe 9/1991, Lháň v hrobe 20 a Lukovna v hrobe 1/1961 (Vokolek 2003, 61, tab. 9: 4; 166, tab. 143: 6; 181, tab. 164: 1). Na nekropolách Běstovice v hrobe 8/1991 a Dneboh v hrobe XXXIX boli zaradené do lužického stupňa IIIa (Vokolek 2003, 61, tab. 9: 3; 83, tab. 34: 14). V poľskom prostredí bol tento tvar v IV. perióde doby bronzovej pozorovaný na pohrebisku Kietrz (Gedl 1989, 15, tab. XXIV: 13).

Tretia amfora zo Soveníc (tab. XXXIII: 9) trochu vybočuje z rámca tohto variantu. Hrdlo je kužeľovité, nemá nábeh na etáž a okraj nie je von vyhnutý. Dno má mierne odsadené a výduť situovanú vyššie. Tesne pod hrdlom je povrch zdobený jamkami. Podobné nádoby sa objavovali na východočeských lokalitách stredného lužického stupňa: Kunětice v hrobe 22/1912 (Vokolek 2003, 157, tab. 117: 15) a Chrudim v hrobe 2 (1985, 256, obr. 6: 1). V českom Sliezsku bol analogický tvar registrovaný v Opave-Kateřinkách /hrob 135/

(Juchelka 2009, 102, obr. 19: 19), a tiež v Poľsku na pohrebiskách Kietrz /hrob 811/ a Prochowice /hrob 4/ v stupni HA2 (Gedl 1989, 15, tab. XLIX: 5; Kruszyński 1996, ryc. 7: 8).

Do variantu som zaradila dve amfory zo Svijan (tab. LIV: 5, tab. LIX: 9). V mladolužickom horizonte bol ich výskyt doložený predovšetkým v Pojizerí /Bezno, Dneboh/ (Vokolek 2003, 49, tab. 1: 4; 83, tab. 29: 31). Ďalšie pohrebiská, na ktorých sa tieto nádoby našli, boli zaradené do stredného stupňa lužickej kultúry: Domamyslice, Jaroměř, Lukovna v hrobe 1/1962, Malá Bělá v hrobe 107, Nymburk, lokalita B a Pardubice-Hůrka v hrobe 7/1956 (Sedláček 2005, 19, tab. 82; Vokolek 1963, 513, obr. 166: 11; 2003, 117, tab. 83: 13; 228, tab. 207: 9; 235, tab. 235: 14; 247, tab. 245: 4).

V. Vokolek kladie uvedený tvar do stupňa IIIa (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 88: 14). Podobné nádoby však boli celkom bežné v stupni IIb, prípadne IIa/b, ako je zrejmé z výskytu týchto amfor na pohrebiskách lužickej kultúry vo východných Čechách. Na základe týchto skutočností variant zaradujem do stupňa HA2 (IIb-IIIa).

Variant A8 – *Amfory s kužeľovitým, alebo mierne roztvoreným hrdlom a ostro odsadeným, zaobleným telom, takmer dvojkónický tvar, rovno zrezaný okraj, nezdobený povrch alebo kombinácia rytej a žliabkovanej výzdoby, v. > 14 cm, menšie amfory – v. = 11-14 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 20: 9)*

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) bol tento variant zastúpený jedným nezdobeným exemplárom (tab. XXXIV: 7). V zmenšených rozmeroch sa objavil na sliezskoplatěnickej nekropole Dobřenice (Vokolek 1999, 54, obr. 5: 5). V Poľsku bol pozorovaný na pohrebisku Zbrojewsko v hrobe 596 zaradenom do stupňov HA2-HB (Gedl 1999, 49, tab. XXV: 1).

Vo Svijanoch som do variantu zaradila sedem amfor. Prvá (tab. XLVII: 4) trochu vybočuje z rámca tohto variantu. Nemá dvojkónický tvar tela a zrejma je ešte staršia ostrá profilácia. Dolná časť hrdla je zdobená pásom vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti zväzky zvislých a pod uchem šikmých rýh.

Ďalšia amfora (LI: 7) má podobne ako ostatné nádoby variantu už takmer dvojkónický tvar. Kužeľovité hrdlo je prehnuté dovnútra a celú výduť pokrývajú zvislé ryhy prerušované zväzkami žliabkov.

V prípade ďalšej amfory bola pozorovaná veľmi zaujímavá výzdoba (LVIII: 7) Dolnou časťou hrdla prechádza pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti striedajúce sa zväzky zvislých rýh a žliabkov. Lemujú podlhovastý výčnelok v strede nádoby, nad ktorým sú situované tri ryhy v tvare lomeného polooblúčika.

Štvrtá amfora (LXIV: 6) má ako jediná hrdlo s nábehom na etáž. Analogická nádoba sa našla na nekropole Lukovna v hrobe 30/1963 s inventárom mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry (Vokolek 2003, 181, tab. 166: 7). Do mladšieho lužického horizontu bola datovaná v hrobe 60/1908 na pohrebisku Skalička (Vokolek 2003, 311, tab. 330: 17).

Ďalšie tri amfory (tab. LII: 6, LIV: 3, LXXIII: 4) majú nezdobený povrch. Blízku analógiu sa mi podarilo nájsť na pohrebisku Jaroměř so zaradením do lužického stupňa IIb (Vokolek 2003, 117, tab. 81: 15). V poľskom prostredí bol tento tvar doložený na lokalite Zbrojewsko v hrobe 593 datovanom do stupňov HA2-HB (Gedl 1999, 47, tab. XXIV: 17).

Ako je zrejmé z analýzy, uvedený tvar sa vo východočeskom prostredí vyskytoval v priebehu celého stupňa HA2 (IIb-IIIa) a v Poľsku na prelome mladšej a neskorej doby bronzovej. Ostrý lom medzi hrdlom a výduťou je ešte typický pre lužickú kultúru, no prevaha rytej výzdoby, ako aj dvojkónický tvar tela amfor posúvajú variant do mladšieho obdobia. Prikláňam sa k časovému zaradeniu variantu A8 do prvého stupňa neskorej doby bronzovej. Výnimkou sú dve amfory zo Svijan (tab. XLVII: 4, LII: 6), ktorých ostrejšia profilácia je typická pre starší časový úsek. Z tohto dôvodu datujem nádoby do prelomu mladšej a neskorej doby bronzovej. Najstarším v rámci variantu bude nezdobený tvar zo Svijan (tab. LXIV: 6).

Na základe prítomnosti hrdla s nábehom na etáž, ho zaradujem do mladého stupňa lužickej kultúry.

Variant A9 – *Amfory s prehnutým a v hornej časti roztvoreným hrdlom, ostro odsadenou a baňatou výduťou, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, rytá výzdoba alebo nezdobený povrch, v. > 14 cm, menšia amfora – v. = 11-14 cm, š. > v., zastúpenie: Svijany (obr. 20: 8)*

Do variantu som zaradila tri nádoby zo Svijan. Prvá amfora (tab. LXII: 10) je nezdobená a má takmer dvojkónický tvar. Ďalšia (tab. LXV: 9) je na dolnej časti hrdla zdobená pásom vodorovných rýh, ktorý lemuje rad oválnych jamiek. V strede výdute sa nachádzajú tri dvojice lomených polooblúčikov. Nádoba je oproti predchádzajúcej vyššia a výduť baňatejšia. Na pohrebisku boli doložené aj črepy amfory s povrchom zdobeným pásom troch rýh, z ktorého vybieha do dolnej časti zväzok zložený z troch rýh (tab. LIII: 1).

Pre tieto tvary je charakteristická už plynulejšia, takmer esovitá profilácia, čo sú spolu s výlučne rytou výzdobou znaky sliezskoplatenickej kultúry (Vích 2003, 31). Ostrý lom medzi hrdlom a telom, ako aj výraznejšie odsadenie u väčšej amfory neumožňujú časové zaradenie do mladších stupňov sliezskoplatenickej kultúry. Amfory variantu A9 z týchto dôvodov datujem do prvého stupňa neskorej doby bronzovej.

Variant A10 – *Dvojkónické amfory, baňatá výduť, štíhly a stlačený tvar, zaoblený a von vyhnutý okraj, rytá výzdoba, menšie amfory – v. = 11-14 cm, š. > v., zastúpenie: Březina (obr. 20: 10, 12)*

Variant bol na pohrebisku v Březine zastúpený v troch prípadoch. Amfora z hrobu XXX (tab. IX: 1) má baňatú a nižšie položenú výduť. Telo je zdobené dvomi pásmi vodorovných rýh, ktoré sú pospájané zväzkami zvislých rýh. Svojou plynulou profiláciou, dvojkónickým tvarom a rytou výzdobou je nádoba typickým reprezentantom sliezskoplatenickej kultúry. Analogický tvar, ale s výzdobou rytých polooblúčikov a motívom slniečka, sa vyskytol na pohrebisku Skalice v hrobe VII/1935 datovanom do stupňa Ia sliezskoplatenickej kultúry (Vokolek 2002, 149, tab. 18: 10). V. Vokolek zaraduje tento tvar do staršej fázy I. stupňa sliezskoplatenickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 4). Práve v tomto období sa objavujú amfory bohato zdobené skupinami rýh a žliabkov, často ešte kombinovanými s polooblúčikmi (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157; Vích, 2003, 31).

Amfora z hrobu XXXIV (tab. XI: 4) má baňatú výduť s ťažiskom približne v strede nádoby. Celkový tvar je štíhlejší a pretiahnutý. Dolnú časť hrdla zdobí pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú striedajúce sa zväzky zvislých rýh a žliabkov po tri. Medzi nimi v strede nádoby sú situované dva pásy polooblúčikov. Na lokalite Lukovna v hrobe 9 bol podobný tvar, ale s výzdobou šrafovaných trojuholníkov zaradený do I. stupňa sliezskoplatenickej kultúry (Vokolek 1965b, 622, obr. 171: 5). Vyskytol sa aj na pohrebisku Skalice v hrobe XI/1937, ktorý bol datovaný do sliezskoplatenickej kultúry (Vokolek 2002, 149, tab. 30: 2). Do tohto časového obdobia zaradujem aj analyzovanú amforu. Nádoba má v porovnaní s predchádzajúcou nižšie hrdlo a silnejšie stlačenie výdute, čo sú už znaky mladšej fázy (Jiráň (ed.) et al. 2008, 198; Vích 2003, 34).

V Březine sa ďalšie črepy amfory našli v hrobe II (tab. I: 3). Má roztvorené ústie a kužeľovité hrdlo. Na základe sprievodného materiálu môže byť tento nález zaradený do stupňa II sliezskoplatenickej kultúry.

Variant A11 – *Dvojkónické amfory s výrazne zaobleným telom, von vyhnutý a zaoblený okraj, rytá alebo žliabkovaná výzdoba, v. > 14 cm, menšie amfory – v. = 11-14 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 20: 11)*

Amfóra tohto variantu (tab. XXXI: 1) bola doložená v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav). Na rozdiel od ostatných nádob má rovno zrezaný okraj, ktorý je len mierne von vyhnutý. Z pásu vodorovných rýh situovaného v dolnej časti hrdla vybiehajú zväzky zložené z troch šikmých žliabkov. V strede nádoby medzi uchami sa nachádza jamka. Podobný tvar sa vyskytol v hrobe 15 na sliezskoplatěnickej pohrebisku Třebešov (Vokolek 1966, 88, tab. III: 7). V. Vokolek zaradil tento tvar nádoby s výzdobou do I. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 3).

Vo Svijanoch sa vyskytlo desať amfor tohto variantu. Tri z nich sú nezdobené (tab. XLIX: 3, LX: 6, LXXIII: 8). V moravskom a sliezskom prostredí boli podobné nádoby na pohrebiskách Sehradice (hrob 183) a Opava-Kateřinky (hrob 15) datované do stupňa HB1 (Dohnal 1974, 35, schema I: E7; Juchelka 2009, 98, obr. 6: 23).

Ďalšia amfóra (tab. LIV: 4) má povrch zdobený rytou výzdobou. Pod pásom vodorovných rýh na spodnej časti hrdla sa nachádzajú zväzky zložené z troch zvislých rýh. Medzi nimi sú situované jamky.

Piata amfóra (tab. LXXIII: 6) je tvarom takmer identická s predchádzajúcou, odlišujú sa len výzdobou. V tomto prípade sa pod pásom troch vodorovných rýh nachádzajú na štyroch miestach pásy rytých polooblúčikov. Medzipriestor medzi nimi vyplňajú zväzky zložené z troch zvislých rýh. Analogické amfory boli doložené na sliezskoplatěnickej pohrebiskách Dobřenice v hrobe 44/1907 a Úhřetice v hrobách 40 a 61 (Vokolek 1999, 54, tab. 14: 17; 166, tab. 133: 9, 135: 18).

Šiesta nádoba (tab. LIX: 5) má dolnú časť hrdla zdobenú dvomi vodorovnými žliabkami. Pod nimi sú situované na štyroch miestach jamky. Telo je síce zaoblené, no výduť už nie je baňatá. Na nekropole Dražkovice bol podobný nález v hrobe 1/1943 zaradený do I. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 2003, 58, tab. 25: 7). V moravskom prostredí sa tento tvar vyskytuje aj v mladšom období. Doložený bol v hrobe B/XXVII na pohrebisku Horka a datovaný do mladšej fázy konečného stupňa (HB3; Nekvasil 1970, 60, obr. 6: 26).

Ďalšie dve amfory (tab. LII: 2, 4) sú tvarom aj výzdobou veľmi príbuzné. Zachovali sa torzovite. Odlišujú sa predovšetkým veľkosťou. Menšia (LII: 2) má pod pásom vodorovných rýh medzi uchami situované zväzky zvislých rýh. Rovnakú výzdobu má aj väčšia amfóra (tab. LII: 4) s tým rozdielom, že pod malými uškami sa nachádzajú dva pásy rýh v tvare lomeného polooblúčika a pod nimi je umiestnená jamka. Nádoba má nábeh na výrazne zaoblenú a baňatú výduť, podobne ako v predchádzajúcom prípade.

Na analyzovanej nekropole boli doložené i dve torzá amfory s telom guľovitého tvaru (tab. LXVII: 6, LXXV: 5). Podobné sa vyskytujú v sliezskoplatěnickej kultúre (Vích 2003, 31).

Z analýzy vyplýva zaujímavá skutočnosť súvisiaca s výzdobou pásov a zväzkov zložených vždy z troch rýh alebo žliabkov. Iba v prípade amfory zo Svijan (tab. LII: 4) boli pásy a zväzky zložené zo štyroch rýh. Podobne aj u amfor variantov A4, A8 a A10 (tab. XXXI: 2, LI: 7, LVIII: 7, XI: 4) sa vyskytli pod hrdlom zväzky troch zvislých žliabkov, zväčša situovaných medzi ryhami. Všetky nádoby variantu A11 zaradujem do prvého stupňa sliezskoplatěnickej kultúry. Odpovedá tomu plynulá profilácia, dvojkónický tvar a prevaha rytej výzdoby. Túto skutočnosť potvrdzujú aj analogické nádoby z moravského a východočeského prostredia. Dokonca na Morave sa objavujú aj v závere neskorej doby bronzovej.

Variant A12 – *Amfory takmer súdkovitého tvaru, ostrý lom medzi hrdlom a telom, nízke hrdlo, rovno zrezaný okraj, nezdobený povrch, v. > 14 cm, š. ≥ v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany*

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) som do variantu zaradila dve amfory (tab. XXXVII: 5, XLI: 7). Podobné sa vyskytli na lužických pohrebiskách stredného stupňa v Choteči a Pouchove /hrob 29/ (Vokolek 2003, 106, tab. 71: 17; Vokolek 2003, 288, tab.

279: 14). Morfológická stavba priraduje analyzovaný tvar na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka do sliezskoplatěnickeho stupňa Ia (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 2).

Vo Svijanoch patrí do variantu jeden menší exemplár (tab. LIV: 6). Podobný tvar sa objavil na pohrebisku Skalice v hrobe 33/1955 s datovaním do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 2002, 150, tab. 68: 16). Do prelomu mladšej a neskorej doby bronzovej bola analogická amfora zaradená na pohrebisku Neuendorf /hrob 39/ (Buck 1989, abb. 5: B2a).

Z analýzy vyplýva, že uvedený variant sa na pohrebiskách vyskytoval už v priebehu stredného stupňa lužickej kultúry a nie nezvyčajné sú nálezy tohto tvaru aj v sliezskoplatěnickej kultúre, preto nie je chronologicky citlivý a nie vhodný na datovanie.

5. 2. Amforovité nádoby

Amforovité nádoby sa morfológicky odlišujú od amfor predovšetkým absenciou úch. Na analyzovaných pohrebiskách sa vyskytlo 16 amforovitých nádob s rytou a žliabkovanou výzdobou, ale nechýbali ani pupčeky a výčnelky, či povrch zdršňovaný prstovaním. Prevažovali tvary charakteristické pre mladšie obdobie a sliezskoplatěnickej kultúry (obr. 21). V dvoch amforovitých nádobách na pohrebisku v Březine sa vyskytli kremačné zvyšky.

Variant Af1 – *Amforovité nádoby s kuželovitým hrdlom a ostro odsadenou zaoblenou výduťou, rovno zrezaný okraj, prstovanie alebo žliabkovaná výzdoba, v. > 14 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 21: 1)*

Na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) bol tento variant zastúpený dvomi exemplármi v jednom hrobovom celku. V prvom prípade (tab. XXIX: 7) má amforovitá nádoba dlhé kuželovité hrdlo a dolnú časť tela zdršnenú zvislým prstovaním. Podobné tvary sa objavovali na východočeských nekropolách stredného lužického stupňa: Libenice v hrobe 23, Pečky, Poděbrady v hrobe 5/1906, Podbor a Sadská v hrobe 1911 (Vokolek 2003, 117, tab. 86: 4; 256: 17; 170, tab. 152: 9; 266, tab. 269: 9; 261, tab. 266: 3; 315: 2). Analogická nádoba bez prstovania sa vyskytla v severozápadných Čechách na pohrebisku Střekov II v hrobe 1 s datovaním do fázy IIa (BD; Bouzek - Koutecký 2000, 16, obr. 3: 3). V. Vokolek radí tieto tvary do stupňa IIb východočeskej skupiny lužickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 87: 44).

Do mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry je možné zaradiť aj druhú amforovitú nádobu (tab. XXIX: 8), ktorá sa zachovala torzovite. Má baňatejšiu výduť a nezdobený povrch.

Vo Svijanoch sa vyskytla jedna amforovitá nádoba variantu (tab. XLIX: 7). Má nižšie hrdlo a výduť zdobenú vodorovnými žliabkami. Podobný nález sa našiel na lužickom pohrebisku Hlízov (Vokolek 2003, 91, tab. 54: 4). Výskyt tohto tvaru bol doložený aj v nemeckom prostredí (Píč 1905, obr. 17: 1). D.-W. R. Buck (1989, abb. 9) ho zaraďuje do celej neskorej doby bronzovej (HB1-3), čo dokladá početnými nálezmi na nekropolách: napr. Klein Lieskow, Lkr. Cottbus: hroby 117, 119 C, 2018 C, 3100 G; Neuendorf, Lkr. Cottbus: hroby 2, 7 (Buck 1989, abb. 4: D4, E7a; 6: A13m, A13n, A13o, Ba, C1a; 7: A1a).

Variant Af2 – *Amforovité nádoby s valcovitým a mierne prehnutým hrdlom, ktorý plynule prechádza do tela guľovitého tvaru, zaoblený okraj, spodná časť hrdla je zdobená pupčkami alebo výčnelkami, v. > 14 cm, š. > v., zastúpenie: Svijany (obr. 21: 2)*

Vo Svijanoch sa vyskytli dve amforovité nádoby tohto variantu. Prvá nádoba (tab. LXVIII: 8) má spodnú časť hrdla zdobenú štyrmi výčnelkami. Podobný tvar nebol pozorovaný na pohrebiskách lužickej ani sliezskoplatěnickej kultúry v susedných oblastiach. V každom prípade pôjde o sliezskoplatěnickej tvar s prihliadnutím na telo guľovitého tvaru

a plynulú profiláciu. Ako pomocné kritérium pre časové zaradenie analyzovanej nádoby bola stanovená výška hrdla, pretože V. Vokolek uvádza (Jiráň (ed.) et al 2008, 198), že amfory majú v prvom stupni sliezskoplaténickej kultúry vyššie hrdlo.

Druhá amforovitá nádoba (tab. LXXI: 11) sa zachovala len torzovite, chýba jej hrdlo. V jeho dolnej časti sa nachádzajú dvojice pupčiekov. Obe nádoby zo Svijan spája predovšetkým mierne odsadené guľovité telo a výskyt pupčiekov alebo výčnelkov na povrchu. To sú priame indície sliezskoplaténického stupňa Ib (Vích 2003, 31).

Variant Af3 – *Amforovité nádoby s kuželovitým, v hornej časti roztvoreným hrdlom, odsadeným a baňatým telom, povrch zdobený plastickou páskou, pupčekomí alebo ryhami, v. > 14 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Svijany (obr. 21: 3, 5)*

Jeden exemplár sa vyskytol vo Svijanoch (tab. LIII: 7). Nádoby pôvodne prikrývala hlinená poklička. Hornou časťou výdute prechádza plastická páska. Analogické tvary sa objavovali na pohrebiskách Ptení, Třebešov /hroby 12, 31/ a Skalice /hrob 60/1956/ s datovaním do stupňov Ib-II sliezskoplaténickej kultúry (Vích 2003, 39, tab. 3: 5; Vokolek 1966, 88, tab. II: 11, X: 1; 2002, 151, tab. 93: 10). V moravskom prostredí bola podobná nádoba v hrobe 34 na nekropole v Rájci datovaná do vrcholného stupňa stredného (sliezkeho) obdobia /HB1/ (Nekvasil 1975, 327, obr. 7: 21). Analyzovaný tvar sa vyskytoval prakticky v celom priebehu neskorej doby bronzovej. Prikláňam sa k zaradeniu analyzovanej amforovitej nádoby do stupňa Ib sliezskoplaténickej kultúry z dôvodu ich výskytu v tomto období v prostredí východočeskom. V staršom úseku neskorej doby bronzovej boli skôr typické pre moravské prostredie.

V Březine bol variant zastúpený štyrmi exemplármi. Torzo amforovitej nádoby z hrobu I (tab. I: 1) má rovné dno a nábeh na výrazne zaoblenú výduť. Podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti mala pôvodne na prechode hrdla a výdute krátku plastickú pásku (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob I: č. 1)

Ďalšie črepy amforovitej nádoby sa vyskytli v hrobe XXXIV (tab. XI: 7). Má zaoblený a výrazne von vyhnutý okraj. Podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti ide o amforovité osudie, ktoré má na spodnej časti hrdla miesto úch päť plastických pretiahnutých výčnelkov (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob XXXIV: č. 7).

Torzo amforovitej nádoby z hrobu IV (tab. II: 6) sa vyznačuje stlačenou výduťou, ktorá má nábeh na hranenie. V dolnej časti hrdla má miesto úch dva pupčeky. Z nich vychádzajú dve vodorovné ryhy. Podobný tvar bol v V. perióde doby bronzovej doložený v hrobe 865 na pohrebisku Kietrz v Poľsku (Gedl 1989, 7, tab. LIV: 6).

Amforovitá nádoba z hrobu XV (tab. V: 7) nemá von vyhnutý okraj. V dolnej časti hrdla sa miesto ucha nachádza krátka plastická páska. Analogická nádoba sa našla v hrobe 28/1907 na sliezskoplaténickom pohrebisku Dobřenice (Vokolek 1999, 54, tab. 12: 10).

Nádoby z Březiny sú podobne ako amforovitá nádoba zo Svijan charakteristické pre druhý stupeň neskorej doby bronzovej (Ib). V tomto časovom horizonte sú bežne rozšírené stlačené tvary s povrchom zdrsneným jazykovitými výčnelkami alebo bradavkami (Vích 2003, 31).

Variant Af4 – *Amforovitá nádoba dvojkónického tvaru, kuželovité a prehnuté hrdlo, okraj je zaoblený, hranený a výrazne von vyhnutý, baňatá výduť je ostro odsadená, štíhly tvar, pupčeky a žliabky, v. > 14 cm, š. > v., zastúpenie: Březina (obr. 21: 4)*

Variant bol doložený v hrobe V na pohrebisku v Březine (tab. III: 5). Výduť je na štyroch miestach zdobená tromi krátkymi a zvislými žliabkami, ktoré sú ohraničené z dvoch strán dvomi podlhovastými pupčekomí. Pripomínajú štyri uchá. Podobné nádoby sa vyskytli na sliezskoplaténických pohrebiskách Třebešov (hroby 15, 40 - I. alebo II. stupeň) a Úhřetice

(Vokolek 1966, 88, tab. III: 9, XII: 17; 1999, 166, tab. 134: 13, 139: 1). V Skalici bol analogický nález v hrobe VIII/1937-H začlenený do sliezskoplatěnickeho stupňa Ib (Vokolek 2002, 149, tab. 28: 2). V. Vokolek zaraďuje túto nádobu do II. stupňa sliezskoplatěnickeho (Jiráň (ed.) et al. 2008, 198, obr. 116: 9). Zároveň ho označuje ako tvar najmladší v rámci amforovitých nádob sliezskoplatěnickej kultúry v neskorej dobe bronzovej. Toto časové zaradenie podporuje aj spoločný výskyt s bronzovou britvou v hrobe V.

Variant Af5 – *Amforovité nádoby s telom guľovitého tvaru, rytá výzdoba, v. > 14 cm, menšia amforovitá nádoba – v. = 11-14 cm, š. > v., zastúpenie: Příkladovice, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 21: 6, 7)*

V Příkladovicach sa variant vyskytol v hrobe II? (tab. XVII: 3). Hrdlo je krátke a v hornej časti roztvorené. Hornou časťou výdute prechádza žliabok, pod ktorým je situovaných niekoľko zväzkov v tvare lomeného polooblúka. Vnútro pásu vyplňajú jemné ryhy. Podobné tvary sa objavili na halštatských pohrebiskách Moravičany v hrobe 34 (Nekvasil 1982, 24, tab. 12: 15) a Předměřice n. L. v hrobe 24/1907 (Vokolek 1999, tab. 91: 1). J. Waldhauser (1976, 12) zaradil analyzovaný typ do skupiny terinovité tvary. Podľa autora je výskyt takýchto nádob celkom ojedinelý.

V Soveniciach bol variant zastúpený dvomi torzami amforovitých nádob. Prvá nádoba (tab. XXXV: 3) má nábeh na etážové a kuželovité hrdlo. Povrch je nezdobený. Druhá nádoba (tab. XLIV: 8) sa vyznačuje ostro odsadeným hrdlom ostrejšieho sklonu s nábehom na kuželovitý tvar. Je zdobené vodorovnými ryhami. Pod nimi sa nachádza pás vpichov. Povrch dolnej časti nádoby zobia zvislé ryhy. Torzo predstavuje typický štítarský tvar (za informáciu ďakujem PhDr. V. Vokolkovi). Môže ísť o import. Práve pre stupeň Štítary II (HB2-3) je charakteristická výzdoba pásov rýh prevedená hrebeňom a výraznejšia ostrá profilácia (Jiráň (ed.) et al. 2008, 148).

Vo Svijanoch bola doložená jedna amforovitá nádoba variantu (tab. LXXV: 9). Výdut' je zdobená dvomi pásmi vodorovných rýh. Medzi nimi sa nachádzajú zväzky lomených polooblúkov. Pásky a zväzky sú zložené z dvoch rýh. V moravskom prostredí bol tento tvar celkom bežný v hrobách (65, 980, 1027, 1088) s halštatským nálezovým inventárom na pohrebisku v Moravičanoch (Nekvasil 1982, 34, tab. 20: 7, 267: 13, 277: 16, 294: 12). V Pardubici-Hůrkach bol blízky nález v hrobe 15/1956 datovaný do III. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 1999, 107, tab. 77: 1). Analogická výzdoba pokrývala amforovitou nádobu guľovitého tvaru z hrobu VII pohrebiska v Bełczu Małym (Gołubkow 1972, ryc. 13: f). I. Jadczykowa (1989, ryc. 1: c) zaradila tento tvar na lokalite Wołow do stupňa HC. Podľa J. Waldhausera (1976, 23) ide o nádobu veľmi mladého časového zaradenia. Poukázal predovšetkým na rytý ornament v páse, teda podobným, aký je známy z objektu 273/56 na Hradoch z konca LTA a počiatku LTb (Waldhauser 1976, obr. 27: 12).

Nálezy variantu Af5 patria spolu s nasledujúcou nádobou fľašovitého tvaru variantu Af6 k najmladším amforovitým nádobám na analyzovaných pohrebiskách. Analogické tvary sa na príbuzných sliezskoplatěnickej kultúry pohrebiskách objavujú v III. stupni. Do tohto úseku kladie podobné nádoby aj V. Vokolek (Venclová (ed.) et al. 2008, obr. 47: 7-16; příl. 6: 2). Tento misovitý tvar amforovitých nádob má ostro oddelené hrdlo (Venclová (ed.) et al. 2008, 87). Rovnakej charakteristike zodpovedá nádoba z Příkladovic.

Variant Af6 – *Amforovitá nádoba fľašovitého tvaru, rytá výzdoba, menšia nádoba - v. = 11-14 cm, š. > v., zastúpenie: Svijany (obr. 21: 8)*

Variant bol zastúpený iba jedným exemplárom menších rozmerov na pohrebisku vo Svijanoch (tab. LIV: 2). Má výrazne prehnuté hrdlo a povrch zdobený niekoľkými pásmi vodorovných rýh. V poľskom prostredí sa podobný tvar vyskytol na pohrebisku v Gadzowiciach (Gedl 1962, tab. V: 2). Ďalšie analogické nádoby boli zastúpené výlučne na

neskorohalštatských nekropolách Lazsko v hrobe 16 (Soudská 1961, 265, obr. 2: 10), Budyň (Píč 1905, obr. 39) a Plátěnice v hrobe 62 (Píč 1903, tab. LVI: 14).

Flašovité nádoby sú typickým keramickým typom v mladšej a predovšetkým neskoršej dobe halštatskej (Waldhauser 1976, 13). Podľa typovo-chronologickej schémy V. Vokolka (Venclová (ed.) et al. 2008, obr. 48: 44-51) zodpovedá analyzovaná amforovitá nádobka tvaru, ktorý je charakteristický pre III. stupeň sliezskoplatěnickej kultúry. V tomto období sa vyskytujú hlavne drobné nádoby flášovitých tvarov zdobené hrotitými výčnelkami, rytými klukatkami alebo trojuholníkmi. V starej literatúre tieto drobné nádoby nazývali „slzničky“ (Vokolek 2003, 13, 14). Amforovitú nádobku zo Svijan datujem na základe vyššie zmienených kritérií, no najmä analógií, do III. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry.

5. 3. Amforovitá zásobnica

V prostredí lužickej kultúry sa amforovité zásobnice vyskytujú prevažne na sídliskách (Jiráň (ed.) et al. 2008, 194). V hrobových nálezoch pribúdajú až od II. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157). V III. stupni (HC-HD1) predstavujú na pohrebiskách pomerne bežný keramický tvar (Rataj - Vokolek 1962, 58). Postupne však splývajú s amforami do morfológicky analogických nádob (Hrala 1973, 107-108). Ide o keramický tvar väčších rozmerov s roztvoreným hrdlom a ostro odsadeným, výrazne zaobleným telom. Povrch môže byť zdobený pupčkami, výčnelkami, jamkami, vpichmi alebo kruhovitými žliabkami.

Táto keramická skupina bola zastúpená iba jedným exemplárom v hrobe I na pohrebisku v Příšoviciach (tab. XVI: 1). Výrazne prehnuté hrdlo je od tela guľovitého tvaru odsadené ostrým lomom. V hornej časti tela sa nachádzajú kruhové žliabky uprostred s pretlačeným pupčekom. Podobnú výzdobu sa mi podarilo objaviť na nádobe z hrobu 9/96 pohrebiska Drnovice „U Propasti“. Autori výskumu zaradili nálezový celok do stupňa HD1 (Baarová - Mikulková 2004, 313, obr. 14: 4). Vzhľadom k mladému charakteru hrobového inventára na pohrebisku v Příšoviciach, sa prikláňam k zaradeniu amforovitej zásobnice z hrobu I do III. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (obr. 25: 4).

5. 4. Hrnce

Hrnce patria spolu s amforami k základným typom keramického inventára na pohrebiskách lužickej a sliezskoplatěnickej kultúry. Aj keď svojím tvarom, spôsobom vyhotovenia i funkciou predpokladajú maximálny výskyt na sídliskách, sú na druhej strane veľmi časté aj na pohrebiskách, a to buď vo funkcii popolnice alebo sprievodného inventára. Sú typickým predstaviteľom hrubej keramickej triedy a vertikálnej stavby tela esovitej alebo súdkovitej profilácie, v menšej miere s odsadeným hrdlom. Môžu sa vyskytovať s uchami alebo i bez nich. Na analyzovaných nekropolách patrili hrnce spolu s dvojkónickými nádobkami a šálkami k najčastejšie sa vyskytujúcim tvarom. Vo funkcii popolnice boli doložené na pohrebiskách v Březine (1x), Soveniciach, okr. Nymburk (1x) a Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (1x - nezachované). Medzi základnými kritériami rozdelenia hrncov do jednotlivých variantov figurovala profilácia tela nádoby, úprava povrchu a prítomnosť ucha. Sedemdesiatjeden hrncov som zaradila do deviatich variantov (H1-9; obr. 22). Nádoby boli zdobené ryhovaním, prstovaním, hrebeňovaním a na povrchu sa nachádzali pupčky, výčnelky či plastická páska.

Variant H1 – *Hrnce bez úch, lievikovite roztvorené hrdlo, povrch nezdobený alebo prstovaný, v. > 14 cm, š. < v., zastúpenie: Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 22: 1)*

Variant je známy zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Menší hrniec z hrobu XII (tab. XXVIII: 3) sa vyznačuje plynulou profiláciou a nezdobeným povrchom. Podobný nález bol pozorovaný v mohyle 41/1927 z Jeříc, s nálezovým inventárom I. stupňa východočeskej lužickej kultúry (Vokolek 2003, 122, tab. 92: 3). Výskyt tohto tvaru bol zviazaný so starolužickým obdobím i na nekropole Moravičany /hrob 666/ (Nekvasil 1982, 190, tab. 176: 12). V prostredí stredoslovenského Považia sa analogická nádoba väčších rozmerov objavila na pohrebisku Jasenica v hrobe 48 (Žilincová 2010, 162, tab. VII: 9).

Druhý hrniec (tab. XXXV: 8) má v porovnaní s predchádzajúcim výraznejšie von vyhnutý okraj. Jeho rozmery sú väčšie a povrch zdrňuje zvislé prstovanie.

Posledný hrniec (tab. XXXIII: 10) vykazuje najviac odlišností. Má rovno zrezaný okraj. Hrdlo je kužeľovité, v druhej polovici svojej výšky sa roztvára. Vajcovité telo je ostro odsadené. V Klipci a Opave-Kateřinkách v hrobe 88 boli podobné nádoby datované do lužického stupňa Ib (Vokolek 2003, 126, tab. 95: 10; Juchelka 2009, 100, obr. 16: 20).

Ide o jediný variant, v ktorom sú zastúpené hrnce bez úch. Zároveň predstavuje najstarší variant hrncov, pretože práve v starom stupni sa vyskytujú bezuché hrnce s hladkým povrchom (Gedl 1962, 19, ryc. 1; Vokolek 2003, 37). Nádoby sú podľa typovo-chronologickej schémy V. Vokolka charakteristické pre stupeň Ib (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 86: 22, 23). Variant H1 zaraďujem do mladšej fázy starého stupňa východočeskej lužickej kultúry s výnimkou hrnca zdobeného prstovaním (tab. XXXV: 8), pretože takto zdrsnený povrch je typický pre mladšie časové obdobie (Plesl 1961, 50; Vokolek 2003, 37). Z tohto dôvodu nádobu datujem do prelomu starého a stredného stupňa (Ib/IIa).

Variant H2 – *Výrazne profilované hrnce s dvomi uchami, zaoblený okraj, nezdobený povrch, v. > 14 cm, š. < v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany, Svijanský Újezd (obr. 22: 2)*

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) sú známe dva exempláre. Hrniec z hrobu XVIII (tab. XXIX: 1) je tvarom takmer totožný s ďalším analyzovaným hrncom tohto variantu zo Svijanského Újezdu (tab. LXXX: 7). Podobné nádoby sa vyskytovali na východočeských nekropolách datovaných do stredného stupňa lužickej kultúry: Hradenín, Kolín, Lháň, Libenice, Třebovle a Týnec n. L. (Vokolek 2003, 98, tab. 61: 12; 131, tab. 101: 2; 166, tab. 144: 22; 170, tab. 149: 2; 334, tab. 366: 6; 336, tab. 366: 9, 10). Celkom bežné boli i v moravskom prostredí na pohrebiskách Moravičany v hrobe 79 (Nekvasil 1982, 39, tab. 23: 16), Stavenice (Nekvasil 1978, 65, obr. 14: 8) a Vlachovice v hrobe 74 (Dohnal 1974, schema VI: B5). Podľa typovo-chronologickej schémy V. Vokolka sú nádoby typické pre stupeň IIa východočeskej lužickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 87: 27).

Druhý hrniec (tab. XXXIX: 9) je vyšší a má prehnutejšie hrdlo. Podobná nádoba bola v hrobe 71 na pohrebisku Lháň datovaná do lužického stupňa IIb (Vokolek 2003, 166, tab. 144: 23).

Hrniec zo Svijan (tab. LXXVIII: 14) predstavuje vyšší a štíhlejší tvar.

Variant H2 sa od nasledujúceho (H3) odlišuje neprítomnosťou ostrého lomu a nezdobeným povrchom, no v každom prípade boli súčasné. Výskyt analogických nádob na lužických pohrebiskách ukazuje, že tieto tvary boli rozšírené prakticky v celom priebehu stredného stupňa, a teda ide o značne frekventovaný tvar. Varianty hrncov H1-3 majú morfológicky rovnaký tvar, preto sa v zlomkovom stave nedajú rozlíšiť. V rámci tejto keramickej skupiny ide o jediných lužických reprezentantov.

Variant H3 – *Hrnce s lievikovite roztvoreným hrdlom a ostro odsadeným, zaobleným telom, dve uchá, nezdobený povrch alebo prstovanie, či nepravidelné ryhovanie, v. > 14 cm, š. < v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Sovenice (okr. Nymburk), Svijany (obr. 22: 3)*

Variant sa vyskytol na pohrebisku Sovenice (okr. Mladá Boleslav). Väčší hrniec z hrobového celku (tab. XXIX: 6) má hranený okraj, výrazne oblé telo a nezdobený povrch. Podobný tvar bol registrovaný na pohrebisku Jaroměř, ktoré bolo datované do stupňa IIb lužickej kultúry (Vokolek 2003, 117, tab. 85: 11). Sprievodný inventár z hrobového celku hrniec datuje do mladšej fázy stredného stupňa.

Povrch dvoch hrncov (tab. XXXI: 8, XXXV: 6) je zdrsnený zvislým prstovaním. Analogické nádoby boli doložené na lužických lokalitách Vrbčany a Moravičany v hrobe 123 (Nekvasil 1982, 55, tab. 38: 7; Vokolek 2003, 346, tab. 380: 16). V. Vokolek tento tvar v rámci typovo-chronologickej schémy zaradil do stupňa IIb východočeskej lužickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 87: 60).

V Soveniciach (okr. Nymburk) sa našiel jeden hrniec variantu v hrobe IV (tab. XVIII: 7). Jeho povrch zdobia nepravidelné široké ryhy. Zachoval sa v črepoch. Ďalšie zlomky z tela hrnca sa vyskytli v hrobách VII (tab. XXI: 3, 5) a IX (tab. XXIII: 6). Sprievodný inventár ich umožňuje relatívne presne zaradiť do stupňa IIb lužickej kultúry.

Menší hrniec zo Svijan (tab. LXXVI: 7) má hrdlo valcovité, mierne prehnuté a v porovnaní s ostatnými nádobami variantu aj dlhšie.

Všetky nádoby variantu H3 datujem do mladšej fázy stredného stupňa. Túto skutočnosť podporujú analógie, typovo-chronologická schéma V. Vokolka a sprievodný inventár hrobového celku zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav), ktorý bol datovaný rovnako.

Variant H4 – *Mierne profilované hrnce s dvomi uchami pod okrajom, medzi nimi sa nachádzajú pupčeky, výčnelky alebo plastické pásky, povrch prstovaný alebo nezdobený, v. > 14 cm, menšie hrnce – v. = 11-14 cm, š. ≤ v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 22: 4, 5)*

Variant bol v Březine zastúpený štyrmi exemplármi. Väčší hrniec z hrobu II (tab. I: 5) sa zachoval torzovite. Má široké a žliabkované ušká.

Ďalšie torzo hrnca (tab. XIII: 1) je menšie a celkom bez úpravy povrchu. Podobný nález bol v hrobe 27 na lokalite Ostroměř zaradený do sliezskoplatěnického stupňa Ia (Vokolek 1999a, 35, tab. 15: 14).

Hrniec z hrobu XXXIII (tab. X: 8) je opatrený malými pupčkami medzi uchami.

Posledný hrniec z Březiny (tab. XIII: 3) zvyrazňujú jazykovité výčnelky. Dno je nepatrne odsadené. Analogické tvary boli pozorované na sliezskoplatěnických nekropolách Rosice n. L. a Úhřetice (Vokolek 1999, 131, tab. 104: 15; 166, tab. 136: 7).

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) boli doložené štyri nádoby tohto variantu. S jednou výnimkou (tab. XXXI: 6) sú všetky hrnce zvisle prstované (tab. XXXV: 2, 4; XXXVII: 4). Povrch je plasticky upravený do podoby pupčekov (tab. XXXI: 6, XXXVII: 4) alebo dvojíc jazykovitých výčnelkov (tab. XXXV: 4). Blízke nálezy boli doložené na sliezskoplatěnických nekropolách Dobřenice a Rosice u Chrasti (Vokolek 1999, 54, tab. 6: 22, 22: 5; 134, 111: 1).

Vo Svijanoch sa zachovalo až 18 nádob variantu. Prvý hrniec (tab. LXIII: 7) je spomedzi všetkých najvyšší. Povrch nie je zdobený a medzi malými uškami sa nachádza plastická páska. Analogické tvary sa vyskytli aj na sliezskoplatěnických pohrebiskách Dobřenice v hrobe 34/1907, Rosice n. L. a Úhřetice v hrobe 38 (Vokolek 1999, 54, tab. 13: 1; 131, tab. 104: 6; 166, tab. 133: 4). Na moravskej nekropole Horka bol blízky nález zaradený do variantu c a datovaný do konečného stupňa – HB2 a HB3 (Nekvasil 1970, 37, obr. 8: 14).

Ďalšie tri hrnce (tab. XLIX: 4, LXI: 2, LXXVII: 8) predstavujú nízky a široký tvar. Nemajú zdobený povrch. Podobné nálezy sa vyskytli na sliezskoplatěnických nekropolách Dobřenice v hrobe 2/1912 a Úhřetice (Vokolek 1999, 54, tab. 16: 3; 166, tab. 144: 1).

Štyri hrnce sú kónicky roztvorené a mierne profilované. Na povrchu je situovaná plastická páska (tab. LXXVII: 6), výčnelok s pupčkami pri uchách (tab. LXXVI: 9, LXXVIII: 12)

alebo dvojice pupčekov na šiestich miestach pod okrajom (tab. LIII: 4). Analogická nádoba bola vyzdvihnutá z hrobu VIII na sliezskom pohrebisku v Sobótce (Chudzicki 1959, ryc. 5: b).

Ďalších šesť hrncov sa vyznačuje nezdobeným povrchom. Niektoré sú širšie (tab. LXXVII: 8, XLIX: 4), iné skôr vyššie a štíhle (tab. LIX: 4, LXI: 9) alebo celkom malé (tab. LIX: 2, LXI: 2). Analogická nádoba sa našla na pohrebisku Chudonice, rámcovo datovanom do stupňov HC-HD2/LA (Vokolek 1999, 69, tab. 38: 13). V Horke na Morave bol podobný tvar v hrobe B/V zaradený do variantu d a stupňov HB2 a HB3 (Nekvasil 1970, 60, obr. 6: 18).

Všetky ostatné hrnce tohto variantu vo Svijanoch majú povrch zdrsnený prstovaním. Môžu byť kónicky roztvorené (LXI: 4, LXIV: 5) s dvojicami pupčekov na štyroch (tab. LV: 7, LIX: 8) či šiestich miestach pod okrajom (tab. LXI: 7), prípadne môžu predstavovať široký a nízky tvar s plastickou páskou (tab. LXV: 8) alebo výčnelkom (tab. LXI: 11). Analogický tvar sa vyskytol v hrobe 24/1907 na sliezskoplatenickej lokalite Dobřenice (Vokolek 1999, 54, tab. 10: 7) a nechýbal ani v Skalici v hrobe VIII/1937-H s datovaním do stupňa Ib sliezskoplatenickej kultúry (Vokolek 2002, 149, tab. 28: 10).

Variant H4 sa od predchádzajúcich odlišuje predovšetkým miernejšou profiláciou, v niektorých prípadoch prítomnosťou takmer súdkovitých tvarov. Na povrchu môžu byť situované pupčky, výčnelky alebo plastické pásky. Nepochybne je mladší ako varianty H1-3, vzhľadom na miernu profiláciu, ktorá sa v mladšom období postupne stráca (Vích 2003, 31). Určujúcim faktorom je v tomto prípade prítomnosť úch. Na nádobách sa prestávajú vyskytovať od II. stupňa sliezskoplatenickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157). Nádoby variantu H4 sú najviac charakteristické pre stupeň HB1. V tomto období sú rozšírené hrnce s dvomi uchami a niekedy pupčkami medzi nimi, zdrsneného vajcovitého tela. Tento tvar potom prechádza aj do nasledujúcej fázy Ib (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157). Z analógií vyplýva, že uvedený variant sa vyskytoval na východočeských, moravských a sliezskych pohrebiskách datovaných do celého priebehu neskorej doby bronzovej. To znamená, že ide o tvar frekventovaný ľuďmi sliezskoplatenickej kultúry ho aj v neskoršom období s obľubou ukladal do hrobov. Variant zaraďujem na základe chronológie V. Vokolka do sliezskoplatenickej kultúry stupňa Ia, s výnimkou dvoch hrncov z Březiny (tab. I: 5, XIII: 1) a dvoch zo Svijan (tab. LIX: 2, 4). Vzhľadom na nepatrnú profiláciu a takmer súdkovitý tvar budú uvedené nádoby o niečo mladšie. Patria do stupňa Ib sliezskoplatenickej kultúry. Hrniec z Březiny (tab. I: 5) však posúva hrobový inventár do sliezskoplatenickej kultúry stupňa II.

Variant H5 – *Súdkovité hrnce s dvomi uchami pod okrajom, povrch zdobený prstovaním, hrebeňovaním, širokým ryhovaním alebo pupčkami, v. > 14 cm, š. ≤ v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Sovenice (okr. Nymburk), Svijany (obr. 22: 7, 8)*

Na pohrebisku Březina sa variant vyskytol v hrobe XVIII (tab. VI: 9). Nádoba s nezdobeným povrchom sa zachovala torzovite. Analogické tvary som pozorovala na sliezskoplatenickej kultúre pohrebiskách Rosice n. L. a Úhřetice (Vokolek 1999, 131, tab. 102: 4; 166, tab. 140: 1). Celkom bežný bol ich výskyt na moravských /Domamyslice/ a sliezskych nekropolách /Opava-Kateřinky, hrob 16/, ktoré boli datované do stupňov HB2-3 (Juchelka 2009, 98, obr. 7: 6; Sedláček 2005, 41, tab. 50). V poľskom prostredí sa tento tvar v stupňoch HA2-HB1 objavil na lokalitách Kietrz v hrobe 579, Kuklice v hrobe III a Mierczyce v jame 8 (Gedl 1989, 18, tab. XXX: 12; Jankowska 1967, ryc. 9: i; Czerska 1974, ryc. 13: a). Sprievodný inventár, ako aj početný výskyt železa v hrobe XVIII kladú hrniec z Březiny do III. sliezskoplatenickej kultúry stupňa.

Väčší črep pochádza z hrobu XX (tab. VIII: 4). Na zaoblené telo sa pripína ucho a nad ním je viditeľné mierne odsadenie. Z hrobu pochádzajú len črepy a zlomky bronzových predmetov, ktoré neumožňujú bližšie určenie. Podľa katalógu múzea Mnichovo Hradiště sa však v hrobe

našiel aj súdkovitý hrniec s dvomi uchami a miska s vykrajovaným límcem (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob XX: č. 6, 10). Ide o reprezentantov sliezskoplatěnického stupňa Ib. Dalšie črepy sa našli v hroboch II (tab. I: 2), IV (tab. II: 5), XIX (tab. VII: 6) a XXI (tab. VIII: 9).

V Soveniciach (okr. Nymburk) bol variant doložený v hrobe XII (tab. XXV: 7). Celé telo je zdobené širokými a zvislými ryhami. Takto zdrsnený povrch prislúcha skôr k archaickejšým výzdobným prvkom (Bouzek 1963, 86). Nálezový materiál hrobu XII jednoznačne priradzuje tento tvar do stupňa Ib lužickej kultúry.

Jedným exemplárom s povrchom zdrsneným prstovaním bol variant zastúpený v Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (tab. XXXIII: 8).

Vo Svijanoch sa vyskytli dva hrnce. Prvý (tab. LII: 1) má dolnú časť tela kónickú. Analogický bol doložený v hrobe 10/1936 na sliezskoplatěnickej nekropole Skalice (Vokolek 2002, tab. 36: 5). Druhý hrniec (tab. LXXI: 6) je zdrsnený hrebeňovaním a medzi uchami sa nachádza pupček.

Variant H5 má súdkovitý tvar, čo je neklamný znak II. alebo III. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, 87). Pod okrajom sa však nachádzajú uchá. Tieto sa na nádobách objavujú v I. a čiastočne v II. stupni (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157). Ak ešte majú hrnce uchá v III. stupni, ide skôr o hrncovité nádoby alebo tvary prechodné zo stupňa II (Vokolek 1999, 12). Analyzovaný variant bude nepochybne mladší ako mierne profilovaný variant H4 (stupeň Ia), no na druhej strane vzhľadom na výskyt úch starší ako varianty H7-9 s pupčkami alebo plastickou páskou miesto úch (stupeň II). Najvhodnejší sa ukazuje byť sliezskoplatěnický stupeň Ib. Podobne aj V. Vokolek (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 7) kladie výskyt podobných nádob do sliezskoplatěnického stupňa I.

Variant H6 – *Hrncovité nádoby s dvomi uchami/uškami alebo pupčkami, rytá výzdoba, v. > 14 cm, menšie hrnce – v = 11-14 cm, š. ≤ v., zastúpenie: Březina, Svijany, Svijanský Újezd (obr. 22: 6, 12)*

V Březine sa variant vyskytol v hrobe VIII (tab. IV: 8). Miesto úch má dva pupčky obdĺžnikového tvaru. Telo je ovoidné a povrch zdobia tri pásy vodorovných rýh, ktoré lemujú z oboch strán skupiny malých jamiek. V III. stupni sliezskoplatěnickej kultúry sa objavujú hrncovité nádoby s ostro oddeleným hrdielkom a vajcovitým telom, majúci takmer situlovitý tvar s pupčkami na rozhraní. Zdobené sú krátkymi rýžkami (Vokolek 1999, 13). Analyzovaná hrncovitá nádoba však bude vzhľadom na miernu profiláciu, ako aj prítomnosť pupčeka staršia a charakteristická pre II. stupeň sliezskoplatěnický. V základných znakoch sa zhoduje s dvomi variantmi hrncov (H7, 9), ktoré boli určené do rovnakého časového horizontu.

Vo Svianoch boli zastúpené tri nestratifikované nálezy. Prvá hrncovitá nádoba (tab. XLIX: 2) má mierne kužeľovité a krátke hrdlo. Na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, pričom povrch je nezdobený.

Ďalšia (tab. LIX: 6) sa zachovala torzovite a horná časť chýba. Telo je zaoblené a povrch zdobený niekoľkými pásmi vodorovných rýh. Priestor medzi nimi vypĺňajú šrafované trojuholníky.

Posledná hrncovitá nádoba zo Svijan (tab. LXXVI: 11) je mierne profilovaná a má dve malé ušká. Medzi nimi sa nachádza pás vodorovných rýh, ktorý lemujú z dolnej časti malé oválne jamky. Nádoba sa zachovala torzovite. Podobný nález tvorí zbierku bývalého múzea v Dašiciach (Vokolek 1999, tab. 2: 3). Do I. sliezskoplatěnického stupňa bola zaradená analogická nádoba v hrobe 1/1943 na lokalite Dražkovce (Vokolek 1999, 58, tab. 25: 7). Analyzovaný tvar určujem na základe analógií a podobnosti s variantom H4 do I. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry. Do rovnakého časového horizontu môžu byť datované aj ostatné nálezy zo Svijan.

Vo Svijanskom Újezde sa vyskytla jedna hrncovitá nádoba (tab. LXXX: 5). Má dve uchá a na povrchu dva pásy vodorovných rýh, ktoré lemujú skupiny malých jamiek. Medzi

pásmi sú situované skupiny väčších jamiek. Celkový charakter nálezového inventára pohrebiska umožňuje rámcové zaradenie do stredného stupňa lužickej kultúry.

Hrncovité nádoby majú všetky znaky hrncov. Týka sa to predovšetkým profilácie, ako aj prítomnosti úch alebo pupčiekov (tab. IV: 8). Z uceleného rámca sa vymykajú určitými zvláštnosťami, ktoré nie sú typické pre hrnce. Ich povrch je väčšinou zdobený rytím.

Variant H7 – *Hrnce kónického tvaru s pupčkami miesto úch, mierna profilácia, zaoblený okraj, na povrchu prstovanie alebo hrebeňovanie, v. > 14 cm, menší hrniec – v. = 11-14 cm, pr. ústia ≥ v., zastúpenie: Svijany (obr. 22: 10)*

Zo Svijan sú známe tri hrnce variantu. Prvý (tab. LXIII: 4) má pod okrajom štyri veľké a oválne pučky. Povrch je pokrytý hrebeňovaním. V Dražkoviciach bol podobný tvar v hrobe 1/1943 datovaný do I. stupňa sliezskoplatenickej kultúry (Vokolek 1999, 58, tab. 25: 6). Ďalšie dva hrnce (tab. LXXIV: 2, 4) majú povrch zdrsnený prstovaním. Pod okrajom sú umiestnené oválne pupčky. Analogická nádoba, ale bez prstovania, sa vyskytla na pohrebisku Rosice n. L. datovanom do II. a III. stupňa sliezskoplatenickej kultúry (Vokolek 1999, 131, tab. 105: 24). V Ostroměři bola v hrobe 67 zaradená do sliezskoplatenickeho stupňa Ib (Vokolek 1999a, 35, tab. 36: 3).

Hrnce s pupčkami miesto úch sa objavujú v II. stupni sliezskoplatenickej kultúry (Vích 2003, 34). V III. stupni nadobúdajú súdkovitý tvar (Jiráň (ed.) et al. 2008, 87, 157). V tomto prípade bude najadekvátnejšie zaradenie hrncov variantu H7 do II. stupňa, vzhľadom na absenciu úch, ako aj miernu profiláciu a kónický tvar. V tomto období zároveň vrcholí plastická výzdoba v podobe rôznych výčnelkov a pupčiekov (Vích 2003, 34).

Variant H8 – *Súdkovité hrnce bez úch, plastická páska pod okrajom, nezdobený povrch, v. > 14 cm. š. = v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Nymburk), Svijany (obr. 22: 11, 13)*

Hrniec z hrobu II (tab. I: 6) na pohrebisku Březina má dno mierne odsadené. Časť nádoby chýba, no dá sa predpokladať, že plastická páska pod okrajom beží po celom obvode nádoby. V Pardubici-Hůrkach bola podobná nádoba v hrobe 15/1956 datovaná do III. stupňa a v Ruseku do II. stupňa sliezskoplatenickej kultúry (Vokolek 1999, 103, tab. 77: 14; 145, tab. 126: 3). V moravskom prostredí sa blízke nálezy objavovali na pohrebisku Moravičany v hrobách 6 a 69 s halštatským nálezovým inventárom (Nekvasil 1982, 13, tab. 3: 9; 36, tab. 20: 17). Analyzovaný tvar zodpovedá III. sliezskoplatenickejmu stupňu na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka (Venclová (ed.) et al., 2008, obr. 48: 31). Sprievodný materiál hrobu II však zmiernuje jeho datovanie do sliezskoplatenickeho stupňa II.

V Soveniciach (okr. Nymburk) sa variant vyskytol v hrobe XI (tab. XXIV: 5). Zachoval sa iba v zlomkoch. Absencia výčnelkov, pupčiekov, plastickej pásky, prípadne akéhokoľvek zdrsňovania tela svedčia skôr pre staršie datovanie. Inventár hrobu XI ho priraduje do stupňa IIb lužickej kultúry.

Zo Svijan je známy jeden nález tohto variantu (tab. LX: 9). Pod okrajom sa nachádza krátka plastická páska. Podobný nález sa vyskytol v sliezskoplatenickej hrobe 9/1956 na lokalite Pardubice-Hůrka (Vokolek 1999, 103, tab. 76: 2).

Variant H8 je typickým predstaviteľom tvarov nádob III. stupňa sliezskoplatenickej kultúry. V tomto období sú bežne rozšírené hrubšie hrncovité nádoby súdkovitého tvaru so štyrmi pupčkami alebo plasticou páskou na podhrdlí (Jiráň (ed.) et al. 2008, 87). Analógie ukazujú, že podobné hrnce sa na sliezskoplatenickej pohrebiskách objavovali aj v II. stupni.

Variant H9 – *Mierne profilované hrnce s pupčkami alebo plasticou páskou miesto úch, von vyhnutý, zaoblený a hranený okraj, povrch zdrsňovaný prstovaním, prípadne hrebeňovaním, v. ≥ 14 cm, menší hrniec – v. = 11-14 cm, š. ≤ v., zastúpenie:*

Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 22: 9)

V Březine bol variant v menších rozmeroch zastúpený v hrobe XXX (tab. X: 4). Pod okrajom má umiestnené dva pupčeky.

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa vyskytol jeden nestratifikovaný nález variantu (tab. XXXIX: 5). Má takmer súdkovitý tvar a pod okrajom štyri oválne pupčeky. Podobné tvary sa vyskytli na sliezskoplatěnických nekropolách Ředice a Úhřetice v hrobe 34 (Vokolek 1999, 145, tab. 122: 4; 166, tab. 132: 21).

Zo Svijan je známych sedem hrncov variantu. Prvý (tab. LX: 12) má pod okrajom štyri oválne a veľké pupčeky. Povrch je pokrytý hrebeňovaním. Takéto zdrsnenie povrchu býva obvykle považované za vplyv štítarskej kultúry v neskorej dobe bronzovej (Michálek - Chvojka 2000, obr. 9: 8). Touto výzdobou disponuje i ďalší hrniec zo Svijan (tab. LXXI: 9) so štyrmi plastickými páskami pod okrajom.

Tretí hrniec (tab. LXIV: 7) patrí k najväčším nádobám na analyzovaných pohrebiskách. Pod okrajom sú situované na štyroch miestach krátke plastické pásky a povrch je zdršňovaný prstovaním. Blízky nález bol doložený na lokalite Ředice datovanej do II. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 1999, 145, tab. 117: 2).

Štyri torzá hrncov majú nábeh na mierne zaoblené (tab. LVII: 5, LXV: 10, LXXVII: 10), prípadne odsadené a takmer guľovité telo (tab. LXVIII: 7).

Variant H9 zaraďujem podobne ako hrnce variantu H6 do II. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry. Nádoby ešte nemajú súdkovitý tvar, čo je typický znak III. stupňa, ale sú mierne profilované. Zároveň majú miesto úch pupčeky alebo plastickú pásku, pričom hrnce s uchami sú skôr bežné v I. stupni. Datovanie variantu do II. stupňa podporujú i analógie.

5. 5. Dvojkónické nádoby

Dvojkónické nádoby, bežne označované i ako okríny, nie sú zastúpené v materiálnej kultúre lužickej a sliezskoplatěnickej kultúry vo všetkých časových horizontoch. Neobjavujú sa v starom stupni lužickej, ani v II. a III. stupni sliezskoplatěnickej kultúry. Ich vývoj postupoval podobne ako pri iných nádobách, od ostrej až po plynulú profiláciu. Patria k hrubej keramickej triede a vyznačujú sa profiláciou esovitou alebo ostro zalomenou s chýbajúcim hrdlom a absenciou úch. Na analyzovaných pohrebiskách bolo zastúpených 48 dvojkónických nádob, ktoré som zaradila do piatich variantov (D1-5; obr. 23). Hlavným chronologickým vodítkom bol lom výdute. Povrch zdobilo ryhovanie, prstovanie, plastická páska, výčnelky a pupčeky. V desiatich prípadoch slúžili dvojkónické nádoby ako popolnice (Sovenice, okr. Mladá Boleslav – 4x, Svijany - 2x, Svijanský Újezd - 1x) a v Soveniciach (okr. Nymburk) patrili kremačné zvyšky k trom dvojkónickým nádobám (hr. IV, VI, XII) /4 nádoby nezachované/.

Variant D1 – *Dvojkónické nádoby s ostrým lomom, horný kónus je vyšší, mierne prehnuté steny, rovno zrezaný okraj, povrch zdobený nepravidelným ryhovaním alebo prstovaním, v. > 14 cm, menšie dvojkónické nádoby – v. = 11-14 cm, š. < v., zastúpenie: Sovenice (okr. Nymburk), Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijanský Újezd (obr. 23: 1, 2)*

V Soveniciach (okr. Nymburk) sa variant vyskytol v dvoch hrobových celkoch. Torzo dvojkónickej nádoby z hrobu IV (tab. XIX: 8) má dolný kónus zdobený prstovaním. Podobné tvary boli doložené v hroboch 259 a 297 na pohrebisku v Moravičanoch, kde boli zaradené do starolužického obdobia (Nekvasil 1982, 90, tab. 77: 1; 102, tab. 90: 13). Sprievodný inventár hrobu IV kladie analyzovanú nádobu do stupňa IIb lužickej kultúry.

Menšie a nezdobené dvojkónické nádoby z hrobov IV (tab. XVIII: 6) a VIII (tab. XXII: 2, 3) sa zachovali v črepoch.

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) bol variant zastúpený piatimi exemplármi. Dvojkónická nádoba z hrobu XVIII (tab. XXIX: 3) má nezdobený povrch. Analogický tvar sa našiel na lužických nekropolách Pardubice-Hůrka v hrobe 26/1956 a Plotičtš n. L.-Kydlinov v hrobe 1919 (Vokolek 2003, 247, tab. 249: 4; 260, tab. 265: 20). Na pohrebisku Střekov II bol v hrobe 64 zaradený do stupňov BD-HA1 (Bouzek - Koutecký 2000, 16, obr. 4: 11). Analyzovaná nádoba sa v hrobovom celku pôvodne našla s amforou s valcovitým hrdlom, ostro odsadeným dvojkónickým telom a ostrým lomom. Nezachovala sa, no potvrdzuje starší charakter hrobu (viď katalóg: 31. 5. Sovenice, okr. Mladá Boleslav, hrob XVIII: č. 4). Ďalšie dve nádoby majú dolný kónus zdobený nepravidelným ryhovaním alebo mriežkovaním (tab. XXXV: 7, XLIV: 5). Blízke nálezy datované do lužického stupňa IIa sa objavili na nekropolách Drobovice, Chodouny v hrobe 3, Lháň v hrobe 64 a Sadská v hrobach IX, XI (Hrala 1961, 215, obr. 2: 7; Píč 1900, 262, tab. XXVI: 3; Trefný - Jiráň 2012, obr. 13: 8; Vokolek 2003, 90, tab. 53: 1, 305, tab. 318: 12, 323: 10). V lužickom stupni IIb sa vyskytovali na lokalitách Kunětice v hrobe 4/1912 a Pouchov v hrobe 64 (Vokolek 2003, 157, tab. 116: 15; 288, tab. 285: 11).

Zo Svijanského Újezdu je známy jeden exemplár variantu v hrobovom celku (tab. LXXX: 1). Je menší a nezdobený. Predstavuje značne frekventovaný tvar, ktorého výskyt bol v stupňoch BD-HA1 registrovaný vo východných Čechách /Praskačka - hrob 10/, českom Sliezsku /Moravičany, Opava-Kateřinky - hrob 137/ a Slovensku /Diviaky nad Nitricou - hrob 4/ (Nekvasil 1982, 458, tab. 355: 3; Juchelka 2009, 102, obr. 18: 5; Veliačik 1991, 189, obr. 4: 4).

Ide o jediný variant na analyzovaných pohrebiskách s ostrou profiláciou, a teda pôjde o najstaršie dvojkónické nádoby (Bouzek - Koutecký 2000, 16; Plesl 1961, 40). Rozhodujúcim kritériom v tomto prípade bude výška horného kónusu, pretože v staršej fáze stredného stupňa sa objavujú dvojkónické nádoby s vysokou hornou časťou a ostrým lomom. Spodok môže byť zdrsnený alebo zdobený zvislými ryhami (Gedl 1962, 19, ryc. 1; Plesl 1961, 41; Vokolek 2003, 45). Tejto charakteristike plne zodpovedá variant D1. Analogické tvary sú známe z východočeských, severozápadočeských, moravských a slovenských pohrebísk lužickej kultúry datovaných do staršej a ojedinele i mladšej fázy stredného stupňa.

Variant D2 – *Dvojkónické nádoby s mierne zaobleným lomom, na povrchu prstovanie alebo plastická páska, zastúpenie: Sovenice, okr. Nymburk (obr. 23: 3, 4)*

Variant bol zastúpený na pohrebisku Sovenice (okr. Nymburk) v troch hrobových celkoch. Vo všetkých prípadoch išlo o črepový materiál. Dvojkónická nádoba z hrobu VI (tab. XX: 5) má mierne vysadlý lom, po obvode ktorého beží plastická páska. Podobné tvary sa na moravských /Moravičany, hr. 283, 399/ a sliezskych nekropolách /Opava-Kateřinky, hr. 56/ objavovali zväčša v starolužických hrobach (Nekvasil 1982, 97, tab. 85: 3; 128, tab. 120: 3; Juchelka 2009, 99, obr. 13: 9). Dvojkónická nádoba z hrobu IX (tab. XXII: 6) je nezdobená. Nádoba z hrobu XII (tab. XXV: 6) má povrch zdrsnovaný prstovaním. Z hrobu pochádzajú aj črepy dvojkónickej nádoby (tab. XXV: 5). Zreteľný je mierne zaoblený lom a prstovanie tela, čo zodpovedá norme variantu.

Nádoby už nemajú ostrú členitosť variantu D1. Lom síce ešte nie je výrazne zaoblený, ale v každom prípade budú dvojkónické nádoby mladšie (Bouzek - Koutecký 2000, 16; Gedl 1962, 20, ryc. 2). V tomto prípade nie je možné použiť výšku horného kónusu ako datovacie kritérium, keďže všetky nálezy predstavujú kresbne rekonštruovaný črepový materiál. S prihliadnutím na miernejšiu profiláciu, ako aj vysadlý lom nádoby z hrobu VI (tab. XX: 5), ktorý sa objavuje v mladšej fáze stredného stupňa (Vokolek 2003, 33), datujem variant D2 do stupňa IIb východočeskej lužickej kultúry. Jeho výskyt sa však nepochybne s predchádzajúcim variantom (D1) čiastočne kryje.

Variant D3 – *Dvojkónické nádoby esovitej profilácie, zaoblená výduť s ťažiskom približne v strede nádoby, zaoblený a von vyhnutý okraj, na povrchu rytá výzdoba, výčnelky alebo nepravidelné ryhovanie, v. > 14 cm, menšie dvojkónické nádoby – v.= 11-14 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Nymburk), Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 23: 5)*

Zo Soveníc (okr. Nymburk) je známa jedna dvojkónická nádoba v hrobe IV (tab. XVIII: 5). Zachovala sa zlomkovite. Okraj aj dolná časť chýbajú. Nálezový inventár hrobu IV kladie analyzované torzo do mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry.

V hrobe XI (tab. XXIV: 2, 4) sa našli črepy dvoch nádob dvojkónického tvaru s výrazne zaobleným lomom. Sprievodný materiál datuje zlomky do stupňa IIb lužickej kultúry.

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa zachovali dve dvojkónické nádoby. Prvá (tab. XXXV: 1) má miernejšiu esovitú profiláciu a predstavuje najštíhlejší tvar.

Ďalšia dvojkónická nádoba (tab. XXXV: 5) má dolný kónus zdobený nepravidelnými ryhami. V poľskom i východočeskom prostredí bol tento tvar pozorovaný v mladolužických hroboch pohrebísk Kietrz /hr. 65/ a Dneboh /hr. XXVIII/ (Gedl 1989, 15, tab. XXXIX: 11; Vokolek 2003, 83, tab. 31: 3).

Zo Svijan pochádza šesť dvojkónických nádob. Dve sú bez úpravy povrchu (tab. XLVIII: 11, LII: 8). Podobné nádoby sa objavili nielen na mladolužickom pohrebisku v Dnebohu /hrob 10/ (Vokolek 2003, 83, tab. 39: 19), ale celkom bežné boli i v sliezskoplatěnických hroboch (10/1912, VII/1935, 35/1955) lokality Skalice (Vokolek 2002, 147, tab. 2: 13; 150, tab. tab. 43: 2; 70: 8).

Ďalšie dve analyzované nádoby sú opatrené jazykovitými výčnelkami na hornom (tab. LXVIII: 9) i dolnom kónuse (tab. LXXIV: 10).

Zo Svijan sú známe i črepy dvoch dvojkónických nádob (tab. LII: 5, 10), ktoré pôvodne slúžili ako popolnice. Obe majú zaoblený a rovný okraj, ktorý plynule prechádza do výrazne zaobleného tela.

Variant D3 sa od nasledujúceho (D4) líši ťažiskom výdute približne v strede nádoby. To znamená, že pôjde o staršie dvojkónické nádoby, pretože vo všeobecnosti sa postupom vývoja umiestnenie výdute posúva do dolnej časti. Podobne aj V. Vokolek vo svojej typovo-chronologickej schéme kladie takéto tvary do stupňa IIIa východočeskej lužickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 88: 1, 2, 3). Nie nezvyčajný je výskyt variantu D3 v prvom stupni sliezskoplatěnickej kultúry, ako to dokladajú príbuzné tvary zo sliezskoplatěnických pohrebísk. Predovšetkým ale tvorí súčasť materiálnej náplne lužickej kultúry.

Štyri nádoby (XXXV: 1, 5, XLVIII: 11, LII: 8) boli na základe profilácie a typovo-chronologickej schémy V. Vokolka datované do stupňa IIIa lužickej kultúry. Časové postavenie ďalšej dvojkónickej nádoby posunul výskyt výčnelkov (tab. LXVIII: 9) do prvého stupňa sliezskoplatěnického. Druhá nádoba zo Svijan (tab. LXXIV: 10) môže byť vzhľadom na prítomnosť výčnelkov v dolnej časti tela určená do druhého stupňa neskorej doby bronzovej.

Variant D4 – *Dvojkónické nádoby so zaobleným lomom a ťažiskom v dolnej polovici, mierna esovitá profilácia, zaoblený okraj, povrch nezdobený alebo výčnelky v dolnej polovici, v. > 14 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Nymburk), Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 23: 8)*

Dvojkónická nádoba z hrobu IV (tab. XVIII: 8) zo Soveníc (okr. Nymburk) sa zachovala zlomkovite. Má nábeh na výrazne zaoblenú výduť. Podobná sa našla na pohrebisku Podolí-Kruhy v mladolužickom hrobe 11/59 (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 15: 1).

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa zachovali dve dvojkónické nádoby (tab. XXXIX: 8, XLIV: 7).

Vo Svijanoch bol variant zastúpený piatimi exemplármi. Dve sú plynulo esovite profilované (tab. LXIX: 7, 8). Analogická nádoba sa objavila v hrobe 4/1912 na pohrebisku Skalice s datovaním do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 2002, 147, tab. 1: 10). Analyzované nádoby zodpovedajú fáze Ia sliezskoplatěnickej kultúry na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 1).

Ďalšie dve dvojkónické nádoby majú stlačenú výduť s ťažiskom výrazne v dolnej polovici (tab. XLIX: 5, LXXII: 5). Blízke nálezy sú známe z hrobových celkov 170 a 213 na moravskej nekropole Sehradice (Dohnal 1974, schema III: G1, G2; Dohnal 1977, 139, č. 540, 545). V Skalici sa tento tvar vyskytol v hrobe 77/1957 datovanom do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 2002, 152, tab. 107: 1).

Posledná dvojkónická nádoba (tab. LXXII: 7) má na povrchu dolného kónusu štyri výčnelky. Podobný nález bol registrovaný na lokalite Skalice v hrobe 86/1957 datovanom do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 2002, 153, tab. 116: 1).

Nádoby sú nepochybne mladšie ako predchádzajúce varianty. Ide už o reprezentantov sliezskoplatěnickej kultúry. Dokladá to výrazne zaoblená výduť s ťažiskom v dolnej polovici, ako aj výskyt výčnelkov. Variant D4 zaradujem do prvého stupňa neskorej doby bronzovej. Toto datovanie podporujú analógie, ako aj typovo-chronologická schéma V. Vokolka. Výnimkou je torzo dvojkónickej nádoby zo Soveníc (okr. Nymburk), ktoré sprievodný inventár hrobu IV posúva do stupňa Ib lužickej kultúry. V rámci variantu bude mladšia nádoba zo Svijan (tab. LXXII: 7), pretože v sliezskoplatěnickej stupni Ib majú dvojkónické tvary pupčeky alebo výčnelky na spodnej časti tela (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157; Vích 2003, 31).

Variant D5 – *Dvojkónické nádoby s výrazne zaobleným lomom, okraj zaoblený a von vyhnutý, nevýrazná esovitá profilácia, povrch zdobený pupčkami, výčnelkami alebo nepravidelnými ryhami, v. > 14 cm, menšie dvojkónické nádoby – v. = 11-14 cm, š. ≥ v., zastúpenie: Sovenice (okr. Nymburk), Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 23: 6, 7, 9)*

V Soveniciach (okr. Nymburk) sa variant vyskytol v hrobe XI (tab. XXIV: 3). Zachoval sa v podobe väčšieho zlomku. Vzhľadom na torzovitost' zachovania nie je jeho zaradenie k variantu D5 jednoznačné. Sprievodný materiál hrobu XI ho datuje do mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry.

Jeden nález (tab. XXXIX: 2) menších rozmerov je známy zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Analogická nádoba sa objavila na sliezskoplatěnickej pohrebisku Dobřenice (Vokolek 1999, 54, tab. 22: 2).

Zo Svijan pochádza až dvanásť exemplárov variantu. Päť dvojkónických nádob (tab. LII: 9, LXVI: 10, LXVII: 8, LXX: 7, LXXII: 2) nemá upravený povrch. Podobné tvary boli celkom bežné na pohrebisku Skalice v hroboch (10/1912, 50/1956) datovaných do sliezskoplatěnickej stupňa Ia (Vokolek 2002, 147, tab. 2: 11; 151, tab. 81: 11). Objavovali sa i v poľskom /Kietrz, hrob 533/ a severozápadočeskom prostredí /Libochovany/ v stupňoch HA2-HB1 (Gedl 1989, 15, tab. XVII: 9; Bouzek - Koutecký 2000, tab. 202: 56).

Ďalšia dvojkónická nádoba (tab. LV: 9) má povrch dolného kónusu zdrsnený nepravidelnými vodorovnými ryhami a horný kónus nepravidelnými vertikálnymi ryhami.

Dve nádoby dvojkónického tvaru majú na štyroch miestach dolného kónusu umiestnené dvojice pupčekov (tab. LXVI: 12) alebo výčnelky (tab. LXVI: 11). Analógia sa objavila na pohrebiskách Kietrz v hrobe 550 (Gedl 1989, 15, tab. XXIV: 12) a Wołowie Śląski v hrobe LV v stupňoch HA2-HB1 (Gołubkow 1964, ryc. 13: a).

Štyri exempláre sa vyznačujú absenciou akejkoľvek profilácie (tab. LXVII: 7, LXIX: 6, LXXV: 11, 13). Podobný nález sa našiel v severozápadných Čechách na pohrebisku Ústí n. L.-Střekov (Plesl 1961, tab. XXVI: 9).

Nádoby sa od predchádzajúceho variantu odlišujú predovšetkým nevýraznejšou esovitou profiláciou. Podobne nechýbajú na povrchu pupčeky, výčnelky ani nepravidelné ryhovanie. Zaradenie nádob do prvého stupňa sliezskoplaténickej kultúry podporujú analogické tvary nádob na príbuzných sliezskoplaténických pohrebiskách. Dva nálezy zo Svijan (tab. LXVI: 11, 12) môžu byť na základe prítomnosti pupčekov a výčnelkov v dolnej časti tela datované do sliezskoplaténického stupňa Ib.

5. 6. Misy

Misy patria k hrubej keramickej triede. Vyznačujú sa horizontálnou stavbou tela, ktorá môže byť jedno- (kónický tvar), dvoj- (môže mať hrdlo) až trojdielna (môže mať nôžku), s uchom alebo bez. Do hrobov boli ukladané ako prídavné nádoby, prípadne slúžili ako popolnice. Veľmi častým javom je prikrývanie iných nádob alebo popolníc misami. Na analyzovaných pohrebiskách sa vyskytlo 20 mís, ktoré som na základe profilácie a prítomnosti ucha zaradila do piatich variantov (M1-5; obr. 24). Vykazovali značnú tvarovú variabilitu, i keď s nízkou chronologickou citlivosťou. Vo výzdobe bolo zastúpené pravidelné, no najmä nepravidelné ryhovanie. Tento tvar bol zastúpený na všetkých nekropolách s výnimkou Příšovic, kde sa objavovali misy len v malých rozmeroch.

Variant M1 – *Profilovaná misa s jedným uchom, prehnuté hrdlo, výrazne zaoblený lom a kónické telo, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, nepravidelné ryhovanie v podobe mriežky, v. > 8 cm, pr. ústia > 19 cm, zastúpenie: Koryta (obr. 24:1)*

Variant bol zastúpený iba na jednom analyzovanom pohrebisku v Koryte (tab. XV: 5). Analogický nález sa objavil na lužickom pohrebisku Libice, s rámcovým zaradením do stupňa Ia (Vokolek 2003, 170, tab. 153: 10). Do staršej fázy stredného stupňa lužickej kultúry bol datovaný na lokalitách Sadská v hrobe XI a Veľký Osek v hrobe 5 (Vokolek 2003, 305, tab. 322: 13; 342, tab. 376: 1). Rozšírenie tohto tvaru bolo pozorované i v poľskom Sliezsku (Gedl 1962, 19, obr. 1: e). Nádobu zodpovedá stupňu IIa východočeskej lužickej kultúry podľa typovo-chronologickej schémy V. Vokolka (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 87: 32). V tomto časovom úseku je zároveň povrch veľmi často zdobený nepravidelnými ryhami (Martinec 1960, 900; Vokolek 2003, 45). Analogické tvary som pozorovala predovšetkým na mladolužických pohrebiskách, ojedinele i v starom stupni. Ťažisko ich výskytu však spadá do stupňa IIa lužickej kultúry, kam datujem aj misu z Koryta.

Variant M2 – *Kónické misy s mierne prehnutými stenami a jedným uchom, ktoré vychádza priamo z okraja, rovné dno, pravidelné ryhovanie alebo nezdobený povrch, v. > 8 cm, pr. ústia > 19 cm, zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 24: 3)*

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa zachovali tri nestratifikované nálezy variantu (tab. XXXVII: 3, XXXIX: 4, 6). Všetky sú nezdobené. Do stupňa IIb lužickej kultúry boli datované podobné tvary na východočeských lokalitách Dražkovice v hrobe 1/1976, Jaroměř, Hrušov v hrobe 15, Krnsko v hrobe IX/1941, Sadská v hrobe 13, Starý Kolín v hrobe 39 a Trnová (Vokolek 2003, 90, tab. 49: 7; 102, tab. 65: 1; 117, tab. 79: 7; 138, tab. 108: 5; 305, tab. 320: 18; 326, tab. 349: 23, 361: 12). V Pojizerí sa analogické nádoby vyskytli na lužických nekropolách Dneboh v hrobe XXXIX, Malá Bělá v hrobe 75 a Podolí-Kruhy v hrobách 8/58 a 10 (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 4: 2, 6: 1; Vokolek 2003, 83, tab. 34: 12; 228, tab. 196: 5). Pozorované boli i v severozápadočeskom /Ústí n. L.-Střekov II/ a

moravskom prostredí /Moravičany - hrob 467/ (Nekvasil 1982, 144, tab. 134: 11; Plesl 1961, 144, tab. XXXVIII: 6).

Zo Svijan sú známe dva nálezy variantu. Prvá misa (tab. LX: 11) má viac menej kónický tvar, len pri okraji je mierne prehnutá. V Kuněticiach bola podobná v hrobe 2/1934 datovaná do stupňa IIb lužickej kultúry (Vokolek 2003, 157, tab. 125: 5).

Druhá misa (tab. LXXVII: 9) sa zachovala torzovite. Je nízka s povrchom zdobeným pravidelnými ryhami. Analogické nálezy boli registrované vo východočeskom /Pardubice-Hůrka - hrob 22/1956/ i moravskom prostredí /Moravičany/ (Nekvasil 1982, 408, tab. 348: 17; Vokolek 2003, 247, tab. 246: 8).

Spolu s variantom M1 predstavujú jediné tvary na analyzovaných nekropolách s výskytom jedného ucha. V tomto prípade však pôjde o niečo mladší variant vzhľadom na výskyt analogických nádob na príbuzných lužických pohrebiskách s ťažiskom v stupni IIb.

Variant M3 – *Kónické misy bez ucha, mierne zaoblené steny, v. > 8 cm, pr. ústia > 19 cm, zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Nymburk), Svijanský Újezd (obr. 24: 2)*

V Březine sa variant vyskytol v hrobe XIX (tab. VII: 5). Analogický nález bol doložený na poľskom pohrebisku Grobniki s datovaním do V. periódy doby bronzovej (Gedl 1962, 37, tab. IX: 5). Nálezový inventár hrobu, z ktorého analyzovaný tvar pochádza, je charakteristický pre sliezskoplatenický stupeň II.

V Soveniciach (okr. Nymburk) bol variant zastúpený dvomi exemplármi v hrobe IV (tab. XVIII: 1, XIX: 4). Analogické nálezy sa objavovali na pohrebiskách v rôznych časových úsekoch, predovšetkým v mladších stupňoch lužickej kultúry: Brozany, Pardubice-Hůrka v hrobe 26/1956 (Vokolek 2003, 64, tab. 21: 11; 247, tab. 249: 14). Ojedinele boli pozorované vo včasnom stupni lužickej kultúry /Jeřice-mohyla I/60, Veľký Osek/ (Hrala 1992, 537, obr. 6: 1; Vokolek - Rataj 1964, 24, obr. 9: 5). J. Nekvasil (1975, 315, obr. 9: 5) zaradil tento tvar na pohrebisku Rájec v hrobe 27 do základného stupňa stredného (sliezskeho) obdobia. Sprievodný materiál hrobu IV oba nálezy priraduje do stupňa IIb lužickej kultúry.

Dve nestratifikované misy sú známe zo Svijanského Újezdu (LXXIX: 9, LXXX: 9). Na východočeských nekropolách bol ich výskyt zviazaný predovšetkým s mladším lužickým obdobím: Pouchov v hrobe 127 a Dneboh (Vokolek 2003, tab. 296: 12; 83, tab. 29: 32). V Moravičanoch zaradil J. Nekvasil (1982, 15, tab. 4: 7; 129, tab. 121: 7; 145, tab. 135: 10; 165, tab. 155: 4; 198, tab. 186: 6; 235, tab. 229: 6) analogické tvary v hrobách 8, 403, 471, 547, 706 a 846 do halštatského i starolužického obdobia. Na podklade nálezového materiálu a celkového charakteru pohrebiska vo Svijanskom Újezde je možné obe misy priradiť do stredného stupňa lužickej kultúry.

Ako vyplýva z analýzy, ide o frekventovaný tvar vyskytujúci sa už vo včasných stupňoch lužickej kultúry a pretrvávajúci aj v prostredí sliezskoplatenickej kultúry. Predstavuje bežnú súčasť všetkých chronologických stupňov epochy popolnicových polí (Hrala 1973, 71). Bližšie datovanie v tomto prípade nie je možné, pretože variant má nízku chronologickú platnosť. Časové zaradenie jednotlivých analyzovaných tvarov je možné len na základe sprievodného inventára.

Variant M4 – *Profilované misy bez ucha, mierne prehnuté hrdlo, kónické až mierne zaoblené telo, zaoblený a von vyhnutý okraj, ktorý môže byť vytiahnutý v lalokovitý výčnelok, v. > 8 cm, pr. ústia > 19 cm, zastúpenie: Březina, Svijany (obr. 24: 4)*

Variant sa vyskytol v hrobe XXI na pohrebisku v Březine (tab. VIII: 8). Hranený okraj vybieha na jednom mieste v lalokovitý výčnelok. Krátke a mierne prehnuté hrdlo plynule prechádza do kónického, nepatrne zaobleného tela. Predstavuje nízky a široký tvar, ktorý sa zachoval torzovite. Analogické misy boli pozorované v Poľsku na pohrebiskách Grobniki a Kietrz v hrobe 526 (Gedl 1962, 40, tab. VII: 7; 1989, tab. XV: 3). V tomto prostredí ide

o značne frekventovaný tvar vyskytujúci sa od III. periódy doby bronzovej až po dobu halštatskú. Celkom bežný bol výskyt týchto mís v hrobách s neskorobronzovým inventárom na Morave a českom Sliezsku: Mohelnice, Opava-Kateřinky v hrobe 21 a Tišnov v hrobe 18 (Juchelka 2009, 98, obr. 9: 30; Nekvasil 1966, 271, obr. 101: 18; 1970, 70, obr. 11: 30).

V hrobe VII sa vyskytli črepy misy s nezdobeným povrchom (tab. IV: 5).

Zo Svijan pochádza jeden nestratifikovaný nález variantu (tab. LXXVII: 7). Ide o väčší tvar, ktorý sa zachoval torzovite. Podobná misa bola v V. perióde doby bronzovej doložená v poľskom prostredí na pohrebiskách Kietrz v hrobe 735 (Gedl 1989, 18-19, tab. XXXVII: 10), Korzekwice (Gedl 1962, 40, tab. XXIV: 6) a Kuklice v hrobe XV (Jankowska 1967, ryc. 16: b). Vo východných Čechách sa vyskytla v hrobách 1/1907 a 37/1907 na pohrebisku Dobřenice, zaradenom do II. a III. stupňa sliezskoplateníckej kultúry (Vokolek 1999, 54, tab. 2: 12, 13: 24). V Brne-Královom Poli bola označená ako starší tvar sliezsky (Říhový 1958, 220, obr. 103: 2). Zodpovedá III. stupňu sliezskoplateníckej kultúry na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka (Venclová (ed.) et al. 2008, obr. 48: 1).

Analogické nádoby sa vyskytovali na východočeských, moravských a poľských lokalitách datovaných do II. alebo III. stupňa sliezskoplateníckej kultúry. V prevažnej miere však boli označené ako staršie tvary. Misa z Březiny bude v tom prípade vzhľadom na ostrejšiu profiláciu staršia. Nádobu zaraďujem aj na základe sprievodného inventára hrobu XXI do stupňa Ib sliezskoplateníckej kultúry. Misa zo Svijan bude skôr charakteristická pre III. stupeň. Dokladá to plynulejšia esovitá profilácia, i typovo-chronologická schéma V. Vokolka.

Variant M5 – *Misy so zatiahnutým ústím, kónické telo, rovno zrezaný okraj, ktorý môže vybiehať v lalokovité výčnelky, nezdobený povrch alebo nepravidelné zvislé ryhovanie, v. > 8 cm, pr. ústia > 19 cm, zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Nymburk), Svijany (obr. 24: 5, 6)*

Na pohrebisku Březina bol variant zastúpený v dvoch hrobových celkoch. Misa z hrobu IV (tab. II: 3) sa zachovala torzovite. Okraj je na jednom mieste vytiahnutý v dvojicu lalokovitých výčnelkov. Pod nimi je umiestnený jeden výčnelok. Analogické tvary sa vyskytovali zväčša v sliezskoplatenických hrobách III. stupňa na východočeských pohrebiskách: Dobřenice v hrobe 19/1907, Opatovice v hrobe 10 (Rataj - Vokolek 1962, 56, obr. 10: 4; Vokolek 1999, 54, tab. 9: 4).

Misa z hrobu XIX (tab. VII: 7) má ako jediná zaoblený okraj, ktorý na jednom mieste vybieha v lalokovitý výčnelok. Zachovala sa torzovite. Blízke nálezy boli bežnou súčasťou neskorobronzového inventára východočeských pohrebísk II. alebo III. sliezskoplatenického stupňa: Chudonice, Opatovice n. L. v hrobách 10, 13, 17, 24, 31 a Pardubice-Hůrka v hrobe 15/1956 (Rataj - Vokolek 1962, 56, obr. 13: 6, 18: 2, 27: 5; Vokolek 1999, 69, tab. 35: 8; 94, tab. 63: 3, 67: 8, 73: 7; 107, tab. 77: 28; 131, tab. 106: 15; 145, tab. 121: 2). V Moravičanoch boli v hrobách 110, 299, 971 a 1023 zaradené do halštatského obdobia (Nekvasil 1982, 50, tab. 34: 14; 102, tab. 92: 6; 270, tab. 263: 14; 293, tab. 279: 15). Blízka analógia sa objavila aj na sliezskej lokalite Wojnowice (Gedl 1962, tab. XVII: 2). Podľa M. Gedla (1962, 38) sú takéto tvary v poľskom prostredí rozšírené od V. periódy doby bronzovej až po včasnú dobu laténsku.

Na pohrebisku Sovenice (okr. Nymburk) sú v hrobovom celku XI známe tri exempláre tohoto variantu. Dve misy (tab. XXIV: 1, 6) majú povrch zdobený zvislými nepravidelnými ryhami. Zachovali sa torzovite. Podobný tvar bol pozorovaný v hrobe 3 na pohrebisku Chodouny v severozápadných Čechách (Trefný - Jiráň 2012, obr. 14: 2).

Tretia misa (tab. XXV: 1) je menšia a nezdobená.

Zo Svijan pochádza jeden nestratifikovaný nález (tab. LXXV: 3). Má nezdobený povrch a tvarom je príbuzný s misami zo Soveníc (tab. XXIV: 1, XXV: 1). Analogická nádoba sa objavila na sliezskoplatenických pohrebiskách Dobřenice, Dražkovice v hrobe

z roku 1934 a Chrudim „Píšťovy“ (Vokolek 1999, 54, tab. 21: 12; 56, tab. 25: 5; 64, tab. 31: 12).

Ide o jediný variant mís s dovnútra zatahnutým ústím. V. Vokolek zaraďuje tento tvar do III. stupňa sliezskoplatenickej kultúry (Venclová (ed.) et al. 2008, obr. 48: 2). Práve v tomto období sú rozšírené misy s okrajom kolmo zdvihnutým alebo oblo dovnútra zatahnutým, často vytiahnutým v lalôček a spodkom kónickým alebo slabo zaobleným (Vokolek 1999, 11). Tejto charakteristike plne zodpovedá analyzovaný variant M5. Zároveň to potvrdzujú analogické tvary na východočeských, moravských a poľských sliezskoplatenickej pohrebiskách s datovaním prevažne do III. stupňa. Výnimočne boli zaradené do II. stupňa, no prakticky boli rozšírené na lokalitách až po dobu laténsku nielen vo východných Čechách, ale aj v Poľsku.

Vo všeobecnosti však tieto tvary nemusia byť veľmi spoľahlivým datovacím prostriedkom. Misy zo Soveníc (okr. Nymburk) predstavujú lužické nádoby, pretože s nepravidelným ryhovaním sa v sliezskoplatenickej kultúre nestretávame. Ich zaradenie do stupňa IIb lužickej kultúry potvrdzuje sprievodný materiál hrobu XI. Nálezový inventár hrobov IV a XIX zmierňuje časové postavenie oboch mís z Březiny a datuje do II. stupňa sliezskoplatenickej kultúry. Len misa zo Svijan môže byť určená do sliezskoplatenickej stupňa III.

5. 7. Tanier

Taniere nenachádzame v prostredí lužickej kultúry a zriedkavé boli aj v pohrebnom inventári sliezskoplatenickej kultúry. Patria k stredne hrubej keramickej triede. Sú takmer ploché, i keď morfológiou úzko príbuzné mise. Na analyzovaných pohrebiskách sa vyskytol len jeden tanier. Pochádza z hrobu XVIII na pohrebisku Březina (tab. VI: 8; obr. 25: 5). Má zaoblený, von vyhnutý a prehnutý okraj. Telo je kónické a dno rovné. Zodpovedá III. stupňa sliezskoplatenickej kultúry na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka (Venclová (ed.) et al. 2008, obr. 48: 5).

5. 8. Džbány

Džbány sa vyskytujú prevažne v prostredí lužickej kultúry. Profilácia i výzdoba tejto nádoby s jedným uchom závisí od stupňa vývoja. Keramickej skupina bola zastúpená na troch analyzovaných pohrebiskách: v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav), Soveniciach (okr. Nymburk) a Svijanoch. Vo všetkých prípadoch išlo o menšie džbány (v. = 11-14 cm) s lievikovite roztvoreným okrajom a ostro odsadenou, výrazne zaoblenou výduťou. V dvoch prípadoch bola doložená žliabkovaná výzdoba (obr. 25: 1, 2).

Na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa menší džbán našiel v hrobovom celku (tab. XXIX: 5). Nádobu sa vyznačuje strehovite hraneným uchom nepatrne prevyšujúcim okraj. Podobný tvar sa vyskytol v hrobe 1 na pohrebisku Hrušov datovanom do stupňa IIb východočeskej lužickej kultúry (Rataj 1953, obr. 273: 9; Vokolek 2003, 102, tab. 62: 7). Sprievodný keramický inventár z hrobového celku v Soveniciach datuje analyzovaný džbán práve do tohto časového obdobia.

V Soveniciach (okr. Nymburk) bol doložený menší džbán v hrobe IX (tab. XXIII: 5). Vyššie položená výduť je zdobená zvislými žliabkami. Strehovité ucho prevyšuje okraj a pripína sa na hornú časť výdute. Podobné tvary sa našli na lužických nekropolách Běstovice v hrobe 7/1991 a Dneboh v hrobe 6 s nálezovým inventárom stupňa IIIa (Vokolek 2003, 61, tab. 8: 10; 83, tab. 37: 9). Do staršieho časového horizontu (IIb) bol tento tvar zaradený na pohrebisku Lháň v hrobe 27 (Vokolek 2003, 166, tab. 143: 12). V poľskom prostredí sa v stupni HA2 objavil na lokalite Kietrz v hrobe 796 (Gedl 1989, 20, tab. XLVI: 3). Analógie ukazujú, že podobné tvary boli na východočeských pohrebiskách lužickej kultúry rozšírené

v stupňoch IIb a IIIa. Prikláňam sa k zaradeniu analyzovaného džbánu do stupňa IIb vzhľadom na vyššie položenú výduť, ako aj absenciu žliabkov na dolnej časti hrdla.

Vo Svijanoch bola táto keramická skupina zastúpená tromi exemplármi. Prvý menší džbán (tab. LI: 5) má nižšie položenú a zvisle kanelovanú výduť. Žliabkované ucho nepatrne prevyšuje okraj a pripína sa na spodnú časť hrdla. Analogické nálezy sa vyskytli na lužických pohrebiskách Měník-lokalita A, Domamyslice, Osice, Plaňany a Podolí-Kruhy (hrob 5/58) s datovaním do mladolužického stupňa (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 2: 1; Sedláček 2005, 41, tab. 15; Vokolek 2003, 242, tab. 232, 18, 240: 23; 256, tab. 260: 17). Podľa typovo-chronologickej schémy V. Vokolka (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 88: 23) je nádoba typická pre stupeň IIIa východočeskej lužickej kultúry. Džbán zaraďujem do rovnakého časového horizontu. Práve pre toto mladšie obdobie sú typické džbány s ostro oddeleným hrdlom, výduťou zdobenou zvislým žliabkovaním a strechovite hraneným uchom (Jiráň (ed.) et al. 2008, 194). Nie nezvyčajný je však výskyt takýchto nádob aj v staršom období.

Druhý menší džbán (tab. LIX: 10) sa svojím tvarom celkom vymyká zo spektra nádob lužickej, prípadne sliezskoplatěnickej kultúry. Má výrazné knovízské znaky (informácia od PhDr. V. Vokolka). Hrdlo s nábehom na etáž je mierne roztvorené a telo guľovitého tvaru ostro odsadené. Malé ucho prevyšuje okraj a pripína sa na hrdlo približne v polovici jeho výšky. Hlavnými znakmi zodpovedá nádobám, ktoré sú charakteristické pre stupeň Knovíz III /BD a HA1/ (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 81: 3).

Posledná nádoba zo Svijan (tab. LXXVI: 1) má ovoidný tvar. Krátke hrdlo je prehnuté a ostro odsadené. Ucho nepatrne prevyšuje okraj a pripína sa na hornú časť výdute. Podobný nález bol doložený na lužických nekropolách Domamyslice a Chrudim (Sedláček 2005, 41, tab. 90; Vokolek 2003, tab. 73: 12). Nádoba vykazuje v základnej stavbe tela zhodné znaky s amforou variantu A2 a hrncom (tab. LXXVI: 7) variantu H3, ktoré boli datované do stupňa IIb lužickej kultúry. Spája ich krátke prehnuté hrdlo, ostro odsadené telo vajcovitého tvaru, ako aj rovno zrezaný okraj. Líšia sa v počte úch a úprave povrchu.

5. 9. Amfory

Ďalšou keramickou skupinou sú malé amfory, ktoré sa vyskytli na piatich analyzovaných nekropolách (Březina; Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany; Svijanský újezd). Tieto nádoby svojím tvarom pripomínajú veľké amfory, no ich výška nepresahuje viac ako 110 mm. Prislúchajú k jemnej keramickej triede. Na pohrebiskách lužickej a sliezskoplatěnickej kultúry väčšinou slúžili ako sprievodný keramický inventár väčších nádob. Svojím tvarom, výzdobou a rozmermi navodzujú dojem, že plnili predovšetkým kultovú funkciu. K dvom amforkám zo Soveníc (okr. Nymburk), ktoré sa zachovali v črepech, a jednému nálezu zo Svijan /nezachované/ patrili kremačné zvyšky. Na pohrebiskách sa vyskytlo 55 amforiek s rytou i žliabkovanou výzdobou, ktoré som rozdelila do deviatich variantov (a1-9; obr. 26). Základným kritériom rozdelenia nádobiek do jednotlivých variantov bola profilácia a prítomnosť ucha/uška alebo pupčekov.

Variant a1 – *Amforka s valcovitým, nepatrne roztvoreným hrdlom a ostro odsadeným dvojkoľníckym telom s ostrým lomom, dve uchá, rovno zrezaný okraj, horný kónus je výraznejšie zaoblený, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Svijanský Újezd (obr. 26: 1)*

Variant bol zastúpený iba jedným exemplárom vo Svijanskom Újezde (tab. LXXX: 6). Analogické tvary sa v priestore východných Čiech vyskytovali prevažne v lužickom stupni IIa, ako to dokladajú pohrebiská Lháň /hrob 38/, Lukovna /hrob 38/1912/, Malá Bělá /hrob 104/ alebo Vrbčany (Vokolek 2003, 166, tab. 143: 19; 181, tab. 162: 13; 228, tab. 206: 14; 346, tab. 379: 17). Ide o jediný variant s ostrým lomom, a zároveň najstarší tvar, ktorý bol

rozšírený výlučne v stupni IIa východočeskej lužickej kultúry (Vokolek 2003, 34). Toto časové zaradenie podporujú i analógie.

Variant a2 – *Amforky s prehnutým hrdlom, v hornej časti lievikovite roztvoreným, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť, dve uchá, zaoblený okraj, celé vydutie je zvislo žliabkované, zastúpenie: Sovenice, okr. Nymburk (obr. 26: 2)*

Na pohrebisku v Soveniciach (okr. Nymburk) bol variant zastúpený v troch hrobových celkoch. Amforka z hrobu VII (tab. XXI: 4) sa zachovala najlepšie. Väčšie zlomky pochádzajú z hrdla a zvislo žliabkovanej výdute. Na ich rozhranie sa pripínajú dve strechovité uchá. Ostatné amforky z hrobov IV (tab. XIX: 5) a IX (tab. XXIII: 2, 3, 4) sa uchovali len v podobe zlomkov výrazne zaoblenej a zvislo žliabkovanej výdute. Obvykle pre najmladší stupeň lužickej kultúry v severovýchodných Čechách a Morave je charakteristická žliabkovaná keramika (Filip 1939, 40; Vokolek 2003, 45). Amforky sú na celej hornej ploche len zvisle žliabkované, bez kombinácie s inými prvkami (Filip 1939, 41). Zároveň napodobňujú tri varianty veľkej amfory A4-6, ktoré boli zaradené do stupňa IIb alebo IIIa lužickej kultúry (HA2). Za mladší prvok bol považovaný výskyt pása vodorovných žliabkov na spodnej časti hrdla. V tom prípade budú amforky variantu a2 charakteristické pre mladšiu fázu stredného stupňa lužickej kultúry.

Variant a3 – *Amforky s kuželovitým, pri okraji roztvoreným hrdlom a ostro odsadenou, výrazne zaoblenou výduťou situovanou v hornej polovici, dolná časť tela je kónická alebo prehnutá dovnútra, dve uchá, rovné dno, nezdobený povrch, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 26: 3)*

Z nálezového inventára pohrebiska v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sú známe tri amforky variantu. Prvá (tab. XXXI: 3) má dolnú časť tela výraznejšie prehnutú dovnútra. V Domamysliciach bol podobný tvar datovaný do stupňa III lužickej kultúry (Sedláček 2005, 41, tab. 1).

Ďalšia amforka (tab. XXXIV: 9) má takmer dvojkónický tvar, no hrdlo je od nižšie položenej výdute oddelené ostrým lomom. Morfológická stavba ju podľa typovo-chronologickej schémy V. Vokolka zaraďuje do stupňa IIIa východočeskej lužickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 88: 26). Analogické nádoby boli zastúpené na východočeských pohrebiskách Skalička/hrob 60/1908/ a Plchůvky-Korunka Jelení v lužickom stupni IIIa (Vokolek 2003, 259, tab. 263: 12; 311, tab. 330: 17). Ojedinelý bol výskyt tohoto tvaru v sliezskoplatěnickom období na lokalite Dobřenice (Vokolek 1999, 54, obr. 5: 5).

Posledná amforka zo Soveníc (tab. XLV: 8) sa zachovala torzovite. Okraj s časťou hrdla chýbajú. Dolná časť tela je mierne zaoblená. Podobná bola v Jaroměři datovaná do stupňa IIb lužickej kultúry (Vokolek 2003, 117, tab. 81: 15).

Zo Svijan pochádza iba jedna amforka s kónickou dolnou časťou tela (tab. XLIX: 8). Blízke nálezy sa vyskytovali na nekropolách Dneboh a Domamyslice v lužických stupňoch IIIa a IIIb (Sedláček 2005, 41, tab. 1; Vokolek 2003, 83, tab. 29: 31).

Analogické tvary ukazujú skôr na príslušnosť k lužickej kultúre s ťažiskom výskytu v celom stupni HA2. No objavujú sa aj v prvom stupni sliezskoplatěnickej kultúry. Prikláňam sa k zaradeniu variantu do stupňa IIIa východočeskej kultúry na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka. Treba však poukázať na širšie časové rozpätie zahŕňajúce aj stupeň IIb lužickej a Ia sliezskoplatěnickej kultúry.

Variant a4 – *Amforky s kuželovitým, pri okraji roztvoreným hrdlom a ostro odsadenou, výrazne zaoblenou výduťou s ťažiskom v dolnej polovici, dolná časť tela je zaoblená, dve ušká, rytá výzdoba alebo kombinácia rytej a žliabkovanej, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 26: 5)*

V Soveniciach sa vyskytla jedna nezdobená amforka (tab. XXXII: 6). Telo má takmer guľovitý tvar s dnom nepatrne vťahnutým dovnútra. Analogická nádobka bola v hrobe 5 na lokalite Tišnov zaradená do staršej časti konečného stupňa (Nekvasil 1970, 67, obr. 11: 12).

Variant reprezentovalo sedem amforiek na pohrebisku vo Svijanoch. Prvá (tab. XLVII: 1) má výrazne baňaté vydutie a dno vťahnuté dovnútra. Medzi uškami sa nachádza pás vodorovných rýh, ktorý lemujú skupiny drobných jamiek. Výduť je zdobená striedajúcimi sa zväzkami zvislých rýh a žliabkov. Medzipriestor vyplňajú dvojice jamiek. Telo druhej amforky (tab. XLVII: 3) má takmer dvojkónický tvar, no hrdlo je od zaoblenej výdute oddelené dvomi žliabkami. Hornú žliabku lemujú skupiny malých jamiek a z dolnej vybiehajú zväzky zvislých rýh. Medzi nimi sú situované oválne jamky. Podobný tvar sa vyskytol na sliezskoplatěnickom pohrebisku Chrudim „Píšťovy“ (Vokolek 1999, 64, tab. 31: 16).

Ďalšia amforka (tab. XLVII: 8) má dolnú časť tela mierne prehnutú dovnútra, čím sa aj odlišuje od ostatných nádobiek variantu. Výzdoba patrí k najkrajším na analyzovaných pohrebiskách. Dolnou časťou hrdla beží pás vodorovných žliabkov. Nad ním sú umiestnené ryté a šrafované trojuholníčky. Výduť zobia na štyroch miestach pásy žliabkovaných polooblúkov. Medzipriestor vyplňajú zväzky zvislých žliabkov, ktoré po stranách lemujú malé kosoštvorce. Ušká zobia v dolnej časti lomené polooblúčky. Podobné nádoby boli doložené na sliezskoplatěnických lokalitách Dobřenice v hrobe 32/1907 a Úhřetice v hrobe 61 (Vokolek 1999, 54, tab. 12: 22; 166, tab. 135: 18). V moravskom prostredí sa tieto tvary objavovali v hrobách s typickým inventárom sliezskoplatěnického stupňa I na lokalitách Sehradice /hrob 103/ a Domamyslice (Dohnal 1974, 38, schema II: GY: 9, tab. 13: 1; Sedláček 2005, 41, tab. 53). Analogický typ ornamentu, no zložený z rytých rýh, pokrýval profilovanú amforku z hrobu XXVII na pohrebisku v Cieszkowie (Domańska - Gołubkow 1975, ryc. 29: g). Výzdoba pozostávajúca z polooblúčikov prevedených viacnásobným žliabkom je typická pre sliezskoplatěnický stupeň I (Vích 2003, 33).

Štvrtá amforka (tab. LVIII: 6) má baňatú výduť situovanú vyššie. Dno je výrazne vťahnuté dovnútra. Spodok hrdla zdobí pás vodorovných rýh, ktorý lemujú skupiny drobných jamiek. Z pásu vybiehajú do dolnej časti výdute široké zväzky zvislých rýh. Nádobka vyššie položenou výduťou vybočuje z rámca variantu, no výzdoba a dno vťahnuté dovnútra ho radia k sliezskoplatěnickému tvaru.

Ďalšie tri amforky sú menšie s dnom vťahnutým dovnútra. Dolnou časťou hrdla beží pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti zväzky zvislých (tab. XLVII: 5) alebo šikmých rýh (tab. LVIII: 2, LIX: 3). Nad pásom sú umiestnené skupiny krátkych ryžiek alebo oválnych jamiek. Blízke tvary s výzdobou boli doložené v Domamysliciach s datovaním do stupňov HB1-2 (Sedláček 2005, 41, tab. 44, 45).

Amforky vykazujú v morfológii tela veľkú podobnosť s predchádzajúcim variantom. Odlišujú sa prítomnosťou výzdoby a nižším ťažiskom výdute, aj keď to v jednom prípade nebolo pravidlom. Analogické tvary na príbuzných pohrebiskách jednoznačne ukazujú na sliezskoplatěnickú materiálnu kultúru. V hrubších rysoch sa dá uvažovať o istej podobnosti s amforami variantu A8, ktorý bol zaradený do prelomu mladšej a neskorej doby bronzovej, prípadne prvého stupňa sliezskoplatěnického. V tomto prípade pôjde s väčšou pravdepodobnosťou o mladšie tvary. Prikláňam sa k zaradeniu nádobiek do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry.

Variant a5 – Amforka výraznej esovitej profilácie s dvomi uškami, medzi hrdlom a výduťou je ostrý lom, zaoblený a hranený okraj, kombinácia rytej a žliabkovanej výzdoby, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Svijany (obr. 26: 4)

Jedna amforka pochádza zo Svijan (tab. LXIX: 10). Dolná časť hrdla je zdobená dvomi pásmi vodorovných rýh, pričom horný lemujú malé jamky. Z ostrého lomu vybiehajú do

dolnej časti výdute striedajúce sa zväzky zvislých rýh a žliabkov. Okrajová ryha v každom zväzku je ešte zdobená krátkymi horizontálnymi ryžkami. Analogická nádobka sa vyskytla na moravskom pohrebisku Domamyslice, kde bola zaradená do I. sliezskoplaténického stupňa (Sedláček 2005, 41, tab. 42).

Vzhľadom na výraznú esovitú profiláciu a rozpadnutú žliabkovanú výzdobu pôjde o sliezskoplaténický tvar. Ostrý lom medzi hrdlom a telom zabraňuje jej mladšie časové zaradenie. Nádobka vykazuje podobnosť s amforami variantu A9, ktoré boli datované do stupňa Ia sliezskoplaténickej kultúry. Do tohto časového horizontu patrí aj analyzovaná amfora zo Svijan.

Variant a6 – *Dvojkónické amforky s dvomi uchami/uškami, rytá alebo kombinácia rytej a žliabkovanej výzdoby, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Svijany (obr. 26: 6, 7)*

V Březine bol variant zastúpený dvomi exemplármi v hrobe XXX. V prvom prípade (tab. IX: 8) je amfora zdobená pásom vodorovných rýh medzi uchami. Nad ním sú situované skupiny zložené z troch malých trojuholníčkov. Výduť zobia zväzky šikmých rýh. Medzipriestor je vyplnený väčšími jamkami olemovanými krátkymi a šikmými ryžkami. Ide o tzv. motív slniečka. V prostredí lužickej kultúry je skôr zriedkavý, ale nie nezvyčajný. Obvykle sa spája s vplyvom z oblasti Stredomoria (Bátora - Vladár 2001, 173-182). Tvoril súčasť výzdoby džbánu na pohrebisku Pardubice-Hůrka v hrobe 22/1956 (Vokolek 2003, tab. 247: 1). Oveľa častejšie sa s ním stretávame v materiálnej kultúre sliezskoplaténickej kultúry. Vo východných Čechách sa motív slniečka objavil na amforovitých nádobách v Dobřenicích, Opatoviciach n. L., Pardubici-Hůrkach, Rosiciach n. L. a Úhřeticiach (Vokolek 1999, tab. 8: 10; 72: 5; 77: 6; 104: 2; 140: 6). Pozorovaný bol i na dvojkónickej nádobke v Pardubici-Hůrkach, vnútornej výzdobe misy v Předměřiciach n. L., či amfore v Úhřeticiach (Vokolek 1999, tab. 78: 11; 87: 2; 130: 9). Veľká obľúbenosť tohto motívu sa prejavila predovšetkým na Morave. Doložený bol na amforke v Domaželicích a Vlachoviciach, amfore a šálke v Sehradiciach, amforovitej nádobke v Blaziciach a Sehradiciach (Dohnal 1977, 109, č. 31; 139, č. 548; 140, č. 574; 138, č. 521; 160, č. 921; 150, č. 760). V Moravičanoch sa našiel na troch amforovitých nádobách a šálke (Nekvasil 1982, tab. 13: 8; 28: 26; 36: 15; 20: 18). V poľskom prostredí bol súčasťou mlado- a neskorobronzového inventára na pohrebiskách Grobniky alebo Kolnowice (Gedl 1962, tab. X: 3; XXXV: 7). Podľa typovo-chronologickej schémy V. Vokolka sa motív slniečka objavuje na malých amforkách v stupňoch Ia a Ib sliezskoplaténickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 4, 19), no oveľa častejšie v III. stupni (Vokolek 1999, 10). Vo východných Čechách a Morave sa v prevažnej miere aplikoval na veľké amforovité nádoby. V Poľsku bol tento motív častý najmä v prostredí lužickej kultúry. Okrem keramiky sa s ním môžeme stretnúť i na bronzových šperkoch, súčastiach odevu a vojenskej výstroji (Švecová 2004, 387).

Druhá amfora z hrobu XXX (tab. X: 3) je menšia. Medzi uškami sa nachádza pás vodorovných rýh, ktorý z hornej strany lemujú skupiny zvislých oválnych jamiek a z dolnej skupiny šikmých oválnych jamiek. Takými oválnymi a zvislými jamkami je zdobený aj okraj.

Z nálezového inventára pohrebiska vo Svijanoch sú známe štyri nestratifikované amforky variantu. Prvá (tab. LIV: 7) má dolnú časť tela je zaoblenú a dno nepatrne vťahnuté dovnútra. Medzi dvomi uškami je situovaný pás vodorovných rýh, ktorý lemujú skupiny krátkych šikmých ryžiek. Výduť je na dvoch miestach zdobená dvomi pásmi rytých polooblúkov. Priestor medzi nimi vyplňajú dve zvislé žliabky ohraničené z oboch strán zväzkami zvislých rýh. Okrajovú ryhu z každej strany lemujú krátke a šikmé ryžky. Pod uškami sú situované dvojice malých jamiek. Podobný nález bol v hrobe 47/1956 na pohrebisku Skalice zaradený do stupňa Ia sliezskoplaténickej kultúry (Vokolek 2002, 151, tab. 79: 8). V mladšom horizonte /Ib/ sa tento tvar vyskytoval na lokalitách Ostroměř /hrob

	Variant	Datovanie	Březina	Koryta	Přišovice	Sovenice	Svijany	Svijanský Újezd
amforky	a1	IIa – luž.						1
	a3	IIIa – luž.				3	1	
	a4	Ia – sliezsk.				1	7	
	a5	Ia – sliezsk.					1	
	a6	Ia – sliezsk.	2				4	
	a7	Ib – sliezsk.				1	8	
	a8	Ib – sliezsk.	4				14	
	a9	Ib – sliezsk.					3	
	amf. nád.	af1	Ib/IIa – luž.				1	
af2		Ib – sliezsk.				2	3	
af3		Ib – sliezsk.				2	6	
af4		Ib – sliezsk.					1	
af5		Ib – sliezsk.					1	
af6		Ib – sliezsk.	1					
af7		II – sliezsk.					1	
hrnčky	h1	Ia – sliezsk.	1	1			3	
	h2	Ib – sliezsk.					1	
	h3	II – sliezsk.	1					
okríny	d1	IIa – luž.				6	4	2
	d2	IIb – luž.				1		1
	d3	IIb – luž.				6		
	d4	Ia – sliezsk.				3	6	
	d5	IIIa – luž./Ia – sliezsk.				7	3	
	d6	Ib – sliezsk.	1			1	6	
	d7	Ib – sliezsk.	6			1	5	
	d8	Ib – sliezsk.	1			2	3	
	d9	Ib – sliezsk.					4	
	d10	lužická kultúra				2		
	d11	II – sliezsk.	2				2	
misky	m1	IIb – luž.						1
	m2	IIIa – luž./Ia – sliezsk.				1	2	
	m3	chronologicky necitlivé				1	2	
	m4	Ib – sliezsk.	2				1	
	m5	III – sliezsk.	2		5			
	m6	III – sliezsk.			1			
	m7	III – sliezsk.			1			
	m8	únětická kultúra		1				
šálky	š1	IIa-b – luž.		1		3	1	
	š2	IIb – luž.				10	2	
	š3	I – sliezsk.	4			1	8	
	š4	I – sliezsk.	2			3	10	
	š5	I-II – sliezsk.	6				6	
	š6	I – sliezsk.	1			1	2	
	š7	Ib – sliezsk.	5			1	5	
	š8	Ib – sliezsk.	1			1	2	
	š9	chronologicky necitlivé	8	2		6	15	
	š10	III – sliezsk.	1			5	10	
	š11	Ib – sliezsk.	1			1	10	
	š12	III – sliezsk.	1				5	
džbány	dž1	IIa – luž.				2		
	dž2	IIb – luž.				7		2
	dž3	IIb – luž.				1		
	dž4	IIIa – luž.				1		
	dž5	Ia – sliezsk.				1		
	dž6	Ib – sliezsk.					1	
poháriky		chronologicky necitlivé	1				2	

Tabela 3. Početnosť zastúpenia a datovanie jednotlivých variantov malých nádobiek na analyzovaných pohrebiskách.

44/ a Třebešov /hrob 46/ (Vokolek 1966, 88, tab. XVI: 2; 1999a, 35, tab. 26: 10).

Druhá amforka (tab. LVI: 9) má výduť len mierne zaoblenú. Dolnou časťou hrdla beží pás vodorovných rýh. Nad ním sú umiestnené skupiny drobných jamiek. Výduť je zdobená na dvoch miestach pásmo rytých polooblúkov. Medzi nimi sa nachádzajú zväzky zvislých rýh.

Analogický tvar bol na lokalite Dobrá Voda datovaný do sliezskoplatěnického stupňa I (Vokolek 1999a, 43, tab. 66: 2).

Tretia amfora (tab. LVIII: 10) má dolnú časť tela zaoblenú a situovanú nižšie, s dnom vtiiahnutým dovnútra. Medzi uškami sú umiestnené dva pásy vodorovných rýh. Medzi nimi sa nachádzajú skupiny malých trojuholníčkov. Z pásu vybiehajú široké zväzky zložené zo žliabkov ohraničených rýhami.

Posledná amfora (tab. LXXIII: 10) sa zachovala torzovite. Má mierne zaoblenú výduť s ťažiskom v dolnej časti a malé dno vtiiahnuté dovnútra. Výzdoba je veľmi zaujímavá a originálna. Dolnou časťou hrdla prechádza pás vodorovných rýh, nad ktorým sú umiestnené skupiny vetvičiek. Posledné vetvičky z každej skupiny sú ozdobené malými jamkami. Pás rytých polooblúčikov sa nachádza na dvoch miestach výdute. Tento pás je z oboch strán olemovaný drobnými jamkami. Priestor medzi nimi je vyplnený striedajúcimi sa zväzkami troch zvislých rýh a troch radov jamiek

Výzdoba i plynulá profilácia radia nádoby k typickým sliezskoplatěnickým tvarom. V tomto prípade pôjde o starší stupeň neskorej doby bronzovej, vzhľadom na príbuznosť a podobnosť s dvojkónickými amforami variantu A10 a A11, ktoré boli zaradené do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry. Túto skutočnosť podporuje i datovanie analogickej amforky zo Skalice do rovnakého časového úseku.

Variant a7 – Amforky s kuželovitým hrdlom a von vyhnutým okrajom, ostro odsadené telo takmer guľovitého tvaru, pupčeky miesto úch, nezdobený povrch alebo rytá výzdoba, v. < 11 cm, š. > v. zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 26: 9)

Jeden nestratifikovaný nález (tab. XXXII: 4) je známy zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Malé dno má vtiiahnuté dovnútra. Medzi pupčkami štvorcového tvaru sa nachádza pás vodorovných rýh, nad ktorým sú vertikálne umiestnené oválne jamky. Pod pupčkami aj pásom sú situované zväzky zvislých rýh.

Osem malých amforiek bolo doložených vo Svijanoch. Prvé dve sú nezdobené a opatrené pupčkami kosoštvorcového tvaru. Dno buď splýva s telom (tab. LXXVIII: 4) alebo je vtiiahnuté dovnútra (tab. LXXVIII: 7).

Tretia amfora (tab. LXXVIII: 9) predstavuje nízky a široký tvar. Ostro odsadené telo guľovitého tvaru splýva so zaobleným dnom. Medzi pupčkami oválneho tvaru sa nachádza pás vodorovných rýh. Z neho vybiehajú do dolnej časti zväzky šikmých rýh. Podobný tvar sa vyskytol v hrobe 5 na sliezskoplatěnickom pohrebisku Rosice u Chrasti (Vokolek 1999, 134, tab. 110: 3).

Štvrtá (tab. XLVI: 1) má dno vtiiahnuté dovnútra. Medzi pupčkami kruhového tvaru je umiestnený pás vodorovných rýh, ktorý lemujú šikmé oválne jamky. Z pásu vybiehajú do dolnej časti zväzky pozostávajúce z troch zvislých rýh.

Piata nádoba (tab. LVI: 5) má rovné dno a dolnú časť tela kónickejšiu. Uchá sú nahradené pupčkami obdĺžnikového tvaru. Medzi nimi je situovaný pás horizontálnych rýh, ktorý lemujú striedajúce sa skupiny krátkych šikmých ryžiek a šrafovaných trojuholníčkov. Z pásu vybiehajú do dolnej časti zväzky zvislých rýh. Medzi nimi je vertikálne umiestnený rad malých jamiek.

Ďalšie tri amforky (tab. XLVII: 7, LVI: 1, LVIII: 4) majú dno vtiiahnuté dovnútra a pupčeky oválneho tvaru. Spodnou časťou hrdla beží pás vodorovných rýh. Výduť je zdobená zväzkami rytých polooblúčikov, medzi ktorými sú umiestnené zväzky zvislých rýh. Analogický tvar sa objavil na pohrebisku Skalice v hrobe 101/1957 s datovaním do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 2002, 153, tab. 123: 10). V moravskom prostredí bol pozorovaný v stupni HB2 na lokalite Domamyslice (Sedláček 2005, 41, tab. 2, 59).

Ide o variant, ktorý má miesto úch pupčeky. Hrdlo je avšak od výdute oddelené ostrým lomom. Tento znak ho zároveň spája s nasledujúcim variantom a8. V tomto prípade by mohlo ísť aj o niečo mladšie datovanie vzhľadom na guľovitý tvar tela. Vývoj malých amforiek totiž smeruje k stieraniu hraníc medzi stenami a podstavou (Vích 2003, 33). To však nedovoľuje ostrý lom na spodnej časti hrdla. Prikláňam sa k jeho časovému zaradeniu do stupňa Ib sliezskoplateníckej kultúry. Výskyt variantu na príbuzných sliezskoplatenických pohrebiskách nie je obmedzený iba na tento časový úsek. Analýza ukázala, že podobné tvary sa objavovali ako v I. stupni, tak aj v mladšom období.

Variant a8 – *Amforky s kuželovitým hrdlom a zaobleným, von vyhnutým okrajom, výduť je ostro odsadená a baňatá, dolná časť tela je viac menej kónická, miesto úch má pupčeky, nezdobený povrch, prípadne rytá alebo kombinácia rytej a žliabkovanej výzdoby, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Svijany (obr. 26: 10, 11)*

Variant bol doložený štyrmi exemplármi na pohrebisku Březina (tab. IX: 5). Prvý pochádza z hrobu XXX (tab. IX: 5). Dno je vťahnuté dovnútra. Medzi hrdlom a telom sa síce nachádza ostrý lom, no v porovnaní s ostatnými nádobkami, výduť tejto nie je výrazne odsadená. Medzi pupčkami kruhovitého tvaru sa nachádza pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti zväzky zvislých rýh. Ďalšie nádoby z hrobov II (tab. I: 4), XIX (tab. VII: 3) a XXXIV (tab. XI: 1) sa zachovali v črepoch.

Z keramického inventára pohrebiska vo Svijanoch je známych až 14 amforiek tohto variantu. Prvá (tab. XLVII: 2) je zo všetkých najmenšia. Okraj nie je von vyhnutý a baňatá výduť splýva so zaobleným dnom. Medzi kruhovitými pupčkami sa nachádza pás horizontálnych rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti zväzky zvislých rýh.

Ďalšie dve amforky sú zdobené pásom vodorovných rýh medzi pupčkami kosoštvorcového (tab. LV: 4) alebo trojuholníkového tvaru (tab. LXXI: 10). Pod nimi je vertikálne situovaný rad malých jamiek. Pás lemujú skupiny drobných jamiek a do dolnej časti z neho vybiehajú zväzky zvislých rýh.

Štvrtá nádobka (LVI: 2) má vysoké kuželovité hrdlo s dnom vťahnutým dovnútra. Pod pupčkami oválneho tvaru sú umiestnené tri pásy polooblúkových rýh. Výduť zdobia zväzky pozostávajúce zo žliabkov a rýh. Priestor medzi nimi vyplňa vertikálne umiestnený rad jamiek. Medzi pupčkami sa nachádza pás vodorovných rýh olemovaný striedajúcimi sa skupinami zvislých jamiek, krátkych ryžiek, ako aj šikmých oválnych jamiek.

Piata amforka (tab. LVI: 8) má dno vťahnuté dovnútra. Baňatá výduť s ťažiskom v dolnej časti nádoby je celá zvislo ryhovaná. Táto výzdoba je na štyroch miestach prerušená dvomi žliabkami. Medzi oválnymi pupčkami je umiestnený pás vodorovných rýh.

Ďalšie dve amforky s dnom nepatrne vťahnutým dovnútra majú výduť zdobenú striedajúcimi sa zväzkami šikmých (tab. LVIII: 3) alebo zvislých (tab. LXXV: 6) rýh a žliabkov. Nad ostrým lomom sú umiestnené kosoštvorcové pupčeky miesto úch, ktoré spája pás vodorovných rýh olemovaný krátkymi a šikmými ryžkami.

Ôsma amforka (tab. LXXI: 7) s rovným dnom je nízka a výrazne pretiahnutá v horizontálnom smere. Dolnou časťou hrdla prechádza pás horizontálnych rýh. Baňatú výduť zdobia zvislé žliabky.

Ďalšie dve amforky majú rovné (tab. LXXV: 8) alebo mierne dovnútra vťahnuté dno (tab. LVI: 6). Medzi pupčkami obdĺžnikovitého tvaru je situovaný pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti zväzky šikmých rýh.

Jedenásta amforka (LXXVIII: 11) má plynulejšiu profiláciu a rovné dno. Dva pupčeky oválneho tvaru v dolnej časti hrdla spája pás vodorovných rýh.

Ďalšie dve amforky s rovným dnom sa vyznačujú podobnou výzdobou. Pod pupčkami oválneho tvaru sú umiestnené pásy rytých polooblúkov. Priestor medzi nimi vyplňajú zväzky

zvislých rýh a žliabok. Spodnou časťou hrdla prechádza pás vodorovných rýh olemovaný striedajúcimi sa skupinami zvislých jamiek (tab. XLVII: 6) alebo krátkych ryziok so šrafovanými trojuholníkmi a polkruhmi (tab. LVI: 3).

Posledná nádobka (tab. LXXVIII: 13) je nezdobená. Funkciu úch plnia pupčky kosoštvorcového tvaru.

Variant spolu s ďalšími dvomi (a7, a9) patrí k tvarom, ktoré majú miesto úch pupčky rôznych geometrických tvarov. Podobne ako v predchádzajúcom variante je hrdlo oddelené od tela ostrým lomom. V tomto prípade však telo nie je guľovité. Výduť je síce baňatá, ale s kónickou dolnou časťou. Celkový tvar budí dojem akejsi prísnej symetrie. Prikláňam sa k rovnakému datovaniu do stupňa Ib sliezskoplateníckej kultúry.

Takmer všetky nádobky troch variantov a7-9, s výnimkou dvoch amforiek, patria do keramického inventára pohrebiska vo Svijanoch. Zároveň ide o originálne výrobky, ktoré nemajú obdobu na pohrebiskách v priestore rozšírenia lužických populnicových polí.

Variant a9 – *Dvojkónické amforky s pupčkami miesto úch, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, dno je vtiahnuté dovnútra, rytá alebo kombinácia rytej a žliabkovanej výzdoby, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Svijany (obr. 26: 8)*

Variant bol zastúpený iba vo Svijanoch. Prvá amforka (tab. XLVI: 5) má baňatú výduť situovanú v dolnej časti. Pupčky miesto úch majú štvorcový tvar a pod nimi sú umiestnené tri malé jamky. Medzi nimi sa nachádza pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti zväzky zvislých rýh. Nad pásom sú situované skupiny malých a oválnych, šikmo umiestnených jamiek.

Druhá amforka (tab. LVI: 7) má výduť s ťažiskom výrazne v dolnej časti. Výzdoba patrí nepochybne k najzaujímavejším a najpôsobivejším. Medzi pupčkami trojuholníkového tvaru, ktoré nahrádzajú uchá, sa nachádza pás vodorovných rýh. Do dolnej časti z neho vybiehajú striedajúce sa zväzky šikmých žliabkov a rýh. Nad pásom sa nachádza ešte ďalší pás, ktorý lemujú striedajúce sa skupiny malých šrafovaných trojuholníkov s jamkou na vrchole a vetvičkovitým dekorom. Ide o motív tzv. nepravého šnúrového ornamentu, ktorý sa zväčša objavuje v sliezskoplatenických stupňoch Ib a II (Vích 2003, 34).

Tretia a posledná amforka (tab. LVII: 6) má stlačenejší tvar výdude. Medzi pupčkami štvorcového tvaru sa nachádza pás vodorovných rýh, ktorý lemujú šikmo umiestnené oválne jamky. Pod pupčkami je situovaná väčšia jamka. Z pásu vybiehajú zväzky zložené z troch rytých rýh. Časť stredovej plochy týchto zväzkov je vynechaná.

Variant sa od predchádzajúcich dvoch (a7-8) líši absenciou ostrého lomu medzi hrdlom a výduťou. Spája ich avšak výskyt pupčiek miesto úch. Tento jav je charakteristický pre sliezskoplatenickú kultúru (Jiráň (ed.) et. Al. 2008, 198). Objavuje sa v stupni Ib (Vích 2003, 33).

5. 10. Amforovité nádobky

Keramická skupina je tvarom, výzdobou i zložením takmer totožná s malými amforkami, no chýbajú jej uchá/ušká. Skupina bola doložená na troch analyzovaných pohrebiskách (Březina; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany). V jednom prípade sa vyskytli v nádobke kremačné zvyšky (Sovenice, okr. Mladá Boleslav). Osemnásť amforovitých nádobiek s rytou i žliabkovanou výzdobou bolo na základe profilácie rozdelených do siedmich variantov (af1-7; obr. 27).

Variant af1 – *Amforovitá nádobka s valcovitým hrdlom, ostro oddelenou baňatou výduťou a prstencovite odsadeným rovným dnom, zaoblený a rovný okraj, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 27: 5)*

Variant bol zastúpený jedným exemplárom (tab. XXXI: 5) na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav). Analogická nádobka sa vyskytla v severozápadných Čechách na pohrebisku Sřetekov II v hrobe 8 s datovaním do fázy Ib (BD-HA1) (Bouzek - Koutecký 2000, 16, obr. 4: 7). Vo východných Čechách nebol tento tvar na príbuzných pohrebiskách doložený. Nádoby na nôžkach sú všeobecne považované za dožívajúci stredobronzový prvok. Chronologicky sú obmedzené len na stupeň BD (Jiráň (ed.) et al. 2008, 88). V mohylovom prostredí som presnejšiu analógiu pre túto nádobku nenašla.

Variant af2 – *Amforovité nádobky s kuželovitým, pri okraji roztvoreným hrdlom, ostro odsadenou a výrazne zaoblenou výduťou s ťažiskom v hornej polovici, dolná časť tela je kónická, dno prehnuté dovnútra, rytá alebo kombinácia rytej a žliabkovanej výzdoby, prevaha žliabkovanej, výčnelky, prípadne nezdobený povrch, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 27: 6)*

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa vyskytli dve nestratifikované amforovité nádobky variantu. Prvá (tab. XLV: 9) sa vyznačuje rovným, no z vnútornej strany vtiiahnutým dnom. V Moravičanoch bol podobný tvar v hrobe 1084 zaradený do halštatského obdobia (Nekvasil 1982, 313, tab. 292: 12). Vo východných Čechách sa objavoval na pohrebiskách Pardubice-Hůrka /hrob z roku 1914/ a Ředice v sliezskoplatěnickej vývojovej fáze (Vokolek 1999, tab. 78: 17; 145, tab. 115: 7).

Druhá amforovitá nádobka (XXXI: 7) má telo pretiahnuté v horizontálnom smere. Spodkom hrdla prechádza pás vodorovných rýh, nad ktorým je umiestnený vodorovný žliabok a skupiny malých prevrátených trojuholníčkov. Celá výduť je na šiestich miestach zdobená zväzkami v tvare polooblúka, ktorý tvoria dva žliabky a tri ryhy medzi nimi. Priestor medzi týmito polooblúčkami vyplňajú skupiny pozostávajúce z troch krátkych a zvislých žliabkov.

Z nálezového inventára pohrebiska vo Svijanoch sú známe tri amforovité nádobky. Prvá (tab. LVIII: 5) je menšia. Spodnou časťou hrdla prechádzajú dva vodorovné žliabky, lemované šikmo umiestnenými oválnymi jamkami. Celá výduť je zdobená zvislými žliabkami. Priestor medzi nimi vyplňajú zväzky rýh.

Druhá nádobka (tab. LIX: 1) má podobný tvar ako predchádzajúca, no profilácia je plynulejšia. Výduť zobia zväzky zvislých rýh.

Posledná amforovitá nádobka (tab. LVIII: 8) je na štyroch miestach výdute zdobená jazykovitými výčnelkami, nad ktorými sú umiestnené štyri polooblúkovité žliabky. Medzi nimi sú situované dva zvislé žliabky, ktoré vybiehajú z pásu vodorovných rýh na spodku hrdla. Nad ním sa nachádzajú ešte dve vodorovné ryhy olemované skupinami malých jamiek. V stupni Ib sliezskoplatěnickej kultúry priestor vnútri polooblúčikov plasticky vystupuje v podobe výčnelkov, čomu zodpovedá aj analyzovaná amforovitá nádobka (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157).

Variant af2 má spoločné znaky s amforkami variantu a8. Zhodujú sa v tvare, výzdobe, a predovšetkým ostro odsadená výduť je v oboch prípadoch výrazne zaoblená a dolná časť tela kónická. Analyzované amforovité nádobky datujem podobne ako variant a8 do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry. Do rovnakého časového horizontu bola zaradená aj amforovitá nádobka zo Svijan (tab. LVIII: 8) na základe prítomnosti výčnelkov na výduti ohraničených polooblúčkami.

Variant af3 – *Amforovité nádobky s kuželovitým, pri okraji roztvoreným hrdlom, ostro odsadenou a výrazne zaoblenou výduťou s ťažiskom v dolnej polovici, dolná časť tela je mierne zaoblená, prípadne kónická, dno vtiiahnuté dovnútra, zaoblený a mierne von vyhnutý okraj, nezdobený povrch, prípadne rytá alebo kombinácia rytej a žliabkovanej výzdoby, prevaha rytej, v. < 11 cm, š. > v.,*

zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 27: 9)

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) pochádzajú dve amforovité nádoby variantu. Prvá (tab. XXXVI: 3) má ako jediná zaoblené dno spolu s dolnou časťou tela. Spodkom hrdla prechádza pás vodorovných rýh, ktorý je lemovaný malými jamkami. Z pásu vybiehajú zväzky zvislých rýh.

Druhá nádobka (tab. XLV: 3) predstavuje miniatúrny tvar. Baňatá výduť, výrazne situovaná v dolnej časti, je zdobená širokými zväzkami zloženými zo zvislých žliabkov ohraničených ryhami. Analogické nádoby boli celkom bežným tvarom na sliezskoplatěnických pohrebiskách Dobřenice v hrobe 42/1907, Domamyslice, Rosice u Chrásti v hrobe 8 a Třebešov v hrobe NM6 (Vokolek 1966, 88, tab. XXXVI: 12; 1999, 54, tab. 15: 11; 134, tab. 109: 16; Sedláček 2005, 41, tab. 3).

Zo Svijan je známych šesť amforovitých nádobiek variantu. Prvé dve (tab. XLVI: 3, LXXI: 5) sa vyznačujú podobnou výzdobou, ktorú tvorí pás vodorovných rýh na spodnej časti hrdla a zväzky šikmých rýh na výduti. Jedna nádobka z tejto dvojice má ako jediná v rámci variantu rovné a kužeľovité hrdlo (tab. LXXI: 5).

Všetky ostatné amforovité nádoby sú nezdobené (tab. LX: 1, LXII: 5). Môžu mať i vyššie (tab. LIX: 7) alebo skôr valcovité hrdlo (tab. LX: 2). Blízke analógie sa vo východných Čechách objavovali výlučne na nekropolách sliezskoplatěnickej kultúry: Dobřenice /hroby 10/1907, 4/1912/ a Rosice n. L. (Vokolek 1999, 54, tab. 4: 12, 16: 10, 20: 17; 131, tab. 107: 8).

Variant af3 sa od predchádzajúceho odlišuje predovšetkým ťažiskom výdute v dolnej polovici, mierne zaoblenou dolnou časťou tela, ako aj prevahou rytej výzdoby. Isté paralely nachádzame u malých amforiek variantu a7. Miesto úch majú pupčeky, telo guľovitého tvaru je ostro odsadené a situované v dolnej časti. Zaradené boli do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry. V prípade analyzovaného variantu af3 môžeme uvažovať o rovnakom datovaní.

Variant af4 – *Miniatúrna amforovitá nádobka, krátke valcovité hrdlo, ostro odsadené dvojkónické telo s mierne zaoblenou výduťou a kónickou dolnou časťou tela, ťažisko výdute v hornej polovici, zaoblený, rovný a hranený okraj, dno nepatrne vtiahnuté dovnútra, rytá výzdoba, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Svijany (obr. 27: 10)*

Zo Svijan je známa jedna amforovitá nádobka veľmi malých rozmerov (tab. LXXVIII: 1). Horná polovica výdute je zdobená rytými trojuholníkmi, ktoré sú z vrchu ohraničené pásom vodorovných rýh. Vzľadom na ostrejšiu profiláciu, ako aj vyššie položenú výduť pôjde v porovnaní s variantom af7 o niečo starší tvar, ktorý je zároveň súčasný s variantmi af2, af3, af5 a af6. Amforovitá nádobka nemá obdobu na príbuzných pohrebiskách, no na základe uvedených skutočností datujem nádobku do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry.

Variant af5 – *Amforovitá nádobka s nízkym lievikovitým hrdlom a ostro odsadeným telom vajcovitého tvaru, ktorého povrch je zvýraznený stupňovaním, zaoblený a hranený okraj, nepatrne dovnútra vtiahnuté ústie, rovné dno, v. < 11 cm, š. = v., zastúpenie: Svijany (obr. 27: 8)*

Variant bol zastúpený iba jedným exemplárom na pohrebisku vo Svijanoch (tab. LXXVI: 2). Podobný tvar, ale bez stupňovitého povrchu, bol doložený na lokalite Ptení v hrobe 4 s datovaním do sliezskoplatěnických stupňov Ib-II (Vích 2003, 40, tab. 3: 6). V Domamysliciach bol zaradený do II. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (Sedláček 2005, 41, tab. 18). Podľa J. Nekvasila (1970, 62) ide o 2. variant 7. a 8. fázy konečného stupňa stredného (sliezskeho) obdobia lužickej kultúry na Morave (HB2). Prikláňam sa k zaradeniu variantu do sliezskoplatěnickeho stupňa Ib (HB2).

Variant af6 – *Amforovitá nádobka s kuželovitým, pri okraji roztvoreným hrdlom, ktorý plynule prechádza do zaobleného tela vajcovitého tvaru, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, rovné dno, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina (obr. 27: 7)*

Na pohrebisku Březina sa vyskytol jeden nález variantu. Pochádza z hrobu XV (tab. V: 6). Sprievodný inventár umožňuje datovať nádobku do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry. Analogický tvar sa objavil na pohrebisku Raławice Śl v poľskom Sliezsku, rámcovo zaradenom do IV. a V. periódy doby bronzovej (Gedl 1962, 381, tab. XXXIX: 11).

Variant af7 – *Amforovitá nádobka s kuželovitým hrdlom a ostro odsadeným telom guľovitého tvaru, ktoré splýva so zaobleným dnom, rovný a zaoblený okraj, nezdobený povrch, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Svijany (obr. 27: 11)*

Z nálezového inventára pohrebiska vo Svijanoch pochádza jeden exemplár variantu (tab. LXXVII: 2). Základná morfológia vykazuje isté podobnosti s amforovitými nádobkami variantu af3, ako aj amforkami variantu a7. Hrdlo síce oddeľuje ostrý lom, no s telom takmer splývajú. Profilácia nie je veľmi výrazná. Prikláňam sa k datovaniu variantu af7 do II. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry.

5. 11. Hrnčeky

Ide o drobné nádobky, ktoré patria k jemnej až stredne hrubej keramickej triede a svojím tvarom napodobňujú hrnce. Ich výška však nepresahuje 114 mm. Obyčajne majú dve uchá alebo pupčeky, no oveľa častejšie sú zdobené rytou, prípadne žliabkovanou výzdobou. Majú veľa spoločných znakov s hrncovitými nádobami. V prostredí lužickej kultúry sú skôr zriedkavé, no tvoria neoddeliteľnú náplň hrobovej výbavy sliezskoplatěnickej kultúry. Sedem hrnčiek z troch analyzovaných pohrebísk (Březina, Koryta, Svijany) som rozdelila na základe prítomnosti ucha a výzdoby do troch variantov (h1-3; obr. 27).

Variant h1 – *Mierne profilované hrnčeky s dvomi uchami/uškami, zaoblený a von vyhnutý okraj, na povrchu vodorovné žliabky alebo ryhy, prípadne kombinácia rytej a žliabkovanej výzdoby, v. < 14 cm, š. ≥ v., zastúpenie: Březina, Svijany, Koryta (obr. 27: 1, 2)*

V Březine sa variant vyskytol v hrobe XV (tab. V: 8). Má zaoblené telo, ktoré pripomína skôr dvojkónický tvar. Dolná časť nádobky je zdobená vodorovnými žliabkami. Sprievodný inventár hrobu XV je typický pre sliezskoplatěnickej stupeň Ib.

Zo Svijan sú známe tri nestratifikované nálezy. Prvý hrnček (tab. XLVII: 9) má odsadené telo vajcovitého tvaru. Medzi malými uškami sa nachádza pás zložený z dvoch žliabkov a troch rýh. Hornú ryhu lemuje skupina krátkych šikmých ryžiek. Strednú časť tela zdobí ďalší pás vodorovných rýh a pri dne je situovaná výzdoba pozostávajúca zo šiestich horizontálnych žliabkov. Analogické tvary boli vo východných Čechách zastúpené v hroboch s inventárom I. sliezskoplatěnickej kultúry na pohrebiskách Dobřenice a Skalice /hrob 43/1912/ (Vokolek 1999, 54, tab. 14: 21; 2002, 148, tab. 9: 7).

Ďalší hrnček (tab. LXXVII: 5) je v porovnaní s predchádzajúcim menší, pričom hrdlo je od vajcovitého tela len nepatrne odsadené. Dolnú časť zobia vodorovné žliabky.

Posledný hrnček zo Svijan (tab. LXX: 12) sa zachoval torzovite. Má nábeh na dvojkónický tvar podobne ako hrnček z Březiny (tab. V: 8). Medzi ostro odsadeným kuželovitým hrdlom a telom sa nachádzajú dve uchá. Pod lomom je situovaný široký pás vodorovných rýh lemovaný skupinami malých obdĺžnikovými zárezov. Analogický nález pochádza z hrobu 85 na lokalite Třebešov, ktorá bola zaradená do I. alebo II. sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 1966, 88, tab. XXIX: 7).

V Koryte bol variant zastúpený jedným exemplárom (tab. XV: 4). Má krátke a mierne prehnuté hrdlo, ktoré je od vajcovitého tela odsadené ostrým lomom. Pôvodne sa na rozhranie hrdla a tela pripínali dve uchá.

Analógie nepochybne ukazujú na zaradenie do sliezskoplatenickej kultúry. Určujúcim bude v tomto prípade hrnček zo Skalice datovaný do I. stupňa. Podporuje to aj časové určenie tvarom veľmi podobného, no rozmerovo väčšieho variantu H4 do sliezskoplatenického stupňa Ia. Z rámca variantu sa výrazne vymyká len hrnček z Koryty (tab. XV: 4) napodobňujúci variant H3 s ostrým lomom, charakteristickým pre mladšiu fázu stredného stupňa lužickej kultúry.

Variant h2 – *Mierne profilovaný hrnček s dvomi uchami, výrazne smerom von zaoblený a hranený okraj, súdkovité telo zdobené zvislými ryhami, v. < 14 cm, š. > v., zastúpenie: Svijany (obr. 27: 3)*

Variant sa vyskytol iba vo Svijanoch (tab. LXIX: 9). Nádobka svojím tvarom napodobňuje variant H4. Presnejšie štyri hrnce súdkovitého tvaru s okrajom smerom von zaobleným a hraneným (tab. I: 5, XIII: 1, LIX: 2, 4). Aj keď pre variant H4 je typické skôr zdrsňovanie povrchu prstovaním, datujem hrnček zo Svijan podobne do stupňa Ib sliezskoplatenickej kultúry.

Variant h3 – *Mierne profilovaný hrnček s pupčekom miesto úch, zaoblený, nepatrne von vyhnutý a hranený okraj, v. < 14 cm, š. > v., zastúpenie: Březina (obr. 27: 4)*

Variant pochádza z hrobu VIII na pohrebisku Březina (tab. IV: 7). Podobný tvar sa neobjavil na lužických ani sliezskoplatenických pohrebiskách. Vzhľadom na výskyt pupčeka miesto úch pôjde o sliezskoplatenický tvar. V rámci bližšieho časového zaradenia je určujúcim variant hrnca H9, ktorý je tvarovo analyzovanému hrnčeku najbližší a zaradený do II. stupňa sliezskoplatenickej kultúry. To podporuje i spoločný výskyt s rovnako datovanou hrncovitou nádobou v hrobe VIII.

5. 12. Dvojkónické nádobky

Z keramického inventára analyzovaných pohrebísk (Březina; Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany; Svijanský Újezd) sa zachovalo 85 dvojkónických nádobiek. Patria k jemnej až stredne hrubej keramickej triede a bežne sú označované i ako okrínky. Svojím tvarom napodobňujú veľké dvojkónické nádoby, no ich výška nepresiahla 110 cm. K základným kritériám zaradenia malých nádobiek do jednotlivých variantov patrila profilácia tela (d1-10; obr. 28). Doložená bola ostrá členitosť, ale aj oblá až esovitá a rytá výzdoba. Motív „vlčích zubov“ sa sústredil predovšetkým na tejto keramickej skupine. V dvoch prípadoch plnili dvojkónické nádobky funkciu popolnice (Sovenice, okr. Mladá Boleslav) a v jednom prípade patrili kremačné zvyšky k črepom nádoby dvojkónického tvaru (Sovenice, okr. Nymburk).

Variant d1 – *Dvojkónické nádobky s ostrým lomom, horný kónus je vyšší, oba kónusy môžu byť rovné alebo mierne prehnuté, nezdobený povrch, prípadne rytá výzdoba, rovné dno, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Nymburk), Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany, Svijanský Újezd (obr. 28: 1)*

Zo Soveníc (okr. Nymburk) je známych osem dvojkónických nádobiek. Pochádzajú zo šiestich hrobových celkov a predstavujú výlučne črepový materiál.

Nádobka z hrobu IV (tab. XVIII: 4) má nezdobený povrch a rovné kónusy. Do lužického stupňa IIa bol analogický tvar zaradený na lokalite Hradec Králové-Slezské predměstí v hrobe

II/1932 a do stupňa IIb v hrobe 8/1905 na pohrebisku Poděbrady (Vokolek 2003, 98, tab. 60: 10; 266, tab. 270: 9).

Dvojkónická nádobka z hrobu VIII (tab. XXII: 5) má mierne von vyhnutý okraj. Nad ostrým lomom sa nachádza pás vodorovných rýh. Blízke nálezy boli bežnou súčasťou nálezového inventára staršej fázy stredného lužického stupňa na pohrebiskách východočeskej skupiny lužickej kultúry v Lukovne /hrob 1/1962/, Poděbradoch /hrob 5/1905/ a Pouchove /hrob 47/ (Vokolek 1963, 513, obr. 166: 9; 2003, 266, tab. 269: 4; 288, tab. 282: 10). V oveľa väčšej miere boli na lužických nekropolách rozšírené v mladšej fáze stredného stupňa: Jaroměř, Kunětice v hrobch I/1911, 9/1912 a 5/1934, Lháň v hrobe 99, Lochenice v hrobe 23, Lukovna v hrobe 21/1963, Poděbrady-hráz v hrobe I/1942, Pouchov v hrobe 72, Sadská v hrobe X, Starý Kolín v hrobe 4 (Vokolek 2003, 117, tab. 82: 18, 84: 13, 86: 7; 157, tab. 115: 21, 117: 11, 124: 9; 166, tab. 145: 16; 175, tab. 158: 5; 165: 12; 266, tab. 274: 6; 288, tab. 288: 2; 305, tab. 324: 17; 326, tab. 344: 17), Jeřice v mohyle IVa/61 (Vokolek - Rataj 1964, 25, obr. 11: 2) a Opatovice n. L. v hrobe 31a (Rataj - Vokolek 1962, 50, obr. 36: 5). V poľskom prostredí sa vyskytovali na mladobronzových pohrebiskách Kietrz v hrobe 890 (Gedl 1989, 15, tab. LIV: 14) a Kłodobok (Gedl 1962, 20, tab. XVIII: 6). Na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka je tento tvar s výzdobou typický pre stupeň IIa lužickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 87: 19).

Dvojkónická nádobka z hrobu X (tab. XX: 6) sa zachovala v podobe menšieho črepu. Viditeľný je ostrý lom.

Z hrobu XI sú známe dve dvojkónické nádobky. Prvá (tab. XXIV: 8) má rovné kónusy. Horný je zdobený pásom vodorovných rýh nad ostrým lomom. Pás je lemovaný šikmo šrafovanými trojuholníkmi, a zároveň vnútorný priestor niektorých vyplňajú ďalšie a menšie trojuholníčky. Ostrým lomom prechádza horizontálna ryha, ktorá je presekávaná skupinami krátkych zvislých ryžiek. Podobné nádobky boli pozorované na východočeských lokalitách v hrobch datovaných do lužického stupňa IIb: Jaroměř v hrobe II/1958, Libenice v hrobe 9, Malá Bělá v hrobe 143, Starý Kolín v hrobe 8 a Běstovice v hrobe 21/1992 (Vokolek 2003, 117, tab. 89: 5; 170, tab. 150: 18; 228, tab. 213: 19; 326, tab. 346: 3; 61, tab. 13: 1). Ojedinelý bol výskyt tohto tvaru v pokročilom mladolužickom stupni na pohrebisku Jaroměř v hrobe 2 (Martinec 1958, 315, obr. 121: 3). Početné nálezy pochádzajú i z poľského prostredia. Registrované boli na mladobronzových lokalitách Kietrz v hrobch 482, 958, 1002 a 1077 (Gedl 1989, 15, tab. IX: 10, LVII: 11, LX: 8, LXV: 3), Gadzowice (Gedl 1962, 20, tab. VI: 1) a Słupie v hrobe XXIV (Różycka 1962, ryc. 12: m). V nemeckom Sasku sa tento tvar vyskytol na pohrebisku Klein Lieskow v hrobe 4003A s inventárom stupňa HA1 (Buck 1989, abb. 3: C25a).

Druhá nádobka z hrobu XI (tab. XXV: 2) sa zachovala v podobe stvrdnutej zeminy. Jej tvar zodpovedá menšej dvojkónickej nádobke s kužeľovitým a mierne zaobleným horným kónusom, dolným prehnutým dovnútra, ostrým lomom a rovným dnom. Analogický tvar sa objavil na pohrebisku Hlízov s datovaním do stupňov Ib/IIa lužickej kultúry (Vokolek 2003, 91, tab. 54: 3).

Ďalšie nezdobené zlomky pochádzajú z hrobov VI (tab. XX: 3) a IX (tab. XXIII: 1).

Z nálezového inventára pohrebiska v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa zachovalo šesť exemplárov tohto variantu. Jedna dvojkónická nádobka pochádza z hrobu XVIII (tab. XXIX: 2). Má nepatrne prehnutý horný kónus. Nad ostrým lomom je situovaný pás vodorovných rýh, ktorý lemujú rady trojuholníčkov. Ich vnútorný priestor je vyplnený ďalšími a menšími trojuholníkmi. Tento rad zvrchu ohraničujú dve horizontálne ryhy. Najbližšia analógia pochádza z hrobu XI (tab. XXIV: 8) v Soveniciach (tab. Nymburk). Ďalšie nádobky sa našli na východočeských pohrebiskách v hrobch datovaných do stupňa IIb lužickej kultúry: Běstovice /hroby 9, 11/, Brozany /hrob III/, Drobovice, Hrušov, Chrudim /hrob 1a/, Jaroměř, Kluk /hrob z roku 1928/, Libenice /hrob 11/, Rosice u Chrasti /hrob 7/ a Běstovice /hrob 3/ (Vokolek 1985, 259, obr. 4: 12; 2003, 61, tab. 2: 6, 27; 64, tab. 21: 9; 90,

tab. 52: 8; 102, tab. 61: 14; 111, tab. 74: 1; 117, tab. 85: 15; 129, tab. 95: 15; 170, tab. 151: 2; 298, tab. 312: 13; 61, tab. 1: 12). V Poľsku boli blízke analógie doložené na mladobronzových lokalitách Kietrz v hrobe 543 (Gedl 1989, 15, tab. XIX: 6) a Szczyty (Gedl 1962, 20, tab. XX: 19). J. Nekvasil (1978, 65, obr. 13: 11) zaradil tento tvar na pohrebisku Stavenice v hrobe 11 do mladšej fázy II. stupňa. Typovo-chronologická schéma V. Vokolka poukazuje na jeho výskyt ako v staršej, tak i v mladšej fáze stredného stupňa lužickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 87, 23, 41).

Druhá nádobka dvojkónického tvaru (tab. XXX: 10) je pretiahnutá v horizontálnom smere. Má rovné kónusy a mierne odsadené rovné dno, ktoré je z vnútornej strany prehnuté. Nad presekávaným ostrým lomom beží pás vodorovných rýh. Dolný kónus je zdobený pásmi zvislých i šikmých rýh. Analogické nádobky boli súčasťou hrobov lužického stupňa IIb na pohrebiskách Dražkovice /hrob 5/1976/, Jaroměř /hrob I/, Krnsko /hrob II/1928/, Kunětice /hrob F/1961/ a Lukovna /hrob 30/1963/ (Vokolek 2003, 90, tab. 51: 3; 117, tab. 85: 24; 138, tab. 106: 4; 157, tab. 129: 13; 181, tab. 166: 15).

Ďalšie dve dvojkónické nádobky (tab. XXX: 3, 6) sú nezdobené a majú oba kónusy rovné. Do staršej fázy stredného lužického stupňa boli podobné tvary zaradené na východočeských pohrebiskách Kluk v hrobe 5/1965, Libenice v hrobe 2, Pečky v hrobe z čp. 50, Pouchov v hroboch 33 a 118, Sadská, Sány v hrobe 1923 a Tišnov v hrobe 17 (Nekvasil 1958, 18, obr. 8: 6; Vokolek 2003, 129, tab. 98: 4; 170, tab. 149: 4; 253, tab. 254: 17; 288, tab. 278: 19, 293: 27; 304, tab. 323: 16; 306, tab. 326: 23). V poľskom Kietrzy boli v III. perióde doby bronzovej doložené v hroboch 510 a 669 (Gedl 1989, 15, tab. IX: 6, XXXVI: 4).

Piata nádobka dvojkónického tvaru (tab. XXX: 5) má horný kónus výrazne vyšší, nepatrne prehnutý a dolný spolu s dnom zaoblený.

Posledná dvojkónická nádobka zo Soveníc (tab. XLIII: 8) je menšia s dolným kónusom výrazne prehnutým dovnútra. Blízke nálezy datované do lužického stupňa IIa sa vo východočeskom prostredí vyskytovali na pohrebiskách Jaroměř v hrobe V, Hradec Králové a Střekov II (Bouzek - Koutecký 2000, 16, obr. 4: 8; Vokolek 2003, 95, tab. 58: 19; 117, tab. 85: 26).

Zo Svijan sú známe štyri dvojkónické nádobky. Všetky majú nezdobený povrch. Prvá (tab. XLVIII: 9) je menších rozmerov. Vyznačuje sa prehnutými kónusmi a mierne odsadeným rovným dnom. Ostrý lom je v porovnaní s ostatnými nádobkami situovaný viac v hornej časti. Analogické tvary datované do stupňa IIa lužickej kultúry boli doložené na pohrebiskách východočeskej skupiny lužickej kultúry Lháň v hrobe 59 a Ločenice v hrobe 1 (Vokolek 2003, 166, tab. 144: 3; 175, tab. 154: 16). Do mladšej fázy stredného stupňa bol tento tvar zaradený v Kuněticiach /7/1912/ (Vokolek 2003, 157, tab. 117: 3). V Poľsku sa v stupňoch BD a HA1 objavil na lokalite Kietrz v hrobe 478 (Gedl 1989, tab. VI: 1).

Druhá dvojkónická nádobka (LV: 2) je zo všetkých najmenšia, a zároveň vybočuje z rámca variantu nižším horným kónusom. Dolná polovica je zaoblená, horná prehnutá a dno je mierne vtiahnuté dovnútra. S ostatnými nádobkami ho spája predovšetkým ostrý lom. Blízke nálezy sa na východočeských nekropolách vyskytovali v mladších stupňoch lužickej kultúry (IIb, IIIa): Sadská v hrobe VII a Dneboh v hrobe XXXIII (Vokolek 2003, 83, tab. 33: 3; 305, tab. 317: 9).

Ďalšie dve dvojkónické nádobky (tab. LV: 8, LXX: 8) majú horný kónus nepatrne prehnutý. Vo východných Čechách boli podobné tvary pozorované v lužickom stupni IIa na pohrebiskách Běstovice v hrobe 19/1991, Čáslav, Křesetice a Sadská v hrobe II (Vokolek 2003, 61, tab. 11: 17; 67, tab. 24: 18; 141, tab. 115: 6; 305, tab. 315: 8).

Zo Svijanského Újezdu pochádzajú dve dvojkónické nádobky. Prvá (tab. LXXIX: 6) má oba kónusy nepatrne zaoblené. Ostrý lom je situovaný výrazne v dolnej polovici. Analogické nálezy tvorili súčasť nálezového inventára staršej fázy stredného lužického stupňa na východočeských nekropolách Lháň, Sadská v hrobe 6 a Vrbčany (Píč 1900, tab. XXV: 23;

Vokolek 2003, 305, tab. 320: 3, 13, 380: 11). Oveľa častejšie boli registrované v mladšom lužickom stupni (IIb) na pohrebiskách Dobešovice, Dražkovice v hrobe 2/1976, Kunětice v hrobách 3/1912 a 17/1912, Poděbrady-Hráz v hrobe I/1942 a Sadská v hrobe X (Vokolek 2003, 83, tab. 44: 3, 4; 90, tab. 49: 5; 157, tab. 116: 6, 119: 2; 266, tab. 274: 12; 305, tab. 324: 10).

Druhá dvojkónická nádobka (tab. LXXIX: 10) je takmer o polovicu väčšia ako predchádzajúca, pričom horný kónus je len nepatrne prehnutý. Nad lomom sa nachádza pás vodorovných rýh a dolnú polovicu zdobia zvislé a nepravidelné ryhy.

Dvojkónické nádobky s vyšším horným kónusom boli typické pre stupeň IIa lužickej kultúry (Vokolek 2003, 33). Analýza ukázala, že ide o frekventovaný a v prostredí východných Čiech značne rozšírený tvar nielen v staršej, no predovšetkým v mladšej fáze stredného lužického stupňa (Gedl 1962, 20; Hrala 1973, 63). Väčšina analyzovaných nádobiek variantu d1 zodpovedá svojou základnou morfológiou tela kritériám pre zaradenie do stupňa IIa. Zároveň napodobňujú veľké dvojkónické nádoby s ostrým lomom a vyššou hornou časťou variantu D1, ktoré boli zaradené do rovnakého časového úseku. Niektoré exempláre však vybočujú z rámca variantu. Týka sa to najmä dvojkónických nádobiek zo Soveníc (okr. Nymburk). Vzhľadom na torzovitosť ich zachovania, nie je zrejmy výškový pomer oboch kónusov. Z tohto dôvodu je určujúcim sprievodný inventár hrobov, z ktorých boli vyzdvihnuté (stupeň IIa - hrob VIII; stupeň IIb - hroby IV a XI; stupeň IIa, b - hrob X). Nádobky dvojkónického tvaru zo Svijan (tab. XLVIII: 9) a Soveníc (okr. Mladá Boleslav) z hrobu XVIII (tab. XXIX: 2) sú typické pre staršiu i mladšiu fázu stredného stupňa. Príčinou je vyrovnaný pomer horného i dolného kónusu, ako aj skutočnosť, že tvar zo Soveníc sa podľa typovo-chronologickej schémy V. Vokolka vyskytuje v celom priebehu stredného stupňa lužickej kultúry. Sprievodný hrobový inventár ho však posúva do staršej fázy stredného stupňa. Výraznými odchýlkami sa vyznačuje aj tvar zo Svijan (tab. LV: 2). Z dôvodu prehnutého a nižšieho horného kónusu sa prikláňam k jeho datovaniu do stupňa IIb lužickej kultúry.

Variant d2 – *Dvojkónické nádobky s mierne zaobleným lomom, ktorý má ťažisko v dolnej polovici, rovné dno, nezdobený povrch, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijanský Újezd (obr. 28: 4)*

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) pochádza jedna dvojkónická nádobka (tab. XXXVI: 11). Má rovné kónusy a mierne odsadené dno. Analogické tvary boli zastúpené na lužických pohrebiskách vo východných Čechách /Hrušov - hrob 10/ i Poľsku /Gadzowice/ (Gedl 1962, tab. VI: 9; Rataj 1953, 596, obr. 274: 44).

Tvarom podobná, no takmer o polovicu menšia nádobka v porovnaní s predchádzajúcou, bola doložená vo Svijanskom Újezde (tab. LXXIX: 8). Dno je pri okraji zaoblené a splýva s dolným kónusom. V Pojizerí bola blízka analógia doložená v mladolužickom hrobe 2/59 na nekropole Podolí-Kruhy (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 8: 1).

Analyzované nádobky už nemajú ostrú profiláciu typickú pre stredný stupeň lužickej kultúry, no ich výduť ešte nie je oblá a profilácia esovitá ako v prípade nálezov charakteristických pre III. stupeň. V každom prípade korešpondujú s veľkými dvojkónickými nádobami s mierne zaobleným lomom variantu D2. Zaradené boli do stupňa IIb lužickej kultúry a tejto datácii zodpovedá aj variant malých dvojkónických nádobiek d2.

Variant d3 – *Dvojkónické nádobky so zaobleným a hraneným lomom, výrazne dovnútra prehnutý dolný kónus, rovné dno, zaoblený okraj, nezdobený povrch alebo rytá výzdoba, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice okr. Mladá Boleslav (obr. 28: 3)*

Z hrobu VII na pohrebisku Sovenice (okr. Nymburk) pochádza torzo dvojkónickej nádoby (tab. XXI: 2). Zaoblený lom je zdobený pásom vodorovných rýh. Podobný tvar sa v IV. perióde doby bronzovej vyskytol na mladobronzovom pohrebisku Kietrz v hrobe 765 (Gedl 1989, 7, tab. XXXIX: 5).

Zo Soveníc je známych šesť dvojkónických nádobiek. Prvá (tab. XXXVI: 4) nemá podobne ako predchádzajúca hranený lom. Stredom nádoby prechádza pás dvoch vodorovných rýh. Nad ním je umiestnený rad pozostávajúci z krátkych a zvislých rýh, ktoré sú z oboch strán olemované protíahlými šikmými, smerom nadol sa zužujúcimi ryhami. Tento rad pripomína stromčekovitý motív. Ide o veľmi zaujímavú výzdobu, no analógiu sa mi nepodarilo nájsť na príbuzných pohrebiskách. Podľa V. Vokolka (2003, 34) sa tento ornament objavuje v stupni IIIa východočeskej lužickej kultúry.

Ďalšia dvojkónická nádoba (tab. XXXII: 1) má hranený lom zdobený vodorovnou ryhou a dno z vnútornej strany vtiahnuté.

Tretia nádoba nevýraznej profilácie (tab. XLV: 5) je skôr pretiahnutá vo vertikálnom smere. V hrobe I sa vyskytli dva menšie a nezdobené exempláre (tab. XXVI: 3, 5). Podobný tvar bol doložený na pohrebisku v Tetčiciach, ktoré bolo rámcovo zaradené do mladšieho stupňa lužickej kultúry (Říhový 1958, 226, obr. 106: 13).

Dvojkónická nádoba z hrobu V (tab. XXVII: 4) je tvarom takmer identická s predchádzajúcimi, no predstavuje najväčší tvar v rámci variantu.

V stupni IIIa východočeskej lužickej kultúry sa objavujú malé dvojkónické nádoby s oblým lomom a skôr esovitou profiláciou (Vokolek 2003, 34). Tejto charakteristike zodpovedá analyzovaný variant, až na skutočnosť, že jeho oblý lom je hranený. Zároveň predstavuje jediný tvar v rámci tejto keramickej skupiny s takto formovaným telom. Hranená výduť bola doložená v prípade amfor variantu A4 a džbáňkov variantu dž3, datovaných do stupňa IIb lužickej kultúry. Len určité amfory boli zaradené do stupňa IIIa. Ich spodnou časťou hrdla prebiehal pás vodorovných žliabkov, čo je základný rozlišovací a mladší element. Dvojkónické nádoby variantu dž3 patria preto mladšej fáze stredného stupňa.

Variant d4 – Dvojkónické nádoby s výrazne zaobleným lomom, ktorý má ťažisko približne v strede nádoby, mierna profilácia, zaoblený okraj, rovné dno, nezdobený povrch alebo rytá výzdoba, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 28: 7)

Zo Soveníc sú známe tri dvojkónické nádoby variantu. Prvá pochádza z hrobu IX (tab. XXVIII: 5). Je menších rozmerov a má nezdobený povrch. Analogické nádoby sa objavili na sliezskoplatěnických lokalitách Dobřenice a Skalice (Vokolek 1999, tab. 14: 20; Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 116: 14). Hrobový inventár zmierňuje zaradenie tohto tvaru do stupňa IIIa lužickej kultúry.

Druhý nález tohto variantu zo Soveníc je bez nálezového celku (tab. XXX: 7). Ako jediný má rovno zrezaný okraj a nepatrne odsadené rovné dno. Stredom tela prechádza rad šrafovaných a do seba zakliesnených protíahlých trojuholníkov. Tento rad je z oboch strán ohraničený pásom vodorovných rýh, pričom horný je olemovaný skupinkami malých jamiek.

Tretia dvojkónická nádoba (tab. XLV: 7) má povrch zdobený dvomi pásmi šrafovaných a proti sebe umiestnených trojuholníkov. Ide o tzv. motív „vlčích zubov“, ktorý tvorí súčasť sliezskoplatěnickej materiálnej kultúry (Gedl 1962, 25, ryc. 3; Vích 2003, 33). V Sasku je táto výzdoba považovaná za typický sliezsky vplyv (Plesl 1961, 42). Zodpovedá prvému stupňu neskorej doby bronzovej na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89, 11). Podobná nádoba bola doložená na pohrebisku Libochovany v hrobe 17 a zaradená do mladšej fázy severočeskej skupiny (IIIc; Plesl 1961, 23, tab. XII: 8; Bouzek - Koutecký 2000, 19, obr. 5: 12).

Do variantu som zaradila šesť dvojkónických nádobiek zo Svijan. Ich výduť je v porovnaní s nádobkami zo Soveníc vyššie položená. Dva okrínky majú výduť zdobenú pásmi vodorovných rýh, medzi ktorými sú umiestnené šrafované a do seba zakliesnené trojuholníky /„vlčie zuby“/ (tab. LXXII: 6). Horný pás môže byť lemovaný radom drobných jamiek (tab. XLVIII: 3).

Všetky ostatné dvojkónické nádoby zo Svijan sú nezdobené. Vyznačujú sa rovným (tab. LXI: 1, LXVII: 9, LXXV: 1) alebo dovnútra vťahnutým dnom (tab. LIII: 2).

Blízke tvary boli bežnou súčasťou nálezového inventára hrobov sliezskoplatěnického stupňa Ia na pojizerských a východočeských pohrebiskách Dobrá Voda, Ostroměř a Úhřetice /hrob 23/ (Vokolek 1999, tab. 131: 12; 1999a, 35, tab. 17: 13; 43, tab. 64: 29).

Analýzovaný variant nemá početné zastúpenie na príbuzných pohrebiskách v susedných oblastiach. Od predchádzajúceho sa odlišuje výraznejšou profiláciou a ťažiskom výdute v strede, teda bude mladší. Zároveň napodobňuje variant dvojkónických nádob D5, ktorý bol datovaný do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry.

Variant d5 – Dvojkónické nádoby výraznej esovitej profilácie, baňatý lom s ťažiskom približne v strede nádoby, zaoblený okraj, nezdobený povrch alebo rytá výzdoba, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Nymburk), Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 28: 5)

Z nálezového inventára pohrebiska v Soveniciach (okr. Nymburk) sú známe dve dvojkónické nádoby v hroboch IV (tab. XIX: 7) a IX (tab. XXIII: 8). V oboch prípadoch ide o kresebne rekonštruovaný črepový materiál. Majú nezdobený povrch a rovné dno. Podobný nález sa objavil v hrobe 6 na lokalite Dneboh, s datovaním do III. stupňa lužickej kultúry (Vokolek 2003, 83, tab. 37: 10).

Do variantu bolo zaradených sedem dvojkónických nádobiek zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Prvá (tab. XXXII: 3) má nevýraznú profiláciu a rovné dno. Zaoblený lom zdobí pás vodorovných rýh, pod ktorým je umiestnená presekávaná ryha.

Ďalšia dvojkónická nádoba (tab. XXXII: 5) má v porovnaní s predchádzajúcou výraznejšiu profiláciu, zaoblený horný kónus, rovno zrezaný okraj, dno vťahnuté dovnútra a celkový tvar pretiahnutý v horizontálnom smere. Lom zobia dva pásy vodorovných rýh a priestor medzi nimi vyplňajú šrafované, do seba zakliesnené protiľahlé trojuholníky. Nad horným pásom sú situované od seba vzdialené skupinky zložené z dvoch malých a šrafovaných trojuholníčkov. Základnou morfológiou tela i výzdobou sa zhoduje s ďalšou analyzovanou dvojkónickou nádobkou zo Svijan (tab. LVII: 9). Analogické nálezy sa objavovali predovšetkým v mladolužickom horizonte na pohrebiskách vo východných Čechách i Morave: Plchůvky-Korunka Jelení, Mohelnice v hrobe V a Rájec v hrobe 12 (Vokolek 2003, 259, tab. 263: 13; Nekvasil 1970, obr. 2: 23; 1975, 327, obr. 5: 22). V. Vokolek radí tento nález do stupňa IIIa východočeskej lužickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 88: 18).

Ďalšie tri dvojkónické nádoby plynulej profilácie s rovným dnom sú menšie (tab. XXXIV: 3, 5) a nezdobené (tab. XXXIV: 11). Podobné tvary som pozorovala výlučne v mladolužických hroboch na pojizerských nekropolách Dneboh /hrob 11/, Lháň /hrob 67/ a Podolí-Kruhy /hrob 6/58/ (Vokolek 2003, 83, tab. 38: 17; 166, tab. 144: 13; Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 3: 6). V Poľsku boli vo IV. perióde doby bronzovej doložené na pohrebiskách Kietrz v hrobe 533 (Gedl 1989, 15, tab. XVII: 6) a Branice (Gedl 1962, 380, tab. IV: 14).

Šiesta nádoba dvojkónického tvaru (tab. XLIV: 4) sa zachovala torzovite. Zaoblený lom je zdobený dvomi pásmi vodorovných rýh, medzi ktorými sa nachádzajú šrafované a do seba zakliesnené trojuholníky. Nad horným pásom sú šikmo umiestnené oválne jamky.

Posledná dvojkónická nádoba plynulej profilácie (tab. XXX: 1) je nízka s dnom vťahnutým dovnútra. Približne v polovici horného kónusu sa nachádza vodorovná ryha, pod ktorou sú

situované šikmé žliabky. Do mladšieho stupňa lužickej kultúry bol zaradený analogický nález v Opatoviciach n. L. v hrobe 28 (Rataj - Vokolek 1962, 45, obr. 36: 4).

Zo Svijan sú známe tri exempláre variantu. Strednú časť tela dvoch okrínkov zdobí rad šrafovaných a do seba zakliesnených protiľahlých trojuholníkov, ktorý je z oboch strán ohraničený pásom vodorovných rýh (tab. LVIII: 9). Nad horným pásom môžu byť umiestnené drobné jamky (tab. LXXII: 3). Do stupňa Ia sliezskoplatenickej kultúry bol tento tvar datovaný na pohrebisku Skalice v hrobe 60/1912 (Vokolek 2002, 148, tab. 11: 13). Tretia dvojkónická nádobka (tab. LXXVI: 4) má výraznú esovitú profiláciu. Povrch je zdobený štyrmi užšími pásmi vodorovných rýh, ktoré zvrchu lemujú malé jamky. Podobná nádoba bola doložená na lokalite Lháň v hrobe 69 datovanom do stupňa IIIa lužickej kultúry (Vokolek 2003, 166, tab. 144: 20). Presná kópia tohto tvaru pochádza z pojizerského pohrebiska v Podolí-Kruzích (hrob 1/58). Autori výskumu zaradili nádobu do mladolužického stupňa, pričom nevyhlásili i mladšie zaradenie do najstaršej fázy sliezskoplatenickej (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 1: 3).

Analyzované nádobky zodpovedajú veľkým dvojkónickým nádobám variantu D3 výraznej esovitej profilácie s ťažiskom zaoblenej výdute približne v strede s datovaním do stupňov IIIa lužickej a Ia sliezskoplatenickej kultúry. Najviac exemplárov bolo určených do stupňa IIIa lužickej kultúry na základe analógií a typovo-chronologickej schémy V. Vokolka. Ide o výrazne horizontálnym smerom pretiahnuté nádobky s motívom „vlčích zubov“ (Sovenice, okr. Mladá Boleslav – tab. XXXII: 5, Svijany – tab. LVII: 9), ako aj plynulo esovite profilované tvary s rytou výzdobou (tab. LXXVI: 4) alebo nezdobeným povrchom (Sovenice, okr. Mladá Boleslav – tab. XXX: 1, XXXII: 3, XXXIV: 3, 5, 11). Nálezy (tab. XIX: 7, XXIII: 8) zo Soveníc (okr. Nymburk), ktoré sa zachovali len v zlomkoch, priraduje sprievodný inventár hrobov IV a IX, ako aj celkový charakter pohrebiska do stupňa IIB lužickej kultúry. Pre prvý stupeň neskorej doby bronzovej sú na základe analógií a chronológie V. Vokolka charakteristické nádobky výrazne esovite profilované s motívom „vlčích zubov“ (Sovenice, okr. Mladá Boleslav – tab. XLIV: 4, Svijany – tab. LVIII: 9, LXXII: 3).

Variant d6 – Dvojkónické nádobky s rovným horným kónusom, alebo len nepatrne roztvoreným okrajom, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej polovici, zaoblený okraj, dno rovné alebo vtiahnuté dovnútra, nízky, takmer guľovitý tvar, ktorý je však mierne horizontálne pretiahnutý, prípadne baňatý, nezdobený povrch, prípadne rytá výzdoba, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 28: 10)

Z Březiny je známa jedna dvojkónická nádobka variantu. Pochádza z hrobu XXX (tab. IX: 3). Dno má mierne vtiahnuté dovnútra. Analogická nádobka sa vyskytla na sliezskoplatenickej pohrebisku v Řediciach (Vokolek 1999, 145, tab. 118: 14).

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) bol doložený jeden nestratifikovaný nález (tab. XXXVI: 2). Lom je v porovnaní s predchádzajúcim miernejšie zaoblený a stlačený. Nádobka má horný kónus nepatrne prehnutý a dno vtiahnuté dovnútra. V poľskom Sliezsku sa podobná našla na lokalite Zdziechowice s datovaním do V. periódy doby bronzovej (Gedl 1962, tab. XL: 10).

Z nálezového inventára pohrebiska vo Svijanoch je známych šesť dvojkónických nádobiek variantu. Prvá (tab. LVII: 1) má mierne odsadené telo guľovitého tvaru s dnom vtiahnutým dovnútra. Povrch je zdobený dvoma pásmi vodorovných rýh, medzi ktorými je situovaný rad šrafovaných a do seba zakliesnených protiľahlých trojuholníkov.

Ďalšia dvojkónická nádobka (tab. LVII: 2) predstavuje miniatúrny tvar. Stredom tela prechádzajú dva pásy zložené z dvoch vodorovných rýh, medzi ktorými sú umiestnené šrafované trojuholníky. Podobné nálezy boli bežnou súčasťou nálezového inventára

sliezskoplatěnických stupňov Ib a II na pohrebiskách Ptení /hrob 9/; Skalice /hrob XII/1935-H/ a Úhřetice (Vích 2003, 40, tab. 4: 12; Vokolek 1999, tab. 136: 3; 2002, 149, tab. 22: 1).

Tretia nádobka dvojkónického tvaru (tab. LVII: 3) má steny pod okrajom len nepatrne prehnuté a dno vťahnuté dovnútra. Stredom nádobky prechádza pás šrafovaných, proti sebe postavených trojuholníkov, ktoré sú po oboch stranách olemované pásom horizontálnych rýh. Medzi trojuholníkmi zostáva hladký cik-cakový pás.

Ďalšie tri dvojkónické nádobky majú nezdobený povrch a neprehnuté steny. Dno je rovné (tab. XLVIII: 7), zaoblené (tab. LV: 1) alebo vťahnuté dovnútra (tab. XLVI: 2). J. Nekvasil (1970, 70, obr. 11: 33) označil tento tvar v hrobe 20 na pohrebisku Tišnov ako kulovitú nádobku a zaradil do staršej časti konečného stupňa.

Analyzovaný variant napodobňuje alebo je aspoň tvarovo blízky s variantom veľkých dvojkónických nádob variantu D5 datovaného do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry. V tomto prípade však môžeme uvažovať o mladšom časovom určení vzhľadom na nižšie položenú výduť a takmer guľovitý tvar. Analogické nálezy zo sliezskoplatěnických lokalít vo východných Čechách, Morave a Poľsku podporujú túto teóriu. Na základe morfológie tela a analógií zaradujem analyzovaný variant do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry.

Variant d7 – *Dvojkónické nádobky hruškovitého tvaru, zaoblený a von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej polovici, výrazná profilácia, dno vťahnuté dovnútra, nezdobený povrch alebo rytá výzdoba, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 28: 11)*

Z Březiny pochádza šesť dvojkónických nádobiek. Nádobka z hrobu XIX (tab. VII: 10) má približne v strede tela dva pásy vodorovných rýh. Priestor medzi nimi vyplňa rad šrafovaných a do seba zakliesnených protíahlých trojuholníkov. Horný pás lemujú striedajúce sa skupiny zvislých a krátkych rýh s ryhou ohraničenou z oboch strán malými vetvičkami. Tieto skupiny zvrchu ukončuje ďalší, tretí pás horizontálnych rýh, nad ktorým sú šikmo umiestnené malé a oválne jamky. Podobná nádobka bola doložená na mladom a neskorobronzovom pohrebisku Czarnowasy v Poľsku (Gedl 1962, 380, tab. XXVIII: 11). Sprievodný inventár hrobu, z ktorého bol vyzdvihnutý analyzovaný tvar, určuje jeho časové postavenie do sliezskoplatěnického stupňa II.

Nezdobená dvojkónická nádobka z hrobu XXI (tab. VIII: 10) je spomedzi ostatných v rámci variantu najvyššia. Analogický nález sa objavil na poľskej lokalite Grobniki s datovaním do V. periódy doby bronzovej (Gedl 1962, tab. VIII: 2).

Nádobky z hrobu XXX (tab. X: 5) a XXXIV (tab. XI: 8) majú horný kónus zdobený dvomi pásmi vodorovných rýh, medzi ktorými sú umiestnené šrafované a do seba zakliesnené protíahlé trojuholníky. Blízke tvary boli v sliezskoplatěnickom stupni I pozorované na východočeských nekropolách Skalice v hrobe 67/1912 a Úhřetice (Vokolek 1999, tab. 130: 12, 133: 16; 2002, 148, tab. 12: 9).

Ďalší nález (tab. XII: 5) má odsadené telo a výrazne baňatú výduť pretiahnutú v horizontálnom smere. Profilácia je spomedzi všetkých nádobiek najvýraznejšia. Stredom tela prechádza pás zložený z dvoch vodorovných rýh, ktorý lemujú veľké a šrafované trojuholníky. Zvrchu ich ohraničuje ďalšia vodorovná ryha.

Z hrobu XVII pochádza menšie torzo (tab. V: 3). Dolný kónus je mierne zaoblený a dno vťahnuté dovnútra. Zaobleným lomom prechádza pás vodorovných rýh.

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) bola doložená jedna dvojkónická nádobka (tab. XXXIX: 7). Má zaoblené dno a nevýraznú profiláciu tela hruškovitého tvaru.

Z nálezového inventára pohrebiska vo Svijanoch pochádza päť dvojkónických nádobiek. Všetky sú zdobené rytou výzdobou a v porovnaní s predchádzajúcimi menšie.

Prvá (tab. LV: 5) má výraznú profiláciu, odsadené a takmer guľovité telo s ťažiskom približne v strede nádobky. Povrch zdobia dva pásy vodorovných rýh, medzi ktorými sú umiestnené

pásky šikmých rýh. Podobný tvar bol v hrobe 47/1956 na pohrebisku Skalice zaradený do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 2002, 151, tab. 79: 6).

Ďalšia nádobka (tab. LV: 6) je nízka. Výrazne prehnutý horný kónus zdobí rad šrafovaných trojuholníkov, ktoré sú olemované krátkymi a šikmými ryžkami. Tento rad ohraničuje z oboch strán pás vodorovných rýh. Nad horným pásom sú situované skupiny krátkych a šikmých ryžiek. Analogické nálezy sa vo východných Čechách objavovali predovšetkým v sliezskoplatěnickej stupni Ib na pohrebiskách Rosice n. L., Skalice v hrobe XIX/1935-H a Úhřetice (Vokolek 1999, 166, tab. 129: 9; 131, tab. 107: 7; 2002, 149, tab. 23: 9). V Moravičanoch bol tento tvar zastúpený v halštatskom hrobe 109 (Nekvasil 1982, 50, tab. 34: 3). J. Nekvasil (1970, 64, obr. 10: 23) ho na lokalite Ptení v hrobe 9 datoval do konečného stupňa a podľa neho ide o najmladšie keramické typy. Práve v závere I. stupňa výzdobu charakterizujú šrafované trojuholníky s čiarkami, bodkami alebo šípkami na vrchole (Vích 2003, 33).

Ďalšie tri dvojkónické nádobky sa vyznačujú rovnakou výzdobou, ktorú tvorí motív tzv. „vlčích zubov“. Profilácia je viac (tab. LX: 3, LXII: 9) alebo menej výrazná (tab. LVI: 4). Podobné tvary som našla na pohrebiskách východočeskej skupiny lužickej kultúry v sliezskoplatěnickej stupni Ib: Dobřenice /hroby 14/1907, 32/1907 a 40/1907/, Domamyslice a Skalice /hrob 59/1965/ (Vokolek 1999, tab. 7: 17, 12: 17, 13: 33; 2002, 156, tab. 180: 2; Sedláček 2005, 41, tab. 42). V poľskom prostredí sa v V. perióde doby bronzovej objavili na nekropolách Czarnowąsy, Dzierżysławice a Kietrz-Ehrenberg (Gedl 1962, tab. XI: 4, XXVIII: 16, XXXV: 5).

Variant sa od predchádzajúceho líši vyšším telom, von vyhnutým okrajom a skôr hruškovitým tvarom. Početné analógie zo sliezskoplatěnickej pohrebisk vo východných Čechách a Poľsku dokladajú ťažisko výskytu v I. stupni sliezskoplatěnickej kultúry. Analyzované nádobky datujem podobne ako predchádzajúci variant vzhľadom na nižšie položenú výduť do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry.

Variant d8 – *Dvojkónické nádobky s telom guľovitého tvaru, výrazne roztvorený a zaoblený okraj, nezdobený povrch alebo rytá výzdoba, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 28: 8)*

Jedna dvojkónická nádobka sa na pohrebisku Březina vyskytla v hrobe XXX (tab. IX: 2). Vyznačuje sa plynulou profiláciou a dnom vťahnutým dovnútra. Povrch je zdobený tromi pásmi zloženými z dvoch vodorovných rýh. Priestor medzi nimi vyplňajú dva rady cikcakového motívu. Analogická nádobka bola v V. perióde doby bronzovej doložená na poľskej nekropole Olesno-Wołoszów (Gedl 1962, tab. XXVI: 5).

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) pochádzajú dve dvojkónické nádobky variantu. Obe sú nezdobené. Prvá (tab. XXXIII: 2) predstavuje nízky a široký tvar. Blízky nález sa objavil na mladolužickom pohrebisku Sezemice /IIb-IIIa/ (Vokolek 2003, 307, tab. 328: 6). V poľskom prostredí bol zastúpený na lokalite Stary Paczków s datovaním do V. periódy doby bronzovej (Gedl 1962, tab. XXIV: 9).

Druhá nádobka dvojkónického tvaru (tab. XXXVI: 1) má výraznú profiláciu s dnom vťahnutým dovnútra. Tento tvar bol v hrobe 15 na pohrebisku Tišnov zaradený do staršej časti konečného stupňa (Nekvasil 1970, 70, obr. 12: 7).

Zo Svijan sú známe tri dvojkónické nádobky variantu. Oproti predchádzajúcim sú vyššie, pričom i profilácia je výraznejšia. Prvé dve sú nezdobené. Majú rovné (tab. LXXV: 7) alebo dovnútra vťahnuté dno s hrubšími stenami (tab. XLIX: 6). Analogické nálezy sa v priestore východočeskej skupiny lužickej kultúry vyskytovali výlučne v sliezskoplatěnickej vývojovej fáze na pohrebiskách Dobřenice /hrob 6/1912/ a Skalice /hrob 6/1936-J (Vokolek 1999, 54, tab. 16: 25; 2002, 27, tab. 33: 11).

Druhá dvojkónická nádobka (tab. LVII: 4) má zaoblené dno a povrch zdobený dvomi pásmi vodorovných rýh. Prvý pás prechádzajúci stredom tela je lemovaný malými skupinkami krátkych a zvislých ryžiek. Podobný tvar bol zastúpený na lokalite Ředice s datovaním do II. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 1999, 145, tab. 124: 10).

Početné analógie z príbuzných pohrebísk lužickej a sliezskoplatěnickej kultúry vo východných Čechách a Poľsku poukazujú na značnú frekvenciu výskytu. Napriek tomu analyzované nádobky patria s najväčšou pravdepodobnosťou do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry. Dôvodom je príbuznosť s variantmi d6 a d7, ktoré spája nižšie položená a zaoblená výduť, prípadne guľovité telo. Toto časové zaradenie podporuje aj sprievodný inventár z hrobu XXX na pohrebisku Březina, z ktorého pochádza analyzovaná dvojkónická nádobka (tab. IX: 2).

Variant d9 – *Dvojkónické nádobky s telom guľovitého tvaru a mierne prehnutým horným kónusom, zaoblený a rovný okraj, miernejšia profilácia, nezdobený povrch alebo rytá výzdoba, hrubé steny, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Svijany (obr. 28: 9)*

Všetky štyri dvojkónické nádobky zaradené do variantu pochádzajú zo Svijan. Prvá (tab. LXXVII: 4) má rovné dno a ako jediná zdobený povrch. Strednou časťou horného kónusu prechádza pás vodorovných rýh, pod ktorým sú situované zdvojené trojuholníky bez základne. Analogické nálezy boli zastúpené na východočeských nekropolách v hroboch s inventárom sliezskoplatěnickej kultúry I: Domamyslice a Skalice v hrobe 77/1957 (Sedláček 2005, 41, tab. 75; Vokolek 2002, 152, tab. 107: 15).

Ostatné nádobky dvojkónického tvaru sú nezdobené. Vyznačujú sa rovným (tab. LV: 3, LXXVII: 3) alebo dovnútra vťahnutým dnom a menšími rozmermi (tab. LXXV: 2). Na pohrebisku Černá bol tento tvar v hrobe B/52 datovaný do I. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 1965a, 36, obr. 21: 6).

Analyzované nádobky tvoria príbuznú skupinu s variantmi d6, d7 a d8, pre ktoré je príznačná výrazne zaoblená výduť s ťažiskom v dolnej polovici, prípadne takmer guľovité telo. Všetky boli zaradené do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry. Do tohto časového úseku patrí aj variant d9. Datovanie podporujú analogické tvary z príbuzných lokalít s ťažiskom výskytu v I. stupni sliezskoplatěnickej kultúry.

Variant d10 – *Zvláštne tvary dvojkónickej nádobky, nezdobený povrch alebo rytá výzdoba, v. < 11, cm, š. ≥ v., zastúpenie: Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 28: 2, 6)*

Obidva exempláre sa vyskytli v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav). Prvá dvojkónická nádobka (tab. XXX: 8) predstavuje zvláštny a originálny tvar. Je nízka a silno stlačená. Dolný kónus takmer splýva s rovným dnom a pripomína hranený lom. Stredom tela prechádza rad šrafovaných a do seba zakliesnených protiahlých trojuholníkov, ktorých základne sú nahradené vpichmi. Tento rad je z oboch strán ohraničený dvomi pásmi vodorovných rýh. Horný pás lemujú vpichy. Blízky tvar sa objavil na lužickej lokalite Jaroměř (Vokolek 2003, tab. 83: 6). Jeho povrch nie je zdobený motívom „vlčích zubov“, ale šrafovanými trojuholníkmi. Má nízko položené telo, no horný kónus je menej prehnutý. Ďalšia analogická nádobka pochádza z pojizerského pohrebiska v Podolí-Kruzích (hrob 8/58), kde bola zaradená do mladolužického alebo najstaršieho sliezskoplatěnickej kultúry horizontu (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 4: 4). Nádobku datujem do stupňa IIIa lužickej kultúry. Aj keď lom je viacmenej hranený, výskyt motívu „vlčích zubov“ tento tvar bezpečne radí do mladšieho stupňa. Ostrá profilácia zabraňuje mladšiemu určeniu.

Druhá dvojkónická nádobka (tab. XXXVII: 2) je miniatúrna. Okraj má zaoblený a dno rovné. Skôr valcovitý a nápadne vysoký horný kónus má nábeh na etáž. Pod ostrým lomom je dolný

kónus nízky a rovný. Vzhľadom na vyšší horný kónus sa prikláňam k časovému zaradeniu do stupňa IIa lužickej kultúry.

Variant d11 – *Dvojkónické nádoby výraznej esovitej profilácie, baňatý lom s ťažiskom približne v hornej polovici, zaoblený horný kónus, nezdobený povrch alebo rytá výzdoba, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Svijany (obr. 28: 12)*

Z Březiny pochádzajú dve dvojkónické nádoby variantu v hrobách V (tab. III: 6) a XIX (tab. VII: 8). Stredom tela prechádza rad šrafovaných a do seba zakliesnených trojuholníkov, ktorý je z oboch strán ohraničený pásom vodorovných rýh. Analogické nálezy boli doložené na sliezskoplatěnických pohrebiskách Rosice n. L., Skalice v hrobách 3/1912, 66/1912 a Úhřetice (Vokolek 1999, 131, tab. 103: 16; 166, tab. 133: 17). V poľskom Sliezsku bol tento tvar zachytený vo IV. perióde doby bronzovej na pohrebiskách Kuklice v hrobe I (Jankowska 1967, ryc. 5: i), Oborniky Śląskie v hrobe XXIII (Domańska 1971, ryc. 12: j) a Mierczyce v hrobe XVII (Czerska 1974, ryc. 16: c). Archeologický materiál hrobov V a XIX priradujú analyzovaný tvar do sliezskoplatěnického stupňa II.

Vo Svijanoch boli zdokumentované dva nálezy variantu. Prvá nádobka (tab. LXXII: 4) má dno mierne vtiahnuté dovnútra, výraznú profiláciu a viac prevláda horizontálny rozmer. Horný kónus je zaoblený a zdobený dvomi pásmi vodorovných rýh. Priestor medzi nimi vyplňa rad šrafovaných a do seba zakliesnených protiahlých trojuholníkov. Horný pás lemujú skupiny krátkych a zvislých ryžiek. Analogický nález sa vyskytol na sliezskoplatěnickej lokalite Úhřetice v hrobe 44 (Vokolek 1999, 166, tab. 133: 15).

Posledná nádobka dvojkónického tvaru (tab. LXXV: 12) má hranený okraj a dno vtiahnuté dovnútra. Baňatá výduť je položená výrazne v hornej polovici, horný kónus viac zaoblený a povrch nezdobený. Podobné tvary boli na pohrebiskách východočeskej skupiny lužickej kultúry zastúpené v mladších sliezskoplatěnických stupňoch (II, III): Opatovice n. L. v hrobe 13 a Ředice (Vokolek 1999, 94, tab. 66: 3, 113: 3).

V porovnaní s ostatnými variantmi je výduť týchto nádobiek položená najvyššie, pričom horný kónus je aj zaoblený. Analógie poukazujú na veľmi mladé časové datovanie. Približný tvar u drobných nádobiek sa vyskytoval v III. stupni sliezskoplatěnickej kultúry (Venclová (ed.) ed al. 2008, obr. 48: 44-51). Vzhľadom na prítomnosť motívu šrafovaných a do seba zakliesnených trojuholníkov musíme počítať so starším časovým zaradením. S prihliadnutím na analógie sa ako najvhodnejší ukazuje II. stupeň sliezskoplatěnický. Do rovnakého horizontu boli na základe nálezového inventára hrobov V a XIX určené keramické milodary z Březiny (tab. III: 6, VII: 8).

5. 13. Misky

Misky nepatria k spoľahlivému datovaciemu prostriedku. V črepovom materiáli sú len ťažko odlišiteľné od šálok, pretože hlavným rozlišovacím znakom medzi týmito keramickými skupinami je prítomnosť alebo absencia ucha. Patria k jemnej keramickej triede, iba väčšie masívnejšie tvary je možné zaradiť do hrubšej keramiky. Preto je častokrát hranica medzi misou a miskou veľmi tenká (misy: 7-8-12 cm, ojedinele 5 cm; misky: 4-8 cm). Pri zaradení jednotlivých exemplárov častokrát rozhodoval priemer ústia (misy: 19-30 cm, misky: 7-19 cm). Na analyzovaných nekropolách sa vyskytlo 21 misiek, z toho najviac ich bolo zastúpených v Příšoviciach. Ide o jedinú keramickú skupinu doloženú na všetkých pohrebiskách. Základným kritériom začlenenia nádobiek do ôsmich variantov (m1-8) bola profilácia tela a prítomnosť ucha (obr. 24). Povrch zdobí plastický límec, rytá, žliabkovaná výzdoba a doložené bolo i tordovanie okraja.

Variant m1 – Miska s lievikovite roztvoreným hrdlom a ostro odsadeným, zaobleným telom s kónickou spodnou časťou, zaoblený a hranený okraj, v. < 8 cm, pr. ústia < 19 cm, zastúpenie: Svijanský Újezd (obr. 24: 7)

Variant bol zastúpený jedným nestratifikovaným nálezom na lokalite Svijanský Újezd (tab. LXXX: 8). V Moravičanoch sa podobný tvar vyskytol v starolužickom hrobe 746 (Nekvasil 1982, 208, tab. 194: 12). V poľskom prostredí bol pozorovaný na pohrebisku Zbrojewsko v hrobe 456 s datovaním do stupňov BD-HA1 (Gedl 1999, 25, tab. V: 10). Podľa V. Vokolka (2003, 36) sa v stupni Ib lužickej kultúry vyskytujú misy s prehnutým okrajom a ostro oddeleným hrdlom od oblého tela. Tejto charakteristike plne zodpovedá variant m1.

Variant m2 – Misky s jedným uchom, v. < 8 cm, pr. ústia < 19 cm, 3 podvarianty – a) profilovaná miska s tordovaným okrajom, zastúpenie: Svijany; b) miska so zatiahnutým ústím, zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav); c) miska s ostrým lomom a kónickým telom, zastúpenie: Svijany

Zo Svijan pochádza mierne profilovaná miska s jedným uchom (tab. LIV: 1). Má výrazne von vyhnutý a tordovaný okraj. Žliabkované ucho nepatrne prevyšuje ústie. Podobný tvar, ale s ostrým lomom sa vyskytol na pohrebisku Kietrz v hrobe 479 s datovaním do IV. periódy doby bronzovej (Gedl 1989, 18-19, tab. VI: 8). Tordovanie okraja je typický knovízsky vplyv. Takéto tvary misiek s jedným uchom a tordovaným okrajom sa objavujú v prostredí knovízskej kultúry na prelome mladšej a neskorej doby bronzovej (Hrala 1973, 73; Smejtek 2007, 253; Smrž 1977, 140). Pozorované boli i v Bavorsku (napr. Hennig 1970, taf. 7: 14; Rind 2002, 100, abb. 3) a západných Čechách (Doubová – Metličková - Mašková 2000, 87, obr. 3: 7). Prikláňam sa k zaradeniu misky zo Svijan do stupňa IIIa východočeskej lužickej kultúry s prihliadnutím na výskyt podobného tvaru v poľskom lužickom prostredí v mladšej dobe bronzovej. S najväčšou pravdepodobnosťou pôjde o knovízsky import (za informáciu ďakujem PhDr. Z. Bláhovej-Sklenářovej, Ph.D).

Druhý podvariant (XXXII: 7) je známy zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Má kónický tvar, ktorý je hneď pri okraji zatiahnutý dovnútra. Na zaoblený okraj sa pripína jedno ucho. Analogické misy boli doložené na mladobronzovom pohrebisku Malá Bělá v hrobe 3 a hrobe z čp. 131 (Vokolek 2003, 228, tab. 169: 16, 229: 3). Ako to dokladajú podobné tvary z Malej Bělej, pôjde najskôr o nádobku lužickej kultúry. Aj keď má miska dovnútra zatiahnuté ústie, je celé telo až takmer po samý okraj kónické. Misku rámcovo zaraďujem do stredného stupňa východočeskej lužickej kultúry.

Do tretieho podvariantu som zaradila nádobku zo Svijan (tab. LI: 9). Má hranený okraj, hrdlo mierne prehnuté, lom ostrý, telo kónické a dno rovné. Pod okrajom je situované jedno malé uško. V. Vokolek (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 6) zaradil podobný tvar, no s uchom pri lome, do sliezskoplatěnického stupňa Ia. Rovnaký sa objavil i v poľskom prostredí na pohrebisku v Kościeliskach /hrob 7/ (Tomczak 1984, ryc. 3: g). Aj keď analyzovaný nález má malé uško situované trochu vyššie, približne zodpovedá danému tvaru i časovému zaradeniu.

Variant m3 – Kónická miska, mierne oblé steny, zaoblený okraj, výčnelok na okraji, prípadne žliabkované a rovné dno, v. < 8 cm, pr. ústia < 19 cm, zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany

V Soveniciach (tab. XXXIX: 3) sa vyskytol jeden nestratifikovaný nález variantu. Ide o nízky a široký tvar. Má väčšie dno so zaoblenými rohmi. Analogické misy sa na východočeských pohrebiskách objavovali v II. lužickom /Sadská - hrob VII/ i III. sliezskoplatěnickom stupni /Opatovice n. L. - hrob 13/ (Rataj - Vokolek 1962, 31, obr. 34: 5; Vokolek 2003, 305, tab. 323: 9).

Zo Svijan pochádzajú dve misy. Prvá (LXXII: 1) má dvomi žliabkami zdobené dno. V bezprostrednom okolí bol tento tvar doložený v Malej Bělej /hrob 44/ (Vokolek 2003, 228,

tab. 182: 3). V Moravičanoch sa našiel v starolužickom hrobe 706 (Nekvasil 1982, 198, tab. 186: 9). Relatívne početne bol zastúpený i v poľskom Sliezsku na nekropolách Kietrz v hrobe 1081 a Opole-Nowa Wieś Królewska (Gedl 1989, 19, tab. LXIV: 11). V poľskom prostredí sa najväčší výskyt týchto nádobiek kladie do V. periódy doby bronzovej (Gedl 1962, 37, tab. XXXII: 2).

Druhá miska (tab. LXXIII: 1) je väčšia, pričom okraj vybieha v lalokovitý výčnelok. V Moravičanoch boli analogické nádoby pozorované ako v starolužických v hrobách 415 a 734, tak aj v halštatských nálezových celkoch 269 a 1105 (Nekvasil 1982, 132, tab. 123: 5; 206, 194: 9; 92, tab. 80: 9; 322, tab. 302: 7).

Podobne ako to bolo v prípade veľkých kónických mís s mierne zaoblenými stenami variantu M3, nie je možné tento tvar presnejšie časovo zaradiť. Objavoval sa ako v lužickej, tak aj v sliezskoplaténickej kultúre. To znamená, že variant m3 nie je chronologicky citlivý.

Variant m4 – *Profilovaná miska, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, dvojkónické telo, na povrchu plastický límec, rytá alebo žliabkovaná výzdoba, v. < 8 cm, pr. ústia < 19 cm, zastúpenie: Březina, Svijany (obr. 24: 8)*

Variant bol zastúpený na pohrebisku Březina v dvoch hrobových celkoch. Miska z hrobu XXXIV (tab. XI: 9) má dvojkónický tvar tela, pričom lom nádoby je zvýraznený masívnym límcem, polkruhovo vykrajovaným. Nad límcem sa nachádzajú dve užšie žliabky a tri horizontálne ryhy, ktoré lemujú skupiny jamiek. Ide o veľmi zaujímavý a originálny tvar misky s výzdobou, ktorý nemá obdobu na príbuzných lužických a sliezskoplaténických pohrebiskách. J. Filip (1931, 86, 90) uvádza, že misky podobných tvarov sa vyskytli v Březine celkom štyrikrát, no analyzovaný exemplár má límec najmohutnejšie vyvinutý. Podľa autora sú mu blízke miskovité šálky s jedným uchom na pohrebiskách Svijany a Plátěnice. Zároveň nie je vylúčené, že březinské nádoby boli pôvodne opatrené jedným uchom, pretože časť nádoby je doplnená. Sprievodný inventár hrobu datuje nádobku do stupňa Ib sliezskoplaténickej kultúry. Podľa katalógu múzea Mnichovo Hradiště sa variant vyskytol aj v hrobách XX a XXIII, no nezachoval sa (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob XX: č. 10; hrob XXIII: č. 6).

Z hrobu XVIII (tab. VI: 4) pochádza črep malej misky výraznej esovitej profilácie, na základe ktorej bude možné tento tvar zaradiť do III. stupňa sliezskoplaténickej kultúry (Vokolek 1999, 11).

Jeden nestratifikovaný nález variantu (tab. LIII: 3) pochádza zo Svijan. Má ostro odsadené dvojkónické telo s ostrým lomom. Horný kónus tela je zdobený límcem, ktorý pozostáva z väčšej jamky ohraničenej z oboch strán tromi krátkymi a šikmými žliabkami. Dno je mierne vtiahnuté dovnútra. Analogický tvar sa vyskytol na pohrebisku Březina v hrobe XXXIV (tab. XI: 9), ktorý bol začlenený do druhého stupňa neskorej doby bronzovej.

Variant m5 – *Misky s dovnútra zatiahnutým ústím, zaoblený okraj, rovné dno, v. < 8 cm, pr. ústia < 19 cm, zastúpenie: Březina, Příšovice (obr. 24: 9)*

V Březine bol variant zastúpený dvomi exemplármi. Miska z hrobu XVIII (tab. VI: 10) má najvýraznejšie dovnútra zatiahnuté ústie. Dolná časť je mierne prehnutá dovnútra a horná výrazne zaoblená. V priestore východočeskej skupiny lužickej kultúry bol tento tvar pozorovaný v sliezskoplaténickom stupni III na pohrebisku Pardubice-Hůrka v hrobe 16/1956 (Vokolek 1999, 107, tab. 78: 12). V severozápadných Čechách sa v stupni HD objavil v Děčíně (Bouzek - Koutecký 2000, 35, tab. 17: 16). Bohato zastúpený bol i na Morave /Kostelec u Hol., Moravičany v hrobe 114/ a v Poľsku /Kietrz-Legi/ (Gedl 1962, tab. XI: 6; Nekvasil 1978, obr. 18: 7; 1982, 52, tab. 36: 11). Podľa M. Gedla (1962, 38) sa misky so zatiahnutým ústím objavujú na pohrebiskách v poľskom prostredí od V. periódy doby

bronzovej až po včasnú dobu laténsku. V hornom Sliezsku sú typické pre včasnú dobu halštatskú (Gedl 1962, 28, obr. 4: h).

Druhá miska (tab. XIII: 5) je väčšia a ústie zatahnuté miernejšie ako to bolo v prvom prípade. Dolná časť tela je nepatrne prehnutá dovnútra a časť okraja chýba. Analogické nálezy sa vyskytli na pohrebiskách Holohlavy-Chlomek a Dobřenice v hrobe 32/1907 s datovaním do II. a III. stupňa sliezskoplateníckej kultúry (Vokolek 1999, tab. 28: 12; 54, tab. 12: 21).

Z Příšovic pochádza celkom päť exemplárov z hrobu II. Všetky sú nezdobené. Nádobky sa vyznačujú menej výrazným zatahnutím ústia a dolnou časťou tela zaoblenou (tab. XVI: 5, XVII: 1, 2), kónickou (tab. XVII: 4) alebo prehnutou dovnútra (tab. XVI: 4). Podobné tvary boli súčasťou nálezového inventára hrobov III. sliezskoplatenického stupňa na východočeských pohrebiskách: Dobřenice v hrobe 18/1907, Chudonice, Opatovice n. L. v hroboch 13, 19, 21, 30, 31 a Pardubice-Hůrka v hrobe 16/1956 (Rataj - Vokolek 1962, 56, obr. 20: 5; Vokolek 1999, tab. 8: 9; 69, tab. 32: 21; 94, tab. 66: 18, 69: 3, 71: 15; 94, tab. 72: 3, 73: 6; 107, tab. 78: 3). V halštatskom období patrili k početným nálezom aj na moravských pohrebiskách: Blazice v hrobe 51, Moravičany v hroboch 26, 38, 89, 103, 207, 219, 860, 1080, Gottwaldov-Prštné a Stavenice (Dohnal 1977, 13, 113, č. 108, 162, č. 953; Nekvasil 1978, obr. 16: 4; 1982, tab. 9: 4, 14: 19, 28: 25; 48, tab. 33: 6, 64: 14, 66: 12; 239, tab. 230: 9; 311, tab. 293: 12). V Poľsku sa podobné misky objavili na lokalitách Stary Paczków a Szonów (Gedl 1962, 38, tab. IX: 17, tab. XXIV: 11, XXVI: 1). V hornom Sliezsku sú typické predovšetkým pre neskorú fázu halštatskú (Gedl 1962, 32, obr. 5: e).

Analogické nálezy pochádzajúce z českých, moravských a poľských lokalít ukazujú, že ide o veľmi mladý tvar. Misky zaradujem do III. stupňa sliezskoplateníckej kultúry podobne ako misy so zatahnutým ústím variantu M5. Túto skutočnosť dokladá aj typovo-chronologická schéma V. Vokolka (Venclová (ed.) et al. 2008, obr. 48: 2). Analógie zároveň potvrdzujú, že ide o frekventovaný tvar a má nižšiu chronologickú platnosť, pretože sa bežne vyskytuje až po včasnú dobu laténsku. Zaradenie variantu m5 do III. stupňa je skôr rámcové, na základe najväčšieho výskytu podobných tvarov na sliezskoplatenických nekropolách práve v tomto časovom úseku (Rataj - Vokolek 1962, 56).

Variant m6 – *Nádobka súdkovitého tvaru, výrazne dovnútra zatahnuté ústie, zaoblený okraj, kónické telo, rovné dno, v. < 8 cm, pr. ústia < 19 cm, zastúpenie: Příšovice*

Z hrobu I na pohrebisku v Příšoviaciach pochádza súdkovitá nádobka (tab. XVI: 3). Predstavuje úzky a vyšší tvar. Pôvodne túto nádobku prikrývala poklička (tab. XVI: 2). Vzhľadom na zatahnuté ústie, ako aj sprievodný keramický inventár z Příšovic, je možné presne zaradiť tento tvar do III. stupňa sliezskoplateníckej kultúry.

Variant m7 – *Nádobka situlovitého tvaru, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, mierne odsadené a zaoblené telo, zastúpenie: Příšovice*

Torzo situlovitého tvaru (tab. XVII: 5) pochádza z Příšovic. Vyskytlo sa v hrobe II. Povrch je mierne zdršňovaný. V tomto prípade nejde o klasickú situlu, pretože tá má hrdlo ostro odsadené. V každom prípade je zaradenie variantu m7 do III. stupňa sliezskoplateníckej kultúry viac než pravdepodobné, pretože situly sa vyskytujú len v tomto časovom úseku (Rataj - Vokolek 1962, 60-61). Podľa J. Filipa (1936-37, 135) sú dôležitým chronologickým prvkom, ktorý spája s južným vplyvom. Sprievodný inventár pochádzajúci z Příšovic toto datovanie potvrdzuje.

Variant m8 – *Kelímok, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, dolná časť tela prehnutá dovnútra, rovné dno, v. < 8 cm, pr. ústia < 19 cm, zastúpenie: Koryta*

Variant bol zastúpený iba jedným exemplárom v Koryte (tab. XV: 2). Nádobka má misovitý tvar, no je takmer o polovicu menšia ako bežná miska. Podobná sa neobjavila na

príbuzných pohrebiskách. Je blízka variantu m5. Svojím základným vyhotovením však nepatrí do repertoára lužickej ani sliezkoplatenickej kultúry. S najväčšou pravdepodobnosťou pôjde o oveľa starší tvar prislúchajúci únětickej kultúre (za informáciu ďakujem PhDr. V. Vokolkovi). Presnejšiu analógiu som však v tomto prostredí nenašla. Podľa V. Šaldovej (1981, 77) mohli tieto nádobky využívať pri spracovaní bronzovej suroviny.

5. 14. Šálky

K najbežnejším a najpočetnejším keramickým milodarom jemnej keramickej triedy na analyzovaných pohrebiskách patrili šálky. Vo svojej základnej morfológii vykazujú najviac podobností s malými miskami, od ktorých sa väčšinou líšia len prítomnosťou ucha. Doložené boli tieto malé nádobky ako s ostrou profiláciou, tak aj kónické a pologuľovité tvary. Nechýbala rytá výzdoba, žliabky, nechtové vrypy, plastická páska, prstovanie či výčnelky. Celkom 156 exemplárov bolo na základe tektoniky tela rozdelených do 12 variantov (š1-12). Najviac sa ich objavilo vo Svijanoch (76 kusov). V jednom prípade slúžila šálka ako popolnica (Sovenice, okr. Mladá Boleslav) a v dvoch prípadoch patrili k črepom dvoch šálok kremačné zvyšky (Sovenice, okr. Nymburk). Táto keramická skupina nepatrí k chronologicky citlivému keramickému riadu (obr. 29).

Variant š1 – *Šálky ovoidného tvaru, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, vajcovité telo, rovné dno, ucho nepatrne prevyšuje okraj, povrch nezdobený alebo zdrsňovaný nechtovými vrypami a pupčekmi, v. < 11 cm, š. ≥ v., zastúpenie: Koryta, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 29: 1)*

Z pohrebiska Koryta pochádza jedna šálka tohto variantu (tab. XV: 6). Hornou časťou hrdla prechádza rad malých pupčekov. Pod ním sú situované dva rady nechtových vrypov.

Z nálezového inventára nekropoly v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sú známe tri šálky. Všetky majú nezdobený povrch (tab. XXXIV: 1), prípadne i hranený okraj (tab. XXXIII: 4, 6). Blízky nález pochádza zo slovenskej lokality Ľuborča. L. Veliačik označil tento tvar ako hrncovitá šálka a zaradil do stupňa HA1 (Veliačik 1983, 133, tab. X: 7). V poľskom Sliezske boli analogické nádobky doložené na pohrebiskách Kietrz v hrobe 470 (Gedl 1989, 20, tab. III: 4) a Zbrojewsko v hrobe 572 datovanom do mladšej fázy /HA2-HB/ (Gedl 1999, 49, tab. XXI: 5)

Variant je vo Svijanoch zastúpený jedným miniatúrnym exemplárom (tab. LXXVIII: 3). Ničím sa nelíši od predchádzajúcich nádobiek, no chýba mu ucho a je zo všetkých najmenší.

Blízke nálezy sa objavovali na pohrebiskách vo východných Čechách, Slovensku a Poľsku. Analýza ukázala, že ich výskyt bol spätý s lužickou kultúrou. Prikláňam sa k rámcovému zaradeniu tohto variantu do stredného stupňa lužickej kultúry. Tieto nádobky napodobňujú, alebo aspoň do značnej miery pripomínajú variant hrncov H2.

Variant š2 - *Nepatrne alebo len mierne profilované šálky, von vyhnutý a zaoblený okraj, rovné dno, ucho vychádza z okraja alebo mierne prevyšuje ústie, nezdobený povrch, v. < 12, 5 cm, zastúpenie: Sovenice (okr. Nymburk), Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 29: 2)*

Zo Soveníc (okr. Nymburk) pochádza sedem šálok variantu. Menšie torzo z hrobu IV (tab. XVIII: 3) má kónické a mierne odsadené telo. Ucho vychádza priamo z okraja. Z hrobu pochádzajú i ďalšie zlomky (tab. XIX: 2, 3).

Druhá šálka z hrobu IV (tab. XIX: 6) je pretiahnutá horizontálnym smerom. Podobný tvar sa objavil v lužickom hrobe 128 na pohrebisku Pouchov (Vokolek 2003, 284, tab. 296: 18).

V Moravičanoch bol v hrobe 482 zaradený do starolužického obdobia (Nekvasil 1982, 148, tab. 137: 8).

Črepy šálok z hrobov V (tab. XX: 1) a VII (tab. XXI: 1) majú miskovitý tvar. Okraj je roztvorený a z vnútornej strany mierne zrezaný. Podobná nádobka sa vyskytla na mladobronzovom pohrebisku Malá Bělá v hrobe 137 (Vokolek 2003, 228, tab. 213: 15).

Druhá šálka z hrobu V (tab. XX: 2) sa zachovala v podobe väčšieho črepu. Okraj je roztvorený a zaoblené telo výraznejšie odsadené. Analogické nálezy sa vo IV. perióde doby bronzovej našli v hrobách 550 a 994 na poľskej lokalite Kietrz (Gedl 1989, tab. XXIV: 10, LIX: 12).

Z nálezového inventára pohrebiska v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) je známych 10 exemplárov variantu. Šálka z hrobu I (tab. XXVI: 4) je menšia s uchom mierne prevyšujúcim ústie. Podobná sa objavila v hrobe 13 na mladolužickom pohrebisku Dneboh (Vokolek 2003, 83, tab. 40: 29).

Väčšia šálka z hrobového celku (tab. XXIX: 4) má vyrovnaný horizontálny i vertikálny rozmer. Ucho nepatrne prevyšuje ústie. Svojou základnou morfológiou tela sa zhoduje s ďalšou analyzovanou šálkou zo Soveníc (tab. XXXIII: 5). Na pohrebisku Běstovice sa analogický tvar vyskytol v hrobe 5 s inventárom stupňa IIb lužickej kultúry (Vokolek 2003, 61, tab. 2: 3). V severozápadočeskom prostredí bol na lokalite Trmice v hrobe 7 zaradený do fázy IIIa /HB1/ (Bouzek - Koutecký 2000, 16, obr. 5: 18).

Ďalšie dve šálky (tab. XXXIII: 3, XXXIV: 2) majú viac-menej kónické telo a ucho mierne vyvýšené nad okraj. V bezprostrednom okolí sa tento tvar objavil na lužickej nekropole Podolí-Kruhy v hrobe 11/59 (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 15: 3). V Moravičanoch bol registrovaný v starolužických hrobách 86 a 840 (Nekvasil 1982, 42, tab. 28: 14; 232, tab. 225: 9). Našiel sa i v Poľsku na lokalitách Kietrz v hrobe 966 a Słupie v hrobe XXVII s datovaním do IV. periódy doby bronzovej (Gedl 1989, 20, tab. LX: 2; Różycka 1962, ryc. 13: j).

V prípade šiestej šálky (tab. XXXVI: 9) prevláda vertikálny rozmer. Profiláciu má trochu výraznejšiu. Okraj je lievikovite roztvorený, mierne zaoblené telo výrazne odsadené a ucho nepatrne prevyšuje ústie. Podobné tvary boli v mladolužickom stupni pozorované v Pojizerí /Dneboh - hrob 8/ i Poľsku /Kietrz - hroby 1260 a 1336/ (Gedl 1989, tab. LXXVI: 5, LXXX: 4; Vokolek 2003, 83, tab. 38: 8).

Ďalšie tri šálky (tab. XXXVI: 7, XLIII: 10, 12) majú vyrovnaný horizontálny i vertikálny rozmer. Strechovite hranené ucho nepatrne prevyšuje ústie. Blízke nálezy sa v lužickom stupni IIb vyskytovali na pohrebiskách pojizerskej a východočeskej skupiny lužickej kultúry Dneboh, Lháň, Malá Bělá v hrobe 83 a Plotište n. L.-Kydlínov v hrobe 1919 (Vokolek 2003, 83, tab. 43: 7; 166, tab. 147: 4; 228, tab. 199: 5; 260, tab. 265: 19). Tvorili celkom bežnú súčasť nálezových celkov IV. periódy doby bronzovej na poľských lokalitách Kietrz (hroby 955, 1241, 1250, 1340) a Gadzowice (Gedl 1962, 380, tab. VI: 71989, 20, tab. LVIII: 11, LXXI: 20, LXXIII: 10, LXXX: 10).

Posledná šálka (tab. XXXVII: 1) je väčšia, výrazne pretiahnutá vertikálnym smerom a tvar je blízky hrncom. Ucho nepatrne prevyšuje ústie.

Variant je vo Svijanoch zastúpený dvomi nálezmi. Prvá šálka (tab. LXX: 9) má vyrovnaný horizontálny i vertikálny rozmer a strechovite hranené ucho nepatrne prevyšuje ústie.

Druhá šálka (tab. LXXIV: 7) je väčšia a má skôr hrncovitý tvar. Povrch zdršňuje prstovanie. V Ostroměři tvorila podobná nádobka súčasť hrobového celku 36 s nálezovým inventárom sliezkoplatěnického stupňa Ia (Vokolek 1999a, 35, tab. 22: 8). Na moravskom pohrebisku Ptení bol analogický tvar v hrobe 1, no bez výzdoby prstovania, zaradený do staršej časti konečného stupňa stredného (sliezskeho) obdobia (Nekvasil 1970, 64, obr. 10: 7).

Variant stojí na pomedzí medzi tvarmi kónickými a esovite profilovanými, preto je chronologicky ohraničený stredným lužickým stupňom. Podľa V. Vokolka (2003, 45) majú v stupni Ib lužickej kultúry šálky roztvorený okraj a nábeh na esovité členenie tela. Tejto charakteristike plne zodpovedá variant š2. Analogické tvary na príbuzných pohrebiskách vo východných, severozápadných Čechách, Morave a Poľsku boli rozšírené nielen v mladšej fáze stredného stupňa ale aj na začiatku mladého. Na základe typológie V. Vokolka sa prikláňam k zaradeniu tohto variantu do stupňa Ib. Výnimkou sú len dve šálky zo Soveníc, okr. Mladá Boleslav (tab. XXXVII: 1) a Svijan (tab. LXXIV: 7). Sú síce mierne profilované, no vzhľadom k väčším rozmerom ako aj hrncovitému tvaru skôr charakteristické pre sliezskoplatenickú kultúru (Jiráň (ed.) et al. 2008, 198). S prihliadnutím na analogickú nádobku z Ptení ich zaraďujem do stupňa Ib.

Variant š3 – *Profilované šálky s ostrým lomom, prehnuté alebo lievikovite roztvorené hrdlo, kónické až mierne zaoblené telo, rovné alebo dovnútra vťahnuté dno, ucho prevyšuje ústie, nezdobený povrch, prípadne rytá výzdoba, ktorá môže byť kombinovaná so žliabkami, jamky, okraj vybieha v troch prípadoch v jazykovité výčnelky, v. < 11 cm, pr. ústia > v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 29: 3, 5)*

Na pohrebisku Březina bol tento variant zastúpený štyrmi exemplármi. Šálka z hrobu V (tab. III: 3) sa zachovala v podobe menšieho črepu s časťou ucha, ktoré pôvodne prevyšovalo ústie. Sprievodný materiál hrobu umožňuje datovať keramický zlomok do sliezskoplatenického stupňa II. Podobný sa našiel i v hrobe XX (tab. VIII: 3) so zaradením do sliezskoplatenického stupňa Ib.

Menší črep šálky z hrobu XIX (tab. VII: 4) má pod hrdlom dve vodorovné ryhy. Archeologický inventár hrobu je charakteristický pre stupeň II sliezskoplatenickej kultúry. Ďalšie črepy šálok s výzdobou pozostávajúcou z pásov vodorovných rýh pochádzajú z hrobu XVII (tab. V: 1, 2).

Šálka z hrobu XXX (tab. IX: 9) sa zachovala torzovite. Krátke a prehnuté hrdlo je ostro odsadené od mierne zaobleného a vysokého tela s rovným dnom. Nádobka mala pôvodne ucho a pod ním väčšiu jamku. V Moravičanoch bol analogický tvar v hrobe 533 zaradený do halštatského obdobia (Nekvasil 1982, 161, tab. 148: 8).

Šálka z hrobu XXXIV (tab. XI: 3) sa zachovala v podobe menšieho zlomku. Pravdepodobne predstavuje vyšší a úzky tvar, pretože uhol sklonu nie je veľmi ostrý. Na povrchu sú zreteľné dva pásy vodorovných rýh a nad horným vetvičkovitý motív. Sprievodný materiál hrobu ju datuje do stupňa Ib sliezskoplatenickej kultúry.

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa variant vyskytol v hrobe IX (tab. XXVIII: 6). Šálka má lievikovite roztvorené hrdlo a ostro odsadené zaoblené telo s dnom vťahnutým dovnútra. Horizontálny i vertikálny rozmer je vyrovnaný. Hrobový inventár zaraďuje tento nález do stupňa IIIa lužickej kultúry.

Z nálezového inventára pohrebiska vo Svijanoch sa zachovalo osem exemplárov variantu. Tri nezdobené šálky mali rovné (tab. XLVIII: 6) alebo výrazne dovnútra vťahnuté dno (tab. LXIII: 6, LXXIV: 1). Okraj mohol na dvoch miestach vybiehať v lalokovité výčnelky (tab. LXIII: 6). Analogické nádoby sa vyskytli na sliezskoplatenických pohrebiskách Dobřenice v hrobe 5/1907, Kunětice a Úhřetice (Vokolek 1999, 54, tab. 3: 16, 20: 11; 81, tab. 55: 1; 166, tab. 137: 7, 139: 7). V Moravičanoch bol tento tvar pozorovaný v halštatskom hrobe 1000 (Nekvasil 1982, 284, tab. 273: 11). Doložený bol aj v mladobronzovom hrobe na lokalite Opava-Kateřinky (Juchelka 2009, 99, obr. 6: 33).

Štvrtá šálka (tab. XLVIII: 10) predstavuje nízky a široký tvar. Dno vťahnuté dovnútra vymedzuje žliabok. Strechovite členené ucho je vysoko vyťahnuté nad okraj. Pod ním sa nachádzajú tri jamky, z ktorých vychádza pás vodorovných rýh. Pod ním sú situované ďalšie

dva pásy. Blízke nálezy boli na sliezskoplatěnických pohrebiskách zastúpené v stupni Ib: Domamyslice a Třebešov v hrobe 86 (Sedláček 2005, 41, tab. 59; Vokolek 1966, 88, tab. XXVIII: 8).

Piata šálka (tab. L: 7) má vyvážený horizontálny i vertikálny rozmer. Nepatrne zaoblený a vysadlý lom presekávajú skupiny vetvičiek. Nad ním je situovaný pás vodorovných rýh olemovaný skupinami krátkych a zvislých ryziiek. Telo zobia ďalšie dva pásy. Okraj na dvoch miestach vybieha v jazykovité výčnelky. Analogické tvary boli v prostredí východných Čiech a Moravy pozorované v stupňoch Ib a II na pohrebiskách Domamyslice, Třebešov v hrobe 33 a Úhřetice (Sedláček 2005, 41, tab. 3; Vokolek 1966, 88, tab. XI: 2; 1999, 166, tab. 131: 3).

Ďalšia šálka (tab. LX: 7) predstavuje nízky a široký tvar. Okraj vybieha na dvoch miestach pri uchu v jazykovité výčnelky. Na obidvoch stranách lomu sú oproti sebe umiestnené dvojice malých jamiek.

Siedma šálka (tab. LXII: 6) predstavuje miniatúrny tvar. Ucho prevyšujúce okraj je zdobené dvomi pásmi vodorovných rýh. Nad lomom sa nachádza pás vetvičiek a hornú časť tela zobia zväzky zvislých rýh. Priestor medzi nimi vyplňajú dva do seba zakliesnené a šrafované trojuholníky bez základne.

Posledná šálka (tab. LXIII: 8) je výrazne pretiahnutá v horizontálnom smere. Ucho prevyšujúce okraj je žliabkované. Nad lomom sa nachádza pás vodorovných rýh lemovaný oválnymi jamkami. Z lomu vybiehajú do dolnej časti striedajúce sa zväzky zvislých rýh a žliabkov.

Ide o jediný variant v rámci tejto keramickej skupiny s ostrým lomom. Analýza ukázala, že ich výskyt na príbuzných pohrebiskách vo východných Čechách a na Morave je zviazaný so sliezskoplatěnickým obdobím. Analyzované nádoby zodpovedajú na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka nezdobeným, ale aj zdobeným tvarom stupňov Ia a Ib (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 9, 16). Šálky s ostro odsadeným hrdlom však boli rozšírené prakticky počas celého priebehu sliezskoplatěnickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157; Vokolek 1999, 11, 12). Prikláňam sa k zaradeniu variantu š1 do prvých dvoch stupňov neskorej doby bronzovej aj na základe výskytu plastických výčnelkov a vetvičkovitého motívu na nádobkách (Vích 2003, 31, 33).

Variant š4 – *Profilované šálky s mierne zaobleným lomom, okraj je von vyhnutý a zaoblený, mierne prehnuté hrdlo, kónické až mierne oblé telo, rovné alebo dovnútra vtiiahnuté dno, ucho vytiahnuté vysoko nad okraj, nezdobený povrch, prípadne rytá výzdoba, jamky, vrypy, v. < 11 cm, pr. ústia > v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 29: 4, 8)*

Na pohrebisku Březina sa variant vyskytol v dvoch hrobových celkoch. Šálka z hrobu XIV (tab. V: 4) je základnou morfológiou identická s analyzovanou šálkou so žliabkovaným uchom zo Svijan (tab. LXXVI: 3). Podobné nádoby boli bohato zastúpené predovšetkým v poľskom Sliezsku na pohrebiskách Gosławice a Zbrojewsko (hrob 572) (Gedl 1962, tab. XXIX: 5; 1999, 49, tab. XXI: 4). Podľa M. Gedla (1962, 45) sa tieto tvary vyskytujú v poľskom prostredí od IV. periódy doby bronzovej až po včasnú dobu laténsku. Charakter nálezového inventára hrobu XIV bližšie datuje analyzovanú šálku do sliezskoplatěnického stupňa Ib. Z nálezového celku bola pôvodne vyzdvihnutá aj nádoba s guľovitým, silno stlačeným spodkom a nízkym prehnutým hrdlom s výzdobou šrafovaných trojuholníkov, dve misy s dovnútra zatahnutým ústím a hrniec s dvomi uchami. Uvedené nálezy sa nezachovali (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob XIV: č. 3-5).

Nádoba z hrobu XXX (tab. IX: 4) má vyvážený horizontálny i vertikálny rozmer a tvar je viac menej miskovitý. Povrch zobia tri pásy vodorovných rýh. Na hrdle a medzi pásmi sú umiestnené skupiny vrypov.

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) sú známe tri šálky. Prvá z hrobu IV (tab. XXVII: 2) sa zachovala v podobe menšieho črepu so strechovite hraneným, mierne nad okraj prevýšeným uchom. Jej časové zaradenie do stupňa IIIa lužickej kultúry zmiernuje skladba materiálu hrobu IV.

Ďalšie nádobky majú miskovitý tvar a zachovali sa torzovite (tab. XLII: 12). Ucho len nepatrne prevyšuje okraj (tab. XLV: 6). Podobný tvar sa objavil v hrobe 22 na pohrebisku Tišnov so zaradením do konečného stupňa stredného (sliezskeho) obdobia (Nekvasil 1970, 30, obr. 3: 25).

Vo Svijanoch je variant zastúpený desiatimi exemplármi. Prvá šálka (tab. XLVI: 4) je miniatúrna. Predstavuje nízky a široký tvar. Ostro odsadené telo s dnom vtiahnutým dovnútra je nepatrne zaoblené. Povrch zdobia tri pásy vodorovných rýh. Priestor medzi nimi vyplňajú skupiny šikmých a oválnych jamiek. Blízky nález sa vyskytol v hrobe 11 na lokalite Třebešov, kde bol datovaný do I. alebo II. sliezkoplatenického stupňa (Vokolek 1966, 88, tab. II: 2).

Ďalšie dve šálky sú nižšie a majú vyvážený horizontálny i vertikálny rozmer. Výzdobu tvorí niekoľko pásov vodorovných rýh (tab. L: 1), medzi ktorými sú umiestnené skupiny drobných jamiek a ucho prevyšujúce okraj je pokryté zvislými ryhami (tab. XLVI: 8). Na východočeskom pohrebisku Skalice bol tento tvar v hrobe 13/1964 datovaný do stupňa Ia sliezkoplatenickej kultúry (Vokolek 2002, 154, tab. 137: 4). V rovnakom časovom horizonte bol zastúpený i na moravských nekropolách Slatinky v hrobe 50 (Nekvasil 1970, 67, obr. 12: 11) a Sv. Sidonie v hrobe 4 (Dohnal 1974, 48, schema VII: E6, tab. 7: 2; 1977, 146, č. 679). J. Nekvasil (1970, 31, obr. 3: 17) začlenil podobný nález na pohrebisku Určice v hrobe 38 do III. fázy a označil ako variant d.

Štvrtá šálka väčších rozmerov (tab. XLVIII: 8) má hrdlo ostro odsadené od mierne zaobleného tela a dno vtiahnuté dovnútra. Vysoko nad okraj vystupuje žliabkované ucho. Nad lomom sú situované striedajúce sa skupiny jamiek a šrafovaných trojuholníčkov. Pod uchom sa nachádza väčšia jamka a nad ňou dve vodorovné ryhy.

Ďalšie tri šálky sú menšie a nezdobené (tab. LVII: 8, LX: 8). Okraj mohol byť zvlnený (tab. XLVI: 7). Najbližší tvar sa objavil v hrobe 4/1981 na sliezkoplatenickej lokalite Kostelec n. Orł. (Vokolek 1999, 73, tab. 41: 13). V Moravičanoch bol registrovaný v halštatskom hrobe 31 (Nekvasil 1982, 23, tab. 10: 8).

Ôsma nádobka (tab. LXII: 8) je menších rozmerov a predstavuje miskovitý tvar s dnom vtiahnutým dovnútra. Ucho chýba. Lom zdobí rad vetvičiek, ktorý z oboch strán ohraničuje pás vodorovných rýh.

Deviata šálka miskovitého tvaru (tab. LXXV: 4) je pretiahnutá vertikálnym smerom. Dno má vtiahnuté dovnútra a vysoké telo kónické. Hrdlo zdobia dve vodorovné ryhy, nad ktorými sú situované skupiny vpichov. Pod hrdlom je ďalší pás vodorovných rýh lemovaný skupinami krátkych a zvislých ryžiek. Dolnú časť tela zdobia dva pásy vodorovných rýh. Analogické tvary sa v priestore východočeskej skupiny lužickej kultúry objavovali v hroboch s inventárom I. stupňa (Ia) sliezkoplatenickej kultúry na lokalitách Dobřenice, Třebešov /hroby 85 a NM38/ (Vokolek 1966, 88, tab. XXIX: 8, XLIV: 5; 1999, 54, tab. 20: 12), Černá /hrob A/52/, Dobrá Voda, Ostroměř /hroby 17, 95, 99/ a Skalice /hrob z roku 1916, 43/1912 / (Vokolek 1965a, 36, obr. 20: 4; 1999a, 35, 43, tab. 10: 4, 53: 2, 56: 8b, 63: 23; Vokolek 2002, tab. 14: 1; 148, tab. 9: 6). Na Morave boli zastúpené i v mladšej fáze (Ib), ako to dokladá hrob 99 na pohrebisku v Domamysliciach (Nekvasil 1970, 58, obr. 5: 15).

Analogické tvary na príbuzných sliezkoplatenických pohrebiskách vo východných Čechách, Morave a Poľsku ukazujú na najväčší výskyt týchto nálezov v stupňoch Ia a Ib. Do tohto časového horizontu zaraďujem analyzovaný variant š4. Tektonikou tela je príbuzný s predchádzajúcim variantom š3. Líši sa len mierne zaobleným lomom. Oba boli datované do

rovnakého časového obdobia. V. Vokolek radí tento tvar do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 20).

Variant š5 – *Profilované šálky s výrazne oblou výduťou, von vyhnutý a zaoblený okraj, ktorý môže vybiehať v jazykovité výčnelky, kónické až mierne zaoblené telo, rovné alebo dovnútra vtiahnuté dno, ucho vytiahnuté nad okraj, nezdobený povrch, prípadne rytá alebo žliabkovaná výzdoba, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Nymburk), Svijany (obr. 29: 12, 13)*

Variant je na pohrebisku Březina zastúpený šiestimi šálkami. Prvá z hrobu XVIII (tab. VI: 7) má miernu profiláciu. Ide o nízky a široký tvar. Hrdlo je mierne prehnuté a dno vtiahnuté dovnútra. Okraj zdobia skupiny krátkych a zvislých rýh. Na spodnej časti hrdla a výduti sú dve vodorovné ryhy, pod ktorými sú umiestnené skupiny šrafovaných trojuholníkov bez základne.

V hrobe IV sa zachovali dve šálky v podobe väčšieho črepu. Zreteľná je plynulá esovitá profilácia, zaoblená výduť, kónické telo a nábeh na rovné dno. Spodnou časťou prehnutého hrdla prechádza pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú zväzky zvislých rýh (tab. II: 1). Uprostred pásu je umiestnený malý pupček (tab. II: 2)

Menší črep šálky z hrobu VI (tab. IV: 2) má hranený okraj a esovitú profiláciu.

Šálku z hrobu XIX (tab. VII: 9) charakterizuje vyvážený horizontálny i vertikálny rozmer. Pôvodne mala jedno ucho. Spodnou časťou hrdla prechádzajú dve vodorovné ryhy. Pod nimi je v strede nádoby situovaná väčšia jamka olemovaná drobnými jamkami. Vytvára tzv. „slnečný motív“, ktorý je z oboch strán ohraničený zväzkami šikmých rýh. Voľný priestor vyplňajú pásy prevrátených trojuholníkov. V ich vnútornej časti sa nachádzajú ďalšie a menšie trojuholníky. Podobný tvar, no bez motívu slniečka, sa vyskytol na pohrebisku Moravičany v hrobe 6 zaradenom do halštatského obdobia (Nekvasil 1982, 13, tab. 3: 7).

Šálka z hrobu XXXIV (tab. XI: 2) je skôr menšia a výrazne esovite profilovaná. Predstavuje miskovitý tvar. Spodnou časťou hrdla prechádza pás zložený z dvoch rýh olemovaný malými jamkami. Na dvoch miestach výdute na nachádza pás polooblúčikov z oboch strán ohraničený väčšími jamkami. Voľný priestor vyplňajú zväzky zvislých rýh, pričom z jednej strany tieto zväzky zdobia vertikálne umiestnený rad malých jamiek.

V Soveniciach (okr. Nymburk) sa vyskytla jedna šálka v hrobe IX (tab. XXIII: 10). Predstavuje mierne profilovaný a miskovitý tvar, pričom horizontálny a vertikálny rozmer je vyrovnaný. Telo je vysoké a kónické s rovným dnom. Hrobový inventár posúva nádobku do stupňa IIB lužickej kultúry.

Z nálezového inventára pohrebiska vo Svijanoch pochádza šesť šálok tohto variantu. Prvá (tab. LXI: 3) je menšia a v tomto prípade prevláda horizontálny rozmer. Hrdlo zdobia pás vodorovných rýh. Celá výduť je zvislo žliabkovaná a pod uchom sú umiestnené dve malé jamky. Podobné nádoby boli v sliezskoplatěnickej stupni Ib doložené na východočeských lokalitách Dobřenice v hrobe 2/1907 a Ředice v hrobe z roku 1920 (Vokolek 1999, 54, tab. 3: 2; 145, tab. 114: 20). V poľskom prostredí sa blízka analógia vyskytla v hrobe I na pohrebisku Kuklice s datovaním do IV. periódy doby bronzovej (Jankowska 1967, ryc. 5: e).

Torzo ďalšej šálky (tab. LXI: 5) predstavuje nízky a široký tvar. Telo je nepatrne zaoblené dno vtiahnuté dovnútra. Lom zdobia dve vodorovné žliabky. Po oboch stranách vysoko nad okraj vytiahnutého ucha sa nachádzajú skupiny malých obdĺžnikov.

Tretia šálka (tab. LXXVIII: 8) je zo všetkých najmenšia. Krátke a mierne prehnuté hrdlo prechádza plynule do výrazne zaobleného tela s ťažiskom v dolnej polovici. Analogická nádoba sa našla v hrobe 1 s inventárom II. sliezskoplatěnickej stupňa na pohrebisku Ostroměř (Vokolek 1999a, 36, tab. 1: 6). V moravskom prostredí bola zastúpená na lokalite Sehradice v hrobe 25 (Dohnal 1974, tab. 5: 3).

Ďalšie tri šálky miskovitého tvaru sú väčšie a nezdobené (tab. LII: 7, LXII: 7). Okraj môže na dvoch miestach vybiehať v zdvojené jazykovité výčnelky (tab. LXXIII: 3). V priestore pojizerskej skupiny boli analogické nálezy pozorované v sliezskoplatěnickom stupni Ia na nekropolách Ostroměř a Podkost (Vokolek 1999a, 35, tab. 17: 19; 2003, 266, tab. 275: 5).

Variant sa od predchádzajúcich líši výrazne zaobleným lomom a esovitou profiláciou. Analógie dokladajú ich výskyt na príbuzných pohrebiskách vo východných Čechách a na Morave predovšetkým v prvom stupni sliezskoplatěnickej kultúry. Podľa V. Vokolka (2003, 35) esovitá profilácia šálok začína prevládať v stupni Ib, no je typická najmä pre staršiu fázu mladého stupňa a pretrváva aj v I. sliezskoplatěnickom stupni. V rámci analyzovaných tvarov do mladšieho obdobia sliezskoplatěnickej kultúry boli zaradené nádoby z Březiny najmä na základe mladého charakteru sprievodného materiálu v jednotlivých hroboch (stupeň Ib - hrob XXXIV, stupeň II - hroby IV, VI a XIX, stupeň III - hrob XVIII). Slnečný motív na šálke z hrobu XIX (tab. VII: 9) korešponduje s rovnakým motívom na dvojkónickej amforke s dvomi uchami variantu a6 z hrobu XXX (tab. IX: 8) v Březine, ktorá bola datovaná do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry.

Variant š6 – Šálky dvojkónického tvaru, ucho je vytiahnuté nad zaoblený okraj, lom je mierne zaoblený, rytá výzdoba alebo nezdobený povrch, v. < 11 cm, zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 29: 6)

V hrobe XV sa na pohrebisku Březina vyskytla jedna šálka (tab. V: 5). Od ostatných nádobiek tohto variantu sa líši krátkym kužeľovitým hrdlom a ústím vťahnutým dovnútra. Dolnou časťou hrdla prechádza pás zložený z dvoch vodorovných rýh. Sprievodný inventár hrobu XV relatívne presne určuje nádobku do sliezskoplatěnického stupňa Ib.

Šálka zo Soveníc (tab. XXXIII: 1) predstavuje nízky a široký tvar. Hrdlo je skôr valcovité a rovné, dno vťahnuté dovnútra a telo len mierne zaoblené. V Moravičanoch bol podobný nález v hrobe 7 zaradený do halštatského obdobia (Nekvasil 1982, 14, tab. 3: 11).

Zo Svijan pochádzajú dve šálky s lievikovite roztvoreným hrdlom, dnom vťahnutým dovnútra (tab. XLVI: 6) a povrchom zdobeným pásom vodorovných rýh (tab. LX: 5).

Analyzovaný variant nemá početné zastúpenie na príbuzných pohrebiskách, a zároveň nepredstavuje typický tvar šálok. Má nepatrne až mierne zaoblený lom, čo dokladá istú podobnosť s profilovanými šálkami s mierne zaobleným lomom variantu š4, s datovaním do sliezskoplatěnického stupňa I. Do uvedeného horizontu patrí aj analyzovaný variant š6.

Variant š7 – Kónické šálky, neprehnuté alebo mierne zaoblené telo, ucho vytiahnuté nad okraj, dno rovné alebo vťahnuté dovnútra, zaoblený okraj, ktorý môže vybiehať do podoby jazykovitých výčnelkov, nezdobený povrch, prípadne rytá výzdoba, v. < 11 cm, pr. ústia > š., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 29: 9)

Z Březiny pochádza päť exemplárov analyzovaného variantu. Šálka z hrobu VI (tab. IV: 4) má telo kónické, dno rovné a ucho s časťou tela chýbajú. Analogický tvar bol doložený v hrobe 17 na lokalite Ptení s datovaním do stupňov Ib-II sliezskoplatěnickej kultúry (Vích 2003, 42, tab. 6: 4).

Prvá šálka z hrobu XXXIII (tab. X: 6) je menšia a má vyvážený horizontálny i vertikálny rozmer. Ako jediná zo šálok tohto variantu má rovno zrezaný okraj. Okraj vybieha na dvoch miestach v jazykovité výčnelky. V moravskom prostredí sa podobná nádobka objavila na pohrebisku Určice v hrobe 261 datovanom do staršej časti konečného stupňa stredného (sliezskeho) obdobia (Nekvasil 1970, 74, obr. 13: 18).

Dve menšie šálky z hrobu XXXIII (tab. X: 7, 9) majú mierne zaoblené steny a dno vťahnuté dovnútra. V Moravičanoch boli blízke nálezy v hroboch 84, 521 a 770 zaradené do starolužického obdobia (Nekvasil 1982, 41, tab. 26: 2; 157, tab. 145: 6; 215, tab. 206: 9).

Šálka z hrobu XXXIV (tab. XI: 5) je spomedzi ostatných nádobiek variantu najnižšia, a zároveň pretiahnutá horizontálnym smerom. Má neprehnuté steny, rovné dno a stredom tela prechádza pás vodorovných rýh.

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) je variant zastúpený jedným nálezom (tab. XLV: 2). Šálka má nepatrne zaoblené steny, dno vtiahnuté dovnútra a hrubé ucho je mierne vytiahnuté nad okraj.

Z nálezového inventára pohrebiska vo Svijanoch je známych päť šálok variantu. Dve (tab. LIII: 5, LXXIX: 4) sú tvarom takmer identické. Obe majú mierne zaoblené steny a dno vtiahnuté dovnútra. Na pohrebiskách východočeskej skupiny lužickej kultúry boli analogické nádoby zastúpené v sliezskoplatěnickom stupni I: Černá v hrobe 1/1953 a Skalice v hrobe 9/1912 (Vokolek 1965a, 36, obr. 21: 9; 2002, 147, tab. 2: 7). Relatívne častý bol ich výskyt na moravských nekropolách v lužickom i sliezskoplatěnickom horizonte: Moravičany v hrobach 698, 963 a 974 (Nekvasil 1982, 196, tab. 183: 4; 266, tab. 260: 11; 272, tab. 265: 5) a Vlachovice v hrobach 77 a 112a (Dohnal 1974, schema VII: C3, tab. 4: 7; Dohnal 1977, 151, č. 772). V hornosliezskom prostredí bol tento tvar pozorovaný na lokalite Czarnowasy (Gedl 1962, 44, tab. XXX: 12).

Ďalšie tri šálky spája okraj vybiehajúci v jazykovité výčnelky a dno rovné (tab. LXXIII: 5) alebo vtiahnuté dovnútra (tab. LXXVI: 6, 10). V moravskom prostredí na lokalite Horka bol tento tvar v hrobe B/I zaradený do III. a IV. fázy (Nekvasil 1970, 32, obr. 3: 30). V Moravičanoch sa našiel medzi inventárom halštatského obdobia hrobu 2 (Nekvasil 1982, 11, tab. 1: 17). V poľskom Sliezsku tvoril typickú náplň V. periódy doby bronzovej na lokalitách Gadzowice a Wiechowice (Gedl 1962, tab. V: 3; IX: 16).

Variant predstavuje jeden z najbežnejších typov šálok v prostredí lužických popolnicových polí. V. Vokolek (2003, 45) kladie ich najväčší výskyt do staršej fázy stredného lužického stupňa. V prípade analyzovaného variantu nejde o klasický kónický tvar, pretože má mierne zaoblené steny. Blízke nálezy prechádzali na pohrebiskách vo východných Čechách, Morave a v Poľsku celým vývojom lužickej i sliezskoplatěnickej kultúry. Pozoruhodnou skutočnosťou je, že tieto tvary sa na lužických nekropolách vyskytovali predovšetkým v Poľsku a na Morave, kým vo východočeskom prostredí skôr na sliezskoplatěnických. Podľa J. Hraly (1973, 69) je hlavným chronologickým vodítkom tohto tvaru šálok postupne sa prevyšujúce ucho nad okraj, čo je typické predovšetkým pre neskorobronzové exempláre (tiež Plesl 1961, 49). Na základe týchto skutočností, ako aj najväčšieho výskytu podobných nádobiek v stupni Ib vo východných Čechách, zaradujem variant š7 do uvedeného časového horizontu. V každom prípade nejde o veľmi spoľahlivý datovací materiál, takže toto zaradenie je skôr rámcové a orientačné. V jeho prospech však svedčí mladý charakter nálezového materiálu pohrebiska Březina (stupeň Ib - hroby XXXIII a XXXIV, stupeň II - hrob VI).

Variant š8 – *Vyššia šálka kónického tvaru so zatiahnutým ústím, zaoblený okraj, dno rovné alebo vtiahnuté dovnútra, ucho prevyšuje okraj, nezdobený povrch, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 29: 11)*

Na pohrebisku Březina sa vyskytla jedna šálka v hrobe XII (tab. IV: 6). Zachovala sa v podobe väčšieho črepu a má nábeh na rovné dno. Analogické nádoby sa v období neskoršej doby bronzovej vyskytovali na pohrebiskách vo východných Čechách /Dobřenice - hrob 12/1907, Ředice/, Morave /Moravičany - hrob 31/ a poľskom Sliezsku (Gedl 1962, obr. 2: e, tab. XXV: 10; Nekvasil 1982, 23, tab. 10: 11; Vokolek 1999, 54, tab. 6: 14; 145, tab. 121: 22). Analyzovaná šálka sa v hrobe XII vyskytla spolu s nádobkou, ktorá sa nezachovala (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob XII: č. 8). Išlo o amforku zdobenú na výduti zvislými

a prerušovanými ryhami, podobnými odtlačkom ozubeného kolieska. Je analogická k amforke zo Svijan (tab. LVII: 6). Táto bola zaradená do variantu a9 a stupňa Ib.

Šálka (tab. XXXIX: 1) zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) je vysoká a výrazne pretiahnutá vertikálnym smerom. Má rovné dno, pričom veľké ucho nepatrne prevyšuje ústie.

Zo Svijan sú známe dve šálky (tab. L: 9, 11). Obe majú dno vtiahnuté dovnútra. V jednom prípade bolo doložené žliabkované ucho (tab. L: 11). Z bezprostredného okolia pochádza podobný nález z hrobu 11/59 v Podolí-Kruzích (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 15: 4). Vo východných Čechách bol zastúpený na sliezskoplatěnických lokalitách Dobřenice v hrobe 18/1907 a Dražkovice (Vokolek 1999, 54, tab. 8: 15; 56, tab. 24: 8). Moravské prostredie prišlo hojnému výskytu tohoto tvaru predovšetkým v halštatskom období: Horka v hrobe B/V, Moravičany v hrobach 114 a 540, Sehradice v hrobe 102 a Tichov v hrobe 11 (Dohnal 1977, 133, č. 448; 149, č. 733; Nekvasil 1982, 52, tab. 36: 3; 163, tab. 152: 9; 1970, 60, obr. 6: 19).

Analyzovaný variant patrí do okruhu neprofilovaných a kónických šálok. Podobne ako predchádzajúci variant kónickej šálky s mierne zaoblenými stenami š7, ho zaraďujem do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry. Dovnútra zatiahnuté ústie je prvok, ktorý pripúšťa aj mladšie časové zaradenie. Neprehliadnuteľná je najmä skutočnosť, že podobne ako v predchádzajúcom prípade je datovanie len rámcové a orientačné, pričom oba varianty nie sú chronologicky citlivé.

Variant š9 – *Pologul'ovitě šálky, ucho vyťahnuté vysoko nad okraj, vyvážený horizontálny i vertikálny rozmer, v. < 11 cm, pr. ústia > v., zastúpenie: Březina, Koryta, Sovenice (okr. Nymburk), Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 29: 7)*

Na pohrebisku Březina sa vyskytlo osem šálok variantu. Prvá z hrobu V (tab. III: 4) sa zachovala v podobe menšieho črepu. Podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti išlo pôvodne o nádobku pôvodne srdcovite stlačeného tvaru s uchom nad okraj (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob V: č. 5). Nálezový inventár ju zaraďuje do II. stupňa sliezskoplatěnického.

Šálka z hrobu XVIII (tab. VI: 6) má zaoblený okraj a dno vtiahnuté dovnútra. Na Morave boli tieto tvary v halštatskom období zastúpené na pohrebiskách Domaželice a Moravičany v hrobach 109 a 1071 (Dohnal 1977, 110, č. 53; Nekvasil 1982, 50, tab. 34: 2; 309, tab. 291: 6). V poľskom prostredí sa v V. perióde doby bronzovej objavili vo Wojnowiciach, Czarnowasoch, Sobótce v hrobe XIII a Kościeliskach v hrobe 1 (Gedl 1962, tab. XV: 6; XXVIII: 9, 17; Chudzicki 1959, ryc. 7: g; Tomczak 1984, ryc. 3: d). Sprievodný materiál umožňuje bližšie časové zaradenie do III. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry.

Čriepok šálky z hrobu XXI (tab. VIII: 7) sa vyznačuje smerom dovnútra zrezaným a hraneným okrajom. Podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti išlo pôvodne o nádobku pologul'ovitěho, stlačeného tvaru s malým, dovnútra vtláčeným dnom a s uchom nad okraj vyčnievajúcim. V blízkosti ucha vybiehal okraj v dva menšie laloky (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob XXI: č. 1). Hrobový materiál datuje keramický zlomok do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry.

Šálky z hrobov XXIX (tab. VIII: 5), XXX (tab. IX: 6) a XXXIV (tab. XI: 6) majú zaoblený okraj a rovné dno. Podobná nádobka v hrobe 909 na pohrebisku Moravičany bola začlenená do halštatského obdobia. Blízke nálezy sa objavili na moravských nekropolách Kostelec u Hol. (Dohnal 1977, 122, č. 276) a Vlachovice v hrobach 127c a 375 (Dohnal 1977, 153, č. 800; 1974, schema VII: H2, tab. 12: 4). V poľskom Sliezsku boli vo IV. perióde doby bronzovej pozorované na lokalitách Kietrz v hrobach 528 a 1152 a Ziemnice Male v hrobe 11 (Gedl 1989, tab. LXIX: 2, XV: 10; 1962, tab. XXVII: 13). Sprievodný materiál hrobov je charakteristický pre sliezskoplatěnický stupeň I.

Ďalšie dve šálky spája dovnútra vtiahnuté dno. Okraj je rovno zrezaný (tab. XII: 4) alebo zaoblený so srdcovite stlačeným uchom (tab. XIII: 6). Analogické nádoby sa našli

v poľskom prostredí na lokalitách Boguchwałów, Dzierżysław a Kietrz v hrobach 534 a 745 s datovaním do V. periódy doby bronzovej (Gedl 1962, tab. III: 10, 18; 1989, tab. XVI: 16, XXXVIII: 5).

Variant je v Koryte zastúpený dvomi šálkami (tab. XV: 1, 3). Do lužického stupňa IIb boli analogické nádoby datované na východočeských pohrebiskách Běstovice v hrobe 1, Jaroměř a Sopřeč (Vokolek 2003, 61, tab. 1: 8; 117, tab. 85: 10; 312, tab. 333: 3). Na Morave a českom Sliezsku boli zastúpené výlučne v halštatskom období, ako to dokladajú nekropoly Moravičany /hroby 532, 1103/ a Opava-Kateřinky /hrob 8/ (Juchelka 2009, 97, obr. 5: 12; Nekvasil 1982, 160, tab. 150: 3; 321, tab. 297: 11). Blízky nález som našla aj v severozápadočeskom prostredí na lokalite Libochovany v hrobe 20 datovanom do stupňa HB (Plesl 1961, 23, tab. XIII: 9). Celkový charakter pohrebiska v Koryte umožňuje oba nálezy zaradiť do stredného stupňa lužickej kultúry.

Na pohrebisku Sovenice (okr. Nymburk) sa našiel črepový materiál dvoch šálok v nálezových celkoch VIII (tab. XXII: 4) a X (tab. XX: 7). Hrobový inventár ich priraduje do stredného lužického stupňa.

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) pochádza šesť šálok tohoto variantu (tab. XXXII: 9, XXXIV: 4, XXXVI: 6, 8, 12, XLV: 4). Základná tektonika i veľkosť nádoby sa zhoduje s ďalšími dvomi analyzovanými šálkami zo Svijan (tab. LXXIII: 7, 9). V Moravičanoch boli blízke nálezy zaradené do starolužického /hrob 508/ i halštatského /hroby 1107, 1164/ obdobia (Nekvasil 1982, 154, 324, 349, tab. 143: 8, 303: 11, 320: 13). Vyskytovali sa i na ďalších moravských lokalitách v Sehradiciach a Vlachoviciach v hrobe 370 (Dohnal 1977, 143, č. 622; 1974, tab. 11: 3). J. Nekvasil (1975, 325, 327, obr. 13: 9) zaradil tento tvar na pohrebisku Rájec v hrobe 55 do starého lužického obdobia. V Kostelci bol v hrobe 17 začlenený do I. fázy (Nekvasil 1970, 32, obr. 3: 28). Na východočeských nekropolách tvorili analogické šálky súčasť hrobových celkov stredného lužického stupňa: Kunětice, Libenice v hrobe 14 a Lháň v hrobe 18 (Vokolek 2003, 157, tab. 139: 18; 170, tab. 151: 16; 166, tab. 142: 28). V Poľsku boli doložené na nekropolách Branice, Dzierżysław, Kietrz v hrobach 469, 528, 566, 931, 1078 a Zbrojewsko v hrobe 545 datovanom do mladšej fázy /HA2-HB/ (Gedl 1962, tab. IV: 16, 21, 29; 1989, tab. II: 9, XV: 9, XXIX: 11, LVI: 8, LXVI: 4; 1999, 54, tab. XVI: 11).

Z nálezového inventára pohrebiska vo Svijanoch sa zachovalo 15 exemplárov variantu. Dve šálky majú zaoblený okraj a rovné dno (tab. L: 5). Okraj môže vybiehať na dvoch miestach v dvojicu výčnelkov (tab. L: 3).

Ďalších osem šálok (tab. L: 10, LII: 3, LIII: 6, LX: 10, LXI: 6, LXXI: 8, LXXIV: 5, 9) má približne rovnakú veľkosť a tvar, zaoblený okraj, rovné dno a ucho vysoko vytiahnuté nad ústie. V priestore východočeskej skupiny lužickej kultúry bol tento tvar zastúpený na sliezskoplatěnických pohrebiskách Chudonice v hrobe A a Nová Ves u Bakova (Vokolek 1999, 69, tab. 32: 7, 61: 6). Jeho početný výskyt bol v neskorej dobe bronzovej zaznamenaný predovšetkým na Morave: Domaželice, Kelč „Suchá hůra“, Milotice, Míškovice, Moravičany v hrobe 976, Sehradice v hrobe 123, Vlachovice v hrobe 123 a Ptení v hrobe 11 (Dohnal 1974, tab. 15: 11; 1977, 135, č. 484; 141, č. 584, 110, č. 51; 117, č. 171; 123, č. 299; 123, č. 305, 152, č. 786; Nekvasil 1982, 272, tab. 265: 18; Vích 2003, 42, tab. 5: 4). J. Nekvasil (1970, 34, obr. 3: 34) zaradil blízky nález na lokalite Určice v hrobe 118 do IV. fázy.

Tri analyzované šálky (tab. LVII: 7, LXX: 1, LXXIV: 8) majú menšie rozmery s dnom vtiahnutým dovnútra. Podobné nádoby som na východočeských nekropolách registrovala v sliezskoplatěnickom období: Černá v hrobe A/52 a Dobřenice v hrobe 12/1907 (Vokolek 1965a, 36, obr. 21: 4; 1999, 54, tab. 6: 12, 19: 3). V poľskom Sliezsku bol tento tvar rozšírený v V. perióde doby bronzovej (Gedl 1962, 25, obr. 3: b).

Analýza ukázala, že variant nie je chronologicky citlivý. Početné analogické tvary boli značne rozšírené v prostredí lužickej, no predovšetkým sliezskoplatěnickej kultúry na

pohrebiskách vo východných, severozápadných Čechách, Morave a Poľsku. Typovo-chronologická schéma kladie tieto nádoby do sliezskoplatěnických stupňov Ia (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 10) a III (Venclová (ed.) et al. 2008, obr. 48: 15). V každom prípade ide o značne frekventovaný tvar, ktorý sa sporadicky vyskytoval aj na lužických nekropolách. Podľa M. Gedla (1962, 44) boli pologuľovité šálky v poľskom Sliezsku rozšírené od IV. periódy doby bronzovej až po dobu laténsku. Niektoré nádoby z Koryty, Soveníc (okr. Nymburk) a Březiny umožňujú hrobový inventár presnejšie časovo zaradiť.

Variant š10 – *Pologuľovité šálky s dovnútra zatiahnutým ústím, vyvážený horizontálny i vertikálny rozmer, zaoblený okraj, ucho vyťahnuté vysoko nad okraj, nezdobený povrch alebo jamky na tele, hrubé ryhy, prípadne plastická páska, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Nymburk), Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 29: 14)*

Na pohrebisku Březina sa vyskytla jedna šálka variantu v hrobe XVIII (tab. VI: 5). Predstavuje skôr štíhlejší tvar s rovným dnom a prísnu symetriou. Základný tvar tela sa zhoduje s ďalšou analyzovanou šálkou zo Svijan (tab. LXXVIII: 6). Vo východočeskom prostredí boli podobné nádoby doložené na sliezskoplatěnických lokalitách Hoříněves, Kunětice v hrobe 5/1941, Ředice (Vokolek 1999, 62, tab. 29: 9; 85, tab. 58: 5; 145, tab. 114: 21) a Skalice v hrobe XVII/1952 (Vokolek 2002, 40, tab. 58: 17). V Kietrzy sa tento tvar objavil v hrobe 514 s datovaním do V. periódy doby bronzovej (Gedl 1989, tab. XI: 3).

Na pohrebisku Sovenice (okr. Nymburk) je variant zastúpený iba jedným exemplárom v hrobe VII (tab. XXI: 6). Zachoval sa v podobe väčšieho črepu. Hrobový inventár ho zaraďuje do stupňa IIb lužickej kultúry.

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) pochádza päť šálok. Prvá (tab. XXXVIII: 7) je väčšia a hrubšia. Vyznačuje sa veľkým rovným dnom a malým uchom vychádzajúcim priamo z okraja. Povrch zdobia široké, zvislé a nepravidelné ryhy. Podobný nález bol doložený na lužickom pohrebisku Kunětice (Vokolek 2003, tab. 141: 13). V tomto prípade pôjde najskôr o starší tvar náležiaci lužickej kultúre. Svedčí o tom ucho neprevyšujúce okraj a telo zdobené širokými a nepravidelnými ryhami. Takto zdrsnený povrch sa vyskytoval na hrncoch variantov H3, 5 (tab. XVIII: 7, XXV: 7) a mís M2, 5 (tab. XXIV: 1, 6, LXXVII: 9) s datovaním do lužického stupňa IIb. Do uvedeného horizontu môže byť zaradená aj analyzovaná nádobka.

Ďalšie tri šálky majú rovné (tab. XXXIV: 6, 10) alebo dovnútra vtiahnuté dno (tab. XXXIV: 12), pričom horizontálny rozmer prevláda. V Opatoviciach n. L. bol tento tvar doložený v hrobe 24 s inventárom III. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (Vokolek 1999, 94, tab. 71: 11). V severozápadných Čechách sa našiel na lokalite Děčín-Podmokly (Bouzek - Koutecký 2000, tab. 14: 40). Na moravských nekropolách bol registrovaný výlučne v halštatských nálezových celkoch: Blazice v hrobe 38, Gottwaldov-Prštné v hrobe 7 a Moravičany v hrobe 1024 (Dohnal 1974, tab. 18: 9; 1977, 13, 160, č. 930; Nekvasil 1982, 294, tab. 280: 7). Podľa M. Gedla (1962, 44, tab. XXIX: 4) boli blízke nálezy v poľskom Sliezsku rozšírené od IV. periódy doby bronzovej až po dobu laténsku (napr. Domaradz).

Poslednú šálku (tab. XXXVI: 10) charakterizuje súdkovitý tvar. Veľké dno je rovné a väčšia časť vysoko na tele situovaného ucha chýba.

Vo Svijanoch je známych desať šálok variantu. Prvá (tab. LVII: 11) je väčšia a hrubostenná. Charakterizuje ju súdkovitý tvar, rovné dno a plastická páska umiestnená pod okrajom. Analogické nádoby sa vyskytli na sliezskoplatěnických lokalitách Jeníkovice a Rosice n. L. (Vokolek 1999, 70, tab. 40: 1; 131, tab. 108: 3).

Ďalšie dve šálky sú zdobené jamkami v strednej časti tela (tab. LXXIV: 3, LXXIX: 3).

Dve analyzované šálky variantu zo Svijan majú rovné dno (LXXIV: 6), ktoré môže byť z vnútornej strany mierne vypuklé (tab. LV: 10). Častý bol tento tvar predovšetkým na

Morave. V Moravičanoch patril v hrobe 57 do halštatského obdobia (Nekvasil 1982, 32, tab. 18: 5) a v Slatinkách v hrobe 51 do staršej časti konečného stupňa stredného (sliezskeho) obdobia (Nekvasil 1970, 67, obr. 12: 14).

Ďalšie štyri šálky spája dovnútra vtiahnuté dno (tab. LXI: 10, LXX: 11, LXXVIII: 10, LXXIX: 1). V moravskom prostredí sa analogické nádoby objavovali v halštatskom období na pohrebiskách Blazice v hrobe 57 a Moravičany v hrobe 311 (Dohnal 1977, 13, 162, č. 956; Nekvasil 1982, 106, tab. 99: 9). J. Nekvasil (1970, 70, obr. 11: 27) zaradil tento tvar na lokalite Tišnov v hrobe 18 do staršej časti konečného stupňa stredného (sliezskeho) obdobia. Pozorovaný bol tiež na lokalitách vo východných Čechách /Dobřenice v hrobe 1/1907/ a Poľsku /Grobniki/ (Gedl 1962, tab. IX: 3; Vokolek 1999, 54, tab. 2: 10).

Analýza ukázala, že ide o značne frekventovaný a rozšírený variant predovšetkým v mladších stupňoch sliezskoplatenickej kultúry a halštatskom období. Nepochybne završuje vývoj neprofilovaných šálok a nadväzuje na kónické tvary so zaoblenými stenami, ako aj pologuľovité nádoby. Korešpondujú s veľkými misami M5 a miskami m5 so zatiahnutým ústím, ktoré boli rámcovo zaradené do III. stupňa sliezskoplatenickej kultúry, pričom ich vývoj pokračoval až do doby laténskej. V poľskom prostredí boli tieto tvary rozšírené od V. periódy doby bronzovej až po včasnú dobu halštatskú (Gedl 1962, 44-45).

Variant š11 – *Nízke a široké šálky pologuľovitého tvaru, zaoblený okraj, dno vtiahnuté dovnútra, ucho je vytiahnuté vysoko nad okraj, nezdobený povrch, prípadne jamky na tele, okraj môže vybiehať v jazykovité výčnelky, v. < 11 cm, pr. ústia > v., zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 29: 10)*

Na pohrebisku Březina sa variant vyskytol v hrobe XXX (tab. IX: 7). Dno je len nepatrne vtiahnuté dovnútra a okraj vybieha na dvoch miestach v jazykovité výčnelky. Blízke nálezy boli doložené na hornosliezskych lokalitách Boguchwałów, Czarków a Opole-Nowa Wieś Królewska v V. perióde doby bronzovej (Gedl 1962, tab. II: 10, III: 9, XXXIII: 14).

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) pochádza jedna šálka (tab. XXXIV: 8).

Na pohrebisku Svijany je variant zastúpený až desiatimi exemplármi (tab. L: 4, 6, 8, LI: 8, LV: 11, LVII: 10, 12, 13, LX: 4, LXXIX: 2). Podobný tvar sa vyskytol v Sehradiciach na Morave v hrobe 63 (Dohnal 1977, 138, č. 522). J. Nekvasil (1970, 60, obr. 7: 17) zaradil hrob C/XXVII s týmto tvarom v Horke do celého konečného stupňa stredného (sliezskeho) obdobia. Dve analyzované šálky vybočujú z rámca variantu zaobleným dnom (tab. L: 8) a výzdobou pozostávajúcou z malých jamiek pod uchami (tab. LXXIX: 2).

Analyzované nádoby sú tvarom takmer totožné s variantom šálky pologuľovitého tvaru š9, ktorý nemá veľkú chronologickú platnosť. Nádoby sa od neho líšia nízkym a horizontálne pretiahnutým telom. Podobné tvary sa objavovali na lokalitách vo východných Čechách, Morave a Poľsku. Na rozdiel od variantu š9, tento bude možné rámcovo zaradiť do stupňa Ib sliezskoplatenickej kultúry, aj keď nie je vylúčené ani mladšie časové určenie. Východiskom bol na jednej strane blízky nález z Horky na Morave a na druhej typovo-chronologická schéma V. Vokolka, ktorá kladie nízky a široký tvar pologuľovitej nádoby do druhého stupňa neskorej doby bronzovej (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 17). Toto časové určenie podporuje aj sprievodný inventár z Březiny, charakteristický pre I. stupeň sliezskoplatenickej kultúry.

Variant š12 – *Nízka a široká šálka so zatiahnutým ústím, ucho prevyšuje ústie, zaoblený okraj, dno vtiahnuté dovnútra, nezdobený povrch, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Březina, Svijany (obr. 29: 15)*

Na pohrebisku Březina sa vyskytla jedna väčšia šálka tohto variantu (tab. XIII: 7). Zachovala sa torzovite. Dolná časť tela je kónická a dno má nábeh na prehnutie dovnútra.

Zo Svijan pochádza päť šálok. Prvá (tab. LXXVI: 8) má ako jediná rovné dno.

Druhá šálka s rovno zrezaným okrajom (tab. LXXVI: 5) patrí k najmenším v rámci variantu. V Moravičanoch sa analogické nálezy vyskytli v halštatských hrobách 36, 65 a 103 (Nekvasil 1982, 25, tab. 13: 15; 34, tab. 20: 6; 48, tab. 33: 5).

Ďalšie tri šálky (tab. L: 2, LXIII: 5, LXX: 10) spája predovšetkým zaoblený okraj a výrazne dovnútra vtiahnuté dno. Podobný tvar bol doložený na sliezskoplatěnickej lokalite Skalice v hrobe 15/1936-J (Vokolek 2002, 29, tab. 38: 11). Na moravskom pohrebisku Blazice tvoril v hrobe 44 súčasť keramiky halštatského stupňa (Dohnal 1977, 13, 161, č. 942).

Prevaha analogických tvarov zaradených do halštatského obdobia dokladá časové prelínanie s variantom š10. Líši sa od neho nízkym telom, ktoré je značne pretiahnuté horizontálnym smerom.

5. 15. Džbánky

Džbánky patria k jemnej keramickej triede. Morfológiou tela sú blízke šálkam, no tu je viac zvýraznená vertikálna stavba tela a vyššie hrdlo. Kopírujú veľké džbány, pričom ich výška nepresahuje 110 mm. Z nálezového inventára štyroch analyzovaných pohrebísk (Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany; Svijanský Újezd) je známych šesť malých džbánok. Najviac ich bolo doložených v Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (12 kusov). Prevažovali nádoby s ostro oddeleným hrdlom a zaobleným telom, no nechýbala ani plynulá profilácia, rytá i žliabkovaná výzdoba, ako aj pupčekmi zdobená výduť. K základným kritériám zaradenia džbánok do jednotlivých variantov (dž1-6) patrila profilácia a výzdoba (obr. 30).

Variant dž1 – *Džbánky s lievikovite roztvoreným hrdlom, ostro odsadeným dvojkónickým telom s ostrým lomom alebo pupčekmi, ucho vychádza z okraja, rovné dno, rovno zrezaný okraj, nezdobený povrch, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 30: 1, 2)*

Zo Sovenic (okr. Mladá Boleslav) pochádzajú dva nestratifikované nálezy. Prvý džbánok (tab. XXX: 9) sa vyznačuje výraznou ostrou profiláciou a prísnu symetriou. V druhom prípade lomom nádoby stlačeného tvaru (tab. XLI: 4) prechádza pás pupčkov. Podobné tvary boli celkom bežné na východočeských a moravských pohrebiskách starého i stredného lužického stupňa: Čáslav (A), Pavlovice, Platěnice, Srch a Vrbčany (Dohnal 1977, 126, č. 375; Vokolek 2003, tab. 24: 5; 257, tab. 262: 27, 339: 18; 346, tab. 380: 2). V staršej fáze stredného lužického stupňa sa objavili na nekropolách Třebovle a Úmyslovice (Vokolek 2003, 334, tab. 366: 5; 338, tab. 371: 6).

Ide o jediný variant tejto keramickej skupiny s ostro zalomenou výduťou, ktorý zároveň predstavuje najstarší tvar džbánok na analyzovaných pohrebiskách. Analógie ukazujú, že podobné nádoby sa na príbuzných pohrebiskách objavovali aj v starom stupni, no ťažisko výskytu spadá do staršej fázy stredného stupňa. Práve v tomto období sú značne rozšírené džbánky, ktoré majú ostro členené telo (Vokolek 2003, 45) alebo výzdobu pozostávajúcu z plastických výčnelkov na maximálnej výduti (Gedl 1996, 23).

Variant dž2 – *Džbánky s lievikovite roztvoreným a ostro odsadeným, výrazne zaobleným telom, ucho vychádza z okraja alebo prevyšuje ústie, zaoblený okraj, rovné dno, rytá výzdoba alebo nezdobený povrch, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijanský Újezd (obr. 30: 3)*

Variant bol doložený siedmimi exemplármi v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav). Džbánok z hrobu I (tab. XXVI: 1) je zo všetkých najmenší. Vyznačuje sa mierne prehnutou dolnou časťou tela a uchom prevyšujúcim ústie. Analogický tvar sa vyskytol na mladobronzovom pohrebisku Malá Bělá v hrobe 35 (Vokolek 2003, 228, tab. 177: 13).

Spoločný výskyt s amforou s ostro zalomenou výduťou v hrobe II kladie analyzovanú nádobku do lužického stupňa IIa.

Ďžbánok z hrobu II (tab. XXVI: 7) má vyššie, roztvorené hrdlo. Dolná časť tela je mierne zaoblená a takmer splýva s rovným dnom.

Ďalšie tri džbány majú nízky tvar s kónickou dolnou časťou tela (tab. XXXII: 2, XXXVI: 5) a uchom nepatrne prevyšujúcim okraj (tab. XXX: 2). Blízky nález sa objavil v hrobe VIII na pohrebisku Jaroměř, ktoré bolo zaradené do vyvinutejšieho stupňa lužickej kultúry v Čechách (Filip 1939, 30, obr. 8: 2).

Šiesty džbánok (tab. XXXVIII: 4) sa vyznačuje dovnútra prehnutou dolnou časťou tela. Časť ucha chýba, pričom pôvodne mohlo mierne prevyšovať ústie. Morfológická stavba ho na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka radí do mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 87: 52). Podobné tvary sa vyskytovali v lužických hrobách stupňa IIb na pohrebiskách východočeskej skupiny lužickej kultúry: Bykáň, Jaroměř v hrobe III a Poděbrady-evang. hřbitov v hrobe 1908 (Vokolek 2003, 65, tab. 22: 14; 117, tab. 87: 25; 266, tab. 272: 20).

Posledný džbánok zo Soveníc (tab. XXXVIII: 5) patrí k najväčším v rámci variantu. Výduť je zdobená zväzkami zvislých rýh. Analogické nádoby boli registrované na pohrebiskách Malá Bělá v hrobe 11/1940 a Řepov s datovaním do stupňa IIb lužickej kultúry (Vokolek 2003, tab. 226: 11; 299, tab. 314: 12).

Zo Svijanského Újezdu sú známe dva nestratifikované nálezy variantu. V prvom prípade (tab. LXXIX: 5) ide o nízky džbánok, ktorého výduť je situovaná výrazne v dolnej časti. Druhá nádoba (tab. LXXX: 3) je v porovnaní s predchádzajúcou takmer o polovicu vyššia. Zaoblený okraj má mierne von vyhnutý a hranený.

Analógie i typovo-chronologická schéma V. Vokolka jednoznačne zaraďujú tento variant do stupňa IIb východočeskej lužickej kultúry. Práve pre mladšiu fázu stredného stupňa sú typické džbány s ostro oddeleným hrdlom, zaobleným telom, zdobené skupinami rýh, no najčastejšie ich nachádzame len prosté a bez výzdoby (Vokolek 2003, 35, 45).

Variant dž3 – *Džbány s lievikoviteroztvoreným hrdlom a ostro odsadeným telom, výduť je výrazne zaoblená, hranená a zdobená zvislým žliabkovaním, dolná časť tela je prehnutá dovnútra, okraj zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený, rovné dno, pôvodne mali nádoby uchá, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 30: 4)*

Z hrobu IV na pohrebisku v Soveniciach (okr. Nymburk) pochádzajú črepy z tela väčšieho džbánu zdobeného žliabkovaním (tab. XVIII: 2).

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) je známy jeden nestratifikovaný nález variantu (tab. XXXVIII: 3). Ide o džbánok menších rozmerov. Analogický tvar sa objavil na pohrebisku Jaroměř v hrobe 2, ktorý bol zaradený do pokročilého mladolužického stupňa (Martínek 1958, 315, obr. 121: 5).

Žliabkovaná keramika je charakteristickým znakom záverečného stupňa lužickej kultúry (napr. Bouzek - Koutecký 2000, 16; Filip 1939, 40; Gedl 1962, 20, ryc. 2; Plesl 1961, 42, 43, 45; Veliačik 1983, 107). V tomto prípade bude vzhľadom na hranenú výduť a absenciu vodorovných žliabkov na ostro odsadenom hrdle najadekvátnejšie zaradenie do stupňa IIb lužickej kultúry. Rovnakými prvkami disponovali amfory variantu A4 a dvojkónické nádoby variantu dž3 so zaradením do mladšej fázy stredného stupňa.

Variant dž4 – *Džbánok esovitej profilácie, ucho prevyšuje ústie, žliabkovaná výduť, rovné dno, zaoblený a hranený okraj, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 30: 5)*

Variant pochádza z hrobu IV (tab. XXVII: 3) pohrebiska v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav). Predstavuje nízky a široký tvar. Väčšia časť ucha chýba, no pôvodne prevyšovalo ústie. Nad žliabkovanou výduťou je umiestnená ryha. Hrdlo je krátke a výrazne prehnuté. V Pojizerí sa podobná nádobka našla na pohrebisku Podolí-Kruhy v mladolužickom hrobe 2/59 (Hralová - Kaván 1970, 203, 204, obr. 8: 1). Na moravskej nekropole Ptení bol tento tvar v hrobe 17 datovaný do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry, prípadne na záver III. stupňa lužickej kultúry (Vích 2003, 42, tab. 6: 5). Zastúpený bol i v poľskom prostredí na lokalite Kietrz v hrobe 602a s datovaním do IV. periódy doby bronzovej (Gedl 1989, 20, tab. XXXIV: 1).

Analyzovaný džbánok už nemá ostrú profiláciu, ktorá je charakteristická pre lužickú kultúru. Jeho výduť je však celá žliabkovaná, čo je skôr starší znak. Podobne aj analogický tvar na pohrebisku Ptení nebol celkom časovo vyhranený. Prikláňam sa k datovaniu variantu do stupňa IIIa lužickej kultúry na základe žliabkovanej výdute. Toto časové zaradenie podporuje sprievodný inventár hrobu IV.

Variant dž5 – *Džbánok s valcovitým, pri okraji roztvoreným hrdlom, ktorý plynule prechádza do baňatej, nižšie položenej výdute, rovné dno, zaoblený okraj, pôvodne mala nádobka ucho, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 30: 6)*

Väčší džbánok (tab. XXXVIII: 6) pochádza zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Časť hrdla, ako aj ucho chýbajú. Nádobu datujem do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry. Dôvodom je nižšie položená výduť a celkom plynulá profilácia (Vích 2003, 31). V tomto období majú nádoby zároveň vyššie hrdlo (Jiráň (ed.) et al. 2008, 198). Tejto charakteristike zodpovedá analyzovaný džbánok, a preto časové zaradenie je oprávnené.

Variant dž6 – *Džbánok esovitej profilácie, zaoblená a baňatá výduť s ťažiskom výrazne v dolnej polovici, dno mierne prehnuté dovnútra, ucho prevyšuje ústie, zaoblený okraj, rytá výzdoba, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Svijany (obr. 30: 7)*

Variant sa vyskytol iba na pohrebisku vo Svijanoch (tab. LXXIII: 2). Džbánok patrí k najmenším v rámci keramickej skupiny. Pripomína hruškovitý tvar. Výduť zdobia dva pásy vodorovných rýh. Medzi nimi je umiestnený rad šrafovaných a do seba zakliesnených protiahlých trojuholníkov. Horný pás vodorovných rýh lemujú skupiny malých jamiek. Vzhľadom na výzdobu, ako aj nízko položenú a baňatú výduť datujem analyzovaný džbánok do stupňa Ib sliezskoplatěnickej kultúry. Džbány už vo všeobecnosti nepatria k výrazným tvarom v sliezskoplatěnickej kultúre, no analýza ukázala, že tieto nádoby z analyzovaných pohrebísk majú zastúpenie aj v mladšom období (varianty dž5, 6).

5. 16. Poháriky

Poháriky patria k drobným nádobkám plynulej esovitej profilácie. Pripomínajú šálky hrncovitého tvaru, no chýba im ucho a svojou vertikálnou stavbou už nie sú miskami v pravom slova zmysle (Hrala 1973, 74). Táto keramická skupina nevykazuje chronologickú citlivosť, i keď v sliezskoplatěnickej kultúre nie sú poháriky také vzácne, a bývajú i zdobené rytými ornamentmi.

Zastúpené boli na dvoch analyzovaných pohrebiskách. V Březine sa jeden miniatúrny pohárik vyskytol v hrobe XXIII (tab. VIII: 6). Krátke hrdlo je lievikovite roztvorené. Nepatrným odsadením prechádza do zaobleného tela. Z hrobu bola pôvodne vyzdvihnutá aj nádobka s vykrajovaným límcem, no nezachovala sa (viď katalóg: 31. 1. Březina, hrob XXIII: č. 6). Na druhej strane umožňuje časové zaradenie hrobu do sliezskoplatěnickej kultúry (stupňa Ib (obr. 25: 3)).

Dva poháriky boli doložené vo Svijanoch. V prvom prípade (tab. XLIX: 1) má nádobka ovoidný tvar. Ďalšia (tab LVI: 10) sa vyznačuje výrazne zaobleným telom, ktorého priemer nápadne prevyšuje priemer ústia. Podobný tvar sa našiel na poľskom pohrebisku Modzurów, datovanom do III. periódy doby bronzovej (Gedl 1962, 380, tab. XLIII: 9).

6. ĎALŠIE ARTEFAKTY Z HLINY

Na analyzovaných nekropolách sa vyskytlo ďalších 22 predmetov z hlíny, ktoré som podrobila bližšiemu skúmaniu (obr. 31: 1-6; tabela 4, graf 6). Na základe tvaru, funkcie a vyhotovenia boli rozdelené do štyroch podskupín. Najviac ich bolo doložených v Březine a Svijanoch.

6. 1. Zvláštne predmety

Na pohrebiskách lužickej a sliezskoplaténickej kultúry nachádzame aj predmety označované ako zvláštne či kultové, alebo ich súvislosť s pravekými rituálnymi obradmi je všeobecne prijímaná. V základnom tvare sa vymykajú z rámca ostatnej funerálnej keramiky. O ich skutočnej funkcii sa môže dnes už len polemizovať, pretože v praveku nebolo „profánne“ a „sakrálné“ od seba striktné odlíšené (Podolinská 2004). Vo Svijanoch sa vyskytlo päť zvláštnych predmetov (obr. 31: 1, 3, 4). J. Filip (1947, 252) zároveň uvádza na analyzovanej nekropole ďalšie predmety kultového charakteru, ktoré sa nezachovali: nádobka zvieracej podoby na nôžke s valcovitým hrdlom; pohárik na nôžke s telom lievikovite roztvoreným a nádoba pripomínajúca tvárové urny. Na jednej strane pod okrajom mala medzi uchami naznačené dvomi pupčekmi oči a medzi nimi pretiahnutý nos.

V prvom prípade ide o vaničkovitú nádobku (tab. XLVI: 9). Charakterizuje ju pretiahnutý elipsový tvar. Okraj je vytiahnutý v dva prepichnuté laloky podobne ako dno. Dolnú časť nádobky zdobia šrafované a do seba zakliesnené protiláhlé trojuholníky lemované po oboch stranách horizontálnou ryhou. Podobne aj pri dne sú krátke zvislé ryhy. V Moravičanoch bol blízky tvar (bez výzdoby) v hrobe 77 zaradený do starolužického obdobia (Nekvasil 1982, 38, tab. 24: 5). Ďalšia analogická vaničkovitá nádobka, ale bez výzdoby, sa vyskytla v mohyle 41/1927 datovanej do I. stupňa lužickej kultúry na lokalite Jeřice (Vokolek 2003, 122, tab. 92: 2). Vaničkovité nádobky boli pôvodne zavesené. Nemali žiadny praktický význam, pretože ich dutina je príliš malá. Pripomínajú dnešné kadidelnice a boli v nich asi vonné látky alebo tekutina, ktorej je prikladaná vyššia moc (Filip 1935, 103, 104; 1936-37, 56; Jisl 1965, 15). S. Górká (2000, 246, 247, 251, 252) ich považuje za predmety spojené s mágiou, pričom vo väčšine prípadov sa nachádzajú v detských hrobách alebo hrobách dieťaťa a ženy. Analýza ukázala, že tieto závesné nádobky sa väčšinou koncentrujú v staršom úseku lužickej kultúry. Nádobka zo Svijan však nepochybne bude patriť mladšiemu úseku. Svedčí o tom výzdobný motív „vlčích zubov“. Z tohto dôvodu nález rámcovo začleňujem do stupňa HB.

Ku kultovým predmetom bol priradený picí roh (tab. LIII: 8). Telo je zdobené dvomi pásmi horizontálnych rýh. Medzi nimi sa nachádza dvojité lomená línia lemovaná zväzkami šikmých rýh. Tretí pás vodorovných rýh je umiestnený tesne nad dnom. Zvláštnosťou je, že tento picí roh nemá zahrotené dno, ktoré je také typické pre tieto predmety. Roh zohrával v náboženstve vždy dôležitú úlohu ako božský atribút k vyjadreniu nadľudskej sily a symbol božského pokrmu. Už v 2. tisícročí bol vo východnom Stredomorí umiestňovaný na oltároch alebo posvätných miestach (Filip 1935, 106; 1936-37, 56). Vyskytuje sa vo všetkých oblastiach lužických popolnicových polí /Morava, Nemecko, Poľsko/ (Filip 1935). V. Podborský (1993, 377; 2006, 281) spája nálezy týchto predmetov v hrobových celkoch s existenciou zvláštnej duchovnej triedy v rámci vtedajšej spoločnosti a sám ju označuje ako

„kňazov“. Nález zaradujem do II. stupňa sliezskoplatenickej kultúry, pretože podľa V. Vokolka (1999, 15) majú picie rohy v I. stupni sliezskoplatenickej kultúry pri okraji ucho a od II. stupňa sú bez nich.

Tretí okruh zvláštnych predmetov tvoria chrastítka. Prvé (tab. XLVIII: 1) malo pôvodne vtáčiu podobu. Zachovalo sa len vlastné telo tvaru splošteného vajíčka s plastickými výčnelkami na miestach, kde bol naznačený chvost a v strede pozdĺžnych strán. Hrubou modeláciou sú naznačené krídla. Tieto predmety sa hojne objavujú v hrobách, kde mohli mať magickú funkciu (Jadczykowa 1996, 233). Symbol vtáka bol značne rozšírený od oblasti Stredomoria v celom okruhu popolnicových polí (Gediga 1958, 48-56; Vokolek 1999, 15).

Druhé chrastítko (tab. XLVIII: 2) má hruškovité telo a trojuholníkovito modelovaný koniec rukoväte. Telo je zdobené šrafovanými trojuholníkmi ohraničenými z oboch strán pásom horizontálnych rýh. Analogické tvary boli na východočeských sliezskoplatenickej pohrebiskách Černilov a Ředice zaradené do II. stupňa (Vokolek 1999, 35, tab. 1: 3; 145, tab. 114: 30, 124: 14). Tretie chrastítko (tab. LXVII: 2) má vajcovité telo pretiahnutého a zašpicateného tvaru. Povrch je vodorovne žliabkovaný.

V. Vokolek uvádza (2003, 38), že chrastítka sú v prostredí lužickej kultúry skôr zriedkavé. K celkom bežným nálezom patria na sliezskoplatenickej nekropolách po celý priebeh stupňa HB (Jiráň (ed.) et al. 2008, 201). V prvých dvoch stupňoch sliezskoplatenickej kultúry sa stretávame okrem typických hruškovitých foriem aj s cievkovitými, vajcovitými alebo poduškovitými. Guľovité tvary nachádzame až v III. stupni (Vokolek 1999, 15). Na základe uvedených skutočností analyzované chrastítka zo Svijan rámcovo zaradujem do stupňa HB.

Predovšetkým účelu malých chrastítok obsahujúcich vnútri hlinené guľičky alebo kamienky sa venovala v odbornej literatúre veľká pozornosť. Niektorí sa domnievali, že ide o detské hračky /častý výskyt v detských hrobách, ľahké uchopenie detskou rúčkou/ alebo predmety na zaháňanie démonov (Filip 1935, 108; 1936-37, 54; Gediga 1958, 41). V súčasnosti však prevláda názor, že uvedené výrobky slúžili ako hudobné nástroje pri rituálnych tancoch (Jiráň (ed.) et al. 2008, 201). Sú typické pre celú oblasť sliezskoplatenickej kultúry i pre susednú oblasť popolnicových polí v halštatskej dobe (Filip 1936-37, 55; Stegmann-Rajtár 2000, 464).

Jediná hlinená guľa s otvorom uprostred sa vyskytla v Březine (tab. XII: 3). Je prerezaná v polovici na dve časti. Spodná je mierne pretlačená dovnútra. Pre datovanie nemá veľký význam a jej účel je nám neznámy.

6. 2. Hlinené závažia

Celkom šesť hlinených závaží sa objavilo na pohrebisku v Březine (tab. XII: 6, XIII: 2, 4, XIV: 1, 2, 3). Ide o nestratifikované nálezy kužeľovitého tvaru s oválnou alebo elipsovitou základňou a otvorom pod vrcholom, opotrebovaným na spodnej strane.

Aj keď ide o typický sídliskový materiál, katalóg múzea Mnichovo Hradiště (viď katalóg: 31. 1. Březina, Nestratifikované nálezy: č. 8, 10, 14-16) i J. Filip (1931, 90) uvádzajú, že počas archeologického výskumu bolo vyzdvihnutých šesť hlinených závaží ihlancovitej i oválnej formy. Pohreby s tkáčskou výbavou sú vo všeobecnosti veľmi vzácne a niekoľko príkladov je v dobe bronzovej známych zo strednej i východnej Európy (napr. Batora 2006, 111-115). Druhou možnosťou je aj predpoklad, že pri výkope bola odkrytá časť sídliska vtedajšími bádateľmi nepostrehnutá. V. Vokolek zaradil tieto hlinené výrobky ku technickej keramike, ktorá slúžila k zaťažaniu hlavnej osnovej tkáčskych stavov (Jiráň (ed.) et al. 2008, 196). Podľa autora boli v prostredí lužickej kultúry skôr menšie. Sliezskoplatenickej nálezy dosahovali väčšie rozmery a mali otvor v hornej polovici (Jiráň (ed.) et al. 2008, 196, 201). Na základe uvedených skutočností zaradujem analyzované predmety z Březiny rámcovo do obdobia sliezskoplatenickej kultúry.

6. 3. Hlinené pokličky

Celkom 8 hlinených pokličiek bolo na základe prítomnosti držadla roztriedených do dvoch variantov (hp1-2; obr. 31). Len v dvoch prípadoch bolo možné doložiť druh nádoby, ktorú daná poklička pokrývala. Na lužickom a sliezkoplatenickom pohrebisku v Opatoviciach n. L. napríklad hlinené pokličky uzatvárali hrnce, v ktorých sa nikdy nenašli pohreby a len sporadicky obsahovali vloženú menšiu šálku (Rataj - Vokolek 1962, 61).

Variant hp1 – Hlinené pokličky bez držadla, zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 31: 5)

Z hrobu IV na pohrebisku v Březine je známy malý zlomok pokličky (tab. II: 4). Na povrchu sú viditeľné nechtové vrypy. Inventár nálezového celku je charakteristický pre sliezkoplatenický stupeň II.

Ďalšie dva nálezy kruhového tvaru pochádzajú zo Soveníc, okr. Mladá Boleslav (tab. XL: 14, 15).

Tri hlinené pokličky sa našli vo Svijanoch. Prvá je menšia s okrajom mierne zahroteným (tab. LIII: 7). Pôvodne prikrývala amforovitú nádobu. Ďalšia poklička má nepravidelný povrch zbrázdený vrypami (tab. LVIII: 1). Posledná, terčovitého tvaru, je zo všetkých najväčšia (tab. LXXI: 1). Predmety môžu byť zaradené do stupňa HB, pretože terčovité a ploché tvary sa vyskytujú po celý jeho priebeh (Jiráň (ed.) et al. 2008, 198).

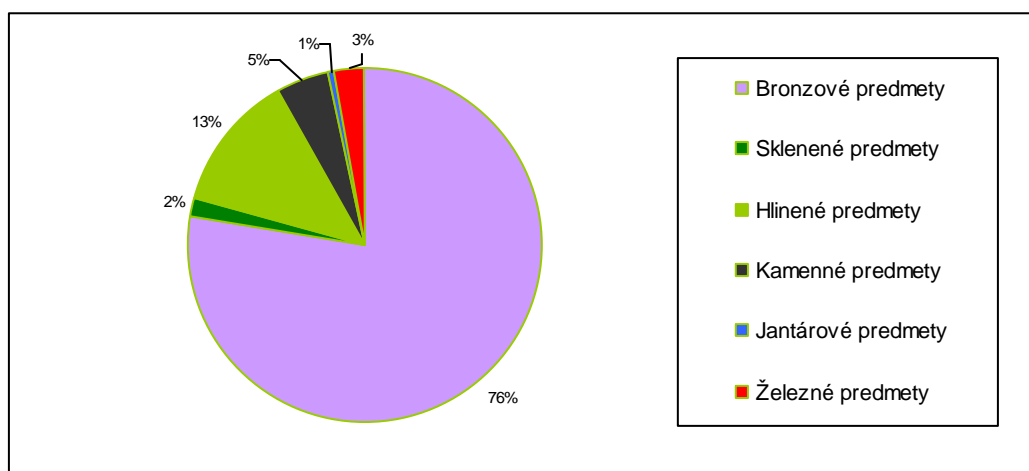
Hlinené pokličky v hrobách slúžili na prikrytie iných nádob. Vo všeobecnosti to bývali popolnice. V dobe lužickej kultúry zatiaľ nepoznáme nálezy týchto predmetov (Jiráň (ed.) et al. 2008, 194). V stupni HB1 vystupujú do popredia najmä pokličky zdobené nechtovými vrypami alebo lúčovitými ryhami (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157).

Variant hp2 – Hlinené pokličky s držadlom, zastúpenie: Příšovice, Svijany (obr. 31: 6)

Prvá poklička sa objavila v hrobe I na pohrebisku v Příšoviciach (tab. XVI: 2). Má terčovitý tvar. Uprostred sa nachádza rukoväť tvaru malého kužeľa. Pôvodne prikrývala nádobku súdkovitého tvaru (tab. XVI: 3). Sprievodný inventár hrobu kladie analyzovaný predmet do sliezkoplatenického stupňa III.

Druhá poklička bola doložená vo Svijanoch (tab. LI: 1). Predstavuje miskovitý tvar s masívnym uchom uprostred.

Uvedené nálezy datujem do II. stupňa sliezkoplatenickej kultúry, pretože pre toto obdobie je charakteristický výskyt pokličiek s držadlom (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157).

Graf 6. Percentuálne zastúpenie bronzových, sklenených, hlinených, kamenných, jantárových a železných predmetov na analyzovaných pohrebiskách.

6. 4. Hlinené závesky

Z hrobu XXX na pohrebisku Březina pochádzajú dva malé hlinené závesky trojuholníkovitého tvaru so zaoblenými rohmi a otvorom v hornej časti (tab. X: 1a-b; obr. 31: 2). Sprievodný inventár hrobu ich zaraďuje do I. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry. Pôvodne mohli slúžiť ako amulety, prípadne boli súčasťou náhrdelníkov.

7. BRONZOVÉ PREDMETY

Na prahu 2. tisícročia p. n. l. sa v strednej Európe sformovala civilizácia doby bronzovej. Znalosť prvotných kovov (medi, zlata, cínu, striebra) a ich zlúčenín (bronz, elektrónu) postupne prenikla do života ľudí natoľko, že podstatne zmenila ich hospodárstvo, kultúru a myslenie (Fojtík – Golec 2007, 81; Podborský 2006, 223). Výroba bronzových predmetov neprestala ani v dobe železnej a ich spotreba bola stále obrovská.

Na analyzovaných nekropolách sa vyskytlo 138 exemplárov bronzových predmetov (tabela 4, graf 6). Najviac bolo doložených bronzových ihlíc (62 kusov). Na bronzovú industriu boli najbohatšie pohrebiská v Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (66) a Svijanoch (58). K chronologicky citlivým, a teda vhodným na datovanie patrili ihlice, nákrčníky, náramky, spony, britvy a nože (obr. 33).

V archeologickej literatúre boli v rámci chronológie bronzových predmetov publikované viaceré štúdie (napr. Kytlicová – Vokolek – Bouzek 1964). Základnú typovo-chronologickú schému vypracoval V. Vokolek (1999; 2003; Jiráň (ed.) et al. 2008; Venclová (ed.) et al. 2008). Bronzovým ihliciám venoval pozornosť napr. J. Říhovský (1979), britvám A. Jockenhövel (1971) a nožom L. Jiráň (2002). Z týchto prác som vo svojej analýze vychádzala.

7. 1. Bronzové ihlice

Bronzové ihlice predstavujú najcharakteristickejšiu a najčastejšie zastúpenú súčasť ľudského kroja doby bronzovej v strednej Európe (Blajer 2001, 194). Na troch analyzovaných nekropolách (Březina; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany) sa vyskytlo 62 bronzových ihlíc. Najpočetnejšie zastúpené boli na pohrebisku vo Svijanoch (41 kusov). V rámci bronzových predmetov patria nepochybne k najbohatšej skupine. Tridsaťosem nálezov bolo na základe profilácie hlavice rozdelených do desiatich variantov (bi1-10; obr. 32). Doložená bola rytá výzdoba na hlavici i krčku, vývalky, ako aj nezdobené tvary.

Variant bi1 – *Bronzové ihlice s guľovitou hlavicom, zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 32: 4)*

Jeden nestratifikovaný nález (tab. XLII: 10) pochádza zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Časť zachovaného tela je celá zdobená vodorovnými ryhami.

Ďalšia bronzová ihlica tohto variantu sa našla vo Svijanoch (tab. LXIX: 4). Spodná časť hlavice guľovitého tvaru je zdobená jednou obvodovou ryhou. Väčší zlomok tela podobne ako v predchádzajúcom prípade chýba.

V. Vokolek (2003, 40) považuje ihlice s guľovitou hlavicom vo východočeskej oblasti za zriedkavý nález a ich výskyt kladie do stupňa HA2. V moravskom prostredí sa objavujú prevažne v stupni Klentnice (Říhovský 1979, 129). V južnom Nemecku patria do horizontu Riegsee (Müller-Karpe 1959, 189, abb. 23: 1). Ich výskyt je doložený aj v III. stupni sliezskoplatěnickej kultúry, no v tomto období už prevažujú nálezy zhotovené zo železa (Říhovský 1979, 128-130; Vokolek 1999, 15).

Variant bi2 – *Bronzové ihlice s dvojkónickou hlavicou, zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 32: 1, 12)*

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) je známa jedna bronzová ihlica tohto variantu (tab. XXVII: 8). Hlavica má tykvovitý tvar. Lom je výrazne zaoblený a vrchol mierne odsadený.

Vo Svijanoch sa objavilo šesť bronzových ihlíc. Prvá (tab. XLVIII: 5) je v porovnaní s ostatnými masívnejšia. Lom i vrchol hlavice sú mierne sploštené, pričom jej stredom prechádzajú dve vodorovné ryhy. Na východočeských nekropolách bol tento tvar zastúpený v strednom lužickom stupni: Hrušov v hrobe 10 a Poříčany (Vokolek 2003, 102, tab. 64: 3; 268, tab. 276: 15). V severozápadočeskom prostredí sa vyskytol v Libochovanoch (Bouzek - Koutecký 2000, tab. 213: 3).

Menšia bronzová ihlica (tab. LI: 2) má mierne zaoblený lom hlavice, pričom z oboch strán ho lemujú krátke a protiáhlé ryžky. Na krčku sa nachádza jeden zväzok vodorovných a dve skupiny vetvičkovite usporiadaných krátkych rýh. Podobný nález pochádza z hrobu XIII na poľskom pohrebisku v Sobótce datovanom do IV. periódy doby bronzovej (Chudzicki 1959, ryc. 7: e).

Ďalšie dve ihlice (LXIX: 2, LXXV: 10) sú nezdobené.

Hlavica piatej ihlice (LXX: 5) má mierne zaoblené rohy. Krčok zdobia štyri pásy priečných rýh, medzi ktorými sa nachádzajú tri rady cik-cakovej línie.

Posledná bronzová ihlica (tab. LXX: 6) má ako jediná ostrý lom hlavice, ktorý zdobia krátke a šikmé ryžky. Na krčku sa nachádzajú tri pásy priečných rýh. Priestor medzi nimi vyplňa vetvičkovitý motív.

Analogické ihlice dokladajú výskyt tohto tvaru s dvojkónickou hlavicou na pohrebiskách lužickej kultúry s ťažiskom v strednom stupni. Podľa V. Vokolka sú charakteristické pre stupeň Ib (Jiráň (ed.) et al. 2008, 161). Do tohto časového obdobia patria tri ihlice zo Svijan (tab. XLVIII: 5, LXIX: 2, LXXV: 10) a jedna zo Soveníc, okr. Mladá Boleslav (tab. XXVII: 8). J. Říhový (1979, 116, 120, 121) zaradil tieto nálezy do skupiny bronzových ihlíc s jednoduchou dvojkónickou hlavicou, ktoré sú podľa neho v širšej oblasti strednej Európy typické pre dobu mladších popolnicových polí. Ďalšie tri bronzové ihlice analyzovaného variantu zo Svijan náležia však do stupňa Ia slieskoplatenickej kultúry (tab. LI: 2, LXX: 5, 6). Spája ich rovnaká výzdoba krčka pozostávajúca z niekoľkých pásov vodorovných rýh, medzi ktorými sa nachádzajú cik-cakové línie. Analýza ukázala, že podobný ornament sa vyskytoval iba v pojizerskej skupine (Březina; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany). V iných oblastiach lužickej či slieskoplatenickej kultúry bol skôr zriedkavý (Skalica). Náleží však už do stupňa HB1 (za informáciu ďakujem PhDr. V. Vokolkovi). V prípade bronzovej ihlice zo Sobótky v poľskom Sliezsku by mohlo ísť o import (Chudzicki 1959, ryc. 7: e).

Variant bi3 – *Bronzové ihlice s pečatidlovitou hlavicou zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 32: 2, 9)*

Na pohrebisku Březina sa vyskytla jedna bronzová ihlica tohto variantu (tab. XII: 1). Krčok je zdobený štyrmi pásmi priečných rýh. Priestor medzi nimi vyplňa cik-cakový motív.

Ďalšia bronzová ihlica (tab. XL: 9) sa našla v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav). Väčšia časť nezdobeného tela chýba. Analogické tvary boli doložené na lužických pohrebiskách datovaných do stredného stupňa: Dalovice, Lukovna v hrobe 1/1912, Osice v hrobe 11/1911 a Srch (Vokolek 2003, 73, tab. 29: 5; 181, tab. 160: 3; 242, tab. 241: 7; 320, tab. 343: 10; Schráníl 1919, 138, obr. 11: 1).

Zo Svijan pochádza päť bronzových ihlíc, ktoré sa vyznačujú krčkom nezdobeným (tab. LXVIII: 1) alebo pokrytým pásmom vodorovných rýh (tab. LXII: 2, 3). Blízky nález sa objavil v hrobe 1/1962 datovanom do lužického stupňa Ib na pohrebisku Lukovna (Vokolek 1963,

obr. 166: 14; 2003, 181, tab. 164: 8). Početne zastúpený bol i na Morave: Brno-Obřany, Ivanovice na Hané (Říhový 1979, tab. 8: 121, 11: 225).

Ďalšie dve ihlice (tab. LXIV: 1, LXVIII: 2) majú medzi pásmi vodorovných rýh umiestnené cik-cakové línie. Tento tvar bol pozorovaný výlučne na sliezskoplatěnických nekropolách východočeskej skupiny lužickej kultúry: Dobřenice v hrobe 11/1912 a Ředice (Vokolek 1999, 54, tab. 18: 2; 145, tab. 125: 7, 8). J. Říhový (1979, 44, tab. 9: 151) zaradil tento tvar na pohrebisku Hadersdorf am Kamp v hrobe 83 do stupňa Brno-Obřany.

Najväčší výskyt ihlíc s pečatidlovitou hlavicou je viazaný na stredný stupeň lužickej kultúry, predovšetkým jej mladšiu fázu. Patria k relatívne častému typu (Vokolek 2003, 40). Objavujú sa už v mladšom stupni mohylovej kultúry (Böhm 1936-37, 41, obr. 18; Innerhofer 2000, 275, abb. 11; Kytlicová 2007, 13-14; Říhový 1979, 63). Analogické nálezy na príbuzných lužických pohrebiskách potvrdzujú túto teóriu, no ich prítomnosť v hrobách nie je nezvyčajná ani v prostredí sliezskoplatěnickej kultúry. Ide o bronzové ihlice s výzdobou krčku pozostávajúcou z niekoľkých pásov vodorovných rýh, medzi ktorými sú umiestnené cik-cakové línie. Z tohto dôvodu patrí jeden nález z Březiny (tab. XII: 1) a dva zo Svijan (tab. LXIV: 1, LXVIII: 2) do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry. Ostatné tvary analyzovaného variantu bi3 zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) a Svijan zaraďujem na základe typológie V. Vokolka, ako aj analógií, do stupňa IIb lužickej kultúry.

Variant bi4 – *Bronzové ihlice s kyjovitou hlavicou, zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 32: 3)*

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) pochádza jedna bronzová ihlica s nezdobeným povrchom (tab. XL: 4).

Ďalší nález je známy zo Svijan (tab. LXVIII: 3). Hlavica je v porovnaní s predchádzajúcou nižšia. Približne polovica tela je priečne ryhovaná.

Bronzové ihlice s kyjovitou hlavicou boli rozšírené na širšom stredoeurópskom území a vo východočeskom prostredí v priebehu celého stredného stupňa lužickej kultúry (Kytlicová – Vokolek - Bouzek 1964, 151, abb. 4: 19; Říhový 1979, 148-153; Vokolek 2003, 40). Ich pôvod sa hľadá na juhovýchode, v oblasti stredného Podunajska a Balkánu (Kytlicová 2007, 31-32).

Variant bi5 – *Bronzové ihlice s vývalkovitou hlavicou, zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 32: 6, 8)*

Z hrobu VI na pohrebisku Březina bola vyzdvihnutá jedna bronzová ihlica (tab. IV: 1). Hlavica má nábeh na vývalkovité členenie, no väčšia časť sa nezachovala. Sprievodný inventár hrobového celku kladie analyzovaný predmet do II. sliezskoplatěnického stupňa.

Na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa vyskytla jedna bronzová ihlica tohto variantu (tab. XL: 11). Vrchol dvojkónickej hlavice zdobenej vývalkami je zaoblený. Podobný tvar sa objavil na lužickej nekropole Cerhenice (Vokolek 2003, 66, tab. 23: 10).

Vo Svijanoch bol tento variant zastúpený dvomi exemplármi. V prvom prípade (tab. LXV: 1) sa na krčku ihlice nachádza výzdoba pozostávajúca z piatich pásov priečných rýh, pričom voľný priestor vyplňajú cik-cakové línie. Medzi jednotlivými vývalkami na valcovitej hlavici sú nepatrné medzery. Podobný tvar bol pozorovaný na sliezskoplatěnickej nekropole Skalice (Vokolek 2002, 110, tab. 15: 15). Z dôvodu aplikácie tzv. „pojizerskej“ výzdoby na krčku sa prikláňam k zaradeniu analyzovanej ihlice do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry. Hlavica ďalšej ihlice zdobenej vývalkami má dvojkónický tvar (tab. LXXI: 4). Podobná sa našla v hrobe 15 na lokalite Vösendorf v Rakúsku (Říhový 1979, 131, tab. 39: 857).

Výskyt tohto tvaru začína v stupni Baierdorf (BD) a pokračuje až po obdobie mladších popolnicových polí (Böhm 1936-37, 97, obr. 41; Hrala 1961, 210-212; Müller-Karpe 1959, 189, abb. 23: 3; Říhový 1979, 131-132). Najstaršie exempláre sa však objavujú už

v mladšom úseku strednej doby bronzovej /BC2/ (Willvonseder 1937, 269, abb. 9: 3; Torbrügge 1959, abb. 12: 4, 5, 13: 6; Hochstetter 1980, beilage 1: 21). Ich najväčší výskyt dokumentujú mladobronzové depoty (Kytlicová 2007, 17, 22-25). Rozšírené boli v celej oblasti lužickej kultúry od Pobaltia, cez Veľkopoľsko, Sliezske, Braniborsko, Lužicu, Sasko, Durínsko až po Čechy a Moravu (Hrala 1961, 210-211). V. Vokolek (2003, 40) uvádza kumuláciu týchto nálezov vo východočeskom prostredí v III. lužickom stupni.

Variant bi6 – *Bronzové ihlice s čiaškovitou hlavicou, zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 32: 7)*

Na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa vyskytla jedna bronzová ihlica tohto variantu (tab. XLII: 11). Zlomok krčka má zdobený priečnym ryhovaním.

Vo Svijanoch je variant zastúpený jednou bronzovou ihlicou (tab. LXV: 4). Pod čiaškovitou hlavicou sa nachádza malý vývalok. Krčok zdobia štyri pásy vodorovných rýh. Priestor medzi nimi vyplňajú cik-cakové línie. Analogický tvar sa objavil na sliezskoplaténickej lokalite Úhřetice v hrobe 68 (Vokolek 1999, 166, tab. 135: 21).

Podľa J. Říhovského (1979, tab. 65-66) sa ryhované ihlice s čiaškovitou hlavicou a vývalkom na krčku objavujú v III. stupni lužickej kultúry. Výskyt analogických tvarov na príbuzných lokalitách poukázal, že tieto ihlice nie sú zviazané len s lužickým prostredím. Výskyt tzv. „pojizerskej“ výzdoby na krčku v prípade bronzovej ihlice zo Svijan (tab. LXV: 4) posúva jej časové zaradenie do stupňa Ia sliezskoplaténickej kultúry.

Variant bi7 – *Bronzové ihlice ervěnického typu, zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 32: 15)*

Z Březiny pochádza jedna bronzová ihlica daného variantu (tab. XII: 2). Hlavicu má oblú a voči telu nepatrne rozšírenú. Povrch nie je zdobený.

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) sú známe dve nezdobené ihlice (tab. XL: 3, XLI: 6).

Posledná bronzová ihlica (tab. LXX: 4) sa objavila vo Svijanoch. Na krčku sa nachádza výzdoba pozostávajúca zo štyroch pásov priečných rýh, medzi ktorými sú umiestnené cik-cakové línie. Hlavica je viac sploštená a mierne odsadená od tela. Podobný tvar sa vyskytol na pohrebisku Skalice v hrobe XVII/1935-H s nálezovým inventárom stupňa Ib sliezskoplaténickej kultúry (Vokolek 2002, 149, tab. 22: 17).

Bronzové ihlice tzv. ervěnického typu sú typické pre neskorú dobu bronzovú. Najčastejšie sa s nimi stretávame v severozápadných Čechách (Kytlicová 2007, 34). Presnejšie časové zaradenie ihlice zo Svijan (tab. LXX: 4) umožňuje tzv. „pojizerská“ výzdoba krčku do stupňa Ia sliezskoplaténickej kultúry. To podporuje i datovanie jeho analogického tvaru zo Skalice.

Variant bi8 – *Bronzové ihlice s hlavicou zvinutou v očko, zastúpenie: Březina, Svijany (obr. 32: 13)*

Z Březiny je známy jeden nález variantu (tab. III: 1). Vyskytol sa v hrobe V. Má výrazne prehnuté telo. Podobný sa objavil na poľskej lokalite Czarnowąsy (Gedl 1962, tab. XXVIII: 2). V tomto prostredí bol variant rozšírený od I. periódy doby bronzovej až po dobu laténsku (Gedl 1962, 87). Analogické tvary som vo východných Čechách pozorovala na lužických nekropolách Dražkovice, Kunětice „Na Okrouhlici“ a Dalovice (Vokolek 2003, 87, tab. 47: 7; 157, tab. 134: 12; 73, tab. 29: 10). Vyskytovali sa i na sliezskoplaténických pohrebiskách Ředice a Úhřetice v hrobách 30, 31 a 49 (Vokolek 1999, 145, tab. 125: 5; 166, tab. 130: 15, 132: 11, 134: 12; 147, tab. 127: 6). Hrobový inventár umožňuje časové zaradenie analyzovaného predmetu do II. stupňa sliezskoplaténického.

Zo Svijan pochádzajú tri bronzové ihlice (tab. XLVIII: 4, LXVI: 2, LXXVIII: 5). Blízky nález sa našiel na sliezskoplaténickej lokalite Tunečhody, pričom nádobku, s ktorou sa

našla ihlica, zaradil J. Filip medzi nálezy ľudu popolnicových polí v dobe laténskej (Filip 1947, tab. 32: 7).

Variant nie je pre citlivejšiu chronológiu tým najvhodnejším artefaktom. Z dôvodu svojej praktickosti to bol veľmi obľúbený tvar. Hlavica umožňovala jednoduché priviazanie ihlice k šatám (Filip 1936-37, 60). Bronzové ihlice s hlavicou zvinutou v očko boli rozšírené od staršej doby bronzovej až po stupeň HB (Böhm 1936-37, 21; Kytlicová 2007, 32). Objavovali sa prakticky v celej Európe: od egejského sveta a Talianska až po strednú, západnú a severnú Európu (Říhovský 1979, 145).

Variant bi9 – *Bronzové ihlice s vázičkovitou hlavicou, zastúpenie: Svijany (obr. 32: 5, 10, 11, 14)*

Vo Svijanoch sa vyskytlo sedem bronzových ihlíc tohto variantu. Štyri sú nezdobené. Prvá (tab. LXV: 3) má priestor medzi mierne zaoblenou hornou plošinou hlavice a väčším vývalkom pretiahnutý. Podobný nález bol pozorovaný na lokalite Trnová v hrobe I datovanom do stupňa IIa lužickej kultúry (Vokolek 2003, 331, tab. 358: 7). J. Říhovský (1979, 107, tab. 31: 590) zaradil analogický tvar, ktorý sa našiel v detskom hrobe XI na pohrebisku Ohrozim, do typu Moravičany a stupňa Mostkovice.

Druhá ihlica (tab. LXVI: 1) má lievikovite ukončenú hlavicu. Pod ňou sa nachádza pretiahnutý vývalok dvojkónického tvaru. Analogický tvar sa vyskytol na sliezskoplaténickom pohrebisku Skalice v hrobe 10/1936-J (Vokolek 2002, 28, tab. 36: 3).

Ďalšie dve nezdobené bronzové ihlice (tab. LXVII: 1, LXIX: 1) majú oblú a jednoducho ukončenú hlavicu s menším guľovitým vývalkom. Analogický nález bol doložený v hrobe 7/1912 na sliezskoplaténickej nekropole Dobřenice (Vokolek 1999, 54, tab. 17: 2).

Piata ihlica (tab. LXV: 5) má mierne prehnuté telo zdobené tromi pásmi vodorovných rýh. Voľný priestor vyplňajú cik-cakové línie. Väčší vývalok guľovitého tvaru je zdobený dvomi pásmi priečných rýh.

Šiesta ihlica (tab. LXVIII: 5) má telo zdobené niekoľkými pásmi vodorovných rýh, medzi ktorými sa nachádzajú cik-cakové línie. Horná plošina lievikovite ukončenej hlavice je mierne zaoblená. Pod ňou je umiestnený menší vývalok. V Skalici bola táto ihlica v hrobe 50/1912 datovaná do sliezskoplaténického stupňa Ib (Vokolek 2002, 148, tab. 10: 13). Blízke tvary sa objavovali na východočeských nekropolách sliezskoplaténickej vývojovej fázy: Dobřenice v hrobe 36/1907 a Úhřetice v hrobe 31 (Vokolek 1999, 54, tab. 13: 22; 166, tab. 132: 9).

Posledná bronzová ihlica (tab. LXX: 3) má rovné telo zdobené tromi pásmi vodorovných rýh, medzi ktorými sa nachádzajú cik-cakové línie. Dolná časť tela chýba. Dvojkónický vývalok na krčku je zdobený niekoľkými pásmi priečných rýh. Hlavica nad ním sa nezachovala.

Pôvod bronzových ihlíc s vázičkovitou hlavicou je spätý s oblasťou severotyrolských popolnicových polí, Salcburska a Horného Bavorska (Hansen 1994, 288; Říhovský 1979, 191; Wagner 1943, taf. 44d). Podľa V. Vokolka (Jiráň (ed.) et al. 2008, 161) sú bronzové ihlice s vázičkovitou hlavicou charakteristické predovšetkým pre záver HA2 a prvý stupeň sliezskoplaténický. Viacerí bádatelia poukázali, že ihlice s väčšou vázičkovitou hlavicou sú staršie než ihlice s malou, či dokonca miniatúrnou (Adamczyková 1953, 666; Kytlicová 2007, 30; Říhovský 1979, 204-205). V tom prípade by mali byť dva nálezy zo Svijan (tab. LXV: 3, 5) zviazané so záverom lužickej kultúry (stupeň IIIa). Jedna z tejto dvojice však vzhľadom na výskyt „pojizerskej“ výzdoby na krčku môže byť datovaná do stupňa HB1 (tab. LXV: 5). Do tohto časového úseku patrí aj torzo bronzovej ihlice s rovnakým ornamentom (tab. LXX: 3). J. Adamczyková (1953, 670, 672) zaradila výskyt vázičkovitých ihlíc do I. a II. stupňa sliezskoplaténickej kultúry. Podľa autorky však väčšia časť nálezov prislúcha II. stupňa, a je teda blízka dobe prvého skutočného výskytu železa. Na základe vyššie uvedených kritérií patria tri ihlice s drobnou hlavicou do II. stupňa sliezskoplaténickej kultúry (tab. LXVII: 1,

LXVIII: 5, LXIX: 1). Posledný tvar s hlavicou asi strednej veľkosti náleží približne na rozhranie časových horizontov, do ktorých boli priradené ostatné nálezy, do stupňa Ib (tab. LXVI: 1).

7. 2. Bronzové nákrčníky

Bronzové nákrčníky patrili k vysoko cenenému tovaru (Parma 2004, 435-436; Podborský 2004, 193), a obvykle sa objavovali v hrobách žien (Podborský 2004, 193; Fojtík 2004, 108-111; Dočkalová 2004, 125-126). V Soveniciach, okr. Mladá Boleslav a Svijanoch sa objavili štyri nestratifikované bronzové nákrčníky. Na základe výzdoby tela boli rozdelené do štyroch variantov (bnč1-4, obr. 33). Doložený bol nezdobený povrch, tordovanie i ryté línie.

Variant bnč1 – *Tordované bronzové nákrčníky s koncami jednoducho ukončenými, zastúpenie: Svijany (obr. 33: 9)*

Variant je na pohrebisku vo Svijanoch zastúpený jedným exemplárom. Zachoval sa v troch zlomkoch (tab. LXII: 1a-c). Tordované kruhy tvorili typickú súčasť materiálnej kultúry mladšej doby bronzovej (Kytlicová 2007, 56-62). Miestom hlavného rozšírenia tohto typu je severotyrolská oblasť a severnejšie časti strednej Európy (Brunn 1968, 167-168, 179, taf. 4, 11, 22, 25; Wagner 1943, taf. 45b). Vo východočeskej oblasti sa najviac objavujú v III. stupni lužickej kultúry (Vokolek 2003, 45). Nález zo Svijan však bude nepochybne mladší. Určujúcim prvkom je zmena vinutia uprostred tyčinky charakteristická pre II. stupeň sliezskoplatěnický (Jiráň (ed.) et al. 2008, 161; Parma 2004, 433).

Variant bnč2 – *Tordované bronzové nákrčníky s jedným koncom zvinutým v očko a druhým jednoducho zaobleným, zastúpenie: Svijany (obr. 33: 12)*

Druhý tordovaný nákrčník zo Svijan (tab. LXVII: 3) však môžeme priradiť do ešte mladšieho horizontu. Práve v III. stupni sliezskoplatěnickej kultúry sa objavujú tieto šperky s jedným koncom roztepaným a zvinutým v očko, pričom druhý je zahrotený (Venclová (ed.) et al. 2008, 91). Ide o typický tvar jenišovického horizontu, ktorý je najviac rozšírený v oblasti stredonemecko-lužickej (Kytlicová 2007, 74-75). Vyskytoval sa v Maďarsku (Mozsolicz 1985), na Slovensku (Novotná 1984, 30-36), Morave (napr. Podborský 1970a, taf. 18, 19, 32, tiež 2004; Dohnal 1977, 40, 126; Fojtík 2004, 108, obr. 7: 10; Parma 2004, 433; Štrof 2005, 213, obr. 5: 6), vo východných Čechách (napr. Vokolek 1999, 16), Poľsku (Gedl 2002) a Nemecku (Wels-Weyrauch 1978).

Variant bnč3 – *Bronzový nákrčník zdobený rytím, zastúpenie: Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 33: 7)*

Jediný nález tohto variantu (tab. XLI: 1) pochádza zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Zachoval sa v dvoch väčších zlomkoch. Jeden koniec je roztepaný v ploché očko s malým otvorom uprostred a druhý koniec sa nezachoval. Povrch je zdobený dvojicami priečnych rýh.

Nákrčníky s očkami sa objavujú v stupňoch HA2 a HBI (Jiráň (ed.) et al. 2008, 161). Prikláňam sa k zaradeniu analyzovaného variantu do stupňa Ia sliezskoplatěnickej kultúry, pretože práve z tohoto obdobia sú známe kruhy zdobené oddelenými skupinami kolmých rýh (Jiráň (ed.) et al. 2008, 221).

Variant bnč4 – *Tyčinkovitý a nezdobený bronzový nákrčník, zastúpenie: Svijany*

Na pohrebisku vo Svijanoch sa vyskytol jeden nález tohto variantu (tab. LXIV: 2). Ide o tri väčšie zlomky bronzového nákrčníka z dutej tyčinky. Konce sa nezachovali. Tento typ

nákrčníka sa považuje za vývojovo starší a neobjavuje sa skôr než od staršieho stupňa populnicových polí (Salaš 2005, 76).

7. 3. Bronzové náramky

Na troch analyzovaných nekropolách (Březina; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany) sa našlo 15 bronzových náramkov. Najviac sa ich vyskytlo v Soveniciach (8 kusov). Na základe výzdoby povrchu boli rozlíšené štyri varianty (bnr1-4; obr. 33). Doložené bolo tordovanie, vývalky, rytie, aj nezdobený povrch.

Variant bnr1 – Tordované bronzové náramky, zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany (obr. 33: 2)

Predmety	Druh	Variant	Datovanie	Březina	Koryta	Příšovice	Sovenice	Svijany	Svij. Újezd
Bronzové	ihlice	bi1	IIb-IIIa – luž.				1	1	
		bi2	IIb – luž.				1	6	
		bi3	IIb – luž.	1			1	5	
		bi4	IIa-b – luž.				1	1	
		bi5	IIIa – luž.	1			1	2	
		bi6	IIIa – luž.				1	1	
		bi7	chronologicky necitlivé	1			2	1	
		bi8	chronologicky necitlivé	1				3	
		bi9	IIIa – luž./I-II – sliezsk.					7	
	nákrčníky	bnč1	II – sliezsk.					1	
		bnč2	III – sliezsk.					1	
		bnč3	Ia – sliezsk.				1		
		bnč4	chronologicky necitlivé					1	
	náramky	bnr1	IIa-b – luž.				1	2	
		bnr2	IIa – luž.	1			1		
bnr3		IIb – luž.				5	1		
bnr4		chronologicky necitlivé				1	3		
krúžky		chronologicky necitlivé	2			6	3	1	
spony		IIb – luž.				1	2		
britvy	bb1	II – sliezsk.	1					1	
	bb2	II – sliezsk.	1			1			
šípky		lužická kultúra				2	1		
gombík		chronologicky necitlivé				1			
závesok		IIb – luž.				1			
koráliky		chronologicky necitlivé				17			
nôž		IIb – luž.				1			
prstene		IIa – luž.				2			
plechy		nedatovateľné				2			
zliatky		nedatovateľné				4	1		
šidlo		chronologicky necitlivé				1			
ihla		III – sliezsk.				1			
Sklenené			lužické populnicové polia				2	1	
Hlinené	zvláštne p.		I-II – sliezsk.					5	
		závažia	sliezsk. kultúra	6					
	pokličky	hp1	I – sliezsk.	1			2	3	
		hp2	II – III – sliezsk.			1		1	
	guľa		nedatovateľné	1					
závesky		I – sliezsk.	2						
Kamenné	štiep. ind.		neolit?				1		
	závesky		II – sliezsk.	4					
Jantárové			nedatovateľné			1			
Železné	nôž		III – sliezsk.	1				1	
	uďidlo		III – sliezsk.	1					
	úlomky		II-III – sliezsk.	2					

Tabela 4. Početnosť zastúpenia a datovanie jednotlivých skupín a variantov kultových, bronzových, sklenených, hlinených, kamenných, jantárových a železných predmetov na analyzovaných pohrebiskách.

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) je známy jeden bronzový náramok tohto variantu (tab. XL: 13). Zachoval sa v podobe menšieho zlomku s jednoduchým a netordovaným ukončením. Prierez je polkruhovitý.

Zo Svijan pochádzajú dva menšie zlomky (tab. LXXI: 2, 3). Obe majú kruhový prierez. Podobný nález sa vyskytol v hrobe 7 na pohrebisku Starý Kolín s datovaním do stupňa IIb lužickej kultúry (Vokolek 2003, 326, tab. 345: 14, 15).

V. Vokolek (2003, 45) kladie výskyt tordovaných bronzových náramkov vo východných Čechách do priebehu celého stredného stupňa lužickej kultúry (tiež Blajer 1999, 78). Sú príznačné pre lužickú kultúrnu oblasť (Salaš 2005, 96).

Variant bnr2 – *Rebrované bronzové náramky, zastúpenie: Březina; Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 33: 8)*

V hrobe XX sa na pohrebisku Březina vyskytol jeden bronzový náramok variantu (tab. VIII: 1). Zachoval sa len menší zlomok so zahroteným koncom. Priestor v jeho blízkosti je nezdobený so štvorcovým prierezom. Telo má prierez kruhový, pričom medzi jednotlivými rebrami sú menšie medzery.

Ďalší menší zlomok pochádza zo Soveníc, okr. Mladá Boleslav (tab. XLII: 3). Prierez je obdĺžnikový a rebrá na nezdobenom tele len nepatrne viditeľné.

Analyzovaný variant reprezentuje domáci český výrobok, niekedy označovaný i ako „český rebrovaný náramok“ alebo typ Dřetovice. Jeho najväčší výskyt v strednej Európe spadá do stupňa BD (Kytlicová 2007, 42-43). V každom prípade je jedným z najvýraznejších dokladov obchodných vzťahov.

Variant bnr3 – *Bronzové náramky s rytou výzdobou, zastúpenie: Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany (obr. 33: 3)*

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) je variant zastúpený piatimi exemplármi. Prvý pochádza z hrobu V (tab. XXVII: 5). Zachoval sa v podobe dvoch menších zlomkov s oválnym prierezom. Na povrchu sú viditeľné dva pásy vodorovných a šikmých rýh.

Z hrobu V pochádzajú dva náramky s kruhovým prierezom (tab. XXVII: 9, 10). Výzdobu tvoria krátke a priečne ryhy. V blízkosti ostro zrezaného konca je situovaný vetvičkovitý motív. Analogický nález pochádza z hrobu 70 na pohrebisku Ostroměř s datovaním do lužického stupňa IIb (Vokolek 1999a, 35, tab. 37: 3a).

Ďalšie torzo náramku (tab. XL: 10) má oválny prierez a jednoducho zaoblený koniec. Na povrchu tela sú situované krátke a priečne ryhy. V porovnaní s predchádzajúcimi je menej masívny. Analogický tvar sa objavil na lužickom pohrebisku Hřměnín (Vokolek 2003, 103, tab. 59: 33).

Posledný nález zo Soveníc (tab. XLII: 5a-b) sa našiel v podobe dvoch zlomkov oválneho prierezu. Telo je nezdobené a koniec odsadený, zúžený a jednoducho zaoblený. Priestor v jeho blízkosti vyplňa päť krátkych a šikmých rýh.

Vo Svijanoch sa vyskytlo jedno torzo obdĺžnikového prierezu (tab. LXVII: 4). Telo je zdobené od seba vzdialenými skupinami krátkych a priečných rýh. Podobné náramky boli doložené na nekropolách zaradených do stredného stupňa lužickej kultúry: Blešno v hrobe 1/1924, Jaroměř v hrobe XII a Pardubice-Hůrka v hrobe 22/1956 (Vokolek 2003, 63, tab. 20: 3, 4; 117, tab. 88: 3, 4; 247, tab. 248: 2).

Najbežnejšou formou masívnych náramkov sú v celej dobe bronzovej liate kruhy s rytou výzdobou. Do počiatku mladšej doby bronzovej prežívajú liate náramky menších rozmerov s výzdobou hustého priečného ryhovania alebo zväzkov priečných a šikmých rýh (Kytlicová 2007, 51). Výzdoba analyzovaného variantu pozostávajúca z kratších ryžiek je charakteristická pre východočeský región (Vokolek 2003, 41). Na základe analogických tvarov z príbuzných lužických pohrebísk vo východných Čechách sa prikláňam k zaradeniu

variantu do stredného stupňa (IIa, b). Tri bronzové náramky zo Soveníc (tab. XXVII: 5, 9, 10) posúva sprievodný inventár hrobu V do stupňa IIb lužickej kultúry.

Variant bnr4 – *Hladké nezdobené bronzové náramky, zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany*

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) pochádza sedem zlomkov bronzového náramku (tab. XLII: 8). Má polkruhovitý prierez. Koniec je jednoducho zaoblený.

Vo Svijanoch sa vyskytli tri nálezy. V prvom prípade (tab. LXVII: 5) ide o dva zlomky s obdĺžnikovým prierezom a zaobleným koncom. Ďalšie dva zlomky (tab. LXXVII: 1) majú trojuholníkový prierez s mierne zaoblenou základňou. Konce sa nezachovali. Posledné torzo náramka (tab. LXVIII: 6) má polkruhový prierez a je značne deformované.

Podľa V. Vokolka (Jiráň (ed.) et al. 2008, 220) ide o celkom bežné šperky bez presnejšej chronologickej preukázateľnosti. J. Hrala (1973, 36) kladie hladké štvorhranné náramky s otvorenými koncami v bavorskej oblasti k hlavným typom stupňa HA1, pričom náramky s uzatvorenými koncami sa tu vyskytujú až do stupňa HB1.

7. 4. Bronzové krúžky

Bronzové krúžky nie sú vhodným datovacím prostriedkom (Stuchlík – Štrof 2004, 358), preto určujúci je vždy sprievodný materiál hrobového celku. Na pohrebisku Březina sa našli dva nálezy (tab. VIII: 2a-b, X: 2). Prvý z hrobu XX (tab. VIII: 2a-b) sa zachoval v podobe dvoch nepatrných zlomkov so štvorcovým prierezom. Hrobový materiál ich určuje do sliezskoplatěnického stupňa Ib.

Druhý z hrobu XXX (tab. X: 2) má polkruhovitý prierez, nezdobený povrch a zaoblený koniec. Na základe sprievodného inventára hrobu, z ktorého analyzovaný tvar pochádza, je možné časové zaradenie do I. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry.

V hrobe XII na nekropole Sovenice (okr. Nymburk) sa vyskytli štyri bronzové krúžky. Prvý (tab. XXV: 4a) je tordovaný. Konce sa prekrývajú a sú zrezané. Pripomína špirálovitý tvar. Podobné sa objavili na mladobronzových lokalitách Jaroměř v hrobe XII a Starý Kolín „Na Hyhlích“ (Vokolek 2003, 117, tab. 88: 6; 326, tab. 354: 7). Sprievodný inventár hrobu XII v Soveniciach (okr. Nymburk) je charakteristický pre mladšiu fázu stredného stupňa. Tu môžu byť zároveň priradené ostatné tri krúžky špirálovitého tvaru s nezdobeným povrchom a kruhovým prierezom (tab. XXV: 4b-d).

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) pochádza šesť bronzových krúžkov prierezu kosoštvorcového (tab. XXVIII: 1, XLIII: 9), obdĺžnikového (tab. XLII: 4, XLIII: 6) a polkruhovitého (tab. XLIII: 7). Posledný (tab. XLIII: 4) má menší priemer na spôsob prsteňa so spojenými koncami, kosoštvorcový prierez a nezdobený povrch.

Zo Svijan sú známe tri bronzové krúžky obdĺžnikového (tab. LXV: 7, LXVI: 8) alebo oválneho prierezu (tab. LXXVIII: 2). Všetky majú nezdobené telo.

Vo Svijanskom Újezde sa našiel jediný nález (tab. LXXX: 2). Ide o tordovaný bronzový krúžok kruhového prierezu s prekrývajúcimi sa hladkými koncami. Jeden je rovno zrezaný a druhý zaoblený. Nález má špirálovito zvinuté telo. V Moravičanoch bol podobný tvar pozorovaný v starolužickom hrobe 165 (Nekvasil 1982, 66, tab. 50: 4, 6). Ďalšie analogické krúžky sa vo východočeskom prostredí vyskytovali na pohrebiskách datovaných do stredného lužického stupňa, s ťažiskom v jeho mladšej fáze: Lukovna v hrobe 14, Nymburk, Poděbrady v hrobe 17/1906, Pouchov v hrobe 120, Sadská v hrobe 4, Semice v hrobe I a Vrbčany (Schránil 1919, 138, obr. 11: 15; Vokolek 2003, 235, obr. 15: 1, 2; 266, tab. 271: 4; 288, tab. 295: 17; 305, tab. 319: 7; 307, tab. 327: 4; 346, tab. 379: 3). Na základe analógií zaraďujem analyzovaný krúžok do stupňa IIb lužickej kultúry. Podľa V. Vokolka (2003, 45) sa tordované krúžky objavujú práve v tomto období.

Nezdobené bronzové krúžky menších rozmerov nepredstavujú funkčne ani typologicky jednoznačne definovaný druh nálezu (Salaš 2005, 103). V minulosti boli často spájané s predmincovým druhom platidla (Sprockhoff 1930, 63; Kimming – Schieck 1957, 69; Kučerovská 1989-90), no vo všeobecnosti je možné tieto nálezy považovať za druh šperku, súčasť kroja (Feger – Nadler 1985), alebo tiež ako doplnok čelenky (Brunn 1981, 110). V hrobových nálezoch sa objavujú od horizontu Riegee v južnom Nemecku a od stupňa HA u nás (Bouzek 1963, 93). Pôvodne mohli byť roztvorené, alebo liate v celku. V depotoch sa masovo objavujú až v hostomickom horizonte, známe sú však i v hromadných nálezoch predchádzajúceho obdobia HA2-B1 (Hrala 1973, 36; Kytlicová 1991, taf. 39: 35-39, 47: 54-55, 50: 27-44). Zaujímavým tvarom sú špirálovite stočené krúžky zo Soveníc, okr. Nymburk (tab. XXV: 4a, c) a Svijanského Újezdu (tab. LXXX: 2), ktoré boli zaradené do stupňa IIb lužickej kultúry (obr. 33: 4). Pôvodne mohli mať väčší priemer, slúžiť vo funkcii náramku a neskôr byť špirálovite ohnuté v súvislosti s kultovými praktikami pohrebného obradu.

7. 5. Bronzové spony

V hrobových nálezoch lužických popolnicových polí prevažujú dvojdielne spony, ktorých pôvod siaha do severských oblastí (Kytlicová 2007, 34-35). Zo Svijan pochádza jeden zlomok tohto typu (obr. 33: 6). Ide o prepálenú hlavicu ihly s otvorom uprostred (tab. LXVI: 9). V českom prostredí bola dvojdielna spona rozšírená prevažne v mladšej fáze stredného stupňa lužickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, 220; Vokolek 2003, 42).

V druhom prípade sa zachovala bronzová ružica z plochého drôtu (tab. LXIV: 3). Je len veľmi ťažké určiť k akému typu spôn torzo patrilo.

Na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa objavila menšia bronzová ružica (tab. XLIII: 3). Zaujímavosťou je, že na nej bol prilepený kúsok ľudskej kostičky. Podobne ako u predchádzajúcej ružice zo Svijan, nie je možné priradiť tento zlomok ku konkrétnej spony. Na druhej strane u niektorých samotne nájdených ružíc nemôžeme určiť, či pochádzajú z prsteňov alebo zo spôn (Vokolek 2003, 41).

7. 6. Bronzové britvy

Bronzové britvy sa vyskytli na troch pohrebiskách: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav) a Svijany. Na základe tvarovania čepele boli rozlíšené dva varianty (bb1-2; obr. 33). Pôvodne tvorili súčasť toaletných predmetov, pričom ich chronologická citlivosť je veľmi vysoká. Podľa J. Babela (2000, 158-174) plnili i kultovnú funkciu spojenú s pohrebným obradom, pri ktorom boli mŕtvemu rituálne odstránené vlasy a fúzy.

Variant bb1 – *Jednobrité bronzové britvy, zastúpenie: Březina, Svijany (obr. 33: 11)*

Variant je v Březine zastúpený jedným exemplárom (tab. III: 2). Pochádza z hrobu V. Má sekáčkovitý tvar. Vnútorňý obvod je silnejší, ku krajom slabší a širokou ryhou zdobený. Analogická britva bola doložená v hrobe 580 na nekropole Moravičany (Jockenhövel 1971, 198, tab. 29: 383).

Ďalšia sa našla vo Svijanoch (tab. LXIII: 2). Zachovala sa torzovite a má oblúkovitý tvar.

A. Jockenhövel (1971, 198) zaradil tento variant do II. stupňa sliezskoplatěnického. Podľa autora ide o jednobritú britvu typu Mandelkow, ktorá bola rozšírená vo východných a severných Čechách, ľavobreží stredného toku Odry a v Sasku (Jockenhövel 1971, 197-200).

Variant bb2 – *Dvojbrité bronzové britvy, zastúpenie: Březina; Sovenice, okr. Mladá Boleslav (obr. 33: 10)*

Na pohrebisku Březina je variant známy z hrobu VI (tab. IV: 3). Má vyrezanú strednú časť a otvor na zaoblenej rukoväti. Podobný tvar sa objavil na bavorskej lokalite Velburg. Ide o ojedinelý nález (Jockenhövel 1971, tab. 26: 332). A. Jockenhövel (1971, 171-172) kladie výskyt týchto náleзов do II. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry. Sú známe iba zo severných Čiech a horného Falcka, preto bývajú priradované k spoločnému česko-bavorskému umeniu a označované ako typ Březina.

Posledná britva (tab. XXVII: 6) sa vyskytla v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav). Zachovala sa len plocho deformovaná časť prelamovanej rukoväte trojuholníkového tvaru. Sprievodný inventár hrobu V umožňuje časové zaradenie do stupňa IIb lužickej kultúry.

7. 7. Bronzové šípky

Bronzové šípky patria k celkom univerzálnym zbraniam a ich prítomnosť na nekropolách je zviazaná výlučne s lužickým obdobím (Jiráň (ed.) et al. 2008, 215; Novotná, 2007, 163; Vokolek 2003, 43). Do tejto skupiny bronzových predmetov patria dve šípky zo Soveníc, okr. Mladá Boleslav (tab. XL: 12, XLIII: 5). Majú okrúhlu tuľajku s plochými, na konci hrotitými krídelkami. Podobné tvary sa vyskytli na lužických pohrebiskách Dneboh, Hrušov v hrobe 1, Kunětice „Na Okrouhlici“ a Lukovna (Vokolek 2003, 83, tab. 40: 21; 102, tab. 62: 2; 157, tab. 134: 31; 181, tab. 168: 6).

Zo Svijan pochádza jedna šípka s krídelkami, hlboko od tuľajky odrezanými (tab. LXIX: 3).

7. 8. Bronzový gombík

Na analyzovaných pohrebiskách sa vyskytol jediný bronzový gombík s masívnym uškom v Sovenicich, okr. Mladá Boleslav (tab. XLIII: 2). Uvedený predmet nie je vhodný na datovanie, pretože nevykazuje vysokú chronologickú citlivosť. Mohol tvoriť súčasť výstroja, prípadne ochranného odevu (Salaš 2005, 116). Prvý krát sa s bronzovými gombíkmi stretávame v mladšom stupni mohylovej kultúry (Lasak 2001, 102). Typické sú najmä pre záver HA2 a stupeň HB1 (Jiráň (ed.) et al. 2008, 161; Stuchlík – Štrof 2004, 358). Objavujú sa tiež v neskorej dobe bronzovej (Podborský 1970a, taf. 2: 14, 7: 12, 33: 11-12) a doznievajú v dobe železnej (Lasak 2001, 102).

7. 9. Bronzový závesok

Zlomok bronzového závesku s dvomi oblými rebierkami sa našiel na pohrebisku v Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (tab. XXVII: 7). Sprievodný inventár hrobu V ho priraduje do stupňa IIb lužickej kultúry. Na základe typovej schémy V. Vokolka (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 136: 13) pôjde najskôr o závesok zoomorfného tvaru. Hoci sú tieto bronzové predmety doložené aj v období popolnicových polí, ich obľuba oproti predchádzajúcej mohylovej kultúre klesá (Jiráň (ed.) et al. 2008, 221). Nachádzame ich predovšetkým v prostredí Bavorska a juhozápadného Nemecka, kde sú datované do stupňov BD-HA1 (Smejtek 2000, 15, obr. 3-4). Okrem funkcie ozdoby či šperku, v nich niektorí bádatelia vidia magicko-symbolické amulety s apotropaickými vlastnosťami (Fiedler 1953; Kossack 1954, 17-18; Müller-Karpe 1980).

7. 10. Bronzové koráliky

Na pohrebisku v Soveniciach sa vyskytlo 17 menších bronzových korálikov prevažne zelenej farby s neuzatvorenými koncami (tab. XLIV: 3). Sú navlečené na silný drôt. Jeden

korálok tmavo a druhý svetlomodrý má spojené konce. Ich prierez je kruhový. Nepochybne boli súčasťou iných predmetov (napr. náhrdelníka) a neumožňujú bližšie časové zaradenie.

7. 11. Bronzový nôž

Zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav) pochádza torzo bronzového noža (tab. XLIII: 1; obr. 33: 5). Zachovaná časť rukoväte má otvor a krúžkovité ukončenie. Typologicky sa najviac blíži nožom typu Dašice (Jiráň 2002, tab. 8: 80-86). L. Jiráň (2002, 34-35) kladie ich výskyt do širšej oblasti východne od Álp, až po juhovýchodné časti Európy. V českom prostredí ich nachádzame na lokalitách lužickej a knovízskej kultúry. Sú typickým reprezentantom stupňa HA. Analyzované torzo bronzového noža je možné ešte bližšie priradiť do stupňa IIb lužickej kultúry na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka (Jiráň (ed.) et al. 2008, 161, obr. 90: 33).

Z hrobu V v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) boli pôvodne vyzdvihnuté aj časti ďalšieho bronzového noža, no nezachovali sa (vid' katalóg: 31. 5. Sovenice, okr. Mladá Boleslav, hrob V: č. 13).

7. 12. Bronzové prstene

Bronzové prstene nepatrili k veľmi početným nálezom na pohrebiskách lužickej kultúry. Mohli byť vyrobené z drôtu alebo plechovej pásky (Jiráň (ed.) et al. 2008, 221). Podľa V. Vokolka (2003, 45) boli špirálovité prstene typické predovšetkým pre stupeň IIa lužickej kultúry. V mladšej fáze stredného stupňa sú skôr výnimočné (tiež Salaš 2005, 101). Na analyzovaných nekropolách sa vyskytli dva špirálovité prstene v Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (tab. XLIII: 11, 13). Sú zvinuté z drôtu štvorcového prierezu. Na základe typológie V. Vokolka je možné zaradiť dvojicu nálezov do stupňa IIa lužickej kultúry (obr. 33: 1). V každom prípade je toto časové určenie skôr rámcové, pretože bronzové prstene neprislúchajú k chronologicky citlivým predmetom.

7. 13. Bronzové plechy

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) boli doložené dva bronzové plechy, ktoré sa zachovali torzovite. Pre datovanie sú prakticky nepoužiteľné. V prvom prípade ide o dva prepálené a rozlámané zlomky plechu (tab. XLI: 8). Nie je vylúčené, že pochádzajú z jednobritej britvy. Ďalšie torzo bronzového plechu malo pôvodne snáď oválny tvar s prinitovaným plechovým pásom (tab. XLV: 1). Vzhľadom k svojej veľkosti by mohlo ísť o zvyšok bronzovej nádoby. Jednalo sa o veľmi vzácny a luxusný tovar, ktorý sa v oblastiach severnejšie situovaných popolnicových polí vyskytoval predovšetkým zásluhou importu (Blajer 2001, 225). Niektorí bádatelia považujú bronzové nádoby za rituálne predmety (Brunn 1981), či dokonca za symboly nadregionálnej komunikácie (Born – Hansen 1992, 354-356; Hansen 1995).

7. 14. Bronzové šidlo

Bronzové šidlo prislúcha do kategórie viacúčelových tyčinkovitých nástrojov. Nepatrí k početným nálezom na pohrebiskách. Chýba mu akákoľvek chronologická citlivosť (Jiráň (ed.) et al. 2008, 214). V jednom exemplári bola zastúpená táto skupina bronzových predmetov v Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (tab. XLI: 2). Obe konce má zahrotené, pričom jeden hrot je mierne zaoblený a druhý vyhranený s prierezom oválnym a štvorcovým.

7. 15. Bronzová ihla

Jediná bronzová ihla je známa zo Soveníc, okr. Mladá Boleslav (tab. XLI: 3). Polovica ucha, ktoré malo pôvodne pozdĺžny otvor a hrot sú ulomené. Nález zaradujem do III. stupňa sliezskoplatěnickeho (obr. 33: 13). V prostredí lužickej kultúry je táto skupina skôr ojedinelá, i keď príčina nedostatku niektorých nálezov môže súvisieť i s procesom kremácie. Z východočeskej skupiny poznáme iba jeden exemplár ihly z hrobu 19/1907 v Skaličke (Vokolek 2003, 41, tab. 330: 4). V oveľa väčšej miere sú bronzové ihly zastúpené v III. stupni sliezskoplatěnickej kultúry (Venclová (ed.) et al. 2008, 91).

7. 16. Ďalšie bronzové predmety

Na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa našli tri bronzové zliatky (tab. XXXVIII: 1, XL: 6) a vo Svijanoch jeden (tab. LXIV: 4). V rámci chronológie sa nedajú využiť. Predstavujú pozostatok nejakého bronzového predmetu, ktorého tvar a funkciu nie sme schopní interpretovať.

8. SKLENENÉ PREDMETY

Jeden z najvzácnejších a najkrehkejších materiálov sa na pohrebiskách obyčajne spája s importovaným a drahým tovarom (tabela 4, graf 6). Vyrába sa z kremenného piesku s prímiesou vápenca a sody, ktorou sa znižuje tavitelnosť kremeňa (Filip 1941, 168, 169). Tento zložitý postup poznali koncom 5. tisícročia p. n. l. ako prví starí Egyptania (Furmánek – Horňák - Mitáš 2009, 79). Najstaršie sklenené koráliky sa dostali do strednej Európy obchodom z dielní lokalizovaných v oblasti Stredomoria (Šaldová 1971, 103). Aj v neskoršom období bol sklenený tovar dovážaný. Nepredpokladá sa, že by bol vyrábaný v Čechách (Jiráň (ed.) et al. 2008, 224; Venclová 1990, 42). Jedinou archeologicky doloženou sklárskou dielňou na európskej pevnine je lokalita Frattesina v severnom Taliansku (Šulová 2007, 323).

Sklenené výrobky sa v širšej oblasti Naddunajska začínajú objavovať vo včasnej dobe bronzovej (Jisl 1955, 29; Kos 2004, 286) a celkom prvýkrát v prostredí epišnúrového kultúrneho komplexu (Bátora 2002, 9). Najstaršie koráliky východočeských popolnicových polí pochádzajú z pojizerských lokalít Jeřice (17 kusov), Lháň (89 kusov) a Mladá Boleslav-Čejetičky (30 kusov; Venclová 1990, 40). V období lužickej kultúry sa bežne používajú už od najstaršieho stupňa (Lasak 2001, 148). Ich najväčší výskyt spadá do obdobia mladšej doby bronzovej: BD a HA1 (Horňák 2005, 210; Venclová 1990, 40, 41). Je pre ne charakteristická malá typologická variabilita (Jiráň (ed.) et al. 2008, 224). Do tohto časového horizontu môže byť zaradený oválny zliatok modrého skla, ktorý sa našiel v Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (tab. XXXVIII: 2). V každom prípade je toto datovanie skôr rámcové a orientačné, pretože z chronologického hľadiska nepatrí analyzovaný typ korálku k citlivým (obr. 31: 8). Ďalší sovenický nález predstavuje blankytnomodrý korál srdcovitého tvaru s otvorom (tab. XLIV: 2). Na jednom mieste je mierne roztvorený.

V neskoršej dobe bronzovej dochádza k znižovaniu počtu sklenených predmetov (Venclová 1990, 41). M. Horňák (2005, 210) spája tento jav s hospodárskym a ekonomickým úpadkom v Karpatskej kotline. Podľa V. Podborského (1997, 154) dochádza v tomto období vôbec po prvýkrát k prenikaniu železných predmetov. Príčinou bol deficit rudy farebných kovov. V mladšom období sa zároveň zvyšuje úroveň spaľovania pozostatkov mŕtvych jedincov a spolu s nimi aj prídavných predmetov a milodarov, i keď vo východných Čechách sa naopak uvádza aspoň regionálne spaľovanie horšie (napr. Kostelec n. Orlicí; Vokolek 1991). Treba počítať i s iným spôsobom zbierania a ukladania ostatkov.

Druhý sklenený korálok sa objavil vo Svijanoch (tab. LXIII: 3; obr. 31: 9). Je modrej farby s tromi hnedými škvrnami na povrchu. Uvedený typ je príznačný pre obdobie neskorého halštatu a včasného laténu (Kos 2004, 285-286; Šaldová 1971, 103; Venclová 1990, 75). J. Filip uvádza (1947, 252), že táto perla bola nájdená v štíhlej a vysokej nádobe, už silno podoby laténskej.

9. KAMENNÉ PREDMETY

Niektoré predmety vyzdvižené z hrobov lužických, prípadne sliezskoplatěnických nepatria do nálezového inventára danej kultúry, pretože môžu prislúchať staršiemu osídleniu, napr. mezolitickému alebo neolitickému (Vokolek 2003, 44). Samozrejme možností na interpretáciu je viac. Na druhej strane mohli byť do hrobov vložené náhodne, a teda nemusia pochádzať zo staršieho obdobia. Poľská bádatelka D. Piotrowska (2000, 328-330) vystúpila so zaujímavou teóriou o ich rituálnom alebo ceremoniálnom význame. To znamená, že ako súčasť nástrojov boli používané pri pohrebných obradoch. Podmienkou tejto funkcie musel byť dôkaz, že do hrobu boli vložené intencionálne.

V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) sa našlo ploché rohovcové škrabadlo zo silicitu (tab. XLII: 7). Vo všeobecnosti sa priraduje ku štiepanej kamennej industrii (tabela 4, graf 6).

Z hrobu XIX na pohrebisku v Březine pochádzajú štyri ploché kamenné závesky (tab. VII: 2a-d; obr. 31: 7; tabela 4). Majú pretiahnutý a oválny tvar s otvorom pri jednom užšom okraji. Hrobový inventár ich priraduje do sliezskoplatěnického stupňa II. Pôvodne mohli slúžiť vo funkcii amuletu, alebo tvorili súčasť náhrdelníka. Podľa katalógu múzea Mnichovo Hradište pochádzajú z výskumu J. Mencla aj štyri pieskovcové dosky na drvenie obilia (viď katalóg: 31. 1. Březina, Nestratifikované nálezy: č. 17-20). Na pohrebisku Svijany bol pôvodne vyzdvižený aj plochý kamenný závesok približne oválneho tvaru so závesným otvorom v hornej časti (viď katalóg: 31. 6. Svijany-pohrebisko, Nestratifikované nálezy: č. 234).

10. JANTÁROVÉ PREDMETY

Jantár bol dôležitým predmetom obchodu už od najstarších čias. Pripisovali sa mu liečivé a magické schopnosti, bol symbolom ochrany a bohatstva. V prípade pohrebného rítu sa jantár používal ako vyjadrenie smútku či slz pri oplakávaní zomrelej osoby (Divac 2013, 107). V praveku sa získaval zberom, pretože svojím leskom a farbou je schopný k výrobe umeleckých predmetov (Přichystal 2007, 220). Prvý krát sa s touto surovinou stretávame na Morave v období paleolitu (jaskyne Kůlna, Žitného a Pekárna). Mala domáci pôvod (Divac 2013, 104; Filip 1941, 124; Podborský a kol. 1993, 63; Ščerbakivskýj 1932, 45). Do Čiech sa jantár dostával z Jutského poloostrova po spojnici Labe-Vltava, a to najpravdepodobnejšie od mladého eneolitu. Príliv naberal na intenzite od staršej doby bronzovej (Divac 2013, 106). V halštatskom období smeroval jantárový obchod asi z východného Pobaltia (Sambia) cez Moravu ďalej do podunajskej kotliny (Divac 2013, 104-105; Šaldová 1971, 104).

Jeden nález bol doložený na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav; tabela 4, graf 6). Ide o jantárový korál oválneho tvaru s otvorom (tab. XLIV: 1). Povrch je žltý, miestami červený. Jeho časové určenie je prakticky nemožné.

Podobne ako u skleneného materiálu je povšimnutiahodná veľmi nízka početnosť zastúpenia. Neplatí to len pre analyzované pohrebiská, ale aj podobne datované nekropoly v blízkom okolí. Uvedená skutočnosť môže súvisieť s vyššou technikou spaľovania v mladšom období. Túto teóriu podporuje početnejšie zastúpenie výrobkov z jantáru v predchádzajúcej strednej dobe bronzovej (Jiráň (ed.) et al. 2008, 178). J. Plesl (1993, 164) však na základe rozboru jantárových perál v Moravičanoch spochybnil túto tézu. Podľa autora všeobecne malé

zastúpenie jantáru je skôr prejavom celkového poklesu obľuby tejto suroviny. Birituálne pohrebiská v hornom Sliezsku a západnom Malopolsku s prevahou kostrových hrobov, na ktorých by sa mal podobný inventár zachovať, dokazujú nedostatočný záujem o túto surovinu na konci doby bronzovej a v staršej dobe železnej (Bukowski 2002, 29, 87, 131).

Vo východočeskom lužickom prostredí boli doložené len dva nálezy jantárových milodarov. Prvý sa našiel v Locheniciach. Ide o jantárovú kvapkovitú perlu s pozdĺžnym žliabkom takmer čiernej farby (Vokolek 2003, tab. 154: 7). Druhý jantárový korálik žltočervenej farby bol vyzdvihnutý z mohyly III v Třebověticiach (Vokolek 2003, 334). Z neskorej doby halštatskej je známy prevítaný kuželovitý korálik z jantáru, ktorý sa našiel v hrobe 32 na lokalite Platěnice (Divac 2013, 142, tab. 65: 1).

11. ŽELEZNÉ PREDMETY

Po roku 800 p. n. l. prerastá neskorá doba bronzová v staršiu dobu železnú. Nastáva éra „mladšieho metalika“, v ktorom mieste základnej civilizačnej suroviny preberá po bronzovej železo. Tento prechod priniesol celkové zmeny v ľudskej spoločnosti: v technológii, myslení, náboženstve, obrade, obchode, hospodárstve, sociálnej štruktúre, a hlavne došlo k zmene sídelných štruktúr (Podborský 2006, 303; Fojtík - Golec 2007, 81). K prvým vytaveným kúskom železa sa dostal človek viac-menej náhodne pri výrobe medi z rúd, keď ako prídavok tavidla do vsádzky použil limonitovú železnú rudu z povrchových nálezov (Charles 1980). Na Blízkom východe poznali železo už v 3. tisícročí p. n. l. Bolo však ešte mäkké a nevhodné k produkcii zbraní a nástrojov. Po zdokonalení spracovania sa znalosť jeho výroby rýchlo šírila do stredomorskej oblasti a vrcholila v predrímskej Etrúrii (Mihok 1994, 69). V prvej dobe halštatskej (8.-7. storočie) u nás ešte len z menšej časti slúžilo železo k výrobe nástrojov. Vedľa nich používali ešte zbrane bronzové (Bouzek 2011, 128). Miestne železiarstvo zapúšťa korene až na prelome 7./6. storočia p. n. l. (Podborský 1997, 172). Jednoznačné doklady hutníckej výroby železa však z Čiech nie sú známe (Venclová (ed.) et al. 2008, 41). Na analyzovaných nekropolách v Březine a Svijanoch sa našlo päť železných predmetov, ktoré boli rozdelené do troch podskupín (tabela 4, graf 6). Z hľadiska početnosti prevažoval ich výskyt v Březine.

11. 1. Železné nože

Z hrobu XVIII na pohrebisku Březina pochádza torzo železného noža (tab. VI: 2; obr. 32: 16). Zachovala sa len jeho špička.

Zo Svijan je známy železný nôž nepravidelného tvaru (tab. LXII: 4). Časť rukoväte chýba.

Nôž zahŕňa funkciu zbrane aj nástroja. V železnom prevedení sa prvýkrát objavuje v II. stupni sliezkoplatěnickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, 161). Ako bežný nástroj je používaný v III. stupni sliezkoplatěnickom (Venclová (ed.) et al. 2008, 91). Do uvedeného časového horizontu patria analyzované torzá železných nožov.

11. 2. Železné udidlo

V halštatskom hrobe XVIII na pohrebisku v Březine sa našli štyri zlomky železného udidla so zvyškami krúžkov a s príslušnými prehrdzavenými tyčinkami (tab. VI: 1a-d). S najväčšou pravdepodobnosťou tvorilo analyzované udidlo súčasť konského postroja. V celej strednej Európe sú totiž udidlá obvyklejšie až v závere neskorej doby bronzovej, kedy sú spájané s tzv. thráko-kimmeriskými vplyvmi (Metzner-Nebelsick 2005). Každopádne

predstavoval štvorkolový voz ťahaný konským záprahom symbol sociálneho stavu (Novotná 2004, 498; Šabatová 2007, 277).

11. 3. Železné úlomky

V dvoch hrobách na pohrebisku Březina bol doložený výskyt zlomkov železných predmetov. Z hľadiska ich vyhotovenia je možné podobne ako v prípade železných nožov a udidla datovanie do III. stupňa sliezskoplatenickej kultúry. Analyzované predmety nám však vzhľadom na torzovitú zachovanú nemôžu povedať prakticky nič o ich funkcii alebo využití. Z hrobu XVIII pochádzajú štyri tyčinkovité železné a prehrdzavené úlomky, tvaru dnes už neurčitého (tab. VI: 3a-d).

V hrobe XIX sa vyskytlo deväť zlomkov železných krúžkov (tab. VII: 1a-ch). Sú silno prehrdzavené. Vzhľadom na mladší charakter hrobového inventára sa prikláňam k zaradeniu do sliezskoplatenickej kultúry II.

12. VYHODNOTENIE ANALÝZY

Podrobnejší rozbor funerálneho materiálu v rámci analyzovaných pohrebísk pojizerskej oblasti poukázal na možnosť začiatku pochovávaní v závere starého alebo na začiatku stredného stupňa lužickej kultúry (Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany). Tvary z tohto obdobia sú však skôr zriedkavé. Početnejšie nálezy pochádzajú až zo stredného stupňa (Koryta, Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany, Svijanský Újezd). Mladého stupňa sa dožívajú len pohrebiská v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) a Svijanoch. Zo začiatku sliezskoplatenickej kultúry sú známe len ojedinelé nálezy z Březiny. Vývoj tohto pohrebiska spolu so Sovenicami (okr. Mladá Boleslav) a Svijanmi plynulo pokračuje do III. stupňa sliezskoplatenickej kultúry. Do uvedeného horizontu bola datovaná i nekropola v Příšoviciach s možnosťou prechodu do mladšieho obdobia.

Stupeň Ib lužickej kultúry (BC2/BD) – zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav)

Do tohto stupňa bol zaradený symbolický hrob XII na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav).

V archeologickom materiáli vystupujú predovšetkým bezúche hrnce (obr. 22: 1). Môžu mať ostro odsadené hrdlo (tab. XXXIII: 10), prípadne plynulú profiláciu vajcovitého tela (tab. XXVIII: 3) zdrsňovanú zvislým prstovaním (tab. XXXV: 8). Amfory sú na výduti zdobené veľkými jamkami (tab. LXX: 2). Ostrý lom malých džbákov zvyrazňuje pás pupčekov (tab. XLI: 4). Pretrváva tzv. mohylový prvok, t. j. výskyt nádobiek na malej nôžke alebo s prstencovite odsadeným dnom (tab. XXXI: 5). Všetky tieto tvary sa v nasledujúcom horizonte už neobjavujú.

Stupeň IIa lužickej kultúry (BD-HA1) – zastúpenie: Koryta, Sovenice (okr. Nymburk),

Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany, Svijanský Újezd

Do staršej fázy stredného stupňa lužickej kultúry boli zaradené symbolické hroby VIII a X v Soveniciach (okr. Nymburk). Patria tu aj dva hroby zo Soveníc (okr. Mladá Boleslav). Jeden je kenotaf? (II) a druhý popolnicový (XVIII), obložený kameňmi.

Pre celý stupeň je príznačná ostrá profilácia, ktorou sa vyznačujú amfory (tab. XXVI: 6), amfory (tab. LXXX: 6), veľké (tab. XXIX: 3) i malé (tab. XXX: 6) dvojkonické nádoby a džbáky (tab. XXX: 9). Väčšinou ide o nezdobené tvary (obr. 20: 2; 23: 1, 2; 26: 1; 28: 1, 2; 30: 1, 2). V prípade dvojkonických nádob môže byť dolný kónus zdrsnený mriežkovaním

(tab. XXXV: 7). Malé dvojkónické nádoby majú zase vyšší horný kónus zdobený pásom vodorovných rýh (tab. XXI: 5) alebo šrafovanými trojuholníkmi (tab. XXIX: 2). Veľké a profilované hrnce sú už opatrené dvomi uchami (tab. XXIX: 1). Vyskytujú sa výrazne profilované misy s jedným uchom vychádzajúcim priamo z okraja a telom zdobeným mriežkovaním (tab. XV: 5). Bežné sú malé šálky hrncovitého tvaru s jedným uchom vychádzajúcim z okraja (tab. XXXIV: 1). Povrch môže byť zdobený pupčekmi a nechtovými vrypami (tab. XV: 6). Prvýkrát bol doložený výskyt pologuľovitej šálky (tab. XXII: 4).

Z bronzových predmetov sú rozšírené ihlice s kyjovitou hlavicou (tab. LXVIII: 3) a tordované náramky (tab. XL: 13, LXXI: 3). Najväčší výskyt sklenených predmetov prevažne modrej farby spadá práve do staršej fázy stredného stupňa (tab. XXXVIII: 2).

Stupeň IIb lužickej kultúry (HA2) – zastúpenie: Koryta, Sovenice (okr. Nymburk), Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany, Svijanský Újezd

Do mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry bolo zaradených päť popolnicových hrobov (IV, VI, IX, XI, XII) a dva kenotafy? (V, VII) v Soveniciach (okr. Nymburk). Patria tu aj tri popolnicové hroby (I, V, hrobový celok) s jedným kenotafom? (XIV) v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav). Dva hroby boli obložené kameňmi (I, V). Hrobové celky v Soveniciach (okr. Nymburk) boli rovnomerne rozložené po celej ploche sondy.

V tomto stupni začína výskyt žliabkovanej výzdoby (obr. 20: 4; 25: 1; 26: 2; 30: 4). Táto úprava povrchu dosiahla maximálny rozmach a s obľubou bola aplikovaná na keramické nádoby i v nasledujúcom a záverečnom horizonte lužickej kultúry. Je typickou najmä pre amfory s kužeľovitým hrdlom, ostro odsadenou a hranenou výduťou, ktorá je nezdobená (tab. XXXVII: 7), alebo pokrytá zvislým či šikmým žliabkovaním. Hrdlo je vypuklé v spodnej časti (tab. XXIII: 9). Oproti predchádzajúcej fáze sa celkom vytratilo ostré zalomenie výdute a hrdlo je už značne vysoké (tab. XXXI: 4). V rámci malých amforiek sú charakteristické tvary s lievikovite roztvoreným hrdlom a výrazne zaoblenou žliabkovanou výduťou (tab. XXI: 4). Kanelovaná výzdoba sa presadila aj u menších džbánov, ktoré majú v tomto horizonte mierne lievikovite roztvorené hrdlo a ostro odsadené zaoblené telo (tab. XXIII: 5). Rovnaké sú aj malé džbánky so žliabkovanou a hranenou výduťou (tab. XXXVIII: 3), prípadne nezdobeným povrchom (tab. XXVI: 1). Amforovité nádoby majú naopak povrch ostro odsadeného a zaobleného tela zvýraznený prstovaním (tab. XXIX: 7). Zo staršej fázy stredného stupňa pokračuje výskyt nezdobených, výrazne profilovaných hrncov s dvomi uchami (tab. XXXIX: 9). V tomto horizonte sa však objavujú predovšetkým tvary, ktorých povrch je zdrsnený hrubým nepravidelným ryhovaním (tab. XVIII: 7) alebo prstovaním (tab. XXXI: 8). Aplikáciu hrubého ryhovania nachádzame iba v tomto časovom úseku a okrem hrncov sú ním pokryté i šálky (tab. XXXVIII: 7) a misy (tab. XXIV: 1, 6). Z predchádzajúcej fázy sa ešte ojedinele stretávame s dvojkónickými nádobami s ostrým lomom. Teraz majú dolný kónus zdobený prstovaním (tab. XIX: 8). Typické sú najmä tvary s mierne zaobleným (tab. XXII: 6) alebo vysadlým lomom zdobeným plastickou páskou (tab. XX: 5). Lom môže byť aj výraznejšie zaoblený (tab. XVIII: 5, 8). Malé dvojkónické nádoby s ostrým lomom majú nižší horný kónus (tab. LV: 2) a zo staršej fázy pokračuje výskyt nálezov s výzdobou šrafovaných trojuholníkov (tab. XXIV: 8). Príznačné pre tento stupeň sú nádoby dvojkónického tvaru s hranenou (tab. XXVI: 5) alebo mierne zaoblenou výduťou (tab. XXXVI: 11). Rozšírené sú kónické misy s mierne zaoblenými stenami a jedným uchom vychádzajúcim priamo z okraja (tab. XXXIX: 4). Malé misy však disponujú telom s ostrejšou profiláciou (tab. LXXX: 8). Ojedinelý je výskyt hrnčiekov s vajcovitým telom (tab. XV: 4). Charakteristické pre mladšiu fázu sú najmä mierne profilované a nezdobené šálky s uchom nepatrne prevyšujúcim ústie (tab. XVIII: 3). Pokračuje výskyt šálok hrncovitého tvaru s jedným uchom (tab. XXXIII: 6).

Z bronzových predmetov sa objavujú ihlice s guľovitou (tab. XLII: 10), dvojkónickou (tab. XXVII: 8, LXXV: 10), pečatidlovitou (tab. XL: 9, LXII: 2) a kyjovitou hlavicou (tab. XL: 4), ktorej výskyt začal už v predchádzajúcej fáze. Podobne pokračujú aj tordované náramky (tab. LXXI: 2). Príznačné sú náramky zdobené rytou výzdobou (tab. XXVII: 9, 10), tordované krúžky (tab. XXV: 4a, LXXX: 2), dvojdielne spony (tab. LXVI: 9), zoomorfne závesky (tab. XXVII: 7) a nože typu Dašice (tab. XLIII: 1).

Stupeň IIIa lužickej kultúry (záver HA2) – zastúpenie: Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany

Patria tu dva kenotafy? (IX, X) a jeden popolnicový hrob (IV) v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav).

V rámci variantu amfor s vysokým valcovitým hrdlom sa ťažisko výdute posunulo do dolnej časti a spodok nádoby je zaoblený (tab. XXX: 4). Z predchádzajúcej fázy pokračujú tiež kanelované amfory s kuželovitým hrdlom vypuklého tvaru a hranenou (tab. XXVII: 1), výrazne zaoblenou (tab. XXVIII: 4) alebo stlačenou výduťou (tab. XLIV: 6). V tomto časovom horizonte však majú nálezy na dolnej časti hrdla pás vodorovných žliabkov (obr. 20: 7). Bežné sú i nezdobené tvary amfor i malých amforiek, ktorých výskyt začal už v mladšej fáze stredného stupňa (tab. XXXIII: 7, XXXI: 3). Ojedinele sa už môžeme stretnúť s tvarmi, ktorých profilácia je menej ostrá a postupne sa zmäkčuje (tab. LXIV: 6, XXXIV: 9). Aplikácia zvislého žliabkovania sa v tomto stupni naplno uplatnila i v prípade menších džbánov a džbáňok. Ich výduť sa posunula do dolnej časti (tab. LI: 5) a postupne sa viac presadzuje plynulá profilácia (tab. XXVII: 3). Dvojkónické nádoby sú pritom už výrazne esovite profilované (tab. LII: 8). Môžu byť zdobené nepravidelným ryhovaním (tab. XXXV: 5). S rovnakou esovitou profiláciou sa stretávame aj u malých dvojkónických nádobiek, ktorá môže byť ešte výraznejšia a pretiahnutá horizontálnym smerom (tab. XXXII: 5). Výzdoba pozostáva zo šikmých žliabkov (tab. XXX: 1), vodorovných rýh (tab. XXXII: 3) alebo dvoch pásov, medzi ktorými sú proti sebe umiestnené a do seba zakliesnené šrafované trojuholníky, tzv. motív „vlčích zubov“ (tab. LVII: 9). V prípade úpravy povrchu mís sa uchytilo tordovanie okraja (tab. LIV: 1).

V závere mladšieho lužického stupňa sa celkom stráca hranenie výdute a žliabkovaná výzdoba sa rozpadá do zväzkov (tab. XXXI: 2). Postupne sa presadzuje rytá výzdoba (tab. XLVII: 4).

Z predchádzajúceho horizontu pokračuje výskyt bronzových ihlíc s guľovitou hlavicou (tab. LXIX: 4). Súčasťou pohrebísk boli aj tvary s čiaškovitou (tab. XLII: 11) a vývalkovitou hlavicou (tab. XL: 11, LXXI: 4). Prvýkrát sa stretávame s vázičkovitými ihlicami. Pre tento horizont je typická veľká hlavica (tab. LXV: 3).

Stupeň IIIb lužickej kultúry (stupeň HB1) – Sovenice (Mladá Boleslav)?, Svijany?

Horizont vyčlenil V. Vokolek (2003, 46), podľa ktorého je charakteristický len pre oblasť Pojizeria. Dokladať by to mohli dvojkónické nádoby s oblým lomom (tab. XXXIX: 8) a amfory s nízkym hrdlom a žliabkami na výduti (tiež Jiráň (ed.) et al. 2008, 157). Bližší rozbor však jednoznačne nepreukázal dlhšie prežívanie lužickej kultúry v okrajovej oblasti. Archeologický materiál je celkom zhodný s východočeským a plne odpovedá znakom prvého sliezskoplatěnického stupňa.

Stupeň Ia sliezskoplatěnickej kultúry (HB1) – zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany

Zaradený tu bol hrob VII a niektoré nádoby z hrobu XXX v Březine. Obidva hrobové celky boli priradené k popolnicovému typu hrobu a situované v južnej časti pohrebiska.

Na začiatku sliezskoplatenickej kultúry dochádza k postupnému zmenšovaniu a zjemňovaniu tvarov. Presadzuje sa plynulá esovitá profilácia a bohaté zdobenie povrchu. Amfory sa vyvíjajú od zvislo žliabkovaných nádob s ostro nasadeným hrdlom k dvojkónickým tvarom (tab. LXXIII: 8). Vytratilo sa žliabkovanie celej plochy výdute. Ak sa ešte vyskytuje, je rozpadnuté do zväzkov a kombinované s ryhami (tab. LI: 7, LIV: 3). Oveľa častejšia je rytá výzdoba zložená z lomených polooblúčikov (tab. LXV: 9). Amforky v základnom tvare i výzdobe napodobňujú veľké amfory (tab. LXIX: 10, XLVII: 8). Amforovité nádoby majú vyššie hrdlo (tab. LXVIII: 8). Profilácia hrncov je už menej výrazná. Medzi uchami sa aplikujú pupčeky (tab. X: 8, XXXVII: 4), výčnelky (tab. XIII: 3) alebo plastická páska (tab. LXIII: 7). Povrch je často zdrsnovaný zvislým prstovaním (tab. LXIV: 5). Malé hrnčeky majú vajcovité telo zdobené vodorovnými ryhami a žliabkami (tab. XLVII: 9, LXXVII: 5). Z predchádzajúceho časového úseku pokračujú dvojkónické nádoby výraznej esovitej profilácie (tab. XLV: 7). Typickejšie sú tvary s výrazne zaobleným lomom, ktorý má ťažisko v dolnej polovici (tab. XXXIX: 8). Povrch malých dvojkónických nádobiek esovitej profilácie pokrýva výlučne motív „vlčích zubov“ (tab. XLVIII: 3, LVIII: 9). Misky môžu mať malé uško pri lome (tab. LI: 9). Značne rozšírené sú nízke a široké šálky s uchom vysoko vytiahnutým nad okraj (tab. IX: 9, LXIII: 6). Bohatú výzdobu tvoria pásy vodorovných rýh (tab. XLVIII: 10), vetvičkovitý motív (tab. L: 7), čiarky (tab. LXXV: 4), vrypy (tab. IX: 4), šrafované trojuholníčky (tab. XLVIII: 8), jamky (tab. LX: 7) a zväzky zvislých protiahlých rýh (tab. LXII: 6) striedajúce sa so žliabkami (tab. LXIII: 8). Ostrý lom stratili i džbány a sú plynulo profilované. Hrdlo je vyššie (tab. XXXVIII: 6).

Charakteristickým znakom tohto obdobia je tzv. pojizerská výzdoba na bronzových ihliciach. Pozostáva z niekoľkých pásov vodorovných rýh na krčku, medzi ktorými sú situované cik-cakové línie. S touto ornamentikou sa stretávame na ihliciach s dvojkónickou (tab. LXX: 5), pečatidlovitou (tab. XII: 1, LXIV: 1), vývalkovitou (tab. LXV: 1), čiaškovitou (tab. LXV: 4) a veľkou vázičkovitou hlavicou (tab. LXV: 5), ako aj ihlicou ervenickejho typu (tab. LXX: 4). Bronzové nákrčníky sú zdobené dvojicami priečných rýh a ich konce sú roztepané v očko s otvorom (tab. XLI: 1). Hlinené pokličky majú povrch zdrsnený nechtovými vrypami (tab. LVIII: 1) a môžu sa vyskytnúť aj hlinené závesky (tab. X: 1).

Stupeň Ib sliezskoplatenickej kultúry (HB2) – zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany

Do druhého stupňa neskorej doby bronzovej patrí päť popolnicových (XII, XV, XVII, XXIII, XXXIV), dva jamové hroby (XX, XXI) a dva kenotafy? (I, XIV) spolu s niektorými nádobami z popolnicového hrobu XXX v Březine. Nálezové celky sa koncentrovali v južnej a východnej časti pohrebiska. Jeden symbolický hrob (I) bol obložený kameňmi.

Pokračuje výskyt plynule a esovite profilovaných tvarov. V tomto horizonte však dochádza k transformácii úch na pupčeky rôznych tvarov a niektoré keramické skupiny sa z pohrebísk postupne vytrácajú. Tento fenomén vyvrcholil v nasledujúcom záverečnom stupni neskorej doby bronzovej. Amfory sa už nevyskytujú. Nahradili ich amforovité nádoby s lievikovite roztvoreným hrdlom a mierne odsadeným baňatým telom, ktoré je zdobené plastickou páskou (tab. V: 7, LIII: 7) alebo pupčekmi (tab. II: 6). Malé amforky stratili ušká, ktoré nahradili pupčeky. Pokračujú dvojkónické tvary (tab. XLVI: 5). Kulminuje výskyt amforiek s kužeľovitým, pri okraji roztvoreným hrdlom a ostro odsadenou baňatou výduťou (tab. LVI: 3). Výzdoba pozostáva z pásov a zväzkov zvislých (tab. IX: 5), šikmých (tab. LXXV: 8) a polooblúčikovitých rýh (tab. XLVII: 7), ktoré môžu byť kombinované s malými jamkami (tab. LVI: 5), šrafovanými trojuholníkmi (tab. LVI: 5) alebo žliabkami (tab. XLVII: 6). Amforovité nádoby nápadne kopírujú v tvare i výzdobe malé amforky. Typická je rytá (tab. LIX: 1) alebo kombinácia rytej a žliabkovanej výzdoby (tab. XXXI: 7). Stretávame sa s nepatrne profilovanými dvojuhými hrncami, ktoré svoj vývoj započali už v staršej

sliezkoplaténickej fáze (tab. XIII: 1). Oveľa rozšírenejšie sú hrnce súdkovitého tvaru s dvomi uchami, medzi ktorými sú umiestnené pupčeky. Povrch pokrýva hrebeňovanie (tab. LXXI: 6) alebo zvislé prstovanie (tab. XXXIII: 8). Aj malé hrnčeky sú len nepatrne profilované a ich telo pokrývajú zvislé ryhy (tab. LXIX: 9). Z predchádzajúceho stupňa pokračujú dvojkónické nádoby so zaobleným lomom nevýraznejšej profilácie. Dolný kónus je však teraz zvýraznený výčnelkami (tab. LXXII: 7) alebo pupčkami (LXVI: 12). Dvojkónické nádoby sú nízke a široké (tab. IX: 3) alebo guľovité (tab. LXXVII: 3), len nepatrne prehnuté pri okraji. Prevládajú však hruškovité tvary s výrazne zaoblenou výduťou, ktorá má ťažisko v dolnej časti (tab. VIII: 10, XXXIX: 7). Dominuje výzdoba motívu „vlčích zubov“ (tab. XI: 8, LVI: 4) a jednoduchých (tab. IX: 2, LXXVII: 4) alebo šrafovaných trojuholníkov (tab. XII: 5, LV: 6). Hruškovitý tvar tela a motív „vlčích zubov“ sa presadili aj u malých džbánkov (tab. LXXIII: 2). Mierne profilované misy sú opatrené jazykovitými výčnelkami, ktoré vybiehajú priamo z okraja (tab. VIII: 8). Veľmi zaujímavé a originálne výrobky predstavujú profilované misky s plastickým límcem prechádzajúcim stredom nádoby (tab. XI: 9). Môžu byť zdobené rytou i žliabkovanou výzdobou. Prežívajú nízke a široké šálky s ostrým lomom (tab. V: 4). Ojedinele sa môže objaviť šálka mierne profilovaná vyššieho, hrncovitého tvaru s uchom nepatrne prevyšujúcim ústie a povrchom zvisle prstovaným (tab. LXXIV: 7). Relatívne častým a frekventovaným nálezom sú šálky dvojkónické (tab. XXXIII: 1), kónické (tab. XI: 5), nízke a široké pologuľovitého tvaru (tab. IX: 7), prípadne vyššie kónické so zatiahnutým ústím (tab. IV: 6). Vo všetkých prípadoch prevláda ucho vysoko vytiahnuté nad okraj.

Objavujú sa bronzové ihlice s menšou vázičkovitou hlavicou (tab. LXVI: 1) alebo náramky zdobené vývalkami (tab. VIII: 1).

Stupeň II sliezkoplaténickej kultúry (HB3-HC1) – zastúpenie: Březina, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany

Patria tu tri popolnicové hroby (II, V, VI) a tri kenotafy? (IV, VIII, XIX) v Březine. Koncentrovali sa v západnej, strednej a severnej časti pohrebiska. Za touto líniou sa už nenašiel žiaden starší hrob. Dva nálezové celky (IV, V) boli obložené kameňmi.

Amforovité nádoby sú výrazne esovite profilované. Hrdlo je však od oblej výdute oddelené ostrým lomom. Uchá imitujú pupčeky (tab. II: 6) alebo žliabky (tab. III: 5). Malé amforovité nádoby sú skôr raritou a v nasledujúcom horizonte sa už nevyskytujú. Celé telo je takmer guľovité a medzi hrdlom a telom sa nachádza ostrý lom (tab. LXXVII: 2). Hrnce môžu mať ešte slabo naznačené hrdlo (tab. LXIV: 7), prípadne hrdlo už celkom chýba (tab. LXXIV: 4). Uchá sa pretransformovali do podoby veľkých pupčiekov (tab. LXIII: 4) alebo plastických pásov (tab. LXXI: 9). Povrch zdrsnuje hrebeňovanie (tab. LX: 12) a zvislé prstovanie (tab. LXXIV: 2). Začína výskyt súdkovitých hrncov s plastickou páskou pod okrajom (tab. I: 6). Hrnčeky sú len mierne profilované s oválnymi pupčkami miesto úch (tab. IV: 7). Stúpa počet mís s dovnútra zatiahnutým ústím a okrajom vybiehajúcim v jazykovité výčnelky (tab. II: 3, VII: 7). Dvojkónické nádoby sú výrazne profilované s ťažiskom lomu v hornej časti (tab. LXXV: 12). I naďalej pretrvávajú výzdoba šrafovaných a do seba zakliesnených trojuholníkov (tab. LXXII: 4). V tomto horizonte nádoby dvojkónického tvaru aj končia. Ojedinele sa môžu vyskytnúť profilované šálky s výrazne zaobleným lomom (tab. IV: 2). Výzdoba je zložená zo zväzkov zvislých rýh (tab. II: 1, 2) alebo motívu slniečka (tab. VII: 9). Z pohrebísk celkom vymizli dvojkónické nádoby, amforky a džbány.

Vázičkovité bronzové ihlice už majú hlavicu veľmi malú (tab. LXVII: 1, LXVIII: 5). V rámci tordovaných náramkov došlo k zmene vinutia (tab. LXII: 1a-c). Objavujú sa britvy jednobrité typu Mandelkow (tab. III: 2) a dvojbrité typu Březina s vyrezanou strednou časťou a otvorom na zaoblenej rukoväti (tab. IV: 3). Zaujímavé sú nálezy picích rohov bez ušíek a s telom zdobeným pásmi vodorovných, či zvislých rýh a trojuholníkov (tab. LIII: 8). Hlinené pokličky sú v tomto horizonte opatrené držadlom (tab. LI: 1). Môžu sa objaviť

kamenné závesky s otvorom (tab. VII: 2a-d) a začína výskyt železných predmetov (tab. VII: 1a-ch).

Stupeň III sliezskoplatěnickej kultúry (HC-HD1) – zastúpenie: Březina, Příšovice, Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany

Do horizontu boli zaradené dva kenotafy? (I, II?) v Příšoviciach spolu s popolnicovým hrobom XVIII v Březine, ktorý bol obložený kameňmi a situovaný v severozápadnej časti pohrebiska.

Vývoj nádob so slabo naznačeným hrdlom sa zavŕšil v závere predchádzajúceho horizontu. Súdkovité a bezuché tvary celkom ovládli skladbu inventára pohrebísk a tento stav vyvrcholil v nasledujúcej neskorej dobe halštatskej. Týka sa so predovšetkým hrncov, ktoré sú opatrené plastickou páskou pod okrajom (tab. LX: 9). Kulminuje výskyt mís a misiiek s dovnútra zatiahnutým ústím (tab. VI: 4, VI: 10, LXXV: 3). Charakteristické sú šálky s dovnútra zatiahnutým ústím a uchom vysoko vystupujúcim nad okraj, ktoré môžu byť nízke a široké (tab. XIII: 7), prípadne vertikálne pretiahnuté (tab. VI: 5). Väčšinou sú nezdobené, ale nie nezvyčajný je výskyt jamiek (tab. LXXIV: 3) alebo plastickej pásky pod okrajom (tab. LVII: 11). Výrazne sa zmenil i tvar amforovitých nádob. Teraz majú takmer guľovité telo s roztvoreným hrdlom. Výzdoba pozostáva z lomených polooblúčikov (tab. LXXV: 9), medzi ktorými môžu byť jemné ryhy (tab. XVII: 3). Prvýkrát sa objavujú menšie amforovité nádoby fľašovitého tvaru s rytou výzdobou (tab. LIV: 2). Novinkou je tiež veľká amforovitá zásobnica (tab. XVI: 1). Výrazne profilované telo guľovitého tvaru má zvýraznené kruhovými žliabkami a pupčekom. Skôr výnimočná je nádobka situlovitého tvaru (tab. XVII: 5) alebo nádobka súdkovitého tvaru (tab. XVI: 3). Typické, ale i vzácne sú taniere s von vyhnutým okrajom a kónickým telom (tab. VI: 8).

Tordované bronzové náramky majú konce zvinuté v očko a približne v strede tyčinky dochádza k zmene vinutia (tab. LXVII: 3). Povrch sklenených korálikov modrej farby je pokrytý farebnými škvrnami (tab. LXIII: 3). Hlinené pokličky terčovitého tvaru sú opatrené kuželovitým držadlom (tab. XVI: 2). Zvyšuje sa počet železných predmetov: nožov (tab. VI: 2, LXII: 4), udiel (tab. VI: 1a-d) a úlomkov (tab. VII: 1a-ch).

Stupeň IV sliezskoplatěnickej kultúry (HD2-LTA) – zastúpenie: Příšovice

Neskorá doba halštatská nebola na analyzovaných nekropolách doložená jednoznačne. Keramické tvary z Příšovic v hrobových celkoch III. sliezskoplatěnickej stupňa sa však môžu vyskytovať i v nasledujúcom horizonte: amforovitá zásobnica (tab. XVI: 1), amforovitá nádoba misovitého tvaru (tab. XVII: 3), súdkovité (tab. XVI: 3) a situlovité tvary (tab. XVII: 5) a misky so zatiahnutým ústím (tab. XVI: 4, 5, XVII: 1, 2, 4).

13. VYHODNOTENIE ANALYZOVANÝCH POHREBÍSK

13. 1. Březina

Březina je v rámci analyzovaných nekropol pojizerskej skupiny situovaná najjužnejšie. Roku 1926 sa tu pri odvodňovaní pozemkov podarilo odкрыť 30 sliezskoplatěnických hrobov. Nálezový inventár je v súčasnosti uložený v múzeu Mnichovo Hradiště. Napriek tomu, že ide o starší výskum, sú prekvapujúco veľmi dobre zachované nálezy i hrobové celky. Podarilo sa doložiť 13 popolnicových, 2 jamové hroby, 12 kenotafov a 1 hrob skrinkovej konštrukcie. Vo funkcii popolnice slúžili najčastejšie amfory. V štyroch prípadoch boli hroby obložené kameňmi, pričom sa koncentrovali v západnej časti pohrebiska a patrili k mladším. Dochovalo sa 84 nádob, 9 bronzových, 4 železné, 4 kamenné a 10 hlinených predmetov.

Na pohrebisku sa začalo pochovávať v sliezskoplatěnickom stupni Ia. Najväčší vrchol však dosahuje v stupňoch Ib a II. Vývoj potom plynulo pokračuje do stupňa III sliezskoplatěnickej kultúry. Analýza nedoložila tvary lužické, ani neskorohalštatské. Najstaršie hroby sa koncentrovali v južnej a východnej časti nekropoly. Mladšie zase v západnej časti. Hranica medzi nimi prebiehala približne pozdĺž SV-JZ osi.

Ľud pochovávajúci svojich zomrelých na nekropole by mal predstavovať novú vlnu prisťahovalcov z materskej sliezskej oblasti, ktorá v priebehu stupňa HB1 vystriedala lužickú kultúru (Vokolek 1999, 17). Podľa niektorých bádateľov ide o ďalší prúd ľudu príbuzného predchádzajúcej kultúre, ale vývojovo už pokročilejšího (Filip 1936-37, 49).

Súčasťou materiálnej kultúry pohrebiska v Březine bola keramika výrazne esovite profilovaná, prevaha rytej výzdoby, postupná strata úch a ich nahradenie pupčekmi rôznych tvarov, neskôr nadobúdanie menej profilovaných a súdkovitých tvarov. Relatívne častý bol výskyt rôznych pupčekov, výčnelkov a plastických pásov. Prakticky vymizlo žliabkovanie, prstovanie, či široké a nepravidelné ryhovanie. Bronzových predmetov je síce menej, no nálezy britiev patria k vzácnejším, podobne ako je to v prípade hlinených a kamenných záveskov. Prechod do doby železnej najbezpečnejšie dokladá zvýšený výskyt železných predmetov.

Najväčšie podobnosti v sliezskoplatěnickom inventári boli doložené medzi Svijanmi, ktoré sú od Březiny situované asi najbližšie (cca 5 km): amforovité nádoby s plastickou páskou alebo pupčekmi miesto úch, mierne profilovaný hrniec s dvomi uchami alebo pupčekmi, súdkovitý hrniec s plastickou páskou, dvojkónické amforky s dvomi uchami/uškami a rytou výzdobou (pásky vodorovných rýh a zvislých rýh, drobné geometrické ornamente), dvojkónické nádoby s motívom „vlčích zubov“, dvojkónické nádoby s guľovitým telom, profilované misky so zdobeným límcem, profilované šálky s rytou výzdobou (pásky vodorovných a polooblúkovitých rýh). Blízke tvary sa objavovali aj v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) a Příšoviciach: misky so zatahnutým ústím. Analogické keramické a bronzové nálezy poukázali na užšie spojenie s oblasťou východných Čiech (varianty A10, Af3-4, H4-5, H8, M5, d6-7, d11, m5, š7-8, š10, bi8) a Poľskom (varianty Af3, H5, M3-5, a6, af6, d7-8, d11, m5, š4, š8-11, bi8). V menšej miere boli podobné keramické tvary s výzdobou a bronzové predmety zastúpené i na Morave a českom Sliezsku (varianty H5, H8, M4-5, a6, m5, š7-9, bb1). Na keramike sa výraznejšie neprejavili prvky knovízskej alebo štítarskej kultúry.

Prechod do doby železnej (HC) sa na skúmanom pohrebisku okrem zvýšenia železných predmetov neprejavil nijako výrazne. Rovnaký vývoj je badateľný i na ostatných lokalitách pojizerskej skupiny. Napríklad na moravských pohrebiskách došlo začiatkom doby halštatskej k istému úpadku, čo sa prejavilo v zjednodušenej a zhoršenej kvalite keramickej výroby, šírení železných predmetov, zvyšovaní počtu jamových hrobov a výraznej majetkovej diferenciacii (Nekvasil 1964, 257). Podobné javy boli pozorované i na lužických pohrebiskách stredného Považia /Jasenica, Luborča/, Oravy a južného Poľska (Žilincová 2010, 151; Veličák 1989, 161, 165; Dohnal 1977, 11-13). V Březine sa vyskytli len dva

jamové hroby (XX, XXI). Oba boli zaradené do sliezskoplatěnického stupňa Ib. V rámci hrobov zaradených do stupňa II alebo III nebol zaznamenaný úpadok alebo výraznejšie sociálne rozdiely. Vo všeobecnosti je úbytok osídlenia v niektorých regiónoch (hlavne stredné a severozápadné Čechy), ale aj v mnohých vyššie položených oblastiach západnej a strednej Európy, vysvetľovaný začiatkom chladnejšej a vlhšej klímy v 8. storočí p. n. l. (Jiráň (ed.) et al. 2008, 244; Venclová (ed.) et al. 2008, 30). Toto prudké zhoršenie klimatu v závere doby bronzovej pravdepodobne prispelo k zániku sídel, ale i rozpadu celého kultúrneho systému (Baillie 1998; Ložek 1998; Smejtek 1987, 315).

Na analyzovanej nekropole pochovával ľud obývajúci sídlisko, ktoré bolo objavené v jeho blízkosti roku 1926 pri melioračných prácach (Mencl 1926, 231). V priestore březinskej tehelne boli zistené lužické sídliskové vrstvy. Pôvodne tu stáli obdĺžnikové chaty ľudu s lužickou kultúrou (Filip 1931, 9). Na rozsiahlej ploche tehelne bolo identifikované tiež lužické pohrebisko zo strednej doby lužickej (Filip 1939, 22; 1947, 97). Stopy osídlenia sú známe i z mladšej doby kamennej, doby hradištnej a stredoveku (Filip 1947, 97, 100).

13. 2. Koryta

O tejto lokalite vieme skutočne len minimum informácií. Okrem šiestich nádob (pôvodne osem) uložených v turnovskom múzeu sa do súčasnosti nedochovali žiadne bližšie údaje o mieste náleziska. Analyzovaný materiál je typický pre staršiu i mladšiu fázu stredného stupňa lužickej kultúry. Zhodné znaky v keramike boli doložené najmä v Sloveniciach (okr. Mladá Boleslav): šálky pologul'ovité a ovoidné. Rovnako datované bolo i severné pohrebisko vo Svijanskom Újezde. Najväčší počet analogických tvarov sa objavoval v prostredí východočeskej skupiny lužickej kultúry (varianty M1, š9). V menšej miere sa zhodné rysy v keramike vyskytovali na Morave (variant š9) i Poľsku (variant M1) a celkom ojedinele v severozápadných Čechách (var. š9).

Zaujímavým je nález malého kelímku so zatahnutým ústím, ktorý z prostredia lužickej ani sliezskoplatěnickej kultúry nie je známy. Zdá sa, že ide o únětickú nádobku (informácia od PhDr. V. Vokolka). Otázne je, ako sa tento cudzorodý prvok dostal do nálezového inventára Korýt. Podľa J. Filipa (1947, 29) únětická kultúra nebola v Českom raji zastúpená, pričom zo staršej i strednej doby bronzovej neuvádza takmer žiadne osídlenie. Podobne i J. Prostředník (2010, 55) poukázal na zreteľný hiát v osídlení po období eneolitu. V. Vokolek (2003, 85, 124) avšak uvádza prítomnosť dvoch únětických pohrebísk na Mladoboleslavsku (Čejetičky, Jizerní Vtelno) a štyri nádoby z lokality Drahoraz (okr. Jičín), ktoré boli v inventári uvedené ako únětické (viď príloha: 37. 1. Pohrebiská). Teóriu o sídelnom hiáte v Pojizerí bude v každom prípade nutné ďalšími výskumami prehodnotiť.

Z blízkeho okolia nebolo zistené sídlisko ani hradisko z doby lužických popolnicových polí. Dokonca predpokladané lužické pohrebisko predstavuje zatiaľ jediné archeologické nálezisko na tejto lokalite.

13. 3. Příšovice

Obsah dvoch hrobov bez obsahu kremačných zvyškov bol v Příšoviciach náhodne objavený pri stavbe domu roku 1940. Pravdepodobne ide o časť rozsiahleho sliezskoplatěnického pohrebiska v polohe „Na Cecilce“, kde bolo v rokoch 2005-2006 odkrytých viac než 90 žiarových hrobov (nepublikovaný výskum P. Brestovanského). Nálezový inventár tvoril jeden hlinený predmet a 10 nádob (dnes 9) veľmi mladého charakteru.

Všetky nálezy spadajú do III. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry. Predstavujú tvary, ktoré sa bežne vyskytujú aj v neskoršej dobe halštatskej (amforovitá zásobnica, amforovitá

nádoba misovitého tvaru, súdkovité a situlovité tvary, misky so zatiahnutým ústím). Z tohto dôvodu je plynulý prechod do IV sliezskoplatěnického stupňa viac ako pravdepodobný. Na základe uvedených skutočností ide o najmladšie pohrebisko v rámci analyzovaných nekropol. V keramickej náplni boli doložené zhodné rysy so Svijanmi a Březinou: amforovité nádoby s telom guľovitého tvaru a geometrickou výzdobou a misky s dovnútra zatiahnutým ústím. Na týchto pohrebiskách bol zachytený mladší úsek a vývoj sliezskoplatěnickej kultúry v neskorej dobe bronzovej. Na rozdiel od Příšovic sa nedožívajú IV. sliezskoplatěnického stupňa. Všetky tri ležia vedľa seba na osi SV-JZ. Nádobka situlovitého tvaru (tab. XVII: 5) môže byť dokladom juhovýchodných kontaktov.

Z Příšovic pochádza zároveň osada lužickej i sliezskoplatěnickej kultúry. Bližšie nálezové okolnosti o polohe sídliska a jeho rozsahu neboli nikdy zaznamenané (Filip 1947, 243, 244). Analyzované hroby s najväčšou pravdepodobnosťou založili obyvatelia sídliska. V tom prípade musí ísť o rozsiahlejšiu nekropolu začínajúcu minimálne v mladšej alebo neskorej dobe bronzovej.

13. 4. Sovenice (okr. Nymburk)

Sovenice sa nachádzajú 3, 6 km severozápadne od obce Křinec, ktorej sú súčasťou. Patria do východočeskej skupiny lužickej kultúry, pričom situované sú v jej západnej časti pri hranici s Českým rajom a pojizerskou skupinou. Cvičný výskum v 50. rokoch 20. storočia odkryl na lokalite deväť hrobov, z ktorých osem bolo popolnicových a štyri symbolické. Nálezová správa sa nezachovala. Určitý obraz o nálezových situáciách priniesol krátky článok J. Zemana v Archeologických rozhledoch roku 1953. Hrobový inventár je v súčasnosti uložený v Ústave pro archeologii FF UK. V prevažnej miere ide o črepový materiál 59 nádob. V rámci bronzových predmetov boli doložené štyri bronzové krúžky, z toho jeden zdobený tordovaním. Dominovalo priradenie kremačných zvyškov k nádobám dvojkónického tvaru.

Bližší rozbor potvrdil začiatok pochovávaní v staršej fáze stredného stupňa lužickej kultúry v priestore severnej časti sondy. Ťažisko však jednoznačne spadá do lužického stupňa IIb. Prevažujú ostro členené, v menšej miere mierne profilované tvary zdobené prevažne žliabkovanou výzdobou. Objavujú sa aj pásy vodorovných rýh alebo šrafovaných trojuholníkov. Veľmi zaujímavým a na ostatných analyzovaných nekropolách chýbajúcim prvkom je široké využitie zdršňovania povrchu veľkých nádob nielen prstovaním, ale aj širokými a nepravidelnými ryhami (varianty H3, H5, M5). Napriek istej vzdialenosti boli doložené početné znaky v archeologickom materiáli s pohrebiskom v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav). Spája ich najmä výskyt podobných tvarov amfor zdobených žliabkovaním (varianty A4, A5), ako aj prítomnosť hranenia výdute (varianty A4, d3, dž3). Analógie doložili výraznú zviazanosť s prostredím východných Čiech (Jaroměř, Kuněnice a Poděbrady). Napriek južnejšej polohe nebol v archeologickom inventári zachytený výraznejší knovízsky vplyv ako napr. v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) alebo Svijanoch, no na druhej strane je neprehliadnuteľný. Týka sa to najmä strehovite hravených úch (tab. XXI: 4; XXIII: 5) a vypuklého hrdla amfory (tab. XXIV: 7).

Už J. Zeman (1953, 18) vo svojom krátkom príspevku pripustil, že prekopaná časť sondy môže predstavovať juhozápadný okraj oveľa väčšieho pohrebiska. Zároveň uviedol informáciu o nájdení kultúrnej jamy s keramikou halštatsko-laténskeho rázu a objav slovanských kostrových hrobov hneď oproti lužickému pohrebisku (Zeman 1953, 20). V blízkosti sa nachádza súčasné hradisko na vrchu Chotuci a opevnené návršie v neďalekej obci Mcely (Zeman 1953, 19).

13. 5. Sovenice (okr. Mladá Boleslav)

Sovenice (okr. Mladá Boleslav) sú v rámci analyzovaných pohrebísk pojizerskej skupiny najzápadnejšie situované. Koncom 19. storočia tu bolo pri dobývaní kameňa náhodne objavené žiarové pohrebisko. Zachovalo sa 19 hrobových celkov, čo je veľmi málo vzhľadom na obrovské množstvo zachovaného archeologického materiálu. Hrobový inventár sa najskôr rozobral do rôznych, najmä súkromných zbierok a neskôr bol našťastie darovaný viacerým múzeám v oblasti Českého raja. Na základe zachovaných hrobových celkov tu bolo identifikovaných 12 popolnicových, 4 symbolické a 2 jamové hroby, pričom v jednom prípade môžeme uvažovať o skrinkovej konštrukcii. Vo funkcii popolnice dominovala veľká dvojkónická nádoba. V piatich prípadoch bolo doložené prekrytie hrobu kameňmi. Dochovalo sa 190 nálezov, z toho 66 bronzových, 2 sklenené, 2 hlinené, 1 jantárový a 1 kamenný predmet. Najviac bronzových výrobkov v rámci skúmaných nekropol sa vyskytlo práve v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav).

Analýza nálezového inventára poukázala na začiatok pochovávania v závere starého alebo na začiatku stredného stupňa lužickej kultúry, teda ide o jedno z najstarších pohrebísk v skupine analyzovaných nekropol. Najväčší vrchol dosahuje v lužických stupňoch IIb a IIIa, teda v HA2. Vývoj potom pokračuje plynule ďalej. Prechádza v sliezkoplatěnickú kultúru a vyznieva v jej III. stupni. Teoreticky je možné, že pochovávanie prestalo už skôr, možno na konci sliezkoplatěnického stupňa I, alebo v priebehu stupňa II. Dokladom toho by mohla byť absencia železných predmetov, ako aj výskyt chronologicky málo výraznej keramiky (šálky s dovnútra zatiahnutým ústím a uchom vystupujúcim nad okraj) zaradenej do sliezkoplatěnického stupňa III.

Keramická náplň obsahovala všetky tvary a výzdobu v repertoári lužickej a sliezkoplatěnickej kultúry: od ostrej profilácie po výrazne zaoblenú a esovitú, žliabkovanú i rytá výzdoba alebo ich kombinácia, mriežkovanie, prstovanie, plastická páska, pupčky a výčnelky.

Nápadná je výrazná podobnosť v keramickom i bronzovom materiáli s pohrebiskom vo Svijanoch. Sú od seba vzdialené asi 7, 1 km, no zdá sa akoby boli bližšie zviazané a vývoj prebiehal jednoliato. Dokonca dĺžka trvania oboch nekropol i čas ich objavenia sú temer rovnaké. V múzeu Turnov (alebo už skôr) došlo k pomiešaniu určitého množstva nálezov a dnes už nie je možné posúdiť, či pochádzajú zo Svijan alebo Soveníc. Odchýlky, ktorými sa jednotlivé pohrebiská od seba odlišujú, sú v tomto prípade len minimálne.

V Pojizerí boli podobnosti v keramickom a bronzovom inventári doložené v Březine, Dnebohu, Koryte, Malej Bělej, Podolí-Kruzích a Svijanskom Újezde (varianty A6-7, H1, D1, D3, M2, d5, d10, m2, š2, š9, dž2, dž4, bnr3, bronzové šípky). Analogické tvary s výzdobou predovšetkým v lužickom období (nezdobené amfory a amforovité nádoby s kuželovitým hrdlom a oblou výduťou, výrazne profilované dvojuché hrnce, okríny, okrínky a džbánky s ostrým lomom, džbánky s lievikovitým hrdlom a oblým lomom, kónické misy s ryhovaným povrchom) potvrdili bližší vzťah s prostredím východných Čiech (varianty A1, A3-8, A11-12, Af1, H1-4, H9, D1, D5, M2, a3, af2-3, d1-2, d4-5, d8, d10, m3, š2, š9-10, dž1-3, bi3, bi5, bnr3, bronzové šípky a ihly). Dobové tendencie kultúrneho vývoja sa prejavovali i na Morave (varianty A4-6, H2, a3-4, af3, d1, d3, d5, d8, š4, dž1, dž4), českom Sliezsku (varianty A3, A7, H1-3, M2, af2, š2, š6), Poľsku (varianty A1, A7-8, D3, d1-2, d5-6, d8, š1-2, dž4), a celkom výnimočne aj v severozápadných Čechách (varianty Af1, M2, af1, d4, š2) a na strednom Považí (varianty A3, H1, š1).

Markantná je prítomnosť knovízskych znakov na lužickej keramike. Týka sa to vypuklého hrdla amfor (varianty A4-A7), horizontálnych žliabkov na spodnej časti hrdla amfor (varianty A4-A6) a strechovitých úch (tab. XXIX: 5, XXXVI: 7, XLIII: 10, 12). Knovízsko-lužické kontakty najvýraznejšie dokladá nález torza amforovitej nádoby (tab. XLIV: 8), ktorá predstavuje buď import alebo napodobeninu. Zodpovedá stupňu Štítary II (HB2-3).

V Soveniciach boli okrem pohrebiska zistené i stopy po lužickej osade. Pravdepodobne ide o sídlisko príslušníkov lužických popolnicových polí, ktorí pochovávali svojich zomrelých na analyzovanej nekropole. Od neho je vzdialené len niekoľko metrov západným smerom na parcele č. 84. Zachovaná keramika svedčí o mladolužickej kultúre /žliabkovanie, zaoblené profily/ (Filip 1947, 151). Na záhrade J. Janečku sa našlo tiež ohnisko s črepami kultúry hradištnej (Filip 1930-31, 22). V Soveniciach bola lokalizovaná osada ľudu s lineárnou keramikou, prvé hroby s keramikou šnúrovou a ojedinelé nálezy kamenných nástrojov z neskoršej doby kamennej (Filip 1947, 148).

13. 6. Svijany

Roku 1890 bola na panskom pozemku vo Svijanoch objavená žiarová nekropola. Na základe starých správ je možné zostaviť 11 hrobových celkov prekovaných J. L. Píčem, jeden dr. Patschom a dva J. Svobodom a P. Maruškom. Len s určitými výhradami je možné k hrobovému celku (I) priradiť profilovanú misku s jedným uchom a tordovaným okrajom (tab. LIV: 1) a chrastítka zdobené šrafovanými trojuholníkmi (tab. XLVIII: 2). Na základe analýzy pohrebného rítu bolo doložených 12 popolnicových a dva symbolické hroby. Vo funkcii popolnice boli najviac zastúpené dvojkónické nádoby a amfory. Vo viacerých múzeách, no najmä v Turnove je v súčasnosti uložených 270 nádob, 58 bronzových, 5 zvláštnych (pôvodne 8), 1 sklenený, 4 hlinené a 1 železný predmet. Všetky nálezy sú bez priradenia k hrobovým celkom. Stručný prehľad o ich početnosti budí dojem rozsiahleho pohrebiska, ktoré svojou veľkosťou predčilo všetky ostatné.

Rozbor pohrebného materiálu potvrdil začiatok pochovávaní v závere starého alebo na začiatku stredného stupňa lužickej kultúry. Plynulý vývoj s menšou intenzitou pokračoval až do sliezkoplatěnického obdobia, kedy v stupňoch Ia a Ib dosahuje svoj vrchol. Pohrebisko prežíva do sliezkoplatěnického stupňa III, čo dokladá nález železného noža, skleneného korálku s očkami, tordovaného náramku so zmenou vinutia a niektoré špecifické tvary (amforovité nádoby misovitého tvaru, súdkovité, fľašovité tvary a nádoby so zatiahnutým ústím). Tento dlhý a nepretržitý vývojový úsek je porovnateľný len so Sovenicami (okr. Mladá Boleslav). Rozdiel medzi nimi spočíva predovšetkým v tom, že Svijany sú viac zviazané s neskorobronzovým (esovitá profilácia), ako s lužickým vývojom (žliabkovanie). Z tohto dôvodu boli výrazné znaky v keramickom materiáli doložené predovšetkým so sliezkoplatěnickými pohrebiskami v Březine a Příšoviciach. V bronzovom inventári (ihlice) Svijan (najviac), Soveníc (okr. Mladá Boleslav) a Březiny bol zastúpený tzv. pojizerský výzdobný prvok pozostávajúci z cik-cakových rytých línií (obr. 61: L1-2). V prostredí pojizerskej skupiny bol rozšírený v sliezkoplatěnickom stupni Ia.

Na základe podobných keramických tvarov s výzdobou a bronzovými predmetmi existovalo v dobe lužických popolnicových polí tesné prepojenie s východočeskou skupinou lužickej kultúry (varianty A6-8, A11, Af1, Af3, Af5-6, H4, H6-9, M2, M4-5, a4, a6-7, af3, h1, d1, d4, d6-9, d11, š3-5, š7-10, chrastítka, bi2-3, bi6, bi9, bnr1, bnr3): v lužickom období predovšetkým žliabkované amfory, okrínky s ostrým lomom a trojuholníkovou výzdobou, v sliezkoplatěnickom období najmä dvojkónické nádoby s rozpadnutou žliabkovanou výzdobou a rytými pásmi či polooblúkmi, mierne profilované dvojuché hrnce, profilované šálky s pásmi vodorovných rýh, drobnými jamkami, vetvičkami, žliabkami. Najvýraznejším dokladom tohto spoločného vývoja je sliezkoplatěnické pohrebisko Skalice. Od Svijan je síce vzdialené až 78 km, no keramické tvary, výzdoba i celkové poňatie materiálu sú celkom rovnaké (varianty A12, Af3, H4-5, D3-5, a6-7, h1, d5-8, š4, š7, š12, bi5, bi7, bi9). Zhodné rysy v tvarovom spektre keramického materiálu som zachytila tiež na Morave (varianty A7, A11, Af3, H4, D4, M4, a3-5, a7, af5, d6-7, š2-5, š7-12, bi3, bi9), českom Sliezsku (varianty A11, Af5, M2, d7, m3, š3-4, š7-10, š12, vaničkovitá nádobka) a v Poľsku (varianty A8, Af5-

6, H4, D5, M4, a4, d1, d7, m2-3, š5, š7, š10, pohárik, bi2). Celkom výnimočne i v severozápadných Čechách (varianty D5, bi2), Nemecku (varianty A12, Af1, bb2) či Rakúsku (varianty bi3, bi5), pozorovateľné predovšetkým v bronzovej industrii.

Na južnejšie kultúrne spojenie upozorňuje zvýšený výskyt knovízskych znakov na keramike: vypuklé hrdlo amfor (tab. LIV: 5, LIX: 9, LXIV: 6), strechovite hranené ucho (tab. LI: 6, LXX: 9), tordovaný okraj misky (tab. LIV: 1) a džbán (tab. LIX: 10), ktorý predstavuje buď knovízsky import alebo imitáciu. Hlavnými znakmi zodpovedá nádobám, ktoré sú charakteristické pre stupeň Knovíz III /BD a HA1/. Existuje predpoklad, že tento nález je dokladom zmiešaného manželstva príslušníkov dvoch kultúr (lužickej s knovízskou). Hrnčiarstvo bolo až do stupňa HA domácim ženským remeslom, dôkazom čoho sú odtlačky drobných prstov na keramike (Jiráň (ed.) et al. 2008, 243). Vplyv štítarskej kultúry v neskorej dobe bronzovej dokladajú nálezy hrncov zdobené hrebeňovaním (tab. LX: 12, LXIII: 4, LXXI: 6, 9).

Na pohrebisku pochovával ľud rozsiahleho lužicko-sliezskoplatěnického sídliska situovaného západne od pivovaru na parcele č. 174/1 (Filip 1947, 252; Šimák 1909, 170). Stopy osídlenia pochádzajú z mladšej i neskorej doby kamennej a doby hradištnej v zámočkej záhrade (Filip 1947, 248; Šimák 1909, 170).

Svijany preslávil najmä hromadný nález bronzových labutiek z roku 1854, ktorý bol objavený na okraji parcely č. 141 zvanej „Na Skalce“ (Sklenář 2011, 327). Na mieste nálezu býval pravdepodobne brod a prechod cez Jizeru k sliezskoplatěnickej osade. Labuťkovité nákončia boli pôvodne používané na kultových vozíkoch pri náboženských slávnostiach. Zároveň sú dokladom juhovýchodných a južných kontaktov (Filip 1947, 255). Súvisia s antickou bájou o každoročnom návrate boha Apollóna z návštevy svojej pravlasti, zemi Hyperborejcov do Delf. Lietal na voze ťahanom slnečnými vtákmi-labuťami. V tomto prípade ide o indíciu miestneho kultu božstva slnečného, apollónskeho typu v strednej Európe (Podborský 1994, 84; 2006).

Zvýšené množstvo bronzových predmetov na pohrebisku vo Svijanoch naznačuje vyššie sociálne postavenie zomrelých. Nálezy zvláštnych alebo kultových predmetov (chrastítka, vaničkovitá nádobka, picí roh, nádobka zvieracej podoby na nôžke, pohárik na nôžke, tvárová urna) upozorňujú na existenciu vrstvy kňazov. Pre podporu tohoto názoru nahráva i skutočnosť, že sa tieto predmety vyskytujú v hrobách o nízkom percente (Gediga 1979, 338). Svijany tak mohli byť v dobe lužických popolnicových polí akýmsi kultovým centrom pojizerskej oblasti.

13. 7. Svijanský Újezd

Z dôvodu neustáleho využívania miesta náleziska na stavebný materiál, ako aj neznalosti a neinformovanosti vtedajších obyvateľov Svijanského Újezdu v 1. polovici 20. storočia, bola lokalita nepretržite porušovaná. V rokoch 1926 a 1931 sa podarilo zachrániť 18 nálezov (dnes 15), pričom súčasťou bol aj bronzový tordovaný krúžok. V súčasnosti je možné na základe starých správ zostaviť dva hrobové celky.

Rozbor archeologického materiálu potvrdil pochovávanie v staršej i mladšej fáze stredného stupňa lužickej kultúry. Rovnako bol datovaný aj súbor z Korýt. V nálezovom inventári dominuje ostrá profilácia nádob. Zhodné rysy v tvare keramiky spájajú analyzovanú nekropolu predovšetkým so Sovenicami (okr. Mladá Boleslav) a o niečo menej so Svijanmi: amfory s dlhým valcovitým hrdlom a oblou výduťou, dvojuché hrnce s ostro odsadeným ovoidným telom, dvojuché hrnce zdobené pásmi vodorovných rýh alebo drobných jamiek, okrínky s ostrým lomom nezdobené alebo zdobené pásmi vodorovných či zvislých rýh, džbánky s oblým lomom. Vysoký počet analogických tvarov bol zastúpený prevažne v prostredí východočeskej skupiny lužickej kultúry, a to najmä na lokalitách Sadská

a Vrbčany (varianty A3, D1, M3, a1, d1, bronzové tordované krúžky). V menšej miere sa podobné tvary objavovali v českom Sliezsku (varianty D1, M3, m1, bronzové tordované krúžky) a celkom ojedinele v Poľsku (variant m1), severozápadných Čechách (variant A3) a na strednom Považí (variant D1).

Vo vzdialenosti asi 10 krokov od pohrebiska sa vraj našlo sídlisko s niekoľkými črepmi, z ktorého zostala ešte slabá vrstva 5-10 cm ako okrajová časť (Hrdina 1926). Zachytené boli aj stopy osídlenia z neskorej doby kamennej (Filip 1947, 248).

II. SÍDLISKÁ

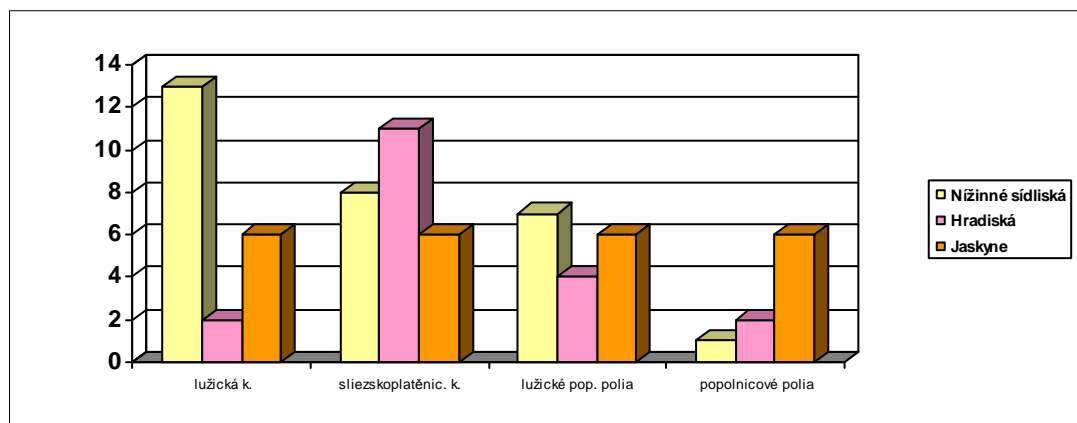
14. KRITIKA PRAMEŇOV

Na rozdiel od analyzovaných pohrebísk boli obidve sídliská v Turnove-Maškových zahradách (1995, 1998, 2000-2001) i Svijanoch (1969) skúmané v 2. polovici 20. storočia, preto vypovedacia hodnota prameňov je dostačujúca. Pre ďalšie analýzy mi bola poskytnutá kompletná terénna dokumentácia s kresbami i plánmi objektov (za čo ďakujem PhDr. J. Prostředníkovi, PhD. a Mgr. M. Starej).

Najväčším problémom skúmaných lokalít bola vysoká torzovitosť keramického materiálu. Tento jav je na sídliskách popolnicových polí celkom bežný, no výrazne skresľuje početnosť zastúpenia jednotlivých keramických typov v objektoch (Vokolek 1988, 3; 1994, 23). Ryhami zdobené črepy môžu patriť ako misám, tak dvojkónickým nádobám. Ďalším problémom sú okraje zlomkov dvojkónických nádob a veľkých amforovitých nádob. V črepovom materiáli sú predovšetkým misky takmer neodlíšiteľné od šálok.

Ďalším problémom, a zároveň istým špecifikom sídliska v Turnove Maškových zahradách je zlá čitateľnosť terénu a agresívne podložie. Na štrkovej terase Jizery spočíva substrát vznikajúci pravdepodobne preplavením spráše a jej premiešaním s pieskom, pričom pôsobil ako činnosť rieky (Bláhová-Sklenářová 2012, 123; Prostředník 2001b; Prostředník – Šída 2008). Týka sa to však aj iných nálezísk pojizerskej skupiny, preto v niektorých prípadoch je pre datovanie objektov a sídliska nevyhnutné rádiokarbónové datovanie (tiež Turnov-Vesecko, Všeň u Turnova: Prostředník – Šída 2010, 56). V Turnove-Maškových zahradách sa keramika vo väčšej miere zachovala, no chýbajú predovšetkým nálezy kostí.

Niekoľko rokov trvajúci výskum v Turnove-Maškových zahradách priniesol obrovské množstvo archeologického materiálu. Niet divu, že autori výskumu sa pri dokumentácii inventára dopustili menších chýb. V prípade niekoľkých zrekonštruovaných nádob došlo k nesprávnemu označeniu sídliskových objektov: dve amforovité nádoby (tab. CXXIII: 5, 7) z objektu 1545/01 (pôvodne 1638/01), dvojkónická nádoba (tab. CXVI: 3) z objektu 453/00 (pôvodne?), miska (tab. XCII: 6) z objektu 117/00 (pôvodne 177/00). Nálezové celky 177/00 a 1638/00 sú v pôvodnej nálezovej správe uvádzané bez nálezov. Ďalšie objekty patrili do iného časového horizontu (411/00 - doba rímska, 1289/01 - kultúra s lineárnou keramikou), prípadne boli označené chybným rokom výskumu (253/00). Nesprávne označený bol v niekoľkých prípadoch i črepový materiál uložený v bednách: závažie (tab. XCVI: 2) z objektu 162/00 (pôvodne?), zlomky troch menších nádob (tab. CIV: 1; CVII: 1; CXIX: 4) z objektov 335/00, 524/00 a 586/00 (pôvodne?; 411), črepy dvojkónickej nádoby a džbánu (tab. CXXIII: 3, 6) z objektu 1545/01 (pôvodne?). Niektoré nálezové celky museli byť z analýzy celkom vypustené: 1905/10, 929/01, 1851/3. Boli buď chybné napísané alebo nesprávne identifikované.

Graf 7. Početnosť zastúpenia pojizerských sídliskových lokalít v období lužických popolnicových polí.

15. ROVINNÉ SÍDLISKÁ

Verný obraz každodenného života v období pravekých kultúr je rekonštruovateľný len veľmi obtiažne. V mnohom sme odkázaní na poznatky o pohrebnom ríte a materiálnej náplni žiarových nekropol, pretože ich výskumu sa v minulosti venovala väčšia pozornosť. Zviazanosť duchovnej a svetskej zložky musela byť v prehistorickej dobe mimoriadna, no nemala by sa preceňovať. Pozostatky sídliska vo forme rôznych objektov sú jedinou stopou, pomocou ktorej môžeme aspoň čiastočne poskladať jeden z najpálčivejších problémov pravekej archeológie. Narážame však na skutočnosť, že systematicky skúmaných sídlisk je v porovnaní s pohrebiskami žalostne málo. Väčšina nálezov za posledných sto rokov bola získaná menšími sondážami, záchrannými akciami alebo zbermi, čo na dokreslenie vývoja prehistorických kultúr nestačí. Od deväťdesiatych rokov 20. storočia však došlo k pokroku i v tomto smere, hlavne vďaka intenzívnej stavebnej aktivite.

V oblasti Českého raja bolo od začiatku 20. storočia registrovaných a skúmaných cez 30 rovinných sídlisk, z toho 13 lužických, 8 sliezskoplatěnických a 9 z obdobia lužických popolnicových polí bez možnosti presnejšieho určenia (viď príloha: 37. 2. Sídliská; graf 7). Pre porovnanie z prostredia východných Čiech je uvádzaných viac než 230 sliezskoplatěnických a 47 lužických rovinných sídlisk, čo R. Thér (2002, 169) zdôvodnil dvojnásobne dlhším trvaním kultúry sliezskoplatěnickej (600 rokov). Teoreticky je možné, že tento nepomer v Českom raji je daný stavom terénneho výskumu. Mladšej dobe bronzovej je vo všeobecnosti prisudzovaná hustá sieť sídlisk, kedy stredy sídelných areálov boli od seba vzdialené len niekoľko kilometrov (Neustupný 1986, 233). Zaznamenané boli dve lužické a šesť výšinných lokalít z obdobia lužických popolnicových polí v pojizerskej oblasti. V rámci jaskynných sídlisk je tento stav vyrovnaný. Z Českého raja poznáme šesť lužických, šesť sliezskoplatěnických a šesť jaskýň lužických popolnicových polí (viď príloha: 37. 2. Sídliská; graf 7). Hojne zastúpené sú i spoločné sídliská lužickej a sliezskoplatěnickej kultúry. Kým v skúmanej oblasti ich bolo zachytených 17, vo východných Čechách až 119 (Thér 2002, 171). Pozorovaná je nápadná väzba sídliskových lokalít na vodné zdroje. V prostredí východných Čiech sa približne 100 m od vodného zdroja nachádza 25% lužických a 18% sliezskoplatěnických sídlisk, ale len 15% lužických a 10% sliezskoplatěnických pohrebísk (Thér 2002, 170). Osady nie sú ani príliš vzdialené od k nim prislúchajúcich žiarových nekropol. Väčšina je situovaná v tesnej blízkosti, iné maximálne do vzdialenosti 400 m (Vokolek 1993, 49). Ak je niekde doložené celkom osamotené pohrebisko, potom sa predpokladá, že sa v jeho blízkosti nachádza i dosiaľ neobjavené rovinné sídlisko (Jiráň 1997, 64). Ľudia popolnicových polí mali tendenciu zámerne si voliť svahový terén pri budovaní svojich sídlisk, čoho dôvodom mohli byť vlastnosti svahu pri dažďoch alebo výrazná poloha v teréne (Soudská 1966, 537; Thér 2002, 170, 171).

Veľkoplošný, štyri roky trvajúci výskum polykultúrneho sídliska Turnov-Maškovy zahrady, priniesol celý rad nových poznatkov. Zasiahol plochu viac než 8, 3 ha (260x320 m). Odkrytých bolo 650 zahĺbených nemovitých objektov autorom výskumu zaradených do strednej doby bronzovej až staršej doby železnej. Veľkosť sídelných jednotiek v mladšej a neskorej dobe bronzovej predstavovala 3-6 až 4-9 ha (Prostředník 2010, 18). Bližšej analýze boli v tejto práci podrobené štyri areály: B, C, D a E (obr. 8; viď katalóg: 31. 8. Turnov-Maškovy zahrady).

Výskum doložil celkovo 222 objektov lužickej kultúry na ploche B (obr. 6)¹. Mali prevažne kruhový pôdorys a ich rozmery vykazovali rozpätie 0, 31-4 m. Hĺbka jám presahovala 0, 08-0, 8 m. Dno bolo zväčša ploché a profil v tvare U. Objekty zahľbovali do svetlo až tmavohnedej alebo svetlosivej ílovitopiesčitej hliny. Okrem keramiky patrili k najčastejším nálezom kamene a mazanica. V prípade bronzových predmetov tu bola doložená jedna ružica

---

¹ všetky objekty vyčlenil J. Prostředník za účelom kódového zápisu do terénnych formulárov

(objekt 206 – obr. 15: 1), krúžok (objekt 72 – obr. 15: 2), tri ihlice (objekty 117, 155 a 73 – obr. 14: 3) a nôž (objekt 15 - tab. CXVI: 3).

Zo 431 objektov na ploche C bolo k rozboru využitých 216 lužických a 26 sliezskoplatěnických jám (obr. 7)¹. Mali prevažne elipsovité pôdorysy, U profil a ploché dno. V rámci rozmerov jám bolo zachytené rozpätie 0, 24-10, 2 m a hĺbka 0, 11-0, 98 m. Výplne objektov tvorila najčastejšie svetlosivá alebo svetlohnedá fľovitopiesčitá hľina. Zaznamenaný bol vysoký výskyt kameňov, mazanice a uhlíkov. Z bronzovej industrie sa vyskytla jedna šípka (objekt 524 – obr. 15: 3).

Na ploche D sa vyskytlo 65 objektov, z toho 13 lužických a 5 sliezskoplatěnických (obr. 7)¹. Pozorovaný bol kruhový až štvorcový pôdorys, U-V profil, oblé alebo ploché, prípadne nepravidelné dno. Doložené boli rozmery objektov s rozpätím 0, 57-1, 54 m a hĺbka 0, 23-0, 56 m. Vrstvy vyplňala tmavosivá prachopiesčitá hľina. V jamách sa našla i mazanica a kamene, o niečo menej kosti, štiepaná industria a uhlíky.

Z 1130 nájdených objektov na ploche E bolo k analýze pripustených 193 lužických a 2 sliezskoplatěnické jamy kruhového, ojedinele i nepravidelného pôdorysu¹. Rozmery dosahovali rozpätie 0, 36-3, 8 m a hĺbku 0, 26-0, 7 m. Pozorovaný bol U profil, ktorý mohol byť i schodovitý alebo asymetrický a oblé až ploché dno. Jamy zapustili do okrovej alebo hnedosivej stredne uľahlej prachopiesčitej hľiny. V objektoch sa našli i kamene spolu s mazanicom, o niečo menej brúsená industria a kosti.

Len veľmi nedokonale poznáme vnútorné usporiadanie a zástavbu osád lužických popolnicových polí. Z prostredia východných Čech je v tomto smere asi najznámejšia lokalita z mladšej fázy lužickej kultúry v Opatoviciach n. L., ktorá priniesla určitú predstavu o veľkosti a usporiadaní budov (Rataj - Vokolek 1966; Vokolek 1993). Pôdorys chaty 1/1956 z tohto sídliska svojou dispozíciou, rozmermi a orientáciou VSV-ZJZ pripomína pôdorys BF2a z plochy B v Turnove-Maškových zahradách, ktorý navrhla Z. Bláhová-Sklenářová (2004, 499; 2012, 134). Najväčšou oporou pre rekonštrukciu bol žľab 210/00, ktorý predstavoval možno celú dĺžku steny zaniknutého domu (Sklenářová 2004, 497). Základ tvorila nosná konštrukcia, z ktorej sa zachovali relikty troch radov stĺpov a pri stavbe bol využitý sochový krov (Sklenářová 2004, 494). Najlepšie dochované pozostatky stavieb lužickej kultúry boli doložené na ploche E (Bláhová-Sklenářová 2012, 123; Sklenářová 2004, 481, 483). Podarilo sa tu zrekonštruovať najmenej 15 pôdorysov nadzemných dvojpriestorových chát skeletovej konštrukcie (drážková, prúťová) s orientáciou Z-V a nosnými kolmi v troch radoch, ktoré niesli skelet sedlovej či valbovej strechy (obr. 8; Prostředník 2010, 19, 20). Vo východných Čechách boli podobné pôdorysy pozorované na neskorobronzovom sídlisku Sobčice, a tiež v poľskom prostredí na lužickej lokalite Kłodzk-Książk v Sliezsku (Bláhová-Sklenářová 2011, obr. 145; Romanow 1971). Z. Bláhová-Sklenářová (2012, 138) našla blízke analógie v Nemecku, v období mladšej doby bronzovej na lokalitách Taucha pri Lipsku (Baumann – Dunkel 1969) a Altliebel v Hornej Lužici (Wirtz 2000) a v neskorobronzovom prostredí na severozápadosaských sídliskách lužických popolnicových polí Dahlen (Ericson 1999, obr. 110) a Mügeln (Schwarzländer 1996, 110, abb. 2). Isté paralely pozorovala i v iných okruhoch popolnicových polí. V prostredí kultúry knovízskej autorka porovnala (2012, 139) s turnovskými dom 57 na sídlisku v Březne u Loun (Pleinerová - Hrala 1988, 147-152, obr. 61). Sídlisko stredodunajských popolnicových polí Gemeinlebarn v Rakúsku konfrontovala (2012, 139) najmä kôli stĺpovej konštrukcii s orientáciou JZ-SV a prechodu medzi dvojpodlažnou a trojpodlažnou konštrukciou na severovýchodnom konci pôdorysu (Neugebauer – Blesl 1998, 416, abb. 20: 3).

Na sídlisku bola doložená neobyčajná nálezová situácia (Prostředník 2010, 18; Bláhová-Sklenářová 2012, 125; Sklenářová 2004, 479). Plochu A a severnú časť plochy B spevnili stavitelia lužických popolnicových polí viac než 15 000 kolmi, ktoré vytvárali koncentrácie nepravidelného štvorcového až obdĺžnikového pôdorysu o rozmeroch 20 x 20 až 20 x 30 m

(obr. 9: 2). Lokalita bola totiž neustále zaplavovaná každoročnými jarnými povodňami počas topenia ľadu v Krkonošiach a Jizerských horách (Prostředník 2001, 104; 2010, 18, 19). Ľudia sa v tých časoch naučili žiť v súlade s prírodnými cyklami a na ochranu pred vlhkosťou a blatom vybudovali takúto kolovú dlažbu (Bláhová-Sklenářová 2012, 148-149). J. Prostředník pôvodne vyslovil predpoklad (Droberjar – Prostředník 2004, 34; Prostředník 2001, 104), že sa jedná o špecifický typ nákolného sídliska. Uvažoval tiež o viacfázovej konštrukcii brodu cez Jizeru, kde piloty spevňovali breh a niesli prístupovú plošinu, prípadne šlo o sídlisko i brod súčasne vo vzájomnej väzbe (Prostředník 1999). Z. Bláhová-Sklenářová (2012, 146, 174) komplex objasňuje ako súbor pilotov zarazený do podmáčaného terénu, ktorý slúžil na spevnenie povrchu. To zdôvodňuje neustále meniacim sa korytom rieky Jizery v minulosti. Obdobná situácia bola doložená na sídlisku lužickej kultúry Woryty v severnom Poľsku (Bláhová-Sklenářová 2012, 146). Na ploche boli pozorované husto vedľa seba drobné kolové jamky, ktoré autori výskumu interpretovali ako pozostatok plošiny alebo sýpky na pilotách (Dąbrowski 1983, 152-153, 209, ryc. 43, tab. XXV).

Archeologický výskum vo Svijanoch z roku 1969 nebol taký rozsiahly ako v Turnove-Maškových zahradách. Priniesol nálezový inventár (keramický materiál, mazanica, uhľíky, silex, brúsená industria) z troch sídliskových objektov (viď katalóg: 31. 9. Svijany-sídlisko). Jamy mali buď nepravidelný oválny (objekt 5-A), vaňovitý (objekt 7) alebo štvorcový pôdorys so zaoblenými rohmi (objekt 10). Pozorovaný bol kónický profil (objekty 5-A, 10) a rovné dno (objekt 5-A). Rozmery objektov mali rozpätie 0, 30-1, 51 m a hĺbku 0, 20-0, 64 m. Zapustené boli do tmavočiernej výplne.

15. 1. Sídliskové objekty

Podobu sídlisk lužických popolnicových polí udávajú stovky objektov nájdených na skúmanej ploche. Z hľadiska svojho výskytu musela mať väčšina týchto sídliskových jám nejakú hospodársku funkciu. Určenie ich úlohy v každodennom živote je však v mnohých prípadoch problematické a nie je v silách dnešnej vedy presne definovať ich pôvodné poslanie. Najlepšie doložiteľné sú zahĺbené objekty.

V Turnove-Maškových zahradách a Svijanoch bolo identifikovaných 644 lužických a 36 sliezskoplatěnických sídliskových objektov v nasledujúcom zastúpení: kolová jamka (objekt typu A) – 43%; stĺpová jama (objekt typu B) – 23%; sídlisková jama (objekt typu C) – 10%; pec (objekt typu D) – 3%; silo (objekt typu E) – 7%; objekt výrobného charakteru (F-D) – 4%; nákolie (objekt typu H) – 5%; žľab (objekt typu CH) – 4%; jama s depotom ihlancových závaží (objekt typu I) – 0%; hliník (objekt typu J) – 1% (tabela 5, graf 8).

Najpočetnejšiu skupinu na analyzovanom sídlisku v Turnove-Maškových zahradách tvorilo 287 drobných kolových jamiek s nálezovým inventárom lužických popolnicových polí. Najviac ich bolo identifikovaných na ploche E (104 objektov; viď tabela 5). Päť kolových jamiek zahĺbili do stĺpových jám (32-B4, 61, 76, 252, 824, 1792). Ďalšia sa našla v superpozícii so sídliskovou jamou (objekt 48-C3). V druhom prípade došlo k superpozícii kolových jamiek – „suchá perióda“ s nákolím – „mokrá perióda“ (objekt typu H; objekty 2-A1, 3-A1, 6-B1, 7-B1, 216).

Druhou najvýraznejšie zastúpenou skupinou (159) sú v Maškových zahradách stĺpové jamy (objekt typu B). Väčšinou vymedzujú pôdorys nejakej stavby. V mnohých prípadoch sa ich však nepodarilo ani hypoteticky začleniť do rekonštrukcie (Sklenářová 2004, 497). Veľké množstvo uhľíkov sa do ich výplne dostalo druhotne a môže pochádzať z budov zničených požiarom alebo z paliva (Sklenářová 2004, 487). Dominovali najmä na ploche B (viď tabela 5). Všetky patria do „suchej periódy“ (75 objektov). Doložená bola superpozícia stĺpových jám s nákolím – „mokrá perióda“ (objekt typu H; objekty 26-B4, 41-D2, 44-D2, 409), ale i s kolovými jamkami (objekty 40-C5, 111-D6, 139, 169, 198, 226, 296, 383, 596, 517). Iný

objekt (155) predstavuje zase stĺpovú jamu/silo (objekt typu B/E). Na jeho dne sa našla drobná kolová jamka a bronzová ihlica s bohato profilovanou hlavicou (viď katalóg: 31. 8. Turnov-Maškovy zahrady, objekt 0155/00). U objektu 22 bola pozorovaná zaujímavá úprava dna, ktoré bolo vyložené zlomkami mazanice s kameňmi a našlo sa tam i kamenné drtidlo (viď katalóg: 31. 8. Turnov-Maškovy zahrady, objekt 0022/00). Mazanica v objekte súvisí so zástavbou a odstránením mazanicových blokov z deštruovaných stien vyhorených domov. Požiarové deštrukcie boli predmetom analýzy Z. Bláhovej-Sklenárovej (2012, 126, 138-139). Autorka na základe korelácie medzi tvarom stĺpových jám a stopami požiaru (mazanica, uhlíky, prepálená hlina) v stĺpových jamách dospela k záveru, že po požiari pred novou výstavbou obyvatelia vyvrátili a vyťahali ohorené stĺpy zo zeme. Otvorené jamy po stĺpoch a ďalšie zahĺbené objekty v priestore zhorených stavieb zaplnili požiarovým odpadom, deštrukciou domov a ich zariadeniami. Ďalší, kto sa bližšie zaoberal touto problematikou bol R. Thér (2009, 253). Za dôsledok požiarov stavieb označil prepálenú keramiku. Zároveň položil otázku, v čom boli požiare osád mladšej a neskorej doby bronzovej tak výnimočné, že produkovali množstvo prepálenej keramiky neporovnateľné so žiadnym prehistorickým obdobím. Prikláňa sa k zámernému ničeniu obydľí ohňom (tiež Thér – Prostředník 2009, 17-20). Stopy zvislých drevených prvkov (stĺpov) boli na ploche B zachytené v 20 stĺpových jamách (Bláhová-Sklenářová 2012, 132).

Početný keramický materiál bol na analyzovaných sídliskách zastúpený v sídliskových jamách (objekt typu C). Pôvodný účel týchto objektov nie je možné presne definovať. V Turnove-Maškových zahradách ich bolo preskúmaných 69 (62 lužických, 7 sliezskoplatěnických). Najčastejšie sa vyskytovali na ploche C (33 objektov; viď tabela 5). Väčšina má pôvod v „suchej perióde“. U niektorých bola identifikovaná nálezová situácia pod náplavom (objekty 333, 348, 365, 368, 374; obr. 10: 1, 2). Zaujímavý je inventár z týchto objektov a v mnohom nám približuje ich pôvodnú funkciu. V troch sa našli bronzové predmety (73 – ihlica; 206 – ružica; 524 – šípka; obr. 12: 1, 14: 3, 15: 1, 3) a v ďalších hlinené závažia (62, 199) alebo prasleny (379; viď katalóg: 31. 8. Turnov-Maškovy zahrady, objekty 0062/00: č. 6, 0073/00: nálezy, 0199/00: č. 3-4, 0206/00: nálezy, 0379/00: č. 2, 0524/00: nálezy). Nálezy hlinených predmetov môžu byť dôkazom práce na tkáčskom stave a zároveň dokladom všestranného využitia sídliskových jám v minulosti.

Autori výskumu sídliska vo Svijanoch dva objekty (7, 10) bližšie nezaradili. Nazdávam sa, že na základe svojho tvaru, rozmerov a charakteru nálezov by mohli patriť k sídliskovým jamám (obr. 17, 18).

Ďalšiu skupinu na analyzovaných sídliskách tvorili objekty zásobného charakteru – silá (typ E). V Turnove-Maškových zahradách ich bolo doložených 44 (40 lužických, 4 sliezskoplatěnické). Primárne sa používali na uskladnenie obilia alebo potravín, pričom obe tieto funkcie nie je možné od seba odlíšiť (Beranová 1965, 548). Obilie bolo do nich vkladané pravdepodobne vo vreciach (Little Woodbury, Bersu 1940, 30-66). V. Vokolek na základe výskumu sídliska v Opatoviciach n. L. naznačil (1993, 49), že v rámci dvojpriestorovej chaty bolo v jednej miestnosti situované ohnisko a v druhej zahĺbená zásobná jama. Obyčajne mali vonkajšiu drevenú konštrukciu so zastrešením z prútov a slamy, po ktorej sa niekedy dochovávaly stopy v podobe kolových jamiek alebo žliabkov (Jiráň (ed.) et al. 2008, 174; Vokolek 1993, 50). V Maškových zahradách ich výskyt kulminoval predovšetkým na ploche B (18 objektov - obr. 9: 3; viď tabela 5). V. Vokolek uvádza (1962, 13), že častým inventárom zásobných jám boli kamenné drtidlá a bronzové srpy. V prípade analyzovaného sídliska sú kamenné predmety nachádzané takmer vo všetkých objektoch a nie sú viazané výlučne na silá. Najzaujímavejší je nález bronzovej ihlice s bohato profilovanou hlavicou v jame 155. Všetky tieto objekty z plochy B patria do „suchej fázy“. Terén nebol zaplavovaný, preto tu boli najvhodnejšie podmienky pre zahĺbovanie hospodárskych objektov predovšetkým zásobného určenia. V niektorých prípadoch nebolo obilie vkladané do jám, ale

	Svijany	Turnov-Maškovy zahrady						
		Plocha B	Plocha C		Plocha D		Plocha E	
	sliezsk.	lužické	lužické	sliezsk.	lužické	sliezsk.	lužické	sliezsk.
Kolová jamka		2-A1, 3-A1, 6-B1, 7-B1, 32-B4, 48-C3, 52-61, 63, 66, 68, 76, 78, 79, 81-83, 85, 86, 92, 96, 101-103, 106, 110-D7, 112, 112a-D6, 127, 131, 132, 140, 142, 144, 145, 148, 150-152, 156, 157, 159-161, 164-166, 170, 173-175, 177, 179-184, 186, 188, 191-194, 196, 202, 203, 205, 211-D16, 216, 221, 224a, 227-229, 233, 272	249, 250, 252, 256, 265, 266, 273-285, 287-294, 297, 299-315, 317-321, 324-331, 336-340, 342, 344-346, 349, 361, 367, 369, 380, 382, 384, 395, 398, 413, 562, 564-569, 574, 578, 579, 588, 589, 594, 599, 605, 610, 623, 625	478, 534	533, 543, 544, 548,		806, 810, 811, 815, 822-824, 826, 831, 835-837, 842, 844, 846, 847, 853, 903, 907, 908, 1013, 1030, 1045, 1057, 1075, 1076, 1086, 1087, 1089, 1092-1094, 1096, 1097, 1099, 1114, 1138, 1140-1143, 1146, 1147, 1155-1157, 1160, 1188, 1189, 1199, 1200, 1215, 1227, 1247, 1275, 1280, 1283, 1398, 1442, 1474, 1541, 1542, 1546, 1548, 1559, 1567, 1573-1576, 1593, 1629, 1630, 1697, 1705, 1706, 1708-1714, 1723, 1746-1748, 1754, 1771, 1772, 1775-1777, 1780, 1782-1786, 1790, 1792, 1797, 1798, 1800, 1801, 1803, 1804, 1814, 1815, 1820	
Stĺpová jama		2-A2, 2-B2, 3-B1, 4-B1, 4-B2, 8-B2, 17-C3, 19-B4, 20-C3, 22-B11-1/1, 25-B4, 27-B4, 33-D1, 37-D2, 39-D4, 40-C5, 41-D2, 42-D2, 44-D2, 45-D3, 46-D3, 47-D3, 49-B4, 64, 67, 69, 75, 77, 84, 87-89, 97, 98, 104, 105, 109-D8, 111-D6, 115, 118, 123, 126, 128, 129, 133-135, 137-139, 143a, 153-155, 163, 167, 169, 171, 172-D6, 176, 185, 187, 189, 190, 195, 197, 198, 200, 201, 204, 212, 217, 218, 220, 224, 226, 230, 231, 234, 240	235, 241, 242, 244, 245, 248, 251, 261-264, 267-270, 295, 296, 322, 323, 341, 355, 357, 359, 360, 362, 370-373, 376, 378, 383, 385, 396, 397, 400-441, 457, 458, 471, 474, 479, 484, 486, 526, 556, 563, 567, 591-593, 596, 600, 609, 611, 627, 628	370, 394, 397, 407, 409, 525, 642, 666, 672	535, 545, 550,	510, 517, 1824	781, 794, 813, 814, 832, 843, 845, 889, 899, 901, 904, 906, 1020, 1027, 1033, 1044, 1046-1051, 1055, 1070, 1082, 1091, 1095, 1116, 1207, 1234, 1252, 1268, 1274, 1276, 1282, 1322, 1471, 1516, 1540, 1543, 1544, 1549, 1558, 1566, 1568-1570, 1572, 1579, 1604, 1701-1703, 1753, 1781, 1789, 1795, 1796, 1802, 1805, 1821	
Sídlisková jama	7, 10	51, 62, 70, 73-B3, 108, 113, 119-121, 168, 199, 206, 213, 219, 225, 237	223, 239, 247, 253, 255, 271, 298, 333, 343, 348, 350, 358, 363, 365, 366, 368, 379, 386, 387, 390, 393, 524, 529, 568, 572, 573-575, 585, 616, 617, 619, 631	356, 407, 467, 631, 632, 633, 668		540	752, 849, 928, 1059, 1132, 1133, 1383, 1427, 1600, 1638	1819
Pec		16-C1, 72-C1-D1, 100	334, 644	444				1342
Sílo	5-A	22-B11-1/2, 23-B6, 50, 71, 80, 90, 93, 107, 114, 116, 124, 125, 178, 209, 214, 215, 222, 232	351, 352, 381, 410, 559, 586, 587, 620	433, 521, 621	515, 547	1825	927, 1074, 1088, 1125, 1127, 1545	
Objekt výrobného charakteru		15, 117	254, 258, 259, 335, 419, 468, 472, 493, 530	511	528, 558, 561		753	
Nákolie		8-B1, 9-B1, 10-B1, 11-B1, 12-B1, 13-B1, 36-D2, 136						
Žľab		91, 94, 95, 99, 141, 143, 146, 149, 210	353, 354, 654	450			1052, 1251, 1253, 1286	
Jama s depotom		161, 162						
Hliník			323-A, 364, 392, 445, 570, 576, 612, 626	404, 629				
?			389				850, 909	

Tabela 5. Početnosť zastúpenia jednotlivých typov sídliskových objektov na analyzovaných sídliskách.

keramických nádob značných rozmerov. Keďže sa s týmto javom nestretávame často, dá sa predpokladať, že do zásobníc vkladali niečo iné ako obilie, napr. potraviny. Izoláciou od vonkajšieho prostredia pôsobili tieto nádoby svojím spôsobom ako chladničky. Na inú interpretáciu poukázala Silo 547 bolo nájdené s veľkými fragmentmi keramickej zásobnice. Ďalší objekt 1088 predstavuje amforovitú zásobnicu v jame. Na analyzovaných osadách musíme počítať i s nadzemnými sýpkami, pretože v piesku sa zásobné jamy ťažko hlbili (Vokolek 1993, 57).

Na sídlisku vo Svijanoch je v prípade objektu 5-A možné na základe tvaru a rozmerov možné predpokladať zásobnú funkciu (obr. 16).

Do hospodárskej sféry sídliska sa vo všeobecnosti radia i hliníky (objekt typu J). V Turnove-Maškových zahradách boli registrované predovšetkým na ploche C (323-A, 364, 570, 576, 629; vid' tabela 5). Všetky spája nepravidelný pôdorys s početnými zahĺbeninami a radom vystupujúcich lalokov (obr. 10: 3). Objekty možno interpretovať ako ťažobné miesta na hlinu, ktorá sa mohla uplatniť pri výrobe keramických nádob alebo ako izolačný a stavebný materiál (Prostředník 2010, 21).

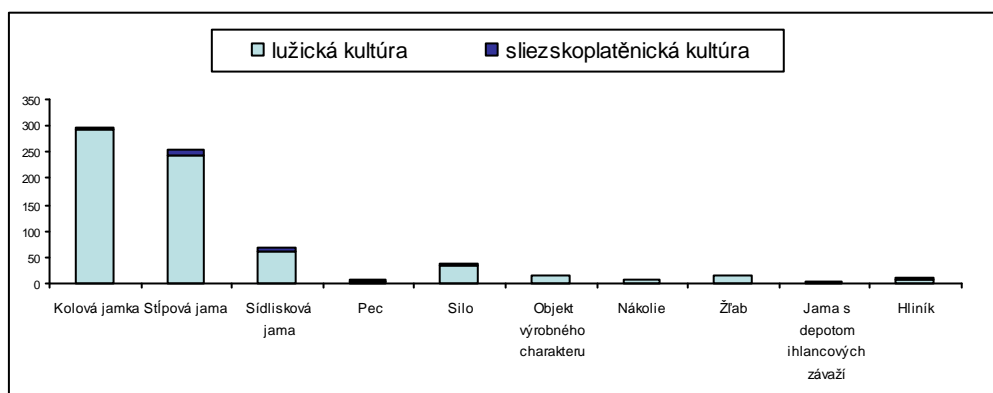
Relatívne početné boli i objekty výrobného charakteru (typ F-D). Do tejto skupiny boli zaradené jamy určitého tvaru a umiestnenia s nálezmi, ktoré výrobnú alebo pracovnú činnosť dokladajú. V Maškových zahradách sa ich podarilo doložiť 27 (23 lužických, 4 sliezskoplatěnické) na plochách B (obr. 11: 1, 2), C (obr. 11: 3) a D (vid' tabela 5). Štyri objekty vymedzovali hospodársku časť sídliska: suchá fáza“ (117, 254, 258, 335). Po vnútornom obvode niektorých sa zistili tri (468, 530), šesť (335), alebo dokonca 16 kolových jamiek (419). Dva nálezové celky (117, 254) spája výskyt deštrukcie pece s výraznou kumuláciou mazanice (vid' katalóg: 31. 8. Turnov-Maškovy zahrady, objekty 0117/00, 0254/00). V tomto prípade sa dá vzhľadom k nálezom uvažovať o akomsi predchodcovi dvorcového systému (Prostředník 2010, 19). Ku fragmentarizácii osád na jednotlivé hospodárstva /dvorce/ totiž dochádza v závere staršej doby železnej na území Čiech a Moravy (Thér 2002, 168). Niektorými svojimi funkciami by mohli nahradzovať sliezskoplatěnické hradiská, ktoré zanikli po vpáde protokeltských družín na konci stupňa HD1 (Venclová (ed.) et al. 2008, 156-157). Objekt 254/00 zároveň poslúžil R. Thérovi (2009, 184, 252-253) na rekonštrukciu hrnčiarskeho vypaľovacieho zariadenia v podobe otvorenej, čiastočne zahĺbenej valcovej pece. Podľa autora sa v bezprostrednom okolí objektu odohrávala aktivita produkujúca keramický odpad s nižším podielom veľkých nádob. Priklonil sa k spojeniu objektu s príležitostnou pyrotechnologickou aktivitou (Thér 2009, 185, 247). Doklady o pyrotechnologických zariadeniach klasifikovaných ako pece sú relatívne početné (napr. Čtverák – Slavíková 1985; Mogielnicka-Urban 1984, 27-35; Pleiner – Rybová 1978, 561-562; Prostředník 1996, 12; Šabatová-Vitula 2002, 7; Šaldová 1983, 336-337).

V Turnove-Maškových zahradách bolo identifikovaných 20 (19 lužických, 1 sliezskoplatěnický) pecí (objekty typu D; vid' tabela 5). Pôvodne mohli byť využívané pri výrobe keramiky, príprave potravín (napr. chlebové pece) alebo môžu dokladať hutnícku činnosť. Vzhľadom k nálezom mazanice a kolovým jamkám bol objekt 72 interpretovaný ako pec so zastrešeným prístreškom. To môže byť signifikátor umiestnenia pece pred obytnú chatu. Ďalší (444) predstavuje pec s negatívne deponovanou kupolou. Objekty dokladajú superpozíciu so stĺpovou (644), sídliskovou jamou (246) alebo silom (100). Medzi nálezmi z týchto pecí bola nápadne zastúpená mazanica. Z. Bláhovej-Sklenářovej (2012, 143) sa nepodarilo identifikovať doklady hrnčiarskej výroby na lokalite. Podľa autorky funkciu nájdených pecí nie je možné určiť, pretože sa nedochovali v dostatočne dobrom stave. Túto teóriu v podstate podporil i R. Thér (2009, 251-252). Nazdáva sa, že prostredie neprišlo stimulom pre technologické inovácie, preto rozumnejšou voľbou bol otvorený výpal. Spoločne vypáli keramiku a nevyžaduje investíciu do výrobných prostriedkov a ich udržiavanie. Výpaly prebiehali na periférii sídliska alebo voľnom priestranstve medzi domami

v dostatočnej vzdialenosti od drevených konštrukcií. K výpalu slúžilo buď prosté otvorené či mierne zahĺbené ohnisko, alebo jednoduchá jednodukomorová pec s valcovitým plášťom, ktorú mohli hrnčiarky postaviť behom jedného dňa (tiež Rice 1984, 251; Thér 2009, 218-219, 255). Na druhej strane treba počítať i s možnosťou, že pec bola po sezóne opustená a v priebehu zimy vyradená z funkcie. Po čase teda objekt nezachováva zjavné priame doklady o prítomnosti pece v podobe prepáleného terénu, či základov stien plášťa pece in situ (Thér 2009, 254). Vo všeobecnosti je väčšina najbežnejších typov hrnčiarskych vypaľovacích zariadení len veľmi ťažko archeologicky zachytiteľná (Allen – Zubrow 1989, 91; Stark 1985). Blízka analógia pochádza z bezprostredného okolia. Na lokalite Turnov „Pod sv. Antonínom“ bol odkrytý lužický objekt elipsovitého pôdorysu (2, 65x1, 1 m, hĺbka 0, 3 m) so stopami požiaru na stenách a dne (Prostředník 1996, 12, obr. 4). Mohlo by sa jednať o horizontálnu pec s predpecnou jamou (Thér 2009, 99).

Na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady sa podarilo doložiť i obytné objekty, polozemnice. Tieto zahĺbené chaty boli donedávna považované za vzácne. Až nové výskumy z posledných rokov preukázali ich častejší výskyt v celom stredodunajskom priestore halštatských kultúr (Chytráček - Bernat 2000, 283; Militký 2006, 182; Nekvasil 1973, 70). V každom prípade sú v porovnaní s kolovými alebo nadzemnými stavbami v teréne lepšie zachytiteľné. Ich pôdorys vymedzovali zahĺbené steny, ktorých pozostatkom sú žliabky. Predstavujú tak základ nejakej nadzemnej stavby alebo chaty (objekt typu CH). Doložené boli napríklad na ploche E (viď tabela 5). Zo stĺpovej jamy 1252 vychádzali na severnej a západnej strane žliabky 1251 a 1253 (obr. 12: 3). Ide o povrchovú stavbu drážkovej konštrukcie (informácia od PhDr. Z. Bláhovej-Sklenářovej, PhD.). Iný žliabok bol registrovaný na ploche B (dĺžka 10, 75 m, orientácia V-Z). Tvorilo ho 11 objektov: 91, 94, 95, 99, 100, 141, 143, 146, 148, 149, 201 (viď katalóg: 31. 8. Turnov-Maškovy zahrady, objekt 0100/00).

Pozoruhodným nálezom v Turnove-Maškových zahradách sú jamy 161 a 162 s depotom ihlancovitých závaží na ploche B (obr. 12: 2; viď tabela 5). Vzľadom k svojej veľkosti pochádzajú predmety z neskorobronzového obdobia. Pravdepodobne ide o pozostatky domu s tkáčskym stavom, ktorý zanikol požiarom (Bláhová-Sklenářová 2012, 133; Bönisch 1999). E. Bönisch (1999) sa nazdáva, že závažia neboli pôvodne dobre vypálené a keby ich druhotne nevypálil požiar, nezachovali by sa. Analogickú situáciu sa mi podarilo nájsť v celkom odlišnom prostredí južných Čiech na sídlisku Písek „Staré tržiště“ (Dubský 1949, 173; Chvojka 2001, 107, abb. 24). Ďalší súbor 23 hlinených závaží bol nájdený na sídlisku lužických popolnicových polí z neskoršej doby bronzovej Pritzen 42 v dolnej Lužici (Bönisch 1999).

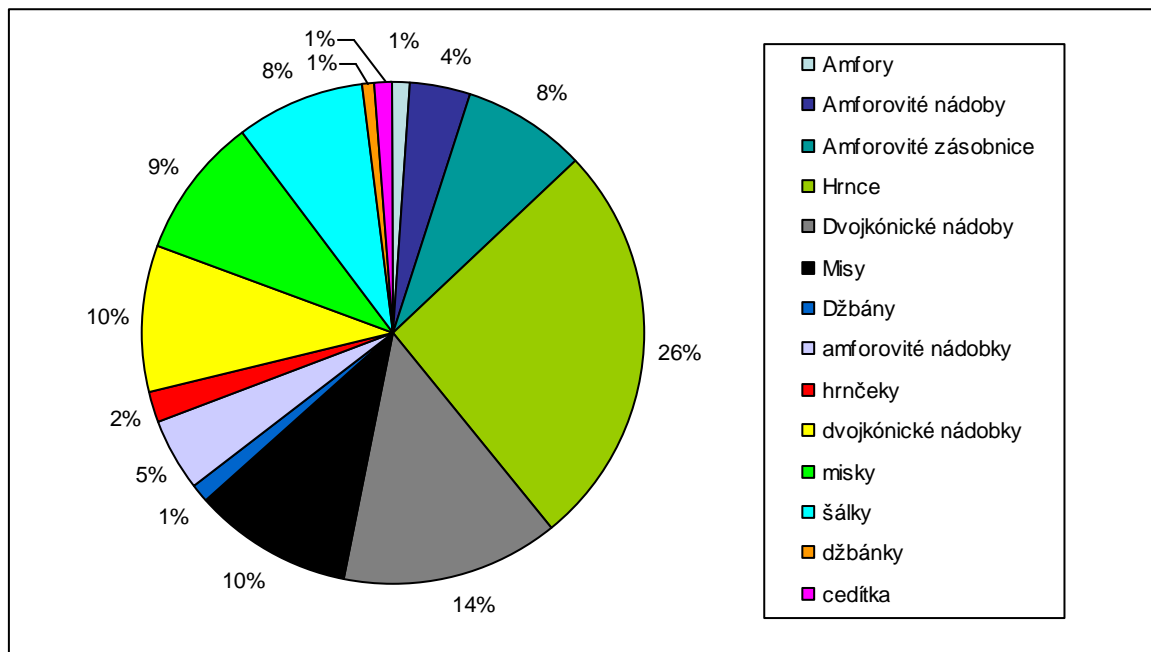
Graf 8. Zastúpenie jednotlivých typov sídliskových objektov na analyzovaných sídliskách.

16. KERAMIKA

Najpočetnejšiu a v niektorých prípadoch i jediná zložku sídliskového materiálu tvorí keramika. Len výnimočne nachádzame celé kusy nádob, väčšinou sú to keramické zlomky alebo drobné črepy. Podrobnejšia analýza sídliskovej keramiky umožňuje riešiť niekoľko problémových okruhov: aké nádoby na sídliskách dominovali a ktoré nemali uplatnenie, ako sa tento stav v priebehu času menil, no a predovšetkým do akej miery odráža tento stav situáciu vo sfére hrobových nálezov i z hľadiska chronológie. Sídliskový keramický materiál na rozdiel od funerálneho veľmi dobre reflektuje i ďalšie funkčné nároky. Nádoby na prípravu jedla, servírovanie a transport mali významne kratšiu životnosť než nádoby určené k skladovaniu (Thér 2009, 142). Nádoby na tekutiny boli tvarovo variabilnejšie a vo všeobecnosti aj vyššie, než nízke a sploštené nádoby určené na dlhodobé skladovanie suchých materiálov (Birmingham 1975, 371). Nádoby pre tepelnú úpravu potravy sa tvarovo čo najviac blížili guľi, pretože tak zmierňovali napätie v črepe spôsobené teplom a tým tiež riziko poškodenia nádoby (Rye 1981, 27). Najčastejšou formou tepelnej úpravy potravy je varenie. U tejto činnosti je vhodné zaistiť dobrý prístup k varenej potravine (miešanie), ale tiež ústie nádoby mierne obmedziť, aby pri manipulácii nedochádzalo k vylievaniu obsahu. Nádoby na pečenie boli naopak otvorené s plochými dnami (Rice 1987, 239-240). Nádoby na podávanie a konzumáciu potravín výrazne variovali vo veľkosti hlavne podľa tradície stolovania, pretože podávanie a konzumácia jedla boli nepochybne dôležitou sociálnou udalosťou (Henrickson – McDonald 1983, 632).

Vzhľadom k nedostatočnému výskumu sídlisk, nebol nálezový fond natoľko rozsiahly, aby bola vypracovaná podrobnejšia typológia. Lužickému sídliskovému materiálu sa v českom prostredí venoval V. Vokolek (1988, 1994) a vo svojej analýze som vychádzala predovšetkým z jeho prác. V rámci názvoslovnia a základnej typológie keramiky bola vhodná i práca o lužickej kultúre na Slovensku od L. Veličička (1983).

Z typologického hľadiska som na dvoch analyzovaných sídliskách vyčlenila 14 keramických skupín (obr. 34-41; tabule 6, 7; graf 9). V Turnove-Maškových zahradách a Svijanoch bolo doložených 407 jedincov, z toho 31 celých, 45 torzovitých nádob a 15 kresebných rekonštrukcií. Zvyšok tvoril črepový materiál, z ktorého 123 zlomkov nebolo možné priradiť k žiadnej keramickej skupine.

Graf 9. Percentuálne zastúpenie keramických skupín na analyzovaných sídliskách.

16. 1. Amfory

Túto keramickú skupinu poznáme predovšetkým z lužických a sliezskoplatěnických pohrebísk, kde slúžili ako popolnice. Na sídlisku v Turnove sa amfory vyskytli len v troch prípadoch. Všetky sú nezdobené, bez zvláštnej úpravy povrchu alebo zdrsnenia (obr. 34: 1, 2). Prvá amfora z objektu 117/00 (tab. XCII: 2) má vyššie, mierne kužeľovité hrdlo, ktoré plynule prechádza do zaoblenej výdute. Analogická nádoba bola doložená na sídlisku Chabařovice (okr. Ústí nad Labem) v jame 74/65 s datovaním do stupňa LIIc (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 110, obr. 10: 23). V poľskom prostredí sa podobný tvar našiel na lokalite Opolu-Zakrzowie v jame 2 s datovaním do IV. periódy doby bronzovej (Szafran-Szadkowska 1969, 112, ryc. 4: b). Vzhľadom k vyššiemu hrdlu, plynulej profilácii so zaoblenou výduťou, ako aj datovaniu analogickej amfory sa prikláňam k zaradeniu do lužického stupňa IIIa.

Do mladého stupňa lužickej kultúry zaraďujem i zlomok amfory z objektu 15/00 (tab. LXXXI: 1). Podobne ako v predchádzajúcom prípade má plynulejšiu profiláciu, čo je už znak mladšieho obdobia. Analogický tvar sa vyskytol v lužickej osade Jaroměř (okr. Náchod). V. Vokolek nádobu zaradil do stupňa IIb (1994, 10, 11, tab. 14: 7).

Ďalšie torzo amfory bolo vyzdvihnuté z objektu 124/00 (tab. XCV: VI). Na rozdiel od predchádzajúcich dvoch má ostro oddelené hrdlo od tela. Podobná nádoba sa vyskytla v jame 30/64 na sídlisku Chabařovice s datovaním do stupňa LIIa (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 101, obr. 4: 7). V. Vokolek zaradil tento tvar na stredočeskom sídlisku Hradenín do lužického stupňa IIa (1994, 10, tab. 13: 4). Na základe analyzovaného torza nie je zrejmé, či vydutie je ostro zalomené alebo výrazne zaoblené. S prihliadnutím na staršie datovanie analogických tvarov, ako aj sprievodný inventár objektu 124, sa prikláňam k zaradeniu amfory do lužického stupňa IIa.

16. 2. Amforovité nádoby

Kým v inventári pohrebísk amfory výrazne prevyšujú počet amforovitých nádob, v prípade sídliskového materiálu je to presne naopak. Jedenásť analyzovaných nádob som na základe profilácie tela rozdelila do siedmich variantov (AfI-VI; obr. 34). Povrch nebol zdrsnený, no v jednom prípade sa vyskytla rytá výzdoba a v ďalšom žliabkovaná.

Variant AfI – *Ostro profilovaná amforovitá nádoba, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, v dolnej časti vypuklé, ostro odsadené telo s dvojkónickou a ostro zalomenou výduťou, jej horná časť je mierne zaoblená, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 34: 3)*

Amforovitá nádoba z objektu 117/00 (tab. XCII: 4) predstavuje v rámci tejto keramickej skupiny najstarší tvar. Ostro členené nádoby plynule prechádzajú do stupňa IIa, pričom na pohrebiskách sú vodcovským typom (Vokolek 1994, 14). Analyzovaná amforovitá nádoba bude patriť skôr do fázy IIa lužickej kultúry, než do starého stupňa. Dokladom toho je mladší charakter sprievodného inventára objektu 117.

Variant AfII – *Amforovitá nádoba misovitého tvaru, rovné dno, nezdobený povrch, v. > 14 cm, š. > v., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 34: 4)*

Do variantu som zaradila amforovitú nádobu z objektu 379/00 v Turnove-Maškových zahradách (tab. CXII: 7, obr. 14: 2). Na prvý pohľad pripomína misu, no vzhľadom k svojim rozmerom i profilácii ide v tomto prípade o amforovitý tvar. Hrdlo je kužeľovité a ústie

---

Všetky archeologické nálezy (keramika, bronzové, hlinené a kamenné predmety) bez uvedenia príslušnosti k sídliskovému objektu sú nestratifikované

	Variant	Datovanie	Turnov- Maškovy zahrady	Svijany
Amfory		IIb/IIIa – luž.	3	
Amforovité nádoby	AfI	IIa – luž.	1	
	AfII	IIa – luž.	1	
	AfIII	lužická kultúra	5	
	AfIV	IIIa – luž.	1	
	AfV	IIIa – luž.	2	
	AfVI	Ib – sliezs.	1	
Amforovité zásobnice	ZI	IIa – luž.	16	
	ZII	IIb – luž.	3	
	ZIII	IIIa – luž.	3	
Hrnce	HI	IIa – luž.	16	
	HII	IIa – luž.	3	
	HIII	IIa – luž.	16	
	HIV	IIb – luž.	1	
	HV	IIa – luž.	1	
	HVI	IIa, b – luž.	6	
	HVII	IIb – luž.	1	
	HVIII	IIb – luž.	4	1
	HIX	lužická kultúra	5	1
	HX	I – sliezs.	1	1
	HXI	Ib – sliezs.		3
	HXII	IV – sliezs.	2	
	HXIII	IV – sliezs.	1	1
	HXIV	IV – sliezs.	6	
	HXV	IV – sliezs.	1	
Dvojkónické nádoby	DI	IIa – luž.	26	
	DII	IIa – luž.	2	
	DIII	IIb – luž.	4	
	DIV	IIb – luž.	3	
	DV	IIIa – luž.	3	
Misy	MI	IIa – luž.	2	
	MII	IIa, b – luž.	4	
	MIII	IIa, b – luž.	6	
	MIV	II – luž.	1	
	MV	chronologicky necitlivé	4	
	MVI	IIa, b – luž.	4	
	MVII	IV – sliezs.	6	
	MVIII	IV – sliezs.	1	
Džbány		lužická kultúra	3	
Črepy veľkých nádob			51	4

Tabela 6. Početnosť zastúpenia a datovanie jednotlivých variantov veľkých nádob na analyzovaných sídliskách.

mierne vtiahnuté dovnútra. Telo má dvojkónický tvar s oblým lomom a výrazne zaoblenou dolnou časťou. Podobný tvar sa mi nepodarilo nájsť na lokalitách lužickej a sliezkoplatenickej kultúry nielen v Čechách, ale ani v blízkom okolí. Podľa názoru V. Vokolka ide o starší tvar, charakteristický najskôr pre lužický stupeň IIa (ďakujem za informáciu). Sprievodný inventár objektu 379 tomu zodpovedá. Je typický pre staršiu i mladšiu fázu stredného stupňa.

Variant AfIII – Amforovité nádoby s valcovitým hrdlom, ktoré môže byť v dolnej časti mierne vypuklé, rovno zrezaný okraj, ostro odsadené telo, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 34: 5)

Analyzovaný variant je podobný predchádzajúcim, no hrdlo je valcovité a povrch nezdobený. Päť nádob sa vyskytlo na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady. Väčší črep amforovitej nádoby z objektu 333/00 (tab. CII: 5) má hornú časť výdute výrazne zaoblenú. Mierne vypuklá spodná časť hrdla umožňuje podobne ako pri predchádzajúcom variante datovanie do mladšieho lužického obdobia. Určujúca by bola v tomto prípade profilácia výdute, no nezachovala sa. Na základe staršieho charakteru sprievodného inventára objektu sa prikláňam k časovému zaradeniu do lužického stupňa IIb.

Črep z objektu 71/00 (tab. LXXXVI: 6) má podobne ako predchádzajúci vypuklú spodnú časť hrdla a ostro odsadené telo, ktoré sa však z väčšej časti nezachovalo. Torzovitost' zachovania umožňuje len rámcové určenie do stupňa HA.

Ďalšie tri črepy z objektov 50/00 (tab. LXXXIV: 8, 9) a 219/00 (tab. XCVIII: 10) nemajú veľký význam pre datovanie. Okrem rovno zrezaného okraja a valcovitého hrdla sa z nádob nezachovali žiadne iné, pre časové zaradenie nezbytné prvky.

Variant AfIV – *Amforovitá nádoba s výrazne zaoblenou výduťou, žliabkovaná výzdoba, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 34: 6)*

Črep amforovitej nádoby so zaujímavou výzdobou sa vyskytol v objekte 15/00 na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady (tab. LXXXI: 4). Hornou časťou jeho výdute prechádzajú tri vodorovné žliabky. Pod nimi sú situované dve proti sebe umiestnené pásy šikmých žliabkov. Na základe výskytu vodorovných žliabkov datujem črep do lužického stupňa IIIa. Podobne aj v prípade funerálnej keramiky to bol charakteristický prvok pre dané časové obdobie. Toto zaradenie podporuje i plynulejšia profilácia črepu. Rovnako bolo datované torzo s analogickou výzdobou na slovenskom hradisku Zemianske Podhradie (Veliačik - Romsauer 1998, 246, obr. 13: 2). Podobná výzdoba bola pozorovaná na nádobách menej výraznej profilácie, ktoré sa vyskytli na sliezskoplatěnických sídliskách Český Újezd (okr. Ústí nad Labem) v objekte 2 a Sobčice (okr. Jičín) v jame XVII (Vencl 1962, 107, obr. 48: 1; Motyková 1973, 237, 261, obr. 12: 4). J. Plesl (1961, 23-27) radí strechovitý motív tvorený žliabkami na výduti do III. lužického stupňa.

Variant AfV – *Amforovité nádoby s kuželovitým hrdlom, ktoré je v dolnej časti vypuklé, rovno zrezaný alebo zaoblený okraj, ostro odsadené a oblé telo, ktoré je v dolnej časti mierne prehnuté dovnútra, rytá výzdoba, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 34: 7)*

Do tohto variantu patria dve amforovité nádoby z Turnova-Maškových zahrad. Amforovitá nádoba z objektu 1545/01 (tab. CXXXIII: 7) má jednoduchú výzdobu, ktorá avšak na ostatných analyzovaných nádobách z pohrebísk či sídlisk nebola pozorovaná. Torzo výrazne zaoblenej výdute zvyrazňuje veľký rytý kruh. Je pravdepodobné, že pôvodne sa na výduti nachádzalo viac takýchto kruhov, možno štyri. Analogický tvar sa mi nepodarilo nájsť na sídliskách či pohrebiskách lužických popolnicových polí v Čechách, na Morave a Slovensku. Jediná analogická nádoba s výzdobou (hrdlo bez nábehu na etáž) bola vyzdvihnutá z kultúrnej vrstvy (wykop I) na poľskom sídlisku v Kaszycach Wielkich (Rózycka 1972, ryc. 3: a). T. Rózycka (1972, 152) nálezový celok dotovala do stupňa HC.

Na prvý pohľad evokuje nádoby s prostými vypnulínami na výduti charakteristické pre starý stupeň lužickej kultúry (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 138; Vokolek 1988, 14; 1994, 8). V Sasku a Lužici sa datujú do mladšieho úseku strednej doby bronzovej, resp. BC až počiatok BD (Bönisch 1996, 59; Buck 1989, 82; Coblenz 1952, 51, taf. 5: 1, 16: 8, 20: 1, 23: 7, 28: 6). Na území Čiech sa vyskytujú najmä v severozápadočeskom lužickom prostredí, v porovnaní s horným Pojizerím výraznejšie kultúrne spätom s územím Saska a Lužice (Plesl 1961, 20; Bouzek - Koutecký 2000, 15-16). V Turnove-Maškových zahradách sa údajne nádoba zdobená na výduti veľkými vypnulínami našla v objekte 1638/01 (Bláhová-Sklenářová 2012, 169; Bláhová-Sklenářová - Prostředník 2007, 60). Z. Bláhová a J. Prostředník (2007, 60) nádobu zaradili do mladšieho úseku strednej doby bronzovej. Autori pomocou prírodovedných metód i spomínanej nádoby posunuli datovanie počiatku osídlenia tejto lokality oproti skorším predpokladom. Podľa nich ide o jeden z najvýraznejších dokladov kontaktu horného Pojizeria so severným susedstvom Čiech (Bláhová-Sklenářová - Prostředník 2007, 60, 62).

Nazdávam sa, že mnou analyzovaná nádoba, ako aj tvar z objektu 1638/01, sú totožné. Niektoré rekonštruované nálezy v badateľni múzea v Turnove boli chybné označené. Okrem iného v nálezovej správe výskumu sa v objekte 1638/01 nespomínajú žiadne nálezy.

V tomto prípade však staršiemu datovaniu bráni prítomnosť hrdla s nábehom na etáž (za informáciu ďakujem PhDr. V. Vokolkovi). Ide o knovízsky prvok, ktorý sa objavuje zvlášť v okrajových oblastiach (Jiráň (ed.) et al. 2008, 192). Veľké osudia s nábehom na etáž sú na sídliskách bežné až v lužickom stupni IIIa (Prostředník 2001, 100; Vokolek 1994, 4). Na amforách z pohrebísk variantu A4-6 sme sa s nimi stretávali v lužických stupňoch IIb a IIIa. A podľa môjho názoru nejde o klasické prsovité vypnuliny, ale ryté kruhy, ktoré môžu byť oveľa mladšie. Väčší črep amforovitej nádoby pochádza z objektu 108/00 (tab. XC: 6). Na rozdiel od predchádzajúcej má rovno zrezaný okraj a chýba mu telo. Vzhľadom k vypuklému hrdlu v dolnej časti pôjde nepochybne o mladší tvar. Sprievodný inventár objektu však neumožňuje bližšie časové zaradenie. Rámcovo datujem črep do stupňa HA.

Variant Af VI – *Amforovitá nádoba plynulej profilácie, nezdobený povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 34: 8)*

Variant sa na sídlisku v Turnove-Maškových zahradách vyskytol v objekte 671/01 (tab. CXXI: 8). Má von vyhnutý a hranený okraj. Kuželovité hrdlo je miernou priehlbínou odsadené od zaobleného tela. Plynulá profilácia je príznačná pre mladšie obdobie. Vývoj týchto tvarov smeruje k dvojkónickým formám s von vyhnutým okrajom (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 137). Tomu zodpovedajú i podobné nádoby nájdené zväčša na sliezskoplatěnických sídliskách: Olomouc-dómske návršie (Dohnal 2004, 93, obr. 7: 3); Sobčice (okres Jičín), kolová jamka 37 (Motyková 1973, 262, obr. 13: 7). V rámci funerálnej keramiky sa analogický tvar s plastickou páskou vyskytol na pohrebisku vo Svijanoch (tab. LIII: 7). Podobne ako celý variant Af3 bol zaradený do sliezskoplatěnického stupňa Ib. Do rovnakého časového horizontu datujem i torzo z Maškových zahrad.

16. 3. Amforovité zásobnice

Z hľadiska svojej základnej funkcie museli patriť amforovité zásobnice na sídliskách k najdôležitejšiemu keramickému riadu. Slúžili na skladovanie rôznych potravín, predovšetkým obilnín, preto sú ich rozmery také impozantné (cca 0, 5 m). Ich výroba vyžadovala značnú investíciu energie a mieru skúseností, pretože pri značnej sile stien (viac ako 15 mm) a veľkej ploche povrchu sú zásobnice chúlостivejšie na rýchlosť a rovnomernosť výpalu než bežný keramický riad (Thér 2009, 73-74). V rámci analýzy pohrebného rítu bola jediná amforovitá zásobnica doložená v hrobe I (tab. XVI: 1) na pohrebisku v Příšoviciach.

Na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady sa vyskytlo 22 amforovitých zásobníc, ktoré som na základe profilácie a zdrsnenia povrchu rozdelila do troch variantov (ZI-III; obr. 35). Vo Svijanoch bola táto keramická skupina zastúpená jedným zlomkom. Telo zásobníc bolo žliabkované, prstované, nepravidelne ryhované, nezdobené a v jednom prípade boli doložené štyri uchá. Tenšie črepy zdobené plastickou páskou mohli tiež patriť amforovitým nádobám (Vokolek 1999a, 24-25, obr. 9: 2; Bek - Vích 2011, 302). Z dôvodu absencie tohto prvku na tele amforovitých nádob v sídliskovom materiáli, som všetky črepy s páskou zaradila k amforovitým zásobniciam.

Variant ZI – *Mierne profilovaná amforovitá zásobnica, zvisle prstované telo guľovitého tvaru, dolnou časťou nízkeho a valcovitého hrdla so zaobleným okrajom prechádza plastická páska, rovné dno, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady, Svijany (obr. 35: 1)*

Torzo amforovitej zásobnice pochádza z objektu 333/00 v Turnove-Maškových zahradách (tab. CIII: 5). Na základe kresebnej rekonštrukcie sú jej veľkosť a rozmery porovnateľné s amforovitou zásobnicou z objektu 1088/01 (var. ZIII, tab. CXXII: 2). Líši sa od nej predovšetkým absenciou štyroch úch, miernejšou profiláciou a miesto žliabkovania je zdrsnenie povrchu nahradené plastickou páskou a prstovaním. V severozápadočeskom prostredí sa podobný tvar vyskytol na sídlisku v Chabařoviciach s datovaním do stupňa LIIB /HA1/ (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 107, obr. 1: 2). V. Vokolek určil analogickú nádobu na lokalite Pardubice-Svítkov do časového horizontu I-IIa lužickej kultúry (Vokolek 1988, 21, 25, tab. 40: 15). Amforovité zásobnice s plastickou d'ubkovanou páskou a roztvoreným okrajom sa objavujú v stupni IIa lužickej kultúry (Dohnal 2004, 93; Vokolek 1988, 14).

Patria tu i všetky profilované črepy s výskytom plastickej pásky. Pre ich časové zaradenie je určujúci sprievodný inventár. Z objektu 379/00 (tab. CIX: 9) pochádzajú tri črepy zdobené plastickou páskou (tab. CIX: 9, 11, CX: 6). Analogické tvary sa vyskytli na sídliskách Stadice v objekte 173B a Pardubice-Svítkov s datovaním do stupňov I-IIa lužickej kultúry (Koutecký - Cvrková 2010, 180, tab. LX: 1; Vokolek 1988, 21, 25, tab. 33: 8). Z rovnakého časového horizontu sú i črepy z objektov 71/00 (tab. LXXXVI: 4), 108/00 (tab. XC: 4), 117/00 (tab. XCIV: 1) a 335/00 (tab. CIV: 6, 7). Do mladšieho obdobia lužickej kultúry môžu byť zaradené črepy z objektov 15/00 (tab. LXXXII: 8) a 259/00 (tab. CI: 9). Ďalšie dva črepy pochádzajú až z neskorohalštatského objektu 445/00 (tab. CXV: 7, 8). Zlomky z objektov 243/00 (tab. XCIX: 3) a 468/00 (tab. CXIII: 9) sú bez ďalšieho sprievodného inventára.

Posledný črep z objektu 7 sa vyskytol vo Svijanoch (tab. CXXVI: 11). Pod plastickou páskou sú situované dve kratšie vodorovné ryhy. Najskôr bude patriť do I. sliezskoplatěnického stupňa.

Variant ZII – *Amforovité zásobnice s mierne lievikovite roztvoreným hrdlom, rovno zrezaný okraj, môže byť presekávaný, nábeh na výrazne zaoblené telo, povrch pokrytý nepravidelnými zväzkami jemných rýh, alebo prstovaním, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 35: 2)*

Do variantu boli zaradené tri amforovité zásobnice z Turnova-Maškových zahrad. Črep amforovitej zásobnice z objektu 626/00 (tab. CXX: 3) má povrch zdrsnený šikmým prstovaním. Podobné tvary sa vyskytli na východočeských sídliskách Chvalkovice-Sebuč II a Holohlavy, patriacich do stupňov I-IIa lužickej kultúry (Vokolek 1988, 13, 14, tab. 14: 6; 1994, 9, tab. 7: 18).

Druhé torzo amforovitej zásobnice sa našlo v objekte 374/00 (tab. CIX: 5). Na rozdiel od ostatných nádob variantu má kratšie hrdlo. Povrch je pokrytý zväzkami nepravidelných tenkých rýh. Nádobu spolu s predchádzajúcim zlomkom okraja zásobnice zaraďujem na základe analogických tvarov do lužického stupňa IIa.

Tretia zásobnica z objektu 107/00 (tab. XC: 3) má povrch zdrsnený prstovaním a okraj presekávaný. Podobný tvar sa vyskytol v objekte 1/1959 na sídlisku v Kuněticiach (okr. Pardubice). V. Vokolek ho datoval do stupňa IIa alebo IIa/IIb lužickej kultúry (1988, 15, 16, tab. 22: 2). Zdobené okraje zásobníc sa objavujú v stupni IIb lužickej kultúry (Vokolek 1994, 22).

Variant ZIII – *Amforovité zásobnice esovitej profilácie, zaoblený, hranený a výrazne von vyhnutý okraj, dovnútra prehnuté hrdlo, výrazne zaoblené až gulovité telo, rovné dno, žliabkovanie alebo nezdobený povrch, na rozhranie hrdla a tela sa môžu pripínať štyri žliabkované uchá, v. > 14 cm, š. > v., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 35: 3)*

Do tohto variantu patria tri amforovité zásobnice z Turnova-Maškových zahrad. Amforovitá zásobnica z objektu 1088/01 (tab. CXXII: 2) patrí svojou veľkosťou (45 cm) k najväčším nádobám na sídlisku. Celé telo spolu so štyrmi uchami pokrývajú zvislé žliabky. Podobný tvar sa vyskytol na sídlisku Sezemice (okr. Pardubice), no s povrchom zdrsneným prstovaním (Vokolek 1994, 24, tab. 47: 1). Analogický tvar (bez žliabkovanej výzdoby) pochádza z mladolužického sídliska Jaroměřice (okr. Svitavy; Kuchařík 2002, 92, 105, tab. 8: 6). Na základe výraznej esovitej profilácie a bohatej žliabkovanej výzdoby, zaradujem analyzovanú nádobu do mladolužického stupňa IIIa. V tomto období majú zásobnice hrdlo výraznejšie oddelené od vajcovitého tela (Dohnal 2004, 93).

Silne profilovaný črep amforovitej zásobnice sa objavil v objekte 62/00 (tab. LXXXV: 6). Pochádza z nápadne dovnútra prehnutého hrdla. Analogická nádoba bola doložená v Pardubiciach-Svítkove s datovaním do stupňov I-IIa lužickej kultúry (Vokolek 1988, 21, 25, tab. 30: 18). Analyzovaný tvar bude o niečo starší ako predchádzajúca zásobnica. Dokladá to hranatejší a ostrejší tvar.

V rovnakom objekte sa našlo i ďalšie torzo zásobnice (tab. LXXXV: 5). Viditeľné je výrazne prehnuté hrdlo, von vyhnutý okraj a nábeh na zaoblené telo. Podobné amforovité zásobnice sa vyskytli na sídliskách Jevíčko-Předměstí a Pardubice-Svítkov so zaradením do stupňov I-IIa lužickej kultúry (Vích 2003a, 114, tab. 11: 2; Vokolek 1988, 25, tab. 30: 1). Zaujímavá je prítomnosť tohto tvaru v neskorohalštatskom objekte 22/56 v Příšovicích (Waldhauser 1976, 76, obr. 4: 10). Skúmaná nádoba bude podobne ako predchádzajúci zlomok charakteristická pre lužický stupeň IIa. Túto skutočnosť podporuje prevaha analogických tvarov zaradených do tohto časového horizontu.

16. 4. Hrnce

Na analyzovaných sídliskách patrili hrnce jednoznačne k najpočetnejšie zastúpenému keramickému riadu. Táto skutočnosť veľmi neudivuje. Na základe ich základného vyhotovenia z hrubého a drsnejšieho materiálu boli ako stvorené pre bežný každodenný život. Vzhľadom k svojim rozmerom musela časť hrncov podobne ako zásobnice slúžiť k skladovaniu potravín a druhá sa mohla využívať pri varení. Patrili k podstatnej zložke i v nálezovom inventári analyzovaných pohrebísk a objavovali sa aj vo funkcii popolnice.

V Turnove-Maškových zahradách sa vyskytlo 65 hrncov a vo Svijanoch 9. Doložené boli tvary s uchami, i bez nich. Povrch bol zvýraznený zvislým, šikmým, či vodorovným prstovaním, hrebeňovaním, širokým ryhovaním, pupčekmi, plastickou páskou, rebrom alebo límcem, jamkami, prípadne zvislým a vodorovným zdrsnením. Sedemdesiatštyri hrncov bolo na základe profilácie, prítomnosti úch, či zdrsnenia povrchu rozdelených do pätnástich variantov (HI-XV; obr. 36).

Variant HI – Výrazne profilované hrnce bez úch, lievikovite roztvorené hrdlo, ktoré plynule prechádza do zaobleného tela, rovné dno, povrch pokrytý hrebeňovaním, prstovaním alebo nezdobený, v. > 14 cm, š. > v., zastúpenie: Turnov-Maškova zahrada (obr. 36: 1)

Patrí tu 16 exemplárov z Turnova-Maškových zahrad. Prvý hrniec z objektu 410/00 (tab. CXIV: 5) má spomedzi všetkých nádob tohto variantu najvýraznejšie prehnuté hrdlo. Povrch je jemne hrebeňovaný.

Ďalšie hrnce z objektov 17/00 (tab. LXXXIII: 4), 28/00 (tab. LXXXIV: 1), 50/00 (tab. LXXXIV: 4), 71/00 (tab. LXXXVI: 9), 90/00 (tab. LXXXIX: 10), 117/00 (tab. XCIV: 4), 374/00 (tab. CVIII: 3, CIX: 1), 410/00 (tab. CXIV: 2, 3) a 586/00 (tab. CXIX: 5) sú nezdobené, s miernejším prehnutím hrdla. Analogické tvary sa vyskytli na lužických sídliskách stredného stupňa lužickej kultúry v Jaroměři /IIB/ a Holohlavoch /IIA/ (Vokolek

1994, 11, tab. 14: 6; 15: 2; 1985a, 54, tab. 8: 6). V severozápadočeskom prostredí boli podobné nádoby z jamy 88/65 v Chabařoviciach a objektu 31 v Stadiciach zaradené do stupňa LIb /HA1/ (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 114, obr. 14: 9; Koutecký - Cvrková 2010, 97, tab. XIII: 2).

Povrch štyroch analyzovaných nádob je zdrsnený prstovaním. Hrnce z objektov 117/00 (tab. XCIII: 1) a 364 (tab. CVII: 8) majú túto aplikáciu prevedenú šikmo. Prstovanie posledných dvoch hrncov z objektov 368/00 (tab. CVI: 6) a 379/00 (tab. CX: 7) je zvislé. Väčšina podobných nádob bola pozorovaná v severozápadočeskom prostredí na sídliskách Chabařovice v jame 123/67 a Stadice v objektoch 1 a 55 s datovaním do stredného lužického stupňa (Koutecký - Cvrková 2010, 82, tab. I: 16; 114, tab. XXI: 13). Blízky tvar je tiež známy z poľskej osady Bachórz /objekt 83/ datovanej do III. periódy doby bronzovej (Gedl 1998, 168, tabl. 5).

Podľa V. Vokolka sa ovoidné nádoby bez úch objavujú v starom stupni a vo fáze IIa (1994, 14). Spočiatku sú nádoby zvisle ryhované, ale skoro už prevažuje hrubé prstovanie (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 141). Ako ukázala analýza, podobné tvary sa na lužických sídliskách v Pojizerí a severozápadných Čechách objavovali v celom priebehu stredného stupňa, ojedinele i v starom. Variant HI zaraďujem do staršej fázy stredného stupňa lužickej kultúry. Staršiemu časovému zaradeniu bráni trochu mladší sprievodný inventár objektov. Zodpovedá variantu H1 veľkých hrncov na analyzovaných pohrebiskách s datovaním do stupňov Ib-IIa lužickej kultúry.

Variant HII – *Bezuché hrnce s krátkym a lievikovite roztvoreným hrdlom, odsadené a nevýrazne profilované telo, povrch nezdobený, zvisle zdršňovaný alebo prstovaný, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 36: 3)*

Do variantu patria tri hrnce z objektu 117/00 v Turnove-Maškových zahradách. Prvý črep (tab. XCIII: 4) je nezdobený. Povrch ďalšieho torza (tab. XCIII: 3) zdobí zvislé prstovanie. Analogická nádoba bola pozorovaná v súbore nálezov z mladšej doby bronzovej (objekt 23) na sídlisku Mcely (okr. Nymburk; Lička - Slabina 1986, 123, obr. 8: 2).

Tretí väčší zlomok (tab. XCIII: 9) má telo zvisle zdršňované. Podobný tvar bol zistený na sliezskoplatěnickom sídlisku Rokytno (okr. Pardubice; Vokolek 1985b, 575, obr. 3: 15). Objavil sa i v oveľa staršej osade Pardubice-Svítkov s datovaním do stupňov I-IIa lužickej kultúry (Vokolek 1988, 19-20, 25, tab. 29: 1). V poľskom Sliezsku bol vyzdvihnutý z jamy 9 na lokalite Mietków (K. a J. Romanowowci 1977, 178, ryc. 11: f).

Analogie ukazujú, že analyzovaný variant nepatrí ku chronologicky citlivému keramickému riadu. Pozorovaný bol ako v lužickom, tak i v sliezskoplatěnickom prostredí. Nálezový inventár objektu 117/00 však posúva časové zaradenie týchto nádob do stredného stupňa lužickej kultúry. Vzhľadom k absencii úch sa prikláňam k ťažisku ich výskytu v stupni IIa.

Variant HIII – *Profilované hrnce s mierne prehnutým hrdlom, nábeh na zaoblené telo, rovno zrezaný a von vyhnutý okraj, prstovaný povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 36: 4, 8)*

Variant bol na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady zastúpený šiestnástimi exemplármi. Povrch desiatich črepov z objektov 71/00, 79/00, 117/00, 335/00, 379/00, 445/00, 547/00, 585/00, 586/00 a 587/00 (tab. LXXXV: 1, LXXXVI: 2, XCIII: 8, CIV: 8, CX: 5, CXV: 6, CXVIII: 7, CXIX: 2, 8, CXX: 7) je zvisle prstovaný. V prípade ďalších štyroch črepov z objektov 15/00, 335/00 a 348/00 (tab. LXXXII: 10, CIV: 4, CVI: 2, 4) bola táto výzdoba prevedená šikmo. Zaujímavý je črep z objektu 1088/01 (tab. CXXII: 1). Povrch zdršňuje zvislé prstovanie a zaoblený okraj je z vnútornej strany ostro prelomený. Analogické tvary boli datované rôzne: Chabařovice v jame 61/64 /BD/, Sobčice /II. sliezskoplatěnický stupeň/ a

Čáslavky v objekte 15a /stupeň IIIa lužickej kultúry/ (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 104, obr. 6: 8; Motyková 1973, 262, obr. 16: 12; Vokolek 1994, 4, tab. 2: 10).

Povrch zlomku z objektu 524/00 (tab. CXVII: 5) je ako jediný prstovaný vodorovne. Takto zdrsnené telo sa bežne objavuje na nádobách knovízskej a štítarskej kultúry (Mazač 2007, 286). Rovnaká výzdoba bola pozorovaná na sídlisku Třebestovice (okr. Nymburk; Justová 1965, 250, obr. 87: 5). V severozápadočeskom prostredí sa analogické nádoby s výzdobou vyskytovali v nálezových celkoch staršej /Chabařovice, jama 81/65/, ale i mladšej fázy stredného lužického stupňa /Stadice, objekty 148 a 213/ (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 114, obr. 13: 14; Koutecký - Cvrková 2010, 162, 192, tab. LIII: 12; LXVIII: 2). Tento tvar je známy i z poľskej lokality Mietków /jama 64/ (Romanowowci 1976, 174-175, ryc. 33: d).

Analýza poukázala na výskyt variantu v celom priebehu stredného stupňa, ojedinele i v mladom. Vzhľadom k absencii úch bude najadekvátnejšie ich časové zaradenie do stupňa IIa lužickej kultúry. S prihliadnutím na analógie môže byť hrniec s vodorovným prstovaním z objektu 524/00 o niečo mladší (IIb).

Variant HIV – *Hrnec misovitého tvaru bez úch, rovno zrezaný okraj, rovné dno, nezdobený povrch, v. > 14 cm, š. > v., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 36: 7)*

Variant sa vyskytol v objekte 117/00 (tab. XCII: 8). Má zatiahnuté ústie a dolná časť vyššieho tela je kónická. Analogický tvar na sídliskách v blízkom či vzdialenejšom okolí zastúpený nebol. V rámci analyzovaných pohrebísk bol doložený v hrobe XI (tab. XXIV: 5) v Soveniciach (okr. Nymburk) a datovaný do stupňa IIb lužickej kultúry.

Variant HV – *Neprofilovaný hrniec s dvomi uchami, kónicky sa roztvárajúce telo s mierne zaoblenými stenami, rovné dno, menší hrniec – v. = 11-14 cm, š. > v., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 36: 2)*

Variant bol na sídlisku zastúpený jediným exemplárom v objekte 586/00 (tab. CXIX: 3). Analogický tvar sa mi nepodarilo nájsť nielen na sídliskách, ale ani na pohrebiskách z obdobia lužických popolnicových polí v Pojizerí, Čechách, na Morave, Slovensku alebo Poľsku. Vzhľadom na prítomnosť úch a takmer kónické telo sa nazdávam, že najskôr pôjde o lužický tvar. Sprievodný nálezový inventár objektu 586 je charakteristický pre lužický stupeň IIa.

Variant HVI – *Profilované hrnce s dvomi uchami, prehnuté hrdlo prechádza plynule do zaobleného tela ovoidného tvaru, rovné dno, povrch nezdobený alebo zdrsnený hrebeňovaním, v. > 14 cm, š. ≥ v., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 36: 6)*

Do tohto variantu patrí šesť hrncov z Turnova-Maškových zahrady. Hrniec z objektu 125/00 (tab. XCIV: 8) má ako jediný povrch zdrsnený hrebeňovaním.

Ďalší hrniec z objektu 117/00 (tab. XCII: 9, obr. 14: 5) disponuje nezdobeným telom a dvomi uchami mierne prevyšujúcimi hranený okraj. Analogický tvar sa objavil na východočeskom sídlisku Plotiště nad Labem datovanom do lužického stupňa IIb (Vokolek 1994, 23, tab. 42: 11). V poľskom prostredí bol zistený v jame 24 na lokalite Kziążk. J. Romanow zaradil nádobu do II. a III. periódy doby bronzovej (1971, 129, ryc. 19: j).

Všetky ostatné nádoby z objektov 71/00 (tab. LXXXVI: 8), 333/00 (tab. CII: 7), 379/00 (tab. CXII: 9) a 410/00 (tab. CXIV: 7) sú nezdobené a zachovali sa len torzovite. Na sídlisku Chabařovice bol blízky nález zastúpený v jame 123/67 s inventárom stredného lužického stupňa /HA1-HA2/ (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 131, obr. 24: 3). Na Morave je známy z lužického objektu 553 sídliska Přáslavice (Šabatová - Vitula 2002, 76, tab. 40: 10).

Táto skupina šiestich exemplárov zodpovedá variantu hrncov H2 v rámci funerálnej keramiky. Ide o značne frekventovaný tvar, ktorý bol na lužických pohrebiskách rozšírený

prakticky v celom priebehu stredného stupňa lužickej kultúry. Analýza sídliskovej keramiky potvrdila výskyt variantu HVI v tomto časovom horizonte. Podľa V. Vokolka sú dvojuché ovoidné nádoby typické najmä pre fázu IIa (Vokolek 1994, 15). Analogické tvary na lužických sídliskách vo východných, severozápadných Čechách, Morave a Poľsku však potvrdzujú ich výskyt aj v staršej fáze stredného stupňa lužickej kultúry.

Variant HVII – *Profilovaný hrniec s ostro odsadeným telom ovoidného tvaru, dve uchá, roztvorené hrdlo, hranený okraj, rovné dno, v. > 14 cm, š. ≤ v., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 36: 9)*

Variant sa na sídlisku v Turnove-Maškových zahradách vyskytol v objekte 117/00 (tab. XCII: 7, obr. 14: 4). Je typickým reprezentantom mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry. Zároveň predstavuje ekvivalent pre hrnce variantu H3 v rámci analyzovaných pohrebísk. Podľa V. Vokolka sa dvojuché ovoidné nádoby objavujú až v zmiešanej fáze IIa/b a charakteristické sú najmä pre stupeň IIb (Vokolek 1988, 9; 1994, 14).

Variant HVIII – *Hrnce súdkovitého alebo nevýrazne profilovaného tvaru, môžu byť prítomné uchá, povrch zdrsnený širokými zvislými alebo nepravidelnými ryhami, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady, Svijany (obr. 36: 10, 11)*

V Turnove-Maškových zahradách bol variant zastúpený v dvoch nálezových celkoch. Prvý črep z objektu 15/00 (tab. LXXXI: 2) má ako jediný hranený okraj pretláčaný prstami a telo zdobia tenké ryhy.

Druhý zlomok z objektu 15/00 (tab. LXXXI: 6) má podobne ako predchádzajúci telo nepatrne odsadené. Okraj je však rovno zrezaný a telo zdrsnené širokými a zvislými ryhami.

Posledný črep z objektu 15/00 (tab. LXXXII: 11) má rovno zrezaný okraj a súdkovité telo, z ktorého vybiehajú uchá. Povrch zdrsnujú široké a nepravidelné ryhy. Analogický tvar sa vyskytol v neskorobronzovom objekte 2 na Hrade pri Mnichovom Hradišti (Plesl - Pleslová-Štiková 1970, 712, obr. 6: 21).

Čriepok z objektu 125/00 (tab. XCIV: 7) pochádza z dolnej časti kónického a zdobeného tela.

Do variantu som na sídlisku Svijany zaradila jeden črep z objektu 7 (tab. CXXVI: 10). Pochádza z mierne zaobleného tela zdrsneného širokými ryhami.

Analyzovaný variant svojím súdkovitým alebo nevýrazne profilovaným tvarom evokuje neskorobronzový tvar. Prítomnosť úch, ako aj povrch zdrsnený širokými ryhami zaraďuje nádoby do lužického obdobia, najskôr do stupňa IIb. Toto časové určenie podporuje i sprievodný inventár turnovských objektov 15 a 125.

Variant HIX – *Nevýrazne profilované hrnce bez úch, krátke hrdlo, zrezaný okraj, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady, Svijany (obr. 36: 5, 12, 13)*

V Turnove-Maškových zahradách sa variant vyskytol v piatich nálezových celkoch. Dva črepy z objektov 15/00 (tab. LXXXII: 9) a 333/00 (tab. CII: 8) majú hladký povrch. Analogické tvary boli väčšinou zaradené do sliezskoplatěnického obdobia. Vyskytli sa na sídliskách Třebešov (okr. Rychnov nad Kněžnou; II. alebo III. stupeň) alebo Chabařovice v jame 110/66 /HA2-HB1/ (Vokolek 1966, 89, tab. LIII: 12; Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 125, obr. 22: 2).

V prípade torza z objektu 251/00 (tab. C: 8) je viditeľné zdrsnenie tela. Podobný zlomok bol na lokalite Turnov-Areál Technických služieb súčasťou halštatského objektu 295/95 /HD1/ (Prostředník 2001, 100, obr. 5: 2).

Na analyzovanom sídlisku bolo zdokumentované i mierne (obj. 333, tab. CIII: 2), zvislé (obj. 117, tab. XCIII: 10) alebo vodorovné zdrsnenie povrchu (obj. 374, tab. CVIII: 7).

Do variantu som zaradila jeden zlomok zo Svijan. Našiel sa v objekte 7 (tab. CXXVI: 7). Má mierne zaoblené a zdrsnené telo. Blízky tvar bol na moravskom sídlisku Šumperk-

Temenec doložený v jame 13 medzi nálezmi základného stupňa stredného (sliezskeho) obdobia (Goš - Nekvasil 1976, 384, obr. 8: 16). Analogické nádoby nechýbali ani v poľskom prostredí. Našli sa v osadách neskorej doby bronzovej a začínajúcej doby halštatskej: Niesułowice a Rybna (Domańska 1974, 172, ryc. 4: a; Rózycka 1975, 145, rac. 4: c). Nálezový inventár objektu 7 je typický pre I. sliezskoplatěnický stupeň.

Pozorovania ukázali na prítomnosť variantu v osadách z oblasti Pojizeria, východných, severozápadných Čiech a Poľska v období sliezskoplatěnickej, ojedinele v závere lužickej kultúry. V každom prípade nejde o chronologicky citlivý tvar a jeho výskyt nie je viazaný výlučne na konkrétne obdobie. Určujúci bude preto sprievodný materiál objektov. Ten poukazuje skôr na stredný stupeň lužickej kultúry.

Variant HX – *Hrnce s kuželovitým hrdlom a nábehom na oblé telo, zaoblený okraj, nezdobený povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady, Svijany (obr. 36: 15)*

V Turnove-Maškových zahradách bol variant zastúpený v objekte 62/00 (tab. LXXXV: 4). Zaradenie tohto torza do variantu je trochu sporné. Nábeh na zaoblené telo nie je celkom viditeľné. Zlomok môže pochádzať i z amforovitej alebo dvojkónickej nádoby. Datovanie podobných zlomkov bolo rôzne. Blízke tvary sa vyskytli na lužických sídliskách Jaroměř-Dolní Dolce (okr. Náchod) v objekte 13 a Hradec Králové-Kukleny v jame 1908 (Vokolek 1994, 9, 10, tab. 10: 2). Do mladšieho obdobia lužickej kultúry boli zaradené na lokalitách Chabařovice v jame 75/65, Jaroměř a Ohrazenice „U Pyrámu“ v objekte 7/98 (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 110, obr. 10: 5; Vokolek 1994, 10, 11, tab. 15: 1; Prostředník 2001, 100, obr. 11: 10).

Do variantu patrí torzo z objektu 7 vo Svijanoch (tab. CXXVII: 9). Analogický tvar sa objavil v platěnickom objekte na sídlisku Přáslavice (Šabatová - Vitula 2002, tab. 21: 15). V Novom Městě nad Metují bol zaradený do I. sliezskoplatěnického stupňa (Vokolek 1989, 383, obr. 2: 1, 5). Na základe datovania analógií a charakteru sprievodného inventára objektu 7 zaraďujem torzo do I. sliezskoplatěnického stupňa.

Vo Svijanoch sa ďalšie dva neprofilované čriepky našli v objekte 5-A (tab. CXXV: 1, 6).

Variant HXI – *Hrnce so zaobleným a mierne von vyhnutým okrajom, kuželovité hrdlo, povrch zdršňovaný, alebo zdobený krátkymi plastickými páskami, zastúpenie: Svijany (obr. 36: 14, 16)*

Všetky hrnce tohto variantu sa vyskytli vo Svijanoch. Torzo prvého hrnce z objektu 7 (tab. CXXVII: 3) má na kuželovitom hrdle situovanú krátku plastickú pásku. Povrch je zdršnený. Vo východočeskom prostredí sa podobný tvar objavil na sídlisku Jaroměřice v objekte 1 datovanom do stupňov HA2-HB1 (Kuchařík 2002, 92, 93, tab. 8: 3, 9: 2). V počiatocnom období sliezskoplatěnickej kultúry bol pozorovaný na hradisku Nové Město nad Metují /HB1/ (Vokolek 1989, 383, obr. 2: 2).

Druhé torzo z objektu 7 (tab. CXXVII: 8) má výraznejšie von vyhnutý okraj. Telo je horizontálne zdršňované. V Turnove sa podobné tvary vyskytli na lokalitách Mariánske námestie /HD1/ a Areál technických služieb v neskorohalštatskom objekte 294/95 (Prostředník 2001, 98, obr. 2: 2; 1996, 13, tab. 17: 4). Na moravskej lokalite Šumperk-Temenec boli bežnou súčasťou jám /16 a 20/ s charakteristickým materiálom konečného a základného stupňa stredného (sliezskeho) obdobia (Goš - Nekvasil 1976, 385, 384, tab. 5: 3; 6: 1). V Poľsku sa našli v nálezových celkoch z obdobia včasnej doby železnej v osadách Bachórz a Nowy Żmigród (Gedl 1998, 168, 210, tabl. VII: 2; XXXI: 25).

Posledný hrniec z objektu 10 (tab. CXXV: 12) má kuželovité hrdlo v spodnej časti mierne vypuklé. Blízky tvar pochádza z neskorohalštatského objektu 3 na sídlisku Češov (okr. Jičín; Vokolek 1992, 546, obr. 4: 7). V poľskom prostredí je známy z lokality Czeladź Wielka, kde sa našiel v jame 3 s neskorobronzovým materiálom (Gołubkow 1974, 68, ryc. 7: a).

Analogické tvary sa na sídliskách v oblasti Pojizieria, východných Čiech, Moravy a Poľska objavovali od konca mladšej doby bronzovej až po neskorú dobu halštatskú. Prakticky počas celého priebehu sliezskoplateníckej kultúry. S prihliadnutím na absenciu úch sa prikláňam k zaradeniu variantu HXI do sliezskoplatenického stupňa Ib.

Variant HXII – *Hrnce s kužeľovitým hrdlom bez úch, hornou časťou tela prechádza plastický límec, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 36: 19)*

Do tohto variantu som zaradila dva hrnce z Turnova-Maškových zahrad. Torzo z objektu 445/00 (tab. CXV: 11) má z vonkajšej strany zosilnený a hranený okraj. Hornou časťou kužeľovitého hrdla prechádza plastický límec pretláčaný elipsovitémi jamkami. Z blízkeho okolia boli podobné hrnce pozorované na sídliskách Přepeř u Turnova v objekte 14/08 /HC-HD1/, Turnov-Areál Technických služieb v objekte 295/95 /HD1/ a Mladá Boleslav v objekte 2/96 /HD2-LTA/ (Prostředník 2009, 828, obr. 16: 15; 2001, 100, obr. 7: 8; Waldhauser 1997, 233, obr. 3: 1). V prostredí stredných Čiech sa vyskytli na hradisku Knihov u Zdic s datovaním do stupňov HD2-3 a na neskorohalštatskom sídlisku Hořelice (Čtverák - Stolz 2001, 318, obr. 4: 4; Stolz 2011, 331-332, obr. 4: 15).

Analógie ukazujú, že ide o typický neskorohalštatský tvar, ktorý sa môže objavovať už v III. sliezskoplatenickom stupni. Variant síce nemá súdkovitý tvar, ktorý je charakteristický pre toto obdobie, no výskyt plastickej lišty zabraňuje jeho staršie časové zaradenie (Vokolek 1993, 72). Torzo zaradujem do IV. sliezskoplatenického stupňa.

Črep z objektu 404/00 (tab. CXIII: 8) je zdobený plastickým límcem, z ktorého vychádza mierne prehnuté rebro. Podľa V. Vokolka sa zvislé rebrá objavujú v mladšom období sliezskoplateníckej kultúry a analógie je možné sledovať v predetruských severotalianskych žiarových hroboch (1993, 70). Sprievodný inventár objektu 404/00 je charakteristický pre IV. sliezskoplatenický stupeň.

Variant HXIII – *Súdkovité hrnce zdobené jamkami v hornej časti tela, zaoblený okraj, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady, Svijany (obr. 36: 18)*

Variant sa v Turnove-Maškových zahradách vyskytol v objekte 530/00 (tab. CXVIII: 5). Podobný tvar bol registrovaný v objekte 34/06 s neskorohalštatským nálezovým inventárom na sídlisku Tuněchody /okr. Chrudim/ (Waldhauser - Mangel 2011, 407, obr. 7: 14).

Torzo hrnca zo Svijan (tab. CXXVII: 10) má na rozdiel od predchádzajúceho menej výrazne dovnútra zatiahnuté ústie. Z blízkeho okolia sa podobné tvary vyskytli na sídliskách Češov v objekte 3 /HD2-LTA/, Turnov-Areál Technických služieb v objekte 295/95 /HD1/, Příšovice v objektoch 1/56 a 6/56, Branžez, Koprník a na hradisku Hrada (Vokolek 1992, 546, obr. 4: 31; Prostředník 2001, 100, obr. 7: 1; 1996, 13, tab. 20: 1; Waldhauser 1976, 76, obr. 2: 7, 9: 2; 66, obr. 12: 15; 15: 2; 26: 4). V prostredí stredných Čiech boli pozorované už na mladohalštatských sídliskách Hořelice a Mcely v objekte 6 (Stolz 2011, 331-332, obr. 4: 13; Lička - Slabina 1986, 113, 121, obr. 6: 9). Podobne i na Morave sa s týmto tvarom stretávame v III. sliezskoplatenickom stupni na lokalite Charváty „U silnice“ v objekte 3/2005 (Vránová - Vrána 2007, 157, obr. 6: 9). Známy je tiež z poľskej osady Mietków /jama 84/ (Romanowowci 1976, 174-175, ryc. 33: g). Hrnec bol rozšírený i vo funerálnom prostredí, ako to dokladajú analógie z pohrebísk vo Wołowie Śląskim /hrob XXXII/ (Różycka - Różycki 1961, ryc. 17: e, g, i) a Cieszkowie /hrob X/ v stupňoch HC-HD (Domańska 1973, ryc. 9: d, f, g).

Vo východných Čechách je variant sledovateľný od mladého halštatu (Rybová 1969, 378, obr. 1: 3). Podľa V. Vokolka je charakteristický najmä pre neskorú dobu halštatskú (1992, 545; 1993, 77). Analýza ukázala, že tento tvar sa na lokalitách Pojizieria, stredných Čiech, Moravy a Poľska vyskytoval od III. sliezskoplatenického stupňa až po začiatok doby laténskej. Vzhľadom na ťažisko výskytu analógií v neskorej dobe halštatskej, ako aj charakter

sprievodného inventára objektu 530/00 v Turnove, zaraďujem variant do IV. sliezkoplatenického stupňa.

Variant HXIV – *Hrnce súdkovitého alebo nevýrazne profilovaného tvaru, dovnútra zatiahnuté ústie, hornou časťou tela prechádza plastický límec, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 36: 17)*

Variant bol na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady zastúpený šiestimi exemplármi. Torzo hrnca z objektu 472/00 (tab. CXIV: 8) má výrazne zaoblené telo a okraj z vonkajšej strany zosilnený. Plastická lišta v hornej časti tela je zdrsnená. Z blízkeho okolia sa podobné tvary vyskytli na sídliskách Turnov-Mariánske námestie /HD1/, Turnov-Areál technických služieb v objekte 295/95 /HD1/, Příšovice v objekte 22/56 /HD1/ a Češov v neskorohalštatskom objekte 3 (Prostředník 2001, 98, obr. 2: 3; 100, obr. 5: 1; Waldhauser 1976, 76, obr. 4: 1; Vokolek 1992, 546, obr. 4: 1). V stredných Čechách boli pozorované na sídliskách Tuchoměřice v chate 8/63, Mcely v objekte 18 a Těchařovice v neskorohalštatskom objekte 1 (Soudská 1966, obr. 10: 14a; Lička - Slabina 1986, 123, obr. 8: 1; Korený 2000, 164, obr. 4: 3). Vo východočeskom prostredí tvorili súčasť nálezového inventára stupňa HD2-LTA osád Kostelec nad Orlicí a Rokytno (Militký 2006, 182, obr. 5: 5; Vokolek 1985b, 575, obr. 2: 8). V Poľsku bol tento tvar registrovaný na lokalite Strachów v halštatskej jame 5 (Noworyta 1978, 47, ryc. 6: g).

Malý čriepok z objektu 445/00 (tab. CXV: 4) má ako jediný tvar variantu hladkú plastickú lištu. Podobná sa vyskytla na nádobe sídliska v Rokytne (okr. Pardubice) so zaradením do IV. stupňa sliezkoplatenickej kultúry (Vokolek 1985b, 575, obr. 3: 11).

Ďalšie dva zlomky z objektov 404/00 (tab. CXIII: 7) a 445/00 (tab. tab. CXV: 9) majú len nepatrne zaoblené telo a mierne dovnútra vťahnuté ústie. Hornou časťou tela prechádza zdrsnená plastická lišta. V Pojizerí sa podobné tvary našli na hradisku Hrada v objekte 84/54 a sídliskách Turnov-Areál technických služieb v objekte 294/95 /HD1/ a Nudvojovice v objekte 16/09 (Waldhauser 1976, 66, obr. 16: 1, 24: 11; Prostředník 1996, 13, tab. 17: 2, 19: 2). V priestore stredných Čiech boli bežným komponentom neskorohalštatských osád Tuchoměřice (chata 1/63) a Tuchlovice (Soudská 1966, obr. 15: 6; Motyková-Šneidrová 1969, 100, obr. 1: 11).

Zo objektu 445/00 pochádza ešte jeden zlomok (tab. CXV: 10). Má podobný tvar ako predchádzajúce črepy, no steny sú tenšie a plastická páska pretláčaná polkruhmi. V blízkom okolí sa tento tvar objavil na neskorohalštatskom sídlisku Češov v objekte 2 (Vokolek 1992, 546, obr. 3: 17). V poľskom Sliezske bol pozorovaný na lokalite Mietków v halštatskej jame 14 (Romanowowci 1976, 174-175, ryc. 27: c; 1977, 176, ryc. 11: o).

Druhý zlomok z objektu 404/00 (tab. CXIII: 6) má v rámci variantu najvýraznejšie zaoblené telo. Plastická páska je pretláčaná malými jamkami. V oblasti Pojizeria bola väčšina analogických tvarov zaradená do stupňa HD1: Turnov-Areál Technických služieb v objektoch 294/95 a 295/95 a Přepeře v objektoch 16, 14/08 a 18/08 (Prostředník 2001, 100, obr. 5: 5; 1996, 13, tab. 17: 1, 18: 5; 2009, 828, obr. 16: 12, 16; 17: 6). Zastúpené boli i na neskorohalštatských hradiskách Hrada pri Mnichovom Hradišti v objekte 4 a Čertova ruka (Plesl - Pleslová-Štiková 1970, 715, obr. 8: 33; Waldhauser 1976, 8, 66, obr. 19: 6). V stredných Čechách patria podobné hrnce do prelomu neskoršej doby halštatskej a začínajúcej doby laténskej: Tuchlovice, Osnice 2 v objekte 3 a Praha-Zbraslav v objekte 3a (Motyková-Šneidrová 1969, 100, obr. 1: 9; Lutovský – Bernat - Čtverák 2009, 291, obr. 10: 1; Chytráček - Bernat 2000, 295, obr. 16: 4). Na Morave boli pozorované v Mohelniciach (jama I) a v Poľsku na lokalitách Czeladź Wielka v jame 12 a Mietków v jame 37 s datovaním do neskoršej doby halštatskej (Nekvasil 1973, 64, obr. 5: 27; Gołubkow 1974, 69, ryc. 8: b; Romanowowci 1977, 176, ryc. 12: c).

Analyzovaný variant bol bohato zastúpený na lokalitách sliezskoplatenickej kultúry v Pojizerí, stredných a východných Čechách, na Morave i v Poľsku. V prevažnej miere ide o neskorohalštatské sídliská alebo hradiská, no relatívne početne sú i osady III. sliezskoplatenickeho stupňa. Súdkovité nádoby s plastickou lištou sú bežné od neskorej doby halštatskej po včasnú dobu laténsku (Militký 2006, 136; Novák 2003, 148). Môžu sa objavovať i v mladšej dobe halštatskej (Dohnal 2004, 94; Prostředník 2009, 834). Podľa V. Dohnala presnejšie časové určenie týchto hrncov nie je ľahké (2004, 94). Pre mladší variant je typické väčšie zatahnutie okraja a silnejšie vykľutenie stien. Avšak nejde o veľmi spoľahlivé kritérium. V tom prípade by dva hrnce z objektov 404/00 (tab. CXIII: 6) a 472/00 (tab. CXIV: 8) mohli byť mladšie. Analogické tvary však nedokladajú výraznejšie rozdiely v ich časovom určení na základe zatahnutia ústia, prípadne sa vyskytli v jednom objekte (404/00). V každom prípade zaraďujem všetky nádoby tohto variantu do IV. sliezskoplatenickeho stupňa.

Variant HXV – *Súdkovitý hrniec s okrajom zosilneným a z vonkajšej strany zaobleným, vyššie a štíhle telo, v dolnej časti kónické, horná časť je zdobená pupčekom, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 36: 20)*

Variant sa v Turnove-Maškových zahradách vyskytol v objekte 444/00 (tab. CXVI: 2). Od predchádzajúcich dvoch variantov, ktoré predstavujú súdkovité tvary, sa líši absenciou plastickej lišty alebo radu jamiek. Miesto nich jeho hornú časť tela zdobí malý pupček. Ústie je výrazne zatahnuté dovnútra a dno chýba. Tektonika nádoby je výrazne pretiahnutá vodorovným smerom. Vo východných Čechách bol tento tvar zastúpený na neskorohalštatskom sídlisku Rokytno (Vokolek 1985b, 575, obr. 2: 1). Súdkovité hrnce sú príznačné i pre stredoeurópske neskorohalštatské prostredie (Rybová 1969, 377-8). Objavujú sa najmä na sídliskách (Waldhauser 1976, 8). Ich výskyt bol zaznamenaný už v III. sliezskoplatenickej stupni (Vokolek 1966, tab. LII: 6; Rybová 1964, tab. XXVI: 16). Sledovaný tvar bude v rámci analyzovaných súdkovitých nádob predstavovať skôr mladší variant. V rámci IV. sliezskoplatenickeho stupňa by mohlo ísť o tvar prislúchajúci začínajúcej dobe laténskej. Túto skutočnosť podporuje niekoľko prvkov: pretiahnuté telo, kónická spodná časť, výrazne zatahnuté ústie i okraj a malý pupček.

16. 5. Dvojkónické nádoby

Pomer dvojkónických nádob na analyzovaných pohrebiskách a sídliskách bol takmer vyrovnaný. Na rozdiel od funerálnych nádob na sídliskovej keramike neboli zastúpené rôzne výčnelky a pupčky. To je zároveň signál toho, že analyzované nádoby nepresahujú do obdobia sliezskoplatenickej kultúry. V bohatej miere sa na povrchu vyskytovalo tenké či široké ryhovanie, prstovanie, hrebeňovanie, plastická páska, zdrsnenie a presekávanie lomu. V Turnove-Maškových zahradách sa našlo 40 dvojkónických nádob, ktoré som na základe zaoblenia lomu zaraďila do piatich variantov (DI-V; obr. 37). Vo Svijanoch boli doložené len dva malé čriepky v objektoch 5-A a 10 (tab. CXXV: 2, 9), ktoré je možné len s neurčitosťou zaraďiť do analyzovanej keramickej skupiny.

Variant DI – *Dvojkónické nádoby s ostrým lomom, horný kónus je rovný alebo mierne prehnutý dovnútra, povrch nezdobený alebo zdrsnený zvislým prstovaním, hrebeňovaním, širokými, prípadne tenkými nepravidelnými ryhami, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 37: 1, 2)*

V Turnove-Maškových zahradách som do variantu zaraďila 26 dvojkónických nádob alebo ich zlomkov. Torzo dvojkónickej nádoby z objektu 348/00 (tab. CV: 7) má rovno zrezaný okraj a pravdepodobne vyšší horný kónus. Dolný kónus zdobia zväzky zvislých

jemných rýh, ktoré zhora lemujú úzky pás vodorovných ryžiek. Ostrá profilácia, ako aj vyššia horná časť nádoby, sú charakteristické znaky pre staršiu fázu stredného lužického stupňa (Vokolek 1994, 15). V rovnakom objekte sa vyskytli aj ďalšie dva črepy s ostrým lomom a nezdobeným (tab. CV: 9) alebo prstovaným dolným kónusom (tab. CVI: 3).

Ďalšia nádoba (tab. CXXIV: 10) je podobná predchádzajúcej, no chýba jej hrebeňovaná výzdoba. Má podobne ostrý lom a vyšší kónus, preto jej zaradenie do lužického stupňa IIa je adekvátne.

Torzo dvojkónickej nádoby z objektu 374/00 (tab. CVIII: 6) má spodnú časť dolného kónusu prehnutú dovnútra. Povrch je zvýraznený širokými a nepravidelnými ryhami. Ostrý lom a ryhovaný spodok sú charakteristické pre lužický stupeň IIa (Prostředník 2001, 102; Vokolek 1988, 9). Podobný je aj ďalší črep z tohto objektu (tab. CVIII: 5), no ryhy sú tenké a dolný kónus neprehnutý. Analogický tvar sa na Morave vyskytol v Tetčiciach u Rosic s datovaním do stupňa BD (Říhovský 1962, 466, obr. 159: 7).

Ostatné nálezy tohto variantu predstavujú už len menšie nezdobené črepy s ostrým lomom (objekty 71, 77, 103, 335 - tab. LXXXVI: 5, LXXXIX: 3, 5, LXXXVIII: 1, CIV: 3) alebo väčšie zlomky nezdobené (objekty 15, 90, 155, 251, 368, 379, 530, 1442, 1545 - tab. LXXXI: 7, LXXXIX: 9, XCIV: 9, C: 7, CVI: 9, CXI: 7, CXII: 10, CXVIII: 4, CXXIII: 3, 9), ryhované (objekty 73, 124, 209 - tab. LXXXVIII: 11, XCV: 8, XCVII: 2), prípadne zdrsené zvislým (objekty 17, 333, 1030 - tab. LXXXIII: 7, CII: 2, CXXIII: 10) či šikmým prstovaním (objekt 374 - tab. CVIII: 2). Na základe prítomnosti ostrého lomu môžu byť zaradené do lužického stupňa IIa.

Základný tvar týchto nádob zodpovedá variantu D1 veľkých dvojkónických nádob na analyzovaných pohrebiskách s datovaním do lužického stupňa IIa.

Variant DII – *Dvojkónické nádoby s vysadlým lomom, ktorý môže byť ostrý, alebo ním prechádza plastická páska, dolný kónus je nezdobený alebo zdrsený, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 37: 3, 4)*

Do variantu som zaradila dve dvojkónické nádoby alebo ich zlomky. Torzo dvojkónickej nádoby z objektu 379/00 (tab. CX: 9) má nezdobený povrch. Ostrý lom je vysadlý, okraj zaoblený a oba kónusy neprehnuté.

Posledný zlomok z objektu 586/00 (tab. CXIX: 6) sa podobá predchádzajúcemu, no dolný kónus je zdrsený. Plastickú pásku pretláčajú oválne pupčky.

Dvojkónické nádoby s vysadlým lomom sa objavujú v stupni IIa, no prechádzajú i do mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry (Prostředník 2001, 103; Vokolek 1988, 23; 1994, 17). V prípade analyzovaného variantu sa prikláňam k jeho zaradeniu do stupňa IIa. Celkový charakter objektov 379 a 586 je v rámci stredného lužického stupňa typický skôr pre jeho staršiu fázu.

Variant DIII – *Dvojkónické nádoby s mierne zaobleným lomom, dolný kónus je zdrsený tenkými alebo širokými zvislými ryhami, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 37: 5)*

Variant bol v Turnove-Maškových zahradách zastúpený v štyroch nálezových celkoch. Črep z objektu 246/00 (tab. XCIX: 10) je zdobený tenkými zvislými ryhami na dolnom kónuse a črep z objektu 117/00 (tab. XCIII: 6) pokrývajú široké ryhy.

Dva zlomky z objektov 71 a 368 (tab. LXXXVI: 7, CVI: 8) sú pravdepodobne nezdobené.

Keďže vývoj keramických tvarov smeruje od ostrej profilácie k mäkkejšej a oblej, bude variant mladší ako predchádzajúce s ostrým lomom. Zaoblenie lomu ešte nie je výrazné, preto sa prikláňam k jeho datovaniu do lužického stupňa IIb. Zároveň predstavuje ekvivalent k dvojkónickým nádobám variantu D2 v rámci analyzovaných pohrebísk s rovnakým časovým zaradením.

Variant DIV – *Dvojkónické nádoby so zaobleným lomom a nevýraznou profiláciou, dolný kónus je nezdobený alebo zdrsnený širokými a zvislými ryhami, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 37: 6, 7)*

V Turnove-Maškových zahradách sa variant vyskytol v troch nálezových celkoch. Zlomok z objektu 77/00 (tab. LXXXIX: 2) má dolný kónus zdrsnený širokými a zvislými ryhami. Ďalšie dva črepy z objektov 333/00 (tab. CIII: 3) a 374/00 (tab. CVIII: 4) sú nezdobené. Vzhľadom k zaoblenému lomu i nevýraznej profilácii bude variant patriť do mladšej fázy stredného lužického stupňa.

Variant DV – *Dvojkónické nádoby esovitej profilácie, oblý lom, nezdobený povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 37: 8)*

Variant bol na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady zastúpený tromi exemplármi. Prvá dvojkónická nádoba (tab. CXXIV: 11) má rovno zrezaný a mierne von vyhnutý okraj. Podobne výrazne a esovite je profilovaný i zlomok z objektu 644/01 (tab. CXXI: 2). Analogický tvar bol na hradisku Hrada pri Mnichovom Hradišti súčasťou nálezového inventára I. sliezskoplatěnického stupňa v jame 5 (Plesl - Pleslová-Štiková 1970, 709, 710, obr. 9: 39). Črep z objektu 100/00 (tab. XC: 1) má nábeh na výrazné zaoblenie.

Analyzovaný variant disponuje najvýraznejšou profiláciou a esovitým prehnutím v rámci tejto keramickej skupiny. Preto bude patriť k najmladším. Vzhľadom k absencii rôznych výčnelkov sa javí najvhodnejšie časové zaradenie ešte do lužickej kultúry alebo skôr do jej záverečnej etapy (IIIa). V tomto období prevládajú dvojkónické nádoby s oblým lomom (Vokolek 2003, 33, 45). Rovnako bol datovaný i variant D3 na analyzovaných pohrebiskách.

16. 6. Misy

Pre misy je príznačná najmä úžitková funkcia. Táto keramická skupina tvorila nevyhnutnú súčasť každodenného života, preto boli misy vyrábané zväčša z hrubého materiálu a ich vyhotoveniu a úprave povrchu sa nevenovala veľká pozornosť. S najväčšou pravdepodobnosťou mohli slúžiť na konzumáciu potravín alebo k ich uloženiu. Z hľadiska početnosti prevyšovali aj misy v hrobovom inventári pohrebísk. Dvadsaťosem exemplárov v Turnove-Maškových zahradách som na základe profilácie a úpravy povrchu zaradila do ôsmich variantov (MI-VIII; obr. 38). Doložené bolo tenké i široké ryhovanie, prípadne zdrsnenie povrchu.

Variant MI – *Nízke a široké misy, nepatrne alebo mierne zaoblené steny, rovno zrezaný okraj, rovné dno, nezdobený povrch, v. < pr. ústia, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 2)*

Variant bol v Turnove-Maškových zahradách zastúpený dvomi exemplármi. Misa z objektu 410/00 (tab. CXIV: 1) má mierne zaoblené steny a dolnú časť tela prehnutú dovnútra. V severozápadočeskom prostredí sa podobný tvar vyskytol na sídlisku Stadice v objekte 69 datovanom do stupňa LIIB /HA1/ (Koutecký - Cvrková 2010, 121, tab. XXV: 13). Zlomok z objektu 73/00 (tab. LXXXVIII: 1110) má len nepatrne zaoblené steny a nábeh na rovné dno.

Prikláňam sa k zaradeniu variantu do lužického stupňa IIa, ako to bolo v prípade analogického nálezu zo Stadice. Analyzované nádoby sa svojím tvarom trochu vymykajú z tejto keramickej skupiny. Tvar z objektu 410/00 má v porovnaní s inými misami príliš široké dno a výška tela je v pomere ku dnu nízka. Existujú aj iné teórie o funkcii týchto mís. Na jednej strane mohli slúžiť ako pokličky a prikrývať väčšie nádoby, hrnce alebo skôr amforovité zásobnice. Druhou možnosťou je, že ich používali ako pekáče, pretože na okamžitú konzumáciu stravy sú príliš veľké. Podľa M. Kuchaříka (2002, 15) vzhľad týchto

nádob naznačuje, že ide o akúsi otvorenú pec, prípadne tieto pekáče využívali ku konzervácii zrna, alebo k jeho čiastočnému opraženiu pred uložením do zásobnej jamy.

Variant MII – *Kónické misy, rovno zrezaný okraj, povrch nezdobený alebo zvisle ryhovaný, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 1)*

V Turnove-Maškových zahradách bol variant zastúpený štyrmi exemplármi. Väčšie torzo z objektu 22/00 (tab. LXXXIII: 9) má povrch zdrsnený tenkými a zvislými ryhami. Ďalšie torzá z objektov 117/00 (tab. XCIII: 2), 124/00 (tab. XCV: 7) a 335/00 (tab. CIV: 5) sa zachovali v podobe nezdobených zlomkov. V severozápadných Čechách bol analogický tvar pozorovaný medzi nálezmi stredného lužického stupňa jamy 112/66 v osade Chabařovice (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 128, obr. 22: 20). V moravskom prostredí sa vyskytol na sídlisku Přáslavice v objekte 511 (Šabatová - Vitula 2002, 75, tab. 35: 15).

Misy tohto typu predstavujú celkom uniformný priebežný tvar v celej dobe bronzovej. Boli vyrobené hrubou hrcovou technikou (Bouzek 1963, 86; Nekvasil 1973, 62; Pleinerová - Hrala 1988, 109). Sú vzácnejšie ako kónické misy s mierne zaoblenými stenami (var. MIII). V. Vokolek napríklad uvádza (1988, 23; 2003, 44, 45) prítomnosť kónických mís v hrobovom inventári v rozmedzí lužických stupňov Ia-IIa a na sídliskách v staršej fáze stredného stupňa. Nazdávam sa, že presnejšie je možné datovať len torzo z objektu 22 do lužického stupňa IIa. V tomto období sú rozšírené tvary s výzdobou zvislých alebo nepravidelných rýh (Vokolek 2003, 45). Ostatné nálezy sa dajú len rámcovo zaradiť do stredného stupňa, ako to dokladá analógia z Chabařovic.

Variant MIII – *Kónické misy s nepatrne alebo mierne zaoblenými stenami, povrch nezdobený alebo zvisle ryhovaný, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady*

Do variantu som zaradila šesť exemplárov na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady. Tri torzá z objektov 219/00, 374/00 a 753/01 (tab. XCVIII: 9, CVIII: 1, CXXII: 3) majú zaoblený okraj a nepatrne dovnútra zatiahnuté ústie. V Pojizerí bol tento tvar zastúpený na sídlisku Sobčice v objekte 3/1909 datovanom do lužického stupňa IIb (Vokolek 1999a, 37, tab. 60: 60). V Ohrozeniciach „U Pyrámu“ sa objavil medzi keramikou stredného a mladého stupňa lužickej kultúry /HA/ (Prostředník 2001, 100, obr. 12: 6). Vo východných Čechách boli analogické nálezy celkom bežnou súčasťou inventára stupňov I-IIa lužickej kultúry na lokalitách Jaroměř-Dolní Dolce v objekte 12 a Pardubice-Svítkov (Vokolek 1994, 13, 14, tab. 20: 4; 1988, 25, tab. 33: 7). V neskorohalštatskom období boli zistené v nálezových celkoch osád Rokytno a Těchařovice /objekt 1/ (Vokolek 1985b, 575, obr. 3: 12; Korený 2000, 164, obr. 4: 9).

Ďalšie dva črepy z objektov 206/00 a 547/00 (tab. XCVI: 4, CXIX: 1) majú rovno zrezaný okraj. Analogické zlomky sa na sídliskách a hradiskách vyskytovali v rôznych časových úsekoch: v mladolužickom období /Jaroměřice, objekt 3/, v mladšej /hradisko Konecchlumí/, ale i neskorej dobe halštatskej /Rokytno/ (Kuchařík 2002, 93, tab. 9: 1; Vencel - Vokolek 1974, 345, obr. 2: 2; Vokolek 1985b, 575, obr. 3: 9).

Zlomok misy z objektu 374/00 (tab. CVIII: 8) má rovno zrezaný okraj a dolnú časť tela prehnutú dovnútra. Povrch pokrývajú tenké a nepravidelné ryhy. Blízky tvar pochádza z lokality Chabařovice, kde sa našiel v jame 30/64 spolu s inventárom stupňa LIIa /HA1/ (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 101, obr. 4: 12).

Analýza ukázala, že variant nepatrí ku chronologicky citlivým. Tvarovo blízke nádoby boli na sídliskách v Pojizerí, stredných a severozápadných Čechách rozšírené od stredného lužického stupňa až po neskorú dobu halštatskú. Vzhľadom na lužický charakter sprievodných nálezov v objektoch sa prikláňam k rámcovému zaradeniu variantu do lužického stupňa II. V prípade zlomku z objektu 374 je možné podobne ako to bolo v prípade kónickej ryhovanej misy z objektu 22 (var. MII), časové určenie do staršej fázy stredného

stupňa. Variant zodpovedá kónickým misám s nepatrne alebo mierne zaoblenými stenami (var. M3) na pohrebiskách, s rámcovým zaradením do stredného stupňa lužickej kultúry.

Variant MIV – *Pologuľovitá misa, rovno zrezaný okraj, vodorovne zdrsnený povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady*

Jediný exemplár tohto variantu sa vyskytol v objekte 379/00 (tab. CXI: 3). Ide o väčší zlomok nezdobeného tela. Pologuľovité tvary nepatria vo všeobecnosti ku chronologicky citlivým. Určujúci je preto sprievodný inventár objektu 379, ktorý je charakteristický pre stredný lužický stupeň.

Variant MV – *Misy s oblým telom, ktoré je mierne odsadené od zosilneného a zrezaného okraja, povrch nezdobený, zdrsnený alebo zvisle ryhovaný, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 4-6)*

Do tohto variantu som v Turnove-Maškových zahradách zaradila štyri misy. Črep z objektu 333/00 (tab. CII: 6) je zdobený širokými a zvislými ryhami. Na ploche Turnov-Areál technických služieb bol tento tvar zastúpený v objekte 1/95 s typickým materiálom mladšej fázy stredného lužického stupňa (Prostředník 1996, 14, tab. 1: 1). V mladšom horizonte /LIIIIa-IIIb/ bol pozorovaný v severozápadočeskom prostredí na sídlisku Stadice v objekte 61 (Koutecký - Cvrková 2010, 115, tab. XXII: 3). Spodná časť zdobená hrubým ryhovaním je typická predovšetkým pre mladšiu fázu stredného stupňa lužickej kultúry (Vokolek 1988, 23).

Črep z objektu 901/01 (tab. CXXI: 1) má dolnú časť tela mierne prehnutú dovnútra. Povrch pokrývajú tenké a zvislé ryhy. Okraj sa nezachoval. Prevažne v lužickom stupni IIa sú rozšírené misy zdobené zvislými ryhami (Vokolek 2003, 45).

Torzo misy z objektu 15/00 (tab. LXXXII: 4) má okraj šikmo, smerom dovnútra zrezaný a z vonkajšej strany mierne zosilnený. Podobná nádoba bola súčasťou nálezového inventára III. sliezskoplatěnického stupňa objektu 8 na sídlisku Jaroměř (Vokolek 1987, 572, obr. 2: 4).

Torzo poslednej misy z objektu 621/00 (tab. CXVII: 6) sa vyznačuje silným zdrsnením dolnej časti mierne zaobleného tela. Z blízkeho okolia sa analogický tvar našiel na lokalite Turnov „V Zátíší“ v objekte 73/2004 datovanom do časového horizontu stupňov HB-HD (Prostředník - Bláhová-Sklenářová 2008, 374, obr. 42: 2).

Analyzovaný variant nepatrí ku chronologicky citlivým, ale zastúpený je predovšetkým v sliezskoplatěnickom období, ako to ukazujú analogické tvary na sídliskách v Pojizerí. Výnimkou sú len misy zdrsnené zvislými ryhami. Táto výzdoba posúva ich zaradenie do obdobia lužickej kultúry. Nezdobenú misu z objektu 15/00 kladie do stupňa HA2 sprievodný inventár. Misa s povrchom zdrsneným z objektu 621/00 sa našla bez ďalšieho nálezového materiálu. Jej určenie do III. sliezskoplatěnického stupňa podporuje datovanie analogických nádob.

Variant MVI – *Misy s dovnútra zatahnutým ústím, povrch pokrytý zvislými ryhami, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 3)*

Do variantu som zaradila štyri misy z Turnova-Maškových zahrad. Črep z objektu 15/00 (tab. LXXXI: 3) má zaoblený okraj a telo zdobené tenkými a zvislými ryhami.

Zlomok z objektu 587/00 (tab. CXVIII: 8) pokrývajú husto vedľa seba tenké ryhy. Okraj má nábeh na výrazné zatahnutie dovnútra a dno bolo pravdepodobne rovné.

Väčší črep z objektu 567/00 (tab. CXX: 5) sa vyznačuje rovno zrezaným okrajom, vyšším telom a menej výrazne zaoblenou hornou časťou. Povrch zdrsnujú široké a zvislé ryhy. V staršej fáze stredného lužického stupňa bol tento tvar zastúpený v severozápadočeskom prostredí na lokalite Chabařovice v jame 16B/64 (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 97, obr. 3: 12).

Posledné torzo (tab. CXXIV: 7) má rovno zrezaný okraj, vyššie telo s kónickou dolnou časťou a telo zdobené tenkými zvislými ryhami. Z blízkeho okolia bola analogická nádoba na sídlisku Turnov-Areál technických služieb v objekte 1/95 datovaná do lužického stupňa IIb (Prostředník 1996, 14, tab. 1: 4).

Analyzovaný variant sa od nasledujúceho (MVII) líši prítomnosťou rytej výzdoby a vyšším telom. Napriek zatahnutému ústiu nebude patriť do vyvinutej sliezskoplatěnickej kultúry. Týmto dôvodom je výzdoba pozostávajúca zo širokých alebo tenkých zvislých rýh, ktorá sa objavovala zväčša v strednom lužickom stupni (Prostředník 2001, 103; Vokolek 1988, 23; 2003, 45). Túto skutočnosť podporujú analogické tvary na lužických sídliskách v Pojizerí či v severozápadných Čechách.

Variant MVII – *Misy s dovnútra zatahnutým ústím, rovné dno, nezdobený povrch, v. < š., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 8)*

Variant bol v Turnove-Maškových zahradách zastúpený šiestimi exemplármi. Torzo misy z objektu 379/00 (tab. CXI: 2) má spomedzi všetkých nádob najmenej výrazne dovnútra zatahnuté ústie. Okraj je rovno zrezaný a horná časť len mierne zaoblená. Misy s mierne zatahnutým okrajom predstavujú bežnú variantu misovitých tvarov. V Pojizerí je ich možné sledovať od III. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (napr. Březina, hroby IV, XVIII, XXIV, tab. 2: 3, 6: 10, 11: 6), podobne ako vo východných Čechách (Opatovice, Rataj - Vokolek 1962, obr. 24: 6). V stredných Čechách boli rozšírené v celom neskorohalštatskom období (Soudská 1966, 562). Nálezový inventár objektu 379/00 patrí do staršej fázy stredného stupňa lužickej kultúry.

Druhé torzo misy z objektu 259/00 (tab. CI: 4) má zatahnutie ústia podobne nevýrazné, no zaoblenie hornej časti tela je o niečo zreteľnejšie. Analogický tvar bol doložený na neskorohalštatskom sídlisku Rokytno (Vokolek 1985b, 575, obr. 2: 16).

Z objektu 1825/01 boli vyzdvihnuté dve misy tohto variantu. Obidve majú rovno zrezaný okraj a výrazne oblú hornú časť tela. V jednom prípade (tab. CXXIV: 4) je zatahnutie ústia menej výrazné ako v druhom (tab. CXXIV: 3, obr. 15: 4). V stredných Čechách sa podobná misa našla v neskorohalštatskom objekte 3 na lokalite Praha-Zbraslav (Chytráček - Bernat 2000, 294, obr. 9: 2). Z blízkeho okolia bola doložená v Turnove-Areáli technických služieb v objekte 295/95 /HD/ (Prostředník 1996, 13, tab. 17: 8).

Torzo misy z objektu 404/00 (tab. CXIII: 2) má zaoblený okraj, výrazne dovnútra zatahnuté ústie a oblú hornú časť tela. Analogické nálezy boli charakteristickým komponentom na sídliskách ako v III. / Turnov-Areál technických služieb - obj. 295/95, Přepere - obj. 14/08/, tak i IV. sliezskoplatěnickej stupni /Příšovice - obj. 22/56, Těchařovice - obj. 1 a 2/ (Prostředník 1996, 13, tab. 18: 14; 2001, 100, obr. 5: 14; 2009, 828, obr. 16: 8). Ojedinele bol zachytený ich výskyt v II. sliezskoplatěnickej stupni na lokalite Sobčice v jame II (Motyková 1973, 262, obr. 5: 26).

Posledná misa z objektu 62/00 (tab. LXXXV: 7) má spomedzi všetkých nádob tohto variantu najvýraznejšie zatahnutie ústia. Steny sú tenké, okraj zaoblený a dno chýba. Analogická nádoba bola prítomná na neskorohalštatskej až včasnolátenskej osade v Osnici 2 /objekt 3/ (Lutovský - Bernat - Čtverák 2009, 291, obr. 9: 3).

A. Rybová (1969, 388) poukázala na vývoj mís so silno zatahnutým ústím až do obdobia LT2a. V stredných a južných Čechách boli zachytené až v III. sliezskoplatěnickej stupni (Soudská 1966, 562). Analýza ukázala, že misy so silno zatahnutým ústím na sídliskách v Pojizerí a stredných Čechách predstavovali priebežný tvar v mladšej až neskorej dobe halštatskej. Niektoré tvary, zvlášť bez silnej profilácie, prichádzajú do pojizerskej oblasti až behom neskorého halštatu (Hrada, obj. 84/54, obr. 24: 16; Waldhauser 1976, 11). Na základe týchto skutočností zaraďujem misy z objektov 62, 259, 404 a 1825 do IV. stupňa

sliezkoplatěnickej kultúry. Na analyzovaných pohrebiskách bol tento variant (M5) datovaný podobne do lužickej i sliezkoplatěnickej kultúry.

Variant MVIII – *Profilovaná misa dvojkónického tvaru, oblý lom, rovno zrezaný okraj, rovné dno, nezdobený povrch, v. < pr. max. vydutia, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 7)*

Variant sa na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady vyskytol v objekte 404/00 (tab. CXIII: 3, obr. 15: 6). Nádobu predstavuje v rámci tejto keramickej skupiny jediný výraznejšie profilovaný tvar. Práve v neskorej dobe halštatskej sa objavujú misy s mierne zaobleným lomom (Chytráček - Bernat 2000, 294). Podobne i charakter nálezového materiálu z objektu 404 je typický pre IV. sliezkoplatěnický stupeň.

16. 7. Džbány

Na skúmaných sídliskách nepatrilo tejto keramickej skupine vysoké percento zastúpenia. S podobnou situáciou sme sa stretli i na analyzovaných pohrebiskách, kde prítomnosť džbánov bola viazaná výlučne na lužické obdobie. V Turnove boli doložené dva džbány a jedno ucho z objektu 1545/01 (tab. CXXIII: 6), ktoré na základe svojej veľkosti a tvaru patrilo k tejto keramickej skupine. S najväčšou pravdepodobnosťou by mohlo ísť o nádobu trochu nezvyčajného, fľašovitého tvaru z objektu 1545/01 (tab. CXXIII: 5, obr. 15: 5). Nepochybne predstavuje starší, lužický tvar. Dokladom toho je spoločný výskyt s amforovitou nádobou variantu AfV v objekte a ostrejšia profilácia s aplikáciou pupčiek na výduti. Takouto výzdobou bol na pohrebisku v Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) opatrený malý džbánok (tab. XLI: 4) zo staršieho lužického horizontu. Podobná nádoba sa vyskytla v objekte 13 na sídlisku Jaroměř (okr. Náchod), ktoré V. Vokolek zaradil do starého lužického stupňa (1994, 14, tab. 25: 1). Analyzovaný džbán by mohol patriť i do staršieho, mohylového horizontu (za informáciu ďakujem PhDr. Z. Bláhovej-Sklenářovej, Ph.D).

Menší džbán z objektu 254/00 (tab. C: 3) má lievikovite roztvorené hrdlo a ostro odsadenú, širokými žliabkami zdobenú oblú výduť. Podobná nádoba sa objavila medzi mladolužickým inventárom objektu z roku 1909 na lokalite Pouchov (Vokolek 1994, 17, tab. 31: 2).

Torzo džbánu z objektu 379/00 (tab. CIX: 7) je tvarovo takmer totožné s predchádzajúcim, no okraj je rovno zrezaný a výduť nezdobená. Dno ani ucho sa nezachovali. Analogický tvar bol pozorovaný v mladobronzovom objekte 15 na hradisku Hrada pri Mnichovom Hradišti (Plesl - Pleslová-Štiková 1970, 713, 714, obr. 18: 27). Ďalší sa objavil v severozápadočeskej osade Stadice v objekte 1 (Koutecký - Cvrková 2010, 82, tab. I: 3).

Posledné dve analyzované nádoby patria do mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry (obr. 35: 5, 6). Pre toto obdobie sú charakteristické džbány s ostro oddeleným hrdlom a žliabkovanou výduťou, častejšie však len prosté a bez výzdoby (Vokolek 1994, 17; 2003, 45). Podobný typ džbánov sa vyskytol i na analyzovaných pohrebiskách s rovnakým časovým zaradením.

16. 8. Črepy veľkých nádob

Analyzovaný súbor na sídlisku v Turnove-Maškových zahradách tvorilo i 51 väčších či menších zlomkov alebo črepov veľkých nádob, ktoré na základe torzovitosti zachovania nebolo možné priradiť ku konkrétnej keramickej skupine. Vo svojej základnej profilácii a výzdobe však niektoré obsiahli určité špecifické znaky, ktoré umožnili bližšie časové určenie. Najvýraznejším prvkom bol pupček ohraničený žliabkami, umiestnený na zaoblenom tele zlomku z objektu 592/00 (tab. CXVI: 4). Na nádobách sa zväčša objavuje

v sliezskoplatěnickom stupni Ib (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157). Analogický črep bol pozorovaný na poľskom sídlisku Książk (Romanow 1971, 132, ryc. 19: e).

Z objektu 199/00 pochádza široké ucho zvýraznené rebrami (tab. XCVII: 5). Táto povrchová úprava je typická pre sliezskoplatěnickú kultúru (za informáciu ďakujem PhDr. V. Vokolkovi).

V objekte 410/00 sa našiel väčší nezdobený zlomok z tela amforovitej nádoby alebo hrnca (tab. CXIV: 6). Má krátke hrdlo s rovno zrezaným okrajom a ostro odsadeným, výrazne zaobleným telom. Podobný tvar bol doložený na lokalite Stadice v objekte 16 datovanom do stupňa LIIB /HA1/ (Koutecký - Cvrková 2010, 89, tab. VI: 15). Na základe nižšieho hrdla je možné torzo priradiť do lužického stupňa IIa (Vokolek 1962, 73; 1988, 14; 1994, 15).

Výzdoba pozostávajúca z tekých zvislých alebo nepravidelných rýh bola rozšírená v celom strednom stupni lužickej kultúry (Prostředník 2001, 103; Vokolek 1988, 23). Objavila sa na črepoch z objektov 71/00, 114/00, 117/00, 348/00 a 379/00 (tab. LXXXVI: 3; XCI: 2; XCIII: 7; CV: 3, 4; CX: 8). Analogický keramický inventár lužického stupňa IIa sa mi podarilo nájsť na sídliskách Horní Dobrá Voda (okr. Jičín) a Pardubice-Svítkov (Vokolek 1981, 551, obr. 1: 6; 1988, 25, tab. 39: 4).

Menší zlomok z objektu 199/00 (tab. XCVII: 6) je pokrytý tenkými zvislými ryhami, ktoré križujú ďalšie šikmé ryhy. Sprievodný inventár objektu ho radí do sliezskoplatěnickej kultúry. Povrch zvýraznený širokými zvislými, prípadne šikmými ryhami je podobne typický pre stredný lužický stupeň, no zvýšený výskyt bol zaznamenaný v jeho mladšej fáze (Vokolek 1988, 23). Platí to však hlavne pre pohrebiská. V prípade analyzovaných sídlisk sa v mnohých prípadoch objavili i oba druhy ryhovania v jednom objekte. Široké ryhy boli zastúpené v objektoch 17/00, 97/00, 114/00, 348/00, 364/00 a 379/00 (tab. LXXXIII: 6; LXXXVII: 3; XCI: 1; CV: 5; CVII: 9; CXII: 3). Podobné nálezy som vyhládala na sídliskách Stadice v objekte 169 /BD/ a v Jevičko-Předměstí (Koutecký - Cvrková 2010, 171, tab. LVII: 2; Vích 2003a, 114, tab. 11: 6).

Črepy zdobené prstovaním sa vyskytli v objektoch 80/00 a 364/00 (tab. LXXXVII: 2; CVII: 6). V nálezových celkoch 180/00, 258/00, 335/00, 368/00, 644/01 a 1545/01 (tab. XCV: 2; XCVIII: 4; CIV: 2; CVI: 7; CXXI: 4; CXXIII: 2) sa našli zlomky so zdrsneným povrchom.

Torzo z objektu 586/00 (CXIX: 7) má ostro odsadené telo a stopy po uchu. Patrí buď amfore alebo hrncu. Na základe profilácie je nádobu možné rámcovo zaradiť do stredného lužického stupňa. Ďalšie torzo z objektu 626/00 (tab. CXX: 4) má tiež stopy po uchu, no už plynulejšiu profiláciu.

V objektoch 333/00 a 379/00 (tab. CII: 1; CX: 2) boli doložené dva väčšie zlomky z vysokého a prehnutého hrdla. Analogický tvar patriaci amforovitej nádobe bol registrovaný na sídlisku Kostelec n. Orlicí (okr. Rychnov n. Kněžnou; Militký 2006, 182, obr. 5: 7). V poľskom prostredí sa objavil v osade Książk (Romanow 1971, 126, ryc. 17: g).

V štyroch objektoch boli zastúpené torzá zo spodka nádoby s rovným dnom a kónickou (objekt 259/00 - tab. CI: 7), výrazne zaoblenou (objekty 50/00, 404/00, 419/00 - tab. LXXXIV: 6; CXIII: 1; CI: 22) alebo prehnutou dolnou časťou tela (objekty 79/00 - tab. LXXXV: 2).

Z nálezových celkov bolo vyzdvihnutých niekoľko nezdobených črepov so zaobleným (objekty 15/00, 108/00, 250/00 - tab. LXXXII: 6; XC: 7; XCIX: 6) a von vyhnutým (objekty 15/00, 117/00, 125/00, 209/00, 348/00 - tab. LXXXII: 5; XCII: 3; XCIV: 6; XCVII: 1; CV: 2), zatiahnutým (objekt 41/00 - tab. LXXXIV: 2) alebo rovno zrezaným okrajom (objekty 116/00, 364/00, 379/00, 585/00 - tab. XCI: 8; CVII: 4; CXI: 4, CXII: 5; CXX: 6), ktoré môže mať ucho (objekt 222/00 - tab. XCVII: 3). Niektoré pochádzajú zo zaobleného (objekt 72/00 - tab. LXXXVII: 12), prípadne kónického tela (objekt 73/00 - tab. LXXXVIII: 6). Pozorovaný bol i nezdobený črep z objektu 15/00 (tab. LXXXI: 5) s rovno zrezaným a von vyhnutým okrajom, ktorý bol z vnútornej strany ostro zalomený.

Vo Svijanoch boli doložené zvyšky štyroch nádob. Zlomok zo zaoblenej výdute z objektu 5-A (tab. CXXV: 4) môže byť na základe prítomnosti misovite pretlačeného pupčeka zaradený do sliezskoplaténického stupňa Ib. Podobný nález sa vyskytol na moravskej lokalite Práslavice v platénickom objekte 246 (Šabatová - Vitula 2002, 74, tab. 20: 9). V poľskom prostredí sa v V. perióde doby bronzovej objavil v osade Jasło (Gedl 1998, 191, ryc. 4: 23). Podľa M. Nováka (2003, 148) môžu kruhové alebo oválne pupčeky pochádzať zo stien súdkovitých nádob. Z rovnakého objektu pochádza i ďalší zlomok zdobený hladkým plastickým límcem (tab. CXXV: 5). Analogický tvar sa objavil na hradisku Nové Město n. Metují datovanom do sliezskoplaténického stupňa I (Vokolek 1989, 383, obr. 3: 11). Sprievodný materiál objektu 5-A je tiež typický pre toto časové obdobie. Z objektu 7 bol vyzdvihnutý črep z dna väčšej nádoby zdobeného nechťovými vrypami (tab. CXXVI: 12). V tomto objekte sa našiel i drobný nezdobený čriepok s rovno zrezaným a mierne zatahnutým okrajom.

16. 9. Amforovité nádoby

Amforovité nádoby nie sú častým tvarom inventára lužických pohrebísk (Vokolek 2003, 37). Na sídliskách nepochybne prevyšujú počet malých amforiek, tak ako je to v prípade veľkých nádob. V nálezových celkoch skúmaných osád sa však nevyskytla ani jedna amforka. V Turnove-Maškových zahradách sa objavilo 13 amforovitých nádobiek a vo Svijanoch bol doložený jeden čriepok pravdepodobne tejto keramickej skupiny. Na základe profilácie a výzdoby boli rozdelené do šiestich základných variantov (afI-VI; obr. 39). Pozorované bolo predovšetkým žliabkovanie, ale i malý pupček v strede výdute. Tvary sú charakteristické pre lužické obdobie.

Variant afI – *Ostro profilované amforovité nádoby, lievikovite roztvorené hrdlo, nezdobený povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 39: 1)*

Do variantu som zaradila dve amforovité nádoby. Všetky pochádzajú z Turnova-Maškových zahrad. Svojou ostrou profiláciou predstavujú najstaršie tvary v rámci tejto keramickej skupiny. Torzo amforovitej nádoby z objektu 117/00 (tab. XCII: 5, obr. 13: 1) má krátke, roztvorené hrdlo so zaobleným okrajom. Ostro odsadené telo dvojkoľníckeho tvaru je zalomené. Blízke analógie sa vyskytli na východočeských sídliskách Pardubice-Svítkov a Sobčice s datovaním do lužického stupňa IIa (Vokolek 1988, 25, tab. 29: 9; 1999a, 37, tab. 60: 17). Nádobka s ostro zalomeným telom je typická pre staršiu fázu stredného stupňa (Vokolek 1988, 23). Tieto tvary sem prechádzajú zo starého stupňa, no v prípade analyzovanej amforovitej nádoby sa prikláňam k zaradeniu do stupňa IIa. Túto skutočnosť podporujú analógie i sprievodný inventár objektu 117, ktorý obsahoval všetky prvky stredného stupňa. V rámci analyzovaných pohrebísk bol podobný tvar zastúpený len v prípade malých amforiek variantu a1 datovaného do lužického stupňa IIa.

Ďalší črep pochádza z objektu 17/00 (tab. LXXXIII: 5). Väčšia časť sa nezachovala, no podobne ako predchádzajúca amforovitá nádobka má ostro odsadené telo a roztvorené hrdlo, ktoré je avšak výraznejšie prehnuté. Jeho presnejšie časové zaradenie vzhľadom na absenciu výrazných prvkov nie je možné. Nálezy z objektu 17/00 boli z väčšej časti atypické.

Variant afII – *Amforovité nádoby s kužeľovitým hrdlom, ktoré je v dolnej časti vypuklé, rovno zrezaný okraj, ostro odsadené telo, nezdobený povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 39: 3)*

Variant bol na sídlisku v Turnove-Maškových zahradách zastúpený štyrmi exemplármi. Amforovitá nádobka z objektu 246/00 (tab. XCIX: 8) je podobná variantu AfI a AfII veľkých amforovitých nádob. Otázne je, či výduť analyzovaného tvaru je ostro zalomená alebo

zaoblená. To je dosť výrazný časový prvok. V tomto prípade som sa musela oprieť o sprievodný inventár objektu 246, ako aj dlhšie a vypuklé hrdlo. Na základe uvedených súvislostí bude amforovitá nádobka patriť najskôr do mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry.

V prípade ďalšieho črepu z objektu 374 (tab. CIX: 2) je časové určenie vzhľadom na jeho torzovitosť nemožné. S predchádzajúcou nádobkou ho spája ostro odsadené telo a mierne vypuklá spodná časť hrdla. Nálezy z objektu 374 sú však typické pre staršiu fázu stredného stupňa. Tu bude patriť i analyzovaný tvar.

Ďalšie dva črepy z objektov 90/00 (tab. LXXXIX: 8) a 142/00 (tab. CXIV: 10) majú rovno zrezaný okraj s nábehom na kužeľovité hrdlo.

Variant afIII – *Mierne profilovaná amforovitá nádobka, zaoblený okraj, ostro odsadené telo, oblá výduť zdobená pupčekom, rovné dno, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 39: 2)*

Variant bol na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady zastúpený jediným exemplárom v objekte 379/00 (tab. CXI: 1, obr. 13: 3). Má mierne roztvorené a nízke hrdlo. Tento tvar so zaobleným vydutím a malým pupčekom uprostred je na lužických sídliskách skôr ojedinelý. Nádobka má už síce oblú výduť, no nízke hrdlo je skôr charakteristický prvok pre staršiu fázu stredného stupňa lužickej kultúry (Prostředník 2001, 103; Vokolek 1962, 73; 1988, 14; 1994, 15).

Variant afIV – *Výrazne profilované amforovité nádobky, lievikovite roztvorené a prehnuté hrdlo, rovno zrezaný okraj, ostro odsadené telo s baňatou výduťou, rovné dno, nezdobený povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 39: 5)*

Do variantu patria tri amforovité nádobky z Turnova-Maškových zahrad. Pochádzajú z objektu 524/00 (tab. CXVII: 2, 3, 4; obr. 13: 2, 15: 7). Sú podobné predchádzajúcemu variantu, no ich profilácia je výraznejšia a povrch nezdobený. Rozdiely medzi nimi sú minimálne. Najmenšia z nich (tab. CXVII: 4) má mierne dovnútra vtiahnuté dno. Nádobky budú o niečo mladšie ako variant afIII. Do stupňa IIb lužickej kultúry ich posúva najmä vyššie hrdlo (Prostředník 2001, 103; Vokolek 1994, 7).

Variant afV – *Amforovitá nádobka s mierne zaobleným lomom a žliabkovanou výzdobou, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 39: 4)*

Do variantu som zaradila menší črep z objektu 259/00 (tab. CI: 5). Jeho výzdoba pozostáva z niekoľkých žliabkov na mierne oblej výduti, ktoré sú od seba odsadené. Strata ostrej profilácie, ako aj riedka výzdoba žliabkov sú charakteristické pre lužický stupeň IIb.

Variant afVI – *Amforovité nádobky s výrazne zaoblenou a zvisle žliabkovanou výduťou, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady, Svijany (obr. 39: 6, 7)*

Do variantu patria dva črepy amforovitých nádob z Turnova-Maškových zahrad. Črep z objektu 333/00 (tab. CII: 3) má zaoblenú výduť husto žliabkami zdobenú. Vychádzajú z jedného vodorovného žliabka. Analogický tvar sa vyskytol v okolí objektu 6/98 na sídlisku Ohrazenice „U Pyrámu“. J. Prostředník súbor zaradil do stredného a mladého stupňa lužickej kultúry (2001, 100, obr. 12: 14). V severozápadočeskom prostredí sa ďalšia podobná nádobka objavila v Stadiciach (objekt 11) s datovaním do stupňa LIIa/b (Koutecký - Cvrková 2010, 88, tab. IV: 10). V. Vokolek kladie výskyt osudí bohato zdobených žliabkami najmä do mladého stupňa lužickej kultúry, no silné žliabky sa môžu vyskytovať už vo fáze IIa (1994, 4, 17). Analyzovaná nádobka bude vzhľadom na oblú výduť nepochybne mladšia. Chýbajú však ďalšie prvky, ktoré by pomohli pri bližšom časovom určení. Rozsiahly nálezový inventár objektu 333/00 posúva nádobku do stredného stupňa lužickej kultúry.

Ďalší črep z objektu 90/00 (tab. LXXXIX: 6) sa od predchádzajúceho líši širšími žliabkami. V objekte 90/00 sa nenachádzajú výraznejšie keramické prvky, preto črep zaradujem rámcovo do stupňa HA2 (IIb, IIIa).

Na analyzovaných pohrebiskách bol tento tvar zastúpený v prípade malých amforiek variantu a2, ktoré som zaradila do lužického stupňa IIb. Žliabkovanie zdobilo veľké amfory v stupňoch IIb a IIIa.

Vo Svijanoch sa variant vyskytol v objekte 7 (tab. CXXVI: 5). Hrdlo, ktorého spodná časť je zdobená vodorovnými žliabkami, plynule prechádza do zaobleného tela. Najskôr bude patriť do sliezskoplatěnického obdobia, o čom svedčí prítomnosť vodorovných žliabkov a sprievodný inventár objektu 7.

16. 10. Hrnčeky

V Turnove-Maškových zahradách sa našlo päť črepov alebo zlomkov tenkých stien s charakteristickou profiláciou a zdrsnením povrchu patriacich najskôr menším nádobkám kopírujúcich hrnce (obr. 41: 9-12). Ani v jednom prípade nebol doložený výskyt úch či ušíek. Čriepok z objektu 364/00 (tab. CVII: 1) má povrch zdobený pretláčanou plastickou páskou. Na sídlisku síce hrnce s touto výzdobou neboli zastúpené, no vzhľadom k menším rozmerom je jeho príslušnosť k amforovitým zásobniciam nepravdepodobná. Sprievodný inventár objektu ho radí do stupňa IIa lužickej kultúry.

Najvýraznejší je zlomok z objektu 530/00 (tab. CXVIII: 3). Má súdkovitý tvar a hornou časťou tela prechádza zdrsnený plastický límec. Zodpovedá veľkým hrncom variantu HXIV s datovaním do stupňa IV sliezskoplatěnickej kultúry. Podobný tvar sa v halštatskom období vyskytol na poľskej lokalite Mietków (Romanowowci 1977, 176, ryc. 13: d).

Malý črep z objektu 253/00 (tab. XCVII: 4) má zaoblený okraj a na povrchu nepravidelné ryhy. Blízky nález pochádza z osady Turnov-Areál technických služieb, kde bol v objekte 1/95 zaradený do stupňa IIb lužickej kultúry (Prostředník 1996, 14, tab. 1: 15).

Ďalšie dva zlomky majú povrch pokrytý jemným hrebeňovaním. Prvý z objektu 117/00 (tab. XCIV: 3) má mierne zaoblené telo a druhý z objektu 251/00 (tab. C: 6) pochádza z dolnej kónickej časti tela. Analogická výzdoba bola pozorovaná na sídlisku Mladá Boleslav v objekte 2/96 s datovaním do stupňa HB-Štítary alebo neskorého halštatu (Waldhauser 1997, 233, obr. 3: 8). Zvislé hrebeňovanie je typickým prvkom štítarského obdobia (Bek - Vích 2011, 294; Bouzek – Koutecký - Neustupný 1966; Mazač 2007, 290). Prikláňam sa však k zaradeniu analyzovaných črepov do stredného stupňa lužickej kultúry, čo podporuje nálezový inventár oboch objektov, ako aj výskyt tejto povrchovej úpravy na hrncoch variantov HI a VI patriacich vyššie zmienenému časovému horizontu.

16. 11. Dvojkónické nádoby

Na analyzovaných pohrebiskách patrili dvojkónické nádoby v rámci početnosti zastúpenia k jednej z najvýraznejších keramických skupín. O sídliskovom materiáli to už neplatí. V Turnove-Maškových zahradách sa podarilo identifikovať 22 a vo Svijanoch tri dvojkónické nádoby. Nie je to síce zanedbateľné množstvo, no na pohrebiskách ich bolo až trojnásobne viac a veľké protejšky na sídliskách ich prevyšovali aspoň o polovicu. Nepochybne to súvisí s ich skôr okrasnou funkciou, ktorá v bežnom živote nemala takú širokú škálu využitia. Dvadsaťpäť malých dvojkónických nádobiek som na základe zaoblenia lomu, prípadne úpravy povrchu zaradila do siedmich variantov (dI-VIII; obr. 40). Doložené bolo presekávanie lomu, široké i tenké ryhovanie, žliabky, rytá výzdoba či zdrsnenie povrchu.

Variant dI – *Dvojkónické nádoby s ostrým lomom a mierne, alebo výraznejšie zaobleným horným kónusom, lom môže byť presekávaný, dolný kónus je zdobený širokými zvislými, prípadne nepravidelnými ryhami, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 40: 1, 2)*

Variant bol na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady zastúpený v troch nálezových celkoch. Čriepok z objektu 379/00 (tab. CXII: 4) má ako jediný presekávaný lom a horný kónus výraznejšie zaoblený.

Dolný kónus menšieho zlomku z objektu 333/00 (tab. CIII: 4) pokrývajú široké a zvislé ryhy. V prípade ďalšieho čriepku (tab. CXV: 4) sú to nepravidelné ryhy. Podobný tvar bol na lokalite Jevíčko-Předměstí zaradený do lužickej fázy (Vích 2003a, 114, tab. 12: 2).

Nádoby sú prakticky zmenšenou formou variantu DI veľkých dvojkónických nádob určených do lužického stupňa IIa. V rámci analyzovaných pohrebísk zodpovedajú variantu dI dvojkónických nádobiek typických pre stredný lužický stupeň.

Variant dII – *Dvojkónické nádoby s ostrým lomom, nízky horný kónus je rovný alebo nepatrne prehnutý dovnútra, povrch nezdobený, zdrsnený, zdobený žliabkami alebo rytím, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 40: 5)*

Do tohto variantu som zaradila 10 zlomkov dvojkónických nádobiek v Turnove-Maškových zahradách. Tri nezdobené črepy pochádzajú z objektov 348/00, 364/00 a 472/00 (tab. CVI: 1, CVII: 2, CXIV: 9). V Turnove-Areáli technických služieb bol podobný tvar v objekte 1/95 zaradený do stupňa IIb lužickej kultúry (Prostředník 1996, 14, tab. 1: 11).

Čriepok z objektu 379/00 (tab. CXII: 2) má mierne dovnútra prehnutý horný kónus s nábehom na von vyhnutý okraj a ďalší z objektu 587/00 (tab. CXVIII: 6) len nepatrne prehnutý dolný kónus.

Dva malé zlomky z objektov 229/00 a 259/00 (tab. XCVI: 5, CI: 3) sa vyznačujú nízkym horným kónusom so zaobleným okrajom. Dvojkónické nádoby s nízkou hornou časťou sú typické najmä pre lužický stupeň IIb (Vokolek 2003, 45).

Miniaturný črep z objektu 116/00 (tab. XCI: 5) je v dolnej časti zdobený tenkými a zvislými ryhami a ďalší z objektu 15/00 (tab. LXXXIII: 1) zvislými žliabkami. Jeho datovanie bude o niečo mladšie (IIb), vzhľadom na mladolužický charakter sprievodného inventára objektu 15.

Posledný zlomok z objektu 644/01 (tab. CXXI: 3) má dolný kónus zdrsnený. Pozorovaný je však už mierne zaoblený lom, preto bude patriť skôr do mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry.

Analyzované nádoby napodobňujú variant DI veľkých dvojkónických nádob. Až na malé výnimky budú všetky patriť do lužického stupňa IIa.

Variant dIII – *Dvojkónická nádoba s oblým lomom, rovné kónusy, povrch nezdobený alebo pokrytý tenkými zvislými ryhami, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 40: 3, 6)*

Variant bol na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady zastúpený dvomi exemplármi. Väčší nezdobený zlomok dvojkónickej nádoby sa našiel v objekte 259/00 (tab. CI: 8). Z hľadiska základnej tektoniky je pozorovaná strata ostrej profilácie, no stavbe tela ešte chýba „švih“ a esovité zaoblenie. Z tohto dôvodu nádobku zaraďujem do lužického stupňa IIb. Rovnako bol datovaný i variant DIII dvojkónických nádob, s ktorým ho spájala podobná profilácia tela. Druhý črep z objektu 15/00 (tab. LXXXII: 3) je podobný, no zaoblenie lomu je menej výrazné a dolný kónus pokrývajú tenké a zvislé ryhy.

Variant dIV – *Dvojkónická nádoba nevýraznej profilácie s oblým lomom, zaoblený okraj, nezdobený povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 40: 4)*

Torzo dvojkónickej nádoby sa vyskytlo v objekte 72/00 (tab. LXXXVII: 11). Má síce oblý lom, no telu chýba esovité prehnutie, preto sa prikláňam k zaradeniu tohto tvaru do lužického stupňa IIb. Je zmenšenou napodobeninou variantu DIV veľkých dvojkónických nádob datovaného do rovnakého časového obdobia.

Variant dV – *Dvojkónická nádobka esovitej profilácie, zaoblený a von vyhnutý okraj, rytá výzdoba, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 40: 7)*

Do variantu som zaradila menší zlomok (tab. CXXIV: 8), ktorý nepochádza z nálezového celku. Na výrazne oblej výduti je umiestnená rytá výzdoba pozostávajúca z pásu vodorovných rýh. Pod ňou sa nachádza pás šrafovaných trojuholníkov so základňami situovanými smerom nahor. Podobný tvar sa v severozápadočeskom prostredí objavil na sídlisku Stadice v objekte 215B datovanom do stupňa LIIIa (Koutecký - Cvrková 2010, 193, tab. LXX: 20). Črep s analogickou výzdobou bol pozorovaný v platenickej fáze osady Jevíčka-Předměstí (Vích 2003a, 114, tab. 1: 11).

Torzo dvojkónickej nádoby napodobňuje variant DV dvojkónických nádob s oblým lomom, ktorý som zaradila do lužického stupňa IIIa. Všetkým základným kritériám mladolužického stupňa, ako je oblý lom, esovitá profilácia a rytá výzdoba, zodpovedá i analyzovaný zlomok (Vokolek 1994, 17; 2003, 34, 45). Analogické nádoby však dokladajú ich výskyt predovšetkým v sliezskoplatenickom období. Samozrejme ich prítomnosť na sídliskách nemusí byť obmedzená iba na lužické obdobie. Nazdávam sa však, že výzdoba jednoduchých šrafovaných trojuholníkov je staršia a môže predchádzať výzdobe do seba vkliessených trojuholníkov. V tom prípade musí byť analyzovaná nádobka typická pre lužický stupeň IIIa. Jej ekvivalentom na analyzovaných pohrebiskách je variant d5 určený do mladšieho lužického, ale i prvého sliezskoplatenického stupňa.

Variant dVI – *Dvojkónická nádobka s hraneným lomom, dolný kónus prehnutý dovnútra, nábeh na rovné dno, rytá výzdoba, zastúpenie: Svijany (obr. 40: 8)*

Variant sa na sídlisku Svijany vyskytol v objekte 5-A (tab. CXXV: 7). Väčšie torzo má hranený lom zdobený zaujímavou výzdobou, čím patrí v rámci analyzovaných sídlisk k najkrajším. Rytá výzdoba pozostáva z pásu šrafovaných a do seba zakliesnených protíahlých trojuholníkov, ktorý z oboch strán lemujú pásy vodorovných rýh. V hornej časti je niekoľko radov týchto pásov, ktoré sa striedajú s radmi drobných jamiek. Analogický tvar som na sídliskách lužickej a sliezskoplatenickej kultúry v bližšom ani vzdialenejšom okolí nenašla. Prekvapujúco bol zastúpený na pohrebisku Podolí-Kruhy v hrobe č. 8/58 s pravdepodobným zaradením do najstaršieho sliezskoplatenického stupňa (Hralová-Adamczyková - Kaván 1970, 203, 204, obr. 4: 4). Nádobka vzbudzuje na prvý pohľad dojem výraznej dekoratívnej a okrasnej funkcie, preto jej výskyt na sídliskách je skôr ojedinelý. Stavbou tela a výzdobou zodpovedá kritériám pre lužický stupeň IIIa. V tomto období majú dvojkónické nádoby oblý lom a sú bohato zdobené vodorovnými skupinami rýh, kombinovanými so skupinami jamiek alebo krátkych čiarok, niekedy i šrafovaných, do seba vkliessených trojuholníkov (Vokolek 2003, 45). V tomto prípade je však namieste posunúť datovanie do mladšieho časového horizontu. Pre zaradenie torza väčšej dvojkónickej nádoby do najstaršej fázy sliezskoplatenického obdobia svedčí sprievodný inventár objektu 5-A, ako aj analogický tvar na pohrebisku.

Zlomok dvojkónickej nádoby z objektu 7 (tab. CXXVII: 7) je výrazný najmä kôli zaujímavej výzdobe. Tvoria ju šikmo proti sebe umiestnené drobné elipsovité jamky. Lemujú ostrý lom a evokujú vetvičkovitý motív. Z oboch strán sú tieto jamky ohraničené pásmo vodorovných rýh. Vzhľadom na rytú výzdobu je možné uvažovať o časovom zaradení do lužického stupňa IIIa. V tomto období sú dvojkónické nádoby zdobené vodorovnými ryhami (Vokolek 1994, 17). Analyzovaný zlomok je s prihliadnutím na svoju výzdobu veľmi

podobný šálkam. Z dôvodu absencie ucha nebol do tejto keramickej skupiny zaradený. V prípade funerálneho materiálu patrili profilované šálky s ostrým lomom a rytou výzdobou (š3) do sliezskoplatěnického stupňa I. V tomto objekte sa našiel i druhý nezdobený črep dvojkónickej nádoby s ostrým lomom (tab. CXXVI: 4).

Variant dVII – *Dvojkónické nádoby s nepatrne alebo mierne zaobleným lomom, ktorý je presekávaný, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 40: 9)*

V Turnove-Maškových zahradách bol variant zastúpený v troch nálezových celkoch. Dva čriepky z objektov 445/00 a 665/01 (tab. CXV: 5, CXX: 2) majú nepatrne oblý lom presekávaný krátkymi a zvislými ryhami. Analogické tvary boli na sídliskách Češov v objekte 3 a Jevíčko-Předměstí datované do neskorej doby halštatskej (Vokolek 1992, 546, obr. 4: 22; Vích 2003a, 114, tab. 12: 9). V Sobčiciach patrili do inventára II. stupňa sliezskoplatěnickej kultúry (Motyková 1973, 262, obr. 15: 15, 20).

Malý zlomok z objektu 258/00 (tab. XCVIII: 1) má trochu výraznejšie zaoblený lom presekávaný krátkymi a širokými zvislými ryhami.

Na základe analogických nádobiek datovaných do sliezskoplatěnického obdobia, ako aj mladší charakter sprievodného inventára objektu 445/00, datujem analyzovaný variant do IV. sliezskoplatěnického stupňa. Ďalšou možnosťou je, že uvedené tvary by mohli predstavovať i misky. V neskorej dobe halštatskej bola rozšírená táto keramická skupina so zalomenou stenou a presekávaným lomom (Chytráček - Bernat 2000, 294; Jiráň (ed.) et al. 2008, 114; Vokolek 1992, 544, 545; 1993, 77).

Variant dVIII – *Dvojkónické nádoby takmer guľovitého tvaru, rovno zrezaný okraj, rovné dno, nezdobený povrch, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 40: 10)*

V Turnove-Maškových zahradách bol variant zastúpený v objektoch 219/00 (tab. XCVIII: 11) a 404/00 (tab. CXIII: 5). Podobné nálezy sa vyskytli na neskorohalštatskom sídlisku Češov v objektoch 2 a 3 (Vokolek 1992, 546, obr. 3: 19, 24).

Analyzované nádoby sú nepochybne mladšie ako tvary s esovitou profiláciou a budú patriť do sliezskoplatěnického obdobia. Takmer guľovitý tvar tela predstavuje zavŕšenie vývoja nielen malých dvojkónických nádobiek, ale aj niektorých iných keramických skupín (napr. šálky). Zaradenie variantu do IV. stupňa dokladá sprievodný inventár objektu.

16. 12. Misky

Pomer zastúpenia malých misiek i veľkých mís na analyzovaných sídliskách, ako aj misiek na skúmaných pohrebiskách bol približne vyrovnaný. V Turnove-Maškových zahradách sa vyskytlo 20 a vo Svijanoch 5 misiek alebo ich črepov, ktoré som na základe profilácie, povrchovej výzdoby a prítomnosti ucha rozdelila do deviatich variantov (mI-IX; obr. 38). Zastúpená bola prítomnosť jedného ucha i dvoch ušíek, pupčekov, jamiek, tenkých alebo širokých zvislých či nepravidelných rýh, ako aj rytej výzdoby.

Variant mI – *Miska pologuľovitého tvaru s jedným uchom, zaoblený okraj, rovné dno, nezdobený povrch, v. < pr. ústia, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 9)*

Variant bol na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady doložený v objekte 374/00 (tab. CIX: 3). V Chabařoviciach sa podobný nález vyskytol v jame 112/66 s inventárom charakteristickým pre stupne LIb-c /HA1-HA2/ (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 128, obr. 22: 12). Nádoba bude najskôr predstavovať lužický tvar rozšírený predovšetkým v jej strednom stupni, ako to dokladá analogická nádoba z Chabařovic. V. Vokolek (2003, 45)

spomína prítomnosť jedného ucha neprevyšujúceho okraj v staršej fáze stredného lužického stupňa. Na analyzovaných pohrebiskách bol podobný tvar určený do variantu m2 a datovaný do stredného lužického stupňa.

Variant mII – *Misky poglobulovitého tvaru s dvomi uškami alebo dvomi pupčekmi, zaoblený okraj, rovné dno, nezdobený povrch, v. < pr. ústia, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 10)*

Do tohto variantu som zaradila dve nádoby, ktoré sa vyskytli v Turnove-Maškových zahradách. Miska z objektu 219/00 (tab. XCVIII: 8) má dve ušká s malými otvormi vychádzajúcimi priamo z okraja. Telo je viac pretiahnuté vodorovným smerom.

Ďalšia z objektu 387/00 (tab. CI: 1) má miesto úch dva pupčky, pričom telo je v porovnaní s predchádzajúcou nádobkou viac zaoblenejšie. Misky, ktoré majú miesto úch tupé výčnelky, predstavujú špecifický tvar staršej fázy stredného lužického stupňa (Vokolek 1988, 23). Misky s dvomi uchami sa objavujú v priebehu celého stredného stupňa (Vokolek 2003, 36, 45). Prikláňam sa k zaradeniu celého variantu do lužického stupňa IIa.

Variant mIII – *Kónické misky, dno môže byť zaoblené, nezdobený povrch, v. < pr. ústia, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady, Svijany (obr. 38: 13)*

Variant bol v Turnove-Maškových zahradách zastúpený tromi exemplármi. Najlepšie zachovaná väčšia miska z objektu 22/00 (tab. LXXXIII: 8, obr. 14: 1) má zaoblený okraj i dno. Takéto tvary s nevyznačeným poglobulovitým dnom predstavujú špecifickú variantu kónických oblých misiek.

Črep z objektu 379/00 (tab. CX: 4) má okraj rovno zrezaný a ďalší z objektu 124/00 (tab. XCV: 5) i zosilnený.

Analyzované nádoby napodobňujú variant MII veľkých kónických mís s rámcovým datovaním do stredného lužického stupňa. Spoločný výskyt misky z objektu 22 s kónickou misou zdobenou zvislými ryhami dovoľuje posunúť jej časové zaradenie do staršej fázy.

Vo Svijanoch boli doložené len dva malé čriepky v objekte 5-A. Prvý (tab. CXXV: 8) má okraj rovno zrezaný a druhý (tab. CXXV: 3) zaoblený.

Variant mIV – *Kónické misky s nepatrne alebo mierne zaoblenými stenami, rovné dno, povrch nezdobený alebo zdrsnený zvislými ryhami, prípadne s jamkami pod okrajom, v. < pr. ústia, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 11, 15)*

Do variantu som zaradila šesť misiek alebo ich črepov. Dve misky z objektov 117/00 a 379/00 (tab. XCII: 6, CX: 3) sú tvarovo takmer rovnaké. Líšia sa od seba len rozmermi. Obe majú rovno zrezaný okraj a pretiahnutie v horizontálnom smere.

Miniaturna miska z objektu 379/00 (tab. CXII: 8) má zaoblený okraj a viac kónické telo. Horizontálny i vertikálny rozmer je vyrovnaný. Pod okrajom beží pás jamiek. Analogická nádoba sa vyskytla medzi keramikou stredného a mladého stupňa lužickej kultúry na lokalite Ohrazenice „U Pyrámu“ v objekte 6/98 (Prostředník 2001, 100, obr. 11: 3).

Črep z objektu 348/00 (tab. CV: 8) má rovno zrezaný okraj a nezdobený povrch.

Povrch ďalších zlomkov pokrývajú tenké (objekt 72 - tab. LXXXVII: 8) alebo široké zvislé ryhy (tab. CXXIV: 9).

Nádoby zodpovedajú variantu MIII veľkých kónických mís s mierne zaoblenými stenami, ktoré boli rámcovo zaradené do stredného lužického stupňa. Na analyzovaných pohrebiskách bol zodpovedajúci variant m3 chronologicky necitlivý.

Variant mV – *Poglobulovité misky, dno môže byť zaoblené, povrch nezdobený alebo pokrytý tenkými zvislými či nepravidelnými ryhami, v. < pr. ústia, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 12)*

Do variantu patrí päť nádobiek na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady. Najlepšie je zachovaná nezdobená miska z objektu 97/00 (tab. LXXXVII: 4). Okraj spolu s dnom sú zaoblené a horizontálny i vertikálny rozmer vyrovnaný. Podobný tvar bol v Chabařoviciach v jame 129/67 zaradený do stupňov LIIB-c /HA1-HA2/ (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 136, obr. 26: 9). Jeho výskyt bol zaznamenaný i v sliezskoplatěnickom období /II. stupeň/ na sídlisku Sobčice v jame IX (Motyková 1973, 240, 262, obr. 7: 13).

Tri črepy misiek z objektov 15/00, 243/00 a 374/00 (tab. LXXXIII: 2, XCIX: 1, CIX: 6) majú rovno zrezaný okraj a telo zdobené tenkými a nepravidelnými ryhami.

Posledný zlomok z objektu 254/00 (tab. C: 4) má okraj mierne zaoblený a hranený. Povrch pokrývajú tenké a zvislé ryhy.

Variant nepatrí ku chronologicky citlivým. Ako ukazuje analýza, blízke tvary sa na sídliskách v Pojizerí a severozápadných Čechách objavovali ako v lužickej, tak i sliezskoplatěnickej kultúre. V každom prípade bude tento variant vzhľadom na prítomnosť výzdoby pozostávajúcej zo zvislých a nepravidelných rýh patriť do stredného lužického stupňa (Prostředník 2001, 103; Vokolek 1988, 23; 2003, 45). Tomuto časovému určeniu zodpovedá i sprievodný materiál objektov.

Variant mVI – *Pologulovitá miska s dolnou časťou tela prehnutou dovnútra, rovno zrezaný okraj, rovné dno, nezdobený povrch, v. < pr. ústia, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 14)*

Jediná miska variantu sa vyskytla v objekte 246/00 (tab. XCIX: 9). Analógiu tohto tvaru

	Variant	Datovanie	Turnov-Maškovy zahrady	Svijany
amforovité nádoby	afI	IIa – luž.	2	
	afII	IIa – luž.	4	
	afIII	IIb – luž.	1	
	afIV	IIb – luž.	3	
	afV	IIb – luž.	1	
	afVI	IIIa – luž.	2	1
hrnčeky		lužické popolnicové polia	5	
dvojkónické nádoby	dI	IIa – luž.	3	
	dII	IIa, b – luž.	10	2
	dIII	IIb – luž.	2	
	dIV	IIb – luž.	1	
	dV	IIIa – luž.	1	
	dVI	Ia - sliezsk.		2
	dVII	IV – sliezsk.	3	
	dVIII	IV – sliezsk.	2	
misky	mI	IIa – luž.	1	
	mII	IIa – luž.	2	
	mIII	IIa, b – luž.	3	2
	mIV	IIa, b – luž.	6	
	mV	IIa, b – luž.	5	
	mVI	IIb – luž.	1	
	mVII	Ib – sliezsk.		1
	mVIII	IV – sliezsk.	1	2
	mIX	IV – sliezsk.	1	
šálky	šI	IIa – luž.	1	
	šII	IIb – luž.	2	
	šIII	IIa – luž.	3	
	šIV	IIa, b – luž.	2	2
	šV	chronologicky necitlivé	11	
	šVI	I – sliezsk.		1
	šVII	IV – sliezsk.	1	
džbánky		IIa, b – luž.	2	
cedítka		chronologicky necitlivé	3	
črepy malých nádobiek			62	6

Tabela 7. Početnosť zastúpenia a datovanie jednotlivých variantov malých nádobiek na analyzovaných sídliskách.

sa mi nepodarilo nájsť na sídliskách či hradiskách lužických popolnicových polí v blízkom i vzdialenejšom okolí. Nemá ani zodpovedajúci ekvivalent v rámci veľkých mís. Nepochybne však bude patriť lužickej kultúre. Nálezový materiál objektu 246 zaraďuje nádobku do mladšej fázy stredného lužického stupňa.

Variant mVII – *Profilovaná miska, mierne prehnuté a roztvorené hrdlo so zaobleným a hraneným okrajom, ostro odsadené a kónické telo zdobené rytou výzdobou a pupčekmi, rovné dno, zastúpenie: Svijany (obr. 38: 16)*

Variant bol zastúpený na sídlisku vo Svijanoch. Ide o torzo misky, ktoré sa našlo bez bližších nálezových okolností (tab. CXXVII: 12). Svojím tvarom i výzdobou pripomína skôr šálky. Bez stôp po ušku ho však nebolo možné priradiť k tejto keramickej skupine. Kónické telo je zdobené niekoľkými pásmi vodorovných rýh. Priestor medzi nimi vyplňajú malé pupčky. Podobná nádobka, no bez pupčiekov, sa vyskytla v jame XVII na lokalite Sobčice (Motyková 1973, obr. 11: 29). K. Motyková ju zaraďila do záveru I., no predovšetkým II. sliezskoplatěnického stupňa (1973, 239, 261). V poľskom prostredí bola pozorovaná na sídlisku Książ v jame 6 s datovaním do stupňa HC alebo HC/D (Romanow 1971, 129, 133, ryc. 18: c). Analogické tvary poukazujú na výskyt variantu výlučne v sliezskoplatěnickom období. Vzhľadom na výskyt pupčiekov zaraďujem nádobku do sliezskoplatěnického stupňa Ib. V tomto období bol zaznamenaný zvýšený výskyt rôznych plastických prvkov na spodnej časti tela (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157).

Variant mVIII – *Misky so zatiahnutým ústím, zaoblený okraj, rovné dno, nezdobený povrch, v. < š., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady, Svijany (obr. 38: 17)*

Najlepšie je zachovaná miska z Turnova-Maškových zahrad. Pochádza z objektu 259/00 (tab. CI: 6). Podobné nádobky sa objavovali výlučne v neskorohalštatskom období na sídliskách Češov v objekte 3, Rokytno, Turnov-Areál technických služieb v objekte 295/95, Přepere v objekte 14/08 a Přáslavice na Morave v objekte 243 (Vokolek 1992, 546, obr. 3: 31; 1985b, 575, obr. 2: 19; Prostředník 1996, 13, tab. 20: 2; 2009, 828, obr. 16: 6; Šabatová - Vitula 2002, 74, tab. 22: 8).

Vo Svijanoch sa zachovali dva podobné čriepky v objekte 7 (tab. CXXVI: 3, CXXVII: 6). Vzhľadom na menej zatiahnuté ústie môžu byť o niečo staršie. Objekt 7 je typický pre I. sliezskoplatěnický stupeň.

Analýzovaný tvar zodpovedá variantu veľkých mís MVII, v rámci ktorého sú misy s výraznejším zatiahnutím charakteristické pre neskorú dobu halštatskú. To potvrdzujú i analogické tvary nájdené prevažne na neskorohalštatských sídliskách v Pojizerí, východných Čechách a na Morave. V oblasti lužických popolnicových polí v mladšom a neskorom halštatskom stupni vytláča variant staršie profilované misky, ktoré boli v obľube hlavne v neskoršej dobe bronzovej (Dohnal 2004, 94). Zaradenie analyzovanej nádobky do IV. sliezskoplatěnického stupňa je trochu problematické, vzhľadom na sprievodný inventár objektu 259/00, ktorý je príznačný pre stredný lužický stupeň. Zároveň zodpovedá variantu m5 na skúmaných pohrebiskách s datovaním do III. sliezskoplatěnického stupňa.

Variant mIX – *Miska dvojkónického tvaru, zaoblený okraj, lom je ostrý a vysadlý, horná polovica prehnutá dovnútra a dolná výrazne zaoblená, nezdobený povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 38: 18)*

Jediný exemplár tohto variantu bol doložený v objekte 530 na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady (tab. CXVIII: 2). V rámci analyzovaných nekropol sa veľmi blízky tvar vyskytol v hrobe XXXIV(7) na pohrebisku Březina (tab. XI: 9). Táto miska však mala vysadlý lom zvýraznený masívnym límcem a priestor nad ním dekorovaný rytou a žliabkovanou výzdobou. Na základe sprievodného materiálu spadala do sliezskoplatěnického stupňa Ib.

Podobná nádobka s plastickou výzdobou sa objavila na hradnom kopci Potštejně (okr. Rychnov n. Kněžnou) s datovaním do neskoršej doby halštatskej (Bek - Vích 2011, 302, obr. 2: 1). V stredných Čechách bol blízky tvar pozorovaný v chate 8/63 sídliska Tuchoměřice (Soudská 1966, 564, obr. 6: 6). V Poľsku patril do inventára halštatských objektov 80 a 83 na lokalite Bachórz (Gedl 1998, 168, tabl. IV: 5, V: 9). Analogickú misku zaradil V. Dohnal na sídlisku v Olomouci do mladšieho halštatského stupňa (2004, 93, obr. 4: 4).

Z analýzy je zrejme, že variant sa na sídliskách a pohrebiskách v Pojizerí, stredných Čechách, Morave a Poľsku objavoval výlučne v sliezskoplatěnickom období. Nález s plastickým límcem z hrobového inventára poukazuje na staršie časové zaradenie v rámci sliezskoplatěnickej kultúry. Sídliskový materiál však upozorňuje na mladší, zväčša neskorohalštatský charakter. Sprievodný inventár objektu 530/00 tomu plne zodpovedá /IV. sliezskoplatěnický stupeň/.

16. 13. Šálky

Na analyzovaných pohrebiskách predstavovali šálky najbohatšie zastúpenú keramickú skupinu. Udivujúci je značný nepomer v porovnaní s prítomnosťou šálok na sídliskách. Na rozdiel od malých amforovitých a dvojkonických nádobiek, ako aj misiek s prevažne okrasnou funkciou, sa v prípade šálok dá uvažovať o viacúčelovom využití na sídliskách. Na jednej strane nepochybne slúžili na uchovanie tekutín a na druhej ich mohli využívať ako naberáčky, no týka sa to len šálok s uchom vysoko prevýšeným nad okraj. Niekde im hovoria črpáky (Slovensko, Poľsko). V. Vokolek (1994, 22) poukázal na úplnú absenciu šálok v sídliskovom materiáli, čo vysvetlil použitím nádob z dreva alebo kôry. V Turnove-Maškových zahradách sa vyskytlo 20 a vo Svijanoch tri šálky, ktoré som na základe profilácie a prevýšenia ucha zaradila do siedmich variantov (šI-VII; obr. 41). Prevažovali tvary nezdobené a pologulovité, ojedinele sa vyskytla výzdoba zvislých alebo nepravidelných rýh.

Variant šI – *Mierne profilovaná šálka s uchom nepatrne prevyšujúcim zaobleným okraj, oblá výduť, dno môže byť zaoblené, nezdobený povrch, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 41: 1)*

Analyzovaný variant predstavoval v priestore lužických popolnicových polí značne rozšírený tvar. V Turnove-Maškových zahradách sa vyskytol len v objekte 1125/01 (tab. CXXIV: 2, obr. 13: 6). Zachytený bol i v starolužickom nálezovom inventári objektu 23/55 stredočeskej lokality Kouřim (Šolle 1980, 611, obr. 4a: 2). V severozápadných Čechách sa objavil na sídlisku Chabařovice v jame 16B/64 datovanej do stupňov IIb/IIa /BD-HA1/ (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 97, obr. 3: 6). V rovnakom časovom horizonte bol analogický nález zastúpený i vo východných Čechách na sídlisku v Černej u Bohdanče (Vokolek 1988, 7, 10, tab. 2: 10). Ďalší pochádza z hornosliezskej lokality Przysronie s datovaním do III. periódy doby bronzovej (Pazda 1965, 68, 74, ryc. 11: a).

Analyzovanú nádobku zaraďujem do lužického stupňa IIa. Túto skutočnosť podporujú blízke tvary rozšírené na sídliskách v starom, no predovšetkým v staršej fáze stredného stupňa. Na skúmaných nekropolách bol podobný variant š2 určený do lužického stupňa IIb.

Variant šII – *Výrazne profilované šálky s uchom vychádzajúcim priamo zo zaobleného okraja, oblá výduť, rovné dno, nezdobený povrch, v. < 11 cm, š. > v., zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 41: 4, 6)*

Do variantu som zaradila dve šálky na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady. Najlepšie zachovaná šálka z objektu 410/00 (tab. CXIV: 4, obr. 13: 5) sa vyznačuje esovitou profiláciou, pričom horizontálny i vertikálny rozmer je vyrovnaný. V blízkom okolí sa tento tvar objavil na hradisku Hrada pri Mnichovom Hradišti v jame 5 (Plesl - Pleslová-Štiková

1970, obr. 9: 30). V severozápadočeskom prostredí bol zastúpený na sídlisku Stadice v objekte 16 s materiálom typickým pre stupeň LIIB /HA1/ (Koutecký - Cvrková 2010, 89, tab. VI: 13). V lužickom stupni IIB začína esovitá profilácia prevládať, pričom ucho ešte neprevyšuje okraj (Vokolek 2003, 45). Tomu zodpovedá i analyzovaná šálka. Na druhej strane je nálezový materiál objektu 410 typický pre staršiu fázu stredného stupňa lužickej kultúry.

V prípade zlomku z objektu 671/01 (tab. CXXI: 5) je pozorované väčšie zatiahnutie hornej polovice tela. Táto šálka by mohla byť o niečo mladšia, vzhľadom na spoločný výskyt s amforovitou nádobou mäkšej profilácie.

Variant šIII – *Kónické šálky s uchom vychádzajúcim priamo zo zaobleného okraja, nezdobený povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 41: 2)*

V Turnove-Maškových zahradách sa variant vyskytol v troch nálezových celkoch. Najlepšie je zachovaný zlomok kónického tela s uchom z objektu 124/00 (tab. XCV: 9).

V objektoch 86/00 a 108/00 (tab. LXXXV: 9, XC: 5) sa našli menšie čriepky so zaobleným okrajom a stopami po uchu.

Kónický tvar šálok s uchom pri okraji je charakteristický pre lužický stupeň IIa (Vokolek 2003, 45).

Variant šIV – *Pologuľovité šálky s uchom vychádzajúcim priamo z rovno zrezaného okraja, povrch nezdobený alebo zvýraznený nepravidelnými ryhami, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady, Svijany (obr. 41: 3)*

Do variantu som zaradila dve šálky na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady. V prvom prípade ide o zlomok s uchom z objektu 368/00 (tab. CVI: 5). Ako jediný je zdobený tenkými a nepravidelnými ryhami. Podobná nádobka sa objavila na hradisku Hrada pri Mnichovom Hradišti v jame 7 určenej do stupňa HA (Plesl - Pleslová-Štiková 1970, 712, obr. 11: 4).

V druhom prípade je to menší čriepok z okraja šálky v objekte 364/00 (tab. CVII: 3).

Pologuľovité šálky patria do okruhu hrncovitej keramiky a majú nevýraznú, nepremennú podobu, takže sa nedajú celkom roztriediť (Nekvasil 1973, 60). Nie sú chronologicky citlivé, podobne ako to bolo doložené na analyzovaných pohrebiskách (var. š9), preto určujúci bude sprievodný materiál objektov 364/00 a 368/00 /stredný lužický stupeň/. Črep pokrytý ryhami z objektu 368 však na základe výzdoby nepochybne zapadá do stredného stupňa lužickej kultúry.

Zo sliezskoplatěnických objektov 7 a 10 (tab. CXXV: 11, CXXVII: 5) vo Svijanoch boli vyzdvihnuté dva zlomky hornej polovice tela pologuľovitej šálky.

Variant šV – *Pologuľovité šálky s dovnútra zatiahnutým ústím, ucho mierne prevyšuje okraj, povrch nezdobený alebo pokrytý zvislými ryhami, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 41: 8)*

Variant bol v Turnove-Maškových zahradách zastúpený 11 exemplármi. Najlepšie je zachovaný črep so zaobleným okrajom a uchom z objektu 117/00 (tab. XCIII: 5).

Menší zlomok z objektu 197/00 (tab. XCVI: 6) má okraj rovno zrezaný a povrch pokrytý tenkými a zvislými ryhami.

Všetky ostatné zlomky sú nezdobené a zachovali sa bez ucha. V troch prípadoch bol v objektoch 90/00, 219/00 a 254/00 (tab. LXXXIX: 7, XCVIII: 7, C: 2) pozorovaný zaoblený okraj a v šiestich rovno zrezaný: objekty 77/00, 116/00, 379/00, 467/00 a 632/01 (tab. LXXXIX: 4; XCI: 7, 9; CXI: 8; CIV: 9; CXX: 1).

Variant nie je chronologicky citlivý a nemá veľký význam pre datovanie. Na analyzovanom sídlisku sa v drvivej väčšine vyskytoval v objektoch stredného lužického

stupňa. V rámci skúmaných nekropol patria podobné nádoby do variantu š10 s datovaním do III. sliezskoplatěnického stupňa.

Variant šVI – Šálka dvojkónického tvaru s uchom výrazne prevyšujúcim rovno zrezaný okraj, lom je oblý, nezdobený povrch, zastúpenie: Svijany (obr. 41: 5)

Variant bol zastúpený jednou šálkou na lokalite Svijany v objekte 7 (tab. CXXVI: 9). Väčšie torzo má hornú časť tela valcovitú. Plynule prechádza do kónickej spodnej časti. Dno chýba. Analogické nádoby sa vyskytovali na sídliskách lužických popolnicových polí v stredných Čechách /Mcely, obj. 6/, ale aj na Morave /Mohelnice, jama I/ (Lička - Slabina 1986, 115, 121; Nekvasil 1973, 62, obr. 5: 8).

Podľa E. Soudskej (1969, 578) sú šálky s prevýšeným uchom príznačné hlavne pre I. a II. sliezskoplatěnický stupeň. Do rovnakého časového horizontu (I. stupeň) bol zaradený i zodpovedajúci variant š6 na analyzovaných nekropolách.

Variant šVII – Šálka dvojkónického tvaru s ostrým lomom, ucho výrazne prevyšuje zaoblený okraj, nezdobený povrch, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 41: 7)

Variant sa v Turnove-Maškových zahradách vyskytol v objekte 404/00 (tab. CXIII: 4). Ide o menší zlomok s kuželovitou a neprehnutou hornou časťou tela. Dolná má nábeh na kónický tvar. Ucho vysoko prevyšujúce ústie sa pripája na ostrý lom. Šálky s lomenou stenou sa objavujú v neskorej dobe halštatskej (Chytráček - Bernat 2000, 294). Z tohto dôvodu nádobku zaradujem do IV. sliezskoplatěnického stupňa. Toto datovanie podporuje i sprievodný inventár objektu 404/00.

16. 14. Džbánky

V Turnove-Maškových zahradách boli doložené dva nezdobené džbánky. Prvý z objektu 379/00 (tab. CXI: 5; obr. 13: 4; 35: 4) má lievikovite roztvorené hrdlo so zaobleným okrajom. Ostro odsadené telo je nepatrne zaoblené a dno rovné. Veľké ucho mierne prevyšuje okraj. Vzhľadom k ostrejšej profilácii bude nádobka patriť do staršej fázy stredného stupňa lužickej kultúry (Prostředník 2001, 102; Vokolek 1994, 10; 2003, 45). Jej ekvivalentom na analyzovaných nekropolách je variant dž1.

Zlomok miniatúrneho džbánku nepochádza z nálezového celku (tab. CXXIV: 6). Krátke a lievikovite roztvorené hrdlo je ostro odsadené od výrazne zaobleného tela. Nádobka zodpovedá profilácii džbánov z Turnova-Maškových zahrad, ktoré boli určené do mladšej fázy stredného lužického stupňa. Na skúmaných pohrebiskách je mu najbližší variant dž2. V priestore lužických popolnicových polí bol tento tvar rozšírený prevažne v strednom lužickom stupni na sídliskách vo východných /Černá u Bohdanče/, severozápadných Čechách /Chabařovice, jama 117/66/ a na Morave /Přáslavice, obj. 515/ (Vokolek 1988, 7, 10, tab. 6: 1; Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 128, obr. 24: 1; Šabatová - Vitula 2002, 75, tab. 38: 2).

16. 15. Cedítka

Na pohrebiskách táto keramická skupina nebola zastúpená. Názory na pôvodnú funkciu cedítok sú rôzne. Na jednej strane sa cez otvory v stenách pravdepodobne zcezovala zvyšná tekutina a na strane druhej mohli slúžiť ako nádoby na prechovávanie ohňa (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 148; Pleinerová - Hrala 1988, 124, tab. XIV: 1; Willvonseder 1932). Pre exaktné datovanie sú nevyužiteľné (Militký 2006, 186). Na sídlisku v Turnove-Maškových zahradách sa všetky tri zlomky cedítok vyskytli v lužických nálezových celkoch 15/00 (tab. LXXXII: 1), 1442/01 (tab. CXXIII: 8) a 1545/01 (tab. CXXIII: 1). Pôvodne mohli mať tvar misky alebo šálky. Podobné črepy sa vyskytli na neskorohalštatskej lokalite Češov

v objekte 1 alebo v lužickom objekte 131C /HA1/ osady Stadice (Vokolek 1992, 546, obr. 3: 12; Koutecký - Cvrková 2010, 142, tab. XXXIX: 59).

16. 16. Črepy malých nádobiek

Na sídlisku v Turnove-Maškových zahradách sa vyskytlo 62 keramických nálezov, ktoré vzhľadom na zlomkovitosť zachovania nebolo možné bližšie klasifikovať. Nepochybne najzaujímavejšia výzdoba bola doložená v objekte 159/00 (tab. XCV: 1). Črep z tela je pokrytý niekoľkými širokými vodorovnými ryhami. Priestor medzi nimi vyplňajú rady krátkych a zvislých rýh. Na základe výzdoby je možné zlomok rámcovo zaradiť do stredného stupňa lužickej kultúry.

Ďalšie črepy s povrchom pokrytým širokými a zvislými ryhami boli doložené v objektoch 72/00, 73/00 a 445/00 (tab. LXXXVII: 5; LXXXVIII: 7, 8; CXV: 2). Jeden z nálezov sa nečakane objavil v neskorohalštatskom objekte 445.

Podobne do stredného stupňa patrí výzdoba pozostávajúca z tenkých zvislých rýh v objektoch 333/00, 335/00 a 1545/01 (tab. CII: 4, CIV: 1; CXXIII: 4), ako aj kombinácia vodorovných a priečných, prípadne nepravidelných rýh v objektoch 72/00 (tab. LXXXVII: 7) a 117/00 (tab. XCII: 1). V jednom prípade bol okraj zlomku v objekte 258/00 presekávaný krátkymi ryžkami (tab. XCVIII: 3).

Črep z objektu 365/00 (tab. XCIX: 5) je pod zaobleným a von vyhnutým okrajom zdobený dvomi vodorovnými ryhami.

Jediný doklad zvislého prstovania pochádza z objektu 197/00 (tab. XCVI: 7).

V objekte 586/00 (tab. CXIX: 4) bolo pozorované torzo s rovným až nepatrne dovnútra vtiahnutým dnom, kónickou dolnou časťou tela a mierne oblou výduťou. Na základe tejto profilácie môže byť zaradené do lužického stupňa IIb.

Väčšina črepov je nezdobená. Vyznačujú sa zaobleným (objekt 117 - tab. XCIV: 2) a von vyhnutým (objekty 15/00, 17/00, 50/00, 72/00, 73/00, 114/00, 117/00, 206/00, 243/00, 250/00, 251/00, 333/00, 364/00, 379/00, 445/00, 671/01, 1570/01 - tab. LXXXII: 2; LXXXIII: 3; LXXXIV: 3; LXXXVII: 6; LXXXVIII: 2, 3, 5; XCI: 3; XCIV: 5; XCVI: 3; XCIX: 2; XCIX: 7; C: 5; CIII: 1; CVII: 5; CX: 1, CXII: 1; CXV: 3; CXXI: 6, 7; CXXIV: 1), prípadne zatiahnutým (objekty 62/00, 72/00, 116/00, 348/00, 445/00 - tab. LXXXV: 3; LXXXVII: 7; XCI: 6; CV: 1; CXV: 1) alebo rovno zrezaným okrajom (objekty 72/00, 73/00, 77/00, 254/00, 258/00, 348/00, 356/00, 379/00, 524/00 - tab. LXXXVII: 10, LXXXVIII: 9, LXXXIX: 1, C: 1, CV: 6, CXII: 6, CXVII: 1, XCVIII: 2, XCIX: 4). Tento mohol byť i roztvorený (objekty 71/00, 88/00, 114/00, 124/00, 258/00, 364/00, 379/00 - tab. LXXXVI: 1; XC: 2; XCI: 4; XCV: 3; XCVIII: 5; CVII: 7; CXI: 6), či zahrotený (objekty 73/00, 80/00 - tab. LXXXVIII: 4; LXXXVII: 1). Tri zlomky v objektoch 15/00, 50/00 a 374/00 (tab. LXXXII: 7; LXXXIV: 5; CIX: 4) mali rovný zaoblený okraj a uchá.

Vo Svijanoch bolo identifikovaných šesť črepov malých nádobiek. Z objektu 7 ich pochádza až päť. Prvý zlomok (tab. CXXVII: 2) má len nepatrne oblé telo a povrch zdobený dvomi pásmi vodorovných rýh, medzi ktorými je krátky pás šikmých rýh olemovaný z oboch strán malými elipsovíťmi jamkami. Analogická výzdoba bola doložená na šálke v hrobe XXXIV (tab. XI: 3) nekropoly Březina a datovaná do sliezskoplatěnického stupňa Ib.

Ďalší zlomok s uchom (tab. CXXVI: 6) je zdobený pásmom vodorovných rýh. Nálezy pochádzajú pravdepodobne z amforky alebo šálky. V tom prípade patria do I. sliezskoplatěnického stupňa, alebo skôr jeho staršej fázy, pretože práve v tomto časovom úseku sú malé nádoby bohaty zdobené vodorovnými skupinami rýh (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157). Zvyšné črepy z objektov 7 (tab. CXXVI: 1, 2, CXXVII: 4) a 10 (tab. CXXV: 13) sú nezdobené.

17. ĎALŠIE ARTEFAKTY Z HLINY

Na analyzovaných sídliskách bolo doložených 17 predmetov z hlíny, ktoré som bližšie rozdelila do troch podskupín (tabela 8, graf 10). Početnosť hlinených artefaktov na oboch osadách bola vyrovnaná. Približne rovnaké zastúpenie bolo doložené i v rámci analyzovaných pohrebísk.

17. 1. Hlinené závažia

V Turnove-Maškových zahradách a Svijanoch sa našlo osem hlinených závaží, ktoré som na základe veľkosti zaradila do dvoch variantov (HzI-II). V odbornej literatúre sa väčšina bádateľov zhoduje o ich využití čoby tkáčskych závaží (Buchvaldek a kol. 1985, 154; Dobiat 1990, 83, abb. 5; Jiráň (ed.) et al. 2008, 196; Moucha 2002, 132). Pôvodne boli súčasťou krosien, na ktorých sa tkaním spracovávali nite zhotovené zo spradených vlákien, avšak horizontálne prevŕtané závažia sa nemuseli používať iba na napínanie osnovy krosien, ale tiež ako zariadenie na súkanie a navíjanie priadze, kedy sa medzi dve závažia vsunulo vreteno (Belanová 2002, 20nn). Výrobne sú príbuzné praslenom (Soudská 1966, 583). Niekedy sú interpretované ako podstavce k ražni (Hrala 1973, 75; Podborský 1970, 99). Avšak existujú aj iné teórie, ktoré vreteno a pradenie spájajú s duchovnými či kultovými atribútmi (Belanová 2003, 8; Bouzek 1997, 232-237; 2006a, 17; Stegmann-Rajtár 2000, 462). Napríklad tkáčske závažia zdobené figurálnymi alebo inými motívami z centrálnej časti hradiska na Molpíry neboli súčasťou tkáčskeho stavu, ale predstavovali akési idoly (Stegmann-Rajtár 2000, 458n).

Variant HzI – *Menšie hlinené závažia kruhového alebo trojuholníkového tvaru s otvorom v hornej polovici, výrazne zdrsnený povrch, zastúpenie: Svijany (obr. 57: 3)*

Tri hlinené závažia tohto variantu sa vyskytli vo Svijanoch. Jeden má kruhový (tab. CXXVIII: 10) a dva (tab. CXXVII: 11, CXXVIII: 6) trojuholníkový tvar tela s otvorom. U všetkých bola pozorovaná kruhová základňa s povrchom zdrsneným rôznymi čiarkami a odtlačkami. Podľa V. Mouchu (2002, 135) tým bolo označené vlastníctvo, prípadne priamy vzťah k závažiu jeho majiteľky. V. Vokolek uvádza v prostredí lužickej kultúry skôr menšie hlinené závažia (Jiráň (ed.) et al. 2008, 196).

Variant HzII – *Väčšie hlinené závažia kužeľovitého tvaru s otvorom v hornej polovici, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady, Svijany (obr. 57: 2)*

Do variantu som zaradila päť exemplárov z osady Turnov-Maškovy zahrady. Takmer u všetkých bolo pozorované vydretie hornej časti otvoru od ťaženého vlákna alebo prevlečeného prútu, čo býva vo všeobecnosti považované za doklad ich funkcie závesných tkáčskych závaží (Mazač 2007, 206; Moucha 2002, 123; Pleinerová - Hrala 1988, 123). Z objektu 162/00 sú známe dve väčšie hlinené závažia s kruhovou (tab. XCVI: 2) až oválnou základňou a výrazne zúženou hornou časťou (tab. XCVI: 1).

V objekte 199/00 sa našli dve torzá závaží väčších rozmerov a drsného povrchu (tab. XCVII: 7, 8). Podobné sa objavili na pohrebisku v Březine (tab. XII: 6, XIII: 2, 4, XIV: 1, 2, 3), kde boli zaradené do sliezskoplatěnického obdobia. Podľa V. Vokolka sa väčšie hlinené závažia kužeľovitého alebo štvorhranného tvaru vyskytovali zväčša v prostredí sliezskoplatěnickej kultúry a mali otvor v hornej polovici (Jiráň (ed.) et al. 2008, 201). Práve v tomto období dochádza v celej strednej Európe k mimoriadnemu rozmachu textilnej výroby (Studeníková - Paulík 1983, 102).

Vo Svijanoch bolo v objekte 7 (tab. CXXVI: 8) doložené torzo závažia podobného typu ako v Turnove-Maškových zahradách. Pochádza z hornej časti pravdepodobne väčšieho kužeľovitého tela s otvorom.

17. 2. Hlinené prasleny

Hlinené prasleny spolu so závažiami bývajú obvykle spájané s tkáčskym remeslom. Niektorí sa nazdávajú, že ich výskyt je úzko zviazaný s kultom (Šaldová 1965, 88-89). Praslen nasadený na paličku, najčastejšie drevenú, zabezpečoval rotáciu vretena slúžiaceho na pradenie (Belanová 2002, 17). Ľahké a malé prasleny slúžili k pradeniu jemnej vlny a ťažšie na priadzu pre zhotovenie pytlóviny či vrchného odevu (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 146; Holodňák 1981). Dôležitým doplnkom pri pradení bola praslica, t. j. vidlicovitá žrdka s kúdeľou pripevnených vlákien, ktorá sa však v archeologickom materiáli takmer nevyskytuje (Belanová 2002, 18n). Posledné experimenty ukázali, že hlinené prasleny mohli byť použité aj pri zažíhaní ohňa (Mareš - Waldhauser 2003). Tvarovo sú dosť rozmanité. Z celej tejto rozsiahlej škály však nie je možné zostaviť chronologické rady (Nekvasil 1973, 76; Soudská 1966, 583).

Na analyzovaných sídliskách sa vyskytlo päť hlinených praslenov, ktoré som na základe tvaru rozdelila do dvoch variantov (HpI-II; obr. 58). Z Turnova-Maškových zahrad pochádzajú dva a zo Svijan tri nálezy. V rámci analyzovaných nekropol táto skupina hlinených predmetov nebola doložená.

Variant HpI – *Kruhové prasleny s otvorom, zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady (obr. 58: 1)*

Variant bol zastúpený dvomi exemplármi v objekte 379/00 na sídlisku Turnov-Maškove zahrady. Prvý praslen (tab. CIX: 10) má zaostrené hrany a v stredovej časti je zosilnený. Z druhého praslena sa zachovalo len torzo so stopami po otvore (tab. CIX: 8). Stredová časť je podobne ako v predchádzajúcom prípade zosilnená a okraje sú oblé.

Obidva nálezy sa vyskytli v objekte s keramickými nádobami typickými pre stredný stupeň lužickej kultúry.

Variant HpII – *Asymetrické prasleny dvojkónického alebo takmer trojuholníkového tvaru s otvormi, po obvode bežia odtlačky jamiek, štvorcov alebo obdĺžnikov, zastúpenie: Svijany (obr. 58: 2)*

Vo Svijanoch sa vyskytli tri nálezy tohto variantu. Prvý praslen (tab. CXXVIII: 1) má takmer trojuholníkový tvar. Bočné hrany spolu s vrcholom sú sploštené a po obvode bežia rad jamiek.

Ďalší praslen (tab. CXXVIII: 3) má nepravidelný dvojkónický až trojuholníkový tvar so splošteným vrcholom i hranami. Obvodom prechádza rad štvoruholníkov. Podobné tvary boli doložené na sídliskách Češov v neskorohalštatskom objekte 2 a Hořelice (Vokolek 1992, obr. 3: 21; Stolz 2011, 331-332, obr. 4: 2).

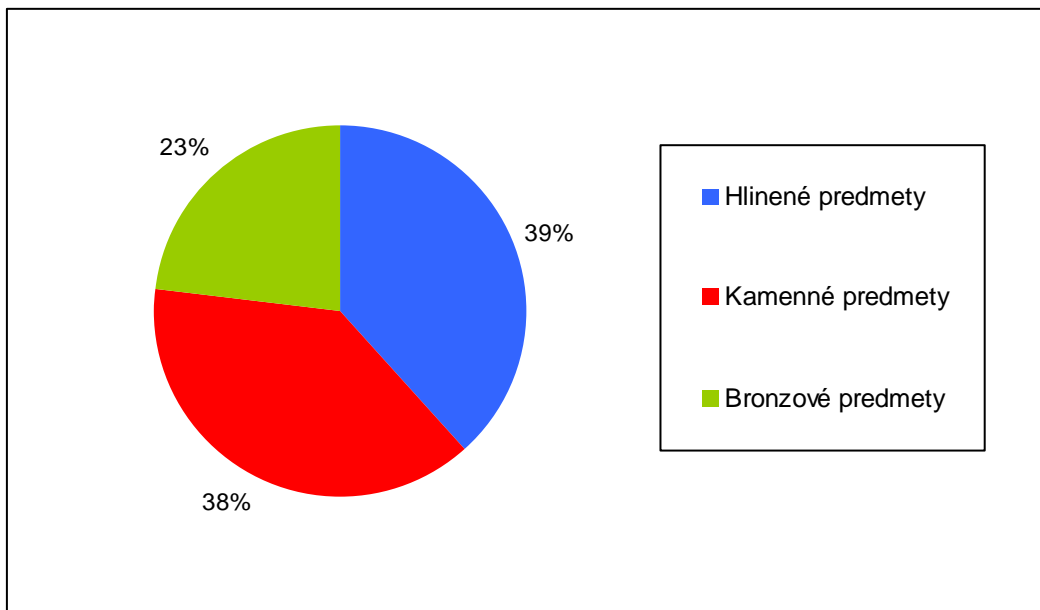
Posledný praslen (tab. CXXVIII: 2) má asymetrický dvojkónický tvar so zaoblenými bočnými hranami a splošteným vrcholom. Je výrazne pretiahnutý v horizontálnom smere. Po obvode bežia rad veľkých obdĺžnikov. Analogické nálezy sa objavili v osadách Těchařovice v objekte 1 /HD2-LTA/, Hořelice /HD2-LTA/ a Mcely v objekte č. 3 /HD/ (Korený 2000, 164, obr. 4: 2; Stolz 2011, 331-332, obr. 4: 4; Lička - Slabina 1986, 113, obr. 5: 5).

Symetrické a asymetrické dvojkónické tvary boli v obľube zvlášť v stupňoch HD-LTA (Chytráček - Bernat 2000, 298). Túto skutočnosť podporujú i analógie na stredočeských a pojizerských sídliskách, ktoré boli datované prevažne do neskorej doby halštatskej. Podľa V. Vokolka (1992, 546) patrili prasleny dvojkónického alebo kužeľovitého tvaru so stredovým prstencom do nálezového inventára mladohalštatských a neskorohalštatských objektov nielen vo východočeskej oblasti.

17. 3. Hlinené pokličky

Na analyzovaných pohrebiskách sme sa s hlinenými pokličkami stretávali častejšie ako je tomu na sídliskách. V hroboch zväčša prikrývali rôzne nádoby alebo popolnice. Na sídliskách mohli slúžiť k uskladňovaniu potravín vo väčších nádobách, ako aj k uchovaniu stravy v teplej forme, prípadne jej ochrane voči hmyzu. Podľa J. Nekvasila (1973, 66) môžu byť pozorovania skreslené tým, že je nemožné rozoznať menšie, trebárs i okrajové črepy z pokličiek od črepov z kónických misiek alebo šálok.

Na sídlisku v Turnove-Maškových zahradách bola doložená jedna poklička so zdvihnutým a zaobleným okrajom (CXXIV: 5). Niekedy bývajú tieto nádoby označované ako „pečúce taniere“. Vyskytujú sa iba v I. sliezskoplatěnickom stupni (Jiráň (ed.) et al. 2008, 198). V prostredí lužickej kultúry zatiaľ hlinené pokličky nepoznáme, no mohli byť drevené, ako to dokladá odsadenie na zásobniciach (Jiráň (ed.) et al. 2008, 194; Vokolek 1988, 9).

Graf 10. Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín hlinených, bronzových a kamenných predmetov na analyzovaných sídliskách.

18. BRONZOVÉ PREDMETY

Takmer všetky nálezy bronzových predmetov na lokalite Turnov-Maškovy zahrady pochádzajú z plochy B (graf 10). Na ostatných areáloch ich prítomnosť až na jednu bronzovú šípku (plocha C) nebola registrovaná. Našli sa fragmentárne a v povrchových vrstvách objektov. Do ich výplní sa mohli dostať s likvidáciou požiarových deštrukcií (Bláhová-Sklenářová 2012, 144).

18. 1. Bronzové ihlice

V sídliskovej jame 73/00 bol na úrovni povrchu nájdený fragment bronzovej ihlice s pečatidlovitou hlavicou (obr. 14: 3). Patrí k relatívne častému typu, ktorého výskyt je viazaný na mladšiu fázu stredného stupňa lužickej kultúry (obr. 39: 9). Ojedinele sa môže vyskytnúť ešte na začiatku stupňa BD (Říhový 1979, 59-64, taf. 14-15; Vokolek 2003, 40). Bronzová ihlica s bohato profilovanou hlavicou bola nájdená v hĺbke 0, 06 m objektu 155/00 (viď príloha: 31. 8. Turnov-Maškovy zahrady, objekt 0155/00). Ďalší zlomok bronzovej ihlice pochádza z objektu 117/00 (viď príloha: 31. 8. Turnov-Maškovy zahrady, objekt 0117/00: nálezy).

18. 2. Bronzová ružica

Na povrchu sídliskovej jamy 206/00 bola v severovýchodnom sektore nájdená bronzová ružica (obr. 15: 1). Je len veľmi ťažké určiť k akému typu spôn patrila. Na druhej strane u niektorých samotne nájdených ružíc nemôžeme určiť, či pochádzajú z prsteňov alebo zo spôn (Vokolek 2003, 41).

18. 3. Bronzová šípka

Z výplne sídliskovej jamy 524/00 bola vyzdvihnutá bronzová šípka (obr. 15: 3). Patrí k celkom univerzálnym zbraniam, ktorá súvisí so spôsobom vedenia boja (Novotná 2007, 163).

18. 4. Bronzový nôž

Bronzový nôž typu Riegsee pochádza z objektu 15/00 (tab. CXVI: 3; obr. 39: 8). Ide o charakteristický artefakt počiatku mladšej doby bronzovej (BD-HA1), ktorý je v Čechách hojne doložený (Jiráň 2002, 21-24).

18. 5. Bronzový krúžok

Otvorený tordovaný krúžok s hladkými koncami o priemere 46 mm pochádza z kultúrnej vrstvy na ploche štvorcov C1-D1 (obr. 15: 2; 39: 10). Tordované kruhy tvorili typickú súčasť materiálnej kultúry mladšej doby bronzovej (Kytlicová 2007, 56-62; Vokolek 2003, 45).

18. 6. Ďalšie bronzové predmety

Zo sídliskovej jamy 62/00 bol vyzdvihnutý zliatok bronzoviny (viď príloha: 27. 8. Turnov-Maškovy zahrady, objekt 0062/00: nálezy), ktorý môže byť dokladom kovoliteckej výroby alebo pozostatkom žiarom deformovaného bronzového predmetu. V stĺpovej jame

86/00 bola zistená silne korodovaná drť z neidentifikovateľného drobného predmetu, pravdepodobne dutého, tenkého bronzového plechu (Bláhová-Sklenářová 2012, 143).

19. KAMENNÉ PREDMETY

Na skúmaných sídliskách sa vyskytlo väčšie množstvo kamenných predmetov. V prípade Maškových zahrad pochádzajú s najväčšou pravdepodobnosťou zo starších kontextov na susednom neolitickom sídlisku. Do analýzy som zaradila tie, ktoré na základe svojho tvaru alebo účelu využitia možno časovo zaradiť alebo bližšie odhaľujú charakter osád. Na základe funkcie som ich rozdelila do štyroch podskupín (tabela 8, graf 10).

19. 1. Štiepaná kamenná industria

Táto skupina kamenných artefaktov bola zastúpená šiestimi exemplármi na sídlisku vo Svijanoch. Jeden sa vyskytol v objekte 10 (tab. CXXV: 10), no ostatné nepochádzajú z nálezových celkov. Identifikované boli štyri rohovcové škrabadlá (tab. CXXV: 10, CXXVIII: 5, 8, 9) a dve čepele s otupenými bokmi (tab. CXXVIII: 4, 7). Štiepaná kamenná industria sa vo všeobecnosti spája s paleolitickým alebo mezolitickým osídlením, predovšetkým ak nebola nájdená priamo vo výplni objektu. Príležitostne sa využívala vo funkcii kresadiel, nožíkov či škrabadiel (Hrala 1973, 79; Jiráň (ed.) et al. 2008, 177).

19. 2. Brúsená kamenná industria

Kým štiepaná kamenná industria býva obvykle spájaná so staršou intrúziou, u vzácne nachádzaných brúsených predmetov môžeme uvažovať skôr o ich zámernom zbere ako určitého osobného predmetu, amuletu alebo „hromového klinu“ (Fröhlich 1992). Výskyt brúsenej kamennej industrie nie je v období popolnicových polí náhly, ale je doložený i v predchádzajúcich obdobiach, a teraz je len nápadné jeho zintenzívnenie (Plesl 1961, 87). Jeden nález kamennej sekerky bol doložený vo Svijanoch (tab. CXXVIII: 13). Hornú časť zvyrazňuje veľký kruhový otvor. Spodná hrana je zahrotená a horná mierne zaoblená.

Do tejto kategórie môžeme zaradiť i kamenné závesky. Jediný nález menšieho korálika pochádza z objektu 219/00 sídliska v Turnove-Maškových zahradách (tab. XCVIII: 6). Vo Svijanoch sa zachovali tri kamenné závesky s otvorom v hornej časti. Prvý je najmenší a má takmer kruhový tvar (tab. CXXVIII: 11). Druhý sa vyznačuje pretiahnutým tvarom so zúženou hornou časťou (tab. CXXVII: 13). Posledný závesok oválneho tvaru je z nich najvyšší (tab. CXXVIII: 12). Takmer rovnaké kamenné závesky sa našli na pohrebisku Březina v hrobe XIX (tab. VII: 2a-d), ktorý bol datovaný do II. sliezskoplatěnického stupňa. Snáď aj analyzované sídliskové závesky patria do sliezskoplatěnického obdobia (obr. 39: 11). Ich pôvodná funkcia nebola zatiaľ jednoznačne špecifikovaná. Na jednej strane mohli tvoriť súčasť náhrdelníka, prípadne ich nosili ako prívesok. V kontexte hrnčiarskych pecí pravdepodobne slúžili ako hladítka pri výrobe keramiky (Hůrková 2002, 39; Pleinerová - Hrala 1988, 137). Niektorí ich interpretujú ako hracie či variace kamene (Šaldová 1983, 335), iní ako sklady munície, najmä v prípade ich väčších zásob v areáloch vyšinných lokalít (napr. Dubský 1949, 125).

19. 3. Kamenná podložka

Vo Svijanoch bola doložená prítomnosť kamennej podložky (tab. CXXVIII: 14). Má výrazne pretiahnutý tvar, v stredovej časti zúžený a v hornej rozšírený. Podobná sa objavila

na výšinnom sídlisku Čertova ruka (Waldhauser 1976, 66, obr. 20: 17). Pôvodne mohla slúžiť na drtenie obilia, roztieranie farbív, ostriva, pripravovanie pokrmov a pod. (Jiráň (ed.) et al. 2008, 177; Sklenář – Sklenářová - Slabina 2002, 80-81). Uplatnenie týchto predmetov muselo byť nepochybne rozsiahle. Podľa J. Říhovského (1982, 30) je veľmi pravdepodobné, že každá rodina mala v dobe bronzovej vlastnú kamennú podložku pre svoju potrebu. Nízky počet nálezov je možné pripísať ich prehliadaniu pri starších výskumoch, ako i skutočnosti, že životnosť týchto predmetov bola v porovnaní s iným archeologickým materiálom ďaleko väčšia.

19. 4. Kamenné brúsky

Kamenné brúsky boli vyrábané najmä z pieskovca alebo bridlice a široké uplatnenie našli predovšetkým v prostredí rovinných sídlisk. J. Nekvasil upozornil (1961, 331), že kamenné brúsky v pojizerskej oblasti sú i rozmernejšie (v. > 4 cm), čo mohlo byť spôsobené dostatkom suroviny.

Z objektu 50/00 osady Turnov-Maškovy zahrady pochádza torzo kamenného brúsku obdĺžnikového prierezu (tab. LXXXIV: 7). Menší zlomok kamenného vývrtku sa našiel v nálezovom celku 530/00 (tab. CXVIII: 1).

Z objektu 10 vo Svijanoch bol vyzdvihnutý ďalší kamenný brúsik pretiahnutého tvaru (tab. CXXV: 14).

		Variant	Datovanie	Turnov-Maškovy zahrady	Svijany
Hlinené predmety	<i>závažia</i>	Hzi	lužická kultúra		3
		HziI	sliezskoplatěnická kultúra	5	1
	<i>prasleny</i>	Hpi	II – luž.	2	
		HpiII	IV – sliezsk.		3
	<i>pokličky</i>		I – sliezsk.	1	
Bronzové predmety	<i>ihlice</i>		IIb – luž.	3	
	<i>ružica</i>		lužická kultúra	1	
	<i>šípka</i>		lužická kultúra	1	
	<i>nôž</i>		IIa – luž.	1	
	<i>krúžok</i>		lužická kultúra	1	
	<i>zliatky</i>		?	2	
Kamenné predmety	<i>štiepaná industria</i>		neolit?		6
	<i>brúsená industria</i>		II – sliezsk.	1	4
	<i>podložka</i>		?		1
	<i>brúsky</i>		?	2	1

Tabela 8. Početnosť zastúpenia a datovanie jednotlivých skupín a variantov hlinených a kamenných predmetov na analyzovaných sídliskách.

20. VYHODNOTENIE ANALÝZY

Rozbor archeologického materiálu potvrdil časové zaradenie vybraného súboru z analyzovaných sídlisk do obdobia lužických popolnicových polí (tabela 9). Nálezový inventár v Turnove-Maškových zahradách vykazoval príslušnosť predovšetkým k lužickej kultúre (stupeň II) a vo Svijanoch naopak ku sliezskoplaténickej kultúre (stupeň I). V menšej miere bolo v Turnove-Maškových zahradách doložené osídlenie i v neskorej dobe bronzovej (stupeň Ib), no hlavne v neskorej dobe halštatskej (stupeň IV). Ojedinelé prvky lužické boli pozorované i vo Svijanoch (stupeň II).

Stupeň Ib lužickej kultúry (BC2-BD) – zastúpenie: *Turnov-Maškovy zahrady*

Na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady sa už v závere starého stupňa lužickej kultúry mohli objavovať hrnce bez úch (tab. CXIV: 5) alebo ostro profilované tvary. V archeologickom materiáli bol pozorovaný starší, mohylový prvok: džbán s pupčekmi na oblej výduti (tab. CXXIII: 5).

Stupeň IIa lužickej kultúry (BD-HA1) - zastúpenie: *Turnov-Maškovy zahrady*

Dvadsaťštyri objektov v osade Turnov-Maškovy zahrady obsahovalo keramické nálezy charakteristické pre staršiu fázu stredného stupňa: objekty 22/00, 28/00, 62/00, 73/00, 103/00, 116/00, 124/00, 155/00, 219/00, 335/00, 348/00, 364/00, 374/00, 387/00, 410/00, 453/00, 472/00, 523/00, 585/00, 586/00, 587/00, 626/00, 1030/01 a 1125/01. Najčastejšie boli registrované sídliskové jamy (objekty typu C) a silá (objekty typu E). V 17 objektoch na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady boli doložené tvary zo staršej i mladšej fázy stredného stupňa, alebo ich nebolo možné presnejšie zaradiť: objekty 17/00, 71/00, 77/00, 97/00, 114/00, 117/00, 125/00, 197/00, 209/00, 243/00, 251/00, 333/00, 368/00, 379/00, 445/00, 567/00 a 901/01. Časť nálezov bola v rámci sliezskoplaténického objektu 7 na sídlisku Svijany zaradených do stredného lužického stupňa. Najpočetnejšiu skupinu predstavovali stĺpové jamy (objekty typu B).

Celý horizont charakterizuje predovšetkým ostrá profilácia tela nádob, ktorá sem pokračuje z predchádzajúcej mladšej fázy starého stupňa (Ib). Amforovité nádoby majú kuželovité hrdlo ostro odsadené od dvojkónického tela s ostrým lomom (tab. XCII: 4). Podobne profilované sú i drobné amforovité nádobky a džbánky, no hrdlo je skôr lievikovite roztvorené (tab. XCII: 5, CXI: 5) a nižšie (tab. CXI: 1). V hojnom počte sa objavujú amforovité zásobnice. Môžu byť mierne profilované, no vždy takmer s guľovitým telom a povrchom zdrsneným plastickou páskou, prstovaním (tab. CIII: 5), prípadne hrebeňovaním (tab. CIX: 5). Zo starého stupňa sa udržiavajú profilované hrnce bez úch (tab. C: 8, CII: 8, CXIX: 5). Povrch je zdrsnený zvislým prstovaním (tab. CX: 7, CXX: 7) alebo hrebeňovaním (tab. CXIV: 5). Začína výskyt výrazne profilovaných hrncov s dvomi uchami (tab. XCII: 9), ktorých zastúpenie v nálezovom materiáli sa udržalo počas celého priebehu stredného lužického stupňa (tab. XCIV: 8). Ostrá profilácia sa uplatnila aj v prípade dvojkónických nádob. Telo pokrýva hrebeňovanie (tab. CV: 7), prstovanie (tab. CII: 2) či zvislé ryhovanie (tab. CVIII: 6). Bežné sú nádoby s vysadlým lomom (tab. CX: 9), na ktorý môže byť aplikovaná plastická páska (tab. CXIX: 6). Povrch kónických mís pokrývajú tenké a zvislé ryhy (tab. LXXXIII: 9, CVIII: 8). Objavujú sa i nízke a široké misky, tzv. pekáče (tab. CXIV: 1). Malé misky majú mierne zaoblené kónické telo disponujúce jedným (tab. CIX: 3) alebo dvomi uchami (tab. XCIX: 8), prípadne pupčekmi (tab. CI: 1). Šálky reprezentujú mierne profilované tvary s uchom nepatrne prevyšujúcim okraj (tab. CXXIV: 2). Zaznamenaný je častý výskyt kónických šálok s uchom vychádzajúcim priamo z okraja (tab. XCV: 9).

Z bronzových predmetov sa objavujú bronzové nože typu Riegsee (tab. CXVI: 3). Najväčší výskyt tordovaných krúžkov spadá do mladšej doby bronzovej (obr. 15: 2). Počas celej doby trvania lužickej kultúry sa v sídliskových objektoch stretávame s menšími

hlinenými závažiami oválneho (tab. CXXVIII: 10) alebo trojuholníkového tvaru (tab. CXXVIII: 6).

Stupeň IIb lužickej kultúry (HA2) - zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady

Na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady boli v siedmich objektoch pozorované mladšie tvary stredného lužického stupňa: objekty 72/00, 107/00, 229/00, 246/00, 254/00, 259/00 a 524/00. Časté boli doklady výrobné funkcie jám.

Zo staršej fázy pokračuje výskyt amforovitých zásobníc s výrazne zaobleným, takmer guľovitým telom. V tomto stupni sa však ich okraj vyznačuje presekávaním (tab. XC: 3). Profilované hrnce s dvomi uchami majú teraz hrdlo ostro odsadené od ovoidného tela (tab. XCII: 7). Povrch zvyrazňujú zvislé a široké ryhy (tab. LXXXII: 11). Tento typ zdršňovania už v neskoršom období nebol zaznamenaný. I všetky misy s dovnútra zatahnutým ústím disponujúce touto výzdobou boli zaradené do stredného stupňa (tab. CXVIII: 8). Týka sa to aj bližšie nezaraditeľných drobných črepov alebo zlomkov, čo zároveň potvrdil sprievodný inventár objektov. Knovízskym prvkom je v tomto stupni povrch hrncov zdrsnených vodorovným prstovaním (tab. CXVII: 5). Pozorovaný je zvýšený výskyt dvojkónických

DATOVANIE	Turnov-Maškovy zahrady	Svijany
Stupeň IIa lužickej kultúry	22, 28, 62, 73, 103, 116, 124, 155, 229, 335, 348, 364, 374, 387, 410, 472, 585, 586, 587, 626, 1030, 1125	
Stupeň IIb lužickej kultúry	72, 107, 229, 246, 254, 259, 524	
Stupne IIa-IIb lužickej kultúry	17, 71, 77, 97, 114, 117, 125, 197, 209, 243, 251, 333, 368, 379, 445, 567, 901	
Stupeň IIIa lužickej kultúry	1088	
HA2 – stupne IIb a IIIa lužickej kultúry	15, 90, 644, 1545	
Stupeň Ia sliezskoplaténickej kultúry		5-A, 7
Stupeň Ib sliezskoplaténickej kultúry	592, 671	10
Stupeň III sliezskoplaténickej kultúry	621	
Stupeň IV sliezskoplaténickej kultúry	62, 219, 259, 356, 404, 444, 445, 467, 472, 530, 665, 1825	
VYŠŠIE DATOVANÉ OBJEKTY SPOLU SO SÚBORMI Z INÝCH OBDOBÍ		
Objekty s neskorohalštatským i lužickým nálezovým inventárom	62, 219, 258, 259, 445, 472	
Objekty s neskorohalštatským, lužickým i stredovekým nálezovým inventárom	467, 530	
Objekty so sliezskoplaténickým i lužickým nálezovým inventárom	524, 632	
Objekty s lužickým, sliezskoplaténickým a rímskym nálezovým inventárom	445	
Objekty s lužickým, rímskym a ranostredovekým nálezovým inventárom	379, 419	
Objekty s lužickým nálezovým inventárom a súborom z mladšej doby rímskej	626	
Objekty s lužickým, včasnoslávanským nálezovým inventárom a súborom z obdobia popolnicových polí	387	
Objekty s lužickým nálezovým inventárom a súborom kultúry s lineárnou keramikou	753, 1125	
Objekty s neskorohalštatským nálezovým inventárom a súborom kultúry s lineárnou keramikou	1825	

Tabela 9. Datovanie vybraných objektov z Turnova-Maškových zahrad a Svijan na základe analýzy archeologického materiálu.

nádob s mierne zaobleným lomom (tab. CVI: 8). Dolný kónus väčšinou pokrýva zvislé ryhovanie (tab. XCIII: 6). V prípade drobných dvojkónických nádobiek je sledovateľný ostrý lom a nízky horný kónus (tab. XCVI: 5), prípadne aplikácia zvislých žliabok (tab. LXXXIII: 1). Bežný je i oblý lom, no stále ešte nevýrazná profilácia (tab. LXXXVII: 11). Veľké džbány majú lievikovite roztvorené hrdlo a ostro odsadenú baňatú výduť (tab. CIX: 7), ktorej povrch môžu pokrývať zvislé žliabky (tab. C: 3). Podobne zdobené sú i amforovité nádoby, no ich výduť je len nepatrne oblá (tab. CI: 5). Značne rozšírené sú výrazne profilované amforovité nádoby s prehnutým hrdlom a ostro odsadeným, baňatým telom (tab. CXVII: 2-4). V prípade malých misiek sú rozšírené pologuľovité tvary s dolnou časťou tela prehnutou dovnútra (tab. XCIX: 9). U malých šálok s uchom je badateľná výrazná esovitá profilácia (tab. CXIV: 4). Džbány už stratili ostré zalomenie výdute (tab. CXXIV: 6).

V rámci bronzových predmetov boli v tomto horizonte na sídliskách rozšírené bronzové ihlice s pečatidlovitou hlavicou (obr. 14: 3).

V závere mladšej fázy stredného lužického stupňa sa v prípade veľkých amfor a amforovitých nádob začína rozmáhať žliabkovaná výzdoba (tab. LXXXIX: 6), ako aj výskyt vypuklého hrdla alebo hrdla s nábehom na etáž (tab. CII: 5).

Stupeň IIIa lužickej kultúry (záver HA2) – zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady

Do mladého stupňa lužickej kultúry bol v Turnove-Maškových zahradách zaradený sídliskový objekt 1088/01. Predstavuje amforovitú zásobnicu v jame (objekt typu EE). Tri objekty v Turnove-Maškových zahradách pozostávali z keramických tvarov typických pre mladšiu fázu stredného i pre mladolužický stupeň (HA2): objekty 15/00, 90/00 a 644/01. V objekte 117/00 určenom prevažne do stredného lužického stupňa sa vyskytol jeden mladolužický tvar.

Profilácia veľkých amfor je mäkšia a plynulejšia (tab. LXXXI: 1, XCII: 2). Ojedinele sa ešte stretávame s ostro odsadeným telom, no kužeľovité hrdlo je v spodnej časti vypuklé a výduť výrazne zaoblená. Tento tvar púta tiež zriedkavou výzdobou pozostávajúcou z niekoľkých veľkých rytých kruhov (tab. CXXIII: 7). V mladom stupni lužickej kultúry sa uplatňovala predovšetkým žliabkovaná výzdoba. Začína síce už v predchádzajúcom horizonte, no teraz dochádza k jej najväčšiemu rozkvetu a rozlišovacím prvkom je výskyt vodorovných žliabkov na spodnej časti hrdla. Žliabky zdobiace výduť môžu byť usporiadané do lomených polooblúkov (tab. LXXXI: 4). Amforovité zásobnice značných rozmerov sú výrazne esovite profilované. Celý povrch zobia zvislé žliabky a na rozhranie hrdla a tela sa prichytávajú štyri uchá (tab. CXXII: 2). Okraj môže byť z vnútornej strany ostro zalomený (tab. CXXII: 1). Profilácia všetkých dvojkónických nádob je už plynulá a esovitá (tab. CXXIV: 11). Výzdoba pozostáva z pásu vodorovných rýh, pod ktorým sú umiestnené šrafované trojuholníčky (tab. CXXIV: 8).

Stupeň IIIb lužickej kultúry (stupeň HB1)

Keramické tvary charakteristické pre tento horizont neboli zastúpené na sídliskách Turnov-Maškovy a Svijany.

Stupeň Ia sliezskoplaténickej kultúry (HB1): zastúpenie: Svijany

Prvý stupeň sliezskoplaténický bol doložený v nálezovom materiáli dvoch svijanských objektov (5-A, 7). Začiatkom tohto obdobia vymizli zo sídlisk amfory, amforovité zásobnice, veľké dvojkónické nádoby, džbány a džbány. Miesto žliabkovanej výzdoby sa používa výhradne rytá. Hrnce stratili výraznú profiláciu a uchá, ktoré nahradil plastický límec (tab. CXXV: 5). Všetky majú kužeľovité hrdlo s nábehom na zaoblenie tela (tab. CXXVI: 7, CXXVII: 9). Vo výzdobe hrncov nenašlo uplatnenie prstovanie, hrebeňovanie, zvislé ryhovanie, či plastická páska. Veľké nádoby disponujú i širokými rebrovanými uchami (tab.

XCVII: 5). Malé dvojkónické nádoby môžu mať ešte hranený lom, čo je prežitok zo stupňa HA2. Výzdobu tvorí motív „vlčích zubov“, pásy vodorovných rýh, drobných jamiek (tab. CXXV: 7) a rôzne rastlinné motívy (tab. CXXVII: 7). Telo malých amforiek alebo šálok pokrýva pás vodorovných rýh, ktoré vybiehajú z ucha (tab. CXXVI: 6). Šálky zastupujú dvojkónické alebo pologulovité tvary s uchom vysoko vyťahnutým nad okraj (tab. CXXVI: 9).

Hlinené kužeľovité závažia s otvorom sú na rozdiel od predchádzajúceho obdobia i niekoľkokrát väčšie (tab. XCVI: 1). Objavujú sa kamenné závesky oválneho tvaru s otvorom (tab. CXXVIII: 12). Hlinené pokličky majú mierne alebo výrazne zdvihnutý okraj (tab. CXVI: 5).

Stupeň Ib sliezskoplatenickej kultúry (HB2) – zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady, Svijany

Z objektov 592/00 a 671/00 v Turnove-Maškových zahradách bol vyzdvihnutý sídliskový inventár charakteristický pre mladšie obdobie sliezskoplatenickej kultúry I. Do rovnakého časového horizontu patrí i objekt 10 zo Svijan.

Amforovité nádoby prezentujú plynule profilované tvary s kužeľovitým hrdlom, von vyhnutým okrajom a nepatrne odsadenou, výrazne zaoblenou výduťou (tab. CXXI: 8). Hrnce majú kužeľovité hrdlo s roztvoreným okrajom. Uchá nahrádzajú krátke plastické pásky (tab. CXXVII: 3). Na spodnej časti nádob sa aplikujú pupčeky. Môžu byť misovite pretlačené (tab. CXXV: 4), prípadne ohraničené žliabkami (tab. CXVI: 4). Misky alebo šálky sú profilované, s výzdobou pozostávajúcou z niekoľkých pásov vodorovných rýh, malých pupčiek (tab. CXXVII: 12), alebo rastlinných motívov (tab. CXXVII: 2).

Stupeň II sliezskoplatenickej kultúry (HB3-HC1)

Keramické tvary charakteristické pre tento horizont neboli zastúpené na sídliskách Turnov-Maškovy zahrady a Svijany.

Stupeň III sliezskoplatenickej kultúry (HC-HD1): zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady

V jedinom objekte (621/00) na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady bol doložený nálezový inventár datovaný do III. sliezskoplatenickej kultúry.

Misy majú výrazne zaoblené telo, ktoré je mierne odsadené od zosilneného okraja (tab. CXVII: 6). Už v tomto stupni sa môžu objavovať misy s dovnútra zatiahnutým ústím.

Stupeň IV sliezskoplatenickej kultúry (HD2-LTA): zastúpenie: Turnov-Maškovy zahrady

Z trinástich objektov na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady pochádza keramika typická pre obdobie neskorého halštatu až včasného laténu: objekty 62/00, 219/00, 258/00, 259/00, 356/00, 404/00, 444/00, 445/00, 467/00, 472/00, 530/00, 665/01 a 1825/01. V šiestich objektoch bol zaznamenaný výskyt neskorohalštatskej keramiky spolu s lužickými tvarmi prevažne stredného stupňa: objekty 62/00 (IIa), 219/00 (IIa), 259/00 (IIb), 445/00 (IIa, b), 472/00 (IIa) a 508/00 (lužická kultúra). Dominovali sídliskové jamy (objekty typu C) a objekty výrobných funkcií (typ F-D).

Najreprezentatívnejším tvarom neskorého halštatskeho obdobia sú súdkovité hrnce s plastickým límcem alebo radom jamiek (tab. CXXVII: 10) na spodnej časti hrdla. Línce môžu byť zdrsnené (tab. CXIV: 5), pretláčané elipsovými jamkami (tab. CXV: 10), krúžkami (tab. CXIII: 6), prípadne zvýraznené plastickým rebrom (tab. CXIII: 8). V závere tohto stupňa, alebo na začiatku doby laténskej, sa môžu objaviť vyššie tvary súdkovitých hrncov, ktoré miesto plastických límcov zdobia drobné pupčeky (tab. CXVI: 2). Dvojkónické nádoby nadobúdajú takmer guľovitý tvar (tab. CXIII: 5). V nálezovom inventári sídlisk dominujú misy a misky s dovnútra zatiahnutým ústím (tab. CI: 6, CXIII: 3).

Šálky (tab. CXIII: 4), misy (tab. CXIII: 3) a misky (tab. CXVIII: 2) najlepšie vystihujú tvary s dvojkónicky zalomeným telom. Lom môže byť presekávaný (tab. CXX: 2).

Dvojkónické hlinené prasleny sú asymetricky profilované. Ich stredom prechádza pás drobných jamiek (tab. CXXVIII: 1), štvorcov (tab. CXXVIII: 3) alebo obdĺžnikov (tab. CXXVIII: 2).

21. VYHODNOTENIE ANALYZOVANÝCH SÍDLISK

21. 1. Turnov-Maškovy zahrady

Pozostatky sídelnej aktivity boli v Turnove-Maškových zahradách registrované už začiatkom 20. storočia, no rozsiahle poznatky priniesol až záchranný archeologický výskum o takmer storočie neskôr. Znalosti o živote kultúr popolnicových polí boli až do vypuknutia intenzívnej stavebnej aktivity (do roku 1989) minimálne, preto sú získané informácie v rámci sídliskovej archeológie také dôležité. Na všetkých skúmaných plochách (A, B, C, D, E, K, T) bolo doložené mnohonásobné osídlenie od staršieho praveku po raný stredovek. Nezmazateľné stopy tu zanechala kultúra lužických popolnicových polí. Lokalite sa v uplynulých rokoch venovala mimoriadna pozornosť a bola podrobená viacerým analýzám i vedeckému spracovaniu. Autor výskumu podrobne vyhodnotil nálezovú situáciu a sídliskový materiál z plôch A a T (Prostředník 1996, 2001). V prípade ostatných areálov boli oporou časového zaradenia predovšetkým prírodovedné dáta. Inventár kultúr lužických popolnicových polí z plôch B, C, D a E bol spracovaný až v tejto práci.

Osídlenie lužických popolnicových polí v Turnove-Maškových zahradách reprezentuje rovinné poľnohospodárske sídlisko na brehu Jizery s pripojenou textilnou a hrnčiarskou výrobou, čo dokladajú nálezy hlinených praslenov, závaží a pecí. Je možné počítať i so spracovaním dreva, kostí a kameňa na bežné nástroje a predmety. Na ploche T (výskum 1995) bol doložený výrobný okrskok (železiarska výroba) zo záveru staršej doby železnej (Prostředník 2010, 21; Prostředník - Šída 2010, 109). Pôdorysy stavieb boli tvorené sériou stĺpových jám, základových žľabov, alebo mali zahĺbené podlahy - polozemnice. V priestore chát, ale aj v ich okolí sa našlo množstvo objektov hospodárskeho (silá, hliníky), výrobného (pece) alebo zvláštneho (depot hlinených závaží) určenia. Pôvodne prevládal názor, že plochy A a B predstavovali sídliskové nálezy výlučne lužické (Bláhová-Sklenářová 2012, 123; Sklenářová 2004, 481; Thér 2009, 253). Analýza to však vyvrátila a potvrdila v areáli B i sliezskoplaténické alebo zmiešané lužicko-neskorohalštatské objekty (62, 162, 199, 219; tabela 9). Zároveň sa podarilo doložiť priebežné využitie sídelného areálu i v halštatsko-laténskom období (HD/LTA: objekty 62/00, 219/00, 259/00, 356/00, 404/00, 444/00, 445/00, 467/00, 472/00, 530/00, 665/01 a 1825/01; tabela 9), pričom pôvodné predpoklady s turnovským typom nepočítali (napr. Bláhová-Sklenářová 2012, 174). Tunajšie sídlisko zaniklo požiarom a s najväčšou pravdepodobnosťou šlo skôr o viac požiarov obmedzeného rozsahu (Bláhová-Sklenářová 2012, 129; Prostředník 2010, 30; Sklenářová 2004, 489). Na sídliskách mladšej doby bronzovej to nie je výnimočný jav, vzhľadom k vysoko horľavým materiálom uplatneným v architektúre /napr. slama/ (Prostředník 2010, 32; Thér 2009, 240). Tento trend mohol súvisieť s rozsiahlym odlesnením krajiny, no treba počítať i s teplejším klimatickým výkyvom (Ložek 1973, 241; 2007, 72; Thér 2009, 240).

Bližší rozbor archeologického materiálu potvrdil, že počiatky osídlenia Maškových zahrad lužickou kultúrou siahajú do staršej fázy stredného stupňa (BD/HA1). Výskyt určitých tvarov keramiky (profilované hrnce bez úch - var. H1, HII) dovoľuje uvažovať o trochu starších počiatkoch lokality, t. j. lužický stupeň Ib (BC/BD). Vyhodnotenie sídliskových objektov celkom nedovoľovalo posunúť časové zaradenie do staršieho obdobia. Pochopiteľne sa prikláňam i k možnosti, že nositelia lužických popolnicových polí začali svoje osady

v Maškových zahradách zakladat' už v závere stupňa Ib (BD). Touto problematikou sa zaoberal i J. Prostředník a Z. Bláhová (2007, 59, 60). Na základe keramiky a dodatočne s podporou rádiokarbonového dáta z objektu 1805/01 (1410-1250 BC) stanovili počiatok osídlenia lokality v dobe bronzovej do mladšieho úseku strednej doby bronzovej. Autori sa domnievajú, že tu ešte pred nástupom lužickej kultúry treba počítať s jej staršou predchodkyňou mohylového charakteru, ktorej doklady sú známe i z Lužice, Saska, ojedinele Čiech a Moravy (Bláhová-Sklenářová – Prostředník 2007, 60-62; Šabatová 2006). Svedectvom by mohol byť džbán z objektu 1545/01 (tab. CXXIII: 5).

Najväčší rozkvet lokality prebiehal počas stredného stupňa lužickej kultúry (IIa, IIb). Do uvedeného horizontu bol datovaný najväčší počet sídliskových objektov (tabela 9). Keramiku charakterizuje predovšetkým ostrá profilácia nádob, ktorá sa v mladšom stupni mierne zmäkčuje. Typické je zdršňovanie povrchu širokými či tenkými zvislými ryhami, prstovaním, hrebeňovaním, pupčekmi a plastickou páskou.

V stupni IIIa bola na lokalite zaznamenaná menšia intenzita osídlenia. Na keramickom materiáli je registrovaný rozmach žliabkovanej výzdoby a výrazné zaoblňovanie či esovitá profilácia tvarov.

Zdá sa, že nasledujúca sliezskoplatěnická fáza nebola najpriaznivejším obdobím pre Maškove zahrady. Len zopár sídliskových objektov bolo možné zaradiť do stupňa I (tabela 9). Keramiku vystihovala predovšetkým plynulá profilácia a výskyt pupčiek na spodnej časti nádoby. Otázne je čo spôsobilo toto dejinné odmlčanie. Začiatok neskorej doby bronzovej okrem prílevu nového obyvateľstva zo Sliezska charakterizuje najväčšia intenzita osídlenia a veľmi priaznivé klimatické pomery (Ložek 1973, 241; 2007, 72-76; Ulrychová 2005, 281; Vokolek 2003, 59, 66). Medzi lužickou a sliezskoplatěnickou kultúrou nastala tiež zmena sídliskových štruktúr, ktorá sa prejavila väčšou koncentráciou sliezskoplatěnických lokalít v menšom spektre nadmorských výšok (Thér 2002, 168). Nazdávam sa, že v Turnove-Maškových zahradách mohlo dôjsť ku krátkodobému časopriestorovému posunu (mikromobilita). Ide o tzv. cirkuláciu sídlisk, kedy sa osídlenie po čase vracia na „revitalizovaný“ areál opusteného sídliska (Smrž 1981, 496; 1994, 378-380). Z. Smrž (1987, 614) túto teóriu rozvinul v mikroregióne Lužického potoka, kde proces časopriestorového posunu označil za rotáciu. Sídlisko sa po 150-200 rokoch posunulo o cca 2 km, aby sa po ďalších 150-200 rokoch vrátilo späť. Dôvody tohto pohybu sú nám nejasné, ale mohli súvisieť s viacerými problémami, ktorým praveká spoločnosť musela čeliť: stavebné, hygienické príčiny, spôsobené obmedzenou životnosťou domov, devastáciou plochy a množstvom odpadkov (Jiráň (ed.) et al. 2008, 164; Neustupný 1986, 232). Z. Bláhová-Sklenářová (2012, 150) vidí v tomto prípade príčiny skôr v devastácii prírodného prostredia (degradácia lesa) a následnej erózii, ktorá nutne postihla poľnohospodárstvo a donútila obyvateľov meniť sídla a hľadať nové územia (tiež Ložek 2007, 92-93). Podobné pozorovanie našla autorka (2012, 174) v mnohých častiach Európy i v pomerne odlišných prírodných podmienkach: lužické popolnicové polia (Billamboz 1996; Buck 1986, 277), západoeurópske kultúry popolnicových polí – napr. Lotrinsko (Blouet et al. 1992) a Holandsko (Fokkens 2003).

Mladšia doba halštatská na analyzovaných plochách síce chýba, no III. sliezskoplatěnický stupeň bol v blízkom okolí zastúpený v Turnove-Dvořákovej ulici, Turnove-Mariánskom námestí, Turnove-Nudvojoviciach a Turnove „Pod sv. Antonínem“ (Prostředník 1996, 13, 18; 2001, 98; 2009, 834). Menilo sa i budovanie sídliskových objektov /počiatky využívania zemnicových obydlí/ (Nekvasil 1973, 80, 81).

K znovuoživeniu sídliskovej aktivity v Turnove-Maškových zahradách dochádza až v IV. sliezskoplatěnickom stupni (HD2/LTA). Tento jav je pozorovateľný i v celej oblasti Českého raja a horného Pojizeria (viď príloha: 37. 2. Sídliská; graf 19). Keramické nádoby charakterizuje vo väčšine prípadov dovnútra zatahnuté ústie, ako aj dvojkónický tvar tela

misiek a šálok. Plastické pásky vystriedala aplikácia rôzne zdobených límcov. Prežívanie do laténskeho obdobia by mohol dokladať vysoký a štíhly súdkovitý hrniec s pupčekom v hornej časti z objektu 444/00 (tab. CXVI: 2). V Turnove-Maškových zahradách však neboli registrované ďalšie výrazné prvky a nálezy, ktoré by pomohli pri rekonštrukcii obrazu dožívania neskorohalštatských tradíc v laténskom prostredí.

Na sídliskovej keramike boli pozorované prvky knovízskej kultúry: nábeh na etážové hrdlo amforovitých nádob (var. AfI-AfIII, AfV, VI) a amforovitých nádobiek (var. afII). Vo všetkých prípadoch patrili analyzované tvary do stredného lužického stupňa. Len jedna amforovitá nádoba (var. AfVI) s mierne vypuklým hrdlom v spodnej časti bola zaradená do sliezskoplatěnického stupňa Ib. Prítomnosť knovízskej zložky v materiáli sídliska Turnov-Maškovy zahrady bola doložená v stupňoch HA-HB. Práve na začiatku neskorej doby bronzovej dosiahla knovízska kultúra najintenzívnejšie osídlenie skoro až k Mladej Boleslavi (Bouzek 2006, 50). Charakter vzťahu lužickej kultúry v Pojizerí s knovízskou kultúrou bližšie špecifikoval L. Jiráň (1993). Podľa autora (1993, 35) na základe malého množstva knovízskych prvkov na sledovanom území nie je možné uvažovať o silnom, mocenskom zásahu do regiónu. Mohlo ísť len o formu akejsi migrácie určitej skupiny osôb do lužického prostredia, ktorá si so sebou priniesla vlastný štýl (Jiráň 1993, 36).

Výrazná podobnosť keramického materiálu spájala Maškovy zahrady predovšetkým s rovinnými osadami v Českom raji a hornom Pojizerí (Ohrazenice „U Pyrámu“, Přepere, Příšovice, Sobčice, Turnov-Nudvojovice, Turnov-Areál technických služieb): neskorohalštatské hrnce súdkovitého tvaru zdobené plastickým límcem, kónické alebo mierne oblé misy nezdobené alebo s ryhovaným povrchom, misy a misky s dovnútra zatiahnutým ústím. V prípade nálezového inventára okolitých jaskýň nebol zaznamenaný takmer žiadny analogický tvar či výzdoba. Inou kategóriou sú hradiská: napr. Čertova ruka (výšinné sídlisko), Hrada pri Mnichovom Hradišti, Česov. Zdá sa, že materiál týchto dvoch sídliskových typov sa takmer vo všetkých časových horizontoch príliš neodlišoval: varianty HVIII, HXIV, DV, MIII, dVII, dVIII, mVIII, šII, džbán (tab. CIX: 7), cedítko (tab. CXXIII: 8). Keramické tvary a výzdoba (hlavne lužické profilované amforovité zásobnice veľkých rozmerov zdobené žliabkovaním, prstovaním a hrebeňovaním, bezuché a nezdobené hrnce, kónické misy s mierne zaoblenými stenami nezdobené alebo s ryhovaným povrchom) potvrdili nápadnú zviazanosť Českého raju s východočeskou skupinou lužickej kultúry: varianty AfIV, ZI-III, HI-III, HVI, HIX-X, HXIII, HXIV-XV, MIII, MV, MVII, afI, dV, dVII-VIII, mV, mVII-IX, šI. Zaujímavou skutočnosťou je v porovnaní so strednými Čechami (Tečařovice, Tuchoměřice, Zbraslav) intenzívnejší kontakt so severozápadnou časťou územia (Český Újezd, Chabařovice, Stadice): varianty AfIV, ZI, HI, HIII, HVI, HIX, MI-III, MV-VI, afVI, dV, mI, mV, šI-II. Tento fakt je i v rozpore s výsledkom analýzy skúmaných pohrebísk pojizerskej skupiny. E. Plesl a E. Pleslová-Štiková (1970, 715) sa napríklad pre mnichovohradištsko pokúsili vypracovať oblasť s početnými knovízskymi vplyvmi i s určitým ovplyvnením zo Saska a Lužice, prenikajúcim na naše územie Žitavskou cestou. O vzťahu horného Pojizeria so severným susedstvom tohto územia uvažovali i J. Prostředník a Z. Bláhová (2007, 62; 2008, 356).

Obyvatelia Maškových zahrad pochovávali svojich zomrelých na pohrebiskách v polohe Aehrentalova tehelňa a V Zátíší (Filip 1936-37, 167; 1947, 260-263; Prostředník 2009, 834; Prostředník 2010, 20; Prostředník - Bláhová-Sklenářová 2008, 319-378; Prostředník - Šída 2010, 57; Waldhauser 1976, 78). Prvá nekropola z neskorej doby halštatskej bola preskúmaná P. Hájkom ešte roku 1925 v blízkosti železničnej trate. Druhú neskorobronzovú odkryli roku 2004 v súvislosti s výstavbou predajne Lidl. V Turnove sa nachádza niekoľko ďalších lokalít, kde bola doložená sídlisková činnosť človeka v III. /Dvořákova ulica, Mariánske námestie/ alebo IV. sliezskoplatěnickom stupni /Vrchhůra/ (Prostředník 2001, 98-99). V polohe Vesecko /priemyselná zóna/ bolo zistené osídlenie od strednej doby bronzovej až po mladšiu

dobu železnú (Prostředník 2014; Prostředník - Šída 2010, 110). Z uvedených informácií je zrejmé, že Turnov patril v dobe lužických popolnicových polí k intenzívne osídleným miestam (obr. 5: A). Výhodná strategická poloha, dostupnosť vodného zdroja a istá príťažlivosť tejto lokality pútala pozornosť ľudí v rôznych obdobiach praveku i stredoveku. Dôležitú úlohu tu zohrával brod cez Jizeru, ktorý ležal na križovatke dôležitých komunikácií /pojizerská, východná - od rieky Labe/ (Bláhová-Sklenářová 2012, 146; Droberjar – Prostředník 2004; Prostředník 2001, 104, 105; 2010, 19; Prostředník - Šída 2010, 56). Výrazná sídelná aglomerácia bola zároveň v stupňoch HA-HD pozorovaná v celom regióne Turnovska /Přepěře – Nudvojovice – Turnov; viď príloha: 37. 2. Sídlišká/ (Prostředník 2001, 105; Prostředník - Šída 2010, 56).

21. 2. Svijany

Početné nálezy z polykultúrneho sídliska vo Svijanoch boli všeobecne známe už na začiatku minulého storočia. Záchraný archeologický výskum z roku 1969 doložil v zámockej záhrade osídlenie v dobe lužickej, sliezskoplatenickej a mladohradištnej. V tejto práci bol analýze podrobený menší súbor z troch objektov patriaci kultúre lužických popolnicových polí. Pochádza zo stupňa I sliezskoplatenickej kultúry (rytá výzdoba, krátke plastické pásky na hrncoch, šálky s uchom vysoko vytiahnutým nad okraj), no najmä jeho mladšej fázy (objekt 10; výskyt pupčekov). Menší počet črepov z objektu 7 vykazoval znaky stredného stupňa lužickej kultúry (široké a zvislé ryhy, ostrý lom). Ďalší súbor bol nestratifikovaný a s najväčšou pravdepodobnosťou nájdený začiatkom 20. storočia. Obsahoval keramiku so znakmi I. a IV. stupňa sliezskoplatenickej kultúry. Zvýšený výskyt hlinených (závažia, prasleny) a kamenných predmetov upozorňuje na výrobnú aktivitu sídliska v dobe lužickej i sliezskoplatenickej. Nálezový inventár pozostával z 34 keramických jedincov, 7 hlinených a 19 kamenných predmetov. Podobne ako v prípade materiálu z Maškových zahrad dominovali predovšetkým hrnce, no vysokým percentom boli zastúpené skôr menšie nádoby alebo ich črepy. Zaujímavosťou i raritou bol zvýšený výskyt rytej výzdoby, čo je v prípade sídlisk veľmi zriedkavý jav. Nejde o výzdobu jednoduchú, skôr zložitú a porovnateľnú s tými najkrajšími nádobkami na pohrebiskách. Pozorovaná bola u malých dvojkónických nádobiek (var. dVI), misiek (var. mVII) a črepoch malých nádobiek (tab. CXXVI: 6, CXXVII: 2). Koncentrovali sa v objekte 7. V zdršňovaní povrchu nádob sa neuplatnilo prstovanie či široké a zvislé ryhovanie. Pozorované však boli plastické pásky, vodorovné ryhy, nechtové vrypy, jamky, pupčky, žliabky a plastický límec. Na rozdiel od Maškových zahrad sa tu vôbec neuplatnil vplyv knovízskej kultúry.

Podobné keramické tvary s výzdobou (súdkovité hrnce s jamkami pod okrajom, mierne profilované bezuché hrnce) som registrovala najmä na rovinných lokalitách pojizerskej skupiny Českého raja: napr. Branžež, Koprník, Příšovice, Sobčice, Turnov-Areál technických služieb, Turnov-Mariánske námestie. Početné zhodné znaky boli doložené i v prípade hradísk v Česove, Čertovej ruke (výšinné sídlisko), Hrade a Novom Měste nad Metují: varianty HX, HXI, HXIII, veľká nádoba (tab. CXXV: 5), kamenná podložka (tab. CXXVIII: 14). V nálezovom materiáli sa prejavil kultúrny vplyv z viacerých oblastí lužických popolnicových polí (stredné Čechy, Morava). V rámci analyzovaných pojizerských lokalít bola v prípade svijanského sídliska ojedinele zdokumentovaná podobnosť archeologického materiálu skôr s poľským Sliezskom (varianty HIX, HXI, HXIII), než s východnými Čechami.

Sídlisko vo Svijanoch predstavuje rovinné sídlisko s doloženou výrobnou (hlinené závažia a prasleny), spracovateľskou (kamenné predmety) a hospodárskou aktivitou (silo - objekt 5-A). Nálezy jemnejšej sídliskovej keramiky s prevahou rytej výzdoby možno súvisia s lokalitou ako takou. Analýza bezprostredne k nemu prislúchajúceho pohrebiska (viď kap. 13. 6. Svijany), ako aj depot bronzových labutiek (Sklenář 2011, 327-328) naznačujú, že toto

miesto mohlo byť v období kultúr popolnicových polí miestom duchovného života pojizerskej skupiny. Podobná situácia bola doložená na hradisku sliezskoplatěnickej kultúry v Novom Měste nad Metují. Jemnejšia keramika sa tu vyskytovala v ďaleko väčšej miere než hrubá, vyložené sídlisková (Vokolek 1989, 383). Hradiská alebo výšinné hradiská sa vo všeobecnosti považujú za sídla vyššej spoločenskej triedy, no analýza týchto lokalít v Českom raji nepreukázala prevahu jemnej keramiky. Nálezový inventár je skôr porovnateľný s úžitkovou keramikou bežne sa vyskytujúcou na rovinných sídliskách.

III. KOMPARÁCIA

22. INTERDISCIPLINÁRNA SPOLUPRÁCA

Kedže analyzovaný archeologický materiál na sídliskách a pohrebiskách (keramika, zvláštne, bronzové, sklenené, hlinené, kamenné, jantárové, železné predmety) osvetľuje len niektoré stránky vtedajšieho života, je nevyhnutné, aby sa doplňoval rozborom a interpretáciou iných druhov prameňov. Archeológia úzko spolupracuje i s inými disciplínami, ktoré pomáhajú spresniť časové zaradenie nálezov (radiokarbónové datovanie), prinášajú poznatky o obyvateľstve a jeho spôsobe života (antropológia) a z rôznych pohľadov interpretujú život v minulosti (antrakologická, makrozbytková analýza). Podobný význam má i osteológia s informáciami o živočíšnom prostredí vtedajšieho človeka, jeho loveckej a chovateľskej činnosti.

Antropologické dáta pochádzajú z piatich analyzovaných nekropol: Březina, Sovenice (okr. Nymburk), Sovenice (okr. Mladá Boleslav), Svijany a Svijanský Újezd (viď príloha: 32. Antropologická analýza: V. Kuželka). Z predloženého súboru šiestich žiarových hrobov na pohrebisku Březina patrila jeden pohreb (XXX, H 140) asi päťročnému dieťaťu, dva juvenilným jedincom /15-20 rokov/ (hroby XX, XXX-H148) a tri dospelým jedincom (hroby II, V, XV). Vo všetkých prípadoch sa zrejme jednalo o pohreb jednej osoby. J. Juchelka (2007, 108) kladie tento zvyk výhradne do sliezskoplatěnického obdobia. Podľa podobného charakteru zlomkov na pohrebisku vo Soveniciach (okr. Nymburk) sa zdá, že z jedného jedinca by mohli pochádzať i kremačné zvyšky z hrobov IV a XII (dospelý muž s robustnou kostrou) a sáčkov označených N3 a N7 (dieťa). V Soveniciach (okr. Mladá Boleslav) boli kosti určené ako pohreb dieťaťa (A 67) a dospievajúceho (A 9, A 4592). Vo Svijanskom Újezde išlo o kremačné zvyšky dieťaťa (A 76) a vo Svijanoch dieťaťa (A 195) i dospelého jedinca (A 330). Vnútri popolnic sa okrem prepálených kostičiek našli aj zlomky keramiky (Březina - hrob XXX, H 140; Sovenice, okr. Nymburk - hrob IV, 9/51a; Sovenice, okr. Mladá Boleslav - A 4592; Svijany - A 330) alebo silicitová čepieľka (Sovenice, okr. Mladá Boleslav - A 4592). Do jednotlivých nádob boli spálené zvyšky ukladané náhodne, bez ohľadu na to, z ktorej časti kostry pochádzajú. V skúmaných hroboch boli väčšinou uložení jedinci, u ktorých je nápadná gracilita a drobnosť telesnej stavby (tiež Chochol 1962, 71, 76). Prepálené zvyšky príslušníkov pojizerskej skupiny sa teda zhodujú s ostatnými nálezmi lužických popolnicových polí z celého českého územia (Chochol 1958).

Súčasťou nálezového inventára sídliska vo Svijanoch boli menšie súbory zvieracích kostí (viď príloha: 33. Osteologická analýza: R. Kyselý). Zo zámockej záhrady pochádzajú zuby prasaťa domáceho (3-5 rokov), tura domáceho, koňa strednej až väčšej veľkosti (5 rokov), ako aj parohy jeleňa a srnca. V žiadnom prípade nemôžeme z týchto súborov vyvodzovať reprezentatívnu vzorku, no zodpovedajú zhruba všeobecne zastúpeným druhom v osadách popolnicových polí: tur domáci /33, 5-45, 5%/, ovca/koza /25, 3-33, 7%/, prasa domáce /20, 3-25, 6%/, menej kôň a pes (Jiráň (ed.) et al. 2008, 33). Analýza svijanského materiálu preukázala i zastúpenie lovenej zveri, ktorej výskyt na stredočeských sídliskách je silne v úzadí (Soudská 1966, 586). Pozoruhodným javom je pridávanie zvieracích kostí do popolnic s prepálenými ľudskými pozostatkami (Jiráň (ed.) et al. 2008, 230; Plesl 1961, 237; Venclová (ed.) et al. 2008, 97, 143; Vránová - Vrána 2007, 276) alebo dokonca výskyt samostatných zvieracích hrobov s výbavou na pohrebiskách lužických popolnicových polí (viď kap. 4. 3. Symbolické hroby, kenotafy?). Význam a hodnota domácich zvierat musela byť pre pravekého človeka nesmierna, čo dokladajú i uvedené fakty. Štúdium tohto materiálu je zároveň veľmi dôležité z hľadiska poznania ekonomickej základne danej kultúry. I v nedávnej minulosti však boli nálezy zvieracích kostí častokrát prehliadané alebo im nebola venovaná dostatočná pozornosť.

Dôsledkom preplavenia kultúrnych vrstiev Jizerou pri opakovaných povodniach sa na lokalite Turnov-Maškovy záhrady zachovalo len minimum predmetov z organických hmôt. Pomocou zvyškov zuhoľnatelých drevených konštrukcií odobral autor výskumu štyri vzorky

(objekty 80/00, 547/00, 1280/00, 1805/01), ktoré boli datované metódou AMS v laboratóriu Sliezskej technickej univerzity v Gliwiciach (Bláhová-Sklenářová - Prostředník 2007, 55, 56). Výsledky boli ohromujúce, pretože doložili dlhodobú kontinuitu osídlenia, a zároveň posunuli počiatok aktivity na lokalite až do mladšieho úseku strednej doby bronzovej /1410-1250 p. n. l., 1320-1110 p. n. l., 1310-1050 p. n. l., 1210-970 p. n. l./ (Bláhová-Sklenářová 2012, 173; Prostředník 2000, 19; Prostředník - Šída 2010, 56). Vďaka podpore Grantovej agentúry Karlovej univerzity boli o desaťrošie neskôr podobnou metódou datované ďalšie dve vzorky (viď príloha: 34. Radiokarbónové datovanie). Radiokarbónové dáta zaistilo laboratórium v Poľsku (Poznań Radiocarbon Laboratory).

Prvá vzorka pochádza z plochy B. Objekt 159/00 (typ A) obsahoval črepy menšej nádoby, ktoré pokrývali vodorovné a zvislé široké ryhy. Výzdoba zodpovedá strednému stupňu lužickej kultúry /HA1-HA2/. Metódou AMS boli získané dáta, ktoré siahajú až do strednej doby bronzovej /stupeň BC/: 1400 – 1309 p. n. l. (68, 2%), 1424-1261 p. n. l. (95, 4%). Výsledky v podstate podporili teóriu J. Prostředníka o včasnejšom osídlení Maškových zahrad.

Pre potreby kalibrácie boli poskytnuté i uhlíky z plochy E. V objekte 1442/01 (typ A) sa našli len drobné keramické zlomky, ktoré nebolo možné bližšie chronologicky zaradiť. Uhlíky podrobené radiokarbónovému datovaniu celkom vylúčili príslušnosť k lužickým popolnicovým poliam. Spadajú totiž do doby sťahovania národov až včasnej epochy slovanskej: 551-610 n. l. (68, 2%), 536-646 n. l. (95, 4%).

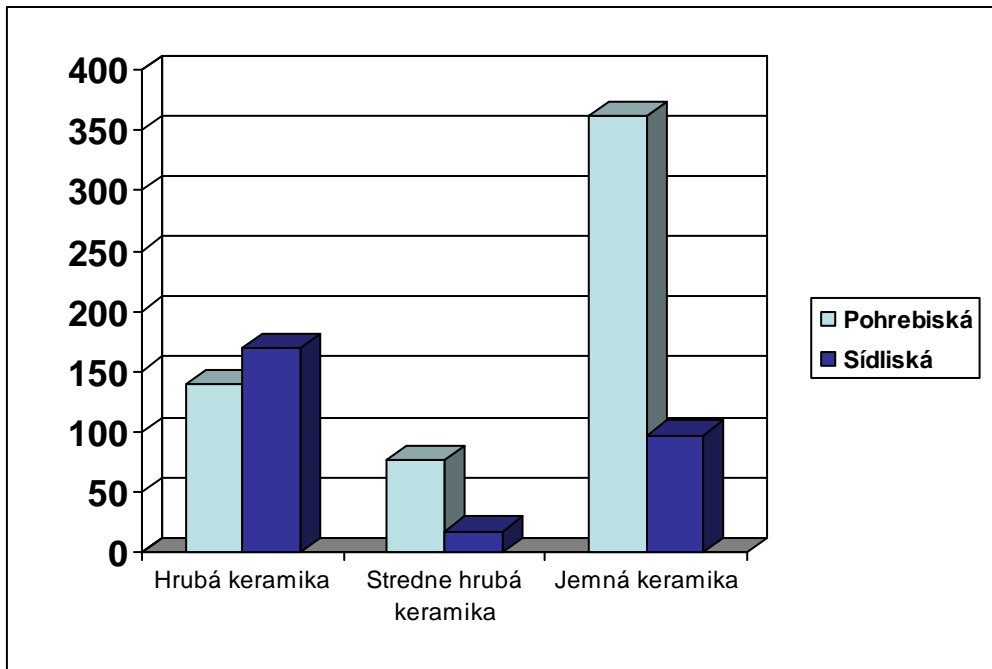
Nevyhnutným predpokladom k optimálnym výsledkom výstupu je využitie všetkých aplikovateľných metód, ktoré je nutné navzájom konfrontovať. Závery sa môžu vhodne dopĺňať. Nazdávam sa, že datovanie pomocou zuhoľnatých makrozvyškov má význam najmä v prípadoch, keď sa „vďaka“ agresivite podložia nedochová žiaden nálezový inventár (Prostředník - Šída 2010, 56). Extrémnym príkladom je lokalita Turnov-Vesecko, kde pri výskume roku 2005 ostalo 2500 sídliskových objektov nedatovaných, vzhľadom k absencii tradičného datovacieho materiálu – artefaktov (Prostředník 2014).

Atrakologický rozbor (viď príloha: 35. Antrakologická analýza: J. Novák) podrobil bližšiemu skúmaniu 90 kontextov, 1124 určení a zistil 19 druhov drevín z obdobia lužickej kultúry na lokalite Turnov-Maškovy zahrady. Charakteristické je početné zastúpenie uhlíkov buku lesného (*Fagus sylvatica*), habru obecného (*Carpinus betulus*), borovice lesnej (*Pinus sylvestris*) a jedle belokorej (*Abies alba*). Ich značné rozšírenie veľmi úzko súvisí s nárastom hospodárskych aktivít. Na prítomnosť pastvín a krovinatých porostlín v bezprostrednej blízkosti sídliska upozorňuje prítomnosť uhlíkov ruže (*Rosa* sp.), jalovca obecného (*Juniperus communis*) a jablňovitých (napr. hloh). Zastúpenie ďalších drevín nie je výrazné. V období lužickej kultúry je v rámci celého antrakologického súboru polykultúrneho sídliska zaznamenaná najvyššia druhová diverzita drevín.

V rámci súboru uhlíkov z objektov halštatu D, bolo analyzovaných 41 kontextov, prevedených 1614 určení a zistených 16 druhov drevín. V nadväzujúcom období staršej doby železnej je druhová skladba blízka charakteru vegetácie v období lužickej kultúry. Vedľa dubu (*Quercus* sp.) je veľmi početne zastúpený habr obecný (*Carpinus betulus*) a jedľa belokorá (*Abies alba*). Oproti predchádzajúcemu obdobiu je nápadný ústup buku lesného (*Fagus sylvatica*) a naopak nárast ranej sukcesnej brezy (*Betula* sp.) a liesky obecnej (*Corylus avellana*).

Pomocou makrozbytkovej analýzy (viď príloha: 36. Makrozbytková analýza: A. Bernardová – V. Komárková) bolo v objektoch prevažne lužickej kultúry na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady nájdených celkom 13 druhov zuhoľnatých makrozbytkov, z toho 6 druhov tvorili úžitkové druhy (obilniny). V skupine zuhoľnatých nálezov – obilnín bol v minimálnom množstve zistený ovos (*Avena* sp.), proso siate (*Panicum miliaceum*), žito siate (*Secale cererale*), pšenica siata (*Triticum aestivum*), pšenica dvojzrnka (*Triticum dicoccon*)

a pšenica jednozrnka/dvojrznka (*Triticum monococcum/dicoccon*). Jednoznačne najzaujímavejším nálezom z tejto lokality je väčšie množstvo plevnatého jačmeňa obecného – šesťradého (*Hordeum vulgare* var. *hexastichon*). Fragmenty alebo obilky javili známky spracovania-nadrtenia. Cielená výroba jačmeňa a následné použitie vo forme krupiek je vysoko pravdepodobné. V skupine zuhoľnatelých nálezov – plano rastúcich druhov bola doložená opletka obecná (*Fallopia convolvulus*), sviezel trojrohý (*Galium tricorne*), bér sivý (*Setaria* cf. *glauca*) a lilek čierny (*Solanum nigrum*).

Graf 11. Pomer zastúpenia základných keramických tried v hrobovom a sídliskovom materiáli.

23. KOMPARÁCIA SÍDLISKOVÉHO A HROBOVÉHO MATERIÁLU

V priebehu viac ako storočného výskumu obdobia popolnicových polí došlo k spracovaniu a vyhodnoteniu značného množstva pohrebísk lužickej a sliezkoplaténickej kultúry. Tento rozsiahly nálezový fond bol podkladom pre tvorbu základnej typovo-chronologickej schémy. Sídliškový pramenný fond sa stal objektom bádania až v posledných desaťročiach. Podrobnejšej typológii bráni predovšetkým výrazná zlomkovitosť archeologického materiálu nachádzaného na sídliskách, no aj na tomto poli bádania bol v uplynulých rokoch zaznamenaný výrazný posun. Bližšiemu porovnaniu týchto dvoch komponentov sa v bádani lužických popolnicových polí nevenovala takmer žiadna pozornosť. K existujúcemu rozsiahlemu súboru z pohrebísk bola potrebná komparácia so sídliškovým materiálom pochádzajúcim z uzavretých nálezových celkov dlhotrvajúceho sídliska. Výborným podkladom bola v tomto prípade turnovská polykulturná lokalita Maškovy zahrady. Druhé sídlisko vo Svijanoch priamo korešpondovalo s analyzovaným sliezkoplaténickým pohrebiskom v bezprostrednej blízkosti. V práci som sa pokúsila vysledovať, či vývoj keramiky v nálezoch z hrobov bol zhodný s vývojom keramiky používanej na sídliskách. Toto základné porovnanie sídliškového a hrobového materiálu prebehlo na viacerých úrovniach. Keramika a ostatné nálezy boli podrobené skúmaniu z hľadiska chronologickeho, a tiež podľa množstva jednotlivých typov v osadách i nekropolách a ako sa pomer typov postupne vyvíjal. Vedľa výzdoby a úpravy povrchu bola posudzovaná i technologická analýza nádob (keramické triedy, prímies v keramickej hmote).

23. 1. Technologické vlastnosti keramickeho materiálu

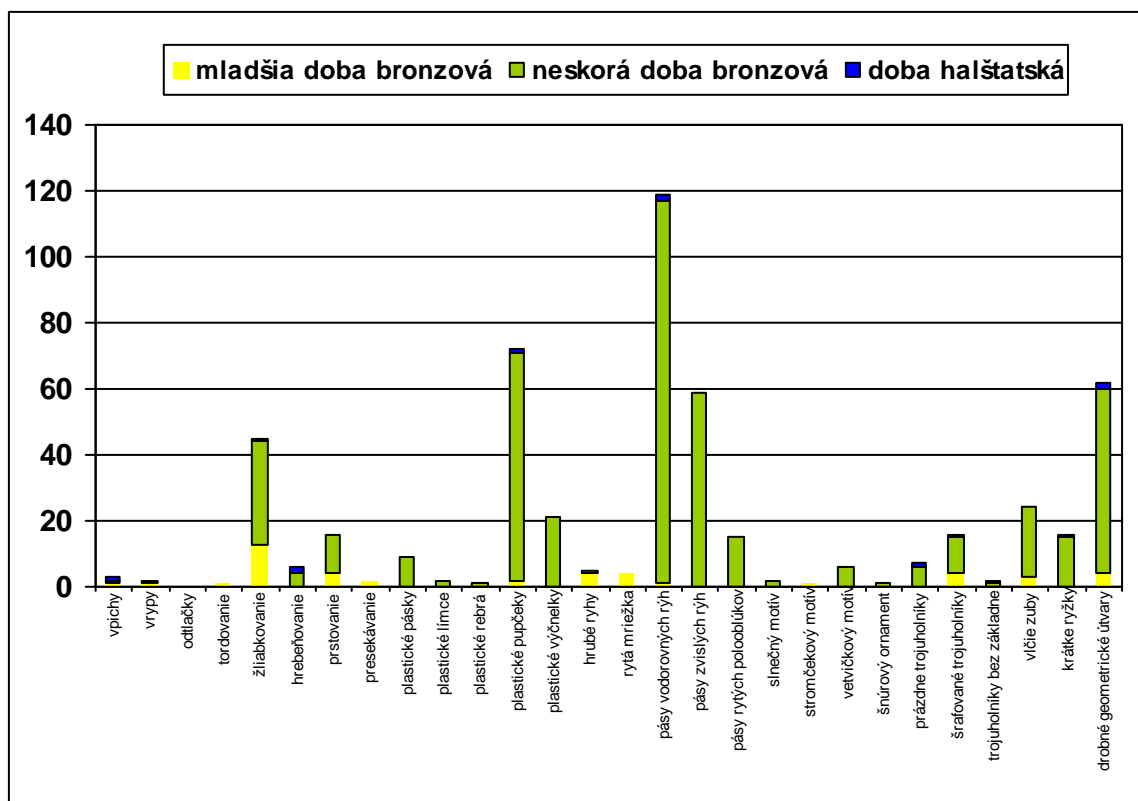
Z hľadiska technologických vlastností môžeme na pravekých lokalitách vyčleniť tri základné keramické triedy: hrubú, stredne hrubú a jemnú. Odlišujú sa od seba veľkosťou, výpalom a úpravou povrchu. Toto delenie prvý krát uplatnili na keramike knovízskej kultúry J. Bouzek, D. Koutecký a E. Neustupný (1966, 92). Obdobné rozdelenie použil W. Suder (2000, 174-176) pre spracovanie keramiky lužickej kultúry z lokality Iwanowice - Babia Góra II. Všetky tieto triedy boli doložené ako na analyzovaných pohrebiskách, tak i na sídliskách (graf 11). Rozdiely sú badateľné predovšetkým ich v percentuálnom zastúpení.

Hrubú keramiku vystihujú predovšetkým väčšie rozmery a silnejšia hrúbka črepu (10-20 mm). V bahnitom alebo piesčitom materiáli je pozorovaná hojná prímies kamienkov a organických látok. Ako ostrivo bol používaný piesok, pretože je pomerne ľahko dostupný, nevyžaduje náročnú prípravu a jeho nevýhody sa v prípade hrubšej keramiky významne neprejavia (Sassaman 1995). Vonkajší povrch je väčšinou zdrsnený prstovaním, hrebeňovaním, širokým ryhovaním, plastickými páskami i límcami a presekávaním. Obvykle sa sem zaraďujú hrnce, amforovité zásobnice, väčšie okríny a misy. Silnostenné nádoby výrazne dominovali predovšetkým v sídliškovom nálezovom inventári (59, 5%).

Stredne hrubá keramika má šírku črepu 5-10 mm a menšie množstvo prímies. Povrch už nebýva zdrsnený, ale vyhladený a častokrát i tuhovaný. Výzdobu tvorí žliabkovanie a rôzne ryté motívy. Patria tu amfory, amforovité nádoby, džbány a taniere. Na pohrebiskách (13, 3%) i sídliskách (6, 3%) bola táto keramická trieda zastúpená v menšej miere.

Jemnú keramiku charakterizujú tenké steny (do 5 mm) s malým množstvom prímies. Materiál môže byť i plavený (bez prímies). Povrch je v prevažnej miere dobre vyhladený a vyleštený alebo tuhovaný. Vo výzdobe sú bohato uplatňované dekoratívne motívy zložené zo žliabkov alebo rýh. Patrí tu väčšina malých nádobiek (amforky, amforovité nádoby, hrnce, dvojkónické nádoby, misky, šálky, džbány, cedítka, poháriky). Uvedená keramická trieda nápadne prevažovala na pohrebiskách (62, 4%).

Doklady o keramickej technológii na území Čiech v mladšej a neskorej dobe bronzovej spolu s predpokladmi o štruktúre spoločnosti vedú k hypotéze, že keramická technológia

Graf 12. Početnosť zastúpenia vhlbenej, plastickej a rytej výzdoby na analyzovaných pohrebiskách v jednotlivých horizontoch lužických populnicových polí.

predstavovala podomácke sezónne remeslo s nízkou produkciou predovšetkým pre vlastnú potrebu (Dabrowski 1989, 419-420). Predpokladá sa výroba najmä v teplých letných mesiacoch roku s minimom dažďových zrážok (Arnold 1985, tab. 3. 2). Archeologický kontext keramiky a jej vlastnosti nesvedčia o vysokom sociálnom statuse remesla ani samotných výrobkov (Rice 1984, 251; Thér 2009, 40, 251).

Podľa P. M. Rice (1984) sa keramická technológia menila viac z vonkajších príčin než z vnútorných (napr. zmena prostredia, obchod a výmena, kultúrna difúzia a migrácia, vojna či iný druh konfliktu, populačný rast). Poukázala, že zavedenie nového jedla alebo metód prípravy nového jedla či vymiznutie tradične preferovaného jedla kôli sociálnym tlakom, neúrode, vyčerpaniu pôdy, to všetko mohli byť zmeny výrazne ovplyvňujúce keramickú technológiu. Strava a stravovacie návyky sú rovnako arénou so silným sociálnym nábojom (napr. Beardsworth – Keil 1997; Bray 2003; Twiss 2007).

23. 2. Úprava povrchu a výzdoba keramického materiálu

K rozhodujúcim kategóriám pri klasifikácii pravekej keramiky patrila výzdoba a úprava povrchu nádob (Sklenář 1998, 11-18). Delí sa na plastickú, vhlbenú a rytú (grafy 12-14).

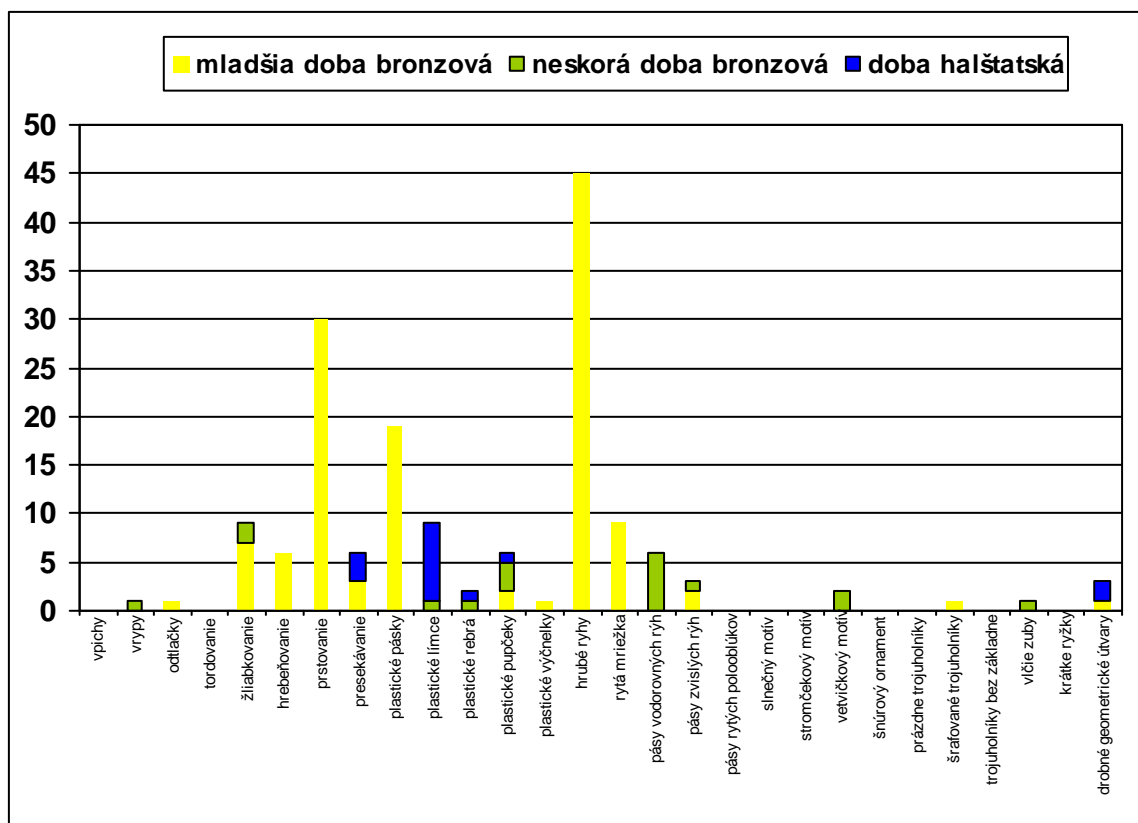
Vhlbená výzdoba vzniká zásahom do povrchovej vrstvy steny nádoby vpichom (obr. 61: C1; bodový odtlačok jemnejšieho hrotu), vrypom (obr. 61: C2; napr. nechtovanie), odtlačkom (obr. 61: C3, A4; napr. prstov), tordovaním (obr. 61: A3), žliabkovaním (obr. 61: C4, 7; prevedené nástrojom tupým), hrubým alebo jemným hrebeňovaním (obr. 61: C5, F1; ryhovanie viachrotým nástrojom) a prstovaním (obr. 61: C6; ťahy prevedené končekmi prstov, zanechávajú nepravidelne široké žliabkovité stopy, oddelené nízkymi hrotitými valmi).

V rámci vhlbenej výzdoby je pomerne vzácna samostatná bodová výzdoba, ktorá je väčšinou súčasťou rytej výzdoby na keramike jemnej triedy (obr. 61: C1). Doložená bola vo všetkých horizontoch lužických popolnicových polí výlučne na analyzovaných pohrebiskách (1%; graf 12). V jednom prípade bola súčasťou importovanej amforovitej nádoby zo stupňa Štítary II (tab. XLIV: 8).

Do kategórie vhlbenej výzdoby môžeme zaradiť tiež výzdobu okrajov nádob. To sú najčastejšie jednoduché oválne alebo elipsovité jamky (obr. 61: A6). Typickou formou výzdoby je tiež šikmé presekávanie (obr. 61: A2), prstovanie (obr. 61: A4) a zvlnenie (obr. 61: A5). Inou charakteristickou variantou vhlbenej výzdoby na okrajoch je tordovanie (obr. 61: A3, ktoré je takmer bez výnimky obmedzené na špecifickú kategóriu misiek. Vyskytovalo sa v celom priebehu knovízskej kultúry až do prechodného obdobia k neskorej dobe bronzovej (Hrala 1973, 72-73; Pleinerová - Hrala 1988, 117-118; Smejtek 2007, 253; Smrž 1977, 140). Pozorované bolo i v Bavorsku (napr. Hennig 1970, taf. 7: 14; Rind 2002, 100, abb. 3) a západných Čechách (Dobová - Metličková - Mašková 2000, 87, obr. 3: 7).

Variačne asi najrozsiahlejšiu skupinu v rámci vhlbenej výzdoby predstavujú žliabky, ktoré patria ku charakteristickým reprezentantom mlado a neskorobronzovej výzdoby nádob. Hlavným odlišovacím kritériom oproti ryhám je v prípade žliabkov ich šírka, presahujúca 1 mm, v niektorých prípadoch je však rozlíšenie medzi oboma typmi dosť subjektívne (Sklenář 1998, 12). Tu potom môže pomôcť i tvar žliabkov, ktorý je zaoblený, zatiaľčo profil ryhy môže byť zahrotený či s ostrými hranami (Jiráň (ed.) et al. 2008, 191). Z hľadiska umiestnenia žliabkov na nádobe a ich motívov bolo vyčlenených niekoľko variant. Častým motívom sú zvislé kanelácie (obr. 61: C4). Táto výzdoba je charakteristická pre oblasť severovýchodných a severozápadných Čiech, Moravu, Slovensko a Poľsko (napr. Bouzek - Koutecký 2000, 16; Filip 1939, 40, 41; Gedl 1962, 20, ryc. 2; Plesl 1961, 42, 43, 45; Veliačik 1983, 107). Vodorovné žliabky boli zase obľúbené najmä v štítarských, nynických a bavorských oblastiach stupňa HB. Dobou ich hlavného rozkvetu je avšak obdobie HA2-HB (Bouzek 1965, 74). V stupni HA2 sa na amforách objavovali spolu s kanelovanými polooblúčkami (obr. 61: C7; Hrala 1961, 23-27; 1973, 60, 66, tab. XXI: 1, XXXIV: 1). V závere lužického obdobia je súčasťou väčšiny súborov motív spojených vodorovných a zvislých žliabkov. Začiatkom neskorej doby bronzovej sa žliabkovaná výzdoba rozpadá do zväzkov. Pre niektoré misky je typická jemná kanelácia, ktorá obieha dno alebo sa objavuje v podobe sústredných kružníc priamo na dne nádoby (tab. LXXII: 1). Žliabkovaná výzdoba prevažovala vo funerálnom nálezovom inventári predovšetkým v sliezskoplatěnickom období (9%), no nezanedbateľné je jej zastúpenie i na analyzovaných sídliskách (grafy 12, 13). Prevažne bola aplikovaná na keramiku stredne hrubej až jemnej keramickej triedy (amfory, amforovité zásobnice, džbány, amforoky, amforovité nádobky, dvojkónické nádobky, misky, šálky).

Často sme sa stretávali i s prstovaním (obr. 61: C6). Ide o bežnú formu výzdoby typickú najmä pre mladšiu dobu bronzovú. Objavuje sa predovšetkým na keramike hrubej triedy. Stojí na pomedzí medzi výzdobou a úpravou povrchu - zdrsnením (Jiráň (ed.) et al. 2008, 191), kam ju mnohí autori skutočne kladú (Pleinerová - Hrala 1988, 138). Prstovanie sa najčastejšie objavuje na zásobniciach a hrncoch, menej často i na spodných častiach dvojkónických nádob a v jednom prípade i na hrubšej šálke (tab. LXXIV: 7). Podľa priebehu na nádobe sa odlišujú dve základné varianty prstovania: vodorovné a zvislé. Naprosto dominantné postavenie má zvislé prstovanie nádob. Výnimočne sa objavuje už v staršej dobe bronzovej a môže pretrvávajúť i v neskorobronzových súboroch (Pleinerová 1966, 349, obr. 6:5, 7; 358). V stupni HB1 bolo podľa J. Bouzka, D. Kouteckého a E. Neustupného (1966, 93) prstovanie väčšinou robené drevenou tyčinkou, neskôr na štítarskej keramike sa objavuje celkom výnimočne. V prípade analyzovaných lokalít jednoznačne dominovalo jeho zastúpenie v sídliskovom materiáli v celom priebehu stredného lužického stupňa (graf 13).

Graf 13. Početnosť zastúpenia vhlbenej, plastickej a rytej výzdoby na analyzovaných sídliskách v jednotlivých horizontoch lužických popolnicových polí.

Naopak vo funerálnej kolekcii hrncov prevažovalo v neskoraj dobe bronzovej (graf 12). Dobou najväčšieho rozkvetu horizontálneho prstovania je stupeň HA2, kedy odráža vtedajšiu všeobecnú záľubu vo vodorovnom žliabkovaní (Bouzek – Koutecký - Neustupný 1966, 92-93; Pleinerová - Hrala 1988, 95).

Ku charakteristickej výzdobe hrubej keramiky patrí tiež hrebeňovanie (obr. 61: C5, F1). Obvykle býva považované za vplyv štítarskej kultúry v neskoraj dobe bronzovej, no známe je aj v stupni HA (Bek-Vích 2011, 294; Bouzek – Koutecký – Neustupný 1966, 93-94, fig. 34; Mazač 2007, 290; Michálek - Chvojka 2000, obr. 9: 8). Všetky nálezy z Turnova-Maškových zahrad s touto úpravou povrchu sa obmedzovali výlučne na staršie tvary stredne hrubej (hrnčeky) až hrubej keramickej triedy (hrnce, amforovité zásobnice, dvojkónické nádoby; lužický stupeň Ib/IIa; graf 13). Naopak na pohrebiskách sa povrch hrncov hrebeňoval výlučne v sliezskoplatěnickom období, a v každom prípade ide v porovnaní s prstovaním o vzácnejšiu výzdobu (graf 12).

Do plastickej výzdoby patrí päť výzdobných typov: pásy (obr. 61: D1), límce (obr. 61: D2-6), rebrá (obr. 61: D7) a výčnelky (obr. 61: E1) či pupčeky (obr. 61: E2-8).

Najčastejšiu variantu plastickej výzdoby predstavujú pásy pretláčané v jamkách (obr. 61: D1), ktoré boli prevedené odtlačkom ľudskeho prstu, a tým nám môžu priblížiť samotného výrobcu keramiky. Dokonca sa dá poznať, či bol producent pravák alebo ľavák (Pleinerová - Hrala 1988, 138). Ide o celkom bežnú výzdobu doby bronzovej, ktorá sa obmedzovala takmer výhradne na úžitkové a hrubšie keramicke tvary (amforovité zásobnice, hrnce). Nie je celkom spoľahlivým chronologickým vodítkom, no v stupni HB sa namiesto prstov viac používal jemnejší drevený nástroj (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 94-95). Na analyzovaných sídliskách patrilo plastickým páskam druhé miesto v najčastejšie zastúpenej aplikovanej výzdobe v mladobronzovej perióde lužických popolnicových polí (12%; graf 13).

Plastické límce (obr. 61: D2) sa sústreďujú výlučne na neskorohalštatské hrnce/hrnčeky a pravdepodobne sa vyvinuli z plastických pások (obr. 47: 10). Odtlačky prstov nahradili rôzne geometrické motívy (obr. 61: D3-6). Na pohrebiskách boli ojedinele pozorované na malých miskách. Tieto mohli byť sploštené a zvýraznené jamkami a zväzkami šikmých žliabok alebo vysadlé a vykrajované, pričom v hornej časti ich ohraničoval pás vodorovných rýh a drobných jamiek (obr. 50: 6).

Plastické rebro (obr. 61: D7) sa objavuje najmä v mladšom období sliezskoplatenickej kultúry a analógie je možné sledovať v severotalianskych žiarových hrobách (Vokolek 1993, 70).

Plastické pásky, límce a rebrá výrazne dominovali v sídliskovom nálezovom inventári (19%), pretože boli ako stvorené pre dekoráciu hrubších úžitkových tvarov (graf 14). Na nekropolách neboli veľmi obľúbené (2%), no v oveľa väčšej miere tu našli uplatnenie výčnelky a pupčky (18%; sídliská – 5%).

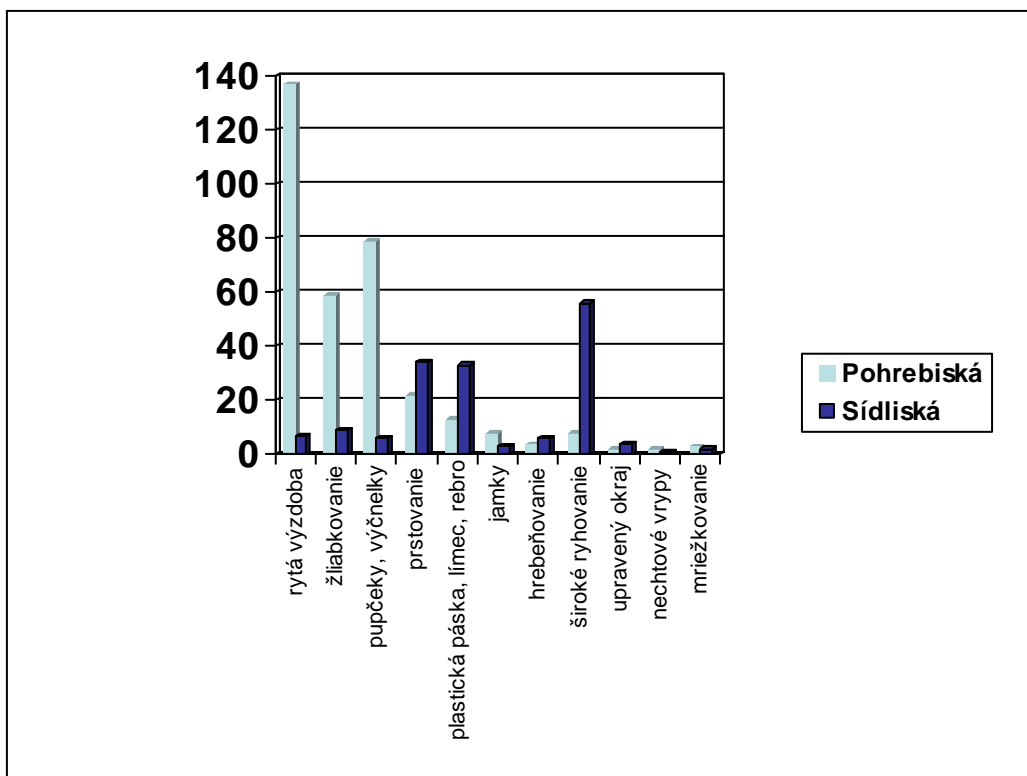
Rôzne tvarované pupčky predstavujú pomerne rôznorodú skupinu s niekoľkými základnými variantmi. Ich výskyt nie je chronologicky obmedzený, no najmä v mladšom sliezskoplatenickej období (stupeň II) nahrádzajú alebo imitujú zväčša menším nádobkám uchá v tvare kruhového, trojuholníkového, štvorcového, kosoštvorcového, oválneho a obdĺžnikového (obr. 44: 7; 61: E2-8). Koncentrácia výčnelkov vrcholí v sliezskoplatenickej stupni I, a je to zároveň jeden z najspoľahlivejších chronologických vodítkov sústreďujúci sa na veľké keramické nádoby (grafy 12-13).

K základným prvkom rytej výzdoby, prevedenej ostrým jednohrotým nástrojom, patrí hrubé ryhovanie (obr. 61: F2-3; samostatné, súvislé po celom povrchu, vo zväzkoch, alebo krížiacie sa do podoby mriežky) a jednoduché či zložité výzdobné motívy (napr. zväzky vodorovných a zvislých rýh – obr. 61: K3-4, polooblúky – obr. 61: G1, 2, trojuholníky - obr. 61: H1-3, 5-7, vlčie zuby – obr. 61: H4, šnúrový, vetvičkový alebo stromčekový ornament – obr. 61: G7, H1-3, slnečný motív – obr. 61: J1-2, drobné geometrické prvky – obr. 61: G3-6, 8, K2, krátke ryžky – obr. 61: K1).

K najstarším výzdobným motívom, ktorý je typický skôr pre analyzované sídliská (pohrebiská – 1%, sídliská – 6%; graf 14), patria ryté línie rôzne krížiacie sa do podoby mriežky (obr. 61: F3). Podľa J. Bouzka (1963, 86) je toto hrubé mriežkovanie typické pre stupne BD a HA1. V sídliskovom keramickom inventári lužického obdobia našlo maximálne uplatnenie široké ryhovanie (graf 13), ktoré sa sústredilo na hrubšie úžitkové tvary (28%; hrnce, dvojkónické nádoby, misy). Podľa J. Bouzka (1963, 86) je typické predovšetkým pre stredný stupeň lužickej kultúry.

Vo funerálnom prostredí boli miesto hrubého ryhovania (1%) uprednostňované jemné ryhy v podobe rôznych dekoratívnych motívov (pohrebiská - 62%, sídliská – 10%; graf 14). K najbežnejším prvkom rytej výzdoby patrili solitérne vodorovné ryhy alebo zväzky vodorovných rýh, ktoré však väčšinou tvorili súčasť zložených výzdobných prvkov (pohrebiská – 23%, sídliská – 4%). Na pohrebiskách jednoznačne dominovali v celom priebehu sliezskoplatenickej kultúry (graf 12). Veľmi časté boli i zväzky šikmých či zvislých rýh (pohrebiská - 11%, sídliská – 2%; graf 14). V stupni BD prevažovalo rytie každej ryhy zvlášť. Až od stupňa HA celkom prevládalo ryhovanie hrebeňom, pri ktorom bolo naraz vyrytých 3-7 rýh (Bouzek – Koutecký - Kruta 1991, 95). Pre chronologické určenie majú väčšinou ďaleko väčší význam zložené prvky a konkrétne ryté motívy.

Veľmi obľúbené boli trojuholníkové dekorácie (pohrebiská - 9%, sídliská – 2%; grafy 12-13) v podobe trojuholníkov prázdnych (obr. 61: H1), šrafovaných (obr. 61: H2-3), obrvených (obr. 61: H5) a bez základne (obr. 61: H7). Najčastejšie boli aplikované na jemnú funerálnu keramiku, predovšetkým dvojkónické nádoby. Vyvinutejšiu formu trojuholníkovvej výzdoby predstavujú „vlčie zuby“ (obr. 61: H4, H6). Motív tvorí súčasť sliezskoplatenickej materiálnej kultúry (Gedl 1962, 25, ryc. 3; Vích 2003, 33). V Sasku je považovaný za typický sliezsky vplyv (Plesl 1961, 42). Podľa J. Bouzka (1963, 94; 1965, 74) je táto dekorácia v štítarskom

Graf 14. Pomer zastúpenia základných spôsobov výzdoby keramického materiálu na analyzovaných pohrebiskách a sídliskách.

prostredí skôr vzácna, častá je však v lužickej a sliezskoplaténickej kultúre. Do HB ju datujú i J. Bouzek, D. Koutecký, E. Neustupný (1966, 96) a L. Jiráň (2001, abb. 2: 19). Zodpovedá prvému stupňu neskoršej doby bronzovej na základe typovo-chronologickej schémy V. Vokolka (Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89, 11).

Bohato zastúpená bola i rytá výzdoba pozostávajúca z rôznych geometrických ornamentov (pohrebiská – 12%, sídliská – 1%; grafy 12-13), napr: väčšie (obr. 61: G8) alebo drobné jamky kruhového, oválneho či elipsovitého tvaru (obr. 61: G3-4), kosoštvorce (obr. 61: G5), obdĺžničky (obr. 61: G6) alebo šrafované polkruhy (obr. 61: K2).

Vložené trojuholníky bez základne pretnuté jednou stredovou alebo pomyslenou ryhou vytvárajúce motív vetvičky (obr. 61: G7, I2) sa vyskytovali v ďaleko menšej miere (pohrebiská – 1%, sídliská – 0%; grafy 12-13). Jeho derivátom je príbuzný stromčekový motív (obr. 61: I1), ktorý bol doložený jediným exemplárom vo funerálnom prostredí.

Iným výzdobným prvkom sú ryté oblé alebo lomené polooblúčky (obr. 61: G1-2), ktoré sú väčšinou súčasťou bohatých výzdobných motívov (pohrebiská – 3%, sídliská – 0%; grafy 12-13). Rovnaký pomer zastúpenia (3%) na pohrebiskách dokumentujú krátke ryžky (obr. 61: K1). Motív tzv. nepravého šnúrového ornamentu (obr. 61: I3) sa zväčša objavuje v sliezskoplaténických stupňoch Ib a II (Vích 2003, 34). Na analyzovaných lokalitách bol veľmi ojedinelý a jediný doklad zistený na pohrebisku (tab. LVI: 7).

V mladšej sliezskoplaténickej fáze sa rytá výzdoba postupne zjednodušuje. Tvoria ju len pásy vodorovných rýh (obr. 55: 11), ktoré spájajú zväzky šikmých rýh (obr. 55: 10) alebo jednoduché trojuholníčky (obr. 61: H1).

Časovo mladšie sú i „slnčné motívy“ (veľká jamka obkolesená drobnými jamkami) ohraničené z oboch strán dvomi zväzkami šikmých rýh (obr. 56: 8; 61: J1-2). Oblíbené boli predovšetkým v II. sliezskoplaténickom stupni na funerálnych šáľkach (graf 12).

Okrem troch základných druhov výzdoby sa na niektorých nádobách objavovali i kombinácie zložené z týchto typov. Asi najčastejšie išlo o kombináciu rytých výzdobných motívov a plastických pupčekov, ktoré najmä malým amforkám na pohrebiskách v mladšej sliezskoplatěnickej fáze nahrádzali uchá/ušká (29 kusov). V neskorej dobe bronzovej bola vo funerálnom keramickom materiáli celkom bežná výzdoba pozostávajúca z rytej a rozpadnutej žliabkovanej výzdoby (26 kusov). Zdobila amfory i malé amforky. Za kombináciu dvoch druhov výzdoby je ale iste potrebné pokladať spojenie výzdoby plastickej (výčnelky, pupčky) a prstovania, ktoré pokrývali povrch funerálnych hrncov v I. stupni sliezskoplatěnickej kultúry (11 kusov). V ďalšom stupni sa zase koncentrujú nádoby hrubšej keramickej triedy zvýraznené hrebeňovaním a plasticou páskou alebo pupčekom (4 kusy). V lužickom období boli tieto kombinácie na funerálnej keramike skôr ojedinelé. Doložené bolo spojenie plastickej výzdoby (pupčky, výčnelky) a vhlbenej: žliabky (1 kus), vrypy (1 kus) alebo vhlbenej (vpichy) s rytým dekorom (1 kus). Vhlbenú výzdobu okrajov a plasticú výzdobu tiel som nespájala do jednej kombinácie. V sídliskovom prostredí nebol zaznamenaný výraznejší počet kombinácií. Najčastejšie v nich figurovala plasticá výzdoba (plasticá páska, pupčky) s prstovaním (2 kusy), ryhami (2 kusy) a žliabkami (1 kus). Podobne ako na pohrebiskách dominovali spojenia 3 druhov výzdoby v neskorobronzovom období.

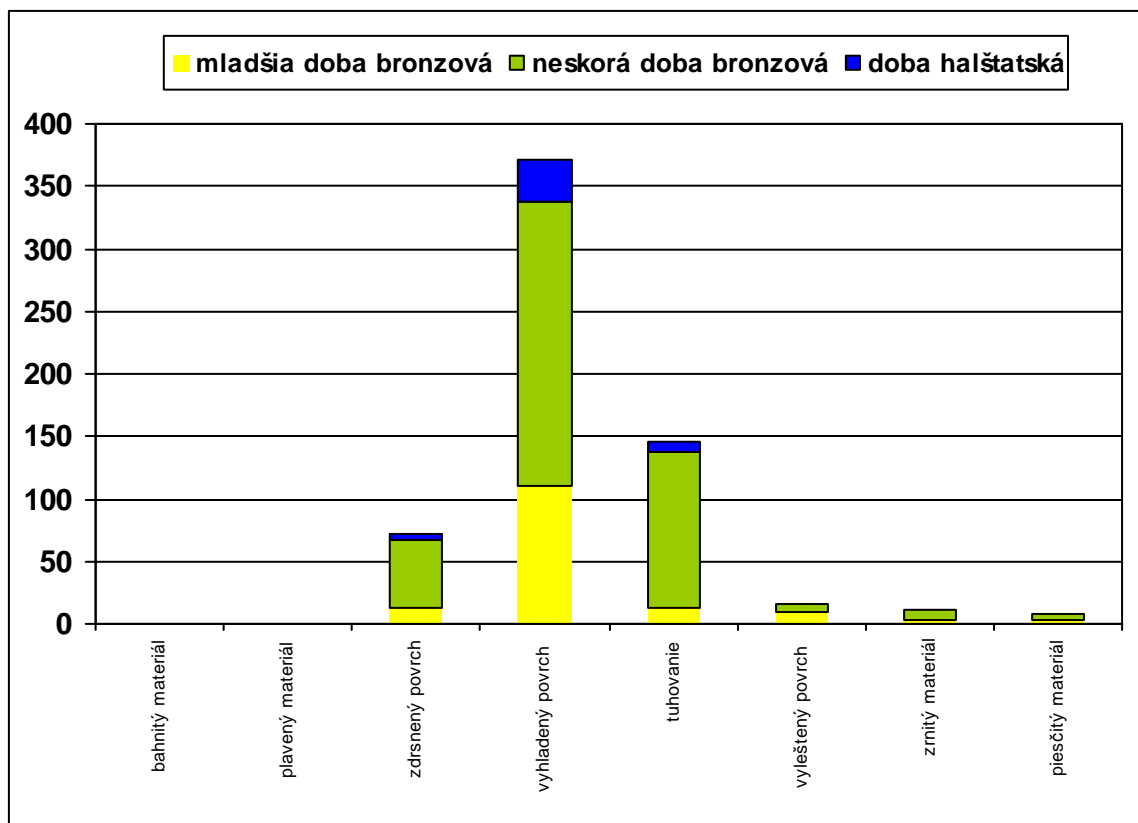
I uchá boli rôzne upravované (jednoduché – obr. 61: B1, srdcovite vykrojené – obr. 61: B8, strehovite hranené – obr. 61: B2, kanelované – obr. 61: B3, rebrované – obr. 61: B4, 6, stupňovité – obr. 61: B5 a zdobené – obr. 61: B7). Najmä na strehovite hranené uchá bola upriamená pozornosť, pretože sú považované za typický knovízsky kultúrny vplyv. Vo všetkých prípadoch boli zastúpené v lužickom nálezovom materiáli (40%; tiež žliabkované ucho – 5%). Ostatné techniky úprav ucha boli pri realizácii uprednostnené v období sliezskoplatěnickej (ucho stupňovité – 5%, zdobené žliabkami alebo ryhami – 20%, rebrované – 25%, srdcovite vykrojené – 5%). Na analyzovaných sídliskách sa uchá zachovali skôr ojedinele a všetky exempláre boli upravované len jednoduchou formou.

Pred vypálením keramiky sa okrem vyššie spomenutých techník smerujúcich ku zdrsneniu (pohrebiská – 12%, sídliská – 25%) s vyšším obsahom zrn (pohrebiská – 2%, sídliská – 22%), piesku (pohrebiská – 0%, sídliská – 3%) či bahna (pohrebiská – 0%, sídliská – 0, 1%), realizovali tiež úpravy vedúce k hladkému povrchu (grafy 15-17).

Na analyzovaných sídliskách v niektorých prípadoch nepridali žiadne ďalšie prímеси do keramickej cesta (plavenie – 6%, pohrebiská – 0%; graf 16).

Na oboch typoch lokalít jednoznačne prevládalo vyhladenie povrchu vo všetkých etapách lužických popolnicových polí, s určitou dominanciou vo funerálnom prostredí (pohrebiská – 59%, sídliská – 35%; grafy 15-16). Ide o jednoduchú úpravu povrchu, ktorá zarovnáva väčšinu nerovností.

Predovšetkým jemnejšie keramické nádoby na analyzovaných pohrebiskách vykazovali dobre hladný povrch, často leštený alebo tuhovaný (pohrebiská – 23%, sídliská – 5%; graf 17). V dobe popolnicových polí bol nápadný vzrast počtu tuhovaných exemplárov, predovšetkým od III. lužického stupňa (Jiráň (ed.) et al. 2008, 178; Thér 2009, 176), čo dokladá aj ich masívny výskyt na analyzovaných nekropolách v sliezskoplatěnickej dobe (graf 15). Masovo sa objavujú od neskorej mohylovej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, 178; Militký - Zavřel 1993, 9). Tuhovaný povrch nádob mal predovšetkým estetickú funkciu (Beneš 1978, 53). Výskyt tejto úpravy povrchu v sídliskovom prostredí tiež nie je zanedbateľný (5%; graf 16), čo je možné vysvetliť ako určitú ochranu nádoby pred nepriaznivými dôsledkami požiaru pri jej používaní na otvorenom ohni (Pleinerová – Hrala 1988, 138). Početnosť zastúpenia je porovnateľná so sídliskami i z iných regiónov, povšimnutiahodné je však vyššie percento zastúpenia na vyšinných sídliskách (o 100% viac; Šaldová 1983, 320).

Graf 15. Početnosť zastúpenia úpravy povrchu keramiky na analyzovaných pohrebiskách v jednotlivých horizontoch lužických populnicových polí.

Ďalším typom úpravy povrchu bolo leštenie (pohrebiská – 3%, sídliská – 4%; graf 17). V porovnaní s hladením ide o dokonalejšiu formu, ktorej cieľom je dosiahnutie výrazného lesku. Jeho prítomnosť v nálezových súboroch na oboch typoch lokalít bola zhruba vyrovnaná, no s výraznejším podielom v lužickom období (grafy 15-16).

23. 3. Amfory

Veľké amfory patrili na analyzovaných pohrebiskách k relatívne početným nálezom (9, 5%; graf 18). Predstavovali obľúbenú keramickú schránku pre spálené ľudské kosti. Tomu sa snažili prispôbiť aj ich vonkajší povrch, často zdobený rytými alebo žliabkovanými motívami, na základe ktorých je ich základný vývoj veľmi dobre postrehnutelný. Nepochybne najstaršia je výzdoba pozostávajúca z veľkých jamiek (obr. 20: 1). Výduť plošne pokrytá zvislými žliabkami sa objavuje v priebehu stredného stupňa lužickej kultúry (obr. 42: 3; 61: C4). V mladšom horizonte (IIIa) pristupuje i horizontálna kanelácia (obr. 42: 4). Pre začiatok neskoršej doby bronzovej je charakteristický rozpad žliabkovanej výzdoby. Tá sa objavuje len v menších zväzkoch kombinovaných so zvislými ryhami alebo drobnými jamkami (obr. 42: 6). Oveľa častejšie sú však amfory pokryté rôznymi rytými ornamentmi zloženými z lomených alebo oblých polooblúčikov (obr. 61: G1-2), vodorovných či zvislých pásov (obr. 42: 7). Ide o typické znaky sliezskoplaténickej kultúry (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157; Vích 2003, 31).

Povrch nádob je sfarbený do tehlova až sivohneda. Takmer pravidlom je jeho vyhladenie a vyleštenie (20%), či tuhovanie (16, 3%; graf 17).

Na rozdiel od analyzovaných pohrebísk, nepatrili amfory na sídliskách k početným nálezom (1%; graf 18). Badateľný je výrazný nepomer, ktorý mohol byť spôsobený výraznou

zlomkovitosťou archeologického materiálu na sídliskách (absencia ucha) alebo jednoducho neoblúbenosťou a v praktickom živote nepríliš využiteľným keramickým tvarom (obr. 42: 5). Úprava povrchu je podobná ako v prípade amfor na nekropolách: tuhovaný a vyleštený povrch sfarbený do hnedosivého odtieňa (graf 17). Vzájomná chronologická komparácia z dôvodu neprítomnosti výzdoby na sídliskových nádobách, ako aj ich torzovitosti, nie je možná.

23. 4. Amforovité nádoby

Rozdiely v zastúpení amforovitých nádob na pohrebiskách (2, 7%) a sídliskách (4, 2%) neboli veľké (graf 18). Ich početnosť však bola v porovnaní s inými keramickými skupinami len priemerná. Množstvo amforovitých tvarov v Turnove-Maškových zahradách môže skresľovať neprítomnosť ucha, ktoré sa jednoducho nenašlo alebo nedošlo k jeho uchovaniu. Vývoj tvaru je porovnateľný s amforami na pohrebiskách. Smeroval od ostrej po plynulú profiláciu (obr. 34). Vonkajšia úprava povrchu takmer absentuje. V jednom prípade boli doložené veľké ryté kruhy (obr. 44: 3) a v ďalšom žliabkovaná výzdoba zložená z lomených polooblúčikov a pásu vodorovných kanelúr (obr. 34: 6). Povrch tehlovej až hnedosivej farby bol takmer u všetkých exemplároch vyhladený a lesklý (graf 17). Podobne aj u amforovitých nádob na analyzovaných pohrebiskách je vývoj sledovateľný od ostrejšej profilácie so žliabkami až po plynulejšiu a v mladšom sliezskoplatenickom období (stupeň III) s výrazne nízkym hrdlom (obr. 21). Vonkajšia úprava je bohatšia v porovnaní so sídliskovými nálezmi. Aplikované boli rôznorodé prvky: výzdoba rytá, plastická (páska, pupčky, výčnelky - obr. 44: 4) a vhlbovaná (žliabkovanie, prstovanie - obr. 44: 2). Rytá výzdoba vytvárala vo väčšine prípadov lomené polooblúčiky alebo horizontálne pásy (obr. 44: 8). Rôzne tvarované pupčky v mladšom sliezskoplatenickom období (stupeň II) nahrádzajú alebo imitujú amforovitým nádobám uchá (obr. 44: 7; 61: E2-8). Povrch bol starostlivo upravený a vyhladený (25%) alebo tuhovaný (31, 2%) s rôznymi farebnými odtieňmi: žltá, tehlová, svetlo a tmavohnedá alebo hnedosivá a čierna (graf 17). Niektoré nádoby mali dolnú a hornú časť nádoby sfarbené odlišne (napr. tehlová-tmavohnedá, tuhovaná-sivookrová). Vnútro mohlo byť tehlové alebo i tuhované. Podľa F. Adámka (1961, 124) bola niekedy zámerne dosiahnutá zmena povrchu nádob vytvorením čadičového ohňa – vďaka dymu potom nádoba získala trvale tmavý povlak, jadro črepu si však zachovalo svoju pôvodnú farbu.

Chronologická komparácia je možná v prípade plynule profilovaných tvarov (obr. 44: 5, 6). Spája ich lievikovite roztvorené ústie a zaoblená výduť, ktorá je odsadená vodorovným žliabkom. V prípade pohrebiska je pod týmto odsadením ešte situovaná plastická páska. Tvar je typický pre sliezskoplatenický stupeň Ib.

Sídlisková nádoba s ostrou profiláciou (obr. 42: 1) je príbuzná podobne tvarovanej amfore z pohrebiska (obr. 44: 1, lužický stupeň IIa), preto sa dá uvažovať, že nádoba bola pôvodne opatrená uchami, a teda ide o amforu.

23. 5. Amforovité zásobnice

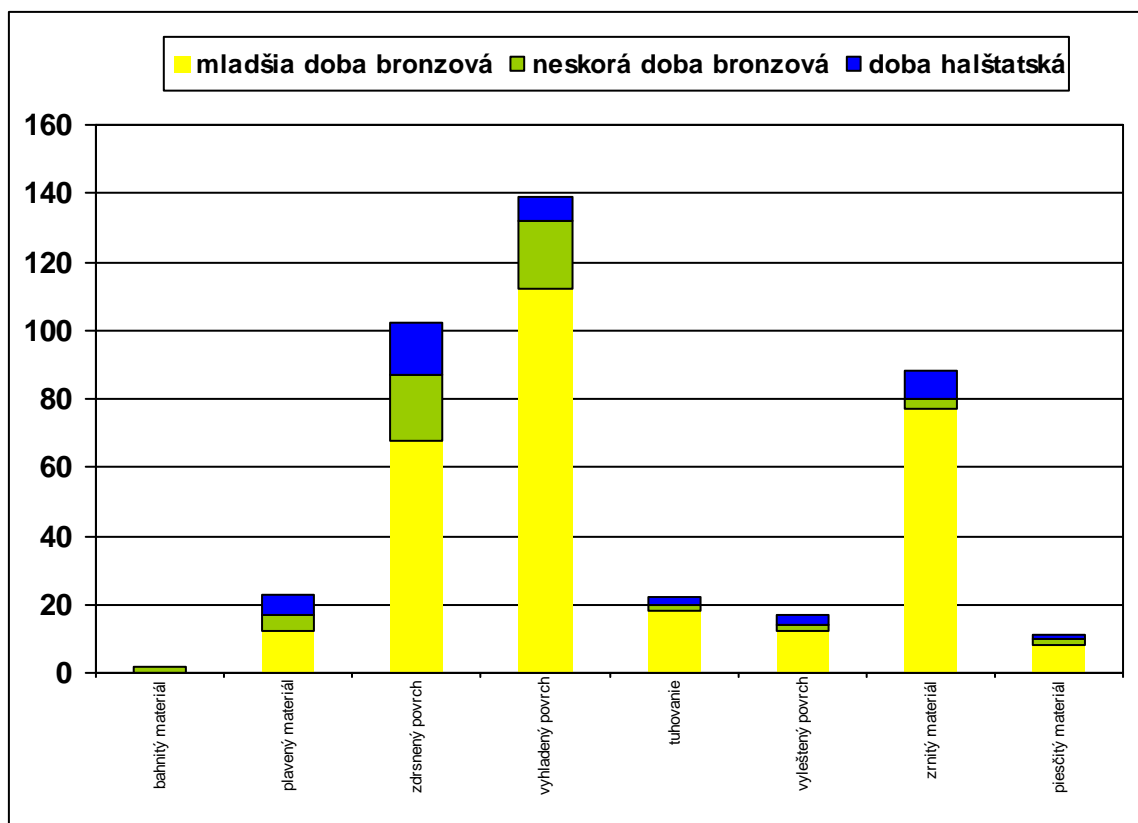
Amforovité zásobnice predstavujú na sídliskách pomerne silne zastúpenú keramickú skupinu (8%; graf 18). Ich početnosť na pohrebiskách je zanedbateľná (0, 1%). Jediný nález tohto tvaru s výraznou profiláciou a výzdobou pozostávajúcou z kruhových žliabkov (sliezskoplatenický stupeň III) neumožnil bližšie porovnanie so sídliskovým materiálom (obr. 45: 4). Všetky sídliskové varianty patria do obdobia lužickej kultúry. Ich vývoj postupoval od miernej (obr. 45: 1; tiež Dohnal 2004, 93; Vokolek 1988, 14) po výraznú profiláciu (obr. 45: 2; tiež Dohnal 2004, 93) s guľovitým telom a bohatou aplikáciou vhlbovanej (žliabkovanie - obr. 45: 3, prstovanie, hrebeňovanie, presekávanie okraja - obr. 61: A2) a plastickej (páska)

výzdoby. V hojnom množstve sú registrované črepy s výskytom plastickej pásky (obr. 61: D1). Kým povrch na funerálnej nádobe bol čierny a starostlivo vyhladený, sídliskový materiál vykazoval stopy používania v každodennom živote (prímes zrn a pliev). Povrch bol zväčša hrubý a drsný (graf 17). Vo sfarbení dominovali svetlejšie odtiene, predovšetkým tehlová. Vnútro niektorých nádob bolo tmavosivé, naopak v prípade funerálneho nálezu žltotehlové.

23. 6. Hrnce

Na analyzovaných sídliskách patrili hrnce k najpočetnejšie zastúpenej keramickej skupine (26%; graf 18). Dokladá to istú „vyťaženosť“ a maximálne využitie tohto keramickeho riadu v bežnom chode pravekej domácnosti. Tomu prispôsobili i úpravu povrchu a materiál, z ktorého nádoby vyrábali. Bol zväčša bahnitý alebo piesčitý so silnou prímesou zrn (82, 4%; graf 17). Drsný povrch vykazoval svetlejšie sfarbenie (žltá až tehlová a sivohnedá). Okraj a vnútorná časť mnohých hrncov mala od svojho tela odlišný tmavosivý odtieň. Najobľúbenejším a výhradným spôsobom zdrsnenia týchto nádob bolo prstovanie (obr. 47: 1; 61: C6). Výnimočne sme sa stretli s horizontálnym prstovaním (obr. 36: 8). Celkom dominantné je v lužickej fáze avšak zvislé prstovanie nádob. V rámci vhlbovanej výzdoby sa zistili jamky pod okrajom a ojedinelé pretláčanie okraja (obr. 61: A4). Medzi ďalšie výzdobné prvky mladšej doby bronzovej patria široké a zvislé, prípadne i nepravidelné ryhy pokrývajúce celé telo hrncov (obr. 47: 6; 61: F2). V menšej miere bolo zastúpené hrebeňovanie, čo je jeden z ďalších prejavov rytej výzdoby (obr. 47: 2; 61: C5, F1). Medzi sídliskovými nálezmi bola v bohatej miere zastúpená plastická výzdoba, v ktorej jednoznačne dominuje aplikácia plastických límcov (obr. 47: 14; 61: D2). Sústreďujú sa výhradne na neskorohalštatské hrnce a pravdepodobne sa vyvinuli z plastických pások (obr. 47: 10). Skôr zriedkavý a vzácny je výskyt plastického rebra (tab. CXIII: 8; obr. 61: D7). Celkovo 74 hrncov veľmi podrobne mapuje priebeh tvaru na sídliskách a je dobre porovnateľný s funerálnymi nálezmi. Najlepšie to dokladajú bezuché a plynule profilované hrnce z lužických stupňov Ib/IIa (obr. 47: 1, 2; tiež Gedl 1962, 19, ryc. 1; Vokolek 1994, 14; 2003, 37; Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 86: 22, 23) a dvojuché, výrazne profilované tvary s ostro odsadeným ovoidným telom patriace do mladšej fázy stredného stupňa lužickej kultúry (obr. 47: 3-5; tiež Vokolek 1988, 9; 1994, 14-15). Začiatok sliezskoplatenickej kultúry je lepšie doložený na pohrebiskách. Hrnce opatrené rôznymi pupčekmi a výčnelkami sú už nevýrazne profilované, no stále opatrené uchami (obr. 47: 7, 8). Tie majú i v mladšej fáze, pritom na sídliskách sú už celkom bežné nálezy bez ich prítomnosti (obr. 47: 9; tiež Jiráň (ed.) et al. 2008, 157). Druhý a tretí sliezskoplatenický stupeň reprezentuje materiál lužických popolnicových polí bezuchý hrniec s dovnútra zatiahnutým ústím (tiež Jiráň (ed.) et al. 2008, 87). Kým na pohrebiskách sa preferovala aplikácia plastickej pásky (obr. 47: 11, 12), na sídliskách to boli pretláčané jamky pod okrajom (obr. 47: 13). Vo východných Čechách je tento variant sledovateľný od mladého halštatu (Rybová 1969, 378, obr. 1: 3). Záverečný vývoj sliezskoplatenickej kultúry bol zachytený iba na sídliskách. Vo IV. stupni sú takmer všetky hrnce opatrené plastickým límcem (obr. 47: 14) a v laténskom období majú výrazne pretiahnutý a štíhly tvar (obr. 47: 15).

Aj na analyzovaných pohrebiskách patrili hrnce k početným nálezom (12, 2%; graf 18). V rámci veľkých nádob jednoznačne dominovali. Počtom ich predčili už len malé šálky a dvojkónické nádobky. Môžeme sa len domnievať, či tento stav je odrazom preferencie uvedenej keramickej skupiny na sídliskách, alebo to bol v dobe popolnicových polí jednoducho najrozšírejší riad. Mnohé milodary neboli vyrobené len za účelom pohrebu, ale najskôr využívané v bežnom živote. Dokladá to podobný materiál a drsný povrch (87, 3%) ako na sídliskách, s nápadnou prevahou tehlovej farby (graf 17). Podobne bolo uprednostňované zdrsnenie tela prstovaním a miesto plastického límca aplikovaná plastická

Graf 16. Početnosť zastúpenia úpravy povrchu keramiky na analyzovaných sídliskách v jednotlivých horizontoch lužických populnicových polí.

páska. Výraznejšie sú zastúpené rôzne pupčeky a výčnelky. V rámci rytej výzdoby bol zaznamenaný nižší výskyt širokých a zvislých rýh, o niečo viac bolo uprednostňované hrebeňovanie.

23. 7. Dvojkónické nádoby

Dvojkónické nádoby patrili k relatívne silne zastúpenej keramickej skupine na sídliskách (15, 4%) i pohrebiskách (8, 3%), a ich pomer bol takmer vyrovnaný (graf 18). Funerálne nálezy charakterizoval drsný povrch hnedej až sivej farby (10, 4%). Registrované bolo i vyleštenie (18, 7%) a tuhovanie (10, 4%), alebo žltotehlové odtiene (graf 17). To dokladá, že časť dvojkónických nádob prislúcha k hrubej keramickej triede a časť k stredne hrubej. Rovnaká situácia bola doložená i na analyzovaných sídliskách. No zdá sa, že tu nádoby s drsným povrchom (59%) prevažovali nad okrínmi vyleštenými (47, 7%). Niektoré vyrobili z plaveného materiálu (4, 5%) alebo potuhovali (6, 8%; graf 17). Dolný kónus bol väčšinou zdrsnený prstovaním, no jednoznačne dominovalo široké a zvislé ryhovanie. V menšej miere bola zastúpená plastická páska, hrebeňovanie, či presekávanie lomu. Podobne i medzi funerálnymi nálezmi prevládalo prstovanie (obr. 48: 3) a nepravidelné ryhy (obr. 48: 5) alebo mriežkovanie (obr. 61: F3). Zaznamenaný bol však zvýšený výskyt rôznych výčnelkov (obr. 61: E1) a pupčiekov (obr. 61: E2-3). Chronologická komparácia hrobového i sídliskového materiálu je možná v priebehu celého lužického obdobia. V stupni IIa ide o tvary s ostrým lomom a rovnými stenami (obr. 48: 1, 2; tiež Bouzek - Koutecký 2000, 16; Plesl 1961, 40; Vokolek 1994, 15). V mladšej fáze sa lom mierne zaobljuje (obr. 48: 3, 4). V závere lužickej periódy nachádzame dvojkónické nádoby esovite profilované s výrazne zaobleným lomom (obr. 48: 5, 6; tiež Vokolek 2003, 33, 45). Sliezskoplatěnická fáza bola

zastúpená len na pohrebiskách. Plynule profilované tvary majú nižšie položený kónus (obr. 48: 7), ktorý je v neskoršom období opatrený výčnelkami (obr. 48: 8; tiež Jiráň (ed.) et al. 2008, 157; Vích 2003, 31).

23. 8. Misy

Misy na sídliskách (9, 8%) mierne prevyšovali počet funerálnych nálezov (3, 4%), no na analyzovaných lokalitách patrili k priemerne zastúpenému keramickému riadu (graf 18). Podobne ako to bolo v prípade dvojkónických nádob, časť mís bola vyrobená z hrubého a zrnitého materiálu (28, 4%, hrubá keramika) a druhá časť mala vyleštený povrch a tenké steny (46, 4%, stredne hrubá trieda; graf 17). Prevažovalo sivé až hnedé sfarbenie, často so žltotehlovým nádychom. Medzi sídliskovými nálezmi boli doložené i stopy maľovania na vnútornej strane alebo odlišný farebný tón dolnej a hornej polovice nádoby (žltohnedá-tmavosivá). O niečo výraznejšie tu boli zastúpené misy s vylešteným povrchom, čo je skôr prekvapujúce z dôvodu častejšieho používania nádob v bežnom chode domácnosti (graf 17). Na pohrebiskách zase prevažovali hrubšie misy (20%), pričom doložené bolo i tuhovanie (10%) a svetlejšie odtiene (žltá). Na sídlisku bol vonkajší povrch mís zdrsnený výlučne ryhovaním, ktoré predstavovali tenké (obr. 49: 2) alebo široké a zvislé ryhy (obr. 49: 4; 61: F2). Iná výzdoba nebola registrovaná. Na funerálnych misách sa tieto ryhy krížili nepravidelne (obr. 49: 1; 61: F3) a častý bol i výskyt výčnelkov (obr. 49: 5, 6). Misy vo všeobecnosti nepatria ku chronologicky citlivému riadu a ich vzájomná komparácia nevykazuje prílišnú zhodu. Vývoj tvarov je porovnateľný predovšetkým v strednom lužickom stupni (obr. 49: 1-4). Kým na pohrebiskách vystupujú výrazne profilované alebo pologuľovité tvary s jedným uchom, na sídliskách sú to bezuché nádoby výrazne kónické alebo mierne profilované. Misy tohto typu predstavujú celkom uniformný priebežný tvar v celej dobe bronzovej (Hrala 1973, 71). Boli vyrobené hrubou hrncovou technikou (Bouzek 1963, 86; Nekvasil 1973, 62; Pleinerová - Hrala 1988, 109). Nástup sliezskoplatenickej periódy bolo možné sledovať len na pohrebiskách. Približne od II. stupňa začínajú prevládať misy so zatiahnutým ústím (obr. 49: 6), ktoré je v mladších stupňoch ešte výraznejšie (obr. 49: 7). Štvrtý sliezskoplatenickej stupeň bol zastúpený na sídlisku Turnov-Maškove zahrady. Typická je misa so zatiahnutým ústím (obr. 49: 9), ktorú by sme mohli zosynchronizovať s podobným tvarom vyskytujúcom sa na pohrebiskách v III. sliezskoplatenickej stupni (obr. 49: 7). A. Rybová (1969, 388) poukázala na vývoj mís so silno zatiahnutým ústím až do obdobia LT2a. V stredných a južných Čechách boli zachytené v III. sliezskoplatenickej stupni (Soudská 1966, 562). V Pojizerí a stredných Čechách predstavovali priebežný tvar v mladšej až neskoršej dobe halštatskej (viď kap. 16. 6. Misy, var. MVII). Niektoré nádoby, zvlášť bez silnej profilácie, prichádzajú do pojizerskej oblasti až behom neskorého halštatu (Hrada, obj. 84/54, obr. 24: 16; Waldhauser 1976, 11). Podľa M. Gedla (1962, 38) sú takéto tvary v poľskom prostredí rozšírené od V. periódy doby bronzovej až po včasnú dobu laténsku. V neskorohalštatskom období môžeme na sídliskách pozorovať i profilovaný, takmer dvojkónický tvar mís (obr. 49: 10; tiež Chytráček - Bernat 2000, 294).

23. 9. Džbány

Na analyzovaných sídliskách (1%) i pohrebiskách (0, 8%) boli veľké džbány zastúpené len minimálne (graf 18). Pôvodne mohli slúžiť na uchovanie tekutín, preto je tento stav v osade zarážajúci. Samozrejme na tento účel mohli byť vyhradené aj iné keramické skupiny, no džbán je svojou základnou tektonikou najvhodnejším predovšetkým na prelievanie nápojov. Medzi sídliskovými nálezmi prevažovali jemnejšie džbány hnedej až sivej farby. Na pohrebiskách boli zastúpené len nálezy so starostlivo vylešteným povrchom hnedej farby

a tenkými stenami (graf 17). Jedinou doloženou výzdobou na analyzovaných lokalitách bolo zvislé žliabkovanie výdute (obr. 25: 1, 2). Inak prevažoval nezdobený povrch, výnimočne opatrený pupčekmi (tab. CXXIII: 5). Vyskytovali sa iba v lužickom období. Chronologická komparácia je sledovateľná v stupni IIb (obr. 43: 1, 2). Funerálne i sídliskové džbány charakterizuje lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená a výrazne zaoblená žliabkovaná výduť (tiež Jiráň (ed.) et al. 2008, 194; Vokolek 1994, 17; 2003, 45).

23. 10. Amforokly

Počet malých amforiek nájdených na pohrebiskách (9, 5%) presne korešponduje s množstvom veľkých amfor (9, 5%). Na sídliskách táto keramická skupina zastúpená nebola, alebo skôr drobné nádoby bez prítomnosti ucha/uška museli byť zaradené k amforovitým nádobkám (graf 18). Preto pri vzájomnej komparácii je potrebné porovnať obe keramické skupiny. Na pohrebiskách patrili drobné amforokly k častému keramickému milodaru. Vonkajší povrch sivej až hnedej farby bol starostlivo vyhladený a vyleštený (1, 8%), častokrát i tuhovaný (36%; graf 17). V niektorých prípadoch sa tuhovala len horná časť nádoby a vnútro, prípadne bolo identifikované odlišné sfarbenie dolnej a hornej polovice (žltohnedá-sivohnedá, tmavosivá-hnedá). V staršom lužickom období (stupeň IIa) majú amforokly ostro zalomené telo (obr. 51: 1; tiež Bouzek - Koutecký 2000, 16; Jiráň (ed.) et al. 2008, 152; Plesl 1961, 43; Veliačik 1983, 107; Vokolek 2003, 34). Od stupňa IIa vystupujú už len tvary s oblou výduťou, preto určujúca je vždy charakteristická výzdoba. Až v sliezskoplaténickom stupni Ib strácajú ucha/uška, ktoré nahradzujú rôzne pupčeky (obr. 51: 5; 61: E2, E4-8; tiež Jiráň (ed.) et al. 2008, 198; Vích 2003, 33). V lužickom horizonte sa stretávame so žliabkovanou výzdobou, ktorá zároveň kopíruje kanelovanie veľkých amfor (obr. 51: 2; tiež Filip 1939, 40-41; Vokolek 2003, 45). Toto „kopírovanie“ môžeme sledovať i v nasledujúcej sliezskoplaténickej fáze. Žliabkovanie sa rozpadá do zväzkov, ktoré spolu s rytou výzdobou vytvára zaujímavé motívy. Vydutie je vo väčšine prípadov bohato pokryté zväzkami zvislých alebo šikmých rýh, striedajúcich sa so zväzkami kanelúr (obr. 26: 4, 7, 8, 10, 11). Tieto môžu vytvárať i polooblúky a lemovať jamky. Medzi uchami/uškami je vždy umiestnený pás vodorovných rýh obkolesený vpichmi (obr. 61: C1), drobnými jamkami (obr. 61: G3-4) alebo šrafovanými trojuholníkmi (obr. 51: 4, 5; 61: H2-3, H5).

23. 11. Amforovité nádoby

Amforovitými nádobkami boli sídliská (4, 9%) i pohrebiská (3, 1%) vybavené len priemerne, pričom funerálne nálezy mierne prevažovali (graf 18). Zaujímavou skutočnosťou na pohrebiskách je vyšší výskyt týchto drobných nádobiek vyrobených zo zrnitého či piesčitého materiálu (38, 8%). Samozrejme zastúpené bolo i tuhovanie (11%) a žltotehlové až hnedé sfarbenie povrchu (graf 17). Na sídliskách sa naopak objavovali výlučne nádoby tenkých stien so starostlivo vyhladeným povrchom žltotehlovej až sivohnedej farby (64%). Išlo o jemný materiál s dokladmi tuhovania (14, 2%). Pozorovaný bol i plavený materiál (7, 1%), či vnútorná strana sfarbená do oranžova (graf 17). V rámci výzdoby tu bolo registrované len zvislé a vodorovné kanelovanie, na nekropolách i rytá výzdoba alebo jej kombinácia so žliabkovaním (obr. 52: 4). Pre chronologickú komparáciu sídliskových amforovitých nádobiek sú vhodnejšie funerálne amforokly. V staršom lužickom období (stupeň IIa) vystupujú predovšetkým ostro profilované tvary (obr. 51: 1, 52: 2), niekedy i s prstencovite odsadeným dnom (obr. 52: 1). V mladšej fáze stredného lužického stupňa sú to amforovité nádoby s lievikovite roztvoreným hrdlom a ostro odsadenou oblou výduťou (obr. 52: 3). Na pohrebiskách sú zvisle žliabkované (obr. 51: 2; tiež Vokolek 1994, 4, 17). Sídliskový tvar je síce nezdobený (obr. 52: 3), no v tomto období je v Turnove-Maškových zahradách

kanelovaná keramika celkom bežná. Ďalší vývoj tejto keramickej skupiny je možné sledovať už len na pohrebiskách, a zároveň sú lepšie porovnateľné s funerálnymi amforami. Charakterizuje ich kuželovité, v hornej časti roztvorené hrdlo a ostro odsadená baňatá výduť. Výzdoba pozostáva z pásu vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti tela zväzky šikmých alebo zvislých ryh. Môžu sa striedať i so žliabkami (obr. 52: 4). Bežné sú kanelúry vytvárajúce polooblúky (obr. 61: C7), ryté trojuholníky, pásy lemované vpichmi alebo schodovitý profil (obr. 27: 6-10). V II. sliezskoplatěnickom stupni sa výrazná profilácia postupne stráca (obr. 52: 5).

23. 12. Hrnčeky

Počet drobných hrnčiek bol na analyzovaných sídliskách (1, 7%) i pohrebiskách (1, 2%) len minimálny, a tento stav celkom neodráža množstvo veľkých hrncov (graf 18). Časť funerálnych hrnčiek drsnejšieho povrchu bola vyrobená z piesčitého materiálu (57%). Ďalšia časť mala vyhladený povrch (28, 5%) alebo bola tuhovaná (14, 2%; graf 17). Prevládalo tehlové a sivé zafarbenie. Zastúpená bola rytá výzdoba i žliabkovanie. V lužickom období (stupeň IIb) sa objavujú tvary s ostro odsadeným ovoidným telom, prakticky kopírujúce veľké hrnce (obr. 53: 1). V sliezskoplatěnickom stupni Ia sú hrnčeky zdobené vodorovnými pásmi rýh alebo žliabkov (obr. 53: 2). V mladšej fáze sú to masívnejšie tvary pokryté tenkými a zvislými ryhami (obr. 53: 3). Od II. stupňa strácajú mierne profilované hrnčeky uchá, ktoré nahradzujú pupčeky (obr. 53: 4). Neskorohalštatské obdobie bolo doložené na sídlisku Turnov-Maškove zahrady. Typické sú hrnčeky s dovnútra zatiahnutým ústím opatrené plastickým límcem (obr. 53: 4). Ostatný sídliskový materiál bol zaradený do stredného lužického stupňa a reprezentujú ho črepy zdobené jemným hrebeňovaním (obr. 41: 9, 11), zvislými ryhami (obr. 41: 10) a plastickou páskou. Pozorovaný bol drsnejší povrch žltej až tehlovej farby (graf 17).

23. 13. Dvojkónické nádoby

Dvojkónické nádoby na pohrebiskách (14, 7%) výrazne prevyšovali počet týchto nádobiek na sídliskách (8, 8%; graf 18). Základný tvar a bohatá výzdoba predurčovali túto keramickej skupinu plniť skôr kultovú alebo okrasnú funkciu, preto tvorili súčasť takmer každej hrobevej výbavy. Ich povrch bol vyleštený (3, 5%) a tuhovaný (13%), v menšej miere i zdrsnený so silnejšou prímiesou zrn (5, 8%; graf 17). Prevažovalo sivé až hnedé sfarbenie, no zastúpená bola i tehlová a žltá farba. Niekedy sa tuhovala iba horná časť okrínka (dolná časť hnedá alebo tehlová až sivá). Telo bolo zdobené výhradne rytými motívmi. V lužickom období povrch pokrývali pásy vodorovných rýh, ktoré mohli lemovat šrafované trojuholníčky (obr. 55: 1), stromčekovité motívy (tab. XXXVI: 4; obr. 61: II) alebo zväzky zvislých rýh (tab. XXII: 5). V závere tohto obdobia je celkom zriedkavá výzdoba pozostávajúca zo šikmých žliabkov (tab. XXX: 1). Začiatkom sliezskoplatěnickej fázy našiel maximálne uplatnenie motív „vlčích zubov“ (do seba zapadajúce šrafované trojuholníky), ktorý bol pozorovaný takmer na každom okrínku (obr. 55: 8; 61: H4, H6). Sídliskový materiál z Turnova-Maškových zahrad bol o niečo hrubší, s prímiesou zrn a piesku (40%, väčšinou dolný kónus). Vo vysokej miere však boli zastúpené okrínky s vyhladeným povrchom (60%). Doložený bol i plavený materiál (1%; graf 17). Prevažovalo žltotehlové alebo hnedé sfarbenie. Jednoduchšia výzdoba pozostávala zo zvislých alebo nepravidelných rýh či žliabkov, ktorými zdrsnili dolný kónus. Celkom výnimočný je motív obrátených šrafovaných trojuholníkov (obr. 55: 7). Lom bol vo väčšine prípadov presekávaný (obr. 55: 12). Trochu odlišné sú sídliskové nálezy zo Svijan. Materiál je jemnejší, s vyhladenými stenami, zväčša sfarbenými do svetlohnedá. Celkom netradičná je na sídlisku zaujímavá výzdoba „vlčích

zubov“ ohraničená pásami vodorovných rýh, ktoré oddeľujú pásy drobných jamiek (obr. 55: 9). V ďalšom prípade bol lom zdobený drobnými vetvičkami, ktoré lemovali pásy vodorovných rýh (tab. CXXVII: 7). Ide o motív tzv. nepravého šnúrového ornamentu (obr. 61: I3), ktorý sa zväčša objavuje v sliezskoplatěnických stupňoch Ib a II (Vích 2003, 34). Vzájomná chronologická komparácia je veľmi dobre porovnateľná. Zdá sa, že vývoj drobných okrínok bol na oboch druhoch lokalít jednoliaty. Najstaršiu lužickú fázu (stupeň IIa) reprezentujú na sídliskách i pohrebiskách ostro profilované tvary (obr. 55: 1, 2; tiež Vokolek 2003, 33). Ide o frekventovaný a v prostredí východných Čiech značne rozšírený tvar (Gedl 1962, 20; Hrala 1973, 63). V mladšom horizonte (stupeň IIIb) boli na nekropolách rozšírené okrínky s hranenou výduťou (obr. 55: 3). Na sídliskách takéto tvary neboli zistené. Dvojkónické nádoby tu majú len nepatrne oblý lom (obr. 55: 4). V lužickom stupni IIIa poznáme z pohrebísk i sídlisk esovite profilované tvary (obr. 55: 6, 7; tiež Vokolek 1994, 17; 2003, 34, 45). Začiatok neskorej doby bronzovej charakterizujú funerálne nálezy s plynulou profiláciou a aplikáciou motívu „vlčích zubov“ (obr. 55: 8). Zdá sa, že táto výzdoba bola v stupni HB1 maximálne rozšírená, lebo sa s ňou stretávame i v osadách. Okrínky však majú hranený lom (obr. 55: 9). Ďalšia fáza bola pozorovateľná len na pohrebiskách. Lom je výrazne, až guľovite zaoblený a okraj lievikovite roztvorený (obr. 55: 10, 11). Analýza neskorohalštatského obdobia v Turnove-Maškových zahradách ukázala na oblubu guľovitých tvarov s dovnútra zatiahnutým ústím (obr. 55: 13), čo je celková tendencia dokumentovaná aj u iných keramických skupín. Doložená bola i prítomnosť dvojkónických nádobiek s ostrým a presekávaným lomom (obr. 55: 12), ktoré sú typické pre stupeň HD2-LTA (Chytráček - Bernat 2000, 294; Jiráň (ed.) et al. 2008, 114; Vokolek 1992, 544, 545; 1993, 77).

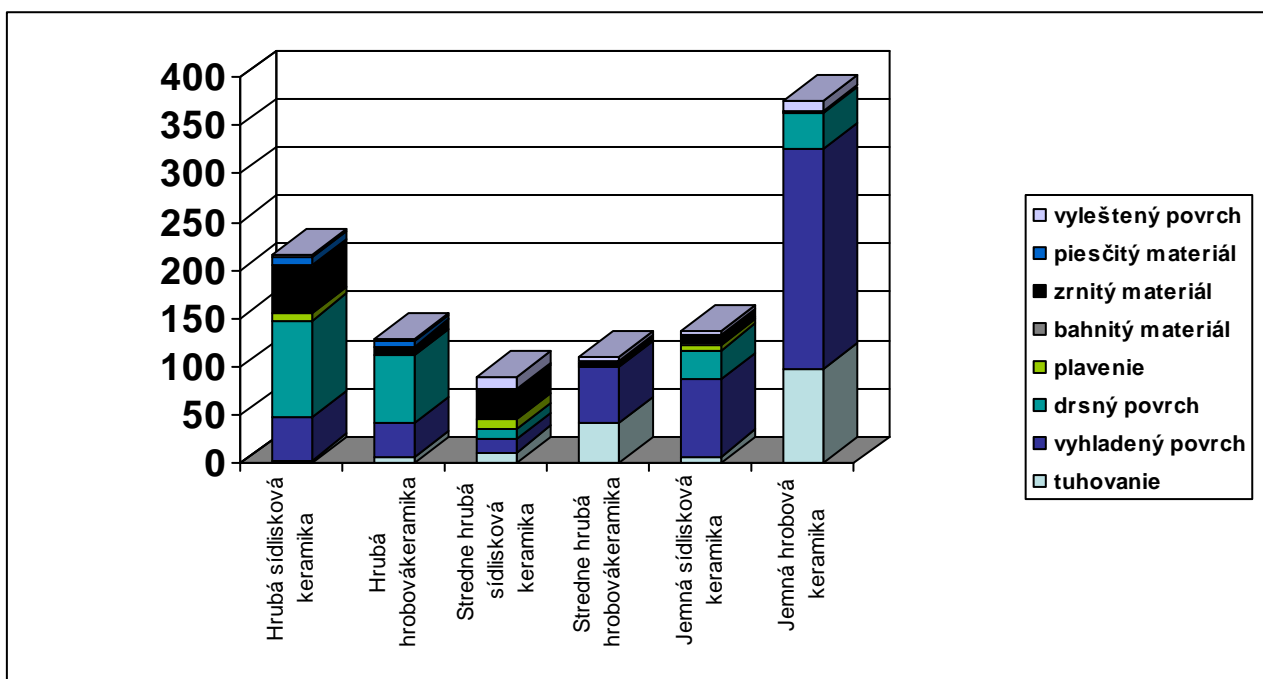
23. 14. Misky

Sídliská (8, 8%) i pohrebiská (3, 6%) boli drobnými miskami vybavené len priemerne (graf 18). Na druhej strane verne odrážali počet a tvary veľkých mís. Funerálne nálezy charakterizuje vyhladený (71%) a tuhovaný povrch (14, 2%) sivej až hnedej farby. Niekedy bol tuhovaný len okraj s vnútornou stranou (spodná časť žltohnedá alebo hnedá). Menšia časť misiek mala hrubšie steny a drsný povrch (14, 2%; graf 17). Zaznamenaná bola pestrá úprava vonkajšieho povrchu. Na telo sa aplikoval plastický límec, jamky, žliabky, výčnelky a rytá výzdoba. Doložený bol jediný nález s tordovaným okrajom (obr. 50: 4; 61: A3). Povrch misiek zdobili tiež plastické límce (obr. 61: D5). Misky na sídliskách mali v prevažnej miere vyhladený a lesklý (52%), prípadne i tuhovaný povrch (4%). Materiál vo Svijanoch bol aj plavený (4%). Menšiu časť nálezov vyrobili z hrubšieho materiálu s prímiesou zrn a piesku (32%; graf 17). Povrch bol zväčša sfarbený do siva až hneda. Výzdoba bola v porovnaní s funerálnymi nálezmi jednoduchšia. Tvorili ju len pupčeky, jamky pod okrajom a zvislé alebo nepravdelné tenké či široké ryhy. Jediná rytá výzdoba bola doložená vo Svijanoch. Pozostávala z niekoľkých pásov vodorovných rýh, medzi ktorými boli umiestnené drobné pupčeky (obr. 50: 7). Vzájomná chronologická komparácia je sledovateľná obtiažne, lebo vývoj misiek na oboch druhoch lokalít prebiehal podobne ako v prípade veľkých mís, odlišne. Sídliskové nádoby sú menej profilované a zdobené. V lužickom období ich reprezentujú pologuľovité tvary s pupčkami, jedným (obr. 50: 2) alebo dvomi uchami, prípadne i bez nich (obr. 50: 3; tiež Vokolek 1988, 23). Telo môže byť zdrsnené ryhami. V pohrebnom materiáli sa objavujú profilované tvary s ostro odsadeným a oblým telom (obr. 50: 1; tiež Vokolek 2003, 36). V stupni IIIa sa profilácia zmäkčuje a objavuje sa i tordovanie okraja (obr. 50: 4). Do sliezskoplatěnickej fázy (stupeň Ib) spadajú misky dvojkónického tvaru opatrené plastickým límcom (obr. 50: 6). Na sídliskách nachádzame mierne profilované tvary zdobené rytými motívmi a pupčkami (obr. 50: 7). Tretí sliezskoplatěnický stupeň bol zastúpený na nekropolách. Charakterizujú ho typické misky s dovnútra zatiahnutým ústím (obr. 50: 8).

Tento tvar je porovnateľný s rovnakými sídliskovými nálezmi, ktoré boli zaradené do neskorohalštatského obdobia (obr. 50: 10). V oblasti lužických popolnicových polí v mladšom a neskorom halštatskom stupni vytláča variant staršie profilované misky, ktoré boli v obľube hlavne v neskorej dobe bronzovej (Dohnal 2004, 94). Podľa M. Gedla (1962, 38) sa objavujú na pohrebiskách v poľskom prostredí od V. periódy doby bronzovej až po včasnú dobu laténsku. V hornom Sliezsku sú typické pre včasnú dobu halštatskú (Gedl 1962, 28, obr. 4: h). V osadách bola vo IV. sliezskoplatěnickom stupni registrovaná i prítomnosť výrazne profilovaných až dvojkónických tvarov s vysadlým lomom, ktoré pripomínajú misky zdobené plastickým límcom na pohrebiskách. Tieto sú však nezdobené (obr. 50: 9).

23. 15. Šálky

V počte sa funerálnym šálkam (26, 9%) nevyrovnala žiadna iná keramická skupina (graf 18). Pre porovnanie sídliskových nádobiek bolo asi sedemkrát menej (8%). Nie je možné posúdiť, v čom spočívala taká masívna obľúbenosť malých šálok. Na ich povrch bola aplikovaná široká škála výzdobných prvkov: ryté, vhlbované (nechtové vrypy – obr. 61: C2-3, prstovanie, jamky, zvlnený okraj – obr. 61: A5, žliabky) a plastické (pupčky, výčnelky, páska). V závere lužického obdobia sa objavuje zvislé či vodorovné kanelovanie, no ťažisko takmer všetkej výzdoby šálok spadá do I. a II. sliezskoplatěnického stupňa (obr. 29: 3-5). Ide o bohaté ryté dekorácie vytvárajúce pásy vodorovných rýh olemované vetvičkovitými radmi (obr. 61: I2), šrafovanými trojuholníkmi, presekávaním (obr. 61: K1) alebo drobnými jamkami (obr. 56: 5). Výdut' často pokrývajú zväzky zvislých rýh a žliabok. V strede výdute sú niekedy situované zväzky rytých polooblúčikov striedajúce sa s jamkami a pásmi zvislých rýh. Časovo mladšie sú „slnečné motívy“ (veľká jamka obkolesená drobnými jamkami) ohraničené z oboch strán dvomi zväzkami šikmých rýh (obr. 56: 8; 61: J1-2). Ďalšie šikmé zväzky sa spájajú s protiahlými a vytvárajú obrátené trojuholníky. Na sídliskách nedisponovali šálky takmer žiadnou výzdobou. Výnimku predstavovali tenké a zvislé ryhy (obr. 41: 3). Prevažovali tu šálky s vyhladeným a vylešteným povrchom (61%) a nechýbalo ani tuhovanie (8, 6%). V menšej miere sa objavovali nádoby vyrobené z hrubšieho materiálu s prímiesmi zrn (26%). Zastúpený bol i plavený (13%) či bahnitý materiál (4, 3%; graf 17).

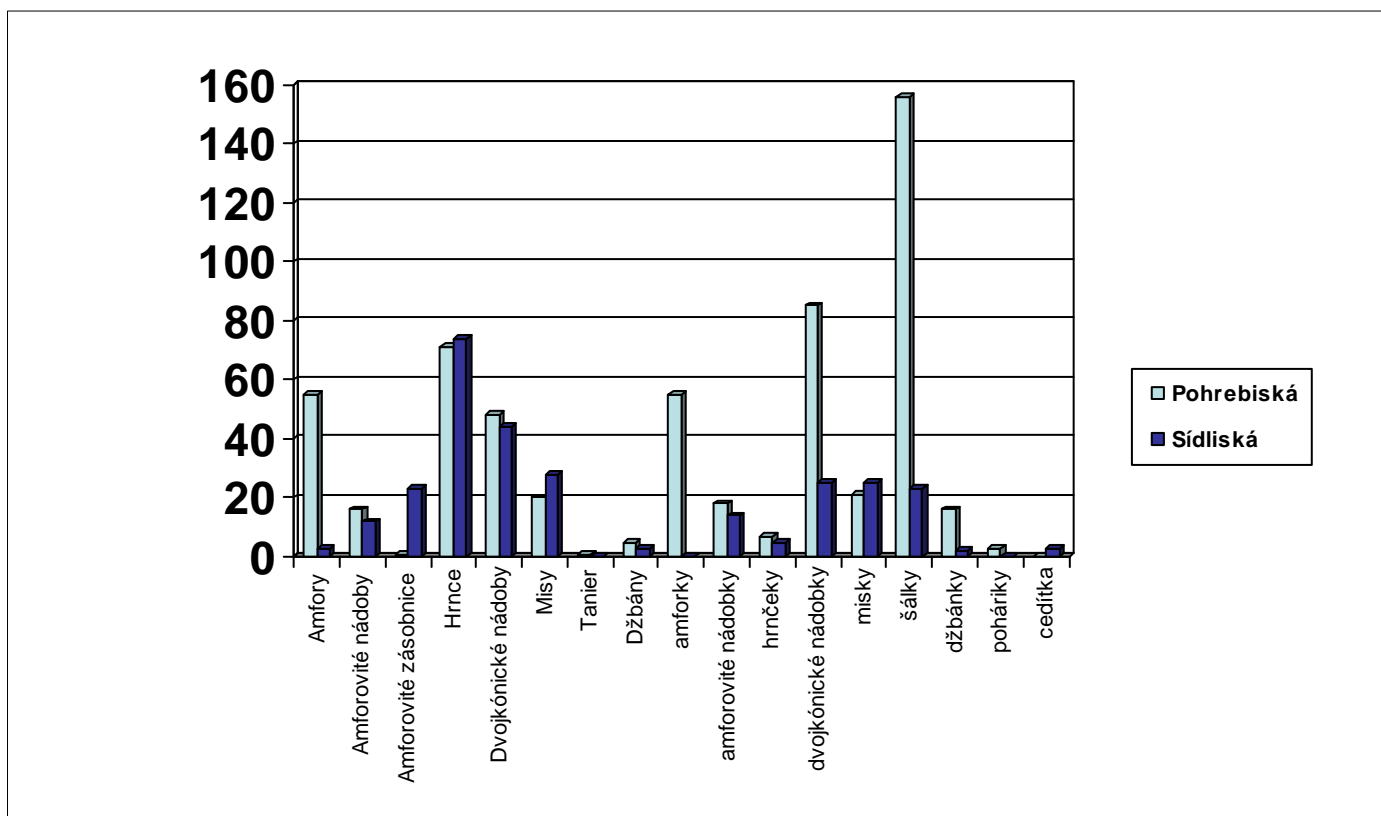

Graf 17. Pomer zastúpenia úpravy povrchu keramiky v sídliskovom i hrobovom materiáli.

Pozorovaných bolo viacero farebných odtieňov: sivá, hnedá, žltá a tehlová. Na pohrebiskách boli zistené podobné výsledky, no dominovalo tu najmä sivé až hnedé sfarbenie a častejšie sa tuhoval povrch (21%; graf 17). V niektorých prípadoch malo okraj a vnútorná strana odlišné odtiene (tmavosivá, tuhovaná) než zvyšok nádoby (hnedá, tehlovohnedá, žltá). Častokrát bolo tuhované iba vnútro nádoby. Na sídliskách i pohrebiskách sa v lužickom stupni IIb vyskytovali plynule profilované tvary s uchom len nepatrne prevyšujúcim okraj alebo vychádzajúcim priamo z neho (obr. 56: 2, 3; tiež Vokolek 2003, 45). Ďalší vývoj je porovnateľný až v sliezskoplatěnickom stupni I. Na oboch druhoch lokalít sa objavujú nízke a široké tvary s uchom vysoko vytiahnutým nad okraj. Podľa E. Soudskej (1969, 578) sú šálky s prevýšeným uchom príznačné hlavne pre I. a II. sliezskoplatěnický stupeň (tiež Plesl 1961, 49). Kým na sídliskách sú to výlučne nezdobené nádoby (obr. 56: 6, 7), na pohrebiskách sa objavujú šálky zdobené pestrými rytými motívami (obr. 56: 5; tiež Jiráň (ed.) et al. 2008, obr. 89: 9, 16). V II. sliezskoplatěnickom stupni boli obľúbené predovšetkým „slnčné vzory“ (obr. 56: 8). Šálky s dovnútra zatahnutým ústím a uchom vysoko vytiahnutým nad okraj zaznamenali na pohrebiskách registráciu od III. sliezskoplatěnického stupňa (obr. 56: 9). V Turnove-Maškových zahradách sú skôr zriedkavé (obr. 41: 8), no ide o uniformný tvar charakteristický i pre neskorú dobu halštatskú, preto je ich výskyt v iných osadách lužických popolnicových polí celkom bežný. Patria do okruhu hrncovitej keramiky a majú nevýraznú, nepremennú podobu (Nekvasil 1973, 60). V poľskom prostredí boli tieto nádoby rozšírené od V. periódy doby bronzovej až po dobu laténsku (Gedl 1962, 44-45). Štvrtý sliezskoplatěnický stupeň na sídliskách reprezentuje dvojkónicky zalomený tvar šálky s uchom vysoko vytiahnutým nad okraj (obr. 56: 10; tiež Chytráček - Bernat 2000, 294).

23. 16. Džbánky

Malé džbánky boli v sídliskovom materiáli zastúpené iba minimálne (0, 7%). Na

Graf 18. Pomer zastúpenia keramických skupín na analyzovaných pohrebiskách a sídliskách.

pohrebiskách ich bolo o niečo viac (2, 7%; graf 18). Všetky nádoby tu mali vyhladený povrch tehlovej až sivohnedej farby a doložené bolo i tuhovanie (6, 2%; graf 17). Na výduť sa aplikovala rytá výzdoba, žliabkovanie i pupčky. Ojedinelé džbány z Turnova-Maškových zahrad sú nezdobené. Pozorované bolo tehlové až sivohnedé sfarbenie a zrnitý materiál (graf 17). Vzájomná chronologická komparácia je dobre sledovateľná predovšetkým v lužickom období. Na sídliskách i pohrebiskách majú džbány v stupni IIa lievikovite roztvorené hrdlo a ostro zalomenú výduť (obr. 54: 1, 2; tiež Gedl 1996, 45; Vokolek 2003, 45). V mladšom horizonte (stupeň IIb) je telo síce ostro odsadené, no výduť už výrazne zaoblená a hrdlo prehnutejšie. Kým na sídlisku nebola zaznamenaná žiadna výzdoba (obr. 54: 4), na pohrebiskách to boli zväzky zvislých rýh (obr. 54: 3) alebo žliabky pokrývajúce celú plochu výdute (tiež Vokolek 2003, 35, 45). Ďalší vývoj bol zastúpený iba na pohrebiskách. V lužickom stupni IIIa je profilácia džbáňkov esovitá a uchá už prevyšujú okraj. Výduť pokrývajú zvislé žliabky, čo je typická výzdoba i pre iné keramické skupiny v tomto období (obr. 54: 5). V sliezskoplateníckej perióde (stupeň Ib) sa ťažisko výdute posúva nižšie a telo môže byť zdobené motívom „vlčích zubov“ (obr. 54: 7).

23. 17. Ďalšie keramické skupiny

Niektoré keramické skupiny sa našli iba na jednom type lokality (graf 18). Inde nenašli uplatnenie. Príkladom sú cedítka, ktorých výskyt sa viaže výlučne na sídliská (1%), pričom nie sú chronologicky citlivé. Väčšinou majú tehlové až sivé sfarbenie a vyhladený povrch. Menšie množstvo pohárikov bolo zase doložených iba na pohrebiskách (0, 5%). Všetky majú drsnejší povrch tehlovohnedej farby. Poslednou keramickou skupinou sú taniere. Jediný analyzovaný tanier predstavuje funerálny nález. Pozorované bolo odlišné sfarbenie dolnej (hnedá) a hornej s vnútornou časťou nádoby (tmavosivá).

23. 18. Ďalšie artefakty z hliny

Na sídliskách (16 ks) i pohrebiskách (17 ks) bol zistený približne vyrovnaný počet hlinených predmetov. V osadách je ich prítomnosť vzhľadom k základnej funkcii prirodzená (tkáčske remeslo). Na pohrebiskách môžu napovedať niečo o schopnostiach alebo práci zomrelého. V rámci hlinených závaží sú v sliezskoplateníckej fáze zastúpené na oboch typoch lokalít veľké závažia kužeľovitého tvaru (variant HzI; obr. 57: 1, 2; tiež Jiráň (ed.) et al. 2008, 201). Príliš sa od seba neodlišujú, no na druhej strane nie je isté, či nálezy pochádzajú skutočne z březinského pohrebiska. V lužickom období sa iba na sídliskách vyskytujú malé závažia trojuholníkového alebo srdcovitého tvaru so značnými známkami opotrebovania (obr. 57: 3; tiež Jiráň (ed.) et al. 2008, 196). Hlinené pokličky slúžiace ako poklopy na nádoby boli jednoznačne častejšie na pohrebiskách. Všetky spája rovný okraj a datovanie do obdobia sliezskoplateníckej kultúry (obr. 60: 1, 3, 4). V mladších stupňoch ich opatrili držadlami (Jiráň (ed.) et al. 2008, 157). Na sídlisku boli tieto predmety skôr výnimočné, čo však s najväčšou pravdepodobnosťou neodráža reálny stav. Na uschovanie potravín a tekutín bolo prikrytie nádoby nevyhnutné. V sídliskovom materiáli I. sliezskoplatenického stupňa bola registrovaná poklička s vyťahnutým okrajom (obr. 60: 2; tiež Jiráň (ed.) et al. 2008, 198). Hlinené prasleny sa zase na pohrebiskách vôbec nevyskytovali. V sídliskovom prostredí mali v lužickom období sploštený tvar (obr. 58: 1). Neskorá doba halštatská priniesla obohatenie i o trojuholníkovité či kužeľovité tvary so stredovým pásom vyrytých jamiek, štvorcov a obdĺžnikov (obr. 58: 2; napr. Chytráček - Bernat 2000, 298; Vokolek 1992, 546).

23. 19. Bronzové predmety

V nálezovom inventári sídliska Turnov-Maškovy zahrady bolo zdokumentovaných 9 bronzových predmetov. V protiklade k analyzovaným pohrebiskám (138 ks) ide síce o zanedbateľné množstvo, no na pomery rovinného sídliska je táto situácia viac ako povšimnutiahodná, reflektujúca určité sociálne rozvrstvenie vidieckeho obyvateľstva. Na oboch typoch lokalít boli v mladobronzovom období zastúpené bronzové krúžky zdobené tordovaním (obr. 59: 3, 4), nože (typ Dašice - tab. XLIII: 1; typ Riegsee – tab. CXVI: 3), ružice, šípky a bronzové ihlice s pečatidlovitou hlavicou (obr. 59: 1, 2). Vo funerálnom prostredí prekonal bronzové ihlice značný vývoj od starších mladobronzových tvarov s hlavicou guľovitou (var. bi1), dvojkónickou (var. bi2), čiaškovitou (var. bi8) alebo zdobenou vývalkami (var. bi4) až po mladšie tvary sliezskoplatěnické s hlavicou vázičkovitou (var. bi9) a telom zdobeným pojizerským ornamentom (var. bi2-bi5, bi8, bi9; obr. 32; 61: L1-2). Celý diapazón bronzovej industrie bol na analyzovaných nekropolách obohatený aj o bronzové nákčníky, náramky, britvy, gombíky, závesky, koráliky, šidlá, ihly a prstene (obr. 33).

23. 20. Kamenné predmety

V hrobovej výbave analyzovaných pohrebísk nepatrili kamenné predmety k častým nálezom. Niekedy sú považované za pozostatky staršieho osídlenia (rohovcové škrabadlo; Hrala 1973, 79; Jiráň (ed.) et al. 2008, 177; Vokolek 2003, 44). Kamenné závesky oválneho tvaru nepochybne prislúchali k predmetom okrasnej funkcie. Kameň na sídliskách bol zastúpený v oveľa väčšej miere, čo neprekvapuje, pretože pre bežný chod osady bol nevyhnutný (kamenné podložky, brúsiky, vývrtky, škrabadlá, nožíky, kresadlá). Niektoré kamenné predmety mali zvláštnu (sekerky) alebo i okrasnú funkciu (koráliky). Nálezy kamenných záveskov oválneho tvaru s otvormi sú takmer totožné s funerálnymi (II. sliezskoplatěnický stupeň; obr. 46: 1, 2).

23. 21. Ostatný materiál

Niektoré skupiny predmetov sa našli iba na pohrebiskách: zvláštne, jantárové a sklenené, iné boli zastúpené na oboch typoch lokalít len poskromne (železné predmety: pohrebiská – 19 ks, sídliská – 2 ks). Z ďalšieho materiálu treba spomenúť mazanicu a uhlíky. Tieto boli doložené len v osadách. Mazanica býva obyčajne spájaná s hlinenými omazmi konštrukcií drevených stavieb zničených požiarom (Bláhová-Sklenářová 2012, 139; Chytráček - Bernat 2000, 299; Vokolek 1993, 61). V niektorých prípadoch môže predstavovať zvyšky hlinených konštrukcií rôznych objektov (napr. piecok, krbov).

24. MLADŠIA DOBA BRONZOVÁ

Archeologický materiál umožnil časovo zaradiť analyzované lokality, a zároveň poskladať útržkovité zlomky dejinného vývoja na skúmanom území v období popolnicových polí. V oblasti Českého raja a horného Pojizeria je možné sledovať kontinuálny vývoj jednej populácie, ktorá bola na tomto mieste usadená od mladšej doby bronzovej, ktorá je časovo ohraničená horizontom stupňov BD-HA2. Počiatok toho obdobia je ešte poznamenaný plynulým doznievaním vplyvov predchádzajúcej mohylovej kultúry (Bouzek 1963, 74-77; Čujanová-Jílková 1977, 105-111; Hrala 1973, 83-84; Plesl 1974, 358). Podľa triedenia V. Vokolka (2003) je lužický stupeň I chápaný ešte ako súčasť okruhu mohylových kultúr strednej doby bronzovej. Vlastné lužické obdobie preto začína až v stupni IIa (BD-HA1). Ďalej pokračuje strednou fázou IIb (HA2) a končí mladolužickou fázou IIIa (záver stupňa HA2; Filip 1939; Vokolek 2003; Jiráň (ed.) et al. 2008). Vo väčšine českých regiónov sa v mladobronzovom období kontinuálne vyvíjalo pôvodné domáce obyvateľstvo, ktoré však zároveň stálo pod silným vplyvom hlavne z Podunajska, odkiaľ sem prichádzali nové civilizačné impulzy nastupujúcej epochy (Plesl 1974, 351-353). V Nemecku je toto obdobie nazývané horizontom Riegsee (Koschik 1981, 133-139). Jeho vplyv na skúmanom území je spájaný s výskytom niektorých typov bronzových predmetov: bronzový nôž typu Riegsee (Turnov-Maškovy zahrady, objekt 15/00 – tab. CXVI: 3, obr. 39: 8), ihlice s vázičkovitou (Svijany – tab. LXV: 3, 5, LXVI: 1, LXVII: 1, LXVIII: 5, LXIX: 1, LXX: 3) alebo guľovitou hlavicou (Sovenice – tab. XLII: 10; Svijany – tab. LXIX: 4). Z hľadiska klimatických podmienok spadá mladšia doba bronzová do subboreálu, obdobia so suchým a relatívne teplým podnebí (Bouzek 1993; Ložek 1973, 241; 2007, 72-76; Prostředník - Šída 2010, 55; Sádlo a kol. 2005, 91-93; Vokolek 1993, 57). Počíta sa však i s časovo obmedzenými výkyvmi (Baillie 1998). Na lužických hradiskách nenachádzame stopy požiarov a násilného ničenia, a zároveň dochádza k výraznému zvýšeniu počtu obyvateľstva (Vokolek 1993, 59). V poľnohospodárstve sa objavuje pšenica špalda s prosom a na konci obdobia pravdepodobne žito. Vzrastá podiel strukovín a olejových rastlín. Medzi domestikovanými druhmi sa v dobe bronzovej už bežne vyskytuje kôň. Zvyšujú sa počty oviec a kôz, neskôr tiež prasiat (Bradley 1981; Harding 2000, 144-145; Kristiansen 1991, 28; 1998, 104-111).

Otázke hornej hranice lužického osídlenia pojizerského regiónu je potrebné venovať zvýšenú pozornosť, pretože po období eneolitu je tu pozorovaný zreteľný hiát (Filip 1947, 30; Prostředník - Šída 2010, 55). J. Prostředník (Prostředník – Šída 2010, 55, 56) síce uvádza niekoľko prírodovedných dát zo strednej doby bronzovej (Daliměřice, Nudvojovice, Turnov-Maškovy zahrady), no podrobnejšia analýza sídliskového a hrobového materiálu jednoznačne nepotvrdila osídlenie v závere tohto horizontu. Hornú hranicu som na základe rozboru stanovila na rozhranie starého a stredného stupňa lužickej kultúry (Ib/IIa = stupeň BD). Upozorňovali na to predovšetkým hrnce bez úch (varianty H1, HI-III), amfora zdobená na výduti veľkými jamkami (variant A2), džbán s pupčekmi (tab. CXXIII: 5) či amforovitá nádobka s prstencovite odsadeným dnom (variant af1). Niektorí bádatelia avšak odmietajú osídlenie Českého raja v starom lužickom stupni (Filip 1947, 32; Jiráň 1993, 34). Na druhej strane V. Vokolek (2003) uvádza niekoľko pohrebísk, ktoré na základe keramického materiálu zaradil do lužického stupňa I (Mladá Boleslav-Čejetice). Niektoré pokračujú do stredného stupňa lužickej kultúry (Krnsko, Jeřice, Nadslav). Všetky tieto staré lokality sú situované v južnejšej (Mladoboleslavsko) alebo východnej časti (Jičínsko) Českého raja. I dve analyzované pohrebiská v Sovenicich (okr. Mladá Boleslav) a Svijanoch začínajú na prelome stupňov Ib/IIa. Mohylové pochovávanie sa v staršom období lužickej kultúry sústreďuje v oblasti Jičínska (Jeřice, Nadslav, Vysoké Veselí). Ďalší vývoj pojizerskej skupiny v mladšej dobe bronzovej prebiehal bez väčších zlomov s doloženou sídelnou kontinuitou (viď príloha: 37. Súpis lokalít lužickej a sliezskoplatěnickej kultúry v Českom

raji; graf 19). V rámci rovinných lokalít boli doklady sídlenia zaznamenané až v lužickom stupni IIa vo východnej časti regiónu (Horná Dobrá Voda, Železnice). Rovinné sídlisko v Sobčiciach síce dokumentuje ojedinelé staršie lužické prvky, nejde avšak o jednoznačné doklady (Vokolek 2003). Tiež skúmaná osada Turnov-Maškovy zahrady začína práve v tomto horizonte. Prevažne vo východnej, ojedinele i južnej časti Pojizeria sú situované pohrebiská datované do stupňa IIa (Kopidlno). Niektoré pokračujú do mladšieho lužického obdobia (Dalovice, Dobrá Voda, Holín, Lháň, Malá Běla, Mladá Boleslav, Ostroměř).

V stupni HA2 bol v celom Českom raji a hornom Pojizerí zaznamenaný najvyšší počet rovinných sídlisk a pohrebísk (viď príloha: 37. Súpis lokalít lužickej a sliezkoplateníckej kultúry v Českom raji; graf 19). Osídlenie sa z južnejších častí (Loukovec, Sovenice, Nová Ves u Bakova) postupne presúva do severnejších okresov (Ohrazenice „U Pyrámu“, Janovice), kde boli využívané tiež lokality výšinné (Čertova ruka), opevnené (Klamorna u Chvalčovic) alebo jaskynné (Borek – Zaborčí – Vranové, Vyskeř).

Okolie Turnova poskytovalo výborné podmienky na sídlenie, predovšetkým bolo bohaté na jaskynné lokality, ktoré boli v lužickom období veľmi obľúbené a pravekými ľuďmi vyhľadávané (Abri pod Pradědem, Dvojitá brána u Rohlin, Oko, Postojna, Jislova jaskyňa, Kristova jaskyňa, Mužský, Novákova pec). Na Hradoch alebo Drábskych Světničkách (Mužský) nie sú pozostatky ľudu popolnicových polí v jaskyniach doložitelné, pretože v neskorších dobách boli tieto prírodné sluje umelo rozširované a pozostatky starších sídel tak zničené. V piesku pod skalami boli však zistené zlomky mladolužickej keramiky (Filip 1947, 138; Píč 1888, 341-342; Píč 1905, 288; Prostředník - Šída 2010, 107). Jednou z najväčších jaskýň hruboskalského skalného mesta je Novákova pec. K významným nálezom z tejto lokality patria keramické formy (kadluby) alebo hromadné depoty bronzových predmetov pri cestách (Filip 1947, 218, 219, 221, 223-225; Prostředník - Šída 2010, 105; Waldhauser 1976, 67). Ďalšie jaskyne boli situované v Prachovských skalách (Bukovina) alebo v ondříkovickom skalnom meste (Abri Fort Black).

Všetky skúmané pohrebiská sa avšak podobne ako predchádzajúce zo starších stupňoch koncentrovali predovšetkým v južnej (Bakov, Benátky nad Jizerou, Bezno, Čistá, Horky nad Jizerou, Hrušov, Chotětov, Jizerní Vtelno, Klášter Hradiště nad Jizerou, Kněžmost, Kolomuty, Nová Ves u Bakova, Příhrazy, Řepov) a východnej časti (Prachovské skály, Velešice, Zámostí) Pojizeria. Len ojedinele sa vyskytujú i v severnejších častiach (Koryta, Přepeře, Svijanský Újezd, Všeň). Pochovávanie na niektorých pretrvalo až do lužického stupňa IIIb (Dneboh, Podkost, Podolí).

Ďalšie lokality s rámcovým zaradením do obdobia lužickej kultúry poukazujú na všeobecnú preferenciu južnejších častí Českého raja vo výbere pohrebných miest (Mladá Boleslav-Čejetičky, Horní Stakory, Mnichovo Hradiště, Neveklovice, Skalsko, Hradištko u Vysokého Veselí, Jičíněves, Vesec, Vinice, Vysoké Veselí). Naopak severnejšie časti boli vhodnejšie pri výbere rovinných sídlisk, najmä v turnovskej aglomerácii (Nudvojovice, Přepeře, Turnov-Vesecko, Rovensko, Příšovice, Svijanský Újezd). Zdá sa preto, že v rámci pohrebného rítu tu mali v mladšej dobe bronzovej rozhodujúci význam dve najväčšie pohrebiská v Soveniciach a Svijanoch. Samozrejme tento obraz môže skresľovať nedostatočný stav výskumu.

Bližšia analýza archeologického materiálu z analyzovaných lokalít umožnila mierne prehodnotiť či zaujať stanovisko k tradičnému chronologickému členeniu používanom vo východných Čechách. Mojm cieľom nebolo zaužívaný systém prvoplánovo kritizovať, alebo dokonca „nabúrať“. V disertačnej práci som sa pôvodného triedenia i striktnie pridržiavala. Podrobnejšie štúdium keramického materiálu poukázalo na potrebu viac vymedziť ako samostatný stupeň BD zahrnutý vo fázach Ib a IIa (Vokolek 2003, 45; Jiráň (ed.) et al. 2008, 152). V stupni BD sú hojne zastúpené mohylové prvky, no už nepatrí do strednej doby bronzovej, a zároveň je odlišný i od stupňa HA1. Týka sa to i lužickej fázy IIb, do ktorej V. Vokolek pôvodne zahrnul stupne HA1 a HA2 (2003, 45). Až v neskoršej práci ich autor bez

bližšieho vysvetlenia od seba oddelil (Jiráň (ed.) et al. 2008, 154). V každom prípade sú všetky Reineckeho stupne spadajúce do mladšej doby bronzovej špecifické a keramické tvary s výzdobou jasne odlíšiteľné.

1. BD = hrnce bez úch (var. H1, HI-III), amfora zdobená na výduti veľkými jamkami (var. A2), džbán s pupčekmi (tab. CXXIII: 5), amforovitá nádobka s prstencovite odsadeným dnom (var. af1), ostrá profilácia džbáňkov a amforovitých nádobiek s pupčekmi na výduti (var. dž1, afIII).
2. HA1 = ostro profilované amfory, amforky, amforovité nádoby, amforovité nádobky, okríny, okrínky (var. A1, a1, AfI, afI, D1, DI, d1, dI-II), misovitý tvar amforovitých nádob (AfII), profilované dvojuché hrnce (var. H2, HVI), okríny s vysadlým lomom (var. DII), pologuľovité misky s 1-2 uchami/uškami/pupčekmi (var. mI-II), profilované misy s 1 uchom a mriežkovanou výzdobou (var. M1), nízke a široké misy (var. MI), kónické misy (MII-III), šálky ovoidného tvaru (var. š1), mierne profilované zásobnice a šálky (var. ZI, šI)
3. HA2 = zvislá kanelácia amfor a amforiek (var. A4, A6, a2), amfory a amforovité nádoby s dlhým valcovitým hrdlom (var. A3, Af1), presekávaný okraj (var. ZII), nezdobené amfory a džbány s oblým lomom (var. A7, dž2), misovitý tvar hrncov (var. HIV), mierne zaoblený lom (var. D2, DIII, d2, dIII, afV), široké a zvislé ryhy (var. HV, HVII, MVI), profilované dvojuché hrnce s ostro odsadeným hrdlom (var. H3, HVII) pologuľovité misky s prehnutým spodkom (var. mVI), mierne zaoblené kónické misy s 1 uchom (var. M2), hranená výduť dvojkónických nádobiek (var. d3), mierna profilácia šálok (var. š2, šII), výrazne profilované amforovité nádobky, misky (var. afIV, m1)
4. záver HA2 = vodorovné žliabky na podhrdlí amfor, amforovitých nádob a amforovitých nádobiek (var. A5, AfIV, afVI, tab. XXVII: 1, XXXI: 2, XXVIII: 4, XLIV: 6), etážové hrdlo (var. AfV), esovitá profilácia (var. ZIII, D3, DV, dV, dž4)

25. PROBLEMATIKA PRECHODU MEDZI LUŽICKOU A SLIEZSKOPLATĚNICKOU KULTÚROU

V českom archeologickom prostredí je vo všeobecnosti prijímaná téza, že východné Čechy boli v závere stupňa HA2 obohatené o skupinky novo prichádzajúcich kolonistov zo Sliezska, ktorí vytvorili sliezskoplatěnickú kultúru trvajúcu až do včasnej doby laténskej (Jiráň (ed) et al. 2008, 152-157; Pleiner - Rybová 1978, 515; Vokolek 1962; 1993b, 45-79; 1999; 1999a). Migrácia sa podľa tejto teórie prejavila v zmene štýlu pozorovateľnom na keramike (plynulá a esovitá profilácia, rozmach rytej výzdoby) a náraste počtu lokalít (Böhm 1936-37, 182; Buchtela 1906, 4; Filip 1936-37, 46; Píč 1905, 51; Schráníl 1928, 175; Vokolek 1993, 59; 1999, 17). V chronologickom systéme vypracovanom pre východočeský región je preto zahrnutá sídelná diskontinuita medzi mladšou a neskorou dobou bronzovou, na ktorú poukázal už v základnom členení J. Filip (1936-37, 1939). Ako hlavný argument pre takúto interpretáciu uviedol absenciu niektorých mladolužických tvarov v neskorobronzových nálezových celkoch: esovite profilované šálky s vyhnutým okrajom a uchom, esovite profilované misky s ostrým lomom imitujúce kovové nádoby, široké džbány s valcovitým hrdlom a páskovým uchom, štíhle džbány s vysokým hrdlom zdobeným vypnulínami, poháriky na nôžke vychádzajúce z dvojkónických nádobiek, krájačové misy, amforovité osudia s nízkym valcovitým hrdlom a vyťahnutým okrajom, etážovité osudia (Filip 1936-37, 50). Na prácu J. Filipa nadviazal V. Vokolek, ktorý je až do súčasnosti zástancom tejto teórie. Využívanie lužických pohrebísk i v sliezskoplatěnickom vývoji vysvetlil ako zámerný akt súvisiaci s ovládnutím územia novým obyvateľstvom, čo považuje za dôkaz nesúvislého vývoja (Vokolek 1993, 59; 2002, 114). Slovenský bádateľ L. Veliačik (1983, 156) avšak vysvetľuje prípady, kedy mladší hrob narušuje kamenný kruh staršie mohyly, ako prejav nepochopenia alebo neznalosti prvotnej rituálnej funkcie.

Domnienka o príchode nových osídlencov s už sformovanou sliezskoplatěnickou kultúrou (Pleiner - Rybová 1978, 515) nebola podľa niektorých bádateľov dostatočne zdôvodnená (Hralová-Adamczyková 1957, 33; Thér 2002, 172). Na Slovensku sa pojem sliezskoplatěnická kultúra na rozdiel od východných Čiech vôbec neujal a v moravskom prostredí sa od tejto teórie veľmi skoro upustilo (Červinka 1939, 89; Gottwald 1913; Kvíčala 1954, 263; Šimek 1935, 52). Až do súčasnosti sa tu presadzuje názor o domácom vzniku kultúry stupňa sliezskeho vývojom z kultúry stupňa lužického (Nekvasil 1987, Podborský a kol. 1993, 312). Plynulý prechod z lužickej do sliezskoplatěnickej fázy najnovšie odmietol R. Sedláček na základe spracovania pohrebiska v Domamysliciach (2004, 2005). Autorovi sa nepodarilo nájsť žiaden hrobový celok, ktorý by naplňoval tradičnú predstavu o tzv. lužicko-sliezskom prechodnom období. Pritom Domamyslice sú v podstate jediným miestom, kde by sa hroby tohto typu mali na Morave vyskytovať (Sedláček 2004, 131-142). V archeologických prameňoch sú posuny obyvateľstva síce obtiažne zachytiteľné (Milojčić 1952, 325), no rozsiahlemu sťahovaniu zo Sliezska do východných Čiech neodpovedá v Sliezsku žiadna dramatická zmena v osídlení na prelome mladšej a neskorej doby bronzovej (Mierzwiński 1992, 188-189). Hrobové celky zo stredosliezskej oblasti pritom vykazujú voči východočeskému materiálu celý rad rozdielov (Gediga 1967). Východočeská oblasť kultúrne omnoho viac inklinovala k Morave (Sedláček 2005, 16).

Sídelná kontinuita medzi stupňami HA2 a HB1 bola pozorovaná tiež v južných Čechách a ďalších regiónoch osídlených nositeľmi knovízskej kultúry (Bouzek 1965, 67; Hrala 1973, 91-100, 111). Naopak v západných Čechách je v tomto období konštatovaný vývojový predel znamenajúci zánik mladobronzového osídlenia a následný príchod nového obyvateľstva reprezentovaného tzv. nynickou kultúrou (Šaldová 1965, 87-90; Jiráň (ed.) et al. 2008, 129-130).

Bližším štúdiom archeologického materiálu z analyzovaných lokalít, ako aj sledovaním skúmanej oblasti Českého raja, som dospela k názoru, že sliezskoplatěnická kultúra vznikla vývojom z kultúry lužickej i v Čechách. Svedčí o tom niekoľko závažných skutočností:

1. na niektorých analyzovaných pohrebiskách bolo doložené pochovávanie po dlhší časový úsek obdobia kultúry lužických popolnicových polí, neprejavil sa predel medzi stupňom lužickým a sliezskoplatěnickým: Sovenice (okr. Mladá Boleslav) – trvanie od stupňov Ib/IIa lužickej kultúry po stupeň II sliezskoplatěnickej kultúry; Svijany (okr. Liberec) – pochovávanie od stupňa IIa lužickej kultúry po stupeň III sliezskoplatěnickej kultúry; v oblasti Českého raja a horného Pojizeria ich bolo viac: Mladá Boleslav-Čejeticky, Dneboh, Holín, Hradištko u Vysokého Veselí, Jaroměř-Čáslavky, Koldín, Kopidlno, Nová Ves u Bakova, Ostroměř, Pěňčín, Prachovské skály, Turnov, Velešice, Vlkov, Vysoké Veselí
2. sliezskoplatěnická kultúra nepriniesla vyslovene nové tvary, lužická keramika sa postupne menila, vyvíjala, prijímala nové formy, impulzy, a predsa jej výrobcovia mohli byť príslušníkmi rovnakého etnického celku, oveľa výraznejšie zmeny ako na prelome mladšej a neskorej doby bronzovej sú v keramických tvaroch a výzdobe pozorovateľné začiatkom doby železnej (var. Af5-6) a potom v neskorej dobe halštatskej predovšetkým v sídliskovom materiáli (var. HXII-XV, MVIII, dVII-VIII, mIX, šVII)
3. zreteľný prechod medzi stupňom lužickým a sliezskym (HA2-HB1): rozpad žliabkovanej výzdoby do zväzkov (var. A4 - tab. XXXI: 2), plynulá profilácia, no stále ešte ostro odsadené telo nádob (var. A8 – tab. LII: 6, LXXIII: 4)
4. začiatok esovitej profilácie dvojkónických nádob a nádobiek už v stupni HA2 (var. D3 – tab. XVIII: 5, XXXV: 1, 5, XLVIII: 11, LII: 8, LXXVI: 4; var. DV; var. d5 – tab. XIX: 7, XXIII: 8, XXX: 1, XXXII: 3, 5, XXXIV: 5, 11, LII: 7; var. dV), motív „vlčích zubov“ aplikovaný už koncom stupňa HA2 (var. d5 – tab. XXXII: 5, LVII: 9)
5. pretrvávajúci výskyt úch/ušíek na hrncoch a amforkách i v prvých stupňoch sliezskoplatěnického obdobia (var. H4-6, a4-6), pretrvávajúce rozpadnutej žliabkovanej výzdoby i v prvom stupni sliezskoplatěnickom (var. A8 – tab. LI: 7, LIV: 3; var. A11 – tab. XXXI: 1; var. a4 – tab. XLVII: 1, 3, 8; var. a5; var. a6 – tab. LIV: 7, LVIII: 10; var. a8 – tab. XLVII: 6, LVI: 2, 3, 8, LVIII: 3, LXXI: 7, LXXV: 6; var. a9 – tab. LVI: 7; var. af2 – tab. XXXI: 7, LVIII: 5, 8; var. af3 – tab. XLV: 3; var. af6 – tab. CXXVI: 5; var. m4 – tab. XI: 9; var. š3 – tab. LXIII: 8; var. š5 – tab. LXI: 3), typicky lužická hranená výduť i v prvom stupni sliezskoplatěnickom (var. dVI)
6. výskyt ako v lužickom, tak i sliezskoplatěnickom období: kónické misy (var. M3), misy s mierne dovnútra zatiahnutým okrajom (var. M5, MVI-VII), hrnce súdkovitého tvaru (var. HVIII), misy s odsadeným a oblým telom (var. M5), šálky pologulovité (var. š9; var. šIV) alebo s dovnútra zatiahnutým ústím (var. š10)
7. bronzová ihlica s vázičkovitou hlavnicou príznačná hlavne pre sliezskoplatěnický stupeň sa začala vyskytovať v málo vyvinutých tvaroch už v mladolužických hrobových celkoch (var. bi9), sliezskoplatěnická pojizerská výzdoba aplikovaná i na staršie lužické varianty (var. bi2 – tab. LXX: 5, 6; var. bi3 – tab. XII: 1, LXIV: 1, LXVIII: 2; var. bi5 – tab. LXV: 1; var. bi6 – tab. LXV: 4; var. bi9 – tab. LXV: 5)
8. osídlenie kultúry lužických popolnicových polí na niektorých lokalitách v Českom raji a hornom Pojizeri súvisle ako v lužickom, tak i sliezskoplatěnickom období: rovinné sídliská – Nudvojovice, Přepeře, Rovensko, Turnov-Vesecko; jaskyne – Abri Fort Black, Abri pod Pradědem, Borek-Záborčí-Vranové, Oko, Kopřivák I, Novákova pec; hradiská – Čertova pec, Češov, Klamorna, Mužský

V období kultúry lužických popolnicových polí bolo Slovensko, severovýchodné Čechy, a Morava osídlené ľuďmi jednotnej kultúry. Predpokladám preto celkovú kontinuitu osídlenia i Českého raja a horného Pojizeria, potažmo i východných Čiech. Nevylučujem avšak lokálne

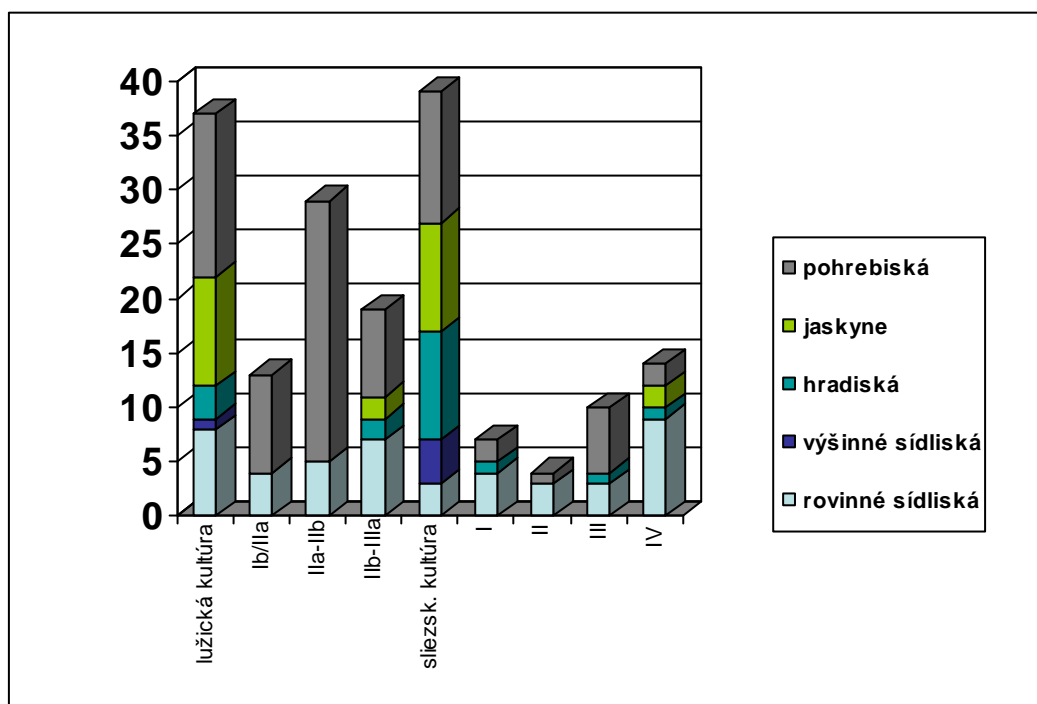
pohyby obyvateľstva, ktorým by sme ale nemali pripisovať rozhodujúci význam. V budúcnosti bude potrebné prehodnotiť termín sliezskoplatěnická kultúra. Vhodnejší výraz by bol v tomto prípade sliezskoplatěnická fáza lužickej kultúry.

26. NESKORÁ DOBA BRONZOVÁ

Vo východných Čechách sa počiatkom neskorobronzového obdobia vo všeobecnosti počíta s príchodom nového obyvateľstva, ktoré sformovalo sliezskoplatěnickú kultúru (Filip 1936-37; 1939; Jiráň (ed) et al. 2008, 152-157; Pleiner - Rybová 1978, 515; Vokolek 1962; 1993; 1993b, 45-79; 1999; 1999a). Časový úsek sa na základe platného chronologického systému ďalej člení na niekoľko fáz: stupne Ia (HB1), Ib (HB2) a II (HB3-HC; Vokolek 2002). V severozápadných Čechách trvá osídlenie označované ako lužická kultúra i v neskorobronzovom úseku (III. stupeň; Bouzek – Koutecký 2000, 22). Na Morave sa o tomto období hovorí ako o sliezskej fáze kultúry lužických popolnicových polí (Podborský a kol. 1993, 312). V českom Sliezsku je sliezka fáza vrcholom osídlenia tohoto regiónu lužickým komplexom a dochádza k osídľovaniu i horských a podhorským pásiem (Juchelka 2008, 117). Dochádza k niektorým zmenám v materiálnej kultúre a pohrebnom ríte. Hroby už nie sú pod mohylou (Vokolek 1993, 46). Oveľa častejšie sa stretávame s obložením hrobov kameňmi (Kujovský 2006, 64). V rámci pohrebného rítu bol zaznamenaný výrazný nárast počtu keramických milodarov, na druhej strane klesá podiel bronzových predmetov (viď kap. 4. 1. Popolnicové hroby). Na konci doby bronzovej dochádza k prudkému zhoršeniu klimatu (Baillie 1998; Kristiansen 1998, 31; Ložek 1998), čo sa dáva do súvisu s krízou bronzového sveta (napr. Buck 1989).

V porovnaní s mladobronzovým osídlením dochádza i v Pojizerí k niekoľkým závažným zmenám (viď príloha: 37. Súpis lokalít lužickej a sliezskoplatěnickej kultúry v Českom raji; graf 19). Pôvodná sieť pohrebísk koncentrujúca sa v južnejšej mladoboleslavskej aglomerácii sa v neskorej dobe bronzovej výrazne redukuje (Sovenice) a presúva sa do východnej časti Českého raja (Holín, Hradištko u Vysokého Veselí, Kopidlno, Ostroměř, Prachovské skály, Vysoké Veselí). Väčšina bádateľov sa zhoduje, že dolné Pojizerie bolo od obdobia HB obsadené nositeľmi knovízskej kultúry (Bouzek 1967-69; 1987; 2006; Jiráň 1993, obr. 77; Waldhauser 1997, 223). Niektoré nekropoly vznikajú až začiatkom prvého sliezskoplatěnického stupňa (Březina, Březovice, Dolní Bousov, Osek, Vitiněves). V severnejšom Liberecku fungovali pohrebiská vo Svijanoch a Čtveřine. V priebehu stupňa HB1 výrazne ubúdajú rovinné sídliská. Zdá sa, že osídlenie Maškových zahrad v Turnove bolo načas prerušené. Jeho funkciu prebrali ďalšie osady v blízkom okolí (Přepeře, Turnov-Vesecko). V sliezskoplatěnickej fáze preniká osídlenie do najsevernejších polôh a dostáva sa až k Jablonecku (Pěňčín) a Liberecku (Svijany). Na mladobronzový vývoj nadväzuje rovinná osada Sobčice na Jičínsku, ktorá neskôr pravdepodobne vyhorela (Motyková 1973, 235-271; Vokolek 1999a, 37-39). Evidentná je pokračujúca preferencia výberu obydlí v jaskyniach, a to predovšetkým v blízkosti Turnova. Väčšina kontinuálne pokračuje z mladobronzovej fázy (Abri Fort Black, Abri pod Pradědem, Borek – Záboreč – Vranové, Jaskyňa Oko, Novákova pec), iné sú založené až v sliezskej perióde (Kacanovy, Šourkova jaskyňa, Štěpánovice). V prostredí pojizerskej skupiny dochádza začiatkom neskorobronzovej etapy i k ďalšej, oveľa závažnejšej zmene. V protiklade k lužickej fáze stúpa koncentrácia hradísk a výšinných sídlisk (viď príloha: 37. Súpis lokalít lužickej a sliezskoplatěnickej kultúry v Českom raji; graf 19). To naznačuje určité zmeny v spoločnosti neskorej doby bronzovej. Vývoj niektorých hradísk v Českom raji prebiehal neprerušene zo strednej fázy lužickej kultúry (Čertova ruka, Češov, Klamorna, Mužský). Majoritne sú ale zakladané až začiatkom neskorej doby bronzovej. Sústreďujú sa vo východnej časti regiónu (Hradisko Hrádky, Hradisko Maršov „Na vrších“, Kal, Poráň u Vesce, Sedliště/Hřmenín, Železnice-Těšín). Dve boli situované

v Prachovských skalách (Hrádky, Maršov). Další hradisko Kal bylo postavené v čele mohutného terénního bloku na okraji Podkrkonošské pahorkatiny, v blízkosti jediných v středověku využívaných ložisek kovů (meď, zlato, stříbro; Ulrychová 2005, 250-252). Strategickou polohu malo i ostrožné hradisko Sedliště/Hřmenín, situované v blízkosti cest vycházejících z Jičínské kotliny juhozápadným smerom do Polabia a zo Sobotecka na Kopidlnu (Ulrychová 2005, 254-256). Vo veľkom boli budované i výšinných lokality (Hrádok Nebákov, Jičín - vrch Zebín, Údrnická Lhota, Velešice). Táto pozoruhodná koncentrácia opevnených areálov môže súvisieť s ochranou, prípadne kontrolou obchodu na diaľkovej trase. Ukazuje sa, že v sledovanom období dochádza k najväčšej intenzite osídlenia Jičínska (tiež Ulrychová 2005, 281). Obdobná situácia bola zachytená nielen v českom Sliezsku ale aj východných Čechách, tj. nástup výšinných opevnených lokalít na počiatku sliezskej fázy, ktoré nakoniec v závere stupňa HC1a ukončujú svoju funkciu ako hradiská (Juchelka 2008, 111, 119; Venclová (ed.) et al. 2008, 85).

Graf 19. Početnosť zastúpenia pojizerských sídliskových lokalít a žiarových pohrebísk v období lužických popolnicových polí.

27. DOBA HALŠTATSKÁ

Začiatok doby železnej je jedným z málo objasnených úsekov vrcholného praveku a len málo archeologických lokalít náleží do tohto obdobia. Najlepšie ho dokumentuje analyzovaná nekropola v Březine. Tento predel nesprevádzal zvýšený počet jamových hrobov, ani zhoršenie kvality hrobového inventára, ochudobňovanie alebo výraznejšia majetková diferenciácia, ako tomu bolo v iných oblastiach lužických popolnicových polí (Bouzek 2011, 142; Buck 1989, 88; Dohnal 1977, 11-13; Nekvasil 1964, 257; Veliačik 1989, 161, 165; Žilincová 2010, 151). Podľa V. Vokolka sa táto kríza v prostredí východočeskej skupiny sliezskoplatěnickej kultúry neprejavila alebo nezanechala výraznejšie stopy (Venclová (ed.) et al. 2008, 84, 155; Vokolek 1999, 6). Nesporne však muselo dôjsť k významným spoločenským zmenám. Doba železná je dokonca aj v mnohých mytológiách opisovaná ako prudké zhoršenie stavu sveta (Bouzek 2005, 129). V stupni HC bol pozorovaný klimatický výkyv, t. j. nástup chladnejšieho a vlhšieho počasia (Baillie 1998; Bouzek 2005; Ložek 1998; Opravil 1992, 253-254; Prostředník - Šída 2010, 56).

To viedlo ku kríze, ktorá postihla časť vtedajšej spoločnosti (Dohnal 1988, 21). V niektorých častiach strednej Európy preto dochádza k zníženiu počtu obyvateľstva (Ostoja-Zagórski 1993; Vokolek 1999). K výraznému poklesu osídlenia došlo napríklad v regióne okolo hornej Odry (Gardawski 1979, 125; Mierzwiński 1994, mapa 7). J. Juchelka (2008, 116-121) konštatoval pre české Sliezsko zníženie intenzity sídlenia oproti sliezskej fáze, ktoré s počiatkom stupňa HD1 v oblasti hlubčickej podskupiny končí definitívne. V severočeskej časti lužickej oblasti sú rozšírené nálezy billendorfskej kultúry (Plesl 1961; Bouzek – Koutecký 2000; Venclová (ed.) et al. 2008, 97). Na Morave sa používa termín „platěnická fáza“ kultúry lužických popolnicových polí (Podborský a kol. 1993, 312). Južná polovica Čiech už spadá do samostatných kultúr v rámci západohalštatského okruhu (Venclová (ed.) et al. 2008, 11). Vo východočeskom chronologickom systéme je skúmané obdobie stotožnené s III. sliezskoplatěnickým stupňom, tj. HC-HD1 (Filip 1936-37; Venclová (ed.) et al. 2008; Vokolek 1993; 1999).

S klimatickými zmenami nepochybne priamo súvisí i vpád skýtskych kmeňov do Karpatskej kotliny (Bouzek 2005, 142; 2011, 136, 140; Gardawski 1979, 125; Gedl 1973, 81; 1993, 476; Venclová (ed.) et al. 2008, 156; Vokolek 1993, 73). J. Bouzek uvádza (2004, 380), že východné Čechy skýtska vojenská expanzia priamo nezasiahla a nie sú predpokladané žiadne vnútorné „politické“ otrasy, ani výrazná zmena v prevažujúcej hmotnej kultúre. Napriek tomu je evidentné, že niektoré hradiská boli dobyté, spálené a viac neobnovené /napr. Topol pri Chrudimi, Kotouč pri Štramberku, Molpír na južnom Slovensku/ (Bouzek 2011, 142; Jiráň (ed.) et al. 2008, 85, 104-105, 156; Vokolek 1982, 27). Udalosť odpovedá prelomu stupňov HD1 a HD2 (polovica 6. storočia p. n. l.). Táto zmena sídelnej štruktúry nebola dosiaľ uspokojivo vysvetlená. Dotkla sa i osídlenia Českého raja a horného Pojizeria (viď príloha: 37. 2. Sídlišká; graf 19). Na Jičínsku sa zrútil systém opevnených miest. Výšinné sídlišká celkom zanikli. Niektoré hradiská končia v stupni HC (Češov), iné na konci staršej doby železnej (Konecchlumí, Osek – Sekeřice). Konecchlumí vyhorel v dôsledku jedného alebo viacerých požiarov v priebehu stupňa HD1 (Ulrychová 2005, 252-253, Vencel - Vokolek 1974, 339, 345, 347). Ďalšie dve hradiská výnimočne dokladajú dlhodobé osídlenie od mladšej (Mužský) alebo neskorej doby bronzovej („Poráň“ u Vesce).

Rovinné osady stupňa HC ľud lužických popolnicových polí budoval už na iných miestach než osady časovo predchádzajúce. Svoje stopy zanechala sliezskoplatěnická kultúra predovšetkým na Turnovsku (Turnov-Dvořákova ulice, Turnov-Mariánské náměstí). Ďalšie rovinné sídlišká sem plynule pokračujú z neskorobronzovej (Turnov „V Zátíší“) alebo dokonca lužickej fázy (Přepěře). Osídlenie prekvitá i v severnejších oblastiach (Pěňčín, Příšovice I, Svijany; Prostředník 2009, 834). Doklady užívania jaskynných sídel však v dobe halštatskej už nenachádzame. Oproti predchádzajúcemu obdobiu bol pozorovaný mierny

nárast počtu pohrebísk (viď príloha: 37. 1. Pohrebiská; graf 19). U všetkých bolo doložené pochovávanie prevažne v strednom lužickom stupni, avšak náhle prerušenie na začiatku neskorej doby bronzovej (Mladá Boleslav-Čejetický, Nová Ves u Bakova, Pěňčín, Velešice). Po celý III. sliezskoplatěnický stupeň boli ešte využívané analyzované pohrebiská v Březine, ako aj severnejšie Svijany a Příšovice. Nekropola v Sovenicach pravdepodobne zanikla o niečo skôr, možno už koncom doby bronzovej.

Záverečný IV. sliezskoplatěnický úsek je ohraničený stupňami HD2-LTA (Venclová (ed.) et al. 2008). V hospodárstve došlo k viacerým zmenám. Najdôležitejším zdrojom obživy zostalo pestovanie obilnín, no stúpa i význam chovu. Rozširuje sa pestovanie monokultúr žita a v oblasti remesiel je už bežné používanie železa (Wozniak 1971).

V rámci analyzovaných lokalít bol neskorohalštatský úsek zachytený len na sídlisku Turnov-Maškovy zahrady. V nálezovom inventári sa nepodarilo spoľahlivejšie odlíšiť náplň hmotnej kultúry neskorej doby halštatskej (HD) od nastupujúcej doby laténskej (LA). Uniformita keramického sortimentu odráža celkom plynulý priebeh osídlenia. Pre komplex lužických popolnicových polí v celej strednej Európe je charakteristický kontinuálny vývoj až do príchodu tzv. historických Keltov v priebehu stupňa LTB1 (Mangel 2009, 51). Podľa iných bádateľov končí lužická kultúra skôr, už v stupni LTA (Bednarek 1999, 118). Zánik nie je náhly, i neskôr je možné sledovať doznievanie pôvodného základu obyvateľstva v podobe ojedinelých žiarových hrobov a niektorých keramických prvkov (Vokolek – Sankot 2001). Väčšina bádateľov sa zhoduje, že sliezskoplatěnická kultúra v Českom raji sa na rozdiel od východných Čech udržuje ešte dlhšie (do 3. - 2. stor. p. n. l.), aj keď v nálezovom materiáli výrazne ovplyvnenom keltským štýlom (Filip 1947, 42; 1948; Prostředník - Šída 2010, 71). V stupni LTB2 mohla splynúť s laténskym osídlením (Jiráň (ed.) et al. 2008, 17; Vokolek 1999, 17).

Analýza ukázala, že v Pojizerí došlo behom neskorej doby halštatskej k znovuoživeniu osídlenia (viď príloha: 37. 2. Sídliská; graf 19). Svoju činnosť obnovilo sídlisko v Turnove-Maškových zahradách a na starú lužickú tradíciu podobne nadviazali i osady Nudvojovice, Příšovice a Rovensko. V aglomerácii Turnova boli stopy osídlenia podchytené i na ďalších dvoch miestach, v bezprostrednej blízkosti Maškových zahrad (Turnov-Aehrentalova tehelňa, Turnov-Vrchůra). Nálezisko v Aehrentalovej tehelni zároveň neskôr poskytlo J. Filipovi vhodný materiál pre vyčlenenie neskorohalštatského turnovského typu (Filip 1947, 44-46; Waldhauser 1976)¹. Dlhodobá kontinuita osídlenia bola doložená v Přepeřích a Turnove „V Zátířích“. Ojedinele boli rovinné sídliská zakladané i v južnejšom Mladoboleslavecku (Hrušov, Koprník-Násedlnice). Krajinu pravdepodobne ovládalo hradisko Mužský, ktoré v polohe Hrada postavili už v mladšej dobe bronzovej a pretrvalo do záveru doby halštatskej. Bolo situované na hornej plošine výrazného pieskovcového druhohorného pásma Českého raja, kde sa nachádzajú dve strategické polohy: Hrada (15 ha) a prirodzene chránená Klamorna (niekoľko desiatín ha). Predstavujú tak dvojité prirodzené hradisko ľudu popolnicových polí (Filip 1947, 124-144; Píč 1888, 341-342; 1905, 288; Plesl - Pleslová-Štiková 1970, 689-720; Pleslová-Štiková 1981; Prostředník - Šída 2010, 106; Štiková 1955, 155-164; Waldhauser 1976, 69-70). Na Jičínsku fungovalo jediné hradisko „Poráň“ u Vesce, osídlené od stupňa HB. K sídleniu bolo opakovane vyhľadávané hlavne pre svoju v teréne skrytú polohu (Filip 1947, 279; Ulrychová 2005, 256-258; Waldhauser 1976, 75). K podobnej situácii dochádza i vo východných Čechách (Chrudimsko, Královehradecko), ktoré na sklonku stupňa HD2 postihla vlna deštrukcií hradísk sprevádzaná zásadnými zmenami v sídliskovej štruktúre, myšlienkovom svete a pohrebnom ríte (Vokolek 1987a; Vokolek – Sankot 2001). Život v jaskynných obydliach nebol na Turnovsku obnovený ani v neskorej dobe halštatskej. Jediné dve jaskyne zo skúmaného obdobia boli zachytené na Liberecku (Jeřmanská Skála)

---

¹termín turnovský typ bol neskôr z odbornej literatúry vypustený (Venclová (ed.) et al. 2008, 11).

a Semilsku (Záborčí). Sieť pohrebísk sa výrazne zredukovala, no s najväčšou pravdepodobnosťou ide len o nedostatočný stav výskumu. Zatiaľ existujú doklady o pochovávaní v Turnove-Aehrentalovej tehelni a Příšovicích(?).

28. DIAĽKOVÉ KONTAKTY A IMPORTY

Český raj nebol v dobe lužických popolnicových polí izolovaný, bez kontaktu s okolitými oblasťami. Ovplynulo ho viacero kultúrnych skupín a okruhov, čo sa výrazne odzrkadlilo predovšetkým v materálnej kultúre. Bližší rozbor keramiky a ďalších nálezov potvrdil úzke zviazanie a spoločný vývoj pojizerskej skupiny s východočeskou. V dobe popolnicových polí tvorila oblasť Českého raja jednu kultúrnu oblasť s východnými Čechami. Spojenie bolo možné údolím rieky Libuňky alebo soboteckou kotlinou, teda územiami so sporadickým osídlením (Waldhauser 1976, 32).

Intenzívne kontakty existovali i s oblasťou Poľska a Moravy. Priechod do Poľska fungoval najskôr Novosvetským priesmykom /Mříčná-Peřimov, Peřimov, Jablonec nad Jizerou-Razsocha/, čo dokladajú i neolitické nálezy pozdĺž rieky Bóbru na poľskej strane Krkonoš (Kolomanski 1995; Prostředník - Šída 2010, 58). Výraznejší vplyv z poľského Sliezska bol v neskorej dobe bronzovej doložený na nekropole Březina (viď kap. 13. 1. Březina) a sídlisku Svijany (viď kap. 21. 2. Svijany). Bohato zdobené amfory/amforoky/amforovité nádoby s motívom rytých polooblúčikov, ktoré môžu ohraničovať jamky alebo výčnelky v strede výdute, sú obvykle spájané s moravským vplyvom alebo východomoravsko-slovenským umením (Žilincová 2010, 177). Odrážajú silnú spätosť skúmaného kultúrneho komplexu s náboženstvom. J. Juchelka (2005, 356) ich prirovnáva k ženským prsiam, a tým prenesene k ženskému božstvu. Na analyzovaných nekropolách sa hromadili v sliezskoplatenicej vývojovej fáze (var. A8 – tab. LIV: 3, var. A9 – tab. LXV: 9, var. A10: tab. XI: 4, var. A11 – tab. LII: 4, LXXIII: 6, var. a4 – tab. XLVII: 8, var. a6 – tab. LIV: 7, 9, LXXIII: 10, var. a7 – tab. XLVII: 7, LVI: 1, LVIII: 4, var. a8 – tab. XLVII: 6, LVI: 2, var. af2 – tab. LVIII: 8). Podľa J. Bouzka (2003, 283) boli vetvy lužickej kultúry vo východných Čechách, severnej Morave i hornom Sliezsku úzko príbuzné a styky medzi týmito oblasťami museli byť intenzívne.

Menší počet zhodných prvkov v tvare či výzdobe keramiky nachádzame i na strednom Považí, severozápadných Čechách, Rakúsku či Nemecku. V prípade severozápadných Čiech je táto situácia viac ako povšimnutiahodná, a to najmä preto, že s oblasťou Českého raja bezprostredne susedí. Odlišný archeologický materiál ukazuje skôr na ostrú hranicu medzi územiami. Dôvodom je odlišný pôvod dvoch prúdov lužickej kultúry. Kým sliezska vlna osídlila Poľsko, Moravu a východné Čechy, saský prúd zase severozápadné Čechy (Böhm 1936-37, 68; Jiráň (ed.) et al. 2008, 129; Plesl 1960, 539; 1961, 10, 97; Vokolek 2003, 31). Zdá sa, že aj v neskoršom období tieto oblasti udržiavali spojenia len v smere ich materského územia. Preto sú rozdiely v tvare a výzdobe keramiky také markantné. Z tohto rámca vybočuje len lokalita v Turnove-Maškových zahradách. V materálnej náplni sídliska boli pozorované viaceré znaky spoločné s oblasťou severozápadných Čiech (viď kap. 21. 1. Turnov-Maškovy zahrady). V tomto prípade by sme mohli uvažovať i o určitom ovplyvnení Českého raja zo Saska a Lužice. V každom prípade nebolo veľmi výrazné a na skúmané územie preniklo najskôr Žitavskou cestou (Bouzek - Koutecký 2000, 21). Raritou je saský import objavený na pohrebisku vo Svijanoch (tab. XLIX: 7). Najoptimistickejšie vidí vzťah medzi severočeskou a východočeskou skupinou lužickej kultúry J. Bouzek (2006, 52). Autor uvádza podobnosť v keramike, šperku, rituálnych zvyklostiach pochovávaní, štruktúre osád, stavebných technikách a spôsobe hospodárenia ako pri pestovaní rastlín, tak v chove dobytky. V každom prípade by som týmto vzťahom nepripisovala až taký význam. Tieto vetvy si z hľadiska príslušnosti k lužickým popolnicovým poliam boli skutočne podobné, no

pojizerskú skupinu v oveľa väčšej miere a dlhodobo ovplyvňovala skôr knovízska kultúra stredných Čiech.

Tento vplyv sa podstatne prejavil v materiálnej náplni pohrebísk v Soveniciach, Svijanoch, ako aj sídliska v Turnove-Maškových zahradách: strechovité uchá (obr. 61: B2; tab. XXIX: 5, XXXIII: 7, XXXVI: 7, XLIII: 10, 12, LI: 6, LXX: 9), tordovanie okraja (obr. 61: A3; tab. LIV: 1), vypuklé hrdlá (var. A4-7, tab. LXIV: 6, var. AfI, AfIII, AfV-VI), horizontálne žliabky na podhrdlí (tab. XXVI: 2, XXVII: 1, XXVIII: 4, XXXI: 2, 7, XLIV: 6, XLVII: 8, LVIII: 5, LIX: 9, LXI: 5, CII: 3, CXXVI: 5, var. AfIV), knovízske importy (tab. LIV: 1, LIX: 10) alebo napodobeniny (Hralová-Adamczyková 1957, 32). I neskorší štítarský vplyv v neskorej dobe bronzovej sa odzrkadlil v keramickom inventári nekropol: hrebeňovanie (obr. 61: C5, F1; tab. LX: 12, LXIII: 4, LXXI: 6, 9), import (tab. XLIV: 8). Všeobecne panuje názor, že etážovité členenie nádob v lužickom prostredí má pôvod v kultúre knovízskej alebo západnom okruhu popolnicových polí (Jiráň a kol. 2008, 242). Nejde avšak o typické knovízske alebo rozvinuté formy etážových hrdiel, skôr len o náznak. To znamená, že sa jedná o doklad miestnej výroby a nie importu. To isté sa týka i ďalších znakov na lužickej keramike, ktoré sú spájané s knovízskym vplyvom (strechovité uchá, tordovanie, horizontálne žliabky). Zdá sa, že v prostredí lužických popolnicových polí bol tento vplyv jednoducho módný a všeobecne preferovaný, hlavne v mladšej dobe bronzovej. V prípade pár knovízskych importov sa dá počítať s ich dovezením priamo z kultúrne odlišného prostredia. Výnimočný výskyt dvojkónických nádob v štítarskom priestore je zase vysvetľovaný kontaktmi so sliezskoplatěnickou kultúrou (Hrala 1973, 63). K vzájomným stretom muselo dochádzať oveľa častejšie a intenzívnejšie. Len ťažko by sa o túto situáciu postaralo pár prišielcov – knovízskych hrnčiarov (zajatie či získané ženy), ako to načrtol Ľ. Jiráň (1993, 36). Podľa autora (1993, 35) nie je možné na základe sporadického výskytu knovízskych prvkov hlbšie uvažovať o podobe vzťahu oboch kultúr. Iného názoru je J. Hralová-Adamczyková (1957, 34), ktorá hovorí o smerovaní vývoja Pojizera ku knovízskej kultúre a dokladá to hromadnými knovízskymi prvkami v južnej časti Pojizera. Hranicu infiltrácie knovízskeho kultúrneho prostredia do Pojizera kladie E. Pleslová (1981) do oblasti Mnichovohradištska. Ďalší bádatelia zásah do Pojizera konštatovali, no bližšie nešpecifikovali (Hrala 1973, 100; Pleiner – Rybová 1978, 451). Podľa J. Bouzeka (1963, 78) síce došlo k obsadeniu územia knovízskym komplexom, no vzťah medzi oboma kultúrami charakterizoval ako slušný spôsob súžitia, akokoľvek občas prerušený vojnovými stretmi (Bouzek 2006, 52). Príbuznosť keramického štýlu spája s podielom lužického myšlienkového sveta na formovaní počiatkovej fázy knovízskej kultúry (Bouzek 2006, 52). Podobný názor mal i V. Vokolek (2003, 46), podľa ktorého dochádzalo v styčných zónach dokonca k určitému vzájomnému prelínaniu, zvlášť v Pojizerí a odmietol konfliktné situácie medzi kultúrami. Oba celky mali pritom odlišnú identitu. Kým knovízska kultúra tvorila súčasť česko-východobavorského okruhu severoalpských popolnicových polí, lužické osídlenie v severných a východných Čechách patrilo kultúrnemu okruhu severných popolnicových polí (Böhm 1936-37). V stredných Čechách sa v priebehu mladšej doby bronzovej lužicko-knovízska hranica zásadným spôsobom mení. V stupni HA2 expandujú nositelia knovízskej kultúry na východ až na Kolínsko a neskôr na Kutnohorsko a Čáslavsko, lužické nálezy tohto obdobia naproti tomu v pôvodnom lužickom centre v stredočeskom Polabí celkom chýbajú. Nositelia lužickej kultúry ustupujú na sever a východ odtiaľ. V období HB je už celé pôvodne bikultúrne územie osídlené nositeľmi knovízskej kultúry (Bouzek 1967-69; 1987; 2006; Jiráň 1993, obr. 77). J. Waldhauser (1997, 223) na základe výskumu v Mladej Boleslavi (objekt 2/96) konštatuje, že región dolného Pojizera sa od stupňa HB dostal do stredočeskej kultúrnej sféry ako jej periféria formou imigrácie (zajatie či získanie ženy) alebo akulturáciou. To môže súvisieť s výrazným úbytkom lokalít lužických popolnicových polí na Mladoboleslavsku od začiatku neskorej doby bronzovej (viď kap. 26. Neskorá doba bronzová).

Dokladom obchodných kontaktov sú sklenené predmety, keďže z obdobia lužických popolnicových polí nemáme z územia Čech doklady miestnej výroby. Pochádzajú zo Svijan (tab. LXIII: 3) a Soveníc (tab. XXXVIII: 2, XLIV: 2). Môžu pochádzať z dielní v južnom či východnom Stredomorí, väčšina však skôr z adriatickej oblasti (Venclová (ed.) et al. 2008, 154; Venclová 1990, 43, 44). Už v stupni HA sa uvažuje o sekundárnom spracovaní sklenenej suroviny v severnom Tyrolsku, v neskorej dobe halštatskej potom hlavne v oblasti Caput Adriae (Venclová 1990, 42).

Do tejto sféry spadá i nález jantárového predmetu v Soveniciach, okr. Mladá Boleslav (tab. XLIV: 1), pretože sa predpokladá, že cez východné Čechy viedla jedna z vetiev jantárovej cesty (Bouzek 2011, 136; Bukowski 2002, 131; Venclová (ed.) et al. 2008, 93). Smerovala z adriatickej oblasti a severného Talianska ďalej k severu do Sliezska a k Baltu (Bukowski 2002, 131; Divac 2013, 105-106; Venclová (ed.) et al. 2008, 154).

Dôsledkom vpádu skytských kmeňov do Karpatskej kotliny v polovici 6. storočia p. n. l. došlo k prerušeniu Jantárovej cesty a jej presunutiu z Moravy západným smerom do Polabia (Bouzek 2005, 142). To sa prejavilo prílevom značného bohatstva a nebývalým množstvom importov, predmetmi južného a juhovýchodného pôvodu, a tiež ich miestne napodobeniny, ktoré by sme za iných okolností v periférnej oblasti len ťažko mohli očakávať (Vokolek 1987; Vokolek – Sankot 2001). Takýmto dokladom je nádobka situlovitého tvaru z Příšovic (tab. XVII: 5) alebo plastické rebro pripevnené na povrch hrca v Turnove-Maškových zahradách (tab. CXIII: 8).

V neskorohalštatskom období môžeme za takéto silné juhovýchodné vplyvy označiť tiež skupinu amforovitých nádob (Svijany – tab. LXXV: 9, Příšovice) a šálok (Březina – tab. VI: 7, VII: 9) s charakteristickou výzdobou halštatského geometrického štýlu. Nepochybne ide o miestne výrobky. Dokladajú avšak súnáležitosť s halštatskou civilizáciou vyrastajúcou síce z domácich koreňov, ale tiež za prispenia gréckej kolísky geometrického štýlu s počiatkom už v submykénskom umení (Oliva 1995). Stredomorské vplyvy si do Pojizeria našli cestu i prostredníctvom motívu slniečka (Bátora - Vladár 2001, 173-182). Dokladom sú amforky (Březina, hrob XXX – tab. IX: 8) a šálky (Březina, hrob XIX – tab. VII: 9) s touto výzdobou v hrobových celkoch záverečného úseku neskorej doby bronzovej a začínajúcej doby halštatskej.

Silnejšie kontakty so severotalianskou oblasťou v neskorej dobe bronzovej sa odrazili i v kultovej sfére nálezmi picích rohov zo Svijan (tab. LIII: 8), či depotom bronzových labutiek (Filip 1936-37; 1947; Podborský 1994). Labuťkovité nákončia boli pôvodne používané na kultových vozíkoch pri náboženských slávnostiach. Zároveň sú dokladom juhovýchodných a južných kontaktov (Filip 1947, 255). V strednej Európe sa tento motív prvýkrát objavuje v stupni BD, naopak v egejskej oblasti je jeho výskyt spojený s presunmi tzv. morských národov. Jedná sa o zástupcov skupiny znakov, ktoré sprevádzajú myšlienkové a náboženské premeny v celoeurópskom kontexte (Bouzek 2005, 105; Filip 1936-37, 100). Picie rohy boli rozšírené vo všetkých oblastiach lužických popolnicových polí (Filip 1935). V náboženstve zohrávali dôležitú úlohu ako božský atribút k vyjadreniu nadľudskej sily a symbol božského pokrmu. Ich pôvod je hľadaný vo východnom Stredomorí, kde boli umiestňované na oltároch alebo posvätných miestach (Filip 1935, 106; 1936-37, 56). Juhovýchodného pôvodu sú však i ďalšie základné zložky stredoeurópskych kultúr popolnicových polí: napr. žiarové pochovávanie, kultová symbolika (Milojčić 1952, 323-324; Plesl 1974, 351-353).

Dôležitým okruhom dokumentujúcim širšie kontakty sú bronzové predmety. Počíta sa s výraznejším nemeckým vplyvom horizontu Riegsee v stupni BD, ktorý bol pozorovaný predovšetkým v bronzovej industrii (Plesl 1974, 353): bronzové ihlice s hlavicou guľovitou (Sovenice – tab. XLII: 10; Svijany – tab. LXIX: 4), vázičkovitou (Svijany – tab. LXV: 3, 5, LXVI: 1, LXVII: 1, LXVIII: 5, LXIX: 1, LXX: 3) a bronzový nôž typu Riegsee (Turnov-

Maškovy zahrady, objekt 15/00 – tab. CXVI: 3, obr. 39: 8). Predpokladá sa preto pohyb ojedinelých jedincov alebo skupiniek z južného Nemecka, prinášajúcich nové kultúrne impulzy (Hrala 1973, 126). Ďalšie nemecké vplyvy v neskorej dobe bronzovej reprezentuje bronzová ihlica tzv. ervěnického typu, s ktorou sa častejšie stretávame v severozápadných Čechách (Kytlicová 2007, 34). Na analyzovaných nekropolách bola zastúpená v Březine (tab. XII: 2), Soveniciach (tab. XL: 3, XLI: 6) a Svijanoch (tab. LXX: 4). Z prostredia česko-východobavorského okruhu severoalpských popolnicových polí pochádzajú hladké štvorhranné náramky s otvorenými koncami (Sovenice – tab. XLII: 8, Svijany – tab. LXVII: 5, LXVIII: 6, LXXVII: 1). V Bavarsku patrili k hlavným typom stupňa HA1 (Hrala 1973, 36). Do Pojizera sa mohli dostať prostredníctvom knovízskej kultúry. Pôvod bronzovej ihlice s kyjovitou hlavicou (Sovenice – tab. XL: 4; Svijany – tab. LXVIII: 3) sa hľadá na juhovýchode, v oblasti stredného Podunajska a Balkánu (Kytlicová 2007, 31-32). Na spojenie so severnejšími časťami Európy v sliezkoplatěnickom období poukazujú svijanské tordované kruhy (tab. LXII: 1a-c, LXVII: 3), a tiež zlomok dvojdielnej spony z nekropoly Svijany v stupni HA2 (tab. LXVI: 9; Brunn 1968, 167-168, 179, taf. 4, 11, 22, 25; Kytlicová 2007, 34-35; Wagner 1943, taf. 45b). Ďalšie bronzové predmety sa objavovali prakticky v celej Európe. Na pojizerských nekropolách (Březina, hrob V – tab. III: 1; Svijany – tab. XLVIII: 4; LXVI: 2, LXXVIII: 5) početne zastúpené bronzové ihlice s hlavicou zvinutou v očko boli rozšírené od egejského sveta a Talianska až po strednú, západnú a severnú Európu (Říhovsky 1979, 145). Ihlice s vývalkovitou hlavicou boli zase pozorované od Pobaltia, cez Veľkopoľsko, Sliezske, Braniborsko, Lužicu, Sasko, Durínsko až po Čechy a Moravu (tiež Březina, hrob VI – tab. IV: 1, Sovenice – tab. XL: 11, Svijany – tab. LXV: 1, LXXI: 4; Hrala 1961, 210-211). Sovenický bronzový nôž typu Dašice (tab. XLIII: 1; obr. 33: 5) vystihoval širšiu oblasť východne od Álp, až po juhovýchodné časti Európy v stupni HA. Napriek cudziemu pôvodu bronzových exemplárov, nemuseli byť zároveň všetky tieto nálezy nevyhnutne aj importmi. Z dôvodu častého výskytu typickej pojizerskej alebo cik-cakovej výzdoby na väčšine variantov bronzových ihlíc (obr. 61: L1-2), mohlo ísť skôr o miestne výrobky alebo napodobeniny. Dokladom cudzej proveniencie boli však určite bronzové spony (Kytlicová 2007, 34-35). O pojizerskom importe sa dá hovoriť v prípade bronzovej ihlice s dvojkónickou hlavicou zdobenou charakteristickou cik-cakovou výzdobou, ktorá sa našla na sliezskej lokalite Sobótka v Poľsku (Chudzicki 1959, ryc. 7: e). V Pojizerí i hornom Falcku sú nachádzané dvojbrité bronzové britvy (Březina, hrob VI - tab. IV: 3). Ide o predstaviteľov spoločného česko-bavorského umenia označovaného ako typ Březina v stupni HB3-HC (Jockenhövel (1971, 171-172). Ďalšie výrobky v rámci bronzovej industrie ako napríklad „český rebrovaný náramok“ typu Dřetovice (Březina, hrob XX – tab. VIII: 1; Sovenice – tab. XLII: 3) alebo výzdoba masívnych náramkov pozostávajúca z hustého priečného ryhovania (Sovenice, hrob V – tab. XXVII: 5, 9, 10, nestratifikované nálezy - XL: 10, XLII: 5a-b; Svijany – tab. LXVII: 4) sú skôr charakteristické pre produkciu východočeskej skupiny lužickej kultúry v mladšej dobe bronzovej (Kytlicová 2007, 42-43; Vokolek 2003, 41). V každom prípade mohli byť vyrábané i priamo v Pojizerí.

Západné Čechy osídlené v mladšej dobe bronzovej milavečskou skupinou a v neskorej dobe bronzovej kultúrou nynickou, tvorili celok s oblasťou chebskou a franko-falckou (Šaldová 1965, 84; 1981, 82). Doklady obchodných kontaktov či importov a vzájomného ovplyvňovania s pojizerskou skupinou neboli doložené. Týka sa to i oblastí južných Čiech (Bouzek 1963, 77). Na základe ojedinelých keramických zlomkov s lužickými prvkami na sídlisku Dobeš II, uvažoval J. Bouzek (1987, 184-185) o menšom posune príslušníkov lužickej kultúry do Čiech.

Výskyt nerastného bohatstva v prostredí pojizerskej skupiny lužických popolnicových polí je skôr ojedinelý. Nepochybne sa v tomto období využívali zdroje kvalitných hrnčiarskych hlín a bahennej rudy. V okrajových častiach sú známe ložiská medi (Kal na

Novopacku) a železnej rudy (Semilsko; Waldhauser, 1976, 34). Jednoznačné doklady pre exploataciu surovín však nepoznáme (Pleiner 1958, 83). To isté platí pre nálezovú situáciu na lokalite Turnov-Maškovy zahrady, kde sa nachádzajú hutnícke objekty spolu s komponentmi HD i doby rímskej (Prostředník 1996, 2001b).

Mimoriadny význam možno pripísať nálezom dvoch ležiakov rotačných mlynkov na sídlisku Turnov v polohe „V Zátíší“. Dovtedy boli v rámci Čiech hľadané surovínové zdroje žarnovov zo žuly výhradne na Morave alebo Sliezsku. Tu boli prvý krát bezpečne doložené aktivity ľudu popolnicových polí turnovského typu. Surovinu pre výrobu žarnovov našli asi 13-50 km severne od Turnova (Waldhauser – Prostředník - Daněček 2006).

Treba počítať s dovozom soli, ktorá bola od počiatku strednej doby bronzovej ťažená v hornorakúskych doloch v Hallstatte (Höglinger 1996, 79). Jej distribúcia do Čiech je viac ako pravdepodobná (Bouzek 1988-1989, 223). Do Českého raja sa mohla dovážať i zo stredného Nemecka, buď riečnou (Labe) alebo pozemnou dopravou (Salač 1997). Keďže ložiská medi neboli v Pojizerí využívané, je možné uvažovať o ich alpskom pôvode (Frána et al. 1995).

29. ZÁVER

V práci som sa pokúsila prispieť k bližšiemu poznaniu osídlenia Českého raja a horného Pojizeria v dobe lužických popolnicových polí, ako aj jeho vzťahu a spoločenským kontaktom k okolitým oblastiam. Pramennú základňu tvoril nálezový inventár pochádzajúci z niekoľkých vybraných archeologických lokalít: siedmich pohrebísk (Březina; Koryta; Příšovice; Sovenice, okr. Nymburk; Sovenice, okr. Mladá Boleslav; Svijany; Svijanský Újezd) a dvoch sídlisk (Svijany, Turnov-Maškovy zahrady).

Zhromaždenie ako sídliskového, tak funerálneho inventára, prinieslo možnosť bližšie porovnať dva základné komponenty materiálnej kultúry lužických popolnicových polí. Ich vzájomný pomer i zloženie materiálu zodpovedá približne stavu na ostatných lokalitách popolnicových polí (napr. Filip 1936-1937, 57-58, 83, 94-95; Goš - Nekvasil 1976, 385-387; Jiráň (ed.) et al. 2008, 178; Motyková 1973, 261-262; Venclová (ed.) et al. 2008, 86-87; Vokolek 1988; 1994; 1993, 52, 64, 70, 77; 1999, 7). V porovnaní s výskytom prevažne jemnej keramiky v hrobách (62, 4%), je na sídliskách zreteľný posun k nádobám úžitkového charakteru (59, 5%). Základným rysom je tiež výrazné zastúpenie menších nádob vyrobených z hrubozrného materiálu, ktoré sa tradične radia k jemnej keramike (amforovité nádoby - 40%, hrnčeky - 57%, dvojkónické nádoby - 6%, misky - 14%, šálky - 26%). Na rozdiel od nekropol je tu pomer jemnej a hrubej keramiky zhruba vyvážený (graf 11). Vonkajšiu úpravu povrchu prispôbili prostrediu a najmä účelu, pre ktorý daná nádoba slúžila (graf 14). Na sídliskách jednoznačne dominovalo zdrsnenie prstovaním (20, 3%), tenkými (19, 7%) alebo širokými (13, 7%) zvislými či nepravidelnými ryhami a plastickou páskou (13, 1%). Ryté motívy sa v Turnove-Maškových zahradách objavovali len minimálne. Výnimku predstavuje materiál pochádzajúci zo sídliska Svijany. Okrem toho, že bol bohatšie zdobený a lepšie vypálený, disponovali tieto nádoby svetlejšími odtieňmi a tenkými stenami. Analýza ukázala, že tento jav bol veľmi zriedkavý i na hradiskách a výšinných sídliskách lužických popolnicových polí. Celkom bežne sa rytá výzdoba objavovala na pohrebiskách (34, 5%). Dekoratívne motívy tu bohato pokrývali povrch prevažne stredne hrubej a jemnej keramiky. Tuhovanie bolo najčastejšie aplikované na analyzované súbory jemnej keramiky z pohrebísk (28, 2%). Vyskytovalo sa však i na stredne hrubej (5, 5%) a silnostennej keramike (2, 3%). Na sídliskách nebola táto úprava veľmi rozšírená. V rámci jemnej keramiky pokrývala povrch iba 2% nádob. V prípade ostatných keramických tried bola zastúpená ešte menej (hrubá keramika: 1, 1%, stredne hrubá: 0, 3%). Rovnako ako tuhovovanie bolo i leštenie povrchu nádob v epoche popolnicových polí značne obľúbené. Na sídliskách dokonca prevažovalo nad

tuhovaním (jemná keramika: 20%, hrubá: 16, 5%, stredne hrubá: 5, 1%). Vo funerálnom prostredí bolo v porovnaní s tuhovaním trochu v úzadí (jemná keramika: 8, 3%, hrubá: 3, 9%), no povrch stredne hrubej keramiky (7, 1%) bol leštením upravovaný asi najviac. Bahnitý (hrubá keramika: 0, 3%, jemná: 0, 3%) či plavený materiál (hrubá keramika: 2, 5%, jemná: 2%) sa objavoval iba na analyzovaných sídliskách. Drsnější povrch bol pozorovaný aj na jemnej keramike ako na sídliskách (11%), tak i na pohrebiskách (14, 7%) /graf 17/.

Pri bližšom štúdiu sídliskovej a funerálnej keramiky bola registrovaná súvislosť farebných odtieňov s veľkosťou nádob. Malé nádoby boli prevažne sfarbené do tmavších odtieňov na oboch stranách. U väčšiny veľkých nádob bol pozorovaný svetlejší povrch, najmä tehlové odtiene (hrnce, amforovité zásobnice). Okraj a vnútorná strana nádob potom disponovali tmavším sfarbením. Tieto skutočnosti s najväčšou pravdepodobnosťou súvisia so spôsobom výpalu. Podľa J. Prostředníka (2010, 34) boli veľké nádoby postavené na lôžko dnom nahor a do ich vnútra umiestnili drobné nádoby. Teplota výpalu sa najčastejšie pohybovala okolo 700 °C (tiež Hayden 1995, 258). Vonkajší povrch veľkých nádob po výpale spolu s menšími nádobkami chladol v prevažne redukčných podmienkach bez prístupu vzduchu. Samozrejme to nemuselo byť vždy nemenné pravidlo, pretože na analyzovaných lokalitách boli pozorované tiež menšie nádoby so svetleším sfarbením. V týchto prípadoch neboli drobné nádoby počas výpalu prikryté. Veľké nádoby mali buď príliš úzke hrdlo, alebo pre dané potreby vypálenia nemuseli byť prítomné (tiež Thér 2009, 92, 190, 247-248).

Všeobecne prevláda názor, že funerálna keramika bola vyrábaná špeciálne ako hrobová výbava (Jiráň (ed.) et al. 2008, 233; Pleiner – Rybová 1978, 509; Vokolek 1993, 62; 1999). Analýza ale ukázala, že pravekí ľudia mohli používané nádoby v osadách neskôr uložiť do hrobu (zámerný výber), preto v chronologických horizontoch neboli medzi keramickými typmi na oboch druhoch lokalít výraznejšie rozdiely. V každom období prevládal určitý štýl, ktorý sa striktno dodržiaval na širšom území popolnicových polí:

1. staršie lužické obdobie – ostro profilované tvary.
2. mladšie lužické obdobie – esovitá profilácia, vypuklé hrdlo, žliabkovaná výzdoba.
3. staršie sliezskoplatěnické obdobie – plynulá profilácia, prevaha rytej výzdoby alebo jej kombinácia so zväzkami žliabkov.
4. mladšie sliezskoplatěnické obdobie – tvary s dovnútra zatiahnutým ústím, strata úch a ušíek, aplikácia plastického límca, dvojkónické tvary drobných nádobiek.

Výskyt niektorých variantov sa v určitých časových úsekoch na sídliskách i pohrebiskách zhodoval. Dominovali predovšetkým v strednom lužickom stupni. V sliezskoplatěnickom období sa ich počet výrazne zredukoval.

a) *lužický stupeň Ib/IIa* – hrnce (var. H1=HI)

b) *lužický stupeň IIa* – amfora (var. A1)=amforovitá nádoba (var. AfI), dvojkónické nádoby (var. D1=DI), amforka (var. a1)=amforovitá nádobka (var. afI), dvojkónické nádoby (var. d1=dI), džbány (var. dž1)

c) *lužický stupeň IIb* – hrnce (var. H3=HVII), dvojkónické nádoby (var. D2=DIII), džbány, amforka (var. a2)=amforovitá nádobka (var. afIV), šálky (var. š2=šII), džbány (var. dž2)

d) *lužický stupeň IIIa* – dvojkónické nádoby (var. D3=DV), dvojkónické nádoby (var. d4, 5=dV)

e) *sliezskoplatěnický stupeň Ia* – dvojkónické nádoby-motív „vlčích zubov“ (var. d4=dVI)

f) *sliezskoplatěnický stupeň Ib* – amforovité nádoby (var. Af3=AfVI)

g) *sliezskoplatěnický stupeň II* – kamenné závesky

h) *sliezskoplatěnická kultúra* – hlinené závažia (var. HzII)

Celkom odlišný bol vývoj veľkých mís a malých misiek. Jediný spoločný tvar reprezentuje misa s dovnútra zatiahnutým ústím. Kým na pohrebiskách sa objavuje v III. (var. M5, m5), na sídliskách vo IV. sliezskoplatěnickom stupni (var. MVII, mVIII). Sídlisková keramika mala i

ďalšie tvarové varianty a iné výzdobné prvky, než aké boli zaznamenané na pohrebiskách, takže ich rady mohli byť ešte viac rozšírené.

- A. *lužický stupeň IIIa* – amforovité nádoby misovitého tvaru (var. AfII), mierne profilovaná amforovitá zásobnica zdobená plastickou páskou alebo prstovaním (var. ZI), hrnce s krátkym, roztvoreným hrdlom a nevýrazne profilovaným telom (var. HII), kónické misy zdobené zvislými ryhami (var. MII), nízke a široké misy „pekáče“ (var. MI), pologuľovité misky s pupčekmi miesto úch (var. mII)
- B. *lužický stupeň IIIb* – výzdoba širokých a zvislých rýh aplikovaná na nepatrne profilované hrnce (var. HVIII) a misy (var. MV, MVI), kónické misky s jamkami pod okrajom (var. mIV)
- C. *lužický stupeň IIIa* – amforovité nádoby s kužeľovitým hrdlom etážového tvaru a ostro odsadenou oblou výduťou zdobenou rytými kruhmi (var. AfV), výrazne profilovaná amforovitá zásobnica zdobená žliabkami (var. ZIII), výzdoba šrafovaných a prevrátených trojuholníkov aplikovaná na esovite profilované dvojkónické nádoby (var. dV)
- D. *sliezkoplatěnický stupeň Ib* – profilovaná miska zdobená plastickou (pupčeky) a rytou výzdobou (var. mVII)
- E. *sliezkoplatěnický stupeň IV* – súdkovité hrnce zdobené plastickým límcem (var. HXIV), hrnce s kužeľovitým hrdlom a plastickým límcem alebo rebrom (var. HXII), vyššie a štíhle súdkovité hrnce opatrené pupčekmi (var. HXV), misy (var. MVIII) a misky dvojkónického tvaru (var. mIX), dvojkónické nádoby s presekávaným lomom (var. dVII), dvojkónické nádoby guľovitého tvaru (var. dVIII)

Naše znalosti o rozšírení jednotlivých typov keramiky vychádzajú hlavne z hrobových nálezov, ktoré sa zachovali lepšie a vo väčšom množstve. Sídliškový materiál charakterizovali predovšetkým hrubšie tvary väčších rozmerov s obmedzenou výzdobnou škálou. Výsledky jeho štúdia priniesli presnejší pohľad na to, v akom počte boli vyrábané jednotlivé druhy nádob, a ktoré varianty či typy výzdoby sa na danom type lokality využívali. Niektoré keramické skupiny typické pre sídliská (amforovité zásobnice, cedítka), nemali príliš veľké uplatnenie na nekropolách, a to isté platí i naopak (amfory, amforky, hrnčky, poháriky, kultové predmety). Potom tu boli keramické skupiny obľúbenejšie a používanéjšie na sídliskách (hrnce, dvojkónické nádoby, misy), ďalšie zase na pohrebiskách (amfory, hrnce, amforky, dvojkónické nádoby, šálky). Je to prirodzené vzhľadom k preferovaniu nádob s úžitkovou funkciou v osadách a okrasnou alebo estetickou na nekropolách (graf 18).

Žiarový pohrebný rítus na pojizerských nekropolách nevybočoval z rámca ostatných pohrebísk lužickej a sliezkoplatěnickej kultúry nielen vo východných Čechách, ale aj v susedných oblastiach lužických popolnicových polí. Samozrejme i v tejto sfére bol badateľný vplyv knovízskej kultúry (vkladanie milodarov do popolnice). Vo všeobecnej rovine bol v celej oblasti lužického kultúrneho komplexu konštatovaný vzrast bohatstva sliezkoplatěnických hrobov (Gedl 1979; Juchelka 2007, 109, 110; Kujovský 2006, 65; Rataj - Vokolek 1962, 50, 54). Hroby so skrinkou (Březina - hrob V; Sovenice - hrob IV), kamenným obložením alebo príkrovom (Březina – hrob XVIII; Lháň; Nová Ves u Bakova; Sovenice – hroby I, III, V, XVIII), mohylou (Mladá Boleslav-Čejetický, Čistá, Jeřice, Nadslav, Vysoké Veselí), podlážkou (Březina – hrob XVIII?; Sovenice – hrob I?, III, V, XVIII?; Malá Bělá), jazdeckými postrojmi (Březina – hroby XVIII, XIX) alebo zbraňami (Velešice, Vysoké Veselí) tvorili významný zdroj informácií o vyšších vrstvách spoločnosti skúmaného komplexu. Pozorovateľný bol rozdiel v rozložení bohatstva v hrobových inventároch mladšej doby bronzovej oproti neskoro bronzovému a halštatskému obdobiu (grafy 2-4). Na druhej strane však chudobnejšie vybavenie lužických hrobov vyvažovala prítomnosť bronzových predmetov, ako aj kamenných úprav vnútri alebo na povrchu hrobu. Podobne i bohatšie symbolické hroby sa koncentrovali prevažne v sliezkoplatěnickom období, no neobsahovali také množstvo drobných nádobiek a bronzových predmetov.

V pojizerskom regióne mala zvláštne postavenie nekropola Svijany. Zvýšené množstvo bronzových predmetov na pohrebisku naznačilo vyššie sociálne postavenie zomrelých. Nálezy kultových predmetov (chrastítka, vaničkovitá nádobka, picí roh, nádobka zvieracej podoby na nôžke, pohárik na nôžke, tvárová urna) zase upozornili na existenciu vrstvy kňazov. Svijany mohli byť v dobe lužických popolnicových polí dokladom centrálného pohrebiska, ktoré bolo spoločne využívané niekoľkými sídliskami po dlhšie časové obdobie (BD – HD1; tiež Gedl 1962, 126).

Bližší obraz o živote kultúr popolnicových polí odhalila analýza rovinných poľnohospodárskych sídlisk situovaných na brehu Jizery s pripojenou výrobnou (hlinené závažia, prasleny, pece), spracovateľskou (kamenné predmety), hospodárskou (silá, hliníky) alebo kultovou (depot) aktivitou. Na vypálenie keramiky sa využíval miesto pecí skôr otvorený výpal, ktorý keramiku spoľahlivo vypálil a nevyžadoval investície do výrobných prostriedkov a ich udržiavanie (Thér 2009, 251-252). Známe sú i doklady príležitostnej pyrotechnologickej aktivity (Turnov-Maškovy zahrady - objekt 0254/00). Pôdorysy stavieb tvorili série stĺpových jám, základových žľabov, alebo mali zahĺbené podlahy - polozemnice. Kôli neustále meniacemu sa toku Jizery a záplavám v minulosti, využívali príslušníci lužickej kultúry v Pojizerí akúsi kolovú dlažbu. Najznámejšia pochádza z Turnova-Maškových zahrad, ktorú tvorilo vyše 15 000 kolov na plochách A a B. Komplex bol interpretovaný ako súbor pilotov zarazený do podmáčaného terénu, slúžiac tak na spevnenie povrchu (Bláhová-Sklenářová 2012, 129; Prostředník 2010, 30; Sklenářová 2004, 489). Začiatkom sliezskoplaténického obdobia dochádza v Pojizerí ku krátkodobému časopriestorovému posunu niektorých rovinných sídlisk (Nudvojovice, Příšovice, Rovensko, Turnov-Maškovy zahrady). Príčiny mohli súvisieť s devastáciou prírodného prostredia (degradácia lesa) a následnej erózií, ktorá nutne postihla poľnohospodárstvo a donútila obyvateľov meniť sídla a hľadať nové územia (Bláhová-Sklenářová 2012, 150). Nálezy jemnejšej a zdobenej sídliskovej keramiky, ako aj depot bronzových labutiek naznačili, že Svijany na Liberecku boli v období kultúr popolnicových polí akýmsi centrom duchovného života pojizerskej skupiny.

V oblasti Českého raja a horného Pojizeria je možné sledovať kontinuálny vývoj jednej populácie, ktorá bola na tomto mieste usadená od mladšej doby bronzovej (viď príloha: 37. Súpis lokalít lužickej a sliezskoplaténickej kultúry v Českom raji; graf 19). Počiatok tohto obdobia je ešte poznamenaný plynulým doznievaním vplyvov predchádzajúcej mohylovej kultúry (Bouzek 1963, 74-77; Čujanová-Jílková 1977, 105-111; Hrala 1973, 83-84; Plesl 1974, 358). Svedectvom by mohol byť džbán z turnovského objektu 1545/01 (tab. CXXIII: 5) alebo amforovitá nádobka na pohrebisku Sovenice (tab. XXXI: 5). Hornú hranicu som na základe rozboru keramiky stanovila na rozhranie starého a stredného stupňa lužickej kultúry (Ib/IIa = stupeň BD). V stupni HA2 bol v celom Českom raji a hornom Pojizerí zaznamenaný najvyšší počet rovinných sídlisk a pohrebísk. Predovšetkým okolie Turnova poskytovalo výborné podmienky na sídlenie. Bolo bohaté na jaskynné lokality, ktoré v lužickom období pravekí ľudia vyhľadávali. K významným nálezom (jaskyňa Novákova pec) patrili keramické formy (kadluby) alebo hromadné depoty bronzových predmetov pri cestách (Filip 1947, 218, 219, 221, 223-225; Prostředník - Šída 2010, 105; Waldhauser 1976, 67). Pohrebiská sa koncentrovali predovšetkým v južnej časti Pojizeria.

Problematicky sa javí prechod medzi mladšou a neskorou dobou bronzovou, kedy sa vo všeobecnosti predpokladá príchod novo prichádzajúcich kolonistov zo Sliezska, ktorí sformovali sliezskoplaténickú kultúru (Filip 1936-37; 1939; Jiráň (ed) et al. 2008, 152-157; Pleiner - Rybová 1978, 515; Vokolek 1962; 1993; 1993b, 45-79; 1999; 1999a). Bližším štúdiom archeologického materiálu z analyzovaných lokalít som skonštatovala celkovú kontinuitu osídlenia Českého raja a horného Pojizeria. Nevylúčila som avšak lokálne pohyby obyvateľstva.

Začiatkom sliezskoplatěnickej periódy dochádza v Pojizerí k niekoľkým závažným zmenám. Pôvodná sieť pohrebísk koncentrujúca sa v južnejšej mladoboleslavskej aglomerácii sa v neskoršej dobe bronzovej výrazne redukuje a presúva sa do východnej časti Českého raja. Väčšina bádateľov sa zhoduje, že dolné Pojizerie bolo od obdobia HB obsadené nositeľmi knovízskej kultúry (Bouzek 1967-69; 1987; 2006; Jiráň 1993, obr. 77; Waldhauser 1997, 223). Niektoré rovinné sídliská na Turnovsku boli načas opustené. Osídlenie tak preniklo do najsevernejších polôh až k Jablonecku a Liberecku. Evidentná je pokračujúca preferencia výberu obydľí v jaskyniach, a to predovšetkým v blízkosti Turnova. V protiklade k lužickej fáze stúpa koncentrácia hradísk a výšinných sídlisk. Sústreďujú sa vo východnom jičínskom okrese. Táto pozoruhodná koncentrácia opevnených areálov môže súvisieť s ochranou, prípadne kontrolou obchodu na diaľkovej trase. Ukazuje sa, že v sledovanom období dochádza k najväčšej intenzite osídlenia Jičínska (tiež Ulrychová 2005, 281).

V stupňoch HC a HD1 (800-550 p. n. l.) bol pozorovaný klimatický výkyv, t. j. nástup chladnejšieho a vlhšieho počasia (Baillie 1998; Bouzek 2005; Ložek 1998; Opravil 1992, 253-254; Prostředník - Šída 2010, 56). To viedlo ku kríze, ktorá postihla časť vtedajšej spoločnosti (Dohnal 1988, 21). Osady stupňa HC ľud lužických popolnicových polí budoval už na iných miestach než osady časovo predchádzajúce. Svoje stopy zanechala sliezskoplatěnická kultúra predovšetkým na Turnovsku a severnejšom Liberecku. Doklady užívania jaskynných sídel však v dobe halštatskej už nenachádzame. Druhá dôležitá zmena bola zaregistrovaná na Jičínsku, kde sa zrútil systém opevnených miest, čo môže súvisieť s vpádom skýtskych kmeňov do Karpatskej kotliny (Bouzek 2005, 142; 2011, 136, 140; Gardawski 1979, 125; Gedl 1973, 81; 1993, 476; Venclová (ed.) et al. 2008, 156; Vokolek 1993, 73).

Behom neskoršej doby halštatskej došlo v Pojizerí k znovuoživeniu osídlenia rovinných sídlisk, ktoré nadviazali na lužickú tradíciu. Krajinu pravdepodobne ovládalo hradisko Mužský. Väčšina bádateľov sa zhoduje, že sliezskoplatěnická kultúra v Českom raji sa na rozdiel od východných Čiech udržala ešte dlhšie, i keď s nálezovým inventárom ovplyvneným keltským štýlom (do 3. - 2. storočia p. n. l.; Filip 1947, 42; 1948; Jiráň (ed.) et al. 2008, 17; Prostředník - Šída 2010, 71; Vokolek 1999, 17).

Riedke vzdialenosti medzi jednotlivými lokalitami pojizerskej skupiny sú signálom kedysi pulzujúceho života a zároveň dokladajú, že Český raj bol v dobe lužických popolnicových polí intenzívne osídleným a frekventovaným miestom. Je až zarážajúce, že ešte v staršej a strednej dobe bronzovej nachádzame len málo dokladov o živote človeka v tejto oblasti. Pojizerská skupina tvorila genetickú súčasť výchočskej skupiny lužickej kultúry, a zároveň dopĺňala rámec viac-menej jednoliateho kultúrneho dedičstva v celom priestore rozšírenia lužických popolnicových polí. Z tejto „linajky“ vybočuje severočeská skupina lužickej kultúry inklinujúca k Sasku a Lužici. Nepochybne bola prostredníkom západnejších vplyvov smerom do Pojizeria, ktoré sa síce prejavili začiatkom mladšej doby bronzovej (horizont Riegsee), neboli avšak veľmi výrazné. Materiálna náplň pojizerskej skupiny bola dlhodobo ovplyvňovaná impulzmi predovšetkým z južného prostredia česko-východobavorského okruhu severoalpských popolnicových polí (knovízska kultúra). V neskorohalštatskom období sa jej pozornosť vďaka preloženiu Jantárovej cesty preorientovala juhovýchodným smerom na Balkán a egejskú oblasť. To sa prejavilo prítomnosťou značného množstva importov, ako aj novými výzdobnými štýlmi na keramike. Pojizerská skupina v dobe lužických popolnicových polí reprezentovala dôležitý element v stredoeurópskom priestore, kde sa stretávali dva kultúrne celky: hornodunajské (juhonemecké) a lužické popolnicové polia. Význam skúmaného regiónu spočíval v ďalšom sprostredkovaní západných saských a severských prvkov (bronzová industria) do južnejších a východnejších častí Čiech.

30. LITERATÚRA

- Abłamowicz, R. 1996:* Kości zwierzęce w grobach kultury łużyckiej jako wyznaczniki wieku i płci zmarłego. In: Problemy epoki brązu i wczesnej epoki zelaza w Europie środkowej. Księga jubileuszowa poświęcona Markowi Gedlowi, Kraków, 45-66.
- Adamczyková, J. 1953:* Chronologická průkaznost vázičkovité jehlice v Československu, Archeologické rozhledy 5, 666-672.
- Adámek, F. 1961:* Pravěké hradisko u Obřan. Brno.
- Allen, K. M. - Zubrow, E. B. W. 1989:* Environmental factors in ceramic production: The Iroquois. In: C.C. Kolb (ed.), Ceramic ecology, 1988: current research on ceramic materials BAR international Series 513, Oxford: Archaeopress, 61-95.
- Arnold, D. E. 1985:* Ceramic theory and cultural process. Cambridge.
- Baarová, Z. – Mikulková, B. 2004:* Halštatské žárové pohřebiště v Drnovicích (okr. Vyškov), Pravěk NŘ 14, 287-331.
- Bąbel, J. 2000:* Rytualne znaczenie niektórych północnoeuropejskich brzytw z epoki brązu. Próba interpretacji. In: Kultura symboliczna kręgu pól popielnicowych epoki brązu i wczesnej epoki zelaza w Europie środkowej, Warszawa – Wrocław – Biskupin, 157-182.
- Baillie, M. G. L. 1998:* Evidence for climate deterioration in the 12th and 17th centuries BC. In: B. Hänsel (Hg.), Mensch und Umwelt in der Bronzezeit Europas, Kiel, 49-55.
- Bátora, J. 2002:* Nálezy fajansových korálikov na pohrebiskách zo staršej doby bronzovej na Slovensku. In: Historia skla 2001, Nitra, 9-18.
- Bátora, J. 2006:* Štúdie ku komunikácii medzi strednou a východnou Európou v dobe bronzovej. Bratislava.
- Bátora, J. – Vladár, J. 2001:* Die Kunstäusserung des Nordkarpatenraumes in der Bronzezeit. In: Sztuka epoki brązu i wczesnej epoki zelaza w Europie środkowej, Wrocław – Biskupin, 173-182.
- Baumann, W. – Dunkel, R. 1969:* Die Ausgrabung eines jungbronzezeitlichen „Vorhallenhauses“ bei Taucha, Kr. Leipzig, Ausgrabungen und Funde 14, 79-82.
- Beardsworth, A. - Keil, T. 1997:* Sociology on the menu: an invitation to the study of food and society. London - New York.
- Bednarek, M. 1999:* Kultura lateńska na tle sytuacji kulturowej Górnego Śląska, Studia Archeologiczne 31, 117-127.
- Bek, T. – Vích, D. 2011:* Pravěké nálezy z hradního kopce v Potštejně, okr. Rychnov nad Kněžnou, Archeologie ve středních Čechách 15, 301-305.
- Belanová, T. 2002:* Doklady produkcie textilu vo východoalpskej halštatskej oblasti. Možnosti využitia exaktných analytických metód v archeológii. (Diplomová práca.) Katedra archeológie FF UK Bratislava.
- Belanová, T. 2003:* Výpovedné možnosti dokladov textilnej produkcie – od paleolitu po dobu laténsku, Medea 7, 6-20.
- Beneš, A. 1978:* Poznámky k počátkům těžby a využívání tuhy a zlata podle archeologických nálezů v jižních Čechách, Rozpravy Národního technického muzea v Praze 70 – Studie z dějin hornictví 8, 53-83.
- Beranová, M. 1965:* K otázce používání obilních jam v pravěku, Archeologické rozhledy 17, 544-548.
- Bersu, G. 1940:* Excavations at Little Woodbury, Wiltshire, Proceedings of the Prehistoric Society 6, 30-111.
- Billamboz, A. 1996:* Structures d'habitat et économie forestière à l'âge du bronze. L'apport de la dendrochronologie. In: K. Randsborg (ed.), Absolute chronology: archaeological Europe 2500-500 BC. Acta Archaeologica 67, København: Munksgaard, 299-306.

- Birmingham, J. 1975: Traditional Potters of the Kathmandu Valley: An Ethnoarchaeological Study. Man 10/3, 370-386.*
- Bláhová-Sklenářová, Z. 2011: Půdorys pravěkého domu ze Sobčic (okr. Jičín) a otázka jeho datace, Živá archeologie 11, 127-130.*
- Bláhová-Sklenářová, Z. 2012: Obytné stavby doby bronzové – otázky stavebního a konstrukčního vývoje. Praehistorica XXX/2. Praha.*
- Bláhová-Sklenářová, Z. – Prostředník, J. 2007: Chronologie sídliště lužické kultury v Turnově-„Maškových zahradách“. In: Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.-6. 10. 2006, Brno, 53-65.*
- Bláhová-Sklenářová, Z. – Prostředník, J. 2007a: Stavby kultury s lineární keramikou v Turnově-Maškových zahradách. In: R. Tichý (red.), Otázky neolitu a eneolitu našich zemí – 2006. Archeologické studie Univerzity Hradec Králové 1, Hradec Králové, 14-24.*
- Blajer, W. 1999: Skarby ze starszej i środkowej epoki brązu na ziemiach polskich. Kraków.*
- Blajer, W. 2001: Skarby przedmiotów metalowych z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza na ziemiach Polskich. Kraków.*
- Blouet, V. et al. 1992: Donneés récentes sur l’habitat de l’âge du Bronze en Lorraine. In: C. Mordant et A. Richard (éds.), L’habitat et l’occupation du sol à l’âge du Bronze en Europe (Actes du colloque international de Lons-le-Saulnier, 16-19 mai 1990), Paris, 177-193.*
- Böhm, J. 1929: Zpráva o výkopu Američanů v Březině (okr. Mnichovo Hradiště) ze dne 22. 8. 1929. [Rukopis č. j. 1525/29.] Archiv nálezoých zpráv AÚ AVČR Praha.*
- Böhm, J. 1930: Březina (okr. Mnichovo Hradiště). Slezské žárové pohřebiště. [Rukopis č. j. 1762/30.] Archiv nálezoých zpráv AÚ AVČR Praha.*
- Böhm, J. 1936-37: Základy hallstattské periody v Čechách, Obzor praehistorický 10, 1-246.*
- Bönisch, E. 1996: Die urgeschichtliche Besiedlung am Niederlausitzer Landrücken. Forschungen zur Archäologie im Land Brandenburg 4. Potsdam.*
- Bönisch, E. 1999: Halstättische Bestattungssitten in der Lausitzer Kultur. In: Z. Bukowski (red.), Forschungen zur Problematik der Lausitzer Kultur, Warszawa – Wrocław – Kraków – Gdańsk – Łódź, 149-155.*
- Born, H. – Hansen, S. 1992: Antike Herstellungstechniken: Ein urnenfelderzeitlicher Bronzehelm aus der Waffensammlung Zschille. In: Acta Praehistorica et Archaeologica, Berlin, 339-356.*
- Bouzek, J. 1963: Problémy knovízské a milavečské kultury, Sborník Národního muzea v Praze 17, řada A – Historie 2-3, 57-118.*
- Bouzek, J. 1965: K otázce halštatu B v jižních Čechách, Archeologické rozhledy 17, 54-76.*
- Bouzek, J. 1967-69: Východní hranice knovízské kultury, Acta Musei Reginaehradecensis 12, 17-70.*
- Bouzek, J. 1987: Die „Lausitzer Wanderung“ und die Südgrenze der Lausitzer Kultur in Böhmen. In: Die Urnenfelderkulturen Mitteleuropas. Symposium Liblice 21. – 25. 10. 1985, Praha, 181-187.*
- Bouzek, J. 1988-1989: Böhmen, Mähren und Österreich in der Urnenfelderzeit, Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien 118-119, 219-227.*
- Bouzek, J. 1993: Climatic changes: new archaeological evidence from the Bohemian Karst and other areas, Antiquity 67, 386-393.*
- Bouzek, J. 1997: Greece, Anatolia and Europe: cultural interrelations during the Early Iron Age. Jonsered.*
- Bouzek, J. 2003: Lužická kultura na Opavsku a její vztah k lokalitám v polském Horním Slezsku, Archeologické rozhledy 55, 272-284.*

- Bouzek, J. 2004: Die Kimmerier und Mitteleuropa. In: K poctě Vladimíru Podborskému, Brno, 375-384.*
- Bouzek, J. 2005: Pravěk českých zemí v evropském kontextu. Praha.*
- Bouzek, J. 2006: Kde leží hranice mezi lužickými skupinami východních a severozápadních Čech a kde hranice s knovízskou kulturou? In: Vita archaeologica. Sborník Víta Vokolka, Hradec Králové-Pardubice, 49-54.*
- Bouzek, J. 2006a: Tkaní a koberce v době bronzové, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 19, 17-22.*
- Bouzek, J. 2011: Pravěk českých zemí v evropském kontextu. Praha 2011.*
- Bouzek, J. – Koutecký, D. 2000: The Lusatian culture in Northwest Bohemia. Most.*
- Bouzek, J. – Koutecký, D. – Kruta, V. 1991: Lužické sídliště v Chabařovicích u Ústí nad Labem, Památky archeologické 82, 94-165.*
- Bouzek, J. – Koutecký, D. – Neustupný, E. 1966: The Knoviz Settlement of North-West Bohemia. Fontes archaeologici Pragenses 10. Pragae.*
- Bradley, R. 1981: Economic growth and social change: two examples from Prehistoric Europe. In: A. Sheridan - G. Bailey (ed.), Economic archaeology. BAR International Series 96, Oxford, 231-237.*
- Bray, T. L. ed. 2003: The archaeology and politics of food and feasting in early states and empires. New York – London.*
- Bredin, R. 1978: Die Ausgrabungen auf dem bronzezeitlichen Hügelgräberfeld von Tornow, Kr. Calau. In: Mitteleuropäische Bronzezeit, Berlin, 299-305.*
- Brunn, W. A. 1968: Mitteldeutsche Hortfunde der jüngeren Bronzezeit. Römisch-Germanische Forschungen 29. Berlin.*
- Brunn, W. A. 1981: Eine Deutung spätbronzezeitlicher Hortfunde zwischen Elbe und Weichsel, Bericht der Römisch-Germanischen Kommission, 91– 50.*
- Buck, D.-W. R. 1986: Siedlungswesen und sozialökonomische Verhältnisse bei den Stämmen der Lausitzer Gruppe. In: D.-W.R. Buck (Hg.), Siedlung, Wirtschaft und Gesellschaft während der jüngeren Bronze- und Hallstattzeit in Mitteleuropa (Veröffentlichungen des Museums für Ur- und Frühgeschichte Potsdam 20), Potsdam, 277-301.*
- Buck, D.-W. R. 1989: Zur chronologischen Gliederung der Lausitzer Gruppe, Veröffentlichungen des Museums für Ur- und Frühgeschichte Potsdam 23, 75-95.*
- Buchtela, K. 1906: Die Lausitzer und Schlesischen Brandgräber in Böhmen, Jahrbuch der K. K. Zentral-Kommission für Kunst- und historische Denkmale 4, 1-52.*
- Buchtela, K. 1908: Nové prehistorické nálezy na Turnovsku, Časopis Společnosti přátel starožitností českých 15, 108-110.*
- Buchvaldek, M. a kol. 1985: Dějiny pravěké Evropy. Praha.*
- Bukowski, Z. 2002: Znaleziska bursztynu w zespolach z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza z dorzecza Odry oraz Wisły. Warszawa.*
- Coblentz, W. 1952: Grabfunde der Mittelbronzezeit Sachsens. Dresden.*
- Czerska, B. 1974: Ciałopalne cmentarzysko ludności kultury łużyckiej w Mierczycach, pow. Legnica, badane w 1967 roku, Silesia Antiqua 16, 71-104.*
- Červinka, I. L. 1939: Venetové na Moravě. Brno.*
- Čtverák, V. - Slavíková, M. 1985: Knovízské hrnčířské objekty z Černožic, okr. Praha-západ, Archeologické rozhledy 37, 3-20.*
- Čtverák, V. – Stolz, D. 2001: Pozdně halštatské hradiště Knihov u Zdic, okr. Beroun, Archeologie ve středních Čechách 5, 313-319.*
- Čujanová-Jílková, E. 1977: Mohylové pohřebiště ve Vrhavči a horizont nálezů středodunajské mohylové keramiky v západních Čechách, Památky archeologické 68, 74-116.*

- Dąbrowski, J. (red.) 1983: Woryty. Studium archeologiczno-przyrodnicze zespołu osadniczego kultury łużyckiej. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź.*
- Dabrowski, J. 1989: The social structures of the Lusatian Culture population at the transition of the Bronze and Iron Ages. In: M.-L.S. Sørensen - R. Thomas (ed.), The Bronze Age – Iron Age transition in Europe: Aspects of continuity and change in European societies c. 1290-500 B.C., part II. BAR International Series 483(ii), Oxford, 408-429.*
- Demek, J. a kol. 1987: Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon České socialistické republiky. Praha.*
- Demek, J. – P. Mackovčín (ed.) a kol. 2006: Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon České republiky. Brno.*
- Divac, G. 2013: Jantar ve sbírkách Oddělení pravěku a antického starověku Národního muzea v Praze. In: M. Popelka – R. Šmidtová (ed.), Praehistorica XXX/1, Univerzita Karlova v Praze, 99-277.*
- Dobiat, C. 1990: Der Burgstallkogel bei Kleinklein I. Die Ausgrabungen der Jahre 1982 und 1984. Marburger Studien zur Vor- und Frühgeschichte 13. Hitzeroth.*
- Dočkalová, M. 2004: Antropologické posudky žárových pohřbů H2 a H4 z Vrbátek na Prostějovsku. In: Popelnicová pole a doba halštatská. Příspěvek z VIII. konference, České Budějovice 22. – 24. 9. 2004. Archeologické výzkumy v jižních Čechách-Supplementum I, České Budějovice, 123–126.*
- Dohnal, V. 1974: Die Lausitzer Urnenfelderkultur in Ostmähren. Praha.*
- Dohnal, V. 1977: Kultura lužických popelnicových polí na východní Moravě. Brno.*
- Dohnal, V. 1988: Opevněná sídliště z doby popelnicových polí na Moravě. Studie muzea Kroměřížska 88. Kroměříž.*
- Dohnal, V. 2004: Mladohalštatské osídlení na dómském návrší v Olomouci. In: Popelnicová pole a doba halštatská. Příspěvky z VIII. konference, České Budějovice 22.-24. 9. 2004. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 1, České Budějovice, 91-102.*
- Domańska, J. 1971: Sprawozdanie z prac wykopaliskowych prowadzonych w 1969 roku na cmentarzysku kultury łużyckiej w Obornikach Śląskich, pow. Trzebnica, Silesia Antiqua 13, 62-92.*
- Domańska, J. 1973: Cmentarzysko kultury łużyckiej w Cieszkowie, pow. Milicz, Silesia Antiqua 15, 133-207.*
- Domańska, J. – Gołubkow, J. 1975: Materiały z cmentarzyska ciałopalnego kultury łużyckiej w Cieszkowie, pow. Milicz, z badań w 1973 roku. Część I, Silesia Antiqua 17, 79-136.*
- Dobová, M. – Metličková, J. – Mašková, J. 2000: Žárové pohřebiště mladší doby bronzové v Plzni-Doubravce, Masarykova ulice (okr. Plzeň-město), Sborník Západočeského muzea v Plzni - Historie 15, 83-104.*
- Droberjar, E. – Prostředník, J. 2004: Turnov-Maškovy zahrady – germánský dvorec ze 3. století, Památky archeologické 95, 31-106.*
- Dubský, B. 1949: Pravěk jižních Čech. Blatná.*
- Ericson, C. 1999: Häuser der Lausitzer Kultur in Dahlen, Lkr. Torgau – Oschatz, Archäologie aktuell im Freistaat Sachsen 5, 124-127.*
- Feger, R. - Nadler, M. 1985: Beobachtungen zur urnenfelderzeitlichen Frauentracht, Germania 63, 1–13.*
- Fiedler, Z. 1953: K významu závěsků s prohnutými stěnami, Památky archeologické 44, 329–338.*
- Filip, J. 1930-31: Nové pravěké nálezy ze Sovenic, Od Ještěda k Troskám 9, 21-25.*
- Filip, J. 1931: Žárové pohřebiště v Březině, Památky archeologické 37, 81-92.*
- Filip, J. 1932-33: Horní a střední Pojizeří v posledním tisíciletí před Kristem, Od Ještěda k Troskám 11, 92-103.*

- Filip, J. 1935: Kultovní předměty v pravěku, Památky archeologické 40, 103-109.*
- Filip, J. 1936-37: Popelnicová pole a počátky železné doby v Čechách. Praha.*
- Filip, J. 1939: Lužická kultura v Československu, Památky archeologické 41, 14-51.*
- Filip, J. 1941: Umělecké řemeslo v pravěku. Praha.*
- Filip, J. 1947: Dějinné počátky Českého ráje. Praha.*
- Filip, J. 1948: Pravěké Československo. Praha.*
- Fojtík, P. 2004: Žárové pohřebiště u Vrbátek, okr. Prostějov (Nové cesty k poznání pohřebních zvyklostí nositelů kultury lužické). In: Popelnicová pole a doba halštatská. Příspěvek z VIII. konference, České Budějovice 22. – 24. 9. 2004. Archeologické výzkumy v jižních Čechách-Supplementum I, České Budějovice, 103–120.*
- Fojtík, P. – Golec, M. 2007: Počátek platěnické kultury na základě nálezů z Prostějovska. In: Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.-6. 10. 2006, Brno, 75-90.*
- Fokkens, H. 2003: The longhouse as a central element in Bronze Age daily life. In: J. Bourgeois, I. Bourgeois and B. Cheretté (eds), Bronze Age and Iron Age communities in North-Western Europe, Brussels, 9–38.*
- Frána, J. – Jiráň, L. – Maštalka, A. – Moucha, V. 1995: Artifacts of copper alloys in prehistoric Bohemia from the viewpoint of analyses of element composition. In: J. Fridrich (ed.), Praehistorica archaeologica bohemica 1995. Památky archeologické – Supplementum 3, Praha, 127-296.*
- Fröhlich, J. 1992: Hromové klíny v jižních Čechách, Výběr 29, 237-245.*
- Furmánek, V. – Horňák, M. – Mitáš, V. 2009: Sklené korálky v období popelnicových polí na Slovensku, Študijné zvesti 45, 79-90.*
- Gardawski, A. 1979: Od środkowej epoki brązu do środkowego okresu lateńskiego. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk.*
- Gediga, B. 1958: Gliniane ptaszki w kulturze łużyckiej na Śląsku. In: Śląza I, Wrocław, 41-64.*
- Gediga, B. 1967: Plemiona kultury łużyckiej w epoce brązu na Śląsku środkowym. Wrocław – Warszawa – Kraków.*
- Gediga, B. 1979: Zagadnienia religii. In: Prahistoria ziem Polskich. Od środkowej epoki brązu do środkowego okresu lateńskiego, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, 320-341.*
- Gedl, M. 1962: Kultura łużycka na Górnym Śląsku. Wrocław–Warszawa–Kraków.*
- Gedl, M. 1973: Cmentarzysko halszackie w Kietrzu, pow. Głubczyce. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk.*
- Gedl, M. 1979: Stufengliederung und Chronologie des Gräberfeldes der Lausitzer Kultur in Kietrz. Práce archeologiczne 27. Warszawa – Kraków.*
- Gedl, M. 1982: Cmentarzysko ze schyłku epoki brązu w Kietrzu. Tom I. Wrocław.*
- Gedl, M. 1987: Cmentarzysko ze schyłku epoki brązu w Kietrzu. Tom II. Wrocław.*
- Gedl, M. 1989: Groby z młodszego okresu epoki brązu na cmentarzysku w Kietrzu. Kraków.*
- Gedl, M. 1993: Die frühe Eisenzeit in Schlesien, Bericht der Römisch-Germanischen Kommission 74, 460–487.*
- Gedl, M. 1996: Wczesnołużyckie cmentarzysko w Kietrzu (III). Kraków.*
- Gedl, M. 1998: Młodsza epoka brązu we wschodniej części polskich Karpat. 3. Kraków.*
- Gedl, M. 1999: Cmentarzysko z epoki brązu w Zbrojewsku (Badania 1973–1981). Kraków.*
- Gedl, M. 2002: Die Halsringe und Halskragen in Polen I (Frühe bis jüngere Bronzezeit). Prähistorische Bronzefunde XI/6. Stuttgart.*
- Geologický atlas ČSSR. Ústřední geologický ústav Praha 1968.*
- Gołubkow, J. 1964: Práce ratowniczo – zabezpieczające na cmentarzysku kultury łużyckiej w Wołowie Śląskim w latach 1960-1961, Silesia Antiqua 6, 39-123.*

- Gołubkow, J. 1972: Cmentarzysko ciałopalne kultury lużyckiej w Bełczu Małym, pow. Góra, Silesia Antiqua 14, 67-135.*
- Gołubkow, J. 1974: Osady ludności kultury lużyckiej w rejonie wsi Czeladź Wielka, pow. Góra, Silesia Antiqua 16, 43-70.*
- Górka, S. 2000: Naczynia w kształcie buta jako przykład figuralnej plastyki kultowej. In: Kultura symboliczna kręgu pól popielnicowych epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w Europie środkowej, Warszawa – Wrocław – Biskupin, 237-258.*
- Goš, V. – Nekvasil, J. 1976: Sídliště lužické kultury v Šumperku-Temenci, Památky archeologické 67, 359-392.*
- Gottwald, A. 1913: Předhistorické nálezy z okolí Určic. Zvláštní otisk z Časopisu Moravského musea zemského, č. 2. Brno*
- Hansen, S. 1994: Studien zu den Metalldeponierungen während der älteren Urnenfelderzeit zwischen Rhônetal und Karpatenbecken. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 21. Bonn.*
- Hansen, S. 1995: Aspekte des Gabentauschs und Handels während der Urnenfelderzeit in Mittel- und Nordeuropa im Lichte der Fundüberlieferung, Handel, Tausch und Verkehr im bronze- und früheisenzeitlichen Südosteuropa, Südosteuropa-Schriften 17, Prähistorische Archeologie in Südwesteuropa 11, 67–80.*
- Harding, A. F. 1987: Social and economic factors in the origin and development of the Urnfield cultures. In: E. Plesl - J. Hrala (ed.), Die Urnenfelderkulturen Mitteleuropas: Symposium Libice 1985, Praha, 37-41.*
- Harding, A. F. a kol. 2000: European societies in the Bronze Age. Cambridge.*
- Hayden, B. 1995: The Emergence of Prestige Technologies and Pottery. In: W. K. Barnett - J. W. Hoopes (ed.), The emergence of pottery: technology and innovation in ancient societies, Washington and London, 257-265.*
- Hellich, J. 1906: Pravěk. Poděbrady.*
- Hellich, J. 1927: Kolonie z doby lužické v Oumyslovicích, Památky archeologické 35, 565-566.*
- Hennig, H. 1970: Die Grab- und Hortfunde der Urnenfelderkultur aus Ober- und Mittelfranken. Materialhefte zur bayerischen Vorgeschichte 23. Kallmünz/Opf.*
- Henrickson, E. F. - McDonald, M. M. A. 1983: Ceramic form and function: An ethnographic search and an archaeological application, American Anthropologist 85, 630-643.*
- Herold, J. A. 1928: Mnichovohradištsko. Přírodou a památkami, 2. vyd. Mnichovo Hradiště.*
- Höglinger, P. 1996: Der spätbronzezeitliche Depotfund von Sipbachzell/OÖ. Linzer Archäologische Forschungen – Sonderheft 16. Linz.*
- Holodňák, P. 1981: Ekonomika laténského sídliště v Radovesicích u Bíliny, okr. Teplice. (Diplomová práce.) UJEP Brno.*
- Horňák, M. 2005: Pohrebisko lužickej kultúry v Sklabinskom Podzámku, Slovenská archeológia 53, 203-218.*
- Hrala, J. 1961: Úvaha o některých chronologických otázkách severočeské lužické kultury, Památky archeologické 52, 209-218.*
- Hrala, J. 1968: Střední Čechy v mladší a pozdní době bronzové. (Nepublikovaná kandidátská práce.) Praha.*
- Hrala, J. 1973: Knovízská kultura ve středních Čechách. Archeologické studijní materiály 11. Praha.*
- Hrala, J. 1992: Die Massenbestattung auf dem Brandgräberfeld der Lausitzer Kultur in Velký Osek, Archeologické rozhledy 49, 524-537.*
- Hrala, J. 2000: Rituální praktiky v bronzové době, Pravěk NŘ 10, 289-299.*
- Hrala, J. 2000a: Dušníky a „dušníky“. In: P. Čech – M. Dobeš (ed.), Sborník Miroslavu Buchvaldkovi, Most, 93-95.*

- Hralová-Adamczyková, J. 1957: K problémům pozdní doby bronzové v Pojizeří, Sborník Národního muzea v Praze 11, řada A – Historie 1, 3-45.*
- Hralová-Adamczyková, J. 1962: Das Lausitzer Gräberfeld in Malá Bělá. Fontes Archaeologici Pragenses 5. Praha.*
- Hralová-Adamczyková, J. – Kaván, J. 1970: Lužické pohřebiště v Podolí-Kruzích, Sborník Severočeského muzea 6, 167-209.*
- Hrdina, V. 1926: Oznámení o nálezů hrobů v Újezdě u Svijan. Dopis Státnímu archeologickému ústavu v Praze ze dne 28. 6. 1926. [Rukopis č. j. 710/26.] Archiv nálezových zpráv AÚ AVČR Praha.*
- Hrubec, I. – Kujovský, R. 1994: Pohrebisko lužickej kultúry v Háji (okres Martin), Slovenská archeológia 42, 5–36.*
- Hůrková, J. 2002: Rovinné sídliště milavečské kultury v západních Čechách, I. část, Sborník západočeského muzea v Plzni - Historie 16, 9-101.*
- Charles, J. 1980: The Coming of Copper and Copper-Base Alloys and Iron: A Metallurgical Sequence. In: T. A. Wertime - J. D. Muhly (ed.), The Coming of the Age of iron, London, 151-181.*
- Chochol, J. 1958: Dosavadné výsledky anthropologického rozboru lužických žárových pohřbů z českých zemí, Památky archeologické 49, 559-582.*
- Chochol, J. 1962: Předběžný antropologický rozbor žárových pozůstatků z lužického a slezskoplatěnického pohřebiště v Opatovicích n. L., Památky archeologické 53, 67-76.*
- Chudzicki, A. 1959: Badania na cmentarzysku kultury łużyckiej w Sobótce, pow. Wrocław, Silesia Antiqua 1, 31-82.*
- Chvojka, O. 2001: Mittleres und unteres Flussgebiet der Otava. Jung- und Spätbronzezeit in Südböhmen. Fontes Archaeologici Pragenses 25. Pragae.*
- Chytráček, M. – Bernat, J. 2000: Pozdně halštatské a časně laténské sídliště v Praze-Zbraslavi, Památky archeologické 91, 255-313.*
- Innerhofer, F. 2000: Die mittelbronzezeitlichen Nadeln zwischen Vogesen und Karpaten. Studien zur Chronologie, Typologie und regionalen Gliederung der Hügelgräberkultur. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 71. Bonn.*
- Jadczykowa, I. 1989: Grób kultury łużyckiej z Wołowa, woj. Wrocław, Silesia Antiqua 31, 47-56.*
- Jadczykowa, I. 1996: Gliniane grzechotki kultury łużyckiej w zbiorach muzeum archeologicznego i etnograficznego w Łodzi. In: Problemy epoki brązu i wczesnej epoki zelaza w Europie środkowej. Księga jubileuszowa poświęconca Markowi Gedlowi, Kraków, 227-235.*
- Jankowska, H. 1967: Cmentarzysko z młodziej epoki brązu w Kuklicach, pow. Wrocław, Silesia Antiqua 9, 95-123.*
- Jansa, J. 1926: Nález popelnic v Újezdě u Svijan, okr. Turnov. Sdělení zemského četnického velitelství pro Čechy ze dne 16. 6. 1926. [Rukopis č. j. 2147/26.] Archiv nálezových zpráv AÚ AVČR Praha.*
- Jiráň, L. 1993: Několik poznámek k problému knovízského zásahu v Pojizeří, Časopis Společnosti přátel starožitností 101, 29-37.*
- Jiráň, L. 1997: Zur Frage der Siedlungsdichte in der Urnenfelderzeit. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, 6. Treffen 12. – 15. 6. 1996 in Hluboká nad Vltavou, Espelkamp, 63-71.*
- Jiráň, L. 2001: Symbol und Schema – bildliche Bestimmungsmittel in der jüngeren Vorgeschichte. In: Sztuka epoki brązu i wczesnej epoki zelaza w Europie Środkowej, Wrocław – Biskupin, 43-58.*
- Jiráň, L. 2002: Die Messer in Böhmen. Prähistorische Bronzefunde VII/5. Stuttgart.*
- Jiráň, L. (ed.) et al. 2008: Doba bronzová. Archeologie pravěkých Čech 5. Praha.*

- Jisl, L. 1946:* Jeskynní sídliště lužického lidu u Rozumova, Památky archeologické 42, 149-152.
- Jisl, L. 1955:* K počátkům lužické kultury v Československu. In: Česko-polský sborník vědeckých prací I, Praha, 9-44.
- Jisl, L. 1965:* Žárové pohřebiště lidu popelnicových polí v Úvalně u Krnova, Časopis Slezského muzea 14, série B, 7-20.
- Jockenhövel, A. 1971:* Die Rasiermesser in Mitteleuropa. Prähistorische Bronzefunde VIII/1. München.
- Juchelka, J. 2005:* Náboženství, kult a magie lužické kultury, Pravěk NŘ 15, 341-369.
- Juchelka, J. 2007:* Dětské žárové hroby na pohřebišti lužické kultury v Opavě-Kateřinkách, Študijné zvesti 42, 99-111.
- Juchelka, J. 2008:* Závěr vývoje lužické kultury na Opavsku, Přehled výzkumů 49, 109-124.
- Juchelka, J. 2009:* Pohřebiště lužické kultury v Opavě-Kateřinkách, Přehled výzkumů 50, 61-138.
- Justová, J. 1965:* Lužická kulturní jáma z Třebestovic, o. Nymburk, Archeologické rozhledy 17, 248-250.
- Kaván, J. 1964:* Výzkum přechodného útočiště pod převislou skálou ve Světlé pod Ještědem na okrese Liberec, Sborník Severočeského muzea 4, 259-271.
- Kimming, W. – Schieck, S. 1957:* Ein neuer Grabfund der Urnenfelderkultur von Gammertigen, (Kr. Sgmaringen), Fundberichte aus Schwaben, N. F. 14, 50-77.
- Kolník, T. 1979:* Predstavy človeka v praveku a včasnej dobe dejinnej o posmrtnom živote vo svetle pohrebísk so žiarovým rítom. In.: Historické korene vzniku náboženstva a jeho prejavy v praveku a včasnej dobe dejinnej, Nitra, 88-93.
- Kołomanski, R. 1995:* Osadnictwo w świetle źródeł archeologicznych na terenie „Euroregionu Nysa“ w granicach wojewódstwa jeleniogórskiego. In: Die Besiedlung der Neie region. Urgeschichte - Mittelalter - Neuzeit. 1, Symposium der Geschichtskommission der Euroregion Neiße am 13, und. 14, Oktober 1993 in Zittau, Zittau, 34 – 42.
- Korený, R. 2000:* Těchařovice II, okr. Příbram. Pozdně halštatské sídliště, Archeologie ve středních Čechách 4, 161-169.
- Kos, P. 2004:* Pohřby žen z doby halštatské v Modřicích u Brna. In: Popelnicová pole a doba halštatská. Příspěvky z VIII. konference, České Budějovice 22.-24. 9. 2004. Archeologické výzkumy v jižních Čechách-Supplementum I, České Budějovice, 271-292.
- Koschik, H. 1981:* Die Bronzezeit im südwestlichen Oberbayern. Materialhefte zur bayerischen Vorgeschichte 50. Kallmünz/Opf.
- Kossack, G. 1954:* Studien zum Symbolgut der Urnenfelder- und Hallstattzeit Mitteleuropas. Berlin.
- Koutecký, D. – Cvrková, M. 2010:* Sídliště lužické kultury ve Stadicích, Archeologie ve středních Čechách 14, 79-257.
- Kristiansen, K. 1991:* Chiefdoms, states, and systems of social evolution. In: T.K. Earle (ed.), Chiefdoms: Power, economy, and ideology, Cambridge, 16-43.
- Kristiansen, K. 1998:* Europe before History. Cambridge.
- Kruszyński, M. 1996:* Podsumowanie badań wykopaliskowych na cmentarzysku grupy Śląskiej kultury łużyckiej przy ul. Średniej w Prochowiciach, woj. Legnica, Silesia Antiqua 38, 21-34.
- Kučerovská, T. 1989-90:* Die Entwicklung der vormünzlichen Zahlungsmittel, Folia Numismatica 4-5, Supplementum ad Acta Musei Moraviae, 3-16.
- Kuchařík, M. 2002:* Záchranný výzkum pravěkého sídliště v Jaroměřicích (okr. Svitavy), Zpravodaj muzea v Hradci Králové 28, 89-120.

- Kujovský, R. 1994: Príspevok k poznaniu vzťahov lužických a stredodunajských populnicových polí na Slovensku, Slovenská archeológia 42, 261–317.*
- Kujovský, R. 2006: Poznámky k úprave hrobov lužickej kultúry na Slovensku, Študijné zvesti 39, 63–67.*
- Kvíčala, J. 1954: Vznik slezské kultury na Moravě, Památky archeologické 45, 263-275.*
- Kytlicová, O. 1986: Ein Beitrag zu den Verbindungen Bohmens zum Mitteldonauegebiet und zum Karpatenbecken im Laufe der jüngeren und späten Bronzezeit. In: Urzeitliche und frühhistorische Besiedlung der Ostslowakei in Bezug den Nachbargebieten, Nitra, 177–181.*
- Kytlicová, O. 1991: Die Bronzegefäße in Böhmen. Prähistorische Bronzefunde II/12. Stuttgart.*
- Kytlicová, O. 2007: Jungbronzezeitliche Hortfunde in Böhmen. Prähistorische Bronzefunde XX/12. Stuttgart.*
- Kytlicová, O. – Vokolek, V. – Bouzek, J. 1964: Zur urnenfelderzeitlichen Chronologie Böhmens, Práce musea v Hradci Králové 7, série B, 143-180.*
- Lasak, I. 2001: Epoka brązu na pograniczu Śląsko-Wielkopolskim, część II – zagadnienia kulturowo-osadnicze. Wrocław.*
- Lička, M. – Slabina, M. 1986: Pravěké osídlení Mcel (okr. Nymburk) a jejich okolí, Časopis Národního muzea v Praze 155, řada A – Historie 3-4, 109-139.*
- Ložek, V. 1973: Příroda ve čtvrtohorách. Praha.*
- Ložek, V. 1998: Late Bronze Age environmental collapse in the sandstone areas of northern Bohemia. In: B. Hänsel (Hg.), Mensch und Umwelt in der Bronzezeit Europas, Kiel, 57-60.*
- Ložek, V. 2007: Zrcadlo minulosti. Česká a slovenská krajina v kvartéru. Praha.*
- Lutovský, M. – Bernat, J. – Čtverák, V. 2009: Sídliště v Osnici (okr. Praha-západ) a halštatské osídlení povodí horního Botiče, Archeologie ve středních Čechách 13, 283-304.*
- Malinowski, T. 1980: Les tombes des animaux de la civilisation lusacienne et poméranienne en Pologne, Archaeologia Polona 19, 207-228.*
- Mangel, T. 2009: Laténská pohřebiště v horním Polabí. Hradec Králové.*
- Mareš, J. J. – Waldhauser, J. 2003: O možné souvislosti přelomu s rozdělováním ohně v evropském pravěku, Rekonstrukce a experiment v archeologii 4, 122-126.*
- Martinec, V. 1958: Lužické nálezy z Jaroměři, Archeologické rozhledy 10, 312-315.*
- Martinec, V. 1960: Pohřebiště lužické kultury v Pouchově u Hradce Králové, Archeologické rozhledy 12, 860–903.*
- Mazač, Z. 2007: Sídlištní objekt ze starší doby železné z Kolína-Smetanovy ulice, Archeologie ve středních Čechách 11, 283-293.*
- Mencl, J. 1926: Předhistorické sídliště letos objevené u Březiny, Od Ještěda k Troskám 4, 231, 233-234.*
- Metzner-Nebelsick, C. 2005: Das Wagengrab von Künzing im Licht seiner östlichen Beziehungen. In: Vorträge des 23. Niederbayerischen Archäologentages, Deggendorf, 105-138.*
- Mierzwiński, A. 1992: Zarys periodyzacji dziejów osadniczych Śląska w okresie trwania kultury lużyckiej. In: Problemy badań nad osadnictwem pradziejowym, Wrocław-Warszawa-Kraków, 187–197.*
- Mierzwiński, A. 1994: Przemiany osadnicze społeczności kultury lużyckiej na Śląsku. Wrocław.*
- Mihok, L. 1994: K počiatkom výroby železa (ako sa vyrábalo prvé železo na území Slovenska), Slovenská archeológia 42, 69-90.*
- Michálek, J. – Chvojka, O. 2000: Knovízské nálezy na stavbě silnice u Radčic-Vodňan v roce 1994, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 13, 7-67.*

- Mikyška, R. a kol. 1972: Geobotanická mapa ČSSR. Praha.*
- Militký, J. 2006: Nálezy z pozdní doby halštatské až časně doby laténské z polykulturního sídlištního areálu v Kostelci nad Orlicí (okr. Rychnov nad Kněžnou). In: Vita archaeologica. Sborník Víta Vokolka, Hradec Králové-Pardubice, 175-190.*
- Militký, J. – Zavřel, P. 1993: Nálezy mohylové kultury střední doby bronzové v okolí Českých Budějovic, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 8, 7-19.*
- Milojčić, V. 1952: Zur Frage der „Lausitzer Wanderung“, Germania 30, 318-325.*
- Mogielnicka-Urban, M. 1984: Warsztat ceramiczny w kulturze łużyckiej. Wrocław.*
- Mogielnicka-Urban, M. 2000: Elementy doktryny religijnej w świetle obrządku pogrzebowego na cmentarzysku ludności kultury łużyckiej w Maciejowicach, woj. siedleckie. In: Kultura symboliczna kręgu pól popielnicowych epoki brązu i wczesnej epoki zelaza w Europie środkowej, Warszawa – Wrocław – Biskupin, 73-94.*
- Motyková, K. 1973: Sídliště lidu popelnicových polí u Sobčic, Památky archeologické 64, 235-271.*
- Motyková-Šneidrová, K. 1969: Halštatsko-laténské sídliště u Tuchlovic, o. Kladno, Archeologické rozhledy 21, 99-100.*
- Moucha, V. 2002: Zdobená tkalcovská závaží z mladší doby bronzové, Sborník Západočeského muzea v Plzni - Historie 16, 132-136.*
- Mozsolicz, A. 1985: Bronzefunde aus Ungaren. Depotfundhorizonte von Aranyos, Kurd und Gyermely. Budapest.*
- Müller-Karpe, H. 1959: Beiträge zur Chronologie der Urnenfelderzeit nördlich und südlich der Alpen. Römisch-Germanische Forschungen 22. Berlin.*
- Müller-Karpe, H. 1980: Bronzezeitliche Heilszeichen, Jahresbericht des Instituts für Vorgeschichte der Universität Frankfurt a. M., 9-28.*
- Nekvasil, J. 1958: Popelnicové pohřebiště v Tišnově na Moravě, Archeologické rozhledy 10, 12-25.*
- Nekvasil, J. 1961: Severní Morava v době halštatské. (Kandidátská disertační práce.) Archeologický ústav AV ČR Praha.*
- Nekvasil, J. 1964: K otázce lužické kultury na severní Moravě, Archeologické rozhledy 16, 225-269.*
- Nekvasil, J. 1966: Pohřebiště lužické kultury u bývalé škrobárny v Mohelnici, Archeologické rozhledy 18, 269-296.*
- Nekvasil, J. 1970: Konečný vývojový stupeň středního (slezského) období lužické kultury na Moravě, Památky archeologické 61, 15-99.*
- Nekvasil, J. 1973: Mladohalštatská sídliště na Mohelnicku, Památky archeologické 64, 42-85.*
- Nekvasil, J. 1975: Záchranný výzkum na pohřebišti lužické kultury v Rájci (okr. Šumperk), Památky archeologické 66, 305-340.*
- Nekvasil, J. 1978: Mohylníky lužické kultury na Moravě, Památky archeologické 69, 52-116.*
- Nekvasil, J. 1982: Pohřebiště lužické kultury v Moravičanech. Brno.*
- Nekvasil, J. 1987: Der gegenwärtige Forschungsstand der Lausitzer Kultur während der Urnenfelderperiode in Mähren. In: Die Urnenfelderkulturen Mitteleuropas. Symposium Liblice 21. – 25.10.1985, Praha, 255-262.*
- Nekvasil, J. 1988: Konfrontace archeologických poznatků s antropologickými z hrobů lužické kultury. In: Antropofagie a pohřební ritus doby bronzové. Příloha Sborníku Československé společnosti antropologické při ČSAV, Brno, 165-173, 243-244.*
- Neugebauer, J. W. – Blesl, Ch. 1998: Das Traisental in Niederösterreich. Die Siedlungerschließung einer Tallandschaft im Alpenvorland in der Bronzezeit. In: B. Hänsel (Hrsg.), Mensch und Umwelt in der Bronzezeit Europas, Kiel, 395-418.*
- Neuhäselová, Z. 2001: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Praha.*

- Neustupný, E. 1986:* Sídlní areály pravěkých zemědělců, *Památky archeologické* 77, 226-234.
- Neustupný, J. 1941:* Pohřbívání žehem v pravěku Čech a Moravy. Praha.
- Novák, M. 2003:* Pozdně halštatské sídliště v Neznášově, okr. Náchod, *Zpravodaj muzea v Hradci Králové* 29, 142-182.
- Novotná, M. 1984:* Halsringe und Diademe in der Slowakei. *Prähistorische bronzefunde* XI/4. München.
- Novotná, M. 2004:* K elitám obdobia starších popelnicových polí na Slovensku. In: *K počtě Vladimíru Podborskému*, 497–506.
- Novotná, M. 2007:* Militária stredodunajských popelnicových polí na Slovensku. In: *Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.-6. 10. 2006, Brno*, 157-165.
- Noworyta, E. 1978:* Materiały z badań osady kultury łużyckiej w Strachowie, Gmina Sobótka, *Silesia Antiqua* 20, 29-47.
- Oliva, P. 1995:* Zrození evropské civilizace. Praha.
- Opravil, E. 1992:* Rekonstrukce životního prostředí. In: *XXI. Mikulovské sympozium 1991, Brno*, 249–261.
- Ostoja-Zagórski, J. 1993:* Mezo-region Sobiejuchy na Pałukach. Warszawa – Znin.
- Parma, D. 2004:* Sídlíšní pohřby z Ivanovic na Hané. In: *Popelnicová pole a doba halštatská. Příspěvek z VIII. konference, České Budějovice 22. - 24. 9. 2004. Archeologické výzkumy v jižních Čechách-Supplementum I, České Budějovice*, 429–450.
- Pazda, S. 1965:* Osada Kultury Pucharów Lejkowatych i kultury łużyckiej w Przystronie, pow. Dzierżoniów, *Silesia Antiqua* 7, 45-76.
- Píč, J. L. 1887:* Staré pohřebiště u Sovenic, *Památky archeologické* 14, 162-163.
- Píč, J. L. 1888:* Mužský a jeho okolí v ohledu archeologickém, *Památky archeologické* 14, 329-362.
- Píč, J. L. 1892:* Archeologický výzkum ve středních Čechách, *Památky archeologické* 15, 481-528.
- Píč, J. L. 1900:* Žárové hroby lužického typu u Lháně, *Památky archeologické* 19, 249-262.
- Píč, J. L. 1903:* Nový typ žárových hrobů v Čechách. II. Žárové hroby v Plátěnicích, *Památky archeologické* 20, 480-508.
- Píč, J. L. 1905:* Starožitnosti země České. II, 3. Žárové hroby v Čechách a příchod Čechů. Praha.
- Piotrowska, D. 2000:* Krzemienie w grobach z pól popielnicowych: przypadek czy rytual? In: *Kultura symboliczna kręgu pól popielnicowych epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w Europie środkowej, Warszawa–Wrocław–Biskupin*, 293–330.
- Pleiner, R. 1958:* Základy slovanského železářského hutnictví v českých zemích. Praha.
- Pleiner, R. – Rybová, A. 1978:* Pravěké dějiny Čech. Praha.
- Pleinerová, I. 1966:* Únětická kultura v oblasti Krušných hor a jejím sousedství, *Památky archeologické* 57, 339-458.
- Pleinerová, I. – Hrala, J. 1988:* Březno. Osada lidu knovízské kultury v severozápadních Čechách. Louny – Ústí nad Labem.
- Plesl, E. 1960:* Vztahy severočeské sídelní oblasti k Sasku v mladší době halštatské, *Památky archeologické* 51, 539-560.
- Plesl, E. 1961:* Lužická kultura v severozápadních Čechách. Praha.
- Plesl, E. 1974:* K otázce podílu středobronzového mohylového období na vzniku kultur popelnicových polí, *Památky archeologické* 65, 342-364.
- Plesl, E. 1981:* Slezskoplatěnické pohřebiště v Březině, *Praehistorica* 8 – *Varia Archaeologica* 2, 139-142.

- Plesl, E. 1993: Zur Frage des Bernsteinvorkommens während der Urnenfelderperiode in der Tschechoslowakei. In: Amber in Archaeology, Praha, 164-170.*
- Plesl, E. 1996: K problematice výskytu zvířecích pohřbů v období popelnicových polí. In: Problemy epoki brązu i wczesnej epoki zelaza w Europie środkowej. Księga jubileuszowa poświęconna Markowi Gedlowi, Kraków, 423-435.*
- Plesl, E. - Pleslová-Štiková, E. 1970: Výsledky výzkumu v r. 1929 na Hradech u Mnichova Hradiště, Archeologické rozhledy 22, 689-720.*
- Pleslová-Štiková, E. 1981: Mužský u Mnichova Hradiště. Pravěká skalní pevnost. Praha.*
- Podborský, V. 1956: K otázce kontinuity vývoje kultury lidu popelnicových polí na Moravě, Sborník prací filozofické fakulty brněnské university E1, 20-39.*
- Podborský, V. 1970: Jihomoravská halštatská sídliště – I, Sborník prací filozofické fakulty brněnské university E15, 7-102.*
- Podborský, V. 1970a: Mähren in der Spätbronzezeit und an der Schwelle der Eisenzeit. Brno.*
- Podborský, V. a kol. 1993: Pravěké dějiny Moravy. Vlastivěda moravská. Země a lid - nová řada, sv. 3. Brno.*
- Podborský, V. 1994: Náboženství našich prapředků. Brno.*
- Podborský, V. 1997: Dějiny pravěku a rané doby dějinné. Brno.*
- Podborský, V. 2004: Nové nálezy kovových nákrčníků doby bronzové na Moravě a jejich význam. In: Einflüsse und Kontakte alteuropäischer Kulturen. Festschrift für Josef Vladar zum 70. Geburtstag, Nitra, 185-198.*
- Podborský, V. 2006: Náboženství pravěkých Evropanů. Brno.*
- Podolinská, T. 2004: Medzi sacrum a profanum. Problém stereotypného používania kategórií *sacrum* a *profanum* v archeológii a religionistike. In: E. Krekovič (ed.), Kult a mágia v materiálnej kultúre, Bratislava, 7-14.*
- Přichystal, M. 2007: Zpracování jantaru na sídlišti z halštatského období kultury lužických popelnicových polí v Kralicích na Hané (okr. Prostějov). In: Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference Bučovice 3.-6. 10. 2006, Brno, 209-231.*
- Profantová – Prostředník 2014: Raně středověké sídliště v Turnově-Maškových zahradách, Archeologie ve středních Čechách 18, 819-864.*
- Prostředník, J. 1996: Záchraný výzkum sídliště lidu popelnicových polí a doby římské v Turnově, Pojizerský sborník 3, 11-70.*
- Prostředník, J. 1999: Archeologické výzkumy Okresního muzea Českého ráje v letech 1997 a 1998, Z Českého ráje a Podkrkonoší 12, 162-194.*
- Prostředník, J. 2001: Nové výzkumy sídlišť lidu popelnicových polí na Turnovsku. In: Období popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z V. kolokvia, Pardubice, 97-132.*
- Prostředník, J. 2001a: Pravěké nálezy z hradu Trosky, Archeologie ve středních Čechách 5, 297-312.*
- Prostředník, J. 2001b: Výzkum polykulturního naleziště Turnov-Maškovy zahrady – 3. etapa. In: Archeologické výzkumy v Čechách 2000. Sborník referátů z informačního kolokvia, Zprávy ČAS-Supplément 45, Praha, 20-21.*
- Prostředník, J. 2001c: Výsledky archeologického výzkumu polykulturního pravěkého sídliště v Turnově – Maškových zahradách. Předběžná zpráva, Od Ještěda k Troskám 24, 33-47.*
- Prostředník, J. 2002: Výsledky výzkumu v Turnově-Maškových zahradách v roce 2001, Zpravodaj muzea v Hradci Králové 28, 49-53.*
- Prostředník, J. 2002a: Turnov-Maškovy zahrady. [Nálezová zpráva.] Muzeum Českého ráje v Turnově.*
- Prostředník, J. 2009: Záchraný výzkum sídliště lidu popelnicových polí v Přepěřích u Turnova, Archeologie ve středních Čechách 13, 817-836.*

- Prostředník, J. 2010: Turnov-Maškovy zahrady. Příběh prastaré osady na břehu Jizery. Turnov.*
- Prostředník, J. 2014: Příspěvek ke genezi, metodice výzkumu a interpretaci některých neobvyklých projevů sídlištních objektů. In: Sborník k poctě Jiřího Kalfersta. Archeologie východních Čech – Supplementum 1, Hradec Králové, 257-281.*
- Prostředník, J. - Bláhová-Sklenářová, Z. 2008: Záchraný výzkum polykulturní lokality v Turnově při stavbě prodejny Lidl v roce 2004, Archeologie ve středních Čechách 12, 319-378.*
- Prostředník, J. – Šída, P. 2008: Voda jako formativní činitel archeologických situací, Živá archeologie 9, 16-20.*
- Prostředník, J. – Šída, P. 2010: Nejstarší dějiny Českého ráje a horního Pojizeří. Turnov.*
- Prouza, V. – Tásler, R. 2001: Podkrkonošská pánev. In: J. Pešek et al. (ed.), Geologie a ložiska svrchnopaleozoických limnických pánví České republiky. Česká geologická služba, Praha, 128-166.*
- Rataj, J. 1953: Výzkum lužického žárového pohřebiště v Hrušově, Archeologické rozhledy 5, 593-597.*
- Rataj, J. – Vokolek, V. 1962: Lužické a slezskoplatěnické pohřebiště v Opatovicích n. L., Památky archeologické 53, 19-66.*
- Rataj, J. – Vokolek, V. 1966: Habitat á Opatovice nad Labem (Bohème). In: J. Filip (ed.), Investigations archéologiques en Tchecoslovaquie, Prague, 149-150.*
- Rice, P. M. 1984: Change and conservatism in pottery-producing systems. In: S. E. van der Leeuw - A.C. Pritchard (ed.), The many dimensions of pottery: ceramics in archaeology and anthropology. CINGULA 7, Amsterdam, 231-288.*
- Rice, P. M. 1987: Pottery analysis: a sourcebook. Chicago - London.*
- Rind, M. M. 2002: Beziehungen zwischen Bayern und Böhmen in der mittleren Urnenfelderzeit anhand der Keramik. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, 11. Treffen 20.-23. 6. 2001 in Oberzell, Rahden/Westf., 94-106.*
- Romanow, J. 1971: Osada kultury łużyckiej oraz ślady osadnictwa z okresu wpływów rzymskich w Książku, pow. Kłodzko, Silesia Antiqua 13, 93-134.*
- Romanowowci, K. a J. 1976: Osada ludności kultury łużyckiej w Mietkowie, woj. Wrocław, stan. 9, Silesia Antiqua 18, 121-175.*
- Romanowowci, K. a J. 1977: Osada ludności kultury łużyckiej oraz ślady osadnictwa z okresu lateńskiego i okresu wpływów rzymskich w Mietkowie, woj. Wrocław, stan. 14, Silesia Antiqua 19, 151-179.*
- Różycka, T. 1962: Badania na cmentarzysku kultury łużyckiej w Słupie, pow. Środa Śląska, w 1960 roku, Silesia Antiqua 4, 165-183.*
- Różycka, T. 1972: Sprawozdanie z badań na osadzie kultury łużyckiej w Kaszycach Wielkich, pow. Trzebnica, w 1967 roku, Silesia Antiqua 14, 147-155.*
- Różycka, T. – Różycki, K. 1961: Prace ratowniczo – zabezpieczające na cmentarzysku kultury łużyckiej w Wołowie Śląskim w latach 1958-1959, Silesia Antiqua 3, 39-75.*
- Rybová, A. 1964: Pozdně latéské a časně římské sídliště v Novém Bydžově-Chudonicích, Práce musea v Hradci Královém 7, 3-142.*
- Rybová, A. 1969: Keramika na rovinných osadách východních Čech v době latéské, Památky archeologické 60, 367-422.*
- Rysiewska, T. 1980: La structure patriarcale des clans comme type hypothétique de la structure sociale des groupes humains dans la culture lusacienne. Essai de vérification de l'hypothèse d'après la necropole de Przeczyce, Archeologia Polona 19, 7-48.*
- Rye, O. S. 1981: Pottery technology: principles and reconstruction. Washington.*

- Řídkošil, T. 1993: Zpráva o geologických poměrech na Mariánském náměstí v Turnově. [Nepublikovaný rukopis.] Archiv OMČR v Turnově.
- Říhový, J. 1958: Problém expanse lidu s lužickou kulturou do středního Podunají, Archeologické rozhledy 10, 203-232.
- Říhový, J. 1962: Sídliště z počátku mladší doby bronzové v Tetčicích, Archeologické rozhledy 14, 464-470.
- Říhový, J. 1979: Die Nadeln in Mähren und in Ostalpengebiet. Prähistorische Bronzefunde XIII/5. München.
- Říhový, J. 1982: Hospodářský a společenský život velatické osady v Lovčičkách, Památky archeologické 73, 5-56.
- Sádlo, J. a kol. 2005: Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí. Praha: Malá Skála.
- Salač, V. 1997: Význam Labe pro česko-saské kontakty v době laténské (Úvod do problematiky), Archeologické rozhledy 49, 462-494.
- Salaš, M. 2005: Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku. Brno.
- Sassaman, K. E. 1995: The social contradictions of traditional and innovative cooking technologies in the Prehistoric American Southeast. In: W. K. Barnett - J. W. Hoopes (ed.), The emergence of pottery: technology and innovation in ancient societies, Washington and London: Smithsonian Institution Press, 223-240
- Ščerbakivskýj, V. 1932: Měď a jantar v pravěku, Památky archeologické 38, 45.
- Sedláček, R. 2001: Pohřebiště lidu popelnicových polí v Domamyslicích. (Diplomová práce.) Ústav archeologie a muzeologie FF MU v Brně.
- Sedláček, R. 2004: Pohřebiště v Domamyslicích, Študijné zvesti 36, 131-142.
- Sedláček, R. 2005: Domamyslice. Pohřebiště lidu popelnicových polí. Pravěk 13 – Supplementum. Brno.
- Schráníl, J. 1919: Dvě nová pohřebiště lužicko-slezského typu na Pardubicku. II. Pohřebiště mladšího lužického a slezského typu v Lukovně, Památky archeologické 31, 138-139.
- Schráníl, J. 1928: Die Vorgeschichte Böhmens und Mährens. Berlín a Leipzig.
- Schwarzländer, S. 1996: Eine jüngstbronzezeitliche Siedlung in Mügeln, Lkr. Torgau – Oschatz, Arbeits- und Forschungsberichte zur Sächsischen Bodendenkmalpflege 38, 107-125.
- Sklenář, K. 1998: Archeologický slovník – část 3. Keramika a sklo. Praha.
- Sklenář, K. 2011: Pravěké a raně středověké nálezy v Čechách do roku 1870. Pramenná základna romantického období české archeologie. Fontes Archaeologici Pragenses 36. Praha.
- Sklenář, K. – Sklenářová, Z. – Slabina, M. 2002: Encyklopedie pravěku v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha.
- Sklenářová, Z. 2004: Turnov-„Maškovy zahrady“-stavby na sídlišti lužické kultury mladší doby bronzové. In: Popelnicová pole a doba halštatská. Příspěvky z VIII. konference, České Budějovice 22.-24. 9. 2004. Archeologické výzkumy v jižních Čechách-Supplementum 1, České Budějovice, 479-502.
- Smejtek, L. 1987: Vývoj osídlení Příbramska v mladším pravěku a jeho vztah k přírodnímu prostředí - Die Besiedlungsentwicklung der Příbramer Umgebung in jüngerer Urzeit und ihre Beziehung zum Naturmilieu, Vlastivědný sborník Podbrdsko 38-39, 313-367.
- Smejtek, L. 2000: Odlévací forma ze Žichlic, okr. Plzeň – sever. Příspěvek ke genezi jednoho typu antropomorfních závěsků, Archeologické rozhledy 52, 7-24.
- Smejtek, L. 2007: K interpretaci knovízských plochých talířovitých misek s torovaným okrajem. In: Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.-6. 10. 2006, Brno, 249-263.

- Smrž, Z. 1977: Keramický sklad knovízské kultury z Droužkovic (okr. Chomutov), Archeologické rozhledy 29, 137-143.*
- Smrž, Z. 1981: Halštatské hradiště ve Stradonicích u Loun. Knovízské a halštatské osídlení mikroregionu Deberského potoka, Archeologické rozhledy 33, 487-503.*
- Smrž, Z. 1987: Vývoj a struktura osídlení mikroregionu Lužického potoka na Kadaňsku, Archeologické rozhledy 39, 601-621.*
- Smrž, Z. 1994: Vývoj osídlení v mikroregionu Lužického potoka na Kadaňsku (severozápadní Čechy) – část I, Archeologické rozhledy 46, 345-393.*
- Soudská, E. 1961: Pozdně halštatské žárové pohřebiště v Lazsku, Památky archeologické 52, 260-267.*
- Soudská, E. 1964: Pozdně halštatské sídliště v Příšovicích u Turnova. In: Archeologické studijní materiály 1, Praha, 53-57.*
- Soudská, E. 1966: Obydlí na pozdně halštatských sídlištích, Památky archeologické 57, 535-595.*
- Soudská, E. 1969: Pozdně halštatské žárové hroby na Sedlčansku a Táborsku, Archeologické rozhledy 21, 518-524, 578-582.*
- Sperber, L. 1992: Bemerkungen zur sozialen Bewertung von goldenem Trachtschmuck und Schwert in der Urnenfelderkultur, Archäologisches Korrespondenzblatt 22, 63-77.*
- Sprockhoff, E. 1930: Zur Handelsgeschichte der germanischen Bronzezeit. Berlin.*
- Stark, B. L. 1985: Archaeological identification of pottery production locations: ethnoarchaeological and archaeological data in Mesoamerica. In: B.A. Nelson (ed.), Decoding prehistoric ceramics, Carbondale: Southern Illinois University Press, 158-194*
- Stegmann-Rajtár, S. 2000: Kultúrne vzťahy halštatského hradiska Molpír pri Smoleniciach na príklade hlinených predmetov kultového charakteru, Pravěk NŘ 10, 457-471.*
- Stifter, A. 1893: Žárové hroby u Sovenic, Český lid 2, 181-182.*
- Stifter, A. 1894: Nový žárový hrob v Sovenicích, Český lid 3, 82-83.*
- Stloukal, M. 1968: Problematika antropologického rozboru žárových pohřbů, Archeologické rozhledy 20, 330-347.*
- Stolz, D. 2011: Pozdně halštatská polozemnice z Hořelic, okr. Praha-západ, Archeologie ve středních Čechách 15, 323-334.*
- Studeníková, E. – Paulík, J. 1983: Osada z doby bronzovej v Pobedime. Bratislava.*
- Stuchlík, S. – Štrof, A. 2004: Podolský hrob z Líšně, okr. Brno-město. In: K počtě Vladimíru Podborskému, Brno, 355-366.*
- Suder, W. 2000: Osada kultury lužyckiej na stanowisku Iwanowice-Babia Góra II, Sprawozdania Archeologiczne 52, 171-219.*
- Šulová, L. 2007: Žárové pohřebiště kultury knovízské v Tuchoměřicích (Praha-západ) – předběžná zpráva. In: Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.-6. 10. 2006, Brno, 323-325.*
- Szafran-Szadkowska, L. 1969: Badania na osadzie kultury lužyckiej w Opolu-Zakrzowie, Silesia Antiqua 11, 101-113.*
- Šabatová, K. 2006: K závěru vývoje mohylové kultury a počátku lužických popelnicových polí na střední a severní Moravě, Pravěk NŘ 14, 101-122.*
- Šabatová, K. 2007: K sociální struktuře lužické kultury časných a starších popelnicových polí se zvláštním zřetelem k pohřebišti v Přáslavicích na Olomoucku. In: Studium sociálních a duchovních struktur pravěku, Brno, 269-284.*
- Šabatová, K. – Vitula, P. 2002: Přáslavice-Díly pod Dědinou, Kousky a kukličky (II). Pohřebiště a sídliště z doby bronzové (katalog). Archaeologicae Regionales Fontes 4. Olomouc.*
- Šaldová, V. 1965: O vzácnějších keramických předmětech z pozdně bronzových – sídlišť jihozápadních Čech, Archeologické studijní materiály 2, 87-91.*

- Šaldová, V. 1971: Pozdně halštatské ploché hroby v západních Čechách a jejich vztah k současným mohylám. Pohřebiště Nynice a Žákava-Sváreč, Památky archeologické 62, 1-134.
- Šaldová, V. 1977: Sociálně ekonomické podmínky vzniku a funkce hradišť z pozdní doby bronzové v západních Čechách, Památky archeologické 68, 117-163.
- Šaldová, V. 1981: Westböhmen in der späten Bronzezeit. Befestigte Höhensiedlungen Okrouhlé Hradiště. Praha.
- Šaldová, V. 1983: Sídlištní formy pozdní doby bronzové v západních Čechách, Památky archeologické 74, 316-349.
- Šída, P. 2001: Neolitická broušená industrie v oblasti horního Pojizeří. Dílenské areály a technologie výroby. (Diplomová práce.) Ústav pro archeologii FF UK.
- Šída, P. 2007: Využívání kamenné suroviny v mladší a pozdní době kamenné. Dílenské areály v oblasti horního Pojizeří – The use of stone raw materials in the Neolithic and Eneolithic. The workshop areas of the Upper Jizera Basin. Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque 3. Praha – Brno.
- Šimák, J. V. 1905-1906: Šestá zpráva musea v Turnově. Turnov.
- Šimák, J. V. 1909: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese turnovském. Praha.
- Šimák, J. V. 1926: Dopis Státnímu památkovému ústavu archeologickému v Praze ze dne 26. 6. 1926. [Rukopis č. j. 685/26.] Archiv nálezových zpráv AÚ AVČR Praha.
- Šimák, J. V. 1926-27: Pohřebiště z doby lužické v Újezdě Svijanském u Turnova, Od Ještěda k Troskám 5, 63.
- Šimák, J. V. 1930: Soupis památek historických a uměleckých. Okres Mnichovo Hradiště I. Praha.
- Šimák, J. V. 1931: Oznámení o nálezů hrobů v Újezdě u Svijan. Dopis Státnímu památkovému úřadu v Praze ze dne 28. 8. 1931. [Rukopis č. j. 2109/31.] Archiv nálezových zpráv AÚ AVČR Praha.
- Šimák, J. V. 1932: Devátá zpráva musea v Turnově. Turnov.
- Šimek, E. 1935: Problémy moravské prehistorie, Časopis Matice moravské 59, 49-68.
- Šolle, M. 1980: Starolužická osada a štitarská usedlost na Staré Kouřimi, Archeologické rozhledy 32, 604-622.
- Štiková, E. 1955: Pravěké sídliště na Hradech u Mnichova Hradiště, Archeologické rozhledy 7, 155-164.
- Štrof, A. 2005: Žárové hroby ze závěru doby bronzové u Kuřimi, Pravěk NŘ 13, 203-220.
- Švecová, R. 2004: Slnečná symbolika v náboženskom kontexte doby bronzovej. In: K počť Vladimíru Podborskému, Brno, 385-393.
- Tackenberg, K. 1976: Urnen mit „Seelenlöchern“ und andere mitteldeutsch/mitteleuropäische Eigenheiten in Norddeutschland während der jüngeren Bronze- und frühen Eisenzeit. Veröffentlichungen der urgeschichtlichen Sammlungen des Landesmuseums zu Hannover 23. Hildesheim.
- Teichert, M. – Teichert, I. 1976: Osteoarchäologische Untersuchungen der Tierknochenbrandreste von einem Lausitzer Hügelgräberfeld bei Tornow, Kr. Calau, VMP 10, 101-106.
- Thér, R. 2002: Struktura osídlení kultur lužických popelnicových polí ve východních Čechách, Zpravodaj muzea v Hradci Králové 28, 161-182.
- Thér, R. 2009: Technologie výpalu keramiky a její vztah k organizaci a specializaci ve výrobě keramiky v kontextu kultur popelnicových polí. (Disertační práce.) Ústav antropologie PF MU v Brně.
- Thér, R. – Prostředník, J. 2009: Požáry sídlišť v mladší době bronzové: nehody či záměrná lidská aktivita?, Živá archeologie. (Re)konstrukce a experiment v archeologii 10, 17-20.

- Tomczak, E. 1984:* Cmentarzysko kultury lużyckiej w Kościeliskach, woj. Częstochowa, *Silesia Antiqua* 26, 9-20.
- Torbrügge, W. 1959:* Die Bronzezeit in Bayern, Stand der Forschungen zur relativen Chronologie, Bericht der Römisch-Germanischen Kommission 40, 1-78.
- Trefný, M. – Jiráň, L. a kol. 2012:* Lužické pohřebiště v Chodounech u Roudnice nad Labem. Praha.
- Twiss, K. C. ed. 2007:* The archaeology of food and identity. Carbondale.
- Ulrychová, E. 2005:* Hradiště a výšinné polohy lidu popelnicových polí na Jičínsku, *Archeologie ve středních Čechách* 9, 247-287.
- Veličik, L. 1983:* Die Lausitzer kultur in der Slowakei. Nitra.
- Veličik, L. 1989:* Súčasný stav výskumu lužickej kultúry na Slovensku, *Archeologické rozhledy* 41, 152-167.
- Veličik, L. 1991:* Beitrag des Gräberfeldes in Diviaky nad Nitricou zur Chronologie der Denkmäler der Lausitzer Kultur in der Slowakei, *Slovenská Archeológia* 39, 143-214.
- Veličik, L. – Romsauer, P. 1998:* Výsledky výskumu hradiska lužickej kultúry v Zemianskom Podhradí (predbežná správa), *Slovenská archeológia* 46, 225-251.
- Vencl, Sl. 1962:* Halštatské sídliště v Českém Újezdě, okres Ústí nad Labem, *Archeologické rozhledy* 14, 105-108.
- Vencl, Sl. – Vokolek, V. 1974:* Slezskoplatěnická hradiště v Konecchlumí, o. Jičín, *Archeologické rozhledy* 26, 339-347.
- Venclová, N. 1990:* Prehistoric glass in Bohemia. Praha.
- Venclová, N. (ed.) et al. 2008:* Doba halštatská. Archeologie pravěkých Čech 6. Praha.
- Vích, D. 2003:* Pohřebiště lidu lužických popelnicových polí ve Ptení (okr. Prostějov). (Bakalářská práce.) Ústav pro archeologii FF UK Praha.
- Vích, D. 2003a:* Sídliště kultury lidu lužických popelnicových polí u Jevíčka – nad „Finstlerovou hlubinou“, *Zpravodaj muzea v Hradci Králové* 29, 114-127.
- Vlček, V. (ed.) a kol. 1984:* Zeměpisný lexikon České socialistické republiky. Vodní toky a nádrže. Praha.
- Vokolek, V. 1962:* Příspěvek k poznání východočeské lužické kultury, *Acta Musei Reginaehradecensis at Pardubicensis* 4, 3-124.
- Vokolek, V. 1963:* Další lužické žárové hroby z Kunětic a Lukovny, *Archeologické rozhledy* 15, 509-513.
- Vokolek, V. 1965a:* Slezskoplatěnické pohřebiště v Černé u Bohdanče, *Archeologické rozhledy* 17, 1965, 31-38.
- Vokolek, V. 1965b:* Výzkum východočeských pohřebišť lidu popelnicových polí v l. 1963-1964, *Archeologické rozhledy* 17, 616-623.
- Vokolek, V. 1966:* Pohřebiště a sídliště lidu popelnicových polí v Třebešově. *Fontes Musei Reginaehradecensis-Supplementum I. Hradec Králové.*
- Vokolek, V. 1981:* Nález lužické keramiky v Horní Dobré Vodě, *Archeologické rozhledy* 33, 551-553.
- Vokolek, V. 1982:* Výzkum slezskoplatěnického hradiště v Topolu v roce 1981, *Zpravodaj Krajského muzea východních Čech* 9, 24-29.
- Vokolek, V. 1983:* Pozdně halštatské sídliště v Rokytně, *Archeologické rozhledy* 37, 571-575.
- Vokolek, V. 1985:* Lužické pohřebiště v Chrudimi, *Archeologické rozhledy* 37, 244-260.
- Vokolek, V. 1985a:* Nálezy při stavbě vodojemu v Holohlavech, *Zpravodaj Krajského muzea východních Čech* 12, 40-64.
- Vokolek, V. 1985b:* Pozdně halštatské sídliště v Rokytně, *Archeologické rozhledy* 37, 571-575.
- Vokolek, V. 1987:* Slezskoplatěnický objekt z Jaroměře, *Archeologické rozhledy* 39, 570-573.

- Vokolek, V. 1987a:* Pozdně halštatské sídliště v Holohlavech (okr. Hradec Králové), *Archeologické rozhledy* 39, 507 – 516.
- Vokolek, V. 1988:* Osady lužické kultury ve východních Čechách I. *Fontes Musei Reginaehradecensis* 16/1. Hradec Králové.
- Vokolek, V. 1989:* Hradiště slezskoplatěnické kultury v Nové Městě nad Metují, *Archeologické rozhledy* 41, 379-385.
- Vokolek, V. 1991:* A cemetery of Silesia-Platěnice kultur at Kostelec-nad-Orlicí, *Archaeology in Bohemia 1986-1990*, 206-209.
- Vokolek, V. 1992:* Sídliště z pozdní doby halštatské a hradištní v Češově, *Archeologické rozhledy* 44, 540-547.
- Vokolek, V. 1993:* Počátky osídlení východních Čech. Hradec Králové.
- Vokolek, V. 1993a:* Lužické pohřebiště v Běstovicích, *Zpravodaj muzea v Hradci Králové* 19, 54-59.
- Vokolek, V. 1993b:* Výzkum lužického hradiště v Běstovicích, *Zpravodaj muzea v Hradci Králové* 19, 49 – 53.
- Vokolek, V. 1994:* Osady lužické kultury ve východních Čechách II. *Fontes Musei Reginaehradecensis* 16/2. Hradec Králové.
- Vokolek, V. 1995:* Skalní sídliště nad Záborečím, k. ú. Ondříkovice, *Pojizerský sborník* 2, 13-36.
- Vokolek, V. 1996:* Výzkum pohřebiště lidu popelnicových polí v Koldíně v letech 1994-1995, *Zpravodaj muzea v Hradci Králové* 22, 34-37.
- Vokolek, V. 1999:* Východočeská halštatská pohřebiště. Pardubice.
- Vokolek, V. 1999a:* Pohřebiště lidu popelnicových polí v Ostroměři. Hradec Králové.
- Vokolek, V. 2002:* Gräberfeld der Urnenfelderkultur von Skalice/Ostböhmen. *Fontes Archaeologici Pragenses* 26. Praha.
- Vokolek, V. 2003:* Gräberfelder der Lausitzer Kultur in Ostböhmen. Pohřebiště lužické kultury ve východních Čechách. I., II. *Fontes Archaeologici Pragenses* 27. Praha.
- Vokolek, V – Kalferst, J. 1985:* Výzkum v Kostelci nad Orlicí v roce 1984, *Zpravodaj krajského muzea východních Čech v Hradci Králové* 12, 67-72.
- Vokolek, V. – Rataj, J. 1964:* Lužický mohylník v Jeřicích, *Archeologické rozhledy* 16, 20-27.
- Vokolek, V. – Sankot, P. 2001:* Ein neuer Blick auf den frühlatènezeitlichen Fund in Jaroměř, *Archeologické rozhledy* 53, 236–255.
- Vránová, V. – Vrána, J. 2007:* Výzkum pohřebiště a sídliště kultury lužických popelnicových polí v Olomouci-Slavoníně. In: *Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference*, Bučovice 3.-6. 10. 2006, Brno, 271-279.
- Wagner, K. H. 1943:* Nordtiroler Urnenfelder. *Römisch-Germanische Forschungen* 15. Berlin.
- Waldhauser, J. 1970:* Výzkum mladohradištního, slezského a pražskotypového sídliště u Svijan (o. Liberec). [Nálezová zpráva.] Severočeské muzeum v Liberci.
- Waldhauser, J. 1971:* Archeologický výzkum v severních Čechách II. Liberec.
- Waldhauser, J. 1976:* Turnovský typ kultury lidu popelnicových polí v severních Čechách. *Archeologický výzkum v severních Čechách* 4. Teplice.
- Waldhauser, J. 1997:* Pozdněhalštatský objekt z Mladé Boleslavi, *Archeologie ve středních Čechách* 1, 233-236.
- Waldhauser, J. 2001:* Encyklopedie Keltů v Čechách. Praha.
- Waldhauser, J. – Mangel, T. 2011:* Časně laténská schránka mořského plže z Tuněchod, okr. Chrudim, *Archeologie ve středních Čechách* 15, 395-418.
- Waldhauser, J. – Prostředník, J. – Daněček, V. 2006:* Problematické laténské rotační žernovy z Turnova v Pojizeří, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 19, 101-108.
- Wels-Weyrauch, U. 1978:* Die Anhänger und Halsringe in Südwestdeutschland und Nordbayern. *Prähistorische Bronzefunde* XI/1. München.

- Willvonseder, K. 1932: Zur Verwendung der urzeitlichen Siebgefäße, Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien 62, 217-222.*
- Willvonseder, K. 1937: Die mittlere Bronzezeit in Österreich. Bücher zur Ur- und Frühgeschichte 3, 4. Wien.*
- Wirtz, D. 2000: Altliebel – Eine Siedlung der Lausitzer Kultur im Oberlausitzer Heide- und Teichgebiet, Archäologie aktuell im Freistaat Sachsen 6, 78-83.*
- Wozniak, Z. 1971: Z problematyki badań zaniku kultury lużyckiej w Polsce południowej, Archeologia Polski 16, 197 – 208.*
- Zeman, J. 1953: Cvičný výzkum v Bošíně a Sovenicích, Archeologické rozhledy 5, 18-21.*
- Zikmundová, E. 1961: Zvířecí pozůstatky z lužických žárových hrobů v oblasti severozápadních Čech. In: E. Plesl (ed.), Lužická kultura v severozápadních Čechách, Praha, 233-237, 291-293.*
- Žilincová, L. 2010: Pohřebiská lužické kultúry v Jasenici a Sedmerovci, Študijné zvesti 48, 141-214.*
- Žilincová, L. 2012: Mladolužické pohrebisko v Soveniciach, okr. Nymburk, Archeologie ve středních Čechách 16, 767-792.*
- Žilincová, L. 2014: Sliezkoplatěnické sídlisko vo Svijanoch, okr. Liberec, Archeologie ve středních Čechách 18, 15-30.*
- Žilincová, L. – Prostředník, J. 2016: Lužické popolnicové polia v Turnove-Maškových zahradách. Archeologie ve středních Čechách 20, (v tlači).*

IV. PRÍLOHY

31. KATALÓG

31. 1. Březina

(okr. Mladá Boleslav)

Hrob I – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1

Hrob našli robotníci pri drenážnych prácach. Počas vyhadzovania priekopy pre hlavné vedenie bol hrob značne rozrušený. Nachádzal v prvom rade pohrebiska, tiahnúcim sa naprieč poľom severojužným smerom. Obsahoval spodnú časť amfory (1), ktorá bola obložená plochými pieskovcovými kameňmi.

1. torzo amforovitej nádoby, rovné dno, nábeh na zaoblenú výduť, hnedá farba, zach. v. 6, 8 cm, pr. dna 9, 5 cm, hr. 0, 7 cm, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti pôvodne amfora s rovným dnom, na prechode hrdla a výdute krátka plastická páska, hrdlo chýba, šedohnedá farba, H 130 (tab. I: 1)

Hrob II – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencil

Hrob bol situovaný v blízkosti prvého hrobu, asi 3 m severnejšie. Z tohto miesta bol vyzdvihnutý hrniec (1) s kremačnými zvyškami, črepy dvoch hrncov (2, 5), amfory (4) a amfory (3).

1. hrniec vo funkcii popolnice, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, súdkovitý tvar tela, rovné, prstencovite odsadené dno, pod okrajom plastická páska, žltá až tehlová farba, drsný povrch, časť okraja chýba, vnútri antropologický materiál, v. 16 cm, pr. dna 10, 3 cm, pr. ústia 14, 5 cm, H 133 (tab. I: 6)
2. torzo hrnca?, rovné dno, kónicky sa rozširujúce telo, hrubé steny, drsný povrch, tehlová farba, d. 10 cm, zach. v. 7 cm, hr. 0, 7-1, 0 cm, H 131 (tab. I: 2)
3. črep amfory?, zaoblený a výrazne von vyhnúť okraj, lievikovite roztvorené ústie, kužeľovité hrdlo, v hornej časti značne prehnuté, hnedá farba, hr. 0, 35-0, 7 cm, H 137 (tab. I: 3)
4. črepy amfory?, zaoblená výduť, hnedá farba, hr. 0, 5-0, 65 cm, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti pôvodne s oblým, silno stlačeným bruchom a nižším, znateľne odsadeným hrdlom, esovitá profilová línia, okraj chýba, povrch v hornej časti tuhovaný, nezdobený, v. 7 cm, pr. max. vydutia 14 cm, H 132 (tab. I: 4)
5. črepy hrnca, zaoblený a hranený okraj, mierne dovnútra zatiahnuté ústie, súdkovitý tvar nádoby, dve široké, zvislo žliabkované ušká pod okrajom, tehlová farba, pr. ústia 16 cm, H 134 (tab. I: 5)

Hrob III – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencil

Hrob bol objavený v prvom rade pohrebiska. Obsahoval šálku (1), amfory (2) a črepy hrnca (3). Nálezy sa nezachovali.

1. šálka srdcovitého tvaru s rovným dnom a nízkym, prehnutým hrdlom, ucho vystupuje nad okraj, v. 5, 5 cm, pr. ústia 10, 5 cm, H 138 (katalóg múzea Mnichovo Hradiště; Filip 1931, 82, tab. V: 2; nezachované)
2. amfory s nižším valcovitým hrdlom, miesto úch dva pupčeky, medzi nimi širšie ryhy a v hornej časti výdute pásy šikmých rýh, v. 8, 5 cm, pr. ústia 8, 5 cm, H 139 (katalóg múzea Mnichovo Hradiště; Filip 1931, 82, obr. 23, tab. V: 3; nezachované)
3. črepy hrnca hrubého povrchu (Filip 1931, 82; nezachované)

Hrob IV – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencil

V hrobe obloženom kameňmi bola situovaná amforovitá nádoba (6) prikrytá misou (3). V amforovitej nádobe sa našiel bronzový predmet, nezachoval sa. Z tohto hrobu pochádzajú aj črepy hrnca? (5), dvoch šálok (1, 2), zlomok hlinenej pokličky (4) a miniatúrna nádobka s baňatým spodkom (7), ktorá sa nezachovala.

1. črepy šálky, zaoblený a von vyhnúť okraj, prehnuté hrdlo prechádza do odsadeného kónického tela, lom je výrazne zaoblený, hrdlo zdobené pásom vodorovných rýh, z ktorého vychádzajú skupiny zvislých rýh, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, hr. 0, 3 cm, H 161 (tab. II: 1)
2. črepy šálky, zaoblený a von vyhnúť okraj, prehnuté hrdlo, prechádza do odsadeného kónického, nepatrne prehnutého tela, lom je zaoblený, na spodnej časti hrdla sa nachádza malý pupček, z ktorého vychádza pás vodorovných rýh, pod týmito pásom sú situované skupiny zvislých rýh, tmavohnedá farba, hr. 0, 3-0, 4 cm, H 162 (tab. II: 2)
3. torzo misy, rovno zrezaný okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, kónické telo, nábeh na rovné dno, okraj vybieha v dva menšie laloky, pod ktorými je výčnelok, hnedá až sivá farba, dno chýba, v. 12, 5 cm, pr. ústia 26 cm, H 157 (tab. II: 3)
4. zlomok hlinenej pokličky, na povrchu nechtové vrypy, hnedá farba, hr. 0, 7-0, 8 cm, H 159 (tab. II: 4)
5. črepy hrnca?, zaoblený rovný okraj, z vnútornej strany jemne zrezaný, pod okrajom malé ucho, tehlová farba, hr. 0, 3-0, 5 cm, H 160 (tab. II: 5)
6. torzo amforovitej nádoby, plynulé esovité profilové línie, rovno zrezaný, výrazne von vyhnúť a hranený okraj, kužeľovité hrdlo prechádza do mierne odsadenej baňatej výdute, kónická dolná časť, hrdlo zdobené pásom dvoch rýh, ktoré spájajú dve dvojice pupčikov miesto úch, tehlová farba, dno a časť tela chýbajú, v. 25 cm, pr. ústia 23 cm, pr. max. vydutia 33, 7 cm, H 156 (tab. II: 6)
7. miniatúrna nádobka s baňatým spodkom a úzkym hrdlom, pri dne a na prechode hrdla a tela zdobená horizontálnymi líniami, v. 4, 5 cm, H 158 (katalóg múzea Mnichovo Hradiště; Filip 1931, 84, tab. V: 25; nezachované)

Hrob V – pohreb žiarový - hrob popolnicový skrinkový? – 1926 – parcela č. 421/1

Hrob rozrušili robotníci pri drenážnych prácach. Bol obložený pieskovcovými plochými kameňmi a podobnými kameňmi bol zvrchu uzavretý. Obsahoval amforovitú nádobu (1), v ktorej sa okrem kremačných zvyškov našli aj bronzové milodary (2, 3). Pôvodne bola prikrytá inou nádobou, pravdepodobne misou, nezachovala sa. V priestore okolo popolnice (1) sa našli črepy dvoch šálok (4, 5), dvojkónickej nádoby (6) a hrnca (7). Črepy hrnca (7) sa nezachovali.

1. amforovitá nádoba vo funkcii popolnice, rovno zrezaný, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, mierne prehnuté hrdlo, nepatrne odsadená, baňatá výduť, kónická dolná časť nádoby, rovné dno, v najväčšej baňatosti na štyroch miestach v skupinách po troch krátke zvislé žliabky, zakončené na oboch stranách plastickými horizontálnymi páskami, svetlohnedá farba, stopy tehlovej farby, v popolnici boli kostičky dospelého človeka, v. 18, 5 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 19, 9 cm, pr. naj. vydutia 28, 5 cm, H 164 (tab. III: 5)
2. bronzová ihlica s roztepanou a v očko zvinutou hlavicou, prehnuté telo, dl. 11, 4 cm, pr. tyčinky 0, 15-0, 25 cm, pr. hlavice 0, 5x0, 6 cm, H 165 (tab. III: 1)
3. bronzová britva, sekáčkovitého tvaru, vnútorný obvod je silnejší, ku krajom slabší, širokou ryhou zdobený, brit (vonkajší obvod) je tenký a značne olámaný, dl. 9 cm, š. 4, 3 cm, sila 0, 05cm-0, 1 cm, H 166 (tab. III: 2)
4. črep šálky, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, ostro odsadené telo, zachovala sa časť ucha vystupujúceho nad okraj, hnedá až sivá farba, hr. 0, 2-0, 5 cm, H 169 (tab. III: 3)
5. črepy šálky, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, hnedá farba, hr. 0, 3-0, 4 cm, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti srdcovite stlačený tvar, ucho nad okraj, v. 8, 5 cm, pr. ústia 16 cm, H 167 (tab. III: 4)
6. črepy dvojkónickej nádoby?, zaoblená výduť, nábeh na prehnuté hrdlo, povrch zdobený šrafovanými, do seba zakliesnenými trojuholníkmi, ohraničenými pásmo vodorovných rýh, hnedá až sivá farba, hr. 0, 4-0, 55 cm, H 168 (tab. III: 6)
7. črepy hrnca s pozdĺžnymi pupčkami pod okrajom, žltavá farba, v. 16 cm (Filip 1931, 84, nezachované)

Hrob VI – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1926 – parcela č. 421/1

Hrob našli robotníci pri drenážnych prácach. Počas vyhadzovania priekopy pre hlavné vedenie bol značne rozrušený. Ide o druhý hrob od juhu v druhom rade pohrebiska. Popolnica obsahovala hlinu so spálenými kosťami dospelého človeka. Pôvodne bola vedľa z popolnice zosunutá poklička, tieto nálezy sa nezachovali. Z hrobu pochádzajú aj dva bronzové predmety (1, 2) a dve šálky (3, 4).

1. torzo bronzovej hlice, časť hlavice a hrot chýbajú, hlavica má nábeh na vývalkovité členenie, telo je mierne prehnuté a nezdobené, dl. 13, 5 cm, pr. tyčinky 0, 15-0, 3 cm, H 172 (tab. IV: 1)
2. bronzová dvojbrítá britva, s vyrezanou strednou časťou a s otvorom na rukoväti, dl. 6, 4 cm, š. 1, 2-3, 8 cm, sila 0, 1 cm, H 171 (tab. IV: 3)
3. črepy šálky, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo prechádza do odsadeného tela, zaoblený lom, hnedá až sivá farba, vnútro tuhované, hr. 0, 3-0, 4 cm, H 173 (tab. IV: 2)
4. torzo šálky, zaoblený okraj, kónický tvar tela, rovné dno, oranžová až svetlohnedá farba, časť okraja a ucho chýbajú, v. 4, 5 cm, pr. dna 2, 2 cm, pr. ústia 9, 7 cm, H 170 (tab. IV: 4)

Hrob VII – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1926 – parcela č. 421/1

Hrob bol rozrušený pri drenážnych prácach. Nachádzal sa na okraji druhého radu pohrebiska. Obsahoval popolnicu (3), črepy amforok (4), hrnca (5) a dve misy (1,2). Z tohto hrobového inventára sa zachovali len črepy misy (1).

1. črepy misy, mierne prehnuté steny, hnedá farba, hr. 0, 5 cm, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti pôvodne kónická misa, prehnuté hrdlo, von vyhnutý okraj, vnútorná plocha je tuhovaná zvislým šrafovaním, drsný povrch, hrubo prstami vyhladený, tvarom pripomína tzv. krájače, v. 10-12 cm, pr. ústia 24 cm, H 181 (tab. IV: 5)
2. misa podobného tvaru a prevedenia, v. 12 cm (Filip 1931, 85; nezachované)
3. amfora vo funkcii popolnice so stlačenou výduťou a kónicky sa úžiacim hrdlom, zdobená na spodnej časti hrdla horizontálnymi ryhami, z ktorých vybiehajú až k lomu výdute zvislé ryhy, zach. v. 18 cm, pr. max. vydutia 32 cm, H 180 (katalóg múzea Mnichovo Hradište; Filip 1931, 85, tab. V: 30; nezachované)
4. zlomok spodnej časti amforok, zdobenej na výduti zvislými ryhami v skupinách, H 183 (katalóg múzea Mnichovo Hradište; Filip 1931, 85; nezachované)
5. črepy hrnca hrubého povrchu (Filip 1931, 85; nezachované)

Hrob VIII – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Hrob bol situovaný v štvrtom rade pohrebiska. Pôvodne obsahoval amforu, prelomenú a rozpadnutú, v nej bola zaklienená misa. Črepy z týchto nádob sa nezachovali. Z ostatného materiálu sa podarilo zostaviť dve hrncovité nádoby (1, 2) a polovicu malej nádoby (3).

1. nádoba hrncovitého tvaru, von vyhnutý a smerom do vnútornej strany nádoby zaoblený okraj, lievikovite roztvorené ústie, prehnuté hrdlo prechádza do zaobleného tela, rovné dno, pod hrdlom je umiestnený pretiahnutý, zvislo prepichnutý pupček, povrch nádoby jemne vyhladený a zdobený tromi pásmi vodorovných rýh, lemovaných skupinami malých jamiek, hnedá farba, v hornej časti prevažne tmavosivá, v. 14 cm, pr. ústia 13 cm, pr. dna 7, 1 cm, H 196 (tab. IV: 8)
2. hrnček, zaoblený a hranený okraj, z vonkajšej strany zosilnený, zaoblené telo, dolná časť kónická, rovné dno, pod okrajom pupček prstom pretlačený, hnedá farba, stopy tehlovej a sivej farby, drsný povrch, v. 10 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 12, 6 cm, H 195 (tab. IV: 7)
3. polovica malej nádoby (Filip 1931, 86; nezachované)

Hrob IX – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Hrob sa nachádzal uprostred tretieho radu pohrebiska. Z črepového materiálu bolo možné určiť popolnicu (1), hrniec (2) a šálku (3). Hrobový inventár sa nezachoval.

1. nádoba vo funkcii popolnice, hnedá farba (Filip 1931, 86; nezachované)
2. hrniec hrubého povrchu (Filip 1931, 86; nezachované)
3. črepy kónickej šálky, vnútri striebisto tuhovaná (Filip 1931, 86; nezachované)

Hrob X – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Hrob bol situovaný v štvrtom rade pohrebiska, v susedstve hrobu VIII. Obsahoval spodnú časť amfory (1), hrniec (2) a črepy misy (3). Nálezy sa nezachovali.

1. spodná časť amfory s rovným dnom a kónicky sa rozširujúcim bruchom (Filip 1931, 86; nezachované)
2. hrniec z hrubého materiálu (Filip 1931, 86; nezachované)
3. črepy menšej misy s okrajom dovnútra zahnutým, tuhovaný povrch (Filip 1931, 86; nezachované)

Hrob XI – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl?

Hrob pôvodne obsahoval šesť nádob uložených na ploche dlhšej 50 cm, nezachovali sa.

Hrob XII – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Hrob bol objavený v piatom rade pohrebiska. V popolnici (2) sa našli kosti dospelého človeka. Táto nádoba ani antropologický materiál sa nezachovali. Z ostatného hrobového inventára sa podarilo identifikovať štyri šálky (1, 3, 6), dva hrnce (4, 7), dvojkónickú nádobu (5) a amforku (8). Do súčasnosti sa zachovali len črepy šálky (1).

1. torzo šálky, zaoblený, mierne dovnútra zahnutý okraj, kónické telo, nábeh na rovné dno, stopy po uchu, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, v. 5, 5 cm, pr. ústia 9, 8 cm, H 199 (tab. IV: 6)
2. torzo amfory vo funkcii popolnice, horná polovica chýba, rovné dno (Filip 1931, 86; nezachované)
3. črepy dvoch šálok srdcovitého tvaru, pri uchu znateľne dovnútra stlačené, asi 6 cm vysoké (Filip 1931, 86; nezachované)
4. spodná časť hrncovitej nádoby tenkých stien (Filip 1931, 87; nezachované)
5. črepy dvojkónickej nádoby, povrch zdobený šrafovanými trojuholníkmi (Filip 1931, 87; nezachované)
6. pologuľovitá šálka s malým, mierne dovnútra vtiiahnutým dnom, nezdobený povrch, ucho vystupuje nad okraj, v. 6 cm, H 197 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, tab. VI: 6; nezachované)
7. hrniec hrubého povrchu, pod okrajom dve širšie uchá, medzi nimi pupčekovité výčnelky, v. 15 cm, H 198, (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 86; tab. VI: 8; nezachované)
8. spodná časť amforky, zdobená na výduti zvislými ryhami a prerušovanými ryhami, podobnými odtlačkom ozubeného kolieska, zach. v. 6 cm, H 200 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; nezachované)

Hrob XIII – 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl?

Nálezy z tohto hrobu už nebolo možné zistiť. Pravdepodobne sa tu pôvodne našiel aj bronzový predmet.

Hrob XIV – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Hrob bol predposledným v piatom rade. Na ploche 70x40 cm bolo uložených niekoľko nádob: šálka (1), amfora (2), tri misy (3), črepy hrnca (4) a menšia nádoba guľovitého tvaru (5). Zachovali sa iba črepy šálky (1).

1. torzo šálky, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, výrazne prehnuté hrdlo, odsadené, mierne zaoblené telo i lom, nábeh na ucho prevyšujúce okraj, dno vtiiahnuté dovnútra, hnedá farba, pri okraji a vnútri tmavosivá, časť okraja a ucho chýbajú, v. 6, 8 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 13, 5 cm, H 201 (tab. V: 4)
2. spodná časť amfory baňatého tvaru (Filip 1931, 87, obr. 24; nezachované)
3. väčšia misa a dve menšie misy, jedna s okrajom dovnútra zatiahnutým, druhá, asi 6 cm vysoká, má steny pri okraji dovnútra prehnuté (Filip 1931, 87; nezachované)
4. črepy hrnca so širokými uchami (Filip 1931, 87; nezachované)
5. nádobka s guľovitým, silno stlačeným spodkom a nízkym prehnutým hrdlom, horná časť je zdobená šrafovanými trojuholníkmi, základne spočívajú na dolnej horizontálnej ryhe, v. 7 cm, pr. max. vydutia 12 cm (Filip 1931, 87, tab. VI: 5; nezachované)

Hrob XV – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Hrob sa nachádzal v piatom rade, južne od hrobu XIV. Obsahoval amforovitú nádobu (1) s kremačnými zvyškami, hrnček (4), amforovitú nádobku (3), dve šálky (2, 5), črepy misky (6) a amforku (7). Tri malé nádoby sa nezachovali (5-7).

1. amforovitá nádoba vo funkcii popolnice, rovno zrezaný, rovný okraj, prehnuté kužeľovité hrdlo, mierne odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, kónická dolná časť nádoby, rovné dno, spodná časť hrdla zdobená štyrmi krátkymi plastickými páskami, tehlová až svetlohnedá farba, vnútri kosti dospelého človeka, v. 21 cm, pr. dna 12 cm, pr. ústia 21, 2 cm, pr. max. vydutia 32, 5 cm, H 202 (tab. V: 7)
2. šálka, dvojkónický tvar, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, mierne zaoblený lom aj dolná časť nádoby, rovné dno, nad lomom dve vodorovné ryhy, hnedá, miestami sivá farba, v. 4, 5 cm, pr. dna 3, 7 cm, pr. ústia 8, 5 cm, H 206 (tab. V: 5)
3. amforovitá nádobka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, nepatrne prehnuté hrdlo prechádza do mierne odsadeného, zaobleného až baňatého tela s rovným dnom, hnedá farba, pri okraji sivá, v. 7 cm, pr. dna 3, 3 cm, pr. ústia 7 cm, pr. max. vydutia 8, 2 cm, H 203 (tab. V: 6)
4. hrnček, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo prechádza do zaobleného tela, ktoré pripomína dvojkónický tvar, pod hrdlom dvojica úch, jedno chýba, rovné dno, dolná časť nádoby zdobená horizontálnymi žliabkami, hnedá farba, povrch vyhladený, v. 8, 3 cm, pr. dna 6, 4 cm, pr. ústia 10 cm, H 204 (tab. V: 8)
5. kónická šálka hnedej farby a uchom značne nad okraj vystupujúcim, v. 5 cm (Filip 1931, 88; nezachované)
6. črepy misky guľovitého spodku (Filip 1931, 88; nezachované)
7. spodná časť amforky, zdobenej na výduti zvislými ryhami, zach. v. 3, 5 cm, H 205 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; nezachované)

Hrob XVI – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Nachádzal sa v susedstve hrobu XV. Hrobový inventár (1-4) sa nezachoval.

1. spodná časť amfory, povrch hrubo prstami ryhovaný (Filip 1931, 88; nezachované)

2. črepy hrubšieho hrnca s pupčekmi pod okrajom (Filip 1931, 88; nezachované)
3. kónická šálka, okraj mierne dovnútra zatiahnutý, ucho vystupuje nad okraj, vnútro je tuhované, v. 5, 5 cm (Filip 1931, 88; nezachované)
4. črepy misy hrubších stien, okraj dovnútra zatiahnutý (Filip 1931, 88; nezachované)

Hrob XVII – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Hrob bol situovaný v piatom rade pohrebiska. Na ploche 1 m dlhej boli nájdené v dvoch skupinách črepy dvoch šálok (1, 2), dvojkónickej nádoby (3) a misy (6), popolnica (4) a hrniec (5). Polovica nádob sa nezachovala (4-6).

1. črepy šálky?, mierne zaoblená dolná časť nádoby, dno vtiiahnuté dovnútra, povrch zdobený pásmi vodorovných rýh, tuhované steny, pr. dna 4 cm, hr. 0, 4 cm, H 259 (tab. V: 1)
2. črepy šálky, takmer kónické telo, len mierne prehnuté steny, dolná časť nádoby zdobená pásmi vodorovných rýh, nábeh na rovné dno, tmavohnedá až sivá farba, hr. 0, 5-0, 6 cm, H 260 (tab. V: 2)
3. torzo dvojkónickej nádoby?, zaoblený lom i dolná časť nádoby, dno vtiiahnuté dovnútra, na lome pás vodorovných rýh, hnedá farba, horná časť nádoby chýba, zach. v. 3, 1 cm, pr. dna 2 cm, pr. max. vydutia 8 cm, hr. 0, 4 cm, H 261 (tab. V: 3)
4. spodná časť popolnice (Filip 1931, 88; nezachované)
5. hrniec žltavej farby, v. 16 cm (Filip 1931, 88; nezachované)
6. črepy tuhovanej misy kónického tvaru, okraj dovnútra prehnutý (Filip 1931, 88; nezachované)

Hrob XVIII – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Hrob sa nachádzal v prvom rade pohrebiska. Inventár bol uložený na obdĺžnikovej ploche (100x65 cm), ktorá bola ohraničená plochými kameňmi. Najväčšia nádoba bola už po odkrytí hrobu rozpadnutá (11). Obsahovala spálené kosti dospelého individua a zlomky železných predmetov (1-3). Vedľa nej stála ďalšia väčšia nádoba (15). V blízkosti týchto nádob ležali dve misy (4, 10). V susedstve popolnice? (11) stála menšia hrncovitá nádoba (12). O niečo ďalej sa našiel tanier (8) a v okolí bolo zistených sedem šálok (5-7, 13, 14, 16, 17). Z hrobu pochádzajú tiež črepy hrnca (9). Sedem nádob sa nezachovalo (11-17).

1. štyri zlomky železného udidla, so zvyškami krúžkov, s príslušnými tyčinkami, prehrdzavené, H 217, rozmery: a) dl. 8 cm, pr. tyčínok 0, 2-1, 0 cm, b) dl. 3, 3 cm, pr. tyčinky 0, 4 cm, pr. hlavice 1, 1x0, 7 cm, c) dl. 4, 5 cm, š. 0, 5-2, 0 cm, sila 0, 1-0, 6 cm, d) 2, 65 cm, š. 0, 9 cm, sila 0, 2 cm (tab. VI: 1a-d)
2. torzo železného noža, pokryté hrdzou, zachovaná špička noža, dl. 3, 4 cm, š. 1, 5 cm, sila 0, 15 cm, H 216 (tab. VI: 2)
3. štyri tyčinkovité železné úlomky, prehrdzavených, tvaru dnes už neurčitého, H 218, rozmery: a) dl. 6, 6 cm, š. 0, 5-1, 1 cm, sila 0, 1 cm, b) dl. 4 cm, š. 0,3-0, 6 cm, c) dl. 2, 5 cm, š. 0, 9 cm, sila 0, 2 cm, d) dl. 2 cm, š. 0, 8 cm, sila 0, 5 cm (tab. VI: 3a-d)
4. črepy misy, zaoblený, von vyhnutý a hrany okraj, prehnuté hrdlo plynule prechádza do výrazne zaobleného tela, tehlová až svetlohnedá farba, hr. 0, 3-0, 35 cm, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti pôvodne široká a nízka miska, v. 4 cm, H 219 (tab. VI: 4)
5. šálka, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, pologuľovitý tvar, ucho vysoko vyťahnuté nad okraj, rovné dno, žltá až tehlová farba, dno tmavosivé, v. 4, 6 cm, v. s uchom 6, 4 cm, pr. dna 1, 8 cm, pr. ústia 6, 8x6, 6 cm, H 212 (tab. VI: 5)
6. šálka, mierne zaoblený okraj, pologuľovitý tvar, široké, nad okraj vystupujúce ucho, dno vtiiahnuté dovnútra, žltá až hnedá farba, v. 5, 6 cm, v. s uchom 7, 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 9, 8x9, 5 cm, H 211 (tab. VI: 6)
7. torzo šálky, zaoblený a von vyhnutý okraj, nízke prehnuté hrdlo, ktoré prechádza do odsadeného zaobleného tela, dno výrazne vtiiahnuté dovnútra, stopy po uchu, tesne pod okrajom skupiny krátkych rýh, hrdlo zdobené dvoma ryhami, pod nimi skupiny malých šrafovaných trojuholníkov bez základne, hnedá farba, časť okraja aj ucho chýbajú, v. 4, 3 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 10, 5x9, 5 cm, H 215 (tab. VI: 7)
8. tanier, zaoblený, široký, von vyhnutý a prehnutý okraj, kónické telo, rovné dno, dolná časť nádoby hnedá, horná a vnútorná tmavosivá farba, v. 3, 5 cm, pr. dna 8, 8 cm, pr. ústia 23, 5 cm, H 208 (tab. VI: 8)
9. torzo hrnca, nepatrne zaoblený okraj, takmer súdkovitý tvar, pod okrajom dve protiľahlé uchá, rovné dno, tehlová až svetlohnedá farba, hrubé steny, drsný povrch, pr. dna 8, 6 cm, pr. ústia 13, 6 cm, H 213 (tab. VI: 9)
10. miska, zaoblený okraj, dovnútra vtiiahnuté ústie, horná časť nádoby výrazne zaoblená a dolná nepatrne prehnutá dovnútra, rovné dno, hrubé steny, žltohnedá farba, pri okraji a vnútri tmavosivá, v. 5, 3 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 15, 1 cm, H 209 (tab. VI: 10)
11. spodná časť väčšej nádoby vo funkcii popolnice, črepy z hrdla s okrajom von vyhnutým a rovno zrezaným (Filip 1931, 88; nezachované)
12. menšia hrncovitá nádoba (Filip 1931, 88; nezachované)
13. šálka s uchom vystupujúcim nad okraj, v. 6 cm (Filip 1931, 88; nezachované)
14. šálka s masívnym, nad okraj vystupujúcim uchom, okraj nádoby je po oboch stranách ucha vyťahnutý v trojuholníkovité výčnelky (Filip 1931, 88, tab. VI: 23; nezachované)
15. nádoba s guľovitou spodnou časťou a s nízkym užším hrdlom, okraj roztvorený, bez výzdoby, v. 17 cm, pr. max. vydutia 23 cm, H 207 (katalóg múzea Mnichovo Hradište; Filip 1931, 88, tab. VI: 24; nezachované)
16. pologuľovitá šálka s malým dnom a širokým, nad okraj vystupujúcim uchom, povrch zdobený vodorovným ryhovaním, v. 6 cm, H 210 (katalóg múzea Mnichovo Hradište; Filip 1931, 88, tab. VI: 20; nezachované)
17. nízka šálka s malým, dovnútra vtlačeným dnom, s nižším prehnutým hrdlom a s uchom nad okraj vystupujúcim, pod hrdlom pás šrafovaných trojuholníkov bez základne, v skupinách po troch, v. 4 cm, H 214 (katalóg múzea Mnichovo Hradište; nezachované)

Hrob XIX – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencil

Hrob bol situovaný v treťom rade pohrebiska, v blízkosti hrobu XI. Inventár (1-12) bol uložený v dvoch skupinách na ploche 1 m dlhej. Dve nádoby sa nezachovali (11, 12).

1. deväť zlomkov železných krúžkov, z tyčinky oválneho prierezu, silno prehrdzavené, H 234, rozmery: a) dĺ. 3, 3 cm, pr. tyčinky 0, 15-0, 3 cm, b) dĺ. 2, 5 cm, pr. tyčinky 0, 7-0, 9x0, 35-0, 5 cm, c) dĺ. 2 cm, pr. tyčinky 0, 4x0, 3 cm, d) dĺ. 2 cm, pr. tyčinky 0, 5x0, 2 cm, e) dĺ. 1, 9 cm, pr. tyčinky 0, 6-0, 7x0, 25-0, 3 cm, f) dĺ. 2, 7 cm, pr. tyčinky 0, 5-0, 8x0, 25-0, 3 cm, g) dĺ. 1, 6 cm, pr. tyčinky 0, 6x0, 3 cm, h) dĺ. 1, 7 cm, pr. tyčinky 0, 2x0, 7 cm, ch) dĺ. 1, 8 cm, pr. tyčinky 0, 2x0, 4 cm (tab. VII: 1a-ch)
2. štyri ploché kamenné závesky, pretiahlo oválneho tvaru, s otvorom pri jednom užšom okraji, rozmery: a) dĺ. 3, 25 cm, š. 1, 3 cm, sila 0, 2 cm, H 229, b) dĺ. 2, 4 cm, š. 1, 8 cm, sila 0, 35 cm, H 231, c) dĺ. 3, 2 cm, š. 1, 95 cm, sila 0, 2 mm, H 228, d) dĺ. 4, 35 cm, š. 2, 5 cm, sila 0, 2 cm, H 230 (tab. VII: 2a-d)
3. črepy amfory?, zaoblený lom, lievikovite roztvorené ústie, výrazne prehnuté hrdlo, výzdoba vodorovných rýh na spodnej časti hrdla, tmavosivá farba, vnútri tehlová, hr. 0, 3 cm, H 232 (tab. VII: 3)
4. črepy šálky?, ostrý lom, nad ktorým sa nachádzajú dve horizontálne ryhy, tmavosivá farba, hr. 0, 35 cm, H 233 (tab. VII: 4)
5. misa, takmer kónický tvar, rovno, smerom dovnútra zrezaný okraj, mierne prehnuté steny, rovné dno, v. 9 cm, pr. dna 5, 5 cm, pr. ústia 19 cm, H 220 (tab. VII: 5)
6. črepy hrnca, súdkovitý tvar tela, nábeh na rovné dno, tehlová farba, drsný povrch, hr. 0, 4-0, 8 cm, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti pôvodne zdobený pod nízkym okrajom plastickou páskou, H 226 (tab. VII: 6)
7. torzo misy, zaoblený okraj, ktorý je v jednom mieste vytiahnutý v nízky lalok, dovnútra vtiahnuté ústie, kónické telo, nábeh na rovné dno, žltá až svetlohnedá farba, časť okraja a dna chýbajú, v. 8, 85 cm, pr. ústia 22 cm, H 227 (tab. VII: 7)
8. dvojkónická nádobka, zaoblený a von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom aj horný kónus, dolná časť nádobky kónická, rovné dno, povrch zdobený širokým pásom veľkých šrafovaných, do seba zakliesnených protiľahlých trojuholníkov, vymedzených troma horizontálnymi ryhami z oboch strán, hnedá až tmavosivá farba, v. 6, 4 cm, pr. dna 3, 1 cm, pr. ústia 6, 3 cm, pr. max. vydutia 8, 65 cm, H 221 (tab. VII: 8)
9. torzo šálky, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo plynule prechádza do výrazne zaoblenej výdute, kónická dolná časť nádobky, mierne dovnútra vtláčené dno, pod hrdlom horizontálna dvojité ryha, z ktorej do dolnej časti výdute vybiehajú v skupinách dvojice šikmých rýh do tvaru vysiacich trojuholníkov, v strede nádobky väčšia jamka lemovaná malými jamkovitými vpichmi, ktorú ohraničujú skupinky šikmých rýh, hnedá až sivá farba, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti pôvodne s uchom, v. 9 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 11, 5 cm, pr. max. vydutia 13, 1 cm, H 225 (tab. VII: 9)
10. dvojkónická nádobka, zaoblený a von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej časti nádobky, dno vtiahnuté dovnútra, pod okrajom horizontálna dvojité ryha, ktorú ohraničujú elipsovité šikmé jamky v hornej a skupinky zvislých rýh striedajúce sa s ryhou lemovanou malými vetvičkami v dolnej časti, na túto výzdobu sa napája ďalšia pozostávajúca z dvoch pásov rýh, medzi ktorými sú umiestnené šrafované, do seba zakliesnené, protiľahlé trojuholníky, okraj značne poškodený, hnedá farba, v hornej časti nádobka tuhovaná, v. 8 cm, pr. dna 2, 7 cm, pr. ústia 9, 9 cm, pr. max. vydutia 12 cm, H 222 (tab. VII: 10)
11. vysoká šálka s masívnym uchom, doplneným, nad okraj prečnievajúcim, dno mierne vtláčené dovnútra, v. 8, 5 cm, H 223 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 89; nezachované)
12. vyššia šálka s nepatrne dovnútra vtiahnutým dnom, s nízkym prehnutým hrdlom a uchom nad okraj prečnievajúcim, časť okraja chýba, v. 5, 5 cm, H 224 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 89; nezachované)

Hrob XX – pohreb žiarový – hrob jamový - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencil

Ide o najsevernejší hrob v piatom rade pohrebiska. Obsahoval zlomky bronzových predmetov (1, 2), bronzový náramok (8), črepy troch hrncov (3, 5, 6), dvoch šálok (4, 9), menšej amfory (7) a spodnú časť misy (10). Väčšina nálezov sa nezachovala (5-10). Vlastná popolnica nebola zistiteľná. Kremačné zvyšky z hrobu prináležia dospelému človeku.

1. zlomok bronzového kruhu, povrch členený vrúbkami, kruhový prierez, pri zahrotenom konci štvorcový, zach. dĺ. 4, 8 cm, hr. 0, 3 mm, H 235 (tab. VIII: 1)
2. dva zlomky tenkej bronzovej tyčinky, štvorcový prierez, rozmery: a) dĺ. 1, 4 cm, pr. tyčinky 0, 2x0, 2 cm, H 236, b) dĺ. 1 cm, pr. tyčinky 0, 3x0, 2 cm, H 237 (tab. VIII: 2a-b)
3. črepy hrnca, mierne odsadené, zaoblené telo s uchom, tehlová až hnedá farba, hr. 0, 4-0, 55 cm, H 241 (tab. VIII: 4)
4. črepy šálky, odsadené, mierne zaoblené telo, zachovala sa aj časť ucha, svetlohnedá farba, hr. 0, 5-0, 6 cm, H 242 (tab. VIII: 3)
5. hrncovitá nádoba, okraj mierne von vyhnutý, telo zdobené piatimi širokými ryhami (Filip 1931, 89; nezachované)
6. črepy hrnca súdkovitého tvaru s dvomi uchami (Filip 1931, 89; nezachované)
7. črepy menšej amfory s dvomi uchami, medzi ktorými sú vyryté tri ryhy, od nich vychádzajú skupiny zvislých rýh (Filip 1931, 89; nezachované)
8. náramok z tenkej bronzovej tyčinky so špicatým koncom, na štyroch miestach zalomený, z časti tordovaný, sila asi 0, 1-0, 15 cm, H 238 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 89, obr. 22: 6; nezachované)
9. malá pologuľovitá šálka s menším, nepatrne dovnútra vtiahnutým dnom, nad ktorým sú štyri horizontálne ryhy, ucho nad okraj vyčnievajúce, H 239 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 89; nezachované)
10. spodná časť misy s vykrajovaným límcem na lome, zdobeným širokými ryhami pod lomom a pri dne, medzi nimi sú dvojice rýh zakrivených, zach. v. 4, 5 cm, pr. ústia 13 cm, H 240 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 89, tab. VI: 11; nezachované)

Hrob XXI – pohreb žiarový – hrob jamový - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Bol situovaný uprostred štvrtého radu pohrebiska. Z hrobového inventára bol identifikovaný hrniec (3), misa (2), dvojkónická nádoba (4), šálka (1) a miska (5). Z tohto hrobu pochádzajú tiež drobné detské kostičky. Antropologický materiál, ani miska (5) sa nezachovali.

1. črepy šálky, dovnútra zrezaný okraj, nábeh na pologuľovitý tvar tela, tmavosivá farba, hr. 0, 4 cm, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti pologuľovitého, stlačeného tvaru s malým, dovnútra vtlačeným dnom a s uchom nad okraj vyčnievajúcim, v blízkosti ucha vybieha okraj v dva menšie laloky, v. 5, 5 cm, H 245 (tab. VIII: 7)
2. torzo misy, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, ktorý na jednom mieste vybieha v lalokovitý výčnelok, nízke prehnuté hrdlo prechádza do odsadeného, mierne zaobleného tela, hnedá farba, dno aj časť tela chýbajú, pr. ústia 21 cm, H 244 (tab. VIII: 8)
3. torzo hrnca, rovné dno, vajcovitý tvar tela, horná časť chýba, svetlo až tmavohnedá farba, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti pôvodne veľká štíhlejšia hrncovitá nádoba s prehnutým hrdlom a dvoma malými uchami na prechode hrdla a tela, pr. dna 9 cm, zach. v. 17, 2 cm, hr. 0, 9 cm, H 243 (tab. VIII: 9)
4. dvojkónická nádoba, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej časti nádoby, ktorá je až nápadne baňatá, malé dno vťahnuté dovnútra, hnedá farba, stopy tehlovej farby, drsný povrch, časť okraja chýba, v. 9 cm, pr. dna 2, 1 cm, pr. ústia 8, 7 cm, pr. max. vydutia 12, 3 cm, H 247 (tab. VIII: 10)
5. kónická miska s malým kolmým a mierne prehnutým okrajom, rovné dno, na jednom mieste je okraj vytiahnutý v dva laloky (5 cm od seba vzdialené), v. 6, 5 cm, pr. ústia 19 cm, H 246 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 89; nezachované)

Hrob XXII – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Hrob bol objavený v šiestom rade pohrebiska. Nádoby boli vyzdvihnuté len v črepech (1-4). Hrobový inventár sa nezachoval.

1. spodná časť popolnice s rovným dnom a kónický sa rozširujúcim telom až k oblému lomu (Filip 1931, 89; nezachované)
2. časť dvojkónickej nádoby s výzdobou šrafovaných trojuholníkov medzi horizontálne vedenými ryhami (Filip 1931, 89; nezachované)
3. črepy hrnca (Filip 1931, 89; nezachované)
4. črepy troch šálok, z ktorých dve majú tenké steny, na vonkajšej strane tuhované, tretia, hrubšia, je bez výzdoby (Filip 1931, 89-90; nezachované)

Hrob XXIII – pohreb žiarový – hrob popolnicový? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Ide o označenie dvoch hrobov: XXIII A v piatom rade a XXIII B v štvrtom rade pohrebiska. Následkom rovnakého označenia hrobov bol inventár (1-11) oboch pomiešaný, takže dnes je možné popis nálezov uviesť bez rozlíšenia hrobových celkov. Týmto hrobovým číslom sú označené aj prepálené kosti dospelého človeka, ktoré boli pravdepodobne uložené vo veľkej nádobe (2). Väčšina materiálu (2-10), vrátane kremačných zvyškov sa nezachovala.

1. pohárik, zaoblený okraj, lievikovite jemne roztvorené ústie, nepatrne odsadené baňaté telo, rovné dno, žltá až oranžová farba, drsný povrch, v. 4 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 6, 2 cm, H 249 (tab. VIII: 6)
2. torzo veľkej nádoby pravdepodobne vo funkcii popolnice, zachovaná spodná časť až k oblému lomu, na povrchu hrubo prstami uhladenom (Filip 1931, 90; nezachované)
3. časť väčšej misy s okrajom von vyhnutým (Filip 1931, 90; nezachované)
4. kónická šálka s uchom vystupujúcim nad okraj, v. 6 cm (Filip 1931, 90; nezachované)
5. črepy dvoch šálok (Filip 1931, 90; nezachované)
6. časť nádoby s vykrajovaným límcem (Filip 1931, 90; nezachované)
7. tuhovaná šálka s uchom nad okraj, zdobená horizontálnym ryhovaním (Filip 1931, 90; nezachované)
8. črepy dvojkónickej nádoby, výzdoba pozostávajúca z pásu šrafovaných, proti sebe postavených trojuholníkov (Filip 1931, 90; nezachované)
9. črepy menšej amfory, povrch zdobený polokruhovitými líniami (Filip 1931, 90; nezachované)
10. širšia nádoba s baňatou výduťou a nepatrne prehnutým hrdlom, nezdobená, veľká časť okraja doplnená, v. 12 cm, pr. ústia 12 cm, H 248 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 90; nezachované)
11. menší hrubý hrniec s rovným dnom, z veľkej časti doplnený, v. 11 cm, pr. ústia 11 cm, H 250 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 90; nezachované)

Archeologický výskum sa uskutočnil ešte na troch miestach: XXV-XXVII. Tu neboli vyzdvihnuté žiadne nálezy. Neskôr bol prekopaný aj zvyšok poľa medzi vedľajším vedením a južnou medzou v šírke asi 7 m. Našlo sa tu sedem hrobov, ktoré boli označené arabskými číslicami. Nálezy v tomto pruhu však boli veľmi rozrušené, len hroby XXX (3) a XXXIV (7) poskytli väčšie skupiny keramiky. O hrobch XXVIII (1) a XXXI (4) sa nezachovali žiadne informácie.

Hrob XXIX (2) – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Hrob obsahoval niekoľko menších nádobiek (1-3), ktoré pochádzajú z neskoršieho výkopu pri južnej medzi. Do súčasnosti sa zachovala len šálka (1).

1. šálka, zaoblený okraj, mierne dovnútra vťahnuté ústie, pologuľovitý tvar, nábeh na ucho prevyšujúce okraj, rovné dno, tmavosivá až čierna farba, v. 4, 7 cm, pr. dna 2, 2 cm, pr. ústia 9 cm, H 136 (tab. VIII: 5)
2. pologuľovitá šálka s malým, dovnútra prehnutým dnom a s uchom vystupujúcim nad okraj, v. 4, 8 cm, pr. ústia 6, 8 cm, H 135 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 82; nezachované)
3. torzo väčšej šálky s mierne prehnutými stenami a nižším prehnutým hrdlom, zdobeným na vonkajšej strane horizontálnymi ryhami v pásoch po troch a na spodnej časti bradavkovitými výčnelkami v horizontálnych radách, medzi dvoma spodnými radami okrem toho v lomenej línii (napodobenina kovovej techniky), v. 6 cm, H 258 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 82; nezachované)

Hrob XXX (3) – pohreb žiarový – hrob viacpopolnicový - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Náchádzal sa východne od hrobu XXIX (2). Prvá popolnica (15) obsahovala spálené kosti dospelého človeka, nezachovala sa. V ďalšej popolnici (1) plnej drobných detských kostičiek boli uložené dva hlinené závesky (10) a bronzový náramok (11). Z ostatného hrobového inventára boli ešte identifikované tri amforky (5, 8, 12), štyri dvojkónické nádoby (2, 3, 14, 19), päť šálok (4, 6, 7, 9, 17), črepy dvoch hrncov (13, 16) a črepy dvoch mís (18). Šesť nádob sa nezachovalo (15-19).

Poznámka: V expozícii múzea Mnichovo Hradišťa je vystavená amforka (4) s obsahom kremačných zvyškov. Podľa J. Filipa (1931, 83) sa prepálené kosti pôvodne nachádzali v amfore (15), ktorá sa nezachovala.

1. menšia amfora vo funkcii popolnice, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, mierne prehnuté hrdlo prechádza plynule do baňatej výdute, na prechode hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, dno vtiahnuté dovnútra, výzdobu tvorí pás horizontálnych rýh v dolnej časti hrdla, nad ním skupiny šikmých elipsových jamiek a vybiehajú z neho do dolnej časti výdute skupiny zvislých rýh, ktoré sú spojené uprostred ďalším pásmom rýh, svetlohnedá až sivá farba, vnútri nádoby drobné detské kostičky, v. 11 cm, pr. dna 3, 2 cm, pr. ústia 11, 4 cm, pr. max. vydutia 16, 7 cm, H 140 (tab. IX: 1)
2. dvojkónická nádobka, zaoblený a von vyhnutý okraj, zaoblený lom aj dolný kónus nádoby, dno vtiahnuté dovnútra, výzdoba pozostáva z troch pásov vodorovných rýh, medzi ktorými sú umiestnené jednoduché trojuholníky, tehlová až hnedá farba, stopy tmavosivej, časť okraja chýba, v. 5 cm, pr. dna 1, 5 cm, pr. ústia 5, 3 cm, pr. max. vydutia 6 cm, H 150 (tab. IX: 2)
3. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, mierne odsadené baňaté telo, lom s ťažiskom v dolnej časti nádoby, mierne dovnútra vtiahnuté dno, tehlová až hnedá farba, v. 5, 8 cm, pr. dna 2, 1 cm, pr. ústia 6 cm, H 149 (tab. IX: 3)
4. šálka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo prechádza do ostro odsadeného kónického tela, rovné dno, telo zdobené tromi pásmi vodorovných rýh, nad horným pásmom skupiny vrypov situovaných horizontálne a pod týmto pásmom ďalšia skupina vrypov v troch radoch po troch orientovaných vertikálne aj horizontálne, hnedá farba, pri okraji a vnútri nádoby tmavosivá, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti pôvodne s uchom, v. 4, 7 cm, pr. dna 2, 8 cm, pr. ústia 9 cm, H 154 (tab. IX: 4)
5. amforka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité hrdlo plynule prechádza do baňatej výdute, kónická dolná časť nádoby, dno vtiahnuté dovnútra, miesto úch pupčeky, medzi nimi pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti výdute pásy zvislých rýh, hnedá farba, horná časť tuhovaná, v. 7, 4 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 6, 5 cm, H 147 (tab. IX: 5)
6. šálka, zaoblený okraj, takmer kónický tvar tela, mierne prehnuté steny, stopy po uchu prevyšujúcom ústie, rovné dno, tehlovohnedá farba, druhá polovica nádoby tmavosivá a drsná, v. 5, 6 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 11x10, 1 cm, H 152 (tab. IX: 6)
7. šálka, zaoblený okraj, poglobulovitý tvar, ucho chýba, okraj na dvoch miestach vytiahnutý v lalokovité výčnelky, dno mierne vtiahnuté dovnútra, tmavosivá farba, vyleštený povrch, v. 4, 3 cm, pr. dna 2, 7 cm, pr. ústia 12x10, 6 cm, H 153 (tab. IX: 7)
8. amforka, dvojkónický tvar, mierne zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo plynule prechádza do baňatej výdute, kónická dolná časť nádoby, na prechode hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, rovné dno, hrdlo zdobené pásmom horizontálnych rýh, na ktoré sa pripájajú v hornej časti skupinky malých trojuholníkov a do dolnej časti výdute z tohto pásu vybiehajú skupiny šikmých rýh, priestor medzi nimi vyplňajú veľké jamky lemované elipsovými jamkami, hnedá farba, horná časť je tuhovaná, okraj je značne poškodený a jedno ucho chýba, v. 9 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 9, 4 cm, pr. max. vydutia 15 cm, H 148 (tab. IX: 8)
9. torzo šálky, zaoblený a výrazne von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo prechádza do ostro odsadeného, mierne zaobleného tela zdobeného väčšou jamkou, nad ktorou sa nachádzalo ucho, rovné dno, hnedá až sivá farba, ucho a časť okraja chýbajú, v. 6 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 11, 5 cm, H 155 (tab. IX: 9)
10. dve malé hlinené závesky trojuholníkovitého tvaru so zaoblenými rohmi a s otvorom, rozmery: a) 1, 5x1, 5 cm, sila 0, 3 cm, H 142, b) 1, 5x1, 5 cm, sila 0, 3 cm, H 141 (tab. X: 1a-b)
11. bronzový krúžok, otvorený, vnútri rovný, na vonkajšej strane zaoblený, polkruhový prierez, pr. tyčinky 0, 25x0, 5 cm, H 143 (tab. X: 2)
12. amforka, rovno zrezaný, von vyhnutý a hranený okraj, ktorý je zdobený skupinami zvislých elipsových jamiek, kužeľovité hrdlo prechádza do baňatej, nepatrne odsadenej výdute, na prechode hrdla a tela sa pripínajú dve ušká, rovné dno, v spodnej časti hrdla a medzi uškami pás horizontálnych rýh, nad ktorým sa nachádzajú zvislé elipsovité jamky, pod pásmom šikmé jamky elipsovitého tvaru, svetlohnedá farba, miestami tmavosivá, v. 6 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 6, 2 cm, pr. max. vydutia 8, 5 cm, H 146 (tab. X: 3)
13. torzo menšieho hrncu, zaoblený a z vonkajšej strany zosilnený okraj, takmer súdkovitý tvar tela, rovné dno, plastické výčnelky miesto úch pod okrajom, svetlohnedá farba, stopy žltej, drsný a hrubý povrch, značná časť okraja chýba, v. 11, 5 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 12, 4 cm, H 151 (tab. X: 4)
14. dvojkónická nádobka, zaoblený a mierne von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom situovaný v dolnej časti nádoby, dolný kónus mierne zaoblený, dno vtiahnuté dovnútra, výzdoba v hornej časti nádoby pozostáva z dvoch pásov horizontálnych rýh, priestor medzi nimi je vyplnený šrafovanými, do seba zakliesnenými protiahlými trojuholníkmi, svetlohnedá farba, miestami tmavosivá, v. 6 cm, pr. dna 1, 8 cm, pr. ústia 5, 6 cm, pr. max. vydutia 7, 7 cm, H 145 (tab. X: 5)
15. amfora vo funkcii popolnice, odsadené, kónicky sa zužujúce hrdlo, baňatá spodná časť, šedohnedá farba, v. 20 cm, vnútri nádoby sa našli spálené kosti dospelého človeka (Filip 1931, 83; nezachované)
16. črepy hrncu, výčnelky miesto úch, v. 13 cm (Filip 1931, 84; nezachované)
17. poglobulovitá šálka, dovnútra zatiahnuté ústie, z vnútornej strany striebristo tuhovaná (Filip 1931, 84; nezachované)
18. črepy dvoch kónických mís s rovným dnom a dovnútra zatiahnutým ústím (Filip 1931, 84; nezachované)
19. dvojkónická nádobka s guľovitým spodkom a s prehnutým hrdlom, v hornej časti tuhovaná a zdobená šrafovanými trojuholníkmi v páse vymedzenom tromi horizontálnymi líniami, v. 7, 2 cm, H 144 (katalóg múzea Mnichovo Hradišťa;

Filip 1931, 83, tab. V: 1, obr. 23; nezachované)

Hrob XXXII (5) – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Bol situovaný v južnej časti pohrebiska. V hrobe sa našli dve šálky (1, 2), nezachovali sa.

1. pologuľovitá šálka s malým dnom, srdcovite stlačená, ucho nad okraj, nezdobený povrch, v. 5 cm, H 163 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, tab. V: 21; nezachované)
2. nízka široká šálka s uchom nad okraj prečnievajúcim a malým prehnutým hrdlom, pod nimi je pás štyroch horizontálnych rýh, nad prvou ryhou skupiny podlhovastých jamiek, dno mierne vťahnuté dovnútra, čiastočne doplnená, v. 5 cm, H 255 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; nezachované)

Hrob XXXIII (6) – kenotaf? - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Nachádzal sa v juhovýchodnom cípe prekopanej časti pohrebiska. Z hrobu bol vyzdvihnutý menší hrniec (3), tri šálky (1, 2, 4) a dve amfory (5, 6), ktoré sa nezachovali.

1. šálka, dovnútra zrezaný okraj, kónický tvar tela, z okraja vystupujú dva laloky, ucho prevyšuje ústie nádoby, rovné dno, žltá až hnedá farba, v. 3, 8 cm, v. s uchom 4, 75 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 8, 3x7, 4 cm, H 177 (tab. X: 6)
2. torzo šálky, kónický tvar, zaoblený okraj, steny len nepatrne prehnuté, dno pretlačené dovnútra, ucho aj časť tela chýbajú, hnedá až sivá farba, v. 3, 6 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 9 cm, H 176 (tab. X: 7)
3. menší hrniec, zaoblený, z vonkajšej strany zosilnený a hranený okraj, len nepatrne roztvorené ústie, zaoblené telo, kónická dolná časť nádoby, pod okrajom dve uchá, medzi nimi dva pupčeky, rovné dno, tehlová až svetlohnedá farba, v. 12 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 12, 9 cm, H 178 (tab. X: 8)
4. šálka, zaoblený okraj, kónický tvar tela, v dolnej časti mierne prehnutý, nábeh na ucho prevyšujúce okraj, dno nepatrne vťahnuté dovnútra, hnedá farba, miestami tmavosivá, v. 4 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 10, 4x9, 5 cm, H 179 (tab. X: 9)
5. striebristo tuhovaná amfora s kónickým hrdlom a hraneným okrajom, medzi dvoma uchami horizontálne ryhy, v hornej časti výdute zvislé a polkruhové ryhy, v. 8 cm, H 174 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 85, tab. V: 27; nezachované)
6. amfora s výrazne odsadeným hrdlom a von vyhnutým okrajom, striebristo tuhovaný povrch, na hrdle medzi ulomenými uchami horizontálne ryhy, od nich vybiehajú širšie zvislé ryhy v skupinách po siedmych, časť okraja chýba, v. 7, 5 cm, H 175 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 85, tab. V: 28; nezachované)

Hrob XXXIV (7) – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1926 – parcela č. 421/1 – J. Mencl

Hrob sa nachádzal v najvýchodnejšej časti pohrebiska. V hrobe ležala menšia popolnica (1) a okolo nej bolo situovaných množstvo nádob, medzi ktorými boli identifikované: amforovitá nádoba (7), amfora (2), miska (9), päť šálok (3-6, 12), dvojkónická nádoba (8), nádoba dvojkónického tvaru (10) a baňatá nádoba (11). Tri nálezy sa nezachovali (10-12).

1. menšia amfora vo funkcii popolnice, stlačený tvar, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené ústie, kužeľovité hrdlo plynule prechádza do baňatej výdute, kónická dolná časť, rovné dno, stopy po dvoch uchách na prechode hrdla a tela, medzi nimi pás horizontálnych rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti výdute skupiny zvislých rýh a žliabkov, ktoré sa striedajú s pásmi polkruhovitých rýh, v dolnej časti nádoby hnedá a v hornej tmavosivá farba, v. 11 cm, pr. dna 6, 8 cm, pr. ústia 12, 6 cm, pr. max. vydutia 20 cm, H 185 (tab. XI: 4)
2. črepy amfory, zaoblený a von vyhnutý okraj, kužeľovité hrdlo, hnedá farba, hr. 3 mm, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti pôvodne esovité profilové línie, miesto úch dva pupčeky, medzi nimi tri horizontálne ryhy a v hornej časti výdute skupiny šikmých rýh, v. 7, 5 cm, H 187 (tab. XI: 1)
3. šálka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo plynule prechádza do zaoblenej výdute, kónická dolná časť nádoby, dno nepatrne vťahnuté dovnútra, hrdlo zdobené pásmo dvoch rýh, ktorý lemujú v hornej časti malé jamky a pod ním sa nachádzajú polkruhové ryhy v strednej časti nádoby ohraničené veľkými jamkami, medzipriestor vyplnený skupinami zvislých rýh striedajúcich sa so skupinami malých jamiek vertikálne situovaných, tmavosivá farba, okraj doplnený, v. 5 cm, pr. dna 3, 4 cm, pr. ústia 7, 8 cm, pr. naj vydutia 8, 5 cm, H 188 (tab. XI: 2)
4. črepy šálky, kónické telo, len nepatrne prehnuté, nábeh na rovné dno, povrch zdobený pásmi vodorovných rýh, nad horným pásmo vetvíčkovite zoskupené elipsovité jamky, tmavosivá farba, hr. 0, 4-0, 5 cm, H 191 (tab. XI: 3)
5. torzo šálky, zaoblený okraj, kónický tvar, rovné dno, stredom nádoby prechádza pás horizontálnych rýh, tuhovaný povrch, časť okraja aj ucho chýbajú, v. 2, 8 cm, pr. dna 5 cm, pr. ústia 10, 3 cm, H 182 (tab. XI: 5)
6. šálka, mierne zaoblený okraj, pologuľovitý tvar, rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, vyleštený povrch, v. 5, 1 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 10, 3 cm, H 193 (tab. XI: 6)
7. črepy amforovitej nádoby?, zaoblený a von vyhnutý okraj, kužeľovité, v hornej časti silno prehnuté hrdlo, žltá až svetlohnedá farba, pr. ústia 19 cm, hr. 0, 8-1, 0 cm, podľa katalógu múzea v Mnichovom Hradišti amforovité osudie, ktoré má na spodnej časti hrdla miesto úch päť plastických pretiahnutých výčnelkov, v. 21 cm, H 184 (tab. XI: 7)
8. dvojkónická nádoba, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej časti nádoby, zaoblené dno, výzdoba nad lomom pozostáva z dvoch pásov vodorovných rýh, medzi ktorými sú proti sebe umiestnené šrafované, do seba zakliesnené trojuholníky, hnedá až sivá farba, v. 7, 5 cm, pr. ústia 9 cm, pr. max. vydutia 10 cm, H 186 (tab. XI: 8)
9. miska, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, dvojkónický tvar tela, rovné dno, lom nádoby je zdôraznený masívnym límcem, polkruhovo vykrajovaným, nad límcem dve užšie žliabky a tri horizontálne ryhy, nad nimi tri skupiny jamiek, svetlohnedá farba, horná časť tuhovaná, v. 7, 3 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 13 cm, pr. max. vydutia 15 cm, H 194 (tab. XI: 9)
10. nádoba zhruba dvojkónického tvaru s von vyhnutým okrajom a zaobleným lomom, bez výzdoby, v. 12 cm, H 189 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 86, tab. V: 19; nezachované)
11. nádoba s mierne baňatým spodkom, plynule prechádza v nižšie prehnuté hrdlo, pod ktorým sú dve uchá (jedno ulomené), bez výzdoby, žltá až tehlová farba, v. 14 cm, H 190 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 86, tab. V: 16;

nezachované)

12. torzo tuhovanej šálky, polovica chýba, kónické telo, nízke prehnuté hrdlo, rovné dno, výzdoba horizontálnych rýh pri dne a pod hrdlom, v. 6, 5 cm, H 192 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 86; nezachované)

Roku 1929 ďalšie hroby a časť hrobových celkov na ploche 168 m² prekopala Americká expedícia a uložila ku spracovaniu v Archeologickom ústave v Prahe. Terénna dokumentácia, ako aj nálezy z tohto výskumu nie sú v súčasnosti k dispozícii. V dvoch amerických múzeách (viď nižšie) je zachovaných 18 hrobových celkov. Štyri hroby, pôvodne určené pre múzeum v Mnichovom Hradišti, boli stratené na začiatku II. svetovej vojny.

Nestratifikované nálezy

1. bronzová ihlica s pečatidlovitou hlavicou, časť z nej aj z tela chýbajú, na krčku výzdoba pozostávajúca zo skupín vodorovných rýh, priestor medzi nimi je vyplnený šikmými, proti sebe postavenými ryhami, telo ihlice v dolnej časti výrazne zahnuté, dl. 10 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, pr. hlavice 0, 6 cm, H 469, daroval p. Lanc r. 1925 (tab. XII: 1)
2. bronzová ihlica s jednoducho zaoblenou hlavicou, časť prehybaného tela chýba, dl. 13 cm, pr. tyčinky 0, 15-0, 2 cm, pr. hlavice 0, 2 cm, H 470, daroval p. Lanc r. 1925 (tab. XII: 2)
3. hlinená guľa s otvorom uprostred, prerazená v polovici na dve časti, spodná časť je mierne pretlačená dovnútra, biela až sivá farba, rozmery: 6, 2x7, 1 cm, sila 3-5, 1 cm, H 257 (tab. XII: 3)
4. torzo šálky, smerom dovnútra rovno zrezaný okraj, pologulovitý tvar, ucho vystupuje nad okraj, mierne dovnútra vtiahnuté dno, tmavosivá farba, časť tela a okraja chýbajú, pr. dna 3 cm, pr. ústia 10, 8 cm, b. č. (tab. XII: 4)
5. dvojkónická nádobka, zaoblený a von vyhnutý okraj, baňaté a široké telo stlačeného tvaru, dno vtiahnuté dovnútra, povrch zdobený šrafovanými trojuholníkmi lemovanými jednou ryhou pri vrchole aj základni, hnedá farba, v hornej časti tmavosivá, časť okraja chýba, v. 7, 2 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 8, 3 cm, pr. max. vydutia 13, 2 cm, b. č. (tab. XII: 5)
6. hlinené závažie, kužeľovité s oválnou základňou a s otvorom pod vrcholom, opotrebovaným na spodnej strane, len hrubo prevedené, dl. 10, 5 cm, š. 3, 5-10 cm, sila 3-8, 3 cm, H 475 (tab. XII: 6)
7. torzo hrnca?, takmer súdkovitý tvar, dve protiľahlé uchá, hnedá až tmavosivá farba, okraj aj dno chýbajú, zach. v. 9, 5 cm, H 251 (tab. XIII: 1)
8. hlinené závažie, kužeľovité s elipsovitou základňou a s otvorom pod vrcholom, opotrebovaným na spodnej strane, dl. 11 cm, š. 3-9, 2 cm, sila 2-5, 2 cm, H 472 (tab. XIII: 2)
9. menší hrniec, zaoblený, von vyhnutý a hraničný okraj, dolná časť nádoby zaoblená, rovné, prstencovite odsadené dno, pod okrajom dve uchá, medzi nimi dve vodorovné podlhovasté plastické výčnelky, žltá až svetlotehlová farba, drsný povrch, v. 13, 5 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 13, 7 cm, H 253 (tab. XIII: 3)
10. hlinené závažie, kužeľovité s elipsovitou základňou a s malým otvorom pod vrcholom, opotrebovaným na spodnej strane, dl. 13, 1 cm, š. 2, 5-9, 2 cm, sila 1, 5-5, 1 cm, H 471 (tab. XIII: 4)
11. miska, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, kónické telo, dolná časť nádoby mierne dovnútra prehnutá, rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, časť okraja chýba, v. 7 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 18 cm, H 256 (tab. XIII: 5)
12. šálka, zaoblený okraj, pologulovitý tvar, ucho srdcovitého tvaru prevyšuje okraj, dno vtiahnuté dovnútra, hnedá až tmavosivá farba, v. 6, 4 cm, v. s uchom 7, 6 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 11x10, 1 cm, H 252 (tab. XIII: 6)
13. torzo šálky, zaoblený, mierne dovnútra zahnutý okraj, kónická dolná časť nádoby, ucho chýba, nábeh na dovnútra vtiahnuté dno, tmavohnedá až čierna farba, v. 5, 5 cm, pr. ústia 11, 2 cm, H 254 (tab. XIII: 7)
14. hlinené závažie, kužeľovité s elipsovitou základňou a otvorom, horná časť závažia chýba, tehlová farba, zach. dl. 8, 9 cm, š. 6-9, 1 cm, sila 3, 5-4 cm, H 476 (tab. XIV: 1)
15. hlinené závažie, kužeľovité s elipsovitou základňou a s otvorom pod vrcholom, opotrebovaným na spodnej strane, dl. 13 cm, š. 2, 5-11 cm, sila 2-4, 6 cm, H 473 (tab. XIV: 2)
16. hlinené závažie, kužeľovité s oválnou základňou a s otvorom pod vrcholom, ktorý je značne poškodený, žltá až svetlohnedá farba, zach. dl. 12, 1 cm, š. 6, 8-8, 3 cm, sila 4, 8-6, 6 cm, H 474 (tab. XIV: 3)
17. časť žulového kameňa na drvenie obilia, rozmery: 21x14 cm, sila 5, 5 cm, H 906, Menclov výkop (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 90; nezachované)
18. plochý kameň na drvenie obilia (polovica chýba), horná strana zarovnaná a smerom do stredu nižšia, dl. 30 cm, š. 25-27 cm, sila 3-6 cm, H 907, Menclov výkop (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 90; nezachované)
19. menší kameň na drvenie obilia, horná strana rovná, vyhladená, spodná nepravidelná, dl. 28 cm, š. 19-20 cm, sila 8-8, 5 cm, H 908, Menclov výkop (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; Filip 1931, 90; nezachované)
20. silný kameň na drvenie obilia, podlhovastý, horná strana zarovnaná a do stredu prehĺbená, spodná nepravidelná, H 909, daroval p. učiteľ Alois Svoboda z Prahy, získal pri drenážovaní r. 1928 (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; nezachované)

Uloženie: múzeum Mnichovo Hradištie; The Peabody Museum of Harvard University, Cambridge, Massachusetts (nezobrazené); The University Museum of Pennsylvania, Philadelphia (nezobrazené)

Literatúra: Böhm 1929, tiež 1930; Filip 1931, 81-92, tab. V-VI, tiež 1932-33, 98, obr. 2: 11-17, 4: 7-12, 5: 1-3, tiež 1936-37, 156, obr. 17, 30, 32-34, 37: 10, 43, tiež 1947, 97-99, tab. 46-49; Herold 1928, 90; Mencl 1926, 231, 233-234; Plesl 1981, 139-141; Vokolek 1999, 35; katalóg múzea Mnichovo Hradištie

31. 2. Koryta (okr. Mladá Boleslav)

Nestratifikované nálezy

1. šálka, rovno zrezaný okraj, pologulovitý tvar tela, rovné dno, nábeh na ucho prevyšujúce okraj, polovica nádoby svetlohnedá a druhá tmavosivá, vyhladený povrch, ucho ulomené, v. 5, 7 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 8, 2x7, 7 cm, A 96, Károva zb. (tab. XV: 1)
2. kelímok, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, dolná časť nádoby mierne prehnutá dovnútra, rovné dno, svetlosivá farba, drsný povrch, hrubé steny, v. 3, 6 cm, pr. dna 4 cm, pr. ústia 6, 2 cm, A 278, Károva zb. (tab. XV: 2)
3. šálka, rovno zrezaný okraj, pologulovitý tvar tela, rovné dno, ucho len mierne prevyšuje okraj, tehlová až svetlohnedá farba, miestami tmavohnedá, A 94, Károva zb. (tab. XV: 3)
4. torzo hrnčeka, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, zaoblené telo vajcovitého tvaru, medzi hrdlom a telom viditeľný ostrý lom, rovné dno, tmavosivá až čierna farba, vyhladený a lesklý povrch, časť okraja a dve uchá chýbajú, v. 6, 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 6, 2 cm, A 99, Károva zb. (tab. XV: 4)
5. misa, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené ústie, prehnuté hrdlo prechádza do výrazne zaobleného tela s kónickou dolnou časťou, pod okrajom jedno ucho, rovné dno, na povrchu nepravidelné mriežkovanie zvislých a priečnych rýh, v. 11 cm, pr. dna 9, 4 cm, pr. ústia 27 cm, A 98, Károva zb. (tab. XV: 5)
6. šálka, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, zaoblené telo takmer vajcovitého tvaru, kónická dolná časť, rovné dno, pod hrdlom výzdoba vodorovných pupčekov, pod nimi dva rady hrubých vrypov, oranžovotehlová farba, ucho chýba, v. 7, 2 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 7, 5 cm, A 95, Károva zb. (tab. XV: 6)
7. amforka s dvomi uchami, zdobená skupinami zvislých rýh, hladný povrch, v. 7, 5 cm, A 100 (Vokolek 2003, 131, tab. 102: 5; nezachované)
8. šálka, zaoblené telo zdobené polooblúčkami a jamkami, v. 7 cm, A 97 (Vokolek 2003, 131, tab. 102: 6; nezachované)

Uloženie: múzeum Turnov

Literatúra: Filip 1932-33, 94, tiež 1947, 117; Vokolek 2003, 131, tab. 102: 3-6

31. 3. Příkladice (okr. Liberec)

Hrob I – kenotaf? - 1940 – záhrada J. Vávry, parcela č. 114

Hrob bol odkrytý v marci 1940 pri kopaní základov stavby na záhrade J. Vávry, vo vzdialenosti 13, 5 m od cesty. Hrobový inventár bol uložený v ílovej pôde, v hĺbke 90 cm pod povrchom. Obsahoval veľkú amforovitú zásobnicu /1/ spolu s nádobkou súdkovitého tvaru /2/ a pokličkou /3/. Vnútri amforovitej zásobnice sa pôvodne nachádzala hlina bez milodarov a kostí. Nádobku súdkovitého tvaru prikrývala poklička.

1. amforovitá zásobnica, mierne zaoblený a von vyhnutý okraj, výrazne prehnuté hrdlo, ktoré je od baňatého tela ostrým lomom odsadené, rovné dno, v hornej časti tela kruhové žliabky uprostred s pretlačeným pupčekom, čierna farba, celý vnútorný okraj žltotehlový, v. 29 cm, pr. dna 10 cm, pr. ústia 18 cm, pr. max. vydutia 33, 5 cm, A 2434 (tab. XVI: 1)
2. nádobka súdkovitého tvaru, zaoblený a dovnútra zatahnutý okraj, kónická dolná časť nádoby, rovné dno, žltotehlová farba, v. 8 cm, pr. dna 7, 4 cm, pr. ústia 10, 5 cm, A 2435 (tab. XVI: 3)
3. poklička, terčovitý tvar, uprostred rukoväť tvaru malého kužľa, rozmery pokličky: 11, 1x11, 3 cm, sila 0, 7 cm, dl. rukoväte 2, 8 cm, š. 1, 6-2, 4 cm, A 2436 (tab. XVI: 2)

Hrob II? – kenotaf? - 1940 – záhrada J. Vávry, parcela č. 114

Hrob bol nájdený v marci 1940 pri kopaní základov stavby na záhrade J. Vávry. Spočíval v ílovej pôde, v hĺbke 90 cm pod povrchom. Hrobový inventár /1-8/ sa našiel cca 5 m od amforovitej zásobnice patriacej k hrobu I.

1. miska, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatahnuté ústie, smerom dovnútra prehnutá dolná časť nádoby, rovné dno, hnedá až sivá farba, v. 5, 4 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 14 cm, A 2439 (tab. XVI: 4)
2. torzo misky, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, kónický tvar tela, len nepatrne prehnuté steny, rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, vnútro tuhané, v. 7 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 14, 5 cm, A 2440 (tab. XVI: 5)
3. miska, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, kónické, mierne prehnuté steny, rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, vyhladený povrch, v. 7 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 15, 3 cm, A 2438 (tab. XVII: 1)
4. miska, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, mierne prehnuté steny, rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, v. 6 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 14, 2 cm, A 2437 (tab. XVII: 2)
5. menšia amforovitá nádoba, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené ústie, prehnuté hrdlo prechádza do žliabkom odsadenej, výrazne zaoblenej výdute s ťažiskom baňatosti v hornej polovici, rovné dno, pod žliabkom pásy šikmých, jemne šrafovaných vlasových rýh, oddelených hrubšími ryhami, dolná časť tehlovohnedá a horná tmavosivá až čierna, materiál krehký, vnútri šedotehlový až červenavý, v. 13 cm, pr. dna 7, 2 cm, pr. ústia 9, 4 cm, pr. max. vydutia 19, 7 cm, A 2710 (tab. XVII: 3)
6. črepy misky, zaoblený a dovnútra zatahnutý okraj, kónické telo, tmavosivá farba, pri okraji svetlohnedá, pr. ústia 16 cm, hr. 0, 4-0, 6 cm, A 2712 (tab. XVII: 4)

7. torzo nádoby situlovitého tvaru, zaoblený a von vyhnutý okraj, mierne prehnuté, nízke hrdlo prechádza do výrazne zaobleného tela s nábehom na kónickú dolnú časť, tehlovohnedá farba, zdrsnený povrch, dno a časť tela chýbajú, zach. v. 9 cm, pr. ústia 14 cm, hr. 0, 2-0, 45 cm, A 2711 (tab. XVII: 5)
8. menšia amforovitá nádoba, polkruhovitá telo, zdobené dvomi vypuklinami, medzi nimi trojuholníky z rastrovaných páskov a jamkou na vrchole, povrch vyhladený, horná časť tuhovaná, spodok šedivo okrový, v. 13, 5 cm, A 2711 (Vokolek 1999, 126, tab. 101: 11; nezachované)

Uloženie: múzeum Turnov

Literatúra: Filip 1947, 244-245, tab. 51: 6-13; Vokolek 1999, 125-126, tab. 101: 1-11; Waldhauser 1976, 77, obr. 31: 1-4, katalóg múzea Turnov

31. 4. Sovenice (okr. Nymburk)

Hrob I – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1892 – parcela č. 510

Hrobová jama siahala do hĺbky 0, 5 m. Mala kotlinovitý tvar a vyplnená bola uhlíkmi premiešanou čiernou zeminou. Hrob bol objavený robotníkmi pri výstavbe novej cesty, preto hrobový inventár bol značne porušený. Pri prehľadávaní hliny a popola z prvej nádoby (1) boli nájdené zlomky bronzového náramku (2). Popolnica (1) sa zachovala len v črepech, podobne ako ďalší keramický materiál (4, 5). Vďaka zásahu vedúceho výstavby cesty bola zachránená menšia dvojkónická nádobka (3). Nálezy sa nezachovali.

1. črepy veľkej nádoby vo funkcii popolnice, baňaté vydutie, spodná časť pozostávala z hrubšej hliny okrovej farby a horná z jemnejšej hliny šedej farby, vrchná časť bola tiež jemne vyhladená (Stifter 1893, 181; nezachované)
2. tri zlomky bronzového náramku, silno patinovaný, povrch zdobený ryhovaním (Stifter 1893, 181; nezachované)
3. dvojkónická nádobka, ostrý lom, nad ním vodorovné ryhy, dolná polovica zdobená mriežkovaním, jemne prepracovaná hlina, tenké steny, bledookrová farba (Stifter 1893, obr. 2a; nezachované)
4. črepy šálky s uchom (Stifter 1893, 181; nezachované)
5. črepy misky, tenké steny, šedá farba, jemne prepracovaná hlina (Stifter 1893, 181; nezachované)

Hrob II – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1892 – parcela č. 510

Hrob bol uložený pomerne plytko pod povrchom, cca 0, 5 m. Jama bola kotlinovitá a vyplnená uhlíkmi premiešanou čiernou zeminou. Hrob odkryli robotníci a vyzdvihli popolnicu plnú hliny, popola a nespálených kostičiek. Na vrchu boli uložené dva zlomky bronzovej ihlice. Vedľa popolnice stála dvojkónická nádobka (1), do ktorej bola vložená amfora bez dna (2). Obsahovala veľmi jemnú prst' a prikrytá bola malým tanierikom. Nálezy sa nezachovali.

1. dvojkónická nádobka, ostrý lom, nad ním zväzok troch vodorovných rýh, ktorý lemujú šrafované trojuholníky, dolná polovica zdobená mriežkovaním, jemne prepracovaná hlina, tenké steny, žltavá farba, bledookrová (Stifter 1893, 182, obr. 2b; nezachované)
2. amfora, mierne prehnutý okraj, miesto úch dva pupčeky, dno chýba, tuhovaný povrch (Stifter 1893, 182; nezachované)

Hrob III – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1893 – parcela č. 510 – A. Stifter

Hrobová jama mala kotlinovitý tvar. Siahala do hĺbky 60 cm a v priemere mala 0, 75 m. Hrob bol objavený pri ťažbe piesku. Obsahoval popolnicu (1), ktorá bola pôvodne mierne vychýlená k jednej strane. Tlakom vrchnej zeminy a možno aj dôsledkom tohto naklonenia bola rozpukaná a rozdrtená. Vyplnená bola popolom a prepálenými kosťami mladšieho človeka. Východne od popolnice ležali črepy menšej amfory (2). Asi 9 cm južne od popolnice sa našla zachovaná nádobka s dvomi uchami (3). Obsahovala veľmi jemnú hlinu a pri dne niekoľko kremienkov.

1. črepy baňatej nádoby vo funkcii popolnice, vyrobená z hrubšej hliny, pomerne dobre vypálená, hladké, silnejšie steny, šedočierna farba (Stifter 1894, 82-83; nezachované)
2. črepy menšej baňatej amfory, hladké a tenké steny, tuhovaný povrch (Stifter 1894, 83; nezachované)
3. nádobka s dvomi uchami, dobre vypálená, hladké steny, žltohnedá farba, v. 12 cm, pr. ústia 8 cm (Stifter 1894, 83; nezachované)

Hrob IV (1/1951) – pohreb žiarový – hrob viacpopolnicový? - 1951 – parcela č. 510 - J. Zeman

Hrobový inventár sa nachádzal priamo na štrkovom podlaží v hĺbke 25-40 cm.

1. črepy misy, nepatrne zaoblený okraj, mierne prehnuté steny, nábeh na kónickú dolnú časť tela, hnedá až sivá farba, hrubé steny, drsný povrch, pr. ústia 21 cm, hr. 0, 5-0, 7 cm, hrob 11, nález. č. 9/511 (tab. XVIII: 1)
2. črepy džbánku?, výrazne zaoblená výduť, dolná časť tela prehnutá dovnútra, rovné dno, nábeh na lievikovite roztvorené hrdlo, výduť zvislo kanelovaná, hnedá farba, stopy tehlovej farby, hr. 0, 4-1 cm, hrob 1f, nález. č. 9/51f (tab. XVIII: 2)
3. torzo šálky, zaoblený a von vyhnutý okraj, nízke prehnuté hrdlo, kónické telo, pri okraji ucho, dno a časť tela chýbajú, tmavosivá farba, pr. ústia 8 cm, hr. 0, 3-0, 45 cm, hrob 1h, nález. č. 9/51h (tab. XVIII: 3)
4. črepy dvojkónickej nádoby, zaoblený okraj, kužeľovitý horný kónus, ostrý lom, žltá až tehlová farba, pr. ústia 10 cm, hr. 0, 2-0, 45 cm, hrob 1k, nález. č. 9/51k (tab. XVIII: 4)
5. črepy menšej dvojkónickej nádoby, výrazne zaoblený lom, horný kónus mierne prehnutý dovnútra, hnedá farba, nad lomom prevažne tmavosivá, hr. 0, 55 cm, hrob 1i, nález. č. 9/51i (tab. XVIII: 5)

6. črepy dvojkónickej nádoby, zaoblený okraj, hnedá až sivá farba, drsný povrch, k nádobe a dvojkónickej nádobke /15/ patria kremačné zvyšky, pr. ústia 22 cm, hr. 0, 5 cm, nález. č. 11/51a (tab. XVIII: 6)
7. črepy hrnca, výrazne prehnuté hrdlo, v hornej časti lievikovite roztvorené, zaoblené telo súdkovitého tvaru zdobené nepravidelným ryhovaním, na rozhranie hrdla a hornej časti výdute sa pripínajú dve uchá, hnedá až sivá farba, drsný povrch, k nádobe a amforke /13/ patria kremačné zvyšky, hr. 0, 8 cm, nález. č. 11/51b (tab. XVIII: 7)
8. črepy dvojkónickej nádoby, zaoblený okraj, mierne prehnutý horný kónus, nábeh na výrazne zaoblenú výduť, hnedá farba, pr. ústia 25 cm, hr. 0, 5-1 cm, hrob 1j, nález. č. 9/51j (tab. XVIII: 8)
9. črepy misky?, mierne prehnuté steny, hnedá až sivá farba, 0, 5 cm, hrob 1d, nález. č. 9/51d (tab. XIX: 1)
10. črepy šálky?, kónický tvar, nepatrne prehnuté steny, tmavosivá farba, hr. 0, 3 cm, hrob 1g, nález. č. 9/51g (tab. XIX: 2)
11. črepy šálky?, nepatrne prehnuté telo, hnedá farba, v sáčku plnom ľudských kostí, hr. 0, 5 cm, hrob 1a, nález. č. 9/51a (tab. XIX: 3)
12. črepy misy, zaoblený okraj, ústie zatiahnuté dovnútra, kónický tvar tela, nábeh na rovné dno, hnedá farba, drsný povrch, pr. ústia 26 cm, hr. 0, 4-1, 2 cm, hrob 1c, nález. č. 9/51c (tab. XIX: 4)
13. črepy amforky?, výrazne zaoblená až baňatá výduť, kónická dolná časť, povrch zdobený žliabkami, svetlohnedá farba, k nádobke spolu s hrncom /7/ patria kremačné zvyšky, hr. 0, 4 cm, nález. č. 11/51b (tab. XIX: 5)
14. črepy šálky, dovnútra zrezaný a von vyhnutý okraj, nepatrne prehnuté hrdlo, mierne zaoblené telo s rovným dnom, od okraja vychádza malé ucho, hnedá, miestami tmavosivá farba, k nádobke patrí antropologický materiál, pr. dna 0, 5 cm, pr. ústia 13, 5 cm, hr. 0, 3-0, 4 cm, hrob 1e, nález. č. 9/51e (tab. XIX: 6)
15. črepy dvojkónickej nádobky, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnutý horný kónus a zaoblený lom, hnedá farba, stopy žltej až tehlovej, k nádobke a dvojkónickej nádobe /6/ patria kremačné zvyšky, pr. ústia 8, 8 cm, hr. 0, 2-0, 5 cm, nález. č. 11/51a (tab. XIX: 7)
16. črepy dvojkónickej nádoby, rovno zrezaný okraj, horný kónus nepatrne prehnutý a dolný kónický, ostrý lom, rovné dno, dolná polovica nádoby zvislo prstovaná, svetlohnedá farba, pr. dna 11 cm, pr. ústia 23 cm, hrob 1a, nález. č. 9/51a (tab. XIX: 8)

Hrob V (2/1951) – kenotaf? - 1951 – parcela č. 510 - J. Zeman

1. črepy šálky, zaoblený a z vnútornej strany mierne zrezaný okraj, nepatrne odsadené a zaoblené telo, tmavosivá farba, pr. ústia 10, 5 cm, hr. 0, 3-0, 5 cm, nález. č. 5/51 (tab. XX: 1)
2. črepy šálky, lievikovite roztvorené nízke hrdlo, odsadené a mierne zaoblené telo, stopy po uchu, žltá až tehlová farba, hr. 0, 4 cm, nález. č. 5/51 (tab. XX: 2)

Hrob VI (3/1951) – pohreb žiarový – hrob popolnicový? - 1951 – parcela č. 510 - J. Zeman

1. torzo dvojkónickej nádoby, rovno zrezaný okraj, kužeľovitý horný kónus, vysadlý a nepatrne zaoblený lom zdobený plastickou páskou, nábeh na mierne zaoblený dolný kónus, žltá až hnedá farba, k nádobe patria kremačné zvyšky, pr. ústia 19 cm, hr. 0, 5-1 cm, nález. č. 6/51 (tab. XX: 5)
2. črepy dvojkónickej nádobky?, rovno zrezaný okraj, neprehnuté steny, tehlová až sivá farba, hr. 0, 4-0, 5 cm, nález. č. 7/51, zber z okolia hrobu (tab. XX: 3)
3. črepy dvojkónickej nádobky?, dovnútra zrezaný okraj, rovné steny, tehlová farba, hr. 0, 3-0, 4 cm, nález. č. 7/51, zber z okolia hrobu (tab. XX: 4)

Hrob VII (4/1951) – kenotaf? - 1951 – parcela č. 510 - J. Zeman

1. črepy šálky, zaoblený a von vyhnutý okraj, nízke a lievikovite roztvorené hrdlo, odsadené kónické telo, tehlová farba, hr. 0, 3-0, 5 cm, hrob 4a, nález. č. 10/51a (tab. XXI: 1)
2. torzo dvojkónickej nádobky, horný kónus kužeľovitý a dolný prehnutý dovnútra, zaoblený lom zdobený pásom vodorovných rýh, rovné dno, tehlová až hnedá farba, okraj, časť tela a dna chýbajú, hr. 0, 4 cm, hrob 4d, nález. č. 10/51d (tab. XXI: 2)
3. črepy hrnca?, zaoblený okraj, na črepech z tela nepravidelné ryhy, hnedá farba, drsný povrch, zrnitý materiál, hr. 0, 7-0, 8 cm, hrob 4c, nález. č. 10/51c (tab. XXI: 3)
4. črepy amforky, zaoblený a von vyhnutý okraj, valcovité, mierne prehnuté hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, zdobená zvislými žliabkami, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve strechovité uchá, tuhovaný povrch, pr. ústia 8 cm, hr. 0, 15-0, 6 cm, hrob 4b, nález. č. 10/51b (tab. XXI: 4)
5. črepy hrnca, zaoblený okraj, mierne prehnuté steny, hnedá farba, piesčitý materiál, drsný povrch, hr. 0, 7-0, 10 cm, hrob 4d, nález. č. 10/51d (tab. XXI: 5)
6. črepy šálky, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, pologuľovitý tvar tela, tehlová až hnedá farba, pr. ústia 12, 5 cm, hr. 0, 2-0, 4 cm, hrob 4c, nález. č. 10/51c (tab. XXI: 6)

Hrob VIII (5/1951) – kenotaf? - 1951 – parcela č. 510 - J. Zeman

Hrob bol zapustený do štrkového podlažia a nachádzal sa v hĺbke 25-40 cm.

1. črepy amfory, zaoblená výduť zdobená širokými žliabkami, hnedá farba, hr. 0, 6 cm, hrob 5a, nález. č. 12/51a (tab. XXII: 1)
2. črepy dvojkónickej nádoby?, rovné steny, nábeh na zaoblenú výduť, hnedá až tmavosivá farba, hr. 0, 6 cm, hrob 5d, nález. č. 12/51d (tab. XXII: 2)
3. črepy menšej dvojkónickej nádoby, zaoblený a z vonkajšej strany zosilnený okraj, ostrý lom, rovné steny, hnedá až tmavosivá farba, pr. ústia 11, 5 cm, hr. 0, 5-0, 8 cm, hrob 5b, nález. č. 12/51b (tab. XXII: 3)
4. črepy šálky, zaoblený okraj, nepatrne dovnútra zatiahnuté ústie, pologuľovitý tvar tela, tmavosivá farba, pr. ústia 12, 5 cm, hr. 0, 3-0, 6 cm, hrob 5c, nález. č. 12/51c (tab. XXII: 4)

5. črepy dvojkónickej nádoby, von vyhnúty a dovnútra mierne zrezaný okraj, z vnútornej strany zaoblený, rovné steny, nábeh na rovné dno, ostrý lom, ktorý lemuje pás vodorovných rýh, hnedá farba, pr. ústia 11 cm, hr. 0, 2-0, 5 cm, hrob 5a, nález. č. 12/51a (tab. XXII: 5)

Hrob IX (6/1951) – pohreb žiarový – hrob popolnicový? - 1951 – parcela č. 510 - J. Zeman

Hrob siahal do hĺbky 25-40 cm a podložie tvoril štrk.

1. črepy dvojkónickej nádoby, nepatrne zaoblený lom, dolná polovica kónická, pri lome mierne zaoblené steny, nábeh na rovné dno, hnedá farba, hrubé steny, drsný povrch, hr. 0, 8-1, 4 cm, hrob 6/51h, nález. č. 13/51h (tab. XXII: 6)
2. črepy dvojkónickej nádoby?, mierne zaoblený lom, rovné steny, tmavosivá farba, hr. 0, 2 cm, hrob 6/51f, nález. č. 13/51f (tab. XXIII: 1)
3. črepy amfory?, nábeh na valcovité až mierne roztvorené hrdlo, zaoblená výduť zdobená zvislými žliabkami, hnedá až tmavosivá farba, hr. 0, 3-0, 4 cm, hrob 6/51g, nález. č. 13/51g (tab. XXIII: 2)
4. črepy amfory?, zaoblená výduť zdobená zvislými žliabkami, tehlová až sivá farba, hr. 0, 45 cm, hrob 6/51, nález. č. 15/51a, črepy z blízkeho okolia hrobu (tab. XXIII: 3)
5. črepy amfory?, zaoblená výduť zdobená zvislými žliabkami, hnedá až sivá farba, k črepom patria kremačné zvyšky, hr. 0, 4 cm, nález. č. 13/51b (tab. XXIII: 4)
6. torzo menšieho džbánu, zaoblený a von vyhnúty okraj, valcovité, pri okraji roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, kónická dolná časť tela, nad okraj vystupuje strechovité ucho a pripína sa na hornú časť výdute, ktorá je zvislo kanelovaná, dno chýba, tmavosivá farba, pr. ústia 12 cm, pr. max. výdute 16, 25 cm, hrob 6/51e, nález. č. 13/51e (tab. XXIII: 5)
7. črepy hrnca?, mierne prehnuté steny, stopy po uchu, žltá až hnedá farba, hr. 0, 7 cm, hrob 6/51, nález. č. 15/51a, črepy z blízkeho okolia hrobu (tab. XXIII: 6)
8. črepy amfory, nábeh na kužeľovité hrdlo a výrazne zaoblenú výduť s kónickou dolnou časťou, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, výduť zdobená zvislými žliabkami, tmavosivá farba, stopy žltej až tehlovej farby, hr. 0, 5-0, 8 cm, nález. č. 13/51c (tab. XXIII: 7)
9. črepy dvojkónickej nádoby, zaoblený a von vyhnúty okraj, mierne prehnúty horný aj dolný kónus, zaoblený lom, nábeh na rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, pr. ústia 7 cm, hr. 0, 15-0, 4 cm, hrob 6/51, nález. č. 15/51a, črepy z blízkeho okolia hrobu (tab. XXIII: 8)
10. črepy amfory, nábeh na kužeľovité hrdlo, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť so zvislými žliabkami, zachovaná časť ucha, nábeh na rovné dno, tmavosivá farba, hr. 0, 5-0, 9 cm, nález. č. 13/51a (tab. XXIII: 9)
11. črepy šálky, zaoblený a von vyhnúty okraj, nízke prehnuté hrdlo, kónické telo, rovné dno, hnedá až sivá farba, pr. ústia 10 cm, hr. 0, 3-0, 8 cm, hrob 6/51d, nález. č. 13/51d (tab. XXIII: 10)

Hrob X (7/1951) – kenotaf? - 1951 – parcela č. 510 - J. Zeman

Hrobový inventár sa nachádzal priamo na štrkovom podloží v hĺbke 25-40 cm.

1. črepy dvojkónickej nádoby?, ostrý lom, tehlová farba, hr. 0, 6 cm, nález. č. 4/51 (tab. XX: 6)
2. črepy šálky, rovno zrezaný okraj, poglobulovitý tvar tela, žltá až tehlová farba, pr. ústia 11 cm, hr. 0, 4-0, 6 cm, nález. č. 4/51 (tab. XX: 7)

Hrob XI (8/1951) – pohreb žiarový – hrob viacpopolnicový - 1951 – parcela č. 510 - J. Zeman

Hneď pod ornitou sa našiel v druhotnom uložení malý bronzový náramok (12), nezachoval sa. Po odobratí vrchnej vrstvy sa v kamenistom podloží rysovala obdĺžnikovitá jama o rozmeroch 180x75 cm. Na dne tejto jamy (80 cm od dnešného povrchu a 50 cm od nálezovej hladiny) bolo uložených asi 25 nádob (1-11), čiastočne chránených veľkým úlomkom zásobnice (13). Prevažná časť keramikového materiálu sa nezachovala. Väčšina nádob obsahovala prepálené kosti. V jednej amforke bol uložený malý tordovaný náramok (14), nezachoval sa. Rozmery bronzových predmetov môžu poukazovať na to, že sa jedná o detský hrob.

1. črepy misy, dovnútra zrezaný okraj, zatiahnuté ústie, horná časť nádoby prehnúta a dolná kónická, povrch zdobený nepravidelným ryhovaním, tmavosivá farba, miestami žltá až tehlová, pr. ústia 19, 5 cm, hr. 0, 4-0, 7 cm, hrob 8-XVIII, nález. č. 8/51r (tab. XXIV: 1)
2. črepy dvojkónickej nádoby?, zaoblený a nepatrne von vyhnúty okraj, rovné steny, pri okraji mierne prehnuté, tmavosivá farba, miestami tehlová, hr. 0, 3-0, 6 cm, hrob 8-XIII, nález. č. 8/51l (tab. XXIV: 2)
3. črepy menšej dvojkónickej nádoby, zaoblený a nepatrne von vyhnúty okraj, z vnútornej strany mierne zrezaný, horný kónus takmer neprehnutý, nábeh na zaoblený lom, tmavosivá farba, stopy tehlovej, pr. ústia 13, 5 cm, hr. 0, 2-0, 6 cm (tab. XXIV: 3)
4. črepy dvojkónickej nádoby?, zaoblený lom, rovné steny, žltotehlová až sivá farba, hr. 0, 4 cm, hrob 8-IX, nález. č. 8/51ch (tab. XXIV: 4)
5. črepy hrnca, smerom dovnútra rovno zrezaný okraj, zaoblené telo súdkovitého tvaru, rovné dno svetlohnedej farby, okraj tmavosivý, pr. dna 7 cm, pr. ústia 16, 9 cm hr. 0, 6-0, 8 cm, nález. č. 8/51m (tab. XXIV: 5)
6. torzo misy, dovnútra zrezaný okraj, zatiahnuté ústie, horná časť nádoby prehnúta a dolná kónická, rovné dno je mierne odsadené, povrch nepravidelne zvislo ryhovaný, tmavosivá farba, miestami, najmä pri okraji žltohnedá, časť okraja a tela chýba, pr. dna 10, 4 cm, pr. ústia 30 cm, hr. 0, 5-0, 6 cm, hrob 8-VIII, nález. č. 8/51h (tab. XXIV: 6)
7. črepy amfory, zaoblený okraj, z vnútornej strany mierne zrezaný, kužeľovité hrdlo, nepatrne prehnuté, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť, dolná časť mierne prehnúta dovnútra, v strede výdute plastický výčnelok, ktorý lemujú zvislé žliabky, medzi hrdlom a telom sa pravdepodobne nachádzali dve uchá, tehlová až hnedá farba, hrubé steny, pr. ústia 10 cm, hr. 0, 2-0, 9 cm, hrob 8-VII, nález. č. 8/51g (tab. XXIV: 7)
8. črepy dvojkónickej nádoby, zaoblený okraj, ostrý lom, rovné steny, pri okraji len nepatrne prehnuté dovnútra, lom je presekávaný skupinami krátkych rýh, nad ním pás vodorovných rýh, ktorý lemujú trojuholníky šrafované rôznymi

- spôsobmi, prvý trojuholník vyplňujú šikmé ryhy, druhý zbiehajúce sa šikmé ryhy a tretí trojuholník tvoria proti sebe postavené ryhy, hnedá až sivá farba, pr. ústia 12 cm, hr. 0, 2-0, 45 cm, hrob 8-XIII, nález. č. 5/51l (tab. XXIV: 8)
9. črepy misy, zaoblený a dovnútra zatiahnutý okraj, kónické telo, tmavosivá farba, miestami žltá, pr. ústia 21 cm, hr. 0, 5-0, 8 cm (tab. XXV: 1)
  10. stvrdnutá zemina v tvare dvojkónickej nádoby, ostrý lom, horný kónus kužeľovitý a mierne zaoblený, dolný prehnutý dovnútra, rovné dno, v. 4, 8 cm, pr. dna 3 cm, v sáčku spolu s malým čriepkom svetlohnedej farby, hr. 0, 4 cm, hrob 8-XVII, nález. č. 8/51n (tab. XXV: 2)
  11. črepy amfory, nábeh na kužeľovité hrdlo, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť, rovné dno, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, pr. dna 5, 7 cm, hr. 0, 5-0, 6 cm (tab. XXV: 3)
  12. drobný náramok z bonzového drôtu, stočený do trojitej špirály (Zeman 1953, 18)
  13. zlomok zásobnice, zdobený zvislým žliabkovaním (Zeman 1953, 18)
  14. malý tordovaný náramok z bronzu (Zeman 1953, 18)

Hrob XII (9/1951) - pohreb žiarový – hrob popolnicový? - 1951 – parcela č. 510 - J. Zeman

1. štyri bronzové krúžky, n. č. 51/14a, a) tordovaná tyčinka, prekrývajúce sa konce, kruhový prierez, pr. krúžku 4, 2 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, b) zlomok krúžku elipsovitého prierezu, pr. tyčinky 0, 2x0, 1 cm, c) prekrývajúce sa konce, kruhový prierez, pr. krúžku 3, 3x3, 1 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, d) zlomok krúžku elipsovitého prierezu, pr. tyčinky 0, 25x0, 1 cm, hrob 9a, nález. č. 51/14a (tab. XXV: 4a-d)
2. črepy dvojkónickej nádoby, mierne zaoblený lom, dolná polovica nádoby zvislo prstovaná, žltá až hnedá farba, drsný povrch, hr. 0, 8 cm, hrob 9a, nález. č. 51/14a (tab. XXV: 5)
3. črepy dvojkónickej nádoby, rovno zrezaný okraj, mierne zaoblený lom, rovné steny, nábeh na rovné dno, dolná polovica nádoby zvislo prstovaná, svetlohnedá farba, k črepom patria kremačne zvyšky, hr. 0, 45-1, 9 cm, hrob 9a, nález. č. 51/14a (tab. XXV: 6)
4. torzo hrnca, rovno zrezaný okraj, súdkovitý tvar tela, tesne pod okrajom dve veľké uchá, povrch zdobený širokými zvislými ryhami, žltá až hnedá farba, časť okraja a dno chýbajú, pr. ústia 13, 6 cm, hrob 9b, nález. č. 51/14b (tab. XXV: 7)

Nestratifikované nálezy

1. väčšia dvojkónická nádobka na nízkej nôžke, zdobená vodorovným pásom rýh nad ostrým lomom, nad ktorým sú polooblúčky, spodná časť je zvislo ryhovaná, v. 11 cm, P 11 336/275 (Vokolek 2003, 313, tab. 333: 15; nezachované)
2. misa s odrazeným uchom, takmer kónické telo, v. 9 cm, P 11 340/276 (Vokolek 2003, 313, tab. 333: 9; nezachované)
3. drobný džbánok s oddeleným hrdlom, zdobený zvislými žliabkami, v. 4, 8 cm (Vokolek 2003, 313, tab. 333: 11; nezachované)
4. zlomok bronzového náramku z kruhovitej tyčinky, zdobený skupinami krátkych rýh, dl. 5, 2 cm (Vokolek 2003, 313, tab. 333: 12; nezachované)

Poznámka: K pohrebisku prináleží antropologický materiál bez označenia hrobového celku (depozitár Ústavu pro archeologii FF UK)

Uloženie: depozitár Ústavu pro archeologii FF UK

Literatúra: Hellich 1906, 485; Hrala 1968, 198; Píč 1905, 286; Stifter 1893, 181-182, tiež 1894, 82-83; Vokolek 2003, 312-313, tab. 333: 9-15; Zeman 1953, 18-21, obr. 17-19

31. 5. Sovenice (okr. Mladá Boleslav)

Hrob I (1/1887) – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1887 – parcela č. 89 - J. Janeček

Hrob obklopovali dva až tri rady kameňov, a zároveň bol kameňmi prikrýty na ploche o priemere 1m. Pri odkryvaní kamenného závalu bol nájdený zlomok bronzovej ihlice, nezachoval sa. Na východnej strane hrobu ležala menšia amfora (2), vyplnená z polovice popolom. K nej bol priklonený džbánok (1). Smerom k západu stáli dve malé nádoby (3, 4) a severne ďalšia (5), spolu s črepmi väčšej nádoby (6), ktoré sa nezachovali. V jednej z menších nádobiek vyplnených hlinou bol nájdený zlomok spálenej kosti.

1. džbánok, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, nepatrne dovnútra prehnutá dolná časť tela, páskové ucho vystupuje nad okraj, časť je ulomená, rovné dno, svetlohnedá až sivá farba, v. 4, 8 cm, v. s uchom 5, 4 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 6, 6 cm, pr. max. výdute 6, 7 cm, 56. 219 (tab. XXVI: 1)
2. menšia amfora, rovno zrezaný a nepatrne von vyhnutý okraj, kužeľovité hrdlo, v hornej časti mierne prehnuté, ostro odsadená baňatá výduť, medzi hrdlom a telom sa nachádzajú dve uchá, jedno je ulomené, rovné dno, medzi uchami dve horizontálne žliabky a výduť kanelovaná zvislými širokými žliabkami, svetlohnedá až tmavosivá farba, vyleštený povrch, v. 11 cm, pr. dna 5, 2 cm, pr. ústia 8, 5 cm, pr. max. vydutia 12, 1 cm, 56. 216 (tab. XXVI: 2)
3. dvojkónická nádobka, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, zaoblený lom, ostro odsadený a mierne dovnútra prehnutý dolný kónus, rovné dno, svetlohnedá až sivá farba, v. 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 5, 1 cm, pr. max. vydutia 7 cm, 56. 218 (tab. XXVI: 3)
4. šálka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, nepatrne prehnuté hrdlo, mierne zaoblené telo, ucho vystupuje nad okraj, rovné dno, tehlová až hnedá farba, miestami sivá, v. 4, 6 cm, v. s uchom 5, 1 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 8, 6 cm, 56. 220

- (tab. XXVI: 4)
5. dvojkónická nádobka, rovno zrezaný a nepatrne von vyhnutý okraj, zaoblený až baňatý lom, ostro odsadený, dovnútra prehnutý dolný kónus, rovné dno, svetlohnedá až sivá farba, v. 5, 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 5, 9 cm, pr. max. vydutia 8 cm, 56. 217 (tab. XXVI: 5)
  6. črepy dvojkónickej nádoby, ostrý lom, povrch zdobený ryhovaním, okrový povrch, v. zl. 4 cm, 56. 220 (Píč 1887, 163; Vokolek 2003, 313, tab. 333: 18, 21, 22; nezachované)

Hrob II (2/1887) – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1887 – parcela č. 89 - J. Janeček

Hrob sa našiel hneď pod ornícou. Obsahoval nádobu (3) obrátenú dnom nahor, nezachovala sa. Bola vyplnená pieskovitou hlinou zmiešanou s popolom a malými prepálenými pieskovcovitými kameňkami. Rozpadla sa pri vyberaní zo zeme. Druhá nádoba (1) stála v tesnej blízkosti a bola prikrytá črepmi. Jej obsah tvoril piesok a džbánok (2), ktorý bol obrátený dnom nahor a vnútro tejto malej nádoby bolo vyplnené opäť pieskom.

1. amfora, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, ostro odsadené dvojkónické telo s ostrým lomom, dolný kónus tela je vyšší, pri lome zaoblený a pri dne nepatrne prehnutý dovnútra, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve uchá, rovné dno, žltlohnedá farba, v. 19, 5 cm, pr. dna 10, 1 cm, pr. ústia 13, 8 cm, pr. max. vydutia 21, 9 cm, 56. 221 (tab. XXVI: 6)
2. džbánok, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené vyššie hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, rovné dno, ucho chýba, svetlohnedá, miestami sivá farba, v. 8, 8 cm, pr. dna 3, 3 cm, pr. ústia 10, 5 cm, pr. max. vydutia 10, 5 cm, 56. 222 (tab. XXVI: 7)
3. nádoba, v. 12 cm (Píč 1887, 163; nezachované)

Hrob III (3/1887) – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1887 – parcela č. 89 - J. Janeček

Hrob obložený kameňmi bol uložený v skalnom podloží v hĺbke 1 m. V popolnici (1), ktorá bola zaklienená kameňmi, sa našli prepálené kosti, hlina zmiešaná s popolom a zlomok bronzovej ihlice, ktorý sa nezachoval.

1. veľká dvojkónická nádoba vo funkcii popolnice, dno vybiehajúce v nôžku, spodná časť zdrsená nanesenou vrstvičkou, v. 27, 5 cm, 56. 223 (Píč 1887, 163; Vokolek 2003, 313, tab. 333: 26; expozícia NM)

Hrob IV (4/1887) – pohreb žiarový – hrob popolnicový skrinkový? - 1887 – parcela č. 89 - J. Janeček

Z hrobu pochádza šikmo položený žliabkovaný džbánok (3), ktorý bol situovaný nad kamennou konštrukciou. Po odobratí kameňov sa našla popolnica (1), silno poškodená a vedľa nej boli uložené črepy (2).

1. amfora vo funkcii popolnice, nepatrne zaoblený rovný okraj, kužeľovité hrdlo, pri okraji prehnuté dovnútra, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť, dolná časť tela odsadená a mierne prehnutá dovnútra, rovné dno, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve páskové uchá, medzi nimi dve vodorovné žliabky a celá výduť zvislo kanelovaná, hnedá až sivá farba, povrch vyleštený, v. 19 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 10, 7 cm, pr. max. vydutia 23, 4 cm, 56. 224 (tab. XXVII: 1)
2. črep šálky, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, odsadené kónické telo, strechovité ucho vystupuje nad okraj, svetlohnedá farba, hr. 0, 3 cm, 56. 226 (tab. XXVII: 2)
3. džbánok, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo, výrazne zaoblené až baňaté telo s rovným dnom, ucho vystupuje nad okraj, väčšia časť ulomená, výduť zvislo kanelovaná, žltá až tehlová farba, v. 6, 1 cm, pr. dna 3, 7 cm, pr. ústia 8, 5x7, 5 cm, pr. max. vydutia 9, 3 cm, 56. 225 (tab. XXVII: 3)

Hrob V (1/1888) – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1888 – parcela č. 89 - J. Janeček

Hrob sa našiel v hĺbke 1m. Bol obložený a prikrytý kameňmi a spočíval už na skalnatom podloží. Z vrstvy popola okolo popolnice (11) bolo vyzdvihnutých niekoľko torzovitých bronzových predmetov: rozlámaná ihlica (5), zlomok závesku (4), časti náramka (2) a držadlo britvy (3). Nádob tu bolo pôvodne päť (1, 8-11). Vo veľkej popolnici ležali časti dvoch bronzových náramkov (6, 7), dve špirálky z drôtu (12) a časti bronzového noža (13). Väčšia časť keramického inventára (8-11), špirálky (12) a zlomky noža (13) sa nezachovali.

1. dvojkónická nádobka, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, horný kónus mierne prehnutý, lom výrazne zaoblený, dolný kónus ostro odsadený a prehnutý dovnútra, rovné dno, svetlohnedá farba, miestami tmavosivá, povrch vyleštený, v. 8, 1 cm, pr. dna 5 cm, pr. ústia 8, 8 cm, pr. max. vydutia 11, 7 cm, 56. 229 (tab. XXVII: 4)
2. dva zlomky bronzového náramku, zdobené skupinami pričných a šikmých rýh, ktoré na seba nadväzujú, tmavozelená nečistá patina, elipsovité prierezy, pr. tyčinky 1, 3-1, 5x0, 3 cm, 56. 610 (tab. XXVII: 5)
3. torzo bronzovej britvy, zachovaná časť prelamovanej rukoväte, plocho deformovaná, nečistá patina, silno inkrustovaná, štvorcový a obdĺžnikový prierez, dl. 2, 5 cm, š. 0, 5-1, 6 cm, pr. 0, 15 cm, 0, 2x0, 3 cm, 56. 616 (tab. XXVII: 6)
4. zlomok bronzového závesku, s dvoma oblými rebierkami, nečistá patina, dl. 2, 2 cm, š. 1, 8 cm, pr. 4x1 cm, 56. 611 (tab. XXVII: 7)
5. torzo bronzovej ihlice, telo chýba, dvojkónická hlavica tykvovitého tvaru, štvorcový prierez časti tela, tmavozelená nečistá patina, zach. dl. 1, 7 cm, pr. hlavice 1x0, 8 cm, pr. tyčinky 0, 25 cm, 56. 609 (tab. XXVII: 8)
6. bronzový náramok, otvorený, povrch priečne ryhovaný, pri jednom konci tri skupiny protiahlých rýh vytvárajúcich vetvičkovitý motív, druhý koniec náramku ulomený, nečistá tmavozelená patina, oválny prierez, pr. náramku 7, 2 cm, pr. tyčinky 0, 7x0, 6 cm, 56. 613 (tab. XXVII: 9)
7. tri zlomky bronzového náramku, povrch priečne ryhovaný, nečistá tmavozelená patina, oválny prierez, pr. tyčinky 0, 7x0, 6 cm, 56. 612 (tab. XXVII: 10)
8. dvojkónická nádobka zdobená vodorovnými skupinami rýh, striedajúcimi sa s radami krátkych čiarok a trojuholníkmi, tuhovaný povrch, v. 8, 4 cm, 56. 227 (Píč 1888, 344, obr. 20; Vokolek 2003, 314, tab. 334: 7; nezachované)
9. podobná dvojkónická nádobka tuhovaného povrchu, v. 7 cm, 56. 228 (Píč 1888, 344, obr. 20; Vokolek 2003, 314, tab. 334: 8; nezachované)
10. dvojkónická nádobka, v. 9 cm, pr. dna 5 cm (Píč 1888, 344, obr. 20; nezachované)
11. dvojkónická nádoba vo funkcii popolnice, ostrý lom, v. 23 cm, (Píč 1888, 344, obr. 20; nezachované)

12. dve bronzové špirálky, 1.- 11 závitov, dĺ. 1, 4 cm, 2.- 4 závit, dĺ. 0, 6 cm, 56. 614-615 (Píč 1888, 345, obr. 17; Vokolek 2003, 314; nezachované)

13. časti bronzového noža, š. 1, 9 cm, dĺ. 2 a 1, 8 cm (Píč 1888, 345; nezachované)

Hrob VI (2/1888) – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1888 – parcela č. 89 - J. Janeček

Hrob obsahoval len popolnicu (1), v ktorej sa našli spálené kosti a bronzová ihlica (2). Popolnica sa nezachovala.

1. nádoba vo funkcii popolnice, dvojkónický tvar (Píč 1888, 345, nezachované)
2. bronzová ihlica s terčovitou hlavicou, krčok priečne a šikmo ryhovaný, telo mierne prehnuté, nečistá patina, hrot chýba, pr. hlavice 1, 2 cm, dĺ. 13, 2 cm, 56. 617 (Píč 1888, 345, obr. 19; Vokolek 2003, 314; expozícia NM)

Hrob VII (3/1888) – pohreb žiarový – hrob jamový - 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

Pod oválnym kamenným obloženíom o rozmeroch 113x 90 cm v hĺbke 1 m, sa našlo niekoľko črepov s popolom, ktoré boli uložené v prostej zemi v šírke 1 m.

Hrob VIII (4/1888) – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

Hrob bol situovaný na okraji stráne. Vnútri popolnice červenej farby, ktorá sa rozpadla, ležali bronzové milodary: zlomok bronzovej ihlice (4) a tri do seba vložené krúžky (1-3). Vedľa nádoby bol nájdený zdobený črep. Keramický a časť bronzového inventára (1-3) z tohto hrobu sa nezachovala.

1. bronzový krúžok, otvorený, kosoštvorcový prierez, pr. krúžku 3 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, 56. 620 (tab. XXVIII: 1)
2. bronzový krúžok, otvorený, pozostáva z 1 3/4 závitú bronzovej vyhranenej tyčinky so zúženými koncami, pr. krúžku 3 cm, pr. tyčinky 0, 39 cm, 56. 618 (Píč 1888, 345, obr. 16; expozícia NM)
3. bronzový krúžok, otvorený, pozostáva z 1 3/4 závitú bronzovej vyhranenej tyčinky so zúženými koncami, pr. krúžku 1, 5 cm, pr. tyčinky 0, 28 cm, 56. 619 (Píč 1888, 345, obr. 16, expozícia NM)
4. zlomok bronzovej ihlice, hlavica chýba, dĺ. 9 cm (Píč 1888, 345; nezachované)

Hrob IX (5/1888) – kenotaf? - 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

V hrobe sa našlo päť nádob, z ktorých najväčšia stála na kameni (4). Z ďalšieho archeologického materiálu bola identifikovaná amfora (3), dve menšie nádobky (1, 2) a misa s uchom (5). Časť keramického inventára (4, 5) sa nezachovala.

1. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, výrazne zaoblený až baňatý lom, mierne dovnútra prehnutý horný aj dolný kónus, rovné dno, žltohnedá farba, stopy tmavosivej, v. 4, 7 cm, pr. dna 2, 3 cm, pr. ústia 5, 4 cm, pr. max. vydutia 6, 8 cm, 56. 232 (tab. XXVIII: 5)
2. šálka, nepatrne zaoblený okraj, lievikovite roztvorené nízke hrdlo, ostro odsadené a mierne zaoblené telo, ucho vystupuje nad okraj, časť ulomená, dno vťahnuté dovnútra, svetlo až tmavohnedá farba, vnútrajšok tuhovaný, v. 5, 4 cm, v. s uchom 6, 5 cm, pr. dna 3, 3 cm, pr. ústia 8, 3x7, 9 cm, 56. 231 (tab. XXVIII: 6)
3. amfora, nepatrne zaoblený a rovný okraj, vysoké kužeľovité hrdlo, pri okraji prehnuté a pri lome vypuklé, ostro odsadená baňatá výduť takmer guľovitého tvaru s rovným dnom, medzi hrdlom a telom sa nachádzajú dve uchá, výduť zdobená zvislými žliabkami, svetlohnedá až tmavosivá farba, piesčitý materiál, v. 15, 5 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 8, 8 cm, pr. max. vydutia 15, 5 cm, 56. 230 (tab. XXVIII: 7)
4. nádoba, v. 18 cm (Píč 1888, 345, obr. 21; nezachované)
5. misa s uchom, pr. dna 6 cm, pr. ústia 19, 5 cm (Píč 1888, 346, obr. 21; nezachované)

Hrob X (6/1888) – kenotaf? - 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

Hrob obsahoval veľkú amforu (1) prikrytú čiastočne rozbitou nádobou (2). V tesnej blízkosti sa našla rozpadnutá dvojkónická nádoba.

1. amfora, nepatrne zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo, v hornej časti mierne prehnuté a pri koreni vypuklé, ostro odsadená baňatá výduť, dolná časť tela mierne prehnutá dovnútra, pôvodne sa na rozhranie hrdla a tela pripínali dve uchá, rovné dno, hrdlo zdobené pásom dvoch vodorovných rýh, z ktorého vyhádzajú do dolnej časti výdute šikmé žliabky, hnedá farba, v. 22 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 8, 4 cm, pr. max. vydutia 23 cm, 56. 233 (tab. XXVIII: 4)
2. hrubá súdkovitá nádobka, mierne lievikovite roztvorené hrdlo, povrch hrubý a drsný, zle vypálený materiál, zlepované a korodované, väčšia časť hrdla chýba, v. 18, 3 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 12, 5 cm, pr. max. vydutia 14, 7 cm, 56. 234 (Píč 1888, 346, obr. 22; nezachované)

Hrob XI (7/1888) – kenotaf? - 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

Hrob sa našiel hneď vedľa hrobu X. Obsahoval iba jednu nádobu (1), nezachovala sa.

1. hrubá nádoba misovitého tvaru, olámaný okraj, červená farba, v. 18 cm (Píč 1888, 346; Vokolek 2003, 314; nezachované)

Hrob XII (8/1888) – kenotaf? - 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

Hrob obsahoval ovoidnú nádobu (1), ktorá bola prikrytá misou, spadnutou na stranu a rozlomenou.

1. ovoidná nádoba, zaoblený, von vyhnutý a hraničný okraj, výrazne prehnuté hrdlo, zaoblené telo takmer guľovitého tvaru, nepatrne odsadené rovné dno, hnedá farba, drsný povrch, hrubé steny, v. 16, 3 cm, pr. dna 8, 7 cm, pr. ústia 13 cm, 56. 234 (tab. XXVIII: 3)

Hrob XIII (9/1888) – pohreb žiarový – hrob jamový - 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

V hrobe obklopenom kameňmi sa našiel iba popol a črepy.

Hrob XIV (10/1888) – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

Z hrobu bola vyzdvihnutá amfora (1) obsahujúca hlinu s popolom.

1. amfora, rovno zrezaný okraj, nepravidelné kužeľovité hrdlo, ostro oddelená, výrazne zaoblená výduť, dolná časť ostro odsadená a kónická, rovné dno, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, výduť je kanelovaná šikmými žliabkami, svetlo až tmavohnedá farba, v. 16 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 9, 6 cm, pr. max. vydutia 18, 8 cm, 56. 235 (tab. XXVIII: 2)

Hrob XV (11/1888) – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

Hrob bol rozrušený. Podobný pohreb bol nájdený v blízkosti (hrob XVI). V prostej hline bola uložená polovica bronzového náramku, neďaleko bola viditeľná rozrušená popolnica, v hĺbke 1 m. Nálezy sa nezachovali.

Hrob XVI (12/1888) – 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

Hrob bol rozrušený. Našiel sa v blízkosti hrobu XV.

Hrob XVII (13/1888) – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

Hrob obsahoval popolnicu (1) obrátenú dnom nahor.

1. hrniec vo funkcii popolnice, červená farba, v. 19 cm, pr. dna 10 cm (Píč 1888, 346; Vokolek 2003, 315; nezachované)

Hrob XVIII (14/1888) – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1888 – parcela č. 89 - J. L. Píč

Hrob obložený kameňmi bol odkrytý v hĺbke 1 m. Obsahoval popolnicu (1), vedľa ktorej sa nachádzal ostatný keramický inventár, medzi ktorým bol identifikovaný hrniec (2), dvojkónická nádobka (3) a amfora (4), ktorá sa nezachovala.

1. dvojkónická nádoba vo funkcii popolnice, rovno zrezaný okraj, rovné steny, horný kónus len nepatrne prehnutý a vyšší, ostrý lom, rovné dno, svetlohnedá až svetlosivá farba, v. 18, 5 cm, pr. dna 11 cm, pr. ústia 24, 3 cm, pr. max. vydutia 29 cm, 56. 236 (tab. XXIX: 3)
2. hrniec, rovno zrezaný okraj, prehnuté hrdlo, pri okraji lievikovite roztvorené, výrazne zaoblené telo, kónická dolná časť s rovným dnom, od okraja k hrdlu idú dve páskové uchá, svetlohnedá farba, drsný povrch, v. 15 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 11, 4 cm, 56. 237 (tab. XXIX: 1)
3. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, nepatrne dovnútra prehnutý horný kónus, ostrý lom, rovné dno, nad lomom pás vodorovných rýh, ktorý lemujú malé trojuholníky vyplňované proti sebe postavenými šikmými ryhami, ich vrcholy ohraničujú dve horizontálne ryhy, tmavosivá farba, stopy žltej, v. 6, 7 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 9 cm, pr. max. vydutia 11, 5 cm, 56. 238 (tab. XXIX: 2)
4. amfora, valcovité hrdlo, ostro odsadené dvojkónické telo s ostrým lomom, povrch zdobený lomenými ryhami (Píč 1888, 346, obr. 25; nezachované)

Hrobový celok – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1886 – parcela č. 89 – J. Janeček

Na svojom pozemku v Soveniciach vykopal Jan Janeček a nálezy daroval múzeu učiteľ v Mašove A. Nedvídek.

1. šálka vo funkcii popolnice, zaoblený a von vyhnutý okraj, nepatrne prehnuté hrdlo, mierne zaoblené telo s rovným dnom, ucho len nepatrne prevýšené nad okraj, tehlová až hnedá farba, podľa katalógu múzea v Turnove sa v nádobke pôvodne nachádzali zvyšky pohrebu, tehlová až hnedá farba, v. 7, 2 cm, v. s uchom 7, 35 cm, pr. dna 4 cm, pr. ústia 10, 7x11 cm, A 40 (tab. XXIX: 4)
2. menší džbán, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, valcovité hrdlo, ostro oddelená baňatá výduť, kónická dolná časť tela, nepatrne nad okraj vystupuje strechovité ucho, rovné dno, svetlo až tmavohnedá farba, vyhladený povrch, v. 12, 7 cm, v. s uchom 13, 2 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 12, 7x12, 1 cm, pr. max. výdute 16 cm, A 325 (tab. XXIX: 5)
3. hrniec, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadené, výrazne zaoblené telo s rovným dnom, pod okrajom dve uchá, tehlovohnedá farba, v. 19, 5 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 14, 7 cm, A 327 (tab. XXIX: 6)
4. amforovitá nádoba, rovno zrezaný okraj, vysoké kužeľovité hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, dolná časť je vyššia, kónická a zvislo prstovaná, rovné dno, hnedosivá farba, v. 28, 5 cm, pr. dna 11 cm, pr. ústia 18 cm, pr. max. výdute 30, 5 cm, A 326 (tab. XXIX: 7)
5. torzo amforovitej nádoby, nábeh na kužeľovité hrdlo, ostro oddelená baňatá výduť stlačeného tvaru, mierne odsadené rovné dno, svetlo až tmavohnedá farba, okraj a časť hrdla chýbajú, zach. v. 16, 4 cm, pr. dna 7, 6 cm, pr. max. vydutia 25, 3 cm, hr. 0, 8 cm, A 384 (tab. XXIX: 8)
6. amforka s dvomi uchami, povrch zdobený štyrmi kruhovito ohraničenými vypuklinami, v. 11 cm, A 324 (Vokolek 2003, 317, tab. 335: 27; nezachované)

Nestratifikované nálezy

1. dvojkónická nádobka, zaoblený a von vyhnutý okraj, mierne zaoblený lom, stlačený tvar, dno vtiiahnuté dovnútra, povrch zdobený šikmými žliabkami, tehlová farba, no z väčšej časti svetlosivá, v. 4, 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 5, 5 cm, pr. max. vydutia 7 cm, A 21, Károva zb. (tab. XXX: 1)
2. džbánok, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro oddelené od baňatého tela, z okraja vychádza široké ucho a pripína sa na hornú časť výdute, rovné dno, mierne zaoblené, tmavosivý povrch, miestami tehlový, v. 5, 5 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 8, 5 cm, pr. max. vydutia 8, 5 cm, A 18, Károva zb. (tab. XXX: 2)
3. dvojkónická nádobka, rovno zrezaný okraj, ostrý lom, horný kónus vyšší, rovné dno, tmavosivý až hnedý povrch, v. 5, 7 cm, pr. dna 4, 8 cm, pr. ústia 7, 6 cm, pr. max. vydutia 8, 5 cm, A 15, Károva zb. (tab. XXX: 3)
4. menšia amfora, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, ostro oddelené od baňatého a stlačeného tela, dolná časť zaoblenejšia, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve uchá, jedno je ulomené, rovné dno, sivá až hnedá farba, miestami tehlová, v. 13, 5 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 10, 9 cm, pr. max. vydutia 18 cm, A 6, Károva zb. (tab. XXX: 4)
5. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, kužeľovitý, mierne prehnutý horný kónus, takmer ostrý lom s ťažiskom v dolnej polovici nádobky, dolný kónus i dno zaoblené, žltá až tehlová farba, dno sfarbené dosiva, v. 6, 5 cm, pr. dna 4, 4 cm, pr. ústia 7, 2 cm, pr. max. vydutia 9 cm, A 17, Károva zb. (tab. XXX: 5)

6. dvojkónická nádobka, rovno zrezaný okraj, ostrý lom, rovné steny, horný kónus vyšší, rovné dno, tehlová až svetlohnedá farba, miestami, hlavne pri okraji tmavosivá, v. 6, 9 cm, pr. dna 4, 1 cm, pr. ústia 8 cm, pr. max. vydutia 9, 5 cm, A 23, Károva zb. (tab. XXX: 6)
7. dvojkónická nádobka, rovno zrezaný a rovný okraj, výrazne zaoblené telo, ťažisko baňatosti v dolnej polovici, rovné, nepatrne odsadené dno, stredom nádobky prechádza pás šrafovaných, do seba zakliesnených protifaľných trojuholníkov, lemovaných dvoma horizontálnymi ryhami, horný pás ohraničený skupinkami malých jamiek, hnedá farba, v. 8 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 7, 6 cm, pr. max. vydutia 11 cm, A 12, Károva zb. (tab. XXX: 7)
8. dvojkónická nádobka, rovno zrezaný okraj, silno stlačený tvar tela, horný kónus výrazne zaoblený a prehnutý, ostrý lom, dolný kónus takmer na úrovni s rovným dnom, nad lomom pás šrafovaných a do seba zakliesnených, protifaľných trojuholníkov, ktoré ohraničujú rady vpichov a pásy horizontálnych rýh, nad horným pásom ďalší rad vpichov, tmavosivá farba, miestami svetlohnedá, najmä na hrdle a hornej časti výdute, v. 5, 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 7 cm, pr. max. vydutia 11 cm, A 19, Károva zb. (tab. XXX: 8)
9. džbánok, rovno zrezaný okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro oddelené dvojkónické telo s ostrým lomom, rovné, neprehnuté steny, z okraja vychádza ucho a pripína sa na hornú časť výdute, rovné dno, povrch tmavosivý až hnedý, ucho žltohnedé, v. 8, 9 cm, pr. dna 5, 9 cm, pr. ústia 11, 4 cm, pr. max. vydutia 11, 5 cm, A 20, Károva zb. (tab. XXX: 9)
10. dvojkónická nádobka, mierne zaoblený okraj, vyšší horný kónus, ostrý lom, rovné steny, nepatrne odsadené rovné dno, lom je presekávaný, nad ním pás šiestich horizontálnych rýh a od lomu ku dnu vybiehajú skupiny zvislých rýh, tehlová až svetlohnedá farba, v. 6, 3 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 9, 5 cm, pr. max. vydutia 11, 5 cm, A 22, Károva zb. (tab. XXX: 10)
11. amfora, rovno zrezaný a mierne von vyhnutý okraj, dvojkónický tvar tela, výrazne zaoblená výduť, kónická dolná časť, rovné dno, z vnútornej strany mierne vyvýšené, na rozhraní hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, medzi nimi pás horizontálnych rýh, z ktorých vybiehajú do dolnej časti výdute skupiny zvislých žliabkov po tri, v strede medzi uchami je vytláčaná jamka, stopy lesklého povrchu, svetlohnedá až sivá farba, miestami žltá, v. 14 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 12, 5 cm, pr. max. vydutia 19 cm, A 7, Károva zb. (tab. XXXI: 1)
12. menšia amfora, rovno zrezaný a von vyhnutý okraj, kužeľovité hrdlo, v hornej časti lievikovite roztvorené, ostro oddelené, mierne stlačené baňaté telo, dolná časť je dlhšia a mierne dovnútra prehnutá, nepatrne odsadené rovné dno, medzi hrdlom a výduťou dve uchá, jedno chýba, medzi uchami tri horizontálne žliabky, z ktorých vychádzajú do dolnej časti výdute skupiny zvislých žliabkov po tri, tuhovaný povrch, v. 13, 3 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 8, 6 cm, pr. max. vydutia 14 cm, A 4, Károva zb. (tab. XXXI: 2)
13. amfórka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité hrdlo, v hornej časti lievikovite roztvorené, ostro odsadené baňaté telo, dolná časť mierne prehnutá dovnútra, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve ušká, rovné dno, tehlová až hnedá farba, miestami tmavohnedá až sivá, v. 7, 5 cm, pr. dna 4 cm, pr. ústia 7, 2 cm, pr. max. vydutia 9, 5 cm, A 13, Károva zb. (tab. XXXI: 3)
14. menšia amfora, rovno zrezaný okraj, dlhé valcovité hrdlo, ostro oddelené baňaté, mierne stlačené telo s dlhšou kónickou dolnou časťou, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve ušká, rovné dno, tehlová až hnedá farba, miestami sivá, v. 12, 1 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 9, 5 cm, pr. max. vydutia 13 cm, A 3, Károva zb. (tab. XXXI: 4)
15. amforovitá nádobka vo funkcii popolnice, zaoblený okraj, dlhé valcovité hrdlo, ostro oddelené od baňatého a stlačeného tela, rovné, prstencovite odsadené dno, svetlohnedá až sivá farba, vnútri antropologický materiál, podľa starého inventára múzea Turnov bol v popolnici tiež silicitový nôž, v. 8, 2 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 9, 5 cm, pr. max. vydutia 11, 5 cm, A 8, Károva zb. (tab. XXXI: 5)
16. hrniec, okraj rovno zrezaný, mierne prehnuté hrdlo, zaoblené telo, rovné dno, pod okrajom dve uchá, medzi nimi pupčeky, tehlová farba, miestami tmavosivá, hrubozrný materiál, hrubé steny, drsný povrch, v. 15, 5 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 13, 5 cm, A 2, Károva zb. (tab. XXXI: 6)
17. amforovitá nádobka, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, v hornej časti lievikovite roztvorené, ostro odsadené baňaté telo, dolná časť je vyššia a takmer kónická, dno vtiahnuté dovnútra, na spodnej časti hrdla tri horizontálne ryhy a jeden žliabok, nad ktorým sa nachádzajú skupiny malých prevrátených trojuholníkov, horná časť výdute zdobená skupinami polkruhovitých rýh, lemovaných na okraji žliabkom, celkom v šiestich skupinách, oddelených tromi zvislými žliabkami, povrch hnedý, horná polovica tuhovaná, v. 9, 5 cm, pr. dna 5 cm, pr. ústia 11 cm, pr. max. vydutia 14, 5 cm, A 31, Károva zb. (tab. XXXI: 7)
18. hrniec, rovno zrezaný okraj, prehnuté hrdlo, zaoblené telo, kónická dolná časť, medzi hrdlom a telom ostrý lom, tesne pod okrajom dve uchá, rovné dno, celý povrch nádoby prstovaný, oranžová až tehlová farba, miestami nepatrne stopy sivej farby, v. 16 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 11, 9 cm, A 1, Károva zb. (tab. XXXI: 8)
19. dvojkónická nádobka, zaoblený a rovný okraj, stlačený tvar tela, horný kónus prehnutý a výrazne zaoblený, ostrý lom, dolný kónus prehnutý dovnútra, rovné dno, z vnútornej strany vyvýšené, stredom nádobky prechádza horizontálna ryha, hnedá farba, miestami tmavosivá, v. 6 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 5, 4 cm, pr. max. vydutia 8, 5 cm, A 62, Károva zb. (tab. XXXII: 1)
20. džbánok, nepatrne zaoblený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, ucho chýba a okraj na tomto mieste chybné doplnený, rovné dno, žltohnedá až sivá farba, v. 5, 5 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 7, 3 cm, pr. max. vydutia 8 cm, A 65, Károva zb. (tab. XXXII: 2)
21. dvojkónická nádobka vo funkcii popolnice, esovitá profilácia, mierne zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, zaoblený a presekávaný lom, horný kónus prehnutý a dolný kónický, rovné dno, nad lomom pás vodorovných rýh, povrch žltý až tehlový, vnútri nádobky antropologický materiál, v. 6, 5 cm, pr. dna 3, 3 cm, pr. ústia 7, 5 cm, pr. max. vydutia 9, 5 cm, A 29, Károva zb. (tab. XXXII: 3)
22. amfórka, rovno zrezaný a hranený okraj, kužeľovité hrdlo, v hornej časti lievikovite roztvorené, ostro odsadené baňaté telo, dno vtiahnuté dovnútra, na prechode hrdla a tela dva štvorcové pupčeky miesto úch, medzi nimi pás horizontálnych rýh, nad ním rad elipsových jamiek a pod ním skupiny zvislých rýh, ktoré vybiehajú aj z pupčekom, žltohnedá až sivá farba, v. 6 cm, pr. dna 1, 8 cm, pr. ústia 5, 8 cm, pr. max. vydutia 8 cm, A 68, Károva zb. (tab. XXXII: 4)

23. dvojkónická nádobka, esovité profilové línie, rovno zrezaný a mierne von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom, dno vťahnuté dovnútra, stredom nádobky prechádza pás šrafovaných, do seba zakliesnených protíahlých trojuholníkov, lemovaných po oboch stranách tromi ryhami, nad horným pásom skupiny dvoch malých šrafovaných trojuholníkov, tmavohnedá až sivá farba, v. 6, 5 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 7 cm, pr. max. vydutia 10, 5 cm, A 30, Károva zb. (tab. XXXII: 5)
24. amfora, rovno zrezaný, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité hrdlo, v hornej časti lievikovite roztvorené, ostro odsadené baňaté telo, na rozhranie hrdla a hornej časti výdute sa pripínajú dve ušká, jedno je ulomené, dno mierne vťahované dovnútra, povrch tuhovaný, miestami, najmä v dolnej časti nádobky tehlovohnedá farba, v. 6, 8 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 5, 8 cm, pr. max. vydutia 8 cm, A 139, Károva zb. (tab. XXXII: 6)
25. miska, zaoblený, nepatrne dovnútra zahnutý okraj, kónický tvar tela, z okraja vychádza ucho, rovné dno, tmavohnedá farba, v. 6, 8 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 16 cm, A 59, Károva zb. (tab. XXXII: 7)
26. dvojkónická nádoba vo funkcii popolnice, rovno zrezaný okraj, mierne prehnutý, kužeľovitý a vyšší horný kónus, ostrý lom, nepatrne zaoblený dolný kónus, rovné dno, tmavosivá farba, miestami žltá až tehlová, vnútri nádoby kremačné zvyšky, v. 14 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 12, 5 cm, pr. max. vydutia 16 cm, A 9, Károva zb. (tab. XXXII: 8)
27. šálka, mierne zaoblený okraj, kónický tvar tela s mierne prehnutými stenami, ucho vystupuje nad okraj, rovné dno, povrch tehlovohnedý, v. 7, 7 cm, v. s uchom 9, 4 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 18, 1 cm, A 32, Károva zb. (tab. XXXII: 9)
28. amfora, rovno zrezaný okraj, mierne kužeľovité hrdlo, ostro oddelené baňaté telo stlačeného tvaru, horná časť výdute je výrazne zaoblená, lom je takmer ostrý a dolná časť kónická, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, rovné dno, v. 16, 5 cm, pr. dna 6, 8 cm, pr. ústia 9, 4 cm, pr. max. vydutia 17 cm, A 26, Károva zb. (tab. XXXII: 10)
29. šálka, mierne zaoblený okraj, valcovité hrdlo, zaoblený lom a kónické telo, malé dno pretlačené dovnútra, ucho ulomené, pôvodne vystupovalo nad okraj, hnedá farba, pri okraji a v hornej časti nádobky sivá, v. 4, 5 cm, pr. dna 1, 8 cm, pr. ústia 8, 5x9, 5 cm, A 144, Károva zb. (tab. XXXIII: 1)
30. dvojkónická nádobka, z vnútornej strany zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, hrdlo nepatrne prehnuté, výrazne zaoblené telo, rovné dno, vnútri vyvýšené, hnedá farba, horná časť nádobky prevažne tmavosivá, v. 4, 3 cm, pr. dna 2, 7 cm, pr. ústia 6, 4 cm, pr. max. vydutia 7 cm, A 48, Károva zb. (tab. XXXIII: 2)
31. šálka, zaoblený a von vyhnutý okraj, kónické telo, len nepatrne prehnuté hrdlo, ucho mierne vystupuje nad okraj, rovné dno, svetlohnedá až sivá farba, v. 6 cm, v. s uškou 6, 4 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 8, 5x7, 7 cm, A 54, Károva zb. (tab. XXXIII: 3)
32. šálka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, nízke prehnuté hrdlo, zaoblené telo, rovné dno, ucho je ulomené, žltohnedá farba, v. 6 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 6, 5 cm, A 58, Károva zb. (tab. XXXIII: 4)
33. šálka, okraj zaoblený a mierne von vyhnutý, hrdlo nepatrne prehnuté a telo mierne zaoblené, ucho vystupuje nad okraj, rovné dno, žltohnedá farba, miestami sivá, v. 6 cm, v. s uchom 6, 7 cm, pr. dna 4 cm, pr. ústia 9, 9 cm, A 55, Károva zb. (tab. XXXIII: 5)
34. šálka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, mierne prehnuté hrdlo, zaoblené telo, ucho nepatrne nad okraj vyvýšené, rovné dno, žltá až hnedá farba, v. 6, 2 cm, v. s uchom 6, 5 cm, pr. dna 2, 4 cm, pr. ústia 7 cm, A 57, Károva zb. (tab. XXXIII: 6)
35. amfora, rovno zrezaný, mierne von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité hrdlo ostro oddelené od baňatého tela, medzi hrdlom a telom sa nachádzajú dve strechovité uchá, jedno je ulomené, rovné dno, tehlová farba, v. 17 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 9, 7 cm, pr. max. vydutia 19 cm, A 34, Károva zb. (tab. XXXIII: 7)
36. hrniec, rovno zrezaný okraj, neprofilovaný, takmer súdkovitý tvar tela, pod okrajom dve uchá, rovné, mierne odsadené dno, medzi uchami vždy uprostred pupček, povrch zvislo prstovaný, tehlová až svetlohnedá farba, miestami tmavosivá, hlavne pri okraji, v. 16, 2 cm, pr. dna 8, 4 cm, pr. ústia 15, 5 cm, A 27, Károva zb. (tab. XXXIII: 8)
37. amfora, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, ostro oddelené baňaté telo, medzi hrdlom a hornou časťou výdute sa nachádzajú dve uchá, jedno je ulomené, rovné, mierne odsadené dno, z vnútornej strany vyvýšené, dve väčšie jamky pod uchami a jedna jamka v strede nádoby medzi uchami, hnedý povrch, v. 19 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 11 cm, pr. max. výdute 20 cm, A 38, Károva zb. (tab. XXXIII: 9)
38. ovoidná nádoba, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, v polovici svojej výšky sa lievikovite roztvára, ostro oddelené, výrazne zaoblené telo s kónickou dolnou časťou, rovné dno, tehlová farba, miestami tmavosivá, najmä v dolnej časti, v. 19, 8 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 15, 5 cm, A 28, Károva zb. (tab. XXXIII: 10)
39. šálka, zaoblený a von vyhnutý okraj, mierne prehnuté hrdlo, zaoblené telo, rovné dno, tehlová až sivá farba, v. 5 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 5, 5 cm, A 64, Károva zb. (tab. XXXIV: 1)
40. šálka, zaoblený okraj, kónické telo, veľké ucho vystupuje nad okraj, rovné dno, svetlohnedá až sivá farba, v. 4, 5 cm, v. s uchom 5, 3 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 7, 7x6, 9 cm, A 52, Károva zb. (tab. XXXIV: 2)
41. dvojkónická nádobka, esovité profilové línie, zaoblený a von vyhnutý okraj, horný kónus prehnutý a dolný kónický, zaoblený lom, rovné dno, žltotehlová farba, miestami sivá, tenké steny, zrnitý materiál, v. 5 cm, pr. dna 2, 3 cm, pr. ústia 5, 4 cm, pr. max. vydutia 7, 1 cm, A 66, Károva zb. (tab. XXXIV: 3)
42. šálka, rovno zrezaný okraj, poglobulovitý tvar tela, široké ucho vystupuje mierne nad okraj, rovné dno, žltohnedá farba, v. 4, 8 cm, v. s uchom 5, 1 cm, pr. dna 2, 3 cm, pr. ústia 7, 5x7 cm, A 46, Károva zb. (tab. XXXIV: 4)
43. dvojkónická nádobka, esovitá profilácia, stlačený tvar tela, mierne zaoblený okraj, horný kónus prehnutý a dolný kónický, zaoblený lom, rovné dno, z vnútornej strany vyvýšené, hnedá až sivá farba, v. 4, 8 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 5, 6 cm, pr. max. vydutia 7, 3 cm, A 63, Károva zb. (tab. XXXIV: 5)
44. šálka, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, poglobulovitý tvar tela, rovné dno, ucho chýba, tmavosivá farba, v. 4, 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 9, 3x7, 9 cm, A 49, Károva zb. (tab. XXXIV: 6)
45. menšia amfora, nepatrne zaoblený okraj, kužeľovité, mierne prehnuté hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, dolná časť tela mierne dovnútra prehnutá, medzi hrdlom a výduťou dve uchá, rovné dno, tehlová až hnedá farba, v. 13, 5 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 11, 1 cm, pr. max. vydutia 17, 1 cm, A 72, Károva zb. (tab. XXXIV: 7)

46. šálka, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, ucho vystupuje nad okraj, dno vťahnuté dovnútra, žltá až tehlová farba, v. 4 cm, v. s uchom 5, 1 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 10, 3x9, 6 cm, A 245, Károva zb. (tab. XXXIV: 8)
47. amforka, zaoblený a mierne von vyhnutý okraj, kužeľovité hrdlo, pri okraji roztvorené, ostro odsadená baňatá výduť, dolná časť tela kónická, medzi hrdlom a výduťou dve uchá, rovné dno, hnedá farba, v. 8 cm, pr. dna 3, 7 cm, pr. ústia 6 cm, pr. max. vydutia 10, 5 cm, A 177, Károva zb. (tab. XXXIV: 9)
48. šálka, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatahnuté ústie, pologuľovitý tvar tela, veľké ucho vystupuje nad okraj, rovné dno, z vnútornej strany mierne vyvýšené, tmavohnedá až sivá farba, v. 5 cm, v. s uchom 6, 15 cm, pr. dna 5 cm, pr. ústia 11, 2x10, 6 cm, A 70, Károva zb. (tab. XXXIV: 10)
49. dvojkónická nádobka, zaoblený a mierne von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom, rovné dno, svetlo až tmavohnedá farba, v. 7, 8 cm, pr. dna 4, 4 cm, pr. ústia 7 cm, pr. max. vydutia 11, 5 cm, A 140, Károva zb. (tab. XXXIV: 11)
50. šálka, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, pologuľovitý tvar tela, veľké ucho vystupuje nad okraj, dno mierne vtláčené dovnútra, tmavožltá až sivá farba, povrch vyhladený, v. 5, 3 cm, v. s uchom 7 cm, pr. dna 2, 3 cm, pr. ústia 9, 7 cm, A 45, Károva zb. (tab. XXXIV: 12)
51. menšia dvojkónická nádoba, esovitá profilácia, zaoblený a mierne von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom s ťažiskom približne v strede nádoby, mierne odsadené rovné dno, tehlová až sivá farba, v. 12, 5 cm, pr. dna 5, 6 cm, pr. ústia 10, 2 cm, pr. max. vydutia 15 cm, A 61, Károva zb. (tab. XXXV: 1)
52. menší hrniec, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, výrazne prehnuté hrdlo, zaoblené telo vajcovitého tvaru, pod okrajom dve uchá, jedno je ulomené, rovné dno, povrch zvislo prstovaný, tehlová až svetlohnedá farba, zrnitý materiál, v. 12, 5 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 13, 2 cm, A 207, Károva zb. (tab. XXXV: 2)
53. torzo amforovitej nádoby, nábeh na kužeľovité hrdlo, medzi ním a výduťou mierne vypuklý povrch, baňaté, takmer guľovité telo, nepatrne odsadené rovné dno, tehlovohnedá farba, v hornej polovici sivá, hrubé steny, vyhladený povrch, okraj nádoby chýba, zach. v. 20 cm, pr. dna 8 cm, pr. max. výdute 26, 8 cm, hr. 0, 55 cm, A 36, Károva zb. (tab. XXXV: 3)
54. hrniec, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, mierne zaoblené telo, rovné dno, pod okrajom dve ušká, po ich oboch stranách plastické pupčeky, uprostred nádoby medzi uškami dva malé výčnelky, povrch zvislo prstovaný, tehlová až svetlohnedá farba, drsný povrch, hrubozrný materiál, v. 15 cm, pr. dna 8, 3 cm, pr. ústia 16, 2 cm, A 211, Károva zb. (tab. XXXV: 4)
55. dvojkónická nádoba, esovité profilové línie, z vonkajšej strany zaoblený a hranený okraj, z vnútornej strany mierne šikmo zrezaný, výrazne zaoblený lom, dolný kónus prehnutý dovnútra, rovné dno, vnútri nádoby vyvýšené, dolná polovica zdobená nepravidelnými priečnymi a zvislými ryhami, tehlovohnedá farba, pri okraji sivá, vyhladený povrch, v. 21 cm, pr. dna 11, 5 cm, pr. ústia 18, 7 cm, pr. max. vydutia 29 cm, A 35, Károva zb. (tab. XXXV: 5)
56. hrniec, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo, zaoblené telo vajcovitého tvaru, kónická dolná časť, medzi hrdlom a telom ostrý lom a dve uchá, celá nádoba zvislo prstovaná, tehlová až svetlohnedá farba, hrubý a drsný povrch, v. 17 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 12, 5 cm, A 341, Károva zb. (tab. XXXV: 6)
57. dvojkónická nádoba, rovno zrezaný okraj, rovné steny, ostrý lom, mierne odsadené rovné dno, dolný kónus mriežkovany nepravidelne vedenými zvislými a priečnymi ryhami, hnedosivá farba, miestami svetlohnedá, v. 20 cm, pr. dna 10, 8 cm, pr. ústia 27, 7 cm, pr. max. vydutia 30, 5 cm, A 75, Károva zb. (tab. XXXV: 7)
58. ovoidná nádoba, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, výrazne prehnuté hrdlo a zaoblené telo, rovné dno, celý povrch zvislo prstovaný, tehlovohnedá farba, svetlý odtieň, drsný povrch, hrubozrný materiál, v. 21, 5 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 18, 3 cm, A 37, Károva zb. (tab. XXXV: 8)
59. dvojkónická nádobka, z vonkajšej strany zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, zvrchu rovno zrezaný, prehnuté hrdlo, zaoblené telo guľovitého tvaru, dno vťahnuté dovnútra, hnedá až sivá farba, v. 4, 8 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 5 cm, pr. max. vydutia 6 cm, A 279, Károva zb. (tab. XXXVI: 1)
60. dvojkónická nádobka vo funkcii popolnice, zaoblený okraj, horný kónus kužeľovitý a dolný mierne zaoblený, dno vťahnuté dovnútra, oblý lom s ťažiskom v dolnej polovici nádoby, hnedá až sivá farba, vnútri drobné kostičky, v. 5, 5 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 5, 2 cm, pr. max. vydutia 7, 6 cm, A 67, Károva zb. (tab. XXXVI: 2)
61. amforovitá nádobka, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité hrdlo, pri okraji roztvorené, ostro odsadená baňatá výduť, zaoblená dolná časť nádoby i dno, hrdlo zdobené pádom horizontálnych rýh, nad ním malé jamky a do dolnej časti výdute z neho vybiehajú skupiny zvislých rýh, žltohnedá farba, horná polovica tuhovaná, v. 5, 5 cm, pr. ústia 5, 3 cm, pr. max. vydutia 7, 8 cm, A 271, Károva zb. (tab. XXXVI: 3)
62. dvojkónická nádobka, zaoblený a rovný okraj, stlačený tvar odsadeného tela so zaobleným lomom, dolný kónus mierne dovnútra prehnutý, rovné dno, lomom prechádza vodorovná dvojitá ryha, nad ňou zvislé ryhy, z ktorých vyrastajú šikmé ryhy v tvare vetvičkovitého motívu a pripomínajúce delené šrafované trojuholníky, hnedá až sivá farba, v. 6, 5 cm, pr. dna 3, 6 cm, pr. ústia 5, 1 cm, pr. max. vydutia 9 cm, A 128, Károva zb. (tab. XXXVI: 4)
63. džbánok, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadené baňaté telo s kónickou dolnou časťou, ucho vystupuje mierne nad okraj a pripína sa na hornú časť výdute, rovné dno, svetlo až tmavohnedá farba, hladký povrch, v. 7, 2 cm, v. s uchom 7, 65 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 6, 8x6, 5 cm, pr. max. vydutia 6, 8 cm, A 53, Károva zb. (tab. XXXVI: 5)
64. šálka, zaoblený a mierne dovnútra zatahnutý okraj, kónický tvar tela, ucho prevyšuje okraj, dno pretlačené dovnútra, žltá farba, horná polovica a vnútro nádoby tuhované, v. 5 cm, v. s uchom 5, 6 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 9, 5x8, 4 cm, A 258, Károva zb. (tab. XXXVI: 6)
65. šálka, zaoblený a von vyhnutý okraj, nepatrne prehnuté hrdlo, takmer kónický tvar tela, strechovité ucho nepatrne nad okraj vyvýšené, rovné dno, žltosivá farba, v. 5, 8 cm, v. s uchom 6, 25 cm, pr. dna 2, 8 cm, pr. ústia 8, 1x7, 6 cm, A 56, Károva zb. (tab. XXXVI: 7)
66. šálka, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, nábeh na ucho prevyšujúce okraj, dno pretlačené dovnútra, tehlová až hnedá farba, v. 4, 1 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 10, 4x9, 2 cm, A 250, Károva zb. (tab. XXXVI: 8)

67. šálka, zaoblený a výrazne von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, kónické telo, ucho len nepatrne prevýšené nad okraj, rovné dno, svetlohnedá farba, miestami, najmä pri okraji tmavosivá, v. 7 cm, v. s uchom 7, 3 cm, pr. dna 4, 1 cm, pr. ústia 9 cm, A 44, Károva zb. (tab. XXXVI: 9)
68. šálka, zaoblený a dovnútra zatahnutý okraj, súdkovitý tvar tela, ucho ulomené, rovné dno, tehlová až svetlohnedá farba, v. 5, 4 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 9x8, 5 cm, A 270, Károva zb. (tab. XXXVI: 10)
69. dvojkónická nádobka, rovno zrezaný okraj, mierne zaoblený lom, dolný kónus je nižší a nepatrne zaoblený, odsadené rovné dno, tehlová až hnedá farba, v. 10, 5 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 13 cm, pr. max. vydutia 15, 5 cm, A 392, Károva zb. (tab. XXXVI: 11)
70. šálka, zaoblený a rovný okraj, pologulovitý tvar tela, široké ucho vystupuje nad okraj, rovné dno, tehlovohnedá farba, no z väčšej časti tmavosivá, v. 5, 5 cm, v. s uchom 7, 1 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 9, 3x8, 5 cm, A 47, Károva zb. (tab. XXXVI: 12)
71. šálka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, mierne zaoblené telo, najmä v dolnej polovici nádoby, široké ucho prevyšuje okraj, rovné dno, žltlohnedá farba, drsný povrch, zrnitý materiál, v. 12, 6 cm, v. s uchom 13 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 11, 6x11, 1 cm, A 343, Károva zb. (tab. XXXVII: 1)
72. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, takmer valcovitý horný kónus, v jeho strednej časti mierne vypuklé steny, ostrý lom je nízko pri rovnom dne, hnedá farba, v. 4, 4 cm, pr. dna 2, 9 cm, pr. ústia 4, 1 cm, pr. max. vydutia 4, 3 cm, A 277, Károva zb. (tab. XXXVII: 2)
73. misa, zaoblený okraj, nepatrne dovnútra zatahnuté ústie, kónický tvar, v dolnej časti mierne prehnuté steny, rovné dno, z vnútornej strany vyvýšené, páskové ucho vystupuje nepatrne nad okraj, tmavohnedá farba, v. 12 cm, v. s uchom 12, 3 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 24, 5 cm, A 275, Károva zb. (tab. XXXVII: 3)
74. hrniec, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, nízke prehnuté hrdlo, zaoblené telo s kónickou dolnou časťou, rovné dno, pod okrajom stopy po dvoch uchách, medzi nimi pupček a celá nádoba zvislo prstovaná, svetlohnedá farba, drsný povrch, v. 16 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 15 cm, A 354, Károva zb. (tab. XXXVII: 4)
75. amfora, rovno zrezaný okraj, nižšie kužeľovité hrdlo, ostrým lomom odsadená baňatá výduť s kónickou dolnou časťou tela, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve uchá, rovné dno, tehlová až svetlohnedá farba, pri okraji tmavosivá, v. 24, 5 cm, pr. dna 11 cm, pr. ústia 17, 7 cm, pr. max. vydutia 26 cm, A 50, Károva zb. (tab. XXXVII: 5)
76. amfora, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, pri okraji mierne roztvorené, ostro oddelená baňatá výduť, kónická dolná časť tela nádoby, dve uchá na rozhraní hrdla a výdute, rovné dno, hnedá farba, vyhladený a lesklý povrch, v. 17 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 11, 7 cm, pr. max. vydutia 21 cm, A 39, Károva zb. (tab. XXXVII: 6)
77. amfora vo funkcii popolnice, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, pri okraji mierne roztvorené, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, obe ulomené, prstencovite odsadené rovné dno, výduť zdobená zvislými žliabkami, hnedá farba, vnútri nádoby spálené kosti, v. 24 cm, pr. dna 10 cm, pr. ústia 14, 5 cm, pr. max. vydutia 32 cm, A 4592, nájdené na poli južne od obce, daroval J. Švec r. 1961 (tab. XXXVII: 7)
78. tri nepravidelné bronzové zliatky, 56. 251, 1890, daroval J. Janeček (tab. XXXVIII: 1)
79. oválny zliatok modrého skla o rozm. 1, 6x1, 1 cm, 56. 251, 1890, daroval J. Janeček (tab. XXXVIII: 2)
80. džbánok, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro oddelená a výrazne zaoblená výduť, dolná časť ostro odsadená a prehnutá dovnútra, rovné dno, vydutie kanelované zvislými žliabkami, ucho chýba, tmavosivá farba, miestami hnedá, v. 6 cm, pr. dna 2, 7 cm, pr. ústia 5, 7 cm, pr. max. vydutia 7 cm, 56. 240, 1888, daroval J. Janeček (tab. XXXVIII: 3)
81. džbánok, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, dolná časť tela mierne prehnutá dovnútra, časť ucha chýba, rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, vyleštený povrch, v. 7, 8 cm, pr. dna 2, 6 cm, pr. ústia 7, 7 cm, pr. max. vydutia 9 cm, 56. 242, 1890, daroval J. Janeček (tab. XXXVIII: 4)
82. džbánok, zaoblený a von vyhnutý okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená zaoblená výduť, dolná časť tela kónická s rovným dnom, od okraja vychádza páskové ucho a pripína sa na hornú časť tela, výduť zdobená pásmi zvislých rýh, svetlohnedá farba, miestami tmavosivá, v. 9, 2 cm, pr. dna 3, 2 cm, pr. ústia 9 cm, pr. max. vydutia 10, 4 cm, 56. 241, 1890, daroval J. Janeček (tab. XXXVIII: 5)
83. torzo džbánu, zaoblený a von vyhnutý okraj, valcovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, odsadená baňatá výduť, rovné dno, ucho a časť okraja chýbajú, hnedá farba, v. 9, 5 cm, pr. dna 4, 8 cm, pr. ústia 10, 5 cm, pr. max. vydutia 12, 95 cm, H 30, 1898, daroval J. Janeček (tab. XXXVIII: 6)
84. hrubšia šálka, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, kónická dolná časť, z okraja vychádza páskové ucho a pripína sa na hornú časť tela, rovné dno, povrch nádoby zdobený zvislým nepravidelným ryhovaním, žltá až tehlová farba, miestami stopy tmavosivej, v. 10 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 15, 5 cm, H 33, 1898, daroval J. Janeček (tab. XXXVIII: 7)
85. šálka, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatahnuté ústie, kónické telo, veľké páskové ucho vystupuje nad okraj, rovné dno, časť okraja chýba, tehlová až hnedá farba, pri okraji tmavosivá, v. 8 cm, v. s uchom 8, 5 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 11 cm, H 31, 1898, daroval J. Janeček (tab. XXXIX: 1)
86. menšia dvojkónická nádoba, rovno zrezaný okraj, zaoblený lom, horný kónus mierne prehnutý a dolný kónický, rovné dno, svetlohnedá farba, horná polovica tuhovaná, vyleštený povrch, v. 12, 5 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 11 cm, pr. max. vydutia 15 cm, H 28, 1898, daroval J. Janeček (tab. XXXIX: 2)
87. miska, nízka a široká, zaoblený a von vyhnutý okraj, takmer pologulovitý tvar tela, zaoblené dno, hnedá až sivá farba, v. 4, 2 cm, pr. ústia 12, 5 cm, H 27, 1898, daroval J. Janeček (tab. XXXIX: 3)
88. misa, rovno zrezaný okraj, dolná časť tela kónická a horná prehnutá, pri okraji malé ucho, rovné dno, tehlová až svetlohnedá farba, miestami tmavohnedá až sivá, v. 9, 3 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 26, 2 cm, H 32, 1898, daroval J. Janeček (tab. XXXIX: 4)
89. torzo hrnca, zaoblený, z vonkajšej strany zosilnený a hranený okraj, súdkovitý tvar tela, pod okrajom štyri podlhovasté pupčeky, časť dna a tela chýbajú, svetlohnedá farba, stopy tehlovej, drsný povrch, v. 14 cm, pr. ústia 13 cm, H 29, 1898, daroval J. Janeček (tab. XXXIX: 5)

90. torzo misy, nepatrne dovnútra zrezaný okraj, kónický tvar tela, horná časť mierne prehnutá, ucho pri okraji, rovné dno, zachovala sa časť okraja s uchom a dno, svetlo až tmavohnedá farba, stopy tehlovej a tmavosivej, pr. dna 10 cm, pr. ústia 29 cm, hr. 0, 5-0, 7 cm, H 37, 1898, daroval J. Janeček (tab. XXXIX: 6)
91. dvojkónická nádoba, zaoblený a mierne von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej polovici, zaoblený dolný kónus i dno, tehlová až svetlosivá farba, v. 8 cm, pr. ústia 8, 2 cm, pr. max. vydutia 10, 8 cm, H 35, 1898, daroval J. Janeček (tab. XXXIX: 7)
92. dvojkónická nádoba, zaoblený, nepatrne von vyhnutý a hranený okraj, výrazne zaoblený lom, mierne prehnutý horný kónus, rovné dno, svetlohnedá až sivá farba, v. 24 cm, pr. dna 12 cm, pr. ústia 28 cm, pr. max. vydutia 33, 7 cm, H 25, 1898, daroval J. Janeček (tab. XXXIX: 8)
93. torzo hrnca, zaoblený a von vyhnutý okraj, výrazne prehnuté hrdlo, zaoblené telo ovoidného tvaru, nepatrne pod okrajom dve protiľahlé páskové uchá, dno a časť nádoby chýbajú, tehlová až svetlohnedá farba, v. 19 cm, pr. ústia 16, 2 cm, H 26, 1898, daroval J. Janeček (tab. XXXIX: 9)
94. zlomok bronzovej ihlice, hlavica a hrot chýbajú, nečistá patina, kruhový prierez, zach. dl. 8, 6 cm, pr. tyčinky 0, 3-0, 15 cm, 56. 626, daroval J. Janeček (tab. XL: 1)
95. zlomok bronzovej ihlice, hlavica a hrot chýbajú, zprehýbané telo, hrubá patina, kruhový prierez, zach. dl. 4, 3 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, 56. 246, daroval J. Janeček (tab. XL: 2)
96. torzo bronzovej ihlice, časť zprehýbaného tela chýba, zaoblená hlavica takmer splyvajúca s telom, nečistá patina, kruhový prierez, zach. dl. 5, 5 cm, pr. tyčinky 0, 25 cm, 56. 627, daroval J. Janeček (tab. XL: 3)
97. torzo bronzovej ihlice, väčšia časť tela chýba, kyjovitá hlavica štvorcového prierezu takmer splyva s telom elipsoidného prierezu, nečistá patina, zach. dl. 3, 7 cm, pr. hlavice 0, 2 cm, pr. tyčinky 0, 2x0, 1 cm, 56. 628, daroval J. Janeček (tab. XL: 4)
98. hrot bronzovej ihlice, kruhový prierez, nečistá patina, zach. dl. 3, 3 cm, pr. tyčinky 0, 2-0, 1 cm, 56. 629, daroval J. Janeček (tab. XL: 5)
99. drobný bronzový zliatok, dve guľičkovité výbežky, deformované, nečistá patina, pr. zliatku 0, 9x1 cm, pr. guľičky 0, 4 cm, 56. 623, daroval J. Janeček (tab. XL: 6)
100. zlomok bronzovej ihlice, hlavica a väčšia časť tela chýbajú, kruhový prierez, svetlá prášková patina, zach. dl. 1, 2 cm, pr. tyčinky 0, 1-0, 2 cm, 56. 247, daroval J. Janeček (tab. XL: 7)
101. zlomok bronzovej ihlice, kruhový prierez, nečistá patina, zach. dl. 1, 7 cm, pr. tyčinky 30, 3 cm, 56. 630, daroval J. Janeček (tab. XL: 8)
102. torzo bronzovej ihlice, telo chýba, pečatidlovitá hlavica s lievikovitým nábehom, nečistá, hrubá patina, kruhový prierez, zach. dl. 1, 6 cm, pr. hlavice 1 cm, pr. tyčinky 0, 25 cm, 56. 625, daroval J. Janeček (tab. XL: 9)
103. zlomok bronzového náramku, na vonkajšej strane priečne ryhovaný, nečistá patina, oválny prierez, zach. dl. 5, 2 cm, pr. tyč. 0, 4x0, 3 cm, 56. 621, daroval J. Janeček (tab. XL: 10)
104. torzo bronzovej ihlice, telo chýba, dvojkónická zaoblená hlavica s vývalkami, nečistá, hrubá patina, kruhový prierez, zach. dl. 1, 4 cm, pr. hlavice 1 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, 56. 624, daroval J. Janeček (tab. XL: 11)
105. bronzová dvojkřídlá šípka, liata s okrúhlu tuľajkou a plochými, na koncoch hrotitými krídelkami, nečistá patina, hrot jedného krídelka ulomený, dl. 3, 3 cm, š. 0, 3-1, 6 cm, pr. tuľajky 0, 7x0, 6 cm, 56. 245, daroval J. Janeček (tab. XL: 12)
106. zlomok bronzového torčovaného náramku, z vonkajšej strany zaoblený, vnútri plochý, zach. dl. 2, 3 cm, pr. tyčinky 0, 6x0, 5 cm, 56. 622, daroval J. Janeček (tab. XL: 13)
107. plochá hlinená poklička, kruhový tvar, hnedá farba, pr. 23, 7 cm, sila 0, 7 cm, 56. 243, daroval J. Janeček (tab. XL: 14)
108. plochá hlinená poklička, kruhový tvar, hlina šedá, povrch tmavošedý, pr. 16, 8 cm, sila 0, 8 cm, 56. 244, daroval J. Janeček (tab. XL: 15)
109. dva zlomky bronzového nákrčníka, tyčinka na vonkajšej strane zdobená dvojicami zárezov na spôsob vývalku, jeden koniec roztepaný v ploché očko, druhý ulomený, kruhový prierez, pr. tyčinky 0, 8 cm, A 463a-b (tab. XLI: 1)
110. bronzové šídlo, na oboch koncoch zahrotené, pričom jeden hrot je zaoblený a druhý vyhranený, oválny a štvorcový prierez, dl. 5, 2 cm, pr. šídla 0, 2x0, 2 cm, A 469 (tab. XLI: 2)
111. bronzová ihla s uškom, ktoré malo pozdĺžny otvor, polovica uška a hrot ulomené, dl. 3, 5 cm, pr. ihly 0, 1-0, 2 cm, A 475 (tab. XLI: 3)
112. džbánok, rovno zrezaný okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru s rovným dnom, z okraja vychádza páskové ucho a pripína sa na hornú časť tela, obvod vydutia lemujú malé pupčeky, žltohnedá až sivá farba, časť ucha chýba, v. 8, 3 cm, pr. dna 4, 3 cm, pr. ústia 10, 8 cm, pr. max. vydutia 12, 2 cm, 442 (tab. XLI: 4)
113. telo bronzovej ihlice, hlavica chýba, polkruhovo zahnuté, kruhový prierez, dl. 17, 3 cm, pr. tyčinky 0, 3x0, 25 cm, A 466 (tab. XLI: 5)
114. bronzová ihlica, hlavica vytvorená len zaoblením konca tyčinky a zdobená priečnou ryhou, hrot ulomený, kruhový prierez, zach. dl. 5, 8 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, A 480 (tab. XLI: 6)
115. amfora, rovno zrezaný okraj, nízke kužeľovité hrdlo, ostrým lomom nepatrne odsadené zaoblené až guľaté telo, medzi hrdlom a výduťou sa nachádzajú dve uchá, rovné dno, tehlová až sivá farba, v. 23 cm, pr. dna 13 cm, pr. ústia 18, 5 cm, pr. max. vydutia 26 cm, A 51 (tab. XLI: 7)
116. dva zlomky bronzového plechu, prepálené a rozlámané, pravdepodobne z britvy jednobritej, sekáčikovitého tvaru, rozmery: a) 3x3, 1 cm, A 465a, b) 2, 5x1, 9 cm, A 465b (tab. XLI: 8)
117. torzo bronzovej ihlice, hlavica a hrot chýbajú, polkruhovo zahnuté telo, krčok zdobený pásmi horizontálnych rýh, medzi nimi priečne ryhy vytvárajúce cik-cakový motív, kruhový prierez, dl. 16 cm, pr. tyčinky 0, 2x0, 15 cm, A 467 (tab. XLII: 1)
118. torzo bronzovej ihlice, hlavica a hrot chýbajú, polkruhovo zahnuté telo s kruhovým prierezom, krčok zdobený pásmom vodorovných rýh, nad ním aj pod ním priečne ryhy vytvárajúce cik-cakový motív, dl. 12 cm, pr. tyčinky 0, 25x0, 2 cm, A 468 (tab. XLII: 2)

119. zlomok bronzovej tyčinky, pravdepodobne z náramku, obdĺžnikový prierez, na povrchu vrúbky, dĺ. 5 cm, pr. tyčinky 0, 3x0, 2 cm, A 473 (tab. XLII: 3)
120. zlomok bronzového krúžku, polkruhovo zahnutý, obdĺžnikový prierez, dĺ. 2, 5 cm, pr. tyčinky 2, 5x1, 5 cm, A 474 (tab. XLII: 4)
121. dva zlomky bronzového prepáleného náramku, z tyčinky vnútri oblej a z vonkajšej strany vyklenutej, prierez takmer elipsovité, povrch zdobený piatimi krátkymi ryhami, koniec náramku zúžený a zaoblený, A 476, rozmery: a) dĺ. 4 cm, pr. tyčinky 0, 4x0, 15 cm, b) dĺ. 2, 6 cm, pr. tyčinky 0, 4x0, 15 cm (tab. XLII: 5a-b)
122. torzo bronzovej ihlice, hlavica a hrot chýbajú, kruhový prierez, zach. dĺ. 7, 7 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, A 478 (tab. XLII: 6)
123. ploché rohovcové škrabadlo zo silicitu, lichobežníkový profil, dĺ. 4 cm, š. 2, 7 cm, sila 0, 6-0, 8 cm, 56. 229 (tab. XLII: 7)
124. sedem zlomkov bronzového náramku, z tyčinky vnútri plochej a z vonkajšej strany polkruhovo vyklenutej, koniec náramku zaoblený, š. tyčinky 0, 7 cm, sila 0, 3 cm, A 471 (tab. XLII: 8)
125. menšia amfora, mierne zaoblený okraj, valcovité hrdlo, pri okraji nepatrne zahnuté dovnútra, ostro odsadená zaoblená výduť, kónická dolná časť tela, mierne prehnutá dovnútra, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve uchá, rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, v. 12, 5 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 10, 5 cm, pr. max. vydutia 14, 7 cm, 441 (tab. XLII: 9)
126. torzo bronzovej ihlice, telo chýba, guľovitá hlavica, krčok zdobený vodorovným ryhovaním, kruhový prierez, zach. dĺ. 3 cm, pr. hlavice 0, 8 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, A 481 (tab. XLII: 10)
127. torzo bronzovej ihlice, zachovaná len čiaškovitá hlavica s krčkom zdobeným priečnym ryhovaním, dĺ. 0, 7 cm, pr. hlavice 0, 6 cm, A 470 (tab. XLII: 11)
128. črepy šálky?, von vyhnúty a z vnútornej strany zaoblený okraj, nízke prehnuté hrdlo, odsadené zaoblené telo, čierna farba, vyhladený a lesklý povrch, pr. ústia 12 cm, hr. 0, 2-0, 35 cm, b. č. (tab. XLII: 12)
129. torzo bronzového noža, zachovaná časť rukoväte s otvorom a krúžkovitým ukončením, dĺ. 4 cm, š. krúžkového ukončenia 2, 3 cm, pr. 0, 2 cm, pr. rukoväte 1x0, 3 cm, A 472 (tab. XLIII: 1)
130. plochý bronzový gombík s masívnym uškom, pr. 2 cm, sila 0, 05 cm, A 462 (tab. XLIII: 2)
131. bronzová ružica?, kruhový prierez, na nej kúsok ľudskej kostičky, pr. ružice 1,5x1, 3 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, A 479 (tab. XLIII: 3)
132. bronzový krúžok, kosoštvorcový prierez, rozmery: 2x2, 1 cm, pr. 0, 35-0, 4 cm, A 2689 (tab. XLIII: 4)
133. bronzová dvojkridlá šípka s tuľajkou, dĺ. 3, 2 cm, š. 0, 3-1, 6 cm, A 461 (tab. XLIII: 5)
134. dva zlomky bronzového krúžku, z vyhranenej tyčinky obdĺžnikového prierezu, pr. tyčinky 0, 3x0, 1 cm, A 482 (tab. XLIII: 6)
135. tri zlomky bronzového krúžku, zvinutý z tyčinky vnútri plochej a z vonkajšej strany vyklenutej, pr. tyčinky 0, 4x0, 15 cm, A 483 (tab. XLIII: 7)
136. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, ostrý lom a dolný kónus prehnutý dovnútra, rovné dno, hnedá až sivá farba, vnútri nádobky nevybratá hlina s dvoma čriepkami tmavosivej farby, v. 5 cm, pr. dna 2, 4 cm, pr. ústia 4, 5 cm, pr. max. vydutia 6, 5 cm, 440 (tab. XLIII: 8)
137. dva zlomky bronzového krúžku, kosoštvorcový prierez, pr. krúžku 2 cm, pr. tyčinky 0, 2x3, 5 cm, A 486 (tab. XLIII: 9)
138. šálka, zaoblený, von vyhnúty a hranený okraj, nepatrne prehnuté hrdlo, mierne zaoblené telo, rovné dno, strechovité ucho len nepatrne prevýšené nad okraj, hnedá až tmavosivá farba, v. 5, 4 cm, v. s uchom 5, 8 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 8, 3x7, 5 cm, A 43 (tab. XLIII: 10)
139. bronzový prsteň, zvinutý z drôtu štvorcového prierezu, pr. špirálky 1, 8 cm, pr. drôtu 0, 15 cm, A 484 (tab. XLIII: 11)
140. šálka, zaoblený a von vyhnúty okraj, prehnuté hrdlo a mierne zaoblené telo s rovným dnom, strechovité ucho vystupuje nad okraj, hnedá farba, v. 5, 3 cm, v. s uchom 5, 8 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 8, 2x7, 8 cm, 439 (tab. XLIII: 12)
141. bronzový prsteň, zvinutý z drôtu štvorcového prierezu, pr. špirálky 1, 8 cm, pr. drôtu 0, 15 cm, A 485 (tab. XLIII: 13)
142. dvojkónická nádobka, oblá profilácia, červenohnedá farba, v. 9 cm, A 10, Károva zb. (Vokolek 2003, 315, tab. 336: 5; nezachované)
143. dvojkónická nádobka, ostrý lom, drsný, červenohnedý povrch, v. 7 cm, A 11, Károva zb. (Vokolek 2003, 315, tab. 336: 8; nezachované)
144. miska, zaoblené telo, hnedá farba, v. 9, 5 cm, A 60, Károva zb. (Vokolek 2003, 316, tab. 337: 12; nezachované)
145. dvojkónická nádoba, zaoblené telo, okraj chýba, hrubšia spodná časť, šedivohnedá farba, zach. v. 17 cm, A 74, Károva zb. (Vokolek 2003, 316, tab. 338: 1; nezachované)
146. amfora s dvomi uchami, okrovošedá farba, v. 18 cm, A 827, Károva zb. (Vokolek 2003, 316, tab. 336: 4; nezachované)
147. menšia amfora s valcovitým hrdlom a dvoma protíahlými uchami, zdeformované, vnútri pôvodne hlinená náplň, v. 13, 5 cm, pr. ústia 8 cm, H 36, 1898, daroval J. Janeček (katalóg múzea Mnichovo Hradištie; nezachované)
148. súdkovitý deformovaný hrnček kvetináčovitého tvaru, pod okrajom dve mohutné uchá, medzi nimi uprostred dva výčnelky, hrubý červenavý materiál, drsný povrch, v. 11, 5 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 14x13 cm, 84. 369, zb. Strahovského kláštora (nezachované)
149. spodná časť nádoby z hrubšieho materiálu, vydutie takmer kvadratického profilu, spodná časť hrdla je zdobená vodorovnými žliabkami, hladký povrch, hrdlo chýba, zach. v. 16, 5 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. max. vyd. 25 cm, 84. 368, zb. Strahovského kláštora (nezachované)
150. veľká dvojkónická nádoba, oblá plynulá profilácia, zdrsená spodná časť, šedivookrová farba, v. 29 cm, A 42 (Vokolek 2003, 316, tab. 337: 15; nezachované)
151. štyri črepy mladšej lužickej nádoby, 5. 220-23 (nezachované)
152. šálka, zaoblené steny, červenohnedá farba, v. 5, 1 cm, 56. 239 (Vokolek 2003, 315, tab. 335: 18; nezachované)

Nestratifikované nálezy s neurčitým priradením k lokalite

1. jantárový korál s otvorom, oválny tvar, žltá farba, miestami červená, pr. korálu 2, 6x3 cm, pr. otvoru 0, 9x0, 8 cm, sila 0, 9 cm, A 2690 (tab. XLIV: 1)
2. korál zo sklenenej čirej, ale neprehľadnej masy s otvorom, blankytnomodrá priesvitná farba, pr. korálu 1, 7-2 cm, pr. otvoru 0, 8-0, 4 cm, sila 0, 6 cm, A 2691 (tab. XLIV: 2)
3. menšie bronzové koráliky, 17 krúžkov navlečených na silný drôt, neuzatvorené konce, prevažne zelená farba, jeden korálok tmavo a druhý svetlomodrý so spojenými koncami, kruhový prierez, pr. krúžkov 0, 6-0, 8 cm, sila 0, 1 cm, A 2672-2685 (tab. XLIV: 3)
4. torzo dvojkónickej nádoby, výrazne zaoblený lom, kónická dolná časť tela, rovné dno, stredom nádoby prechádza pás šrafovaných a do seba zakliesnených protiahlých trojuholníkov, ktorý je lemovaný pásom horizontálnych rýh po oboch stranách, nad horným pásom rad šikmých elipsovitéch jamiek, okraj chýba, svetlohnedá farba, zach. v. 6 cm, pr. dna 3 cm, pr. max. vydutia 9, 8 cm, H 40, dar meštianskej školy chlapčenskej v Mnichovom Hradišti roku 1922 (tab. XLIV: 4)
5. dvojkónická nádoba, rovno zrezaný okraj, mierne dovnútra prehnutý horný aj dolný kónus, ostrý lom je vysadlý, rovné dno, dolná polovica nádoby je mriežkovaná nepravidelne vedenými priečnymi a zvislými ryhami, hnedá až sivá farba, v. 17 cm, pr. dna 10 cm, pr. ústia 22 cm, pr. max. vydutia 24, 5 cm, A 315 (tab. XLIV: 5)
6. amfora, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, ostro oddelená baňatá výduť stlačeného tvaru, mierne odsadené rovné dno, na rozhraní hrdla a tela sa nachádzajú dve uchá, medzi nimi pás troch vodorovných žliabkov, výduť zdobená striedajúcimi sa skupinami protiahlých šikmých žliabkov, hnedá farba, v. 18 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 11, 5 cm, pr. max. výdute 22, 5 cm, A 828 (tab. XLIV: 6)
7. dvojkónická nádoba, rovno zrezaný okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus mierne prehnutý dovnútra a dolný zaoblený, rovné dno je odsadené, hnedá až sivá farba, povrch vyhladený, v. 20, 5 cm, pr. dna 10 cm, pr. ústia 19, 8 cm, pr. max. vydutia 28 cm, A 378, Károva zb. (tab. XLIV: 7)
8. torzo amforovitej nádoby, silne kužeľovité hrdlo, ostro odsadené baňaté, takmer guľovité telo s rovným dnom, hrdlo zdobené vodorovnými ryhami, pod nimi rad horizontálnych vpichov, dolná časť nádoby zvislo ryhovaná, svetlo až tmavohnedá farba, okraj chýba, zach. v. 16 cm, pr. dna 9 cm, pr. max. vydutia 26 cm, hr. 0, 5 cm, A 394, Károva zb. (tab. XLIV: 8)
9. bronzový plech, pôvodne snád' oválneho tvaru s prinitovaným plechovým pásom, svetlo až tmavozelená farba, rozmery: 12, 5x11, 8 cm, pr. 0, 05 cm, 443 (tab. XLV: 1)
10. šálka, zaoblený okraj, kónický tvar tela, nepatrne prehnuté steny, masívne ucho nad okraj vyvýšené, dno vtiahnuté dovnútra, tehlová až hnedá farba, miestami a vnútri nádoby tmavosivá, v. 4, 5 cm, v. s uchom 5, 2 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 11x10, 5 cm, H 41, dar meštianskej školy chlapčenskej v Mnichovom Hradišti roku 1922 (tab. XLV: 2)
11. amforovitá nádobka, zaoblený a mierne von vyhnutý okraj, vysoké kužeľovité hrdlo, pri okraji roztvorené, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, dno nepatrne vtiahnuté dovnútra, výduť zdobená striedajúcimi sa zvislými ryhami a žliabkami, tehlová až tmavosivá farba, v. 3 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 3, 5 cm, pr. max. vydutia 4, 8 cm, H 46, daroval dr. Linke roku 1900, možné priradenie aj k Svijanom (tab. XLV: 3)
12. šálka, rovno zrezaný okraj, pologuľovitý tvar tela, rovné dno, ucho chýba, hnedá farba, miestami tmavosivá, v. 5, 3 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 11x10 cm, H 38, dar meštianskej školy chlapčenskej v Mnichovom Hradišti roku 1922 (tab. XLV: 4)
13. dvojkónická nádobka, mierne zaoblený okraj, dolný kónus odsadený, nižší a prehnutý dovnútra, zaoblený lom, rovné dno, žltohnedá farba, miestami tmavosivá, drsný povrch, v. 5, 3 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 5, 6 cm, pr. max. vydutia 6, 2 cm, A 100, možné priradenie aj k Svijanom (tab. XLV: 5)
14. črepy šálky, zaoblený a von vyhnutý okraj, mierne prehnuté hrdlo, odsadené, nepatrne zaoblené telo, ucho vystupuje nad okraj, hnedá farba, pr. ústia 12 cm, hr. 0, 3-0, 45 cm, H 42, dar meštianskej školy chlapčenskej v Mnichovom Hradišti roku 1922 (tab. XLV: 6)
15. dvojkónická nádobka, esovitá profilácia, zaoblený a mierne von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus prehnutý a dolný kónický, rovné dno, povrch zdobený tromi pásmi horizontálnych rýh, medzi nimi dva rady šrafovaných, do seba zakliesnených a protiahlých trojuholníkov, čierna farba, lesklý povrch, v. 12 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 9, 7 cm, pr. max. vydutia 15, 5 cm, A 398, možné priradenie aj k Svijanom (tab. XLV: 7)
16. torzo amfory, široký tvar, kužeľovité, pri ostrom lome mierne prehnuté hrdlo, odsadená baňatá výduť, kónická dolná časť, medzi hrdlom a hornou časťou výdute sa nachádzajú dve uchá, rovné dno, okraj a časť tela chýbajú, tmavohnedá až tmavosivá farba, zach. v. 7, 8 cm, pr. dna 5, 8 cm, pr. max. vydutia 14, 1 cm, H 39, dar meštianskej školy chlapčenskej v Mnichovom Hradišti roku 1922 (tab. XLV: 8)
17. amforovitá nádobka, mierne zaoblený a von vyhnutý okraj, kužeľovité hrdlo, v hornej časti lievikovite roztvorené, ostro oddelené baňaté telo, rovné dno, z vnútornej strany vyvýšené, povrch žltý až svetlohnedý, miestami tehlový nádych, drsný povrch, zrnitý materiál, v. 7, 6 cm, pr. dna 3, 3 cm, pr. ústia 7, 1 cm, pr. max. vydutia 11 cm, A 25 (tab. XLV: 9)
18. menší hrnček ovoidného tvaru s nízkym von vyhnutým okrajom a jedným uchom, hrubšieho tvaru, nezdobený, okrajová časť veľmi poškodená, v. 10, 5 cm, pr. dna 6 cm, H 43 (katalóg múzea Mnichovo Hradiště; nezachované)
19. miniatúrna amforka s kónickým valcovitým hrdlom, dvoma protiahlými uškami, ktoré sú stlačené do pravého uhla, s baňatým spodkom a zaobleným lomom, povrch vyhladený, bez výzdoby, v. 6 cm, pr. ústia 3 cm, H 44, daroval dr. Linke r. 1900 (katalóg múzea Mnichovo Hradiště; nezachované)
20. miniatúrna šálka s prehnutými stenami a s uchom pri okraji nepatrne vystupujúcim, povrch vyhladený, nezdobený, poškodený, v. 5 cm, H 45, daroval dr. Linke r. 1900 (katalóg múzea Mnichovo Hradiště; nezachované)

Uloženie: Národné múzeum v Prahe (hroby I-XVIII, nestratifikované nálezy č. 78-82, 94-108, 123, 148-153, 155, 156), múzeum Turnov (hrobový celok, nestratifikované nálezy č. 1-77, 109-111, 113-122, 124, 126-135, 137-139, 141-146, 154; nálezy s neurčitým priradením k lokalite č. 1-3, 5-8, 13, 15, 17), múzeum Mnichovo Hradiště (nestratifikované nálezy č. 83-93, 147; nálezy s neurčitým priradením k lokalite č. 4, 10-12, 14, 16, 18-20),

múzeum Mladá Boleslav (nestratifikované nálezy č. 112, 125, 136, 140, nález s neurčitým priradením k lokalite č. 9)

Literatúra: Buchtela 1906, 51, taf. 1: 17, 21; Filip 1930-31, 22, tiež 1932-33, 94, obr. 1: 1-5, tiež 1936-37, obr. 2: 2, tiež 1947, 148-151, tab. 28-30; Herold 1928, 88-89; Píč 1887, 162-163, tiež 1888, 343-349, tiež 1905, 11-12, 21-23, 286, obr. 2-3, 6, tab. VIII; Šimák 1930, 560, obr. 517-520; Vokolek 1999, 146, tab. 126: 9-11, tiež 2003, 313-317, tab. 333: 16-23, 334-338, 339: 1-12; databáza archeologickej zbierky Národného múzea, katalóg múzea Mnichovo Hradiště a Turnov

31. 6. Svijany-pohrebisko (okr. Liberec)

Hrob 1 – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1890 – parcela č. 224 – J. L. Píč
Z hrobu pochádza baňatá popolnica, rozbitá poklička, menší hrniec a prevrátená misa, pod ktorou sa našli dve malé tuhované misky.

Hrob 2 – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1890 – parcela č. 224 – J. L. Píč
Hrob obsahoval malú baňatú popolnicu, črepy a bronzový predmet (chrastítko).

Hrob 3 – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1890 – parcela č. 224 - J. L. Píč
Z hrobu bola vyzdvihnutá baňatá popolnica a rozbitá poklička.

Hrob 4 – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1890 – parcela č. 224 – J. L. Píč
V hrobe sa našla baňatá popolnica strednej veľkosti, hrniec, tuhovaná dvojkónická nádoba a miska.

Hrob 5 – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1890 – parcela č. 224 – J. L. Píč
Od hrobu 4 bol vzdialený 0, 5 m. Obsahoval len baňatú popolnicu.

Hrob 6 – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1890 – parcela č. 224 – J. L. Píč
V hrobe sa našla popolnica prikrytá črepni.

Hrob 7 – pohreb žiarový – hrob viacpopolnicový – 1890 – parcela č. 224 – J. L. Píč
Hrob obsahoval baňatú popolnicu zdobenú ryhovaním. V tesnej blízkosti stáli dve malé amfory z červenej, dobre prepálenej hliny. Uprostred ležala ďalšia popolnica s dvoma uchami a výzdobou. Nádoba bola prikrytá pokličkou. Vedľa nej sa našli dve tuhované misky a hrniec.

Hrob 8 – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1890 – parcela č. 224 – J. L. Píč
Z hrobu pochádza baňatá popolnica strednej veľkosti, hrniec a šálka.

Hrob 9 – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1890 – parcela č. 224 – J. L. Píč
V hrobe sa našla veľká popolnica. Vedľa nej boli uložené dva hrnčeky, malá šálka a dva hrnce, z ktorých jeden obsahoval malú zdobenú šálku s uchom a bol prikrytý prevrátenou miskou. Z hrobu pochádzajú tiež dve šálky uložené v sebe.

Hrob 10 – kenotaf? - 1890 – parcela č. 224 – dr. Patsch
Z hrobu bola vyzdvihnutá dvojkónická nádoba a amfora podoby sovenického keramického materiálu. Pri hrobovej jame sa našli dva črepy zdobené plastickou páskou.

Hrob 11 – kenotaf? - 1890 – parcela č. 224 – J. Svoboda, P. Maruška
Hrob obsahoval tri amfory podoby sovenických nádob.

Hrobový celok (I) – pohreb žiarový – hrob viacpopolnicový – 1890 – parcela č. 224 – P. Maruška
Hrob obsahoval dve baňaté popolnice, bronzový predmet (chrastítko) zdobený šrafovanými trojuholníkmi, dvojkónickú nádobku zdobenú trojuholníkmi, torzo misky s tordovaným okrajom a dva hrnčeky, z ktorých jeden bol prikrytý malou miskou.

Hrobový celok (II) – pohreb žiarový – hrob popolnicový - 1891 – parcela č. 224 – J. L. Píč
Z hrobu pochádza amfora zdobená šrafovanými trojuholníkmi, plná drobných detských kostičiek.

Hrobový celok (III) – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1891 – parcela č. 224 - J. L. Píč
Hrob bol situovaný priamo na žiarovisku, silno prepálenom v smere V-Z. Pri západnej strane, ešte na žiarovisku, stála veľká a baňatá popolnica obsahujúca spálené kosti a štyri malé nádoby. Popolnica bola prikrytá misou. Vedľa bol položený plochý pieskovec kameň, jediný na celom pohrebisku. Ku kameňu ležala otvorom priklonená dvojkónická nádobka strednej veľkosti a amfora zdobená trojuholníkmi. Na západnej strane, v priestore okolo popolnice, sa našla malá miska, menšia

nádobka a hrniec, pod ktorým boli situované dve tuhované šálky v sebe uložené. Na východnej strane, od popolnice o niečo vzdialenejšie, stáli tri dvojkónické nádoby usporiadané do trojuholníka.

Nestratifikované nálezy

1. amfórka, rovno zrezaný a nepatrne von vyhnutý okraj, kužeľovité hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, dolná časť tela zaoblená, malé dno vtiahnuté dovnútra, miesto úch dva kruhové pupčeky, medzi nimi pás horizontálnych rýh, nad ním šikmé elipsovité jamky a výduť zdobená zväzkami zvislých rýh, v dolnej časti nádoby žltohnedá farba a v hornej sivohnedá, v. 5, 6 cm, pr. dna 1, 6 cm, pr. ústia 4 cm, pr. max. vydutia 6, 8 cm, A 125, Károva zb. (tab. XLVI: 1)
2. dvojkónická nádobka, rovno zrezaný okraj, výrazne zaoblený lom, dno vtiahnuté dovnútra, hnedá farba, v hornej časti tmavosivá, v. 4, 9 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 6 cm, pr. max. vydutia 7, 2 cm, A 171, Károva zb. (tab. XLVI: 2)
3. amforovitá nádobka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, dolná časť nádoby mierne zaoblená, malé dno vtiahnuté dovnútra, spodná časť hrdla zdobená pásom vodorovných rýh, pod ním skupiny šikmých rýh, tmavosivá farba, v. 5, 8 cm, pr. dna 1 cm, pr. ústia 5, 4 cm, pr. max. vydutia 7, 7 cm, A 172, Károva zb. (tab. XLVI: 3)
4. šálka, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo, ostro odsadené kónické, nepatrne zaoblené telo, ucho vystupuje nad okraj, dno vtiahnuté dovnútra, lom zdobený skupinami šikmých elipsových jamiek lemovaných po oboch stranách pásom vodorovných rýh, nad dnom dve horizontálne ryhy, svetlohnedá farba, horná časť nádoby tuhovaná, v. 3 cm, v. s uchom 4, 1 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 8, 4x7, 7 cm, A 149, Károva zb. (tab. XLVI: 4)
5. amfórka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, nepatrne prehnuté hrdlo prechádza plynulo do výrazne zaoblenej výdute, mierne zaoblená dolná časť tela, dno vtiahnuté dovnútra, miesto úch dva pupčeky v tvare štvorca, pod ním tri malé jamky horizontálne umiestnené, výduť zdobená zväzkami zvislých rýh, nad nimi pás vertikálnych rýh lemovaný skupinami šikmých elipsových jamiek, dolná polovica nádoby svetlohnedá a horná tuhovaná, v. 6, 8 cm, pr. dna 1, 8 cm, pr. ústia 7, 1 cm, pr. max. vydutia 10 cm, A 129, Károva zb. (tab. XLVI: 5)
6. šálka, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, odsadené, mierne zaoblené a nízke telo, ucho vystupuje nad okraj, dno vtiahnuté dovnútra, žltohnedá farba, v hornej časti tmavosivá, vyhladený povrch, v. 3, 4 cm, v. s uchom 4, 5 cm, pr. dna 1, 7 cm, pr. ústia 10, 1x9, 1 cm, A 145, Károva zb. (tab. XLVI: 6)
7. šálka, zaoblený, výrazne von vyhnutý, hranený a zvlnený okraj, prehnuté hrdlo, odsadené a nepatrne zaoblené telo, ucho vystupuje mierne nad okraj, rovné dno, v dolnej časti nádoby hnedá farba, v hornej tmavosivá, v. 6, 3 cm, v. s uchom 6, 7 cm, pr. dna 4 cm, pr. ústia 13, 7x13 cm, A 136, Károva zb. (tab. XLVI: 7)
8. šálka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, nízke prehnuté hrdlo, odsadené kónické telo, mierne zaoblené, nad okraj vystupuje ucho zdobené ryhami, rovné dno, z vnútornej strany nepatrne vyvýšené, dolná časť nádoby tesne pri dne zdobená pásom vodorovných rýh, ďalšie dva pásy v hornej časti pod okrajom, medzi nimi skupiny malých elipsových jamiek, svetlohnedá až sivá farba, vyhladený povrch, v. 4, 3 cm, v. s uchom 5, 3 cm, pr. dna 2, 8 cm, pr. ústia 9x8 cm, A 142, Károva zb. (tab. XLVI: 8)
9. vaničkovitá nádobka, pretiahnutý elipsový tvar, okraj vytiahnutý v dlhšom priemere v dva prepichneté laloky podobne ako dno, lievikovite sa roztvárajúce telo, dolná časť nádoby zdobená šrafovanými a do seba zakliesnenými protiahlými trojuholníkmi lemovanými po oboch stranách horizontálnou ryhou, tesne pri dne krátke zvislé ryhy, žltá až hnedá farba, v. 7, 5 cm, pr. dna 12-9, 8x5, 7 cm, pr. ústia 14-12, 4x7 cm, A 122, Károva zb. (tab. XLVI: 9)
10. amfórka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, mierne prehnuté hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, dolná časť tela zaoblená, dno vtiahnuté dovnútra, medzi hrdlom a výduťou sa nachádzajú dve malé ušká, medzi nimi pás horizontálnych rýh, nad ním skupiny malých šikmých elipsových jamiek, výduť zdobená striedajúcimi sa zväzkami zvislých rýh a žliabkov, pod uškami tri väčšie jamky a v strede nádoby dve, dolná polovica hnedá a horná tuhovaná, v. 7, 3 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 8, 3 cm, pr. max. vydutia 12 cm, A 178, Károva zb. (tab. XLVII: 1)
11. amfórka, zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, dno je zaoblené, miesto úch dva pupčeky kruhového tvaru, medzi nimi pás horizontálnych rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti zväzky zvislých rýh, svetlo až tmavosivá farba, stopy tehlovej, v. 4, 5 cm, pr. ústia 3, 9 cm, pr. max. vydutia 6, 2 cm, A 130, Károva zb. (tab. XLVII: 2)
12. amfórka, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité hrdlo, pri okraji lievikovite roztvorené, ostro odsadené zaoblené telo s rovným dnom, maximálne vydutie je takmer na úrovni s hrdlom, medzi telom a hrdlom sa nachádzajú dve ušká, medzi nimi pás horizontálnych rýh lemovaný skupinami šikmých elipsových jamiek, výduť zdobená zväzkami zvislých rýh, medzi nimi väčšie oválne jamky, svetlo až tmavohnedá farba, v. 8, 8 cm, pr. dna 4, 7 cm, pr. ústia 8, 5 cm, pr. max. vydutia 11, 5 cm, A 127, Károva zb. (tab. XLVII: 3)
13. menšia amfóra, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, dolná časť tela je vysoká a kónická, rovné dno, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve uchá, obe sú ulomené, medzi nimi sa nachádza pás horizontálnych rýh lemovaný skupinami krátkych zvislých rýh, výduť je zdobená zväzkami zvislých rýh, pod uchami skupina šikmých rýh, tuhovaný povrch, v. 11 cm, pr. dna 4, 8 cm, pr. ústia 10, 4 cm, pr. max. vydutia 13, 5 cm, A 137, Károva zb. (tab. XLVII: 4)
14. amfórka, rovno zrezaný a nepatrne von vyhnutý okraj, kužeľovité, pri okraji roztvorené hrdlo, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť s kónickou dolnou časťou tela, dno vtiahnuté dovnútra, na rozhraní hrdla a výdute sa nachádzajú dve ušká, obe sú ulomené, medzi nimi beží pás zložený z troch vodorovných rýh, lemovaný šikmými elipsovými jamkami, výduť je zdobená zväzkami zvislých rýh, hnedá farba, v. 6 cm, pr. dna 2, 6 cm, pr. ústia 4, 7 cm, pr. max. vydutia 8 cm, A 225, Károva zb. (tab. XLVII: 5)
15. amfórka, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, dolná časť tela je vyššia a kónická, rovné dno, miesto úch dva oválne pupčeky, medzi nimi pás horizontálnych rýh lemovaný šikmými elipsovými jamkami, pod pupčkami dva pásy zložené z dvoch polkruhovitých rýh, priestor medzi nimi je vyplnený striedajúcimi sa zväzkami zvislých rýh a žliabkov, tuhovaný povrch,

- v. 8, 5 cm, pr. dna 5 cm, pr. ústia 11, 2 cm, pr. max. vydutia 12, 8 cm, A 184, Károva zb. (tab. XLVII: 6)
16. amfórka, von vyhnúty okraj, z vnútornej strany mierne zrezaný, kužeľovité hrdlo, pri okraji roztvorené, ostro odsadené baňaté telo, dno vtiahnuté dovnútra, miesto úch dva oválne pupčeky, medzi nimi pás horizontálnych rýh lemovaný skupinami krátkych zvislých rýh, výduť zdobená na štyroch miestach dvoma pásmi polkruhovitých rýh, priestor medzi nimi vyplnený ďalším pásom zvislých rýh, všetky zväzky na výduti sú zložené z troch rýh, dolná časť nádoby hnedá a horná tuhovaná, v. 6, 6 cm, pr. dna 1, 7 cm, pr. ústia 5, 6 cm, pr. max. vydutia 8, 5 cm, A 132, Károva zb. (tab. XLVII: 7)
  17. amfórka, zaoblený, von vyhnúty a hranený okraj, z vnútornej strany šikmo zrezaný, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, dolná časť tela prehnúta dovnútra, rovné dno, medzi hrdlom a telom sa nachádzajú dve malé ušká na spodnej časti zdobené dvomi lomenými a polkruhovitými žliabkami, jedno uško je ulomené, medzi nimi tri vodorovné žliabky lemované skupinami šrafovaných trojuholníčkov, výduť zdobená na štyroch miestach polkruhovitými žliabkami, priestor medzi nimi je vyplnený zväzkom zvislých žliabkov, ktorý je z oboch strán ohraničený malými kosoštvorcami, hnedá farba, vyleštený a lesklý povrch, v. 8, 5 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 8, 7 cm, pr. max. vydutia 13 cm, A 138, Károva zb. (tab. XLVII: 8)
  18. hrnček, zaoblený, von vyhnúty a hranený okraj, odsadené telo súdkovitého tvaru s rovným dnom, pod hrdlom dve malé ušká, medzi nimi sa nachádza pás zložený z dvoch žliabkov a troch rýh, nad hornou ryhou skupina krátkych šikmých rýh, nižšie ďalší pás vodorovných rýh a pri dne výzdoba pozostávajúca zo šiestich horizontálnych žliabkov, svetlo až tmavosivá farba, miestami tehlová, v. 8, 8 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 8, 7 cm, A 131, Károva zb. (tab. XLVII: 9)
  19. chrástítko, pôvodne vtáčej podoby, zachované len vlastné telo tvaru splošteného vajíčka s plastickými výčnelkami na miestach, kde bol naznačený chvost a v strede pozdĺžnych strán, krčok s hlavičkou ulomené, podobne nôžky či podstavce, hrubou modeláciou naznačené krídla, hnedá až tmavosivá farba, stopy tehlovej, dĺ. 5, 6 cm, š. 3, 7 cm, sila 2, 3 cm, A 124, Károva zb. (tab. XLVIII: 1)
  20. chrástítko, hrúškovité telo, trojuholníkovito modelovaný koniec rukoväte, telo je zdobené šrafovanými trojuholníkmi ohraničenými z oboch strán pásmi horizontálnych rýh, hnedá farba, dolná polovica tuhovaná, dĺ. 6 cm, š. tela 5 cm, dĺ. rukoväte 2, 5 cm, A 123, Károva zb. (tab. XLVIII: 2)
  21. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus mierne prehnúty dovnútra a dolný kónický, rovné dno, povrch zdobený pásmi šrafovaných a do seba zakliesnených protíahlych trojuholníčkov, nad pásmi sa nachádza zväzok vodorovných rýh, ktorý je lemovaný radom malých a šikmých elipsových jamiek, červená farba, pri okraji svetlohnedá, v. 8 cm, pr. dna 4, 2 cm, pr. ústia 8, 4 cm, pr. max. vydutia 11 cm, A 4594, Károva zb. (tab. XLVIII: 3)
  22. bronzová ihlica, roztepaná a v očko zvinutá hlavica, prehnuté telo, kruhový prierez, hrot je ulomený, zach. dĺ. 11 cm, pr. hlavice 0, 6 cm, pr. tyčinky 0, 2-0, 3 cm, A 442, Károva zb. (tab. XLVIII: 4)
  23. bronzová ihlica, dvojkónická hlavica, širší lom zdobený dvojicou rýh, vrchol mierne zrezaný, rovné telo, kruhový prierez, hrot chýba, zach. dĺ. 9, 7 cm, pr. hlavice 1, 2 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, A 446, Károva zb. (tab. XLVIII: 5)
  24. šálka, zaoblený, von vyhnúty a hranený okraj, prehnuté hrdlo, ostro odsadené kónické, mierne zaoblené telo s rovným dnom, ucho vystupuje nad okraj, väčšia časť z neho chýba, hnedosivá farba, v. 6 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 13, 7x12, 5 cm, A 141, Károva zb. (tab. XLVIII: 6)
  25. miniatúrna dvojkónická nádobka, zaoblený okraj i lom, horný kónus kužeľovitý a dolný mierne zaoblený, rovné dno, hnedá až sivá farba, v. 3, 5 cm, pr. dna 1, 7 cm, pr. ústia 3, 4 cm, pr. max. vydutia 5 cm, A 302, Károva zb. (tab. XLVIII: 7)
  26. šálka, rovno zrezaný, výrazne von vyhnúty a hranený okraj, vyššie valcovité hrdlo, odsadené, mierne zaoblené telo, dno vtiahnuté dovnútra, žliabkované ucho je vyťahnuté nad okraj, pod ním väčšia jamka, pri lome sa nachádzajú tri vodorovné ryhy, hornú ryhu lemujú striedajúce sa skupiny jamiek a šrafovaných trojuholníčkov, nádobka je obojstranne tuhovaná, v. 7, 5 cm, v. s uchom 9, 2 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 14, 6x13, 7 cm, A 261, Károva zb. (tab. XLVIII: 8)
  27. dvojkónická nádobka, rovno zrezaný okraj, ostrý lom, horný kónus mierne prehnúty a dolný kónický s odsadeným rovným dnom, svetlo až tmavohnedá farba, v. 5 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 4, 8 cm, pr. max. vydutia 6, 8 cm, A 298, Károva zb. (tab. XLVIII: 9)
  28. šálka, zaoblený, výrazne von vyhnúty a hranený okraj, kužeľovité hrdlo, ostro odsadené kónické telo, dno pretlačené dovnútra, z vnútornej strany vymedzené žliabkom, ryhované a stupňovito členené ucho je vyťahnuté vysoko nad okraj, pod ním tri jamky a pás vodorovných rýh, nižšie sa nachádza ďalší pás a pri dne je viditeľný tretí, svetlo až tmavohnedá farba, v. 6 cm, v. s uchom 7, 6 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 16x15 cm, A 190, Károva zb. (tab. XLVIII: 10)
  29. menšia dvojkónická nádoba, zaoblený, von vyhnúty a hranený okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus mierne prehnúty a dolný kónický, rovné dno, hnedá farba, v hornej časti tmavosivá, vyhladený povrch, v. 11, 5 cm, pr. dna 5, 5 cm, pr. ústia 10, 8 cm, pr. max. vydutia 14, 8 cm, A 313, Károva zb. (tab. XLVIII: 11)
  30. pohárik, rovno zrezaný a von vyhnúty okraj, prehnuté hrdlo, výrazne zaoblené telo, rovné dno, tehlovohnedá farba, v. 7 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 5, 7 cm, pr. max. vydutia 7 cm, A 189, Károva zb. (tab. XLIX: 1)
  31. menšia hrncovitá nádoba, rovno zrezaný okraj, nízke kužeľovité hrdlo, odsadené a zaoblené vydutie, dolná časť tela je vyššia, štíhlejšia a kónická, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, rovné dno, dolná polovica nádoby je hnedá a horná tuhovaná, vyhladený povrch, v. 13 cm, pr. dna 5 cm, pr. ústia 11, 5 cm, pr. max. vydutia 13, 1 cm, A 346, Károva zb. (tab. XLIX: 2)
  32. amfóra, zaoblený, von vyhnúty a hranený okraj, dvojkónický tvar tela, mierne prehnuté kužeľovité hrdlo plynulo prechádza do výrazne zaoblenej výdute, kónická dolná časť tela, rovné dno, nad najväčšou baňatosťou sa nachádzajú dve uchá, jedno je ulomené, tehlová až hnedá farba, miestami sivá, v. 17 cm, pr. dna 7, 8 cm, pr. ústia 15, 5 cm, pr. max. vydutia 23, 5 cm, A 364, Károva zb. (tab. XLIX: 3)
  33. hrniec, zaoblený, z vonkajšej strany zosilnený a hranený okraj, horná polovica nádoby je mierne kužeľovitá a dolná kónická, rovné dno, pod okrajom dve uchá, hnedá farba, stopy tehlovej, hrubý povrch, v. 15, 3 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 15, 7 cm, A 4660, Károva zb. (tab. XLIX: 4)

34. dvojkónická nádoba, takmer rovno zrezaný okraj, mierne zaoblený lom silno stlačeného tvaru s ťažiskom v dolnej polovici, horný i dolný kónus nepatrne prehnutý, rovné dno, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, v. 17 cm, pr. dna 9, 8 cm, pr. ústia 15, 4 cm, pr. max. vydutia 24 cm, A 355, Károva zb. (tab. XLIX: 5)
35. dvojkónická nádobka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej polovici, telo takmer guľovitého tvaru, dno pretlačené dovnútra, hnedá až sivá farba, hrubé steny, v. 8, 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 9 cm, pr. max. vydutia 10, 3 cm, A 276, Károva zb. (tab. XLIX: 6)
36. amforovitá nádoba, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, ostro oddelená a výrazne zaoblená výduť, kónická dolná časť tela, nepatrne odsadené rovné dno, vydutie je vodorovne kanelované širokými žliabkami, čierna farba, vyhladený a lesklý povrch, v. 21 cm, pr. dna 10, 5 cm, pr. ústia 20 cm, pr. max. vydutia 26 cm, A 328, Károva zb. (tab. XLIX: 7)
37. amforka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, pri okraji lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, dolná časť tela je viac menej kónická, rovné dno, medzi hrdlom a výduťou sa nachádzajú dve uchá, obe sú ulomené, tuhovaný povrch, v. 10 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 8, 2 cm, pr. max. vydutia 12, 6 cm, A 134, Károva zb. (tab. XLIX: 8)
38. šálka, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, nízke prehnuté hrdlo, odsadené kónické telo s rovným dnom, ucho vystupuje vysoko nad okraj, po oboch stranách mierne zaobleného lomu sa nachádza výzdoba pozostávajúca z dvoch pásov vodorovných rýh, hnedá farba, v. 4, 5 cm, v. s uchom 5, 9 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 8, 4x7, 8 cm, A 242, Károva zb. (tab. L: 1)
39. šálka, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatahnuté ústie, kónické telo, ucho vystupuje nad okraj, dno vtiahnuté dovnútra, tehlová až hnedá farba, miestami tmavosivá, vnútro tuhované, v. 3, 5 cm, v. s uchom 4, 4 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 10, 2x9, 5 cm, A 249, Károva zb. (tab. L: 2)
40. šálka, zaoblený okraj, kónické telo, nepatrne prehnuté steny, dno mierne vtiahnuté dovnútra, ucho vystupuje nad okraj, väčšia časť z neho ulomená, okraj vyťahnutý v dvojicu lalokov, hnedá až sivá farba, v. 4, 5 cm, pr. dna 2, 3 cm pr. ústia 9, 5x8, 6 cm, A 135, Károva zb. (tab. L: 3)
41. šálka, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, dno mierne vtiahnuté dovnútra, ucho prevyšujúce okraj je ulomené, nádobka je obojstranne tuhovaná, v. 4, 6 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 10, 2x9, 7 cm, A 256, Károva zb. (tab. L: 4)
42. šálka, zaoblený okraj, takmer pologuľovitý tvar tela, rovné dno, ucho je ulomené, pôvodne prevyšovalo okraj, svetlo až tmavohnedá farba, v. 5, 3 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 11x9, 1 cm, A 251, Károva zb. (tab. L: 5)
43. šálka, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, ucho je ulomené, pôvodne prevyšovalo okraj, dno pretlačené dovnútra, tmavosivá farba, miestami žltohnedá, vnútro je tuhované, v. 5 cm, pr. dna 1, 8 cm, pr. ústia 12, 3x11, 3 cm, A 257, Károva zb. (tab. L: 6)
44. šálka, zaoblený a von vyhnutý okraj, ostro odsadené a zaoblené telo, dno pretlačené dovnútra, nábeh na ucho prevyšujúce ústie, väčšia časť z neho chýba, okraj na dvoch miestach v blízkosti ucha vybieha v laloky, pás troch vodorovných rýh sa nachádza na spodnej časti hrdla, nad ním šikmé krátke ryhy, ďalšie dva pásy umiestnené na tele, ostrý lom je zdobený krátkymi, proti sebe stavanými krátkymi ryhami pripomínajúce vetvičkovité motív, hnedá farba, horná polovica nádobky tuhovaná, v. 5, 3 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 11x10, 2 cm, A 264, Károva zb. (tab. L: 7)
45. šálka, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, široké páskové ucho je vysoko vyťahnuté nad okraj, zaoblené dno, hnedá farba, v. 4, 5 cm, v. s uchom 6, 2 cm, pr. ústia 10, 9x10, 3 cm, A 126, Károva zb. (tab. L: 8)
46. šálka, zaoblený okraj, ústie mierne zatahnuté, kónické telo, dno nepatrne pretlačené dovnútra, ucho je ulomené, hnedá až tmavosivá farba, v. 6, 3 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 11, 5x10, 2 cm, A 252, Károva zb. (tab. L: 9)
47. šálka, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, ucho vystupuje nad okraj, väčšia časť z neho chýba, rovné dno, svetlo až tmavohnedá farba, pri okraji tmavosivá, v. 5, 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 11, 3x10, 6 cm, A 147, Károva zb. (tab. L: 10)
48. šálka, zaoblený okraj, ústie mierne zatahnuté dovnútra, kónické telo, žliabkované ucho vystupuje nad okraj, dno nepatrne vtiahnuté dovnútra, hnedá až sivá farba, v. 6, 5 cm, v. s uchom 7, 6 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 12, 8x11, 5 cm, A 187, Károva zb. (tab. L: 11)
49. menšia poklička, miskovitý tvar, masívne ucho uprostred, hnedá farba, pr. pokličky 8, 1x7, 9 cm, sila 0, 4-1 cm, pr. ucha 4, 2x2, 2 cm, sila 0, 7 cm, A 263, Károva zb. (tab. LI: 1)
50. bronzová ihlička, dvojkónická hlavica zdobená dvoma pásmi proti sebe postavených rýh, na krčku zväzok priečných rýh a dve skupiny vetvičkovite usporiadaných krátkych rýh, kruhový prierez, dĺ. 8, 4 cm, pr. hlavice 0, 6 cm, pr. tyčinky 0, 15-0, 2 cm, A 447, Károva zb. (tab. LI: 2)
51. zlomok bronzovej ihlice, krčok zdobený priečnym ryhovaním, pod ulomenou hlavice sa nachádza drobný vývalok, kruhový prierez, dolná časť prehnutého tela chýba, zach. dĺ. 6 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, A 445, Károva zb. (tab. LI: 3)
52. zlomok bronzovej ihlice, krčok zdobený skupinami priečných rýh, medzi nimi lomená línia, prehnuté telo, kruhový prierez, hlavica a hrot chýbajú, zach. dĺ. 14 cm, pr. tyčinky 0, 2-0, 3 cm, A 421, Károva zb. (tab. LI: 4)
53. menší džbán, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro oddelená a baňatá výduť stlačeného tvaru, ktorá je zdobená zvislým kanelovaním, odsadené rovné dno, žliabkované ucho je len nepatrne vyťahnuté nad ústie, hnedá až tmavosivá farba, vyhladený a lesklý povrch, v. 12, 8 cm, v. s uchom 12, 95 cm, pr. dna 5 cm, pr. ústia 13, 1 cm, pr. max. vydutia 16, 7 cm, A 322, Károva zb. (tab. LI: 5)
54. amfora, rovno zrezaný okraj, mierne prehnuté kužeľovité hrdlo, ostro oddelená baňatá výduť, dolná časť tela kónická, odsadené a rovné dno, medzi hrdlom a telom sa nachádzajú dve uchá zdobené jednou ryhou, pod ostrým lomom povrch kanelovaný zvislými žliabkami, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, v. 19 cm, pr. dna 8, 9 cm, pr. ústia 12, 3 cm, pr. max. vydutia 23, 5 cm, A 323, Károva zb. (tab. LI: 6)
55. amfora, rovno zrezaný okraj, valcovité hrdlo, v dolnej časti výrazne prehnuté, plynulo prechádza do baňatej výdute stlačeného tvaru, dolná časť tela je kónická, odsadené rovné dno, nad lomom sa nachádzajú dve uchá, výduť je zdobená zvislými ryhami a žliabkami, hnedá až sivá farba, v. 16 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 16 cm, pr. max. vydutia 23, 5 cm, A 359, Károva zb. (tab. LI: 7)
56. šálka, zaoblený okraj, pologuľovité telo, ucho prevyšuje ústie, dno výrazne vyťahnuté dovnútra, hnedá farba, drsný povrch, v. 4, 8 cm, v. s uchom 6, 1 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 13, 4x12, 3 cm, P 5946, nádobku získanú od P. Káry

- darovalo Národné múzeum v Prahe (tab. LI: 8)
57. miska, zaoblený, von vyhnutý a zaoblený okraj, prehnuté hrdlo, ostro odsadené kónické telo, rovné dno, pod okrajom malé uško, hnedá farba, pri okraji a vnútri nádoby tuhovaný povrch, v. 6, 8 cm, pr. dna 4, 8 cm, pr. ústia 14, 6 cm, A 307, ako svoj majetok uložila v múzeu rodina P. Marušky zo Svijan r. 1936 (tab. LI: 9)
  58. hrniec, zaoblený okraj, ústie mierne dovnútra zatahnuté, súdkovitý tvar tela, kónická dolná časť, rovné dno, pod okrajom dve uchá, jedno je ulomené, tehlová až svetlohnedá farba, miestami sivá, hrubý povrch, v. 15, 8 cm, pr. dna 9, 4 cm, pr. ústia 16, 5 cm, A 213, ako svoj majetok uložila v múzeu rodina P. Marušky zo Svijan roku 1936 (tab. LII: 1)
  59. torzo menšej amfory, zaoblený okraj, prehnuté hrdlo, nábeh na výrazne zaoblenú výduť, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, medzi nimi pás horizontálnych rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti zväzky zvislých rýh, pás na hrdle aj zväzky na výduti sa skladajú z troch rýh, dolná polovica nádoby chýba, svetlo až tmavohnedá farba, pr. ústia 8 cm, hr. 0, 3-0, 4 cm, A 306, ako svoj majetok uložila v múzeu rodina P. Marušky zo Svijan r. 1936 (tab. LII: 2)
  60. torzo šálky, nepatrne zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, rovné dno, ucho a časť okraja chýbajú, hnedá farba, miestami tmavosivá, vyhladený povrch, v. 4, 8 cm, pr. dna 3, 2 cm, pr. ústia 10 cm, A 304, ako svoj majetok uložila v múzeu rodina P. Marušky zo Svijan r. 1936 (tab. LII: 3)
  61. črepy amfory, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, nábeh na výrazne zaoblenú výduť, na rozhraní hrdla a tela sa nachádzajú dve ušká, po nimi väčšia jamka lemovaná dvoma zväzkami lomených polkruhovitých rýh, medzi uškami pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti zväzky zvislých rýh, tmavosivá farba, vyhladený povrch, pr. ústia 12 cm, hr. 0, 2-0, 5 cm, A 305, ako svoj majetok v múzeu uložila rodina P. Marušky zo Svijan r. 1936 (tab. LII: 4)
  62. črepy dvojkónickej nádoby? vo funkcii popolnice, zaoblený okraj, horná časť kužeľovitá a mierne prehnutá, tehlová až hnedá farba, pri okraji stopy tmavosivej, pôvodne bola nádoba označená termínom popolnica, pr. ústia 17 cm, hr. 0, 5-0, 8 cm, A 824, ako svoj majetok trvalo uložila v múzeu rodina P. Marušky r. 1936 (tab. LII: 5)
  63. amfora, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť, kónická dolná časť tela, rovné dno, medzi hrdlom a výduťou sa nachádzajú dve uchá, tehlová až tmavohnedá farba, v. 15, 5 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 15, 3 cm, pr. max. výdute 23 cm, A 333, ako svoj majetok uložila v múzeu rodina P. Marušky zo Svijan r. 1936 (tab. LII: 6)
  64. šálka, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, mierne zaoblené telo, prstencovite odsadené a rovné dno, hnedá farba, v. 7, 2 cm, pr. dna 4 cm, pr. ústia 12, 7 cm, A 303, ako svoj majetok v múzeu uložila rodina P. Marušky r. 1936 (tab. LII: 7)
  65. dvojkónická nádoba, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, výrazne zaoblený lom, rovné steny aj dno, tehlová až hnedá farba, povrch vyhladený, v. 19 cm, pr. dna 9, 5 cm, pr. ústia 17, 5 cm, pr. max. vydutia 27 cm, A 212, ako svoj majetok v múzeu uložila rodina P. Marušky r. 1936 (tab. LII: 8)
  66. črepy dvojkónickej nádoby, zaoblený okraj, nepatrne prehnutý horný kónus, nábeh na výrazne zaoblený lom, hnedá farba, pr. ústia 22 cm, hr. 0, 5-0, 9 cm, A 826, ako svoj majetok trvalo v múzeu uložila rodina P. Marušky r. 1936 (tab. LII: 9)
  67. črepy dvojkónickej nádoby? vo funkcii popolnice, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatahnuté ústie, prehnuté hrdlo, svetlosivá farba, pri okraji stopy tmavosivej, nádoba bola pôvodne označená termínom popolnica, pr. ústia 21 cm, hr. 0, 4-0, 9 cm, A 825, ako svoj majetok trvalo v múzeu uložila rodina P. Marušky r. 1936 (tab. LII: 10)
  68. črepy amfory?, nábeh na kužeľovité hrdlo a zaoblenú výduť, hrdlo zdobené pásmo horizontálnych rýh, z ktorého vybiehajú do výdute zväzky zvislých rýh, svetlo až tmavohnedá farba, hr. 0, 3-0, 5 cm, A 833, ako svoj majetok trvalo uložila v múzeu rodina P. Marušky r. 1936 (tab. LIII: 1)
  69. dvojkónická nádoba, zaoblený a von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom i dolný kónus, horný je prehnutý, mierne dovnútra vtiahnuté dno, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, v. 4, 8 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 5 cm, pr. max. vydutia 6, 2 cm, P 21279, stará zb., daroval P. Maruška? (tab. LIII: 2)
  70. miska, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, pri okraji lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadené dvojkónické telo s ostrým lomom, horným kónusom prechádza plastická lišta zdobená na štyroch miestach šikmými žliabkami, medzi nimi veľká jamka, dno je mierne vtiahnuté dovnútra, hnedá, miestami sivá farba, v. 6, 2 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 7, 5 cm, pr. max. vydutia 10 cm, P 21278, stará zb. (tab. LIII: 3)
  71. menší hrniec, mierne zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, zaoblené telo súdkovitého tvaru, rovné dno, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, medzi nimi na šiestich miestach sa nachádzajú dvojice pupčiekov, hnedá farba, v. 11 cm, pr. dna 6, 8 cm, pr. ústia 11, 4 cm, A 3236, daroval P. Maruška r. 1947 (tab. LIII: 4)
  72. šálka, zaoblený okraj, kónické telo, ucho prevyšuje ústie, dno vtiahnuté dovnútra, jedna polovica nádoby je svetlohnedá a druhá spolu s vnútrajškom tuhovaná, v. 5 cm, v. s uchom 6 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 10, 7x9, 7 cm, P 21281, stará zb., daroval P. Maruška? (tab. LIII: 5)
  73. šálka, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, široké páskové ucho vystupuje nad ústie, rovné dno, hnedá farba, miestami tehlová a tmavosivá, v. 6 cm, v. s uchom 7, 4 cm, pr. dna 4 cm, pr. ústia 12, 1x10, 5 cm, A 3235, daroval P. Maruška r. 1947 (tab. LIII: 6)
  74. amforovitá nádoba s vloženou pokličkou, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, pri okraji roztvorené hrdlo, žliabkom oddelená a výrazne zaoblená výduť s kónickou dolnou časťou tela, nepatrne odsadené rovné dno, horná časť vydutia je zdobená plastickou, prstami pretláčanou páskou, tehlová až svetlohnedá farba, okraj a vnútro nádoby je tuhované, v. 15, 5 cm, pr. dna 9, 5 cm, pr. ústia 15, 4 cm, pr. max. vydutia 21, 9 cm, pr. pokličky 11 cm, sila 0, 2-1 cm, P 21277, daroval P. Maruška (tab. LIII: 7)
  75. picí roh, zaoblený, roztvorený a hranený okraj, profilované telo, z jednej strany zaoblené a z druhej prehnuté dovnútra, odsadené a mierne dovnútra vtiahnuté dno, telo je zdobené dvomi pásmi horizontálnych rýh, medzi nimi sa nachádza dvojité lomená línia lemovaná zväzkami šikmých rýh, tretí pás vodorovných rýh je umiestnený tesne nad dnom, tmavosivá farba, v. 9, 5-12, 8 cm, pr. dna 2, 8-3, 2 cm, pr. ústia 7, 2-10 cm, P 251, ide o sadrový odliatok, originál bol pôvodne uložený v múzeu v Turnove, no nezachoval sa (tab. LIII: 8)
  76. miska, zaoblený, von vyhnutý a torzovaný okraj, prehnuté hrdlo, zaoblené telo s kónickou dolnou časťou, žliabkované ucho vystupuje mierne nad ústie, rovné dno, hnedá až sivá farba, v. 6, 8 cm, v. s uchom 7, 1 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia

- 19, 2x19, 3 cm, A 3738, depozitum m. J. Šolce Turnov (tab. LIV: 1)
77. menšia amforovitá nádoba, zaoblený, von vyhnutý a hraneý okraj, silno dovnútra prehnuté hrdlo, ostro odsadené telo guľovitého tvaru, rovné dno, strednou časťou hrdla prechádza pás vodorovných rýh, ďalšie dva pásy sa nachádzajú na tele, žltá až svetlosivá farba, v. 11 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 8, 5 cm, pr. max. vydutia 13, 7 cm, A 3737a, depozitum m. J. Šolce Turnov (tab. LIV: 2)
78. menšia amfora, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť, dolná časť tela je viac menej kónická, rovné dno, na rozhraní hrdla a výdute sa nachádzajú dve uchá, hnedá až čierna farba, lesklý povrch, v. 13 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 10, 5 cm, pr. max. vydutia 16 cm, A 381, Svobodova zb. (tab. LIV: 3)
79. menšia amfora, zaoblený, von vyhnutý a hraneý okraj, mierne prehnuté kužeľovité hrdlo prechádza do výrazne zaoblenej výdute, dolná časť tela je kónická, rovné dno, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve uchá, medzi nimi sa nachádza pás horizontálnych rýh lemovaný skupinami vodorovne umiestnených elipsových jamiek, výduť zdobená zväzkami zvislých rýh, medzi nimi väčšie jamky, zväzky na výduti aj hrdle sa skladajú z troch rýh, tehlová farba, v. 13 cm, pr. dna 6, 7 cm, pr. ústia 12, 7 cm, pr. max. vydutia 17, 1 cm, A 347, Svobodova zb. (tab. LIV: 4)
80. amfora, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, pri okraji nepatrne roztvorené a pri lome mierne vypuklé, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť, dolná časť tela prehnutá dovnútra, rovné dno, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve uchá, svetlohnedá farba, v. 17, 5 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 9, 4 cm, pr. max. vydutia 17 cm, A 321, Svobodova zb. (tab. LIV: 5)
81. amfora, zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo, ostro odsadená a zaoblená výduť, dolná časť je vyššia a kónická, medzi hrdlom a výduťou sa nachádzajú dve uchá, rovné dno, hnedá farba, v. 15 cm, pr. dna 7, 8 cm, pr. ústia 11 cm, pr. max. vydutia 15, 3 cm, A 345, Svobodova zb. (tab. LIV: 6)
82. amforka, zaoblený, von vyhnutý a hraneý okraj, dvojkónický tvar tela, mierne prehnuté kužeľovité hrdlo plynulo prechádza do výrazne zaoblenej výdute, zaoblená je aj dolná časť tela, dno vtiahnuté dovnútra, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve ušká, medzi nimi sa nachádza pás horizontálnych rýh, ktorý je lemovaný skupinami krátkych šikmých rýh, v strede nádoby medzi uškami sú situované dve polkruhové dvojité ryhy, medzi nimi a dvoma jamkami pod uškom sú dve žliabky ohraničené z oboch strán zvislými ryhami, tento zväzok lemujú krátke šikmé ryhy, tuhovaný povrch, v. 9 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 10, 3 cm, pr. max. vydutia 13, 5 cm, A 318, Svobodova zb. (tab. LIV: 7)
83. miniatúrna dvojkónická nádobka, zaoblený okraj i lom, horný kónus kužeľovitý a dolný mierne zaoblený spolu s dnom, sivá až tmavohnedá farba, v. 3, 8 cm, pr. dna 1, 5 cm, pr. ústia 3, 8 cm, pr. max. vydutia 5 cm, A 160 (tab. LV: 1)
84. dvojkónická nádobka, zaoblený, von vyhnutý a hraneý okraj, ostrý lom, horný kónus kužeľovitý, pri okraji roztvorený a dolný mierne zaoblený, dno nepatrne vtiahnuté dovnútra, svetlo až tmavohnedá farba, v. 4, 4 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 4, 7 cm, pr. max. vydutia 5, 4 cm, A 167 (tab. LV: 2)
85. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, guľovitý tvar tela, horný kónus prehnutý dovnútra a dno je zaoblené, tehlová až svetlohnedá farba, v. 5, 3 cm, pr. ústia 4, 8 cm, pr. max. vydutia 6, 8 cm, A 4598, zb. meštianskej školy v Turnove (tab. LV: 3)
86. amforka, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hraneý okraj, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť s kónickou dolnou časťou tela, dno vtiahnuté dovnútra, miesto úch dva pupčeky kosoštvorcového tvaru so zaoblenými rohmi, pod nimi rad malých jamiek vertikálne situovaných a medzi nimi pás horizontálnych rýh, nad pásom skupiny malých jamiek a pod ním skupiny zvislých rýh, hnedá až sivá farba, v. 5, 2 cm, pr. dna 1, 8 cm, pr. ústia 5 cm, pr. max. vydutia 6, 6 cm, A 169 (tab. LV: 4)
87. dvojkónická nádobka, zaoblený, von vyhnutý a hraneý okraj, odsadené a stlačené telo takmer guľovitého tvaru, dno vtiahnuté dovnútra, strednou časťou nádoby prechádzajú dva pásy vodorovných rýh, medzi nimi sa nachádzajú zväzky šikmých rýh, hnedá až tmavosivá farba, v. 5, 5 cm, pr. dna 1, 9 cm, pr. ústia 4, 8 cm, pr. max. vydutia 8 cm, A 4657, daroval. M. Merhant (tab. LV: 5)
88. dvojkónická nádobka, esovité profilové línie, zaoblený, von vyhnutý a hraneý okraj, prehnuté hrdlo plynule prechádza do baňatej výdute s mierne zaoblenou dolnou časťou tela, dno vtiahnuté dovnútra, stredom nádoby prechádza pás šrafovaných trojuholníkov lemovaných krátkymi šikmými ryhami a po oboch stranách je tento pás ohraničený horizontálnymi ryhami, nad hornou ryhou skupiny krátkych šikmých rýh, hnedá až sivá farba, drsný povrch, v. 5 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 4, 9 cm, pr. max. vydutia 7, 1 cm, A 105 (tab. LV: 6)
89. hrniec, zaoblený okraj, mierne prehnuté hrdlo, zaoblené telo s kónickou dolnou časťou, rovné dno, pod okrajom dve uchá, medzi nimi na štyroch miestach výčnelky, povrch zdobený zvislým prstovaním, v. 14 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 12, 5 cm, A 4664, daroval M. Merhant (tab. LV: 7)
90. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, ostrý lom s ťažiskom v dolnej polovici, rovné steny a dno, hnedá až tmavosivá farba, v. 5, 5 cm, pr. dna 2, 3 cm, pr. ústia 7, 6 cm, pr. max. vydutia 8, 5 cm, A 4656, daroval M. Merhant (tab. LV: 8)
91. dvojkónická nádoba, zaoblený, von vyhnutý a hraneý okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus nepatrne prehnutý a dolný mierne zaoblený, rovné dno, horná polovica nádoby je zvislo a dolná priečne zdršňovaná, tehlová až svetlohnedá farba, v. 19, 5 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 16, 2 cm, pr. max. vydutia 22, 2 cm, A 4597, zb. meštianskej školy v Turnove (tab. LV: 9)
92. šálka, zaoblený okraj, nepatrne dovnútra zatiahnuté ústie, mierne zaoblené steny, ucho vystupuje nad okraj, rovné dno, z vnútornej strany vyvýšené, polovica nádoby svetlo až tmavohnedá a druhá polovica s časťou ucha a vnútram tuhovaná, v. 4, 5 cm, v. s uchom 5, 75 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 8, 5x7, 8 cm, A 109 (tab. LV: 10)
93. šálka, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, ucho je vyťahnuté nad okraj, dovnútra vtiahnuté dno, hnedá farba, horná polovica a vnútro tuhované, v. 4, 7 cm, v. s uchom 5, 9 cm, pr. dna 2, 8 cm, pr. ústia 12, 5x11, 3 cm, A 4658, daroval M. Merhant (tab. LV: 11)
94. amforka, zaoblený a von vyhnutý okraj, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, zaoblená aj dolná časť nádoby, dno vtiahnuté dovnútra, miesto úch dva pupčeky pripomínajúce kosoštvorec, medzi nimi pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti skupiny zvislých rýh, v strede nádoby medzi

- naznačenými uchami dva pásy polkruhovitých rýh, tmavosivá farba, v. 6, 6 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 6, 5 cm, pr. max. vydutia 9 cm, A 164 (tab. LVI: 1)
95. amforka, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, vysoké kužeľovité hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, kónická dolná časť tela, malé dno vťahnuté dovnútra, miesto úch dva oválne pupčeky, z ktorých vychádzajú dva pásy polkruhovitých rýh a pod nimi ďalšie dva pásy, medzi uchami tri hrozontálne ryhy lemované skupinami malých jamiek striedajúcich sa so skupinami krátkych zvislých rýh a šikmých elipsových jamiek, výduť zdobená skupinami zvislých rýh a žliabok, medzi nimi rad jamiek vertikálne umiestnených, prevažná časť nádoby tehlovožltá, časť hornej polovice a vnútro tuhované, drsný povrch, v. 6 cm, pr. dna 1, 5 cm, pr. ústia 5, 5 cm, pr. max. vydutia 8, 2 cm, A 158 (tab. LVI: 2)
96. amforka, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, pri okraji lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, kónická dolná časť tela, rovné dno, z vnútornej strany vyvýšené, miesto úch dva pupčeky obdĺžnikového tvaru, medzi nimi pás horizontálnych rýh, nad ním skupiny krátkych zvislých a šikmých rýh, medzi nimi šrafovaný polkruh a trojuholník, v strede výdute medzi naznačenými uchami pás polkruhovitých rýh ohraničený z oboch strán skupinami zvislých žliabok, v blízkosti pupčkov ďalší zväzok zvislých rýh, svetlohnedá farba, horná polovica tuhovaná, vyleštený povrch, v. 7, 6 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 6, 7 cm, pr. max. vydutia 10, 7 cm, A 163 (tab. LVI: 3)
97. dvojkónická nádobka, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, mierne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej polovici, rovné steny, malé dno vťahnuté dovnútra, stredom nádoby prechádza pás šrafovaných a do seba zakliesnených protifaľných trojuholníkov lemovaných po oboch stranách pásom horizontálnych rýh, dolná časť svetlosivá a horná tuhovaná, v. 5, 7 cm, pr. dna 1, 7 cm, pr. ústia 6 cm, pr. max. vydutia 7, 1 cm, A 104 (tab. LVI: 4)
98. amforka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, mierne zaoblené dno, miesto úch dva pupčeky obdĺžnikového tvaru, medzi nimi pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti skupiny zvislých rýh, medzi nimi rad malých jamiek vertikálne umiestnených, nad pásom skupinky krátkych šikmých rýh, medzi nimi malé šrafované trojuholníky, hnedá farba, miestami hnedočierna, hladký a lesklý povrch, v. 6, 8 cm, pr. ústia 7, 8 cm, pr. max. vydutia 11 cm, A 165 (tab. LVI: 5)
99. amforka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, takmer kónická dolná časť nádoby, dno mierne vťahnuté dovnútra, miesto úch dva pupčeky obdĺžnikového tvaru, medzi nimi pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti skupiny šikmých rýh, tehlová farba, v. 6, 5 cm, pr. dna 1, 7 cm, pr. ústia 5, 2 cm, pr. max. vydutia 8 cm, A 161 (tab. LVI: 6)
100. amforka, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité hrdlo plynulo prechádza do zaoblenej výdute s kónickou dolnou časťou, dno vťahnuté dovnútra, miesto úch dva pupčeky trojuholníkového tvaru, medzi nimi dva pásy horizontálnych rýh, horný pás lemujú skupiny malých šrafovaných trojuholníčkov s malými jamkami na vrcholoch striedajúce sa s oproti sebe umiestnenými elipsovými jamkami pripomínajúce vetvičkovitý motív, výduť zdobená skupinami šikmých rýh, medzi nimi žliabky, hnedá až sivá farba, v. 7 cm, pr. dna 2, 4 cm, pr. ústia 8 cm, pr. max. vydutia 11 cm, A 103 (tab. LVI: 7)
101. amforka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, vysoké kužeľovité a prehnuté hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, dolná časť tela nepatrne zaoblená, dno vťahnuté dovnútra, miesto úch dva oválne pupčeky, medzi nimi pás horizontálnych rýh, celá výduť zdobená zvislými ryhami v skupinách, medzi nimi po dva žliabky, dolná polovica nádoby svetlosivá až hnedá a horná tuhovaná, v. 6, 7 cm, pr. dna 1, 7 cm, pr. ústia 6, 2 cm, pr. max. vydutia 8, 8 cm, A 153 (tab. LVI: 8)
102. amforka, dvojkónický tvar, rovno zezaný a nepatrne von vyhnutý okraj, kužeľovité hrdlo plynulo prechádza do mierne zaoblenej výdute s kónickou dolnou časťou tela, rovné dno, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve malé ušká takmer na nerozoznanie od pupčkov, medzi nimi pás horizontálnych rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti skupinky zvislých rýh a medzi nimi v strede nádoby pás polkruhovitých rýh, horný pás medzi uškami je lemovaný skupinami malých jamiek, tmavosivá farba, vyleštený a lesklý povrch, v. 8, 4 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 9, 3 cm, pr. max. vydutia 12 cm, A 181 (tab. LVI: 9)
103. pohárik, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, prehnutý horný kónus, výrazne zaoblený lom, rovné dno, svetlotehlová farba, drsný povrch, piesčité materiál, v. 8 cm, pr. dna 3, 1 cm, pr. ústia 5, 7 cm, pr. max. vydutia 8, 3 cm, A 108 (tab. LVI: 10)
104. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej polovici nádoby, horný i dolný kónus zaoblený, steny pod okrajom nepatrne prehnuté, dno vťahnuté dovnútra, lom zdobený pásom šrafovaných a do seba zakliesnených protifaľných trojuholníkov, lemovaným po oboch stranách tromi horizontálnymi ryhami, tehlová až svetlohnedá farba, v. 4, 5 cm, pr. dna 1, 5 cm, pr. ústia 3, 8 cm, pr. max. vydutia 6, 5 cm, A 157 (tab. LVII: 1)
105. miniatúrna dvojkónická nádobka, zaoblený a von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom, horný aj dolný kónus zaoblený, dno vťahnuté dovnútra, horná polovica zdobená pásom šrafovaných trojuholníkov, ktorý je lemovaný po oboch stranách dvoma vodorovnými ryhami, tuhovaný povrch, pri dne svetlohnedá farba, v. 3, 5 cm, pr. dna 2, 2 cm, pr. ústia 3, 5 cm, pr. max. vydutia 5 cm, A 162 (tab. LVII: 2)
106. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej polovici, telo takmer guľovitého tvaru, steny pod okrajom nepatrne prehnuté, dno vťahnuté dovnútra, stredom nádoby prechádza pás šrafovaných, proti sebe postavených trojuholníkov, medzi nimi zostáva hladký cik-cakový pás, po oboch stranách lemované pásom horizontálnych rýh, hnedá až sivá farba, v. 4, 2 cm, pr. dna 1, 5 cm, pr. ústia 4, 2 cm, pr. max. vydutia 6, 2 cm, A 192 (tab. LVII: 3)
107. dvojkónická nádobka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, výrazne zaoblené telo spolu s dnom takmer guľovitého tvaru, pod okrajom pás vodorovných rýh, ďalší pás v strede nádoby, nad ním malé skupinky krátkych rýh, tehlová až sivá farba, v. 7 cm, pr. ústia 6, 4 cm, pr. max. vydutia 9 cm, A 188 (tab. LVII: 4)
108. torzo hrnce, nábeh na súdkovitý tvar tela, dolná časť kónická s rovným dnom, horná polovica chýba, hnedá farba, zach. v. 9, 5 cm, pr. dna 10 cm, hr. 0, 7-0, 8 cm, A 119 (tab. LVII: 5)
109. amforka, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité hrdlo plynulo prechádza do nepatrne zaoblenej výdute, dolná časť tela je mierne zaoblená, dno vťahnuté dovnútra, miesto úch dva pupčeky v tvare štvorca, pod ním

- väčšia jamka, výduť zdobená zväzkami zvislých rýh, ktorých stredná časť je nevyplnená, medzi naznačenými uchami sa nachádza pás horizontálnych rýh, ktorý lemujú šikmé elipsovité jamky, tehlová až svetlosivá farba, pri okraji a vnútri tmavosivá, drsný povrch, v. 8 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 6, 7 cm, pr. max. vydutia 9 cm, A 176 (tab. LVII: 6)
110. šálka, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, dno vťahnuté dovnútra, široké ucho vystupuje nad okraj, hnedá až čierna farba, v. 4, 5 cm, v. s uchom 5, 4 cm, pr. dna 2, 9 cm, pr. ústia 8, 5x7, 8 cm, A 193 (tab. LVII: 7)
111. torzo šálky, zaoblený a von vyhnúty okraj, prehnuté hrdlo, odsadené kónické telo, dno vťahnuté dovnútra, ucho a časť okraja chýbajú, hnedá až sivá farba, v. 5 cm, pr. dna 2, 7 cm, pr. ústia 9 cm, A 111 (tab. LVII: 8)
112. dvojkónická nádobka, zaoblený a von vyhnúty okraj, výrazne zaoblený až baňatý lom stlačeného tvaru s ťažiskom v dolnej polovici nádobky, dno vťahnuté dovnútra, horná polovica zdobená pásom šrafovaných a do seba zakliesnených protíahľých trojuholníkov, ktorý je z oboch strán ohraničený pásom horizontálnych rýh, horný pás lemujú striedajúce sa skupiny malých jamiek a šrafovaných trojuholníkov, v dolnej časti hnedá farba a v horná časť tuhovaná, v. 7 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 7, 9 cm, pr. max. vydutia 11, 7 cm, A 155 (tab. LVII: 9)
113. šálka, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, ucho vystupuje vysoko nad okraj, dno vťahnuté dovnútra, hnedosivá farba, pri okraji tmavosivá, v. 3, 5 cm, v. s uchom 4, 95 cm, pr. dna 1, 7 cm, pr. ústia 9, 7x9 cm, A 110 (tab. LVII: 10)
114. šálka, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatahnuté ústie, súdkovitý tvar tela, dolná časť kónická, masívne ucho vystupuje nad okraj, rovné dno, pod okrajom plastická páska, tehlová farba, pri okraji tmavosivá, hrubý a drsný povrch, v. 9, 5 cm, v. s uchom 11 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 13, 2x12 cm, A 112 (tab. LVII: 11)
115. šálka, zaoblený okraj, nízky, pologuľovitý tvar tela, ucho vystupuje nad okraj, dno vťahnuté dovnútra, časť okraja chýba, žltohnedá farba, vnútri tmavosivá, v. 3, 8 cm, v. s uchom 4, 65 cm, pr. dna 2, 7 cm, pr. ústia 11, 5x11 cm, A 116 (tab. LVII: 12)
116. torzo šálky, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, dno vťahnuté dovnútra, ucho a časť okraja chýbajú, tehlovozlätá až svetlosivá farba, v. 4 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 11 cm, A 117 (tab. LVII: 13)
117. poklička, nepravidelný povrch zbrázdnený vrypami, tehlová až svetlohnedá farba, rozmery: 18, 2x18, 3 cm, sila 1, 3 cm, A 181 (tab. LVIII: 1)
118. amfórka, zaoblený, von vyhnúty a hranený okraj, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadené nízke a baňaté telo stlačeného tvaru, malé dno vťahnuté dovnútra, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve ušká, obe sú ulomené, medzi nimi sa nachádza pás vodorovných rýh lemovaný radom šikmých elipsovitých jamiek, výduť zdobená zväzkami šikmých rýh, pod uškami zvislé ryhy, dolná polovica nádobky tmavosivá a horná prevažne hnedá, v. 6 cm, pr. dna 1, 5 cm, pr. ústia 5, 3 cm, pr. max. vydutia 8, 6 cm, A 226 (tab. LVIII: 2)
119. amfórka, zaoblený, von vyhnúty a hranený okraj, prehnuté hrdlo prechádza do ostro odsadenej baňatej výdute s kónickou dolnou časťou tela, dno mierne vťahnuté dovnútra, miesto úch dva pupčeky v tvare kosoštvorca, medzi nimi pás vodorovných rýh, nad ním krátke šikmé ryhy, pod ostrým lomom striedajúce sa zväzky šikmých rýh a širokých žliabok, dolná časť nádobky hnedosivá a horná tuhovaná, v. 5 cm, pr. dna 1, 6 cm, pr. dna 1, 6 cm, pr. ústia 4, 5 cm, pr. max. vydutia 6, 8 cm, A 168 (tab. LVIII: 3)
120. amfórka, rovno zrezaný a hranený okraj, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadené baňaté telo, dno vťahnuté dovnútra, miesto úch dva oválne pupčeky, medzi nimi pás vodorovných rýh, nad ním ďalšia horizontálna ryha, výduť na štyroch miestach zdobená dvoma pásmi polkruhovitých rýh, priestor medzi nimi vyplňajú dva pásy zvislých rýh, všetky zväzky na výduti sa skladajú z dvoch rýh, tuhovaný povrch, v. 7 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 6, 8 cm, pr. max. vydutia 10 cm, A 179 (tab. LVIII: 4)
121. amforovitá nádobka, rovno zrezaný a von vyhnúty okraj, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, kónická dolná časť tela, dno vťahnuté dovnútra, na spodnej časti hrdla dve vodorovné žliabky, nad nimi rad elipsovitých jamiek, výduť zdobená zväzkami zvislých rýh, medzi nimi ploché žliabky, hnedá až sivá farba, v. 5, 7 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 5, 4 cm, pr. max. vydutia 7, 1 cm, A 106 (tab. LVIII: 5)
122. amfórka, rovno zrezaný a von vyhnúty okraj, mierne prehnuté kužeľovité hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, dolná časť tela je viac menej kónická, dno vťahnuté dovnútra, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve ušká, medzi nimi sa nachádza pás vodorovných rýh lemovaný skupinami vpichov, výduť je zdobená zväzkami zvislých rýh, hnedá farba, v. 7 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 6 cm, pr. max. vydutia 10, 3 cm, A 196 (tab. LVIII: 6)
123. menšia amfóra, zaoblený, von vyhnúty a hranený okraj, kužeľovité, pri okraji roztvorené hrdlo, mierne odsadená baňatá výduť, dolná časť tela kónická, nepatrne prehnuté dovnútra, rovné dno, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve ušká, medzi nimi pás horizontálnych rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti zväzky zvislých rýh striedajúce sa so skupinami širokých žliabkov, v strede nádobky medzi uškami tri lomené polkruhovité ryhy, pod nimi výčnelok, hnedá až tmavosivá farba, v. 11 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 10, 6 cm, pr. max. vydutia 15, 5 cm, A 113 (tab. LVIII: 7)
124. amforovitá nádobka, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, pri okraji nepatrne roztvorené, ostro odsadená baňatá výduť, dno vťahnuté dovnútra, spodná časť hrdla zdobená pásom horizontálnych rýh lemovaným skupinami malých elipsovitých jamiek, v najväčšej baňatosti na štyroch miestach nádobky výčnelky, nad nimi polkruhovité žliabky a medzi nimi po dve zvislé žliabky, vnútri dosiaľ pôvodná hlinená výplň, svetlohnedá farba, miestami svetlosivá, v. 8, 5 cm, pr. dna 3, 8 cm, pr. ústia 7 cm, pr. max. vydutia 12 cm, A 195 (LVIII: 8)
125. dvojkónická nádobka, zaoblený a rovný okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus je pri okraji prehnúty a dolný kónický, rovné dno, povrch zdobený pásom šrafovaných a do seba zakliesnených protíahľých trojuholníkov, ktorý je z oboch strán ohraničený pásom vodorovných rýh, horný pás je lemovaný maličkými elipsovitými jamkami, nádobka je tuhovaná, v. 6, 5 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. max. vydutia 8, 3 cm, A 230 (tab. LVIII: 9)
126. amfórka, zaoblený, von vyhnúty a hranený okraj, dvojkónický tvar tela, pri okraji lievikovite roztvorené, kužeľovité hrdlo plynulo prechádza do zaoblenej výdute s ťažiskom v dolnej polovici, dno vťahnuté dovnútra, dolná časť tela je mierne zaoblená, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve ušká, jedno je ulomené, medzi nimi sa nachádzajú dva pásy horizontálnych rýh, priestor medzi nimi je vyplnený cik-cakovito načrtnutými trojuholníkmi, výduť je zdobená skupinami zvislých žliabkov lemovaných po oboch stranách tromi zvislými ryhami, hnedá farba, v. 7, 5 cm, pr. dna 3, 1 cm, pr. ústia 9, 4 cm, pr. max. vydutia 12, 5 cm, A 174 (tab. LVIII: 10)

127. amforovitá nádobka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť, kónická dolná časť tela, dno vťahnuté dovnútra, pod ostrým lomom sú situované zväzky zvislých rýh, dolná časť nádobky hnedá, horná tuhovaná, v. 5, 8 cm, pr. dna 1, 5 cm, pr. ústia 5, 7 cm, pr. max. vydutia 7 cm, A 198 (tab. LIX: 1)
128. menší hrniec, zaoblený, rovný, z vonkajšej strany zosilnený a hranený okraj, súdkovitý tvar tela, rovné dno, pod okrajom dve uchá, obe sú ulomené, hnedá farba, hrubý a drsný povrch, vnútri nádoby uložená šálka /142/, v. 11, 8 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 10, 4 cm, A 336 (tab. LIX: 2)
129. amforka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, pri okraji lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, nepatrne zaoblená dolná časť tela, dno vťahnuté dovnútra, medzi hrdlom a výduťou dve malé ušká, medzi nimi pás horizontálnych rýh, nad ním skupiny krátkych zvislých rýh a výduť zdobená zväzkami šikmých rýh, dolná polovica nádobky hnedá a horná tuhovaná, v. 6 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 5, 5 cm, pr. max. vydutia 7, 8 cm, A 102 (tab. LIX: 3)
130. hrniec, zaoblený, z vonkajšej strany zosilnený a hranený okraj, súdkovitý tvar tela, rovné dno, pod okrajom dve uchá, tehlová až svetlohnedá farba, drsný a hrubý povrch, zrnitý materiál, v. 14 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 12, 2 cm, A 206 (tab. LIX: 4)
131. menšia amfora, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, v hornej časti prehnuté hrdlo, ktoré takmer plynulo prechádza do výrazne zaobleného tela, dno vťahnuté dovnútra, na spodnej časti hrdla dve ušká, medzi nimi dve horizontálne žliabky, väčšia jamka sa nachádza pod uškami a v strede nádobky, hnedá až čierna farba, v. 12 cm, pr. dna 5 cm, pr. ústia 11, 8 cm, pr. max. vydutia 14 cm, A 115 (tab. LIX: 5)
132. torzo hrncovitej nádoby, horná časť chýba, vajcovitý tvar tela, rovné dno, povrch zdobený dvoma pásmi vodorovných rýh, medzi nimi šrafované trojuholníky, dolná časť nádoby v blízkosti dna zdobená ďalším pásmom horizontálnych rýh, svetlo až tmavosivá farba, zach. v. 12, 4 cm, pr. dna 6, 5 cm, hr. 0, 6 cm, A 118 (tab. LIX: 6)
133. amforovitá nádobka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, v hornej časti lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, dolná časť tela zaoblená, dno vťahnuté dovnútra, svetlo až tmavohnedá farba, drsný povrch, v. 6 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 5, 1 cm, pr. max. vydutia 7, 3 cm, A 107 (tab. LIX: 7)
134. hrniec, zaoblený, z vonkajšej strany zosilnený a hranený okraj, kónický tvar tela s mierne zaoblenými stenami a rovným dnom, pod okrajom dve uchá, medzi nimi na oboch stranách dva pupčeky, povrch zdobený zvislým prstovaním, tehlová až svetlohnedá farba, v. 13, 9 cm, pr. dna 8, 2 cm, pr. ústia 15, 7 cm, A 205 (tab. LIX: 8)
135. amfora, rovno zrezaný okraj, kužeľovité, pri okraji mierne roztvorené hrdlo, ostro odsadená, výrazne zaoblená až baňatá výduť, dolná časť tela je prehnutá dovnútra, rovné dno, na rozhraní hrdla a výdute sa nachádzajú dve uchá, jedno je ulomené, tuhovaný povrch, v. 19, 5 cm, pr. dna 9, 2 cm, pr. ústia 11, 5 cm, pr. max. vydutia 21 cm, A 204 (tab. LIX: 9)
136. menší džbán, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, valcovité, nepatrne lievikovite roztvorené hrdlo, spodná časť hrdla vypuklá, ostro odsadená baňatá výduť, dolná časť tela prehnutá dovnútra, malé ucho vystupuje nad okraj, rovné dno, hnedá farba, v. 12, 5 cm, v. s uškom 13, 3 cm, pr. dna 5, 8 cm, pr. ústia 17, 5x16, 3 cm, pr. max. vydutia 18, 5 cm, A 267 (tab. LIX: 10)
137. amforovitá nádobka, rovno zrezaný okraj, vyššie kužeľovité hrdlo, pri okraji mierne roztvorené, ostro odsadená a zaoblená výduť, dno pretlačené dovnútra, žltohnedá farba, v. 4, 7 cm, pr. dna 1, 9 cm, pr. ústia 5, 1 cm, pr. max. vydutia 6, 3 cm, A 101 (tab. LX: 1)
138. amforovitá nádobka, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, valcovité hrdlo, ostro odsadené a zaoblené telo, dno vťahnuté dovnútra, žltohnedá farba, pri dne tmavosivá, drsný povrch, v. 5 cm, pr. dna 2, 1 cm, pr. ústia 6 cm, pr. max. vydutia 6, 5 cm, A 265 (tab. LX: 2)
139. dvojkónická nádobka, zaoblený a von vyhnutý okraj, odsadené telo takmer guľovitého a stlačeného tvaru, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej polovici, dno pretlačené dovnútra, horný kónus je zdobený pásmom šrafovaných a do seba zakliesnených protiahlých trojuholníkov, ktorý je ohraničený z oboch strán pásmom horizontálnych rýh, horný pás lemuje rad šikmých elipsových jamiek, hnedá až tmavosivá farba, v. 6 cm, pr. dna 1, 7 cm, pr. ústia 4, 3 cm, pr. max. vydutia 7, 6 cm, A 273 (tab. LX: 3)
140. torzo šálky, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, dno vťahnuté dovnútra, ucho pôvodne vystupovalo nad ústie, časť okraja a ucha chýbajú, hnedá farba, nádobka bola pôvodne uložená v menšom hrnci /141/, v. 3, 3 cm, pr. dna 2, 3 cm, pr. ústia 9 cm, b. č. (tab. LX: 4)
141. šálka, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené vysoké hrdlo, ostro odsadené nízke a mierne zaoblené telo s dnom vťahnutým dovnútra, veľké ucho prevyšujúce okraj je ulomené, pod lomom sa nachádza výzdoba pozostávajúca z troch vodorovných rýh, tuhovaný povrch, v. 4, 5 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 8, 7x7, 9 cm, A 197 (tab. LX: 5)
142. amfora vo funkcii popolnice, rovno zrezaný okraj, valcovité hrdlo, odsadená a zaoblená výduť, dolná časť tela je kónická, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve uchá, jedno je ulomené, rovné dno, vnútri nádoby sa nachádzajú kremačné zvyšky, hnedá farba, v. 16 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 13, 8 cm, pr. max. vydutia 20 cm, A 330 (tab. LX: 6)
143. šálka, zaoblený a von vyhnutý okraj, nižšie prehnuté hrdlo, ostro odsadené kónické telo, ucho vystupuje nad ústie, okraj po oboch stranách ucha je vytiahnutý v dva nepatrné laloky, dno pretlačené dovnútra, po oboch stranách lomu skupiny dvoch jamiek proti sebe umiestnené, pod uchom dve jamky, tuhovaný povrch, v. 4, 2 cm, v. s uchom 5, 2 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 10, 1x8, 8 cm, A 200 (tab. LX: 7)
144. šálka, zaoblený a von vyhnutý okraj, mierne prehnuté hrdlo, odsadené kónické, nepatrne zaoblené telo, ucho je ulomené, pôvodne bolo prevýšené nad okraj, rovné dno, v strede mierne pretlačené dovnútra, nádobka je obojstranne tuhovaná, v. 4, 7 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 11, 5x10 cm, A 255 (tab. LX: 8)
145. hrniec, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatahnuté ústie, takmer súdkovitý tvar, dolná časť tela kónická, rovné dno, pod okrajom miesto úch dve plastické pásky, hnedá farba, stopy tehlovej, hrubý povrch, v. 18 cm, pr. dna 8, 7 cm, pr. ústia 16 cm, A 351 (tab. LX: 9)
146. šálka, zaoblený okraj, kónický tvar tela s mierne prehnutými stenami, rovné dno, ucho je ulomené, pôvodne bolo vytiahnuté nad okraj, jedna polovica nádobky hnedá a druhá tmavosivá, v. 5, 5 cm, pr. dna 4 cm, pr. ústia 11, 8x11 cm, A 289 (tab. LX: 10)

147. misa, zaoblený okraj, kónické telo, v hornej časti mierne prehnuté, ucho pri okraji, rovné dno, žltá až tehlová farba, miestami tmavosivá, v. 8 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 26 cm, A 274 (tab. LX: 11)
148. hrniec, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, súdkovitý tvar tela s rovným dnom, pod okrajom štyri oválne a podlhovasté pupčeky, povrch zdobený hrebeňovaním, tehlová až hnedá farba, drsný povrch, hrubozrný materiál, v. 23 cm, pr. dna 11 cm, pr. ústia 18, 1 cm, A 349 (tab. LX: 12)
149. torzo dvojkónickej nádoby, smerom dovnútra zrezaný okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus prehnutý, rovné dno, časť tela chýba, svetlo až tmavohnedá farba, v. 6, 4 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 5 cm, pr. max. vydutia 8 cm, A 285 (tab. LXI: 1)
150. menší hrniec, zaoblený, rovný, z vonkajšej strany zosilnený a hranený okraj, súdkovitý tvar tela, rovné dno, pod okrajom dve uchá, tehlová až svetlohnedá farba, miestami tmavohnedá, v. 11, 3 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 13, 3 cm, A 344 (tab. LXI: 2)
151. šálka, esovitá profilácia, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo prechádza do zaobleného tela s kónickou dolnou časťou a rovným dnom, ucho vystupuje nad okraj, pod ním tri jamky, spodná časť hrdla zdobená tromi vodorovnými ryhami, z ktorých vybiehajú zvislé žliabky, hnedá farba, horná časť nádoby čierna, vyhladený a lesklý povrch, v. 4, 7 cm, v. s uchom 5, 8 cm, pr. dna 2, 8 cm, pr. ústia 9, 2x9 cm, A 284 (tab. LXI: 3)
152. hrniec, zaoblený, z vonkajšej strany zosilnený a hranený okraj, kónicky sa roztvárajúce telo, mierne zaoblené steny, pod okrajom dve uchá, rovné dno, povrch zdobený zvislým prstovaním, tehlová až svetlohnedá farba, v. 12, 7 cm, pr. dna 7, 2 cm, pr. ústia 13, 5 cm, A 365 (tab. LXI: 4)
153. torzo šálky, esovitá profilácia, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo prechádza do zaobleného tela s kónickou, nepatrne zaoblenou dolnou časťou tela, dno mierne vtiahnuté dovnútra, ucho je vytiahnuté nad okraj, hrdlo zdobené malými obdĺžnikovými zárezmi, pod nimi pás dvoch vodorovných žliabok, hnedá až sivá farba, polovica tela chýba, v. 5 cm, v. s uchom 6, 2 cm, pr. dna 2, 2 cm, pr. ústia 10 cm, A 286 (tab. LXI: 5)
154. šálka, zaoblený okraj, pologuľovitý tvar tela, rovné dno, široké ucho prevyšuje okraj, hnedá farba, v. 4, 5 cm, v. s uchom 5, 8 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 9, 5x9, 3 cm, A 290 (tab. LXI: 6)
155. menší hrniec, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo, na ktoré sa pripínajú dve ušká, medzi nimi tri pupčeky, súdkovitý tvar tela s rovným dnom, povrch zdobený zvislým prstovaním, tehlová až hnedá farba, miestami tmavosivá, hrubý materiál, v. 13, 3 cm, pr. dna 7, 2 cm, pr. ústia 11, 8 cm, A 337 (tab. LXI: 7)
156. torzo šálky?, zaoblené telo takmer pologuľovitého tvaru, dno vtiahnuté dovnútra, horná časť nádoby chýba, hnedá až tmavosivá farba, v nádobke bola pôvodne uložená šálka /155/, zach. v. 4 cm, pr. dna 2 cm, hr. 0, 3 cm, A 292 (tab. LXI: 8)
157. hrniec, zaoblený, nepatrne von vyhnutý a hranený okraj, telo mierne odsadené a zaoblené, súdkovitého tvaru s rovným dnom, pod okrajom dve uchá, hnedá farba, stopy tehlovej, drsný povrch, hrubozrný materiál, v. 14, 2 cm, pr. dna 6, 8 cm, pr. ústia 12, 2 cm, A 371 (tab. LXI: 9)
158. šálka, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatiahnutý, pologuľovitý tvar tela, dno nepatrne vtiahnuté dovnútra, ucho chýba, tehlová až hnedá farba, v. 5, 5 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 10, 8 cm, A 287 (tab. LXI: 10)
159. hrniec, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo, zaoblené telo, rovné dno, pod okrajom dve uchá, medzi nimi po oboch stranách plastické pupčeky, povrch je zvislo prstovaný, svetlohnedá farba, stopy tehlovej, v. 14 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 14 cm, A 202 (tab. LXI: 11)
160. tri zlomky bronzového nákrčníka, tordovaná tyčinka, kruhový prierez, rozmery: a) dĺ. 9, 6 cm, pr. tyčinky 0, 8 cm, A 411, b) dĺ. 13, 4 cm, pr. tyčinky 0, 8 cm, A 412, c) dĺ. 7 cm, pr. tyčinky 0, 55 cm, A 413 (tab. LXII: 1)
161. torzo bronzovej ihlice, pečatidlovitá hlavica, krčok zdobený zväzkom priečných rýh, väčšia časť tela chýba, kruhový a oválny prierez, zach. dĺ. 6 cm, pr. hlavice 1, 4 cm, pr. tyčinky 0, 2x0, 3, 0, 5 cm, 109. 910 (tab. LXII: 2)
162. bronzová ihlica, pečatidlovitá hlavica, telo zdobené priečnym ryhovaním, kruhový prierez, dĺ. 11 cm, pr. hlavice 1 cm, pr. tyčinky 0, 25-0, 3 cm, A 424 (tab. LXII: 3)
163. železný nôž, nepravidelný tvar, časť rukoväte chýba, zach. dĺ. 11, 1 cm, š. 0, 5-2 cm, sila 0, 25 cm, 109. 905 (tab. LXII: 4)
164. amforovitá nádoba, zaoblený, nepatrne von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, dolná časť tela mierne zaoblená, dno vtiahnuté dovnútra, hnedá až sivá farba, v. 4, 5 cm, pr. dna 2, 1 cm, pr. ústia 4, 6 cm, pr. max. vydutia 6, 5 cm, A 288 (tab. LXII: 5)
165. šálka, rovno zrezaný okraj, nízke, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadené, výrazne zaoblené telo s kónickou dolnou časťou a rovným dnom, ryhované ucho vystupuje nad okraj, nad lomom vetvičkovite proti sebe umiestnené krátke ryhy, pod lomom zväzky zvislých rýh, medzi nimi po dva šrafované a do seba zakliesnené trojuholníky, tmavosivá farba, miestami hnedá, vyhladený povrch, v. 3, 7 cm, v. s uchom 4, 6 cm, pr. dna 2, 1 cm, pr. ústia 7, 3x6, 8 cm, A 283 (tab. LXII: 6)
166. šálka, zaoblený, nepatrne von vyhnutý a hranený okraj, mierne odsadené a výrazne zaoblené telo s rovným dnom, ucho je vytiahnuté nad ústie, tehlová až hnedá farba, v. 9, 7 cm, v. s uchom 11, 25 cm, pr. dna 5 cm, pr. ústia 14, 8x13, 8 cm, A 357 (tab. LXII: 7)
167. torzo šálky, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, nepatrne zaoblené telo, dno vtiahnuté dovnútra, mierne zaoblený lom je zdobený vetvičkovite usporiadanými krátkymi ryhami, z oboch strán ich ohraničuje pás zložený z troch vodorovných rýh, hnedá farba, vnútro tuhované, časť tela chýba, nádoba bola pôvodne uložená v šálke /154/, v. 4, 3 cm, pr. dna 1, 7 cm, pr. ústia 8 cm, b. č. (tab. LXII: 8)
168. torzo dvojkónickej nádoby, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, zaoblený lom s ťažiskom v dolnej polovici, takmer na úrovni dna vtiahnuté dovnútra, horný kónus je vyšší a kužeľovitý, dolný je zaoblený, povrch zdobený šrafovanými do seba zakliesnenými trojuholníkmi a obdĺžníkmi, ktoré sú z oboch strán ohraničené pásmo horizontálnych rýh, časť tela chýba, svetlo až tmavohnedá farba, v. 5, 4 cm, pr. dna 1, 5 cm, pr. ústia 6 cm, pr. max. vydutia 8, 2 cm, A 291 (tab. LXII: 9)

169. menšia amfora, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, výrazne dovnútra prehnuté hrdlo, ostrým lomom oddelená baňatá výduť, kónická dolná časť tela, mierne odsadené rovné dno, nad najväčšou baňatosťou sa nachádzajú dve uchá, hnedá farba, horná časť je tuhovaná, v. 13 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 14 cm, pr. max. vydutia 20, 3 cm, A 191 (tab. LXII: 10)
170. zlomky troch bronzových ihlíc, kruhový prierez, nezdobené, dl. 5-11 cm, pr. tyčínok 0, 15-0, 3 cm, A 431-441 (tab. LXIII: 1)
171. zlomok bronzovej jednobritej britvy oblúkovitého tvaru, rozmery: 5, 3x2 cm, sila 0, 5 cm, 109. 917 (tab. LXIII: 2)
172. sklenený korálok, modrá farba, na povrchu tri hnedé škvrny, rozmery: 1, 1x0, 8 cm, sila 0, 5 cm, 109. 916 (tab. LXIII: 3)
173. hrniec, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, kónicky sa roztvárajúce telo, jemná profilácia, rovné dno, pod okrajom štyri podlhovasté pupčeky, tehlová farba, hrubý a drsný povrch je zvislo hrebeňovaný, v. 15, 5 cm, pr. dna 8, 7 cm, pr. ústia 15, 6 cm, A 338 (tab. LXIII: 4)
174. torzo šálky, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatahnuté ústie, široký a nízky tvar takmer pologuľovitého tela, dno je pretlačené hlboko dovnútra, časť okraja a ucho chýbajú, hnedá farba, pri okraji tmavosivá, v. 4 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 12, 5 cm, A 4659 (tab. LXIII: 5)
175. šálka, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo, ostro odsadené a zaoblené telo, dovnútra pretlačené dno, ucho prevyšuje ústie, okraj je po oboch stranách ucha vyťahnutý v malé lalokovité výčnelky, tuhovaný povrch, v. 4, 7 cm, v. s uchom 5, 7 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 14, 1x13 cm, A 150 (tab. LXIII: 6)
176. hrniec, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, mierne prehnuté hrdlo a zaoblené telo s rovným dnom, pod hrdlom dve ušká, medzi nimi na dvoch miestach plastické pásy, tehlová až svetlohnedá farba, v. 19, 5 cm, pr. dna 10 cm, pr. ústia 16, 7 cm, A 390 (tab. LXIII: 7)
177. šálka, rovno zrezaný, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, nízke prehnuté hrdlo, ostro odsadená a zaoblená výduť, kónická a vyššia dolná časť tela, žliabkované ucho je vyťahnuté nad okraj, rovné dno, spodná časť hrdla je zdobená pásom vodorovných rýh, ktorý je lemovaný horizontálne umiestnenými elipsovými jamkami, vydutie je kanelované skupinami zvislých žliabkov striedajúcimi sa so zväzkami zvislých rýh, hnedá až čierna farba, vyhladený povrch, v. 6 cm, v. s uchom 7, 1 cm, pr. dna 5, 5 cm, pr. ústia 16, 7x15 cm, A 819 (tab. LXIII: 8)
178. bronzová ihlica, pečatidlovitá hlavica, na krčku sa nachádza výzdoba pozostávajúca zo štyroch pásov priečných rýh, medzi nimi cik-caková lomená línia, telo je prehnuté do polkruhu, hrot chýba, kruhový prierez, zach. dl. 15, 6 cm, pr. hlavice 0, 7 cm, pr. tyčinky 0, 2-0, 3 cm, 109. 904 (tab. LXIV: 1)
179. tri zlomky bronzového nákrčníka, kruhový prierez, pr. tyčinky 0, 5-0, 55 cm, A 422/a-b (tab. LXIV: 2)
180. bronzová ružica, z plochého drôtu, pr. ružice 3 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, 109. 906 (tab. LXIV: 3)
181. bronzový zliatok, 109. 908 (tab. LXIV: 4)
182. hrniec, zaoblený, z vonkajšej strany zosilnený a hranený okraj, mierne zatahnuté ústie, súdkovité telo s rovným dnom, pod okrajom dve uchá, drsný a hrubý povrch je zvislo prstovaný, tehlovooranžová až hnedá farba, zrnitý materiál, v. 16, 5 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 16 cm, A 391 (tab. LXIV: 5)
183. amfora, zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo, v dolnej časti vypuklé a v hornej valcovité, len nepatrne roztvorené, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť, kónická dolná časť tela, mierne odsadené rovné dno, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve uchá, tehlová až sivá farba, vyhladený povrch, v. 20 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 14, 3 cm, pr. max. vydutia 25 cm, A 316 (tab. LXIV: 6)
184. veľký hrniec, zaoblený, nepatrne von vyhnutý a hranený okraj, mierne odsadené telo súdkovitého tvaru, rovné dno, pod okrajom na štyroch miestach sa nachádzajú plastické pásy, povrch je zvislo prstami modelovaný, tehlová až hnedá farba, drsný povrch, hrubé steny, v. 24, 5 cm, pr. dna 12 cm, pr. ústia 22 cm, A 375 (tab. LXIV: 7)
185. bronzová ihlica, vývalkovitá hlavica, horná časť prehnutého tela je zdobená skupinami priečných rýh, medzi nimi sa nachádza lomená, cik-caková línia, kruhový prierez, dl. 14, 5 cm, pr. hlavice 0, 4 cm, pr. tyčinky 0, 15-0, 25 cm, A 416 (tab. LXV: 1)
186. zlomok bronzovej ihlice, pod ulomenou hlaviceou sa nachádza nepatrný ostrý vývalok, krčok zdobený niekoľkými pásmi priečných rýh, priestor medzi nimi vyplňa cik-caková línia, hrot a hlavica chýbajú, zach. dl. 13, 5 cm, pr. tyčinky 0, 35 cm, A 405 (tab. LXV: 2)
187. bronzová ihlica, vázičkovitá hlavica, časť prehnutého tela chýba, kruhový prierez, zach. dl. 9, 7 cm, pr. hlavice 0, 85x1, 35 cm, pr. tyčinky 0, 4 cm, 109. 912 (tab. LXV: 3)
188. bronzová ihlica, čiaskovitá hlavica, pod ňou na krčku vývalok, mierne zaoblená horná plošina, vrchná časť prehnutého tela je zdobená skupinami priečných rýh, medzi nimi sa nachádza cik-caková línia, kruhový prierez, hrot je ulomený, zach. dl. 11, 8 cm, pr. hlavice 0, 8x0, 6 cm, pr. tyčinky 0, 2-0, 25 cm, A 427 (tab. LXV: 4)
189. bronzová ihlica, veľká vázičkovitá hlavica, na konci pretiahnutá, zdobená dvoma pásmi šikmých rýh, na krčku niekoľko pásov priečných rýh, medzi nimi lomená, cik-caková línia, kruhový prierez, hrot je ulomený, zach. dl. 7, 8 cm, pr. hlavice 1, 3x1 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, A 406 (tab. LXV: 5)
190. zlomok bronzovej ihlice, prehnuté telo, kruhový prierez, hlavica a hrot chýbajú, podľa katalógu múzea v Turnove pôvodne s dvoma vývalkami na krčku, pod vývalkami pásy priečných rýh a medzi nimi lomená línia, zach. dl. 8 cm, pr. tyčinky 0, 15-0, 25 cm, A 423 (tab. LXV: 6)
191. zlomok bronzového krúžku, obdĺžnikový prierez, zach. dl. 2 cm, pr. tyčinky 0, 1x0, 3 cm, 109. 915 (tab. LXV: 7)
192. torzo hrnca, súdkovitý tvar tela, rovné dno, dve uchá, medzi nimi plastická páska, hrubý a drsný povrch je zdobený zvislým prstovaním, okraj chýba, oranžovotehlová až hnedá farba, piesčitý materiál, zach. v. 13, 4 cm, pr. dna 10, 3 cm, hr. 0, 7 cm, A 393 (tab. LXV: 8)
193. veľká amfora, rovno zrezaný, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, vyššie prehnuté hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť stlačeného tvaru, rovné dno, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve malé ušká, medzi nimi sa nachádza pás troch vodorovných rýh, pod ním sú horizontálne umiestnené elipsovité jamky, stredná časť výdute medzi uškami je zdobená tromi dvojíťmi, lomenými a polkruhovitými ryhami, hnedá až tmavosivá farba, v. 25 cm, pr. dna 9, 5 cm, pr. ústia 23, 5 cm, pr. max. vydutia 33, 8 cm, A 335 (tab. LXV: 9)

194. torzo hrnca, súdkovitý tvar tela, rovné dno, horná časť nádoby chýba, tehlová až hnedá farba, vnútri sú uložené zlomky z iných hrncov a šálok, zach. v. 16, 5 cm, pr. dna 12 cm, hr. 0, 55 cm, A 363 (tab. LXV: 10)
195. bronzová ihlica, vázičkovitá hlavica, ktorá je lievikovite ukončená s rovnou hornou plošinou, pod ňou pretiahnutý a dvojkónický vývalok, silno prehnuté telo, kruhový prierez, hrot je ulomený, zach. dl. 23, 7 cm, pr. hlavice 0, 6 cm, pr. tyčinky 0, 15-0, 3 cm, A 418 (tab. LXVI: 1)
196. bronzová ihlica, roztepaná a v očko zvinutá hlavica, mierne prehnuté telo, kruhový prierez, hrot je ulomený, zach. dl. 8, 8 cm, pr. hlavice 0, 5 cm, sila 0, 1 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, A 403 (tab. LXVI: 2)
197. zlomok bronzovej ihlice, na krčku štyri pásy priečných rýh, kruhový prierez, hlavica aj hrot sú ulomené, zach. dl. 9 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, 109. 914 (tab. LXVI: 3)
198. zlomok bronzovej ihlice, hlavica a hrot chýbajú, kruhový prierez, zach. dl. 9, 4 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, A 420 (tab. LXVI: 4)
199. zlomok bronzovej ihlice, krčok zdobený širokým priečnym ryhovaním, kruhový prierez, hlavica a hrot chýbajú, zach. dl. 8, 6 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, A 408 (tab. LXVI: 5)
200. zlomok bronzovej ihlice, mierne prehnuté telo, kruhový prierez, hlavica a hrot chýbajú, zach. dl. 8, 3 cm, pr. tyčinky 0, 2-0, 3 cm, A 409 (tab. LXVI: 6)
201. zlomok bronzovej ihlice, na krčku sa nachádza výzdoba pozostávajúca z niekoľkých skupín priečných rýh, hlavica a hrot chýbajú, zach. dl. 9, 8 cm, pr. tyčinky 0, 25 cm, A 430 (tab. LXVI: 7)
202. zlomok bronzového krúžku, obdĺžnikový prierez, mierne zaoblená tyčinka, zach. dl. 3, 2 cm, pr. tyčinky 0, 7x0, 3 cm, A 415 (tab. LXVI: 8)
203. zlomok dvojdielnej bronzovej spony, prepálená hlavica ihly, uprostred otvor, zach. dl. 5, 8 cm, pr. hlavice 1 cm, pr. otvoru 0, 3 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, A 410 (tab. LXVI: 9)
204. menšia dvojkónická nádoba, mierne zaoblený okraj, zaoblený lom s ťažiskom v hornej polovici nádoby, horný kónus mierne prehnutý dovnútra a dolný mierne zaoblený, nepatrne odsadené rovné dno, tuhovaný povrch, v. 12, 2 cm, pr. dna 5 cm, pr. ústia 10 cm, pr. max. vydutia 13, 2 cm, A 372 (tab. LXVI: 10)
205. dvojkónická nádoba, zaoblený, von vyhnutý a hraničný okraj, výrazne zaoblený lom, horný i dolný kónus nepatrne zaoblený, rovné dno, pod najväčšou baňatosťou sa nachádzajú štyri plastické výčnelky, hnedá až sivá farba, v. 23 cm, pr. dna 12 cm, pr. ústia 21 cm, pr. max. vydutia 28 cm, A 350 (tab. LXVI: 11)
206. dvojkónická nádoba, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom, mierne dovnútra prehnutý horný i dolný kónus, rovné dno, na štyroch miestach pod najväčšou baňatosťou sa nachádzajú dvojice pupčkov, hnedá farba, horná polovica tuhovaná, v. 21, 5 cm, pr. dna 11 cm, pr. ústia 19 cm, pr. max. vydutia 25 cm, A 379 (tab. LXVI: 12)
207. bronzová ihlica, pod jednoducho zakončenou hlaviceou sa nachádza guľovitý vývalok, prehnuté telo, kruhový prierez, zach. dl. 19, 25 cm, pr. vývalku 0, 5 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, A 417 (tab. LXVII: 1)
208. chrasťáko, vajcovité telo pretiahnutého a zašpicateného tvaru, povrch tuhovaný a kanelovaný, dl. 11 cm, š. 4, 5 cm, A 151 (tab. LXVII: 2)
209. štyri zlomky bronzového torzovaného náckníka, koniec zoslabený a stepaný v očko, kruhový prierez, pr. tyčinky 0, 4-0, 7 cm, A 426 (tab. LXVII: 3)
210. zlomok bronzového náramku, tyčinka obdĺžnikového prierezu je zdobená na vonkajšej strane skupinami čiarok, dl. 4, 5 cm, pr. tyčinky 0, 4x0, 2 cm, A 425 (tab. LXVII: 4)
211. dva zlomky bronzového náramku, obdĺžnikový prierez, zaoblený koniec, pr. tyčinky 0, 4x0, 3 cm, A 458 (tab. LXVII: 5)
212. torzo amfory? vo funkcii popolnice, baňatá výduť, kónická dolná časť tela, rovné dno, horná polovica chýba, pôvodne bola nádoba označená termínom popolnica, hnedá farba, miestami tmavosivá, zach. v. 11 cm, pr. dna 10, 5 cm, hr. 0, 7 cm, A 820 (tab. LXVII: 6)
213. dvojkónická nádoba, zaoblený okraj, horný kónus je kužeľovitý a dolný mierne zaoblený spolu s lomom, odsadené rovné dno, tehlová až hnedá farba, stopy žltej, vyhladený povrch, v. 15 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 16 cm, pr. max. vydutia 18, 5 cm, A 380 (tab. LXVII: 7)
214. torzo dvojkónickej nádoby, mierne zaoblený lom, rovné steny i dno, tehlová až svetlohnedá farba, okraj a časť tela chýbajú, zach. v. 21 cm, hr. 0, 6 cm, A 332 (tab. LXVII: 8)
215. torzo dvojkónickej nádoby, mierne odsadené a výrazne zaoblené telo s rovným dnom, okraj a časť tela chýbajú, hnedá až svetlosivá farba, zach. v. 8, 9 cm, pr. dna 5, 8 cm, hr. 0, 45 cm, A 4665 (tab. LXVII: 9)
216. bronzová ihlica, pečatidlovitá hlavica, kruhový prierez, hrot je ulomený, dl. 17, 2 cm, pr. hlavice 0, 4 cm, pr. tyčinky 0, 2-0, 25 cm, A 428 (tab. LXVIII: 1)
217. bronzová ihlica, pečatidlovitá hlavica, na krčku výzdoba pozostávajúca z niekoľkých pásov priečných rýh, medzi nimi sa nachádza cik-caková línia, mierne prehnuté telo kruhového prierezu, hrot je ulomený, zach. dl. 17 cm, pr. hlavice 0, 8 cm, pr. tyčinky 0, 15-0, 3 cm, A 404 (tab. LXVIII: 2)
218. bronzová ihlica, hlavica roztepaná v prostý štvorhranný koniec tyčinky, polovica nepatrne prehnutého tela je zdobená priečnym ryhovaním, hlavica má štvorcový a telo kruhový prierez, hrot chýba, zach. dl. 13, 4 cm, pr. hlavice 0, 2 cm, pr. tyčinky 0, 15-0, 3 cm, A 419 (tab. LXVIII: 3)
219. zlomok bronzovej ihlice, prehnuté telo, kruhový prierez, hlavica a hrot chýbajú, zach. dl. 13, 5 cm, pr. tyčinky 0, 15-0, 3 cm, A 407 (tab. LXVIII: 4)
220. torzo bronzovej ihlice, pod vázičkovitou hlaviceou sa nachádza niekoľko skupín priečných rýh, medzi nimi sú umiestnené proti sebe postavené krátke ryhy, kruhový prierez, krčok je značne deformovaný a ohnutý do praveho uhla, časť tela chýba, zach. dl. 6, 7 cm, pr. hlavice 0, 5 cm, pr. tyčinky 0, 25 cm, 109. 911 (tab. LXVIII: 5)
221. zlomok bronzového náramku, tyčinka vnútri plochá a z vonkajšej strany polkruhovitá, zach. dl. 4, 7 cm, pr. tyčinky 0, 4x0, 5 cm, A 414 (tab. LXVIII: 6)
222. torzo hrnca, zaoblené telo, prstencovite odsadené a rovné dno, horná časť chýba, tehlová až hnedá farba, drsný povrch, zach. v. 13 cm, pr. dna 9, 3 cm, hr. 0, 5 cm, A 399 (tab. LXVIII: 7)

223. amforovitá nádoba, zaoblený a mierne von vyhnutý okraj, takmer valcovité hrdlo, odsadené telo guľovitého tvaru, spodná časť hrdla je zdobená na šiestich miestach jazykovitými výčnelkami, mierne odsadené rovné dno, hnedá farba, v. 21, 5 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 18, 2 cm, pr. max. vydutia 23, 5 cm, A 374 (tab. LXVIII: 8)
224. dvojkónická nádoba, zaoblený, von vyhnutý a hraničný okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus je mierne prehnutý a dolný kónický, rovné dno, v hornej polovici nádoby sa nachádzajú štyri podlhovasté výčnelky, hnedá farba, stopy tehlovej, v. 19, 5 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 20 cm, pr. max. vydutia 26, 5 cm, A 334 (tab. LXVIII: 9)
225. torzo bronzovej ihlice, vázičkovitá hlavica, kruhový prierez, telo chýba, zach. dl. 2 cm, pr. hlavice 0, 7 cm, pr. tyčinky 0, 25 cm, 109. 909 (tab. LXIX: 1)
226. torzo bronzovej ihlice, dvojkónická hlavica, mierne zaoblený lom, vrchná časť je hrotitá, kruhový prierez, telo chýba, zach. dl. 2, 2 cm, pr. hlavice 0, 7 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, A 456 (tab. LXIX: 2)
227. bronzová šípka, s tuľajkou a krídelkami, hlboko od tuľajky odrezanými, dl. 3, 2 cm, š. 0, 2-1, 6 cm, pr. tuľajky 0, 5 cm, A 429 (tab. LXIX: 3)
228. torzo bronzovej ihlice, pod guľovitou hlavicom sa nachádza jedna priečna ryha, nábeh na prehnuté telo, väčšia časť chýba, kruhový prierez, zach. dl. 2, 2 cm, pr. hlavice 0, 7 cm, pr. tyčinky 0, 4 cm, 109. 907 (tab. LXIX: 4)
229. zlomok bronzovej ihlice, obdĺžnikový prierez so zaoblenými rohmi, zach. dl. 3, 4 cm, pr. tyčinky 0, 25-0, 3x0, 15-0, 2 cm, 109. 913 (tab. LXIX: 5)
230. torzo dvojkónickej nádoby, výrazne zaoblený lom, horný kónus mierne prehnutý a dolný kónický, rovné dno, okraj chýba, hnedá farba, v menšej miere stopy sivej farby, zach. v. 15 cm, hr. 0, 6 cm, A 370 (tab. LXIX: 6)
231. dvojkónická nádoba, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej polovici, horný kónus mierne prehnutý a dolný kónický, rovné dno, dolná časť nádoby žltohnedá a horná tuhovaná, v. 19 cm, pr. dna 9, 5 cm, pr. max. vydutia 23 cm, A 356 (tab. LXIX: 7)
232. dvojkónická nádoba, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus mierne prehnutý a dolný kónický, rovné dno, tehlová až hnedá farba, v. 19 cm, pr. dna 10, 7 cm, pr. ústia 19 cm, pr. max. vydutia 26 cm, A 331 (tab. LXIX: 8)
233. hrnček, prehnuté hrdlo, baňaté vydutie, jemnejší materiál červenavej farby, zdeformovaný a zle doplnený, v. 11 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 11, 5 cm, 84. 370, zb. Strahovského kláštora (databáza archeologickej zbierky Národného múzea)
234. plochý kamenný závesok približne oválneho tvaru so závesným otvorom v hornej časti, jemný hladký kameň hnedavej farby, rozmery: 1, 8x3, 9 cm, 111. 671 (databáza archeologickej zbierky Národného múzea)
235. drobná dvojkónická nádobka obľej profilácie, telo zdobené vodorovným pásom rýh s trojuholníkmi, povrch vyhladený, čiernohnedá, miestami čierno škvŕnitá farba, v. 5 cm, A 148 (Vokolek 2003, 327, tab. 355: 16; nezachované)
236. vyššia šálka esovitej profilácie, povrch drsný, špinavo okrový, v. 6, 4 cm, A 143 (Vokolek 2003, 327, tab. 355: 10; nezachované)
237. drobná šálka esovitej profilácie, šedá farba, v. 5, 5 cm, A 3871, záhrada pri zámku (Vokolek 2003, 327, tab. 355: 11; nezachované)

Nestratifikované nálezy s neurčitým priradením k lokalite

1. torzo hrnčeka, zaoblený, z vonkajšej strany zosilnený a hraničný okraj, mierne zatahnuté ústie, súdkovité telo, rovné dno, pod okrajom dve uchá, jedno je ulomené, drsný povrch zdobený zvislým ryhovaním, časť okraja chýba, tehlová farba, v. 10 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 12, 5 cm, A 358, Károva zb. (tab. LXIX: 9)
2. amfora, zaoblený, von vyhnutý a hraničný okraj, dovnútra prehnuté hrdlo, ostrým lomom odsadená baňatá výduť, dolná časť tela je prehnutá dovnútra, rovné dno, medzi hrdlom a výduťou sa nachádzajú dve ušká, jedno chýba, medzi nimi sú dve dvojité ryhy, šikmé elipsoidné jamky lemujú hornú ryhu, vydutie je zdobené skupinami žliabkov striedajúcimi sa so zväzkami zvislých rýh, ktoré sú vždy z jednej strany ohraničené šikmými čiarkami, hnedá farba, v menšej miere tmavosivá, v. 10 cm, pr. dna 4, 3 cm, pr. ústia 9 cm, pr. max. vydutia 14 cm, A 222, Károva zb. (tab. LXIX: 10)
3. šálka, rovno zrezaný okraj, kónický tvar tela, mierne zaoblené steny, dno nepatrne vťahnuté dovnútra, ucho je vytiahnuté nad okraj, hnedá farba, horná polovica nádoby je tuhovaná, v. 4, 3 cm, v. s uškom 5, 1 cm, pr. dna 2, 8 cm, pr. ústia 8, 7x7, 6 cm, A 229, Károva zb. (tab. LXX: 1)
4. menšia amfora, rovno zrezaný okraj, dovnútra prehnuté hrdlo, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť, dolná časť je kónická, rovné dno, medzi hrdlom a telom sa nachádzajú dve uchá, pod nimi sú umiestnené väčšie jamky, ďalšie dve jamky sú situované v strede výdute medzi uchami, tuhovaný povrch, v. 13, 5 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 13 cm, pr. max. vydutia 15 cm, A 362, Károva zb. (tab. LXX: 2)
5. torzo bronzovej ihlice, dvojkónický vývalok na krčku zdobený priečnym ryhovaním, ďalšie skupiny rýh sú umiestnené na tele, medzi nimi cik-caková lomená línia, kruhový prierez, hlavica a hrot chýbajú, dl. 7, 1 cm, pr. vývalku 0, 7 cm, pr. tyčinky 0, 25 cm, A 444, Károva zb. (tab. LXX: 3)
6. bronzová ihlica, nepatrne odsadená a zaoblená hlavica takmer splývajúca s telom, tyčinka zdobená skupinami priečných rýh, medzi nimi cik-caková lomená línia, kruhový prierez, hrot ihlice je ulomený, dl. 8, 6 cm, pr. hlavice a tyčinky 0, 25 cm, A 448, Károva zb. (tab. LXX: 4)
7. bronzová ihlica, dvojkónická hlavica, nepatrne zaoblené rohy, krčok zdobený štyrmi pásmi priečných rýh, medzi nimi cik-caková línia, zprehybané telo, kruhový prierez, hrot chýba, zach. dl. 15 cm, pr. hlavice 0, 7 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, A 449, Károva zb. (tab. LXX: 5)
8. bronzová ihlica, dvojkónická hlavica, ostrý lom, horný kónus je oblý a dolný kónický, nad lomom je situovaný rad šikmých čiarok, na krčku sa nachádza výzdoba pozostávajúca z troch širokých pásov priečných rýh, medzi nimi vetvičkovite usporiadané krátke ryhy, rovné telo, hrot je ulomený, zach. dl. 21 cm, pr. hlavice 0, 9 cm, pr. tyčinky 0, 2-0, 3 cm, A 443, Károva zb. (tab. LXX: 6)
9. torzo menšej dvojkónickej nádoby, zaoblený a von vyhnutý okraj, horný kónus je prehnutý a dolný kónický, výrazne zaoblený lom, rovné dno, polovica nádoby chýba, svetlohnedá farba, horná polovica je tuhovaná, v. 13 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 13, 5 cm, A 397, Károva zb., možné priradenie aj k Soveniciam (tab. LXX: 7)

10. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, ostrý lom, rovné steny, horný kónus pod okrajom je mierne prehnutý, rovné dno, žltá až tehlová farba, vyhladený povrch, v. 6, 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 6, 9 cm, pr. max. vydutia 9, 1 cm, A 400, možné priradenie aj k Soveniciam (tab. LXX: 8)
11. šálka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, nepatrne prehnuté a pri okraji lievikovite roztvorené hrdlo, mierne zaoblené telo, dolná časť je kónická, strechovité ucho prevyšuje okraj, rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, v. 7 cm, v. s uchom 7, 5 cm, pr. dna 3, 9 cm, pr. ústia 9, 6 cm, A 214, Károva zb. (tab. LXX: 9)
12. šálka, zaoblený okraj, nepatrne zatahnuté ústie, pologuľovité telo, dno vtiahnuté dovnútra, ucho chýba, žltohnedá farba, v. 4, 6 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 12, 7x12 cm, A 253, Károva zb. (tab. LXX: 10)
13. šálka, zaoblený okraj, mierne zatahnuté ústie, pologuľovité telo, ucho je vyťahnuté nad okraj, dno vtiahnuté dovnútra, žltá až svetlosivá farba, horná polovica je tuhovaná, v. 5, 9 cm, v. s uchom 7, 3 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 12, 5x11, 1 cm, A 254, Károva zb. (tab. LXX: 11)
14. torzo hrnceka, kónické telo, pri rovnom dne mierne prehnuté, ostro odsadené kužeľovité hrdlo, medzi ním a telom sa nachádzajú dve uchá, pod lomom je situovaný široký pás vodorovných rýh lemovaný skupinami malých obdĺžnikových zárezov, okraj a časť tela chýbajú, tuhovaný povrch, zach. v. 9, 5 cm, pr. dna 7, 3 cm, hr. 0, 5 cm, A 4600, starý muzejný majetok získaný r. 1896 (tab. LXX: 12)
15. poklička, terčovitý tvar, časť chýba, sivá farba, rozmery: 23x25 cm, sila 1, 5 cm, A 387 (tab. LXXI: 1)
16. zlomok tordovaného bronzového náramku, kruhový prierez, zach. dl. 3, 4 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, A 460 (tab. LXXI: 2)
17. zlomok bronzového náramku, tordovaná tyčinka, kruhový prierez, pr. tyčinky 0, 4 cm, A 459 (tab. LXXI: 3)
18. torzo bronzovej ihlice, vývalkovitá hlavica dvojkónického až guľovitého tvaru, na vrchole rovno zrezaná, kruhový prierez, väčšia časť tela chýba, zach. dl. 3 cm, pr. hlavice 1, 1x1 cm, pr. tyčinky 0, 2 cm, A 451 (tab. LXXI: 4)
19. amforovitá nádobka, zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo, ostro odsadené baňaté telo, dno vtiahnuté dovnútra, spodná časť hrdla je zdobená pásom vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do výdute zväzky šikmých rýh, hnedá až tmavosivá farba, drsný povrch, v. 5, 5 cm, pr. dna 1, 5 cm, pr. ústia 4, 5 cm, pr. max. vydutia 7, 8 cm, A 231 (tab. LXXI: 5)
20. hrniec, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, súdkovitý tvar tela, rovné dno, pod okrajom dve uchá, medzi nimi kruhovitý pupček, hrebeňovaný povrch, tehlová až svetlohnedá farba, v. 17 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 15, 2 cm, b. č., nádoba môže patriť aj k Soveniciam (tab. LXXI: 6)
21. amforka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, pri okraji roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, nízke telo, rovné dno, tesne pod hrdlom sa nachádzajú dva pupčeky kruhovitého tvaru miesto úch, spodnou časťou hrdla prechádza pás vodorovných rýh, vydutie je zvislo kanelované, svetlo až tmavosivá farba, drsný povrch, v. 5 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 6 cm, pr. max. vydutia 8, 2 cm, A 224 (tab. LXXI: 7)
22. šálka, zaoblený okraj, pologuľovité telo, ucho je vysoko vyťahnuté nad ústie, rovné dno, časť okraja chýba, tehlová, miestami svetlosivá farba, v. 4, 9 cm, v. s uchom 6, 9 cm, pr. dna 3, 1 cm, pr. ústia 8, 5 cm, A 215, nádobka môže patriť aj k Soveniciam (tab. LXXI: 8)
23. hrniec, zaoblený, nepatrne von vyhnutý, z vonkajšej strany zosilnený a hranený okraj, súdkovité telo, rovné dno, pod okrajom na štyroch miestach plastické, prstami pretlačované pásky, tehlová farba, hrubý a drsný povrch zdobený hrebeňovaním, v. 19 cm, pr. dna 10, 3 cm, pr. ústia 17, 2 cm, A 339 (tab. LXXI: 9)
24. amforka, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, vyššie kužeľovité hrdlo, ostro odsadená a výrazne zaoblená výduť, kónická dolná časť tela, rovné dno, miesto úch dva pupčeky trojuholníkového tvaru so zaoblenými rohmi, medzi nimi beží pás horizontálnych rýh lemovaný skupinami malých a šikmých elipsoidných jamiiek, vydutie je zdobené zväzkami zvislých rýh, pod naznačenými uchami sa nachádzajú jamky vertikálne usporiadané, tehlová až hnedá farba, v. 7, 4 cm, pr. dna 4, 4 cm, pr. ústia 8, 6 cm, pr. max. vydutia 11 cm, A 243 (tab. LXXI: 10)
25. torzo amforovitej nádoby, nábeh na kužeľovité hrdlo, odsadené telo guľovitého tvaru, dolná časť je kónická, rovné dno, tesne pod hrdlom sa nachádza dvojica pupčiek, okraj a hrdlo chýbajú, hnedá farba, zach. v. 17, 5 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. max. vydutia 27 cm, A 352 (tab. LXXI: 11)
26. miska, smerom dovnútra šikmo zrezaný okraj, pologuľovitý tvar tela, rovné dno, z vnútornej strany vymedzené žliabkami, žltohnedá farba, horná časť a vnútro nádoby sú tuhované, v. 7, 5 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 18, 4 cm, A 218 (tab. LXXII: 1)
27. dvojkónická nádoba, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, výrazne zaoblené telo, horný kónus je mierne prehnutý a rovné dno je odsadené, časť okraja chýba, hnedá farba, miestami tehlová, v. 23 cm, pr. dna 9, 5 cm, pr. ústia 20 cm, pr. max. vydutia 24 cm, A 382 (tab. LXXII: 2)
28. torzo dvojkónickej nádoby, výrazne zaoblený až baňatý lom, dolný kónus je rovný, nepatrne dovnútra vtiahnuté dno, z vnútornej strany vyvýšené, povrch je zdobený pásom šrafovaných a do seba zakliesnených protiahlých trojuholníkov, tento pás je ohraničený z oboch strán tromi vodorovnými ryhami, okraj a horný kónus chýba, tmavosivá farba, zach. v. 4 cm, pr. dna 2, 2 cm, hr. 0, 2 cm, A 823 (tab. LXXII: 3)
29. dvojkónická nádobka, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus vypuklý a dolný kónický, dno mierne vtiahnuté dovnútra, povrch nádoby je zdobený pásom šrafovaných a do seba zakliesnených protiahlých trojuholníkov, ktorý je z oboch strán ohraničený zväzkom vodorovných rýh, horný zväzok lemujú malé skupinky krátkych a zvislých rýh, hnedá až tmavosivá farba, v. 6, 5 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 6, 5 cm, pr. max. vydutia 10 cm, A 227 (tab. LXXII: 4)
30. dvojkónická nádoba, zaoblený a rovný okraj, horný kónus je dovnútra prehnutý a dolný kónický, výrazne zaoblený až baňatý lom s ťažiskom v dolnej polovici, nepatrne odsadené rovné dno, hnedá až sivá farba, stopy tehlovej, v. 20 cm, pr. dna 10 cm, pr. ústia 22, 6 cm, pr. max. vydutia 29 cm, A 329 (tab. LXXII: 5)
31. dvojkónická nádobka, zaoblený a von vyhnutý okraj, výrazne zaoblený lom spolu s horným kónusom, ktorý je pod okrajom mierne prehnutý a dolný je kónický, rovné dno, horná polovica je zdobená pásom šrafovaných a do seba zakliesnených protiahlých trojuholníkov, tento pás je z oboch strán ohraničený zväzkom vodorovných rýh, tmavohnedá až sivá farba, v. 8 cm, pr. dna 3, 9 cm, pr. ústia 8 cm, pr. max. vydutia 10, 3 cm, A 389 (tab. LXXII: 6)

32. dvojkónická nádoba, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, horný kónus mierne prehnutý a dolný kónický, výrazne zaoblený lom s ťažiskom v dolnej polovici, rovné dno, pod najväčšou baňatosťou sa nachádzajú jazykovité výčnelky, časť okraja chýba, tehlová až svetlosivá farba, v. 24 cm, pr. dna 12 cm, pr. ústia 23, 6 cm, pr. max. vydutia 30, 3 cm, A 383 (tab. LXXII: 7)
33. miska, nepatrne zaoblený okraj, kónické telo, mierne zaoblené steny, rovné dno, okraj je na dvoch miestach vytiahnutý v malé vodorovné laloky, hnedá farba, pri okraji a vnútri je nádobka tuhovaná, v. 5, 4 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 15, 1 cm, A 248 (tab. LXXIII: 1)
34. džbánok, zaoblený a von vyhnutý okraj, výrazne prehnuté a nízke hrdlo prechádza plynulo do baňateho až guľovitého a stlačeného tela, dolná časť takmer splýva s dnom nepatrne vťahnutým dovnútra, ucho vystupuje nad okraj, vydutie je zdobené pásom šrafovaných a do seba zakliesnených protiľahlých trojuholníkov, tento pás je ohraničený z oboch strán zväzkom vodorovných rýh, horný zväzok lemujú skupiny malých jamiek, tuhovaný povrch, v. 5, 2 cm, v. s uchom 6 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 5 cm, pr. max. vydutia 7, 1 cm, A 4670 (tab. LXXIII: 2)
35. šálka, esovitá profilácia, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, nízke a prehnuté hrdlo, výrazne zaoblené telo s kónickou dolnou časťou a rovným dnom, ucho prevyšuje ústie, okraj je po oboch stranách ucha vytiahnutý v dvojité lalokovité výčnelky, hnedá farba, horná polovica je tuhovaná, v. 6, 5 cm, v. s uchom 7, 5 cm, pr. dna 4, 4 cm, pr. ústia 14, 3x12, 9 cm, A 297 (tab. LXXIII: 3)
36. menšia amfora, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, v hornej časti lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, dolná časť tela je kónická, nepatrne odsadené rovné dno, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve uchá, hnedá farba, horná polovica nádoby je tuhovaná, v. 11 cm, pr. dna 5, 4 cm, pr. ústia 10 cm, pr. max. vydutia 15 cm, A 203 (tab. LXXIII: 4)
37. šálka, zaoblený okraj, kónické telo, rovné dno, ucho pôvodne prevyšovalo ústie, väčšia časť je ulomená, okraj na dvoch miestach vedľa ucha vybieha v lalokovité výčnelky, svetlohnedá farba, v. 7, 2 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 14x13, 4 cm, A 239 (tab. LXXIII: 5)
38. menšia amfora, dvojkónický tvar, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité a prehnuté hrdlo plynulo prechádza do výrazne zaoblenej výdute s kónickou dolnou časťou, rovné dno, medzi hrdlom a telom sa nachádzajú dve uchá, medzi nimi beží pás horizontálnych rýh, vydutie je zdobené na štyroch miestach skupinami polkruhovitých rýh, priestor medzi nimi vyplňa pás zvislých rýh, všetky zväzky na výduti aj hrdle sa skladajú z troch rýh, hnedá farba, horná polovica tuhovaná, v. 12, 5 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 10, 9 cm, pr. max. vydutia 16, 5 cm, A 320 (tab. LXXIII: 6)
39. torzo šálky, nepatrne zaoblený okraj, kónické telo, mierne zaoblené steny, rovné dno, časť okraja a ucho chýbajú, hnedá až tmavosivá farba, v. 7, 8 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 13, 4 cm, A 296 (tab. LXXIII: 7)
40. menšia amfora, dvojkónický tvar, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, kužeľovité, mierne prehnuté hrdlo prechádza plynulo do výrazne zaoblenej výdute, dolná časť tela je kónická, rovné dno, nad najväčšou baňatosťou sa nachádzajú dve uchá, hnedá farba, v. 13, 5 cm, pr. dna 6, 7 cm, pr. ústia 11 cm, pr. max. vydutia 15, 2 cm, A 369 (tab. LXXIII: 8)
41. šálka, smerom dovnútra šikmo zrezaný okraj, zaoblené telo s rovným dnom, ucho pôvodne prevyšovalo okraj, hnedá až tmavosivá farba, v. 8 cm, pr. dna 5, 3 cm, pr. ústia 15, 7 cm, A 241 (tab. LXXIII: 9)
42. torzo amforky, dvojkónický tvar, kužeľovité, mierne prehnuté hrdlo prechádza plynulo do zaobleného a stlačeného tela s kónickou dolnou časťou, dovnútra vťahnuté dno, nad najväčšou baňatosťou sa nachádzajú dve uchá, medzi nimi beží pás horizontálnych rýh lemovaný skupinami vetvičkovite usporiadaných krátkych rýh, každá vetvička na začiatku aj konci skupiny je ozdobená dvoma malými jamkami, v strede nádoby medzi uchami je situovaný pás polkruhovitých rýh lemovaný z oboch strán maličkými jamkami, ďalší priestor na výduti vyplňajú zväzky zvislých rýh, ktoré sa striedajú so skupinami malých jamiek vodorovne aj vertikálne umiestnených, okraj a obe uchá chýbajú, hnedá farba, horná polovica je tuhovaná, zach. v. 5, 8 cm, pr. dna 2 cm, pr. max. výdute 9, 2 cm, hr. 0, 3 cm, A 246 (tab. LXXIII: 10)
43. šálka, zaoblený, výrazne von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo, ostro odsadené a mierne zaoblené telo, ucho vystupuje nad okraj, dno vťahnuté dovnútra, tuhovaný povrch, v. 4, 6 cm, v. s uchom 5, 6 cm, pr. dna 2, 3 cm, pr. ústia 9, 8x8, 6 cm, A 183 (tab. LXXIV: 1)
44. menší hrniec, zaoblený a rovný okraj, horná polovica je takmer valcovitá a dolná kónická, rovné dno, pod okrajom sa nachádzajú tri podlhovasté pupčeky, drsný a hrubý povrch je zvislo prstovaný, tehlová až svetlohnedá farba, piesčité materiál, v. 13, 5 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 14 cm, A 340 (tab. LXXIV: 2)
45. šálka, takmer rovno zrezaný okraj, poglobulovitý tvar tela, ucho vystupuje vysoko nad okraj, rovné dno, v spodnej časti nádoby sa nachádza otvor, tmavosivá farba, v. 5, 6 cm, v. s uchom 7, 3 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 10, 3x9, 3 cm, A 217 (tab. LXXIV: 3)
46. hrniec, mierne zaoblený okraj, kónický roztvorené telo, nepatrná profilácia, rovné dno, pod okrajom sa nachádza podlhovastý pupček, drsný a hrubý povrch je zvislo prstovaný, tehlová farba, piesčité materiál, v. 14, 5 cm, pr. dna 9 cm, pr. ústia 15, 9 cm, A 366 (tab. LXXIV: 4)
47. šálka, zaoblený okraj, kónické telo, mierne zaoblené steny, ucho je vysoko vytiahnuté nad okraj, rovné dno, svetlo až tmavohnedá farba, pri dne tmavosivá, v. 5 cm, v. s uchom 6, 9 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 11, 1x10, 2 cm, A 294 (tab. LXXIV: 5)
48. šálka, zaoblený okraj, kónické telo, v hornej časti mierne zaoblené, rovné dno, ucho je vytiahnuté nad okraj, tehlová až svetlosivá farba, v. 5, 3 cm, v. s uchom 7 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 10, 6x10, 4 cm, A 232 (tab. LXXIV: 6)
49. šálka, zaoblený, mierne von vyhnutý a hranený okraj, kónické telo, pod okrajom nepatrne prehnuté, ucho prevyšuje okraj, rovné dno, drsný povrch je zdobený prstovaním, tehlová až hnedá farba, miestami tmavosivá, zrnitý materiál, v. 8, 7 cm, v. s uchom 9, 5 cm, pr. dna 6, 2 cm, pr. ústia 10, 3 cm, A 181 (tab. LXXIV: 7)
50. šálka, zaoblený okraj, kónické telo, mierne zaoblené steny, dno vťahnuté dovnútra, ucho je vytiahnuté nad okraj, hnedá až tmavosivá farba, v. 5, 1 cm, v. s uchom 6, 4 cm, pr. dna 3, 1 cm, pr. ústia 12x10, 5 cm, A 216 (tab. LXXIV: 8)
51. šálka, zaoblený okraj, poglobulovitý tvar tela, ucho prevyšuje okraj, rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, v. 5, 6 cm, v. s uchom 6, 6 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 12, 2x10, 2 cm, A 185 (tab. LXXIV: 9)

52. dvojkónická nádoba, zaoblený a nepatrne von vyhnúť okraj, horný kónus je mierne prehnúť a dolný kónický, výrazne zaoblený lom, rovné dno, pod najväčšou baňatosťou sa nachádzajú na troch miestach tri jazykovité výčnelky, tehlová až svetlohnedá farba, drsný povrch, v. 21 cm, pr. dna 10 cm, pr. ústia 19, 4 cm, pr. max. vydutia 25, 7 cm, A 376 (tab. LXXIV: 10)
53. dvojkónická nádobka, zaoblený, nepatrne von vyhnúť a hranený okraj, rovné steny a dno, mierne zaoblený lom, tehlovožltá farba, v. 4, 4 cm, pr. dna 1, 2 cm, pr. ústia 4, 4 cm, pr. max. vydutia 5, 5 cm, A 237 (tab. LXXV: 1)
54. dvojkónická nádobka, takmer rovno zrezaný okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus je mierne prehnúť a dolný nepatrne zaoblený, dovnútra vtiahnuté dno, žltohnedá farba, pri dne tmavosivá, v. 4, 7 cm, pr. dna 1, 5 cm, pr. ústia 4, 2 cm, pr. max. vydutia 6 cm, A 299 (tab. LXXV: 2)
55. misa, nepatrne zaoblený a dovnútra zatiahnutý okraj, kónické telo, mierne zaoblené steny, rovné dno, hnedá až sivá farba, v. 8 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 21 cm, A 219 (tab. LXXV: 3)
56. šálka, zaoblený a von vyhnúť okraj, nízke prehnuté hrdlo, odsadené kónické telo, dno nepatrne vtiahnuté dovnútra, spodná časť hrdla zdobená dvomi vodorovnými ryhami, nad nimi skupiny vpichov, na tele tri pásy vodorovných rýh, horný pás lemujú skupiny krátkych zvislých rýh, hnedá farba, v. 4, 5 cm, pr. dna 2, 2 cm, pr. ústia 6, 2 cm, A 300 (tab. LXXV: 4)
57. torzo amfory?, výrazne zaoblené telo guľovitého tvaru, rovné dno, horná časť nádoby chýba, svetlo až tmavohnedá farba, vyhladený povrch, zach. v. 11, 5 cm, pr. dna 6 cm, hr. 0, 4 cm, A 360 (tab. LXXV: 5)
58. amfora, zaoblený, von vyhnúť a hranený okraj, kužeľovité, pri okraji roztvorené hrdlo, ostro odsadená a zaoblená výduť, kónická dolná časť tela, dno je nepatrne vtiahnuté dovnútra, miesto úch dva malé pupčeky štvorcového tvaru, medzi nimi pás vodorovných rýh lemovaný skupinami krátkych šikmých čiarok, vydutie je zdobené zvislými žliabkami ohraničenými po oboch stranách tromi zvislými ryhami, tmavosivá farba, stopy hnedej, v. 5, 6 cm, pr. dna 1, 9 cm, pr. ústia 5, 5 cm, pr. max. vydutia 7, 8 cm, A 236 (tab. LXXV: 6)
59. dvojkónická nádobka, zaoblený, von vyhnúť a hranený okraj, odsadené telo guľovitého tvaru, rovné dno, žltá až hnedá farba, v. 8, 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 8 cm, pr. max. vydutia 11 cm, A 281 (tab. LXXV: 7)
60. amfora, zaoblený, von vyhnúť a hranený okraj, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, kónická dolná časť tela, rovné dno, miesto úch dva pupčeky kruhového tvaru, medzi nimi pás vodorovných rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti skupiny šikmých rýh, všetky zväzky na výduti aj hrdle sa skladajú z troch rýh, tehlová až sivá farba, drsný povrch, v. 6, 2 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 6, 1 cm, pr. max. vydutia 8 cm, A 233 (tab. LXXV: 8)
61. menšia amforovitá nádoba, rovno zrezaný okraj, mierne odsadené telo guľovitého tvaru s rovným dnom, hornou polovicou nádoby prechádzajú dva pásy zložené z dvoch vodorovných rýh, priestor medzi nimi vyplňajú dvojice piatich šikmých rýh, ďalšia skupina šikmých rýh je situovaná protiľahlo oproti predchádzajúcim ryhám, tuhovaný povrch, v. 11, 5 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 12 cm, pr. max. vydutia 19 cm, A 395 (tab. LXXV: 9)
62. bronzová ihlica, dvojkónická hlavica, mierne zaoblený lom i vrchol, kruhový prierez, takmer rovné telo, hrot je ulomený, zach. dl. 8 cm, pr. hlavice 0, 5 cm, pr. tyčinky 0, 2-0, 25 cm, A 452 (tab. LXXV: 10)
63. dvojkónická nádoba, nepatrne zaoblený okraj, rovné steny, výrazne zaoblený lom, mierne odsadené rovné dno, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, v. 19 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 15 cm, pr. max. vydutia 26 cm, A 385 (tab. LXXV: 11)
64. dvojkónická nádobka, zaoblený, von vyhnúť a hranený okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus vypuklý a dolný nepatrne zaoblený, dno vtiahnuté dovnútra, hnedá až tmavosivá farba, v. 7, 3 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 6, 8 cm, pr. max. vydutia 9, 7 cm, A 173 (tab. LXXV: 12)
65. dvojkónická nádoba, zaoblený okraj, kužeľovitý horný kónus, výrazne zaoblený lom spolu s dolným kónusom, nepatrne odsadené rovné dno, žltá až tehlová farba, miestami tmavosivá, najmä pri okraji a dne, v. 18 cm, pr. dna 10 cm, pr. ústia 22, 2 cm, pr. max. vydutia 24, 5 cm, A 353 (tab. LXXV: 13)
66. menší džbán, rovno zrezaný okraj, nízke prehnuté hrdlo, ostro odsadené a výrazne zaoblené telo s kónickou dolnou časťou, rovné dno, ucho prevyšuje ústie a pripína sa na hornú časť vydutia, tehlová až sivá farba, v. 13, 5 cm, v. s uchom 13, 8 cm, pr. dna 7, 8 cm, pr. ústia 13, 3 cm, pr. max. vydutia 15, 2 cm, A 396 (tab. LXXVI: 1)
67. amforovitá nádobka, zaoblený a hranený okraj, lievikovite roztvorené nízke hrdlo, ostro odsadené telo guľovitého tvaru, povrch členený na šesť stupňov, rovné dno, tehloviela farba, v. 6, 8 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 5, 5 cm, pr. max. vydutia 6, 7 cm, A 194 (tab. LXXVI: 2)
68. šálka, zaoblený, von vyhnúť a hranený okraj, mierne kužeľovité hrdlo, v hornej časti roztvorené, odsadené a zaoblené telo, žliabkované ucho prevyšuje ústie, nepatrne dovnútra vtiahnuté dno, hnedá farba, vnútro je tuhované, v. 5, 6 cm, v. s uchom 7, 4 cm, pr. dna 2, 3 cm, pr. ústia 10, 5x9, 5 cm, A 295 (tab. LXXVI: 3)
69. dvojkónická nádobka, zaoblený a nepatrne von vyhnúť okraj, horný aj dolný kónus je mierne prehnúť dovnútra, výrazne zaoblený až baňatý lom, rovné dno, povrch je zdobený štyrmi pásmi vodorovných rýh, medzi nimi sa nachádzajú malé jamky, hnedá až tmavosivá farba, v. 11, 9 cm, pr. dna 4, 7 cm, pr. ústia 12 cm, pr. max. vydutia 16 cm, A 272 (tab. LXXVI: 4)
70. šálka, smerom dovnútra šikmo zrezaný okraj, kónické telo, v hornej časti zaoblené, dno vtiahnuté dovnútra, ucho chýba, hnedá až tmavosivá farba, v. 3, 6 cm, pr. dna 2, 8 cm, pr. ústia 10, 4x9, 2 cm, A 260 (tab. LXXVI: 5)
71. šálka, nepatrne zaoblený okraj, dolná časť nádoby je zaoblená a horná kónicky roztvorená, ucho prevyšuje ústie, okraj po oboch stranách ucha je vyťahnutý v lalokovité výčnelky, dno výrazne vtiahnuté dovnútra, hnedá farba, v. 4, 3 cm, v. s uchom 5, 2 cm, pr. dna 2, 7 cm, pr. ústia 11, 4x10, 5 cm, A 247 (tab. LXXVI: 6)
72. torzo hrnca, mierne zaoblený okraj a prehnuté hrdlo, ostrým lomom odsadené zaoblené telo s kónickou dolnou časťou a rovným dnom, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve ucha, stredná časť nádoby chýba, hnedá až tmavosivá farba, pr. dna 8 cm, pr. ústia 13 cm, hr. 0, 4-0, 7 cm, A 361 (tab. LXXVI: 7)
73. šálka, zaoblený okraj, nepatrne zatiahnuté ústie, kónické telo, horná časť je zaoblená, ucho prevyšuje okraj, rovné dno, tehlová až hnedá farba, miestami tmavosivá, v. 4, 3 cm, v. s uchom 5, 3 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 12, 5x11 cm, A 282 (tab. LXXVI: 8)

74. torzo hrca, zaoblený a nepatrne von vyhnúť okraj, mierne prehnuté hrdlo prechádza plynulo do zaobleného tela s kónickou dolnou časťou a rovným dnom, pod okrajom sa nachádzajú dve ucha a medzi nimi sú situované jazykovité výčnelky, jedno ucho je ulomené a stredná časť tela zachovaná len torzovite, svetlohnedá farba, zrnitý materiál, pr. dna 8 cm, pr. ústia 13, 5 cm, hr. 0, 3-0, 7 cm, A 388 (tab. LXXVI: 9)
75. šálka, zaoblený okraj, kónické telo, dno mierne vtiahnuté dovnútra, ucho je vytiahnuté nad ústie, okraj na dvoch miestach vedľa ucha vybieha v lalokovité výčnelky, hnedá farba, miestami tmavosivá, v. 4, 7 cm, v. s uchom 5, 5 cm, pr. dna 2, 8 cm, pr. ústia 12, 5x11, 5 cm, A 234 (tab. LXXVI: 10)
76. torzo hrcovej nádoby, zaoblený a mierne von vyhnúť okraj, nízke prehnuté hrdlo prechádza plynulo do zaobleného tela s kónickou dolnou časťou, pod hrdlom sa nachádzajú dve malé ušká, medzi nimi beží širší pás horizontálnych rýh, pod ním je situovaný rad vodorovne umiestnených elipsových jamiek, zachovaná časť nádoby je pozliepaná z drobných úlomkov, druhá polovica a dno chýbajú, hnedá až sivá farba, v. 15 cm, pr. ústia 14 cm, A 386 (tab. LXXVI: 11)
77. dva zlomky bronzového náramku, tyčinka vnútri nepatrne zaoblená a z vonkajšej strany vyklenutá, takmer trojuholníkový prierez, pr. náramku 7x5 cm, pr. tyčinky 0, 5x0, 3 cm, A 457 (tab. LXXVII: 1)
78. amforovitá nádobka, zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo, ostrým lomom odsadené telo guľovitého tvaru so zaobleným dnom, žltá až svetlosivá farba, drsný povrch, piesčitý materiál, v. 6 cm, pr. ústia 5, 7 cm, pr. max. vydutia 7 cm, A 269 (tab. LXXVII: 2)
79. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, guľovité telo, horný kónus pri okraji prehnúť dovnútra, rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, v. 6 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 5, 3 cm, pr. max. vydutia 7, 8 cm, A 228 (tab. LXXVII: 3)
80. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, guľovitý tvar tela, dovnútra prehnúť horný kónus, rovné dno, stredná časť nádobky je zdobená dvojitou lomenou líniou lemovanou pásmom troch horizontálnych rýh, žltá až sivá farba, v. 6, 2 cm, pr. dna 2, 9 cm, pr. ústia 5, 3 cm, pr. max. vydutia 8 cm, A 822 (tab. LXXVII: 4)
81. hrnček, zaoblený a mierne von vyhnúť okraj, prehnuté hrdlo, zaoblené telo, kónická dolná časť je vodorovne žliabkovaná, rovné dno, pod hrdlom sa nachádzajú dve malé ušká, tehlová až svetlosivá farba, drsný povrch, piesčitý materiál, v. 6, 1 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 7, 3 cm, A 301 (tab. LXXVII: 5)
82. menší hrniec, zaoblený, mierne von vyhnúť a hranený okraj, kónický sa roztvárajúce telo jemnej profilácie, rovné dno, pod okrajom dve ucha a medzi nimi dve plastické, prstom pretlačené pásky, tehlová až sivá farba, v. 13 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 15, 1 cm, A 342 (tab. LXXVII: 6)
83. torzo misy, esovitá profilácia, zaoblený a von vyhnúť okraj, prehnuté hrdlo, odsadené a mierne zaoblené telo, stopy po uchu, rovné dno je nepatrne odsadené, časť okraja a tela chýbajú, žltá až svetlosivá farba, pr. dna 8, 2 cm, pr. ústia 30 cm, hr. 0, 2-0, 8 cm, A 373 (tab. LXXVII: 7)
84. menší hrniec, zaoblený, von vyhnúť a hranený okraj, mierne odsadené telo súdkovitého tvaru, rovné dno, v hornej polovici nádoby sa nachádzajú dve ušká, hnedá až tmavosivá farba, v. 13, 5 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 14, 5 cm, A 201 (tab. LXXVII: 8)
85. torzo misy, nepatrne zaoblený okraj, mierne zaoblené telo, pod okrajom malé ucho, rovné dno, povrch zdobený zvislým ryhovaním, polovica nádoby chýba, hnedá, miestami tmavosivá farba, v. 7 cm, pr. dna 11, 5 cm, pr. ústia 30 cm, A 2365 (tab. LXXVII: 9)
86. torzo hrca, zaoblené telo, odsadené a rovné dno, horná polovica chýba, tehlová až svetlohnedá farba, hrubý a drsný povrch, zach. v. 11 cm, hr. 0, 7 cm, A 367 (tab. LXXVII: 10)
87. amforovitá nádobka, zaoblený a hranený okraj, valcovité hrdlo, ostro odsadená baňatá výdut' silno stlačeného tvaru, dolná časť tela je takmer kónická, nepatrne dovnútra vtiahnuté dno, spodná časť hrdla je zdobená pásmom horizontálnych rýh, pod ním sa nachádza rad jednoduchých trojuholníkov, hnedá farba, stopy tmavosivej, v. 4, 3 cm, pr. dna 1, 2 cm, pr. ústia 4, 2 cm, pr. max. vydutia 5, 7 cm, A 152 (tab. LXXVIII: 1)
88. tri zlomky bronzového krúžku, elipsovité prierez, pr. tyčinky 0, 5x0, 25 cm, A 454a-c (tab. LXXVIII: 2)
89. miniatúrna šálka, esovitá profilácia, zaoblený a von vyhnúť okraj, prehnuté hrdlo, zaoblené telo s kónickou dolnou časťou, rovné dno, oranžovotehlová farba, zrnitý materiál, v. 4 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 4 cm, pr. max. vydutia 4, 4 cm, A 266 (tab. LXXVIII: 3)
90. miniatúrna amfora, zaoblený okraj, prehnuté kužeľovité hrdlo, ostrým lomom odsadené telo guľovitého a stlačeného tvaru so zaobleným dnom, miesto úch dva pupčeky kosoštvorcového tvaru so zaoblenými rohmi, tehlová až sivá farba, v. 3, 9 cm, pr. ústia 4, 2 cm, pr. max. vydutia 6, 3 cm, A 280 (tab. LXXVIII: 4)
91. bronzová ihlica, roztepaná a zvinutá hlavica, prehnuté telo, kruhový prierez, hrot je ulomený, zach. dl. 12, 5 cm, pr. hlavice 0, 3x0, 05 cm, pr. tyčinky 0, 1-0, 25 cm, A 453 (tab. LXXVIII: 5)
92. šálka, nepatrne zaoblený okraj, mierne zatiahnuté ústie, zaoblené telo takmer pologuľovitého tvaru, ucho je vysoko vytiahnuté nad okraj, rovné dno, oranžovotehlová farba, v. 4, 9 cm, v. s uchom 6, 3 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 6, 8 cm, A 293 (tab. LXXVIII: 6)
93. amfora, zaoblený a nepatrne von vyhnúť okraj, mierne prehnuté kužeľovité hrdlo, ostro odsadené a výrazne zaoblené telo, dno vtiahnuté dovnútra, miesto úch dva pupčeky kosoštvorcového tvaru so zaoblenými rohmi, tehlová až svetlosivá farba, A 238 (tab. LXXVIII: 7)
94. šálka, zaoblený, von vyhnúť a hranený okraj, mierne prehnuté a pri okraji roztvorené hrdlo plynulo prechádza do výrazne zaobleného tela s rovným dnom, ucho vystupuje vysoko nad okraj, časť je ulomená, tehlová až svetlosivá farba, drsný povrch, v. 3, 5 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 6, 4x5, 8 cm, A 156 (tab. LXXVIII: 8)
95. amfora, zaoblený, von vyhnúť a hranený okraj, dovnútra prehnuté hrdlo, ostro odsadené baňaté telo stlačeného tvaru, zaoblené dno, miesto úch dva pupčeky kosoštvorcového tvaru so zaoblenými rohmi, medzi nimi pás horizontálnych rýh, z ktorého vybiehajú do dolnej časti výdute zväzky šikmých rýh, hnedá farba, horná polovica je tuhovaná, v. 4, 6 cm, pr. ústia 5, 6 cm, pr. max. vydutia 7, 5 cm, A 223 (tab. LXXVIII: 9)
96. šálka, zaoblený okraj, zatiahnuté ústie, kónické telo, mierne zaoblené steny, dno vtiahnuté dovnútra, ucho vystupuje nad okraj, hnedá farba, miestami tmavosivá, v. 4, 1 cm, v. s uchom 5, 4 cm, pr. dna 1, 3 cm, pr. ústia 7, 3x6, 8 cm, A 159 (tab. LXXVIII: 10)

97. amfora, zaoblený a von vyhnutý okraj, dovnútra prehnuté hrdlo, ostrým lomom odsadená a výrazne zaoblená výduť, dolná časť tela je kónická, rovné dno, miesto úch dva pupčeky vajcovitého tvaru, medzi nimi pás vodorovných rýh, žltá až sivá farba, drsný povrch, v. 6 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 5, 2 cm, pr. max. vydutia 7, 3 cm, A 268 (tab. LXXVIII: 11)
98. menší hrniec, zaoblený okraj, kónicky sa roztvárajúce telo, rovné dno, pod okrajom dve uchá, po oboch ich stranách plastické pupčky a uprostred medzi uchami pozdĺžny plastický výčnelok, tehlová až svetlosivá farba, miestami tmavosivá, drsný povrch, v. 12, 5 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 13, 8 cm, A 209 (tab. LXXVIII: 12)
99. amfora, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, kužeľovité, v hornej časti roztvorené hrdlo, ostro odsadené a výrazne zaoblené telo, dno vtiahnuté dovnútra, miesto úch dva pupčky kosoštvorcového tvaru s mierne zaoblenými rohmi, svetlo až tmavohnedá farba, v. 6 cm, pr. dna 1, 8 cm, pr. ústia 5, 7 cm, pr. max. vydutia 8 cm, A 154 (tab. LXXVIII: 13)
100. hrniec, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, odsadené, vysoké a štíhle telo takmer vajcovitého tvaru s rovným dnom, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, jedno chýba, tehlová až hnedá farba, vyhladený povrch, v. 20, 7 cm, pr. dna 8, 4 cm, pr. ústia 13, 5 cm, A 210 (tab. LXXVIII: 14)
101. šálka, zaoblený okraj, zatahnuté ústie, pologuľovité telo, dno vtiahnuté dovnútra, ucho vysoko prevyšuje okraj, časť je ulomená, žltá až sivá farba, drsný povrch, v. 4, 5 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 9, 9 cm, A 244 (tab. LXXIX: 1)
102. šálka, zaoblený okraj, pologuľovité telo, ucho prevyšuje ústie, pod ním dve jamky, dno mierne pretlačené dovnútra, žltá až tehlová farba, pri dne tmavosivá až čierna, v. 3, 8 cm, v. s uchom 4, 8 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 10, 5x9, 6 cm, A 818 (tab. LXXIX: 2)
103. šálka, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, kónický tvar tela, mierne zaoblené steny, dno nepatrne vtiahnuté dovnútra, nad okraj vystupuje ucho, v polovici výšky nádoby na štyroch miestach sa nachádzajú veľké jamky, hnedá až sivá farba, v. 5, 7 cm, v. s uchom 7, 1 cm, pr. dna 3, 3 cm, pr. ústia 10, 5x9, 3 cm, A 186 (tab. LXXIX: 3)
104. šálka, zaoblený okraj, kónické telo, dno vtiahnuté dovnútra, ucho je ulomené, pôvodne prevyšovalo ústie, svetlo až tmavohnedá farba, v. 5, 2 cm, pr. dna 2 cm, pr. ústia 11, 8x10, 9 cm, A 821 (tab. LXXIX: 4)

Uloženie: Národné múzeum v Prahe (nestratifikované nálezy č. 161, 163, 171, 172, 178, 180, 181, 187, 191, 197, 220, 225, 228, 229, 233, 134), múzeum Turnov (nestratifikované nálezy č. 1-55, 57-68, 71-73, 76-160, 162, 164-170, 173-177, 179, 182-186, 188-190, 192-196, 198-219, 221-224, 226, 227, 230-232, 235-237; nálezy s neurčitým priradením k lokalite č. 1-104), múzeum Liberec (nestratifikované nálezy č. 56, 69, 70, 72-75)

Literatúra: Filip 1932-33, 98, obr. 2: 1-10, 4: 1-6, tiež 1936-37, 166, obr. 47: 3, tiež 1939, 21-22, obr. 3, 6, tiež 1947, 249-252, tab. 41; Herold 1928, 89; Přč 1892, 507-509, tab. XXV-XXVII, tiež 1905, 37-39, 290, obr. 23, 41, 43-44, 46-50, tab. XI-XIII; Šimák 1909, 170, obr. 190; Vokolek 1999, 146-147, tab. 127: 1-4, tiež 2003, 327-328, tab. 355: 6-17; Waldhauser 1976, 77, obr. 29: 7-9, 24; 31: 5; databáza Archeologickej zbierky Národného múzea, katalóg múzea Turnov

31. 7. Svijanský Újezd (okr. Liberec)

Hrobový celok – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1926 – parcela č. 227/1

Hrob obsahoval tri zachované nádoby (2-4) a torzo šálky (5). Vlastná popolnica (1) bola rozbitá.

1. črepy popolnice, povrch zvislo ryhovaný (Hrdina 1926)
2. menší hrnček s uškom, tmavá farba (Hrdina 1926)
3. väčší hrnček s uchom, štyri pupčky v najväčšej baňatosti, svetlošedá farba, nerovnomerne vypálený materiál (Hrdina 1926)
4. veľký hrniec s dvomi uchami pri okraji, svetlošedá farba (Hrdina 1926)
5. torzo menšej šálky s uchom, červená farba, piesčité materiál, zachovaná asi tretina nádoby (Hrdina 1926)

Hrobový celok? – pohreb žiarový – hrob popolnicový – 1931 – parcela č. 227/ 1 – daroval p. Dědeček

Vnútri dvojkónickej nádoby /1/ sa nachádzali kosti a snád' tvorila hrobový celok s dvojkónickou nádobkou /2/.

1. dvojkónická nádoba vo funkcii popolnice, rovno zrezaný okraj, kužeľovitý horný kónus a dolný mierne zaoblený, ostrý lom, rovné a nepatrne odsadené dno, hnedá až čierna farba, vnútri nádoby kremačné zvyšky, v. 13, 8 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 15, 3 cm, pr. max. vydutia 17, 9 cm, A 76 (tab. LXXX: 1)
2. dvojkónická nádoba so zvislo ryhovaným spodkom, v. 7 cm, A 77 (katalóg múzea v Turnove; nezachované)

Nestratifikované nálezy

Roľníci J. Kořátko a J. Valkoun objavili 10. a 11. júna 1926 pri dobývaní piesku štyri popolnice (pravdepodobne šálky s uškami). Z týchto nádob boli dve menšie vložené do seba. Dve uvedené menšie popolnice sa zachovali neporušené, väčšia sa našla rozbitá. Štvrtá bola menšia, a tiež rozbitá, vyrobená z červenavého piesku.

Nálezy z roku 1931 tvoria obsah asi štyroch hrobov. Nad väčšími nádobami boli ako pokličky položené čadičové kamene, na dve nádoby dokonca dva na seba. Mimo keramického inventára sa nachádzali ešte menšie kamene oválneho tvaru (pr. 20-30 cm) a v priestore bola zistená popolovitá vrstva.

1. džbánok, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, časť ucha pri okraji chýba, rovné dno, tehlová farba, vyhladený povrch, vnútro nádoby tmavosivé, v. 10, 5 cm, pr. dna 4, 1 cm, pr. ústia 12, 5 cm, pr. max. vydutia 13, 5 cm, A 81, 1931, daroval p. Kořátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXIX: 5)

2. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, kužeľovitý horný kónus, ostrý lom, mierne zaoblený dolný kónus, rovné dno, žltotehlová farba, povrch vyhladený, v. 5 cm, pr. dna 2, 3 cm, pr. ústia 6, 9 cm, pr. max. vydutia 7, 5 cm, A 80, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXIX: 6)
3. amfora, rovno zrezaný okraj, dlhé valcovité hrdlo, ostrým lomom odsadená baňatá výduť, dolná časť nádoby výrazne prehnutá dovnútra, medzi hrdlo a telo sa pripínajú dve uchá, rovné dno, tehlová až hnedá farba, vyhladený povrch, v. 28, 4 cm, pr. dna 12 cm, pr. ústia 16, 3 cm, pr. max. vydutia 26, 5 cm, A 87, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXIX: 7)
4. dvojkónická nádobka, zaoblený okraj, takmer valcovitý horný kónus, mierne zaoblený lom a nízky, nepatrne zaoblený dolný kónus, rovné dno, tehlová až svetlosivá farba, polovica dolnej časti nádobky tmavosivá až čierna, v. 5 cm, pr. dna 2, 5 cm, pr. ústia 7, 6 cm, pr. max. vydutia 7, 8 cm, A 88, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXIX: 8)
5. torzo menšej misy, zaoblený okraj, ústie len nepatrne dovnútra zahnuté, takmer kónický tvar tela, tehlová farba, dno chýba, pr. ústia 19, 3 cm, hr. 0, 2-0, 5 cm, A 86, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXIX: 9)
6. dvojkónická nádobka, zaoblený a rovný okraj, takmer valcovitý, len mierne prehnutý horný kónus a dolný kónický, rovné dno, nad ostrým lomom pás vodorovných rýh, pod ním nepravidelné zvislé ryhy, tehlová až hnedá farba, v. 9 cm, pr. dna 4, 3 cm, pr. ústia 14, 3 cm, pr. max. vydutia 15 cm, A 85, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXIX: 10)
7. bronzový krúžok, torzovaná tyčinka, prekrývajúce sa konce, kruhový prierez, pr. krúžku 3, 6 cm, pr. tyčinky 0, 3 cm, A 840, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXX: 2)
8. džbánok, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené dlhé hrdlo, ostro odsadené baňaté telo, z okraja vychádza ucho a pripína sa na hornú časť výdute, rovné dno, tehlová až svetlohnedá farba, povrch vyhladený a nezdobený, v. 8 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 7, 8 cm, pr. max. vydutia 8, 7 cm, A 79, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXX: 3)
9. menšia amfora, zaoblený okraj, valcovité hrdlo, ostro odsadená baňatá výduť, kónická, mierne dovnútra prehnutá dolná časť, medzi hrdlom a telom dve uchá, rovné dno, tehlová farba, v. 11, 5 cm, pr. dna 5, 2 cm, pr. ústia 9, 2 cm, pr. max. vydutia 12 cm, A 89, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXX: 4)
10. torzo hrncovitej nádoby, súdkovitý tvar tela, rovné dno, dve uchá, povrch zdobený dvoma pásmi vodorovných rýh lemovaných skupinami malých jamiek, medzi nimi skupiny väčších jamiek, tehlovohnedá až sivá farba, okraj a jedno ucho chýbajú, zach. v. 12, 8 cm, pr. dna 7 cm, hr. 0, 7 cm, A 83, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXX: 5)
11. amfora, rovno zrezaný okraj, dlhé valcovité hrdlo, len nepatrne roztvorené, ostro oddelené od dvojkónického, stlačeného tela, horný kónus výrazne zaoblený, na rozhranie hrdla a tela sa pripínajú dve uchá, dno mierne vťahnuté dovnútra, žltá až tehlová farba, stopy sivej farby, v. 8, 5 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 8, 8 cm, pr. max. vydutia 11 cm, A 78, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXX: 6)
12. hrniec, zaoblený, von vyhnutý a hranený okraj, prehnuté hrdlo, vajcovitý tvar tela, kónická dolná časť, rovné dno, z okraja vychádzajú dve protíľahlé uchá a pripínajú sa na telo, hnedá, miestami tmavosivá farba, v. 15 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 12, 5 cm, A 92, 1926, dar obce Svijanský Újezd (tab. LXXX: 7)
13. miska, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené ústie, ostrým lomom odsadené, zaoblené telo, kónická dolná časť, rovné dno, hnedá až tmavosivá farba, v. 7, 8 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 14, 5 cm, A 82, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXX: 8)
14. misa, nepatrne zaoblený okraj, kónický tvar tela, mierne zaoblené steny, hnedá až čierna farba, ucho chýba, v. 10 cm, pr. dna 8, 5 cm, pr. ústia 22 cm, A 90, 1931, daroval p. Koťátko prostredníctvom roľníka J. Valkouna zo Svijanského Újezdu (tab. LXXX: 9)
15. dvojkónická nádobka s olámaným okrajom, výzdoba pozostáva z pásu vodorovných rýh nad ostrým lomom, v. 5 cm, A 84 (Vokolek 2003, 328, tab. 356: 6; nezachované)
16. džbánok s oddeleným hrdlom, zdobený štyrmi vypuklinami na výduti, v. 8, 3 cm, A 91 (Vokolek 2003, 328, tab. 355: 22; nezachované)
17. džbánok s oddeleným hrdlom a úzkym uškom, v. 7 cm, A 199, 1926 (Vokolek 2003, 328, tab. 356: 8; nezachované)

Uloženie: múzeum Turnov

Literatúra: Filip 1932-33, obr. 1: 6-7, tiež 1947, 248, tab. 27: 7-16; Hrdina 1926; Jansa 1926; Šimák 1926, tiež 1926-27, 63, tiež 1931; Vokolek 2003, 328, tab. 355: 18-22, 356: 1-10; katalóg múzea Turnov

31. 8. Turnov-Maškovy zahrady (okres Semily)

Plocha B

Objekt 0015/00 – štvorce B5, C5, B6, C6 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o nepravidelný oválny až kruhový pôdorys s rozmermi 4 x 3, 6 m, hĺbkou 0, 44-0, 76 m a nepravidelným stupňovitým dnom. Objekt mal pravdepodobne výrobný charakter (typ F-D)-,suchá perióda“. Obsahoval 11 výplní: 1) svetlohnedá piesčitá hlina, 5% mazanice, ojedinele kamene; 2) tmavohnedá piesčitá hlina, 20% mazanice, 5% uhlíkov; 3) svetlosivý piesčité íl, 20% uhlíkov, ojedinele mazanica; 4) tmavosivý piesčité íl; 5) svetložltý prachový íl, ojedinele mazanica a uhlíky (spadnutý blok); 6) svetlosivý piesčité íl, 20% uhlíkov, ojedinele mazanica; 7) svetlosivý piesčité íl, 10% uhlíkov, náhodne mazanica; 8) tmavohnedý piesčité íl, 20% mazanice, 10% uhlíkov; 9) tmavosivý piesčité íl, náhodne mazanica s uhlíkmi; 10) tmavohnedý piesčité íl, ojedinele mazanica s uhlíkmi; 11) svetlosivý piesčité íl, malé ostrovčeky spráše, 5% uhlíkov. V juhovýchodnom sektore sa našla deštrukcia pece (typ D).

Nálezy: keramika (1004), kamene (540), mazanica (1000), bronz (nôž - tab. CXVI: 3), brúsená industria (2), štiepaná industria (2), uhlíky (1)

Datovanie: mladší paleolit, lužická kultúra /1-20/, 15.-17. stor.

1. črep amfory, valcovité hrdlo, v jeho dolnej časti sa nachádza ucho, odsadené telo s nábehom na dvojkónický tvar, tuhovaný a vyleštený povrch, rozmery: 6, 5x7, 2 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 0867/01, A 5395, s. 165, sonda B/6B, vrstva č. 4, 13. 5. 2000 (tab. LXXXI: 1)
2. črep hrnca?, zaoblený, hranený a von vyhnúť okraj, nepatrne odsadené a mierne zaoblené telo zdobené zvislými ryhami, okraj je pretláčaný prstom, žltá až hnedá farba, drsný povrch, rozmery: 5, 2x5, 3 cm, hr. 7-9 mm, pr. č. 0086/01, A 4397, s. 87, sonda B/5B, vrstva č. 2, 28. 6. 2000 (tab. LXXXI: 2)
3. črep misy?, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, nábeh na pologuľovitý tvar tela, výzdoba pozostáva zo zvislých rýh, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 8, 7x5, 5 cm, hr. 3-5 mm, pr. č. 0084/01, A 4795, s. 85, sonda B/60, 8. 6. 2000 (tab. LXXXI: 3)
4. črep amforovitej nádoby, prehnuté hrdlo prechádza plynule do zaobleného tela, spodnú časť hrdla zdobia tri vodorovné žliabky, na výduti sa nachádzajú pásy žliabkov usporiadané do lomeného polooblúka, tehlová farba, vyhladený povrch, rozmery: 6x5, 3 cm, hr. 4-5 mm, pr. č. 0100/01, A 4811, s. 101, sonda B/6C, vrstva č. 4-dno, 29. 6. 2000 (tab. LXXXI: 4)
5. črep väčšej nádoby, nepatrne zaoblený a von vyhnúť okraj, prehnuté hrdlo, z vnútornej strany ostro zalomené, hnedá farba, drsný povrch, hrubý a piesčité materiál s prímесou zrn, rozmery: 8, 8x5, 5 cm, hr. 7-17 mm, pr. č. 0094/01, A 4905, s. 95, sonda B/5B, vrstva č. 2, 28. 6. 2000 (tab. LXXXI: 5)
6. črep hrnca, smerom von rovno zrezaný okraj, nepatrne odsadené a mierne zaoblené telo zdobené zvislými a širokými ryhami, tmavohnedá farba, rozmery: 3, 7x6 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 0100/01, A 4811, s. 101, sonda B/6C, vrstva č. 4-dno, 29. 6. 2000 (tab. LXXXI: 6)
7. črep dvojkónickej nádoby?, zaoblený okraj, rovný horný kónus, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 11, 5x7 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 0099/61, A 4100, s. 100, sonda B/5B, vrstva č. 1, 29. 6. 2000 (tab. LXXXI: 7)
8. torzo cedítka, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 1, 5x2, 5 cm, hr. 5, 5 mm, pr. č. 0875/01, A 5403, s. 173, sonda B/5C, dno, 14. 7. 2000 (tab. LXXXII: 1)
9. črep menšej nádoby, zaoblený, hranený a von vyhnúť okraj, výrazne prehnuté hrdlo, nábeh na zaoblené telo, žltá až hnedá farba, rozmery: 3, 8x4, 2 cm, hr. 3-6 mm, pr. č. 0822/01, A 5350, s. 120, sonda B/5C, vrstva č. 1, 1. 7. 2000 (tab. LXXXII: 2)
10. črep dvojkónickej nádoby, mierne zaoblený lom, dolný kónus zdobený zvislými ryhami, žltá až tehlová farba, zrnitý materiál, rozmery: 5, 5x3, 5 cm, hr. 5 mm, pr. č. 0875/01, A 5403, s. 173, sonda B/5C, dno, 14. 7. 2000 (tab. LXXXII: 3)
11. torzo misy, okraj smerom dovnútra rovno zrezaný, pod ním vodorovná ryha, zaoblené telo, tehlová farba, vyhladený povrch, zrnitý materiál, zach. v. 7, 3 cm, pr. ústia 20 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 0871/01, A 5399, s. 169, sonda B/6C, vrstva č. 4, 13. 7. 2000 (tab. LXXXII: 4)
12. črep väčšej nádoby, zaoblený, hranený a výrazne von vyhnúť okraj, kužeľovité hrdlo, žltá až tehlová farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 5x4, 3 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 0825/01, A 5353, s. 123, sonda B/6B, vrstva č. 4, 1. 7. 2000 (tab. LXXXII: 5)
13. črep väčšej nádoby, mierne zaoblený okraj, rovné hrdlo, nábeh na zaoblené telo, tmavosivá farba, pri okraji hnedá, vyhladený povrch, rozmery: 5, 2x5, 5 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 0867/01, A 5395, s. 165, sonda B/6B, vrstva č. 4, 13. 5. 2000 (tab. LXXXII: 6)
14. črep menšej nádoby, rovné steny, malé ucho, tmavosivá až čierna farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 7x4, 5 cm, hr. 5 mm, pr. č. 0821/01, s. 119, sonda B/5C, vrstva č. 4, 1. 7. 2000 (tab. LXXXII: 7)
15. črep hrnca?, dolná časť hrdla zdobená plastickou páskou, nábeh na odsadené a výrazne zaoblené telo, žltá farba, drsný povrch, hrubý a zrnitý materiál, rozmery: 8, 5x5 cm, hr. 12 mm, pr. č. 0867/01, A 5395, s. 165, sonda B/6B, vrstva č. 4, 13. 5. 2000 (tab. LXXXII: 8)
16. črep hrnca?, nevýrazná profilácia, zaoblený a von vyhnúť okraj, mierne prehnuté hrdlo prechádza plynule do nepatrne zaobleného tela, svetlo až tmavohnedá farba, zrnitý materiál, drsný povrch, rozmery: 14x11 cm, hr. 6-8 mm, pr. ústia 38 cm, pr. č. 0086/01, A 4397, s. 87, sonda B/5B, vrstva č. 2, 28. 6. 2000 (tab. LXXXII: 9)
17. črep hrnca?, rovno zrezaný a von vyhnúť okraj, prehnuté hrdlo, povrch zdrsnený šikmým prstovaním, plavený materiál, prímес zrn, rozmery: 5, 7x8, 5 cm, hr. 7-9 mm, pr. č. 0872/01, A 5400, s. 170, sonda B/5B, vrstva č. 4, 13. 7. 2000 (tab. LXXXII: 10)

18. črep hrnca?, rovno zrezaný okraj, zatahnuté ústie, zaoblené telo, stopy po uchu alebo jazykovitom výčnelku, povrch zdrsnený širokými a nepravidelnými ryhami, hnedá až sivá farba, rozmery: 6x8, 5 cm, hr. 4-7 mm, pr. č. 0825/01, A 5353, s. 123, sonda B/6B, vrstva č. 4, 1. 7. 2000 (tab. LXXXII: 11)
19. črep dvojkónickej nádoby?, ostrý a vysadlý lom, nábeh na zaoblený dolný kónus, ktorý je zdobený žliabkami, žltá farba, drsný povrch, rozmery: 4, 3x3, 7 cm, hr. 6-10 mm, pr. č. 0089/01, A 4800, s. 90, sonda B/5B, vrstva č. 2, 28. 6. 2000 (tab. LXXXIII: 1)
20. črep misky?, rovno zrezaný okraj, zatahnuté ústie, nábeh na kónické telo, telo zdobené nepravidelnými ryhami, tmavosivá farba, stopy hnedej, vyhladený povrch, rozmery: 4x4, 1 cm, hr. 2, 5-4 mm, pr. č. 0866/01, A 5394, s. 164, sonda B/5B, JV časť, 12. 7. 2000 (tab. LXXXIII: 2)

Objekt 0017/00 – štvorec C3 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Objekt mal elipsovité pôdorys s rozmermi 2 x 1, 26 m a hĺbkou 0, 38 m, ploché až stupňovité dno, U profil a „nepokojné dno“ (tri kolové jamy v dne a v rade). Vyplňal ho tmavohnedý íl. Tvoril superpozíciu so stĺpovou jamou (objekt typu B) – „suchá perióda“. Došlo k superpozícii troch objektov: 001700, 0020/00 a 0048/00, pričom objekty 0020/00 a 0048/00 porušili objekt 0017/00.

Nález: keramika (32), kamene (7), mazanica (5), uhličky, vzorka výplne

Datovanie: lužická kultúra /1-5/

1. črep hrnca?, mierne zaoblené telo, hnedá farba, miestami tmavosivá, vyhladený povrch, rozmery: 4x6, 3 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 0928/01, A 5456, s. 226, sonda B/3C, 21. 7. 2000 (tab. LXXXIII: 3)
2. črep menšej nádoby, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, hnedá farba, vnútri tmavosivá, vyhladený povrch, rozmery: 3x2, 8 cm, hr. 2-5 mm, pr. č. 0928/01, A 5456, s. 226, sonda B/3C, 21. 7. 2000 (tab. LXXXIII: 4)
3. črep amforovitej nádoby, rovno zrezaný a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, ostro odsadené telo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 3x3, 8 cm, hr. 4-5 mm, pr. č. 0837/01, A 5365, s. 135, sonda B/3C, 2. 7. 2000 (tab. LXXXIII: 5)
4. črep väčšej nádoby, dolná časť tela prehnutá dovnútra, povrch zdrsnený širokými a šikmými ryhami, žltá až tehlová farba, rozmery: 5x5, 7 cm, hr. 6 mm, pr. č. 0837/01, A 5365, s. 135, sonda B/3C, 2. 7. 2000 (tab. LXXXIII: 6)
5. črep dvojkónickej nádoby?, dolný kónus mierne prehnutý dovnútra, povrch zdrsnený prstovaním, tmavohnedá farba, zrnitý materiál, hrubý a drsný povrch, rozmery: 5, 5x6 cm, hr. 7-8 mm, pr. č. 0928/01, A 5456, s. 226, sonda B/3C, 21. 7. 2000 (tab. LXXXIII: 7)

Objekt 0022/00 – štvorec B11-1/1 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal dvojkónický prierez a kruhový pôdorys s rozmermi 0, 9 x 0, 8 m a hĺbkou 0, 44 m. Dno bolo vyložené plochými zlomkami mazanice a kameňmi. Našlo sa tam i kamenné drtidlo. Jama bola vyplnená dvomi uloženiami: 1) tmavý íl s mazanicou a uhličkami; 2) tmavohnedý íl. Ide o stĺpovú jamu (objekt typu B) – „suchá perióda“.

Nález: keramika (42), kamene (92), mazanica (242), brúsená industria (3), štiepaná industria (1)

Datovanie: lužická kultúra /1-2/

1. miska, zaoblený okraj, kónický tvar tela, dolná časť a dno sú zaoblené, hnedá farba, v. 7, 5 cm, pr. dna 4 cm?, pr. ústia 14 cm, hr. 2 mm, pr. č. 0868/01, s. 166, sonda B/11B, výplň, vrstva č. 4, 13. 7. 2000 (tab. LXXXIII: 8, obr. 14: 1)
2. torzo misy, rovno zrezaný okraj, kónické telo je zdobené zvislými ryhami, dno chýba, hnedá farba, miestami tehlovisivá až svetlohnedá, zach. v. 8, 4 cm, pr. ústia 25 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 0868/01, s. 166, sonda B/11B, výplň, vrstva č. 4, 13. 7. 2000 (tab. LXXXIII: 9)

Objekt 0028/00 – štvorec B4, C3 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahlbený objekt elipsovitého pôdorysu s dĺžkou 0, 9 m, šírkou 0, 51 m, U profilom a plochým až obľým dnom. Výplň tvorila stredne uľahlá svetlosivá fľovitopiesčitá hlina. Predstavuje stĺpovú jamu (objekt typu B) – „suchá perióda“.

Nález: keramika (24), kamene (13), mazanica (3)

Datovanie: lužická kultúra /1/, 15. stor., 17.-19./20. stor.

1. črep hrnca?, nábeh na lievikovite roztvorené hrdlo, odsadené a zaoblené telo, žltá až sivá farba, plavený materiál, vyhladený povrch, rozmery: 4x5, 5 cm, hr. 5 mm, pr. č. 0897/01, A 5425, s. 195, sonda B/3C-D, 19. 7. 2000 (tab. LXXXIV: 1)

Objekt 0041/00 – štvorec D2 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal kruhový až kvadratický pôdorys, priemer 0, 84 x 0, 78 m, hĺbku 0, 2 m, ploché dno a U profil. Vyplňal ho svetlosivý íl s ostrovčekmi okrovej spráše. Do dna stĺpovej jamy (objekt typu B) bola zahlbená drobná kolová jamka (objekt typu A) – kruhová výseč dĺžky 0, 2 m. Došlo k superpozícii: suchá perióda/“nákolie – mokrá perióda“.

Nález: keramika (19), kamene (7), mazanica (7)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep väčšej nádoby, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, telo zdobené šikmými ryhami, rozmery: 7x5 cm, hr. 3-6 mm, pr. č. 0903/01, A 5431, s. 201, sonda B/2D, 19. 7. 2000 (tab. LXXXIV: 2)

Objekt 0050/00 – 2000 - parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahlbený objekt kruhového pôdorysu s priemerom 1, 5-1, 56 m, hĺbkou 0, 8 m, kónickým profilom a plochým dnom. Obsahoval štyri výplne: 1) stredne uľahlá svetlohnedá fľovitoprachová hlina s obsahom 5% mazanice; 2) tmavosivá fľovitopiesčitá hlina s obsahom 10% mazanice a 5% uhličkov; 3) stredne uľahlá tmavosivá fľovitopiesčitá hlina, 5% mazanice, 20% uhličkov; 4) ornica. Predstavuje silo, t. j. „suchá perióda“ (objekt typu E).

Nález: keramika (450), kamene (186), mazanica (57), kosti (2+), kov (2), brúsená industria (1)

Datovanie: lužická kultúra /1-7/, stredovek, 15./16. stor., 19./20. stor.

1. črep menšej nádoby, zaoblený, hranený a von vyhnutý okraj, mierne prehnuté hrdlo, sýtohnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 3x2, 1 cm, hr. 2-4 mm, pr. č. 0317/01, A 4845, s. 327, sonda B, 27. 7. 2000 (tab. LXXXIV: 3)
2. črep hrnca, mierne zaoblený okraj, hrubý materiál, hnedá farba, rozmery: 3, 2x3, 8 cm, hr. 7-10 mm, pr. č. 0940/01, A 5486, s. 239, sonda B, S polovica, 21. 7. 2000 (tab. LXXXIV: 4)
3. črep menšej nádoby, zaoblený a rovný okraj, z ktorého vychádza ucho, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 1x3, 2 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 1015/01, A 5543, s. 322, sonda B, J polovica, vrstva č. 1, 27. 7. 2000 (tab. LXXXIV: 5)
4. torzo väčšej nádoby, výrazne zaoblené telo guľovitého tvaru, rovné dno, žltá až tehlová farba, plavený materiál, rozmery: 5, 3x4; 3, 8x4, 8 cm, hr. 7-11 mm, pr. č. 0974/01, A 5502, s. 279, sonda B, 24. 7. 2000, areál technológie stavby (tab. LXXXIV: 6)
5. torzo brúsika, hladký a vyleštený povrch, rozmery: 3, 7x4, 2 cm, sila 0, 8-1, 9 cm, pr. č. 0323/01, A 4851, s. 333, sonda B, dno, J polovica, 28. 7. 2000 (tab. LXXXIV: 7)
6. črep amforovitej nádoby?, rovno zrezaný okraj, mierne kužeľovité hrdlo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 6x5, 7 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 0323/01, A 4851, s. 333, sonda B, dno, J polovica, 28. 7. 2000 (tab. LXXXIV: 8)
7. črep amforovitej nádoby?, vysoké a valcovité? hrdlo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 4x5, 9 cm, hr. 5 mm, pr. č. 0974/01, A 5502, s. 279, sonda B, 24. 7. 2000, areál technológie stavby (tab. LXXXIV: 9)

Objekt 0062/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal elipsovité pôdorys, dĺžku 1, 94 m, šírku 1, 1 m a hĺbku 0, 42 m. Výplň tvorila stredne uľahlá tmavá a sivohnedá ílovitopiesčitá hlina. V severnom sektore na západnej a východnej strane sa našli menšie kolové jamky. Identifikovaný bol nepravidelný vaňovitý profil s „nepokojným dnom“. Južná strana mala stupňovité dno. Ide o objekt typu C – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (129), kamene (52), mazanica (125), bronz (1 zliatok), brúsená industria (1)

Datovanie: lužická kultúra /1, 3, 6/, neskorý halštát /4, 7-8/

1. črep menšej nádoby, zaoblený a zosilnený okraj, kužeľovité hrdlo, hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 1, 5x1, 8 cm, hr. 2-4 mm, pr. č. 0969/01, A 5497, s. 273, sonda B, 24. 7. 2000 (tab. LXXXV: 3)
2. torzo hrnca?, zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo, tehlová farba, zrnitý materiál, vyhladený povrch, zach. v. 7, 7 cm, pr. ústia 21 cm, hr. 5-8 mm, pr. č. 0969/01, A 5497, s. 273, sonda B, 24. 7. 2000 (tab. LXXXV: 4)
3. torzo amforovitej zásobnice?, zaoblený a von vyhnutý okraj, výrazne prehnuté hrdlo, ktoré plynule prechádza do tela s nábehom na výrazné zaoblenie, žltá až sivá farba, prepálený, hrubý a drsný materiál, zach. v. 6 cm, pr. ústia 20 cm, hr. 6-10 mm, pr. č. 1016/01, A 5544, s. 323, sonda B, 27. 7. 2000 (tab. LXXXV: 5)
4. črep zásobnice, nápadne von vyhnutý a zaoblený okraj, prehnuté hrdlo, výrazne odsadené telo, tehlová farba, zrnitý materiál, rozmery: 8, 5x6, 5 cm, hr. 4-10 mm, pr. č. 1019/01, A 5542, s. 326, sonda B, 27. 7. 2000 (tab. LXXXV: 6)
5. torzo misy, zaoblený okraj, výrazne dovnútra zatiahnuté ústie, zaoblené telo, tehlová až svetlosivá farba, zrnitý materiál, tenké steny, zach. v. 6, 7 cm, pr. ústia 21 cm, hr. 2-4, 5 mm, pr. č. 1018/01, A 5546, s. 325, sonda B, 27. 7. 2000 (tab. LXXXV: 7)
6. torzo závažia, vrchná časť urazená, elipsovité základňa, tehlová farba, zach. v. 8 cm, š. 8, 1 cm, sila 5, 7 cm, pr. č. 1018/01, A 5546, s. 325, sonda B, 27. 7. 2000 (tab. LXXXV: 8)

Objekt 0071/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal kruhový pôdorys, priemer 1, 1 m, hĺbku 0, 32 m, kónický profil, ploché dno a U profil. Obsahoval dve výplne: 1) svetlohnedý hlinitý íl, 5% mazanice; 2) tmavohnedý hlinitý íl, 5% mazanice, 15% uhlíkov. Ide o silo (objekt typu E) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (142), kamene (33), mazanica (35), kosti (+), kov (1), štiepaná industria (1)

Datovanie: lužická kultúra /1-9/, stredovek/novovek

1. črep menšej nádoby, nepatrne zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 5x3, 8 cm, hr. 3, 5-5 mm, pr. č. 0914/01, A 5442, s. 212, sonda B, 20. 7. 2000 (tab. LXXXVI: 1)
2. črep hrnca?, mierne prehnuté steny, prstovité, tehlová farba, vnútro tmavosivé, hrubý a drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 6, 2x3, 2 cm, hr. 9 mm, pr. č. 0914/01, A 5442, s. 212, sonda B, 20. 7. 2000 (tab. LXXXVI: 2)
3. črep väčšej nádoby, telo zdobené zvislými ryhami, nad nimi lomený polooblúk, žltá farba, vnútri hnedá, plavený materiál, rozmery: 3x4, 3 cm, hr. 8 mm, pr. č. 0932/01, A 5460, s. 231, 21. 7. 2000 (tab. LXXXVI: 3)
4. črep hrnca?, telo zdobené plastickou páskou, hnedá farba, zrnitý materiál, drsný povrch, rozmery: 5, 8x4, 8 cm, hr. 4-10 mm, pr. č. 0933/01, A 5461, s. 232, sonda B, vrstva 1, 2. polovica, 21. 7. 2000 (tab. LXXXVI: 4)
5. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, žltá až tehlová farba, zrnitý materiál, rozmery: 3, 5x4, 3 cm, hr. 8 mm, pr. č. 0914/01, A 5442, s. 212, sonda B, 20. 7. 2000 (tab. LXXXVI: 5)
6. črep amforovitej nádoby, valcovité hrdlo, v dolnej časti mierne vypuklé, ostro odsadené telo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 6, 9x8 cm, hr. 4 mm, pr. č. 0914/01, A 5442, s. 212, sonda B, 20. 7. 2000 (tab. LXXXVI: 6)
7. črep dvojkónickej nádoby, oblý a mierne vysadlý lom, neprehnutý horný kónus, hnedá farba, vyhladený povrch, zrnitý materiál, rozmery: 4x6 cm, hr. 8 mm, pr. č. 0932/01, A 5460, s. 231, 21. 7. 2000 (tab. LXXXVI: 7)
8. črep hrnca, lievikovite roztvorené hrdlo, výrazne odsadené a zaoblené telo, stopy po uchu alebo podlhovastom pupčeku, tmavosivá farba, rozmery: 10, 5x7, 5 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 0933/01, A 5461, s. 232, sonda B, vrstva 1, 2. polovica, 21. 7. 2000 (tab. LXXXVI: 8)
9. črep hrnca, nábeh na lievikovite roztvorené hrdlo, odsadené a zaoblené telo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 6x7 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 0932/01, A 5460, s. 231, 21. 7. 2000 (tab. LXXXVI: 9)

Objekt 0072/00 – štvorce C1, D1 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Objekt bol charakterizovaný elipsovým pôdorysom, dĺžkou 1, 04 m, šírku 0, 72 m a hĺbkou 0, 14 m. Výplň tvorila tmavohnedá piesčitá hlina s prímiesou 40% mazanice a 5% uhlíkov. Na severnom a východnom okraji pôdorysu vystupovali

dve elipsovité kolové jamky s priemerom 0, 36-0, 44 m a 0, 5 x 0, 38 m, hĺbkou 0, 36 m, U profilom a plochým dnom s ďalšou kolovou jamkou. Vzhľadom k nálezom mazanice a kolovým jamkám môže byť objekt interpretovaný ako pec so zastrešeným prístreškom (typ D) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (151), kamene (34), mazanica (106), bronz (1 krúžok – obr. 15: 2)

Datovanie: lužická kultúra /1-9/, 16. stor.

1. črep menšej nádoby, telo zdobené širokými zvislými ryhami, nad nimi jedna vodorovná ryha, svetlohnedá farba, drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 3x3, 5 cm, hr. 6 mm, pr. č. 0931/01, A 5459, s. 229, sonda B, B10, 21. 7. 2000 (tab. LXXXVII: 5)
2. črep menšej nádoby, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, tuhovaný povrch, rozmery: 2, 5x3, 1 cm, hr. 2-3 mm, pr. č. 0947/01, A 5475, s. 246, sonda B, B10, 22. 7. 2000 (tab. LXXXVII: 6)
3. črep menšej nádoby, povrch zdobený mriežkovaním?, hnedá farba, rozmery: 2, 2x1, 5 cm, hr. 5, 5-6 mm, pr. č. 0923/01, A 5451, s. 221, sonda B, C1-D1, 20. 7. 2000 (tab. LXXXVII: 7)
4. črep misky, zaoblený okraj, takmer kónický tvar tela, steny sú len nepatrne zaoblené, povrch zdrsnený ryhovaním, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 5x5, 5 cm, hr. 3-7 mm, pr. č. 0947/01, A 5475, s. 246, sonda B, B10, 22. 7. 2000 (tab. LXXXVII: 8)
5. črep menšej nádoby, zaoblený okraj, nábeh na kónické telo, tmavosivá farba, pri okraji a vnútri hnedá, vyhladený povrch, 4x3 cm, hr. 2-4 mm, pr. č. 0931/01, A 5459, s. 229, sonda B, B10, 21. 7. 2000 (tab. LXXXVII: 9)
6. črep menšej nádoby, rovno zrezaný okraj, horný kónus je mierne prehnutý, hnedá farba, zrnitý materiál, rozmery: 3, 5x3, 8 cm, hr. 3-6 mm, pr. č. 0947/01, A 5475, s. 246, sonda B, B10, 22. 7. 2000 (tab. LXXXVII: 10)
7. torzo dvojkónickej nádoby, zaoblený okraj, oba kónusy sú mierne prehnuté, zaoblený lom, dno chýba, hrubší materiál, tehlová farba, v dolnej polovici sivá, pr. ústia 6 cm, hr. 3-6 mm, pr. č. 0947/01, A 5475, s. 246, sonda B, B10, 22. 7. 2000 (tab. LXXXVII: 11)
8. črep väčšej nádoby, ovoidné telo?, hnedá až tehlová farba, zrnitý materiál, hrubý povrch, rozmery: 9, 5x4, 8 cm, hr. 9 mm, pr. č. 0947/01, A 5475, s. 246, sonda B, B10, 22. 7. 2000 (tab. LXXXVII: 12)

Objekt 0073/00 – štvorec B3 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt mal elipsovité pôdorys s rozšírením na južnom okraji, dĺžkou 1, 8 m, šírkou 1, 4 m, južným okrajom 1 m, hĺbkou 0, 28-0, 4 m, U profilom a plochým stupňovitým dnom. Obsahoval tri výplne: 1) tmavohnedá ílovitá hlina, 5% mazanice; 2) tmavosivá prepálená ílovitá hlina, 20% uhlíkov; 3) svetlohnedá ílovitá hlina, 5% uhlíkov. V južnej polovici sa našli dve kolové jamky. Ide o objekt typu C – „suchá perióda“. Doložené boli početné nálezy keramiky a v hĺbke 0, 15 m väčšie kumulácie črepov. Na úrovni povrchu bol zistený fragment bronzovej ihlice.

Nálezy: keramika (239), kamene (47), mazanica (72), bronz (1 ihlica – obr. 14: 3), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-10/

1. črep menšej nádoby, zaoblený, hraneý a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, hnedá farba, vyleštený povrch, mierne zrnitý materiál, rozmery: 4, 2x3 cm, hr. 3, 5-5 mm, pr. č. 0949/01, A 5477, s. 248, sonda B, povrch, 22. 7. 2000 (tab. LXXXVIII: 2)
2. črep menšej nádoby, nepatrne zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 5x3, 5 cm, hr. 4-6, 5 mm, pr. č. 0959/01, A 5487, s. 263, sonda B, dno, 24. 7. 2000 (tab. LXXXVIII: 3)
3. črep menšej nádoby, zosilnený a na vrchole zahrotený okraj, tmavosivá farba, drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 2, 3x2 cm, hr. 4-5 mm, pr. č. 0958/01, A 5486, s. 262, sonda B, dno, 24. 7. 2000 (tab. LXXXVIII: 4)
4. črep menšej nádoby, zaoblený, von vyhnutý a zosilnený okraj, prehnuté hrdlo, žltá až svetlosivá farba, vnútri tmavosivá, zrnitý materiál, vyhladený povrch, rozmery: 4, 7x4 cm, hr. 3-7 mm, pr. č. 0957/01, A 5485, s. 261, sonda B, 0-15 cm, 24. 7. 2000 (tab. LXXXVIII: 5)
5. črep väčšej nádoby, tehlová farba, vyhladený povrch, zrnitý materiál, rozmery: 4, 5x4, 6 cm, hr. 6-8 mm, pr. č. 0958/01, A 5486, s. 262, sonda B, 24. 7. 2000 (tab. LXXXVIII: 6)
6. črep menšej nádoby, kónické telo, povrch zdrsnený širokými ryhami, hnedá farba, silno zrnitý materiál, rozmery: 4, 3x3, 8 cm, hr. 3, 5-4 mm, pr. č. 0949/01, A 5477, s. 248, sonda B, povrch, 22. 7. 2000 (tab. LXXXVIII: 7)
7. črep menšej nádoby, nábeh na rovné dno, telo zdrsnené širokými ryhami, žltá farba, drsný povrch, plavený materiál, rozmery: 6, 3x2, 5 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 0959/01, A 5487, s. 263, sonda B, dno, 24. 7. 2000 (tab. LXXXVIII: 8)
8. črep menšej nádoby, rovno zrezaný okraj, pod ním vodorovná ryha, mierne kužeľovité hrdlo, tmavosivá až hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 6, 3x3, 3 cm, hr. 3 mm, pr. č. 1007/01, A 5537, s. 314, sonda B, dno, 26. 7. 2000 (tab. LXXXVIII: 9)
9. črep misy, nepatrne zaoblený okraj, viac-menej krátke a valcovité telo, nábeh na rovné dno, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 8, 5x5 cm, hr. 7-15 mm, pr. č. 1001/01, A 5521, s. 308, sonda B, 0-15 cm, V polovica, 26. 7. 2000 (tab. LXXXVIII: 10)
10. črep dvojkónickej nádoby, mierne zaoblený dolný kónus, povrch zdrsnený nepravidelným ryhovaním, tmavohnedá až sivá farba, hrubý materiál, rozmery: 6x5, 2 cm, hr. 8 mm, pr. č. 0958/01, A 5486, s. 262, sonda B, 24. 7. 2000 (tab. LXXXVIII: 11)

Objekt 0077/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt bol charakterizovaný kruhovým pôdorysom, priemerom 0, 88-0, 9 m, hĺbkou 0, 35 m, U-V profilom, plochým dnom a asymetricky umiestneným kolom. Bola tu zistená stratigrafia zložená zo štyroch uloženin. Vrstvu 1 tvorila stredne uľahlá svetlohnedá ílovitoprachová hlina, 5% mazanice, 5% uhlíkov, 5% riečnych okruhliakov; vrstvu 2 stredne uľahlá sivookrová íloviopiesčitá hlina, 10% mazanice; vrstvu 3 stredne uľahlá svetlá a hnedosivá ílovitoprachová hlina, 20% mazanice, 10% uhlíkov, 5% spálených kostičiek a vrstvu 4 uľahlá sivookrová piesčitá hlina, 5% uhlíkov a 10% mazanice. Ide o stĺpovú jamu (objekt typu B) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (68), kamene (23), mazanica (25), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-5/

1. črep menšej nádoby, rovno zrezaný okraj, mierne prehnutý horný kónus, tuhovaný povrch, rozmery: 2, 7x2, 7 cm, hr. 2, 5-3, 5 mm, pr. č. 0967/01, A 5495, s. 271, sonda B, SZ polovica, 24. 7. 2000 (tab. LXXXIX: 1)
2. črep dvojkónickej nádoby, zaoblený lom, dolný kónus je rovný a zdrsnený širokými ryhami, tehlová farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 8x6, 4 cm, hr. 7, 5-8 mm, pr. č. 0967/01, A 5495, s. 271, sonda B, SZ polovica, 24. 7. 2000 (tab. LXXXIX: 2)
3. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, rovné kónusy, hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 5x4, 7 cm, hr. 7-10 mm, pr. č. 0985/01, A 5513, s. 291, sonda B, 26. 7. 2000 (tab. LXXXIX: 3)
4. črep šálky?, okraj je smerom dovnútra rovno zrezaný, zatiahnuté ústie, zaoblené telo, žltá až svetlohnedá farba, pri okraji a vnútri tmavosivá, rozmery: 6, 5x4 cm, hr. 4-7 mm, pr. č. 0985/01, A 5513, s. 291, sonda B, 26. 7. 2000 (tab. LXXXIX: 4)
5. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, rovný horný kónus, svetlo až tmavohnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 3x3, 8 cm, hr. 7 mm, pr. č. 0967/01, A 5495, s. 271, sonda B, SZ polovica, 24. 7. 2000 (tab. LXXXIX: 5)

Objekt 0079/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal približne kruhový pôdorys, priemer 0, 56 x 0, 48 m, U profil a takmer ploché dno. Obsahoval tri výplne: 1) stredne uľahlá tmavohnedá hlina; 2) sivohnedá ílovitoprachová hlina; 3) ílovitá hlina s obsahom 10% mazanice a 5% uhlíkov. Bol identifikovaný ako kolová jamka (objekt typu A) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (22), kamene (12), mazanica (20)

Datovanie: lužická kultúra /1-2/

1. črep hrnca?, mierne zaoblený okraj, nábeh na kónické telo, zvislé prstovanie, hnedá farba, pri okraji a vnútri tmavosivá, hrubý a drsný povrch, rozmery: 4, 1x4, 7 cm, hr. 6-8 mm, pr. č. 0978/01, A 5506, s. 283, sonda B, 26. 7. 2000 (tab. LXXXV: 1)
2. črep väčšej nádoby, dolná časť tela je prehnutá dovnútra, nábeh na rovné dno, hnedá až tehlová farba, miestami tmavosivá, hrubý a drsný povrch, rozmery: 12, 5x7 cm, hr. 8-9 mm, pr. č. 0980/01, A 5508, s. 285, sonda B, JZ polovica, 26. 7. 2000 (tab. LXXXV: 2)

Objekt 0080/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbená jama mala približne kruhový pôdorys s priemerom 1, 14-1, 2 m, hĺbkou 0, 5 m, kónickým profilom a plochým dnom. Tri výplne tvorila stredne uľahlá tmavohnedá ílovitoprachová hlina; tmavosivá ílovitopiesčitá hlina s obsahom 50% uhlíkov, 5% mazanice a svetlohnedá ílovitopiesčitá hlina s prímiesou 10% uhlíkov. Objekt bol interpretovaný ako silo (typ E) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (35), kamene (15), mazanica (38), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-2/

1. črep menšej nádoby, zaostrený okraj, nepatrne zatiahnuté ústie, tenké steny, hnedá farba, vyleštený povrch, rozmery: 2, 3x1, 7 cm, hr. 0, 5-2 mm, pr. č. 0992/01, A 5520, s. 299, sonda B, JV časť, vrstva 2, 26. 7. 2000 (tab. LXXXVII: 1)
2. črep väčšej nádoby, nábeh na rovné dno a kónickú dolnú časť tela, ktorá je zdrsnená zvislým prstovaním, žltá farba, hrubý a zrnitý materiál, drsný povrch, rozmery: 3, 4x4, 2 cm, hr. 12 mm, pr. č. 0331/01, A 4859, s. 341, sonda B, 28. 7. 2000 (tab. LXXXVII: 2)

Objekt 0086/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahlbený objekt kruhového pôdorysu s priemerom 0, 6 m, hĺbkou 0, 26 m, U profilom a plochým dnom. Obsahoval dve výplne: 1) stredne uľahlá stredne sivá hlina; 2) ílovitoprachová sivožltá hlina. Predstavuje kolovú/stĺpovú jamu (objekt typu A/B) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (11), kamene (5), štiepaná industria (1)

Datovanie: lužická kultúra /1/, 15. stor.

1. črep šálky?, zaoblený okraj, nábeh na pologuľovité telo, žltá až hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3x3, 5 cm, hr. 2, 5-5 mm, pr. č. 0975/01, A 5503, s. 280, sonda B, 26. 7. 2000 (tab. LXXXV: 9)

Objekt 0088/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt charakterizoval lichobežníkový pôdorys, dĺžka 1 m, šírka 0, 76 m, hĺbka 0, 16-0, 26 m, U profil a stupňovité dno. Vyplňala ho stredne uľahlá tmavosivá ílovitopiesčitá hlina s prímiesou 5% mazanice. Na reze bol registrovaný kôl s priemerom 0, 28 m. Objekt predstavuje stĺpovú jamu (objekt typu B) – „suchá perióda“. Bol narušený priekopom pre telefónny kábel.

Nálezy: keramika (4), kamene (2), mazanica (37)

Datovanie: lužická kultúra /1/, 16.-17. stor.

1. črep menšej nádoby, rovno zrezaný a von vyhnutý okraj, mierne prehnuté hrdlo, hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 9x3, 5 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 0997/01, A 5525, s. 304, sonda B, 26. 7. 2000 (tab. XC: 2)

Objekt 0090/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbená jama mala elipsovité pôdorys, dĺžku 1, 44 m, šírku 1, 02 m, hĺbku 0, 52 m, U profil a oblú dno. Dve vrstvy tvorila stredne uľahlá hnedočierna ílovitopiesčitá hlina s obsahom 5% uhlíkov, 20% mazanice a stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčitá hlina. Skúmaný objekt bol interpretovaný ako silo (objekt typu E) – „suchá perióda“. Doložená bola výrazná koncentrácia keramiky.

Nálezy: keramika (122), kamene (29), mazanica (157), kosti (2), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-5/

1. črep amforovitej nádoby?, zaoblené telo, výzdoba pozostáva zo zvislých rýh, tmavosivá farba, vyhladený povrch,

- rozmery: 4, 5x4, 5 cm, hr. 5 mm, pr. č. 0363/01, A 4891, s. 381, sonda B, S polovica, 29. 7. 2000 (tab. LXXXIX: 6)
2. črep šálky?, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, nábeh na pologuľovitý tvar tela, tehlová až sivá farba, piesčité materiál, drsný povrch, rozmery: 5, 1x4, 4 cm, hr. 2, 5-5 mm, pr. č. 0328/01, A 4866, s. 338, sonda B, J polovica, 28. 7. 2000 (tab. LXXXIX: 7)
  3. črep amforovitej nádoby?, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, svetlohnedá farba, miestami sivá, vyhladený povrch, rozmery: 3x3, 2 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 0362/01, A 4890, s. 380, sonda B, 29. 7. 2000 (tab. LXXXIX: 8)
  4. črep dvojkónickej nádoby, zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo, žltá farba, hrubý a drsný povrch, rozmery: 14, 5x9, 5 cm, hr. 6-11 mm, pr. č. 0363/01, A 4891, s. 381, sonda B, S polovica, 29. 7. 2000 (tab. LXXXIX: 9)
  5. črep hrnca?, zaoblený okraj, valcovité hrdlo, svetlohnedá farba, hrubý a drsný povrch, rozmery: 4, 2x5, 4 cm, hr. 7-13 mm, pr. č. 0364/01, A 4892, s. 382, sonda B, S polovica, 29. 7. 2000 (tab. LXXXIX: 10)

Objekt 0097/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahľbený objekt približne kvadratického pôdorysu s oblou severnou stranou, priemerom 0, 82-0, 92 m, hĺbkou 0, 16 m, U-V profilom a plochým dnom, na juhozápadnej strane ustupujúcim. Výplňou bola stredne uľahlá svetlohnedá ílovitopiesčítá hĺina. Predstavuje stĺpovú jamu (objekt typu B) – „suchá perióda“. Na juhozápadnej strane bol narušený priekopom pre kábel.

Nálezky: keramika (18), kamene (5), mazanica (3)

Datovanie: lužická kultúra /1-2/, 14.-15. stor.

1. črep väčšej nádoby, nábeh na rovné dno a kónickú dolnú časť tela, povrch zdrsnený zvislými a širokými ryhami, žltá farba, hrubý materiál, rozmery: 4, 3x2, 8 cm, hr. 9 mm, pr. č. 0322/01, A 4850, s. 332, sonda B, 28. 7. 2000 (tab. LXXXVII: 3)
2. miska, pologuľovitý tvar, zaoblený okraj i dno, svetlohnedá farba, stopy tmavosivej, v. 5, 5 cm, pr. ústia 9, 7 cm, hr. 1, 5-2 mm, s. 332 (tab. LXXXVII: 4)

Objekt 0100/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahľbený objekt mal približne kruhový až mierne elipsovité pôdorys s priemerom 0, 75-0, 85 m, hĺbkou 0, 3 m, kvadratickým U profilom a plochým dnom. Vypĺňala ho stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčítá hĺina s prímiesou 20% mazanice (v západnom sektore). Môže ísť o silo s pecou v západnom susedstve alebo pec s predpecnou jamou – „suchá perióda“ (objekty typu D, E).

Žliabok (dĺžka 10, 75 m, orientácia V-Z) bol tvorený radom kolových jamiek – 11 objektov (0141/00, 0091/00, 0094/00, 0095/00, 0143/00, 0146/00, 0201/00, 0148/00, 0149/00, 0099/00, 0100/00), „suchá perióda“.

Nálezky: keramika (4), kamene (4), mazanica (199)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep dvojkónickej nádoby?, rovno zrezaný a von vyhnutý okraj, prehnutý horný kónus, hnedá farba, rozmery: 5, 5x5, 8 cm, hr. 4-8 mm, pr. č. 0351/01, A 4879, s. 369, sonda B, S polovica, 29. 7. 2000 (tab. XC: 1)

Objekt 0103/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahľbený objekt kruhového pôdorysu s priemerom 0, 58-0, 6 m, hĺbkou 0, 22 m, U profilom a plochým dnom. Výplňou bola stredne uľahlá tmavosivá ílovitopiesčítá hĺina s prímiesou 5% mazanice. Predstavuje kolovú jamku (objekt typu A) – „suchá perióda“.

Nálezky: keramika (7), kamene (1), mazanica (3), brúsená industria (1), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep dvojkónickej nádoby?, ostrý lom, hnedá farba, hladký povrch, zrnitý materiál, rozmery: 5, 5x3, 3 cm, hr. 8-10 mm, pr. č. 0438/01, A 4966, s. 459, sonda B, S polovica, 5. 8. 2000 (tab. LXXXVIII: 1)

Objekt 0107/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahľbený objekt charakterizoval kruhový pôdorys, priemer 0, 88-0, 92 m, hĺbka 0, 23 m, U profil a nepravidelné dno. Vypĺňala ho stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčítá hĺina s prímiesou 40% mazanice a 20% uhľíkov. Predstavuje silo (objekt typu E) – „suchá perióda“.

Nálezky: keramika (31), kamene (10), mazanica (294), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. torzo amforovitej zásobnice, okraj rovno zrezaný a presekávaný, nízke a valcovité hrdlo prechádza plynule do tela s nábehom na výrazné zaoblenie guľovitého tvaru, povrch zdrsnený šikmým prstovaním, tehlová farba, zrnitý materiál, zach. v. 8 cm, pr. ústia 26 cm, hr. 7-9 mm, pr. č. 0458/01, A 4986, s. 479, sonda B, S polovica, 7. 8. 2000 (tab. XC: 3)

Objekt 0108/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahľbený objekt mal elipsovité pôdorys, dĺžku 0, 65 m, šírku 0, 52 m, hĺbku 0, 1 m, U profil a ploché dno. Bola tu zistená stratigrafia zložená zo štyroch uloženin. Vrstvu 1 tvorila stredne uľahlá tmavohnedá ílovitopiesčítá hĺina, 5% mazanice; vrstvu 2 stredne uľahlá čierna ílovitopiesčítá hĺina s obsahom 20% uhľíkov; vrstvu 3 stredne uľahlá okrovožitá ílovitopiesčítá hĺina a vrstvu 4 stredne uľahlá sivobiela ílovitopiesčítá hĺina. Ide o stĺpovú jamu (objekt typu B) – „suchá perióda“.

Nálezky: keramika, kamene

Datovanie: lužická kultúra /1-4/

1. črep hrnca?, telo zdobené plastickou páskou, hnedá farba, drsný povrch, hrubý a zrnitý materiál, rozmery: 9x4, 6 cm, hr. 10 mm, pr. č. 0349/01, A 4877, s. 367, sonda B, J polovica, 29. 7. 2000 (tab. XC: 4)
2. črep šálky?, nepatrne zaoblený okraj, nábeh na pologuľovité telo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3, 3x3, 1 cm, hr. 2, 5-5 mm, pr. č. 0357/01, A 4885, s. 375, sonda B, S polovica, 27. 7. 2000 (tab. XC: 5)
3. črep amforovitej nádoby?, rovno zrezaný okraj, vysoké a kužeľovité hrdlo, mierne vypuklé? v dolnej časti, tmavosivá až hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 11x8, 5 cm, hr. 5-6, 5 mm, pr. č. 0349/01, A 4877, s. 367, sonda B, J polovica,

29. 7. 2000 (tab. XC: 6)
4. črep väčšej nádoby, zaoblený okraj, rovné steny, nábeh na ucho, hnedá farba, zrnitý materiál, rozmery: 3, 5x3, 7 cm, hr. 4-9 cm, pr. č. 0359/01, A 4887, s. 377, sonda B, S polovica, vrstva 1, 29. 7. 2000 (tab. XC: 7)

Objekt 0114/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Skúmaný objekt charakterizoval kruhový pôdorys, priemer 1, 18-1, 3 m, hĺbka 0, 29 m, U profil a oblú dno. Bol zaplnený štyrmi odlíšiteľnými uloženinami. Výplň 1 pozostávala zo stredne uľahlej tmavohnedej ílovitopiesčitej hliny a 5% mazanice; výplň 2 zo stredne uľahlej tmavohnedej ílovitopiesčitej hliny s obsahom 5% mazanice a 5% uhlíkov; výplň 3 zo stredne uľahlej svetlohnedej ílovitopiesčitej hliny s 5% uhlíkov a výplň 4 zo stredne uľahlej svetlosivej ílovitopiesčitej hliny.

Ide o silo (objekt typu E) – „suchá perióda“.

Nález: keramika (35), kamene (13), mazanica (15)

Datovanie: lužická kultúra /1-4/

1. črep väčšej nádoby, kónická dolná časť tela, povrch zdrsnený širokými a nepravidelnými ryhami, svetlohnedá farba, rozmery: 3, 2x4, 2 cm, hr. 8-9 mm, pr. č. 0487/01, A 5015, s. 508, sonda B, S polovica, vrstva č. 1, 8. 8. 2000 (tab. XCI: 1)
2. črep väčšej nádoby, kónická dolná časť tela, povrch zdobený nepravidelnými ryhami, žltá až hnedá farba, rozmery: 4x4, 5 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 0483/01, A 5011, s. 504, sonda B, S polovica, 8. 8. 2000 (tab. XCI: 2)
3. črep menšej nádoby, zaoblený, von vyhnúty a hranený okraj, hrdlo prehnuté dovnútra, svetlo až tmavohnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 6x5, 2 cm, hr. 3-4 mm, pr. č. 0487/01, A 5015, s. 508, sonda B, S polovica, vrstva č. 1, 8. 8. 2000 (tab. XCI: 3)
4. črep menšej nádoby, mierne zaoblený, hranený a von vyhnúty okraj, výrazne prehnuté hrdlo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 6, 5x3, 5 cm, hr. 2-5 mm, pr. č. 0483/01, A 5011, s. 504, sonda B, S polovica, 8. 8. 2000 (tab. XCI: 4)

Objekt 0116/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt mal kruhový pôdorys, priemer 1, 32-1, 4 m, hĺbku 0, 54 m, U profil a ploché dno. Obsahoval štyri výplne: 1) stredne uľahlá tmavohnedá ílovitopiesčitá hlina, 20% mazanice; 2) stredne uľahlá svetlohnedá ílovitopiesčitá hlina; 3) stredne uľahlá tmavohnedá ílovitopiesčitá hlina, 2% mazanice; 4) stredne uľahlá tmavosivá až čierna hlina (ornica). Predstavuje silo (objekt typu E) – „suchá perióda“, s výraznou koncentráciou mazanice. Na južnom okraji bol zistený menší zahĺbený objekt s priemerom 0, 3 m.

Nález: keramika (185), kamene (107), mazanica (273), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-5/

1. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, dolný kónus zdobený zvislými ryhami, žltá farba, plavený materiál, tenké steny, rozmery: 2x1, 5 cm, hr. 3-4, 5 mm, pr. č. 0533/01, A 5041, s. 557, sonda B, J polovica, 9. 8. 2000 (tab. XCI: 5)
2. črep menšej nádoby, zaoblený okraj, mierne zatahnuté ústie, tmavosivá až čierna farba, tuhovaný povrch, rozmery: 2x2, 6 cm, hr. 3-6 mm, pr. č. 0530/01, A 5058, s. 554, sonda B, J polovica, 9. 8. 2000 (tab. XCI: 6)
3. črep šálky?, rovno zrezaný okraj, zatahnuté ústie, nábeh na pologuľovitý tvar tela, tuhovaný povrch, rozmery: 5, 3x3, 8 cm, hr. 3-5 mm, pr. č. 0560/01, A 5088, s. 585, sonda B, 11. 8. 2000 (tab. XCI: 7)
4. črep väčšej nádoby, rovno zrezaný a von vyhnúty okraj, mierne prehnuté hrdlo, svetlohnedá farba, stopy tehlovej, drsný povrch, hrubý materiál, rozmery: 6x5, 3 cm, hr. 5-10 mm, pr. č. 0560/01, A 5088, s. 585, sonda B, 11. 8. 2000 (tab. XCI: 8)
5. črep šálky?, rovno zrezaný okraj, dovnútra zatahnuté ústie, nábeh na pologuľovitý tvar tela, žltá až sivá farba, vyhladený povrch, plavený materiál, rozmery: 6x4 cm, hr. 5-7, 5 mm, pr. č. 0533/01, A 5041, s. 557, sonda B, J polovica, 9. 8. 2000 (tab. XCI: 9)

Objekt 0117/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt charakterizoval nepravidelný elipsový pôdorys s lalokom v západnom a severovýchodnom sektore, dĺžka 3, 79 m, šírka 1, 4-2, 8 m, hĺbka 0, 26-0, 5 m, U profil a stupňovité ploché dno. Bol zaplnený štyrmi odlíšiteľnými uloženinami. Výplň 1 tvorila stredne uľahlá hnedosivá ílovitopiesčitá hlina a 5% mazanice; výplň 2 stredne uľahlá sivočierna ílovitopiesčitá hlina s obsahom 30% mazanice a 10% uhlíkov; výplň 3 stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčitá hlina a výplň 4 stredne uľahlá okrovožltá ílovitoprachová hlina. Ide o objekt výrobného charakteru s deštrukciou pece v západnom sektore (objekt typu F-D) – „suchá perióda“. Zaznamenaná bola výrazná deštrukcia mazanice v strednej časti objektu a koncentrácia väčších zlomkov nádob (hĺbka 0, 1 m) v severovýchodnom sektore.

Nález: keramika (568), kamene (199), mazanica (594), kosti (+), bronz (1), brúsená industria (1), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-24/, 17./18.-19./20. stor.

1. črep menšej nádoby, zaoblený a zosilnený okraj, kužeľovité hrdlo, výzdoba pozostáva zo šikmých a nepravidelných rýh, tmavosivá farba, vyhladený povrch, pr. č. 0332/01, A 4860, s. 342, sonda B, SV časť, 28. 7. 2000 (tab. XCII: 1)
2. črepy amfory, rovno zrezaný okraj, pod ním vodorovná ryha, kužeľovité hrdlo, mierne odsadené a zaoblené telo, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú dve uchá, tmavosivá farba, miestami hnedá, vyhladený povrch, rozmery: 3x5, 2; 6x5, 5 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 0336/01, A 4864, s. 346, sonda B, JZ časť, 28. 7. 2000 (tab. XCII: 2)
3. črep väčšej nádoby, mierne zaoblený, hranený a zosilnený okraj, roztvorené ústie, kužeľovité hrdlo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 5, 5x5, 8 cm, hr. 5 mm, pr. č. 0397/01, A 4925, s. 416, sonda B, SZ časť, 31. 7. 2000 (tab. XCII: 3)
4. torzo amfory, rovno zrezaný okraj, vysoké a kužeľovité hrdlo, dolná časť je mierne vypuklá, ostro odsadené dvojkónické telo, horná časť výdute je zaoblená, ostro odsadená dolná časť má nábeh na kónický tvar, tehlová farba, vyhladený povrch, rozmery: 15, 1x12, 5 cm, hr. 4-7 mm, pr. č. 0410/01, A 4934, s. 430, sonda B, SV polovica, 1. 8. 2000 (tab. XCII: 4)
5. torzo amforovitej nádoby, zaoblený okraj, mierne lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadené telo dvojkónického tvaru s ostrým lomom, dno chýba, svetlohnedá až sivá farba, zach. v. 6, 1 cm, pr. ústia 8 cm, hr. 2, 5 mm, pr. č. 0397/01, A 4925,

- s. 416, sonda B, SZ štvrtina, vrstva č. 2, 31. 7. 2000 (tab. XCII: 5, obr. 13: 1)
6. torzo misky, rovno zrezaný okraj, telo je zaoblené, v dolnej časti viac-menej kónické, široké a rovné dno, ktoré je z vnútornej strany prehnuté dovnútra, tmavohnedá farba, miestami tehlová, lesklý povrch, v. 6 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 13, 5 cm, hr. 4 mm, pr. č. 0325/01, A 4853, s. 335, sonda B, SZ štvrtina, 28. 7. 2000 (tab. XCII: 6)
  7. hrniec, rovno zrezaný a výrazne von vyhnutý okraj, nízke a lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadené a výrazne zaoblené telo ovoidného tvaru s kónickou dolnou časťou, rovné dno, priamo z okraja vychádzajú dve uchá a pripínajú sa na hornú časť výdute, tehlová až hnedá farba, drsný povrch, zrnitý materiál, v. 16 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 14 cm, pr. max. vydutia 16 cm, hr. 5 mm, s. 294, SV časť (tab. XCII: 7, obr. 14: 4)
  8. hrniec, rovno zrezaný okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, kónické telo, nádoba je pretiahnutá vertikálnym smerom, žltá farba, v. 19, 5 cm, pr. dna 12 cm, pr. ústia 24, 4 cm, hr. 7 mm, s. 416 (tab. XCII: 8)
  9. hrniec, mierne zaoblený a hranený okraj, plynulá profilácia, mierne prehnuté hrdlo prechádza do výrazne zaobleného tela, kónická dolná časť a rovné dno, dve uchá mierne prevyšujú ústie, jedno chýba, žltá až svetlohnedá farba, stopy tehlovej, nádoba je z väčšej časti dopĺňovaná, v. 14, 8 cm, v. s uchom 15 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 13 cm, pr. max. vydutia 15, 3 cm, hr. 4 mm, pr. č. 0988/01, A 5516, s. 294, sonda B, SV časť, 26. 7. 2000 (tab. XCII: 9, obr. 14: 5)
  10. torzo hrnca, rovno zrezaný okraj, lievikovite roztvorené hrdlo prechádza plynule do výrazne zaobleného tela, povrch zdrsený šikmým prstovaním, hnedá farba, zach. v. 6, 5 cm, pr. ústia 19 cm, hr. 3-7 mm, pr. č. 0396/01, A 4924, s. 415, sonda B, JV časť vrstva č. 2, 31. 7. 2000 (tab. XCIII: 1)
  11. torzo misy, rovno zrezaný a zosilnený okraj, nábeh na kónické telo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, zach. v. 5 cm, pr. ústia 21 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 0397/01, A 4925, s. 416, sonda B, SZ časť, 31. 7. 2000 (tab. XCIII: 2)
  12. torzo hrnca?, rovno zrezaný a lievikovite roztvorený okraj, odsadené telo má kužeľovitý tvar, povrch je zdrsený zvislým prstovaním, tehlová až svetlohnedá farba, zach. v. 7 cm, pr. ústia 22 cm, hr. 4-7 mm, pr. č. 0396/01, A 4924, s. 415, sonda B, JV časť, vrstva č. 2, 31. 7. 2000 (tab. XCIII: 3)
  13. črep hrnca?, mierne zaoblený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, odsadené telo s nábehom na nevýrazne zaoblenie, svetlohnedá farba, drsný povrch, rozmery: 6x4, 9 cm, hr. 3-6 mm, pr. č. 0335/01, A 4863, s. 345, sonda B, JZ časť, 28. 7. 2000 (tab. XCIII: 4)
  14. črep väčšej šálky, zaoblený okraj, zatiahnuté ústie, ucho mierne prevyšuje ústie, svetlohnedá až tehlová farba, drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 3, 5x5, 5 cm, hr. 6-10 mm, pr. č. 0988/01, A 5516, s. 294, sonda B, SV časť, 0-15 cm, 26. 7. 2000 (tab. XCIII: 5)
  15. črep dvojkónickej nádoby, mierne vysadlý a obľý lom, dolný kónus zdobený zvislými a širokými ryhami, tehlová až hnedá farba, zrnitý materiál, rozmery: 6, 5x5, 5 cm, hr. 7-14 mm, pr. č. 0396/01, A 4924, s. 415, sonda B, JV časť, vrstva č. 2, 31. 7. 2000 (tab. XCIII: 6)
  16. črep väčšej nádoby, kónické telo zdobené nepravidelnými ryhami, žltá až tehlová farba, vnútri tmavosivá, vyhladený povrch, rozmery: 6x6, 5 cm, hr. 6, 5 mm, pr. č. 0367/01, A 4895, s. 385, sonda B, vrstva I, SZ časť, 30. 7. 2000 (tab. XCIII: 7)
  17. črep hrnca?, rovno zrezaný a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, zvislé prstovanie, hnedá farba, hrubý a drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 8x5 cm, hr. 3, 5x5, 5 cm, pr. č. 0369/01, A 4897, s. 387, sonda B, JV časť, vrstva I, 30. 7. 2000 (tab. XCIII: 8)
  18. črep hrnca?, zaoblený okraj, krátke a lievikovite roztvorené hrdlo, odsadené a nevýrazne zaoblené telo, žltá farba, zvisle zdršňovaný povrch, rozmery: 7, 5x8, 5 cm, hr. 3-6 mm, pr. č. 1017/01, A 5545, s. 324, sonda B, JZ časť, 27. 7. 2000 (tab. XCIII: 9)
  19. črep hrnca?, mierne zaoblené telo, povrch vertikálne zdršňovaný, žltá farba, hrubý materiál, rozmery: 7, 3x7, 3 cm, hr. 7-8 mm, pr. č. 0397/01, A 4925, s. 416, sonda B, SZ časť, 31. 7. 2000 (tab. XCIII: 10)
  20. črep hrnca, rovné steny, telo zdobené plastickou páskou, tehlová farba, drsný povrch, rozmery: 3, 5x5 cm, hr. 7 mm, pr. č. 0354/01, A 4882, s. 372, sonda B, JZ časť, 29. 7. 2000 (tab. XCIV: 1)
  21. črep menšej nádoby, zaoblený okraj, valcovité hrdlo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3, 7x3, 1 cm, hr. 1, 5-5 mm, pr. č. 1014/01, A 5542, s. 321, sonda B, SV časť, 27. 7. 2000 (tab. XCIV: 2)
  22. črep hrnčeka?, mierne zaoblené telo, povrch zdobený jemným hrebeňovaním, svetlohnedá farba, rozmery: 4, 9x3, 3 cm, hr. 4, 5-5 mm, pr. č. 0396/01, A 4924, s. 415, sonda B, JV časť, vrstva č. 2, 31. 7. 2000 (tab. XCIV: 3)
  23. črep hrnca?, zaoblený okraj, rovné steny, hnedá farba, vyhladený povrch, zrnitý materiál, rozmery: 6, 5x4, 8 cm, hr. 5-8 mm, pr. č. 0369/01, A 4897, s. 387, sonda B, JV časť, vrstva I, 30. 7. 2000 (tab. XCIV: 4)
  24. črep menšej nádoby, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 5, 5x4, 1 cm, hr. 3-6, 5 mm, pr. č. 0369/01, A 4897, s. 387, sonda B, JV časť, vrstva I, 30. 7. 2000 (tab. XCIV: 5)

Objekt 0124/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal takmer kruhový pôdorys, priemer 0, 9-0, 92 m, U profil a ploché až mierne nepravidelné dno. Obsahoval tri výplne: 1) stredne uľahlá svetlohnedá piesčito-prachová hlina, 10% mazanice, 5% uhlíkov, 5% spálených kostí; 2) stredne uľahlá ílovitopiesčitá hlina, svetlá hnedookrová mramorovaná hlina, 30% mazanice, 10% uhlíkov, 5% spálených kostí, 5% malých ostrovčekov žltého piesčitého ílu; 3) stredne uľahlá sivohnedá prachovopiesčitá hlina, 10% mazanice a 5% uhlíkov. Predstavuje silo (objekt typu E) – „suchá perióda“. Zistená bola veľká koncentrácia keramiky.

Nálezky: keramika (158), kamene (94), mazanica (83), kosti (9), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-7/, 14.-15. stor.

1. črep menšej nádoby, rovno zrezaný a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3, 6x3 cm, hr. 3-6 mm, pr. č. 0353/01, A 4881, s. 371, sonda B, 29. 7. 2000 (tab. XCV: 3)
2. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, neprehnutý dolný kónus je zdobený šikmými, nepravidelnými a širokými ryhami, hnedá až sivá farba, rozmery: 3, 6x3 cm, hr. 4-8 mm, pr. č. 0395/01, A 4923, s. 414, sonda B, V polovica, 31. 7. 2000 (tab. XCV: 4)

3. črep misky?, rovno zrezaný okraj, nábeh na kónické telo, horná časť je mierne zosilnená, hnedá farba, rozmery: 3, 9x4, 3 cm, hr. 3-4 mm, pr. č. 0411/01, A 4939, s. 431, sonda B, V polovica, vrstva č. 3, 1. 8. 2000 (tab. XCV: 5)
4. črep amfory, valcovité hrdlo, ostro odsadené telo, horná časť výdute je výrazne zaoblená, jej dolná časť mohla byť hranená, na rozhraní hrdla a tela sa pripína ucho, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 14, 5x9, 8 cm, hr. 5 mm, pr. č. 0394/01, A 4922, s. 413, sonda B, V polovica, 31. 7. 2000 (tab. XCV: 6)
5. torzo misy, zahrotený okraj, kónické telo, pri okraji svetlohnedá farba, nižšie tmavohnedá, zach. v. 7, 5 cm, pr. ústia 20 cm, hr. 1-5, 5 mm, pr. č. 0395/01, A 4923, s. 414, sonda B, V polovica, 31. 7. 2000 (tab. XCV: 7)
6. črep dvojkónickej nádoby?, mierne prehnutá dolná časť tela, výzdoba pozostáva zo zvislých rýh, hnedá farba, zrnitý materiál, rozmery: 8x6, 8 cm, hr. 7 mm, pr. č. 0461/01, A 4989, s. 482, sonda B, J polovica, 7. 8. 2000 (tab. XCV: 8)
7. črep šálky, zaoblený a rovný okraj, mierne zaoblené telo, malé ucho nepatrne prevyšuje ústie, tmavosivá farba, vyhladený povrch, zrnitý materiál, rozmery: 4, 2x6 cm, hr. 2-4 mm, pr. č. 0395/01, A 4923, s. 414, sonda B, V polovica, 31. 7. 2000 (tab. XCV: 9)

Objekt 0125/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbenú jamu charakterizoval približne kruhový pôdorys, priemer 1, 06-0, 96 m, hĺbka 0, 4 m, U profil, ploché, k severu mierne zostupné dno a zložitá stratigrafia. Tri vrstvy pozostávali zo stredne uľahlej svetlohnedej fľovitopiesčitej hľiny; stredne uľahlej tmavohnedej fľovitopiesčitej hľiny s obsahom 5% uhlíkov a stredne uľahlej svetlohnedej fľovitopiesčitej hľiny s prímiesou 5% uhlíkov. Objekt predstavuje silo (objekt typu E) – „suchá perióda“. Doložená bola výrazná koncentrácia keramiky v hĺbke 0, 05-0, 08 m.

Nálezy: keramika (70), kamene (165), mazanica (32), kosti (2), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-3/

1. črep väčšej nádoby, mierne zaoblený, hranený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, žltá farba, drsný povrch, rozmery: 3x3, 3 cm, hr. 7 mm, pr. č. 0535/0, A 5063, s. 559, sonda B, SZ polovica, vrstva č. 1, 9. 8. 2000 (tab. XCIV: 6)
2. črep hrnca?, kónická dolná časť tela, povrch zdrsnený šikmými a širokými ryhami, tehlová až hnedá farba, rozmery: 4, 3x5 cm, hr. 7 mm, pr. č. 0535/01, A 5063, s. 559, sonda B, SZ polovica, vrstva č. 1, 9. 8. 2000 (tab. XCIV: 7)
3. hrniec, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo prechádza plynule do zaobleného tela ovoidného tvaru, rovné dno, priamo z okraja vychádzajú dve uchá a pripínajú sa na hornú časť výdute, jedno chýba, povrch je zdrsnený hrebeňovaním, tmavohnedá farba, v. 16, 7 cm, pr. dna 8, 2 cm, pr. ústia 14, 4 cm, pr. max. vydutia 17 cm, hr. 4 mm, s. 559 (tab. XCIV: 8)

Objekt 0142/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt charakterizoval takmer kruhový pôdorys, priemer 0, 31 m, hĺbka 0, 23 m, široký U profil a ploché dno. Výplň tvorila stredne uľahlá tmavohnedá fľovitá hľina. Ide o kolovú jamku (objekt typu A) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (1), kamene (1)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep amforovitej nádoby?, zaoblený okraj, valcovité hrdlo, hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3, 4x3, 1 cm, hr. 3-4 mm, pr. č. 0981/01, A 5509, s. 286, sonda B, 26. 7. 2000 (tab. XCIV: 10)

Objekt 0155/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal kruhový pôdorys, priemer 0, 84-0, 85 m, hĺbka 0, 21 m, U profil (na západnej strane širší) a ploché dno. Vypĺňala ho kypirá tmavosivá až čierna prachopiesčitá hľina s prímiesou 30% uhlíkov, 10% mazanice a 5% spálené kostičky. Predstavuje stĺpovú jamu/silo (objekt typu B/E) – „suchá perióda“. V juhozápadnom sektore sa našla na dne drobná kolová jamka. V hĺbke 0, 06 m bola zistená bronzová ihlica s bohato profilovanou hlavicou.

Nálezy: keramika (168), kamene (17), mazanica (29), kosti (1), bronz (1)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep dvojkónickej nádoby?, ostrý lom, oba kónusy sú mierne zaoblené, tmavosivá farba, vyhladený povrch, zrnitý materiál, rozmery: 5, 6x3, 8 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 0391/01, A 4919, s. 410, sonda B, J polovica, 31. 7. 2000 (tab. XCIV: 9)

Objekt 0159/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o menší zahlbený objekt nepravidelného elipsoidného pôdorysu s dĺžkou 0, 56 m, šírkou 0, 24 m, hĺbkou 0, 3 m, asymetricky umiestneným kolom, V profilom a hrotitým dnom. Vypĺňala ho stredne uľahlá tmavookrová až sivá fľovitopiesčitá hľina s prímiesou 5% uhlíkov. Predstavuje kolovú jamku (objekt typu A) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (3)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep menšej nádoby, výzdoba pozostáva zo širokých vodorovných rýh, medzi nimi sú krátke a zvislé ryhy, svetlohnedá farba, rozmery: 3x3, 8 cm, hr. 5 mm, pr. č. 0426/01, A 4954, s. 446, sonda B, Z polovica, 1. 8. 2000 (tab. XCV: 1)

Objekt 0162/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Menší zahlbený objekt mal kruhový pôdorys, priemer 0, 46-0, 5 m, hĺbku 0, 16 m, U profil a ploché dno. Obsahoval dve výplne: 1) stredne uľahlá svetlohnedá fľovitopiesčitá hľina; 2) stredne uľahlá svetlosivá fľovitopiesčitá hľina. Predstavuje jamu s depotom ihlancových závaží (objekt typu I) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika, kamene (1), mazanica (46), uhľíky (+)

Datovanie: sliezskoplatěnická kultúra /1-2/

1. torzo závažia, vrchol chýba, otvor, oválna základňa, tehlová farba, v hornej časti sivá, drsný povrch, zach. v. 11 cm, š. 2, 7-7, 5 cm, pr. otvoru 8 mm, sila 2, 5-6 cm, pr. č. 0457/01, A 4985, s. 478, sonda B, JV polovica, 7. 8. 2000 (tab. XCVI: 1)
2. závažie, otvor, kruhová základňa, tehlová farba, drsný povrch, v. 12, 7 cm, š. 2-8 cm, pr. otvoru 7x10 mm, sila 1, 5-6, 3 cm, pr. č. 0486/01, A 5014, s. 507, 8. 8. 2000 (tab. XCVI: 2)

Objekt 0180/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Menší zahĺbený objekt mal nepravidelný elipsový pôdorys s výbežkom na južnej strane, dĺžku 0,4 m, šírku 0,37 m, hĺbku 0,08 m, U-V profil a oblú dno. Výplňou bola stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčítá hĺina. Ide o kolovú jamku (objekt typu A) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (3), kamene (3), mazanica (17), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep väčšej nádoby, nepatrne zaoblený a hranený okraj, mierne roztvorené ústie, neprehnuté hrdlo, vodorovne zdrsnený povrch, tmavosivá farba, zrnitý materiál, rozmery: 2,6x2,8 cm, hr. 7-8 mm, pr. č. 0473/01, A 5001, s. 494, sonda B, JV polovica, 7. 8. 2000 (tab. XCV: 2)

Objekt 0197/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahĺbený objekt nepravidelného kruhového pôdorysu s vystuplým severným okrajom, priemerom 0,49-0,44 m, širokým asymetrickým V profilom a oblým dnom. Vypĺňala ho stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčítá hĺina. Predstavuje stĺpovú jamu (objekt typu B) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (81), kamene (40), mazanica (61)

Datovanie: lužická kultúra /1-2/, 16.-17. stor., 19./20. stor.

1. črep šálky?, rovno zrezaný okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, nábeh na pologuľovité telo, telo zdobené zvislými ryhami, hnedá farba, pri okraji tmavosivá, vyhladený povrch, rozmery: 5,2x4,5 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 1010/01, A 5538, s. 317, sonda B, SV štvrtina, 26. 7. 2000 (tab. XCVI: 6)
2. črep menšej nádoby, rovno zrezaný a von vyhnutý okraj, výrazne prehnuté hrdlo, povrch zdrsnený šikmým prstovaním, žltá až svetlohnedá farba, rozmery: 4x5,5 cm, hr. 3-4 mm, pr. č. 0422/01, A 4950, s. 442, sonda B, S polovica, 1. 8. 2000 (tab. XCVI: 7)

Objekt 0199/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt mal elipsový pôdorys, dĺžku 1,4 m, šírku 0,71 m, hĺbku 0,27 m, nepravidelné dno s tromi zahĺbenými kolovými jamkami v rade, deštrukciu mazanice na dne a U profil. Výplň tvorila stredne uľahlá tmavohnedá ílovitopiesčítá hĺina s prímiesou 10% mazanice. Ide o objekt typu C – „suchá perióda“. Bol zahĺbený do štrkovej terasy (podobný objekt 0121/00).

Nálezy: keramika (3), kamene (5), mazanica (+)

Datovanie: sliezskoplatěnická kultúra /1-4/

1. rebrované ucho z väčšej nádoby, žltá farba, plavený materiál, rozmery: 5,4x4,2 cm, hr. 2,2 cm, pr. č. 0413/01, A 4941, s. 433, sonda B, SV polovica, 1. 8. 2000 (tab. XCVII: 5)
2. črep väčšej nádoby, telo zdobené mriežkovaním, hnedá farba, piesčítý materiál, rozmery: 5,8x6 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 0387/01, A 4915, s. 406, sonda B, 31. 7. 2000 (tab. XCVII: 6)
3. torzo závažia, tehlová farba, drsný povrch, zach. v. 9 cm, š. 10 cm, sila 3,3-6,4 cm, pr. č. 0413/01, A 4941, s. 433, sonda B, JV polovica, 1. 8. 2000 (tab. XCVII: 7)
4. torzo závažia, polovica chýba, otvor, tehlová farba, drsný povrch, v. 9,7 cm, zach. š. 2,3-3,6 cm, sila 5,5 cm, pr. č. 0387/01, A 4915, s. 406, sonda B, 31. 7. 2000 (tab. XCVII: 8)

Objekt 0206/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt charakterizoval elipsový pôdorys s výbežkom v SZ rohu, dĺžka 1,92 m, šírka 1,05-1,25 m, hĺbka 0,19 m, U profil a ploché dno. Vypĺňala ho stredne uľahlá tmavohnedá ílovitopiesčítá hĺina. Predstavuje objekt typu C – „suchá perióda“. Na jeho povrchu bola v SV sektore nájdená bronzová ružica.

Nálezy: keramika (19), kamene (10), mazanica (2), bronz (1 ružica – obr. 15: 1), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-2/

1. črep menšej nádoby, zaoblený a von vyhnutý okraj, výrazne prehnuté hrdlo, tuhovaný povrch, rozmery: 5,2x4,2 cm, hr. 2-3,5 mm, pr. č. 0431/01, A 4959, s. 452, sonda B, JZ polovica, 5. 8. 2000 (tab. XCVI: 3)
2. črep misy?, rovno zrezaný okraj, mierne zaoblené steny, viac-menej kónický tvar, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4,6x5,5 cm, hr. 4-6,5 mm, pr. č. 0431/01, A 4959, s. 452, sonda B, JZ polovica, 5. 8. 2000 (tab. XCVI: 4)

Objekt 0209/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt mal kruhový pôdorys, priemer 1,13-1,14 m, hĺbku 0,36 m, U profil a oblú dno. Výplňou bola stredne uľahlá tmavosivá ílovitopiesčítá hĺina s prímiesou 5% mazanice a 5% uhľíkov. Ide o silo (objekt typu E) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (88), kamene (36), mazanica (22), kosti (1), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-2/

1. črep väčšej nádoby, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, tehlová až tmavohnedá farba, hrubý a drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 5x4,8 cm, hr. 5-8 mm, pr. č. 0400/01, A 4928, s. 419, sonda B, V polovica, 31. 7. 2000 (tab. XCVII: 1)
2. črep dvojkónickej nádoby?, dolný kónus je v nižšej polohe mierne prehnutý dovnútra, výzdoba pozostáva zo širokých a nepravidelných rýh, hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 8,3x7 cm, hr. 6-10 mm, pr. č. 0412/01, A 4940, s. 432, sonda B, 2. polovica, 1. 8. 2000 (tab. XCVII: 2)

Objekt 0219/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahĺbený objekt elipsovitého pôdorysu s dĺžkou 1,56 m, šírkou 1,08 m, hĺbkou 0,27 m, U profilom a plochým dnom. Obsahoval dve výplne: 1) stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčítá hĺina, 10% mazanice, 5% uhľíkov; 2) stredne uľahlá svetlohnedá ílovitopiesčítá hĺina, 10% riečnych kamenkov. Predstavuje objekt typu C – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (127), kamene (346), mazanica (75), brúsená industria (1), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1, 3-5/, neskorý halštát /2, 6/

1. korálik s otvorom, kruhový tvar, tehlová farba, pr. koráliku 1, 8 cm, pr. otvoru 1, 5 mm, sila 6-7 mm, pr. č. 0537/01, A 5065, s. 561, sonda B, JZ polovica, terasa 103, 10. 8. 2000 (tab. XCVIII: 6)
2. črep šálky?, zaoblený a hranený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, nábeh na pologuľovitý tvar tela, žltá až svetlohnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 1x5, 3 cm, hr. 3-5 mm, pr. č. 0559/01, A 5087, s. 584, sonda B, SV polovica, vrstva č. 1, 11. 8. 2011 (tab. XCVIII: 7)
3. miska, pologuľovitý tvar tela, prevláda horizontálny rozmer, zaoblený okraj a rovné dno, z okraja vychádzajú dve malé uška, tmavohnedá farba, stopy svetlosivej, lesklý povrch, v. 4, 3 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 12, 5 cm, hr. 2 mm, s. 598, (tab. XCVIII: 8)
4. torzo misy, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatahnuté ústie, kónické telo, dno chýba, tmavohnedá až sivá farba, pri okraji tehlovohnedá, zach. v. 8 cm, pr. ústia 22 cm, hr. 2, 5-5 mm, s. 598 (tab. XCVIII: 9)
5. črep amforovitej nádoby?, mierne zaoblený a zošíkmený okraj, vysoké a valcovité hrdlo, tmavohnedá farba, pri okraji žltá, vyhladený povrch, rozmery: 5, 3x6, 8 cm, hr. 4-5 mm, pr. č. 0573/01, A 5101, s. 598, sonda B, SV polovica, 12. 8. 2000 (tab. XCVIII: 10)
6. dvojkónická nádobka, takmer guľovitý tvar tela, okraj je smerom dovnútra rovno zrezaný, mierne zaoblený horný i dolný kónus, výrazne oblý lom, rovné dno, žltá až svetlohnedá farba, v. 6, 8 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 9, 6 cm, pr. max. vydutia 13 cm, hr. 4 mm, s. 598 (tab. XCVIII: 11)

Objekt 0222/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt charakterizoval kruhový pôdorys, priemer 1, 36-1, 4 m, hĺbka 0, 32 m, dno vzostupné k východu, kvadratický U profil a ploché dno. Výplň tvorila stredne uľahlá hnedosivá ílovitopiesčitá hlina s prímiesou 10% mazanice a 5% uhlíkov. Predsatuje silo (objekt typu E) – „suchá perióda“. Objekt bol zahlbený do štrkovej terasy.

Nálezy: keramika (92), kamene (328), mazanica (112), kosti (2), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep väčšej nádoby, okraj nepatrne zaoblený a von vyhnutý, nápadne prehnuté hrdlo, odsadené telo má nábeh na výrazné zaoblenie, ucho mierne prevyšuje ústie, svetlohnedá farba, vnútro tuhované, rozmery: 5, 5x5, 4 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 0569/01, A 5097, sonda B, 11. 8. 2000 (tab. XCVII: 3)

Objekt 0229/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal mierne elipsovité pôdorys, dĺžku 0, 5 m, šírku 0, 4 m, hĺbku 0, 22 m, priemer kolu 0, 12 m, široký U profil a ploché dno. Dve vrstvy obsahovali stredne uľahlú svetlohnedú ílovitopiesčitú hlinu s obsahom 1% mazanice a stredne uľahlú tmavohnedú ílovitopiesčitú hlinu s prímiesou 2% uhlíkov. Ide o kolovú jamku (objekt typu A) – „suchá perióda“.

Nálezy: keramika (13), mazanica (1)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep dvojkónickej nádoby, zaoblený okraj, nízky a rovný horný kónus, ostrý lom, žltá až tehlová farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 2x2, 8 cm, hr. 3-7 mm, pr. č. 0524/01, A 5052, s. 548, sonda B, 9. 8. 2000 (tab. XCVI: 5)

Plocha C

Objekt 0243/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Skúmaný objekt pozostával z troch segmentov: A (obdĺžnik, dĺžka 4 m, šírka 1, 62 m), C (dĺžka 4 m, šírka 2, 4 m) a E (dĺžka 4 m, šírka 2, 56 m). Bol súčasťou recentnej cesty cez Maškovo zahradníctvo.

Nálezy: keramika (362), kamene (478), mazanica (30), kosti (6), kov (4), štiepaná industria (2), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-3/, 13. stor., 15./16. stor., 16.-17. stor., 2. pol. 19. stor.

1. črep misky?, rovno zrezaný okraj, nepatrne zatahnuté ústie, mierne zaoblené telo zdobené zvislými ryhami, žltá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3, 5x3, 1 cm, hr. 5-6, 5 mm, pr. č. 0646/01, A 5174, s. 676, sonda C, segment C, 21. 8. 2000 (tab. XCIX: 1)
2. črep menšej nádoby, zaoblený, hranený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, hnedá až sivá farba, rozmery: 4x3, 9 cm, hr. 5 mm, pr. č. 0646/01, A 5174, s. 676, sonda C, segment C, 21. 8. 2000 (tab. XCIX: 2)
3. črep hrnca?, telo zdobené plastickou páskou, hnedá farba, drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 6, 8x3, 9 cm, hr. 9-10 mm, pr. č. 0646/01, A 5174, s. 676, sonda C, segment C, 21. 8. 2000 (tab. XCIX: 3)

Objekt 0246/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt charakterizoval nepravidelný elipsovité tvar s lalokovitým, takmer kvadratickým výbežkom na západnej strane, dĺžka 1, 7 m, šírka 0, 38-1, 2 m, takmer kvadratický profil a ploché dno. Bola tu zistená stratigrafia zložená z piatich ułożenin. Vrstvu 1 tvorila stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčitá hlina; vrstvu 2 tmavá sivočierna stredne uľahlá ílovitopiesčitá hlina, 5% mazanice, 30% uhlíkov; vrstvu 3 stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčitá hlina a 20% mazanice; vrstvu 4 stredne uľahlá svetlá hnedookrová ílovitopiesčitá hlina a vrstvu 5 s koncentráciou mazanice a keramiky predstavoval zložitý rez v úrovni -0, 10 m. Ide o objekt s deštrukciou mazanice – pec? (typ D/C) – „suchá perióda“. Z polovice bol zničený pri daždi.

Nálezy: keramika (218), kamene (289), mazanica (223), kosti (+), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-3/

1. črep amforovitej nádoby, rovno zrezaný okraj, kužeľovité hrdlo, v dolnej časti vypuklé, ostro odsadené telo, tehlová až hnedá farba, zrnitý materiál, rozmery: 5, 1x4, 5 cm, hr. 2, 5-3 mm, pr. č. 0696/01, A 5224, s. 730, sonda C, V polovica, 25.

8. 2000 (tab. XCIX: 8)
2. miska, rovno zrezaný okraj, horná časť nádoby je zaoblená a dolná prehnutá dovnútra, rovné dno, žltá farba, pri okraji tmavohnedá až sivá, zrnitý materiál, drsný povrch, v. 4 cm, pr. dna 4, 8 cm, pr. ústia 11, 4 cm, hr. 3 mm, pr. č. 0697/01, A 5225, s. 731, sonda C, V polovica, 25. 8. 2000 (tab. XCIX: 9)
3. črep dvojkoľnickej nádoby, oblý lom, dolný kónus zdobený zvislými ryhami, tehlová až hnedá farba, drsný povrch, rozmery: 6, 3x6 cm, hr. 4-14 mm, pr. č. 0594/01, A 5122, s. 620, sonda C, Z polovica, 16. 8. 2000 (tab. XCIX: 10)

Objekt 0250/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal elipsovité pôdorys, dĺžku 2 m, šírku 0, 24-0, 5 m, hĺbku 0, 2 m, U profil a ploché dno. Obsahoval dve výplne: 1) stredne uľahlá tmavohnedá ílovitopiesčitá hlina, 2% mazanice; 2) stredne uľahlá svetlohnedá ílovitopiesčitá hlina, 5% mazanice. Ide o kolovú jamku (objekt typu A) – „suchá perióda“. Došlo k superpozícii troch kolových jamiek v žliabku. Predstavujú časť domu (podmnožina AA).

Nálezky: keramika (63), kamene (48), mazanica (13)

Datovanie: lužická kultúra /1-2/

1. črep väčšej nádoby, zaoblený okraj, rovné steny, žltá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4x3 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 623/01, A 5156, s. 651, sonda C, J polovica, 19. 8. 2000 (tab. XCIX: 6)
2. črep menšej nádoby, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, tehlová až hnedá farba, zrnitý materiál, drsný povrch, rozmery: 4, 6x4, 3 cm, hr. 3-7 mm, pr. č. 623/01, A 5156, s. 651, sonda C, J polovica, 19. 8. 2000 (tab. XCIX: 7)

Objekt 0251/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahlbený objekt nepravidelného elipsovitého pôdorysu s dĺžkou 1, 06 m, šírku 0, 81 m, hĺbkou 0, 24 m, širokým U profilom a mierne oblým dnom. Dve vrstvy tvorila stredne uľahlá tmavohnedá ílovitopiesčitá hlina s prímiesou 20% mazanice a stredne uľahlá svetlohnedá ílovitopiesčitá hlina. Predstavuje stĺpovú jamu (objekt typu B) – „suchá perióda“.

Nálezky: keramika (52), kamene (20), mazanica (37), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-4/

1. črep menšej nádoby, zaoblený, hranený a výrazne von vyhnutý okraj, kužeľovité hrdlo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 3x2, 8 cm, hr. 2-4 mm, pr. č. 0587/01, A 5115, s. 619, sonda C, SZ polovica, 16. 8. 2000 (tab. C: 5)
2. črep hrnčeka?, kónická dolná časť tela, povrch zdobený hrebeňovaním, žltá farba, rozmery: 4x3, 6 cm, hr. 6 mm, pr. č. 0587/01, A 5115, s. 619, sonda C, SZ polovica, 16. 8. 2000 (tab. C: 6)
3. črep dvojkoľnickej nádoby?, rovno zrezaný okraj, pod ním prerušovaná vodorovná ryha, zatahnuté ústie, telo je viac-menej rovné, tehlová farba, vyhladený povrch, rozmery: 8, 3x6, 5 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 0599/01, A 5127, s. 625, 17. 8. 2000 (tab. C: 7)
4. črep hrnca?, rovno smerom dovnútra zrezaný okraj, rovné hrdlo, odsadené telo s nábehom na výrazné zaoblenie, žltá až tehlová farba, výrazne drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 2, 9x4, 6 cm, hr. 7-8 mm, pr. č. 0587/01, A 5115, s. 619, sonda C, SZ polovica, 16. 8. 2000 (tab. C: 8)

Objekt 0253/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal elipsovité pôdorys, dĺžku 1, 5 m, šírku 0, 78 m, hĺbku 0, 12-0, 2 m, U profil a ploché, k východu ustupujúce dno. Výplňou bola stredne uľahlá tmavohnedá ílovitopiesčitá hlina s prímiesou 5% mazanice. Predstavuje objekt typu C – „suchá perióda“.

Nálezky: keramika (64), kamene (51), mazanica (11), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep hrnčeka?, zaoblený a rovný okraj, povrch zdobený nepravidelnými ryhami, bledosivá až tehlová farba, prímies zrnitého materiálu, rozmery: 6, 2x2 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 0644/01, A 5172, s. 674, sonda C, J polovica, 21. 8. 2000 (tab. XCVII: 4)

Objekt 0254/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt charakterizoval kruhový pôdorys, priemer 3, 04-3, 3 m, hĺbka 0, 1-0, 57 m, stupňovitý U profil a ploché dno. Výplň 1 pozostávala zo stredne uľahlej tmavej hnedosivej ílovitopiesčitej hlíny s prímiesou 40% mazanice; výplň 2 z uľahlej tmavohnedej prachovej hlíny s obsahom 60% riečnych okruhliakov (terasa Jizery) a výplň 3 tvorili koncentrácie keramiky a mazanice na úrovni -0, 12 m. Ide o objekt výrobného charakteru s deštrukciou pece v západnom sektore (objekt typu F-D) – „suchá perióda“. V strednej časti objektu bola doložená výrazná deštrukcia mazanice.

Nálezky: keramika (64), kamene (296), mazanica (409+++), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-4/, popolnicové polia

1. črep menšej nádoby, nepatrne zaoblený okraj, rovné steny, svetlohnedá farba, miestami sivá, vyhladený povrch, rozmery: 2, 1x2, 9 cm, hr. 4-5, 5 mm, pr. č. 0598/01, A 5126, s. 624, sonda C, vrstva 0-15 cm, 16. 8. 2000 (tab. C: 1)
2. črep šálky, zaoblený okraj, výrazne dovnútra zatahnuté ústie, nábeh na pologuľovitý tvar tela, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 5x4 cm, hr. 2-4 mm, pr. č. 0598/01, A 5126, s. 624, sonda C, vrstva 0-15 cm, 16. 8. 2000 (tab. C: 2)
3. menší džbán, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené a mierne prehnuté hrdlo, ostro odsadené telo, baňatá a stlačená výduť je zdobená zvislým žliabkovaním, rovné dno, tmavohnedá farba, lesklý povrch, v. 11, 8 cm, pr. dna 6, 5 cm, pr. ústia 16, 8 cm, pr. max. vydutia 19 cm, hr. 3 mm, pr. č. 0680/01, s. 712, sonda C, V polovica, SV časť, vrstva č. 1, 24. 8. 2000 (tab. C: 3)
4. črep misky?, nepatrne zaoblený a hranený okraj, mierne zaoblené telo je zdobené zvislými ryhami, tmavosivá farba, miestami svetlohnedá, prímies zrn, rozmery: 5, 7x4, 3 cm, hr. 4 mm, pr. č. 0598/01, A 5126, s. 624, sonda C, vrstva 0-15 cm, 16. 8. 2000 (tab. C: 4)

Objekt 0258/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal takmer elipsovité pôdorys, dĺžku 2, 46 m, šírku 2, 1 m, hĺbku 0, 11 m, kvadratický profil a ploché dno. Vypĺňala ho stredne uľahlá svetlohnedá fľovitopiesčítá hľina. Ide o objekt výrobného charakteru alebo polozemnicu (typ F-D) – „suchá perióda“.

Nález: keramika (286), kamene (205), mazanica (127), uhľíky (+)

Datovanie: neskorý halštát /1-5/

1. črep dvojkónickej nádoby?, oblý lom, ktorý je presekávaný dvojicami krátkych a zvisľých rýh, zdrsnený dolný kónus, žltá farba, vyhladený povrch, rozmery: 7, 5x3, 4 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 600/01, A 5128, s. 626, sonda C, SZ časť, 17. 8. 2000 (tab. XCVIII: 1)
2. črep menšej nádoby, rovno smerom von zrezaný okraj, mierne odsadené telo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2x2 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 0630/01, A 5158, s. 660, sonda C, SZ polovica, 20. 8. 2000 (tab. XCVIII: 2)
3. črep menšej nádoby, nábeh na zatiahnuté ústie a kónické telo, povrch zdobený nepravidelnými ryhami, nad nimi pás krátkych a zvisľých rýh, tmavosivá farba, prímes zfn, rozmery: 3, 3x2, 5 cm, hr. 3-4 mm, pr. č. 0635/01, A 5263, s. 665, sonda C, segment B, 20. 8. 2000 (tab. XCVIII: 3)
4. črep väčšej nádoby, zaoblený, hranený a von vyhnúť okraj, prehnuté hrdlo, horizontálne zdrsňovaný povrch, hnedá farba, rozmery: 6, 5x6 cm, hr. 5-10 mm, pr. č. 0647/01, A 5177, s. 677, sonda C, segment A, 21. 8. 2000 (tab. XCVIII: 4)
5. črep menšej nádoby, rovno zrezaný okraj, z vonkajšej strany zaoblený a hranený, mierne prehnuté steny, tmavosivá farba, miestami tehlová, zrnitý materiál, rozmery: 4, 5x3, 3 cm, hr. 6, 5-7 mm, pr. č. 0626/01, A 5154, s. 655, sonda C, JV časť, 19. 8. 2000 (tab. XCVIII: 5)

Objekt 0259/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt charakterizoval takmer obdĺžnikový pôdorys s oblými rohmi a vystupujúcim lalokom na západnej strane, dĺžka 4, 44 m, šírka 2, 2-2, 72 m, hĺbka 0, 2-0, 44 m, nepravidelné zostupné dno a U profil. Obsahoval dve vrstvy: 1) stredne uľahlá tmavohnedá fľovitopiesčítá hľina, 15% uhľíkov, 5% mazanice; 2) stredne uľahlá svetlohnedá fľovitopiesčítá hľina s ostrovčekmi okrového ľlu. Ide o polozemnicu s hypotetickým vstupom na západnej strane.

Datovanie: lužická kultúra /1, 3, 5-7/, neskorý halštát /2, 4/, včasoslovanský horizont

1. črep dvojkónickej nádoby, zaoblený okraj, rovné kónusy, ostrý lom, žltá farba, vyhladený povrch, zrnitý materiál, rozmery: 2, 7x2, 5 cm, hr. 4-7 mm, pr. č. 0691/00, A 5219, s. 723, sonda C, 24. 8. 2000 (tab. CI: 3)
2. torzo misy, rovno zrezaný okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, nábeh na kónické telo, žltá až svetlosivá farba, zrnitý materiál, vyhladený povrch, zach. v. 4, 3 cm, pr. ústia 21 cm, hr. 3-5 mm, pr. č. 691/01, A 5219, s. 723, sonda C, 24. 8. 2000 (tab. CI: 4)
3. črep amforovitej nádoby?, mierne zaoblené vydutie, telo zdobené zvisľými žliabkami, tuhovaný povrch, rozmery: 4, 2x3 cm, hr. 4 mm, pr. č. 0691/01, A 5219, s. 723, sonda C, 24. 8. 2000 (tab. CI: 5)
4. miska, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, dolná časť tela je len mierne zaoblená, rovné dno, tmavohnedá farba, miestami, najmä pri okraji žltohnedá, zrnitý materiál, lesklý povrch, v. 6 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 14 cm, hr. 2 mm, s. 831 (tab. CI: 6)
5. torzo väčšej nádoby, rovné dno, kónická dolná časť tela, svetlo až tmavohnedá farba, vyhladený povrch, zach. v. 4, 9 cm, pr. dna 8, 9 cm, hr. 5 mm, pr. č. 0792/01, A 5320, s. 831, sonda C, segment A, 23. 8. 2000 (tab. CI: 7)
6. črep dvojkónickej nádoby?, oba kónusy sú rovné, výrazne zaoblený lom, hnedá farba, rozmery: 7, 8x8 cm, hr. 3-4 mm, pr. č. 0792/01, A 5320, s. 831, sonda C, segment A, 23. 8. 2000 (tab. CI: 8)
7. črep hrnca?, telo zdobené plastickou páskou, žltá farba, drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 6x7 cm, hr. 9-12 mm, pr. č. 0792/01, A 5320, s. 831, sonda C, segment A, 23. 8. 2000 (tab. CI: 9)

Objekt 0333/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal takmer kruhový pôdorys, priemer 2, 6-2, 74 m, hĺbku 0, 8-0, 98 m, U profil, oblé dno a v južnom sektore zostupné dno s hĺbkou 0, 4 m. Vypĺňali ho tri vrstvy zložené zo stredne uľahlej svetlej sivohnedej fľovitopiesčitej hľiny s prímesou 20% mazanice a 5% uhľíkov; stredne uľahlej svetlohnedej fľovitopiesčitej hľiny, ostrovčekom stredne uľahlej tmavosivej fľovitopiesčitej hľiny s obsahom 10% uhľíkov (na povrchu vrstvy 2, v hĺbke 34 cm, koncentrácia keramiky) a zo stredne uľahlej tmavosivej fľovitopiesčitej hľiny. Ide o objekt typu C – „suchá perióda“ (nálezová situácia pod náplavom).

Nález: keramika (381), kamene (328), mazanica (96), brúsená industria (2), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-13/

1. torzo väčšej nádoby, rovno zrezaný a von vyhnúť okraj, prehnuté hrdlo, tuhovaný povrch, zach. v. 7, 1 cm, pr. ústia 13 cm, hr. 3-5, 5 mm, pr. č. 0791/01, A 5319, s. 830, sonda C, Z polovica, vrstva č. 1, 1. 9. 2000 (tab. CII: 1)
2. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, dolný kónus zdrsnený zvisľým prstovaním, tmavohnedá farba, rozmery: 7x8, 5 cm, hr. 7-8 mm, pr. č. 1032/01, A 5560, s. 854, sonda C, 2. polovica, vrstva č. 3, 6. 9. 2000 (tab. CII: 2)
3. črep amforovitej nádoby, zaoblená výduť, výzdoba pozostáva zo zvisľých žliabkov, lemuje ich jeden vodorovný žliabok, hnedá farba, plavený materiál, tenké steny, rozmery: 5x2, 7 cm, hr. 2-3 mm, pr. č. 0699/01, s. 733, sonda C, krížová sonda nad objektom 335/00, 25. 8. 2000 (tab. CII: 3)
4. črep menšej nádoby, zaoblený, hranený a von vyhnúť okraj, odsadené a mierne zaoblené telo, ktoré je zdobené zvisľými ryhami, hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 6x4, 7 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 1024/01, A 5352, s. 846, sonda C, Z polovica, vrstva č. 2, 5. 9. 2000 (tab. CII: 4)
5. črep amforovitej nádoby, nábeh na valcovité hrdlo, v dolnej časti vypuklé, ostro odsadené a zaoblené telo, tehlová farba, zrnitý materiál, rozmery: 8x7, 8 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 1046/01, A 5574, s. 868, sonda C, 2. polovica, vrstva č. 4, 8. 9. 2000 (tab. CII: 5)
6. črep misy, rovno zrezaný okraj, z vonkajšej strany zaoblený a hranený, mierne zaoblené telo, povrch zdrsnený zvisľými a širokými ryhami, žltá farba, rozmery: 5x5, 4 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 0791/01, A 5319, s. 830, sonda C, Z polovica, vrstva

- č. 1, 1. 9. 2000 (tab. CII: 6)
7. črep hrnca, takmer lievikovite sa roztvárajúce hrdlo, odsadené a zaoblené telo, na rozhranie hrdla a výdute sa pripína ucho, dolná polovica tehlovohnedá a horná tmavosivá, vyhladený povrch, prímes zfn, rozmery: 9, 5x7, 4 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 1065/01, A 5593, s. 887, sonda C, SV štvrtina, 9. 9. 2000 (tab. CII: 7)
  8. črep hrnca, zaoblený, hraneň a von vyhnúť okraj, nepatrne prehnuté hrdlo, ktoré plynule prechádza do mierne zaobleného tela, nevýrazná profilácia, hnedá farba, piesčitý materiál, drsný povrch, rozmery: 4, 9x7, 7 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 1032/01, A 5560, s. 854, sonda C, 2. polovica, vrstva č. 3, 6. 9. 2000 (tab. CII: 8)
  9. črep menšej nádoby, zaoblený, hraneň a zosilnený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, výrazne odsadené telo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 6, 7x3, 7 cm, hr. 3-5 mm, pr. č. 1043/01, A 5571, s. 865, sonda C, 2. polovica, vrstva č. 2 (tab. CIII: 1)
  10. črep hrnca?, rovno smerom von zrezaný okraj, mierne prehnuté hrdlo, žltá farba, výrazne drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 6x4, 3 cm, hr. 4-8 mm, pr. č. 0791/01, A 5319, s. 830, sonda C, Z polovica, vrstva č. 1, 1. 9. 2000 (tab. CIII: 2)
  11. črep dvojkónickej nádoby?, nepatrný lom, nevýrazná profilácia, nábeh na rovné kónusy, žltá farba, vyhladený povrch, prímes zfn, rozmery: 7, 5x6, 8 cm, hr. 8, 5-10 mm, pr. č. 1024/01, A 5352, s. 846, sonda C, Z polovica, vrstva č. 2, 5. 9. 2000 (tab. CIII: 3)
  12. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, horný kónus mierne zaoblený a dolný zdobený zvislými a širokými ryhami, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 5, 3x4, 5 cm, hr. 6-9 mm, pr. č. 0726/01, A 5254, s. 763, sonda C, dno, 27. 8. 2000 (tab. CIII: 4)
  13. torzo dvojkónickej nádoby?, zaoblený a rovný okraj, spodnou časťou hrdla beží plastická páska, výrazne zaoblené telo guľovitého tvaru s kónickou dolnou časťou, rovné dno, povrch je zdrsený zvislým prstovaním, svetlohnedá farba, zach. v. dolnej časti 17, 5 cm, zach. v. hornej časti 10, 5 cm, pr. dna 24 cm, pr. ústia 42 cm, hr. 5-10 mm, s. 830 (tab. CIII: 5)

Objekt 0335/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt charakterizoval nepravidelný kruhový pôdorys s lalokmi, priemer 3, 1-3, 2 m, hĺbka 0, 88-0, 94 m, nepravidelný U profil a ploché dno. Vypĺňala ho stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčitá hlina s prímesou 10% uhlíkov a 15% mazanice. Po vnútornom obvode bolo zistených šesť kolových jamiek s priemerom 0, 5-0, 68 m. Ide o objekt výrobného charakteru (typ F-D) – „suchá perióda“.

Datovanie: lužická kultúra /1-8/

1. črep menšej nádoby, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatiahnuté ústie, nábeh na kónický tvar tela, ktoré je zdobené zvislými ryhami, svetlohnedá farba, rozmery: 2, 6x3, 9 cm, hr. 5-5, 5 mm, pr. č. 0709/01, A 5234, s. 743, sonda C, krížová sonda v hliníku, č. 335, 25. 8. 2000 (tab. CIV: 1)
2. črep väčšej nádoby, rovno smerom von zrezaný okraj, po bokoch zaoblený, nepatrne prehnuté hrdlo, žltá farba, výrazné zdršňovanie, rozmery: 3, 9x4 cm, hr. 8 mm, pr. č. 788/01, A 5316, s. 827, sonda C-začist'ovanie krížovej sondy, 1. 9. 2000 (tab. CIV: 2)
3. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, prímes zfn, rozmery: 3, 5x5, 5 cm, hr. 1-1, 5 mm, pr. č. 780/01, A 5308, sonda C-začist'ovanie, 31. 8. 2000 (tab. CIV: 3)
4. črep hrnca?, okraj je z vonkajšej strany zaoblený a hraneň, kužeľovité hrdlo, povrch zdrsený šikmým prstovaním, rozmery: 4x4, 5 cm, hr. 4-9 mm, pr. č. 780/01, A 5308, sonda C-začist'ovanie, 31. 8. 2000 (tab. CIV: 4)
5. črep misy, rovno zrezaný okraj, kónické telo, nepatrne prehnuté dovnútra, žltá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4x6 cm, hr. 4-7 mm, pr. č. 780/01, A 5308, sonda C-začist'ovanie, 31. 8. 2000 (tab. CIV: 5)
6. črep hrnca?, telo zdobené plastickou páskou, hnedá farba, miestami čierna, hrubý a drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 5, 8x3, 5 cm, hr. 9 mm, pr. č. 0711/01, A 5239, s. 745, sonda C, 28. 8. 2000 (tab. CIV: 6)
7. črep hrnca?, telo zdobené plastickou páskou, hnedá farba, drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 7, 5x7, 5 cm, hr. 11-14 mm, pr. č. 0790/01, A 5318, s. 829, sonda C-začist'ovanie krížovej sondy, 1. 9. 2000 (tab. CIV: 7)
8. črep hrnca?, rovno zrezaný a von vyhnúť okraj, prehnuté hrdlo, zvislé prstovanie, hnedá farba, hrubý a drsný povrch, rozmery: 5, 8x4, 9 cm, hr. 4 mm, pr. č. 0711/01, A 5239, s. 745, sonda C, 28. 8. 2000 (tab. CIV: 8)

Objekt 0348/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o relikť zahlbeného objektu, ktorý mal v západnom sektore dĺžku 1, 96 m, šírku 0, 5 m, hĺbku 0, 74 m, U profil, kvadratický pôdorys a stupňovité dno. Dve výplne pozostávali zo stredne uľahlej svetlej sivohnedej ílovitopiesčitej hlíny s obsahom 20% mazanice, 5% uhlíkov a stredne uľahlej svetlohnedej ílovitopiesčitej hlíny. Predstavuje objekt typu C – „suchá perióda“ (nálezová situácia pod náplavom).

Nálezy: keramika (488), kamene (405), mazanica (28), uhlíky (+), vzorka výplne (15 kg)

Datovanie: lužická kultúra /1-13/

1. črep menšej nádoby, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, telo mierne prehnuté dovnútra, tuhovaný povrch, rozmery: 4x3, 3 cm, hr. 1, 5-4 mm, pr. č. 1063/01, s. 885, sonda C, 9. 9. 2000 (tab. CV: 1)
2. črep väčšej nádoby, rovno zrezaný okraj, z vonkajšej strany zaoblený a hraneň, prehnuté hrdlo, žltá až hnedá farba, vnútri tmavosivá, drsný povrch, piesčitý materiál, rozmery: 2, 3x2, 9 cm, hr. 8 mm, pr. č. 1057/01, A 5585, s. 879, sonda C, J polovica, 10. 9. 2000 (tab. CV: 2)
3. črep väčšej nádoby, telo zdobené zvislými ryhami, žltá farba, vyhladený povrch, plavený materiál, rozmery: 5x4 cm, hr. 8-9 mm, pr. č. 1077/01, A 5605, s. 899, sonda C, J polovica, 11. 8. 2000 (tab. CV: 3)
4. črep väčšej nádoby, mierne zaoblené telo, povrch zdobený zvislými a nepravidelnými ryhami, tehlová farba, rozmery: 3, 3x4, 8 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 0740/01, A 5268, s. 777, sonda C, krížová sonda hliníkom, č. 335, 28. 8. 2000 (tab. CV: 4)
5. črep väčšej nádoby, kónická dolná časť tela, povrch zdobený zvislými a širokými ryhami, svetlohnedá farba, rozmery: 10, 5x5, 3 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 1035/01, A 5563, s. 857, sonda C, J polovica, 6. 9. 2000 (tab. CV: 5)
6. črep menšej nádoby, rovno zrezaný okraj, prehnúť horný kónus, tuhovaný povrch, rozmery: 4, 7x4, 7 cm, hr. 2-4 mm, pr. č. 1077/01, A 5605, s. 899, sonda C, J polovica, 11. 8. 2000 (tab. CV: 6)

7. torzo dvojkónickej nádoby, rovno zrezaný okraj, ostrý lom, rovné kónusy, dolná polovica je zdobená zväzkami zvislých vlásočníc, nad nimi sa nachádza pás zvislých a prerušovaných vlásočníc, hnedá farba, vyhladený povrch, piesčité materiál, zach. v. 21 cm, pr. ústia 28 cm, hr. 7-10 mm, pr. č. 1057/01, A 5585, s. 879, sonda C, J polovica, 10. 9. 2000 (tab. CV: 7)
8. črep misky?, rovno zrezaný okraj, nábeh na kónické telo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, piesčité materiál, rozmery: 3, 8x4, 6 cm, hr. 3, 5-5, 5 mm, pr. č. 1057/01, A 5585, s. 879, sonda C, J polovica, 10. 9. 2000 (tab. CV: 8)
9. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, nábeh na rovný horný kónus a zaoblený dolný, hnedá až sivá farba, rozmery: 13x6, 5 cm, hr. 8-9 mm, pr. č. 1059/01, A 5587, s. 881, sonda C, J polovica, 10. 9. 2000 (tab. CV: 9)
10. črep dvojkónickej nádoby?, ostrý lom, nábeh na zaoblený dolný kónus, žltá až svetlohnedá farba, piesčité materiál, horný kónus vyhladený a dolný zdrsnený, rozmery: 6x4, 5 cm, hr. 7-8 mm, pr. č. 1063/01, A 5591, s. 885, sonda C, J polovica, 9. 9. 2000 (tab. CVI: 1)
11. črep hrnca?, rovno zrezaný a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, šikmé prstovanie, tehlová farba, drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 4, 5x4, 8 cm, hr. 7-9 mm, pr. č. 0740/01, A 5268, s. 777, sonda C, krížová sonda hliníkom, č. 335, 28. 8. 2000 (tab. CVI: 2)
12. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, neprehnutý dolný kónus je zdrsnený zvislým prstovaním, tehlová farba, zrnitý materiál, rozmery: 5x8, 2 cm, hr. 8-9 mm, pr. č. 1035/01, A 5563, s. 857, sonda C, J polovica, 6. 9. 2000 (tab. CVI: 3)
13. črep hrnca?, smerom von mierne zrezaný okraj, prehnuté hrdlo, povrch zdršňovaný šikmým prstovaním, tehlová farba, rozmery: 5x5, 5 cm, hr. 5-10 mm, pr. č. 1035/01, A 5563, s. 857, sonda C, J polovica, 6. 9. 2000 (tab. CVI: 4)

Objekt 0356/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Priečny rez objektom v geologickej sonde II/2000 (dĺžka 21, 3 m, hĺbka 3, 6 m, severný rez) doložil jeho dĺžku 1, 9 m, hĺbku 0, 3 m, zahĺbenie vo východnej polovici (kolová jamka, 0, 48 m – objekt typu A), ploché dno a U profil s kvadratickou časťou na západnej strane. Výplňou bola stredne uľahlá a stredne hnedá ílovitopiesčitá hlina. Predstavuje objekt typu C – „suchá perióda“. Bol prekrytý vrstvou náplavu pôdneho typu.

Nález: keramika (65), kamene (42)

Datovanie: neskorý halštát /1/

1. črep menšej nádoby, rovno zrezaný okraj, svetlohnedá farba, rozmery: 2, 3x1, 5 cm, hr. 2-5 mm, pr. č. 0743/01, A 5271, s. 780, sonda C, geologická sonda II, 25. 8. 2000 (tab. XCIX: 4)

Objekt 0364/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Objekt mal nepravidelný elipsoidný pôdorys, dĺžku 7, 19 m, šírku 3, 2 m, hĺbku 0, 22-0, 45 m, rad lalokov a zahĺbenín na oblom až plochom dne a U profil so zahĺbeninami. Tri výplne tvorila stredne uľahlá svetlohnedá ílovitopiesčitá hlina; stredne uľahlá svetlá sivobiela ílovitopiesčitá hlina a kyprý riečny štrkopieskový piesok. Jama bola rozdelená do 10 sektorov a skúmaná šachovnicovou metódou. Predstavuje hliník (objekt typu J).

Nález: keramika (205), kamene (217), mazanica (24), brúsená industria (1), štiepaná industria (1), uhľíky (+), vzorka výplne

Datovanie: lužická kultúra /1-9/

1. črep hrnčeka?, telo zdobené plastickou páskou, tmavosivá farba, rozmery: 3, 5x3 cm, hr. 7-8 mm, pr. č. 1037/01, A 5565, s. 859, sonda C, S polovica, 6. 9. 2000 (tab. CVII: 1)
2. črep dvojkónickej nádoby?, ostrý lom, mierne zaoblený dolný kónus, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4x3, 2 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 1060/01, A 5588, s. 882, sonda C, SZ časť, 9. 9. 2000 (tab. CVII: 2)
3. črep šálky?, rovno zrezaný okraj, nepatrne zatiahnuté ústie, mierne zaoblené telo, tuhovaný povrch, rozmery: 5x3, 3 cm, hr. 4-5 mm, pr. č. 1037/01, A 5565, s. 859, sonda C, S polovica, 6. 9. 2000 (tab. CVII: 3)
4. črep väčšej nádoby, rovno zrezaný okraj, mierne prehnuté hrdlo, žltá farba, drsný povrch, rozmery: 6x4 cm, hr. 7-10 mm, pr. č. 1037/01, A 5565, s. 859, sonda C, S polovica, 6. 9. 2000 (tab. CVII: 4)
5. črep menšej nádoby, zaoblený a rovný okraj, odsadené telo s nábehom na výrazné odsadenie, tehlová farba, vyhladený povrch, plavený materiál, rozmery: 6x4 cm, hr. 2-4 mm, pr. č. 1060/01, A 5588, s. 882, sonda C, SZ časť, 9. 9. 2000 (tab. CVII: 5)
6. črep väčšej nádoby, výrazne oblé telo, povrch zdrsnený zvislým prstovaním, svetlohnedá farba, zrnitý materiál, rozmery: 6, 5x4, 9 cm, hr. 7-10 mm, pr. č. 1056/01, A 5584, s. 878, sonda C, SZ časť, segment A, 10. 9. 2000 (tab. CVII: 6)
7. črep menšej nádoby, rovno zrezaný okraj, výrazne dovnútra prehnuté hrdlo, hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 6x4, 4 cm, hr. 3-5 mm, pr. č. 1056/01, A 5584, s. 878, sonda C, SZ časť, segment A, 10. 9. 2000 (tab. CVII: 7)
8. torzo hrnca, mierne zaoblený, hranený a von vyhnutý okraj, nízke a lievikovite roztvorené hrdlo, odsadené a výrazne zaoblené telo, povrch zdrsnený šikmým prstovaním, hnedá farba, zrnitý materiál, zach. v. 11 cm, pr. ústia 25 cm, hr. 8-10 mm, pr. č. 1422/01, A 5950, s. 1248, sonda C, segment C, 25. 10. 2000 (tab. CVII: 8)
9. črep väčšej nádoby, rovno smerom von zrezaný okraj, z vnútornej strany zaoblený, mierne dovnútra prehnuté telo, povrch zdobený zvislými a širokými ryhami, žltá až hnedá farba, rozmery: 6x5 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 1037/01, A 5565, s. 859, sonda C, S polovica, 6. 9. 2000 (tab. CVII: 9)

Objekt 0365/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt bol pôvodne zachytený len z časti (cca ½) v sonde (dĺžka 7, 7 m, šírka 0, 58-0, 6 m) a odkrytý plošne. Charakterizovala ho šírka 1, 46-1, 5 m, dĺžka 1 m, hĺbka 0, 52 m, U profil a ploché dno. Výplň tvorila stredne uľahlá hnedá ílovitopiesčitá hlina. Predstavuje objekt typu C – „suchá perióda“ (nálezová situácia pod náplavou). V hornej časti bol narušený kolovou jamkou 0271/00.

Nález: keramika (24), kamene (16), mazanica (1)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep menšej nádoby, zaoblený, hranený a zosilnený okraj, pod ním sa nachádza vodorovná ryha, roztvorené ústie, prehnuté hrdlo, hnedá farba, pri okraji tmavosivá, plavený materiál, vyhladený povrch, rozmery: 3, 1x2, 9 cm, hr. 3-5 mm, pr. č. 0744/01, A 5272, s. 781, sonda C, krížová sonda hliníkom, 29. 8. 2000 (tab. XCIX: 5)

Objekt 0368/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Objekt bol zachytený v sonde (7, 7x0, 58-0, 6 m). Mal zrejme elipsoidový pôdorys, dĺžku 3, 34m, šírku 2, 2-2, 9 m, hĺbku 0, 38 m, U profil a nepravidelné až ploché dno, na ktorom boli doložené dve drobné kolové jamky. Vypĺňala ho stredne uľahlá svetlohnedá ílovitopiesčítá hlina. Predstavuje objekt typu C, možno F (nálezoá situácia pod náplavom). Na južnej strane boli zistené objekty 0365/00 a 0271/00, na severnej strane 0569/00 a 0570/00 a na východnej strane 0567/00 a 0568/00.

Nálezy: keramika (181), kamene (105), mazanica (35), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-5/

1. črep šálky, rovno zrezaný okraj, z ktorého vychádza ucho, telo zdobené nepravidelnými ryhami, hnedá farba, rozmery: 6, 5x4, 5 cm, hr. 5 mm, pr. č. 1390, A 5898, s. 1196, sonda C, SV polovica, 22. 10. 2000 (tab. CVI: 5)
2. torzo hrnca, rovno zrezaný okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, odsadené telo s nábehom na výrazné zaoblenie, povrch zdrsnený zvislým prstovaním, žltá až hnedá farba, piesčítý materiál, zach. v. 11, 2 cm, pr. ústia 30 cm, hr. 7-11 mm, pr. č. 1407, A 5935, s. 1233, sonda C, S polovica, 23. 10. 2000 (tab. CVI: 6)
3. črep väčšej nádoby, rovno zrezaný okraj, rovné steny, tehlová farba, výrazne drsný povrch a zrnitý materiál, rozmery: 3, 5x3, 9 cm, hr. 4-8, 5 mm, pr. č. 1390, A 5898, s. 1196, sonda C, SV polovica, 22. 10. 2000 (tab. CVI: 7)
4. črep dvojkónickej nádoby, rovný horný kónus, obľý a mierne vysadlý lom, čierna farba, tuhovaný a vyleštený povrch, rozmery: 9x8, 7 cm, hr. 7-9 mm, pr. č. 1407/01, A 5935, s. 1233, sonda C, S polovica, 23. 10. 2000 (tab. CVI: 8)
5. črep dvojkónickej nádoby?, zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo, vyhladený a tuhovaný povrch, rozmery: 6, 2x8, 7 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 1390, A 5898, s. 1196, sonda C, SV polovica, 22. 10. 2000 (tab. CVI: 9)

Objekt 0374/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Jama mala zrejme elipsoidový pôdorys, priemer 2, 95 m, hĺbku 0, 34 m, U profil a ploché až nepravidelné dno so štyrmi drobnými kolovými jamkami. Bola zachytená v sonde s parametrami 7, 7 m a 0, 58-0, 6 m. Výplň tvorila stredne uľahlá svetlohnedá ílovitopiesčítá hlina. Ide o objekt typu C, možno F (nálezoá situácia pod náplavom).

Nálezy: keramika (327), kamene (62), mazanica (67), brúsená industria (1), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-14/

1. torzo misy, zaoblený okraj, nepatrne zatahnuté ústie, mierne zaoblená horná časť tela, dolná je kónická, dno chýba, jedna polovica črepu je žltá a druhá hnedosivá, vnútorná strana žltotehlová, zach. v. 8, 6 cm, pr. ústia 19, 5 cm, hr. 1, 5-7 mm, s. 840 (tab. CVIII: 1)
2. črep dvojkónickej nádoby, horný kónus je výrazne zaoblený a dolný má nábeh na kónický tvar alebo prehnutie dovnútra, ostrý lom, dolná polovica nádoby je zdrsnená šikmým prstovaním, hnedá až sivá farba, rozmery: 10, 5x10, 5 cm, hr. 8-10 mm, pr. č. 0801/01, A 5328, s. 840, sonda C, 2. polovica, 5. 9. 2000 (tab. CVIII: 2)
3. črep hrnca?, nábeh na kužeľovité hrdlo, mierne odsadené a zaoblené telo, žltá farba, rozmery: 6x6 cm, hr. 7-10 mm, pr. č. 1039/01, A 5567, s. 861, sonda C, Z polovica, 6. 9. 2000 (tab. CVIII: 3)
4. črep dvojkónickej nádoby?, mierne zaoblený a nevýrazný lom, kónusy sú neprehnuté, žltá farba, vyhladený povrch, hrubý materiál, rozmery: 6x6, 5 cm, hr. 8-11 mm, pr. č. 0735/01, A 5263, s. 772, sonda C, krížová sonda hliníkom 335/00, 28. 8. 2000 (tab. CVIII: 4)
5. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, nepatrne zaoblený dolný kónus, ktorý je zdobený šikmými ryhami, hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 9, 5x6 cm, hr. 6 mm, pr. č. 1039/01, A 5567, s. 861, sonda C, Z polovica, 6. 9. 2000 (tab. CVIII: 5)
6. torzo dvojkónickej nádoby, ostrý lom, dolný kónus je mierne zaoblený, v dolnej časti prehnutý dovnútra, jeho výzdoba pozostáva zo šikmých a širokých rýh, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 9, 5x7, 10x8, 3 cm, hr. 7-9 mm, pr. č. 0803/01, A 5331, s. 842, sonda C, 2. polovica, 5. 9. 2000 (tab. CVIII: 6)
7. črep hrnca?, zaoblené telo, vodorovne zdršňovaný povrch, hnedá farba, zrnitý materiál, rozmery: 7, 5x10 cm, hr. 10 mm, pr. č. 0735/01, A 5263, s. 772, sonda C, krížová sonda hliníkom 335/00, 28. 8. 2000 (tab. CVIII: 7)
8. črep misy, rovno zrezaný okraj, dolná polovica nádoby je prehnutá dovnútra, výzdoba pozostáva z nepravidelných rýh, hnedá farba, rozmery: 4, 8x9 cm, hr. 4, 5-6 mm, pr. č. 0801/01, A 5329, s. 840, sonda C, 2. polovica, 5. 9. 2000 (tab. CVIII: 8)
9. torzo menšieho hrnca, zaoblený, hranený a von vyhnutý okraj, lievikovite roztvorené hrdlo prechádza plynule so výrazne zaobleného tela, žltá až sivá farba, zach. v. 5, 2 cm, pr. ústia 15 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 735/01, A 5263, s. 772, sonda C, sonda nad objektom 335/00, 28. 8. 2000 (tab. CIX: 1)
10. črep amforovitej nádoby, nábeh na kužeľovité hrdlo, ktoré je v dolnej časti mierne vypuklé, ostro odsadené telo, tuhovaný povrch, rozmery: 2, 5x2, 5 cm, hr. 3, 5-4 mm, pr. č. 1039/01, A 5567, s. 861, sonda C, Z polovica, 6. 9. 2000 (tab. CIX: 2)
11. miska, pologuľovitý tvar tela, prevláda horizontálny rozmer, zaoblený okraj a rovné dno, tesne pod okrajom sa nachádza malé ucho, tmavohnedá farba, v. 4, 5 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 12, 3 cm, hr. 2, 5 mm, s. 840 (tab. CIX: 3)
12. črep menšej nádoby, zaoblený a rovný okraj, z ktorého vychádza ucho, rovné steny, hnedá, miestami sivá farba, vyhladený povrch, zrnitý materiál, rozmery: 2, 5x4, 3 cm, hr. 5 mm, pr. č. 0735/01, A 5263, s. 772, sonda C, sonda nad objektom 335/00, 28. 8. 2000 (tab. CIX: 4)
13. torzo amforovitej zásobnice?, nepatrne zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, povrch zdrsnený nepravidelnými pásmi jemných rýh, hnedá farba, zach. v. 3, 5 cm, pr. ústia 30 cm, hr. 6-9 mm, pr. č. 0801/01, A 5329, s. 840, sonda C, 2. polovica, 5. 9. 2000 (tab. CIX: 5)
14. črep misky?, rovno zrezaný okraj, mierne zaoblené telo, výzdoba pozostáva zo zvislých a nepravidelných rýh, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3, 4x4, 8 cm, hr. 3-6 mm, pr. č. 0735/01, A 5263, s. 772, sonda C, sonda nad objektom 335/00, 28. 8. 2000 (tab. CIX: 6)

Objekt 0379/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt charakterizoval elipsoidový až okuliarovitý pôdorys, dĺžka 3, 07 m, šírka 1, 54-1, 9 m, hĺbka 0, 8 m, U profil a ploché dno s dvomi zahlbeninami. Obsahoval tri vrstvy: 1) stredne uľahlá tmavohnedá fľovitopiesčítá hľina, výrazná koncentrácia mazanice a keramiky, v severnej polovici menšie fragmenty; 2) stredne uľahlá svetľá hnedookrová fľovitopiesčítá hľina s ostrovčekmi sivého ľlu; 3) stredne uľahlá tmavohnedá fľovitopiesčítá hľina, 10% uľľkovic a mazanice, napľavená hľina. Došlo k superpozícii dvoch sil. V juhovýchodnom sektore narušuje objekt kolovú jamku 0382/00. Ide o objekt typu C, možno F – „suchá perióda“.

Nález: keramika (4891), kamene (248), mazanica (58), kosti (+), štiepaná industria (1), uľľky (+)

Datovanie: ľužická kultúra /1-32/, doba rímska, raný stredovek

1. torzo dźbánu, rovno zrezaný okraj, ľievikovite roztvorené ústie, ostro odsadené telo a výrazne zaobľená výduť, žltá farba, zach. v. 6 cm, pr. ústia 21 cm, hr. 2-5 mm, pr. č. 1049/01, A 5577, s. 871, sonda C, 8. 9. 2000 (tab. CIX: 7)
2. torzo praslenu, polovica chýba, otvor, z jednej strany hnedá farba a z druhej tmavosivá, rozmery: 3, 2x5, 5 cm, sila 6-17 mm, pr. č. 1078/01, A 5606, sonda C, Z polovica, 13. 9. 2000 (tab. CIX: 8)
3. črep hrnca?, nepatrne zaobľený okraj, z vonkajšej strany hranený, prehnuté hrdlo, nábeh na výrazne zaobľené telo, spodnou časťou hrdla prechádza plastická páska, medzi ňou a okrajom je povrch zvisle prstovaný, tmavohnedá farba, drsný a zrnitý materiál, rozmery: 14, 5x8, 2 cm, hr. 8-12 mm, pr. ústia 41 cm, pr. č. 1020/01, súbory 846, 847, sonda C, V polovica, vrstva č. 1, 6. 9. 2000 (tab. CIX: 9)
4. pokľička, kruhový tvar s otvorom, svetlohnedá farba, pr. kruhu 6, 4 cm, pr. otvoru 1, 8 cm, sila 5 mm, pr. č. 1129/01, A 5657, s. 951, sonda C, Z polovica, vrstva č. 1, 15. 9. 2000 (tab. CIX: 10)
5. črep hrnca?, mierne odsadené a zaobľené telo, spodná časť hrdla je zdobená plastickou páskou, hnedá farba, hrubý a drsný povrch, rozmery: 6, 5x6, 5 cm, hr. 9 mm, pr. č. 1078/01, A 5606, s. 900, sonda C, Z polovica, 13. 9. 2000 (tab. CIX: 11)
6. črep menšej nádoby, zaobľený, hranený a zosilnený okraj, roztvorené ústie, neprehnuté hrdlo, hnedá až sivá farba, piesčitý materiál, rozmery: 5, 5x3, 7 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 1129/01, A 5657, s. 951, sonda C, Z polovica, vrstva 1, 15. 9. 2000 (tab. CX: 1)
7. torzo väčšej nádoby, rovno zrezaný okraj, prehnuté hrdlo, tuhovaný povrch, zach. v. 7 cm, pr. ústia 15 cm, hr. 3, 5-5 mm, pr. č. 1130/01, A 5658, s. 952, sonda C, 2. polovica, vrstva č. 1, 15. 9. 2000 (tab. CX: 2)
8. miska, rovno zrezaný okraj, mierne zaobľené steny, rovné dno, žltá až sivá farba, v. 5 cm, pr. dna 7, 8 cm, pr. ústia 12, 9 cm, hr. 3, 5 mm, pr. č. 1025/01, A 5553, s. 847, sonda C, V polovica, vrstva č. 1, 6. 9. 2000 (tab. CX: 3)
9. črep misky?, rovno zrezaný okraj, kónické telo, svetlohnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 6, 3x4, 5 cm, hr. 4, 5-6 mm, pr. ústia 18 cm, pr. č. 1031/01, A 5559, s. 853, sonda C, V polovica, vrstva č. 1, 6. 9. 2000 (tab. CX: 4)
10. črep hrnca, mierne zaobľené telo, povrch zdrsnený zvislým prstovaním, hnedá až sivá farba, rozmery: 9x8 cm, hr. 8-11 mm, pr. č. 1049/01, A 5577, s. 871, sonda C, 8. 9. 2000 (tab. CX: 5)
11. črep hrnca?, telo zdobené plastickou páskou, svetlohnedá farba, drsný povrch, rozmery: 4, 3x6, 5 cm, hr. 10 mm, pr. č. 1031/01, A 5559, s. 853, sonda C, V polovica, vrstva č. 1, 6. 9. 2000 (tab. CX: 6)
12. torzo hrnca, rovno zrezaný okraj, z vonkajšej strany zaobľený a hranený, ľievikovite roztvorené hrdlo, odsadené a zaobľené telo, povrch je zdrsnený zvislým prstovaním, tehlová až hnedá farba, drsný povrch, zach. v. 13, 4 cm, pr. ústia 30 cm, hr. 10-13 cm, pr. č. 1128/01, A 5656, s. 950, sonda C, Z polovica, vrstva č. 1, 15. 9. 2000 (tab. CX: 7)
13. črep väčšej nádoby, mierne zaobľené telo, povrch zdobený nepravidelným ryhovaním, hnedá farba, tenké steny, zrnitý materiál, rozmery: 5x6, 5 cm, hr. 4 mm, pr. č. 1130/01, A 5658, s. 952, sonda C, 2. polovica, vrstva 1, 15. 9. 2000 (tab. CX: 8)
14. torzo dvojkónickej nádoby, zaobľený okraj, rovné kónusy, mierne zaobľený a vysadlý lom, dolná časť nádoby chýba, tmavohnedá farba, miestami, najmä pri lome tehlovohnedá, zach. v. 17, 4 cm, pr. ústia 29, 2 cm, pr. max. vydutia 41, 6 cm, hr. 5-8 mm, s. 847 (tab. CX: 9)
15. amforovitá nádobka, zaobľený a von vyhnutý okraj, mierne prehnuté hrdlo, ostro odsadené telo s oblou výduťou a kónickou dolnou časťou, rovné dno, na najväčšej výduti je umiestnený pupček, z väčšej časti nádobka dopľňovaná, svetlohnedá farba, v. 8, 4 cm, pr. dna 4, 5 cm, pr. ústia 11, 1 cm, pr. max. vydutia 12 cm, hr. 3, 5 mm, pr. č. 0798/01, A 5326, s. 837, sonda C, V polovica, vrstva č. 2, dno, 5. 9. 2000 (tab. CXI: 1, obr. 13: 3)
16. torzo misy, rovno zrezaný okraj, mierne zatiahnuté ústie, kónické telo, žltá až hnedá farba, vyhladený povrch, zach. v. 6 cm, pr. ústia 18 cm, hr. 3, 5-7 mm, pr. č. 1130/01, A 5658, s. 952, sonda C, 2. polovica, vrstva č. 1, 15. 9. 2000 (tab. CXI: 2)
17. črep misy?, rovno zrezaný okraj, pologuľovitý tvar tela, povrch vodorovne zdrsnený, hnedá farba, rozmery: 9x7, 4 cm, hr. 5-8 mm, pr. č. 1589/01, A 6118, s. 1418, sonda C, vrstva č. 1 (tab. CXI: 3)
18. črep väčšej nádoby, smerom dovnútra rovno zrezaný okraj, nepatrne zatiahnuté ústie, nábeh na výrazné zaobľenie tela, žltá farba, drsný povrch, hrubé steny, rozmery: 5x4, 6 cm, hr. 6-10 mm, pr. č. 1130/01, A 5658, s. 952, sonda C, 2. polovica, vrstva 1, 15. 9. 2000 (tab. CXI: 4)
19. dźbánok, zaobľený okraj, hrdlo je ľievikovite roztvorené, výrazne odsadené telo, baňatá a stlačená výduť, nepatrne zaobľená dolná časť a rovné dno, veľké ucho mierne prevyšuje ústie a pripína sa na hornú časť výdute, tehlová až hnedá farba, zrnitý materiál, v. 9 cm, v. s uškom 9, 4 cm, pr. dna 6 cm, pr. ústia 12, 2 cm, pr. max. vydutia 14 cm, hr. 3 mm, s. 847 (tab. CXI: 5; obr. 13: 4)
20. črep menšej nádoby, rovno zrezaný okraj, ľievikovite roztvorené ústie, odsadené telo s nábehom na zaobľenie, žltá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 7, 5x4, 8 cm, hr. 5 mm, pr. ústia 20 cm, pr. č. 1025/01, s. 847, sonda C, V polovica, vrstva č. 1, 6. 9. 2000 (tab. CXI: 6)
21. črep dvojkónickej nádoby?, rovno zrezaný okraj, mierne dovnútra zatiahnuté ústie, rovné steny, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 11, 5x6, 5 cm, hr. 5-9, 5 mm, pr. ústia 30 cm, pr. č. 1025/01, s. 847, sonda C, V polovica, vrstva č. 1, 6. 9. 2000 (tab. CXI: 7)
22. črep šálky, rovno zrezaný okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, pologuľovité telo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 5, 2x6, 9 cm, hr. 4-5 mm, pr. č. 0797, A 5325, s. 836, sonda C, V polovica, vrstva č. 1, 5. 9. 2000 (tab. CXI: 8)

23. črep menšej nádoby, rovno zrezaný a po bokoch zaoblený okraj, roztvorené ústie, prehnuté hrdlo, tmavosivá farba, rozmery: 3, 4x3, 5 cm, hr. 5 mm, pr. č. 1078/01, A 5606, s. 900, sonda C, Z polovica, 13. 9. 2000 (tab. CXII: 1)
24. črep dvojkónickej nádoby?, ostrý lom, horný kónus je vo vrchnej časti prehnutý dovnútra, rovný dolný kónus, žltá farba, zrnitý materiál, rozmery: 5x3 cm, hr. 3, 5-4 mm, pr. č. 1031/01, A 5559, s. 853, sonda C, V polovica, vrstva č. 1, 6, 9. 2000 (tab. CXII: 2)
25. črep väčšej nádoby, nepatrne zaoblený okraj, mierne zatiahnuté ústie, rovné steny, povrch zdrsnený šikmými a širokými ryhami, žltá farba, rozmery: 2x2, 3 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 1093/01, A 5621, s. 916, sonda C, Z polovica, 11. 9. 2000 (tab. CXII: 3)
26. črep dvojkónickej nádoby, zaoblený horný kónus, ostrý lom presekávaný krátkymi a zvislými ryhami, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3, 1x3, 3 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 1089/01, A 5617, s. 911, sonda C, Z polovica, 14. 9. 2000 (tab. CXII: 4)
27. črep väčšej nádoby, rovno zrezaný a hranený okraj, z vonkajšej strany zaoblený, rovné steny, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 2x2, 7 cm, hr. 7-8 mm, pr. č. 1093/01, A 5621, s. 916, sonda C, Z polovica, 11. 9. 2000 (tab. CXII: 5)
28. črep menšej nádoby, rovno zrezaný okraj, z vonkajšej strany zaoblený a zosilnený, kužeľovité hrdlo, žltá farba, rozmery: 3, 5x3, 8 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 1031/01, A 5559, s. 853, sonda C, V polovica, vrstva č. 1, 6, 9. 2000 (tab. CXII: 6)
29. amforovitá nádoba, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, kužeľovité hrdlo prechádza plynule do výrazne zaobleného tela s rovným dnom, dolná časť nádoby je žltá až svetlohnedá, horná tmavohnedá, vyhladený povrch, v. 19 cm, pr. dna 10 cm, pr. ústia 27, 1 cm, pr. max. vydutia 31 cm, hr. 8 mm, s. 950-952, sonda C, Z polovica, 15. 9. 2000 (tab. CXII: 7; obr. 14: 2)
30. miska, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatiahnuté ústie, kónické telo a rovné dno, pod okrajom odtlačky prstov, svetlohnedá farba, v. 4 cm, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 7, 5 cm, hr. 2 mm, s. 892, 2. polovica (tab. CXII: 8)
31. črep hrnca?, lievikovite sa roztvárajúce hrdlo, odsadené a zaoblené telo, na rozhranie hrdla a výdute sa pripína ucho, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 10x8 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 1579/01, A 6107, s. 1408, sonda C, SZ polovica, 13. 11. 2000 (tab. CXII: 9)
32. črep dvojkónickej nádoby?, rovno zrezaný okraj, mierne zaoblený horný kónus, nevýrazný lom, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 6, 5x8, 5 cm, hr. 4-5 mm, pr. č. 1089/01, A 5617, s. 911, sonda C, Z polovica, 14. 9. 2000 (tab. CXII: 10)

Objekt 0387/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbená jama mala mierne elipsovité pôdorys, dĺžku 2, 4 m, šírku 1, 8 m, hĺbku 0, 3 m, U profil a ploché dno. Tri výplne pozostávali zo stredne uľahlej tmavej sivohnedej fľovitopiesčitej hľny s ostrovčekmi okrového ílu, stredne uľahlej tmavej sivočiernej fľovitopiesčitej hľny a stredne uľahlej svetlej okrovožltej fľovitopiesčitej hľny. Objekt predstavuje objekt typu C (možno F) – „suchá perióda“.

Nález: keramika (53), kamene (345), mazanica (13), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1/, popolnicové polia, včasnoslovanský horizont /staršia doba hradištná, staršia doba hradištná

1. miska, poglobulovitý tvar, zaoblený okraj, rovné dno, miesto úch dva pupčeky umiestnené hneď pod okrajom, tmavohnedá farba, miestami svetlosivá, v. 4, 1 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 9, 7 cm, hr. 1, 5 mm, pr. č. 1051/01, A 5579, s. 873, sonda C, JV časť, 8. 9. 2000 (tab. CI: 1)

Objekt 0404/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal nepravidelný elipsovité pôdorys s vystupujúcimi lalokmi, dĺžku 10, 2 m, šírku 2, 7-3, 5 m, hĺbku 0, 22-0, 71 m, nepravidelný U profil s početnými zahlbeninami a ploché i oblé dno (veľmi nepravidelné). Dve vrstvy tvorila stredne uľahlá tmavá sivočierna fľovitopiesčitá hľna s prímiesou 40% uhľíkov, 20% mazanice a stredne uľahlá tmavosivá fľovitopiesčitá hľna s obsahom 20% uhľíkov a 2% mazanice. Ide o hľník s početnými lalokmi (objekt typu J).

Nález: keramika (740), kamene (929), mazanica (373), kosti (1+), uhľíky (+), vzorka výplne (5 kg)

Datovanie: lužická kultúra, neskorý halštát /1-8/, mladšia doba rímska

1. torzo väčšej nádoby, rovné dno, nábeh na ovoidné telo, z vonkajšej strany tehlová až svetlohnedá farba, z vnútornej hnedá až tmavosivá, zach. v. 1, 5 cm, pr. dna 10, 5 cm, hr. 4 mm, pr. č. 1122/01, A 5650, s. 944, sonda C, segment C, vrstva č. 1, 15. 9. 2000 (tab. CXIII: 1)
2. torzo misy, zaoblený okraj, výrazne dovnútra zatiahnuté ústie, kónické telo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, zach. v. 8, 8 cm, pr. ústia 24 cm, hr. 6-8 mm, pr. č. 1209/01, A 5737, s. 1034, sonda C, segment C, 26. 9. 2000 (tab. CXIII: 2)
3. misa, rovno zrezaný okraj, nízka a kužeľovité hrdlo, nepatrne odsadené a mierne zaoblené vydutie, kónické telo, rovné dno, hnedá farba, v. 10, 2 cm, pr. dna 6, 9 cm, pr. ústia 22 cm, pr. max. vydutia 23, 6 cm, hr. 6 mm, s. 959 (tab. CXIII: 3; obr. 15: 6)
4. črep šálky, zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo, ostrý lom, nábeh na kónické telo, veľké ucho je výrazne vytiahnuté nad okraj, hnedá farba, vyhladený povrch, plavený materiál, rozmery: 4, 3x6, 9 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 1119/01, A 5647, s. 941, sonda C, 14. 9. 2000 (tab. CXIII: 4)
5. torzo dvojkónickej nádoby, rovno zrezaný okraj, výrazne zaoblený lom, horný kónus je rovný a nízky, dolný nepatrne zaoblený, dno chýba, tmavosivá farba, stopy hnedej, lesklý povrch, zach. v. 5 cm, pr. ústia 10 cm, hr. 3 mm, pr. č. 1239/01, A 5767, s. 1064, sonda C, segment H, vrstva č. 2, 3. 10. 2000 (tab. CXIII: 5)
6. črep hrnca, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, výrazne zaoblené telo, ktoré je zdobené plastickým límcem, tehlová farba, hrubý a drsný povrch, rozmery: 9, 5x7 cm, hr. 6-8 mm, pr. č. 1137/01, A 5665, s. 959, sonda C, segment E, vrstva č. 2, 18. 9. 2000 (tab. CXIII: 6)
7. črep hrnca, zaoblený okraj, smerom dovnútra mierne zrezaný, nepatrne zatiahnuté ústie, neprehnuté telo, ktoré je zdobené plastickým límcem, hnedá až sivá farba, hrubý a plavený materiál, rozmery: 7, 7-8 cm, hr. 7-11 mm, pr. č. 1123/01, A 5651, s. 945, sonda C, segment E, vrstva č. 1, 15. 9. 2000 (tab. CXIII: 7)

8. črep hrnca, telo je zdobené plastickým límcom, z ktorého vychádza rebro, svetlohnedá farba, hrubý a drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 10x6, 8 cm, hr. 15 mm, pr. č. 1137/01, A 5665, s. 959, sonda C, segment E, vrstva č. 2, 18. 9. 2000 (tab. CXIII: 8)

Objekt 0410/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahĺbený objekt nepravidelného elipsoidného pôdorysu s dĺžkou 1, 44 m, šírkou 1, 3 m, hĺbkou 0, 47 m, U profilom a oblým dnom. Výplňou bola stredne uľahlá svetlá žltohnedá ílovitopiesčítá hlina s prímiesou 5% mazanice a koncentráciou keramiky. Predstavuje silo (objekt typu E) – „suchá perióda“.

Nález: keramika (291), kamene (64), mazanica (2), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-7/, neskorý halštát

1. menšia misa, výrazne pretiahnutá v horizontálnom smere, okraj je smerom dovnútra rovno zrezaný, horná časť tela je mierne zaoblená a dolná prehnutá dovnútra, široké a rovné dno, tmavohnedá až čierna farba, stopy sivej, hrubý a drsný povrch, v. 5 cm, pr. dna 14, 9 cm, pr. ústia 19 cm, hr. 7 mm, s. 986, JZ polovica (tab. CXIV: 1)
2. torzo hrnca, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, odsadené a výrazne zaoblené telo, svetlo až tmavohnedá farba, drsný povrch, zach. v. 11 cm, pr. ústia 18, 1 cm, pr. max. vydutia 23, 3 cm, hr. 3-4 mm, s. 986 (tab. CXIV: 2)
3. torzo hrnca, zaoblený, hranený a von vyhnutý okraj, lievikovite roztvorené hrdlo prechádza plynule do zaobleného tela, žltá až tehlová farba, drsný povrch, zach. v. 8 cm, pr. ústia 19 cm, hr. 3-4 mm, pr. č. 1155/01, A 5683, s. 979, sonda C, SV polovica, 19. 9. 2000 (tab. CXIV: 3)
4. šálka, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo plynule prechádza do zaobleného, takmer guľovitého tela s rovným dnom, ucho vychádza priamo z okraja, tehlovočervená až hnedá farba, v. 8, 5 cm, pr. dna 5, 8 cm, pr. ústia 10, 3x10, 5 cm, pr. max. vydutia 11, 5 cm, hr. 2 mm, s. 986, JZ polovica (tab. CXIV: 4; obr. 13: 5)
5. hrniec, zaoblený, hranený a von vyhnutý okraj, výrazne prehnuté hrdlo prechádza plynule do zaobleného tela, rovné dno, povrch zdrsnený hrebeňovaním, dolná časť nádoby je žltá až svetlohnedá, horná tmavohnedá, v. 16, 4 cm, pr. dna 11 cm, pr. ústia 17, 5 cm, pr. max. vydutia 19, 5 cm, hr. 5 mm, pr. č. 1147/01, A 5675, s. 970, sonda C, SV polovica, 19. 9. 2000 (tab. CXIV: 5)
6. črep väčšej nádoby, okraj rovno zrezaný a po bokoch zaoblený, krátke a valcovité hrdlo, ostro odsadené a výrazne zaoblené telo, tuhovaný povrch, rozmery: 6, 5x7, 4 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 1155/01, A 5683, s. 979, sonda C, SV polovica, 19. 9. 2000 (tab. CXIV: 6)
7. črep hrnca, nepatrne zaoblený okraj, mierne prehnuté hrdlo prechádza plynule do zaobleného tela, priamo z okraja vychádza malé ucho, hnedá až sivá farba, stopy tehlovej, drsný povrch, rozmery: 7x7 cm, hr. 5 mm, pr. č. 1162/01, A 5690, s. 986, sonda C, JZ polovica, 22. 9. 2000 (tab. CXIV: 7)

Objekt 0419/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt charakterizoval elipsoidný pôdorys, dĺžka 9, 7 m, šírka (od východu) 0, 83-0, 7 až 1, 38-1, 7-1, 15 m, hĺbka 0, 15-0, 2 m, U profil a ploché dno. Vypĺňala ho stredne uľahlá tmavá sivočierna ílovitopiesčítá hlina s prímiesou 5% mazanice a menšou kumuláciou keramiky. Na dne bolo identifikovaných 16 kolových jamiek s priemerom 0, 07-0, 4 m (väčšina priemer 0, 2-0, 25 m), ktoré netvorili pravidelný pôdorys. Objekt mal zrejme výrobný charakter. Dochovali sa stopy využitia ohňa a kolové jamky situované väčšinou v strede objektu (hĺbka od 4 do 17 cm). Nevytvárajú však preukázateľnú konštrukciu. Z výplne boli vyzdvihnuté rozštiepané kamene. Na terase bol situovaný prevažne pieskovec.

Nález: keramika (187), kamene (544), mazanica (30), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1/, doba halštatská, staršia doba rímska, raný stredovek

1. torzo väčšej nádoby, zaoblená dolná časť tela, rovné dno, hnedá farba, zach. v. 6, 2 cm, pr. dna 11 cm, hr. 6-8 mm, pr. č. 1222/01, A 5750, s. 1047, sonda C, segment D, 28. 9. 2000 (tab. CI: 2)

Objekt 0444/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt mal elipsoidný pôdorys, dĺžku 3, 24 m, šírku 2, 34 m, hĺbku 0, 7 m, U profil a ploché až mierne zaoblené dno. Obsahoval tri výplne: 1) kyprá červená prachová hlina, vypálená mazanica; 2) stredne uľahlá tmavohnedá prachopiesčítá hlina, 60% mazanice, 10% uhľíkov; 3) štyri úrovne rôzne vypálenej mazaniceovej kry. Na severozápadnom okraji sa našla kolová jamka s priemerom 0, 3 m a hĺbkou 0, 38 m. Objekt predstavuje pec s negatívne deponovanou kupolou (objekt typu D). Vo výplni sa našli drobné zlomky lužickej kultúry.

Nález: keramika (31), kamene (126), mazanica (455+++), kosti (3+), štiepaná industria (2), uhľíky (+)

Datovanie: populnicové polia, neskorý halštát /1/, doba rímska, 13./14.-15./16. stor.

1. torzo hrnca, okraj je z vonkajšej strany zaoblený a zosilnený, zatiahnuté ústie, zaoblené telo s kónickou dolnou časťou, dno chýba, hornú časť tela zdobí pupček, tehlová farba, drsný povrch, zach. v. 16 cm, pr. ústia 16 cm, hr. 6 mm, pr. č. 1326/01, A 5854, s. 1152, sonda C, JZ časť, 17. 10. 2000 (tab. CXVI: 2)

Objekt 0445/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahĺbený objekt veľmi nepravidelného elipsoidného pôdorysu s dĺžkou 9, 72 m, šírkou 1, 64 m, 2, 8 m, 2, 2 m, 4, 14 m, hĺbkou 0, 54 m, nepravidelným U profilom a rovným dnom. Tri výplne pozostávali zo stredne uľahlej tmavosivej prachopiesčitej hliny s náhodilými uhľíkmi a mazanice; zo stredne uľahlej svetlosivej prachopiesčitej hliny s menšou prímiesou uhľíkov a zo stredne uľahlej svetlej okrovohnedej prachopiesčitej hliny (kontaminované podložie). Z nepravidelného pôdorysu vybiehal rad lalokov. Na dne bol identifikovaný rad rôznych zahĺbenin a kolových jamiek. Objekt predstavuje rozsiahly viacfázový hliník (objekt typu J) a je dokladom hutnej činnosti.

Nález: keramika (728), kamene (720), mazanica (100), kosti (1), kov (++), brúsená industria (2), štiepaná industria (1), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /2, 3, 6-8/, neskorý halštát /1, 4, 5, 9-11/, doba rímska, 13./14.-15./16. stor., raný stredovek

1. črep menšej nádoby, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, nábeh na kónické telo, tuhovaný povrch, rozmery: 3, 4x2,

- 3 cm, hr. 4-5 mm, pr. č. 1303/01, A 5831, s. 1129, sonda C, segment C, 16. 10. 2000 (tab. CXV: 1)
2. črep menšej nádoby, kónická dolná časť tela je zdrsnená šikmými, ale aj zvislými a širokými ryhami, tehlová až červená farba, drsný povrch, rozmery: 4, 2x3, 3 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 1337/01, A 5865, s. 1163, sonda C, segment F, 18. 10. 2000 (tab. CXV: 2)
3. črep menšej nádoby, zaoblený a výrazne von vyhnutý okraj, kužeľovité, nepatrne prehnuté hrdlo, žltá farba, zrnitý materiál, rozmery: 4, 8x3, 7 cm, hr. 4-7 mm, pr. č. 1337/01, A 5865, s. 1163, sonda C, segment F, 18. 10. 2000 (tab. CXV: 3)
4. črep hrnca?, rovné steny, telo zdobené plastickým límcem, žltá až tehlová farba, plavený materiál, rozmery: 4x3, 8 cm, hr. 8-10 mm, pr. č. 1303/01, A 5831, s. 1129, sonda C, segment C, 16. 10. 2000 (tab. CXV: 4)
5. črep dvojkónickej nádoby, oblý a presekávaný lom, žltá až tehlová farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 8x4 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 1379/01, A 5907, s. 1205, sonda C, segment H, vrstva 2, 21. 10. 2000 (tab. CXV: 5)
6. črep hrnca?, rovno zrezaný okraj, po bokoch zaoblený, prehnuté hrdlo, povrch zdrsnený zvislým prstovaním, hnedá až sivá farba, zrnitý materiál, rozmery: 4, 4x3, 3 cm, hr. 5-8 mm, pr. č. 1303/01, A 5831, s. 1129, sonda C, segment C, 16. 10. 2000 (tab. CXV: 6)
7. črep hrnca?, výzdobu tvorí plastická páska, hnedá farba, hrubý a zrnitý materiál, drsný povrch, rozmery: 6, 5x4, 8 cm, hr. 12-22 mm, pr. č. 1379/01, A 5907, s. 1205, sonda C, segment H, vrstva 2, 21. 10. 2000 (tab. CXV: 7)
8. črep hrnca?, mierne prehnuté steny, telo zdobené plastickou páskou, žltá až svetlohnedá farba, drsný povrch, rozmery: 4, 6x5, 5 cm, hr. 9 mm, pr. č. 1303/01, A 5831, s. 1129, sonda C, segment C, 16. 10. 2000 (tab. CXV: 8)
9. črep hrnca, nepatrne zaoblený okraj, mierne dovnútra zatahnuté ústie, rovné steny, telo zdobené plastickým límcem, žltá farba, drsný povrch, rozmery: 7, 7x6, 8 cm, hr. 7-9 mm, pr. č. 1288/01, A 5816, s. 1114, sonda C, segment C, 11. 10. 2000 (tab. CXV: 9)
10. črep hrnca, okraj je nepatrne zaoblený, mierne dovnútra vtiahnuté ústie, nevýrazne zaoblené telo, jeho hornou časťou beží plastický límec pretláčaný oblými polkruhmi, žltá farba, drsný povrch, rozmery: 15, 3x12 cm, hr. 10-11 mm, pr. ústia 54 cm, pr. č. 1288/01, s. 1114, sonda C, segment C, 11. 10. 2000 (tab. CXV: 10)
11. torzo hrnca, okraj rovno zrezaný, po bokoch zaoblený, zosilnený a hranený, kužeľovitý tvar tela, jeho hornou časťou prechádza plastický límec pretláčaný mandľovitým vzorom, žltá farba, okraj tmavosivý, drsný povrch, zach. v. 10, 4 cm, pr. ústia 30 cm, hr. 7-10 mm, pr. č. 1325/01, s. 1151, sonda C, segment C, 17. 10. 2000 (tab. CXV: 11)

Objekt 0467/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt charakterizoval elipsovité pôdorys, dĺžka 2 m, šírka 1, 5 m, hĺbka 0, 15-0, 42 m, asymetrický U profil (zostupný k severnej strane), ploché až mierne zaoblené dno a na severnej strane náznak delenia na dve časti. Pozostával zo štyroch uloženín. Výplň 1 tvorila stredne uľahlá tmavosivá humózna hlina a 10% uhlíkov; výplň 2 stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčítá hlina s obsahom 5% mazanice; výplň 3 stredne uľahlá tmavá sivočierna ílovitopiesčítá hlina (sekundárna vrstva susedného objektu v superpozícii, t. j. obj. 0530/00) a výplň 4 stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčítá hlina (primárna vrstva susedného objektu v superpozícii, t. j. obj. 0529/00). Došlo k superpozícii troch objektov: 467 porušuje 530 a 467 je narušený 529 (objekt typu C).

Nález: keramika (204), kamene (107), mazanica (8), štiepaná industria (2), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra, neskorý halštát /1/, 15./16. stor.

1. črep šálky, rovno zrezaný okraj, dovnútra zatahnuté ústie, nábeh na pologuľovitý tvar tela, žltá až hnedá farba, plavený materiál, rozmery: 3x4, 5 cm, hr. 7 mm, pr. č. 1363/01, A 5891, s. 1189, sonda C, SV časť, vrstva č. 1, 20. 10. 2000 (tab. CIV: 9)

Objekt 0468/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal nepravidelný elipsovité pôdorys, dĺžku 2, 48 m, šírku 1, 46-2 m, hĺbku 0, 23 m, pologuľovitý U profil a oblú dno. Výplň tvorila stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčítá hlina s prímiesou 5% mazanice. Na dne sa našli tri kolové jamky (priemer jamiek do 0, 4 m, rozpätie trojuholníka 2, 1-1, 2 m), ktoré boli zahlbené do pôdorysu trojuholníka. Objekt s prístreškom plnil pravdepodobne výrobnú funkciu (objekt typu F-D).

Nález: keramika (36), kamene (59), mazanica (2), štiepaná industria (1)

Datovanie: lužická kultúra /1/, 14.-15. stor.

1. črep hrnca?, prehnuté steny, telo zdobené plastickou páskou, hnedá až sivá farba, drsný povrch, hrubý a zrnitý materiál, rozmery: 6, 7x5, 4 cm, hr. 9-10 mm, pr. č. 1330/01, A 5858, s. 1156, sonda C, JZ časť, 18. 10. 2000 (tab. CXIII: 9)

Objekt 0472/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Skúmaný objekt charakterizoval nepravidelný elipsovité pôdorys, dĺžka 3, 05 m, šírka 1, 48-2 m, hĺbka 0, 14-0, 3 m, U profil a tzv. nepokojné dno s početnými zahlbeninami. Obsahoval dve vrstvy: 1) stredne uľahlá svetlosivá ílovitopiesčítá hlina, 5% mazanice, 5% uhlíkov; 2) v hĺbke 0, 1-0, 2 m koncentrácia väčších fragmentov keramiky (západný sektor, resp. stred objektu). Na južnej hranici bol v dne registrovaný severný okraj objektu 0534/00. Zahlbená jama mala pravdepodobne výrobný charakter (objekt typu F-D).

Nález: keramika (139), kamene (100), mazanica (44), brúsená industria (1), štiepaná industria (1), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1/, neskorý halštát /2/, popolnicové polia, doba rímska

1. torzo hrnca, okraj rovno zrezaný, po bokoch zaoblený a zosilnený, zatahnuté ústie, zaoblené telo súdkovitého tvaru, jeho hornou časťou prechádza plastický límec, žltá až hnedá farba, pri okraji a vnútri tmavosivá, drsný povrch, zach. v. 10 cm, pr. ústia 22 cm, hr. 8 mm, pr. č. 1387/01, s. 1213, sonda C, SZ časť, 22. 10. 2000 (tab. CXIV: 8)
2. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, piesčité materiál, rozmery: 2, 6x2, 3 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 1360/01, A 5888, s. 1186, sonda C, JZ časť, 19. 10. 2000 (tab. CXIV: 9)

Objekt 0524/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahĺbený objekt približne elipsoidného pôdorysu s dĺžkou 1, 46 m, šírkou 1, 28 m, hĺbkou 0, 3-0, 34 m, U profilom a vypuklým dnom. Bol zaplnený štyrmi odlišiteľnými uloženiami. Vrstva 1 pozostávala zo stredne uľahlej tmavej hnedosivej prachopiesčitej hliny, náhodným výskytom uhlíkov a hručkami mazanice; vrstva 2 zo stredne uľahlej svetlosivej prachopiesčitej hliny, 20% obsahom tmavej okrovosivej prachopiesčitej hliny a ojedinelými uhlíkmi s mazanicom; vrstva 3 zo stredne uľahlej tmavej okrovohnedej prachopiesčitej hliny a vo vrstve 4 (0, 12 m nad dnom) sa v severnom sektore našla keramická nádobka. Na severozápadnej a juhovýchodnej osi (dlhšia) boli zistené dve kolové jamky (priemer 0, 4 m) a v západnom sektore drobná kolová jamka (priemer 0, 16 m). Z výplne bola vyzdvihnutá bronzová šípka. Objekt predstavuje sídliskovú jamu (objekt typu C).

Nálezy: keramika (100), kamene (30), mazanica (12), bronz (1 šípka – obr. 15: 3), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-5/, halštát?

1. črep menšej nádoby, rovno zrezaný okraj, mierne dovnútra zatiahnuté ústie, nábeh na kónický tvar tela, tuho hnedá až červená farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 5x3, 6 cm, hr. 2-6 mm, pr. č. 1463/01, A 5991, s. 1289, sonda C, 30. 10. 2000 (tab. CXVII: 1)
2. amforovitá nádobka, rovno zrezaný okraj, prehnuté hrdlo, ostro odsadená a baňatá výduť, rovné dno, hnedá farba, vyleštený a lesklý povrch, v. 9 cm, pr. dna 2, 6 cm, pr. ústia 9, 7 cm, pr. max. vydutia 11, 5 cm, hr. 2 mm, s. 1323 (tab. CXVII: 2; obr. 13: 2)
3. amforovitá nádobka, rovno zrezaný okraj, prehnuté hrdlo plynule prechádza do baňatej výdute, medzi nimi je ostré odsadenie, dolná časť tela je zaoblená, rovné dno, žltá až svetlohnedá farba, vnútri oranžová, v. 9 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 11 cm, pr. max. vydutia 11, 6 cm, hr. 2 mm, pr. č. 1495/01, A 6023, s. 1323, sonda C, S polovica, 1. 11. 2000 (tab. CXVII: 3; obr. 15: 7)
4. amforovitá nádobka, rovno zrezaný okraj, prehnuté hrdlo, ostro odsadené telo s baňatou výduťou a mierne dovnútra prehnutým dnom, hnedá farba, lesklý a vyhladený povrch, v. 8, 6 cm, pr. dna 3 cm, pr. ústia 10, 2 cm, pr. max. vydutia 11, 5 cm, hr. 2 mm, s. 1323 (tab. CXVII: 4)
5. črep hrnca?, rovno zrezaný okraj, z vonkajšej strany mierne zaoblený a hranený, valcovité hrdlo, nábeh na výrazné zaoblenie tela, povrch zdrsnený horizontálnym prstovaním, žltá až svetlohnedá farba, zrnitý materiál, rozmery: 12, 4x7, 5 cm, hr. 7-11 cm, pr. č. 1480/01, A 6008, s. 1308, sonda C, S polovica, 31. 10. 2000 (tab. CXVII: 5)

Objekt 0530/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Objekt charakterizoval elipsoidný pôdorys so sploštenou západnou hranou, dĺžka 1, 8 m, šírka 1 m, hĺbka 0, 24-0, 3 m a U profil. Bola tu získaná stratigrafia zložená z ôsmich uloženin. Výplň 1 tvorila stredne uľahlá tmavá sivohnedá fľovitopiesčitá hľina, ojedinelé uhlíky a mazanica; výplň 2 stredne uľahlá tmavosivá prachopiesčitá hľina s obsahom 10% mazanice a 20% uhlíkov; výplň 3 stredne uľahlá svetlá okrovosivá piesčitá hľina; výplň 4 stredne uľahlá svetlosivá fľovitopiesčitá hľina, 10% popola a náhodne mazanica s uhlíkmi; výplň 5 stredne uľahlá svetlosivá fľovitopiesčitá hľina, 30% popola, 20% svetlookrovej piesčitej hľiny; výplň 6 stredne uľahlá sivá piesčitá hľina s obsahom 40% popola a 15% uhlíkov; výplň 7 čiernosivý uhlíkatý prach a výplň 8 stredne uľahlá svetlá okrovosivá piesčitá hľina. Do takmer plochého dna boli zahĺbené tri kolové jamky (priemer 0, 2-0, 44 m). Dve boli situované na hlavnej osi S-J na okraji objektu a jedna jamka do trojuholníka na osi Z-V. Došlo k superpozícii troch objektov: 467 porušuje 530 a 467 je narušený 529. Skúmaný objekt mal pravdepodobne výrobný charakter (objekt typu F-D).

Nálezy: keramika (228), kamene (193), mazanica (36), brúsená industria (1), štiepaná industria (1), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra, neskorý halštát /1-5/, 13.-15. stor.

1. torzo kamenného vývrtku, valcovitý tvar, smerom nahor sa zužujúci, vrchol i dolná polovica chýbajú, kruhový prierez, vyhladený povrch, zach. v. 2, 2 cm, š. 2, 1 cm, pr. 2 cm, pr. č. 1498/01, s. 1326, sonda C, V polovica, vrstva č. 4, 2. 11. 2000 (tab. CXVIII: 1)
2. črep misky, zaoblený a mierne von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, lom je ostrý a vysadlý, zaoblené telo, tuhovaný povrch, rozmery: 7x7, 5 cm, hr. 3-6 mm, pr. č. 1481/01, A 6009, s. 1309, Z polovica, 31. 10. 2000 (tab. CXVIII: 2)
3. črep hrnčeka, zaoblený okraj, mierne dovnútra zatiahnuté ústie, rovné steny, telo zdobené plastickým límcem, tehlová až tmavosivá farba, drsný povrch, rozmery: 6, 5x4, 7 cm, hr. 6 mm, pr. č. 1481, A 6009, s. 1309, Z polovica, 31. 10. 2000 (tab. CXVIII: 3)
4. črep dvojkónickej nádoby?, rovno zrezaný, po bokoch zaoblený a zosilnený okraj, kuželovité hrdlo, žltá farba, plavený materiál, rozmery: 10, 5x11 cm, hr. 10-19 mm, pr. č. 1481/01, A 6009, s. 1309, Z polovica, 31. 10. 2000 (tab. CXVIII: 4)
5. črep hrnca, zaoblený okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, zaoblené telo, dolná časť má nábeh na kónický tvar, pod okrajom je prstový odtlačok, žltá až svetlohnedá farba, drsný povrch, rozmery: 5, 7x10 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 1481/01, A 6009, s. 1309, Z polovica, 31. 10. 2000 (tab. CXVIII: 5)

Objekt 0567/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt charakterizoval elipsoidný pôdorys, dĺžka 0, 64 m, šírka 0, 46 m, hĺbka 0, 15 m, U profil a ploché dno. Výplňou bola stredne uľahlá svetlá sivohnedá prachopiesčitá hľina s prímiesou mazanice (ojedinele) a 30% uhlíkov. Predstavuje stĺpovú jamu (objekt typu B). Došlo k nálezovej situácii pod náplavom – stredne uľahlá tmavo sivá fľovito piesčitá hľina.

Nálezy: keramika (29), kamene (19)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep misky, rovno zrezaný okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, viac-menej kónické telo, povrch zdrsnený šikmými a širokými ryhami, hnedá až sivá farba, rozmery: 4, 7x8, 8 cm, hr. 3-6 mm, pr. č. 1577/01, A 6105, s. 1406, sonda C, 13. 11. 2000 (tab. CXX: 5)

Objekt 0585/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahĺbený objekt elipsovitého pôdorysu s dĺžkou 1, 44 m, šírkou 1, 08 m, hĺbkou 0, 34 m, asymetrickým U profilom a oblým dnom. Výplň tvorila stredne uľahlá svetlá okrovohnedá ťovitopiesčítá hĺina. Predstavuje objekt typu C.

Nález: keramika (77), kamene (12), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-2

1. črep väčšej nádoby, rovno zrezaný okraj, nepatrne zatiahnuté ústie, rovné steny, hnedá farba, pri okraji tmavosivá, vyleštený povrch, rozmery: 5, 8x4, 8 cm, hr. 6-8 mm, pr. č. 1638/01, A 6166, s. 1467, sonda C, SZ polovica, 22. 11. 2000 (tab. CXX: 6)
2. črep hrnca?, zaoblený, hranený a von vyhnúť okraj, prehnuté hrdlo, povrch zdrsnený zvislým prstovaním, hnedá až sivá farba, rozmery: 10x4, 7 cm, hr. 3-5 mm, pr. č. 1638/01, A 6166, s. 1467, sonda C, SZ polovica, 22. 11. 2000 (tab. CXX: 7)

Objekt 0586/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt pôvodne kruhového pôdorysu mal priemer 1, 12-1, 48 m (pôvodný priemer 0, 9 m), hĺbku 0, 58 m, U profil s výrazne rozšíreným hrdlom a ploché dno. Obsahoval dve vrstvy: 1) stredne uľahlá svetlá sivohnedá ťovitopiesčítá hĺina s ojedinelými uhľíkmi; 2) stredne uľahlá svetlá sivohnedá ťovitopiesčítá hĺina, 15% uhľíkov. Ide o stĺpovú jamu (objekt typu B) alebo silo (objekt typu E).

Nález: keramika (98), kamene (19), mazanica (1), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-6/, doba rímska

1. menší hrniec, rovno zrezaný okraj, lievikovite sa roztvárajúca nádoba, telo je mierne zaoblené, pod okrajom sú umiestnené dve uchá, rovné dno, tmavohnedá, miestami svetlohnedá farba, lesklý povrch, polovica nádoby je dopĺňovaná, v. 12 cm, pr. dna 7, 2x7, 5 cm, pr. ústia 15, 6 cm, hr. 3 mm, pr. č. 1640/01, A 6168, s. 1469, sonda C, SZ polovica, 22. 11. 2000 (tab. CXIX: 3)
2. torzo menšej nádoby, dno nepatrne pretlačené dovnútra, oblý lom, horná časť chýba, hnedá farba, zach. v. 3, 8 cm, pr. dna 2, 3 cm, pr. max. vydutia 5, 6 cm, hr. 3-4 mm, pr. č. 1640/01, A 6168, s. 1469, sonda C, SZ polovica, 22. 11. 2000 (tab. CXIX: 4)
3. torzo hrnca, zaoblený okraj, lievikovite roztvorené ústie, výrazne prehnuté hrdlo, ktoré plynule prechádza do zaobleného tela ovoidného tvaru, svetlo až tmavohnedá farba, zach. v. 10, 6 cm, pr. ústia 14 cm, hr. 2 mm, pr. č. 1631/01, A 6159, s. 1460, sonda C, SZ polovica, vrstva č. 2, 17. 11. 2000 (tab. CXIX: 5)
4. črep dvojkónickej nádoby, lom je oblý a vysadlý, prechádza ním plastická páska, dolný kónus je mierne zaoblený a výrazne zdrsnený, žltá farba, zrnitý materiál, rozmery: 10x12 cm, hr. 7-10 mm, pr. č. 1637/01, A 6165, s. 1466, sonda C, SZ polovica, vrstva č. 2, 22. 11. 2000 (tab. CXIX: 6)
5. črep väčšej nádoby, lievikovite roztvorené hrdlo, ostro odsadené telo, stopy po uchu, tmavosivá farba, rozmery: 9, 5x6, 3 cm, hr. 6 mm, pr. č. 1631/01, s. 1460, sonda C, SZ polovica, vrstva 2, 17. 11. 2000 (tab. CXIX: 7)
6. črep hrnca?, odsadené a zaoblené telo ovoidného tvaru, povrch je zdrsnený zvislým prstovaním, sivá až hnedá farba, rozmery: 13, 5x13, 5 cm, hr. 5-8 mm, pr. č. 1637/01, A 6165, s. 1466, sonda C, SZ polovica, vrstva č. 2, 22. 11. 2000 (tab. CXIX: 8)

Objekt 0587/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahĺbenú jamu pôvodne kruhového, teraz elipsovitého pôdorysu s dĺžkou 1, 17 m, šírkou 1 m, hĺbkou 0, 54 m, U profilom a plochým dnom. Dve vrstvy pozostávali zo stredne uľahlej svetlosivej ťovitopiesčitej hĺiny s menšou prímiesou uhľíkov a mazanice a stredne uľahlej hnedosivej ťovitopiesčitej hĺiny s náhodilými uhľíkmi. Objekt predstavuje silo (objekt typu E).

Nález: keramika (82), kamene (12), mazanica (7), uhľíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-3/

1. črep dvojkónickej nádoby?, ostrý lom, dolný kónus prehnúť dovnútra, hnedá farba, v dolnej časti sivá, vyhladený povrch, rozmery: 2, 7x2, 5 cm, hr. 4-5 mm, pr. č. 1639/01, A 6167, s. 1468, sonda C, SZ polovica, 22. 11. 2000 (tab. CXVIII: 6)
2. črep hrnca?, rovno zrezaný a von vyhnúť okraj, neprehnuté hrdlo, telo zdrsnené zvislým prstovaním, žltá farba, pri okraji sivá, zrnitý materiál, drsný povrch, rozmery: 5, 7x5, 4 cm, hr. 8-10 mm, pr. č. 1639/01, A 6167, s. 1468, sonda C, SZ polovica, 22. 11. 2000 (tab. CXVIII: 7)
3. črep misy?, nábeh na výrazne dovnútra zatiahnuté ústie, kónické telo je zdobené zvislými ryhami, nábeh na rovné dno, hnedá farba, miestami tehlová až svetlohnedá, drsný povrch, rozmery: 18, 8x17 cm, hr. 7-10 mm, s. 1468 (tab. CXVIII: 8)

Objekt 0592/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Z výplne východnej polovice sídliskového objektu pochádza menšie množstvo keramického materiálu.

Nález: keramika (4)

Datovanie: sliezskoplatěnická kultúra /1/

1. črep väčšej nádoby, zaoblené telo, výzdobu tvorí pupček ohraničenými dvomi žliabkami, tmavosivá farba, prímies zrnitého materiálu, rozmery: 7x6 cm, pr. pupčeka 2 cm, hr. 7 mm, pr. č. 1664/01, A 6192, s. 1493, sonda C, V polovica, 23. 11. 2000 (tab. CXVI: 4)

Objekt 0621/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt mal zrejme elipsovité pôdorys (skúmaný z polovice), dĺžku 2, 14-2, 24 m, hĺbku 0, 48 m, U profil a ploché dno. Výplň bola stredne uľahlá svetlá sivohnedá ťovitopiesčítá hĺina s menšou prímiesou uhľíkov. Ide o bližšie nešpecifikovaný objekt, snád' silo (objekt typu E).

Nález: keramika (11), kamene (30)

Datovanie: sliezskoplatěnická kultúra /1/

1. torzo misy, mierne zaoblený, hranený a zosilnený okraj, nepatrne odsadené a zaoblené telo, tmavohnedá farba, dolná polovica je výrazne zdrsená, zach. v. 6, 4 cm, pr. ústia 26 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 1672/01, A 6200, s. 1503, sonda C, JV polovica, 30. 11. 2000 (tab. CXVII: 6)

Objekt 0626/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Objekt bol zachytený sondou. Mal veľmi nepravidelný, snád' elipsovité pôdorys, zachytenú šírku 2, 5 m, dĺžku 8, 64 m, hĺbku 0, 44-0, 7-0, 8 m, zložitý U profil, ploché dno a rad lalokov. Obsahoval tri výplne: 1) stredne uľahlá tmavá sivohnedá ílovitopiesčítá hlina, 10% uhlíkov, prímies svetlookrovej ílovitopiesčitej hlíny; 2) stredne uľahlá ílovitopiesčítá hlina, svetlookrová hned', menšia prímies uhlíkov; 3) stredne uľahlá sivočierna ílovitopiesčítá hlina s obsahom 10% uhlíkov. Predstavuje zrejme hliník (objekt typu J).

Nálezy: keramika (111), kamene (47), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-2/, doba rímska

1. črep amforovitej zásobnice?, rovno zrezaný a zosilnený okraj, mierne prehnuté steny, povrch zdrsený a šikmo prstovaný, tmavosivá farba, hrubý materiál, prímies zín a pliev, rozmery: 4x4, 5 cm, hr. 10 mm, pr. č. 1679/01, A 6207, s. 1511, sonda C, SZ polovica, 4. 12. 2000 (tab. CXX: 3)
2. črep väčšej nádoby, mierne odsadené telo s nábehom na zaoblenie, stopy po uchu, tuhovaný povrch, rozmery: 5, 8x5, 5 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 1679/01, A 6207, s. 1511, sonda C, SZ polovica, 4. 12. 2000 (tab. CXX: 4)

Objekt 0632/01 – 2001 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt charakterizoval elipsovité pôdorys, dĺžka 2, 9 m, šírka 2, 1 m, hĺbka 0, 68 m, U profil a oblé dno. Pozostával z piatich uloženín. Výplň 1 predstavovala stredne uľahlá svetlohnedá ílovitá hlina s drobkami mazanice a kameňmi; výplň 2 okrová ílovitá hlina (podložie), výplň 3 okrová ílovitá hlina (podložie); výplň 4 tmavosivá stredne uľahlá hlina a výplň 5 tmavosivá stredne uľahlá hlina s drobkami mazanice a uhlíkmi. Na dne bola identifikovaná kolová jamka (elípsa – 0, 36 m dĺžka, 0, 24 m šírka). Ide o sídliskovú jamu (objekt typu C).

Nálezy: keramika (68), kamene (2), mazanica (3)

Datovanie: lužická kultúra, halštat /1/

1. črep šálky?, rovno zrezaný okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, mierne zaoblené telo s nábehom na pologuľovitý tvar, svetlo až tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 8x5, 3 cm, hr. 7 mm, s. 1540, sonda C (tab. CXX: 1)

Objekt 0644/01 – 2001 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahĺbený objekt mal elipsovité pôdorys, dĺžku 2, 62 m, šírku 2 m, hĺbku 0, 42 m, nepravidelné oblé dno, zahĺbenie a 2x U profil. Dve výplne tvorila stredne uľahlá piesčitoílovitá hlina s hnedou šedou a prachopiesčítá okrová hlina (podložie). Na úrovni 0, 1 m sa našla deštrukcia mazanice v severovýchodnej časti. Došlo k superpozícii so stĺpovou jamou 0645/01. Skúmaný objekt predstavuje pec (objekt typu D).

Nálezy: keramika (101), kamene (11), mazanica (159), brúsená industria (2)

Datovanie: lužická kultúra /1-3/

1. črep dvojkónickej nádoby, výrazná profilácia, hrdlo prechádza plynule do zaoblenej výdute, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 9x11 cm, hr. 6-8 mm, s. 1533, sonda C (tab. CXXI: 2)
2. črep dvojkónickej nádoby?, mierne zaoblený lom, tmavosivá farba, horný kónus vyhladený a dolný zdrsený, rozmery: 5, 7x4, 7 cm, hr. 6-7 mm, s. 1560, sonda C (tab. CXXI: 3)
3. črep väčšej nádoby, zaoblený a rovný okraj, nábeh na odsadené a zaoblené telo, žltá farba, drsný povrch, hrubý materiál, rozmery: 6x7 cm, hr. 8-13 mm, s. 1533, sonda C (tab. CXXI: 4)

Objekt 0665/01 – 2001 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Ide o zahĺbený objekt elipsovitého pôdorysu s dĺžkou 1, 58 m, šírkou 0, 9 m, hĺbkou 0, 18 m, U profilom a takmer plochým dnom. Bola tu zistená stratigrafia zložená z dvoch uloženín. Výplň 1 tvorila stredne uľahlá prachopiesčítá hlina mramorovaná (sivá a okrová farba) a výplň 2 prachopiesčítá okrová hlina (podložie). Predstavuje sídliskovú jamu (objekt typu C).

Nálezy: keramika (1)

Datovanie: sliezskoplatěnická kultúra /1/

1. črep dvojkónickej nádoby, nepatrne zaoblený a presekávaný lom, horný kónus je mierne prehnutý dovnútra a dolný mierne zaoblený, tmavosivá farba, nepatrne zdrsený povrch, rozmery: 6, 3x5, 2 cm, hr. 3-5 mm, s. 1545, sonda C, V polovica, 22. 5. 2001 (tab. CXX: 2)

Objekt 0671/01 – 2001 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Nálezy pochádzajú z juhovýchodnej časti sídliskového objektu.

Nálezy: keramika (57), kamene

Datovanie: sliezskoplatěnická kultúra /1-4/

1. črep šálky, zaoblený a nepatrne von vyhnutý okraj, nízke a kužeľovité hrdlo, odsadené telo s nábehom na výrazné zaoblenie, ucho vystupuje mierne nad ústie, hnedá farba, drsný povrch, rozmery: 2, 5x4, 7 cm, hr. 4 mm, pr. č. 0035, s. 1556, sonda C, JV časť, 22. 5. 2001 (tab. CXXI: 5)
2. črep menšej nádoby, zaoblený, hranený a von vyhnutý okraj, mierne prehnuté hrdlo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4, 6x3, 1 cm, hr. 3-4 mm, pr. č. 0035, s. 1556, sonda C, JV časť, 22. 5. 2001 (tab. CXXI: 6)
3. črep menšej nádoby, zaoblený a výrazne von vyhnutý okraj, nábeh na kužeľovité hrdlo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, okraj a vnútro sú zdrsené s prímiesou zín, rozmery: 6, 7x4, 1 cm, hr. 4-7 mm, pr. č. 0035, s. 1556, sonda C, JV časť, 22. 5. 2001 (tab. CXXI: 7)
4. črep amforovitej nádoby, zaoblený, hranený a von vyhnutý okraj, kužeľovité hrdlo, v dolnej časti mierne vypuklé, odsadené telo s nábehom na výrazné zaoblenie výdute, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 7, 5x8, 2 cm, hr. 3-6

Plocha D

Objekt 0547/00 – 2000 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt kruhového až štvorcového pôdorysu mal priemer 1, 5-1, 54 m, hĺbku 0, 56 m, kónický profil a takmer ploché dno. Dve výplne tvorila stredne uľahlá tmavosivá prachopiesčitá hlina s obsahom 10% uhlíkov a ojedinelou mazanicou a stredne uľahlá tmavá okrovohnedá fľovitopiesčitá hlina. Ide o silo s veľkými fragmentmi keramickej zásobnice.

Nález: keramika (143), kamene (168), mazanica (51), kosti (8), štiepaná industria (3), uhlíky (+)

Datovanie: lužická kultúra /1-2/, 19.-20. stor.

1. črep misy?, rovno zrezaný okraj, nábeh na kónické telo, žltá až tehlová farba, vyhladený povrch, prímes zrn, rozmery: 4, 5x4, 9 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 1556/01, A 6084, s. 1385, sonda D, JV polovica, 8. 11. 2000 (tab. CXIX: 1)
2. črep hrnca? (427), kónická dolná časť tela, povrch zdrsnený zvislým prstovaním, žltá farba, plavený materiál, rozmery: 5x5, 5 cm, hr. 10-11 mm, pr. č. 1556/01, A 6084, s. 1385, sonda D, JV polovica, 8. 11. 2000 (tab. CXIX: 2)

Objekt 1825/01 – 2001 – parc. č. 1819/1, 1818/8 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal kruhový pôdorys, priemer 1, 4 m, hĺbku 0, 44 m, U profil a zaoblené nepravidelné dno. Bola tu získaná stratigrafia zložená zo štyroch uloženín. Vrstva 1 pozostávala zo stredne uľahlej prachopiesčitej hlíny, sivočiernej zuhoľnatelej a náhodilými väčšími fragmentami mazanice; vrstva 2 zo stredne uľahlej hlinitopiesčitej hlíny; vrstva 3 zo stredne uľahlej fľovitopiesčitej hlíny sivohnedej farby s obsahom 30% väčších i menších fragmentov mazanice, 15% uhlíkov a vrstvu 4 tvorili bloky mazanice. Ide o objekt zásobného charakteru – silo (objekt typu E).

Nález: keramika (41), kamene (108), mazanica (188)

Datovanie: kultúra s lineárnou keramikou, neskorý halštát /1-2/

1. misa, rovno zrezaný okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, kónické telo, rovné dno, dolná časť nádoby je žltohnedá, horná tmavosivá a vyleštená, v. 7, 8 cm, pr. dna 7, 5 cm, pr. ústia 20 cm, hr. 4 mm, pr. č. 0550, s. 2294/I, plocha D, vrstva 0-10 cm, 8. 8. 2001 (tab. CXXIV: 3; obr. 15: 4)
2. misa, rovno zrezaný okraj, zatiahnuté ústie, kónické telo, rovné dno, žltá až tehlová farba, na vnútornej strane stopy maľovania, v. 10 cm, pr. dna 7 cm, pr. ústia 26, 2 cm, hr. 6 mm, pr. č. 0550, s. 2293, plocha D, vrstva 0-10 cm, 8. 8. 2001 (tab. CXXIV: 4)

Plocha E

Objekt 0901/01 – 2001 – parc. č. 1818/53-54 – J. Prostředník

Zahlbený objekt charakterizoval kruhový pôdorys, priemer 0, 78-0, 8 m, hĺbka 0, 6 m, schodovitý U profil a ploché dno. Pozostával zo štyroch uloženín. Vrstvu 1 tvorila stredne uľahlá fľovitopiesčitá hlina, tmavočierna hnedá, náhodilé uhlíky a mazanica; vrstvu 2 stredne uľahlá hnedá prachopiesčitá hlina s menšou prímесou mazanice a vrstvu 4 uľahlá hnedosivá prachopiesčitá hlina s malými hručkami mazanice. Predstavuje stĺpovú jamu (objekt typu B).

Nález: keramika (44), kamene (17), mazanica (187), kov (6 – železo), štiepaná industria (1 – krištál)

Datovanie: lužická kultúra /1/, 14.-15. stor., 19.-20. stor.

1. črep misy?, dolná časť nádoby je mierne prehnutá dovnútra, zvisle ryhovaný povrch, sivá farba, stopy žltej, rozmery: 13x10, 5 cm, hr. 8 mm, pr. č. 0222, s. 1771, sonda E, č. 14, S polovica/sonda kop. plochou-začistenie po skrývke, 10. 6. 2001 (tab. CXXI: 1)

Objekt 1030/01 – 2001 – parc. č. 1818/53-54 – J. Prostředník

Ide o zahlbený objekt kruhového pôdorysu s priemerom 0, 36 m, hĺbkou 0, 27 m, priemerom kolu 0, 28 m, U profilom a oblým dnom. Obsahoval tri výplne: 1) stredne uľahlá svetlookrová prachopiesčitá hlina, ojedinele uhlíky a hručky mazanice (náplava); 2) prachopiesčitá okrová hlina; 3) stredne uľahlá prachopiesčitá hlina, svetlohnedá hnedá, 70% keramiky. Predstavuje kolovú jamku (objekt typu A).

Nález: keramika (36), mazanica (120)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, mierne zaoblený dolný kónus, svetlosivá farba, stopy tehlovej, prímes zrn, jemne zdrsnený povrch, rozmery: 9x7 cm, hr. 5-6 mm, s. 1964, sonda E (tab. CXXIII: 10)

Objekt 1088/01 – 2001 – parc. č. 1818/53-54 – J. Prostředník

Zahlbená jama mala pôvodne kruhový pôdorys (teraz kvapkovitý), priemer 0, 75-0, 85 m, hĺbku 0, 26 m, asymetrický U profil a oblú dno. Bola zaplnená tromi uloženinami. Vrstvu 1 tvorila stredne uľahlá tmavohnedá fľovitopiesčitá hlina, ojedinele uhlíky a mazanica; vrstvu 2 prachopiesčitá okrová hlina a vrstvu 3 veľké črepy zásobnice v hĺbke 0, 1 m.

Skúmaný objekt predstavuje keramicú zásobnicu v jame (objekt typu EE).

Nález: keramika (183), kamene (2), mazanica (13)

Datovanie: lužická kultúra /1-2/

1. črep hrnca?, zaoblený, hranený a výrazne von vyhnutý okraj, prehnuté a z vnútornej strany zalomené hrdlo, povrch je zdrsnený zvislým prstovaním, prímes zrn, rozmery: 8x7, 1 cm, hr. 7-20 mm, s. 2020, sonda E, J polovica, 4. 7. 2001 (tab. CXXII: 1)

2. amforovitá zásobnica, nepatrne zaoblený a výrazne von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo prechádza plynule do zaobleného tela guľovitého tvaru s rovným dnom, na rozhranie hrdla a výdute sa pripínajú štyri uchá, povrch tela i úch je zvisle žliabkovaný, tehlová farba, v. 45 cm, pr. dna 26 cm, pr. ústia 45 cm, pr. max. vydutia 55 cm, hr. 10 mm, pr. č. 0392, s. 2029, plocha E, celý objekt, 7. 7. 2001 (tab. CXXII: 2)

Objekt 1125/01 – 2001 – parc. č. 1818/53-54 – J. Prostředník

Zahlbenú jamu charakterizoval kruhový pôdorys, priemer 1, 08-1, 22 m, hĺbka 0, 43 m, U profil a ploché dno. Tri výplne pozostávali zo stredne uľahlej tmavej sivohnedej prachopiesčitej hliny s prímiesou 10% uhlíkov a mazanice; zo stredne uľahlej tmavej sivohnedej prachopiesčitej hliny a z prachopiesčitej okrovej hliny. Objekt predstavuje silo (objekt typu E). Bol súčasťou lužickej chaty (objekty 1251-1253).

Nálezy: keramika (11), kamene (1), kosti (1), brúsená industria (1), štiepaná industria (1)

Datovanie: kultúra s lineárnou keramikou, lužická kultúra /1/

1. šálka, zaoblený okraj, mierne prehnuté hrdlo, ktoré plynule prechádza do zaobleného tela s nižším ťažiskom, zaoblené dno, ucho mierne prevyšuje okraj, hnedá farba, v. 6 cm, v. s uchom 6, 3 cm, pr. ústia 7, 9 cm, pr. max. vydutia 8, 4 cm, hr. 3 mm, pr. č. 0416, s. 2030, plocha E, Z polovica, vrstva č. 2, 11. 7. 2001 (tab. CXXIV: 2; obr. 13: 6)

Objekt 1442/01 – 2001 – parc. č. 1818/53-54 – J. Prostředník

Zahlbený objekt mal nepravidelný elipsovité pôdorys, dĺžku 0, 6 m, šírku 0, 3 m, hĺbku nezistenú, profil a dno nezistiteľné. Výplňou bola stredne uľahlá prachopiesčitá hlina a svetlosivá hned. Ide i kolovú jamku (objekt typu A, skúmaný z polovice).

Nálezy: keramika (26), kamene (2)

Datovanie: lužická kultúra /2/

1. črep cedítka, mierne prehnuté steny, tmavosivá farba, rozmery: 2, 9x3, 9 cm, hr. 7 mm, s. 2207 (tab. CXXIII: 8)
2. črep dvojkónickej nádoby?, zaoblený okraj, kužeľovité hrdlo, sivá až tehlová farba, prímies zín, drsný povrch, rozmery: 10, 5x5, 2 cm, hr. 8-10 mm, pr. č. 0484, s. 2207, plocha E, povrch objektu, 24. 7. 2001 (tab. CXXIII: 9)

Objekt 1545/01 – 2001 – parc. č. 1818/53-54 – J. Prostředník

Zahlbenú jamu charakterizoval pôvodne kruhový (teraz hruškovitý pôdorys), celková dĺžka 1, 5 m (pôvodný priemer 1, 2 m), šírka 1, 2 m, hĺbka 0, 52 m, schodovitý U profil a oblú dno. Bola tu zistená stratigrafia zložená z troch uloženin. Vrstva 1 pozostávala zo stredne uľahlej čiernohnedej piesčitoilovitej hliny s prímiesou mazanice; vrstva 2 zo stredne uľahlej čiernej popolovitej hliny s obsahom mazanice a vrstva 3 z prachopiesčitej okrovej hliny, pričom ide o prekopané podložie s nálezmi keramiky. Objekt tvoril superpozíciu so staršou kolovou jamkou (hĺbka 0, 16 m). Skúmaný objekt predstavuje silo (objekt typu E, skúmaný z polovice).

Nálezy: keramika (130), kamene (18), mazanica (28), kosti (2)

Datovanie: kultúra s lineárnou keramikou, lužická kultúra /1-7/

1. črep cedítka, okraj je rovno zrezaný, z vonkajšej strany zaoblený a mierne von vyhnutý, tehlová farba, rozmery: 4, 5x3 cm, hr. 7 mm, s. 2234, sonda E, 10-20 cm, 26. 7. 2001 (tab. CXXIII: 1)
2. črep väčšej nádoby, nepatrne zaoblený okraj, rovné steny, svetlo až tmavosivá farba, drsný povrch s prímiesou zín, rozmery: 2, 8x3 cm, hr. 6-8 mm, s. 2242 (tab. CXXIII: 2)
3. črep dvojkónickej nádoby?, rovno zrezaný okraj, neprehnutý horný kónus, tmavohnedá až sivá farba, pri okraji svetlohnedá, rozmery: 15, 5x10, 4 cm, hr. 3, 5-4 mm, pr. č. 0509, plocha E, vrstva 20 cm-dno, 27. 7. 2001 (tab. CXXIII: 3)
4. črep menšej nádoby, dolná časť tela je mierne prehnutá dovnútra, zvisle ryhovaný povrch, hnedá farba, rozmery: 6, 5x4, 4 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 0509, s. 2242, plocha E, vrstva 20 cm-dno, 27. 7. 2001 (tab. CXXIII: 4)
5. džbán, rovno zrezaný okraj, lievikovite roztvorené hrdlo, odsadené telo, výrazne zaoblená až baňatá výduť s mierne prehnutou dolnou časťou, rovné dno, na hornej časti výdute sa nachádzajú tri pupčeky, tmavohnedá farba, lesklý povrch, v. 15, 8 cm, pr. dna 8 cm, pr. ústia 10, 6 cm, pr. max. vydutia 15, 8 cm, hr. 3, 5 mm, s. 2306 (tab. CXXIII: 5; obr. 15: 5)
6. ucho z džbánu?, hnedá až sivá farba, š. 3, 5 cm, dl. 6, 3 cm, pr. č. 0509, s. 2242, plocha E, vrstva 20 cm-dno, 27. 7. 2001 (tab. CXXIII: 6)
7. torzo amforovitej nádoby, zaoblený okraj, vysoké a kužeľovité hrdlo, v dolnej časti mierne vypuklé, ostro odsadené telo, vydutie je výrazne zaoblené a zdobené rytým kruhom, dovnútra prehnutá dolná časť tela, tmavohnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 9, 5x7, 4; 12x8 cm, hr. 3-8 mm, s. 2251, sonda E, JZ časť, 28. 7. 2001 (tab. CXXIII: 7)

Objekt 1570/01 – 2001 – parc. č. 1818/53-54 – J. Prostředník

Ide o zahlbenú jamu kruhového pôdorysu s priemerom 0, 7 m, hĺbkou 0, 28 m, U profilom a oblým dnom. Dve výplne tvorila stredne uľahlá svetlá sivohnedá prachopiesčitá hlina a prachopiesčitá okrová hlina (podložie). Objekt predstavuje stĺpovú jamu (objekt typu B, skúmaný z polovice).

Nálezy: keramika (3)

Datovanie: lužická kultúra /1/

1. črep menšej nádoby, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 8x4 cm, hr. 4-6 mm, s. 2245, sonda E, 27. 7. 2001 (tab. CXXIV: 1)

Nálezy bez priradenia k sídliskovým objektom

1. črep pokličky, zaoblený, hranený a mierne dovnútra zatahnutý okraj, tehlová farba, plavený materiál, rozmery: 6, 3x3 cm, hr. 8 mm, pr. č. 1242, A 5770, s. 1067, sonda C-začisťovanie, 3. 10. 2000 (tab. CXXIV: 5)
2. črep džbánu?, zaoblený okraj, lievikovite odsadené hrdlo, ostro odsadené telo, oblá výduť, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3x3 cm, hr. 2, 5-4 mm, pr. č. 0953/01, A 5481, s. 253, sonda B-zač., 23. 7. 2000 (tab. CXXIV: 6)
3. črepy misy, nepatrne zaoblený okraj, výrazne dovnútra zatahnuté ústie, kónické telo, široké ryhy, hnedá farba, hrubý a drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 2, 4x3; 6x5, 2 cm, hr. 5-8 mm, pr. č. 0929/01, A 5457, s. 227, sonda B-zač., 20.

7. 2000 (tab. CXXIV: 7)
4. črep dvojkónickej nádoby, esovitá profilácia, zaoblený a von vyhnutý okraj, prehnuté hrdlo prechádza plynule do zaobleného tela, hornú časť výdute zdobí pás vodorovných rýh, pod ním sa nachádzajú šrafované trojuholníky, hnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 4x4, 6 cm, hr. 2-3 mm, pr. č. 1167/01, A 5695, s. 991, sonda C-začist'ovanie, 22. 9. 2000 (tab. CXXIV: 8)
5. črep misky, okraj je smerom dovnútra rovno zrezaný, kónické telo, povrch zdrsnený širokými ryhami, hnedá farba, hrubý materiál, rozmery: 3, 2x4, 7 cm, hr. 3-5 mm, pr. č. 0945/01, A 5473, s. 244, sonda B, vrstva-zač., 21. 7. 2000 (tab. CXXIV: 9)
6. torzo dvojkónickej nádoby, zaoblený okraj, ostrý lom, dolný kónus je nepatrne prehnutý dovnútra, tehlová farba, zrnitý materiál, pr. ústia 26 cm, hr. 4-9 cm, pr. č. 1596/01, pr. č. 1596/01, A 5953, s. 1425, sonda C, zber, 15. 11. 2000 (tab. CXXIV: 10)
7. torzo dvojkónickej nádoby, rovno zrezaný okraj, horný kónus prehnutý, výrazne zaoblený lom, dolný kónus i dno chýbajú, hnedá farba, miestami, hlavne pri okraji tmavosivá, hrubý materiál, pr. ústia 12, 8 cm, hr. 5-8 mm, pr. č. 0945/01, A 5473, s. 244, sonda B, vrstva-zač., 21. 7. 2000 (tab. CXXIV: 11)

Nález lužickej kultúry (intrúzia) v objekte datovanom do raného stredoveku (0419/00)

1. torzo väčšej nádoby, zaoblená dolná časť tela, rovné dno, hnedá farba, zach. v. 6, 2 cm, pr. dna 11 cm, hr. 6-8 mm, pr. č. 1222/01, A 5750, s. 1047, sonda C, segment D, 28. 9. 2000 (tab. CI: 2)

Nález lužickej kultúry (intrúzia) v objekte kultúry s lineárnou keramikou (0753/01)

1. črep misky, zaoblený okraj, viac-menej kónické telo, tmavosivá farba, pri okraji hnedá, vyhladený povrch, rozmery: 5, 5x8, 6 cm, hr. 4-5 mm, s. 1610, sonda E, JV časť, 29. 5. 2001 (tab. CXXII: 3)

Uloženie: múzeum v Turnove

Literatúra: Prostředník 2002a

31. 9. Svijany-sídlisko (okres Liberec)

Objekt 5-A – 1969 – parc. č. 174/4, 174/2 – L. Košnar, V. Weber, J. Waldhauser

Nepriavidelný objekt mal oválny tvar s obdĺžnikovým výstupkom na severnej strane, rozmery 1 x 1, 05 m, hĺbku 0, 64 m, kónický profil (v poslednej tretine smerom ku dnu sa vertikálne zvažoval), dno rovné a oválne s rozmermi 0, 58 x 0, 45 m. Skúmaný objekt bol v polovici prerezaný ryhou pre kanalizáciu. Podľa základného tvaru je možné predpokladať zásobnicovú funkciu. Výplň objektu bola tmavo čierna, miestami sivá. Pri dne a stenách bola premiešaná so žltou farbou. Nálezy sa koncentrovali vo vrchnej vrstve (0-20 cm).

Nálezy: keramika, mazanica, značné množstvo uhlíkov

Datovanie: sliezskoplatěnická kultúra /1-8/

1. črep hrnca?, rovno smerom von zrezaný a zosilnený okraj, rovné steny, tehlová farba, drsný povrch, zrnitý materiál, rozmery: 2x2, 9 cm, hr. 7-8 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7553 (tab. CXXV: 1)
2. črep dvojkónickej nádoby?, zaoblený okraj, nábeh na rovný horný kónus, hnedá farba, mierne zdrsnený povrch, plavený materiál, dobre vypálený, rozmery: 2, 1x2, 2 cm, hr. 4-7 mm, pr. č. 245/68, ulož. C/d/XCIV, povrch, 1969, P 7561 (tab. CXXV: 2)
3. črep misky?, zaoblený okraj, kónické telo, svetlo až tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3, 9x3, 6 cm, hr. 2-5 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7553 (tab. CXXV: 3)
4. črep väčšej nádoby, zaoblené telo, povrch zdobený pupčekom, ktorý je misovite pretlačený, hnedá až sivá farba, mierne zdrsnený povrch, rozmery: 5, 5x5, 5 cm, pr. pupčeka 14 mm, hr. 6-7 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7555 (tab. CXXV: 4)
5. črep väčšej nádoby, nepatrne zaoblené telo, ktoré je zdobené plastickým límcom, svetlosivá farba, rozmery: 4, 2x4, 7 cm, hr. 6 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7555 (tab. CXXV: 5)
6. črep hrnca?, rovno smerom von zrezaný okraj, rovné steny, svetlosivá farba, miestami tehlová, mierne zdrsnený povrch, rozmery: 3x3, 4 cm, hr. 4-8 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7553 (tab. CXXV: 6)
7. torzo dvojkónickej nádoby, stlačená profilácia, výrazne zaoblený a hraničený lom, výrazne dovnútra prehnutý dolný kónus, nábeh na rovné dno, výdut' je zdobená pásom do seba zakliesnených a šrafovaných trojuholníkov, pod ním sa nachádza pás vodorovných rýh, zvrchu sú trojuholníky lemované niekoľkými pásmi vodorovných rýh, priestor medzi nimi vyplňajú rady malých jamiek, svetlohnedá farba, dolná časť tela a dno sú tehlové, vyhladený povrch, tenké steny, materiál jemný a dobre vypálený, zach. v. 7, 2 cm, š. 12, 4 cm, hr. 4 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7556 (tab. CXXV: 7)
8. črep misky?, rovno zrezaný okraj, nábeh na kónické telo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 3x2 cm, hr. 2-3 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/IV, 1969, P 7558-7557 (tab. CXXV: 8)

Objekt 7 – 1969 – parc. č. 174/4, 174/2 – L. Košnar

Druhý objekt mal vaňovitý tvar, dĺžku 1, 42 m, šírku 1, 10 m a hĺbku 0, 20-0, 35 m. Juhozápadne od neho bol situovaný lalokovitý výbežok v tvare kolovej jamky, pričom s objektom priamo súvisel. Výplň bola tmavo čierna a nálezy sa v nej koncentrovali rovnomerne.

Nálezy: keramika, mazanica, uhľíky

Datovanie: lužická kultúra /4, 10, 11/; sliezskoplatěnická kultúra /1-3, 5-9, 12-21/

1. črep menšej nádoby, zaoblený okraj, rovné steny, tmavosivá až čierna farba, vyhladený a vyleštený povrch, rozmery: 3, 1x2, 4 cm, hr. 2-3, 5 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 2, 1969, P 7516 (tab. CXXVI: 1)
2. črep menšej nádoby, zaoblený, hraničný a von vyhnutý okraj, kužeľovité hrdlo, žltá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3x2, 7 cm, hr. 2-4 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7515 (tab. CXXVI: 2)
3. črep misky?, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, kónické telo, hnedá až sivá farba, vyhladený povrch, jemne plavený materiál, rozmery: 3, 9x3, 2 cm, hr. 2-3 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7515 (tab. CXXVI: 3)
4. črep dvojkónickej nádoby, ostrý lom, svetlohnedá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4x3, 8 cm, hr. 5-8 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7515 (tab. CXXVI: 4)
5. črep amforovitej nádoby?, nábeh na mierne kužeľovité hrdlo, jeho spodná časť je zdobená vodorovnými a širokými ryhami, odsadené telo s nábehom na výrazné zaoblenie, svetlohnedá farba, vyhladený povrch, jemný materiál, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7512 (tab. CXXVI: 5)
6. črep menšej nádoby, nepatrne zaoblené telo, malé ucho, z ktorého vybieha pás vodorovných rýh, žltá farba, mierne zdrsnený povrch, plavený materiál, rozmery: 4, 2x3, 4 cm, hr. 5 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7514 (tab. CXXVI: 6)
7. črep hrnca?, rovno zrezaný okraj, nepatrne prehnuté hrdlo prechádza plynule do mierne zaobleného tela, tmavohnedá až čierna farba, drsný povrch, rozmery: 6, 5x6 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7510 (tab. CXXVI: 7)
8. torzo hlineného závažia, asi 2/3 chýbajú, valcovitý otvor, hnedá až tmavosivá farba, drsný povrch, zach. rozmery 4, 8x6, 5 cm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7513 (tab. CXXVI: 8)
9. torzo šálky, rovno zrezaný okraj, pologuľovitý tvar, dolná časť tela je kónická, dno chýba, páskové ucho je vytiahnuté vysoko nad ústie, tmavosivá až hnedá farba, vyhladený povrch, stredne hrubý bahnitý materiál, zach. v. 3, 9 cm, v. s uchom 5, 6 cm, pr. ústia 13 cm, hr. 2, 5-3 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7514 (tab. CXXVI: 9)
10. črep hrnca?, mierne zaoblené telo, povrch zdrsnený zvislými a širokými ryhami, svetlo až tmavohnedá farba, drsný povrch, rozmery: 5, 2x5, 3 cm, hr. 5-7 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7515 (tab. CXXVI: 10)
11. črep hrnca?, spodnou časťou kužeľovitého hrdla prechádza plastická páska, pod ňou dve vodorovné ryhy, zaoblené telo je len nepatrne odsadené, žltá až svetlohnedá farba, drsný povrch, rozmery: 8x6, 5 cm, hr. 7 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7509 (tab. CXXVI: 11)
12. črep väčšej nádoby, fragment pochádza pravdepodobne z dna, rovné steny, povrch zdrsnený nechtovými vrypami, svetlo až tmavohnedá farba, rozmery: 6, 2x5, 7 cm, hr. 9-10 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7511 (tab. CXXVI: 12)
13. črep väčšej nádoby, nepatrne zaoblený okraj, nábeh na kónické telo, hnedá až tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 4x1, 9 cm, hr. 6-8, 5 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7515 (tab. CXXVII: 1)
14. črep menšej nádoby, nepatrne zaoblené steny, povrch zdobený dvomi pásmi vodorovných rýh, medzi nimi je šikmý pás rýh, ktorý je z oboch strán olemovaný elipsovými jamkami, tmavosivá farba, vyhladený povrch, jemný tuhovaný materiál, dobre vypálený, rozmery: 2, 3x2, 3 cm, hr. 5 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7512 (tab. CXXVII: 2)
15. torzo hrnca, nepatrne zaoblený a mierne smerom von vyhnutý okraj, na kužeľovitom hrdle je situovaná krátka plastická páska, žltá farba, miestami tmavosivá, silno zdrsnený povrch, zach. v. 5, 1 cm, pr. ústia 15 cm, hr. 8-9 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7509 (tab. CXXVII: 3)
16. črep menšej nádoby, zaoblený, hraničný a von vyhnutý okraj, mierne prehnuté hrdlo, tehlová farba, mierne zdrsnený povrch, rozmery: 3, 2x4 cm, hr. 2-5 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 2, 1969, P 7516 (tab. CXXVII: 4)
17. črep šálky, rovno zrezaný okraj, pologuľovitý tvar tela, žltá až sivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 7x5, 3 cm, hr. 3-4 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7515 (tab. CXXVII: 5)
18. črep misky?, zaoblený okraj, dovnútra zatahnuté ústie, nábeh na kónické telo, hnedá až sivá farba, nepatrne zdrsnený povrch, rozmery: 3, 1x4, 6 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7510 (tab. CXXVII: 6)
19. črep dvojkónickej nádoby?, mierne zaoblený dolný kónus, ostrý lom je z oboch strán ohraničený šikmo umiestnenými elipsovými jamkami, z vrchnej i spodnej časti sú olemované pásmi vodorovných rýh, tmavosivá farba, vyleštený a tuhovaný povrch, dobre vypálený materiál, rozmery: 4, 6x5 cm, hr. 5-6 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7512 (tab. CXXVII: 7)
20. torzo hrnca, zaoblený a von vyhnutý okraj, kužeľovité hrdlo, vodorovne zdrsnený povrch, tehlová až svetlohnedá farba, hrubá piesčitá a bahnitá hĺna, zach. v. 7 cm, pr. ústia 19 cm, hr. 8-10 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7510 (tab. CXXVII: 8)
21. torzo hrnca, zaoblený okraj, mierne kužeľovité hrdlo, odsadené telo s nábehom na výrazné zaoblenie, svetlo až tmavohnedá farba, vyhladený povrch, zach. v. 6, 1 cm, pr. ústia 20 cm, hr. 4-7 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIII, vrstva č. 1, 1969, P 7510 (tab. CXXVII: 9)

Objekt 10 – 1969 – parc. č. 174/4, 174/2 – V. Weber, J. Waldhauser

Skúmaný objekt charakterizoval štvorcový tvar s oválnymi rohmi (pri dne bol pôdorys takmer kruhový), rozmery 0, 30 x 1, 51 m, hĺbka 0, 36 m a šikmé steny (na západnej strane zvislé). Výplň bola tmavočierna, pri dne premiešaná s podložnou sprašou. Nálezy boli rovnomerne rozložené po celom objekte.

Nález: keramika, silex, fragment brúsenej industrie

Datovanie: sliezskoplatěnická kultúra /1-6/

1. črep dvojkónickej nádoby?, z vonkajšej strany zaoblený a zosilnený okraj, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 2, 9x2 cm, hr. 6-7 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7549 (tab. CXXV: 9)
2. torzo rohovcového škrabadla, časť je ulomená, v. 2, 8 cm, š. 1, 7 cm, sila 5-45 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7551 (tab. CXXV: 10)
3. črep šálky?, rovno zrezaný okraj, pologulovitý tvar tela, tehlová farba, vyhladený povrch, rozmery: 3, 3x3, 8 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7549 (tab. CXXV: 11)
4. torzo hrnca, okraj je rovno zrezaný, po bokoch zaoblený, hranený a nepatrne von vyhnutý, kužeľovité hrdlo, svetlohnedá až svetlosivá farba, drsný povrch, zach. v. 11, 5 cm, pr. ústia 16, 5 cm, hr. 8-11 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7547 (tab. CXXV: 12)
5. črep menšej nádoby, rovno zrezaný okraj, nepatrne zaoblené telo, tmavosivá farba, vyhladený povrch, rozmery: 3, 5x4, 7 cm, hr. 4-6 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7549 (tab. CXXV: 13)
6. torzo kamenného brúsika, pretiahnutý tvar, vyhladený povrch, zach. v. 5, 4 cm, š. 0, 8-1, 7 cm, sila 1-6 mm, pr. č. 245/69, ulož. C/d/XCIV, 1969, P 7551 (tab. CXXV: 14)

Nálezy bez priradenia k sídliskovým objektom

1. torzo hrnca, rovno zrezaný okraj, dovnútra zatiahnuté ústie, zaoblené telo súdkovitého tvaru, horná časť je zdobená radom prstových odtlačkov, svetlohnedá farba, miestami tehlová, okraj i vnútorná strana sú tmavosivé, hrubý a drsný povrch, zrnitý materiál, zach. v. 9, 4 cm, pr. ústia 17 cm, hr. 8-10 mm, zber J. Waldhausera, „před zámekem“ (tab. CXXVII: 10)
2. hlinené závažie, kruhová základňa s otvorom, tehlová až sivá farba, drsný povrch, v. 5, 4 cm, š. 5, 6-1, 3 cm, pr. otvoru 10 mm, sila 5, 2-2 cm, A 491 (tab. CXXVII: 11)
3. torzo misky, zaoblený, hranený a von vyhnutý okraj, nepatrne prehnuté a nízke hrdlo, ostro odsadené a kónické telo, rovné dno, telo je zdobené niekoľkými pásmi vodorovných rýh, priestor medzi nimi vyplňajú rady pupčekov, tmavosivá farba, vyhladený povrch, pr. dna 3, 5 cm, pr. ústia 16 cm, hr. 3-7 mm, A 170 (tab. CXXVII: 12)
4. kamenný závesok oválny tvar s malým otvorom pod vrcholom, v. 4, 9 cm, š. 3, 4-1, 9 cm, pr. otvoru 3 mm, sila 1 mm, A 455 (tab. CXXVII: 13)
5. hlinený praslen, trojuholníkový tvar s otvorom, kruhová základňa je mierne zaoblená, bočné strany i vrchol sú sploštené, po obvode beží rad jamiek, sivá farba, mierne zdrsnený povrch, rozmery: v. 2, 4 cm, š. 3, 9-1, 1 cm, pr. otvoru 7 mm, A 1646 (tab. CXXVIII: 1)
6. hlinený praslen, výrazne horizontálne pretiahnutý tvar, bočné strany sú zaoblené a vrchol sploštený, po obvode beží rad obdĺžnikov, hnedá až sivá farba, miestami tehlová, drsný povrch, v. 2, 9 cm, š. 5, 1-0, 8 cm, pr. otvoru 9 mm, A 1647 (tab. CXXVIII: 2)
7. hlinený praslen, trojuholníkový tvar s otvorom, kruhová základňa, bočné strany, vrchol i spodná časť sú sploštené, po obvode beží rad malých štvoruholníkov, svetlohnedá až sivá farba, mierne zdrsnený povrch, v. 3, 4 cm, š. 4, 5-1, 2 cm, pr. otvoru 9 mm, A 1645 (tab. CXXVIII: 3)
8. kamenná čepeľ, pretiahnutý tvar, v. 3, 8 cm, š. 1, 3-1, 8 cm, hr. 2-5 mm, A 1630 (tab. CXXVIII: 4)
9. kamenné škrabadlo, kruhový tvar, v. 3, 6 cm, š. 3, 3 cm, sila 1-2, 3 cm, zámecká zahrada, čiastočne zo zb. Maruškovvej, A 1621 (tab. CXXVIII: 5)
10. hlinené závažie, kruhová základňa, otvor, tehlová až sivá farba, drsný povrch, v. 5, 2 cm, š. 2-5, 7 cm, pr. otvoru 10 mm, sila 1, 5-4, 5 cm, A 492 (tab. CXXVIII: 6)
11. kamenná čepeľ, obdĺžnikový tvar, v. 4, 9 cm, š. 1, 5 cm, sila 1-3 mm, A 1631 (tab. CXXVIII: 7)
12. kamenné škrabadlo, srdcový tvar, v. 2, 4 cm, š. 1, 4-2, 2 cm, hr. 1-4 mm, A 1634 (tab. CXXVIII: 8)
13. kamenné škrabadlo, srdcový tvar, v. 2, 3 cm, š. 1, 7 cm, sila 0, 5-2 mm, A 1632 (tab. CXXVIII: 9)
14. hlinené závažie, kruhový tvar s obdĺžnikovým otvorom, hnedá až sivá farba, drsný povrch, v. 5, 6 cm, š. 5, 7 cm, pr. otvoru 14x6, 5 mm, sila 4, 7-1, 8 cm, A 493 (tab. CXXVIII: 10)
15. kamenný závesok, oválny tvar, malý otvor pod vrcholom, v. 4 cm, š. 2-3, 5 cm, pr. otvoru 3, 5 mm, sila 2 mm, A 1653 (tab. CXXVIII: 11)
16. kamenný závesok, oválny a pretiahnutý tvar s malým otvorom pod vrcholom, v. 6, 6 cm, š. 0, 7-2, 3 cm, pr. otvoru 2 mm, sila 2-4 mm, A 495 (tab. CXXVIII: 12)
17. kamenná sekerka, veľký otvor, vrchol je sploštený a spodná časť zahrotená, v. 11, 8 cm, š. 0, 1-4, 9 cm, pr. otvoru 2, 2 cm, sila 3, 9 cm, A 516 (tab. CXXVIII: 13)
18. kamenná podložka, nepravidelný a pretiahnutý tvar, jedna polovica je zúžená a druhá rozšírená, v. 28, 5 cm, š. 3-15 cm, sila 1-2, 5 cm, A 1594 (tab. CXXVIII: 14)

Uloženie: múzeum Liberec (objekty 5-A, 7, 10), múzeum Turnov (nestratifikované nálezy č. 1-18)

Literatúra: Waldhauser 1970

32. ANTROPOLOGICKÁ ANALÝZA

32. 1. Březina

(muzeum Mnichovo Hradiště)

1. H 140, hr. XXX (3), menší amfora

Asi 280 ml křídovité spálených drobných a středních zlomků lidských kostí. Zlomky pocházejí z mozkovny a z diafýz dlouhých kostí. Z lebky se v pohřbu nacházejí i zlomky obou pyramid kostí skalních. Kromě zlomků kostí jsou v nálezů i dva mléčné špičáky a větší počet zlomků korunek a kořenů trvalých zubů. Množství i charakter zlomků odpovídá pozůstatkům malého dítěte (do 7 let). Podle vývoje mléčných špičáků a zlomků korunek třenových zubů můžeme věk zemřelého dítěte upřesnit do období kolem 5 let. V nálezů jsou i zlomky keramiky, včetně většího zlomku okraje nádoby.

2. H 133, hr. II, hrnec

Asi 850 ml křídovité spálených zlomků lidských kostí. Většina zlomků je střední velikosti, drobné zlomky tvoří asi třetinu nálezů a ojediněle se vyskytují i zlomky velké. Zlomků z lebky je jen asi 20, a to z mozkovny. Ostatní zlomky pocházejí z dlouhých kostí končetin, žeber, klíčních kostí, lopatek a obratlů (zejména krčních). V nálezů jsou také dva kompletní střední články a jeden koncový článek prstu ruky. Zachované úseky lebečních švů jsou volné, jde však zřejmě jen o šev spánkový a lambdový, který se uzavírá poměrně pozdě. O tom, že jde o pozůstatky dospělého jedince, svědčí přirostlé epifýzy na zlomcích klíční kosti, levé loketní kosti, lopatce, obratlů a na článcích prstů ruky. Hrudní kloubní plocha klíční kosti odpovídá věku nejméně 30 let. Protože na zlomcích zachovaných kloubních ploch, ani na zlomcích obratlů nebyly nalezeny degenerativní změny, můžeme horní věkovou hranici pohřbeného jedince stanovit asi na 40 let. Nápadně robustní zlomky dlouhých kostí končetin by mohly svědčit pro spíše mužské pohlaví.

3. H 164, hr. V, amforovitá nádoba

Asi 2200 ml křídovité spálených zlomků lidských kostí. Většina zlomků je střední velikosti, drobné zlomky tvoří asi třetinu nálezů a ojediněle se vyskytují i zlomky velké. Zlomků z lebky je poměrně málo, většina je jich z mozkovny, jeden pochází z dolní čelisti. Ostatní zlomky pocházejí z dlouhých kostí končetin, žeber, kostí nohou a obratlů. Jsou zastoupeny obratle krční (včetně atlasu), hrudní a pravděpodobně i bederní. Na obratlích a na zlomcích kostí pažních jsou přirostlé epifýzy a tudíž jde o dospělého jedince. Podle absence známek degenerativních změn na kloubních plochách i na obratlích můžeme nejpravděpodobněji jeho věk odhadovat do rozmezí adultus (20 - 40 let).

4. H 148, hr. XXX (3), amforka

Asi 900 ml křídovité spálených zlomků lidských kostí. Jde o drobné a střední zlomky. Z lebky pocházejí zlomky mozkovny, pravá hlavička dolní čelisti a několik úlomků korunek trvalých stoliček. Převážnou většinu nálezů tvoří zlomky dlouhých kostí končetin. Jsou zde obě nepřirostlé epifýzy hlavic kostí stehenních a jedna epifýza z hlavice kosti pažní. Dále je zde také levá kolenní česka. Podle proporcí a tloušťky zlomků z lebky a dlouhých kostí končetin se jedná o nedospělého jedince ve věkovém rozmezí juvenis (15 - 20 let).

5. bedna 12, hr. XX

Asi 2 000 ml křídovité spálených zlomků lidských kostí. Jde o drobné a střední zlomky. Z lebky jsou zachovány zlomky mozkovny a korunka třetí dolní stoličky. Všechny zachované úseky švů jsou volné. Ostatní zlomky představují části dlouhých kostí končetin, pánevních kostí, a žeber. Na jednom článku prstu a okraji kyčelního hřebene nejsou přirostlé epifýzy.

Kromě toho se v nálezů nacházejí i obě volné horní epifýzy kostí vřetených. Podle proporcí a tloušťky zlomků lebky a dlouhých kostí končetin se jedná o nedospělého jedince ve věkovém rozmezí juvenis (15 - 20 let).

6. H 202, hr. XV, amforovitá nádoba

Asi 1150 ml, převážně středních a velkých, křídovité spálených, zlomků lidských kostí. Z lebky jsou v nálezů zlomky mozkovny, část pravé poloviny tvrdého patra a drobný zlomek hlavičky dolní čelisti. Všechny zuby vypadly ze zachovaných zubních lůžek až po smrti. Ostatní zlomky pocházejí především z dlouhých kostí končetin, klíčních kostí a obratlů. Na obratlích jsou patrné počínající degenerativní změny. Zachované kloubní plochy dlouhých kostí jsou hladké. Podle těchto známek lze věk jedince odhadnout na 40 - 50 let.

Z předloženého souboru šesti žárových pohřbů z pohřebiště Březina byl jeden pohřeb určen jako pohřeb asi pětiletého dítěte, dva pohřby jako pohřby juvenilních jedinců (15 - 20 let) a tři jako pohřby dospělých jedinců. Ve všech případech se zřejmě jednalo o pohřeb jedné osoby. Kostí byly spáleny stejnoměrně. Křídovitý vzhled zlomků kostí a vznik parabolicky probíhajících puklin vzniká při kremační teplotě od 750 °C.

Literatura: Dokládál, M.: Morfologie spálených kostí. Význam pro identifikaci osob. Acta facultatis medicae Universitatis Brunensis Masarykianae, opuscula anthropologica 113, Lékařská fakulta Masarykovy university v Brně, Brno 1999

V Praze dne 25. 11. 2009

32. 2. Sovenice (o. Nymburk) (Ústav pro archeologii FF UK)

1. Bedna 11, sáček N3

Malé množství dokonale až křídovitě spálených zlomků lidských kostí z lebky a diafýz dlouhých kostí končetin. V nálezů jsou také nejméně tři korunky mléčných zubů. Jde o pohřeb malého dítěte (do 7 let), mohlo by jít i o novorozence. Podle barvy zlomků můžeme kremační teplotu odhadovat na 650 - 700 °C.

2. Bedna 11, sáček N7, VIII – 15, 8/ 51n

Velmi malé množství dokonale až křídovitě spálených zlomků lidských kostí z lebky a diafýz dlouhých kostí končetin. Jde o pohřeb malého dítěte (do 7 let), mohlo by jít i o novorozence. Podle barvy zlomků můžeme kremační teplotu odhadovat na 650 - 700 °C.

3. Bedna 11, sáček N11, vnitřní výplň nádoby ve tvaru okřínku, hrob XI (8/1951), 8/51n

Ve výplni nádoby žádné zlomky kostí nebyly.

4. Bedna 11, sáček N2, hrob XII (9/1951), črepy dvojkónické nádoby, 51/14a

Malé množství dokonale až křídovitě spálených drobných až středních zlomků lidských kostí z lebky a diafýz dlouhých kostí končetin z dospívajícího nebo již dospělého jedince. Část zachovaných lebečních švů je nesrostlá. Podle barvy zlomků odhadujeme kremační teplotu asi na 650 - 700 °C.

5. Bedna 54, sáček 2, hrob IX (6/1951), črepy amforky?, 13/ 51b

Tři drobné zlomky nedokonale spálených lidských kostí z diafýz dlouhých kostí končetin. Tmavohnědé zabarvení zlomků ukazuje na kremační teplotu okolo 300 °C. Dospívající (15 - 20 let) nebo dospělý jedinec.

6. Bedna 89, sáček 2, hrob IV (1/1951), dvě dvojkónické nádoby, 11/ 51a

Asi 350 ml dokonale až křídovitě spálených drobných až středních zlomků lidských kostí z lebky a diafýz dlouhých kostí končetin z dospívajícího nebo ještě spíše z dospělého jedince. Zachované části kloubních ploch dlouhých kostí jsou hladké. V nálezů je i část žebra. Podle barvy zlomků odhadujeme kremační teplotu asi na 650 - 700 °C.

7. Bedna 89, sáček 4, hrob IV (1/1951), hrnec, amforka, 11/ 51b

Malé množství dokonale až křídovitě spálených drobných až středních zlomků lidských kostí z lebky a diafýz dlouhých kostí končetin z dospívajícího nebo ještě spíše z dospělého jedince. Část zlomků pochází z kosti holenní. Podle barvy zlomků odhadujeme kremační teplotu asi na 650 - 700 °C. Je možné, že kosti pocházejí ze stejného jedince jako u předchozího sáčku.

8. Bedna 94, hrob IV (1/1951), črepy šálky?, 9/51a

Asi 900 ml dokonale až křídovitě spálených, převážně středně velikých zlomků lidských kostí z lebky, obratlů a z diafýz dlouhých kostí končetin. Z lebky je zachovaný, kromě zlomků klenby lební, i pravý bradavkovitý výběžek (processus mastoideus), podle jehož velikosti můžeme usuzovat na pohřeb muže. Na obratlích a na jednom konečném článku prstu ruky jsou již přirostlé epifýzy, a tudíž jde již o dospělého jedince. Degenerativní změny na obratlích nejsou patrné. Zlomky z dlouhých kostí působí spíše robustně. Kremační teplotu odhadujeme podle barvy zlomků asi na 650 - 700 °C. Jde tedy o pohřeb dospělého muže, možná mladšího věku (adultus) s robustnější kostrou. Charakter zlomků je velmi podobný jako u zlomků v předchozím sáčku. Mezi kostmi je i střední zlomek keramiky.

9. Bedna 107a, sáček 3, hrob IV (1/1951), črepy šálky, 9/51e

Malé množství dokonale až křídovitě spálených drobných až středních zlomků lidských kostí z lebky a diafýz dlouhých kostí končetin z dospívajícího nebo ještě spíše z dospělého jedince. Je možné, že jde o stejného jedince, jako u dalších sáčků z hrobu IV (1/1951).

10. Bedna 124, sáček 6/51, hrob VI (3/1951), dvojkónická nádoba, 6/51

Několik dokonale až křídovitě spálených drobných až středních zlomků lidských kostí z lebky a diafýz dlouhých kostí končetin z dospívajícího nebo ještě spíše z dospělého jedince. Podle barvy zlomků odhadujeme kremační teplotu asi na 650 - 700 °C.

Podle podobného charakteru zlomků se zdá, že ze stejného jedince by mohly pocházet sáčky označené č. 1 a 2 (malé dítě) a pak sáčky č. 4, 6, 7, 8 a 9 (hrob 1 - dospělý muž s robustní kostrou). Do jednotlivých nádob by pak byly spálené zbytky kostí ukládány nahodile, bez ohledu na to, z které části kostry pocházejí.

Literatura: Dokládál, M.: Morfologie spálených kostí. Význam pro identifikaci osob. Lékařská fakulta Masarykovy univerzity, Brno 1999

V Praze dne 30. 5. 2011

32. 3. Sovenice (o. Mladá Boleslav)

(muzeum v Turnově)

1. A 9, dvojkónická nádoba

Asi 900 ml dokonale až křídovitě spálených kostí z lebky, obratlů, pánve a dlouhých kostí končetin. Z lebky jsou zachovány, zlomky klenby lební, zlomky dolní čelisti (hlavička a úhel) a zlomky trvalých zubů (horní třenové zuby). Spojení týlní a klínové kosti je ještě nesrostlé, lebeční švy jsou volné a kořeny zubů mají zřejmě ukončený vývoj. Tloušťka lebečních kostí již odpovídá dospělému jedinci. Na levé polovině atlasu je zřejmé, že nemá srostlý zadní oblouk, na tělech bederních obratlů nejsou ještě přirostlé prstenčité epifyzy. Jde o pohřeb dospívajícího jedince ve věkovém rozmezí juvenis (15 - 20 let).

2. A 67, dvojkónická nádoba

Malé množství velmi drobných dokonale spálených zlomků lidských kostí z lebky, obratlů a dlouhých kostí končetin. Obratle mají ještě nesrostlé oblouky. Podle charakteru zlomků se jedná o pohřeb malého dítěte, nespíše asi o novorozence.

3. A 4592, amfora

Asi 600 ml převážně středních, ale i drobných a velkých dokonale až křídovitě spálených zlomků lidských kostí. Zlomky pocházejí z klenby lební, obratlů, kostí rukou a dlouhých kostí končetin. Zachované úseky lebečních švů jsou volné. Podle velikosti loďkovité a hlavaté kosti z ruky a kloubních hlaviček a kladek na dolních koncích kostí pažní by se molo jednat již o dospělého jedince, spíše mladšího (adultus), ale nedá se vyloučit ani jedinec dospívající (15 - 20 let). Podle robusticity zlomků můžeme usuzovat spíše na muže. Mezi kostmi jsou i dva větší zlomky keramiky, spolu s pazourkovou čepelkou.

32. 4. Svijany

(muzeum v Turnově)

1. A 195

Několik velmi drobných zlomků křídovitě spálených lidských kostí. Většina z nich pochází zřejmě z dlouhých kostí končetin. Jde pravděpodobně o pozůstatky pohřbu malého dítěte (do sedmi let).

2. A 330, amfora

Několik středních až velkých zlomků křídovitě spálených lidských kostí. Dva zlomky pocházejí z mozkovny, ostatní zlomky jsou z dlouhých kostí končetin (kost stehenní, holenní, lýtková). Zlomky mozkovny jsou zřejmě části temenních kostí. Podle tloušťky a proporcí zlomků se nejpravděpodobněji jedná o pozůstatky dospělého jedince, nelze však úplně vyloučit ani jedince ve věkovém rozmezí juvenis (15 - 20 let). Podle robusticity zlomků se jedná spíše o muže než o ženu. V nálezů je i šest větších zlomků keramických nádob.

32. 5. Svijanský Újezd

(muzeum v Turnově)

A 76, dvojkónická nádoba

Několik středních zlomků křídovitě spálených lidských kostí. Tři zlomky jsou z mozkovny, jeden zlomek je z krční obratle a další zlomky jsou ze žeber a dlouhých kostí končetin. Největší zlomek mozkovny je ze šupiny týlní kosti. Podle charakteru zlomků se jedná o pohřeb malého dítěte (do sedmi let).

RNDr. Vítězslav Kuželka
antropologické oddělení
Národní muzeum

33. OSTEOLOGICKÁ ANALÝZA

Analyzovaný soubor kostí z mladší doby bronzové ze Svijan je početně silně omezen, proto bylo upuštěno od tabelárních kvantifikací a paleoekonomických interpretací a předložen je pouze slovní popis a kompletní přehled determinace.

Nálezy z muzea Liberec:

V objektech 8 a 16 byl kromě zoologicky blíže neurčených nálezů zaznamenán řezák dospělého domácího prasete. Jeden blíže neurčitelný fragment (obj. 16) byl spálen. Kontext „objekt II? - na silnici“ obsahoval 6 koňských zubů pocházejících z levé i pravé spodní čelisti. Všechny mohou dle zaznamenané velikosti a věku patřit jednomu jedinci. Zuby vykazují malou velikost, jsou téměř tak malé, jako zuby kulana. Zuby zřejmě náležejí malému typu koní, který je typický pro dobu laténskou a

římskou (tzv. keltský pony). Na základě uspořádání skloviny byla zcela vyloučena příslušnost k oslu nebo polooslu, nicméně nebylo možno zcela spolehlivě vyloučit, zda zuby nepatřily kříženci (mezku či mule). Věk tohoto koně byl dle opotřebování zubů (tj. dle výšky korunek) stanoven v rozmezí 15 - 35 let (nejpravděpodobněji 25-30 roky), což naznačuje chov k jinému účelu než na maso. Mohlo jít o koně pracovního.

Nálezy z muzea Turnov:

Soubor ze zámecké zahrady byl druhově pestřejší. Kromě zubů prasete domácího a stoličky tura domácího, byly nalezeny fragmenty parohů jelena a srnce a opět byl zaznamenán kůň. Pokud bylo možno blíže identifikovat, patří zuby prasat adultním jedincům. Např. nalezený spodní špičák patří samci ve věku 3-5 let. Srnec je zastoupen fragmenty pravého i levého parůžku, které asi patřily témuž jedinci. Jelen je zastoupen výsadou parohu nesoucí stopy po opracování; četné zářezy dokola výsady a známky ořezávání povrchu parohu naznačují, že nález představuje pozůstatek blíže neidentifikovaného artefaktu. Kůň je doložen horním lícním zubem, který patřil jedinci ve věku ca 5 let. Soubor obsahuje i kost zadní končetiny koně (kost bodcová). Lze jej charakterizovat jako koně střední až větší velikost

Mgr. René Kyselý, Ph.D.
Oddělení archeologie krajiny a archeobiologie
Archeologický ústav Praha

34. RADIOKARBÓNOVÉ DATOVANIE

Report on C-14 dating in the Poznań Radiocarbon Laboratory

<i>Sample name</i>	<i>Lab. no. Age 14C</i>	<i>Remark</i>
MZ159	Poz-55595	3070 ± 35 BP
MZ419	Poz-55606	1485 ± 30 BP

Comments: Results of calibration of 14C dates enclosed

Head of the Laboratory

Prof. dr hab. Tomasz Goslar

05-08-2013 Results of calibration of 14C dates – order 7357/13.

Given are intervals of calendar age, where the true ages of the samples encompass with the probability of ca. 68% and ca. 95%. The calibration was made with the OxCal software.

OxCal v4.1.7 Bronk Ramsey (2010); r:5
Atmospheric data from Reimer et al (2009);

MZ159 R_Date(3070,35)

68.2% probability

1400BC (68.2%) 1309BC

95.4% probability

1424BC (95.4%) 1261BC

MZ419 R_Date(1485,30)

68.2% probability

551AD (68.2%) 610AD

95.4% probability

536AD (95.4%) 646AD

34. ANTRAKOLOGICKÁ ANALÝZA

Záchranný archeologický výzkum na lokalitě Turnov – Maškovy zahrady probíhal v roce 2000. Studovaný materiál pochází z objektů datovaných do období lužické kultury a halštat D. Cílem zprávy je antrakologická analýza.

Metodika

Uhlíky byly vybírány v průběhu archeologického výzkumu. Stav uhlíků byl z hlediska zachovalosti dobrý. Jednotlivé zlomky byly lámány (příčný lom) a prohlíženy stereomikroskopem o zvětšení 40x na příčném lomu. Dále byl na plastelíně pomocí žiletky vytvořen podélný a tangenciální lom, který byl prohlížen mikroskopem při zvětšení do 250x. Nalezené anatomické struktury byly porovnávány se snímky v mikroskopickém atlasu dřev (Schweingruber 1978).

Výsledky: lužická kultura

Celkem bylo analyzováno 90 kontextů, provedeno 1124 určení a bylo zjištěno 19 druhů dřevin. Oproti souboru uhlíků z období kultury s lineární keramikou je v období lužické kultury zaznamenán pokles zastoupení dubu (*Quercus* sp.) a naopak nárůst raně sukcesních dřevin. Přes zjištěný pokles zastoupení má dub (*Quercus* sp.) stále vysokou frekvenci (frekvence 44,3%) v analyzovaných kontextech. Období je charakteristické hojným zastoupením uhlíků buku lesního (*Fagus sylvatica*; frekvence 40,0%), habru obecného (*Carpinus betulus*; frekvence 34,3%), borovice lesní (*Pinus sylvestris*; frekvence 24,3%) a jedle bělokoré (*Abies alba*; frekvence 21,4%). Zatímco šíření buku je pravděpodobně na vlivu lidských aktivit nezávislé nebo dokonce člověkem omezené, expanze jedle bělokoré, habru obecného a zvýšení druhové diverzity vegetace s nárůstem hospodářských aktivit (především pastvy) úzce souvisí. V rámci sídelního areálu došlo k výrazné diverzifikaci vegetace a tak sběr palivového dřeva probíhal i na vegetačně odlišných biotopech. Na přítomnost pastvin a křovinatých porostlin v těsné blízkosti sídliště upozorňuje i přítomnost uhlíků růže (*Rosa* sp.; určení 7; frekvence 1,4%, procentické zastoupení 0,6%), jalovce obecného (*Juniperus communis*; určení 7; frekvence 7,1%, procentické zastoupení 0,6%) a jabloňovitých (např. hloh). Zastoupení dalších dřevin je nehojné. Přítomny jsou především druhy doubrav či dubohabřin, jako je líska (*Corylus avellana*; určení 17; frekvence 12,9%, procentické zastoupení 1,5%), lípa (*Tilia* sp.; určení 2; frekvence 1,4%, procentické zastoupení 0,2%), jilm (*Ulmus* sp.; určení 3; frekvence 1,4%, procentické zastoupení 0,3%), javor (*Acer* sp.; určení 42; frekvence 14%, procentické zastoupení 3,7%). Dále byly zjištěny druhy vázané na aluvia potoků a řek: olše (*Alnus* sp.; určení 10; frekvence 8,6%, procentické zastoupení 0,9%), jasan (*Fraxinus excelsior*; určení 26; frekvence 11,4%, procentické zastoupení 2,7%), topol/vrba (*Populus/Salix*; určení 25; frekvence 10%, procentické zastoupení 2,2%) a střemcha hroznovitá (*Prunus padus*, určení 21; frekvence 5,7%, procentické zastoupení 1,9%). Zcela ojediněle byly zaznamenány uhlíky zimolezu (*Lonicera* sp., určení 1; frekvence 1,4%, procentické zastoupení 0,1%) a tisu (*Taxus baccata*; určení 1; frekvence 1,4%, procentické zastoupení 0,1%). Tyto druhy se obvykle vyskytují v keřovém či nižším stromovém patře bučin. Hojně zastoupení buku lesního lze předpokládat ve vzdálenějších částech sídelního areálu, které nebyly již tak intenzivně ovlivněny lidskými aktivitami. V období lužické kultury je v rámci celého antrakologického souboru polykulturního sídliště zaznamenána nejvyšší druhová diverzita dřevin. Je otázkou, jakou měrou měl na okolní vegetaci charakter klimatu, které bylo v průměru o 1 °C až 2 °C teplejší než dnes, ale bylo suché, spíše subkontinentální. Rozdíly mezi frekvencí a procentickým zastoupením druhů jsou způsobeny větším počtem fragmentů (např. buku či habru) v jednotlivých kontextech.

halštat D

Celkem bylo analyzováno 41 kontextů, provedeno 1614 určení a bylo zjištěno 16 druhů dřevin. V navazujícím období starší doby železné je druhová skladba blízká charakteru vegetace v období lužické kultury. Vedle dubu (*Quercus* sp.; frekvence 73,2%, procentické zastoupení 46%) je velmi hojně zastoupen habr obecný (*Carpinus betulus*; frekvence 68,3%, procentické zastoupení 24%) a jedle bělokorá (*Abies alba* frekvence 31,7%, procentické zastoupení 7,2%). Oproti předchozímu období je nápadným ústup buku lesního (*Fagus sylvatica*; frekvence 29,3%, procentické zastoupení 6,3%) a naopak nárůst raně sukcesní břízy (*Betula* sp.; frekvence 21,7%, procentické zastoupení 1,2%) a lísky obecné (*Corylus avellana*; frekvence 39%, procentické zastoupení 3,7%). To opět naznačuje silný lidský impakt na vegetaci blízkého okolí sídliště. Zaznamenány jsou i druhy vázané na mokřadní stanoviště, např. olše (*Alnus* sp.; určení 38; frekvence 19,5%, procentické zastoupení 1,2%), topol/vrba (*Populus/Salix*; určení 19; frekvence 9,8%, procentické zastoupení 1,2%) a střemcha hroznovitá (*Prunus padus*, určení 4; frekvence 9,8%, procentické zastoupení 0,2%) a úživná stanoviště - např. jasan (*Fraxinus excelsior*; určení 51; frekvence 34,1%, procentické zastoupení 3,2%), javor (*Acer* sp.; určení 6; frekvence 12,2%, procentické zastoupení 0,4%) a lípa (*Tilia* sp.; určení 37; frekvence 9,8%, procentické zastoupení 2,3%). Z dalších druhů byla zjištěna borovice lesní (*Pinus sylvestris*, frekvence 17,1%) a ojediněle zimolez (*Lonicera* sp., frekvence 2,4%), smrk (*Picea*, frekvence 2,4%) a jalovec obecný (*Juniperus communis*, frekvence 2,4%). Antrakologický soubor z nedalekého halštatského sídliště na vrchu Výšinka zachycuje obdobnou druhovou skladbu. Vyšší zastoupení jedle bělokoré (*Abies alba*) je pravděpodobně způsobené hojným podílem uhlíků z konstrukčních materiálů či zbytků po opracování dřeva. Jedlové dřevo má velmi dobré technické vlastnosti a proto bylo v minulosti velmi hojně využíváno jako konstrukční materiál.

Závěr

V období kultury s lineární keramikou je vliv zemědělských aktivit na okolní vegetaci relativně nízký a k výrazným změnám vegetačního pokryvu dochází až v průběhu doby bronzové. V průběhu mladšího pravěku dochází k oscilacím lidského vlivu na okolní biotopy, ale způsob hospodaření se projevuje na okolní vegetaci víceméně obdobným charakterem. K mnohem výraznější změně charakteru vegetace pravděpodobně dochází až s nástupem vrcholného středověku.

Literatura

Schweingruber, F.H. 1978: Mikroskopische Holtzanatomie.-Züriche Ag., Zug.

Jan Novák, Katedra botaniky, Přírodovědecká fakulta JČU, Branišovská 31, 370 05 České Budějovice

36. MAKROZBYTKOVÁ ANALÝZA

Studovaný materiál pochází z objektů převážně lužické kultury. Cílem zprávy je makrozbytková analýza.

Metodika

Odebrané vzorky byly dodány již proplavené přes síto s nejmenším průměrem ok 0,4mm a usušené (flotační metodou na plavící lince typu Ankara). Poté byly vybrány a determinovány v laboratoři pod stereoskopickou lupou.

Výsledky

Bylo nalezeno celkem 13 druhů zuhelnatělých makrozbytků, z toho 6 druhů tvořily užitkové druhy, konkrétně obilniny. Nezuhelnatělé nálezy (21 druhů) pocházejí pravděpodobně z recentní kontaminace a z pohledu makrozbytkové analýzy nemají informační hodnotu.

ZUHELNATĚLÉ NÁLEZY: Obilniny

V minimálním množství byl nalezen oves (*Avena sp.*) – nebylo možno určit, zda se jedná o planý nebo pěstovaný druh, proso seté (*Panicum miliaceum*), žito seté (*Secale cererale*), pšenice setá (*Triticum aestivum*), pšenice dvouzrnka (*Triticum dicoccon*) a pšenice jednozrnka/dvouzrnka (*Triticum monococcon/dicoccon*). Vzhledem k malému množství těchto nálezů není možno komentovat trendy. Daný sortiment však odpovídá poznatkům o době bronzové. Nejzajímavější nálezy byly ve vzorcích s označením 2/A3, 3/A2 a 2/A8. Jednalo se o velké množství plevnatého ječmene obecného – šestiřadého (*Hordeum vulgare var. hexastichon*), ať už obilek, či jejich fragmentů, které jevíly známky zpracování – nadrcení. Malé a velmi poškozené fragmenty nelze s jistotou určit, dá se však předpokládat, že se jedná o týž druh - jejich počet je tedy v následné interpretaci zohledňován. Odhad jejich množství byl proveden dvěma nezávislými metodami:

a) Na analytických vahách bylo zváženo 100 ks celých neporušených obilek a následně vypočítána průměrná váha jedné obilky. Nadrcené obilky byly zváženy a na základě výše zjištěné hodnoty byla jejich hmotnost přepočítána na počet „celých“ obilek.

b) Fragmenty byly rozprostřeny v jedné vrstvě do čtvercové sítě a rozděleny na osm stejných dílů. Poté byl spočítán počet fragmentů v jednom dílu, a vynásoben osmi (počet čtverců) čímž byl získán přibližný počet fragmentů ve vzorku. Fragmenty bylo možné rozdělit podle velikosti do dvou skupin – frakce o velikosti 2–4 mm a druhá s fragmenty do 2 mm. Jak již bylo uvedeno výše, fragmenty obilek byly přepočítány na celá zrna – větší fragmenty byly přepočítány jako 1/2 celého zrna, menší jako 1/6. Odhad, že jeden fragment (z nejmenší frakce) představuje v průměru 1/6 obilky, se nám potvrdil i při testu, kdy jsme vydělili hmotnost 100ks celých obilek hmotností 100ks fragmentů ($1,076g / 0,1734g = 6,2$). Nejbohatší soubor (2/A3) obsahoval 298 ks celých obilek, z určitelných fragmentů pak 172 ks apikálních částí, 101 ks bazí a 151 ks středových částí zrn. Neurčitelných obilek o velikosti 2-4 mm bylo 617 ks, počet malých fragmentů (do 2mm) byl spočítán výše uvedenými metodami na 1100ks (přepočteno na celé obilky). Výsledné počty se při použití obou metod velmi shodovaly (rozdíl činil pouze 10 ks). Další, podstatně chudší soubor (2/A8), obsahoval 60 celých obilek, 17 ks apikálních, 10 ks středových částí a 25 ks bazí. Neurčitelných zrn z malé frakce bylo nalezeno 96 ks. Poslední soubor (3/A2) byl podobný předchozímu, celých obilek ječmene bylo 31, apikálních částí 17 ks, středových částí 21 ks a 12 ks bazí. Neurčitelných fragmentů však obsahoval více, 87 ks větších fragmentů a malých fragmentů jsme napočítali

1116 ks – po přepočtu tedy 186 ks obilek. Fragmenty ječmene v takovém množství, navíc vykazující známky nadrcení ještě před procesem zuhelnatění, naznačují možnost jejich použití jakožto kroupky. Podobné nálezy jsou na našem území poměrně vzácné.

Planě rostoucí druhy

Byly nalezeny druhy, vyskytující se převážně jako plevel ozimých obilnin – opletka obecná (*Fallopia convolvulus*) a svízel trojrohý (*Galium tricornis*). Plevel jařín a okopanin, ale i druhy rostoucí na ruderálních stanovištích, jsou bér sivý (*Setaria cf. glauca*) či lilek černý (*Solanum nigrum*). Lilek potměchuť (*Solanum dulcamara*) je druhem houštin a lužních lesů. Je to jedovatá rostlina s halucinogenními účinky a minimálně z pozdějších období je známo její používání k „čarodějným“ účelům. Vikev (*Vicia sp.*) a zástupce čeledi lipnicovitých (*Poaceae*) není možno blíže okomentovat.

NEZUHELNATĚLÉ NÁLEZY

Jak již bylo výše uvedeno, nezuhelnatělé nálezy pocházejí pravděpodobně z recentních kontaminací. Nejlepším důkazem je nález fíkovníku smokvoně (*Ficus carica*) – druhu, který byl na naše území importován až ve vrcholném středověku. Další druhy patří převážně mezi polní plevele nebo druhy ruderální – laskavec (*Amaranthus sp.*), nepatrnc rolní (*Aphanes arvensis*), lebeda (*Atriplex sp.*), merlík bílý (*Chenopodium album*), merlík listnatý (*Chenopodium foliosum*), merlík mnohosemenný (*Chenopodium polyspermum*), bér (*Setaria sp.*), kopřiva žahavka (*Urtica urens*), rozrazil břechťanolistý (*Veronica hederifolia*). Na vlhčích ruderálních stanovištích se vyskytuje rdesno blešník (*Polygonum lapathifolium*) a kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*). Druhy lesními (zahrnující i lesní lemy, paseky křovinaté formace) jsou bříza bradavičnatá (*Betula pendula*), smrk ztepilý (*Picea abies*), ostružiník (*Rubus fruticosus agg.*), maliník (*Rubus idaeus*).

Závěr

Jednoznačně nejvýznamnějším nálezem z této lokality je množství fragmetů ječmene. Jejich cílená výroba a následné použití ve formě krupky je vysoce pravděpodobné. Tento způsob použití ječmene se v daném období předpokládá. Makrozbytkové potvrzení tohoto postupu je však vzácné a o to významnější.

Alex Bernardová a Veronika Komárková, Katedra botaniky, Biologická fakulta JČU, 370 05 České Budějovice

37. SÚPIS LOKALÍT LUŽICKEJ A SLIEZSKOPLATĚNICKEJ KULTÚRY V ČESKOM RAJI

37. 1. Pohrebiská

(Mapa 2)

1. BAKOV (okr. Mladá Boleslav)

Z lokality pochádza ovoidná nádoba s dvomi uchami, bez bližších nálezových okolností.

Dat.: stupeň IIb lužickej kultúry

Lit.: Filip 1947, 94; Vokolek 2003, 49

2. BENÁTKY NAD JIZEROU (okr. Mladá Boleslav)

Bez nálezových okolností sú známe dve lužické nádoby.

Dat.: stupeň IIb lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 49

3. BEZNO (okr. Mladá Boleslav)

Na lokalite sa našli dve nádoby, bez bližších nálezových okolností. V inventári i literatúre sú označované ako knovízka kultúra.

Dat. stupeň III lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 49

4. BŘEZOVICE (okr. Mladá Boleslav)

Roku 1894 boli na lokalite objavené sliezskoplatěnické žiarové hroby.

Dat.: sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1936-37, 156

5. ČISTÁ (okr. Mladá Boleslav)

Už roku 1907 vykopal K. Buchtela niekoľko žiarových hrobov. Počas záchranného výskumu J. Waldhausera roku 1998 bolo preskúmaných 7 hrobov. Nálezisko je situované na miernej terénnej vlně JZ od obce v nadmorskej výške 300 m.

Hroby boli uložené v hnedožltej sprašovej hline. Išlo zrejme o centrum rozoranej mohyly s vylúpených centrálnym pohrebom v kamennej skrinke (hrob 2).

Dat.: stupeň IIb lužickej kultúry

Lit.: Filip 1947, 70; Vokolek 2003, 69, 71

6. ČTVEŘÍN (okr. Liberec)

Z lokality pochádza misovitá nádoba červenohnedého povrchu.

Dat.: sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Vokolek 1999, 35

7. DALOVICE (okr. Mladá Boleslav)

Južne od Dalovic, v polohe u „Městských strání“, bolo Dr. Slavíkom a muzejnou spoločnosťou v Mladej Boleslavi odkryté pohrebisko. Nálezové celky sa nedochovali.

Dat.: stupne IIa, hlavne IIb lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 72, 73

8. DNEBOH (okr. Mladá Boleslav)

Rozsiahle lužické pohrebisko je situované v bezprostrednej blízkosti Hradů a Klamorny pod Mužským, nad osadou Dneboh. Nachádza sa v úžľabine medzi dvomi kopcami po oboch stranách cesty vedúcej lesom k Valentovej chalupe, na parcelách č. 809, 820, 870 a 871. Pohrebisko je v piesčitej pôde, jednotlivé hroby v hĺbke 30-50 cm pod povrchom, husto vedľa seba (100 až až 200 cm). Prvé hroby zistil roku 1936 V. Valent pri odkopávaní piesku na parcele č. 820. O dva roky neskôr vykopal ďalších päť hrobov. Roku 1937 zrealizoval J. Filip zisťovací výkop na špičke parcely č. 820, ktorým doložil pokračovanie pohrebiska smerom k vyššej polohe. Preskúmal sedem hrobov. V prácach pokračoval až v lete 1941 a vyzdvihol 20 žiarových hrobov. Ďalších 13 hrobov odkryla J. Hralová roku 1955 (Národné múzeum v Prahe).

Dat.: stupeň IIIa, b lužickej kultúry

Lit.: Filip 1939, 17-21; 1947, 101-104; Hralová-Adamczyková 1957, 4-32; Vokolek 2003, 73, 83

9. DOBRÁ VODA (okr. Jičín)

Na lokalite Cihelna „Na Mohejlíku“ bolo medzi sliezskoplatěnickými žiarovými hrobmi nájdených i niekoľko lužických. Hrobové celky sa nedochovali.

Dat.: stupne IIa (?), IIb lužickej kultúry

Lit.: Filip 1936-37, 158; Vokolek 2003, 83

10. DOLNÍ BOUSOV (okr. Mladá Boleslav)

Na lokalite bolo údajne popolnicové pohrebisko sliezskeho typu.

Dat.: sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1936-37, 158; 1947, 274

11. HOLÍN (okr. Jičín)

V rokoch 1924-25 bolo na južnej strane soboteckej cesty skúmané sliezskoplatěnické pohrebisko. Výskum realizoval Ing. J. Bernard. Na východnom konci nekropoly sa našli aj tri lužické hroby (XVIII-XX).

Dat.: stupeň IIa, b lužickej kultúry; sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1936-37, 159; Vokolek 2003, 92

12. HORKY NAD JIZEROU (okr. Mladá Boleslav)

Z lokality Pieskovňa „Kamenice“ (totožná s lokalitou Hrušov) je známych šesť lužických nádob.

Dat.: stupeň IIb lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 94

13. HORNÍ STAKORY (okr. Mladá Boleslav)

Zo zberu A. Čecha pochádza niekoľko bronzových predmetov, ktoré s najväčšou pravdepodobnosťou prislúchajú žiarovému pohrebisku.

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Vokolek 2003, 94

14. HRADIŠŤKO u Vysokého Veselí (okr. Jičín)

Podľa informácie J. L. Píča bolo v múzeu vo Vysokom Veselí uložených niekoľko nádob a bronzová ihlička, ktoré pochádzajú zo žiarových hrobov.

Dat.: lužická a sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1936-37, 159; Vokolek 1999, 62; 2003, 99

15. HRUŠOV (okr. Mladá Boleslav)

Pohrebisko je situované v polohe Pieskovňa „Na kamenici“, na pravom brehu rieky Jizery (parcely č. 460/3, 4, 5, 24). Záchraný výskum realizovaný Archeologickým ústavom v Prahe v rokoch 1951, 1952, 1954 a 1955 odkryl 25 žiarových hrobov zapustených do štrkopieskovej terasy Jizery.

Dat.: stupeň IIb lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 99, 102

16. CHOTĚTOV (okr. Mladá Boleslav)

Z lokality sú známe tri lužické nádoby, bez bližších nálezových okolností.

Dat.: stupeň IIb lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 106

17. JEŘICE (okr. Jičín)

Rozsiahly mohylník pôvodne so 121 rozpoznateľnými mohylami je situovaný na západnom svahu Hořického hrebeňa a Třebovětíc, v polohe „Duchovství“. Na výskume sa vo viacerých etapách podieľalo niekoľko inštitúcií: múzeum v Hořicích – dve mohyly (1902), Národné múzeum v Prahe-tri mohyly, múzeum v Hradci Králové-päť mohýl (1924), múzeum v Hořicích-päť mohýl (1924), múzeum v Hradci Králové-šesť mohýl (1927), Archeologický ústav v Prahe a múzeum v Hradci Králové (1960-1963).

Dat.: stupne Ia-IIb lužickej kultúry

Lit.: Vokolek - Rataj 1964; Vokolek 2003, 118, 122

18. JIČINĚVES (okr. Jičín)

Pri úprave železničnej trate sa našiel hrob s dvomi kostrami a údajne dvomi nádobami lužického typu.

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Vokolek 2003, 124

19. JIZERNÍ VTELNO (okr. Mladá Boleslav)

L. Hájek objavil roku 1934 lužický žiarový hrob. Nachádzal sa v tesnej blízkosti únětického kostrového pohrebiska a lužického sídliska.

Dat.: stupeň IIb lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 124

20. KLÁŠTER HRADIŠTĚ nad Jizerou (okr. Mladá Boleslav)

Pri stavbe domu šafára A. Drozena (parcela č. 100/1) boli roku 1937 narušené žiarové hroby. Roku 1942 objavil A. Drozen pri hĺbení jamy na záhrade ďalší žiarový hrob.

Dat.: stupeň Ib lužickej kultúry

Lit.: Filip 1947, 111-112; Vokolek 2003, 126

21. KNĚŽMOST (okr. Mladá Boleslav)

Z lokality je bez bližších nálezových okolností známa časť lužickej nádoby.

Dat.: stupeň Ib lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 129

22. KOLOMUTY (okr. Mladá Boleslav)

Pri orbe bol roku 1930 nájdený žiarový hrob, údajne pod kamennou doskou.

Dat.: stupeň Ib lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 131

23. KOPIDLNO (okr. Jičín)

Na poli F. Vyčítala, v polohe „V Kousímově důlu“, bolo roku 1910 odkryté Národným múzeom v Prahe pohrebisko. Vedľa sliezskoplaténických hrobov boli identifikované i dva hroby lužické.

Dat.: stupeň IIa lužickej kultúry; sliezskoplaténická kultúra

Lit.: Vokolek 2003, 131

24. KRNSKO (okr. Mladá Boleslav)

V rokoch 1928-1941 zachránil R. Turek v priestore továrne a na poli pri ceste niekoľko žiarových hrobov. Nálezisko je situované na pravej terase Jizery a pozemku L. Koteka (parcela č. 70/1).

Dat.: stupne I-IIb lužickej kultúry

Lit.: Filip 1939, 25; Vokolek 2003, 135, 138

25. LHÁŇ (okr. Jičín)

Pohrebisko je situované na západnej strane obce. Odkryté bolo roku 1899 pri orbe na poli V. Vojtíška (parcela č. 46/1, 2). Múzeum v Jičine preskúmalo dva hroby. Systematický výskum zrealizovalo roku 1900 Národné múzeum v Prahe, ktoré pod vedením J. L. Pícha prekopalo 114 žiarových hrobov. Niektoré boli obložené kameňom.

Dat.: stupne IIa-IIIa lužickej kultúry

Lit.: Pícha 1900, 249-262; 1905, 283; Vokolek 2003, 157, 166

26. MALÁ BĚLÁ (okr. Mladá Boleslav)

Pohrebisko je situované na rovinke pri úpätí návršia, zvažujúceho sa severovýchodným smerom k potoku Bělá (parcely č. 110, 111/1, 131, 142). V súčasnosti je plocha zastavaná rodinnými domami. Počas výstavby elektrárne roku 1920 došlo k odkryvu prvých nálezov. O dva roky neskôr boli objavené žiarové hroby na pozemku p. Studničného. Niekoľko ich prekopalo múzeum v Mnichovom Hradišti pod vedením F. Lanca. Systematický archeologický výskum realizoval Archeologický ústav v Prahe (V. Budinský-Krička; parcela č. 111/1) v rokoch 1936-1938 a Národné múzeum (B. Svoboda; parcela č. 110) v rokoch 1939-1940. Odkrytých bolo 181 hrobov. Niektoré boli v prostej zemi, niekoľko ich malo kamenné obloženie alebo bol pohreb priamo pod vrstvou kameňov. Nachádzali sa v hĺbke 25-66 cm pod povrchom. Počet nádob kolísal od 2-3 až do 15-20. Vedľa skutočných hrobov sa tu objavila tiež zvláštna kamenná dlažba v tvare päťuholníka. Podarilo sa zachytiť severozápadný okraj nekropoly. Posledný hrobový celok bol vyzdvihnutý roku 1968 (parcela č. 131).

Dat.: stupeň IIa, b lužickej kultúry

Lit.: Filip 1932-33, 95; 1939, 23-24; 1947, 119-122; Vokolek 2003, 182, 228

27. MLADÁ BOLESLAV

V priestore továrne „Česana“ boli odkryté lužické žiarové hroby.

Dat.: stupeň IIa, b lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 231

28. MLADÁ BOLESLAV-Čejetice

Z lokality Práskovna „Na Klofátově“ boli vyzdvihnuté tri lužické nádoby.

Dat.: stupeň I lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 68

29. MLADÁ BOLESLAV-Čejetičky

V rokoch 1935-36 prebiehal archeologický výskum R. Turka v polohe „Choboty“, na ľavobrežnej terase Jizery. Odkryl tri skupiny mohýl. Choboty I zahŕňa 49 mohýl, ojedinelá je mohyla v polohe Choboty II a 24 mohýl bolo doložených v polohe Choboty III.

Dat.: únětická kultúra, kosziderský horizont, lužická kultúra, HC

Lit.: Jiráň (ed.) et al. 2008, 139; Vokolek 2003, 68

30. MNICHOVO HRADIŠTĚ (okr. Mladá Boleslav)

Lokalita sa nachádza na poli B. Patočky pri soche sv. Václava. Roku 1936 tu uskutočnili A. Svoboda a B. Lochmann zisťovací výkop pre múzeum v Mnichovom Hradišti. V hĺbke asi 50-60 cm sa im podarilo odкрыť žiarový hrob, ktorý bol poškodený betónovým stĺpom plotu.

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Filip 1939, 22; 1947, 122-123; Vokolek 2003, 231

31. NADSLAV (okr. Jičín)

Mohylník je situovaný v „Starohradeckom lese“, na parcele č. 130. Dve mohyly prekopal už v 80. rokoch 19. storočia J. L. Píč. Prieskum roku 1981 doložil v odlesnenej časti štyri mohyly, pričom ďalšie sa nachádzajú v zalesnenej časti.

Dat.: stupne Ib-IIa lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 232

32. NEVEKLOVICE (okr. Mladá Boleslav)

Na poli J. Švardy (parcela č. 125) vykopal roku 1895 F. Jihlavec žiarový hrob. Obsahoval amforu s popolom a bronzovou ihlicou, prikrýtou kamennou doskou. V polohe „Na kamenci“ našiel učiteľ Mašťalf populnicu s dvomi bronzovými šípkami a roľník Potměšil bronzovú sponu. Nálezy sa nedochovali.

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Filip 1947, 145; Vokolek 2003, 233

33. NOVÁ VES u Bakova (okr. Mladá Boleslav)

1. Na poli p. Novotného, medzi lesom a Jizerou, prekopal E. Štorch roku 1908 sedem lužických žiarových hrobov.

2. Na poli J. Studničného, v polohe „Na pískách“, realizoval J. L. Píč roku 1904 výskum, počas ktorého odкрыl deväť sliezskoplatěnických hrobov. Niektoré boli prikrýté kameňmi.

Dat.: 1. stupeň IIb lužickej kultúry, 2. stupeň III sliezskoplatěnickej kultúry

Lit.: Filip 1936-37, 163; 1939, 24-25; 1947, 145-146; Vokolek 1999, 89; 2003, 233, 234

34. OSEK (okr. Jičín)

Na lokalite je údajne situované popolnicové pohrebisko. Z poľa p. Macouna pochádzajú sliezske nálezy.

Dat.: sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1936-37, 163; 1947, 278

35. OSTROMĚŘ (okr. Jičín)

Na severovýchodnom svahu a vrcholku nízkeho návršia „Borák“ (parcela č. 388/2) realizoval archeologický výskum V. Vokolek v rokoch 1963-1964. Vedľa 90 sliezskoplatěnických hrobov preskúmal i 13 lužických, ktoré boli narušované sliezskoplatěnickými hrobovými celkami.

Dat.: stupne IIa-III lužickej kultúry; stupeň I sliezskoplatěnickej kultúry

Lit.: Jiráň (ed.) et al. 2008, 140; Vokolek 2003, 242

36. PĚNČÍN (okr. Liberec)

1. Roku 1893 sa našlo niekoľko žiarových hrobov. Nálezy boli uložené v zbierke farára Káry, iné v škole v Čtveříně a Národnom múzeu v Prahe. Nedochovali sa.

2. Na poli p. Glasra, v polohe „Březí“, je situované sliezskoplatěnické pohrebisko. Výskum realizoval učiteľ Hrdina i J. V. Šimák. Do súčasnosti sa dochovali len hrobové celky IV a V.

Dat.: 1. lužická kultúra, 2. stupeň III sliezskoplatěnickej kultúry

Lit.: Filip 1936-37, 163; 1947, 239-240; Píč 1905, 285; Vokolek 1999, 111; 2003, 253

37. PODKOST (okr. Mladá Boleslav)

V priestore lomu Rašovec v údolí ku Střehomi sa našli žiarové hroby. Nálezové celky sa nedochovali.

Dat.: stupne IIb a IIIb lužickej kultúry

Lit.: Filip 1947, 182; Vokolek 2003, 266

38. PODOLÍ (okr. Mladá Boleslav)

Nálezisko je situované na ľavom brehu Jizeru (parcela č. 392/12). Výskum bol v rokoch 1956 a 1958-1959 realizovaný múzeom v Liberci. Podarilo sa odкрыť 35 žiarových hrobov.

Dat.: stupne IIb-IIIb lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 266

39. PRACHOVSKÉ SKÁLY (k. ú. Horní Lochoy, okr. Jičín)

1. Z priestoru U Šikmej veže, pri vstupe do Novej rokly, pochádza detský žiarový hrob.

2. Malá dvojkoľníková nádobka obsahujúca prepálené kosti a zdobená vodorovným pásom rýh nad lomom sa našla v polohe Na Plecháci, juhozápadne od Šlikovej vyhlídky.

3. Na Rovince, severne od Horního Lochova, sa nachádza rozsiahle sliezskoplatěnické pohrebisko.

Dat.: 1.-2. stupeň IIb lužickej kultúry, 3. sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1936-37, 164; 1947, 286-287; Vokolek 2003, 288

40. PŘEPEŘE (okr. Semily)

Medzi Nudvojovicami a Přepeřemi našiel učiteľ Hrdina údajne žiarový hrob, ktorý pozostával z 5-6 nádob. Jedna nádoba bola zdobená šrafovanými trojuholníkmi.

Dat.: mladšie obdobie lužickej kultúry

Lit.: Filip 1936-37, 164; 1947, 242; Píč 1905, 289; Vokolek 2003, 291

41. PŘÍHRAZY (okr. Mladá Boleslav)

Na lokalite sa našla drobná dvojkónická nádoba.

Dat.: stupeň IIb lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 291

42. ŘEPOV (okr. Mladá Boleslav)

V priestore pieskovne R. Sajdla (parcela č. 343/1) prebiehal v rokoch 1931-1932 výskum Archeologického ústavu v Prahe (L. Horáková-Jansová). Vedľa lužického sídliska bol zachytený i zvyšok žiarového hrobu.

Dat.: stupeň IIb lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 299

43. SKALSKO (okr. Mladá Boleslav)

Podľa J. Filipa bola v školskej zbierke uložená amfora, šálka a misky. Pravdepodobne pochádzajú z pohrebiska v polohe „U kaliště“.

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Filip 1947, 77; Vokolek 2003, 311

44. TURNOV (okr. Semily)

1. Roku 1925 narazili robotníci v bývalej panskej tehelni Aehrentalovej pri nádraží na žiarové pohrebisko. Páter J. Hájek zachránil zvyšky hrobov pre turnovské múzeum. Prvé tri hroby boli od seba vzdialené asi po dvoch metroch a zahĺbené 50 cm do žltej spráše. Na inventarizácii a rekonštrukcii piatich hrobových celkov sa roku 1942 podieľal J. Filip.

2. Počas výstavby obchodného domu bolo roku 2004 odkryté ďalšie žiarové pohrebisko v polohe „V Zátíší“. S najväčšou pravdepodobnosťou na ňom pochovávali obyvatelia osady v Maškových zahradách. V centrálnej časti nekropoly sa našli popolnicové hroby a po ich obvode hroby jamové.

Dat.: 1. stupeň IV sliezskoplaténickej kultúry, 2. lužická kultúra

Lit.: Filip 1936-37, 167; 1947, 260-263; Prostředník - Bláhová-Sklenářová 2008, 319-378; Prostředník - Šída 2010, 57; Waldhauser 1976, 78

45. VELEŠICE (okr. Jičín)

1., 2. Na poli pri lese sa našiel lužický žiarový hrob (1), v blízkosti sliezskoplaténického hrobu s mečom a ôsmimi nádobami (2). Objavený bol roku 1924.

3. Na námestí bol pri kopaní priekopy odkrytý ďalší žiarový hrob sliezskoplaténického charakteru.

Dat.: 1. stupeň IIb lužickej kultúry, 2.-3. stupeň III sliezskoplaténickej kultúry

Lit.: Vokolek 1999, 166; 2003, 339

46. VESEC (okr. Jičín)

Na lokalite sa našli žiarové hroby. Popolnice boli priklpené nádobami. Súčasťou inventára bola i časť dvojspirálovitej spony. Nálezy sa nedochovali.

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Vokolek 2003, 342

47. VESELÁ (okr. Semily)

Medzi školou a železničnou traťou sa našla popolnica.

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Filip 1947, 153; Vokolek 2003, 342

48. VINICE (okr. Jičín)

Roku 1984 boli orbou narušené zvyšky dvoch žiarových hrobov (parcela č. 457).

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Vokolek 2003, 343

49. VITINĚVES (okr. Jičín)

Pri ceste z Popovic do Vitiněvsí, na južnom miernom svahu návršia nad železničnou zastávkou, je situované sliezskoplaténické pohrebisko. Cesta rozdeľuje nekropolu na dve časti. Staršia je na juhozápadnej strane (hroby I. stupňa) a mladšia na východnej strane. Niekoľko hrobov prekopal Ing. J. Bernard a roku 1929 daroval múzeu v Jičíne.

Dat.: sliezskoplaténická kultúra

Lit.: Filip 1936-37, 168; Vokolek 1999, 167

50. VŠEŇ (okr. Semily)

Na parcele č. 11 bolo doložené mladé lužické pohrebisko.

Dat.: stupeň IIIa lužickej kultúry

Lit.: Filip 1947, 267

51. VYSOKÉ VESELÍ (okr. Jičín)

1. Výkopy sa uskutočnili roku 1923 v piatich mohylách. Pravdepodobne súvisia s mohylníkom vo Velešiciach.

2. Z priestoru tehelne pochádza bronzový meč s jazykovitou rukoväťou. Pravdepodobne bol súčasťou žiarového hrobu.

Dat.: 1. lužická kultúra, 2. sliezkoplatěnická kultúra

Lit.: Vokolek 1999, 168; 2003, 348

52. ZÁMOSTÍ (o. Blata, okr. Jičín)

Z lokality je známy nález dvojkoľnickej nádoby oblej profilácie zdobenej šrafovanými a do seba zakliesnenými trojuholníkmi.

Dat.: stupeň III lužickej kultúry

Lit.: Vokolek 2003, 348

37. 2. Sídlišká

(Mapa 2)

1. ABRI FORT BLACK (kat. ú. Ondříkovice, okr. Jablonec nad Nisou)

Ide o skalný priechod v ondříkovickom skalnom meste. Výskumy realizoval už pred 2. svetovou vojnou J. V. Šimák.

Zvyšky osídlenia pochádzajú zo staršieho eneolitu, mladšej a neskorej doby bronzovej i novoveku.

Typ lokality: jaskyňa

Dat.: lužická a sliezkoplatěnická kultúra (HB)

Lit.: Prostředník - Šída 2010, 107

2. ABRI POD PRADĚDEM (kat. ú. Mašov, okr. Semily)

Skalný previs objavil roku 1947 L. Jisl spolu s F. Proškem. V rokoch 1995-1997 uskutočnilo múzeum v Turnove

záchranný výskum. J. Prostředník rozlíšil deväť sídliskových horizontov z viacerých období praveku, no hlavne pôdorys príbytkov z mladšej a neskorej doby bronzovej.

Typ lokality: jaskyňa

Dat.: lužická a sliezkoplatěnická kultúra (HB)

Lit.: Prostředník - Šída 2010, 105

3. BOREK – ZÁBORČÍ – VRANOVÉ (Skály nad Záborčím-Drábovna; okr. Semily)

Celá skalná oblasť bola výrazne osídlená ľuďmi populnicových polí na sklonku doby bronzovej a počiatku doby železnej. Výzkum tejto oblasti začali J. V. Šimák a K. Buchtelka roku 1907. Väčšie výskumy uskutočnili J. V. Šimák v rokoch 1924-1927 a L. Jisl spolu s Fr. Proškem roku 1947. Osídlených bolo niekoľko polôh.

1. V jaskyni „Pod čihadlami“ sa zistilo dlhšie osídlenie sliezkoplatěnickej kultúry.

2. Trvalejšie obývanie polohy Zadný Kostol (JZ č.).

3. Na lokalite Predný Kostol (SV č.) objavil J. V. Šimák roku 1926 stopy dočasného osídlenia ľuďmi populnicových polí v neskorej dobe halštatskej.

4. V rokline Buchtelka preskúmal J. V. Šimák dve jaskyne. Jedna bola bez nálezov a druhá predstavovala mladolužické sídlisko ľuďmi populnicových polí.

5. V oblasti Foukavej diery na babej hlave (JZ od Drábovny) zistil V. Vokolek roku 1994 väčšie jaskyne s plošinami pred nimi vhodné k osídleniu.

Typ lokality: jaskyňa

Dat.: stupne IIb a IIIa lužickej kultúry; sliezkoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1936-37, 156; 1947, 195-205; Vokolek 1995, 13-19

4. BRANŽEŽ (okr. Mladá Boleslav)

Na poli J. Černého (p. č. 32) sa našli zlomky sídliskovej keramiky z mladšej doby bronzovej.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Filip 1947, 97

5. BŘEZINA (okr. Mladá Boleslav)

V březinskej tehelni boli identifikované lužické sídelné vrstvy, niektoré až 1 m hrubé a 5-7 m dlhé. Nálezy dokladajú, že v Březine sa nachádzalo väčšie sídlisko obdĺžnikového tvaru.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Filip 1931, 9; 1939, 22; 1947, 97; Mencl 1926, 231

6. BUKOVINA (kat. ú. Horní Lochoy, okr. Jičín)
 Jaskyňa je situovaná v Prachovských skalách. R. Haken tu zistil kultúrnu vrstvu z obdobia sliezskoplatěnickej kultúry.
 Typ lokality: jaskyňa
 Dat.: sliezskoplatěnická kultúra
 Lit.: Filip 1947, 286-287
7. ČERTOVA RUKA (kat. ú. Mašov; okr. Semily)
 Toto skalné hradisko skúmali J. V. Šimák a R. Turek v rokoch 1935 a 1936. Zbery uskutočnili L. Novák pred rokom 1935 a L. Jisl v období 2. svetovej vojny. Skupina pieskovcových skál tvorí od okolitého terénu izolovaný skalný blok rozdelený do štyroch častí: „Hrad“, „Východné plateau“, „Hlavný masív“ a „Malá bašta“. Nálezy keramiky potvrdzujú osídlenie v dobe lužických popolnicových polí. Na severovýchodnej strane sa ku skalám Čertovej ruky primyká svah, na ktorého vrchole pod skalnými stenami je situovaná jaskyňa Novákova pec. Druhá jaskyňa Šourkova diera sa nachádza priamo na severozápadnom cípe plošiny Čertovej ruky.
 Typ lokality: výšinné sídlisko
 Dat.: stupne IIb a IIIa lužickej kultúry; sliezskoplatěnická kultúra
 Lit.: Filip 1947, 218-229; Prostředník - Šída 2010, 105; Waldhauser 1976, 67-68
8. ČEŠOV (okr. Jičín)
 Záchraný výskum na lokalite sa uskutočnil roku 1970. Miesto náleziska sa rozkladá na miernom návrší svahu, mierne sa skláňajúcom severozápadným smerom (p. č. 146/1). Fortifikácia hradiska uzatvára územie rozlohy približne 37 ha. Je to preukázateľne viacdielny a viacfázový objekt.
 Typ lokality: hradisko
 Dat.: lužická a sliezskoplatěnická kultúra (HB-HC)
 Lit.: Ulrychová 2005, 248-250, Vokolek 1992, 540, 544
9. DVOJITÁ BRÁNA U ROHLIN (kat. ú. Bělá u Turnova, okr. Semily)
 L. Jisl a F. Prošek zachytili roku 1947 pozostatky osídlenia z obdobia mezolitu, eneolitu, mladšej doby bronzovej a stredoveku.
 Typ lokality: jaskyňa
 Dat.: lužická kultúra
 Lit.: Prostředník - Šída 2010, 103
10. HAŠKOV (okr. Mladá Boleslav)
 Pri drenážovaní roku 1928 sa našiel podlhovastý kameň na drtenie obilia. Neďaleko odtiaľ v polohe „Cestky“ boli na poli zistené črepy keramiky z obdobia popolnicových polí.
 Typ lokality: rovinné sídlisko
 Dat.: popolnicové polia
 Lit.: Filip 1947, 105
11. HORNÁ DOBRÁ VODA (okr. Jičín)
 Nálezisko je situované juhozápadne od rozhrania ciest z Hořic do Hornej a Dolnej Vody (p. č. 119). Pri výstavbe nových bytových jednotiek roku 1977 bola v základoch stavby zistená jama kruhového pôdorysu so zlomkami sídliskovej keramiky. K osade patrí žiarové pohrebisko v bývalej tehelni v Dolnej Dobrej Vode, kde medzi sliezskoplatěnickými hrobmi sa vyskytlo i niekoľko nálezov lužických.
 Typ lokality: rovinné sídlisko
 Dat.: stupeň IIa lužickej kultúry
 Lit.: Vokolek 1981, 551-553
12. HRÁDEK U SKALSKA (okr. Mladá Boleslav)
 J. Žebera roku 1939 vyzbieral na Zadnom Hrádku množstvo črepov prislúchajúcich lužickej a knovízskej kultúre. V období ľudu popolnicových polí tu existovalo opevnené alebo výšinné sídlisko.
 Typ lokality: výšinné sídlisko
 Dat.: lužická kultúra
 Lit.: Filip 1947, 83
13. HRÁDOK NEBÁKOV (kat. ú. Roveň, okr. Jičín)
 Skalná ostrožna bola osídlená v neskorej dobe bronzovej a neskôr využitá k stavbe stredovekého skalného hrádku.
 Typ lokality: výšinné sídlisko
 Dat.: sliezskoplatěnická kultúra (HB)
 Lit.: Ulrychová 2005, 264
14. HRADISKO HRÁDKY (kat. ú. Záměstí, okr. Jičín)
 Hradisko je situované v Prachovských skalách. Je tvorené skalnými ostrožňami Starý a Nový Hrádek so zisteným osídlením neskorej dobe bronzovej. K obom Hrádkom náleží pohrebisko na Holom vrchu.
 Typ lokality: hradisko
 Dat.: sliezskoplatěnická kultúra (HB)

Lit.: Filip 1947, 274; Ulrychová 2005, 258-260

15. HRADISKO MARŠOV-, „Na vrších“ (kat. ú. Zámostí, okr. Jičín)
Hradisko bolo postavené na skalnom ostrohu „Na vrších“ pri západnom okraji Prachovských skal nad maršovským mlynom. Ostroh trojuholníkového tvaru bol chránený hlbokými rokľami a na najprístupnejšom mieste prehradený približne 72 m dlhou hradbou.
Typ lokality: hradisko
Dat.: sliezskoplatěnická kultúra (HB)
Lit.: Filip 1947, 274; Ulrychová 2005, 260
16. HRUŠOV (okr. Mladá Boleslav)
Sídliisko sa nachádza na najvyššej terase Jizery. V. Vokolek tu odkryl chaty zahĺbené do piesčitého podložia.
Typ lokality: rovinné sídlisko
Dat.: stupeň IV sliezskoplatěnickej kultúry
Lit.: Soudská 1966, 537
17. JANOVICE (okr. Liberec)
V priestore Škodovho statku sa nachádzala osada z mladolužického obdobia.
Typ lokality: rovinné sídlisko
Dat.: stupne IIb a IIIa lužickej kultúry
Lit.: Filip 1947, 162
18. JASKYŇA OKO (kat. ú. Branžež, okr. Semily)
Veľkú výklenkovú jaskyňu so skalnou bránou nad údolím Kněžmostky preskúmali v rokoch 1995 a 1996 V. Peša a P. Jenč. Doložili osídlenie v mladšom neolite, eneolite, mladšej a neskorej dobe bronzovej a v staršej dobe rímskej.
Typ lokality: jaskyňa
Dat.: lužická a sliezskoplatěnická kultúra (HB)
Lit.: Prostředník - Šída 2010, 103
19. JASKYŇA POSTOJNA (Klokočské skály, okr. Semily)
Jaskyňa sa nachádza neďaleko osady Rozumova. Je najväčšou jaskyňou na Turnovsku.
Typ lokality: jaskyňa
Dat.: lužická kultúra
Lit.: Filip 1947, 188-191
20. JEŘMANSKÁ SKÁLA (kat. ú. Světlá p/J., okr. Liberec)
J. Kaván preskúmal roku 1960 v jaskyni kultúrne vrstvy z neskorej doby halštatskej.
Typ lokality: jaskyňa
Dat. stupeň IV sliezskoplatěnickej kultúry
Lit.: Kaván 1964, 259-271; Waldhauser 1976, 70
21. JIČÍN, vrch Zebín
Pod vrcholom čadičového kopca Zebín boli na malej plošine južného svahu nájdené črepy zo staršej doby železnej. Juhozápadne pod Zebínom bola zbermi vymedzená rozsiahla osada z rovnakého obdobia.
Typ lokality: výšinné sídlisko
Dat.: stupeň II alebo III sliezskoplatěnickej kultúry
Lit.: Ulrychová 2005, 264
22. JISLOVA JASKYŇA (kat. ú. Rozumov, okr. Semily)
Stredne veľké abri sa nachádza vysoko v skalnej stene. Doklady osídlenia sa hlásia do mladšej doby bronzovej. Spodný horizont tvorí stredopaleolitická industria.
Typ lokality: jaskyňa
Dat.: lužická kultúra
Lit.: Filip 1947, 192-193; Jisl 1946, 149-152; Prostředník - Šída 2010, 103
23. JIVINA (okr. Mladá Boleslav)
V tehelní p. Fiedlera bolo pri strhávaní hliny zničených mnoho kultúrnych jám, jednak neskorolátených a jednak lužických. V blízkosti osady sa nachádzalo tiež žiarové pohrebisko.
Typ lokality: rovinné sídlisko
Dat.: lužická kultúra
Lit.: Filip 1939, 23; 1947, 110; Waldhauser 1976, 70
24. KACANOVY (okr. Semily)
Menšia jaskyňa so stopami osídlenia sa nachádzala pod polohou Vrchy.
Typ lokality: jaskyňa
Dat.: sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1947, 209

25. KAL (okr. Jičín)

Hradisko bolo postavené v čele mohutného terénneho bloku na okraji Podkrkonošskej pahorkatiny. Je to dvojdielny objekt. Poloha Vala je vnútornou časťou hradiska, svahy severne od nej predhradím. Bolo postavené v blízkosti jediných v stredoveku využívaných ložísk kovov (meď, zlato, striebro).

Typ lokality: hradisko

Dat.: sliezskoplatěnická kultúra (HB1)

Lit.: Ulrychová 2005, 250-252

26. KLAMORNA u Chvalčovic (okr. Liberec)

Lokalita bola osídlená ako hradisko alebo výšinné sídlisko v dobe lužických popolnicových polí.

Typ lokality: hradisko

Dat.: lužická (od stupňa IIb alebo IIIa) a sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1947, 165

27. KONECCHLUMÍ (okr. Jičín)

Záchraný výskum na lokalite sa uskutočnil v rokoch 1967 a 1973. Hradisko bolo postavené v čele severozápadnej časti mohutného Mlázovického/Konecchlumského hrebeňa. Ide o strategicky výrazné výhodné miesto. Poloha nazvaná ako hradisko II je i v súčasnosti zalesnená. Západne od nej bola vymedzená druhá opevnená poloha. Obe opevnenia utrpeli alebo zanikli jedným alebo viacerými požiarmi.

Typ lokality: hradisko

Dat.: stupeň III sliezskoplatěnickej kultúry

Lit.: Ulrychová 2005, 252-253, Vencel - Vokolek 1974, 339, 345, 347

28. KOPRNÍK-NÁSEDLNICE (okr. Mladá Boleslav)

Medzi Koprníkom a Násednicami sa nachádza nižšia poloha „Koprnický rybník“. V týchto miestach je situovaná väčšia osada ľudu popolnicových polí, ktorú roku 1908 objavil Ed. Štorch. Ďalší výskum v rokoch 1964-1965 realizoval J.

Waldhauser. Keramika pochádza z neskorej doby halštatskej a z doby laténskej. Asi 30 m východne od lokality sa našiel žiarový jamový hrob.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: stupeň IV sliezskoplatěnickej kultúry

Lit.: Filip 1947, 115-117; Waldhauser 1971, 54-56; 1976, 74; Šimák 1930, 505

29. KOPŘIVÁK I (kat. ú. Srbsko, okr. Mladá Boleslav)

Tento stredne veľký previs skúmal v rokoch 2000-2003 P. Jenč. Doložené boli artefakty z obdobia eneolitu, mladšej doby bronzovej, doby halštatskej, vrcholného stredoveku a staršieho novoveku.

Typ lokality: jaskyňa

Dat.: lužická a sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Prostředník - Šída 2010, 107

30. KRISTOVA JASKYŇA (kat. ú. Bělá u Turnova, okr. Semily)

Ide o stredne veľké abri vo východnej časti Klokočských skál, ktoré bolo osídlené v mezolite, mladšej dobe bronzovej, mladšej fáze doby laténskej a v novoveku.

Typ lokality: jaskyňa

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Prostředník - Šída 2010, 103

31. LOUKOVEC (okr. Mladá Boleslav)

Na lokalite sa nachádzala osada mladolužického charakteru.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: stupne IIb a IIIa lužickej kultúry

Lit.: Filip 1947, 118

32. MNICHOVO HRADIŠTĚ (okr. Mladá Boleslav)

V polohe „Cestky“ našiel roku 1935 A. Svoboda početné keramické zlomky. Na mieste sa nachádzalo rozsiahle sídlisko lužickej kultúry.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Filip 1947, 123

33. MUŽSKÝ (Hrada-Drábské Světničky-Klamorna-Staré Hrady-Hynšta, kat. ú. Dneboh, okr. Mladá Boleslav)

Na Hradoch alebo Drábských Světničkách nie sú pozostatky ľudu popolnicových polí v jaskyniach doložitelné, pretože v neskorších dobách boli tieto prírodné sluje umelo rozširované a pozostatky starších sídel tak zničené. V piesku pod skalami boli však zistené zlomky mladolužickej keramiky. V zadnej jaskyni na Chodové našiel J. L. Píč v sídliskovej vrstve okrem črepov takmer celú mladolužickú nádobku so zvieracími kosťami. Výskum skalného výklenku nad

roklinou

Krtola uskutočnil v 90. rokoch 20. storočia P. Jenč. Abri bolo osídlené v mladšom neolite, eneolite, mladšej dobe bronzovej, staršom laténe, vo vrcholnom a neskorom stredoveku.

Typ lokality: jaskyňa

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Filip 1947, 138; Píč 1888, 341-342; Píč 1905, 288; Prostředník - Šída 2010, 107

34. MUŽSKÝ (Hrada-Klamorna, kat. ú. Dneboh, okr. Mladá Boleslav)

Výšinné sídlisko a hradisko je situované na hornej plošine výrazného pieskovcového druhohorného pásma Českého raja. Tu sa nachádzajú dve strategické polohy: Hrada (15 a) a prirodzene chránená Klamorna (niekoľko desiatín ha).

Predstavujú dvojité prirodzené hradisko ľudu popolnicových polí, ktoré ovládalo celý kraj a bolo husto osídlené.

Lokalitu skúmali od konca 19. storočia J. L. Píč, J. Axamit (1920-1921) a V. J. Fewkes (1929-1934). V rokoch 1942-1943 tu prebiehal výskum archeologického ústavu v Prahe pod vedením M. Šolleho a o dekádu neskôr (1953-59) miesto skúmala E. Pleslová-Štiková.

1. Hrada je výrazne oddelená skalnými pieskovcovými blokmi a hlbokým údolím od náhornej pahorkatiny Mužského. V priebehu mladšej doby bronzovej bolo v polohe Hrada postavené hradisko, ktoré pretrvalo až do záveru doby halštatskej. Mladolužická keramika pravdepodobne zodpovedá pohrebisku v Dnebohu, kde sú rovnako výrazne zastúpené knovízske vplyvy.

2. Klamorna je malá skalnatá ostrožna hruškovitého tvaru, ktorá tvorí spolu s polohou Hrada dvojité hradisko spojené úzkou šijou. Táto bola prerušená priekopou a valom.

Typ lokality: hradisko

Dat.: lužická kultúra; sliezskoplatěnická kultúra (HB-HD3/LTA)

Lit.: Filip 1947, 124-144; Píč 1888, 341-342; 1905, 288; Plesl - Pleslová-Štiková 1970, 689-720; Pleslová-Štiková 1981; Prostředník - Šída 2010, 106; Štiková 1955, 155-164; Waldhauser 1976, 69-70

35. NEBÁKOV (okr. Jičín)

Hradisko je situované na konci ostrohu juhozápadne od Podnebákovského mlyna.

Typ lokality: hradisko

Dat.: popolnicové polia

Lit.: Filip 1947, 277

36. NOVÁ VES U BAKOVA (okr. Mladá Boleslav)

Roku 1933 našiel p. Hochman pri zakladaní ovocného sadu črepy z niekoľkých jám. Ide o mladolužickú (lužicko-knovízsku) keramiku.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: stupne IIb a IIIa lužickej kultúry

Lit.: Filip 1947, 146

37. NOVÁKOVA PEC (kat. ú. Mašov, okr. Semily)

Nováková pec predstavuje jednu z najväčších jaskýň hruboskalskalského skalného mesta. K významným nálezom z tejto lokality patria keramické formy (kadluby) alebo hromadné depoty bronzových predmetov pri cestách.

Typ lokality: jaskyňa

Dat.: lužická s sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1947, 218, 219, 221, 223-225; Prostředník - Šída 2010, 105; Waldhauser 1976, 67

38. NUDVOJOVICE (okr. Semily)

Lokalita sa rozkladá na juhovýchodnom svahu terasy rieky Jizery. V polohe „Na bubnu“ zistil J. V. Šimák roku 1909 rozsiahlu osadu z mladšej doby bronzovej. Vyzdvihnuté tu boli i črepy neskorohalštatské.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: mladšia doba bronzová, stupeň IV sliezskoplatěnickej kultúry

Lit.: Filip 1947, 231, 237; Prostředník - Šída 2010, 109; Waldhauser 1976, 74

39. OHRAZENICE - „U Pyrámu“ (okr. Semily)

Ide o polykultúrnu lokalitu (neolit, eneolit). V niekoľkých objektoch bola doložená keramika lužickej kultúry.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: stupne IIb a IIIa lužickej kultúry

Lit.: Prostředník 2001, 100; Prostředník - Šída 2010, 107

40. OSEK (okr. Nymburk) – SEKEŘICE (okr. Jičín)

Hradisko leží v západnej časti ostrohu na plošine zvanej „Na kostele“ prevažne na katastri Osek (okr. Nymburk). Dnom priekopu prechádza rozhrania katastrov Osek a Sekeřice (okr. Jičín). Nepravidelná obdĺžniková ostrožná plošina vybieha pri svojom západnom obvode v tri laločnaté výbežky. Lokalita Osek/Sekeřice predstavuje zatiaľ jediné hradisko zo záveru staršej doby železnej v južnom okraji sledovaného regiónu.

Typ lokality: hradisko

Dat.: záver staršej doby železnej (6./5. stor. p. n. l.)

Lit.: Ulrychová 2005, 253-254; Waldhauser 1976, 74

41. PĚNČÍN (okr. Jablonec nad Nisou)
 Na území obce a v jej bezprostrednom okolí sa rozkladala veľká osada a pohrebisko z obdobia popolnicových polí. Sídliisko sliezskoplatěnickej kultúry bolo situované juhovýchodným smerom od Pěncína. Pohrebisko sa našlo na západnej strane dediny.
 Typ lokality: rovinné sídlisko
 Dat.: sliezskoplatěnická kultúra
 Lit.: Filip 1947, 239; Waldhauser 1976, 75
42. „PORÁŇ“ U VESCE (okr. Jičín)
 Hradisko postavené na ostrožni je situované 3 km západným smerom od obce. Zbery uskutočnil J. Waldhauser v rokoch 1964-1972. Hradisko bolo opakovane vyhl'adávané k sídleniu hlavne pre svoju v teréne skrytú polohu.
 Typ lokality: hradisko
 Dat.: sliezskoplatěnická kultúra (HB-HD3/LTA)
 Lit.: Filip 1947, 279; Ulrychová 2005, 256-258; Waldhauser 1976, 75
43. PŘEPEŘE (okr. Semily)
 Sídliiskové nálezy boli vo viacerých polohách nachádzané už od tridsiatych rokov minulého storočia:
 1. Záhrada p. Žďárskeho
 2. Sušiareň na tehly pána Buriánka. V susednej záhrade bolo odkryté sliezskoplatěnické pohrebisko.
 3. Na juhovýchodnom svahu terasy rieky Jizery v polohe „Na Černavách“ skúmal A. Ouhřabka roku 1953 niekoľko objektov pravekých kultúr. Šesť z nich patrí do neskorej doby halštatskej.
 4. Roku 2007 prebehol záchranný výskum múzea v Turnove pod vedením J. Prostředníka. Lokalita je situovaná na severozápadnom okraji obce Přepeře na nevýraznej terase nad riekou Jizerou. Ide o dvojfázové sídlisko pravdepodobne typu usadlosti so zachovaným pôdorysom nadzemnej stavby a 29 zahlbenými objektmi.
 Typ lokality: rovinné sídlisko
 Dat.: 1. BD-HC; 2. BD-HB; 3. stupeň IV sliezskoplatěnickej kultúry; 4. stupeň III sliezskoplatěnickej kultúry
 Lit.: Filip 1947, 242; Waldhauser 1976, 75; Prostředník 2009, 817, 818, 834, 835
44. PŘÍŠOVICE (okr. Liberec)
 Priamo na brehu Jizery, pôvodne na mierne vyvýšenom návrší, bolo situované sídlisko lužických popolnicových polí. Roku 1911 tu boli realizované zbery a neskôr i výskum A. Ouhřabky (1955). O rok neskôr naň nadviazal výskum E. Soudskej (1956). Odkrytých bolo viac než 44 objektov. Pôdorys lokality sa javí ako kruhový.
 Typ lokality: rovinné sídlisko
 Dat.: lužická kultúra, stupeň IV sliezskoplatěnickej kultúry
 Lit.: Filip 1947, 243, 244; Soudská 1966, 537; Waldhauser 1976, 76-77
45. ROVENSKO (okr. Semily)
 Na lokalite boli zistené pozostatky osídlenia z obdobia lužických popolnicových polí.
 Typ lokality: rovinné sídlisko
 Dat.: lužická kultúra, stupeň IV sliezskoplatěnickej kultúry
 Lit.: Filip 1947, 246; Waldhauser 1976, 77
46. SEDLIŠTĚ/HŘMENÍN (okr. Jičín)
 Ostrožné hradisko bolo situované v blízkosti ciest vychádzajúcich z Jičínskej kotliny juhozápadným smerom do Polabia a zo Sobotecka na Kopidlensko.
 Typ lokality: hradisko
 Dat.: sliezskoplatěnická kultúra (HB)
 Lit.: Ulrychová 2005, 254-256
47. SOBČICE (okr. Jičín)
 Nálezisko sa nachádza východne od obce Sobčice, vo vzdialenosti cca 500 m severozápadným smerom na pravom brehu Javoroky. Sídliisko bolo dlho ničené odberom piesku. Prvú záchrannú akciu realizovalo roku 1909 múzeum v Hradci Králové, počas ktorej bol zachránený obsah troch objektov. Archeologický ústav v Prahe pod vedením K. Motykovej tu roku 1954 odkryl 17 kultúrnych jám a 90 kolových jamiek, ktoré tvorili súčasť sídliska sliezskoplatěnickej kultúry. Podľa sily kultúrnej vrstvy a hustoty kolových jamiek je pravdepodobné, že na mieste stálo buď viac stavieb alebo došlo k niekoľkým prestavbám. Osada pravdepodobne vyhorela. Asi 500 m juhovýchodným smerom sa na kat. úz. Ostroměře našlo žiarové pohrebisko.
 Typ lokality: rovinné sídlisko
 Dat.: ojedinele staršie lužické prvky-stredný stupeň, stupne I a II sliezskoplatěnickej kultúry
 Lit.: Motyková 1973, 235-271; Vokolek 1999a, 37-39
48. SOVENICE (okr. Mladá Boleslav)
 Len niekoľko metrov západným smerom od sovenického pohrebiska bola roku 1929 identifikovaná lužická osada (p. č. 84). Zachovaná keramika náleží do obdobia mladšej lužickej kultúry.
 Typ lokality: rovinné sídlisko
 Dat.: stupne IIb a IIIa lužickej kultúry

Lit.: Filip 1947, 151

49. SPIKALY (okr. Mladá Boleslav)

Severozápadne od obce zistil K. Žebera roku 1939 väčšie sídlisko z doby lužicko-knovízskej.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: lužická kultúra

Lit.: Filip 1947, 79

50. SVIJANSKÝ ÚJEZD (okr. Liberec)

Vo vzdialenosti pár metrov od lužického pohrebiska sa pôvodne nachádzalo sídlisko.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: lužická kultúra?

Lit.: Hrdina 1926

51. ŠOURKOVA JASKYŇA (kat. ú. Mašov, okr. Semily)

Roku 1936 boli v jaskyni zistené doklady osídlenia sliezskoplatěnickou kultúrou.

Typ lokality: jaskyňa

Dat.: sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1947, 218, 219, 228; Waldhauser 1976, 67

52. ŠTĚPÁNOVICE (okr. Semily)

Jaskynné sídlisko v polohe „Pod hlavatou skalou“ preskúmal J. V. Šimák roku 1906. Nachádzalo sa tu sídlisko z obdobia sliezskoplatěnickej kultúry.

Typ lokality: jaskyňa

Dat.: sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Filip 1936-37, 159; 1947, 256; Waldhauser 1976, 77-78

53. TROSKY (okr. Semily)

Roku 1996 realizoval J. Prostředník na úpätí veže Baby záchranný archeologický výskum. Na múre severného predhradia gotického hradu bola zistená splachová vrstva so zlomkami keramiky mladobronzovej kultúry lužickej a keramiky zo záveru doby laténskej. Jedná sa o typickú sídliskovú keramikú s prevahou úžitkových tvarov. Interpretácia tejto nálezovej situácie je zatiaľ nejasná.

Typ lokality: lokalita strážneho charakteru?

Dat.: stupne IIb a IIIa lužickej kultúry

Lit.: Prostředník 2001a, 299, 303; 2010, 107

54. TURNOV-Aehrentálova tehelňa (okr. Semily)

Lokalita sa nachádza na juhovýchodnom svahu terasy rieky Jizery. V tehelni bolo zničené pohrebisko, ku ktorému bezprostredne priliehala sídlisko. L. Hájek roku 1925 zachránil iba jeden objekt.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: stupeň IV sliezskoplatěnickej kultúry

Lit.: Filip 1936-37, 167; 1947, 263-264; Waldhauser 1976, 78

55. TURNOV-Dvořákova ulice (okr. Semily)

Vo vzdialenosti cca 200 m západne od plochy výskumu na Mariánskom námestí objavil J. Prostředník roku 1998 na Dvořákovej ulici (p. č. 287) relikť kultúrnej vrstvy a pravdepodobne i časť kolovej stavby z neskorej doby halštatskej (HD1). Stratigrafická situácia preukázala, že sídlisko skúmané roku 1993 nepokračuje západným smerom.

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: stupeň III sliezskoplatěnickej kultúry

Lit.: Prostředník 2001, 98-99

56. TURNOV-Mariánske námestie (okr. Semily)

Roku 1993 došlo k záchrannému výskumu pod vedením J. Prostředníka pri stavbe budovy Českej poisťovne a. s. na Mariánskom námestí. Pri hĺbení nájazdovej rampy v strede stavebnej jamy sa našiel relikť kultúrnej vrstvy datovanej keramikou od neskorého halštatu (HD1).

Typ lokality: rovinné sídlisko

Dat.: stupeň III sliezskoplatěnickej kultúry

Lit.: Prostředník 2001, 98

57. TURNOV-Vesecko /priemyslová zóna/ (okr. Semily)

V rokoch 2005 a 2006 prebiehal výskum múzea v Turnove pod vedením J. Prostředníka. Dôsledkom agresívneho podlažia sa tradičný datovací materiál (keramika) nedochoval. Rádiokarbónové dáta doložili kontinuitu osídlenia od strednej doby bronzovej po mladšiu dobu železnú. Tu patrí najmenej 42 rekonštruovaných pôdorysov stavieb.

Typ lokality: rovinné sídlisko

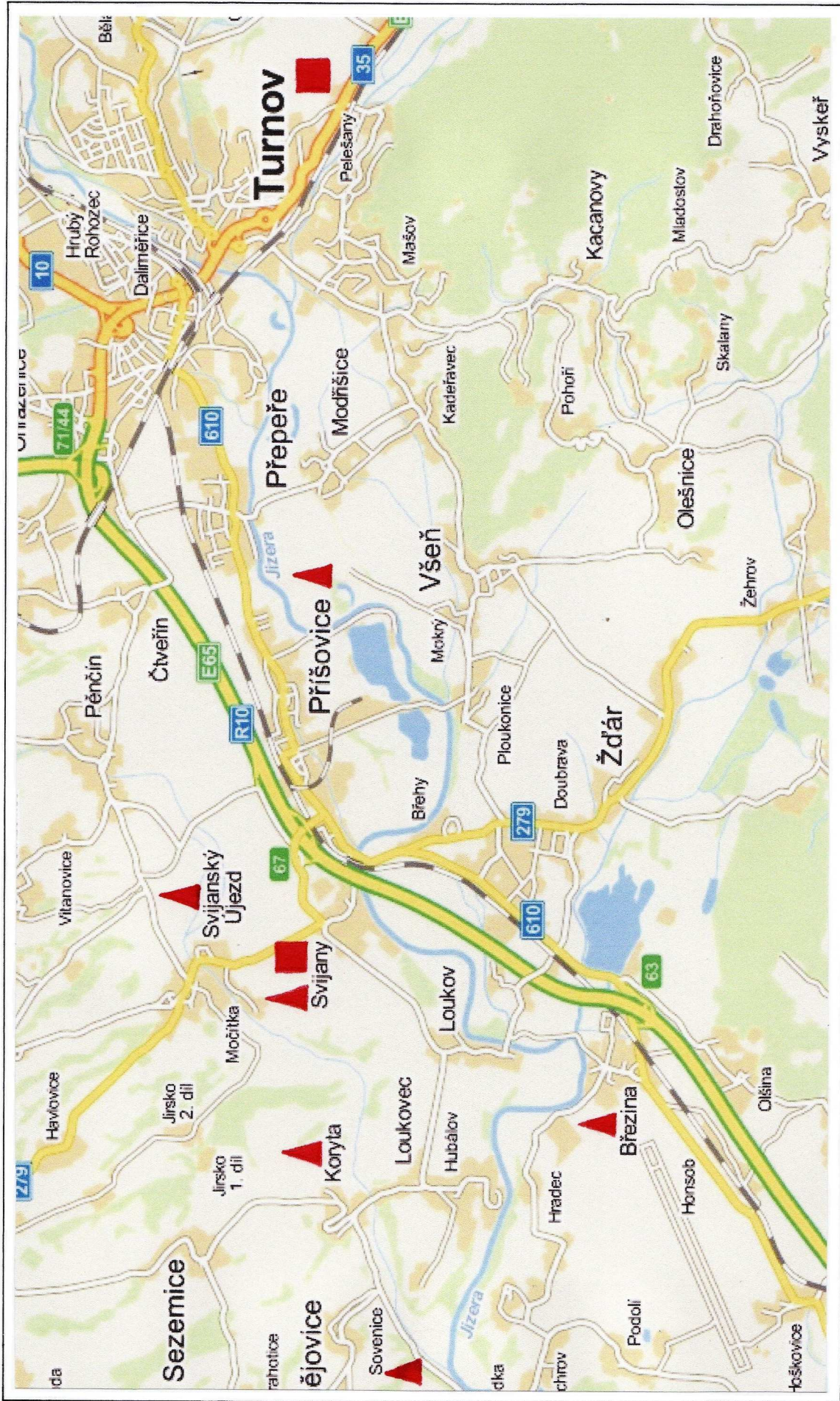
Dat.: lužická a sliezskoplatěnická kultúra

Lit.: Prostředník 2014; Prostředník - Šída 2010, 110

58. **TURNOV-Vrchůra** (okr. Semily)
 1. Roku 1995 bolo preskúmané sídlisko v polohe Turnov-Vrchůra v dôsledku výstavby rodinného domu na p. č. 1026/1.
 2. Roku 1998 bol vo vzdialenosti cca 100 m od predchádzajúceho náleziska zachytený relikť kultúrnej vrstvy a kolová jamka obdĺžnikového pôdorysu, ktorým bolo doložené pokračovanie lokality južným a juhozápadným smerom.
 S najväčšou pravdepodobnosťou ide o okraj sídliska.
 Typ lokality: rovinné sídlisko
 Dat.: 1., 2. stupeň IV sliezskoplatenickej kultúry
 Lit.: Prostředník 2001, 99
59. **TURNOV-„V Zátíší“** (okr. Semily)
 Roku 2004 previedlo múzeum v Turnove pod vedením J. Prostředníka záchranný výskum na juhozápadnom úpätí Výšinky v polohe „V Zátíší“. Zahĺbené objekty sídliskového charakteru boli odkryté pri západnej hranici v južnej polovici skrytej plochy (3391/1). Ich datovanie do staršej doby železnej je zatiaľ iba pracovné.
 Typ lokality: rovinné sídlisko
 Dat.: HB-HD
 Lit.: Prostředník - Bláhová-Sklenářová 2008, 370
60. **ÚDRNICKÁ LHOTA** (okr. Jičín)
 Pri leteckej prospekcii bol na výraznom návrší juhovýchodného okraja obce (p. č. 107) objavený sídliskový areál zo stupňa HB. Asi 800 m severovýchodným smerom odtiaľ sa zistilo sídlisko z rovnakého časového obdobia. V ryhe pre vysokotlakový plynovod bola zachytená keramická pec. Juhovýchodne (420 m) od výšinej polohy (p. č. 107) sa našla keramika z neskorej doby bronzovej.
 Typ lokality: výšinné sídlisko
 Dat.: sliezskoplatenickej kultúra (HB)
 Lit.: Ulrychová 2005, 263
61. **VELEŠICE** (okr. Jičín)
 Pri leteckej prospekcii bol objavený výrazný obdĺžny areál. Miesto s nálezmi z neskorej doby bronzovej prevyšuje okolie o 26-30 m. Pri stavebných aktivitách (p. č. 45/1) pozdĺž východného okraja námestia obce bol získaný ďalší väčší súbor keramiky a lastúry velevruba tupého.
 Typ lokality: výšinné sídlisko
 Dat.: sliezskoplatenickej kultúra (HB-HC1?)
 Lit.: Ulrychová 2005, 264
62. **VYSKEŘ** (okr. Semily)
 Smerom k Poddoubí sa v skalách nachádzajú menšie jaskyne. Jednu z nich preskúmal roku 1935 J. Matouš. Nachádzalo sa tu sídlisko z mladšieho obdobia lužickej kultúry.
 Typ lokality: jaskyňa
 Dat.: stupne IIb a IIIa lužickej kultúry
 Lit.: Filip 1947, 268
63. **ZÁBORČÍ** (okr. Semily)
 J. V. Šimák preskúmal roku 1926 jaskynné sídlisko v polohe „U kostela“ (jaskyňa č. 6).
 Typ lokality: jaskyňa
 Dat.: stupeň IV sliezskoplatenickej kultúry
 Lit.: Filip 1947, 203; Waldhauser 1976, 79
64. **ŽELEZNICE** (okr. Jičín)
 Pri výstavbe hospodárskych budov JZD v Železnici došlo roku 1960 k narušeniu lužického sídliska. Preskúmaných bolo 5 objektov, ktoré obsahovali len veľmi málo nálezov.
 Typ lokality: rovinné sídlisko
 Dat.: stupeň IIa lužickej kultúry, IIb?
 Lit.: Vokolek 1994, 25
65. **ŽELEZNICE-TĚŠÍN, Železný I.** (okr. Jičín)
 Kopec Železný je dominantou severovýchodného okraja Jičínskej kotliny. V polohe Železný I bola identifikovaná výšinná opevnená poloha.
 Typ lokality: hradisko
 Dat.: sliezskoplatenickej kultúra (HB)
 Lit.: Ulrychová 2005, 261-262

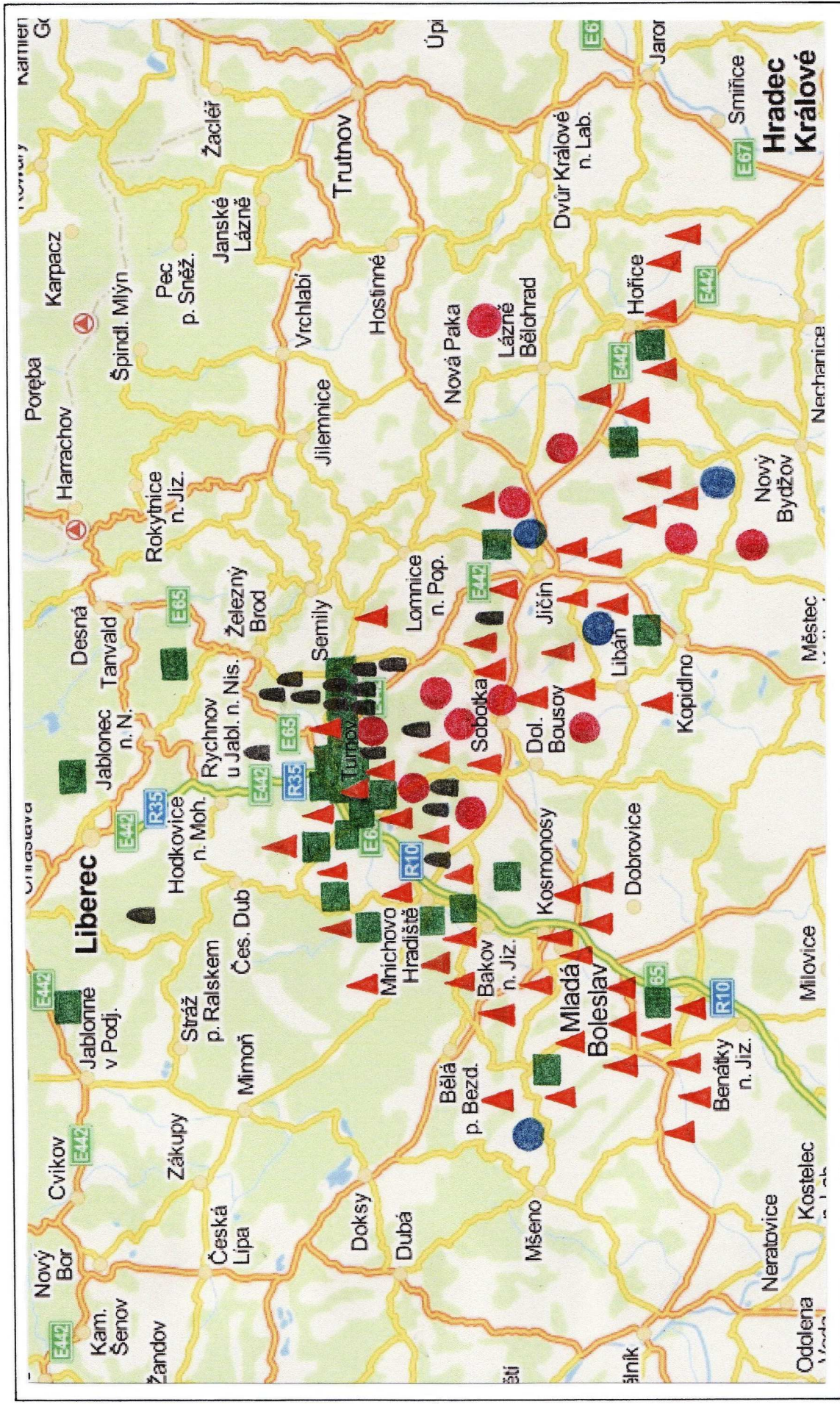
38. OBRAZOVÁ PRÍLOHA

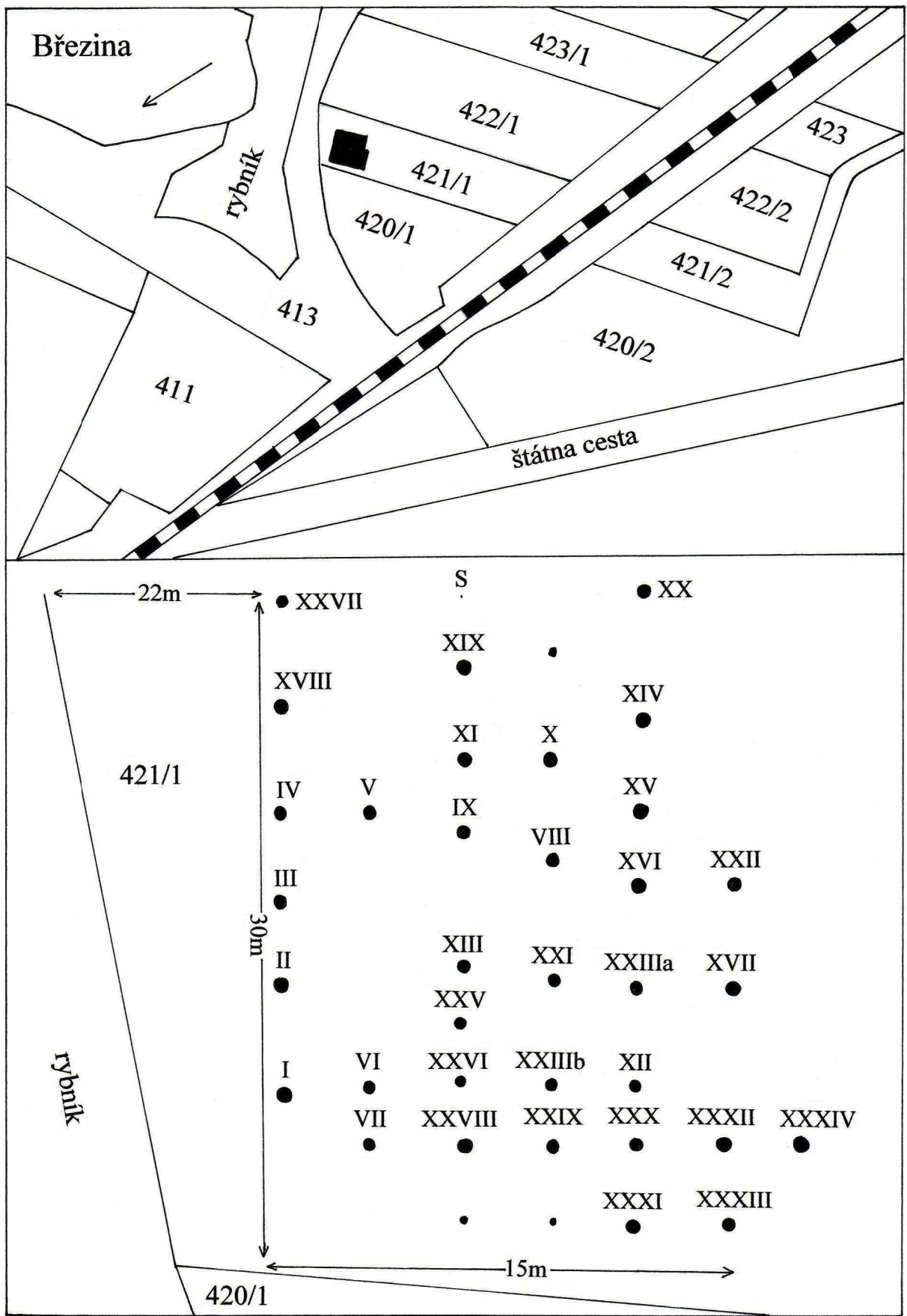
Mapa 1. Situovanie analyzovaných poľnohospodárskych lokalít z obdobia lužických populnicových polí. Legenda: ▲ - pohrebiská, ■ - sídliská.

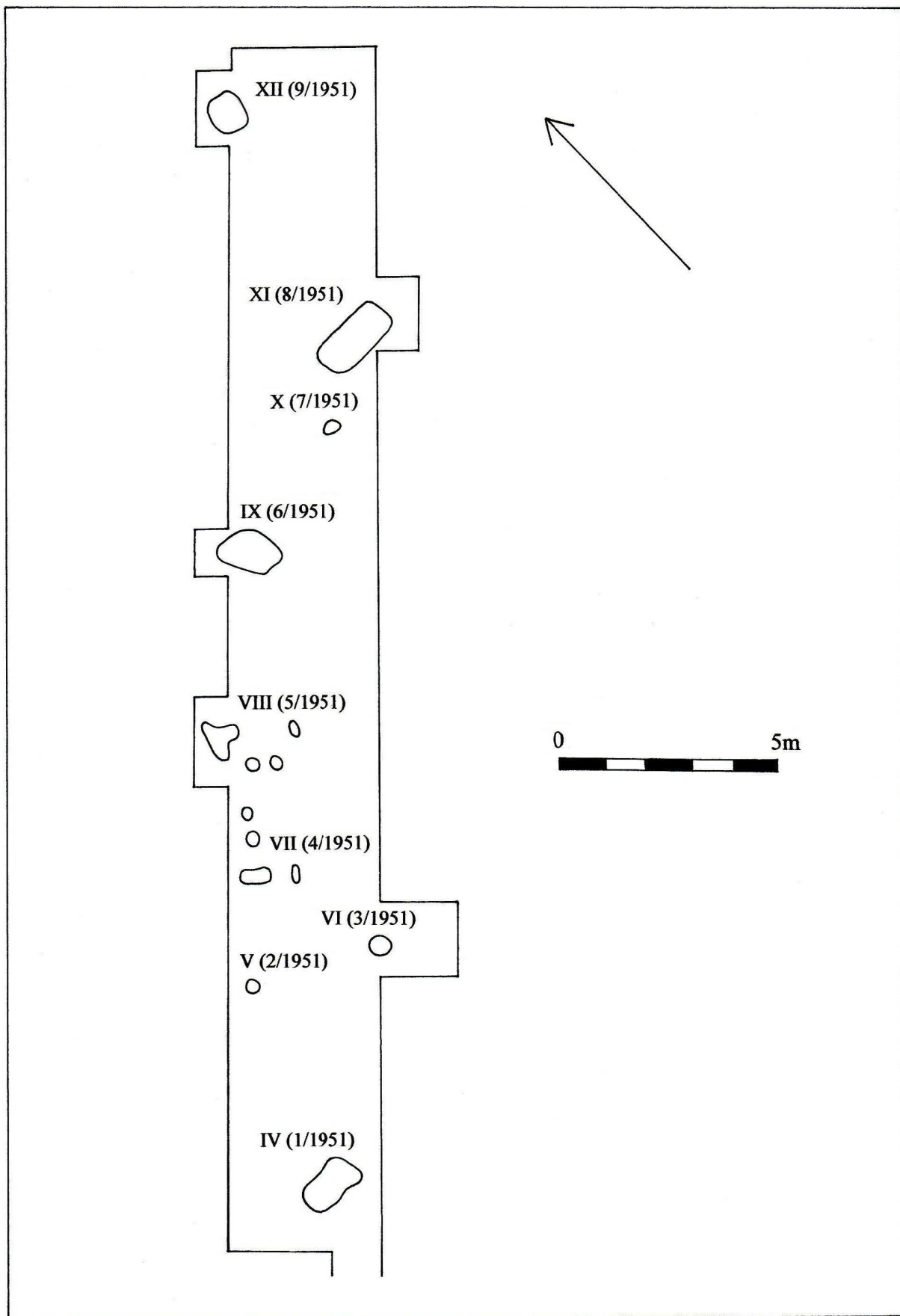

Mapa 2. Situovanie lokalít lužickej a sliezskoplaténičkej kultúry v Českom raji a homom Pojizerí. Legenda: ▲ - pohrebiská, ■ - nížinné sídliská, ● - výšinné sídliská, ● - hradiská, ■ - jaskyne.

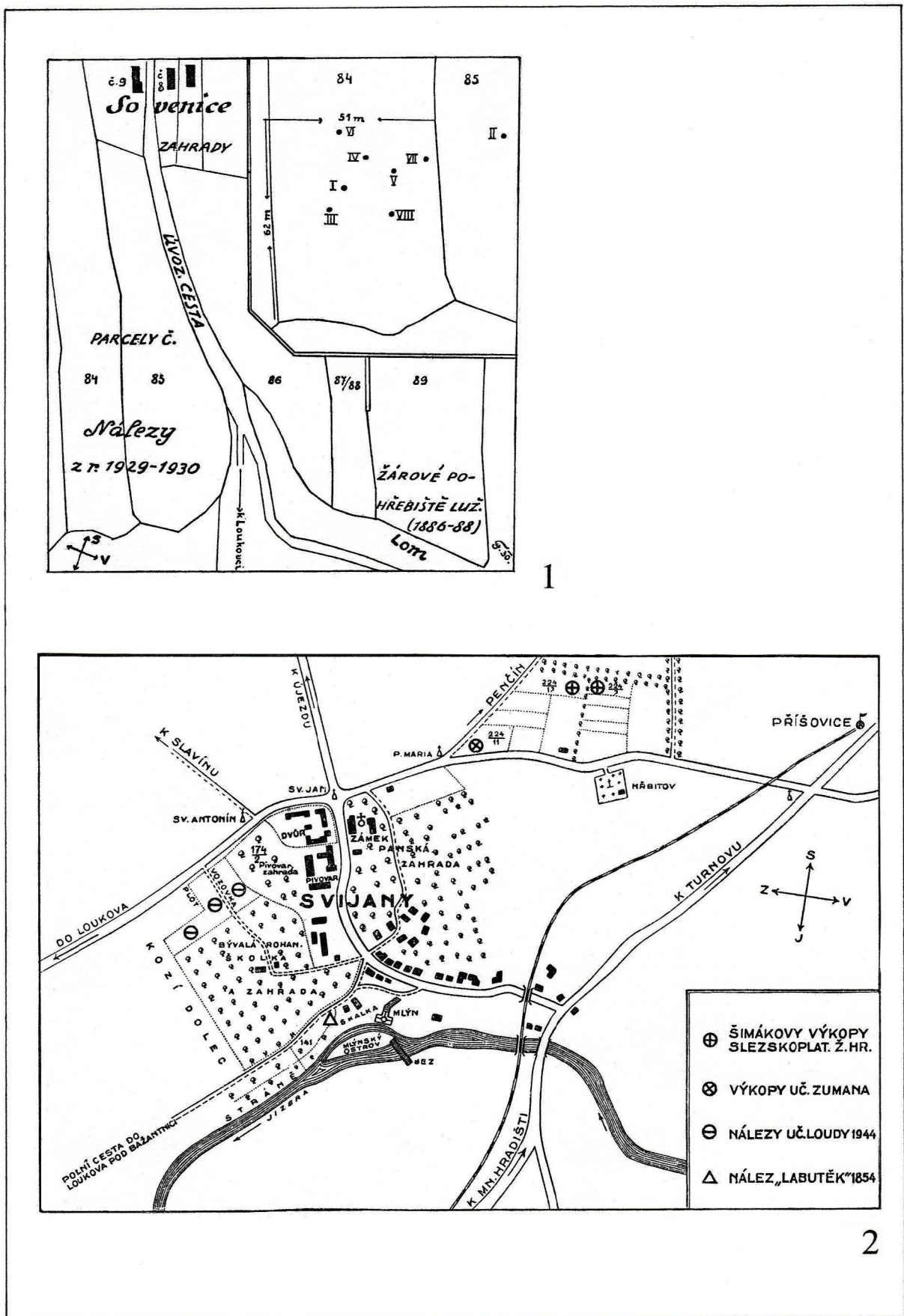

Obr. 1. Plán sliezskoplatěnického pohrebiska v Březině (Filip 1947, obr. 29).

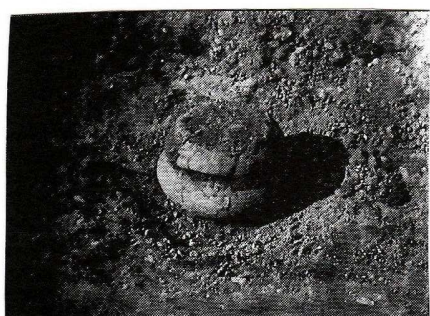

Obr. 2. Plán lužického pohrebiska v Sovneciach, okr. Nymburk (Zeman 1953, obr. 11).

Obr. 3. Situačné plány nálezísk. 1 – Sovenice, okr. Mladá Boleslav; 2 – Svijany (Filip 1947, obr. 12, 36).

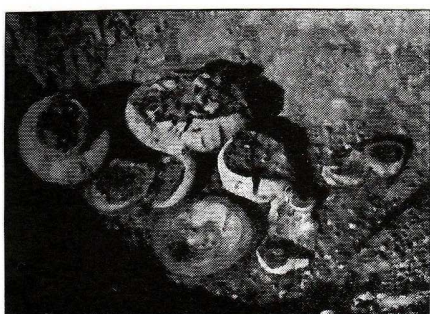

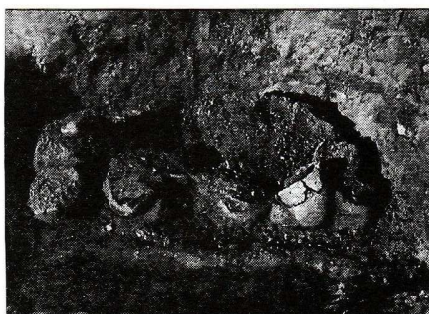
1

2

3

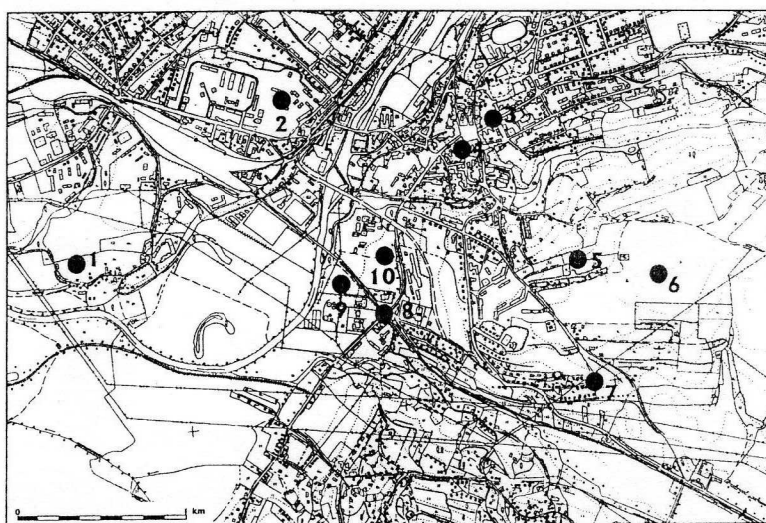

4

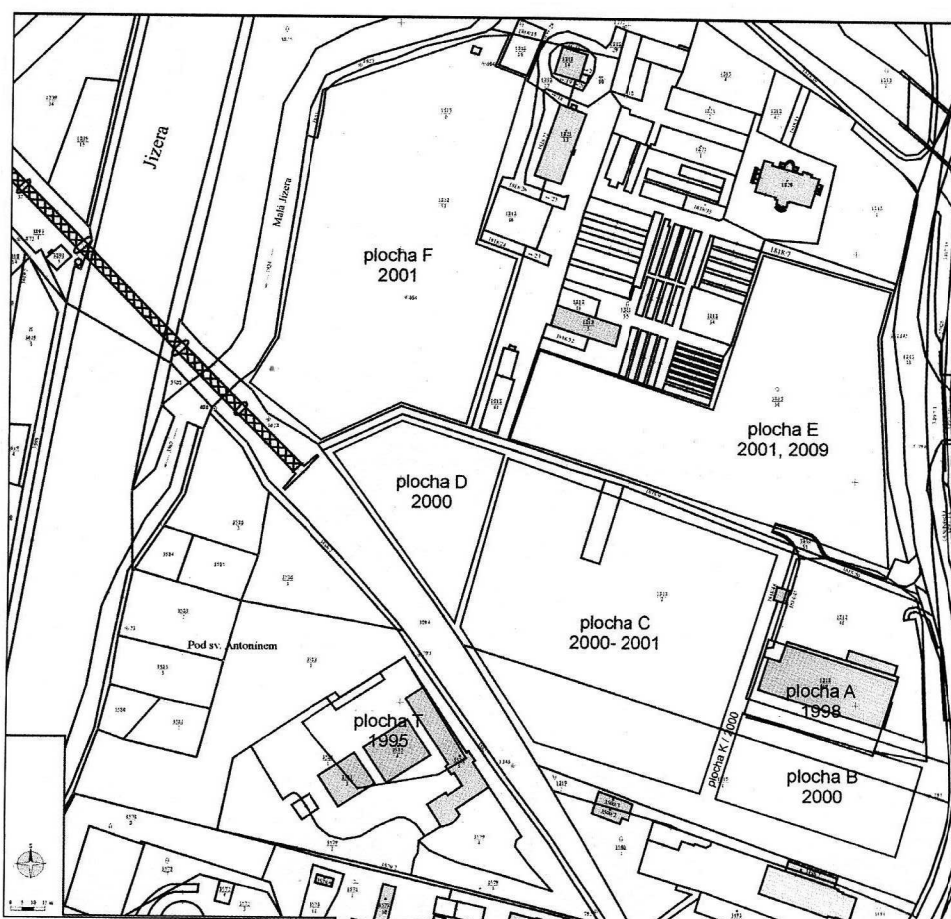

5

Obr. 4. Fotografická dokumentácia. Březina: 1 – hrob IV, 2 – hrob XIV, 3 – hrob XVIII, 4 – hrob XX; Sovenice, okr. Nymburk: 5 – hrob XI (8/1951) (Filip 1931, obr. 24; Zeman 1953, obr. 19).

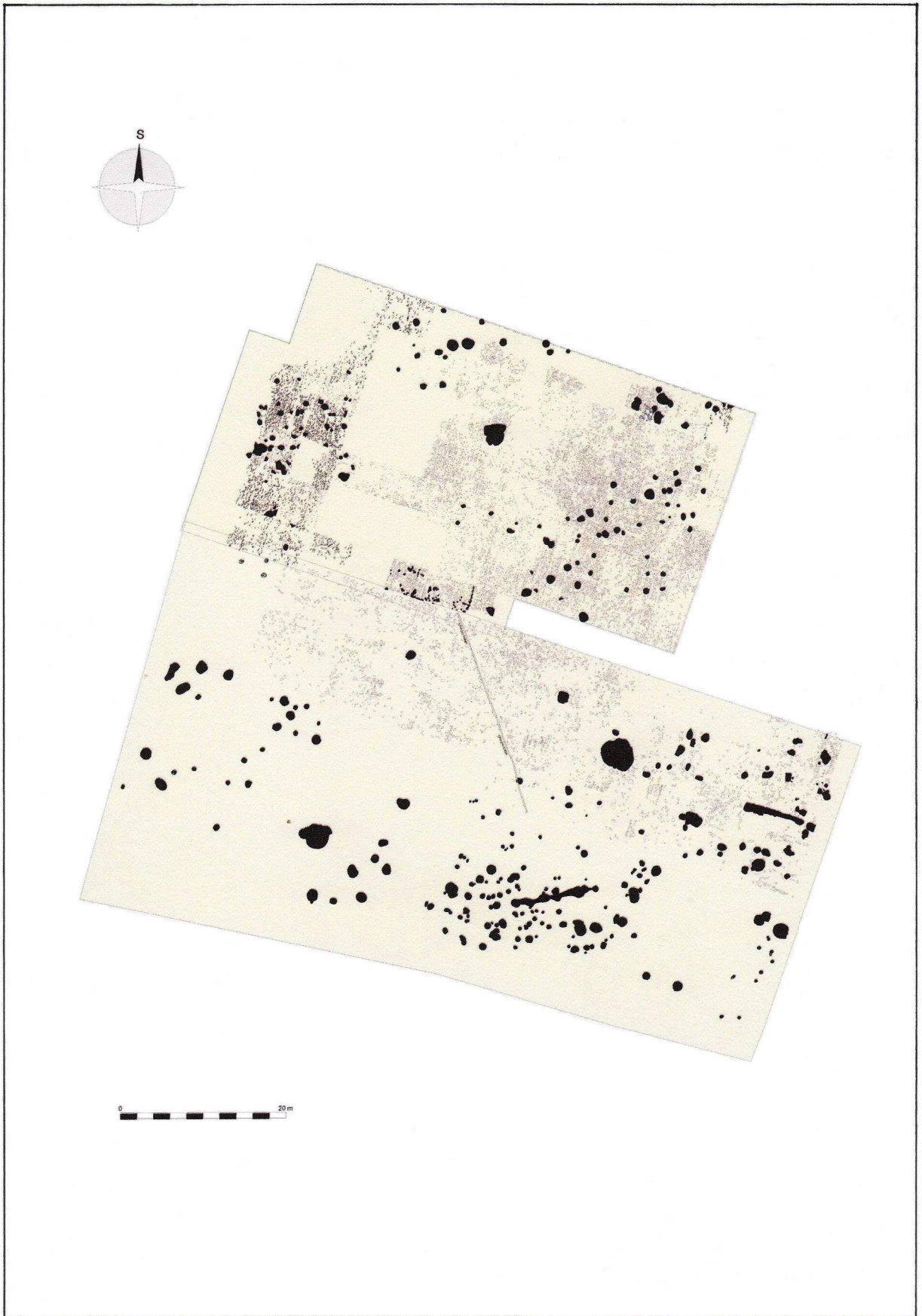
A

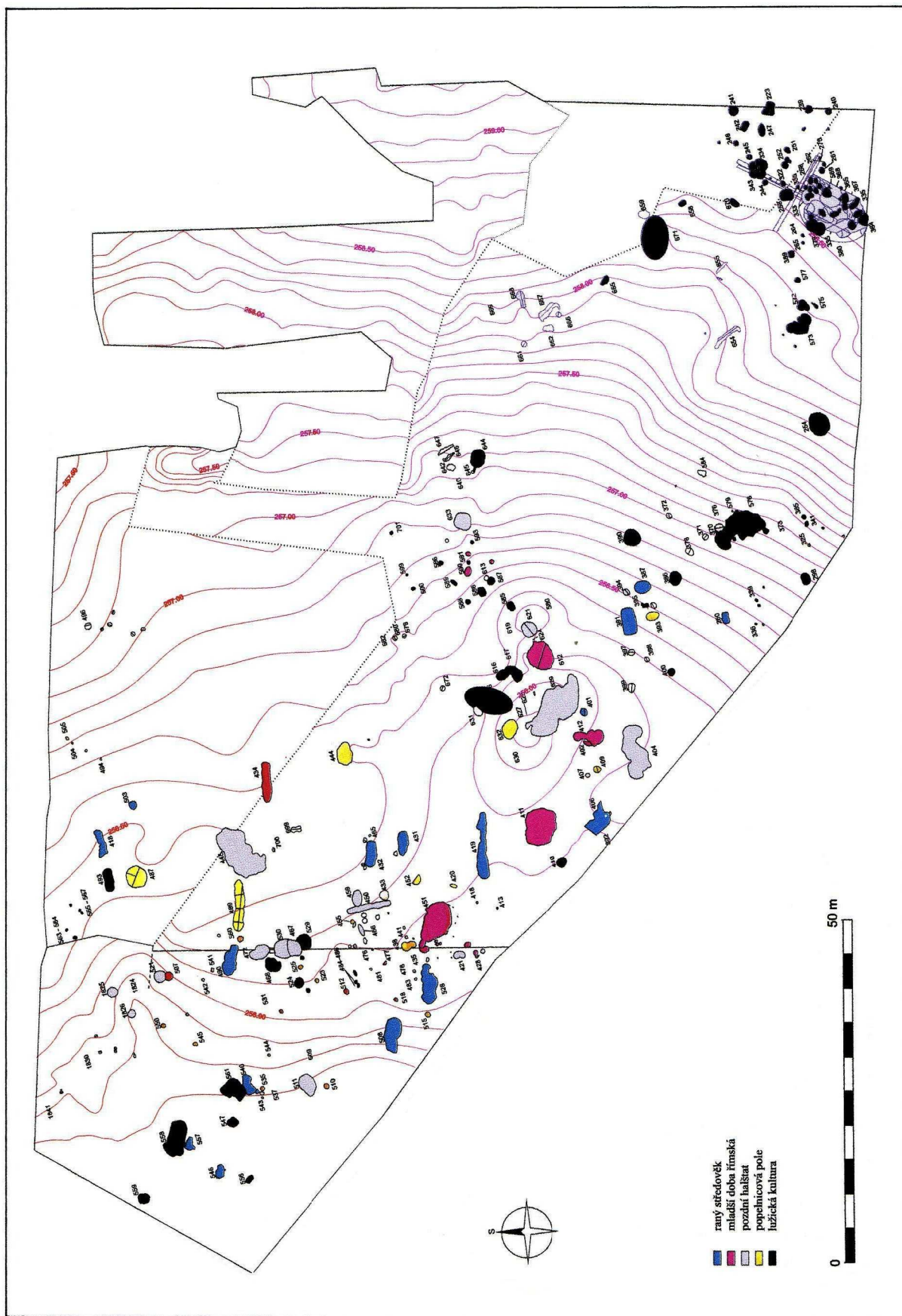
B

Obr. 5. Turnov. A – 1)Nudvojovice, 2)Aehrentalova tehelňa, 3)Mariánske námestie, 4)Dvořákova ul., 5)Vrchhůra-sídlisko, 6)Vrchhůra-pohrebisko, 7)„Na Kamenci“, 8, 9, 10)komplex Maškových zahrad, 8)zastávka, 9)Areál technických služieb, 10)Maškovy zahrady; B – komplex Maškových zahrad (Prostředník 2001, obr. 1; 2010).

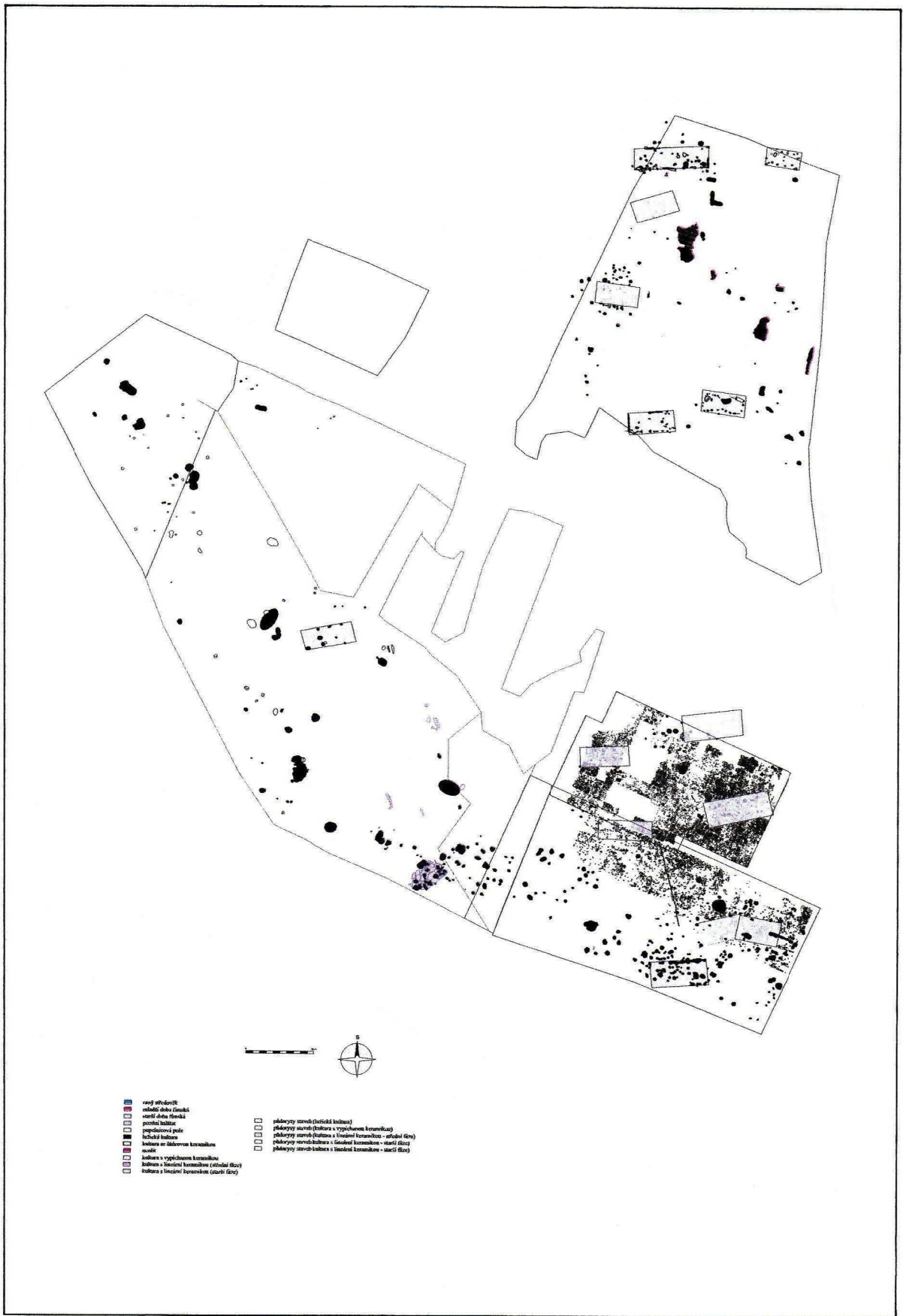

Obr. 6. Turnov-Maškovy zahrady. Plán objektů na plochách A a B.

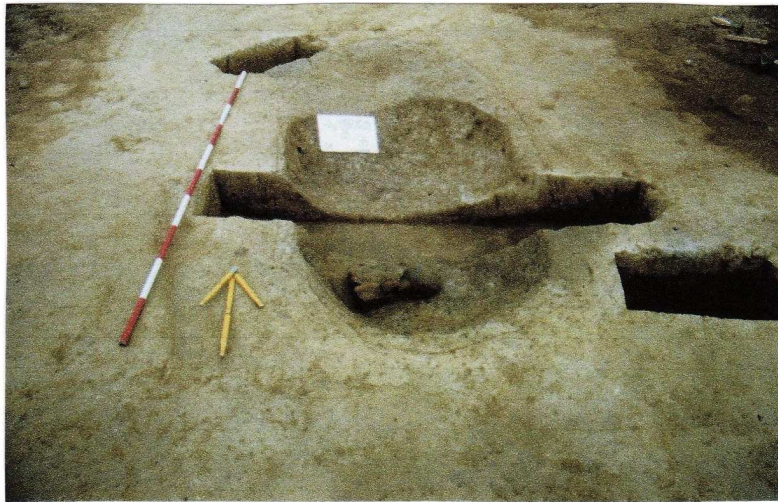

Obr. 7. Turnov-Maškovy zahrady. Plán objektů na plochách C a D.

Obr. 8. Turnov-Maškovy zahrady. Půdorysy staveb na plochách A, B, C, D a E.

1

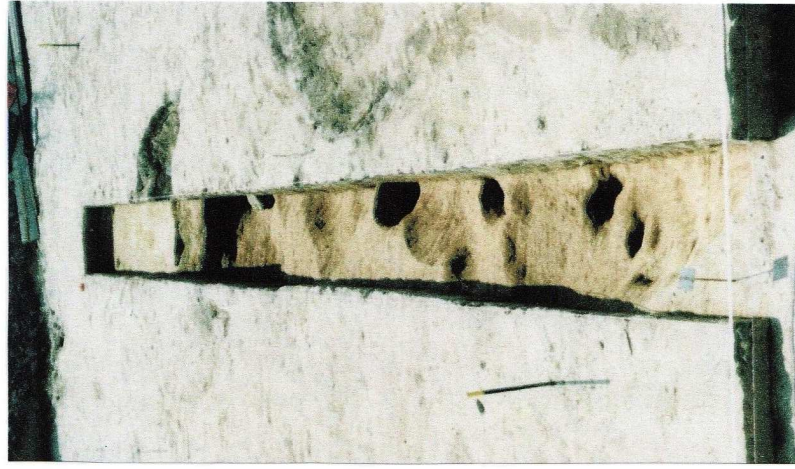
2

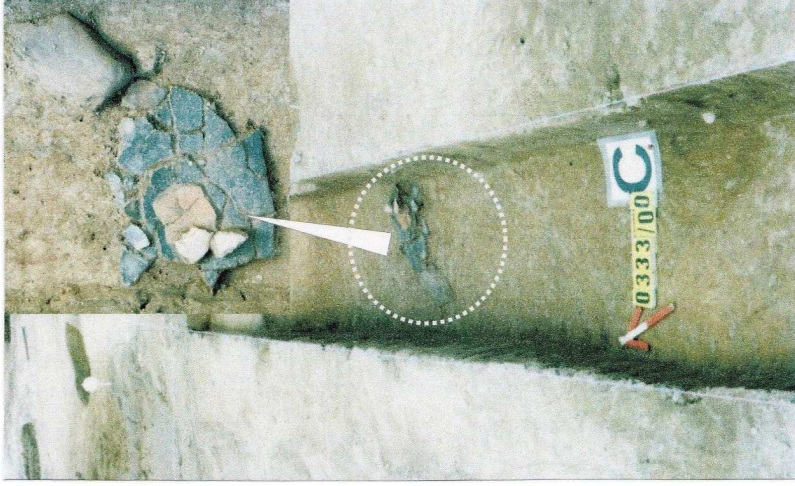
3

Obr. 9. Turnov-Maškovy zahrady. Fotografická dokumentácia: 1 - objekt 85 (pec), výskum 1995; 2 – kolová dlažba, výskum 1998; 3 – objekt 0050/00.

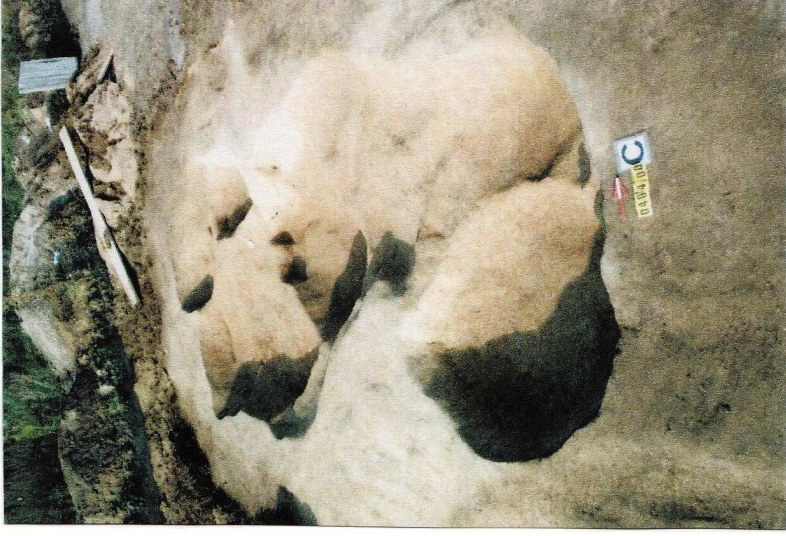

1

2

3

Obr. 10. Turnov-Máškovy zahrady. Fotografická dokumentácia: 1 – objekty pod povodňovým sedimentom; 2 – objekt 0333/00; 3 – objekt 0404/00.

1

2

3

Obr. 11. Turnov-Maškovy zahrady. Fotografická dokumentácia: 1 – objekt 0015/00; 2 – objekt 0117/00; 3 – objekt 0254/00.

1

2

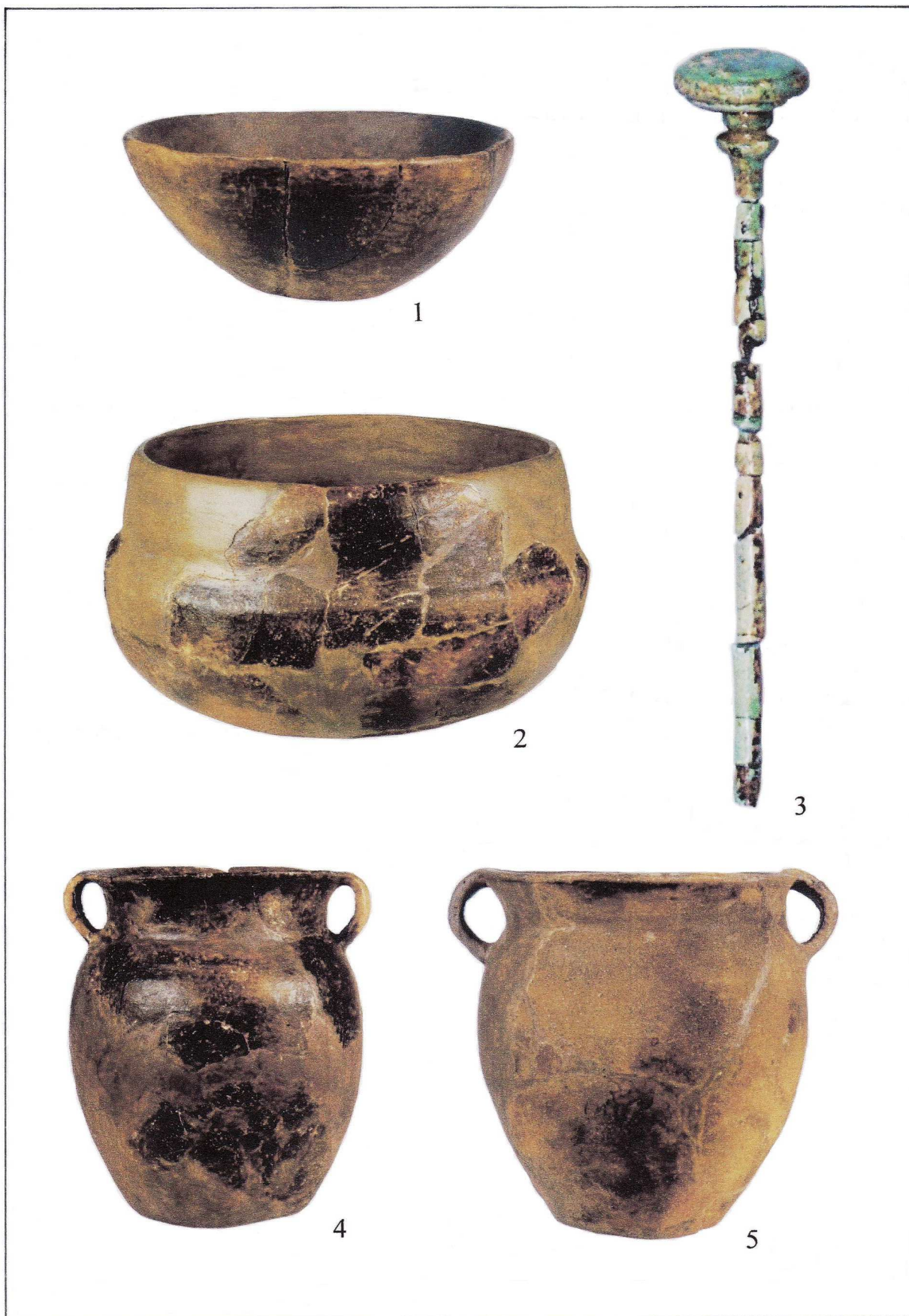
3

Obr. 12. Turnov-Maškovy zahrady. Fotografická dokumentácia: 1 – objekt 0073/00; 2 – objekt 0162/00; 3 – lužická chata: objekty 1125, 1251-1253.

Obr. 13. Turnov-Maškovy zahrady. Fotografická dokumentácia keramických nádob: 1 – objekt 0117/00; 2 – objekt 0524/00; 3, 4 – objekt 0379/00; 5 – objekt 0410/00; 6 – objekt 1125/01.

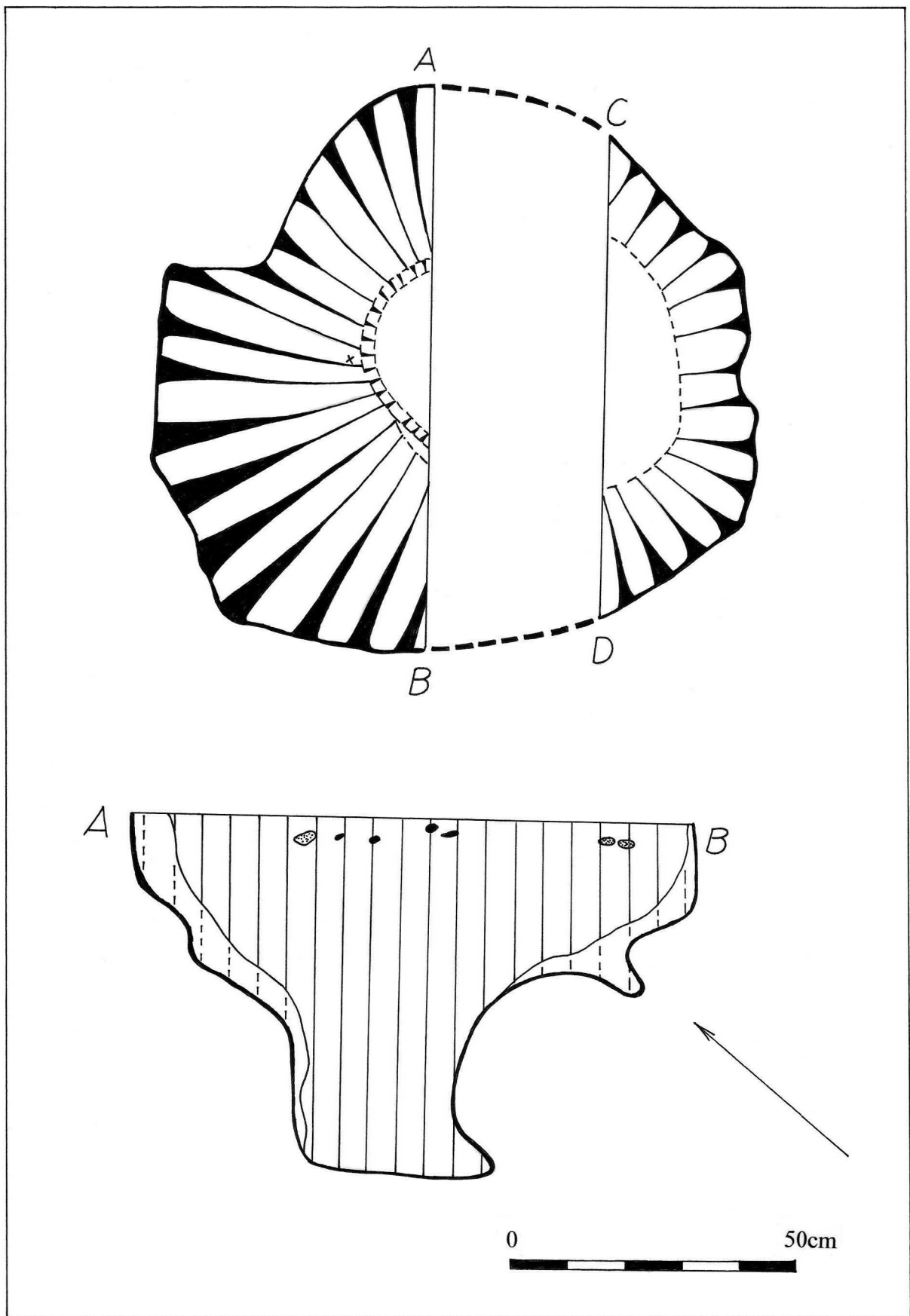

Obr. 14. Turnov-Maškovy zahrady. Fotografická dokumentácia bronzového predmetu a keramických nádob: 1 – objekt 0022/00; 2 – objekt 0379/00; 3 – objekt 0073/00; 4-5 – objekt 0117/00.

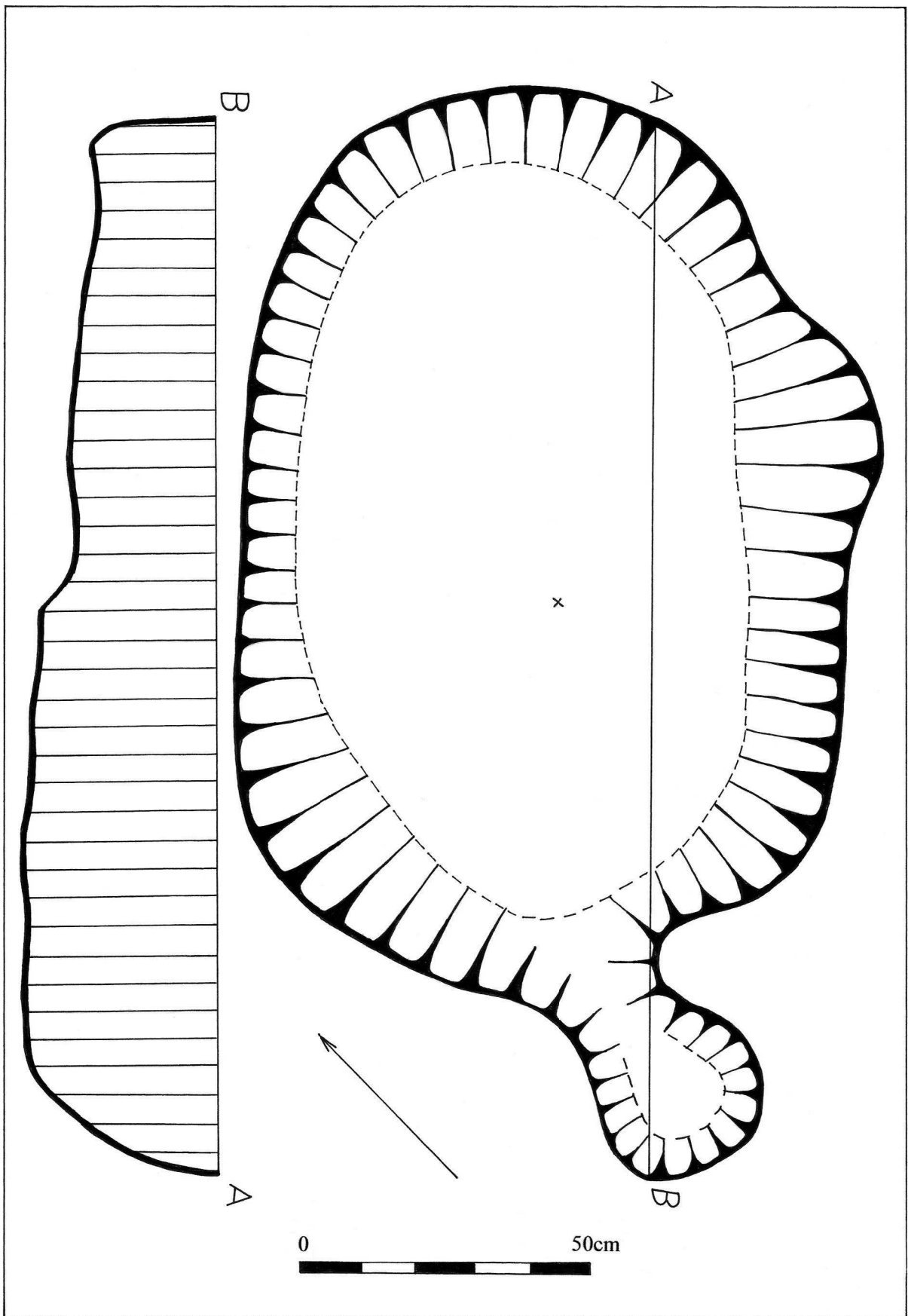

Obr. 15. Turnov-Maškovy zahrady. Fotografická dokumentácia bronzových predmetov a keramických nádob: 1 – objekt 0072/00, 2 – 0206/00; 3, 7 – objekt 0524/00; 4 – objekt 1825/01; 5 – objekt 1545/01; 6 – objekt 0404/00.

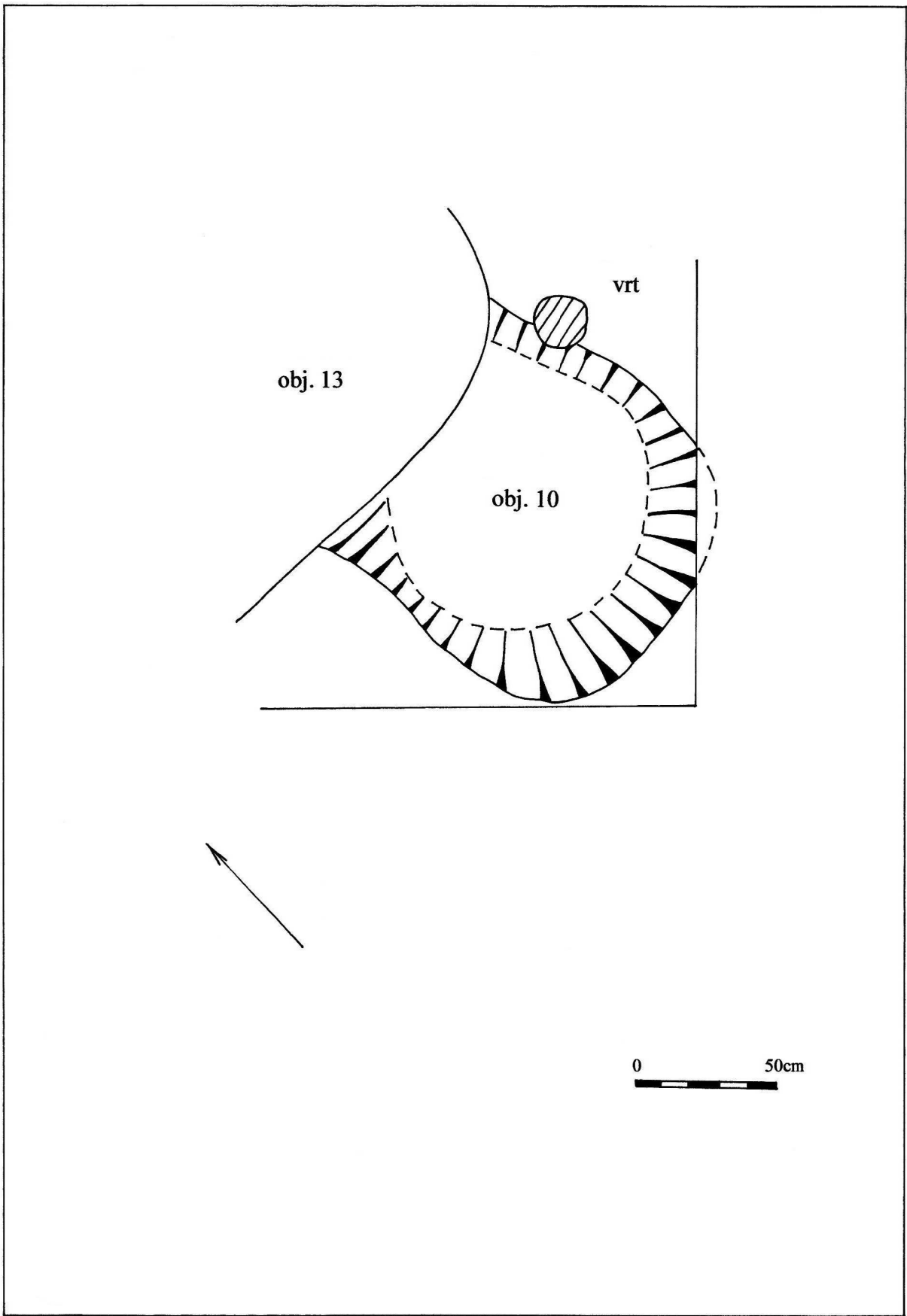

Obr. 16. Svijany. Pôdorys a profil objektu 5.

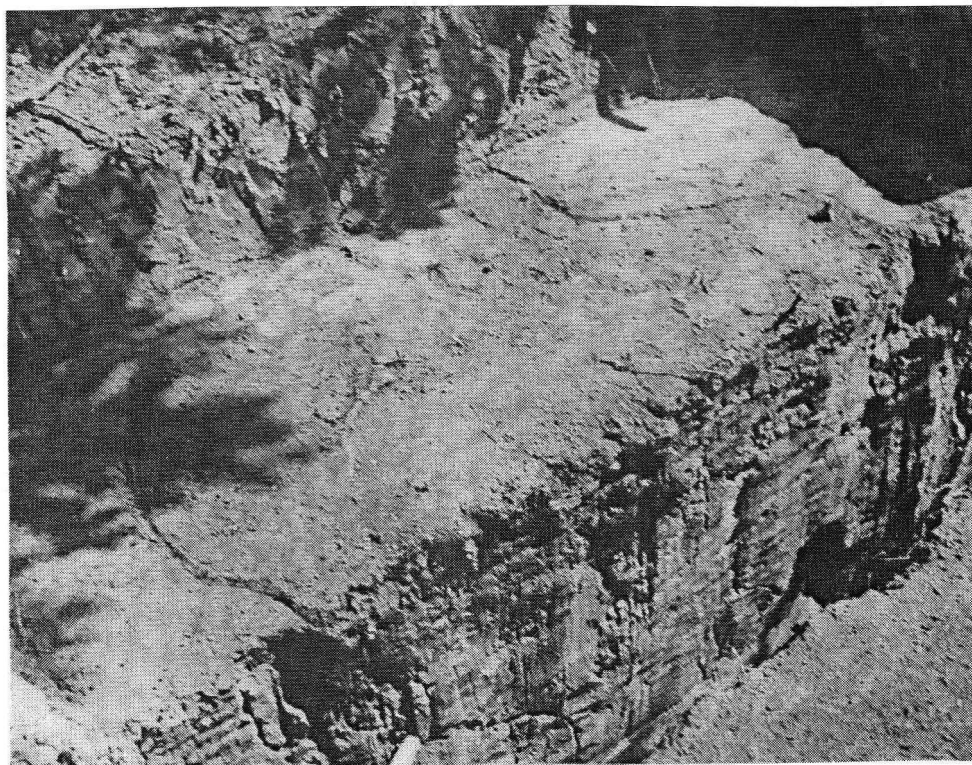

Obr. 17. Svijany. Pôdorys a profil objektu 7.

Obr. 18. Svijany. Pôdorys objektu 10.

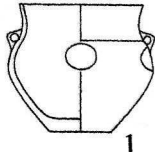
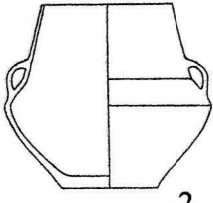
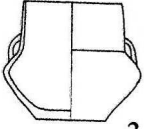
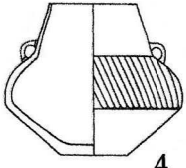
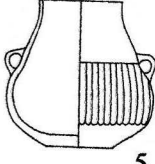
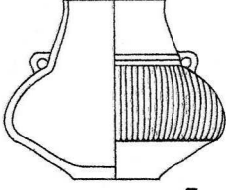
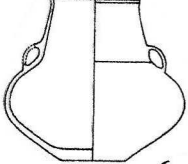
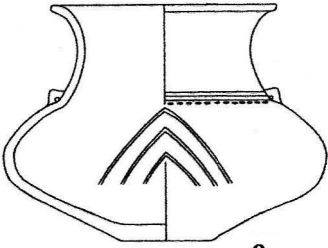
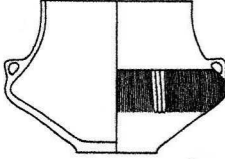

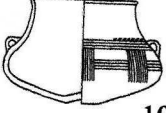
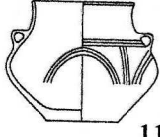

1

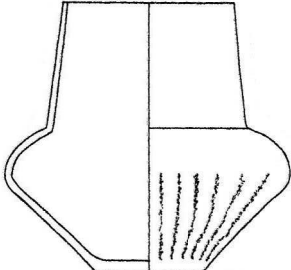
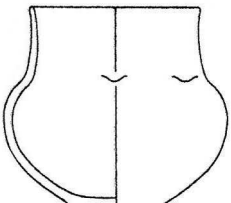
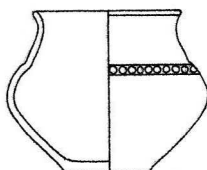
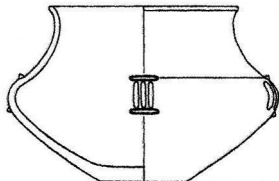
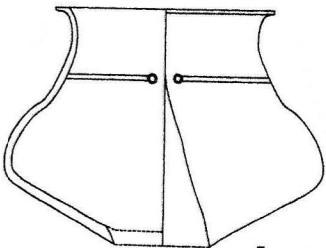
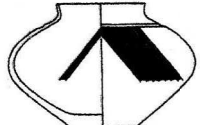
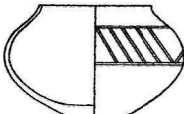
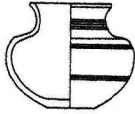

2

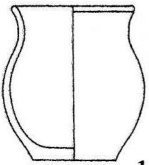
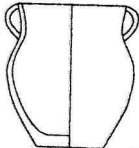
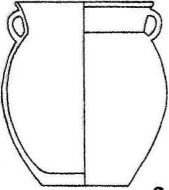
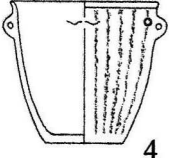
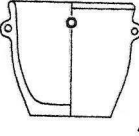
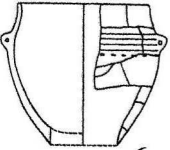
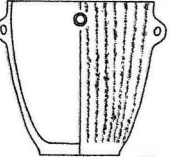
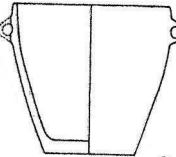
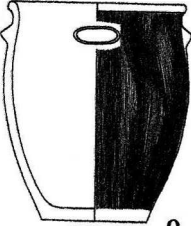
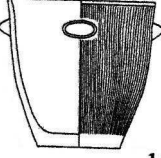
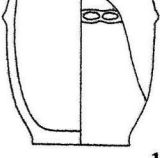
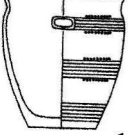
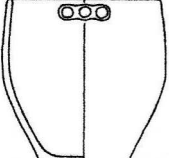
Obr. 19. Svijany. Fotografická dokumentácia: 1 – objekt 5, 2 – objekt 7.

	Amfory	
<i>Ib – luž.</i>		 1
<i>IIa – luž.</i>	 2	 3
<i>IIb – luž.</i>	 4	 5
<i>IIIa – luž.</i>	 7	 6
<i>Ia – sliezsk.</i>	 8	 9
<i>Ib – sliezsk.</i>	 12	 10
		 11

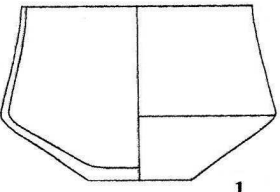
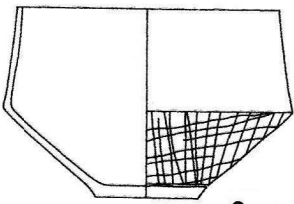
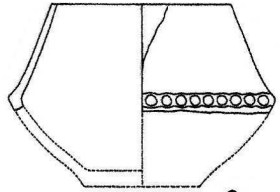
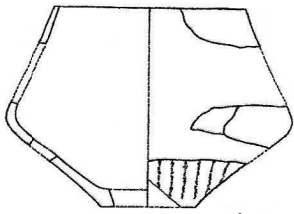
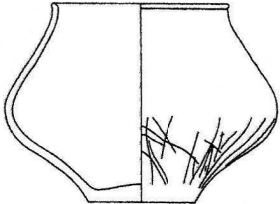
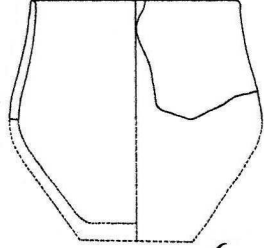
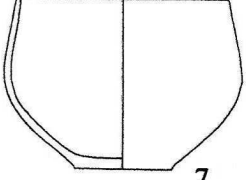
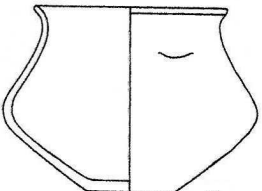
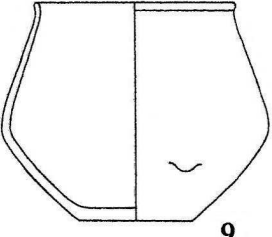
Obr. 20. Typologicko-chronologická schéma hrobových amfor.

Amforovité nádoby	
<i>Ib – luž.</i>	 <p>1</p>
<i>Ia – sliezsk.</i>	 <p>2</p>
<i>Ib – sliezsk.</i>	 <p>3</p>
<i>Il – sliezsk.</i>	 <p>4</p> <p>5</p>
<i>Ill – sliezsk.</i>	 <p>6</p> <p>7</p> <p>8</p>

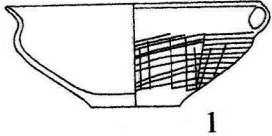
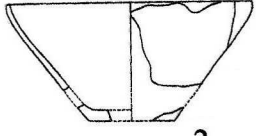
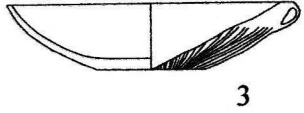
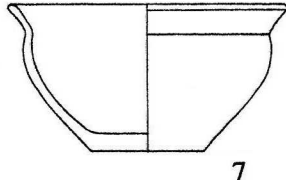
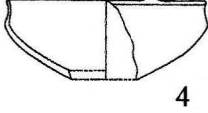
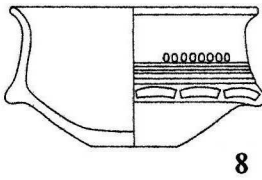
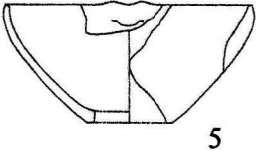
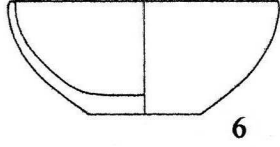
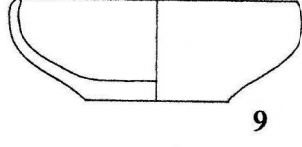
Obr. 21. Typologicko-chronologická schéma hrobových amforovitých nádob.

Hrnce	
<i>Ib/IIa – luž.</i>	
<i>IIb – luž.</i>	
<i>Ia – sliezsk.</i>	
<i>Ib – sliezsk.</i>	
<i>II – sliezsk.</i>	
<i>III – sliezsk.</i>	

Obr. 22. Typologicko-chronologická schéma hrobových hrncov.

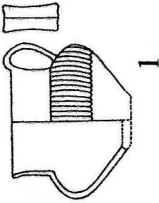
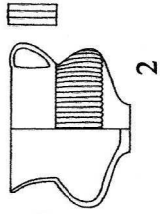
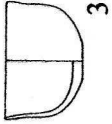
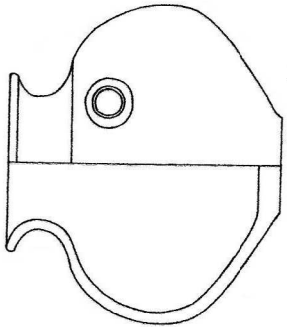
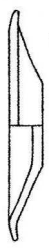
	Dvojkónické nádoby	
<i>IIa – luž.</i>	 <p>1</p>	 <p>2</p>
<i>IIb – luž.</i>	 <p>3</p>	 <p>4</p>
<i>IIIa – luž.</i>	 <p>5</p>	
<i>Ia – sliezsk.</i>	 <p>6</p>	 <p>7</p> <p>8</p>
<i>Ib – sliezsk.</i>	 <p>9</p>	

Obr. 23. Typologicko-chronologická schéma hrobových dvojkónických nádob.

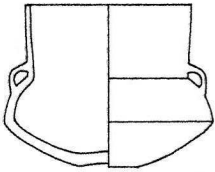
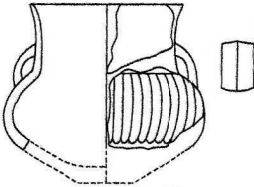
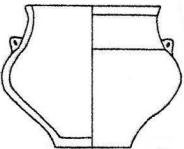
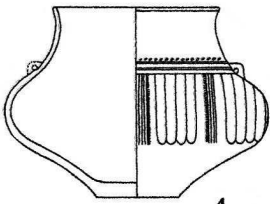
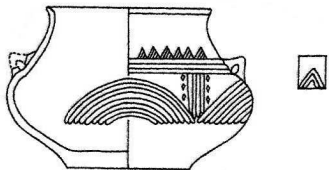
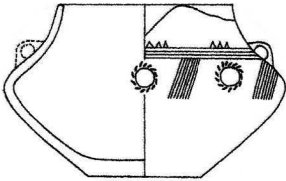
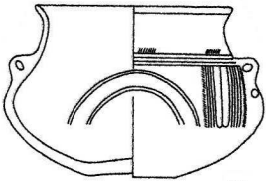
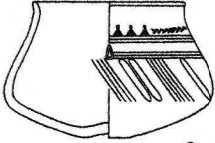
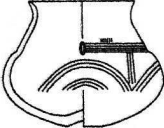
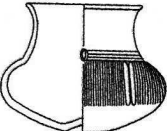
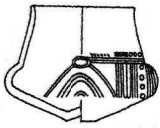
	Misy	Misky
<i>IIa – luž.</i>	 <p>1</p>	
<i>IIb – luž.</i>	 <p>2</p>	
	 <p>3</p>	 <p>7</p>
<i>Ib – sliezsk.</i>	 <p>4</p>	 <p>8</p>
<i>II – sliezsk.</i>	 <p>5</p>	
<i>III – sliezsk.</i>	 <p>6</p>	 <p>9</p>

Obr. 24. Typologicko-chronologická schéma hrobových mís a misiek.

	Džbány	Pohárky	Amforovité zásobnice	Taniere
<i>Ilb – luž.</i>	 1			
<i>IIIa – luž.</i>	 2			
<i>Ib – sliezsk.</i>		 3		
<i>III – sliezsk.</i>			 4	 5

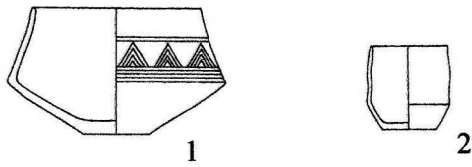
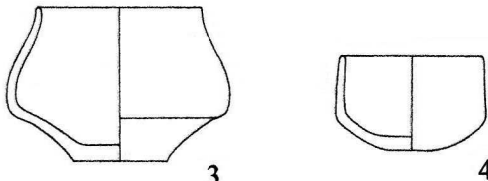
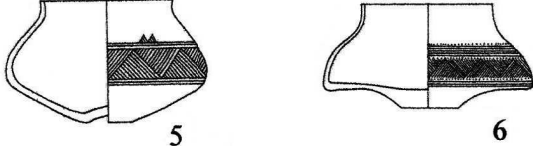
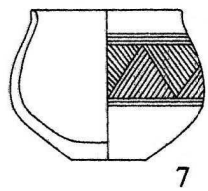
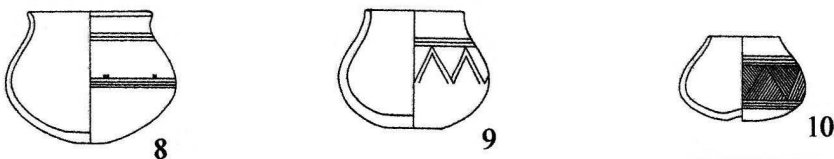

Obr. 25. Typologicko-chronologická schéma hrobových džbánov, pohárikov, pohárikov, amforovitých zásobníc a tanierov.

	Amforky			
<i>Ila – luž.</i>	 1			
<i>Ilb – luž.</i>	 2			
<i>IIla – luž.</i>	 3			
<i>Ia – sliezsk.</i>	 4	 5		
	 6	 7		
<i>Ib – sliezsk.</i>	 8	 9	 10	 11

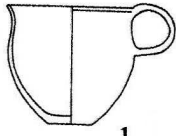
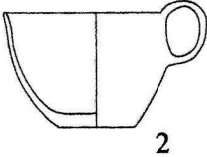
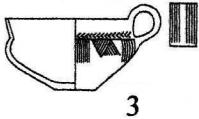
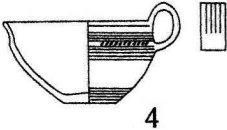
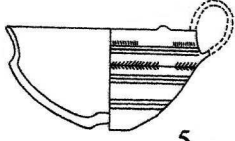
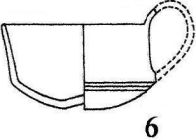
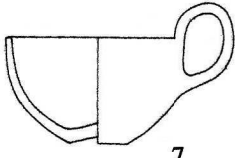
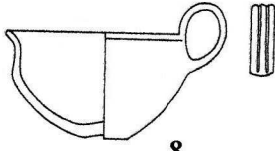
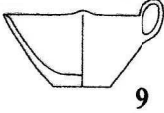
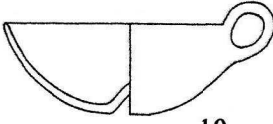
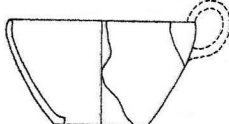
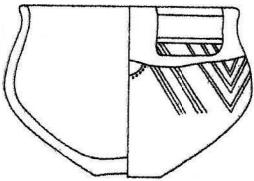
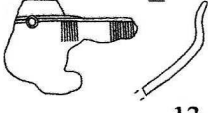
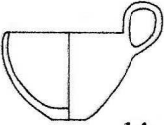
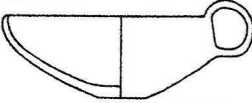
Obr. 26. Typologicko-chronologická schéma hrobových amforiek.

	Hrnětky	Amforovité nádoby
<i>Ila - luž.</i>		
<i>Ilb - luž.</i>		
<i>Ia - sliezsk.</i>		
<i>Ib - sliezsk.</i>		
<i>II - sliezsk.</i>		

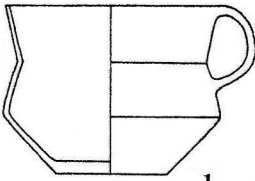
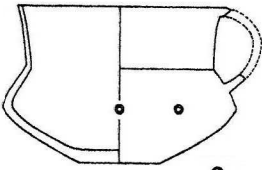

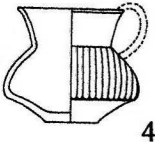
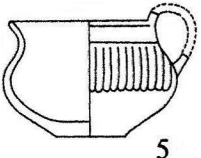
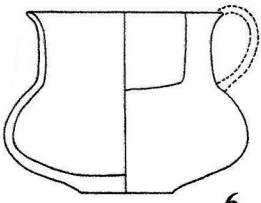

Obr. 27. Typologicko-chronologická schéma hrobových hrnětkov a amforovitých nádobiek.

Dvojkónické nádoby	
<i>IIa – luž.</i>	
<i>IIb – luž.</i>	
<i>IIIa – luž.</i>	
<i>Ia – sliezsk.</i>	
<i>Ib – sliezsk.</i>	
<i>II – sliezsk.</i>	

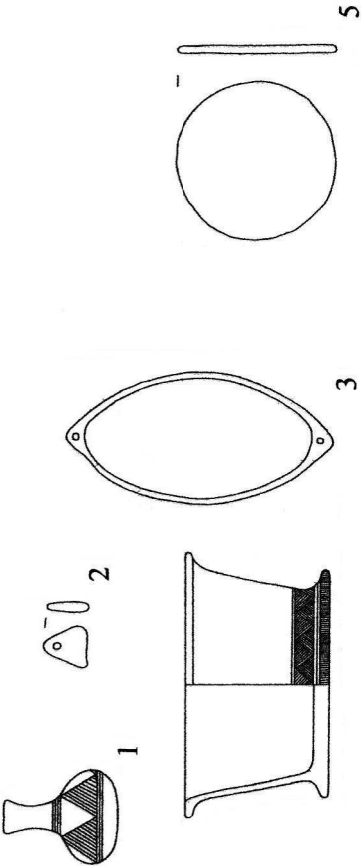
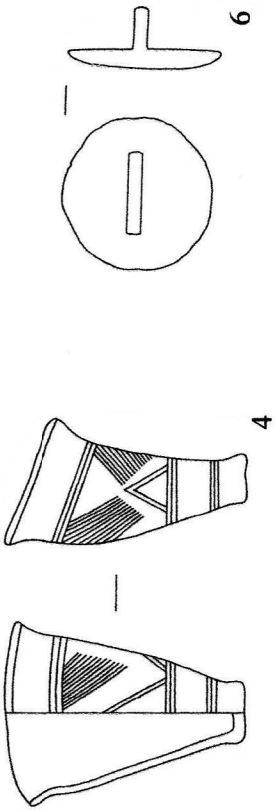
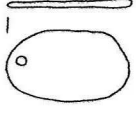

Obr. 28. Typologicko-chronologická schéma hrobových dvojkónických nádobiek.

	Šálky		
<i>Ila – luž.</i>			
<i>I Ib – luž.</i>			
<i>I – sliezsk.</i>			
			
			
<i>Ib – sliezsk.</i>			
<i>II – sliezsk.</i>			
<i>III – sliezsk.</i>			

Obr. 29. Typologicko-chronologická schéma hrobových šálok.

	Džbánky	
<i>IIa – luž.</i>	 <p>1</p>	 <p>2</p>
<i>IIb – luž.</i>	 <p>3</p>	 <p>4</p>
<i>IIIa – luž.</i>	 <p>5</p>	
<i>Ia – sliezsk.</i>	 <p>6</p>	
<i>Ib – sliezsk.</i>	 <p>7</p>	

Obr. 30. Typologicko-chronologická schéma hrobových džbánek.

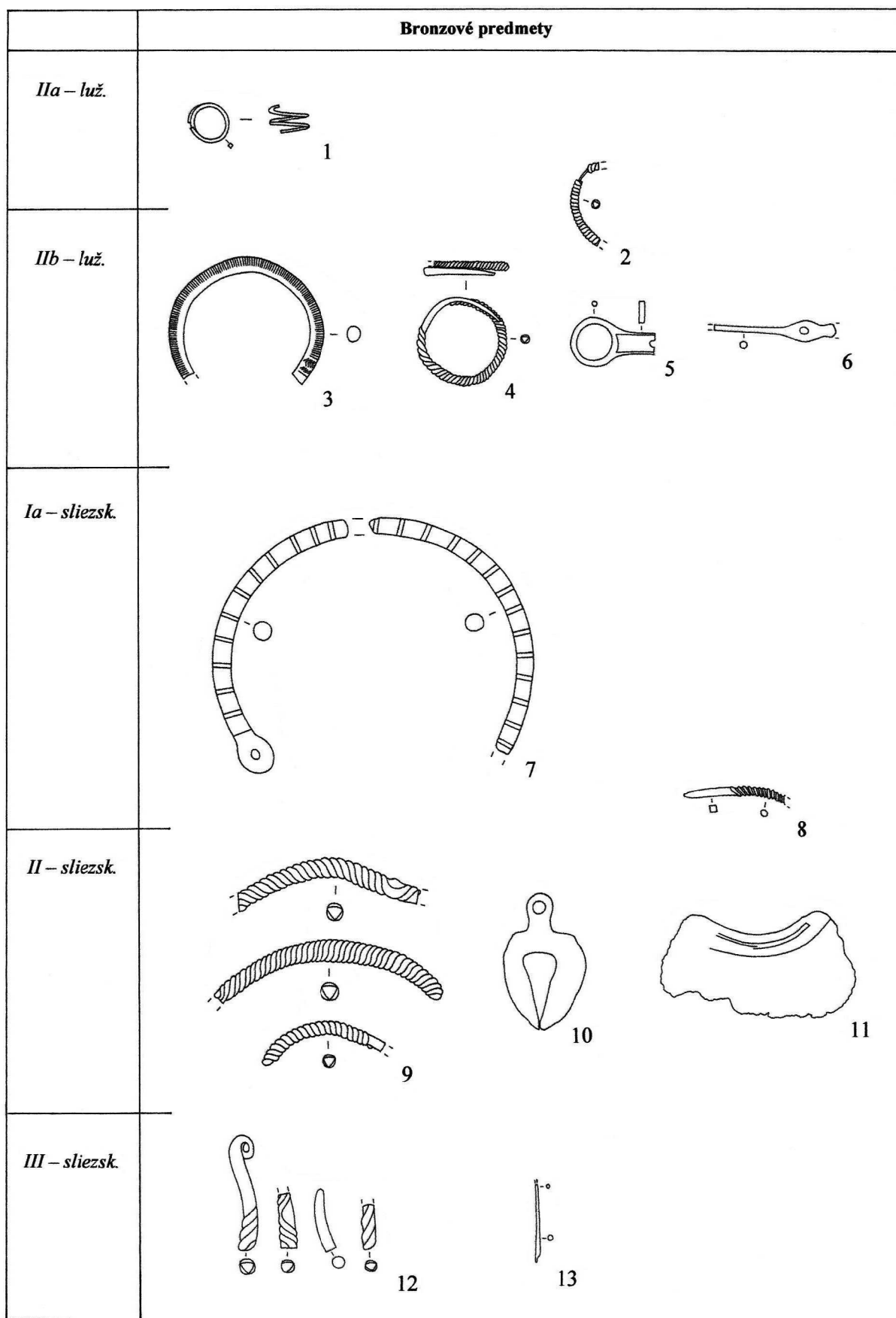
	Ďalšie predmety z hlíny	Kamenné predmety	Sklenené predmety
<i>Ila – luž.</i>			 8
<i>I – sliezsk.</i>			
<i>II – sliezsk.</i>		 7	
<i>III – sliezsk.</i>			 9

Obr. 31. Typologicko-chronologická schéma hrobových hlinených, kamenných a sklenených predmetov.

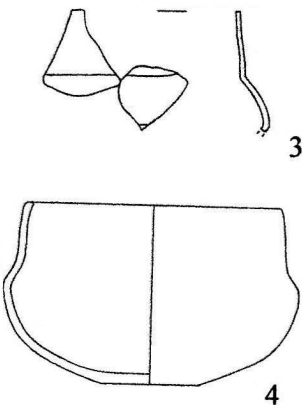
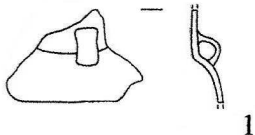
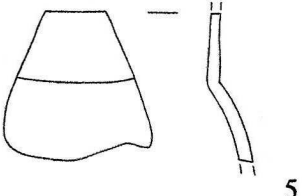
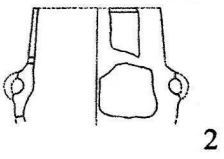
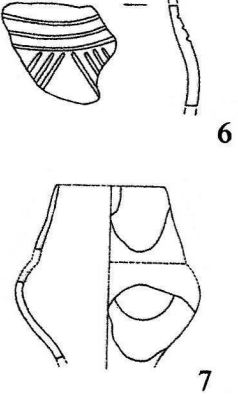
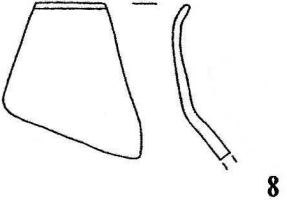
	Bronzové ihlice	Železné predmety
<i>IIa – luž.</i>		
<i>IIb – luž.</i>		
<i>IIIa – luž.</i>		
<i>Ia – sliezsk.</i>		
<i>II – sliezsk.</i>		
<i>III – sliezsk.</i>		

Obr. 32. Typologicko-chronologická schéma hrobových bronzových ihlic a železných predmetov.

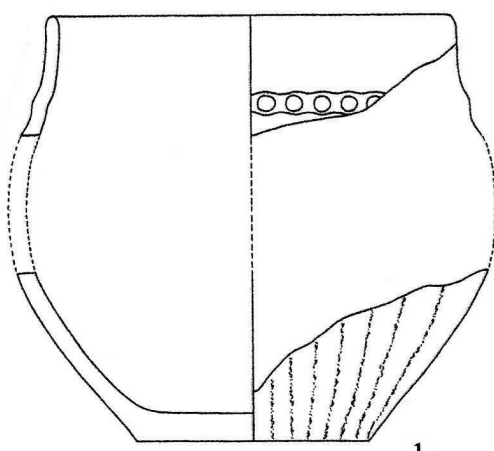
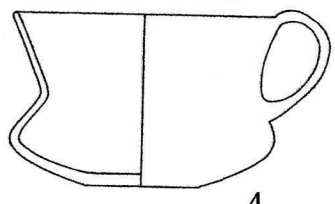
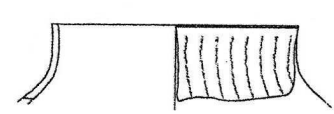
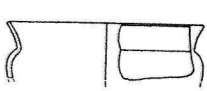
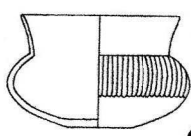
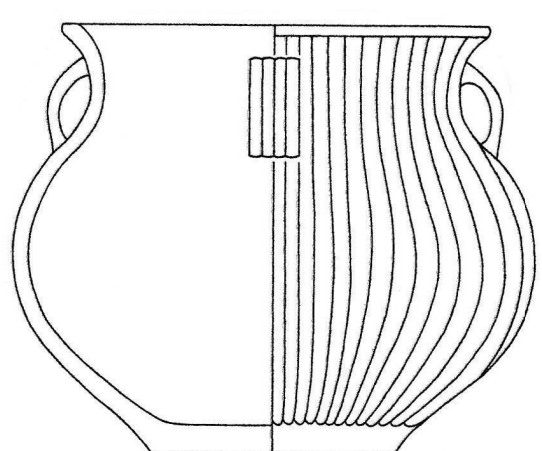

Obr. 33. Typologicko-chronologická schéma hrobových bronzových predmetov: 1 – prsteň; 2, 3, 8 – náramky; 4 – krúžok; 5 – nôž; 6 – spona; 7, 9, 12 – nákrčníky; 10, 11 – britvy; 13 – ihla.

	Amfory	Amforovité nádoby
<i>IIa – luž.</i>		
<i>IIb – luž.</i>		
<i>IIIa – luž.</i>		
<i>Ib – sliezsk.</i>		

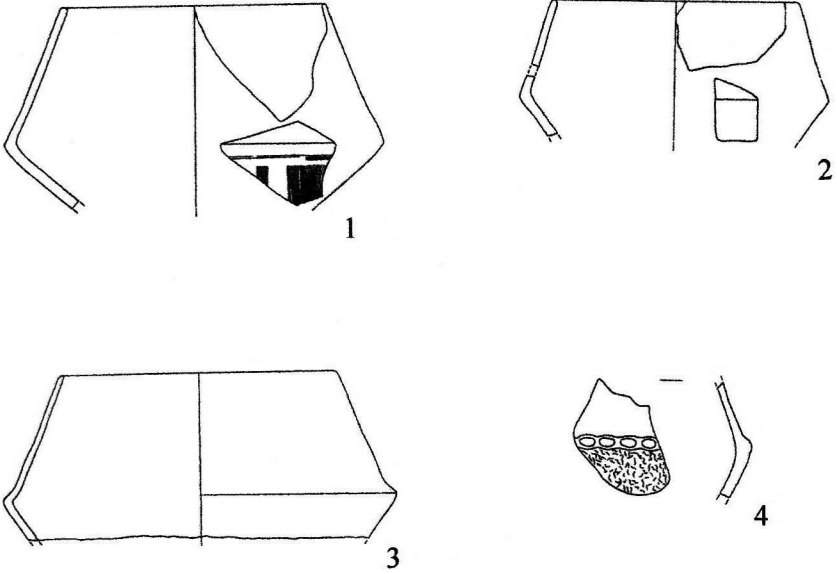
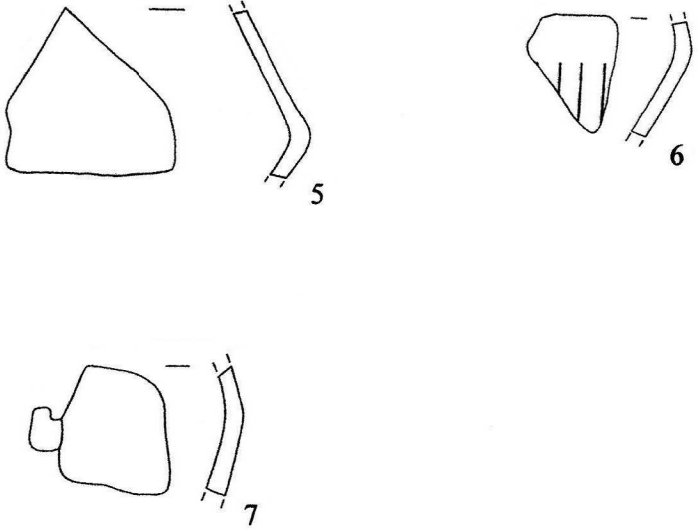
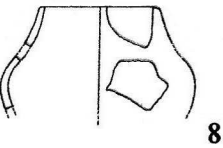
Obr. 34. Typologicko-chronologická schéma sídliskových amfor a amforovitých nádob.

	Amforovité zásobnice	Džbány a džbánky
<i>IIa – luž.</i>	 <p>1</p>	 <p>4</p>
<i>IIb – luž.</i>	 <p>2</p>	 <p>5</p> <p>6</p>
<i>IIIa – luž.</i>	 <p>3</p>	

Obr. 35. Typologicko-chronologická schéma sídliskových amforovitých zásobníc, džbánov a džbánkuv.

Hrnce	
<i>Ila - luž.</i>	
<i>Ilb - luž.</i>	
<i>Ib - sliezsk.</i>	
<i>IV - sliezsk.</i>	
<i>LTA/LTB</i>	

Obr. 36. Typologicko-chronologická schéma sídliskových hrncov.

Dvojkónické nádoby	
<i>Ila – luž.</i>	
<i>Ilb – luž.</i>	
<i>IIla – luž.</i>	

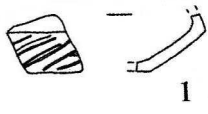
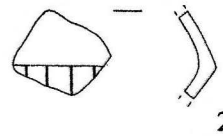
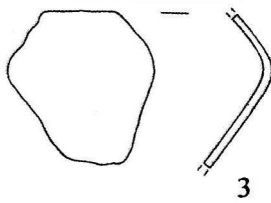
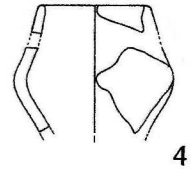
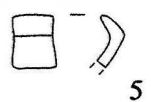
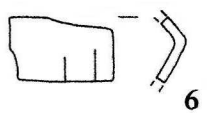
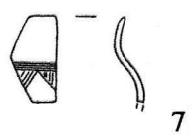
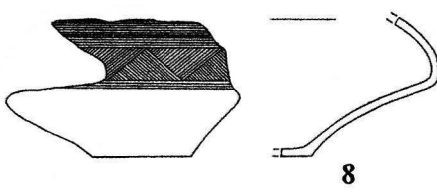
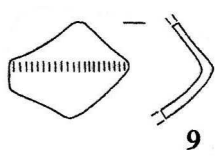
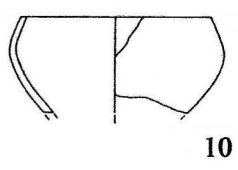
Obr. 37. Typologicko-chronologická schéma sídliskových dvojkónických nádob.

	Misy	Misky
<i>Ila - luž.</i>	<p>1 2 3 4 5</p>	<p>9 10 11 12 13 14 15</p>
<i>Ib - sliezsk.</i>		<p>16</p>
<i>III - sliezsk.</i>	<p>6</p>	
<i>IV - sliezsk.</i>	<p>7 8</p>	<p>17 18</p>

Obr. 38. Typologicko-chronologická schéma sídliskových mís a misek.

	Amforovité nádoby	Bronzové predmety	Kamenné predmety
<i>Ila – luž.</i>			
<i>Ilb – luž.</i>			
<i>IIIa – luž.</i>			
<i>Ib – sliezsk.</i>			
<i>II – sliezsk.</i>			

Obr. 39. Typologicko-chronologická schéma sídliskových amforovitých nádobiiek, bronzových a kamenných predmetov.

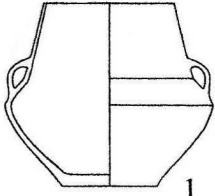
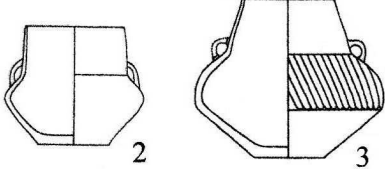
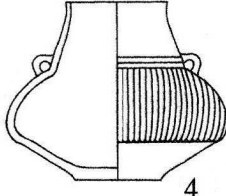
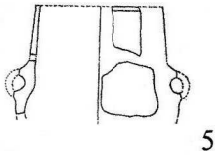
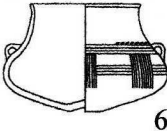
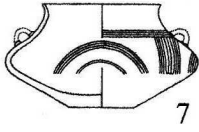
	Dvojkónické nádoby	
<i>IIa – luž.</i>		
<i>IIb – luž.</i>		
<i>IIIa – luž.</i>		
<i>Ia – sliezsk.</i>		
<i>IV – sliezsk.</i>		

Obr. 40. Typologicko-chronologická schéma sídliskových dvojkónických nádobiek.

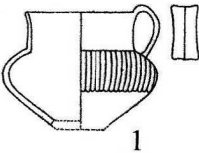
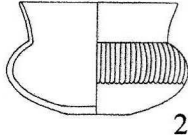

	Šálky	Hrnčeky
<i>Ila - luž.</i>		
<i>Ilb - luž.</i>		
<i>I - sliezsk.</i>		
<i>IV - sliezsk.</i>		

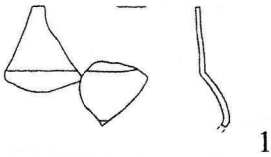
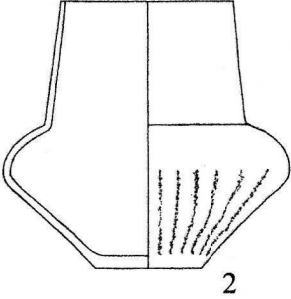
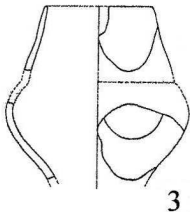
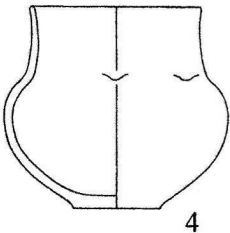
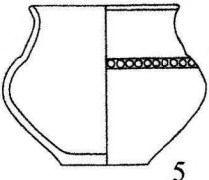
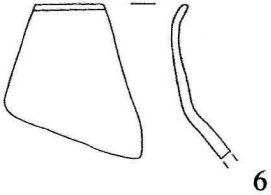
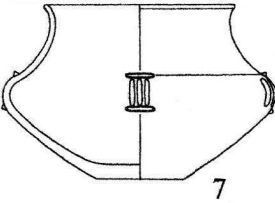
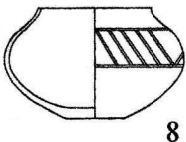
Obr. 41. Typologicko-chronologická schéma sídliskových šálok a hrnčiekov.

	Pohrebiská	Sídliská	
<i>IIa – luž.</i>			
<i>IIb – luž.</i>			
<i>IIIa – luž.</i>			<i>IIIa – luž.</i>
<i>Ia – sliezsk.</i>			
<i>Ib – sliezsk.</i>			

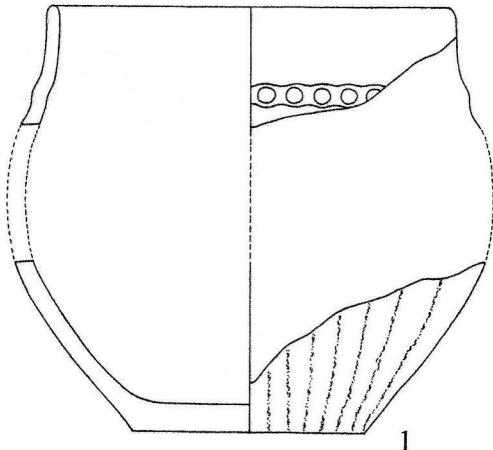
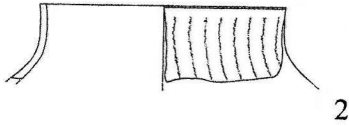
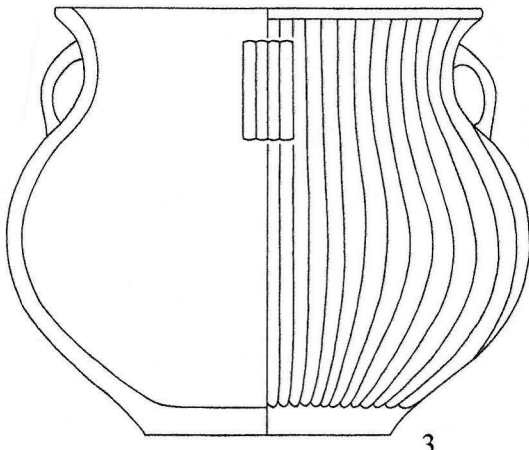
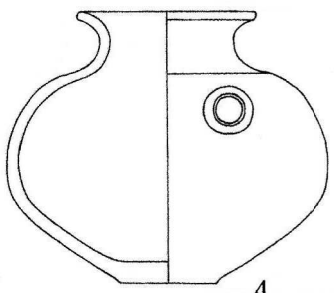
Obr. 42. Amfory. Komparácia hrobových a sídliskových nádob.

	Pohrebiská	Sídliská	
<i>IIb – luž.</i>			<i>IIb – luž.</i>

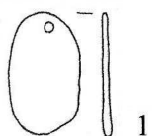
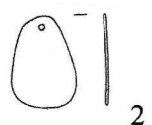
Obr. 43. Džbány. Komparácia hrobových a sídliskových nádob.

	Pohrebiská	Sídliská	
			<i>IIa – luž.</i>
<i>IIb – luž.</i>			
			<i>IIIa – luž.</i>
<i>Ia – sliezsk.</i>			
<i>Ib – sliezsk.</i>			<i>Ib – sliezsk.</i>
<i>II – sliezsk.</i>			
<i>III – sliezsk.</i>			

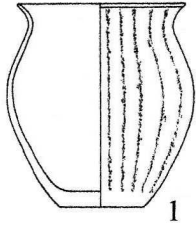
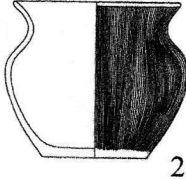
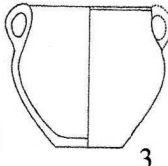
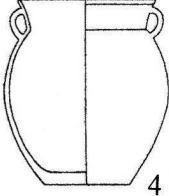
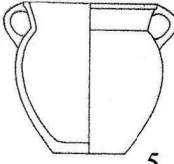
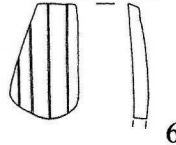
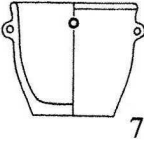
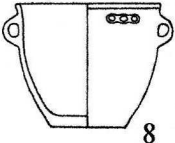
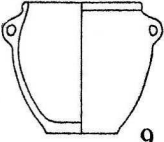
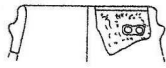

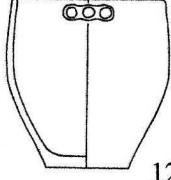
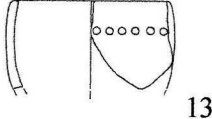
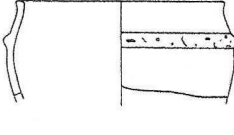
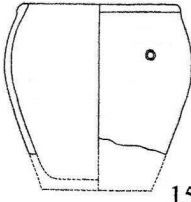
Obr. 44. Amforovité nádoby. Komparácia hrobových a sídliskových nádob.

	Pohrebiská	Sídlišká	
			<i>Ila – luž.</i>
			<i>Ilb – luž.</i>
			<i>IIla – luž.</i>
<i>III – sliezsk.</i>			

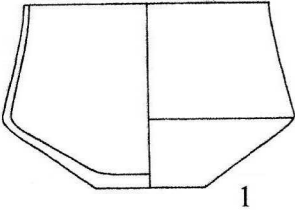
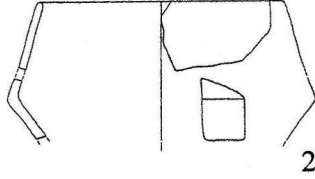
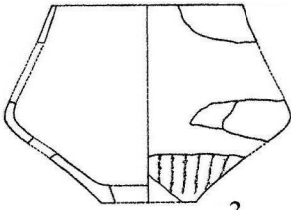
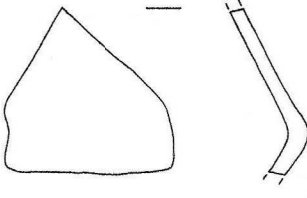
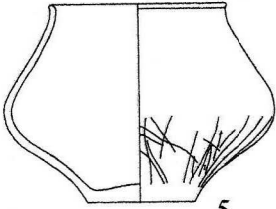
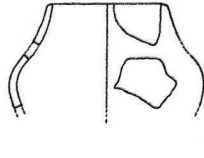
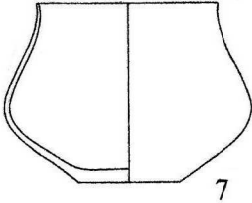
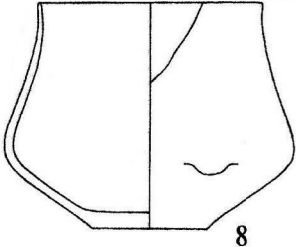
Obr. 45. Amforovité zásobnice. Komparácia hrobových a sídliskových nádob.

	Pohrebiská	Sídlišká	
<i>II – sliezsk.</i>			<i>II – sliezsk.</i>

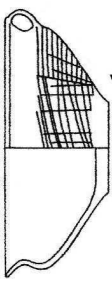
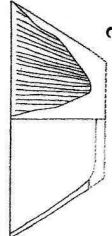
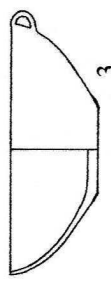
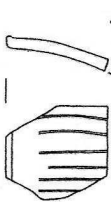
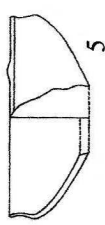
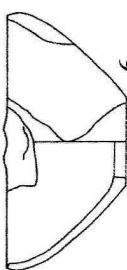
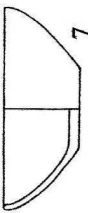
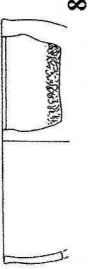
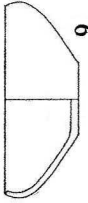
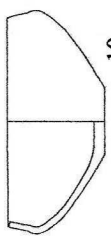
Obr. 46. Kamenné závesky. Komparácia hrobových a sídliskových predmetov.

	Pohrebiská	Sídliská	
<i>Ib/IIa – luž.</i>			<i>Ib/IIa – luž.</i>
			<i>IIa, b – luž.</i>
<i>IIb – luž.</i>		 	<i>IIb – luž.</i>
<i>Ia – sliezsk.</i>	 		
<i>Ib – sliezsk.</i>			<i>Ib – sliezsk.</i>
<i>II – sliezsk.</i>			
<i>III – sliezsk.</i>			<i>III – sliezsk.</i>
			<i>IV – sliezsk.</i>
			<i>LTA/LTB</i>

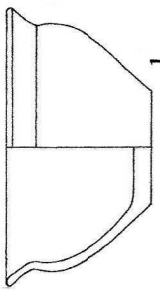
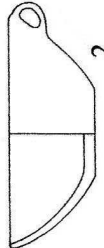
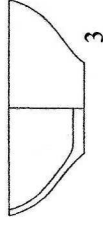
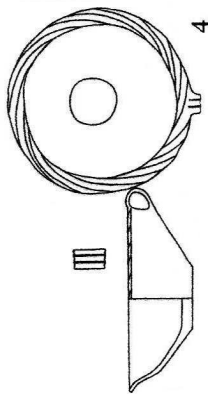
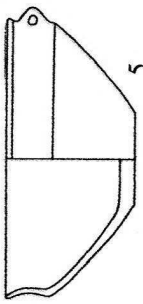
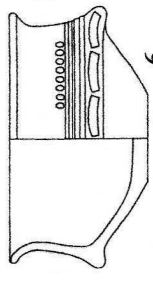
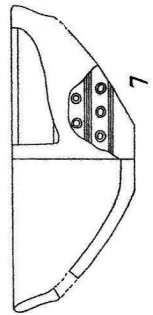
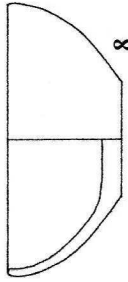
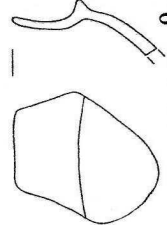
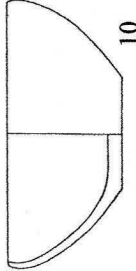
Obr. 47. Hrnce. Komparácia hrobových a sídliskových nádob.

	Pohrebiská	Sídliská	
<i>IIa – luž.</i>			<i>IIa – luž.</i>
<i>IIb – luž.</i>			<i>IIb – luž.</i>
<i>IIIa – luž.</i>			<i>IIIa – luž.</i>
<i>Ia – sliezsk.</i>			
<i>Ib – sliezsk.</i>			

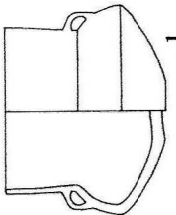
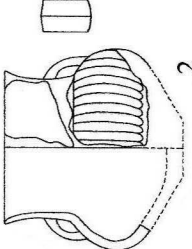
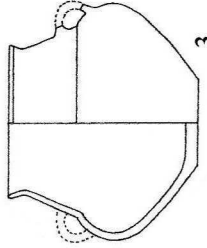
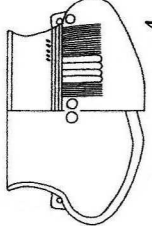
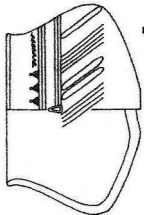
Obr. 48. Dvojkónické nádoby. Komparácia hrobových a sídliskových nádob.

	Pohrebiská	Sídliská
<i>Ila – luž.</i>		
<i>Ilb – luž.</i>		
<i>Ib – sliezsk.</i>		
<i>II – sliezsk.</i>		
<i>III – sliezsk.</i>		
<i>IV – sliezsk.</i>		
		

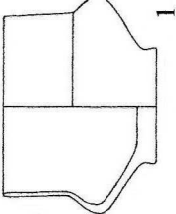
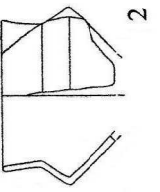
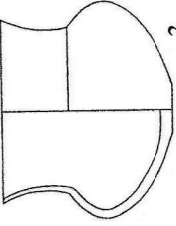
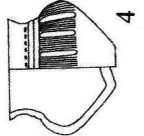
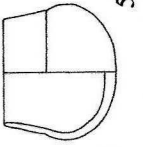
Obr. 49. Misy. Komparácia hrobových a sídliskových nádob.

	Pohrebiská	Sídliská
<i>Ila – luž.</i>		
<i>Ilb – luž.</i>		
<i>IIla – luž.</i>		
<i>Ia – sliezsk.</i>		
<i>Ib – sliezsk.</i>		
<i>III – sliezsk.</i>		
<i>IV – sliezsk.</i>		

Obr. 50. Misky. Komparácia hrobových a sídliskových nádobiek.

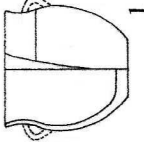
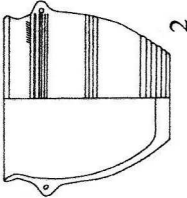
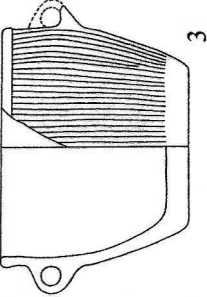
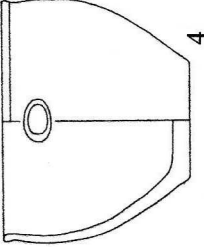
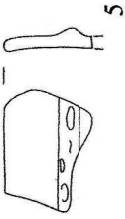
	Pohrebiská
<i>IIa – luž.</i>	 1
<i>IIb – luž.</i>	 2
<i>IIIa – luž.</i>	 3
<i>Ia – stiezsck.</i>	 4
<i>Ib – stiezsck.</i>	 5

Obr. 51. Amfory. Chronologický vývoj hrobových nádobiek.

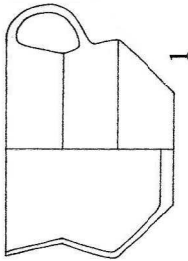
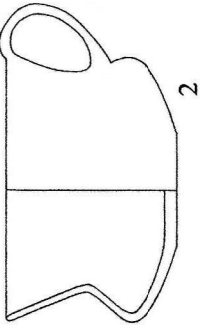
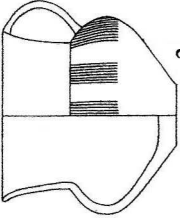

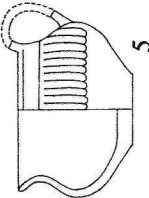
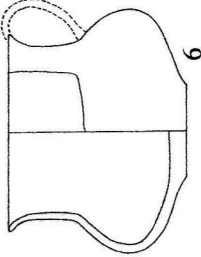
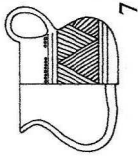
	Pohrebiská	Sídlišká
<i>IIa – luž.</i>	 1	 2
<i>IIb – luž.</i>		 3
<i>Ib – stiezsck.</i>	 4	
<i>II – stiezsck.</i>	 5	

Obr. 52. Amforovité nádoby. Komparácia hrobových a sídliškých nádobiek.

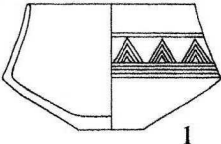
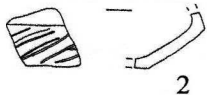
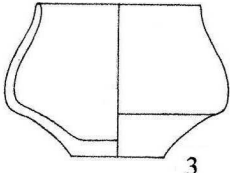
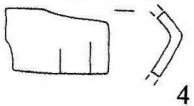
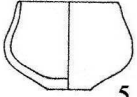
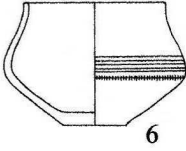
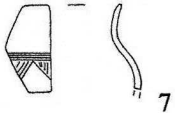
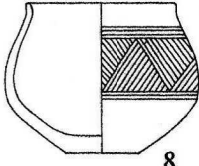
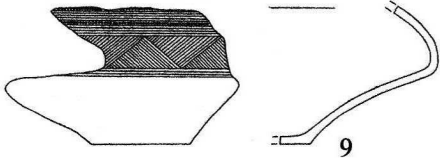
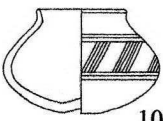
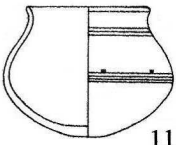
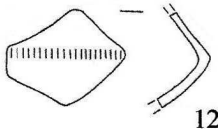
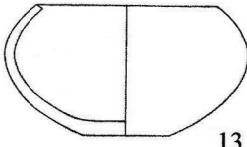

	Pohrebiská	Sídliská
<i>Ib – luž.</i>		
<i>Ia – sliezsk.</i>		
<i>Ib – sliezsk.</i>		
<i>II – sliezsk.</i>		
<i>IV – sliezsk.</i>		

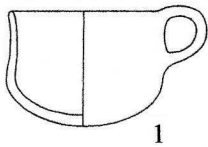
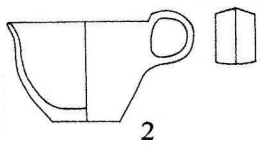
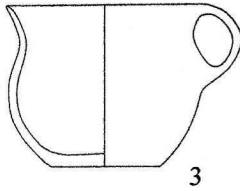
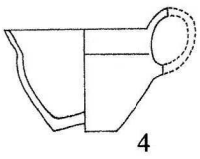
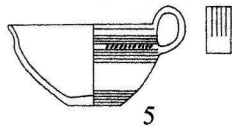
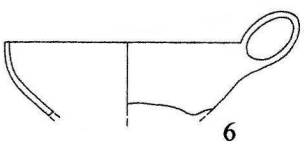
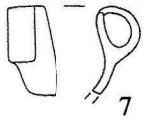
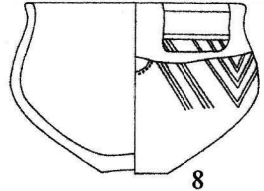
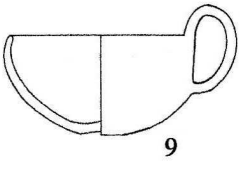
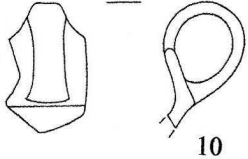
Obr. 53. Hrnčeky. Komparácia hrobových a sídliskových nádobiek.

	Pohrebiská	Sídliská
<i>IIa – luž.</i>		
<i>IIb – luž.</i>		
<i>IIIa – luž.</i>		
<i>Ia – sliezsk.</i>		
<i>Ib – sliezsk.</i>		

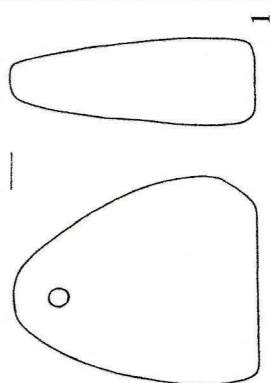
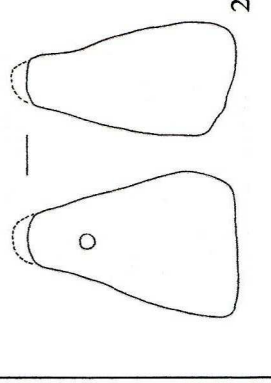
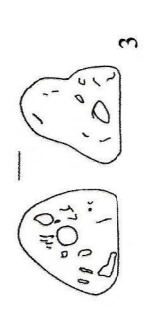
Obr. 54. Džbáňky. Komparácia hrobových a sídliskových nádobiek.

	Pohrebiská	Sídlišká		
<i>Ila – luž.</i>	 1	 2	<i>Ila – luž.</i>	
<i>I Ib – luž.</i>	 3	 4	<i>I Ib – luž.</i>	
<i>IIIa – luž.</i>	 5	 6	 7	<i>IIIa – luž.</i>
<i>Ia – sliezsk.</i>	 8	 9	<i>Ia – sliezsk.</i>	
<i>Ib – sliezsk.</i>	 10	 11		
		 12	<i>IV – sliezsk.</i>	
		 13		

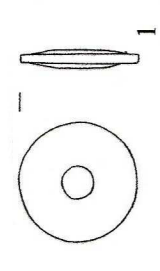
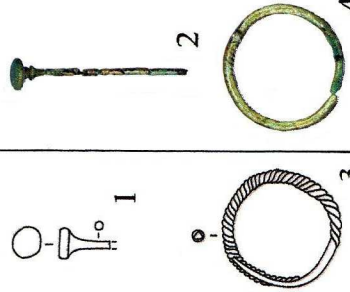
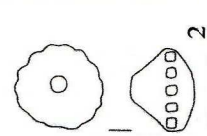
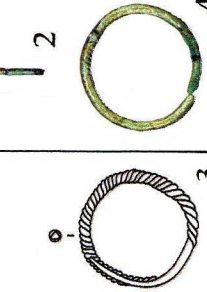
Obr. 55. Dvojkónické nádoby. Komparácia hrobových a sídliskových nádobiek.

	Pohrebiská	Sídliská	
			<i>Ila – luž.</i>
<i>I Ib – luž.</i>			<i>I Ib – luž.</i>
<i>IIIa – luž.</i>			
<i>I – sliezsk.</i>			<i>Ia</i>
			<i>Ib</i>
<i>II – sliezsk.</i>			
<i>III – sliezsk.</i>			
			<i>IV – sliezsk.</i>

Obr. 56. Šálky. Komparácia hrobových a sídliskových nádobiek.

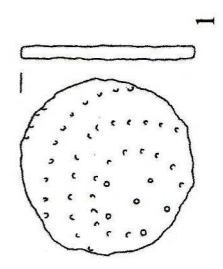
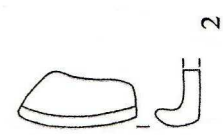
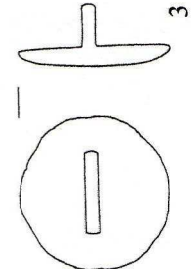
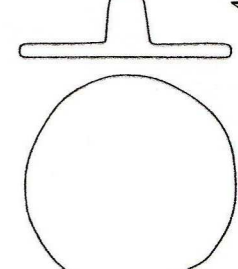
	Pohrebiská	Sídlišká
<i>slezsk. k.</i>		
<i>lužic. k.</i>		

Obr. 57. Hlinené závažia. Komparácia hrobových a sídliskových predmetov.

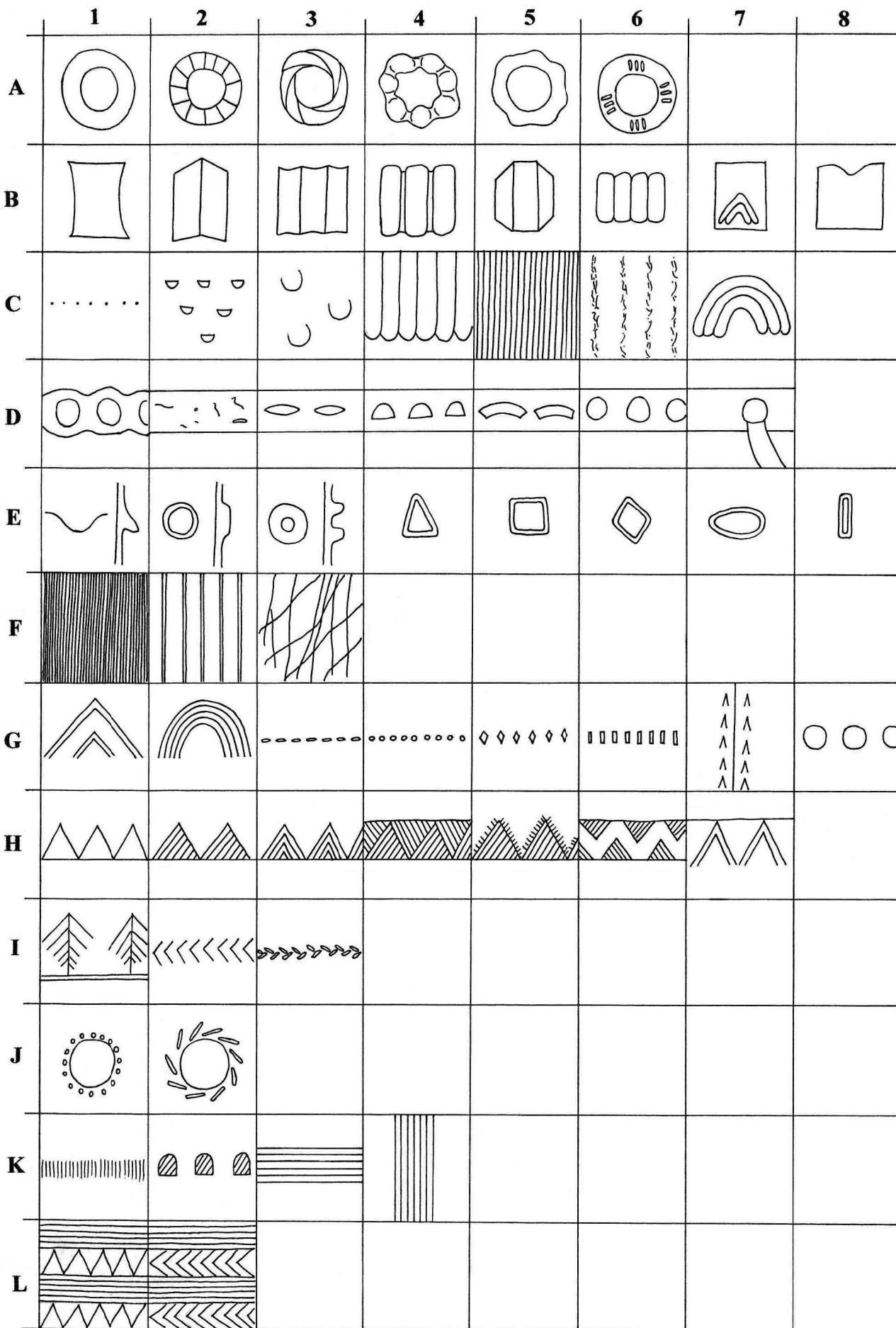
	Sídlišká	
<i>II – luž.</i>		
<i>IV – slezsk.</i>		

Obr. 58. Hlinené prasleny. Chronologický vývoj sídliskových predmetov.

Obr. 59. Bronzové predmety. Komparácia hrobových a sídliskových predmetov.

	Pohrebiská	Sídlišká
<i>I – slezsk.</i>		
<i>II – slezsk.</i>		
<i>III – slezsk.</i>		

Obr. 60. Hlinené pokličky. Komparácia hrobových a sídliskových predmetov.

Obr. 61. Prvky povrchovej úpravy a výzdoby keramiky: A – variácie na úpravu okraja, B – variácie na úpravu ucha, C – vhlbená výzdoba, D-E – plastická výzdoba, F-K – rytá výzdoba, výzdoba bronzových predmetov: L – rytá výzdoba.